TITI PETRONII ARBITRI
SATYRICÔN QVAE SUPERSUNT

Cum integris Doctorum Virorum Commentariis;

& Notis

NICOLAI HEINSII & GUILIELMI GOESII

antea ineditis;

Quibus additae DVPETRATII & auctiores BOVRDELOTII ac REINESII notae.

Adjiciuntur

JANI DOUSAE PRAECIDANEA,

D. JOS. ANT. GONSALI de SALAS COMMENTA,

Variae DISSERTATIONES & PRAEFATIONES,

quarum Index post praefationem exhibetur.

Curante

PETRO BURMANNO.

Cujus accedunt curae secundae.

EDITIO ALTERA.

TOMVS SECVNDVS.

AMSTELAEDAMI,

APVD IANSONIO-WAESBERGIOS.

cIↃ IↃ CCXXXXIII.

INDEX CONTENTORUM

TOMI SECUNDI.

JANI DOUZAE Praecidanea p. 1.
GONSALII DE SALAS Praeludia. 65.
Ejusdem Commenta. 86.
SAMBUCI praefatio & vita Petronii. 293.
TORNAESII praefatio. 294.
LILIUS GREGORIUS GYRALDUS de Petronii vita. ibid.
P. GUIRANDI ALOSIANI Epistola ad Arnaudum. 295.
EX ROBERTI TITII praelectione superiori Epistolae opponenda. 296.
PATISSONII praefatio. 297.
De Petronio & ejus scriptis veteres auctorum loci. ibid.
PETRI DANIELIS praefatio. 298.
CLAUDII BINETI praefatio. 299.
GOLDASTI prolegomena. 300.
JOANNIS A WOUWEREN dedicatio Josepho Scaligero. 310.
Ejusdem praefatio. 312.
Ejusdem praefatio in observationes variorum a se digestas. 313.
BARTHII vita Petronii. ibid.
MICHAELIS CASPARIS LUNDORPII ΌΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ. 314.
Testimonia in Lundorpianis omissa. 322.
CASPARIS BARTHII dissertatio de Petronio. 327.
Praefatio HADRIANIDAE, male Bourdelotio adscripta. 333.
Patavina praefatio. 337.
BLAEUII Epist. ad Principem Condaeum. 338.
JOANNIS LUCII Epistola ad Blaeuios. 339.
JO. CAJI TILEBOMENI (id est JACOBI MENTELII) judicium de fragmento Traguriano. 340.
JOH. CHR. WAGENSEILII dissertatio de cena Trimalcionis. 341.
HADRIANI VALESII dissertatio de cena Trimalcionis. 353.
MARINI STATILEI responsio ad superiores dissertationes. 359.
--- --- apologia ad patres conscriptos reipub. literariae. 379.
JO. SCHEFFERI dissertatio de fragmenti Traguriani vero auctore. 394.
THO. REINESII dedicatio. 398.
--- --- praefatio. 399.
Epistolae variorum de fragmento Traguriano ad Chr. Arnoldum. 403.
JOANNIS BOSCHII praefatio. 408.
MANTISSA anecdotorum & aliorum. 409

INDICES

1. omnium vocum & phrasium in ipso corpore Satyrici Petroniani occurrentium, prout a Scioppio aut Gonsalio confectus & editus sub titulo *Sirenis Latinae*, postea ex Traguriense fragmento auctus fuit ab Arnoldo Drakenburgio.

2. phrasium ex fragmentis.

3. eorum quae in notis textui subjectis notantur.

4. vocum Graecarum, quae ibidem explicantur.

5. auctorum qui in iisdem emendantur.

JANI DOUZÆ NORDOVICIS

PRO

SATYRICO

PETRONII ARBITRI

PRÆCIDANEORUM

LIBRI TRES.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΟΓΙΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΑΝΕΙΣ ΠΕΤΡ. ΑΡΒΙΤΡΟΝ ΚΑΙ ΙΑΝΟΝ ΤΟΝ ΔΟΥΣΑ

Ἐπίγραμμα διαλογιστικόν.

α. Ἔννεπε, ξεῖνε, τίς ἐσσί; β. Πετρώνιος, ὃν ποτὲ Ῥώμη
  Τίμιον ὑπατικῇ βλέψεν ἐν ἀγλαΐᾳ.
α. Οἶδ᾽ ἀπὸ Μασσαλίας τὸν ῥήτορα, τὸν στιχαοιδὸν
  Διζυγὸς εὐεπίας ῥυθμῷ ἀγαλλόμενον.
Πῶς δ᾽ ἔλαθες στυγερῇ τόσσον χρόνον εἰνοχος ὄρφνῃ,
  Ἐλλογίμοις οὐδ᾽ ἂν γνώριμος ὑμνοπόλοις;
β. Δήϊος, ἑσπερίης ἀπελάσας πατρίδος αἴης,
  Δηρὸν Βαρβαρικαῖς ἐγκατέερξε πέδαις.
Ὀψὲ δὲ δή με φιλόφρονες εἰς φῶς φῶτες ἔνεγκον,
  Καίρια δουλοσύνης λύτρα χαρισσάμενοι.
Δηθὰ δὲ λυτρωθεὶς, κεκολουμένος αἶαν ἀμείβων
  Πλάγχθην, οὐτιδανὸν λώπιον ἑσσάμενος·
Εἰσότε Δοῦσα μ᾽ ἑοῖς φιλίως μεγάροισι κομίσσας,
  (Τοὔνεκεν οἱ δοῖεν χάρματα πολλὰ θεοὶ)
Ῥωμαλέον προτέρην μετενέγκατ᾽ ἐς ἀξιότητα,
  Τὴν δ᾽ ἐμὲ λαμπροτάτην τήβενον ἀμφιέσας.
α. Ὡς ἔτεόν γ᾽ ἔπος ἐστὶν, ὁμοῖον ὡς τὸν ὅμοιον
  Προσπελάειν μεγάλων αἰὲν ἔκητι θεῶν.
Μουσοπόλοι ξείνῳ συγχαίρετε, Δουσιάδῃ τε
  Ἀμφότερον, ξενίῳ σπένδετε, καὶ λογίῳ.

J A:

JANUS DOUSA

DANIELI ROGERTI SUO

S. D.

Annos abhinc, ni fallor, jam factum est septem, quum tibi meane, an publica felicitas dicam nescio, eam cogitationem immisit, ut Bataviam nostram crebro revisendo de praesentia nobis tua gratiam facere & velles & posses, mi suavissime DANIEL, quam rem studiorum meorum rationi opportunissimam feliciter aliquamdiu atque ex sententia nobis sub manus successam, cupientissimisque adeo ac lubentissimis animis utrinque porro continuatam ac cultam, in ipsa pene (ut sic dicam) epitasi inopinatus reviviscentium armorum civilium clangor, patriaeque infoelicis fortuna mediis peregrinationibus istis tuis ex transverso incurrens desubito abrupit atque exstinxit; summo adeo meo bonorumque omnium cum dolore, tum illorum hominum flagitio, qui tumultus hos nobis tragoediasque concivere. Me miserum, tene (ô ROGERS) animo meo carissime: tene inquam ista doctrina, comitate, industriaeque indole, & (quod rei caput est) ista benevolentia dico, tantum temporis, tam multa adeo millia à LIPSIO ac DOUSA tuo discretum, sejunctum, & quasi abalienatum in externo solo vitam degere? Musasque ac studia nostra, ex cujus consuetudinis solatio tantas voluptates haurire ac participare solitas, ex ejus distractione ac dissidio tantos percipere luctus? Atqui paullo etiam praesentiae tuae desiderium tolerarem facilius, si modo id ipsum mutua scribendi assiduitate lenire ac commitigare possemus. Nunc isti malo hoc insuper adjunctum est incommodi, quod ne per literas quidem interpretes colloqui inter nos confabularique liceat, ita undique & terra & mari interceptus est commeatus,

Nec quicquam in Clario nomine praesidii est.

Nae jam ego reapse nimis quam verum esse experior Plautinum illud:

Tum denique homines nostra intelligimus bona,
Cum quae in potestate habuimus, ea amisimus.

Itaque nec te mihi succensere aequum arbitror, nec caussae dictionem exspectare, quod biennium prope jam totum literarum officio defuerim. Tantum rogo quaesoque, ut satisfactionem quam dico animo, quo decet, accipias, flectasque mentem justissima deprecatione lenitam, ea lege, ut bona fide poenitentiam emendem, hoc est, superiorem temporum veternum nova ac succidanea diligentiae usura farciam porro atque compensem, simulatque primum per illos licuerit, quibus est ea res in manu. qua in re si tuae fortunae successus opinioni ac votis responderit meis,

rex sum: regem autem quid loquor? imo deus.

Ac ne me judices gratis aut sine mercede hacce noxa exsolvi velle; en tibi, mi Patrone, PETRONIUM hunc nostrum, qui caduceatoris more inducias faciat tecum: ac ROGERTEM DOUSAE tranquillet suo, reducemque, ut antea, propitium concinnet nobis. Quid ni (inquies) cum

dones

dones scriptorem mihi, cujus quidem à capite ad calcem curatissime descripti meo solius beneficio exemplar indeptus primitus? jam tum, quum patriae nomine ad Britannos meos legatus missus publicae auctoritatis munus sustinebas. Fateor, ac prae me fero. Itaque redit (ut vides) ad te depositum tandem tuum: non quidem sartum tectum, hoc est, inviolatum modo; sed vero, praeter haud paenitendam literarii foenoris accessionem, nova insuper politura refictum, ac DOUSIANIS denique COMMENTARIIS illustratum, & quidem post geminatas (ut scis) SATYRICI illius editiones multo electissimas, LUGDUNENSEM ac LUTETIANAM inquio, quae res in caussa fuit, ut publicationis istius propositum in haec usque tempora differre fuerim coactus. Accipies proinde (ut dixi) hanc PRAECIDANEORUM TRIGAM: quibus hercule aliud nihil obsuturum intelligo magis, quam quod ARBITRUM auctorem habent. Nosti hoc saeculum quibus moribus sit;

Pergula pictorum: veri nihil, omnia ficta.

Id DOUSA curat scilicet. Et tamen ita res abibit, nisi mihi praesidium ipse contra occupare propero in tempore. quod ne ab ipso PETRONIO petam, ecqua causa est, istiusmodi nobis sic quasi ex tripode oraculum suggerente? *Nihil esse hominum inepta persuasione falsius, nec ficta severitate ineptius.* Quod te per praetextatae amicitiae memoriam, per communia Musarum sacra, ac studiorum nostrorum societatem obsecro obtestorque; ut salinarum Arbitri possessionem, tanquam legitimus procurator, defendundam suscipias: neu contra fas legemque civem patricium, & (quae ratio maximae est) consularem infibulari, multo minus evirari, ulla porro ratione patiaris, quem non tralaticia aedepol deformitate insignitum, ac vix Massiliensibus suis cognitum MEMMIANA munificentia primitus à fatali adeo meta revocavit ad lucem. Nam quod ad me attinet, nullam recuso invidiam, quae spem salutis modo aliquam ARBITRO nostro ostendat. Quod si utique facinore opus est, cur non (quia bellissima est occasio) ipsimet intestabiles fiant potius, qui tam severa tristitia violari aures suas obscoeno sermone palam ac publicitus assimulantes, suae atque alienae lubidini nihil non in secreto condonant? Scis, quos dicam. Quo majore opere ex parte tua adnitendum, ut & sectores omnes frustra sint, & SATYRICUS noster in patrocinio tuo ac fide tuto audeat conquiescere, ALAIMONTANI GENII perennitate securus: utique adversus istos, qui novam nobis histrioniam commenti, aliorum simpliciter dicta in crimen raptare non cessant; ipsi adeo factorum innocentes, ut in eodem plane contubernio cum EUMOLPIO PETRONIANO stipendia jam olim factitasse videri possint, cui generi ipsus hercule jampridem advocatus venire cupio, si qui mea opera citius addici possint, MORBONIAM porro ut abeant recta via. *Vale ocelle noster, imo ocelle* MUSARUM. LUGDUNO BATAVORUM.

JUSTUS LIPSIUS

ad Juventutem.

En PETRONIUS, *arbiter leporum,*
Et salsus pater & salax jocorum:
Quos novit Latium, vetusque Roma,
Paedore obsitus impolitiaque
Dudum, nunc melior politiorque
In novam properat venire lucem.
Non quidem magica recoctus arte,
Sed DOUSAE *medica recoctus arte.*
DOUSAE, *qui veterum arbiter leporum est.*
DOUSAE, *qui pater elegantiarum est.*
At tu nostra fave & cave juventus.
Merum mel latet hic, latet venenum.
Probis mel merum, at improbis venenum.

Idem Cent. I. Epist. LXX.

Dusa noster Commentarios ad Petronium scripserat, nunc totus in Historia concinnanda suae gentis.

JANI DOUSAE NORDOVICIS
PRO
SATYRICO
PETRONII ARBITRI
VIRI CONSULARIS
PRAECIDANEORUM
LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Satyram Petronianam haud unius quidem, sed vero complurium librorum opus fuisse. Dictorum factorumque quasi papavere & sesamo sparsorum *ad joci Plautini similitudinem accommodatio.* Frictam nucem, *pro cocta, sive tosta potius, tam apud Horatium, quam Plautum, sumi oportere.* Madidum, *seu* tepidum cicer, *pro fricto in Martiali. Dictionis Petronianae cum Octaviano eloquendi genere conlatio; adjecta suspicioris insuper alterius loci emendatione.*

Satyricon istud Petronii Arbitri in libros plures diribitum, tributum ac dispartitum fuisse, satis magno argumento est nobis veteris Glossarii fiducia, quod apud literatissimum antiquae fidei custodem Petrum Danielem nostrum in publicos potius, quam privatos usus adservari intelligo. Inde enim sic quasi ex armario depromta festiva illa ablectissimorum Fragmentorum symbola, de qua post omnes omnium collectas novissime ac recens nobis gratiam fecit is, qui Lutetianae Editioni architectus cluit. Ibi igitur inter caetera & hoc exemplum sub Satyrici illius spicilegii exodium Petronianis amatoribus occurrit: *Excelsissimus dicitur à Petronio in* 1. *Satyrarum.* Unde manifestum, hoc opus certo librorum ordine (ut dixi) à compositore suo distinctum & quasi interjunctum fuisse, quod quoniam in tanto ejus scriptorum defectu compertioribus argumentis praestare haud facile est, ambagibus ac diverticulis relictis, de semita in viam me sistere approperabo, hoc est, in rem praesentem venire pergam: non ut oeconomiam novam hic ullam instituam scilicet, sed vero ut ordinem mihi ab ipso auctore praescriptum ac praestitutum conservem, studiose utique ac sedulo. Proinde ab Eucolpianae Declamationis fragmento telam hancce auspicato orsuri, post *rerum tumorem, & sententiarum vanissimum strepitum* in Arbitri nostri arbitrio conquiescere cogitamus, scaevam perversamque hujus (an illius?) saeculi eloquentiam junctis in unum copiis, omnibusque pariter cachinnis flagellaturi. nec *mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque quasi papavere & sesamo sparsa vel unius assis aestimaturi: imo minoris etiam, quam vitrea fracta & somniorum interpretamenta Ascyltos.*

Cap. I. Et quoniam *papaveris ac sesami* nos in memoriam induxit Arbiter, haud alienum instituto nostro videtur Satyricam Petronianae metaphorae similitudinem Comico Plautinae urbanitatis suffragio adjutum porro ire atque defensum. Id exstat Poenuio in joco non absimili σκωπτικῶς usurpatum, cui etiam utrumque tam *sesamum* illud, quam *papaver* aspersum reperitabis. verbi caussa, Act. 1. sc. 11. vers. 112.

AG. Obsecro hercle ut mulsa loquitur? MI. Nihil nisi laterculos,
Sesamum, papaveremque, triticum, & frictas nuces.

Ad exemplum Plautinum etiam Horatii illud spectare videtur ex Arte, vers. 249.

Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emtor.

Neque enim *frictum* istud ad *cicer* modo, quod praecedit, sed vero etiam ad *nucis* mentionem, quae porro sequitur, pertinere autumo, hoc Plautino potissimum testimonio persuasus; interpretorque, *coctum*, seu *tostum cicer*, adstipulante nobis Martialis loco, quem libro primo Epigr. 1. reperias hujusmodi:

—— Quod otiosae
Vendit qui madidum cicer coronae,

Item ibidem Epigr. 104.

Asse cicer tepidum constat, & asse Venus.

Madidum enim, seu *tepidum* Martiali, quod Horatio *frictum.* & scimus *madidum* pro cocto usurpatum antiquis, item Comico nostro non semel; sed & Vergilio:

Et quamvis igni exiguo properata maderent.

Unde liquido dilucet error eorum hominum, qui *frictum* pro novello & recenti in Horatio positum sunt interpretati. Sequitur deinceps in eapse Declamatione illa, quam contra umbraticos & praeposteros saeculi sui Declamatores in nescio qua *porticu* ab Eucolpio habitam palam deprehendimus, argutissima haec similitudo.

Cap. II. *Qui inter haec nutriuntur, non magis sapere possunt, quam bene olere, qui in culina habitant*] V. C. uno verbo auctior, *tantum* interpositum habebat, hoc modo: *Qui inter haec tantum nutriuntur.* neque id abhorret sententia. Legitur porro

porro ex ordine.

Pace vestra liceat dixisse, primi omnem eloquentiam perdidistis. Levibus enim atque inanibus sonis ludibria quaedam excitando effecistis, ut corpus orationis enervaretur & caderet] Idem hoc ipsum de Asiatica ista tolutiloquentia Octavianus Caesar, cujus (quantum quidem ex ejusdem Fragmentis est conjectare) universam prorsus dictionis imaginem à Petronio nostro possideri, jampridem satis acceptum est mihi. Scribit igitur ille in quadam ad M. Antonium epistola, (Suetonium auctorem sequor) ludens malum & inconstans in eligendo genere dicendi ingenium ejus: *Tuque dubitas, Cimberne Annius, an Verrius Flaccus imitandi sint tibi? ita ut verbis, quae C. Sallustius excerpsit ex Originibus Catonis, utaris? an potius Asiaticorum oratorum inanibus sententiis verborum volubilitas in nostrum sermonem transferenda?* Quibus mox item succinit Arbiter porro hic noster, inquiens: *Nuper ventosa istaec & enormis loquacitas Athenas ex Asia commigravit, animosque juvenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam sidere afflavit.* Caeterum, quod dixi Petronianum scribendi genus ad Octavianae dictionis similitudinem examussim mihi conformatum videri, neminem demiraturum arbitror, qui quidem bona animi mente, hoc est, judicio ac ratione utatur; denique Suetonianum illud ejusdem loci de Augusto Principe testimonium memoriter commeminerit satis: *Genus eloquendi sequutus est elegans & temperatum, vitatis sententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum* (*ut ipse dicit*) *faetoribus, praecipuamque curam duxit, sensum animi quam apertissime exprimere. quod quo facilius efficeret, aut necubi lectorem vel auditorem obturbaret ac moraretur, neque praepositiones verbis addere, neque conjunctiones saepius iterare dubitavit, quae detractae adferunt aliquid obscuritatis, etsi gratiam augent.* Quae quidem omnia ita graphice, & quasi ad verum Petronianam nobis orationem ob oculos repraesentant, ut, nisi de Augusto ea memorata esse constaret nobis ex Historicae fidei auctoritate, in alium potius neminem, quam in Arbitrum nostrum convenire ex animi sententia jurati asseverare possimus. Ita velut *uno in ludulo erudituli ambo* sirempse prorsus mihi, nec quicquam minus, quam publici saporis sermonem habere videntur. Habes inter ejusdem porro indignationis argumenta.

Nondum juvenes declamationibus continebantur, cum Sophocles aut Euripides invenerunt verba, quibus deberent loqui] Placet legi, *conterebantur*, Metaphora vere Petroniana.

CAPUT II.

Interrupta argumentorum aliquot recensio carptim & quasi per Satyram facta; rerumque sub uno aspectu positarum veluti Breviarium quoddam, earum dico, quarum perpetuae in Petronio narrationes (quantum quidem ex centunculis ejus superstitibus exsculpere atque exterebrare potuimus) hac tempestate nequicquam desiderantur. Graecae urbis *appellatione haud aliam, quam* Neapolim *significari. Id Corneliano quoque testimonio firmatum. Lutetianae lectionis assertio.* Verba atroci stilo effodere, *quomodo intelligendum. Quandam Arbitri nostri sententiam de Horatio adumbratam videri.*

Eucolpicam declamationem Agamemnonis interpellatione abruptam fuisse fidem nobis faciunt haec verba.

Cap. III. *Non est passus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipse in schola sudaverat*] Porticum quam dicat nescio, praesertim quum nec pes nec caput Eucolpianae dissertationis, in tanta tamque deformi Satyrici istius decurtatione, uspiam gentium compareat hodie. Nam nec de *Agamemnonis suasoria* reliquum nobis quicquam fugitiva oblivio fecit. Quid? quod majorem insuper ac meliorem *superioris Declamationis* partem Petronio, imo vero nobis, amatoribus inquam ejus, deperisse credibiliter augurari possimus. Jam de *obscoena illa, modisque omnibus flagitiosa Eucolpii servitute, eodemque ad arenam* (sicuti apparet) *condemnato; de fuga ejus, ac judicio deluso: de nocturna hospitis caede, de uxore Lycae corrupta, tum injuriis eidem illatis, expilatoque contumeliosa migratione navigio*, nec vox, nec vestigium, quod ajunt. Quid *de damnatione Tryphaenae, de exilio ac dignitate ejus in concione proscripta: de Lycurgi villa despoliata, ac rapinis communibus; de Menelao antescholano* loquar? quid vero aliud, nisi horum omnium nobis ac doctis omnibus nihil praeter inanissimum desiderium restare? Sed & *de propudiosa illa, quamque stupro emeruerat, Gitonis manumissione, deque primis impudicitiae ejusdem tyrociniis, praeposteroque ac nefaria cum Eucolpio consuetudine: de Ascylto infamiae notis cooperto, qui ne vir esset à matre persuasus, ipso virilis togae die stola assumpta in muliebris patientiae scortum transierat, opus etiam muliebre in ergastulo fecerat:* omnia haec inquam in perpetuum evanuerunt, haud radicitus quidem, verum hercule eradicitus. Taceo *conturbationem Ascylti, solique versionem multo perditissimam:* taceo *fraternam cum Eucolpio sub praeceptoris umbra initam societatem, & viridarium faedissimis utriusque voluptatibus inquinatum*: postremo, *quod ex turpissima lite in risum jurgantes converterat, laudationem Poëtae, cujus adeo subidissimae recitationi cum auritis, imo vero dentatis plagis interfuerant ambo, neque id frustra: quippe quam vocatio etiam fuerit subsequuta, ex utriusque captatoris sententia, parasiticis potius, quam scholasticis artibus quaesita.* Neque minor jactura facta in argumentorum sequentium amissione, *de pallio loquor per latrocinium barpagato, de tunicula Ascylti intactis aureis plena de-*

per-

perdita, *eademque porro mox à rustico quodam in solitudine inventa*: *de sacro Priapi ante cryptam turbato*, *de nocturnis in sacello magni illius Dei religionibus inspectis*, *proditisque*. Ex quibus tum universis, tum singulis facile est adfirmare, ipsa haec tantula, quae reliqua etiamnum possidemus, fragmenta vix mehercules in decima ejus Satyrae parte censeri posse, quam non sola carminum varietate mistam condidit Petronius noster, Varronis (uti arbitror) Menippaeas sequutus. Atqui essent omnia faciliora, si vel in his ipsis, quae de tanto corpore supersunt, reliquis aliqua fabellarum cohaerentia, seriesque continuatae porro historiae appareret. nunc protasi quasi, atque epitasi amissa, quarum potiorem adeo partem argumenta, quae posui, olim occupasse videntur; catastrophen insuper centonis in morem virgatis undique veluti pannis consutam, pessimeque sane ac discorditer conciliatam habemus. Ita interrupta omnia, ac passim lacunis deformata, quarum vicem explent asterisci, quibus hercule ego lumbos adeo omnes defractos vellem, ut vel novissimum Actum integrum saltem inviolatumque haberemus, cujus nunc, sicuti Aululariae Plautinae, nequicquam atque irritis votis exodium misere desideramus. Caeterum de *eapse porticu* habes aliquanto etiam post, capite VI. Nam ne de *porticu Herculis Romae à Philippo quondam extructa* dictum credam, cujus meminit cap. CVI. obstat *Graecae urbis* mentio, *in cujus diversorio se desertum jacere lamentatur Eucolpius* postea. Addidisset saltem urbis appellationem, caetera porro compertiora haberemus. Utut est, gnarum hoc saltem nobis, *situm ejus proximum littori fuisse*. & fortassis haec fuerit, quem Satyricus ipse cap. cxv. *insulam M. Manicii* indigitat. unde ductore Eumolpo navi aliquando conscensa Tarentum cogitantes, facto per tempestatem naufragio, Crotona adpulsi de credula Coranorum ac haeredipetarum turba, hoc est, de praedonibus ipsis praedam capturi, felicitate pleni, ne dicam ebrii, prioris fortunae statum facile porro obliviscantur, nisi forte tamen *insula* id loci, pro domo publico privatove circuitu cincta, eaque, quae parietum communione careat, positam interpretemur. qua notione nomen illud accipi haud raro solere, ex Cicerone nobis, Tranquilloque, tum Petronianae aetatis scriptoribus clarum. Commodum haec sic scriptitaram, quum mihi hujusce controversiae caussa ad commune Academiae nostrae oraculum profecto ac vix primam dum hercule *Graecae urbis* syllabam eloquuto, *Lipsius aurem*

Vellit, *& admonuit* de loco Cornelii Taciti. unde scitior factus sum tandem, *nobilem illam Cumanorum coloniam*, *ac primariam Magnae Graeciae civitatem*, (*Parthenopen*, *seu Neapolim dico*) peculiari *Graecae urbis* appellatione insignitam antiquitus. credo, ob *Gymnicos ludos* maxime, tum *Musicum illud quinquennale certamen* magna Graecarum urbium frequentia ibidem solitum celebrari: vel (quod vero propius videtur) ob vetustissimam Graecae prosapiae jam inde ab ipso usque Theseo ac priscis Atheniensibus (quorum coloni Chalcidenses cluebant) repetitae altius originationem. Locus, quem dico, Taciti lib. xv. Annalium hisce verbis conceptus exstat, estque sermo omnis de CL. Nerone contra decus Imperatorium scenaturiente, vel Bacchanal factitante verius: *Nam adhuc per domos aut hortos cecinerat Juvenalibus Ludis*, *quos ut parum celebres & tantae voci angustos spernebat. Non tamen Romae incipere scenas ausus*, *Neapolim quasi Graecam urbem delegit*. Ad illa *Agamemnoniae dissertationis* verba aliquando veniamus.

Cap. IV. *Quod si paterentur laborum gradus fieri*, *& studiosi juvenes lectione severa mitigarentur*] Ita lego, proboque hanc lectionem prae veteri ac Lugdunensi illa, *irrigarentur*. Persistit enim in metaphora noster, & *maturitatem* istam, quam per verbum *mitigari* exprimit, opponit *studiorum cruditati*, qua juventutem de parentum consilio obnoxiam laborare questus fuerat antea, verbis illis: *Deinde quum ad vota properant*, *cruda adhuc studia in forum propellunt*, *& eloquentiam*, *qua nihil esse majus confitentur*, *pueris induunt adhuc nascentibus*. *Mitigari* ergo pro *mitificari* (quo vocabulo usus Gellius) hoc est, maturescere, positum accipiemus. Sequitur exinde.

Ut sapientiae praeceptis animos componerent, *ut verba atroci stilo effoderent*] Idem cum Horatiano illo penissime:

> *Saepe stilum vertas*, *iterum quae digna legi sint*
> *Scripturus*, &c.

Stilo enim (id quod à Turnebo, magno illo doctrinarum ac leporum omnium parente, sagacissime indagatum) in ceratis tabellis literas faciebant, vel pangebant potius; cujus adeo stili cuspis, qua aequor illud cereum inarabatur, *acumen* cluebat. unde & M. Tullius: *Omnia sub acumen stili subeant necesse est*: Altera pars retusa erat, qua veluti transverso calamo jugulabant, id est, inducebant, eradebantque obliterantes, si quae minus ex sententia videbantur: ipsamque ceram illam denuo complanabant, sartam (uti prius) aequabilemque concinnantes ad novam scripturam supponendam quasi succidaneam, veteri ac fugitiva illa expuncta scilicet. *Stilum* ergo *vertere*, est interpolare atque emendare, quod scripseris: nec mucronem (ut antea) sed vero alteram stili partem, inversam dico, atque ideo obtusiorem ad delendum adhibere. Praecipit proinde cum Horatius, tum Arbiter frequentes in scribendo lituras faciundas, verbaque (*quamvis invita recedant*) *atroci stilo effodienda*, hoc est, crebro invertendum graphium, nec stilo, aut cerae parcendum, si quis digna modo posteritatis auri-

auribus conscribillare postulet sese. Vide exemplum Prudentii prudentissime apud eumpse Turnebum illum Adversar. suorum lib. XIV. cap. 24. interpretatum in hanc, quam posuimus, sententiam. Pergit narrare porro apud Petronium Agamemnon.

Nunc pueri in scholis ludunt, juvenes ridentur in foro, &, quod utroque turpius est, quod quisque perperam discit, in senectute confiteri non vult.] Exprimere videtur voluisse dictum Horatianum, cujus quantopere studiosus fuerit Arbiter, testis est elogium illud multo liberalissimum, quo *curiosam* in Poëta isto biformi *felicitatem* idem admiraturus postea. Illud igitur Horatianum (ut dixi) exprimere voluisse videtur hic Noster, ex lib. II. Ep. I. v. 83.

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:

Vel quia turpe putant parere minoribus, &, quae Imberbes didicere, senes perdenda fateri.

CAPUT III.

Licinianae improbitatis (*an humilitatis potius?*) *in privam, hoc est, in veterem suam sedem reductio.* Improbitate *illa* Luciana, *seu* Lucilliana *etiam* humilitate, *una cum Turnebi Imperatoris sui praesidio ac propugnaculis, tam hic, quam in proximi Scazontis constitutione, de statu dejecta, infirmata, ne dicam subversa funditus. Contra,* Lucillianum nomen *postliminium Sidoniano carmini restitutum, Calvo, qui alienum temere usurpaverat, pariter cum titulis gentilitiis injusta possessione pulso denique ac deturbato.* Perditi, *quod genus vocitentur.* Addictus Histrioniae. *Salisberiensis exempli integratio.* Mittere habenas.

Cap. IV. *Sed ne me putes improbasse schedium Lucillianae improbitatis, quod sentio & ipse carmine effingam.*] Ita nobis refert curatissima illa, ac Parisiensis Editio.

Turnebus, pater eruditionum,
Idemque ARBITER *omnium Leporum;*
Non horum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac aliis erunt in annis,

priorum exemplariorum fidem sequutus non *improbitatis*, verum *humilitatis*, rescribebat. idque Petronianae etiam sententiae haud paullo accommodatius visum. Nam (sicuti idem argute subjicit) *Lucillius in Satyris interdum se ad humilitatem Jamborum demittebat: hodieque in Grammaticis quidam ejus Jambici reperiuntur.* Alii non *Lucillianae*, sed vero *Lucianae improbitatis* potius maluere, & ita in contextu posuerunt, haud quidem suo, verum hercle communi vitio in errorem imprudentes compulsi, inscitia aetatis maxime, qua Petronium hunc nostrum Luciano posteriorem credidere; quare venia digni. Et fuit tempus, quum & ipse scripturae eorundem vestigiis insistens ex *Lucianae*, *Licinianae* concinnandum hariolarer. atque eo mehercules audacius, quoniam in codice quodam membranaceo *Licinianae* deprehenderam jam antea; quamquam quid grave, si de *diserto illo Catulli Salicippio*, seu *Salaputio* dictum accipiamus? Licinio, inquam, Calvo cognomine, qui multum & diu cum ipso Cicerone, & quidem ambiguo certamine, de Eloquentiae principatu contentiones exercuit, & cujus *delicati versiculi* passim à Catullo, familiari suo, de meliore sane nota commendantur. quippe qui & oratione summum illum Oratorem (uti dictum est) aemulus, & Poëta insuper non humillimi spiritus fuit. Nam (ut testis est Seneca) *carmina quoque ejus, quamvis jocosa sint, plena sunt ingentis animi.* Proinde *improbitatis* illud non improbo; quum etiam in Poëmatibus ejus agnovisse Ovidius videtur, quum scribit:

Par fuit exigui similisque licentia Calvi,
Detexit variis qui sua furta modis.

Hoc est, variis modorum, seu numerorum generibus Epigrammati convenientibus ad exemplum Catulli scilicet. Quod si quis *humilitatis* mordicus retinendum contenderit, ad Liciniani stili mediocritatem & oratorium dicendi genus verbum illud accommodare debebit. quod an humile fuerit, haud facile dixerim: hoc compertum habeo tamen, Ciceroni ipsi & accuratum & exquisitum visum oppido: & cujusmodi non nisi ab summo Atticismi cultore manare potuisse est verisimile. eundemque & *violentum & incitatum in dicendo* à Seneca perhiberi, etiam scio. neque aliter sane de Orationibus ejus Plinius Nepos. Sed enim *humilitatem* hanc potius in Poëmata Calvi convenire crediderim, in quibus & priscae illius Latinitatis imaginem examussim expressam, & simplicitatem Catullianae aemulam, (cujus aetati suppar vixit) ad vivum oppido enituisse, & Epigrammatum ipsius Fragmenta, & residua de eo veterum testimonia fidem nobis abunde facere atque adstruere possunt. Caeterum, ut hic *Lucillius* pro *Licinio* perperam objectus nobis, ita in versu quodam Sidoniano, quem Petronii Editor producit, contrarius admissus error, hoc modo:

Non Licinius hic, Lucretiusque est.

Quin eo loci haud dubie *Lucilii* nomen reponendum, tum ipsius sententiae ratio, tum legitima Phaleuciorum dimensio commonefacere nos possint.

Cap. V. Hic porro Scazon se prodit:

Cliensque coenas impotentium captet.] Examussim optime. Neque enim Turnebi commentum probare possum, *Ne potentium* audacissime rescribentis. Et vero *Impotentium* valde potentium interpretor. qua significatione hoc verbum Horatio alias familiare. Sequitur;

v. 6. *Nec perditis addictus obruat vino*

Mentis

Mentis calorem.] *Perditis*, id est, nequam & dissolutis hominibus, & quos *Asotorum*, ac *Nepotum* cognominibus pro dignitate insignire possis. Eo dico, quod animadvertam hanc etiam lectionem in controversiam à Petronianis correctoribus vocitatam fuisse, Imo adeo praeter omne meritum suum mala manu solicitatam. Sequitur etiam:

v. 7. ---- *Neve plausor in scena*
Sedeat redemtus Histrioniae addictus.] Quorum versuum explicationem Praecidaneis nostris Plautinis reservabimus, Amphirruonis Prologo id omne, cujuscunque modi videtur, de nostro gratificaturi, interim hocce pro tempore admonuisse contenti, ne quis porro Turnebo insistat credere, τῷ *bistrionis* hunc in locum magna cum fiducia inducenti; atque adeo *addictus* Istud non participationem, sed vocabulum esse adseveranti: haeresi praepostera, nec tanti viri acumine condigna. Quum *bistrioniam facere* apud Plautum etiam iterarum offendas, & ipse Arbiter eadem voce alibi praeterea usus reperiatur, non quidem in his Fragmentorum ruderibus, sed vero in exemplo quodam, quod à Joanne nescio quo Salisberiensi depravate productum ita corrigendum plusquam Turnebica fiducia pronunciamus: *Non duco contentionis funem, dum constet inter nos, quod fere totus mundus, juxta Petronium, exerceat bistrioniam.* Nam & Illic, & in postrema Lutetiana Editione, *bistrionem*, perperam hodie publicatum legitur.

v. 13. *Mox & Socratico plenus grege mittat habenas*
Liber, &c.) *Mittere habenas* Petronio & Propertio idem, quod Ovidio *immittere*, aliis *permittere*, seu *remittere*, i. e. laxare, ac concedere habenas. Hinc patet hoc loco *mittat*, non *mutet* retinendum, quod tantopere tamen quibusdam complacitum. Et tamen Stat. Silv. III.
Et semel incertas (rescribo *insertas*, sc. ori,) *non mutaturus habenas.*

Neque hoc a sententia alienum.

CAPUT IV.

Notare sibi. Petronii complures loci aut correcti, aut novo interpretamento illustrati. Mos in re trepida ac subitaria capitis operiundi. Nonariarum cellae distingui titulis quaeque suis solitae. Eas adeo (cellas *dico*) *meritorias*, *statque ac certa mercede*, *hoc est*, *asse uno*, *parabiles fuisse. Res quasi* per nebulam, seu caliginem *videre. Omnes Gitonis mores ad subdolam ac fucatam vernilitatem facti oppido.*

CAp. VI. *Dum haec diligentius audio, non notavi Ascylti fugam*] Phrasis Petroniana, quamque hic idem scriptor
Tantum non in delitiis habuisse videtur: bis utique usurpatam postea, primum cap. CIII. *Notavit sibi ad lunam tensorem intempestivo inhaerentem ministerio.* Iterum deinde cap. CXI. *Proxima ergo nocte quum miles notasset sibi & lumen inter monumenta clarius fulgens*, &c. Servandum itaque Pronomen, neque de hoc dictionis genere delibandum quidpiam. Habes deinceps.

Et dum in hoc dictorum aestu motus incedo] Praepositionem *in* inducendam arbitror, at caetera retinenda: mirorque, quid eos moverit, qui τὸ *motus*, loco movere sunt ausi. Sequitur porro;

Ingens scholasticorum turba in porticum venit, ut apparebat, ab extemporali declamatione nescio cujus, qui Agamemnonis Suasoriam exceperat] *Suasoriam* accipito, quam Agamemnon nescio quis in Schola exsudaverat supra, cap. III. interim dum in Porticu declamar Eucolpius ejus, quam ibidem habuimus, Declamationis particulam. Porro igitur:

Sed nec viam diligenter tenebam, quia nec quo stabulum esset sciebam.] Videtur aliquantillum desiderari; & nescio, an interponendum hujuscemodi quidpiam: *Quia nec, quo iter ad stabulum esset, sciebam.* Vel certe adjectandum *loco:* hoc modo: *Quia nec, quo loco stabulum esset*, &c. Sic enim idem cap. VIII. *Cum errarem per totam civitatem, nec invenirem quo loco stabulum reliquissem.*

Cap. VII. *Tarde, imo jam sero intellexi, me in fornicem esse deductum*] In veteri Codice erat *tandem*, non *tarde*. Sequitur mox.

Exsecratus itaque aniculae insidias, operui caput: & per medium lupanar fugere coepi in aliam partem] De more operiendi capitis in re crepera & subita antiquitus frequentato, diximus quiddam in Notulis nostris ad Horatium; plura (uti spero) dicturi suo loco ad Mostellariam Plautinam. quo etiam referundum exemplum Illud cap. XX. in hoc ipso Petronio: *Operuerat Ascyltos pallio caput, admonitus scilicet, periculosum alienis intervenire secretis.* Neque alio trahendum Ovidii illud de Anna naufraga Fast. III.

Jactatur tumidas exsul Phoenissa per undas,
Humidaque opposita lumina veste tegit.

Sed tamen neque illud pigebit adscribere, quod apud Fabium lectum nobis huic loco illustrando mirabiliter facit, libro V. c. I. *Ita neque illum probaverim, qui, quum esset cruentus gladius ejus ab accusatore prolatus, quo is hominem probabat occisum, subito ex subselliis ut territus fugit, & capite ex parte velato, quum ad agendum ex turba prospexisset, interrogavit, an jam ille cum gladio recessisset. Fecit enim risum, sed ridiculus fuit.*

Cap. VIII. *Jam pro cella meretrix assem exegerat*] Locum liberum designat, in quo homines venerei ac voluptuarii nequam faciebant clam (ut inquit Comicus) remotis arbitris. Hoc enim genus *cellae* dicebantur: easque à Lenis, sive etiam

Lenonibus conduci mos erat, assis unius (sicuti hinc patet) pretio. In ejusmodi ergo secretum se à patrefamilias perductum commemorare pergit Ascyltos; &, absque pertinacia sua fuisset, daturum poenas: & quidem *penitus*, parato praesertim, imo prompto peculio in rem praesentem. Facit eodem quoque Senecae patris locus II. Controversiarum: *Deducta es in lupanar, accepisti locum, pretium est constitutum, titulus inscriptus est.* Quo loco *titulum* intellige, quem planius expressum reperias Satyra illa Juvenalis, ubi de indomita Messalinae *Induperatricis rabie, an tentigine dicam?* agit gravissimus publicae luxuriae castigator Satyricus, quem dixi, his verbis:

Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam atque suam, tum nuda papillis
Constitit auratis, titulum mentita Lyciscae.

Adjice & Martialis ista:

Intrasti quoties inscriptae limina cellae,
Seu puer arrisit, sive puella tibi, &c.

Pergit porro Petronius:

* *Junctis viribus molestum contempsimus*] * Ego, & Ascyltus scilicet. Intelligit autem pullipremonem, vel subulonem illum potius, patremfamilias dico, qui Ascylto paulo ante hillas caedere voluerat: eundem porro obstinate etiam persequutus, frustra; quippe *valentiorem nactus adversarium*; jamque insuper occursu & quasi intercessione Eucolpii fratris novis succenturiatum copiis, animisque ac viribus solidissime confirmatum.

Cap. IX. * *Quasi per caliginem vidi Gitona in crepidine semitae stantem*] Plautus noster *per nebulam* dixisset.

Et in eundem locum me conjeci] Sic dictum, quomodo ab eodem alibi; *In armarium memet conjeci.*

Consedit puer super lectum, & manantes lacrymas pollice expressit] Ergo simulatas, atque ad ostentationem doloris comparatas modo, & velut vi quadam extritas; neque dissentaneas nimium illis Ovidianis, quas lib. I. de Arte, amatorum deliciis unicus ille Venerearum rerum magister praeivit hoc praecepto suo;

Si lacrymae (neque enim veniunt in tempore semper)
Deficiunt, uda lumina tange manu.

Unde perspicere est, quam condigne aedepol, atque ex disciplinae puliariae regula personae serviat Giton: quem nusquam non sui similem, hoc est, nequam malumque ac versipellem, (& ut uno verbo absolvam) pathicum & quasi Comoedicum inducit Petronius: prorsus, rota figulina vorsatiorem, & in quem meritissimo Horatianum istud convenire putandum,

Verna ministeriis ad nutus aptus heriles:

& reliqua, quae de argillae udae imitatione ibidem ordine deinceps operae pretium sit lectitare.

CAPUT V.

Intentare, *sive*, intendere manus alicui, *vel* in aliquem. Inhorrescere. Nocturnus percussor, grassator, advocatus. Fortiter facere. Cum pura muliere pugnare, *quo sensu accipienda.* Fratris nomen *in obscoenis ubique apud Petronium.* Vitrea fracta *solidata, ac pristinae suae integritati restituta. Ejusdem loci per se obscuri liquidissima declaratio.*

CAp. IX. *Quibus ego auditis, intentavi in oculos Ascylti manus*] Ex hac nota est, quod ab eodem iteratur cap. CVIII. *Nec quicquam pro me deprecabar, sed intentans in oculos Tryphaena manus.* cap. XCV. *Alius vero extis stridentibus plenum in oculos ejus intentat.* Usi quoque eadem phrasi Tacitus haud semel. Hirtius, Livius, ipse Cicero denique. neque aliorsum trahenda *digitorum intentatio* apud Senecam. Habes haud multo post.

Inhorrescere se finxit Ascyltus] idem cap. CXXXV. *inhorrui ego tam fabulosa pollicitatione conterritus.* Item alias plus vice simplici, pro *cohorrescere*, & quasi mente tota atque omnibus artubus contremiscere,

Quod fit, ubi subito correpunt membra pavore,
Arrectaeque horrore comae, & vox faucibus haeret:
Genua tremunt, gelidusque coit formidine sanguis.

Legitur mox ibidem:

Non taces nocturne percussor?] * *Nocturnus grassator*, cap. LXXXII. Etiam *Advocati pene nocturni*, c. XV. Quod vero idem mox subdit;

Qui ne tum quidem, quum fortiter faceres, cum pura muliere pugnasti] Novo, neque usitato more dictum videtur, utique mihi, qui *fortiter facere* hac sententia nullus alibi, quod sciam, memini lectitare: positum (ut apparet) pro *muliebre arvum conserere*, armisque virilibus agere res mariti; atque in robusta (ut idem loquuturus postea) hoc est, in mascula hercule, non autem pathica voluptate deditum esse. *Pura* vero *mulier*, libera est, immunisque à faeditate *morbi Campani*, ac *luxu illo capitali*, quem Nolanis assignat Ausonius, Lesbiis usurpatum antiquitus: unde & λεσβιάζειν, quod dissimulanter innuere volentes Latini illi veteres Plautus, Varro, Seneca, Tranquillus denique: *comprimere linguam*; *offendere buccam*; *ori* seu *capiti cujuspiam illudere* (quibus respondent, *mergere caput*; *comprimi*; *ore alicui morigerari*) periphrasi multo honestissima circumscripsere. Martialis lib. IX. Epigr. 69.

Improbius quiddam ridensque rubensque rogavi,
Pollicita est nulla luxuriosa mora.
Sed mihi pura fuit.

Ubi hoc quoque observabis, non de nihilo esse, quod

quod *luxuriosae* Epithetum attribuerit fellatrici. Item alia hujus generis passim; at non eadem circuitione semper. Quo etiam referendum id, quod ante Ascyito tacite exprobaverat Eucolpius dictis illis; *Cujus nec spiritus purus est*. Eodem quoque honestatis velamento in diverso * *Ligurum* genere, hoc est, Varronianis *Labdis* notandis usa Latinorum verecundia; Exempli gratia; *occultare se demisso capite*, *perdere caput in aliqua*, *molas lingere*, *obligurire*: cujus rei infamia Tiberio quoque hircoso ac olido seni clare & publicitus *Attellanico exodio* exprobrata apud Suetonium hisce verbis:

Hircus vetulus naturam capreis ligurit.

Veniamus ad Petronianum illud cap. eod.

Cujus eadem ratione in viridario frater fui, qua nunc in diversorio puer est] Unde apparet non Gitona modo, sed vero & Ascyitum puerili morigeratione, id est, pygiaco obsequio, quod Eucolpio jam olim in viridario officiosissime praestiterat, *Fratris* appellationem jure quodam suo ex pathica disciplina indeptum antea. Quam rem in priori hujusce narrationis serie (quae nunc ab stirpe interiit planissime) pluribus haud dubie Petronius noster fuerat exsequutus. *Sed haec prius fuere* &c. Legitur,

Cap. X. *Quid ergo homo stultissime facere debui, quum fame morerer? an videlicet audirem sententias, id est, vitream fractam* (lege *vitrea fracta*) *& somniorum interpretamenta*? Agamemnonis differtationem intelligit de caussis corruptae Eloquentiae, paulo ante cum Eucolpio habitam. Unde quum se praeter opinionem fratris, vel praeceptoris potius, nam & hanc (quoque appellationem ipse sibi Eucolpius attribuerat modo) ad Gitonem inforandum, stabulum vorsus, hoc est, in diversorium, furtim & quidem curriculo volabundus subduxisset, ut hoc saltem colore aliquo probabili fecisse videretur, dentes suos dentientes, ac lippientes fame fauces, ventrisque esuritoris inanias callide, nec non nec minus rationabiliter, obtendit, cui jampridem latranti explementum quaeritare majus operae pretium fuisse cavillatur sibi, quam taedium illud scholasticae auditionis devorare diutius, in excipienda primum praeceptoris sui (Eucolpii inquam) Declamatione, deinde campse mox consequutis Agamemnonis sermonibus, soluta partim, partim vincta oratione, bifariam puta conceptis. Unde & *vitrea fracta*, & *somniorum interpretamenta* appellat, multo urbanissime: ut quasi *scopas solutas* dicas,

Inanes inquam Praeficarum naenias,
Plautique Mortualia.

CAPUT VI.

***Ad uberiorem Petroniani loci intelligentiam curiosa** felicitate evasum. De more locupletum Poëmata sua recitantium culto antiquitus, indidemque pullatae ac pannosae multitudinis assensum atque approbationem aucupantium & quasi ementium sibi; non quidem ulla Poëticae facultatis virtute, aut scientiarum meritis, sed vero gratuita cibi ac vestimenti praebitione, Conlectanea accuratissima.*

ORdinem continuare pergamus porro. Subjungit igitur Petronius c. eodem x.

Multo me turpior es tu hercule, qui, ut foris coenares; Poëtam laudasti] Odiosum aliquem recitatorem intelligit, cui frequentem aurium operam locaverat Eucolpius: non quidem carminum (quibus hercle nihil invenustius) sed vero multo validius Genio ipsius coenae illectus, secundum illud Martialis nostri:

Quod tam grande Sophos clamat tibi turba togata,
Non tu Pomponi, coena diserta tua est.

Cujus adipiscendae gratia à semet ipsus impetraverat idem ille, quem dico, frater Ascyltus, ut praeter animi sui sententiam inculta & male nata Poëmata plausu etiam immeritissimo prosequeretur, *Sophocles ex Eucolpio, ex auditore Laudicoenus factus* subito. Haec enim nomina in *Coenipetas* vulgo detorquebant, id est, in coenarum captatores, eosque, qui (ut Catullus loquitur)

Quaerunt in triviis vocationes:

& qui deterius nihil, quam *domicoenia* odere. Cujusmodi à Martiali plurimos adeo in Epigrammate graphice prorsus, omnibusque suis coloribus depictos videmus: praeque caeteris *Selium* quendam, familiam, eo in genere strenuissime ducentem. Quid mirum vero? quum non deessent iis temporibus homines lauti ac locupletes, qui re nulla alia, quam carmina sua ut recitarent, assidua coenarum praebitione auditorum studia emerent: interdum lacernarum etiam, vel similium rerum largitionibus gratiam eorundem ac faventiam aucupantes. Exemplo fuerit nobis unicus pro omnibus Ligurinus ille Martialis, de quo ita falsissimus Poëta.

Haec tibi, non alia, est ad coenam caussa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.

Neque omittenda illa Horatii, de semet in Epistola praedicantis;

Non ego ventosae plebis suffragia venor
Impensis coenarum, & tritae munere vestis.

Qui mos etiam Persio non intactus, ineptum ac divitem recitatorem his dictis Satyrice compellanti:

—— Calidum scis ponere sumen;
Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

Quibus insuper alterum quoque ab Horatio locum appingas licebit, qui in Arte legitur istiusmodi:

* *Cunnilingorum.*

Ut

Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Assentatores jubet ad lucrum ire Poëta
Dives agris, dives positis in foenore nummis.
Si vero est, unctum qui recte ponere possit.

& caetera, quae sequuntur eodem pertinentia, in Notis nostris Horatium plus uno in loco liberalissime explicata. Hujus proinde laudationis turpitudinem, sive indignitatem verius, etiam hic Eucolpio objicit Ascyltus. Neque alio me hercule referundum, quod idem haud multo fane post: *Hodie (inquit) quia tanquam scholastici ad coenam promisimus, non perdamus noctem.* *Ad coenam*, Poëtae illius, scilicet, ab Eucolpio (uti diximus) coenae gratia collaudati. Cujus haud dico versus, sed vero & nomen pariter cum meliore hujusdem Satyrici parte (id quod ex superioribus argumentis satis superque antea nobis ostensum) ubi sint, utrum sint, an non sint, id id vero Letben scire oportet scilicet. Nam ne de Trimalcionis coena, qui & ipsus Poëta videri volebat, aut perbelle certe amorem carminum simulabat, dictum credam, obstat temporum ratio. Haec enim, qua de agitur, coena in hodiernam vesperam condicta; at altera illa triduo, an quatriduo post. Indicio sint (praeter ea quae ab ipsa usque stirpe interciderunt) tot interjectae in medio festivissimae narratiunculae, in quibus dies, vesperas, noctesque aliquot absumtas, superstites etiamnum reliquiae attestantur. Arguta porro, atque oppido prudens commonitiuncula illa.

Non perdamus noctem] Eam vero & Martialis noster scitissime aliquoties expressit. Ut lib. XI. 57.

Et nihil ex tota perdere luce voles.

Item lib. X. 63.

Et nihil extremos perdidit ante rogos.

Postremo lib. VII. 46.

Perdiderit nullum vita reversa diem.

Quo etiam respexit Plautus noster, quum scribit: *Diem perdidi optimum.*

CAPUT VII.

Phraseos Plautinae cum Petroniana conlatio. Quaesticuli *in Arbitro, depulso* Quaestionum *frigore, certo potius, quam arbitrario jure repositi.* Collidere cum aliquo, *ἀντὶ* τοῦ confligere. *absolute positum in Seneca*, Rumoribus differre. Habitationem ac sedem prospicere sibi. Fraternitas Eucolpiana *quousque debeat extendi.* Collusio *in re voluptatum.* Vestae contubernium, *pro* Vestae contubernali, *felicis conjecturae alite in Petronio restitutum. Addita & alterius loci emendatio.* Divisionis *munus inter nequitiae vocabula, atque ad eos, qui Sectiones ambitiuriunt, ablegandum.*

Ulterius in Petronio progrediamur. Cap. eodem decimo.

* *Rursus in memoriam revocatus injuriae*, &c.] Phrasis vetus, & qua Plautus etiam usus in Persa:

Ne suarum se miseriarum in memoriam inducas.

Pergit Petronius.

Ac paupertatem nostram privatis quaestibus conemur expellere] Ita novissima illa Parisiensis Editio. Aliae, atque in his Lugdunensis, *Quaesticulibus.* Quae lectionum diversitas me adigit, ut *Quaesticulis* rescribendum barioler, voce exanussim probissima, & qua Lucilius, Varro, ipse Cicero usus denique. Probarem *quaestubus*, nisi idem vocabulum in proxima etiam linea repetitum viderem. Quae iteratio an Arbitrum nostrum condeceat satis, doctioribus arbitris arbitrandum porro ac discutiendum relinquimus. Est in eodem capite.

Alioqui mille caussae nos quotidie collident, & per totam urbem rumoribus deferent.] Sic Silius:

---- *Concursusque viros colliserat acer.*

nec non Papinius:

Gloria collidit fratres. ----

Absolute vero Seneca lib. de Div. Providentia, quo loco de Catone differit, Uticense dico: *Quem sibi rerum natura delegit, cum quo metuenda collideret.* Quod superest, malim inibi *different*, quam *deferent*, uti hodie vulgo legitur. Idque paullo (meo quidem animo) significantius efficaciusque. Ad sequentia gradum porro capessamus:

Cras autem, quia hoc libet & habitationem mihi prospiciam, & aliquem fratrem] Proba, & Romana loquutio, quam nec refugit Livius, *Qui sedem* (inquiens) *senectuti vestrae prospiciunt.* *Fratris* vero cognominationem cum germana cognatione confundas, cave. Nihil enim absurdius. Et docuit jampridem, tertio Antiquarum suarum, unico magis unicus Lipsius noster, nomen illud inter vocabula nequitiae passim à veteribus celebratum. Et haud scio, an *fraternitatem* istam ab Arbitro positam alio significatu uspiam in hoc opere sis reperturus.

Cap. XI. *Discussisque fortissime claustris invenit me cum fratre ludentem*] Honesta sane rei turpiculae periphrasis ex ejus saeculi consuetudine (ut apparet) nata, indidemque porro in vulgum recepta. Quam in Seneca etiam Patre deprehendas lib. II. Controvers. XI. *Omnes infamaverunt raptore patrem quasi cum colludentem.* Item sub ejusdem Controversiae finem: *Hermagoras solebat interdum diu schemata persequi, interdum breviter & fortius attingere, sicuti in hac sententia fecit, cum suspicionem facere vellet inter raptae patrem & raptorem collusionis.*

Et quid agebas, inquit, frater sanctissime? quid vesticontubernium facis?] Quod quidem Turnebus verbo juncto venuste de iis dictum autumat, qui sub eadem veste cubant. Mihi non fit verisimile,

suspi-

suspicorque duobus potius verbis rescribendum *Vestae contubernium*, ut ironiam semel institutam continuare perpetuet porro, & *Vestae contubernium* per irrisum appellet eum, quem videri vult à Vestalium castimonia quam longissime abesse.

Et me coepit non perfunctorie verberare, adjectis etiam petulantibus dictis: Sic dividere cum fratre nolito] Ita Editiones, quas quidem mihi usque adhuc inspectare contigit. Caeterum haud placet haec clausula, & pro *nolito*, perlubenter hercule *cogito* legerim. Latet autem spurcities, ne ipsi quidem Petronio dissimulata. Addit enim *petulantibus dictis*. Quamobrem autem? Id vero non jam meis, verum hercule Ciceronis ipsius verbis enucleare conabor tibi. Sic enim libro IX. ad Paetum suum Ep. 22. *Ergo in verbis honestis obscoena ponimus. Quid enim? non honestum verbum est Divisio? At inest obscoenum. Cui respondet Intercapedo.* Unde & Plautus Aulularia:

Me tu quidem hercle, hic tam palam, non divides.

Hinc etiam *Divisores* dicti *Hillicidae*, qui Pullariam facerent scilicet.

Cap. XII. *Nec diu moratus rusticus quidam familiaris oculis meis*, &c.] Id est, quem vidisse alias videbar mihi, quique (cum Plauto dicam) oculis meis haud sane ignorabilis objiciebatur. Invenias idem loquendi genus infra cap. C. *Vox pene auribus meis familiaris.* Hoc est (uti dictum modo) auribus antehac meis compluries usurpata.

CAPUT VIII.

De metus, *an* motus, *praerogativa disputatum. Alterius loci enarratio. Mos priscus* fures, *seu* latrones etiam deprehensos flagitandi, *ab hodierni saeculi consuetudine non abhorrens.* Inspicere querelam, morbum. In controversiam esse. *Manusc. Codicis lectio repraesentata. Fragmenti alterius Petroniani cum hujus ipsius loci argumento conciliatio, per caussam* Cryptae Neapolitanae; *unde Lipsiana quoque de* Graeca urbe *suspicio validissime confirmetur. In* sacrum Quartillae ante cryptam turbatum *inquisitio paullo curiosior.* Manus inter se usque ad articulorum strepitum contritae *praesens animi stomachantis indicium. A Scaligeri sententia in Propertium discessum.*

VEntum ad Cap. XII. Id vero & quaedam ordine consequentia tralaticia opera, hoc est, perfunctorie, & quasi ulterius properantes percursitabimus. Pergit casus proinde suos commemorare Encolpius:

Ac ne ipse quidem sine aliquo metu hominem conspexi.] Ita est in editione nuperrima. Et fortasse probe. in altera, *motu*. Quod si recipimus, quid restat aliud, quam ut pro levi animi commociuncula, desubito objecta, positum interpretemur?

Cap. XIII. *Exhilaratus ego, non tantum quia praedam videbam, sed etiam quod Fortuna me à turpissima suspicione dimiserat*, &c.] Id est, liberaverat, exsolveratque Unde patet, Ascyltum jam antea *tuniculam istam intactis aureis plenam* sibi non à Praemiatore aliquo ignoto, sed vero abs Eucolpio ipso astu manticulatam, manuque improba sublectam, falso sane persuasum habuisse, neque misero profuisse *fraternum* illud *sanctum ac venerabile nomen*, quo minus in suspicione furti apud carissimum commilitonem, ac contubernalem suum immeritissimo poneretur.

Cap. XIV. *Injecit utramque laciniae manum, magnaque vociferatione latrones tenere clamavit*] Si *tenere* retineamus, subaudiendum videtur *se*; ut manifesta in noxa latrones sese tenere significet, tanquam deprehensos. Alii tamen, *tenete* malunt potius. idque ad nostri hujus saeculi consuetudinem referre haud absurde possis, quoties trium literarum homines in ipso furto deprehensos persequimur ac reflagitamus, altiore voce conclamantes: *Hout den dief.* Cui opinioni ipse quoque Arbiter hic noster succenturus postea cap. CXXXVIII. ubi scribit: *Aniculae, quamvis solutae mero ac libidine essent, eandem viam tentant, & per aliquos vicos sequutae fugientem, Prehende furem, clamant.*

Cap. XV. *Ac postero die judex querelam inspiceret. Neque enim res tantum, quae videretur, in controversia esse*, &c.] Eadem ratione dictum, qua apud Plautum: *morbum inspicere.* Quod reliquum est, utraque manu Turnebi emendationem amplector, accusandi casum Petronio redonantis, rescribentisque, *in controversiam esse*, hoc loco, more loquendi Plauto, Ciceroni, ac veteribus illis perquam usitato, qui, *in mentem fuit*, non vero *in mente*, consimiliter dictitabant.

Cap. XVI. *Et me derisisse, inquit, vos putabitis? Ego sum ancilla Quartillae, cujus vos sacram* (lege, *sacrum*) *ante cryptam turbastis*] In veteri Codice: *Et derisisse, inquit, vos me putatis?* plane & probe exaratum visebatur. Caeterum hoc leve; illud aliquanto pensius magisque (ut quod res est dicam) κεύφιον de *Crypta*: quod quidem ego de nulla sane alia, quam Neapolitana illa, accipiundum habeo persuasum mihi, veteri P. Danielis Glossario inductus maxime hujuscemodi nobis fragmentum subministrante ex I. Satyrarum Petronii: *Satis constaret eos nisi inclinatos non solere transire cryptam Neapolitanam.* ad cujus ipsissimum loci argumentum haec ipsa quoque pertinuisse evidens suspicio est mihi. Unde magis etiam interpretationis ejus auctoritas suffulcitur de Petroniana *Graecae urbis* commemoratione, quam campse utique cum Neapoli fuisse, antiquissima, id quod supra ostensum, Graeci generis colonia, (ubi haecce omnia, quae Protasi continentur, gesta ac patrata) nec Lipsianum nobis, nec Cornelia-

nelianum oraculum mentitur. *Sacrum* vero nocturnum & penetrale in Sacello Priapi, (cujus *Genio Pervigilium deberi* monet Quartilla postea) à sequiore sexu ex ritu & disciplina patratum intellige. Ejus enim Dei sanctuarium *ac religionem juvenes isti urbani* interventu suo vitiaverant scilicet. qui non contenti tanti Semonis mysteria, ceremonias, totque annorum secreta oculis profanis usurpata indignissime contaminasse, etiam ante *Cryptam Neapolitanam* (ut diximus) turbellas dare sustinuerant insuper: alienissimo & loco & tempore vias publicas grassatura sua infestas habere ausi: nec secus quam *Praemiatores nocturni* viatorum loculis ac vestimentis insidias facere. Cujus rei testis *pallium* fuerit, mala manu, hoc est, nefario latrocinio, ne sacrilegio dicam, ab iis ipsis harpagitum antea. Quo item referendum, quod Eucolpio & Ascylto mox ab eadem Quartilla objectari videmus; *Quaenam est, inquit, haec audacia? aut ubi fabulas (rapinas*, lego,) *& antecessura latrocinia dedicistis?* Praecesserat.

Cap. XVII. *Ut ergo tam ambitiosus detonuit imber, retexit superbum pallio caput, & manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis: Quaenam est, inquit, haec audacia?* Hoc ipsum inter alia commoti vehementius animi indicia recenset quoque Seneca lib. III. de Ira his verbis: *Adjice articulorum crepitum, quum se ipsae manus frangunt.* Item ibidem cap. I. lib. I. *Horrens ac subrigiuntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulorum seipsos torquentium sonus, gemitus, mugitusque?* &c. Unde liquet illustrissimi viri error, qui ad Propertianum illud l. IV. El. VII. vs. II.

Spirantisque animas, & vocem misit, at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:

interpretamenti vicem adjecit, cum proculdubio gestum fuisse componentium se ad dicendum, more etiamnum hodie plerisque familiari.

Protendo igitur ad genua vestra supinas manus] Imitatio Horatiani illius:

Coelo supinas si tuleris manus.

CAPUT IX.

Turnebicae correctioni assensum. In certamine gladiatorio, qui non jugulat, victorem abire, *quam potissimum ob caussam censuerit Arbiter. neque aliunde natam emendationem illam, quam corruptissimo Martialis loco nos adolescentuli imputavimus jam olim, pro conjunctione caussali disjunctivam negationis particulam primitus substituere ausi. Tectioris sententiae exploratio. Emendatus Petronii locus, non sine exemplorum tam à Plauto, quam Martiali, festivissima conlatione.* Mutare equum, *quid? quid* Horribilis secreti *enunciatio?*

Cap. XVIII. *Nam sane & sapiens, cum tempus, jurgia flectit*; (ita enim haud dubie cum doctissimo Turnebo locus ille rescribendus) *Et qui non jugulat, victor abire solet.*] Alludere autem videtur ad morem ac disciplinam gladiatorum, quorum solertiae industriae, peritiaeque vis omnis, ac praecipuum porro ad victoriae consequutionem momentum, non feriundo, aut etiam jugulando; sed vero habili quadam membrorum agilitate potius, modicoque corporis inflexu ac declinatione, adversarii petitiones, hoc est, ictus impetusque contra objectos eiudendo, exeundoque; atque ita tractim ac sedato nisu par suum dilassando fatigandoque & quasi ad languorem dando positum id temporis putabatur. Unde & recte inter alia gladiatorii artificii encomia illud etiam à Martiali haudquaquam praeteritum, vel dissimulatum;

Hermes vincere, nec ferire doctus.

Probandum ex Seneca ita scribente lib. II. de Ira 14. *Nec est difficile vincere animum, cum Athletae quoque in vilissima sui parte occupati tamen ictus doloresque patiuntur, ut vires caedentis exhauriant, nec, quod ira suadet, feriunt, sed quod occasio.* Quanquam apud Martialem eo loci perperam in omnibus volgatis exemplaribus nullo sensu, *sed ferire*, jam inde ab antiquo typis publicatum exstet. Unam Junianam editionem excipio modo, quae correctiunculam hanc nostram, ex Petroniani loci conlatione & conceptam mihi & edolatam jam olim, paginarum margini adtextam praefert. Neque id adeo mirandum; quippe in qua adstruenda vivus ille bono sane atque obsequenti chirographo usus fuerat exemplari, sed tum denique, posteaquam eidem antea de fugitiva hacce, quam dico, lectione primulum certe aurem vellissem, quum ille porro tanti aestimasse visus, ut eam fastidiose etiam pro sua publici juris facere neutiquam sit dedignatus. Impetrabilis porro ac clemens illa sequens supplicatio, qua non quidem mortem, sed (quae morte ipsa intolerabilior) tormenta à se, cruciatusque corporis deprecatur Eucolpius noster.

Cap. XX. *Rogo, inquam, domina, si quid tristius paras, celerius confice. Neque enim tam magnum facinus admisimus, ut debeamus torti perire.*] Ita enim legendum. cui scripturae Curtianum quoque illud adstipulari videmus: *Callisthenes quoque ante tortus interiit.*

Operuerat Ascyltos pallio caput, admonitus scilicet, periculosum alienis intervenire secretis] Hoc enim & ipsus suo & Eucolpii periculo perdoctus fuerat jam antea, ob inexpiabile scelus, nec consilio, sed casu ab imprudentibus admissum, id est, ob sacrum Quartillae in honorem Priapi institutum, (id quod supra planius ostensum nobis) nimium alieno tempore, adde oculis profanis, indignissime usurpatum. Itaque jam inde cautiori facto placuit operire caput porro, ne quid in oculos denuo fortuitum incurreret, unde periculum

lum aliquod sibi in posterum crearetur. Prudenter utique, atque ex disciplina praecepti ejus, cujus Quartilla ipsum commonefecerat prius: *Neque enim impune quisquam, quod non licuit, adspexit.*

Cap. XXI. *Ultimo cinaedus supervenit, myrtea subornatus gausapina, cinguloque subcinctus modo extortis nos clunibus cecidit, modo basiis olidissimis inquinavit.*] Huic consentaneum quod habes infra cap. XXIV. *Ab hac voce equum cinaedus mutavit, transituque ad comitem meum facto, clunibus eum basiisque distrivit.* Sed videtur legendum potius in Fragmento illo priore: *Modo extritis nos clunibus cecidit*, ad exemplum Martialis scribentis:

Culus tritior Hacdili lacernis.

Item Plauti, ex Fragmentis amissarum Fabularum:

Cum extritis talis, cum todellis crusculis.

Quod si quispiam *extortis* malit, referendum erit ad pygae ejusdem macritudinem, ita porro à Martiali meo quasi penicillo expressam:

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
Quae clune nudo radat, & genu pungat:
Cui serra lumbis, cuspis eminet culo.

Caeterum quod *equum mutasse cinaedum* praedicat, ea vero metaphora à Vertumnis, hoc est, equorum desultoribus, & (quod Propertius ait)

Trajicit alterno qui leve pondus equo,

desumpta videri potest. De re taceo, quippe flagitiosa, & quam nostri pudoris non est explicare.

Uterque nostrum religiosissimis juravit verbis, inter duos periturum esse tam horribile secretum.] *Horribile*, id est, sacrum, verendum, & quod hominum mentibus tacitam quandam a se religionem incutiat. Unde & Catullus [illegible] scilicet:

Di magni, horribilem & sacrum libellum.

Sic & Petronius postea cap. LXXXIII. *Et Protogenis rudimenta cum ipsius naturae veritate certantia non sine horrore tractavi.* Id est, non sine religione, metu, ac reverentia, quae rebus sacris potissimum ac divinis debetur. Florus lib. II. de Gestis Rom. cap. 17. de Decimo Bruto. *Peragratoque victor Oceani litore, non prius signa convertit, quam cadentem in maria solem, obrutumque (obbrutumque) aquis ignem non sine quodam sacrilegii metu & horrore deprehendit.* & lib. III. cap. 21. *Redit ab Africa Marius, clade major, si quidem carcer, catenae, fuga, exsilium horrificaverant dignitatem.* Idem est, auxerant quadam divinitatis opinione. talis enim de Mario fuit, Sallustio teste, qui de Bello Jug. scribit. *Interim Marius, fugatis equitibus, accurrit auxilio suis, quos pelli jam acceperat. Denique hostes jam undique fusi. tum spectaculum horribile in campis patentibus: sequi, fugere: occidi, capi: equi atque viri afflicti.* adde exemplum de Cimbro illo ad captivi necem submisso a Sylla. Quid quod non indelectati hujusmodi verborum formationibus antiqui, apud quos non modo *horrifico* istud, verum & *terrifico* & *perterricrepum* reperias haud semel, ex quibus omnibus dispalescit error eorum hominum, qui in Floro *honorificaverant* suppositum nobis ire non veriti sunt. Sic *horrifice*, pro *venerande* apud Lucretium: item *religionem* pro *metu*, & contra, plus semel positum invenias idque ipsum non sine aemulo ac rivali, Vergilio primum, cujus hoc de *lauro* exemplum occurrit modo,

—— *multosque metu servata per annos.*

id est, religionis ergo. deinde & Valerio Flacco libro II. vers. 440. de Sacris Bonae Deae in Samothracia Institutis primulum:

—— *Mane sacrisque metum servemus opertis.*

CAPUT X.

Veteris ludi mos, quo dormientibus ora fuligine oblinebantur, *ad Plauti, ac Petronii plenam solidamque exemplorum intelligentiam nunc primum Noniano indicio patefactus; accommodatusque ad ritus aevi praesentis, & Regalium nostrorum festivitates.*

Cap. XXII. *Cum Ascyltos gravatus tot malis in somnum laberetur, illa, quae injuria depulsa fuerat, ancilla totam faciem ejus fuligine longa perfricuit, & non sentientis labra humerosque sopitionibus pinxit.*] Spero me gratiam a Lectore non nimium ingrato initurum, si ex confragosa planam fecero loci hujusce interpretationem, retracto fugitivo ludi veteris more. neque id medius fidius Petroniani magis, quam Plautini honoris gratia, meretricem Adelphasium inducentis in Poenulo, forma ferocem, eoque nomine plus aequo blandientem sibi; non sine contemnifica sane, plenissimaque fastidii gloriatione: quam hujusmodi castigatiuncula retundit demum Antherastilis soror:

Stulta, soror, es magis quam volo, an vero pulcra videre, obsecro.
Si tibi illic non os oblitum est fuligine?

Caeterum hujusdem loci sententiam. ad Petroniani exempli illustramentum mirifice facientem, fuliginea somniorum suorum nube solens nobis oblevit Lambinus, quam Marcelliana tandem spongia absterfurus, Grammaticam ejusdem observationem huicce chartae illinere non gravabor: *Sublevit, significat illusit, & pro ridiculo habuit, tractum a genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur.* Unde perspicue dilucet, hoc pigmenti genus per joculum & ludum iis allini solere, quos aliis deridendos propinare volebant. Idque turpiculis puellis potissimum, quas hoc contumeliae genere a procaci juventute affici mos erat: credo, ut hac quasi censione monitae, deformitatis suae in memoriam revocarentur. Confirmat opinionem hanc nostram Adelphasium, quam ibidem ob amabilitatis successum haec de semet satis gloriose praedicantem Comicus induxerat modo in Poenulo, Actu quinto scena quarta vers. 8.

—— *Certo enim, quod quidem ad nos duas*

Attinuit, praepotentes, pulcrae; pacisque potentes, soror, fuimus.
Neque ab juventute ibi irridiculo habitae, quod pol,
Soror, caeteris omnibus factum est.

Hinc mos ille, quasi per manus jam inde ab antiquo traditus nobis, dimanasse videri potest, quem in joco & vino pridie Regalium, *optimo dierum* scilicet, usurpare consuemus etiamnum hodie, Morionem fortito ex omni numero creandi ac deligendi, cui inter caetera veraene, an simulatae, stultitiae commoda, etiam haec quasi praerogativa data, ut triclinio in orbem lustrato, oculisque quaqua vorsum circumactis, si quidpiam forte ab incurioso, maleque sedulo conviva contra communis Regis (Dialis inquio) edicta vel dicto, vel facto per Incogitantiam (ut fit) titubatum animadverterit, ei vero homini multam imponat illico; hoc est, carbone aliquo teterrimo, seu fuligineo potius medicamine (ut in Plauto & Petronio fit) os ei totum faciemque perfricatam denigret, cum ingenti accubantium plausu: quibus tamen pariter delinquentibus, legesque communibus suffragiis latas migrantibus eadem porro decoloratio impendet, solo Rege excepto modo, quippe exlege & quasi sacro. Atque haec ipsa ad *fuliginem* satis. Restat, ut *Sopitionibus*, quae sequuntur, manum applicem: quas lubenter equidem *Scipionibus* commutarim, si tamen, quid id esse verbi dicam *Scipionibus*, satis pro comperto haberem. Nam in Catullo auxilii quae specula, gravissimam adeo hanc poenam puellae suae depraedatoribus interminante?

------ Namque totius vobis
Frontem tabernae scipionibus scribam.

Qua enim ratione *frons tabernae scipionibus* conscribillari possit, non video: non utique magis, quam condignus ille doctissimo Poëta Interpres, Scaliger noster, cui secundas agere, & mendum potius tam hic, quam in Catullo, latere suspicari mavolo, quam enarrare, quae non intelligo.

CAPUT XI.

Concrepare aera. Cymbalistria. Crotalistria. *Horatii ac Martialis locorum ad sententiam Petronianam adcommodatio.* Urbanitatis vernulae *vera ac luculenta enarratio, correctusque Arbiter, eademque opera Seneca locis duobus. Mancipiorum id genus in probris meditate funditandis liberrima atque impunissima dicacitas. Alia quaedam notae haud proletariae.*

Cap. XXII. *Cum intrans cymbalistria, & concrepans aera omnes excitavit*] Eadem fere loquutio apud Propertium lib. III. El. XVII. vers. 6.

Cymbala Thebano concrepuere Deo.

Item Ovidium:

------- Themesaeaque concrepat aera.

Quod & Martialis sequutus:

Et Tartessiaca concrepat aera manu.

Cymbala proinde ex aere, quemadmodum & *Crotala*, (unde *Crotalistria* simili modo conformatum) sed & *Sistra*, Instrumentum tinnulum, concavum, Matris Deorum sacris consuetum adhiberi antiquitus.

Cap. XXIII. *Perfluebant per frontem sudantis acaciae rivi, & inter rugas malarum tantum erat cretae, ut putares detectum parietem nimbo laborare.*] Similitudo aptissima, quo aptari etiam haud incommode sane poterit Horatianum illud ex Epod. XII. vers. 7. de vetula huic Cinoedo non nimium dissimili,

Quis sudor vietis, & quam malus undique membris
Crescit odor, quum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili.

Item Martialis:

Quam cretata timet Fabulla nimbum.

deque eadem alibi:

Crassior in facie vetulae stat creta Fabullae.

Plura qui volet, succidaneas ad Horatium notas nostras consulito.

Cap. XXIV. *Complexit illa tenerius manus, & O (inquit) hominem acutum, & urbanitatis vernulae fontem*] Ego, *Frontem*, malim: ἡμικῶς. neque aliter sane fuerat in manuscripto. Caeterum *vernula urbanitas* quae sit, video quaeri posse. Ego eam interpretor, quae *salibus* (uti est apud Juvenalem) *natis intra pomoeria constat:* quaeque proprie, auctore Fabio, *urbanitas* perhibetur, qua idem notari vult sermonem praeferentem in verbis, & sono, & usu proprium gustum *urbis*, &c. cui contraria sit *rusticitas*. Nisi potius tamen ad *vernarum dicacitatem* allusum, quibus impunissime etiam in dominos jocularia funditare jus erat. sicuti & Morionibus quoque, Cinaedisque, ac mancipiis denique eum in usum praestinatis conciliatisque, quo initium videlicet ab ipso convivii praebitore facientes in convivas porro singulos scommata ac dicteria viritim evibrarent. quibus tamen abest, ut perstricti offenderentur, ut etiam risu ea ipsa prosequerentur ac plausu; in joco quippe & vino vernaliter, hoc est, argute ac ridiculariter profusa. Probo istuc ipsum ex Seneca ita lib. II. de Tranquillitate vitae disserente: *Eadem caussa est, cur nos mancipiorum urbanitas in dominos contumeliosa delectet, quorum audacia ita demum sibi in convivas jus facit, si coepit a domino. Ut quisque contemptissimus, & ut maxime ludibrio est, ita solutissimae linguae est. Pueros quidam in hoc mercantur procaces, & eorum impudentiam acuunt, & sub magistro habent, qui probra meditate effundant. Nec has contumelias vocamus,*

tamus, *sed argutias.* item Statio Silv. II.

Non te Barbaricae versabat verna catastae,
Nec mixtus Phariis venalis mercibus infans,
Compositosque sales, *meditataque verba locutus*,
Quaesisti lascivus herum, *tardeque parasti.*

Adde istuc ex ejusdem Senecae de Divina Providentia libro: *Itaque quum videris bonos viros*, *acceptosque Diis*, *laborare*, *sudare*, *per arduum conscendere*, *malos autem lascivire*, *& voluptatibus fluere*, *cogita filiorum bos* (emendo, *nos*) *modestia delectari*, *vernularum licentia. Illos disciplina tristiori contineri*, *horum ali audacia* (mallm, *audaciam.*) *Idem tibi de Deo liqueat.* Hactenus liquidissime Seneca. Neque enim genus istud laxo imperio modo, verum soluto quoque; imo etiam *sub magistro* (uti ex eodem Seneca demonstratum modo) habebatur: quo videlicet praeeunte, nequitiae omni, ac scurrilibus cavillis, Mimicisque dicteriis jam inde a prima ac tenella aetate assuefierent strenue. Unde arbitror planum fieri, cur scripserit Martialis lib. x.

Vernaculorum dicta, *sordidum dentem*,
Et foeda linguae probra circulatricis.

Item I.

Urbanus tibi, *Caecili*, *videris.*
Non es, *crede mibi*, *quid ergo? verna es.*

Neque omittendum id hominum genus, *Vernas Equites*, joculari, imo Satyrico convicio indigitatos, eodem Martiali, ac Juvenali auctoribus. verbi caussa.

Certe modico contentus agebas
Vernam equitem, *conviva joco mordente facetus*
Et salibus vebemens intra pomoeria natis.

cui affine istud Martialis de Ancillariolo loquens.

--- --- *Futuit ancillas*
Domumque & agros implet equitibus vernis.

Proinde haud inscite Horatius:

------ *Vernasque procaces*
Pasco libatis dapibus.

nec non Tibullus:

Consuescet numerare pecus, *consuescet amantis*
Garrulus in dominae ludere verna sinu.

Ad Petronium denuo convortamur:

Per fidem, *inquam*, *nostram*, *Ascyltos in hoc triclinio solus ferias agit*] Sententia efflagitare videtur, ut *vostram* rescribamus.

Hodie enim post asellum diaria non sumo] Id est: Quoniam quidem ex sententia per diem totum robusta me voluptate explevi: ipsaque adeo usque ad satietatem quinta Venerei nectaris parte, lepidissimo inquam illo Ityphalli flore, a molitoribus meis onusta ac plena navi discessi, ultra igitur promulsidi locus non est, in satura praesertim ac saburrata probe. cras vero primo cum diluculo, simulatque integram famem ad ovum attulero, tum igitur gustatione haecce matutina primulum, sic quasi rude aliqua *velitari*, satis pol in tempore more porro meo initiabor, solens.

CAPUT XII.

Rima improbe diducta *unde*, *quomodoque interpretandum.* Acus *cognomento* lasceivae *ex Martiali & Tertulliano declaratio.* Valgia *Petroniana fuse ac dilucide explicata. Turnebi expositio defensa*; *alia rejecta*, *una cum suffragatore suo Monstrojuliensi.* Valga savia *non meretricia collabellandi actione* (*uti volunt alii*) *sed vero pro ore ac labellis ipsis valgiter*, *hoc est*, *ad irrisum conformatis in Plautino Milite accipiunda.* Aliquem labiis ductare.

Cap. XXVI. *Itaque*, *cum inclusi* (Sic & Persius: *Scribimus inclusi numeros ille*, &c.) *jacerent*, *consedimus ante limen thalami*, *& imprimis Quartilla per rimam improbe deductam applicuerat oculum curiosum*, *lusumque puerilem libidinosa speculabatur diligentia*] Placet lectio orae Lugdunensis Editionis praetexta, in qua *per rimam improbe diductam* legitur. Atque istuc facit exemplum illud à Martiali lib. XI.

Oblinitur minimae, *siqua est suspicio*, *rimae*,
Punctaque lasciva quae terebrantur acu.

Ubi, cur *lasciva acus* cognominata Martiali, in controversiam vocari posse video. Mihi vero jam id ex Christianissimo scriptore Tertulliano planum facere est benignitas, in opusculo de Virginibus velandis praeeunte nobis in hacce verba: *Simulque se mulieres intellexerunt*, *vertunt capillum*, *& acu lasciviore comam sibi inserunt*, *crinibus a fronte divisis apertam professae mulieritatem.*

Et quia considerantium basiferant vultus, (simile apud Ovidium: *Haesit*, *& in vultu constitit usque tuo*) *quicquid a spectaculo vacabat*, *commovebat valgiter labra*, *& me tanquam furtivis subinde osculis verberabat*] Hoc est: Quoniam reliqui qui aderant aliovorsum mentes oculosque diviserant suos, totique adeo in Gytonis ac novae nuptae automatis per rimam libidinosa curiositate inspectandis, lusuque puerili exigendo dediti videbantur, Quartilla interim, quicquid temporis nuptiarum spectaculo clanculum suffurari poterat, id porro omne oculissima in me contemplatione injecta avide & quasi catillatim consumebat, oris habitu in lascivam conformato, hoc est, *obtortis valgiter labellis*, & quod Catullus *micantibus* amat dicere, semihiulcum savium lingula leniter leviterque protensa eminus amatori suo objectans. Neque aliorsum spectat illud Aquinatis Satyrici, Sat. IV. vers. 18.

Blandaque devexae jactaret basia rhedae.

De motu oris ad foedissimam patientiam comparato etiam Martialis lib. I.

Una lavamur: aspicit nihil sursum,
Sed spectat oculis devorantibus draucos:
Nec otiosis mentulas videt labris.

Denique idem Juvenalis Satyra IX.
Quamvis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, &c.
Locum fusius enarravi, mollium exemplorum collatione uti coactus, probiorum inopia. eo magis, quod videam in *Valgiis* hisce Petronianis explicandis valgiter nimis hallucinatum amicum quendam nostrum, qui rem se factam habere est arbitratus, si lapse illa cum *valgis* Plauti *saviis* confunderet; non sine gravissima Turnebi reprehensione, quasi valgiter, id est, prave Interpretis hicce officio functi. At ego ajo, recte, & Turnebum ab iniquissima calumnia libero, hactenus quidem, quod ad furtivas istas Quartillae osculationes scilicet. Nam de *Valgiis* Plautinarum meretricum prudentius consuli potuisse, quis vero est, qui dubitet? qui quidem haec viri illius verba aliquanto praesentiore animo ruminetur, VII. Adversar. libro lectitata: *Valga savia, obtortiones sunt oris ad derisionem. Nam suavium interdum est conformatio oris & labrorum ad suaviandum.* Sapienter sane usque adhuc: illa, quae sequuntur, non item: *Meretrices autem, dum gloriosum Militem ductabant atque captabant, per illusionem tamen inter osculandum os obtorquebant, valgumque reddebant, eum ex animo non basiantes, atque ludificantes.* Neque movet me sententiae ejusdem succidaneus Lambinus, quam hoc ipso etiam Petronii exemplo confirmare adnititur. perperam, uti dictum ac doctum est modo. *Suavia* enim non pro suaviationibus (proinde ut vulgo solet) verum potius pro *labiis* ipsis accipi oportere ipsa sententia clamitat. idque divinitus (ut omnia) a principe illo Scaligero animadversum. Non igitur de *Valgiis* inter basiandum militem a meretricum turba per irrisum & contumeliam conformatis, sed vero de *posticis sannis* intelligendum, sine basiatione: quibus fastidiosae illae ac contemnificae Militem absentem, seu praesentem etiam, sed aversum tamen, atque (ut fieri solet) a tergo ludos faciebant assidue. quas quidem (*Sannas* dico) oris obtortione lascivum morem adumbrare mos erat indidemque interpretandum id quod antecesserat modo.

Itaque meretrices labiis dum ductant eum.

Quod proverbialiter dictum aliud significare videtur mihi, quam quod ipse mox porro explicat Comicus, *Valgiis suaviis*, hoc est, prave distorto ore Militem subsannant scilicet, habentque miserum & Gloriosum illum omnibus modis ludibrio ac despicatui.

CAPUT XIII.

Priscae beatulorum delitiae, solo nutu, vel digitorum certe crepitu, si quid vellent, poscendi ac significandi. *Eam in rem Martialis, Tacitus illustrati.* Aquariae provinciae Praefectura ad Eunuchos. De Linteorum in balneis usu: *nonnulla item de* Mappis, *hodiernae consuetudini penitus adversantia.* Sellae *ac* Lecticae *discrimen.* Cursores falerati. *Locus Tranquilli cum cura discussus, imo (ut spero) cum fructu.* Ministri Cathedralitii, *quod genus? Jos. Scaligeri conjectura* in Arcuma Festi, Chiromaxio Petronii *interpretando subscriptum.*

Cap. XXVII. *Trimalcio lautissimus homo digitos concrepuit, ad quod signum matellam spado ludenti supposuit*] *Concrepuit digitos*, sic dictum, ut supra; *Concrepare aera*, &, quod nos vulgo dictitare consuemus, *Op zijn vingeren knippen.* Mos utique ex Martialis disticho libri XIV. planissimo planior, cui Lemma, *Matella fictilis:*

Dum poscor crepitu digitorum, ac verna moratur,
O quoties pellex culcita facta mea est!

Unde & alterum ejusdem Poëtae locum in promptu sit expedire:

Cum peteret seram media jam nocte matellam
Arguto madidus pollice Pancretus.

A lautioribus porro Eunuchos in delitiis habitos quis nescit? atque id genus Aquariae provinciae praesulum potissimum, ejusdem quoque Epigrammatarii testimonio adstruere posse videor, in re & persona huic prorsus consimili, imo etiam cognomini ita more suo delicianti.

Digiti crepantis signa novit Eunuchus,
Et delicatae suscitator urinae
Domini bibentis ebrium regit penem.

Huc accommodandum illud Taciti de superbia Pallantis lib. XIII. *Respondit, nihil unquam se domi, nisi nutu, aut manu significasse.*

Cap. XXVIII. *Jam Trimalcio unguento perfusus tergebatur, non linteis, sed palliis ex mollissima lana factis*] A lavatione enim tenuiores oleo, ditiores contra unguento perfusos, pro re puta atque opibus unosquosque, carbasinis velis, id est, linteis sudariisque setabis detergeri mos erat, quemadmodum & hodie, non autem palliis laneis. unde hoc ipsum quoque inter quaesitissimas Trimalcionis elegantias lautitiasque ponit Arbiter noster. De linteis balnearibus, quod dixi, confirmat Martialis lib. X.

Lintea ferret Apro vacuus cum vernula nuper,
Et supra togulam lusca sederet anus.

Item alibi:

Lintea si sumas, nive candidiora loquetur,
Sint licet infantis sordidiora sinu.

Unde hanc quoque ducere est conjecturam, eos, qui lavandi causa balnea publica ingrediebantur, lintea, quibus extergerentur, secum prius domo adportare consuevisse, ne quis ea forte a balneatore subministrata opinetur. Quod mirum nemini videri debet, quando alienas etiam epulas adituri mappam quisque suam abs se ad mensam adferre

ferre cogebantur. Ejus moris testem facio eundem Epigrammatarium meum:

Ad coenam Hermogenes mappam non attulit unquam.
A coena semper rettulit Hermogenes.

Nec *mappam* modo, sed vero & lagenam, indicio ejusdem:

Sed mappa quum jam mille rumpitur furtis,
Rosos tepenti spbondilos sinu condit, &c.

Et mox:

Nec esculenta sufficit gulae praeda,
Misto lagenam replens ad pedes vino.
Haec per ducentas quum domum tulit scalas, &c.

Addatur fidei insuper causa ex Lapithis Luciani de mappa, seu mantili, in rem praesentem testimonium multo apertissimum. Καὶ ἅμα λέγων, τὴν ὀθόνην περισπᾶν ἐπεχείρει, ἣν ὁ παῖς εἶχε τοῦ Ζηνοθέμιδος, μεστὴν οὖσαν παντοδαπῶν κρεῶν. καὶ ἔμελλε, λύσας αὐτὴν μὲν, ἀποῤῥίπτειν αὐτὰ ἐς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ὁ παῖς οὐκ ἀνῆκε, καρτερῶς ἀντεχόμενος.

Hinc involutus coccina gausopa lecticae impositus est.] Sicut hic *lecticae* solius, ita *sellae* quoque mentio lecticae conjuncta legitur apud Senecam libro de Brevitate vitae: *Nec illos quidem inter otiosos numeraveris, qui sella se & lectica huc & illuc ferunt, & ad gestationum suarum, quasi deserere illas non liceat, horas occurrunt, quos & quando lavari debeant*, &c. Et mox: *Audio quendam ex delicatis (si modo delitiae vocandae sunt, vitam & consuetudinem humanam dediscere) quum ex balneo inter manus elatus, & in sella positus esset, dixisse interrogando: Jam sedeo?* Unde in *sellis* sessitare, in *lecticis* vero resupinos gestari cubantium in morem solitos, prorsus persuasum est mihi. De caeteris Lipsianum oraculum adeunto, cujus *Electa* non compilo. Subjungit deinceps Arbiter:

Praecedentibus faleratis cursoribus IIII. *& chiramaxio, in quo delitiae ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior*] De *Cursoribus* quidem (sicuti hic) faleratis meminit etiam Tranquillus in vita Neroniana: *Nunquam carrucis minus mille iter fecisse traditur, soleis mularum argenteis, canusinatis mulionibus, armillata & phalerata cum Mazacum turba, atque cursorum.* Qui locus praeter Egnatium & Glareanum etiam Phoenicem illum Europae, Turnebum dico, miserrimis modis exercitum, & quasi in equuleo tortum habuit. idque adeo haud mirandum, in tanto chirographorum Codicum dissidio, ac varietate: quorum alii *phalerata comazacum*; alii *phalerata bamaxicorum*; sunt etiam, qui *phalerata cum amaxicorum* nobis repraesentant; nec defuere, qui *Cymazacum* praeferrent. Ex quorum omnium pariter lectionum farragine, hujusce Petroniani loci fiducia maxime ac subsidio fretus, in Suetonio rescribendum praestare nullus dubitem, *phalerata chiramaxicorum turba*, vel certe, *Chiramaxeorum*, &c. ut Rhedarios, Essedariosque intelligamus (ἁμαξεὺς enim quidnam aliud, quam *Essedarius?*) Eos dico, qui *Chiramaxiis* cum herili praeerant imperio, & caciatorum vehiculorum aurigationi quasi Praefecti cluebant: in quibus infelicium catamitorum Paedagogia (quos Martialis meus *Cathedralitios ministros* indigitat) oblita facie vectari consueverant; ut ne sol videlicet, aut frigus teneram ac delicatam cuticulam perstringeret. cujus eximiae cautionis commonefecit nos Seneca, neque aliena adeo visa, quae huc per caussam infarciretur. Sic igitur ille Epistola CXXIII. *Omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidarum praecurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedat.* Et mox lineis aliquot interjectis: *Omnium paedagogia oblita facie vehuntur, ne sol, ne frigus teneram cutem laedat. Turpe est neminem esse in comitatu puerorum, cujus facies medicamentum desideret.* Sed enim hoc nihil ad pompam & comitatum Trimalcionis, quem haud longius sane, quam e balneo ad triclinium proficiscentem inducit Petronius, uno exoleto contentum modo, qui non *Lectica*, aut *Rheda*, sed vero *Chiramaxio* feratur. Atque equidem quid id esse dicam verbum *Chiramaxium*, nescio. & poenitet expositionis, qua id genus gestatorii cum *Rheda* aut *Essedo* confudisse videor prius. tametsi non ignorem *Essedis* etiam in *gestatione* locum fuisse aevo veteri: & *Gestatores* nominatos ejuscemodi generis vectores: indicium nobis praeeunte Martiali versiculis illis libri I.

Illinc Aemiliae, Salariaeque
Gestator patet essedo tacente.

Sed multo etiam certius, magisque historica ex fide, Suetonio Tranquillo, cujus narratio ista de Claudio mihi commodum hercule succurrit modo: *Solitus etiam in gestatione ludere, ita essedo alveoque adaptatis, ne lusus confunderetur.* Quocirca Scaligero Principi hic nostro satius esse duco subscribere; qui Festi *Arcumam*, *Chiramaxii* vocabulo interpretatur, pro modici plaustri genere, neque plurium, quam unius hominis capaci: adde, a servis, non a mannis trahi, ac provehi solito: unde & caussa nomini.

CAPUT XIV.

Agamemnon *quisnam apud Petronium?* Picae Variae *consideratio.* De adoptivo Trimalcionis Praenomine *haud languidae sane fidei conjectura.* Coenatoria *cujusmodi fuerint; &, an eadem cum* vestimentis cubitoriis, *quaesitum.* Cautum Romanis olim legibus fuisse, ne Quaestoribus, vel Provinciam sortitis munera porro ulla accipere a Provincialibus liceret. Trimalcionis Petroniani cum Martialis Malchione affinitas. *Habitus utrorumque, ornatusque in persona Maecenatis a Seneca tanquam penicillo expressus.* Armilla-

millarum mollities *à foeminis paulatim ad viros quoque traduci coepta.* Cochlearia *quid*, *& cui potissimum usui apud Romanos. Eapse comesorum ovorum, tum Cochlearum maxime (unde & etymon rei) calycibus perterebrandis, superstitionis ergo, servisse antiquitus.* Pondus eorundem in Petronio expensum. *Dubius & controversus Martialis locus Lucilliani testimonii similitudine defensus pariter, ac declaratus.*

Eodem cap. XXVIII. *Sequimur nos jam admiratione saturi, & cum Agamemnone ad ostium pervenimus.*] *Agamemnon* hic Trimalcio non est, sed is, quem *Suasoriam in schola habuisse* nobis narraverat antea, addita ejusdem insuper *de caussis corruptae Eloquentiae Dissertatione:* quam Eucolpianae declamationi consequam ac subjectam ibidem hujus operis invenias.

Super limen autem cavea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes salutabat.] De hoc genere Plinius lib. x. cap. 29. *Nuper, & adbuc tamen rara, ab Apennino ad Urbem versus cerni coepere picarum genera, quae longa insignes cauda variae appellantur.* Nos patrio sermone, *Bonte exters*, nominitamus, famosa garrulitate ambiles. nec mentitus Martialis lib. xiv.

Pica loquax certa dominum te voce saluto
Si me non videas, esse negabis avem.

Cap. XXX. G. POMPEIO. TRIMALCIONI. VI. VIRO. AVGVSTALI. CINMAMVS. DISPENSATOR.] Neque multo post: III. ET PRIDIE KAL. IAN. O. NOSTER FORAS COENAT. Repono utrobique GN. ut *Gnaeus* fiat denique, quem cognomentum etiam Pompeji ferre videmus. nec vero mirum cuipiam videri debet de Praenomine, cujus solius nota in hac novissima Inscriptione Petronianus iste Trimalcio insignitur. In eo enim ingenuorum dignitas posita antiquitus, credo, quod servi generis homines inopiam praenominum paterentur & cognomine honestiores appellare familiarius, quam pro dignitate habebatur: contra ac nos hodie factitamus. Qua de re plura ac compertiora nosse qui volet, eum porro ego Adversaria magni illius Turnebi accedere jubeo, lib. II. cap. 19. ad huncce Horatii locum:

Quinte puta, aut Publi (gaudent praenomine molles
Auriculae,) &c. -----

Vestimenta mea cubitoria perdidit, quae mihi natali meo donaverat cliens quidam Tyria, &c.] *Coenatoria* appellitaverat supra: cujusmodi patroni locupletiores, vel etiam advocati ab antecambulonibus & clientulis suis quotannis muneri accipiebant diebus Natalitiis, ex more & disciplina munificentiae Romanae. Martial. lib. x.

Pugnorum reus, ebriaeque noctis
Coenatoria mittat advocato.

Vide, quae notavimus ad illum Horatii locum:

Natales grate numeras, ignoscis amicis.

Quibus tamen & haec quoque ex Plinio Juniore adjici oportuerat insuper, per incogitantiam (ut fit) silentio nobis praetervecta id temporis, quae libro Epistolarum ejusdem IV. de Julio Basso, qui Bithyniam fortitus repetundarum reus redierat, ad hoc exemplum leguntur: *Multis enim, atque etiam Principi dixerat, sola se munuscula, duntaxat Natali suo aut Saturnalibus, accepisse, & plerisque misisse.* Item paullo antea de eodem: *Hoc illum onerabat, quod homo simplex & incautus quaedam à Provincialibus, ut amicis* (male enim in H. Stephani Editione *ut amicus* procusum exstat) *acceperat, nam fuerat in provincia eadem Quaestor. Haec accusatores furta ac rapinas, ipse munera vocabat. sed Lex munera quoque accipi vetat.* Unde hoc quoque praeter alia docemur, Praesidibus, seu Procuratoribus Provinciarum istud juris utique non fuisse, ut à Provincialibus suis, quibus aut cum Principis, aut cum Populi praeerant potestate, aliqua porro munera acceptarent; *ne Natali quidem suo, aut Saturnalibus, optimo dierum:* ab amicis tamen & familiaribus licuisse. Sed nos ad Petronium nostrum reveniamus denique: In quo credo fore, qui *vestimenta* ista *cubitoria* diversa à *coenatoriis* fuisse asseverabunt, & illa quidem *cubicularibus*, haec vero *triclinaribus lectis* convenisse ex utriusque vocis etymo fidem haud dubie sunt facturi. neque ego huic sententiae repugno. Sed quid diutius tricor? quasi vero iis ista non abs Lipsio nostro in Saturnalibus suis publicitus decisa jampridem! Fateor: &, *Accubitoria*, literula in Petronio retracta, pro *Cubitoriis* reponenti meritissimo utique ac lubens suffragatorium addo calculum.

Cap. XXXII. *Positusque in cervicalia minutissima*, (nostrarum Puerperarum in morem) *expressit imprudentibus risum. Pallio enim coccineo adrasum incluserat caput, circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam*] Huc spectat Martialis illud de Malchionis hujus, pene dixeram, germano, & quidem gemino;

Jacet occupato galbanatus in lecto,
Suffultus ostro, sericisque pulvinis.

Caput vero *pallio inclusum* Maecenatico cultui respondet penissime; qui tamen non risum, sed justam indignationem potius Senecae stomachanti expressisse videtur. Testes haecce ipsissima ejus verba, Epist. CXIV. *Hunc esse, qui in tribunali, in rostris, in omni publico coetu sic apparuerit, ut pallio velaretur caput, exclusis utrinque auribus, non aliter, quam in Mimo Divites fugitivi solent.* Hinc non immerito risum convivis suis *imprudentibus*, id est, istiusmodi habitum spectandi insolentibus atque propter insolentiam insuetis. spectaculique novitate commotis, expressisse Trimalchionem ait Arbiter. simili fere cum hoc Maecenatico cultu, non tamen in publico, perinde uti ille, sed domi

domi atque intra privatos parietes, immo vero in triclinio suo ornatum. *Laticlaviam* etiam *mappam* inter munuscula alia Saturnalitia, & quidem vilissima, pretiique minimi, à Piceno cliente muneri missam Sabello Caussidico commemorat falsissimus Poëtarum Martialis, lib. IV. Epigram. 46.

Et lato variata mappa clavo.

Et ne has tantum ostenderet divitias, dexterum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina splendente connexum] *Armillae* sequiori sexui antiquitus in usu tantum, mox etiam gliscente luxuria ad virorum ornamenta traducta. Vide Plinium lib. XXXIII. cap. 3. Historiae Natural. Eadem mollities in Caligula quoque notata à Suetonio scribente: *Saepe depictas gemmatasque indutus penulas, manuleatus & armillatus in publicum processit.* Nec non à Seneca lib. II. In sapientem non cadere injuriam: *Chaereae Tribuno militum Cajus signum petenti, modo Veneris, modo Priapi dabat, aliter atque aliter exprobrans armato mollitiem. Hoc ipse pellucidus, crepidatus, armillatus* &c. Quo loco; *Aliter atque aliter*, utraque Venere studiosum, hoc est, modo *agentem*, modo *patientem*, interpretor. Per *Priapum* enim diviforem, five admissarium; per Venerem & mollem & inpudicum designari res ipsa vociferatur.

Cap. XXXIII. *Accipimus nos cochlearia, non minus sex libras pendentia, ovaque ex farina pingui figurata pertundimus.*] Hinc *cochlearium* usum, apud veteres qui fuerit, planissime deprehendimus. Neque hinc modo, verum etiam ex Martiali, ita lib. XIV. sub Lemmate *cochlearis* disputante:

Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis,
Numquid scis potius, cur cochleare vocer?

Facit eodemque & locus Plinii ex libro XXVIII. cap. 2. *Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc pertinet ovorum, ut exsorbuerit quisque calyces cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perforari.* Cujus superstitionis manifestissima vestigia nostrarum etiamnum mullercularum animis firmissime impressa hodie est animadvertere, quibus prima hujus rei cautio esse consuevit, usque adeo, ut quodvis Venerium etiam vadimonium deferere praeoptaturae videantur prius, quam non post ovorum exsorbitionem testas eorundem five adeo putamina pertusum ire protinus, imo vero frustillatim comminuere, ne *diris* illis *Plinianis* scilicet, id est, carminibus devotoriis Thyestaeo ritu conceptis obnoxiae factae defigi, aut linguae malignantis execrationibus fascinari porro ab invidis, vel malevolis, possint. Caeterum omnis *cochlearium* virtus pro ratione ponderis, & argenti modo aestimata. atque in hoc ipso quoque pars aliqua elegantiae posita fuisse videtur. non quod singula apud Trimalcionem cochlearia singulas sex libras pependisse autumem, (apage istam ponderis immanitatem, tudiculae, seu truae alicui magis, quam cochleari convenientem) sed quod de plurium potius cochlearium strue, non autem de singulis, Petronium fabulari persuasum sit mihi. Et tamen malum *cochlearis* pondus *Saturnalibus*, *optimo dierum*, dono missi sibi in Posthumiano exagitat Martialis, lib. VIII.

Octavus (s. annus) *ligulam misit sexante minorem.*
Nonus acu levius vix cochleare tulit.

Sic enim legendum autumo. quasi diceret Poëta; vix dignum esse, quod *cochlearis* nomine censeatur, ad exemplum (ficuti opinor) Lucillii, ita in re dissimillima ὑπερβολικῶς argutantis:

..... *Vix vivum hominem, ac monogrammum.*

Unde additum ab Epigrammatario, *acu levius*: ad rei vilitatem more suo, hoc est, Poëtico magis magisque etiam elevandam. Ad Lucillianae quoque Hyperbolae imitationem Ovidianum illud non insulse comparatum judices:

Si paeta est, Veneri similis: si flava, Minervae:
Sit gracilis, macie quae male viva sua est.

Ita enim postrema Pentametri ejus particula reconcinnanda: neque iis assensus commodandus, quibus novae loquutionis gratia ex hujus loci interpolatione ingeniose potius, quam verisimiliter quaesita, *nisa*, pro *viva*, ausis rescribillare, deceptis (opinor) proletariae illius scripturae vanitudine, quae majorem fere ac meliorem exemplarium nostrorum partem, impune & vindice nullo, ad hoc usque tempus perperam insedit, exemplo: *macie quae male visa sua est.* Nam (ut meus est animus) absque illa lectione fuisset, conjectura ista nata non foret. Lucretianum quoque illud appingas licet: *vivere non quit prae macie*: tanquam sententiae meae interpretamentum.

CAPUT XV.

Promulsis, *unde dicta.* Gustatoria. *In veterum coenarum legibus fuisse, ut convivarum nemo ferculi sui parte fraudaretur: quam haud modo in profundum condere, sed domum etiam asportare jus erat. Eam in rem Martialis pro testimonio adducta auctoritas.* Rectae coenae *observatio. Erasmus in Lucianici loci versione notatus. De festivissima Epigrammatis cujusdam, in fine laborantis, enarratione Martialis Genio gratificatum.*

Cap. XXXIV. *Jam Trimalcio eadem omnia lusu intermisso poposcerat, feceratque potestatem clara voce, si quis nostrum iterum vellet mulsum sumere.*] Hinc patescit etymon *promulsidis*, & curnam ita dicta prior pars coenae. Sequitur enim è vestigio de *gustatoriis à choro cantante pariter raptim sublatis.* Quo etiam respexit Horatius noster, ex disciplina Catiana conviviorum strategis hoc quo-

que inter caetera nepotinum praeceptum Satyrice instillans:

------ Vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. leni praecordia mulsa
Prolueris melius. -- --

Nec minus Seneca Epist. CXXII. de Sp. Papinio quodam è genere Lucifugarum, prorsus contra consuetudinem, ordinemque naturae, sic quasi ex professo viventium, ideoque non ab octava hora vespertina, sed à prima luce auspicantium coenas: *Circa lucem discurritur, pueri vocantur, cellarii, coqui tumultuantur. Quaero, quid sit? Dicitur mulsum & alicam poposcisse, à balneo exisse.* Postremo etiam Plinius Junior, lib. I. Epistol. 15. de eadem ista *gustatione*, sive adeo *promulside* verba faciens: *Paratae erant lactucae singulae, cochleae ternae, ova bina, alia cum mulso & nive.* Quo etiam pertinebit illud à Martiali Distichon:

Nos alicam: mulsum poterit tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

Ad superiorem Arbitri locum aliquando revenіamus: è quo etiam ille mos declaratur, non ita vulgo vulgatus, lautiores olim dominos convivis suis voce clara potestatem facere solitos, in coenarum, praesertim rectarum, exhibitione, poscendi quae vellent, interdum etiam iterata. idque priusquam *gustatione* sublata novum mensae ferculum inferretur. *Quadram* enim singulis. partemque suam palam flagitare jus erat: eamque non in ventrem ablatam modo, verum mappa madente conditam domum quoque asportare, si vellent. Clara omnia de Martiali, exempli gratia:

Nihil est miserius, nec gulosius Santra:
Rectam vocatus quum recurrit ad coenam,
Quam tot diebus noctibusque captavit,
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
Nec erubescit pejerare de turdo.

& reliqua ad finem usque. *Coenam* porro *rectam* eandem esse suspicor, quam Graji homines, τὸ ἐντελὲς ἢ πολυτελὲς δεῖπνον appellitant; in qua nihil desideres scilicet mensae apparatui necessarium. Colligo ex Luciano narrante: Καὶ ἅμα εἰσεκόμισε ἡμῖν τὸ ἐντελὲς ὀνομαζόμενον δεῖπνον. Quo loco Erasmus tamen, dum vim' vocabuli Graeci nequicquam exprimere fatagit, *absolutam coenam* reddidit inscitissime. Ex iis vero, quae dicere occoeperam prius, alterius quoque in Martiali meo Epigrammatis sententia illustratur, quod lib. II. in Caecilianum quendam exstat hujusmodi:

Quicquid ponitur hinc & inde verris,
Mammas suminis, imbricemque porci;
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumque totum,
Murenaeque latus, femurque pulli,
Stillantemque alica sua palumbum:
Haec, quum condita sunt madente mappa,
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otiosa turba.
Ullus si pudor est, repone coenam.
Cras te, Caeciliane, non vocavi.

Exemplum integrum adscripsi, non tam joci facetia inductus, quam Junianae Editionis pravitate: ubi postrema haecce clausula, in qua totius Epigrammatis consistit lepos, infeceitissime concepta legitur, praeterito in futurum perperam commutato, hanc ad faciem:

Cras te, Caeciliane, non vocabo.

Nihili enim istuc; nec tanto minus Exhibitore, quam Poëta ipso, lectio indigna, cujus haec sententia fuerat jam olim: Si quando à nobis vocatus es ad coenam forte, nullum ita nec facetum, nec lepidum mensae nostrae ferculum inferri potest, quod non vixdum appositum ad te trahas illico, atque in mappam istam tuam harpagatim converras, domum porro à puero è vestigio auferendum, haud secus, quam si non in commune obsonatum, sed vero quantum in lancibus est epularum ac scitamentorum, uni & soli tibi antepositum foret. Unde relinquitur, ut ipse convivator ego, ac parochus, caeterique item, quantum est, convivae mei dentibus dentientibus, Tantali in morem, ringentes ac famelici, maleque feriati accumbamus; quum tu unus omnium nostrum pariter munus iniquissime fungaris; haud quidem ambabus malis expletis tuburcinans modo, verum etiam catillans insuper, mappaque ac manibus pariter gypsatissimis circumverrens universa; oblitus juris humani, imo adeo contra communes leges coenaticae disciplinae, quae jubent partem cuique suam adsignari ex aequo, ut fiat Trimalcionis illud: *Aequum Mars amat.* Quare, si quid ingenui etiamnum pudoris est tibi, coenam istam, non tibi solum, sed vero mihi quoque in partem, reliquisque item convivis meis destinatam atque instructam, fac de manibus tuis reglutines ac remittas aliquando: ut & nos de ea non minus, quam tu, ô Caeciliane, bene esse possimus in commune. Quid enim? non in crastinum etiam, verum in hodiernam vesperam tantum esse te volui, atque expetivi convivam mihi. Salse, arguteque. quasi dicat; O bone Caeciliane, si hanc tecum rationem pergis instituere in posterum, ut mappam usque tuam, ita unctam effertamque ab alienis epulis, redux domum porro comportare pertendas, faxo cras in totum etiam diem de obsonio abunde ampliterque cautum ac provisum sit tibi, hoc est, ut ipse haud de vesperi hoc meo prandeas modo, verum laute adeo, atque opipare insuper coenam facias postridie. Atqui te (si nescis) ego, non ut posterum in diem ventrem etiam domi saginares tuae, saburrarесque de meo, verum uti hoc vespere apud me pari cum caeteris jure hilarem convivam ageres.

res, familiariter vocitavi. Quid hac quaeso urbanitate urbanius?

CAPUT XVI.

Signum ministrantibus symphonia dari solitum ad inferendam coenam. Objurgare colaphis. Lecticarius *de convivia abdicatus, suaque* Supellecticario *dignitas restituta. Arbiter correctus.* Carptores, Structores, Scissores, Chironomantes, *singuli pro* Cibicidis. Petronii cum Juvenali, ac Martiali meo super structoris munere *controversia.* Structurae *hujusce magistros, & quasi Professores Publicos, in pergulis prostare solitos Romae, compluribus ac luculentis testimoniis demonstratum. Eadem Juvenali larga diffusae lucis claritas de Senecae, luminaribus accensa.* Longe arcessere. Nummos metiri modio. Abire in coelum.

Eodem cap. XXXIV. *Cum subito signum symphonia datur, & gustatoria pariter à choro cantante rapiuntur*] Res omnis manifesta ex Seneca, lib. de Brevitate vitae: *Convivia mehercule horum non posuerim inter vacantia tempora, quum videam quam solicite argentum ordinent, quam diligenter exoletorum suorum tunicas succingant:* (quod postremum expressit Flaccus:

----- Ut omnes
Praecincti recte pueri, comtique ministrent)

quam suspensi sint, quomodo aper à coco coctus exeat, quanta celeritate signo dato glabri ad ministeria decurrant. Idem in epist. *Transeo pistorum turbam, transeo ministratorum, per quos signo dato ad inferendam coenam discurritur.*

Colaphisque objurgare puerum, ac projicere rursus paropsidem jussit] Usus eodem loquendi genere & Persius:

----- Solea puer objurgabere rubra.

Nec non Tarquillus: *ferulis objurgari.* Sequitur deinceps:

Insequutusque est Lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta scopis coepit verrere] Inter tot res convivii multo electissimas *Lecticario* quis locus? Et certe (ut, quod res est, fabuler:) poterat coena esse sine illo. Sed deformatus haud dubie locus, & quem in decorem pristinum non aliter sane reponi posse arbitror, quam si in *lecticarii* vicem *supellecticarius* succedat, eum dico, istiusmodi supellectilem qui curet, quique provinciae adeo mundulae praefectus jure optimo, suoque ipsius meritissimo, eluat. ne videlicet abs Eucolpio & caeteris injuria *laudatus ob elegantias dominus* existimetur, lecticarium argento admovere ausus, ὄνον (quod dicitur) πρὸς λύραν. quo quid absurdius? Rescribatur proinde: *Insequutusque est supellecticarius.* Quam vocem & Pandectae Veteres pro Romana identidem agnoscunt; asseritque praeterea probae & antiquae fidei monetaeque Glossarium illud multo elegantissimum, quod rei nostrae literariae in commune, praesertim antiquariae, gratificatus est non ita pridem industriosissimus Typographorum Henricus Stephanus.

Heu, heu, nos miseros, quam totus homuncio nil est!

(In V. C. pro *totus*, *coecus* exaratum legebatur:)

Sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus:
Ergo vivamus, dum licet esse bene.]

Versus insulsissimi. nihil adeo minus, quam Genii Petroniani. Itaque suspicatus aliquando fui, Pentametri clausulam hoc modo interpolari posse, haud paullo concinnius:

Ergo vivamus, dum licet, estque bene.

id est, dum per occasionem, perque valetudinem licet; *dumque virent genua.* Nunc & me frustra & Petronium Trimalcionis, hoc est, hominis omnium subitissimi *burras, quisquilias, ineptiasque* in joco & vino exprimere voluisse, video demum atque intelligo, hercle vero serio. Itaque recepta scriptura servetur.

Cap. XXXVI. *Non minus & Trimalcio ejusmodi methodio laetus*] *Methodium*, ut *Exodium*, pro *Methodo*, id est, fictione, seu ludificatione. eo dico, ne quis de Editionis Lugdunensis sententia pro *transitu* porro interpretari pertendat. Clara explicatio haec nostra ex narrationis superioris argumento. Sequitur:

Carpe, inquit, processit statim scissor, & ad symphoniam ita gesticulatus laceravit obsonium, ut putares Darium, (quid si, *Daren*, vel *Dareta*, legamus?) *hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio lentissima voce, Carpe*] Proprie, atque oppido Latine Trimalcio. Ab ejusmodi enim munere *carptores* hoc genus dictitabantur. Juvenalis: *Librarius, archimagiri, carptores. Carpere* enim nihil aliud, quam quod Petronius, *lacerare*, dixerat antea. neque aliter sane antiquissimos illos Romuli nepotes loquutos scio. argumento utique est illud XII. Tabularum: MULIER FACIEM NE CARPITO. Eo dico, uti ab errore insubido eos aliquando in viam reducam, quibus *carpere*, & *lacerare*, tantum non contraria esse persuasum video jampridem, Ovidiano illo testimonio subnixis: *Carpe cibum digitis.* Quos potius ad verbi istius composita mentem atque animum convortere oportebat, puta *concerpere* ac *discerpere*, eadem cum τῷ *lacerare* significantia. Notandum porro, quem *scissorem* hoc loco indigitat Petronius, eundem à Juvenali non *carptorem* (ut diximus modo) sed vero & *structorem* simul, & *chironomanta* Graeco nomine perhiberi. quomodo & Martiali versu illo:

Et quae non egeant ferro structoris ofellae.

contra mentem Petronii nostri, qui paulo prius *structoris* meminens, eum non pro *Cibicida Luculliana*, aut obsoniorum divisore, sed pro *Archimagi-*

magiro, & penes quem *patinariarum ftruicum* concinnatio, quo fcilicet rite omnia ordineque fierent, gabatis & lancibus fingulis apte ac fuo loco difpofitis, hoc eft, pro artifici ferculorum menfae imponendorum ordinatore, inftructore, & quafi arbitro vifus accipere. idque (ficuti apparet) non fine ratione, & quidem (uti animus meus eft) cum primis probabili, fi modo verbi ipfius etymon preffius aliquanto inveftigare velimus. Verum ad Juvenalem revolvamur, quo mos gefticulatoriae iftius, inter tam anxias rerum electiffimarum lanienas, planior atque illuftrior fiat. Scribit igitur ille Sat. v. verf. 120.

Structorem interea (ne qua indignatio defit)
Saltantem fpectes, & chironomanta volanti
Cultello, donee peragat dictata magiftri
Omnia. nec minimo fane difcrimine refert,
Quo geftu lepores, & qua gallina fecetur.

Item Sat. xi. verf. 136.

Sed nec ftructor erit, cui cedere debeat omnis
Pergula, difcipulos Trypheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus, atque aper, & pygargus,
Et Scythicae volucres, & Phoenicopterus ingens,
Et Getulus oryx, bebeti lautiffima ferro
Caeditur, & tota fonat ulmea coena Subura.

Quae tum univerfa, tum fingula lumen defiderant, alioqui per fe nebulofa oppido, & (abfque Seneca interprete foret) Platonis numeris obfcuriora. Proinde parentem illum Philofophiae Romanae audiamus, in Epiftol. in has nobis explicationes praceuntem: *Cum ad coenandum difcumbimus, alius fputa detergit, alius pretiofas aves fcindit per pectus & clunes certis* (forte *certifque ductibus circumferens eruditam manum in frufta excutit. Infelix, qui huic uni rei vivit, ut altilia decenter fecet, nifi quod miferior eft, qui hoc voluptatis cauffa docet, quam qui neceffitatis difcit.* Unde liquido edocemur, inter caeteras Romae conturbantis lautitias, feu luxuriae verius probra, etiam doctores in pergulis proftitiffe, qui daedalae hujufce *ftructurae* fcientiam profiterentur. ad quam item decuriam pertinere videntur *popinae praefecti*, tum *culinariae artis magiftri*. de quibus idem Seneca Epiftol. xcv. *Innumerabiles effe morbos non miraberis, coquos numera. Ceffat omne ftudium, & liberalia profeffi fine ulla frequentia defertis angulis praefident. In Rhetorum ac Philofophorum fcholis folitudo eft. At quam celebres* (id eft, frequentes) *culinae funt! quanta circa nepotum focos juventus premit.* Emendo, *quanto circa*, vel certe, *circulo*, id eft, quam fpiffa, ac frequente corona. Sic Martialis:

Nec calculator, nec notarius velox
Majore quifquam circulo coronetur.

Rurfus de ftructoribus alibi Seneca: *Quare ars eft apud te miniftrare, nec temere, & ut libet, collocatur argentum, fed perite fervatur* (corrige *ftruitur*, vel mea, vel Lipfiana fiducia potius) *& eft aliquis fcindendi obfonii magifter.* Idem de brevitate vitae loco antea laudato: *Quum videam quam fufpenfi fint, quomodo aper à coco caefus exeat, quanta celeritate figno data glabri ad minifteria decurrant, quanta arte fcindantur aves in frufta non enormia.* His fuperaddatur Plinianum illud, de gallinis arte fecandis: *poftea culinarum artes invenerunt, ut clune fectentur, ut dividantur in tergora, ut à pede uno dilatatae repofitoria occupent.* Ad Eucolpii narrationem regrediamur denuo.

Cap. XXXVII. *Non potui amplius quicquam guftare, fed converfus ad eum, ut plurima exciperem, longe arceffere fabulas coepi*] Idem loquutionis genus ufurpatum à Seneca Patre Controverfiarum VIII. *Hoc ut aliquando faciendum eft, quum res patitur, ita ineptiffimum eft luctari cum materia, & longe arceffere.* Nec non ipfe Petronius poftea quoque cap. xcv. *Eumolpus autem, dum Epigramma mortuo facit, oculos ad arceffendos fenfus longius mittit.*

Uxor, inquit, Trimalcionis Fortunata appellatur, quae nummos modio metitur] Ad hoc exemplum fcripferat Horatius antea: *dives, ut metiretur nummos.* Ibidem paulo poft de eadem Trimalcionis uxore:

Nunc nec quid, nec quare, in coelum abiit.] Id eft, ut rem ipfam vernaculo fermone ftrictim attingam modo: *Zy en kent haer felven niet.* Cui loquutioni adfinis quoque illa Seneca philofophantis: *fubfilire in coelum ex angulo licet.* Vide an & hinc Dialogi Fabiani de Oratoribus defectus farciri poffit hujufmodi explemento: *Tum mihi fupra tribunatus & praeturas & confulatus afcendere videor, tum in coelum abire.* Nam in libris noftris lacuna eft id loci afterifco infignita.

CAPUT XVII.

In M. Tulli cum Publio Syro comparatione Trimalcionis judicium fuis, hoc eft, Petronianis, ponderibus examinatum. Ejufdem Mimici ingenii acrimonia cum Senecae, tum duorum Juliorum, & quidem Caefarum, Caji inquam dictatoris, ac Scaligeri noftri aeternis praeconiis coboneftata. Ejus rei luculentiffimum fpecimen praebitum a Petronio. Publiani genii elegantia, & eruditus luxus.

Cap. LV. *Et Poëtarum coepit effe mentio, diuque fumma carminis penes Mopfum Thracem immorata eft*, (ita enim Lipfius nofter) *donec Trimalcio, Rogo, inquit, magifter, quid putes inter Ciceronem & Publium intereffe. Ego alterum puto difertiorem fuiffe, alterum boneftiorem. Quid enim his melius dici poteft?*] Vide, & ride (mi Lector) praepofterum infcitiffimi convivatoris judicium: nec vero Ar-

Arbitrum noſtrum, ſed Trimalcionem nugas blatientem te audire exiſtimes, velim, quem quidem modis omnibus ridiculum ex profeſſo ut faceret, Poëtarum commemoratione abrupta, novum prorſus atque inexſpectatum de M. Tullio ſermonem ſubito injectantem inducit, ut *florem* ſcilicet

Delibatum illum populi, ſuadaeque medullam

cum Mimicis ſordibus, & Publiana tolutiloquentia contenderet. quo quid ineptius, vel abſurdius fingi poſſit, haud video ſane; niſi (ut meus eſt animus) fieri non poſſe arbitror. At tu fortaſſe novum iſtud atque inſolens comparationis genus non ad proſam Tullii dictionem, verum potius ad Poëin ejuſdem, haud perinde quo merebatur plauſu à poſteris exceptam, pertinere contendes. cujus hercle ſententiae me ſubſcriptorem minime es habiturus. Et tamen Trimalcioni noſtro etiam advocatus ut veniam, nullam mihi linguam eſſe fateor, qua horundem Publii Jamborum argutias, ac felicem verborum compoſitionem ſatis pro virtute praedicare poſſim. Nam (ut ne à Petronii imitatione recedam) *quicquid dixero, minus erit.* Ita publici ſaporis nihil, itaque novo urbanitatis ſale ſparſa omnia, atque ad praeſtationem elogii ejus, quod de Syro hoc noſtro teſtatum reliquit ſanctiſſimus Romani theatri cenſor Seneca libro I. de Tranquillitate vitae, his verbis: *Publius tragicis comicisque vehementior ingeniis, quoties Mimicas ineptias & verba ad ſummam caveam ſpectantia reliquit; inter multa alia cotburno, non tantum ſipariis, fortiora & hoc ait:*

Cuivis poteſt accidere, quod cuiquam poteſt.

Ubi tamen, *ſipario*, ad marginem adſcriptum legitur, idque verius. Eſt enim *ſiparium genus veli, quo in ſcena Mimi utuntur*, teſte Pompejo. Credo te jam exſpectare, uti & alteram quoque magni illius J. Caeſaris Scaligeri laudationem hic imputem referamque expenſam tibi. Merito. Neque enim decere, aut ullo modo convenire videtur nobis, ut tanti Herois cenſuram minoris, quam ipſius Senecae judicium faciamus. Sic igitur ille libri primi Poëtices ſuae cap. 10. de Mimographo hoc noſtro, Equitis Romani, Laberii dico, haud quidem aemulo ſolum, ſed & victore: idque de Divi ipſius Julii liberaliſſima ſententia: *Tranſlata in Italiam argumenta adeo ſalibus, ac dicacitate aucta ſunt, ut unus Publius univerſam Graeciam ea laude ſpoliarit.* Sed jam tempus, ejus rei ſpecimen aliquod ut ſpeciamus, Arbitri noſtri beneficio maxime. Nam abſque illo foret, quid reliquum erat, quam ut ita lepidi ac venuſti Poëmatis inopiam in perpetuum porro pateremur?

Luxuriae rictu Martis marcent moenia:
Tuo palato clauſus pavo naſcitur, (forte *paſcitur*)
Plumato amictus aureo Babylonico:
Gallina tibi Numidica, tibi gallus ſpado;
Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exſul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiae nidum in cacabo fecit meo.]

Video Publio iſti idem, quod & Scauris noſtris hodie, uſu veniſſe propemodum, qui, graviſſimi alienae nequitiae objurgatores in propatulo viſi, ſibi ſuaeque lubidini nihil non in ſecreto condonant: nec cito, aut temere cuiquam, niſi ſcelerum ſuorum adminiſtro, vel conſcio, gratiam offenſae alicujus facturi. Huic enim generi flagitium quodvis impune, modo occultum, ac ſine arbitris: nam *teſtibus* non adeo dicere. credo, illam ut Plinianam ſententiam nobis veriſimilem faciant ſcilicet: *multifamam conſcientiam pauci verentur.* De Publiana vero inſolentia, (Ciceroniano more me loqui ſcito, ſeu verius elegantia) quam in aliis potius quam ſemetipſo Mimus ille tanto dictorum acumine exagitaſſe videtur, ita Plinius: *Publii* (inquit) *Mimorum Poëtae coena, poſtquam ſervitutem exuerat* (malim, *ſervitute exierat.* Sic enim & Cicero: *exire aerumna*, pro liberari) *nulla memoratur ſine abdomine, vocobulo etiam ſuminis ab eo impoſito.* Ut mirum non ſit, cum etiam *ciconiarum* meminiſſe; quas id primum temporis edules factas, novamque ex earundem conditura ὀψοποιΐας Romae inſtitutam didicerat de Sempronio Rufo, auctoritatem eam haudquaquam utique defugiente, & quidem Praetoriam. quo cognomento inſignem ipſum Horatius facit. ad quem locum conſule obſervatiunculas noſtras. Adjice Fragmentum quoddam Cornelianum, Nepotis dico, apud Plinium majorem, ita lib. x. cap. 33. differentem. *Cornelius Nepos, qui Divi Auguſti principatu obiit, cum ſcriberet, turdos paullo ante coeptos ſaginari, addidit ciconias magis placere, quam grues*, &c. Caeterum *Thrax Poëta* iſte qui fuerit, cui *ſumma carminis* in Trimalcionis convivio delata, divinare non eſt meum. & ſcin, quid verear, ne pro *Eumolpo* ſcilicet praepoſtera ſciolorum diligentia *Mopſum* objectaverit nobis. *Eumolpo* inquam, de quo non infrequentem ſane, nec infeſtivam in poſteriore hujus Satyrici parte mentionem habituri poſtea. qui an *Thrax* etiam fuerit, ignoro: hoc ſcio, non indignum, qui in principum Poëtarum luſtro haud poſtremus cenſeatur.

CAPUT XVIII.

Margaritum inter faleras pelagias. Pedes tollere. Indomita. Stratum extraneum. Carbunculi, unde Carchedoniorum cognomento famigerati potiſſimum. *Eorum flagrantia, & quaſi ignitus fulgor. Septuoſioris cujuſdam loci in Publiano verſu diſſertatio.*

PErgamus auscultare Mimum porro publicae luxuriae accusatorem:

Cap. eodem LV. *Quo margarita, cara, tribacca, Indica?*

An, ut matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indomita in strato extraneo?]

Margarita numero plurali posita accipio, utpote generis neutri, quando *margaritum* in singulari quoque veteres extulisse constat. Vel Maecenatis Fragmentum specta, in nuperis ad Horatium Notis integritati suae primitus à nobis restitutum. In eo enim ita scriptum deprehendes:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Nec percandida margarita quaero, &c.

Adde quod ejusdem casus continuatio deinceps sequatur. argumento sunt ista;

Smaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitrum?

Caeterum ubi idem:

Tollat pedes indomita in strato extraneo?

dixerat modo, Mimica quaedam sententiae obscoenitas subesse videtur: ut, *indomita* significet, necdum domita, vel satiata saltem tot ac tam assiduis libidinibus; haud quidem in lecto maritali, sed vero in strato extraneo, id est, apud adulterum, vel adulteros verius. quorum (id quod de Clodia sua Catullus)

Nullum amat vere, sed identidem omnium
Ilia rumpit.

Nam *tollere pedes* quid sit, operam interpretando si pergam sumere, nugas egero. Itaque, Scriptorum aliquot exemplis contentus, pausam facere approperabo. Nonius in Atellanarum Fragmentis:

Mammas teneas, pedes extollas, congenues, savies.

Cicer. Epistolar. II. ad Atticum: *Noli, inquam, de uno pede sororis queri, licet etiam alterum tollas.* Quibus addas, si voles, illa à Martiali:

Tolluntur que pedes. ô medicina gravis.

Item -

---- *Ille pedem sustulit, hic tunicam.*

Idem porro Graecis αἴρειν τὰ σκέλη valere, facete ab eruditissimo omnium Victorio observatum, hocce Aristophanis exemplo, ex Fabula, quam Ἐκκλησιαζούσας vocavit, eam in rem producto examussim scitissime:

Ἐκεῖνο δ' οὐ πεφροντίκαμεν, ὅτῳ τρόπῳ
Τὰς χεῖρας αἴρειν μνημονεύσομεν τότε.
Εἰθισμέναι γὰρ ἴσμεν αἴρειν τὰ σκέλη.

Pergit Publius Romanas delitas flagellare porro hujusmodi castigatione:

Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Nisi ut scintillent? Probitas est carbunculus.]

Horum Senariorum nemo (quod sciam) clarius, quam Plinius, illustrationem praeiverit tibi. Ita enim ille lib. XXXVII. cap. 7. *Principatum habent carbunculi, à similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id a quibusdam Apyroti vocati. Horum genera Indici, & Garamantici, quos & Carchedonios vocavere, propter opulentiam Carthaginis magnae:* & reliqua, quae deinceps ibidem sequuntur. Quod vero subjungit Mimographus noster, *probitas est carbunculus*, omnibus credo modis obscurum plerisque visum iri. Videor tamen facile à memet ipsus impetrare posse, ut *probitatem* pro pudore, sive adeo pudicitia matronali, positam existimem. cui innuere videtur, scintillantibus gemmis exoticis, aut lapidibus pretiosis opus non esse: ut quae, nullis etiam externis adminiculis adjuta, ipsa per se carbunculi in morem flagret, atque scintillet tamen,

Purpureum toto fundens de corpore lumen.

Sed monendus Lector, perperam nimis in nupera ac postrema illa, quam politissimae Lutetiae debemus, Petronii Editione, *carbunculos*, impressum residere. nisi tamen *carbunculos* id loci recto casu ἀντὶ & *carbunculus* antiqua declinandi forma positum existimemus.

CAPUT XIX.

Ternae in Petronium correctiones. Gradum ad praeliandum, *sive* statum praeliantis componere. Eucolpius, ac Ascyltus non fortunae modo, sed & vitiorum similitudine, par inter sese quam bene compositum. *Ex Luciani exempli conlatione clarum Satyrico nostro lumen accensum: simul mendum sublatum. Brevis Eucolpiorum scelerum enumeratio, quasi tu Elenchum dicas. De ejusdem ab arena liberatione, ducta ex argumentorum fugientium signis non aliena sane, neque incredibilis conjectura.*

Cap. LXXIX. *Itaque quum hora pene tota per omnes scirpos, gastrarumque eminentium fragmenta traxissemus cruentos pedes*, &c.] Vidi oculis, vidi ipse meis, exemplar membranaceum, in quo liquido *scruptos* expressum legebatur. Unde ipsus, *scrupos*, concinnavi illico: arbitrorque porro pro *gastrarumque*, *glarearumque* reponendum, ut terrae petrosae scruposaeque calculi, seu lapilli intelligantur, cujusmodi in ripis nostris spectare ac littoribus est frequentes, iter faciuntibus molestos. *Carices* aliorum nullus moror.

Et forsitan pernoctassemus in limine, ni tabellarias Trimalcionis invenisset x. vehiculis dives.] Restituo, *intervenisset*: ita postulante sententia, manca alioqui, ac imperfecta. Et vidi librum, qui fidem faceret, haud aliter verba haecce ab auctore concepta. Porro *x. vehiculis dives*, sic dictum, ut:

Dives agris, dives positis in foenore nummis.

Cap. LXXX. *Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio, composui ad praeliandum*

dum gradum.] Simile illi, quod habituri postea cap. XCV. *Alius furca de carnario rapta statum praeliantis componit.* Utrique etiam consentaneum Plautinum illud in Milite:

...... hi statu stat senex,
Ut adoriatur moechum manifestarium.

Quod quidem prudentissimae tralationis genus ab gladiatorum pugnaturientium positura ductum qui nescit, nae illi Lipsianis Saturnalibus quantum potest conventis, imo vero intellectis potius, quam pellectis, est opus, in quibus omnia, maxima, minima, ad *statum* istum quae faciant, non Poena, sed Graeca fide, vel Romana potius, sigillatim tradita atque excussa.

Egreditur superbus cum praemio (id est *praeda*) *Ascyltos, & paulo ante charissimum sibi commilitonem, fortunaeque etiam similitudine parem in loco peregrino destituit abjectum.*] Recte, atque ex argumento. Uterque enim fugitivus, hic (Eucolpius scilicet) *obscoenus gladiator, arenarius & homicida.* Alter (puta Ascyltos) *ergastulatius, impudicus,* tum *conturbator.* Quae omnia ex insequenti Eucolpii querimonia atque indignatione, in iis, quae priore Satyrici hujus parte desiderantur, Petronium nostrum persequutum, satis acceptum est mihi, idque à nobis etiam superius indicatum. Quod vero subjicit Eucolpius, *in loco peregrino destitutum se & quasi abjectum ab Ascylto,* id vero aliquanto etiam planius explicat nobis postea, ubi ejusdem Ascylti, tum Gytonis opera potissimum, *mendicum se atque exsulem in diversorio Graecae urbis desertum jacere lamentatur.* Cui loquendi modo consonat Propertianum illud:

Desertum Eoa passa jacere domo est.

Grex agit in scena mimum, pater ille vocatur,
Filius hic, nomen divitis ille tenet.
Mox, ubi ridendas inclusit pagina partes,
Vera redit facies, dissimulata perit.]

Grex, propric. Etenim *gregem histricum* (ut Plautus meus loqui consuevit) hoc est, & Chorum, & catervam histrioniam faciuntium, designat. Quod superest, videor fidem meam hoc loco obstringere quamvis audacter posse, atque asseverare legendum: *assimulata*, non *dissimulata.* Et sententiam ipsius Epigrammatis appello. Quam etiam in Necromantia sua expressit Lucianus, haud alia sane usus similitudine. Sic enim inibi: Οἶμαι δὲ καὶ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς πολλάκις ἑωρακέναι τοὺς τραγικοὺς ὑποκριτὰς τούτους πρὸς τὰς χρείας τῶν δραμάτων ἄρτι μὲν Κρέοντας, ἐνίοτε δὲ Πριάμους γιγνομένους, ἢ Ἀγαμέμνονας. Καὶ ὁ αὐτὸς, εἰ τύχοι, μικρὸν ἔμπροσθεν μάλα σεμνῶς τὸ τοῦ Κέκροπος, ἢ Ἐρεχθέως σχῆμα μιμησάμενος, μετ' ὀλίγον οἰκέτης προῆλθεν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κεκελευσμένος. ἤδη δὲ πέρας ἔχοντος τοῦ δράματος, ἀποδυσάμενος ἕκαστος αὐτῶν τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην ἐσθῆτα καὶ τὸ προσωπεῖον ἀποθέμενος, καταβὰς ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν πένης καὶ ταπεινὸς περιέρχεται, οὐκ ἔτ' Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως, οὐδὲ Κρέων ὁ Μενοικέως, ἀλλὰ Πῶλος Χαρικλέους Σουνιεὺς ὀνομαζόμενος, ἢ Σάτυρος ὁ Θεογείτονος Μαραθώνιος.

Cap. LXXXI. *Aufugi, judicium harenae imposui, hospitem occidi, ut inter audaciae nomina mendicus, exsul, in diversorio Graecae urbis jacerem desertus.*] Eleganter *nomina audaciae* appellat, *aufugisse à domino, operam arenae inter gladiatores, & quidem obscoenos* (id quod Eucolpio cap. IX. supra objectaverat Ascyltos) *auctoratum locasse, hospitem per fidem necasse.* Unde ibidem quoque *nocturnus percussor* ab eodem commilitone suo, jure optimo indigitatus. Caeterum subdubito, an locum totum rescribere potius, atque interpungere ausim hoc modo: *Effugi judicium, harenae imposui, hospitem occidi* &c. Quid enim? an non ita Horatius quoque?

Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit.

Utut est, aqua mihi haeret utrobique. Et videtur haud obscure significare, seu suam illam ad gladios locationem, seu casu fortuito (Deo scilicet, id quod in Proverbio est, ἀπὸ μηχανῆς opitulante sibi) seu calido, callidoque nescio quo commento, atque effugio ludificatum, incolumem ac sine noxa evasisse; eaque ratione salutem peperisse insperatam sibi. Quo etiam spectat, quod idem successus ipse suos miseratus fuerat modo querimonia hujusmodi? *Ergo me non ruina terrae potuit haurire?* Item exprobratio illa Ascyltica, cap. IX. *Non taces gladiator obscoene, quem de ruina arena dimisit?* Quamquam haec ex Lipsii Epistolicis jam nota. Ut videatur ruina fortasse pensilis nescio cujus Theatri, momento aliquo luxatis machinis, arena elapsus fuga porro consuluisse sibi Eucolpius, & (quod Plautus inquit) exercuisse se protenus ad cursuram. eodemque fortean pertinuerit Fragmentum illud extra operis hujus ordinem, è veteri doctissimi P. Danielis Glossario, Satyrico nostro attributum: & inter alia Petroniana exempla sub Lutetianae Editionis finem ab eruditissimo Collectore relatum hujusmodi: *Petauroque jubente* (*juvante*, malim) *modo superior.* Nec non alterum quoque istud à Turnebo emaculatum ad hanc faciem: *in automatium* (*automatum* est in exemplaribus nostris) *me conjeci.* quod quidem τοῦ *petauri* mentionem antecessisse sane verisimile facit mihi. Scin', quid suspicer: ad *Automati forte alicujus*, sive *Pegmatis ruinam*, coagmentis inter se nimio machinamentorum pondere elisis ac solutis scilicet, hanc Eucolpiani effugii imposturam quam dicit, pro argumenti ratione probaliter accommodari posse. unde turbella aliquanta, novaque (uti in re subita solet) concurrentis, invicemque se collidentis exorta populi spectatoris trepidatione, versipellis ille, atque in omnes furtorum occasiones intentus, (ne dicam ipsis pene mechanicis ac scansilibus illis, in-

in quae impositus fuerat, tabulatis versatilior) lubricitate sua, quasi anguilla, ac pressantis (ut dixi) multitudinis beneficio, per turbam tacite, ac latenter, ut fit, invisus atque ignorabilis dilapsus, hoc est, fugitivus imitatus inflexa pedum pernicitate salutem porro peperit sibi. Ad hanc classem pertinere videntur *gladiatores pegmares* apud Suetonium.

CAPUT XX.

Macula una, altera, eluta è Petronio. Mutuis libidinibus attriti. *Inter* Sicyonia *ac* Phoecasia *discrimen, & utriusque generis aestimatio. Quaestioni acceptus Seneca. Additum nonnihil praeterea de colore calceatus Romani.*

Eodem cap. LXXXI. *Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? Adolescens omni libidine impurus, & sua quoque confessione dignus exilio.*] Apage exilium istud. Levius hoc enim, quam pro delicto Gytonis, vel etiam justa ac feria Eucolpii indignatione. Itaque nihil dubito, quin, *exitio*, scripserit Arbiter. Hoc enim est illud quod cap. LXXX. manifesta pro noxia commeritum semet Gyton ipse professus fuerat prius, Fratrum duorum fatali rixae intercedere ausus, atque ita sese quasi medium facere, hac personata deprecatione proclamans: *Quod si utique facinore opus est, nudo ecce jugulum, convertite huc manus, imprimite mucrones. ego mori debeo, qui amicitiae sacramentum delevi.* Quae deprecatio non *exilii*, sed *exitii*, & quidem praesentarii res erat. neque alio utique Gytonis haecce confessio referunda.

Quid ille alter? die qui tanquam togae virilis stolam sumsit; qui, ne vir esset, à matre persuasus est; qui opus muliebre in ergastulo fecit] Scriptura non dubie transposita, & vide, an hujusmodi additamento spes sit restitui posse concinnius: *Quod ille alter? qui in ipso inquam togae virilis die stolam sumsit*, &c. Nisi si cui forte lectionem hanc Lipsianam potius animatum est sequi: *Quid ille alter, ô Dii! qui tanquam togae virilis*, &c. Videtur proinde Ascylto idem quod *Graecorum primo* (ut cum Crispo hoc dicam) Achilli evenisse. quem parens fati praescia, quod filium ad Pergama, *Trojae sub moenibus altis*, oppetiturum praedidicisset, periculi hujus declinandi ergo, aegre ab eodem vixque maternis tandem precibus obtinuerat, ut assumto habitu virginali in Scyro insula tantisper inter lanificas occultatus falleret, dum decennale bellum cum Trojanis obsessis positum esset denique. Sed ille virum se esse masculo facinore Deidamiae serio aliquando approbavit: Ascyltos contra, accepta semel muliebris patientiae lege, intercutibus probris usque & usque flagitatus porro, post foedissimas adeo divisiones, ne capite quidem suo injuriam abstinuisse videtur. Scires & aversum & adversum pariter impudicum fuisse: hoc est, *per caulas corporis omnes* (uti apud Carum est) lubidinem alienam sine ulla exceptione excepisse. Patet hoc ex superiore quoque illa Eucolpii increpatione, qua eumpse inclamaverat prius: *Quid dicis, inquam, muliebris patientiae scortum, cujus ne spiritus purus est?* Pergit secum porro Eucolpius stomachari.

Jacent nunc amatores obligati noctibus totis, & forsitan mutuis libidinibus attriti derident solitudinem meam.] Eandem in suspiciosissimo amore sollicitudinem, multis magnisque experimentis percognitam, etiam expressit Propertius, Cynthiam suam probri, stupri, dedecoris manifesto visus insimulare:

Quin etiam multis duxisti (f. *duxistis* Douz. MS.)
pocula risu,
Forsitan & de me verba fuere mala.

Adumbravit & popularis noster, delitiae meae, nulli Poëtarum secundus, tenerrimo hocce distichο?

Forsitan & de me teneros motura cachinnos
Mijcetur vestris fabula nequitiis.

Notanda porro phrasis illa: *mutuis libidinibus attriti*, etiam Propertio familiaris, de virosissima Cleopatra istiusmodi nobis elogium perhibenti;

Et famulos inter foemina trita suos.

Denique ipsi quoque Petronio infra cap. LXXXVII. *Utcunque igitur inter anhelitus sudoresque tritus, quod voluerat, accepit.* Ad anhelitus istos etiam referendum Juvenalis illud:

...... *Nec queritur, quod*
Et lateri parcas, nec quantum jussit anheles.

Cap. LXXXII. *Age ergo* (inquit ille) *in exercitu vestro Phoecasiati milites ambulant?*] Ita enim princeps nobis hunc locum restituit Turnebus. Rite, atque ex disciplina Romana. *Militem* enim non *Phoecasiatum*, sed *caligatum* esse conveniebat. Neque iis assentior tamen, qui *Phoecasia*, muliebre calceamenti, seu solearum, genus fuisse volunt, ac tantum non cum Sicyoniis confundunt. Perperam. *Sicyonia* enim levioris pretii, tametsi Lucretius reclamare videatur, ac duarum drachmarum opus: *Phoecasia* vero bis tanti. Et illud quidem doceo ex Dialogis meretriciis Luciani: Δω. Εὖγε, ὦ Μυρτάλη, λογισώμεθα. ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος τὸ πρῶτον δύο δραχμῶν. Alterum ex Seneca de Beneficiis VII. cap. 21. ita rem istam computante: *Pythagoricus quidam emerat à sutore Phoecasia (rem magnam) non praesentibus nummis.* Et paullo post de eodem ad tabernam sutoris interdiu occlusam nominis expediundi gratia nequicquam revorso: *At Philosophus noster tres, aut quatuor denarios (non invita manu) domum retulit, subinde concutiens. Rem magnam*, subdit Seneca, εἰρωνικῶς, & suo more argutias faciens. credo, quia

quia pretiosiores fortasse, quam pro persona Philosophi videbantur; quem *crepidis* potius, vel *baxeis* calceatum incedere conveniebat. Et tamen idem ille, quem dico, Romanae sapientiae antistes, in epistolis ipsus à sese hac quidem in re seorsum mihi sentire videtur, quo loco monet: *Puto quaedam esse, quae decent phoecasiatum, palliatum.* Unde in communi etiam omnium philosophantium usu fuisse videri possunt, haud aliter, quam amictui *pallium*, peculiare huic generi gestamen: cum quo *Phoecasia* conjunxit (ut vides) Seneca. Utut est, Graecanicum genus, ex Plutarcho; ex Appiano coloris etiam candidi fuisse condiscimus. *Albis* certe *calceis* Romanos quoque in publico usos de Martiali cognoscas, ita in Cinnam quendam ludente, more suo:

Sordidior coeno quum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, nive &c.

Et fortasse Phoecasiatum voluit dicere.

CAPUT XXI.

Insperata ex traverso fieri. Vita truditur. Protogenis rudimenta cum naturae ipsius varietate certantia. Lycurgus *quisnam fuerit*, *de cujus* crudelissima societate *Eucolpius secum & cum animo suo conqueritur.* Literarum studia & odio & molestiae semper jam inde ab antiquo fuisse opum ac divitiarum structoribus. *Mendum è Petronio submotum. Alia haud pauca explanata. De* Pinacothecarum positura *quiddam non protritum.*

Cap. LXXXII. *Nemo coelum putat, nemo jusjurandum servat, sed omnes opertis oculis bona sua computant*] Frequens haec apud probos omnes tam veteres, quam novos scriptores querimonia, neque dissentanea Ovidianae illi ex libris Tristium.

At reditus jam quisque suos amat; &, sibi quid sit
Utile, sollicitis computat articulis.

Et deinceps interposita lacuna Arbiter:

Quod hodie non est, cras erit: sic vita truditur.] Ad exemplum credo istius Horatiani: *Truditur dies die*, &c. Sententiolae porro istae, interjectis passim asteriscis, lacunasque explentibus, dispositae usque ad postremam illam: *Non multum oportet consilio credere*, &c. ad Eucolpii derelicti personam pertinere videntur, semetipsum demum consolantis de vi atque iniuriis, imo contumeliis ab Ascylto illatis sibi, deque perfidia ac dissidio pulli sui, Gytonis. Habes ibidem.

Quod non expectas, ex transverso fit, & super nos Fortuna negotium curat] Sic & Seneca quoque loquutus deprehenditur lib. de vita beata: *Morbos dico, funera, debilitates, & caetera ex transverso in vitam humanam incurrentia.* Est itidem apud Plautum: *Ex transverso incedere.*

Cap. LXXXIII. *In Pinacothecam perveni vario genere tabularum mirabilem*] De *Pinacothecis* consulendus Plinius lib. xxxv. cap. 2.

Et Protogenis rudimenta cum ipsius naturae veritate certantia non sine quodam horrore tractavi] Quamvis τὸ *veritate* non alienum huic loco, ego tamen assentationem in eam partem flecto, ut *varietate* potius rescribendum existimem. Consule eundem Plinium super Protogene, statuariae non minus, quam picturae, artibus famigerato.

Et hos fabulae quoque habuerunt sine aemulo complexus] Non, ut ego, invenustus, infelix, desertusque, cujus amores ad se per summam injuriam translatos aemulus Ascyltos intervortit. unde abs eodem subjungitur statim.

At ego in societatem recepi Lycurgo crudeliorem] Atque hic *Lycurgus* ille fuisse videtur, de quo mentio cap. cxvii. cujusque adeo *villam à se dispoliatam, vestesque latrocinio barpagatas*, ipsus apud Eumolpum postea indicium professurus Eucolpius. eo dico, ne quis temerarium Thracem illum Dryantis filium, Liberi patris osorem,

Vesanumque nova nequicquam in vite Lycurgum;

aut legum etiam Lacedaemoniarum latorem ex transverso somniet nobis.

Sed cultu non proinde speciosus, ut facile appareret, eum hac nota literatum esse, quos odisse divites solent] Confer cum his sententiam illam multo argutissimam Epistolae Plinianae libri VII. de Cornelio Minutiano: *Natus splendide, abundat facultatibus, amat studia, ut pauperes solent.* Unde apparet, jam inde à Plinianis temporibus, humanitatem ac literas odio semper divitiarum amatoribus fuisse. proinde non esse, quod nostri modo saeculi fastidium ac contemtum tantopere miremur. nec quicquam expediendo huic loco accommodatius invenies. qui tamen ad veterem hancce formam interpolandus videtur. *Ut facile appareret eum ex hac nota literatorum esse*, &c. Qua phrasi itidem infra usurus, capite cxxvi. *Ex hac nota domina mea est*, &c. Igitur Eumolpum interrogare properat Eucolpius.

Quare ergo, inquio, tam male vestitus est?] Sic Martialis quoque in re prorsus huic simili, ne dicam gemina, & quidem ipsus de se.

Cur ergo, inquit, habes malas lacernas, &c.

Nec Satyrice minus magnus ille Auruncae alumnus.

Si cit τοιντινὸν esse, videt tunicam, & toga quid sit.

Quae sequuntur porro, cum iis desiderantur, in quorum vicem asterisci vacuas lacunas explentes successere, ea vero omnia partim astricta numeris, partim soluta oratione concepta, ex persona Eumolpi prolata videntur, fortunam casusque suos Eucolpio commemorantis. in quibus exsequendis binas propemodum horas insumtas, ex castigatione illa Eucolpiana, quam habituri sumus infra cap.

 xc.

re. ducere audere videor conjecturam. Sic enim inibi: *Minus quam duabus horis mecum moraris, & saepius poëtice, quam humane loquutus es.* Ubi *humane*, pro, hominum more ac ritu, simpliciterque capiundum, & quod nos patrio sermone dictitamus, *Menschelyker wys.* quasi vero duo ista, *humane* inquio & *poetice loqui*, contraria inter se ac pugnantia forent. Ridicule. & jocus omnis (ut vides) ex novitate dicti atque insolentia quaesitus. Ex quibus tum singulis, tum universis apparet, Eumolpum istum Petronianum narrationem institutam longius insuper producturum fuisse, nisi eampse abrupisset subito *hominum in porticibus spatiantium, nec verba, verum lapides loquentium*, odiosa interpellatio. qua ille *adventitia*, interim dum *Halosim Trojae* recitat, exceptus, plausu ingenii sui cognito, caput operuisse, extraque templum curriculo sese proripuisse inibi invenietur. Unde item manifesto docemur, Pinacothecas templis fere ac porticibus publicis annexas, seu continuatas fuisse. crede, quo augustiores intrantibus scilicet, majoremque adeo religionis speciem habere viderentur: simul, ad frigus in umbra captandum, animi causa (ut fit) sub iisdem inambulare volentibus, aestivis praesertim caloribus.

CAPUT XXII.

Leonum *in* Lenones *commutatio. Locorum aliquot expositiones.* Indelectatus. *Illustramentum sententiae Plinianae.* Tropica *Petronii dilucide enarrata. De verbo* audere, *pro* velle, *tam Arbitro*, *quam Plauto novi interpretamenti gratia facta.*

Cap. LXXXIV. *Deinde, qui solas exstruere divitias curant*, &c.] Proprie, & antique. Id quod ad illud Horatii planum fecimus, l. II. od. III. v. 19.

- - - - Et exstructis in altum
Divitiis potietur haeres.

Vide Festum in dictione *Struere.*

Nunc veteranus est latro, & ipsis leonibus doctior] Quid si, *lenonibus*, legas? *genus quod improbissimum est*, siquidem Plauto credimus.

Cap. LXXXV. *Jam ergo coeperam ephebum in gymnasium deducere, ego studia ejus ordinare, ego docere ac praecipere*, &c.] Ex oeconomia sequentium satis superque apparet legendum *Jam ego coeperam*, &c. Ita enim haud paullo concinnior fuerit ter iterata pronominis repetitio.

Cap. LXXXVI. *Ut tertia nox licentiam dedit, consurrexi ad aurem male dormientis*] Idem, *Irrepsi tamen, & male repugnanti gaudium extorsi.* Id est, simulate repugnanti, sive obluctanti potius, idque ex disciplina adeo puellari, cui respondet Ovidianum istud lib. I. Am. El. v. vers. 15.

Quae, cum ita pugnaret, tanquam quae vincere nollet,
Victa est non aegre proditione sua.

Etiam Horatii illud libro primo Od. IX. vers. 23.

Pignusve dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

Et praeter hoc etiam timebam, ne tam grande munus suspectam faceret humanitatem meam] Hoc est, ne me munificentia largitasque tam profusa in aliqua probri poneret suspicione apud pathicissimi pueri, mei inquam discipuli, parentes. Adfine illi, quod jam inde ab initio fuerat professus cap. LXXXV. *excogitasse se novam rationem* scilicet, quo non esset patrisfamiliae suspectus amator.

Cap. LXXXVII. *At ille non indelectatus nequitia mea*, &c.] Nota novitatem verbi, *Indelectari.* Nec enim apud alium scriptorem Romanum temere compositionem eam reperias, condignam mehercule venustissimo ingenio Arbitri nostri.

Cap. LXXXVIII. *Simulque caussam desidiae praesentis excutere, quum pulcherrimae artes periissent, inter quas pictura ne minimum quidem sui vestigium reliquisset*] Eadem fere de insipientia saeculi sui atque infacetia apud Plinium conquestio lib. XXX. cap. II. & quidem paene toto: *Ita est profecto, artes desidia perdidit, & quoniam animorum imagines non sunt, negliguntur etiam corporum. Animorum imagines*, id est, quoniam omnes, qui nunc sunt, homines communi hac divinae aurae particula ad ignaviam & voluptates corporis praepostere abutentes, animorum veluti inopiam pati, sensusque prorsus ac rationis expertes videntur; *Nil nisi Cecropidae*, &c.

Pecuniae, inquit, cupiditas haec tropica instituit] Hoc est, umbras rerum atque imagines tantum, & simulacra quaedam inania, surdo figurarum discrimine. Qua de re superius Plinii caput, qui volet, consulito. Non. *monogrammi dicti sunt homines, macie tenues ac decolores, tractum a pictura, quae prius, quam coloribus corporatur, umbra fingitur*, &c. [Vide an non pertineat ad p. 17. locum Lucilii?]

At nos vino, scortisque demersi, ne paratas quidem artes avemus cognoscere] In pervulgatis hoc loco, *audemus*, antea lectitabatur, quo magis subit admirari eorum hominum audaciam, ne imperitiam dicam, qui principes illud in *avemus* commutare instituerunt. Quo in numero Burrhum nostrum nollem equidem fuisse. frustra: quippe sero, ac depugnato jampridem proelio. Sed hoc beat saltem, quod ita conjectura ductum de ingenio (quo supra Sicambrum praeditus) ipsus se restituisse inficias non eat. Nam (ita me Deus amet) à blattarils Codicibus male metuebam miser. Quos ille, quoties videtur, perpetuos auctores habet, & quidem in mundo; ne apud Parthos, aut Armenios censeas. Caeterum in rem praesentem. *Aude-*

demus, inquam, revocandum censeo, & retrahendum è fuga. Atque eo audacius*, quo compertius mihi, verbum istud notione longe diversa priscis illis, quam nobis hodie, in usu atque in consuetudine fuisse. Argumento, quod dico, abunde fuerit Plautinum illud Monaechmi:

Ecquid audes de tuo istuc addere?

Hoc est, nunquid sustines addere istuc insuper aliquid de tuo? vel, nunquidnam abs tete impetrare potes, ut praeterea de tuo istuc vel corollarii vicem addas quidpiam? Item alibi,

Nunquid audes gratiam mihi aliquam facere hic (scribo *hinc*) *argenti?*

Sic *sodes* eidem, pro *si audes*, Comico more toties celebratum, an vero aliud, quam *sis* notare censeas, quod pro *si vis* antique positum capiunt Literatores?

Ipse Senatus, recti bonique praeceptor, mille pondo auri Capitolio promittere solet] *Promittere* in votis, id est, addicere, seu vovere. Sic Tibullus:

Interea nigras pecudes promittite Diti.

Caeterum de solenni promissionis hujus ritu, quem tangit Arbiter, nihil aliunde extrico, hactenus quidem, quod ad Senatum; nam ad Imperatores ipsos, non ausim dicere, inter quos Augustum memorat Suetonius; *in cellam Capitolini Jovis* XVI. *millia pondo auri; gemmasque ac margaritas quingenties* LLS. *una donatione contulisse.* Quo item referri poterit Horatianum illud ex lib. Carm. III. Oda XXIV.

Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat & turba faventium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile
Mittamus, &c.

CAPUT XXIII.

Halosis Ilii. Suspectiorum aliquot locorum *restitutio*, *partim ab ingenio*, *partim à Manuscriptis*. Ferus, *pro equo positum*, *substantive: indidemque &* Semiferus, *pro* Lapitha ac Centauro *conflatus*, *etiam* Semifer. JANI PANNONII, *& Pontificis*, *& Poëtae* Quinquecclesiensis *meritissimum encomium. Fugitivae nonnullae lectiones retractae*, *retractatae aliae.* Correctionum triga, *vel* quadriga *verius.*

Cap. LXXXIX. *Sed video te totum in illa haerere tabula, quae Trojae halosin ostendit*] Etiam *halosin Ilii* dixit Suetonius in Nerone.

—— *Caesi vertices*
Idae trahuntur, scissaque in molem cadunt
Robora] Vidi Manuscriptum,* in quo *spissaque*, non *scissaque* plane & probe exaratum habebatur. Et dubitamus adhuc, utri scripturae adhaereamus potius? Legimus ibidem:

Huc decenni proelio Irata virtus abditur] Mihi valdius arridet, *jurata virtus*, id est conjurata, simplex pro composito. Nec multo post:

Hoc titulus fero
Incisus, hoc ad fata compositus Sinon
Firmabat, & mendacium in damnum potens.]

Ita enim ablectissima illa Parisiensis Editio, quomodo & nos ante decennium emendaveramus jam olim: examussim optime. Ut sit sensus: *Hoc titulus equo Durio, inscriptus, hoc ipsum & Sinon, Trojae proditor, confirmabat.* Itaque pro *haec*, quod est in aliis, *hoc* repetendum; tum vero postrema copula ante τὸ *mendacium* inducenda: ejusque vicem, *hei*, sive etiam, *heu*, rescribundum cum hac interpunctione:

Firmabat. hei mendacium in damnum potens:

Id est, detrimentosum Iliensibus, imo calamitosum oppido: sensu manifesto, atque etiam pereleganti, quod cur de nostro alius adscriberet sibi, caussa non erat. Sed tamen credo fore, qui *mendacium* istud accusandi casu positum interpretabuntur, conjuncteque cum superioribus construendum: ut intellexerit Arbiter, Sinonem tum ad *fata*, hoc est, ad implendum fatum, (*novissimum illud de tribus dico, quo portae Scaeae limen superum scinderetur*) tum ad *mendacium* pariter *in damnum potens*, id est, Trojanis (ut diximus) calamitosum, sive exitiale & funestum potius, docte meditateque instructum atque compositum fuisse. Neque ego sane huic sententiae repugno. Pax sit potius: & sequi ipse malo adeo, quam trahi, vel rei tantillae caussa contentionis funem ducere, cum adversario praesertim valentiore. Et quoniam in mentionem *feri*, pro *equo* positi, occasione oblata potius, quam quaesita, incidimus, etiam ad partes vocitetur Prudentii locus è libro τῶν στεφάνων, Hymno XI. qui Hippolyto Martyri inscriptus legitur:

Postquam composito satis instruxere paratu
Martyris ad poenam verbera, vincla, feros
Instigant subitis clamoribus atque flagellis.

Sic enim hunc locum ex Vet. Cod. doctissimi Giselini primitus restituit Gisanius noster, quum *feras* antea in Prudentio imprudenter excusum serio cum Antiquariis stomacharemur. Quod ut ita esse mihi cum amico conveniat meo, ita seorsum rursus ab eodem sentire necessitas subigit me, in verborum simul ipsorumque versuum constructione. Quam quidem continenter ipsus atque conjunctim constituendam censeo, eosdemque hunccе in modum interpungendos:

Martyris ad poenam verbera, vincla, feros
Instigant subitis clamoribus atque flagellis.

Feros enim pro *equis* antiquitus usurpatos haud Catulli modo, Virgiliique auctoritatibus confirmare possis; sed & liquidius multo ejus Epitheti

ti contemplatione, quod Hippocentauris Lapithisque omnes uno ore contribuunt Poëtae. Etenim genus istud *Semiferos* indigitant, non quidem à *feritate* vocabuli ejus etymologia petita, sed vero à forma ipsa, qua *feros* (ut diximus) hoc est, equos dimidiata sui parte assimulasse finguntur. Unde illorum hominum error castigandus pariter, quibus in compositione ista, *τὸ ferus*, adjectivum potius, quam substantivum esse, falso quidem hactenus, sed tamen serio, fuerat persuasum, quorum offensa tamen non minus tolerabilis, quam felix illorum hominum audacia laudanda, qui rectum ejus verbi casum admutilantes novissimae syllabae detruncatione bimembre hoc genus *curto* Horatii *mulo* prorsus adsimile reddiderunt, ita ut *Apellae* propemodum videantur, *Semifer*, pro *Semiferus*, nobis trisyllabum nominativum commenti Architecti. [Frustra me fuisse culpamque admisisse humanitus video, qui *τὸ Semifer* reprehendere ac furciliare ausus fuerim, neque cogitaverim, cum ea commentarer, usum ea voce Ovid. II. Met. de Chirone:

Semifer interea divinae stirpis alumno
Laetus erat.]

Utque non mendice, sed piena manu, tecum porro agere perseverem, mi Lector, etiam recens quoddam superioris saeculi exempium istuc pertinens in commune hoc loco proponam, à Poëta uno omnium elegantissimo, JANO PANNONIO, petitum, in cujus Elegiarum opere versus istiusmodi extare invenitur:

Nec nisi duratum Lambro thoraca volebam,
Nec nisi ferrato ferrea ire fero.

Ecce alia monstra, celsa qua Tenedos mare
Dorso repellit, &c.] Lectio & proba & piana; at in Lutetiana Editione, *replevit*, legitur, non recte, neque ad disertissimi Poëtae genium.

De geminis Lacoontis filiis in Vergiliano illo anguium totidem improbo atque inexplicabili nexu fatagentibus laborantibusque:

------ *Neuter auxilio sibi*,
Uterque fratri transtulit pias vices.]

Ita Editiones Gallicanae. Mihi tamen, nescio quo pacto, Antverpiensis scripturae interpunctio arridet impensius, ea ipsa inquam, quam Clarissimi Sambuci Bibliothecae debemus, in qua ita haec distincta observavimus jam olim:

------ *Neuter auxilio sibi*,
Uterque fratri, transtulit pietas vices.

Tentant in armis se duces, ceu ubi solet
Nudo remissus Thessali quadrupes jugo
Cervicem, & altas quatere ad excursum jubas.]

Placet scriptura libri veteris, in quo diserte calamo exaratum legebatur:

Tentant in armis se duces, seu solet ubi.

Neque istud satis, nisi versus item proximus in pristinum tandem decorem me porro conjectore reponatur hoc modo:

Nodo remissus Thessali quadrupes jugi
Cervicem, &c.

Nam & haec quoque correctio à nobis erat; verum antevortit nescio quis, qui eampse in rationum suarum tabulas referre sustinuit non ita pridem, expensi, haud excepti, inquio, *oblitus juris humani.*

----- *Hic graves alius mero*
Obtruncat, & continuat in mortem ultimam
Somnos]

Sic & paullo prius cap. LXXIX. *Et dubitavi, an utrumque trajicerem gladio, somnumque morti jungerem.* Malim tamen in Petroniana Trojae Halosi, *noctem*, legi. Nam, quanti obsecro est illud, *mortem ultimam?* An vero mors ulla (naturalis inquio) homini evenire possit, quae ultima non sit?

Cap. XC. *Timui ego, ne me Poëtam vocarent.*] Ita enim malo, quam (quod omnes usque adhuc Editiones insedit) *vocaret* legere, ut ad Eumolpi lapidatores referatur, non ad Eumolpum ipsum, eo quod in comitatu ejus Encolpium vidissent antea, ex persuasione Paroemiae illius conjecturam ducentes, qua vulgo dictitare consuevimus, *Aves concolores una fere volitare scilicet.*

Rogo inquam, quid tibi vis cum isto morbo? Minus quam duabus horis mecum moraris, & soepius poëtice, quam humane, loquutus es] *Humane* & *Poëtice* opponit. Facete, ad exempium opinor sententiae illius Horatianae:

Surge, & inhumanae senium depone Camenae.

Qui locus, quantus est, huic Petroniano explicando mirabiliter facit. Vide Notulas nostras in biformem Poëtam illum Venusinum. Habes ibidem:

Imo quoties theatrum, ut recitem aliquid, intravi, haec me adventitia excipere frequentia solet] Rescribe: *Hac me adventitia*, &c. Argute. Etenim ad *coenae* praebitionem quaesita allusio, quae *adventoria* Martiali, Plauto *viatica* indigitatur, & persistit in Metaphora semel instituta Eumolpus subjectans porro è vestigio: *Caeterum ne & tecum quoque habeam rixandum, toto die me ab hoc cibo abstinebo.*

CAPUT XXIV.

Illustramentum historiae Petronianae. De linteis, *ac* strigilibus balneariis *cum cura & fide dissertum.* Tergeri, fricari, *item* destringi, *peculiaria iisce rebus vocabula.* Gyton quid Ascylto? *De* Gutto, *atque* Ampulia *nonnihil. Vestimentis asservandis cautio cujusmodi in balneis publicis adhiberi solita antiquitus.* Capere experimen-

rimentum. *Obscurioris argumenti declaratio. Hominum quorundam importunitas, nulla, aut loci, aut temporis, habita ratione, frequentes, imo assiduas, alienis auribus Poëmatum suorum recitatione argutias, hoc est, molestias exhibentium. Idonea ejusce rei exempla ab Horatio, & Martiali. Ambigua alterius loci interpolatio.*

Cap. XCI. *Video Gytona cum linteis & strigilibus parieti applicitum, tristem confusumque. Scires non libenter servire*] Scilicet Ascyito. Ergo in balneo erat Gyton, quum haec acciderent; unde statim ab Eucolpio extractus, atque inde in hospitium porro, interim dum carminum suorum recitationi intentus Eumolpus, corporis vero lavationi Ascyltus dans operam, non notat sibi fugitivam fratris harpacitatem. Quae mox caussa etiam fuisse videtur, cur ostreosus ille palam vestimentis circumductus magna clamoris indignatione reflagitatum puerum vestigiis fuerit persequutus: cujus dilapsu ac perfugio tantam porro jacturam fecisset miser, quam aequiore animo tamen laturus videbatur, siquidem pro veste modo investem sibi pullum recipere contingeret. Facit huc locus Juvenalis Satyrae III. vers. 262.

——— *Et sonat unctis*
Strigilibus, pleno componit lintea gutto.

Item Persii Flacci Sat. v. vers. 126.

I, puer, & strigiles Crispini ad balnea defer.

Denique Epigrammatarii illud:

Lintea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et supra togulam lusca sederet anus.

Illustris enim *strigilum*, *linteorumque*, ad desquamandum, fricandum, exsaniandum, purgandumque corpus, in balneis usus temporibus illis, haud paullo illustrior futurus tamen Pliniani hujus loci commonstratione, libro III. Ep. 5. de Plinio avunculo: *Secessu solum balinei tempus studiis eximebatur. Cum dico balinei, de interioribus* (id est, quae in secreto sine arbitris fieri solent) *loquor. Nam dum destringitur, tergiturque, audiebat aliquid, aut dictabat.* Ubi diserte rem utramque sic quasi indice digito designari videmus. *Destringitur* enim ad *strigilum* (unde & etymon nomini) *frictionem*; *tergitur* vero ad *lintea*, & sudariorum post balnea abstersionem referundum. Adde, fidei caussa, ex magni illius Turneb. Adversar. lib. XXVI. cap. o. *Apud Senecam lib. XXII. Epist. 13. elegantissime*, Destringere, *est sudorem strigilibus siccare & detergere.* Ut (*inquit*) sudorem, quem movetunt potionibus crebris & ferventibus, subinde destringant. *Et apud Plinium lib. XXXIV. cap. 8. Se destringentem, est* Ἀποξυόμενος, *qui strigilibus se defricat, & sudorem sordesque deterget.* Et hactenus quidem ille. Nunc ad Gytona invite atque ingratiis (quae quidem somnia de nihilo fingit Eucolpius) hero suo servientem remigremus denuo: qui utrique utique huic ministerio ab Ascyito (cui etiam pro culcitella erat, omnibus & horis & locis officium faciundo suum) praefectus fuisse à nobis existimatur, quo videlicet lavanti domino praesto esse posset, *pleno gutto*, (id quod ex Juvenali docuimus supra) hoc est, ampulla, vase oleario, an aquario potius? ad abluendas infusione sordes; *linteis componendis, strigilibusque*, ad detergendum delicatissimum sudorem prompte parateque, quum usus posceret, *expediendis*: simul, uti malas balneariorum furunculorum sinistras vestimentis herilibus (quomodo anus illa Martialis, quam *Cinnana in togula praesidentem* induximus prius) curiosa observatione prohibitum iret ac defensum. Quae tamen omnia, perfidia ejusdem & transfugio maxime, Ascylto contraria, ac praeter omnem exspectationem etiam flagitiose, evenerant. Sequitur in Petronio.

Itaque ut experimentum oculorum caperem, &c.] Eadem loquendi ratione non indelectatus Plinius: sed & Seneca Remed. fortuit. *Aegroto venit tempus, quo experimentum mei caperem.* Habes deinceps ex ordine Petroniano:

Convertit ille solutum gaudio vultum, &, miserere, inquit, frater: ubi arma non sunt, libere loquor] Blanda & amatoria praeteriti metus simulatio. Hoc enim dicit Gyton, se tandem sine cura ac corde libero contra consistere, cominusque & ex propinquo magis Eucolpium compellare audere, quoniam inermem eum ac sine telo obviam occessisse videt sibi, quem armatum ac districto gladio ferocem pueriliter nimis expaverat antea. Vel referundum certe ad delenimenta illa satisfactionis Gytonicae, quam hoc capite habituri, idque verius puto: caeterum rem vide: *Equidem fateor, & prae me fero, quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.* Ut significet Gyton, se jam primum denique, remoto armorum metu, atque Ascyito maxime, fidem amoremque suum adversus Eucolpium libere atque ex animo depromere audere scilicet: quem praesente, & (quae ratio maxima) armato Ascylto, nimis hercule praeter animi sui sententiam dissimulare fuerat coactus, seque in fidem ejusce patroni tradere, quem minime voluisset, praesertim fortioris *Delitiae pueri.*

Relictoque Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebrosum, &c.] Adverte mirificam observationem decori in homine *nimis* Poëta, & quem ita lotum recitandi cocoëthes, vel morbua potius, penissime occupatum tenet, ut nullo non & loco & tempore hominum auribus molestias argutiasque, vel ad fastidium usque, ne languorem dicam, versuum suorum praelectione exhibeat. Quod genus etiam à Flacco urbanissime perstrictum lib. I. Sat. IV. vers. 73.

Non recito cuiquam nisi amicis, idque coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet. In medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes.
Suave locus voci resonat conclusus; inanes
Hoc juvat, haud illud quaerentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno.

• *Lavantes*, inquit, hoc est, in balneo ac circa solium sedentibus carmina sua vel ingratiis ad nauseam usque ingerentes, ad exemplum credo Eumolpi Petroniani, cui etiam *in vicinia mortis, lethique modo non limine in ipso* carmen facere vacabat, sicuti narrabitur postea: item Ligurini illius, de quo apud Martialem meum festiva mentio lib. III. Epigram. 44. Ejus tibi hic etiam gustum aliquantum dabo.

Et stanti legis, & legis sedenti;
Currenti legis, & legis cacanti;
In thermas fugio, sonas ad aurem:
Piscinam peto, non licet natare:
Ad coenam propero, tenes euntem:
Ad coenam venio, fugas sedentem:
Lassus dormio, suscitas jacentem, &c.

Vide praeterea, mi Lector, ea, quae ad superiorem Horatii locum suo in loco adnotavimus. Petronius porro:

Invado pectus amplexibus, & perfusum os lacbrymis vultu meo contero.] Quid si vero nobiscum legas? *contergo*, tametsi cum recepta lectione faciat locus superior, quem retro habes cap. XXIV. de uno exoletorum omnium insulsissimo Embasicoeta: *Transituque ad comitem meum* (scilicet Ascyltum) *facto, clunibus eum basiisque distrivit.* Nec non venustissimus ille Venerum omnium ac leporum pater Aristaenetus in Epistolis suis vere Eroticis l. I. Ep. XVI. Τὸν γὰρ ἐν ἐκβακχευθεῖσα τῷ ἔρωτι, ἀνέκλασέ τε πρὸς ἑαυτὸν τὸν αὐχένα, καὶ πεφίληκεν, ὥστε προσφῦσα μανικῶς, ὅτι μόλις ἀποσπᾶσαι τὰ χείλη, καὶ κατέτριψέ μου τὸ στόμα.

JANI DOUSÆ NORDOVICIS
PRO
SATYRICO PETRONII ARBITRI,
VIRI CONSULARIS,
Praecidaneorum
LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Draucos, *hoc est, grandioris peculii homines, in balneis publicis communi pariter lavantium plausu exceptori solitos, & Petronii & Martialis indiciis patefactum: eadem alter ejusdem Epigrammatarii locus per caussam explicavit. Lucilii versus tentati; correctusque Arbiter.*

ET nuptis & praetextatis verbis usurus hoc capite, veniam hercule (*prudenter simul, ut puto, ac pudenter*) antea praefabor mihi: Socratemque imitatus, *in re molicula & parum severa*, caput operire instituam, Arbitri nostri arbitratu maxime, ita scriptitantis.

Cap. XCII. *Illum autem frequentia ingens circumvenit cum plausu & admiratione timidissima*, &c.] Ascyltum refert plausu & admiratione fecundissima à favente undique circumstantium corona exceptum, quos commendata supellectilis ejus bonitas ad gravissimum sibi spectaculum (Romane loqui me scito) in rem praesentem porro frequentesque ac conglobatos exciverat, nemine non votorum conceptione tacita, hoc est, timidissimo murmure (quae illius saeculi mollities fuit) rutabulum istiusmodi in postfurnium suum oculis devorantibus muliebriter exoptante. frustra: quandoquidem non nisi in Equestribus sedere solitus Ascyltos, omnes porro à se admissarios spernere ac segregare quam longissime: neque quenquam tanta fortuna dignum judicare, praeter Equitem Romanum istum, ordinis sui dehonestamentum; qui eumpse veste dispoliatum, tunicaque & pallio circumductum, simulque improbissima clamoris indignatione Gytona flagitantem miseratus, suis sibi ipse exuviis nudum destitutum circumdedit; atque in penates, imo in cubile transtulit suum, credo, ne diutius sine integumento circa balneas ex-

expaliiatus erraret miser, homo Equestri tantum culcitella dignus, quippe à peculio ac pensilibus ita basilice opipareque instructus, ut non cum sui saeculi Draucis modo, sed & cum Hercule illo Goropiano de vasorum lucuientitate in ambiguum certamen descendere posset. Atque hinc, veluti de plano, cuivis illustre jam tandem factum confido, in quam sententiam à Celtibero Poëta scriptum fuerit:

Audieris in quo, Flacce, balneo plausum,
Mathonis illic esse mentulam scito.

Neque aliunde, quam ex hocce Arbitri loco versuum istorum explicationem commodius peti posse existimo, mire alioqui frigentium. Quanquam quisnam adeo in re Antiquaria hospes, obsecro, ut nesciat, Equites istiusmodi fessorem pati solitos, hocque morbo usque ad infamiam laborantes, Magiris, vel *Saliis* potius domesticis non contentos, emissarios insuper habuisse, qui impensa mercede ostreosos undique, ac bene vasatos conquirerent sibi, ad se è vestigio domum perducendos suam; quo videlicet fortuna tam magna soli porro, ac sine aemulo, potirentur. Atque is delectus, eaque censio in balineis publicis exigebatur potissimum, ubi loturos omnes, quasi venales, inspectare, palamque ac cominus, & veluti oculato die pretium pro virtute, atque *ad mensuram inguinis* (uti apud Juvenalem est) unicuique facere erat copia. Probo ex Seneca lib. I. Natural. Quaest. *de divite nescio quo obscoenitatis usque in scenam productae, & per utramque cavernam* (id quod Ausonius ait) *moli consueto.* Sic enim inibi; *In omnibus quidem balneis agebat ille delectum, & aperta mensura legebat viros.* Et reliqua, quae sequuntur. Etenim pudet ac piget adscribere. Quod vero subdit Arbiter:

Habebat enim inguinum pondus tam grande, &c. cum illa Martialis loquutione germanitus consentit, qua ait lib. VII. Epigr. 35.

Sed meus, (ut de me taceam) Lecania, servus
Judaeum nulla sub cute pondus habet.

Ubi curnam *Judaeum pondus* dicat, in controversiam vocari posse video. nec quicquam à Domitio auxilii; qui *inguina Judaea, id est, circumcisa & aperta, (ut Judaeus est) Epithetum istud ponderis interpretatur.* quasi intellexerit Martialis, *servum suum Judaicae superstitioni addictum; ideoque, quamvis ex gentis illius lege praeputiis circumcisis, sine scorteo tamen subligaculo, multo minus theca aliqua (quam fibulam appellitabant) ahenea munitum palam atque in publico lavari.* Seu cum *gutto* potius, & *linteo* ad herilem sudorem destringuendum extergendumque, *strigilesque* (uti docuimus) expediendos domino coram lavanti adsistere, media etiam parte corporis nuda. Neque enim aliam sententiam ullam commodiorem ex ipsius verbis elicere possum. Utut est, *solemnia insanit Domitius,* & quidem solens. Non enim hoc vult Poëta noster: sed *Judaeum pondus* vocat falsissime partem eam, qua viri sumus, non quidem *testa Samia circumcisam*, tanquam hominis recutiti, & cui Sabbatarium in morem decorticata fuerit pellicula illa verendorum scilicet; verum glandem potius praeputio suo vi tentiginis retectam, suaque sponte magis, quam Judaicae circumcisionis adminiculo denudatam. unde & vocabuli *Verpae* originatio deducta, & τὸ *Verpus*, nunc contumeliose pro Apella, id est, curto ac recutito Judaeo, nunc vicissatim pro eo, cui αἰδοῖον ἀπεψωλημένον, καὶ ἐσκολυμμένον, quasi tu λεπτοδερμὸν dicas, usurpatum antiquitus. eadem nimirum ratione, qua apud Catullum Lesbia

Glubit magnanimos Remi nepotes.

Quaque Poenum illum Plautinum in Fabula sibi cognomine, inter alia militaria opprobramenta, *Degluptae* quoque *Maenae* cognomento insigniri videmus. Quo etiam ψωλὸς & ἀπεψωλημένος Aristophanis; tum delicatissimi illi Lucillii versus pertinere judicandi, à Junio nostro apud Marcellum restituti primitus ad hanc faciem:

Cum poclo bibo eodem, amplector labra, labellas
Fictrices compono, hoc est, tum (lego, *cum*)
ψωλοκοποῦμαι.

Malim tamen, ita ut antea legebatur, priorem partem relinquere, hujuscemodi interpunctione scilicet:

Cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
Fingens, (forte *figens*) *compono, hoc est, cum* ψωλοκοπῶμαι.

Idque haud paulo simplicius ut novissimum O, τῷ *compono* dico, in numerorum dimensione nullum exteratur. Caeterum deinceps, quo loco in Petronio legitur,

Itaque statim invenit auxilium. nescio quis enim Eques Romanus, ut ajebat, infamis, &c.] Ecquis vero homo tam matula, qui hic statim, *ajebant*, rescribendum non videat: uti subaudiatur, *vulgo*, *atque in turba scilicet.* Neque enim ad Hellenismum, illum Catullianum apte satis accommodari posse opinor, quo idem in Phaseli usus dedicatione,

Ait fuisse navium celerrimus.

CAPUT II.

Officium Petronio factum in nova, imo vero antiqua, τῷ Officiosi *enarratione. Vestimentorum in balneis depositorum custodia cujusmodi hominum fidei delegata antiquitus.* Notores *eam quoque in rem cautionis loco dari atque adhiberi solitos. Ei generi fulcimentum, fidei caussa, à Seneca petitum, atque impetratum: Junii, tum Rhenani conjecturis (tam hic, quam in voce* Juratores *apud eundem Senecam) in perpetuum porro explosis, atque ejuratis denique.*

Cap. XCII. *At ego ne mea quidem vestimenta ab officioso recepissem, nisi notorem dedissem,* &c.] *Officiosum* qua notione hoc in loco accipi velit, nec

necdum satis etiam liquere mihi pronuncio lubens, nisi hillas abs se caesas fortasse significat ei, apud quem, tantisper dum lavatur, vestimenta sua deposuerat Eumolpus. Hoc enim cognomentum, paullo ante Petronii aetatem, primitus impudicis atque inforari solitis inditum qui nescit, is certe Senecae Patris Controversias vel nullus legisse; vel, si oblitus, legisse quasi per nebulam modo, caliginemque mentis potius, quam corporis luminibus infestam habuisse videtur. Loquitur autem de Aterio Declamatore libro earundem controversiarum IV. hisce verbis: *Memini illum (quum Libertinum reum defenderet, cui objiciebatur quod patroni concubinus fuisset) dixisse: Impudicitia in ingenuo crimen est, in servo necessitas, in liberto officium. Res in jocos abiit: Non facis mihi officium; &, Multum ille, vel hic in officiis versatur. Ex eo impudici, & obscoeni aliquamdiu Officiosi vocitati sunt.* Caeterum hoc verisimile non est: videorque potius eam in partem assentationem flectere debere, ut *servum Capsarium* hic notari existimem, penes quam erat vestimentorum custodia, eorum videlicet, qui in balneis publicis calida macerabant sese; quo elixi potius, quam assi suaviores existerent scilicet. At hoc ipsum haud sine mercedula, inquiet aliquis. Fateor; atque ideo tenuiores notae homines vernam ad pedes, vel vetulam certe aliquam peculiarem secum ductabant: quibus ejus rei cura potissima incumbebat, operam observationi ut darent, ne quis rursum gravior aut propensior, quam advenisset, domum è balineo se receptaret, Corniculae illius Æsopicae in morem, furtivis lavantium plumis haud decore exornatus, fures balnearii ut consuevere. cujus cautionis etiam ex Rudente sua noster commeminit Comicus II. sc. 3.

Etiam qui it lavatum,
In balneas, ibi cum sedulo sua vestimenta servat,
Tamen surripiuntur, quippe qui, quem illorum observet falsus est,
Fur facile quem observet videt. custos, qui fur sit, nescit.

Martialis supra:

Lintea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et supra togulam lusca sederet anus.

Quo magis demiror, Eumolpum istum non Coracem mercenarium suum huic negotio praefulsisse. verum is fortasse, quum haec fierent, alio quopiam ablegatus fuerat antea, nisi eumse autumemus tamen in strigilibus, linteis, atque olei stilla, hero, seu potius conductori suo, subministrandis deditum atque occupatum fuisse, quod non arbitror, & patet ex sequentibus, Eumolpum solum postea sine assecla aliquo, aut pedissequo, ad hospitium Eucolpii, cui coenulam condixerat, plena se demum nocte recepisse, quoniam ob importunam recitationem de balneo, tanquam de theatro, ejectus fuisset. Unde & nobis insuper, quorsum lavatio ista pertinuerit, clare ac perspicue dilucet, nimirum ad morem illum tam Graeciensibus, quam Italicis hominibus, frequentatum, quo non nisi munditer prius eloti, ac lixati probe ad coenas itare condicecerant, jam inde ab antiquo. Quod vero addiderat Eumolpius, *nisi notorem dedissem*, nihil potuit festivius: significatque, omnes jampridem sese furum balneariorum mores experimentis certissimis provisos probe antea atque exploratos habuisse, ac propterea de vestimentis suis solicitum, priusquam caipsa exuta *officioso* illi asservanda concrederet, cautionem istam consulto adhibuisse, ut *notorem* deposito apponeret suo: hoc est, praesentium aliquem testem, & quidem oculatum ut faceret, qui porro sese postea (siquidem usus veniret) & Eumolpum res suas vindicantem probe cognitum habere asseveraret: eidemque, quantum pote, suffragio suo adversus vestirapos omnes, tricones nempe, atque inficiatores lentissimos, in partem praesto foret illico; convinceretque caussa utique liberali, Eumolpi esse spolia, quae Harpax ille balnearius possideret. Hoc adeo genus hominum *Notores* dicebantur. cui rei firmandae *notorem* quoque à me Senecam Philosophum dabo; ita in ludo de morte Claudiana, ex ejusdem conclamati persona Herculis fidem appellitantis, jocose & lepide cavillantem: *Ego te, fortissime Deorum Hercules, speravi mihi adfuturum apud alios; &, si quis à me notorem petisset, te fui nominaturus, qui optime nosti.* Quid igitur? vincone jam jam argumentis *notorem* retinendum in Seneca? neque Junium nostrum audiendum, qui Petroniani *notare* destitutus, ac singulari vocabulo non contentus binas ex una nobis dictiones exsculpsit, in quas, si in alias ullas, Plautinum illud conveniat penitissime: *nec pes, nec caput.* Sic enim vult legi: *& si qui à me noto rem petisset* &c. Descensurus alioqui (id quod ipsus de se fatetur) in multo absurdiorem Rhenani sententiam: & cum eodem quamvis audacter auxilium etiam à Graecis petiturus hujusmodi: *& si quis ἀμφίλογα petisset*, &c. Nodum in scirpo. Quanquam utriusque Manibus ignoscendo, qui abs se porro *juratores* exigi vetuere: quos una cum *notoribus*, quos dixi, ab eodem Senecae ludo exclusissimos fecerunt: ἀντὶ τῶ *juratores* castigationem multo inscitissimam, ac parissimam priori illi, quam posuimus modo, à se substituere ausi ad hoc exemplum: *quis unquam ab historico jurato res exegit?* Nec satis, accessit etiam tertius, qui, nescio quo jure (more tamen correctionibus nostris non insolito; qui, si quid ignorant, statim de vicino mutuantur) *jure auctores*, in Seneca scriptitandum pronunciavit, quasi vero *juratores* omni Romanae civitatis jure expertes, imo extra numerum Quiritibus illis fuerint. Vides, Plautinae latinitatis inscitia scriptoribus priscis quantum detrahat gratiae: quantum denique emen-

emendandi rationi nova haec, qua vulgo uti consuemus. Hypercritici acuminis insolentia: quicquid auribus nostris minus familiare objicitur statim extra Romanam decuriam exigentes, quasi aut Barbarum, aut exoletum, ut nunc quidem antiquitati facimus nomina. Neque pol advortimus, nobis id ipsis vitium haerere, cujus alios insimulamus: imperitiamque ac sordes nostras caussam esse, quo minus munditas illas germanas, ac meras Latinae linguae veneres (quibus architectus Plautus) sagaciter odorari ac persentiscere valeamus. Nam nisi à Plautinae scenae facetiis ac festivitatibus homines, quos dixi, manum sic quasi jurati abstinuissent, nunquam aedepol ita madida memoria, adeoque subiesto judicio fuissent, ut non meminissent *juratores* hosce, pro *juratis testibus* accipi oportere: quos *sacramento adigi* solenne etiam hodie.

CAPUT III.

Emaculatus Arbiter. Idem enarratus. Exhibita veteris libri scriptura. Formosis olim pueris tonsorium quoque ministerium ab heris impositum, ex Petronii, & Martialis auctoritatibus fides facta. Pavoris *proprietas excussa. Mendum exstirpatum.* Coctores, *pro cocis.* Mulcare *à* multare *diversum.* Confidit, *pro* confedit *repositum. Petronianae metaphorae illustratio à Plauto.* Rixa, *ex definitione Juvenalis. Unius, alterius loci de Manuscripti codicis sententia restitutio.* Scrutatores.

Cap. XCII. *Tanto magis impedit inguina, quam ingenia fricare.*] Elegans in re turpicula παρέχησις, si tamen *expedit*, pro *impedit* rescribatur. Enimvero hocce coliculi genus frictionibus vel ad ruptionis periculum usque grandiri ajunt, qui sciunt. eo impensius, siquidem tractatrix accedat. scin', cujusmodi? haud dico amplius.

Cap. XCIII. *Ales Phasiacis petita Colchis,*
Atque Afrae volucres placent palato,
Quod non sunt faciles, &c.]

Hoc est, facili, vili, seu minuto pretio parabiles: eodemque plane sensu, quo Horatius ipse de se praedicat, lib. I. Sat. II. vers. 119.

—— *Namque parabilem amo Venerem, facilemque.*

Ex persona pathicissimi Gytonis sequitur.

Cap. XCIV. *Ego, si te non invenissem, periturus per praecipitia fui.*] Ita in Gallicanis Editionibus. at in manuscripto, quod mihi oculis usurpare contigit, *petiturus praecipitia fui*, diserte exaratum legere memini jam olim.

Rudis enim novacula, & in hoc retusa, ut pueris discentibus audaciam tonsoris daret, instruxerat thecam.] Mollitiem saeculi illius perditissimi considera. Homines enim elegantes haud contenti olim Catamitis ad pocula, calonibus ad lecticam, forma & patientia conspicuis, ex lubidine sua ad omne ludibrium ac flagitium impunissime abuti, etiam tonsores insuper in ministeriis, imo in delitiis, habebant, quorum frequenti opera non in tondenda coma, pilisque vellendis modo, aut barba rasitanda, aequandisque simul atque expungendis genis, sed vero & pygiacis sacris cinaedice, ne nefarie dicam, de nocte administrandis utebantur. Caeterum, quoniam *mortalium nemo* (ut in Proverbio est) *artifex nascitur*, antequam artis experimentum caperent collumque novaculae submitterent, strictim, aut per pectinem attondendi, impuratos istos veteranis tonsoribus in magisterium prius ac disciplinam tradebant; qui eosdem & praeceptis suis, & quottidiano operae ejus usu exercitatos porro, idoneosque in posterum redderent herili occipitio radundo. videlicet, ne quid per imperitiam (ut solet) titubarent, *tanquam virum tonderent.* Martialis lib. VIII.

Tonsorem puerum, sed arte talem,
Qualis nec Thalamus (Lipsianam correctionem sequimur) *fuit Neronis,* (malim *Neroni*)
Drusorum cui contigere barbae, &c.

Proinde, quum res ea à periculo non abesset, tyrocinium artis acie novacularum retusa auspicabantur, (id cum ex hocce Petronii loco, tum vero ex sequentibus manifesto docemur) quo videlicet audaciores redderentur: nec ad strictum ferramenti mucronem, animo non minus, quam corpore effoeminati (pueriliter, an muliebriter dicam?) de nihilo expavescerent. Unde non inscite ex argumento subtexitur porro:

Itaque nec mercenarius ad raptum ferramentum expaverat, nec Eumolpus interpellaverat mortem mimicam.] Proprie *expaverat*. *Pavor* enim (ut quidem Fronto interpretatur) *puerilis est.* Sic Horatius lib. I. od. XXVII. vers. 21. de Cleopatra virilis audaciae Heroïna disserens:

---- *Quae generosius*
Perire quaerens, nec muliebriter
Expavit ensem, &c.

Item Suetonius de muliebris ignaviae Imperatore Claudio, *quosdam insidias temere delatas adeo expavit, ut deponere imperium tentaverit.*

Cap. XCV. *Fit concursus familiae, hospitumque ebriorum frequentia.*] Rescribo, *hospitum ebriorum;* commate, copulaque inductis. aberatque eadem etiam à MS. ut *frequentia* auferendi casu accipiatur.

Interim coctores, insulariique mulcant exclusum] *Coctores*, coquos interpretor, ac pro eo hominum genere, qui (ut noster fabulatur Comicus) *non machaera ad legionem, sed vero veru in culina acres bellatores cluunt.* Etiam *mulcant* (unde *Mulciberi* quoque appellationem derivant Grammatici) significantissime usurpavit: uti idem Comicus saepe, item Livius, Tacitus, denique ipsusmet infra:

fra: cap. CXXXIV. *Et harundinem ab ostio rapuit, iterumque nihil respondentem mulcavit.* Quod propterea visum est ponere, ne quis verbum istud cum *multare* confundere de communi porro sententia insistat. Habes

Cap. XCVI. *Et ille flens quidem consedit in lecto.*] *Lectum* habebat V. C. unde fit, legendum ut suspicer, sed suspicer tantum, haud certa inquam, verum arbitraria sententia potius: *confidit in lectum*, praeteritum istud verbi perfectum non à *confideo*, verum à *confido* deflectens. Idem eodem:

Injuriamque Eumolpi, advocationemque commendabam, & veluti quodam cibo me replebam.] Saepe est apud Plautum, *istuc mihi cibus est, quod fabulare.* Item: *Qui pro cibo habeas te verberarier*, & alia talia. Sequitur:

A duobus lecticariis in mediam rixam perfertur.] Proprie, ac signate *rixam* usurpat: siquidem *rixa* est, ex Satyrica illa Juvenalis definitione,

—— *Ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.*

Quod tamen non ex mea, sed ipsius persona dictum postulo. Nihil enim est tanti. Sequitur subinde:

Contubernalis mea mihi fastum facit. Ita, si me amas, maledic illam versibus, ut habeat pudorem.] Nota verbum *male dicere*, cum accusandi casu conjunctum. cui respondet *bene dicere*, eidem casui à Tibullo copulatum versu illo:

Sed bene Messallam sua quisque ad pocula dicat.

Cap. XCVII. *Intrat stabulum praeco cum servo publico, aliaque sane modica frequentia.*] Concinnior sane veteris libri lectio, quae negationem interpositam ostendit, hoc modo: *Aliaque sane non modica frequentia.*

Extentus infra grabatum scrutantium eluderet manus.] Huc refer *scrutatorum* nomen apud Tranquillum in Claudio.

Publicus vero servus insertans commissuris secures, claustrorum infirmitatem laxavit] *Firmitatem* erat in Chirographo, idque haud paulo opportunius ad sententiae concinnitatem facere nobis visum.

CAPUT IV.

De pertica ostiarii, *sive* harundine *foribus praefigi solita, quaedam monetae non protritae. indidemque Propertiani loci obscuritas in partem discussa, atque illustrata.* Ritum bene sternutantibus dicendi, *solennem nobis etiamnum hodie, multo vetustiorem esse, quam vulgo existimetur: neque aliunde, quam à religiosa illa Gentilium consuetudine natum primitus, propagatumque in haec tempora. Id superstitibus tam Plinianis, quam Petronianis, testimoniis liquidissime demonstratum.*

CAp. XCVIII. *At non servus publicus tam languide agit, sed raptam cauponi harundinem subter lectum mittit, omniaque etiam foramina parietum scrutatur.*] Harundinem ostio appensam affixamque intellige; de qua planius idem infra quoque cap. CXXXIV. *Et harundinem ab ostio rapuit, iterumque nihil respondentem mulcavit; ac nisi primo ictu harundo quassata verberantis impetum minuisset, forsitan etiam brachia mea, caputque fregisset.* Ea *virga* appellatur Senecae, janitoris, sive ostiarii, gestamen lib. II. de Tranquillitate vitae: *ille pusilli animi est, qui sibi placet, quod hostiario libere respondit, & virgam ejus fregit.* Vide, quae cultissimo Poëtarum Tibullo in Praecidaneis nostris imputavimus nuper. Neque aliovorsum Propertianum illud attinere facile ipsus persuaserim mihi, quod libro IV. ex persona Cynthiae defunctae Poëtae amatori objectum legitur:

Nec crepuit fissa me propter arundine custos,
Laesit & objectum tegula curta caput.

Dum haec ego jam credenti persuadeo, Gyton, collectione spiritus plenus, continuo ita sternutavit, ut grabatum concuteret. Ad quem motum Eumolpus conversus, salvere Gytona jubet.] Unde disertissime apparet, etiam hunc in usu antiquitus fuisse morem, ut *sternutantibus*, si qui in re praesenti forent, bene comprecarentur, ac salutem subinde ingererent, conceptissima illa voti formula dicentes, *Salve.* [adde citata a Brissonio in Formulis ex Apulejo & Epigr. Graecis.] Qui ritus à Paganis ac Gentilibus illis ad nos, qui Christiani cluimus, devolutus, & quasi per continuas successorum manus traditus porro, usque in hunc etiam diem sanctissime simul, ac religiosissime custoditur. Argumento est solenne illud, quò vulgo *sternutantes* afficere consuevimus, bene ominatis verbis vernaculam phrasim usurpantes: *De Heere wil u zegenen.* quasi si Latine dicas: *servet*, aut *sospitet, te Deus.* quod quid quaeso aliud fuerit, quam *salutatio* ista priscorum: *servari* enim, item *salvere*, germana inter se, ne dicam paene gemella. utrunque *in Deo* positum, salutis omnis ac conservationis auctore. Unde & ab Arnobio verissime juxta, ac augustissime *sospitatoris* cognomento insignitus. Neque vero subleftae illorum fidei fides habenda, qui precationis istius gloriam priscis illis Latinis adimentes, eam in nuperos ac novitios auctores transtulerunt; antiqui moris inscitia maxime, quibus propterea erroneam istam, ut caetera quoque, haud gravatim condonamus, tantum pervicaces esse desinant, amentque condiscere aliquando, quod nesciunt, quo in numero etiam Plinianum illud esse comperient, ad hanc ipsam (quam dico) consuetudinem, si quod aliud, accommodatum cumprimis, è lib. XXVIII. cap. II. Histor. Natur. *Cur sternutamentis salutamur? Quod etiam Tiberium Caesarem, tristissimum (ut constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosius putant.* Hactenus ille. Nec abhorret à vero hujus item religio-

ligionis (ne superstitionis dicam) ceremoniam in sternuente Gytone salutando adhibuisse callentissimum sane Eumolpum; eundemque nomine etiam suo caute consultoque ac meditate compellitasse scilicet; & quidem ad hoc exemplum: SALVE GYTON. Quod & ipsum consequa Petroniana narratio aperte ac palam indicare videtur, qua scribitur: *salvere Gytona jubet*, &c.

CAPUT V.

Veteris cujusdam medicinae observatio ad praesentis aevi consuetudinem accommodata. Copulae inductio. Periphrasis zelotypiae. Auxilium Petronio opportune latum: eademque tam Tibulliano quam Juvenalis loco,

Per caussam, lucis copia facta novae.

Trium, quatuor mendorum purgatus Arbiter. Idem variis interpretamentis illustratus. Circumamictus somnio. *Iterum emendatus Satyricus noster.* Adducere laciniam. Constratum puppis, *quid?* Fulminatus. *Macula, quae Patissonii Editionem infuscaverat, deleta, non sine nebulosioris loci declaratione.*

Cap. XCVIII. *Gyton longe blandior, quam ego, primum araneis oleo madentibus vulnus, quod in supercilio erat, coartavit.*] *Araneas*, pro textriclbus ipsis, cave interpreteris hoc loco: potius est, ut Vescas earundem telas (quam *vietam aranei vestem* indigitat Lucretius) Arbitrum intellexisse credamus. Et vero, quum recogito, eandem quoque & nos medicinam vulgo factitare consuemus, si quando digitulum forte, aliudve quod membrum temere (ut fit) atque imprudentes incidimus nobis.

Utinam me solum inimicus ignis hauriret, & utinam hibernum invaderit mare.] *Hibernum* placet, prae eo, quod in Parisiensi editione legitur, *biberum*, tantum copula inducenda ante secundum, *utinam*. neque aliter Patissonius.

Cap. XCIX. *Neque enim in amantium esse potestate furiosam aemulationem.*] Eleganter amentium potius, quam amantium, zelotypiam hacce circuitione describit, seu potius circumloquitur.

Ut scias, inquit Eumolpus, verum esse, quod dicis, ecce etiam osculo iram finio.] Ex prisca amoris post offensiunculas (ut solet) integrandi consuetudine. quo idem quoque respecturus postea cap. CIX. *Et ne residua in animis etiam post jusjurandum ira remaneret, praeterita aboleri osculis placet.*

Haud mora, omnes consurgimus.] In Rogertiano Codice *hac*, pro *haud*, visitabatur. caeterum quum copulam negativam flagitet sententia, labor, ut *nec*, ex *hac*, concinnandum hariolor.

Cap. C. *Unus, & senex non erit gravis: etiam, quum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.*] Placet legi: *prodet.* neque id sine auctore sane, editione inquam Lugdunensi, nec non MS. Codice toties à nobis laudato, quibus etiam sententiae ipsius ratio astipulari videtur eumprimis. Senes enim (ut scimus) asthmatici, hoc est, anheli. Spiritus autem timide reducendus, tam in reddendo, quam recipiendo anhelitu, illud *reciprocando* voluit dicere: praesertim si furti res fuat. Unde de semet cautissime multis magnisque experimentis hac quoque in parte firmus ac prudens cognitus Tibullus noster:

> *Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur*
> *Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.*

Aliter Juvenalis Satyra VI. quum scribit:

> - - - - *Nec queritur, quod*
> *Et lateri parcas, nec, quantum jussit, anheles.*

Ibi enim de obstinatione ac perseverantia in re voluptatum est sermo. hic vero de collectione spiritus tantum, quem, nisi intra pulmones penitissimos suspensum retro pertinaciter inhibeas, eum sonitu erumpere necesse fit, teque ipsum manifesta in noxia, veluti soricem, tuopte indicio deprehensum perire.

Hoc ut infra fiduciam posui, fraudavique animum diffidentem.] Quid si *diffidentem* scribas? Sequitur:

Coepi somnum obruto tunicula capite mentiri.] *Obruto* non placet, & fortasse *obnupto* legendum, hoc est, velato, obtectoque, antique.

Ergo me derisit?] Licae sermo abruptus de injuria Eucolpii, tanquam absentis (quippe quem in navi, hoc est, in potestate sua esse nesciebat) apud Tryphaenam cum justissima indignatione conquerentis. Et mox:

Et, si quis Deus manibus meis, inquit, Gytona imponeret, quam bene exsulem exciperet!] Scilicet me Triphaenam: Recte ergo erit, *exciperet*: nisi si quis *acciperet* malit, ac Plautum sequi potius. Item mox:

Ego praecipue, quasi somnio quodam turbulento circumamictus, diu vocem collegi.] Loquutio vere Poëtica, atque ad exemplum (uti apparet) illius Tibullianae:

> *Et cum te fusco somnus velavit amictu,*
> *Vanam nocturnis fallit imaginibus.*

Atque hujuscemodi translationibus efferta fere omnia Poëtarum volumina. Sequitur è vestigio:

Tremulisque manibus Eumolpi jam in soporem labentis laciniam duxi.] Ambigo de lectionis veritate; eo magis, quod in Editione Lugdunensi asteriscus ad postremam vocem adpictus, & credo reponendum *adduxi*, id est, versus me attraxi adprehensam laciniam. proprie, ac significanter.

Et, Hoc, inquit, placuerat tibi, ut super constratum navis occuparemus secretissimum locum, &c.] Sic idem quoque eloquutus antea: *Ejusmodi vox super constratum puppis congemuit.* Videtur autem *foros*, seu *tabulata* potius intelligere. Unde *constratae*, & *contectae naves* dictae scilicet.

Cap. CI. *Intremui post hoc fulmen attonitus*] Eodem Metaphorae genere usus fuerat & supra: *Fulminatus hac pronunciatione.* Sequitur deinceps:

Aliquando, inquam, totum me Fortuna vicisti.] *Aliquando*, pro *tandem*: quomodo & Plautus Rudente: *Aliquando osculando, uxor, melius est paussam facere.* Item M. Tullius: *Collegi me aliquando.* Compluries tamen haec duo in unum conjuncta, & quasi inter se conciliata reperias: puta, *tandem aliquando*, vel, *aliquando tandem.*

Quae autem hic insidiae sunt? inquit, aut quis nobis Hannibal navigat?] Emendabis de Lugdunensis Editionis sententia: *aut quis nobiscum Hannibal navigat?* Videtur ad Punicam calliditatem Hanniballs allusum à Petronio: qua veteranus Imperator ille; *omnibus Poenis Poenior*, insidias thesauris suis furtim comparatas vaferrimo commento traditur elusisse, non quidem ex *Harpacum thesaurariorum* manibus elapsus modo, sed vero eos ipsos etiam probe atque ex animi sui sententia ultus oppido. Vitam vide, resque ejusdem gestas ac paratas, apud Plutarchum & AEmilium Probum.

CAPUT VI.

Petroniani exempli integratio. Alia explicata. Crura in orbem pandere, *ex Martiali meo interpretatum. Quatuor plus minus locorum restitutio, partim ex chirographa fide, partim ex conjectura.* Manus literalis.

Cap. CII. *Praeterea illud miror, Eucolpi, tibi non succurrisse, unum nautam stationis perpetuae interdiu noctisque jacere in scapha.*] Quis tam stipes, vel plumbeus, qui non videat rescribendum esse? *interdiu noctuque*, &c.

Nam quod ad meum quidem comitatum attinet, nullum recuso periculum] Novo more dictum, vel perantiquo potius, pro societate, seu communione periculi mei cum vestro. Cicero: *societas & comitatus alicujus.* Item alibi: *Abstrahere se ex comitatu amplissimorum virorum.* Ibidem mox:

An tanquam eos, qui sternutare non soleamus, nec stertere? an quia hoc genus furti semel mihi feliciter cessit?] De sternutamento Gytonis, cujus indicio proditus fuerat Eumolpo, subter grabatum absconditus, diximus antea ad cap. XCVIII.

Age, nunquid & labra possumus tumore teterrimo implere?] In Chirographo exemplari haec postrema transposita legebantur hunc in morem: *teterrimo implere tumore?* Et paulo post:

Nunquid & crura in orbem pandere? nunquid & talos ad terram deducere?] Poplites divaricatos, cruraque, Lunae dividuae in morem, sic veluti in cornua extrorsum sinuata intellige, intra *coeuntibus talis*: vitium AEthiopum genti (ad eos enim spectat haec oratio) proprium ac genuinum, qui maximam fere partem diversas, seu displicatas habent suras, pravis & vitiosis talis subnixi. quo fit, ut cancros, sive etiam lacertos, in incessu imitari videantur. cujusmodi genus hominum *Valgos* Plauto indigitatos reperimus. Talem & Phoebum quendam omnibus Poëticis coloribus depictum proposuit Epigrammatarius nobis lib. II.

Cum sint crura tibi, simulent quae cornua Lunae,
In Rhytio poteras, Phoebe, lavare pedes.

Rhytium enim vasis genus pandum, incurvum, ac simillimum cornui, unde & à nonnullis κέρας, hoc est, *cornu* vocitatum. Quod quidem Martialis Epigrammation loco huic explicando uniter uniceque comparatum videtur.

Audite, quid timenti succurrerit] Chirographae membranae manifesto *dementi* repraesentabant: neque aliena mehercules ab hocce loco sententia, si quidem ad loquendi rationem popularibus nostris in consimilibus rebus usitatam respicere nos postulemus, qua vulgo dictitare soliti: *Segget, dat het u een dwaes gejeyt heeft.* quum tamen diversum prorsus, & contra quam verba haec sonant, intelligi volumus.

Cap. CIII. *Sequar ego, frontes notans inscriptione solerti, ut videamini stigmate esse puniti*] Puto restituendum, *stigmate esse puncti.* neque aliter Cicero, *notis conjunctum*, pro stigmatico usurpans. Sequitur exinde:

Ita eaedem literae & suspicionem declinabunt quaerentium, & vultus umbra supplicii tegent] Quid si *supplicii* legamus?

Implevit Eumolpus frontes utriusque ingentibus literis, & notum fugitivorum Epigramma per totam faciem liberali manu duxit.] Epigramma, quod dicit, reperies infra, inter reliquias eas, quae extra opusculi istius ordinem leguntur in lectissima illa Patissoni Editione, quam uni omnium eruditissimo Pithoeo memores sane ac grati acceptam ferimus meritissimo. Caeterum commonendus Lector, exemplar manuscriptum hoc loco non *liberali*, sed *literali*, diserte ac sine ulla adeo litura, repraesentasse. neque aliter sane Petronium scripsisse, animus induci potest. *Literalis* ergo, ut *virginalis*, *verbalis*, alia apud unum Plautum infinita, ad eandem speciem conformata atque composita. Unde & *literatus*, pro inscripto, ac stigmoso apud eundem Comicum, ad quod ipsum Arbiter etiam noster haud dissimulanter allusisse videri debet.

CAPUT VII.

Bini Petronii loci (quorum alter interpunctionis, alter superfluae negationis vitio laborabat) opinione correcti. Facere sibi auspicium. Plagas imponere cupiam. Mille hominum. Tutelae navalis expia-

platio. *Invicta Laconicae juventutis ad flagello lorum ictus sufferendos fortitudo. Facile, quod quisque vult credit. Alterius loci castigatio.* Porticus Herculis, *ubi gentium? Aliorum exemplorum collatione Petronianae historiae lumen accensum.*

Cap. CII. *Non dissimulata nauseantis devotione ad ordinem tristitiae redimus*] Emendo, *Nos dissimulata*, mecum faciunte sententia, ac receptam lectionem contumaciter repudiante. Legitur subinde.

Cap. CIV. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere: Eucolpium, quem quaeris, scito à me in navem tuam esse perductum*] Ita enim haec legenda, ac distinguenda: credoque esse verba Licae somnium suum Tryphaenae ac Eumolpo narrantis.

Cap. CV. *Ego, inquit Eumolpus, hoc jussi; nec non eodem futurus navigio auspicium mihi feci*] Sic Horatius:

- - - Cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium, &c.

Itaque, ut tutela navis expiaretur, placuit quadragenas utrisque plagas imponi] Antiquus & verus loquendi modus, quippe à Lucillio, in cujus Fragmentis hic Senarius invenitur:

Cui saepe imposui mille plagarum in diem.

Appone ex Propertio:

Imponitque notam collo.

Mille vero *plagarum*, sic dictum, quomodo *mille hominum* apud Quadrigarium: nec non apud Horatium, *mille ovium*. Vide Agellium libro I. Noct. Att. cap. 16.

Aggrediuntur nos furentes nautae cum funibus, tentantque vilissimo sanguine tutelam placere] *Vilissimo sanguine*, id est, servili, & (quod vilius etiam) fugitivorum: ut quidem de compacto perbelle ab Eumolpo assimulabatur: phrasi & Suetonio & Tacito perquam familiari. *Tutelam* vero *navis placare*, est *expiare*, quomodo ipsusmet prius interpretatus fuerat modo.

Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi] Nota enim Spartanorum animi firmitudo ac tolerantia in sufferendis plagis: quibus à teneris etiam in ore, hoc est, in conspectu parentum adsuefacta tantum non occalluerat juventus Lacedaemonia. Seneca de Divina Providentia cap. IV. *Numquid tu invisos esse Lacedaemoniis liberos suos credis, quorum experiuntur indolem publice verberibus admotis?* (al. *admotos*) *Ipsi illos patres adhortantur, ut ictus flagellorum fortiter perferant, & laceros ac semianimes rogant, perseverent vulnera praebere vulneribus.* Unde merito Horat. Odar. I.

Me nec tam patiens Lacedaemon.

Nec non Martialis noster:

Vel non caesus adbuc matre jubente Lacon.

Habes subinde in Arbitro:

Deflectit aures Tryphaenae jam sua sponte credentes, &c.] Quemadmodum usu venire solet in rebus, quas cupienter nimis, atque avariter obtingere nobis desideramus Galla creduiitate tumidi. Merito. *Quis enim* (uti vere à Poëta Hispano scriptum) *damnet sua vota libenter?* Sed & Ovidio:

Cur ego non votis blandiar ipse meis?

Miretur nunc aliquis, Ulyxis nutricem post vicesimum annum cicatricem invenisse, originis indicem, cum homo prudentissimus, &c.] Non equidem dubito, quin scribendum sit, *pudentissimus*. Hoc enim Elogio eundem supra quoque honestum fecerat Eumolpus, cap. CI. quum diceret: *Licas Tarentinus, homo verecundissimus.*

Volebat Tryphaena misereri, quia non totam voluptatem perdiderat] Malim, *nondum totam*. Sequitur subinde

Sed Licas memor adbuc uxoris corruptae, contumeliarumque, quas in portìcu Herculis acceperat, &c.] Ergo facinora haec in Urbe, terrarum domina, patrata ab Eucolpio. Romae enim porticus Herculis, quam, aede ejusdem Dei instaurata, Martius Philippus exstruxerat, Augusti vitricus Unde & Philippi apud Martialem titulo insignita libro Epigr. V.

Vites censeo Porticum Philippi:
Si te viderit Hercules, peristi.

Cui urbanae injuriae altera quoque ab eopse Eucolpio Licae Tarentino per summam contumeliam illata, sic quasi succedanea, subjungitur postea cap. CXIII. *Non dubie redierat in animam * edile, expilatumque libidinosa migratione navigium.* Quo item referri debere videtur, quod habes cap. CXIV. ex persona ipsius Licae in propinquo naufragii articulo suppliciter prolatum: *Et tu* (inquit) *Encolpi, succurre periclitantibus, id est, vestem illam divinam, sistrumque redde navigio. Per fidem, miserere, quemadmodum quidem soles.* Ex quibus verbis liquido est conjectare, antea item eodem quoque Licae navigio vectum cum Gytone Eucolpium; sed enim utrumque maritumis moribus cum illo ac Tryphaena expertum, furtim inde se subduxisse, abacta insuper praeda (cui *sistrum* istud, *vestemque divinam* infuisse est verisimile) & compilato per fidem Lica, quasi fugitivos, & quibus in odium bona sua venissent. id quod paullo superius iisdem exprobratum à misericordissima foeminarum Tryphaena scilicet. Ait ibidem Licas

Quod ad me attinet, non sum crudelis, sed vereor, ne quod remisero patiar] Superstitiosus hic quidem est, vera praedicat. Evenit enim, cujus metuens fuerat maxime; scilicet, ut in profundum, hoc est, in maximam malam crucem ipse navigii dominus pessum ac praeceps sine viatico divorsus abiret miser, piscibus in alto (opinor) pabulum praebiturus, captivi contra salvi ac superstites in sospitale littus ejecti ex inimici manibus per tempus sane elaberentur.

CAPUT VIII.

Ciceronis locus cum Petroniano collatus. Intervortere pecuniam. *Enucleatus Arbiter, idemque correctus.* Pharmacus, *pro ſceleſto.* De Tryphaenae damnatione *nonnulla.* Uti viribus ſuis. *Alterius loci integratio.* Pelagiae volucres: *Petronius ope Propertiana illuſtratus.*

Cap. CVII. *Niſi forte putatis, juvenes caſu in has plagas incidiſſe, cum omnis vector nihil prius quaerat, quam cujus ſe diligentiae credat*] Veriſimiliter utique ex ſolenni navigantium conſuetudine. Unde & Cicero Tyroni ſuo conſuadet, ut non niſi caute atque explorato itineri committat ſeſe. Quo enim alio ſpectent, quaeſo, cautiones illae toties iteratae? verbi cauſa, Epiſt. lib. XVI. *Reliquum eſt, ut te hoc rogem, & à te petam, ne temere naviges. Solent nautae feſtinare quaeſtus ſui cauſa. Cautus ſis, mi Tyro: mare magnum & difficile tibi reſtat. Si poteris cum Meſſinio: (caute is ſolet navigare) ſi minus, eum honeſto aliquo homine, cujus auctoritate navicularius moveatur.*

Si mehercules intervertiſſent pecuniam veſtram, ſi fidem proditione laeſiſſent, &c.] In Manuſcriptis membranis erat, *pecunia.* unde ſuſpicor deſiderari, *vos*, aut aliud aliquid, affine huic quod ſit, hoc modo: *Si mehercule vos intervortiſſent pecunia, veſtram ſi fidem proditione laeſiſſent.* Et tamen, *intervortere* cum accuſandi caſu in Plauto offendas haud ſemel, exempli gratia: *Intervortere argentum.* Item Aſinar. *Unde ſumam, quem intervortam?* Nihil ergo immutandum.

Quanquam quid attinet veritatem per interpretem quaerere?] Scilicet tete, qui, vicem interpretis ſuſtinens, pro deprehenſis ac convictis cauſam audes dicere, tanquam ſi ipſi pro ſemet loqui non poſſent? Pergit tinnire Licas:

Quid dicis tu latro? quae ſola ſalamandra ſupercilia tua excuſſit?] Corrigendum, *exuſſit*; atque interpretandum ex Plinio, ita libro X. cap. 67. ſcribente: *Salamandrae ſanie, quae lactea ore vomitur, quacunque parte corporis humani contacta, toti defluunt pili; idque quod contactum eſt, colorem in vitiliginem mutat.* Reſpexit haud alio ſane Epigrammatarius Celtiber:

Hoc Salamandra notet, vel ſaeva novacula nudet,
Ut digna ſpeculo fiat imago tuo.

Subdit deinde cum ſtomacho Licas iſte Petronianus:

Cui Deo crimen voviſti? Pharmace, reſponde] *Pharmace*, id eſt, ſacrilege, ſceleſte, piacularis, ſacer. Utitur voce ea in Βατράχοις ſuis Ariſtophanes:

Καὶ πονηροῖς κἀκ πονηρῶν, εἰς ἅπαντα χρώμεθα
Ὑστάτοις ἀφιγμένοισιν, οἷσιν ἡ πόλις πρὸ τοῦ
Οὐδὲ φαρμακοῖσιν εἰκῆ ῥᾳδίως ἐχρήσατ' ἄν.

Sed & Hipponax ille:

Βάλλοντες ἐν χειμῶνι, καὶ ῥαπίζοντες
Κοάδησι, καὶ σκίλλαισι, ὥστ φαρμακόν.

Sequitur ſubinde:

Cap. CVIII. *Sed intentans in oculos Tryphaenae manus, uſurum me viribus meis clara liberaque voce clamavi, ni abſtineret à Gytone injuriam mulier damnata,* &c.] Multata enim exilio Tryphaena: unde & ſupra lamentata fuerat miſera, *ſe non minus, quam Licam, grandi injuria vexatam, quippe cujus pudoris dignitas in concione fuiſſet proſcripta.* idque Eucolpii iſtius potiſſimum, tum Gytonis opera ac comitate eveniſſe, ex argumento ipſo poſſe videor conjectare. Caeterum, quod Tryphaenae interminatur Eucolpius, *viribus ſuis ſeſe uſurum* tandem, ea forma dictum, qua Senecae illud de Divo Auguſto apud Pollionem coenitante: *Fuit Caeſari ſic caſtigandus amicus: bene uſus eſt viribus ſuis.*

Sed contemtus amor vires habet, &c.] Ex perſona Tryphaenae, ſecundum Maronianum illud:

------ *Spretaeque injuria formae.*

Quo pertinent & illa cap. C. *Ergo me deriſit?* & quae ſequuntur.

Cap. CIX. *Alius exſultans quaerebat fuſcina piſces.*] Probior (meo quidem animo) Lugdunenſis editionis ſcriptura, quae non *piſcatorem*, ſed *piſces exſultantes* facit, quomodo & Martialis noſter.

Et piſcem tremula ſalientem ducere ſeta.

Fuſcinam vero cum Cicerone appellat, quam *tridentem* Plinius, pro inſtrumento, quo piſces, aut anguillae confodiuntur. nota etiamnum noſtris hominibus captura, qui hoc genus, *Elgers*, patrio ſermone indigitant, terna dentium ſerie inſigne. Et mox:

Ecce etiam per antennam pelagiae conſederant volucres, quas textis arundinibus peritus artifex tetigit] Frequens Epithetum iſtud apud Junium Columellam, etiam *Pelagicus.* Sed & in ſenariolis illis Publianis ſupra cap. LV. an non diſertim ictum?

An ut matrona onerata faleris pelagiis, &c.

Ovidius noſter *volucres marinas* appellitat. quin imo & Propertius, verſu illo in Paetum naufragio praereptum ſibi:

Sed tua nunc volucres aſtant ſuper oſſa marinae.

Etiam *arundinum* mentionem ex hoc Propertiano explices licebit:

------ *Sed arundine ſumta,*
Faunus plumoſo ſum Deus aucupio.

CAPUT IX.

Binae ex uno diſticho maculae elutae. Callibepha-

phara. Corymbion. *Compluris emendationum cumulus.*

Habes subinde ab Eumolpio capillorum Elegidarion multo hercule festivissimum: cujus primum distichon hunc in morem typis divulgatum exstat:

Cap. CIX. *Quod solum formae decus est, cecidere capilli;*

Vernantesque comas tristis abegit hiems.

Ratio perverse nimis, improbeque subducta. Neque enim omne puerilis formae decus in sola positum caesarie. Miror proinde, hoc mendum tanto jam tempore insedisse exemplaria nostra. Itaque tollatur quamprimum, haud quidem mea, verum manuscripti Codicis fiducia maxime, in quo diserte *summum*, non *solum* exaratum legebatur, sententia aptissima, nec sine quadam ambiguitatis gratia, quae voculae huic subest, quam *praecipuum*, tam *supremum* pariter significanti. Videturque, inquam, ad *capitis posituram* allusum, quae in homine pars summa. Repono etiam deinceps, ab eodem exemplari veluti manu in correctionem inductus:

—— *Tristis adedit hiems.*

In illo enim, *adegit*, comparebat planissime. unde nuperi *abegit*; priores, *ademit*; exsculpserant. Neutrum ad Bacchum. Accessit tamen tertius, qui conjecturam hanc nostram in * Racemationes transtulit suas, dissimulato, unde acceperat, nomine.

Cap. CX. *Imo supercilia etiam profert de pyxide, sciteque jacturae lineamenta sequuta totam illi formam suam reddidit.*] *Calliblephara* designat, quibus supercilia ad ornatum denigrant mulieres interpoles. quod genus medicaminis tetigit etiam Juvenalis in Satyra:

Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu.

Nec non Martialis meus lib. IX.

Nec tecum facies tua dormiat; innuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio.

Denique disertissimus Christiani generis scriptor Tertullianus de habitu muliebri, quo loco de Angelis, qui ad foeminas hominum se penetrarunt, agitat: *illi* (inquit) *proprie & peculiariter foeminis instrumentum istud muliebris gloriae contulerunt, lumina lapillorum, quibus monilia variantur, & medicamenta ex fuco, quibus lanae* (forte *malae*, vel certe *genae*) *colorantur, & illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur.* Sed & ibi fortasse *ciliorum exordia* (nisi cui, *exodia* arrideat potius) ex altero Petronii loco emendandum, quem habes cap. CXXVI. his verbis conceptum: *Supercilia usque ad malarum scripturam currentia, & rursus confinio luminum pene permixta.* Vide Plinium praeterea, non uno in loco *Calliblephara* ista sequiori sexui concinnantem. Ait ibidem Arbiter:

Imo commendatior vultus enituit, quia flaucorum corymbion erat.] In Codice MS. duabus literulis minus, quam *flaucorum*, rescrebatur, ad hoc exemplum: *Flaucor.* Unde nos *scripturae utriusque lineamenta sequuti totam Gytoni formam suam reddere posse* videmur, hac levicula commutatione, rescribendo scilicet *Glaucum.* nisi forte Germanicae cujusdam gentis nomen reponendum, *Caucborum* puta, aut simile aliquod: unde tanquam à victis deditisque sibi flava potissimum capillamenta petere gaudebant Romani, juxta illud Nasonis:

Jam tibi captivos mittet Germania crines:
Culta triumphatae munere gentis eris.

Qui mos apud Poëtas, tum Historicos, ita tritus atque obvius passim, ut in re nota plura nos verba deperdere pudeat pigeatque.

Cap. CXI. *Donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta, &c.*] Ita novissima quidem Editio. Lugdunensis autem, *incertum habeo.* Quae verba insititia videntur. Certe à manuscripto, quo ego usus, aberat utrumque, legebaturque hoc modo, & quidem probissime: *Donec ancilla vini odore corrupta.* Nisi fors scripserit Arbiter: *Vini adeo odore corrupta.* Omisso τῷ *certe.* Quod quasi glossema quoddam fuisse videtur τοῦ *adeo*, à studioso aliquo (opinor) extra lineae ordinem superne collocatum. Unde postea in contextum ipsum ab exscriptoribus relatum denique.

Ipsum te jacentis corpus commovere debet, ut vivas.] Quid si? *commonere. Admonere* enim est in Editione Sequanica. Sequitur:

Nemo invitus audit, cum cogitur aut cibum sumere, aut vivere.] Omnia mira sunt, nisi ad illam forte Trogi Pompeji sententiam respexerit, quam de Poro Indorum rege hostium potito commemorat nobis abbreviator ejus Justinus libro XII. *Qui victum se adeo doluit, ut, quum veniam ab hoste accepisset, neque cibum sumere voluerit, neque vulnera curari passus sit; aegreque sit ab eo obtentum, ut vellet vivere.*

Cap. CXII. *Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abstinuit.*] Membranae calamo exaratae: *nec hanc quidem*, &c. Caeterum non nauci illud; uti nec istud, quod apponam insuper:

Ut quisque ex notis ignotisque ad monimentum venisset.] Quo loco liber idem, *quisquis*, nobis repraesentabat, tametsi haud ignorem alterum interdum pro altero, & quidem promiscue, sumi. Videtur &, *notis*, *agnatisque* non incommode rescribillari posse.

Nec istud, inquit, Dii finant, ut eodem tempore duorum mihi carissimorum hominum funera spectem.] *Hominum*, in Chirographo non erat. Et credo

* *Palmerium notat in Spicileg.*

credo ab aliquo Librariorum Arbitro condonatum.

Isset in crucem] Vere haec accidisse confirmat Jo. Saresberiensis lib. VIII. *In historiam aut fabulam, quod bis verbis refert Petronius, pro lubitu appellabis. Ita tamen & ex facto accidisse Ephesi & Flavianus auctor est, mulieremque tradit impietatis suae & sceleris parricidalis & adulterii poenas luisse.* Unde patet supplicium porro de matrona illa publice sumptum, idque ex sententia Lichae Tarentini, quod tamen indictum reliquit Eumolpus iste Petronianus.

Cap. CXIII. *Non dubie redierat in animum * edile, expilatumque libidinosa migratione navigium.*] *Moechile* legendum puto; monuimus supra, pro *Moechimonio*, ut quidem loquitur Laberius. Ut referatur ad *uxorem Licae corruptam.* Qua de re vide retro Cap. CVI. Ibidem:

Sed obliquis trucibusque oculis utrumque spectabam.] Hinc & Flaccus;

Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat.

Item Ovidius,

--- *Obliquo lumine cernit.*

Cap. CXIV. *Et quod omnibus procellis procellosius* sic enim & V. C. alii, *periculosius*) *erat, tam spissae repente tenebrae lucem suppresserant, ut ne proram quidem totam gubernator videret.*] Huic non dissimile Curtianum illud, ex libro Histor. VIII. *Deinde momento temporis repressius est imber. Caeterum adeo spissae intendere se nubes, ut conderent lucem, vixque colloquentium inter ipsos facies noscitaretur.*

CAPUT X.

Propertio duobus in locis ex Petronii collatione lumen praelatum. De religiosa priscorum pietate, ut corporibus inbumatis, ac sepulturae bonore carentibus, de pulvere glebaque ter injecta gratia à praetereuntibus fieret, religiosissime dissertum. Diaetarii magistri. Diaetarii. *Obscurissimi loci declaratio, alterius etiam correctio.* Eumolpus mentem jussus habere bonam. *Superfluentis pronominis exstirpatio. Verbi cujusdam revocatio de manuscripti Codicis dissensione nata primitus.* O mi hospites, *sic dictum, quomodo* mi dulcis anus, mi sidus. suos HAEREDES habere. Commoda, *quid? Binae maculae fugatae de Petronio.*

Cap. CXIV. De Lica pelagiis fluctibus per tempestatem absorpto: *Et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque bausit.*] Atque hoc illud est, quod in consimili casu nobis iteratur à Propertio.

Tu Paetum, ad Pharios tendentem lintea portus,
Obruis insano terque quaterque mari.

Aut praeteriens aliquis tralatitia bumanitate lapidabit: aut, quod ultimum est, (ita enim distinguo atque interpungo) *iratis etiam fluctibus imprudens arena componet.*] Hoc ex veterum religione, vel superstitione potius; Jurisque adeo Pontificii cautionibus praedicat. Fraudem enim plusquam capitalem, ne piaculum dicam, sibi capitique suo accersere censebatur, si quis naufrago, seu cadaveri alioqui insepulto, temere fortuitoque (ut fit) in via objecto sibi, de glebae, seu pulveris injectione, & quidem ter repetita (quam *lapidationem* hic vocat Arbiter) gratiam facere quasi per contemptum neglexisset. Unde rite etiam Horatius I Carm. ex persona naufragi ad nautam praetervehentem:

At tu nauta, vagae ne parce malignus arenae
Ossibus, & capiti inbumato
Particulam dare, &c.

Nec non sub ejusdem Odae exordium:

Quanquam festinas, non est mora longa, licebit
Injecto ter pulvere curras.

Jam quod de *imprudentis arenae libitinaria opera* subjungitur à Petronio, explicat nobis Propertianum illud libri III.

Reddite corpus bumo, positaque in gurgite vita
Paetum sponte tua vilis arena tegas.

Cap. CXV. *Audimus murmur insolitum, & sub diaeta magistri, quasi cupientis exire belluae gemitum. Persequuti igitur sonum invenimus Eumolpum sedentem, membranaeque ingenti versus ingerentem.*] *Diaetam* pro caenatione hoc loco, an cubili potius, in quo navicularius, hoc est, navigii magister conquiescit, sumere videtur. Unde & *diaetarii* apud Jurisconsultos, *qui in navibus custodiae caussa praeponuntur.* Lege I. §. 3. ff. Naut. Caup. De *belluae* porro *gemitu* nescio quid è Senecae ludo mihi de morte Claudiana videor electasse, & credo Eumolpum significari, alienissimo tum tempore, quippe in ipsa mortis vicinia poëtantem: imo & cum mugitu quodam versus suos, naucleri diaetae tanquam Musaeo inclusum, ridicule ingerentem membranae. Idem enim propemodum illic de stupore illo Caesare, ovicula mera, Cordubensis noster Philosophus: *Tum Hercules primo adspectu sane perturbatus est, ut qui etiam non omnia monstra timuerit* (lego, *domuerit*) *ut vidit novi generis faciem, insolitum incessum, vocem nullius terrestris animalis, sed qualis esse marinis belluis solet, raucam & implicatam, putavit sibi tertium decimum laborem venisse.* Adjuvat suspicionem nostram haud timide sane quod sequitur, de eodem Eumolpo lepidissime confictum: *Injicio ego phrenetico manum, jubeoque Gytona accedere, & in terram trabere porcam mugientem.* Siquidem & illic forte *phocam*,

ἀντὶ

ἀντὶ τοῦ *porcam* rescribendum, ut *belluae* (quod praecesserat) *gemitui* omni ex parte respondeat.

Extraximus clamantem, jubemusque bonam habere mentem.] Id est, sanam & validam; quasi dicas, ad pristinam sanitatem redire. Sic & supra cap. III. *Et (quod rarissimum est) amas bonam mentem.* Nec minus cap. LXXXIV. *Nescio quo modo bonae mentis soror est paupertas.* cap. LXXXVIII. *Ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt.* Ubi postremum τὸ *bonam* puto abundare. Sed & Propert. lib. III.

Mens bona, si qua Dea es.

denique passim alibi Ovidius.

Aut patrem utique reliquit aliquem, cui proficiscens osculum dedit.] *Aliquem*, aberat à Manuscripto: & sine illo utique per se constat sententia, *ipsa suis pollens opibus*, neque pronominis alicujus indiga.

Illum Diis vota reddentem penatum suorum ruina sepelit.] Variare hoc loco ex chirographi codicis auctoritate liceat mihi. Namque in eo non *sepelit*, verum *cooperit*, memini lectitare. Unde & mihi scripturae hujusce lineamenta quasi vestigiis persequuto visum est emendare *cooperit.* Nec tamen (ut ne hoc quoque dissimulem) hac manuscripta deterior cuia lectio. Habes ibidem:

At enim fluctibus obruto non contigit sepultura. Tanquam intersit, periturum corpus quae ratio consumat, ignis, an fluctus, an mora. Quicquid feceris, omnia haec eodem ventura sunt. Ferae tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis accipiat.] Totam fere hujusce loci sententiam ab Arbitro mutuatus Minut. Felix, quum scribit: *Inde videlicet & exsecrantur rogos, & damnant ignium sepulturas, quasi non omne corpus, etsi flammis subtrahatur, annis tamen & aetatibus in terram resolvatur: nec intersit, utrum ferae diripiant, an maria consumant, an humus contegat, an flamma subducat: quum cadaveribus omnis sepultura, si sentiunt, poena est, si non sentiunt, ipsa conficiendi celeritate medicina.*

Et Licam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat.] Scilicet meis, qui paullo antea cum eodem inimicitias, & quidem capitales, ingratiis utique, nimisque adeo adversus animi mei sententiam, exercere fueram coactus.

Cap. CXVI. *O mi (inquit) hospites, si negotiatores estis, &c.*] *Mi*, singulari pro plurali posito, antique, quomodo saepicule Plautus noster, ut vel Cistellaria: *Mi homines, mi spectatores*, &c. Nec minore insolentia Apulejus neutro genere, & quidem numero singulari, eundem vocativum efferre ausus Apologia prima, in lepidissima illa Platonici Epigrammatis versione:

Astra vides: utinam fiam (mi sidus) Olympus,
Ut multis sic e luminibus videam.

Quomodo & foeminino Tibullus lib. I.

Vive diu, mi dulcis anus, &c.

Quod quidem uni omnium sollertissimo castigatori Jos. Scaligero assentior lubens. Nam absque illo foret, *mi*, pro *mei* à Plauto usurpatum poteram suspicari, virtute contractionis scilicet: sicuti *Di* quoque pro *Dei*, seu *Dii*, monosyllabum pro dissyllabo, scriptitatum animadvertimus.

In hac urbe nemo liberos tollit, quia quisquis suos haeredes habet, &c.] Notum apud I. C. quid sit, SUUS HAERES. Sequitur exinde:

Nec ad scenas, nec ad spectacula admittitur, sed omnibus prohibetur commodis.] *Scenae, & spectacula*, quanam inter se nota distingui possint, haud sane video: suspicorque non *scenas*, verum *coenas* scriptitasse Petronium. eas dico, quas & orbis & locupletibus maxime senibus assidue ingerebant turpilucricupidi captatores, haereditates aliorum animis avidis praecipientes, atque inhiantes vulturinum in morem. *Commodis* porro, id est, honoribus atque immunitatibus, pro queis nos *privilegia* (opinior) diceremus.

Cap. CXVII. *Genusque divinationis sibi non displicere confessus est.*] *Divitionis* habebat exemplar Manuscriptum. Unde nos, *ditationis*, exterebrare ausi fuimus.

CAPUT XL

Largior *seu* laxior scena. Scema, *foeminino genere.* *Glossema, quod in contextum irrepserat, submotum.* *Pithoeanae conjecturae subscriptum.* Familiae, *nec non* τ̃ familiaris, *significatio haud sane familiariter accepta.* *Lacunae expiementum.* Tribus locis redintegratus Arbiter.

Cap. CXVII. *Utinam quidem sufficeret largior scena, id est, vestis humanior, quae praeberet mendacio fidem.*] Ita enim lego, inductis superfluis illis è glossemate, ut apparet, procusis: *vestimentum latius.* Verum tempestas memini quum quondam fuit, quum *scema* reponendum arbitrarer, motus cum veterum auctoritate, tum Comici nostri cumprimis, apud quem τὸ *scema, scemae*, hoc est, genere foeminino prolatum memineram lectitasse. ut Amphitr.

Quod ego huc processi sic cum servili scema.

Pro vestimenti genere. Nunc Plinianae potius sententiae accedo, Nepotis dico, ita Epist. lib. VII. argumentantis: *Nonne, quum surgis ad agendum, tum maxime tibi ipse diffidis? tum commutata, non dico plurima, sed omnia cupis? utique si latior scena, & corona diffusior.* Suspicorque de comitatu suo loqui Eumolpium, quem ampliorem, id est, frequentiorem, minusque adeo aestive viaticatum sibi, tum cultius aliquanto exornatum desiderare praedicat sese, ne scilicet simulatas divitis domini partes, & quasi Mimicam personam actitare videatur. tametsi non ignorem, sumi que-

que interdum pro loco ipso, ubi quispiam se ostentat, suique specimen facit. Unde, *in scenam prodire*, [illegible] quomodo & ipse Arbiter aliquanto post hoc capite in eodem adhuc argumento versans: *Et ne quid scenae deesset*, &c. Sequitur:

Non me hercules poenam istam differrem, sed continuo vos ad magnas opes ducerem.] Ita Editiones, quas correctissimas nobis exhibuit Gallia, pro quo unus atque unicus ille Pithoeus noster, *peram*, restituit, cui etiam codex chirographus, toties à me ob probitatem laudatus, hac utique in parte assentabatur. Cujus vicem haud inscite mihi supplere videtur posse Graeca dictio, in hunc locum (si qua alia) convenientissima; πεῖραν inquio, hoc est, *tentamentum*, sive adeo *experimentum*, atque id quod Gallico, *la preuve*, vernaculo sermone, *een proeve*, perhibere vulgo solemus, facta à gustatu in alienum migratione. Neque aliam sane Pithoei mentem super hocce loco fuisse, persuasum mihi

Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiae esse sparsam, ut possit vel Carthaginem capere] Proprie *familiam* dicit. neque enim alio titulo servae conditionis homines censi antiquitus, nimirum à *famulando*, auctoribus Jctis, & Ulpiano in L. 1. ff. *de vi, & vi armata.* Unde & *gladiatorum familiae* apud Ciceronem. Cujus rei caussam hanc reddit Seneca Epistol. XLVII. *Ne illud quidem videtis, quam omnem invidiam majores nostri dominis, omnem contumeliam servis, detraxerint. Dominum, patremfamiliae appellaverunt, servos (quod etiam in Mimis adhuc durat) familiares.* Confirmat hoc ipsum Plautus Amphitr. *Advenisse familiares dicito.* Item Epidico; *Quis properantem me reprehendit pallio?* TH. *Familiaris.* Denique alibi compluries.

*Sedeat praeterea quotidie ad rationes, tabulasque testamenti omnibus * renovet*] Videtur desiderari *horis*, vel aliquid tale ad lacunae explementum. Ibidem:

Ridebat contumaciam Giton, & singulos strepitus ejus pari clamore prosequebatur] Malim *clangore:* idque Petronianae sententiae haud paullo accommodatius.

Cap. CXVIII. *Neque concipere, aut edere partum mens potest, nisi ingenti flumine literarum inundata*] Ita quidem rectissime postrema editio, quum in prioribus omnibus *inundante* antea legeretur. Utitur ea ipsa Metaphora solens Petronius. ut vel paullo prius cap. CI. *Inundatus hac Eumolpus invidia.* Item cap. XXI. *Vino etiam Falerno inundabamur.*

Caeteri enim, aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut versum timuerunt calcare] Scio cujusmodi sententiam ex hocce loquendi genere exculcaverit Turnebus, receptae scripturae vanitate deceptus; quae mihi ipsa via illa, quam & Homerum principem, sequutosque mox Lyricos, ac Romanum Vergilium cum Horatio legitime institisse vult credi Arbiter, asperior ac petricosior videtur. Quis enim *bonae mentis* ad hunc quidem modum loqui se postulet? *versum calcare?* Non ego: nam, quod ad me attinet, sane nolim. Proinde magna cum fiducia reponendum pronuncio atque edico: *Non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuerunt calcare.* Idque non mihi, sed vero lectioni manu scriptae, credi, atque acceptum referri cupio.

CAPUT XII.

De Lucani coaetanei sui Pharsalia, ab Arbitro hoc nostro, haud arbitrario, sed certo, censoriae animadversionis praejudicio notata gravissimae suspicionis conjectura. Iniquissima amborum inter se commissio, fati similitudine parium potius, quam laudis. Inops audacia tuta est, *ad consinem quandam Sallustianae Historiae sententiam opportunissime traductum: in eaque enarranda quantum Glareani acies caligaverit, ostensum. Locorum aliquot, cum Martialis, tum aliorum festivissima cum Petronianis collatio.* Simplex, *pro composito: simul* peragere, *pro* perorare *positum. Totidem, quot ego, ac tu sumus (mi lector) mendae de Petronio sublatae.*

Eodem Cap. CXVIII. *Ecce, belli civilis ingens opus quisquis attigerit, nisi plenus literis, sub onere labetur. Non enim res gestae versibus comprehendendae sunt, quod longe melius Historici faciunt, quam Poëtae*, &c.] Aut frustra sum ego, aut ad Lucanum Poëtam, notissimum illum civilium bellorum compositorem, trahendum hanc digressionem, qua Satyrice eiusdem Pharsaliam perstringit noster; [illegible] quidem, & quasi ex traverso, verum ita tamen, ut eum ipsum veluti digito indicare videatur. In quo Petronium, quantum à corrupto, & quidem communi aetatis suae judicio abfuerit, haud obscure est animadvertere, quo tanti aestimatus Lucanus, ut non defuerint illis, sequutisque temporibus, viri doctrinae nomine cumprimis celebres, atque in his Papinius, & Martialis, illi conterraneus fere, qui eum & Virgilio (si Diis placet) & Homero ipsi parem facere, ne dicam anteponere, haudquaquam dubitavere; qua fiducia sufflatus ipse virtutis suae etiam praeconium facere, atque in has iniquissimae contentionis inanias erumpere veritus non est:

Et quantum mihi restat ad Culicem?

Juvat opinionem hanc nostram censoria illa, quam ibidem praemiserat Eumolpus, principum poëtarum commemoratio, non ultra *Romanum Vergilium, & curiosam Horatii felicitatem* à Petronio extensa. Subdit enim, *caeteros* (Lucanum, ut dixi,

dixi, & totam illam poëtarum manum haud dubie designans) *aut non vidisse viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuisse calcare.* idque mihi oraculi instar; & (si mei arbitrii res fiat) unam mehercule à Petronio *Eumolpicam Trojae Halosin*, aut hanc ipsam potius vere poëticam belli civilis vaticinationem multo mavelim mihi,

Quam vel trecenta Cordubensis illius
Pharsalicorum versuum volumina.

Quod ipsum & Quintilianus circumspecte considerans, oratoribus, quam poëtis potius, hunc Caesariani belli scriptorem censuit adnumerandum. Utut est, σύγχρονοι certe Lucanus ac Petronius noster, indidemque fortasse in contentione studiorum communium aliquanta aemulationis simultas. Utrique enim, imperante crudelissimo Nerone, tum vitae, tum genii similitudine dispares, parem vitae exitum fortiti; sed hic (Arbitrum dico) vertente anno post, C. Suetonio, L. Telesino Coss. quum alter Annaeus ille, Silio Nerva, & Attico Vestino Coss. anno, qui praecesserat modo, ab V. C. DCCCXVIII. ejusdem Principis jussu fatalia Parcarum fila venis ante diem incisis abrupisset scilicet.

Cap. CXIX. In descriptione belli civilis:

Atque Arabum populus sua despoliaverat arva

Quis vero mente usque adeo excensa, ut *populis* statim emendandum non videat? Et mox:

Persarum ritu, male pubescentibus annis,
Surripuere viros, exsectaque viscera ferro
In venerem fregere]

Cujus sententiae acrimoniam in animo habuisse videri potest sanctissimus Martyr Cyprianus lib. Epistol. 11. ad Donatum, de exossi ac cinaedica illa histrionum saltatione condignos homine Christiano sermones disserens: *Videte contra foedus jusque nascendi patientiam incestae turpitudinis elaboratam. Evirantur mares: omnis honos & vigor sexus evirati corporis dedecore emollitur, plusquam* (lego *plusque*) *illic placet, quisquis magis virum in foeminam fregerit.* Stat. de Edicto Domitiani.

Nondum pulcra ducis clementia coeperat ortu
Intactos servare mares, nec frangere sexum
Atque hominem mutare nefas, gravisaque solos,
(Lege *totos*, id est non semiviros, aut mutilatos illa parte qua viri sumus)
Quos genuit, natura videt.

De eadem re quoque pulcerrime Martialis. Sequitur in Petronio.

Atque ut fuga mobilis aevi Circumscripta mora properantes differat annos, Quaerit se natura, nec invenit] Huc spectat capitalis illa legis poena Constantio & Constante auctoribus perlatae, quam Variarum suarum ex Codice *ad L. Juliam de adult.* laudat nobis exactissimae eruditionis censor Durant. Casellius, ex veteri quadam membranula nova hacce forma à sese interpolatam primitus: *Cum vir nubit in foeminam viris porrecturam quid cupiatur, ubi sexus perdidit locum? ubi scelus est id, quod non proficit scire? ubi Venus mutatur in alteram formam? ubi amor quaeritur, nec invenitur?* Quum in libris, quantum est, formulariis: *ubi amor quaeritur. nec videtur?* perperam inibi vulgo procusum exstet. Stat. 11. Silv.

\- - - *Qualis dubiae post crimina formae*
De sexu transire jubet.

Quo pertinet illud Juvenalis. *Quae fugit a sexu.* Legitur ibidem:

Et laxi crines] Pro quo ego *fluxi* lubenter reposuerim ad illud Martialis mei accommodandum:

\- - - - *Mollesque flagellent*
Colla comae. - - - -

vel certe *lixi* rescribendum, id est, lixivio (quam *Causticam*, seu *Batavam spumam* idem poëta appellitat) loti atque imbuti crines, verbi caussa:

Et mutat Latias spuma Batava comas.

Nisi si tamen, *laxos*, pro solutis interpretari malimus.

Inops audacia tuta est] Sententiam, me hercule, scitam oppido, argutamque, ac brevem, nec minore adeo elegantia à Principe illo Historicorum in consimili paene Catilinariae conjurationis argumento expressam, quasique enarratam dicto istiusmodi: *Nam semper in civitate, quibus opes nullae sunt, bonis invident, malos extollunt, vetera odere, nova exoptant: odio suarum rerum mutari omnia student: turba atque seditionibus sine cura aluntur, quoniam egestas facile habetur sine damno.* Quam tamen sententiam haud quaquam fueram laudaturus, nisi in luce mera misere caligasse hoc loco Glareani aciem advorterem, qui tam argutae clausulae intellectum ignotum sibi, ac supra captum esse fateatur suum; nisi post *habetur* distinctioni locus fiat, ac postea inferatur ἀσυνδέτως *Sine damno.* Ridicule, & vere adeo *nodus* (quod dicitur) *in scirpo.* Habes porro apud Petronium:

Cap. CXX. *Tres tulerat Fortuna duces, quos obruit omnes*
Armorum strue diversa feralis Enyo.
Crassum Parthus habet: Libyco jacet aequore Magnus:
Julius ingratam perfudit sanguine Romam.
Et, quasi non posset tellus tot (ita v. c.) *ferre sepulcra,*
Divisit cineres] In membranaceo Codice:
Tres dederat Fortuna duces,

liquido referebatur. A reliquorum vero versuum argutia Epigrammatis unius acumen Martialis noster mutuatus videri potest, quod Magni Pompeji, ejusque filiorum Manibus merito hercule ac lubens à se suaque Musa imputandum censuit hoc exemplo:

Pompejos juvenes Asia atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyae, si tamen ulla tegit.
Quid mirum, toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

 Quid

Quid mirum vero? qui vel acutissimum etiam Hemistichium illud ex hoc ipso Poëmate ad alterius item Epigrammatis conclusionem transscripserit sibi:

- - - *Ingeniosa gula est.*

Alterum praeterea quoddam à D. Hieronymo, in Epist. ad Demetriad. de virginitate servanda, Arbitro, non Martiali, auctori condonatum:

- - - *Non bene olet, qui bene semper olet.*

Quem tamen versum nulla sui parte minutum, aut immutatum, apud Martialem reperias etiamnum hodie, lib. II. Epigramm. XII.

Cap. CXXI. *Vota mihi cedunt*] Ita Editio Lugdunensis. Ego tamen Parisiensi potius, tum chirographo codici meo subscribendum autumo: in quo, *Vota tibi cedent*, disertissime legebatur, id est, succedent, eveniuntque tibi ex sententia, quae vovisti, omnia.

Cap. CXXII. In eodem Poëmate ex persona Caesaris jam dictaturientis: *Certe mea caussa peracta est.*] Hoc est, *perorata*. Quomodo apud Callimachum illum Romanum, *caussa perorata est. Agere* enim, sive *orare caussas*, germana, imo gemina esse

Nec pueri ignorant, nisi qui nondum aere lavantur.

Cap. CXXIII. *Fortior ominibus movit Mavortia signa Caesar, & insolito gressu prior occupat ausus.*] Aliis, *haustus*, placet: neutrum mihi, verum istuc potius, quod ponam:

- - - *Et insolito gressus prior occupat ausu.*

Sequitur

- - - *Mox flumina montibus altis*
Undabant modo nata, sed haec quoque missa putares.]

Quo loco alii, *spissa*, legunt: at Rogeitis mei Codex calamo exaratus, *justa*, habebat. Unde novissima Editio *justa* nobis concinnasse videtur. Mihi vero, si quis in tanta dissentientium scripturarum varietate conjecturae locus est reliquus, *stare* stat restituere, idque proxime sequentis versus causa maxime, quem in optima illa Parisiensi Editione hac forma conceptum memini reperitare:

Stabant, & vincta fluctus stupuere pruina.

Cap. CXXIV. *Quid porro tu, Dive, tuis cunctaris in armis*] Apostrophe Poëtica ad Divum Julium, infesta patriae signa inferre satagentem.

CAPUT XIII.

Maculae binae, quae Petronium inquinabant, deletae. Alterum hujusdem Satyrici locum ad Tibullianae sententiae similitudinem conformatum videri. Libidinem concitare. Obosculari. *Turnebicae opinioni assensum.* Digiti gubernantes vocem. Concillare, *quid?*

Cap. CXXV. *Ceterum ego, etsi quotidie magis magisque superfluentibus bonis saginatum corpus impleveram, putabamque à custodia mei removisse vultum fortunam: tamen saepius tam consuetudinem meam cogitabam, quam caussam.*] Non mehercules intelligo (de clausula postrema loquor) nisi porro (mi Lector) negativae particulae des locum, ante τῷ *tam* collocandae, hocce exemplo scilicet: *Tamen saepius non tam consuetudinem meam cogitabam, quam caussam.*

Totamque fallaciam invidiosa proditione detexerit.] V. C. *Ambitiosa proditione* in ipso contextu praeferebat planissime.

Cap. CXXVI. *Quia nosti Venerem tuam, superbiam captas, vendisque amplexus non commodos.*] Rescribo, atque interpungo: *Vendisque amplexus, non commodas*, ipsa adeo sententia hanc nobis conjecturam praeeunte, quam & Lipsio pariter nostro in mentem venisse gaudeo, gratulorque merito mihi, etiam sequenti insuper ratione corroboratam, hoc, inquam, non inani argumento, quod mox hoc capite ab ea ipsa ancillula amatrice objicitur Polyaeno: *Sive ergo nobis vendis, quod peto, mercator paratus est: sive (quod humanius est) commodas, effice, ut beneficium debeam.*

Quo incessus tute compositus?] Quid est, *tute?* Nihil id quidem, atque adeo Petronio indignum, cui porro commodare ut pergam, pro *tute, arte*, de opinione restituere haud gravabor. Habes inibi:

Vides me? nec auguria novi, nec Mathematicorum coelum curare soleo: ex vultibus tamen hominum mores colligo; &, cum spatiantem vidi, quid cogites, scio.] Eadem de se fere Tibullum promittentem operae pretium fuerit auscultare lepidissimis versiculis illis:

Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum,
Praecinet eventus nec mihi cantus avis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.

Eodem capite,

Quaedam enim foeminae sordibus calent: nec libidinem concitant, nisi aut servos viderint, aut statores altius cinctos.] *Libidinem concitant*, ea forma usurpatum, quo poëtarum Deus, *Martemque accendere cantu*: Martialis vero,

Inde lego, Musasque cio, Phoebumque lacesso, dictare ausi.

Viderint matronae, quae flagellorum vestigia osculantur.] In MS. exemplari, *obosculantur* visus sum legere. sic fere dictum, quomodo, *obligurire*, apud Suetonium. Mox:

Procedentibus deinde longius jocis, rogavi ancillam, ut in platanona produceret dominam. Placuit puellae consilium; itaque collegit altius tunicam, flexitque se in eum daphnona, qui ambulationi haerebat.] Ita est in Editione Gallicana, & quidem utraque, in prioribus vero: *ut platea nova duceret* lectum hactenus. Unde fuit tempus, quum, *in prata nova*, emendandum hariolarer; nunc Turnebi potius senten-

tentiae accedo, lectionem noviffime procufam auctoritate fua ftabilientis, docentifque porro, *Platanona*, item *Daphnona*, nihil aliud quicquam, quam loca platanis, ac lauris confita fignificare, Latinae civitatis jure, haud fane repugnantibus Graecis, donata jam olim; & quidem ab antiquo. Addo fidei cauffa bona à Poëta Celtibero teftimonia, ut:

Exornant pictae qua platanona ferae:

Item:

Difpofuit daphnona fuis Torquatus in hortis.

Cap. CXXVII. *Mox digitis gubernantibus vocem*, &c.] Argute, de actione, feu gefticulatione digitorum verius, nimium illecebrofa, concinnaque, ac prorfus meretricia, cui non multum abfimile, in diffimili licet argumento, illud Tibulli noftri:

At poftquam fuerant digiti cum voce loquuti.

Subjungitur deinceps a Circe:

Si non faftidis, inquit, foeminam ornatam, & hoc primum anno virum expertam, concilio tibi, ô juvenis, fororem.] Proprie, *concilio*, in re lenocinii ufurpat Petronius. Sed enim & Ovidius, non minus urbane de Tithoni nuptiis apud Auroram expurgans fefe:

Cur ego plector amans, fi vir tibi marcet in armis:
Non me nupfifti conciliante feni.

Unde & *conciliatrix*, pro *adductrice*, id eft, lena, feu ftupri fequeftra (quod genus nos patrio fermone *Koppelereffen* vulgo hodie indigitamus) Plauto, Comicifque antiquitus frequentia.

CAPUT XIV.

In amoris curiofitatem feverae feriaeque habitae quaeftiones; productis ejus rei à Plauto, Horatio, Ovidio auctoritatibus. Cultores, *pro amatoribus. Duûm fufpectae fidei locorum repurgatio. Item de* fafcino *nonnihil.*

Pergit delitias porro Polyaeno dicere Circe. Eodem cap. CXXVII.

Habes tu quidem & fratrem: neque enim me piguit inquirere.] Nequiter fane, atque ex praefcripto difciplinae lenoniae, ita in Menaechmis adumbratae à Plauto; ubi, quum herus admirans dixiffet:

Sed miror, qui ille noverit nomen meum.

Ecce fervus non paulo fapientior;

Minime hercle mirum: (inquit) *morem hunc meretrices habent;*
Ad portum mittunt fervolos, ancillulas:
Si qua peregrina navis in portum advenit,
Rogant, cujatis fit, quid ei nomen fiet.
Poft illae (fcribo, *poft illa*) *extemplo fe adplicant, agglutinant.*
Si pellexerunt, perditum amittunt domum.

Quo etiam applicare poffis Ovidianum illud, ex Helenes perfona benignius fane, quam neceffe fuerat probae, ad captiofiffima Paridis blandimenta refcriptum:

Nec tamen ipfe negas, & nobis omnia de te
Quaerere, fi nefcis, maxima cura fuit.

Ain vero, mi Helena? tantumne à re domeftica operae otiique fuiffe tibi, ut oblita pudicitiae tuae matronalis, ac Genialis thori immemor, res omnes relictas habuiffe fatearis, prae iftorum facinorum cognitione, quae Paris juveniliter per anteactam vitam bene, an fequius, turpiter certe ac libidinofe, patrata defignarit? cui bono autem? quidve curatio ifthaec ad Menelai conjugem, de Barbaro & alieno adolefcentulo ita anxie iffe inquifitum fingula? quo, nifi ut per literas quoque interpretes turpitudinem ipfa denudes tuam? tibique invicem res amationefque Ilienfis hofpitis curae atque adeo folicitudini haud minori, quam illi tuas, fuiffe tuopte manifefta indicio oftendas. utque ex Infano infaniorem Alexandrum tum concinnes fcilicet, quem fic tu amas, quemadmodum ille te vult, cujufque adeo pulcritudinis propius ac penitus percognofcendae multo cupientior videris, quam puellae Horatianae Barri illius formofi, quem lib. Sermon. I. Sat. VI. à Satyrico illo hujufcemodi coloribus depictum habemus:

Ut, fi qui aegrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formofus, eat quacunque, puellis
Injiciat curam quaerendi fingula, quali
Sit facie, fura quali, pede, dente, capillo,
&c.

Imo, inquam, ego per formam tuam te rogo, ne faftidias hominem peregrinum inter cultores admittere.] Nota *cultores* pro amantibus pofitos, tralatione verecunda, à qua haud longe fane abludere videtur, quod nos, fervile hoc hominum genus Gallico fermone defignare volentes, pro *amatorculis*, *fervos* vel *famulos* perhibere confuevimus. ficuti & puellas quoque in delitiis habitas, non quidem *amicas*, fed *dominas* eadem ratione vulgo appellitamus, loquendi forma (credo) ab ipfis ufque Latinis accerfita. Sed enim hic non ad *culturam*, quae reges, dominofque, id eft, potentiores amicos fequi fere, & quafi comitari folita, verum potius ad nefcio quam religionis fpeciem, Numinum magis, quam hominum venerationi debitam (quae *cultus* nomine proprie ac fignate Romanis exprimitur) vocabuli hujus virtus referunda, cujus Metaphorae continuandae porro, *religiofam* etiam *adorationem*, & nefcio quid de *templo* infuper fubjungit Polyaenus, neque id adeo injuria; quippe qui & *deae*, & *reginae*, non folum *dominae*, titulo mactam, auguftamque factam Circen adveneraturus poftea.

Quidni, inquit illa, donas eum mihi, fine quo non potes vivere, ex cujus ofculo pendes, quem fic tu amas, quemadmodum ega te volo?] Delitiae meretri-

cis. Sed videtur emendandum: *Quid? inquit illa, donas eum mihi*, &c. Neque aliter sane fuerat in manuscripto, nisi quod, *datis*, *eum mihi*, *mihi illum*, transpositum inibi legebatur. Quid? quod *dones* potius, quam *donas*, rescribendum videtur? si tritam lectionem retinere porro mordicusque defensitare velimus. In eodem exemplari eodem capite hujuscemodi visitabatur scriptura:

Non sum quidem solis progenies, nec mea mater, dum placuit, labentis mundi cursum detinuit.] Quae placet, utique prae ea, quae exstat in impressis omnibus, *dum placet*, impensius etiam placitura, siquidem, *cum placuit*, rescribatur: hoc est, quoticscunque matri meae aut visum, aut complacitum fuit, ad exemplum (opinor) Tibulliani illius in materia huic prorsus parissima:

Cum libet, haec tristi depellit nubila coelo:
Cum libet, aestivo provocat orbe nives.

Denique Ovidii quoque ex libro Amorum I.

Quum voluit, toto glomerantur nubila coelo,
Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sume ergo amplexum, si placet: neque est, quod curiosum aliquem extimescas: longe ab hoc loco frater est.] De hac ridicularia veterum superstitione, qua nimiae felicitatis successum, certumque ac praefinitum bonarum rerum numerum *fascino* obnoxium opinabantur, consulendus aevi nostri Phoenix Jos. Scaliger, ad votum illud basiaturientis Catulli:

Tam te basia multa basiare
Vesano satis & super Catullo est,
Quae nec pernumerare curiosi
Possint, aut mala fascinare lingua.

CAPUT XV.

Loca non pauca de opinione correcta, plura interpretata. Quasillariae. *Immoderata mulicbris libidinis intemperantia, ne dicam importunitas, in* Tribunatum *quasi* verberalem *erumpere denique, atque in insontis famulitii terga languorem ficulae maritalis expiare solita antiquitus, ne quis nunc censeat.* Frons constricta.

Cap. CXXVIII. Ex persona Polyaeni, *militis quidem pransi parati*, sed nec arma, nec rem (ubi re cum primis opus) habentis in mundo: *Lorum*, quod dicitur, *in aqua*, &c.

Perfusus ego rubore manifesto, etiam si quid habueram virium perdidi, totoque corpore velut laxato, &c.] Eundem *languoremne*, an *paralysim* dicam, sibi in Corinna quoque alias obvenisse tota Elegia v. libri Amorum III. secum post irritas minas lamentatur Ovidius:

Huc pudor accessit, facti pudor ipse nocebat,
Ille fuit vitii caussa secunda mei.

Etiam de *veneficio*, & caeteris, quae sequuntur, eandem Nasonis Elegiam consulas licebit. Ea enim, quanta est, haud alio sane, quam ad haec Arbitri explicanda, nata mihi prorsus, ac composita videtur.

Rapuit deinde tacenti speculum, & postquam omnes vultus tentavit, quos solet inter amantes risus frangere.] *Risus*, huic loco quid faciat, nobis necdum in mentem venire potuit; itaque mihi quoque *omnes vultus tentanti*, *nisus* tandem visum est emendare, pro eo, quod supra scilicet *furtivam molitionem* appellitaverat, interpretandum. Sequitur porro:

Excussit vexatam solo vestem, &c.] *Vexatam*, inquit, quod nos opinor, *gekreuckt*, diceremus; scilicet superiori illa in gramine volutatione, malo astro, Deaque Persica non favente, hoc est, sine *robustiae* adeo *voluptatis* effectu, praeter speciem, aetatem, atque utriusque sententiam denique, cum Polyaeno amatore suo tentata, sive inchoata potius, quam ad *patratum* perducta. Et mox:

Ego contra damnatus, & quasi quodam visu in horrorem perductus, &c.] Quid, si hoc potius est, ut *visio* reponatur, pro *spectro*, & quasi somnio quodam turbulento? proinde ut idem loquutus supra cap. c. *Visa*, certe, pro *insomniis* poni quis nescit, qui Musaeas fores vel primis digitis impulerit modo?

Cap. CXXIX. In Epistola illa multo urbanitatis sale cumulatissima: *Narrabo tibi, adolescens, paralysin cave. Nunquam ego aegrum tam magno periculo vidi*] Eadem loquutionis forma usus quoque ad Ciceronem suum M. Caelius, de absoluto Messala scribens: *Itaque relictus lege Licinia, majore esse periculo videtur.*

Cap. CXXXII *Nec contenta mulier tam gravi injuria mea, convocat omnes quassitarias, familiaeque sordidissimam partem, ac me conspui jubet.*] Ita est in Editione Lugdunensi; in Lutetiana vero, *quassillarias*: unde nos, *quasillarias*, extricaveramus jam antea: hoc est, genus ancillularum omnium spurcissimum ac despicatissimum: quas *robustum* ad *codicem* detrusas, ubique herilibus pensis in perpetuum damnatas, interpretabamur ex Plauto, Tibullo, Propertio, Ovidio, Juvenali denique; unde & *codicariarum* cognomento insignitae antiquitus. Hactenus haec scripseramus, quum ecce potiorem ejusdem item sententiae fundum nobilissimum Jos. Scaligerum esse percepimus denique, qui ad locum illum Albianum,

Sit tibi cura togae potior, pressumque quasillo
Scortum, &c.

hoc ipsum Petronii exemplum, (quod inani strepitu aures Turnebi verberaverat jam olim) ita ut nos emendavimus, Lectori porro arripiendum

endum reliquit. [Hoc etiam, ut alia pleraque, à nobis mutuatus Mellerus Spic. p. 774. qui quasillarias easdem quae codicariae. intelligens credo illud Juvenal.

Horrida quale fuit residens in codice pellex.]

Rescribo deinceps:

Oppono ego manus oculis meis, multisque precibus effusis, quia sciebam quid meruissem, verberibus sputisque extra januam ejectus sum.] Male enim in omnibus Editionibus *nullisque precibus* hodie cusum comparet: nostraque correctio illa, non audacis ingenii curiositatem, sed vero chirographum optimae & notae & fidei, Rogertinum inquam codicem, auctorem habet. Pergit narrare porro:

Ejicitur & Proselenos, Chrysis vapulat, totaque familia tristis inter se mussat, quaeritque, quis dominae hilaritatem confuderit *.] Ridicule; sed tamen ex ejus saeculi consuetudine stolatis pariter ac togatis mulieribus recepta: quae libidine indomita, atque inexstincta, ad furorem usque prurientes, nihil pejus adeo deteriusque metuebant sibi, quam ne vir suus, vel adulter utique haud paullo virilior, vidua pudicaque contentus nocte, fundum familiarem, hoc est, officium suum, colere negligens parcusque existeret:

Neu tenuem texens rivalis aranea telam
Deserto in Veneris hortulo opus faceret.

Ideoque (quae illius temporis insolentia fuit) quoties evenisset forte, ut admissarius suus virum se esse quodammodo quasi oblitus videretur, parte illa corporis funerata scilicet, quam potissimam in nobis foeminae appetunt sibi, reliquum erat, ut in servorum ancillarumque insontium gregem herilis expeteret culpa; hoc est, ut *caudicariae* omnes cum librariis, ac ornatricibus, caeteraque familiae pars multo fordidissima, piaculares ob alienam ignaviam fierent: utque tot ministeriorum infelicium terga capitis unius lenitudini, haud secus utique quam succidanea, subderentur. Cui disciplinae etiam lux foeneranda à Juvenali meo, hanc ipsam matronarum impotentiam, atque insatietatem, ad hoc exemplum Satyrice castiganti, *censione* dico, non *bubula*, sed *papyrina*, ut vides:

Est operae pretium penitus cognoscere, toto
Quid faciant, agitentque die; si nocte maritus
Aversus jacuit, periit libraria; ponunt
Cosmetae tunicas; tarde venisse Liburnus
Dicitur, & poenas alieni pendere somni
Cogitur; hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Et scutica; sunt, quae tortoribus annua praestent.
Verberat, atque obiter faciem linit, audit amicas,
Aut latum pictae vestis considerat aurum:
Et caedens longi relegit transversa diurni,
Et caedit, donec lassis caedentibus, Exi,
Intonet horrendum, jam cognitione peracta, &c.

Itaque senstatis vicibus animosior verberum notas arte contexi, &c.] *Vibicibus*, edendum esse tam scio, quam me amare Petronium.

Quid me spectatis, constricta fronte Catones?] Id est, adducta, seu contracta, & quasi caperata fronte. Usus eodem loquendi genere & Martialis, libro decimo:

Et numerat nostros adstricta fronte trientes.

Nec minus Propertius libro Elegiarum II.

Differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te
Astrictus ploret saepe dedisse pater.

Adde huc *adductus*, ex Cornelio Tacito, pro severo, tetricoque, ac superciliofo, cujusque frons semper adeo matutina, id est, striata, seu corrugata Catonianam quandam, ac plusquam censoriam praeferat gravitatem. Quaerit in eodem Epigrammatio Arbiter noster:

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit?
Quis vetat in tepido membra calere thoro?]

Ita repono, itaque reposui jam olim, antequam certe * Picturius nescio quis hac ipsa, quam quidem à me acceptaverat, conjectura Racemationes. porro suas auctiores facere instituisset. Sequitur.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte
Jussit, & hoc vitam dixit habere telos.]

Perpera haec Sequanicae Editionis scriptura, quam ex Lugdunensi partim, partim ex ingeniosis cum meis, tum alienis suspicionibus, ita porro me praeeunte, in pristinum honorem restituas licet:

Ipse pater veri doctos Epicurus amare
Jussit, & hunc vitam dixit habere Deos.

Qua lectione nihil verius, nihil adeo argutius. Scias, è Petroniana officina profectum bonum pedem ad nos porro Gallo-Belgas attulisse.

* *P. Victorius.*

CAPUT XVI.

Fidei tutamen *appositum*. Volenti neque vim, neque ullam injuriam fieri. Res attritae. Culina mortualis, sive bustuaria. *Locorum alia explanata, alia resicta, ad incudem dico Petronianam. De* clavo numerali, annorum indice, *prisca quaedam, ac monetae Romanae.* Fortuitum, gratuitum, pituita *denique, penultima producta enunciari debere: ideoque haec, aliaque talia trisyllaba fieri, quoties in Hexametris occurrant.* Tegilli Plautini *consideratio.*

Cap.

Cap. CXXXIII. *Hac declamatione Gytona voco, & , Narra mihi, inquam, frater, sed tua fide*, &c.] Quid vero est? *tua fide.* Apage tam frigidum schema à Petronianis facetiis, & quidem quam longissime. nihil enim indignius. Mihi certe dubium non est, quin pro *tua*, *tuta fide*, debeat emendari, hoc est, quae ex sese nihil incommodi tibi, tuaeque adeo existimationi, in posterum sit paritura, quippe arcano dicturo, atque ei, qui culpis tuis & veniam simul & silentium praestare condidicerit solens.

Tetigit puer oculos suos, conceptissimisque verbis juravit, sibi ab Ascylto nullam vim factam.] Nihil hoc mirum; quippe cupienti omnia Gytoni facta, neque quicquam adeo grave, vel praeter animi sui sententiam passus. Sic supra idem de Jove; cap. LXXXIII. *Et peccaturus in terris nemini tamen injuriam fecit.* Festive; atque ex opinione nostris etiamnum JCtis celebrata, qui, *volenti nullam fieri injuriam*, serio nobis ac severo vultu asseverant. Habes eodem capite:

---- Sed inops, & rebus egenis
Attritus, facinus non toto corpore feci.]

Lego:

---- Et rebus egenus
Attritis, &c.

Phrasi Poëtis omnibus usitatissima; item Livio Historico, qui *attritas opes* alibi dictitasse invenitur: quomodo & ipse Petronius antea cap. CXVI. *Post attritas bellis frequentibus opes*, &c. Et tamen recepta lectio vel Plauti auctoritate defendi posse videtur, qui *res dubias*, *egenes*, conjunxit non semel. Denique quid vetat Arbitrum nostrum obscoenitatis (ut solet) latebram sub honestissimae translationis sipario quaesivisse? :

Cap CXXXIV. *Quid vos, inquit, in cellam meam, tanquam ante recens bustum venistis?*] *Culinam* his verbis circumscribere videtur, unde & *inquilini* etymon deductum. Ita enim *loca quaedam sub Urbe inopium funeribus destinata, ubi ferales, sive sepulcrales epulas comburi mos erat, antiquitus indigitata*, ex Festo, & Aggeno Urbico docuit nos omnium doctissimus Jos. Scaliger. Quasi innuat Enothea, Eucolpion, & Proselenon ex hac esuritorum nota esse, *quos cibos è flamma petere posse*, urbane sane cavillatur Terentius: hoc est (ut Catulli quoque interpretamento in rem Petronii utamur) *in sepulcretis*, tuburcinandi causa, quamvis *semiraso ustore* prohibente, *ipso carpere e rogo coenam.*

Et ne putetis perplexe agere, rogo, ut adolescentulus mecum nocte dormiat, nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu] Eadem similitudine in Fauni quoque Satyriasmo usus Ovid. ubi narrat:

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Verum hujusmodi commentanti venia praefanda fuerat prius, caputque Socratico exemplo operiundum.

---- His ego collens
Artibus Idaeo frutices in gurgite sistam,
Et rursus fluvios in summo vertice ponam.]

Ita Editio Parisiensis. malim tamen cum Lugdunensi, *latices*, in *fruticum* locum reponere; tum *Aegaeo* potius quam *Idaeo* legere., ex conjectura. Male est ibidem in Editione postrema:

Cap. CXXXV. *Ergo exclamat, ò Enothea, imperio parete.*] Revocanda enim priorum Editionum scriptura, quae, *imperio para te*, liquido nobis antea repraesentabat.

Non Indum fulgebat ebur, quod inhaeserat auro.] Fallor? an ad Horatianum illud spectavit Arbiter libri Carm. II.

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar, &c.

Et paries circa palea satiatus inani,
Fortuitoque luto: clavus numerabat agrestis.]

Clavos proculdubio emendandum, distinguendumque hoc modo:

Fortuitoque luto clavos numerabat agrestes.

Ut de *clavis annalibus* loquatur, qui pangebantur, id est, figebantur in parietibus sacrarum aedium, per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum; qua de re Festum, qui volet, adito, in dictione *Clavus annalis.* Adde ex Livii lib. VII. *Volsiniis quoque clavos indices numeri annorum fixos in templo Nursciae Etruscae Deae diligens talium monimentorum auctor Cincius affirmat* Plura darem, istias nisi quantula conjecturae gloriola est, alio nuper migrasse viderem: opera inquam, & comitate hominum eorum, qui adversariis nostris per fidem inspectis, partem horundem diutius sub signo esse, atque intra Vestae penetralia

Versari aequo animo non potuere pati;

credo, ne parum in largiendo prothymi, parumve munifici viderentur, de alieno praesertim; nam quanti id refert? modo Lectori constet, *omnia inter amicos communia esse debere*, jure familiaritatis maxime: quo quidem hoc genus, vel ad plagiorum usque infamiam, illiberalissime abusi. Quod superest, illud indictum nobis abire non debet, *fortuito*, hoc loco trium in se syllabarum numerum habere, non quatuor: quomodo & *pituita*, apud Horatium. Fallunt enim, atque adeo falluntur ipsimet, qui verbum illud, quotiescunque auferendi casu positum occurrit, aut ex Jonico minore, aut ex Choriambo constare sic quasi pro comperto confessoque (ut, contra si quis sentiat, nil sentiat) persuasum habent sibi: priorem quidem syllabam pro versificantis arbitrio communem, tertiam vero ubique brevem facientes, sola (sicuti appa-

ret)

ret) pronunciatione seducti, qua nos hodie fane grave nimis ac praepostere uti, omnium Poëtarum testimoniis convincimur: in verbis praesertim hoc exemplo formatis, *gratuitum*, *fortuitum*, aliisque talibus: quae omnia tertiis syllabis correptis publica exprimit consuetudo. quum ex traverso tamen debeant produci. Indicio fuerit hoc ipsum, quod inter Petronianos Hexametros laudavimus modo, clarius vero Horatianum illud ex II. Carminum Oda xv.

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, &c.

Sequitur versu interjecto:

Praeterea, quae fumoso suspensa tigillo
Conservabat opes humilis casa, mitia sorba
Inter odoratas pendebant texta coronas.]

Pithoeanae Editionis scripturam vides: in qua nihil desideres utique, nisi forte singularis literae suppositionem in provocabulo *quae*, E. scilicet in S. commutata, ad hanc faciem:

Praeterea quas fumoso suspensa tigillo
Conservabat opes humilis casa, &c.

Ut *mitia sorba*, & *veteres*, quae mox sequuntur, *thymbras*, *uvamque non fine passis racemis*, *pariter inter odoratas coronas pendentia*, appositione decentissima appellet *opes tugurii istius paupertini*: quas ego sane (si quidem optio utriusque eveniat mihi) adipatis regum epulis, omnique Persico apparatu recusem commutare,

Sat, ô, beatus unicis Camoenis.

Atque ita, *humilis casa ista fumoso suspensa tigillo* aptissime congruet: eademque Plauto meo opera commodabitur, ita in Aulularia argutanti:

Quin Divum atque hominum clamat continuo fidem,
De suo tigillo fumus si qua exit foras.

Qui quidem totus super triparca Euclionis avaritia, inter coquos, servumque Megadori, ceditur sermo. Plura enim hic à nobis eam in rem exspectes, cave, hoc unum didicisse contentus, *tigillum* istud haud aliunde quam à *tigno* formatum, quasi tu *diminutivum* dicas: quod ego pro *transtillo*, hoc est, longurio transverso; unde lardum, tomacula, succidias, alia id genus ad diuturnitatem usus in carnario salita suspendere solemus, lubentissime hercule interpretarer, si tamen istiusmodi annonae, aut apud fordidissimum Euclionem, aut in prisci illius saeculi consuetudine locum omnino ullum faciundum existimarem. Tibullus quidem pro *transversariis*, aut *perticis*, quibus ex more, pectinata villarum pergularumque culmina inniti, fulciri, & quasi suffundari solent, *tigilla* accepisse videtur, quum de primis illis rusticis, ac Saturnis architectonibus praedicat:

Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.

Catullus vero pro Hyperthyro, cui generi *liminis superi* nomen inditum à Plauto; verbi caussa

Dixerit hic aliquis: qui tu istaec, Janua, nosti?
Cui nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare, sed huic suffixa tigillo
Tantum operire soles, aut aperire domum.

Quocirca non etiam defuturos arbitror, qui *tegillum* in Plauto conscribillandum pronunciabunt, pro *tecti genere exiguiore*, uti apud Varronem explicat nobis Marcellus; quem sicempse hoc verbum in mente habuisse, suspicari quid vetat? quum alterum illud, *ligellum* inquam suum, pro *tuguriolo*, *ac domicilio breviore*, perperam nobis suppositum ire ausus.

CAPUT XVII.

Locorum aliquot obscuriorum illustratio. Libare limen, *Attico quoque Aristophanis patrocinio defensum.* Pensio, *pro* Pensatione. *Anser, Priapi pariter, ac matronarum delitiae. Ejus rei aliqua rationum verisimilitudo quaesita, relataque ad* verecundiae *notam scilicet, qua prae caeteris hoc pennipotentum genus vulgo insignitum nobis concinnat Plinius. Additum praeterea de censoria cibatus anserini locatione, eidem animanti omnium socerrimo* OB MERITUM, *ac Capitolii defensionem, antiquitus decreti praebitique ex publico.*

Cap. CXXXVI. *Jam reliqui* (sc. anseres) *revolutam, passimque per totum effusam pavimentum, collegerant fabam*, &c.] *Effusam* mensae eversione scilicet: cui, oblitus anilium edictionum, purgandique leguminis cura ad tempus sepofita, (haud quidem praeliandi studio, neque quo pugnacissimo animali ullum capitis periculem crearet, sed ut semetipsum potius, tum folliculum suum, à rabioso impetu, ferratisque trigae istius anserinae morsibus fartum tectum praestaret) pedem, opinor, tertium extorserat Polyaenus, ita ut de *tripede*, jam *bipes* reddita videretur, ad exemplum illud Martialis mei:

Ibat tripes grabatus, & bipes mensa.

Veterem mensulam illam dico, quam, Enotheae Sacerdotis opera maxime, binis etiam carbonibus impletam, positamque sacrificii caussa in medio item altari, habuimus supra cap. praecedenti. Ex quorum singulorum pariter consideratione planum de confragoso omnibus jam concinnatum opinor locum in fine hujus capitis, ubi Enothea denuo in cellam suam reversa, *quidnam se absente de faba factum sit*, scitari pergit ex Polyaeno, *faba*, inquam, cujus nec volam adeo, nec vestigium ullum reliquum inibi notabat

bat sibi; neque mirum; ut quae è sacra mensa illa (quam tertii pedis defectu perculsam subversamque memoravimus modo) in terram universa revoluta exciderat, unde in proclivi adeo anseribus fuit, partem illam leguminis temere humi dispersam, passimque per totum pavimentum effusam, in profundum ilicet, hoc est, in voracem ventrem, condere, sibique auferre porro, & quidem cum ipsis folliculorum quisquiliis, quos periphrasi multo se lividissima, *muscarum imagines* capite praecedenti supra indigitaverat Petronius.

Needum libaveram cellulae limen, &c.] Ita in utraque Gallicana Editiona probissime cusum exstat. Proinde, an Turnebus apud se fuerit, dubito, quum pro *libaveram*, *superaveram*, objectare ausus est nobis. quasi vero non firempse metaphora ista aliquot ante Petronium seculis, & quidem Athenis Atticis,

Ujus item in Ranis priscus Aristophanes? Verbi gratia.

Οὐ μὴ διατρίψης, ἀλλὰ γεύσει τῆς θύρας.

Et, ne diutius tristis esset, jacturae pensionem anserem obtuli, &c.] *Pensionem*, pro *pensatione*, posuisse videtur, qua voce idem quoque usurus postea, cap. CXLI. *Sequetur imperium, si promiseris illi pro unius horae fastidio multorum bonorum pensationem.* Porro:

Cap. CXXXVII. *At illa, complosis manibus, scelerate, inquit: & loqueris? Nescis, quam magnum flagitium admiseris. Occidisti Priapi delitias, anserem omnibus matronis acceptissimum.*] Cur vero *matronis anserem acceptum* praedicat? an *verecundiae* caussa fortasse, quam animanti huicce antiquitus tributam, unicus ille naturalium rerum scriptor memorat nobis Plinius lib. x. cap. 20. quo loco pavonina pariter ingenia describit? *Ab auctoribus non gloriosum tantum animal hoc* (pavo) *traditur, sed & malevolum: sicut & anser verecundum: quoniam has quoque quidam addiderunt notas*, &c. Credo equidem, neque enim aliud, quod dicam, habeo in mundo; an potius, quoniam Isidi hoc alitum genus peculiariter sacratum? quam Deam curatissimis utique ceremoniis colebant stolati ordinis matronae: nimis quidem adversus animi Propertiani sententiam, utpote, quem votivum illud puellae suae in casto Isidis pervigilium, ac decemnoctialis secubitus, in istiusmodi contraria sane vota, ne dicam Thyestaeas preces, stomachosum amatorem coëgit erumpere:

Atque utinam Nilo pereat, quae sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausoniis.

Sed quum *Priapi* etiam *delitias*, idem pugnacissimum istud animal appellitet Petronius, haud sine caussa suspicari possit aliquis, improbius nescio quid sub matronalis schematis integumento occultari; nec alio fortasse accommodandum, quam quod avis eiusce lingua in cibo, vel potione certe, assumta, foeminarum libidinem concitare, maximumque adeo pruriginis muliebris suscitabulum esse credatur. Ego tamen priori sententiae meae, à nemine hactenus tentatae, acquiescere tantisper cogito, donec aliquid verisimilius sese obtulerit mihi. Utut est, anseres istos sacros fuisse, ac propterea alimenta *ob meritum* sibi decreta accepisse ex publico (sicuti in Prutanio Athenis bene de re populi meritis fieri solet) ex Arbitro didicimus jam antea; illud non item, cibaria horundem locare publicitus, rem censoriae inprimis curationis fuisse, idque in fide Flaminum, ac Sacerdotum potissimum. quo fiebat, ut hocce *Gansarum* genus nemini coquo in jus vocare jus esset; id de Lydis piscibus praedicat Varro. De locatione vero alimentorum ita Plinius lib. x. cap. 22. *Est & anseri vigil cura Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditis rebus. Quamobrem cibaria anserum Censores in primis locant.* Cicer. pro Roscio. *Anseribus cibaria publice locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significent, si fures venerint.* Adde ex Arnobii lib. VI. *Cur canes in Capitolio pascitis? cur anseribus victum alimoniamque praebetis?* Caeterum hoc ipsum Romae, quum haec omnia Crotone gesta: ubi, an ritus idem obtinuerit, vel Petronium interrogato, ne quaeras foris.

CAPUT XVIII.

Aliquammulti loci apud Petronium lustrati, correctique. Mero ac libidine solutus. Regnum Neptuni pavit Ulysses, *quo pacto oporteat interpretari.* Effectus *pro* patratu *in re nuptiarum.* Clostellum. Dei Lampsacii numen *Lycae pariter ac Tryphaenae propitium: Polyaeno contra terra marique iratum infestumque.* Eucolpium, & Polyaenum, *pro una eademque persona indiscriminatim sumi debere.* Carnis Etymologia, *ejusdemque vocis proprietas, Donato maxime adminiculante, excussa.* Pseudogalli, tum nostrorum hominum latinitas non ferenda: *simul eorundem in vocabuli istius usurpatione insolentia atque impuritiae detectae.*

Eodem Capite CXXXVII. *Itaque taedio fatigatus, rogo, inquam, expiare manus pretio licet*] Ecqua vero caussa est, quin, *liceat*, hunc in locum restituere liceat nobis?

Infra manus meas camellam vini posuit, & cum digitos pariter extensos porris apioque lustrasset.] Id est, hoc piamenti genere februatos explasset, sive repurgasset, quippe impiatos, consceleratosque, ac pollutos anserina caede scilicet. Habes exinde:

Avellanas nuces cum precatione mersit in vinum: &, sive in summum redierant, sive subsederant, ex has

hac conjectura dicebat: nec me fallebat, inanes ſcilicet, ac ſine medulla ventoſas, nuces in ſummo humore conſiſtere.] Et ego quoque, quamvis nec ſuperſtitioſus, nec hariolus cluens, conjecturam tamen ex his Arbitri ipſius verbis ducere haud dubitanter auſim, locum, qui in medio eſt, hoc modo repurgandum: *ex hoc conjecturam ducebat*, &c. Caeterum, quod hic de *nucibus* Petronius, id ipſum de *ovorum* ingenio refert M. Varro in lib. Rei Ruſt. verbi gratia: *Ovum inane natat, plenum deſidit.*

Epulaſque etiam lautas, paullo ante (ut ipſa dicebat) perituro paravit.] Recte, atque ex fide argumenti ſuperioris. Etenim *malam crucem* Polyaeno interminata fuerat Enothea.

Cap. CXXXVIII. *Aniculae, quamvis ſolutae mero ac libidine eſſent, eandem viam tentant.*] Uſus eadem phraſi & ſupra cap. LXXIX. *Nam cum ſolutus mero amiſiſſem ebrias manus*, &c. Item cap. CXXXI. *Prendebat illa reſoluta marmoreis clunibus* (ita enim cum Lipſio legendum) *aureum torum.* Nec non Ovid.

Turpe jacens multo mulier reſoluta Lyaeo.

Idem in Arte;

Sentiat ex imis Venerem reſoluta medullis
Femina.

Neque aliorſum illa quoque alterius loci improbitas trahenda:

Odi concubitus, qui non utrinque reſolvunt, &c.

Ipſe Paris dearum libidinantium judex.] Quid, *libidinantium*, faciat hoc loco, ſane non video. Quocirca, fruſtra eos haud quaquam futuros, arbitramur, qui *litigantium* ſe legere nobiſcum potius ſint praeoptaturi; vel certe *licitantium*, cum Lipſio. Subdit porro Polyaenus:

Si hanc in comparatione vidiſſet, tam petulantibus oculis.] Ab eodem habitu ſidera quoque iſta, plus quam Circeïa, commendaverat & ſupra cap. CXXVI. *Et oculorum quoque mollis petulantia*, &c.

Cap. CXXXIX. *Gemini fatiavit numinis iram Telephus, & regnum Neptuni cavit Ulyſſes.*] Reſtituo, *pavit*, à *pavendo*, imo vero hercule à *paſcendo*, ne quid mentiar; nimirum, quod (uti Plautus autumat) piſcibus in alto pabulum praebuerit toties, cum ſuis, tum ſociorum naufragiis, apud Homerum

Nobilis, ac nuſquam non famigeratus Ulyſſes.

ut non injuria de ipſo Romanus Philetas praedicaſſe judicetur;

In mare cui ſoli non valuere doli.

Quae conjectura confirmior videtur mihi, quoniam *fatiavit* video etiam anteceſſiſſe, metaphoram ſequenti hulcce tantum non confinem, ac geminam.

Cap. CXL. *Ea ergo ad Eumolpum venit, & commendare liberos ſuos ejus prudentiae, bonitatique credere ſe & vota ſua.*] Provocabulum, *ſuos*, aberat à Manuſcripto: poteſtque etiam à libris noſtris, ſalva ſententiae integritate, abeſſe.

Cum ergo res ad effectum ſpectaret, &c.] Hoc eſt, quum, gaudia ſua (Lucretiana ſaltem circutione uti ut liceat mihi) toto corpore praeſagiente, in eo jam Venus eſſet, ut hortum virginalem, & muliebria arva aſpergine ſeminali conſitum iret Eumolpus. Per *effectum* enim plenam *voluptatis robuſlae*, reique Venereae, conſummationem honeſtiſſimi vocabuli ambage circumloquitur, *patratum* dico: idque ex Divi ipſius Iſidori definitione obſervatum pol memoriter mihi.

Dum frater ſororis ſuae automata per cloſtellum miratur.] *Cloſtellum*, diminutivum à *clauſtro*, eadem formatione cum *ploſtello*, *moſtello*, *caſtello*, *raſtello*, quorum origo adeo in promtu, atque in confeſſo. Et mox:

Nec ſe rejiciebat à blanditiis doctiſſimus puer, ſed me numen inimicum ibi quoque invenit] Videlicet

Implacabilis illa (Lycae ultrix anne Triphaenae?)
Quae me per terras, per cani Nereos aequor,
Helleſpontiaci ſequitur merita ira Priapi,
Praeſens heu nimium vindex in partibus illis,
Quas ſinus abſcondit. nam nec puero, nec amicae,
Nec mea fratri in Pygiacis bona vendere poſſum,

nedum ut Eumolpo, velut antea, totum approbare me poſtulem. De Triphaena, ac Lyca addiſti: qua vero conjectura adductus? inquies, hac ſcilicet, quod in ſuperiore illa Eucolpii cum Gytone & Eumolpo navigatione aurem in ſomnis Lycae à Priapo vulſam commeminerim jam antea: cumque ſerio cum Triphaena per quietem admonitum, Eucolpium, quem quaerebant, ejuſdem Dei opera ac conſilio maxime, in navim ſuam eſſe perductum, quae quidem res & iram ultoris Numinis adverſus hunc noſtrum, contra in Tarentinum negotiatorem illum, ejuſque vectricem omnium foeminarum (vel Eumolpo teſte) formoſiſſimam, ſtudium divinum praeſens, ac propitiam voluntatem nobis, velut in tabella, pleniſſime ſimul ac planiſſime oſtentat. Quid enim? Cave Polyaenum iſtum diverſum eſſe ab Eucolpio illo priore exiſtimes: nec mirere, ſi unum fugitivi caput aliter atque aliter, pro tempore & loco, duarum perſonarum munus parteſque ſuſtineat pariter. Ita enim rem natam intelligas velim, Scenae ſerviendum fuerit, vetuſque illud & quaſi quotidianum nomen ſuum Eucolpio commutandum. Cui bono? inquies. Nimio vero, quo integra videlicet ſimulatio ſervaretur, utque fallere facilius inter ignotos poſſet: quippe cujus rebus minime conducebat, anteactae vitae ſuae flagitia Crotoniatibus innoteſcere, latrociniaque, ac caedes, & inquietem illam obſcoenae ad arenam damnationis, tum fugae, ac tot adulteriorum infamia conſcientiam diſpaleſcere in vulgum: fallaciamque, ex praeſcripto conſilii commu-

munis callidissime institutam, invidiosa proditione à peregre adventantibus denudari: atque ita inchoatam Tragoediam personis capiti detractis indignissime subverti. Cujus adeo rei periculum non erat, quamdiu quidem Encolpius mutato nomine Coranis. illis, Galla credulitate tumidis, pro supposititio nescio quo Polyaeno, quem perbelle sese esse assimulabat,

Et titulo, & specie ignorabilis objiceretur.

Cap. CXLI. *Apud quasdam gentes scimus adhuc legem servari, ut à propinquis suis consumantur defuncti, adeo quidem, ut objurgentur aegri frequenter, quod carnem suam faciant pejorem.*] De lege ista, & gentibus, quarum exemplum Coranis suis, hoc est, captatoribus, Eumolpus imitandum proponit, plenius consulendus Solini Polyhistor capite LV. Quod reliquum restat igitur, in *carnis* vocabulo summam Latinitatis rationem à Petronio habitam, defunctorio ictu resolvendum non est. Etenim, probe & signate verbum rei convenientissimum usurpasse, fidem abunde facturus nobis Donatus illa ad Terentianam Heautontimorumenon explanatione: *Caro dicta est, eo quod careat anima, & caro proprie dicitur mortuorum, unde & excarnificare deductum, item carnifex, pro eo, qui carnes ex homine facit.* Hactenus Donatus. Unde animadvortas licet barbariem ac sordes nescio cujus Maximiani, qui usque adhuc tamen pro principe illo Elegiographo, Cornelio Gallo, non dico mihi,

Nec bardo juveni, neque naris obesae,

sed stolidae imperitorum turbae obtrusus, in cujus impurissimis, carminibusne, an criminibus, dicam? hic quoque inter caetera Pentameter occursurus est tibi:

Carnis ad officium carnea membra placent.

Ut enim *carnea membra* ista, pro carnosis & succiplenis, auctoritate Martialis, qui *carnarius sum*, eodem fere significatu princeps visus procedere, defensitare facultas sit nobis: illud tamen qua ratione ferri possit, non video, *carnis officium*, pro Veneria corporis oblectatione, reque voluptatum, positum esse apud eos utique, qui latine, quam *barbare*, [erat *Theologice* in autographo] loqui potius, vel scriptitare se student:

Queis haec (cum Flacco dicam) sint qualiacunque
Arridere velim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra, Beleago, teque Gotalsi
Morosophorum inter jubeo plorare cathedras.

JANI DOUSÆ NORDOVICIS·

PRO

SATYRICO PETRONII ARBITRI,

VIRI CONSULARIS,

Praecidaneorum

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

Multum esse in re aliqua; *inibique emendatus Macrobius.* Saurea Plautinus *sexui quodammodo suo restitutus apud Fulgentium. De* Albutia Petroniana, *anne eadem* eum Albutilla Taciti, *quaesitum, ac pronunciatum denique. Narrationum complurium, de incertis Arbitri atque extraordinariis Fragmentis in unam veluti struem congestorum, Dousica desideratio.*

HActenus quasi per scrupos Petronianos, atque (ut ipsus loqui amat) *glarearum eminentium fragmenta* semicalceatos traximus pedes, myrmico & molesto incessu auctoris lineamenta atque ordinem capitum, persequuti; quae, quanquam interrupta oppido, nobis tamen ad callem musteum quodammodo investigandum, praeunte clarissimo Pi-

Pithoeo, ac veluti faculam ad spissisimas tenebras evincendas, non sine succussu, vel potius successu, cominus praelucente, semitam aperire visa; nam, absque illo manuductore fuisset,

Nox coeca ante oculos, nec Numinis ulla vialis
Copia, nec misero Lucifer ullus erat.

Itaque parum absuit, quin cum *depontano illo Catulli municipe*

Praeceps pessum ierim in lutum per caputque, pedesque;

idque imprudentia locorum maxime, etiam interdiu obscura. Reliquum est, ut, quae praeterea à Veteribus passim in exemplum adducta ejusdem nobis monstratio, fumosam magis quam lucidam facem quassantis, extra Satyrae huius ordinem liberalissime praeivit, suspensis per timorem vestigiis casabundi porro attentemus; haud quidem continenti serie (ut antea) sed vero saltuatim potius, ne non reapse videlicet sic, quasi per Satyram, grassari judicemur, ad destinatum finem properantes denique: qui, quo eveniat, Diis etiamnum in manu est.

QUOD IGITUR FAUSTUM, FOELIX, AC FORTUNATUM FUAT *cum editori, tum spectatoribus*, vel (si mavoltis) *arbitris*, locum quendam Macrobianum, ab coepte, quem dico. laudatissimo taedigero nostro in rem praesentem laudatum, praemittere stat sententia; in quo perexiguam, imo duarum modo literularum, praepositionem soleo desiderare, recte, necne, viderint doctiores, atque in primis ille, cujus nomen (sanctum nobis in perpetuum futurum) edissertavimus modo, inter Arbitri nostri arbitros,

Quantum est, aut erit, aut fuit priorum,

citra controversiam consultissimus, namque, ut nunc legitur: *auditum mulcent* (de fabularum ratione institutus hic fuerat sermo) *velut Comoediae, quales Menander, ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum referta, quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam lusisse mirantur*, ferri qui pote? At vero modica tantum praepositionis accessiuncula fiat, jam omnia in proclivi existent. Sed rem vide: *Vel argumenta fictis casibus amatorum referta, in quibus vel multum esse Arbitrum*, &c. Nam & in Cicerone; *multus in opere*, etiam cum saventia lectitamus: & Graecos, τὸ πολὺς consimiliter usurpantes,

Haud veniam modo, sed laudem meruisse fatemur.

Monendus Lector, in notabili illa Fulgentii censura, Plautinum Sauream, ne vir esset, praepostere à Lutetiano librario persuasum. Sic enim ille.

Scilicet Petroniana subit Albutia: hac enim alludente & Plautinae Saureae dominatus obdormit.] *Saurea* autem *servus dotalis* in Asinaria apud Plautum, quem de communis dominae sententia, domino ipsi suo dominantem more suo concinnat Comicus. Unde merito hercule *dominatus* ejus à Fabio Planciade haud obscure incessitur. Proinde è foemina in marem, me vindice, denuo tandem transire ut possit *dominator* iste *atriensis Demaeneti*, iterum dico omnibus, generis rationem ante omnia commutandam, ne, exemplo Petroniani Ascylti, à sexu ipse suo fugisse videatur scilicet. Caeterum, quae hic *Albutia* vocitata Petronio, eandem cum Albucilla Taciti esse (nisi & illic forte, *Albutillam*, ὑποκοριστικῶς scribillandum) facile adducor ut credam, ob has notas maxime, quibus ipsam Historicus ille insignem magis, quam honestam facit, ita scribens sexto Annali suo: *Dein multorum amoribus famosa Albutilla, cui matrimonium cum Satrio Secundo, conjurationis indice, fuerat, defertur impietatis in Principem. Connectebantur ut conscii & adulteri ejus, Gn. Domitius, Vibius Marsus, L. Arruntius*, &c. & quidem hoc ipso facilius, quod Sallustianam Semproniam, ejusdem paene farinae matronam, statim porro ibidem subjungat Mythologicus ille scilicet. Mirum vero, in universa hac farragine nec vestigium, quod ajunt, nec volam elegantiae illius (quam in eapse muliere tantopere ab amatoribus expetitam agnoscere videtur Planciades) imo ne nomen quidem, quod minimum fuerat, uspiam locorum comparere. Sed profecto verum erit, id quod jam inde ab initio *Praecidaneorum* meorum conquestus sum prius, vix decimam miscelli hujus operis partem in manus nostras pervenisse; nam qui pote? quum neque de *Cerbero illo latratore trifauci*? quem *causidicum*, seu *rabulam forensem fuisse*, facile fidem nobis (expertis inquio) facturus erat Arbiter: neque de *tot regiis illis manubiarum struicibus penes fugitivum* (Ascyltumne an Eucolpium?) *repertis*: de *Allucitis eundem molestantibus*: aut *quinam Longuriones illi fuerint, quos, nisi inclinatos, non solere transire cryptam Neapolitanam*, ex veteris Glossarii Petri Danielis relatu cognoscimus, residuum nobis quicquam publicae calamitatis injuria fecerit; ut de *Petauri* interim *circumactu* nil dicam: de *Tullia*, nescio quam *regiam* significante, de *definitione doli, & moli, apud judices*, (uti apparet) & quidem legitime instituta: de *Armario, in quod semetipsum conjecerat Encolpius*: de *Myrrhino poculo, quod quidem, ad libidinis concitamentum, epotum sibi professus fuerat Satyricus noster*: de *sacerrimo illo Massiliensium ritu in pharmaci unius, verbenis vestibusque sacris ornati, eoque cultu per totam civitatem circumducti, devotum ac succidaneum caput universam pestilentiae publicae contagionem à se despuentium, atque exsecrantium quam longissime: posteaquam ille inopia, ac necessitate (quas venter aerumnas creat) ad extrema compulsus, in saginam se conjicere non dubitasset, alendum antea, quasi in* πρυτανείῳ, *publicis, & purioribus cibis, & quidem per annum integrum*,

offerens locansque sese: atque inde, piacularis victimae in morem, depromendum ad lanienam porra, aut saxo deprimendum in maximam malam crucem. ut fiat illud: *Unum pro cunctis dabitur caput.* cui ritul ea quoque consona, quae libro XVIII. de Carthaginentibus narrantur à Justino. Quemnam denique *furentem illum* fuisse suspicabimur, *qui ad periculum usque* (id quod ab Acrone refertur) *pollicem arroserat sibi*, de quibus omnibus singulatim in extraordinariis Fragmentis istis mentio non infestiva, & quasi gustus quidam praebitus nobis, si tamen *gustum* appellare possis, minuta nescio quae Analecta (quorum nec pes, nec caput in tanta uspiam vastitudine compareat) & quasi ramenta quaedam Petroniana de copiosissimis epulis residua nobis modo, quae passerini prandii reliquias vix aequare posse videantur.

CAPUT II.

Pithoeanae conjecturae de aetate Petroniana confirmatio. Eidem Satyrico nostro maculae aliquot insigniores detersae. Hallucitae, *quid? indidemque verbi* hallucinari *originatio deflexa. Vera* manubiarum *significatio ostensa.* Excelsissimus. Ducere contentionis funem.

Ex D. Hieronymo in Epist. ad Demetriad. de Virginitate servanda:

Concinnatulos pueros, & calamistratos, & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbitri est, non bene olet, qui bene semper olet, quasi quasdam pestes ac venena pudicitiae virgo devitet.] Haec Hieronymi citatio doctissimi Pithoei conjecturam de aetate Arbitri nostri validissime confirmat; ipsum nempe Martialis tempora antecessisse, imo plane eundem esse, quem inter paucos familiarium Neroni assumptum, tanquam *elegantiae* ARBITRUM, testis est Tacitus; nam, nisi ita esset, Martialem, non Petronium, Pentametri istius auctorem laudasset Hieronymus, quemadmodum & Papinium (uti opinor) Fulgentius lib. I. Mythol. in sequentis Hemistichii relatione, utrique Poëtae communis:

Primus in orbe Deos fecit timor.

si tamen Papinio de Placidii Lutatii Statiani Interpretis sententia (qui Hemistichium istud ab ipso Statio mutuatum Arbitrum vanissime hariolatur) aetate posteriorem judicasset hunc nostrum, qua persuasione nihil absurdius utique, aut stolidius. Habes protinus Fragmentum ejusdem ab Isidoro Hispalensi Episcopo prolatum, paullo aliter; quam in Etymologici illius contextu hodie cusum legitur, exempli gratia:

Quid est judicis dolus? Nimirum, ubi aliquid factum est, quod legi dolet. Habetis idolum, accipite nunc malum.] At nobis receptam potius Isidori Editionem consilium est sequi, in qua ad ipsos *Judices* directus hic sermo, & *dolum*, pro *idolum*, disertissime publicatum hoc exemplo: *Quid est, Judices, dolus?* &c.

Cui vultur jecur ultimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est, quem lepidi vocant Poëtae,
Sed cordis mala, livor, atque luxus.]

Ita lepidissima illa Parisiensis Editio. contra Bapt. Pio placebat *tepidi*, hoc est, insuaves, insipidi, non inflammantes ardenter, lacertose, non omnibus nervis rei scopum attingentes, qua lectione nihil mehercule tepidius, ita ut in ipsum Pium potius, nec coelum, nec terram, nedum scopum Petroniani acuminis attingentem, *insuavitas ista enervis*, quam in *Poëtas fabulatores*, convenire videatur. Quid mirum? quum neque ipse Scaliger (at quantus jaculator!) satis εὐστόχως nobis hoc loco vel oculos, vel manum collimasse censeri possit, qui *timidi* legit, quam scripturam Editio quoque Lugdunensis amplexa,

Haud timide, ut tanto tibicine suffundatam.

Ego vero, post tot tantasque pugnantium opinionum sententias, si quis correctioni quartae locus est reliquus, nihil equidem addubito, quin ad istuncce modum,

Non est, quem Tityum vocant Poëtae, &c.

clausulam hanc suam conceperit Petronius. Atque hanc conjecturam mihi divini illius Scaligeri hariolatio haud timide suggesserat jam olim, quam quum postea ad horum versuum marginem jure, & quidem optimo, pro mea (uti res erat) solens adtexuissem, ecce ab ipsis usque Vlpsaniensibus vulturem tibi, qui Tityum nostrum usu facere ausus est suum, non quidem jecur illi, sed mihi conjecturam involans meam, qua in re singulari sum fato, meapte culpa maxime, qui per fidem toties istiusmodi Laconibus libros meos pertractandi fecerim copiam.

Repono in Furii Comoediarum scriptoris exemplo, ita Gliconem meretricem (si qua Planciadi fides) loqui facientis:

Myrrhinum mihi adfer, quo virilibus armis occursem fortiuscula.] Nam in Editione Patissonii *adfers* legitur, sed perperam. In versibus illis vero;

Concepit nam terra sonum, calamique loquentes
Invenere fidem, qualem narraverat index.]

nodum in scirpo mihi videntur quaesivisse, qui lectionem hanc ipsam examussim probissimam in dubium vocare ausi, dignissimi utique, quorum calida commenta non nisi apud auritos Midas inveniant fidem.

Allucinari dicitur vana somniare, tractum ab Allucitis, quos nos Conopas dicimus. Petronius: Nam centum me vernali allucitae molestabant.] Aut plane hallucinor ipse, aut aliter rescribendus hic locus, & fortasse interpolandus ad hoc exemplum:

Nam

Nam centum me vernae ballucitae molestabant. Protinus ibidem legitur:

Manubiae dicuntur ornamenta regum, unde & Petronius Arbiter ait: Tot regum manubiae penes fugitivum repertae.] Credo *Eucolpium*, vel certe Ascylton significari. Etenim (ut ille ait) *maculae pares utrisque.* Quid? quod de amborum *manubiis* etiam habuimus supra, cap. LXXIX. ubi de semet, & fraterrimo illo fratre suo narrat Eucolpius: *Non repugnavit Ascyltos, sed, postquam optima fide partiti manubias sumus*, &c. Proprie, ac signate oppido. *Manubiae* enim à *manu* etymon suum fortitae, quasi *spolia* dicas furtim, aut per vim, hoc est, per latrocinia, seu rapinas, quaesita: sed vero magnifica ea, atque opulenta, &, proinde, uti hinc discimus, Basilica prorsus; neque aliter Cicero: *Qui manubias sibi tantas ex L. Metelli manubiis fecerit.* Et Cicero III. de Orat. *Quaeque* (sc. nostra) *Caesar imperatoriis manubiis ornarat.* Citatur porro ex Veteri Glossario P. Danielis:

Excelsissimus, dicitur à Petronio I. Satyrarum] Credo non alium locum Glossarii hujusce Auctorem in animo habuisse sibi, quam quem nos in Petronio habuimus prius, cap. LXXXVIII. *Eudoxus quidem in cacumine excelsissimi montis consenuit*, &c. Ita enim malo, quam quod in Mamertina Editione spectant: *In cacumen excellentissimi montis consenuit.*

Deinde ex Joannis Salisberiensis Policratico: *Non duco contentionis funem, dum constet inter nos*] *Ducere contentionis funem*, est velitari, sive altercari, jurgiaque cum aliquo exercere super re quapiam controversa. Quo etiam Horatianum illud perlubenter traxerim lib. I. Epist. x. vers. 48.

> *Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.*

utiturque eapse metaphora alibi Tertullianus.

CAPUT III.

De Festra *Palmerianae correctioni subscriptum, enarrationi non item.* Casae Romuli *à Seneca ac Dionysio historicae substrictionis statumen quaesitum.*

> *Vilis servus habet Regni bona: cellaque capti*
> *Deridet festam, Romuleamque casam.*]

Probe, & sincere omnia, si *festam* excipias tamen, pro quo Janus Palmerius emendandum conjiciebat *festram*, positum videlicet pro re quavis antiqua & vili; quoniam de *festra* Ant. Gnipho integrum librum ediderit olim, ubi (ut cognoscimus è Macrobio) de plerisque id genus, quibus vetustas eludebat, fatis pol curiose disputaverat, ut non magis ad ipsam *festram*, quam ad eum librum Gniphonis (quem cum ipso auctore, & quicquid casca illa antiquitas exoletum habuerat, irrideri autumat Palmerius) respexerit Arbiter. Et haec quidem mens, sicuti apparet, Melleri nostri. Ego autem ingeniosi adolescentis conjecturam, prout debeo, amplector, hactenus quidem, ad vocabuli *festrae* restitutionem quod attinet; nam enarratio istiusmodi (dicam libere) haud placet, qui seorsum à capite amico sentire audere, nullum piaculum esse deputo, arbitrorque Arbitrum nostrum saeculi sui insolentiam sumtusque intolerabiles more suo fugillare, imo criminose, & quidem palam ac publicitus incessere, atque hoc velle significare, eo jam luxuriae ventum, atque in tantum à majorum suorum moribus degenerasse suae aetatis ingenia, ut vilissimum quamvis mancipium, mediastinus puta, aut cellarius alioqui, & catenatus janitor, non quidem *Gniphonis librum de festra* (uti Palmerio placet) *aut rancidas omnino antiquitates*, sed vero *festram ipsam potius*, hoc est, *ostium in Sacrario Romano minusculum, ac vetustissimam Romuli regiam*, tanquam casam, aut gurgustium aliquod praetegere, & tegillo suo contemnificus ac fastidii plenus naso suspendat adunco, nauseans propemodum ad Saturniam simplicemque illam priscae Reipubl. continentiam, ac frugalitatem parvissimo contentam, neque id adeo injuria: quippe quem cella laxiore, ne angustiore dicam temporibus nostris (ex Arbitri persona disputo) pandiculari, lumbosque ac nervos exporrigere videmus, quam *aula* quondam Urbis nostrae conditoris fuerit scilicet, id quod facile crediturum scito, qui modo loci illius apud Juvenalem, & ipsum corruptissimos saeculi sui mores perpetuo detestantem, meminerit memoriter, Sat. XI. vers. 79.

> *Ipse* (sc. Curius) *focis brevibus ponebat oluscula, quae nunc*
> *Squalidus in magna fastidit compede fossor,*
> *Qui meminit, calidae sapiat quid vulva popinae*, &c.

Sed hoc ad malaciam, seu fastidia eduliorum plebejum sapientium. nunc vero *regiam* istam *Quirini casam*, cujusmodi fuerit, propius aliquanto consideremus. Tradit igitur Seneca Pater II. Controversiar. *Inter haec tam effusa moenia, nihil est humili casa nobilius. fastigiatis supra templis auro fulgens praelucet Capitolium. potes objurgare Romanos, quod, quum humilitatem suam obscurare possint, ostendunt.* Hinc rite & ordine illa sacramenti formula concepta à Valerio Max. lib. IV. cap. 4. *Namque per Romuli casam, perque veteris Capitolii humilia tecta, & aeternae* (forte *aeternos*) *Vestae focos, fictilibus etiamnum vasis conte-*

ctos

tos juro, &c. De eadem insigne quoque testimonium habet Fastor. III. ubi Romuli patrem, Martem ipsum inquio, ita loquentem inducit Ovidius vers. 183.

Quae fuerit nostri si quaeris Regia nati,
Aspice de canna straminibusque domum.

Item I. vers. 199.

Dum casa Martigenam capiebat parva Quirinum,
Et dabat exiguum fluminis ulva thorum.

Denique efferti argumento isto, quantum est, poëtarum libri, quibus tamen singulis foeneranda lux ab historica illa Dionysii Halicarnassaei narratione, quae est libro Antiquit. I. in Romuli & Remi fratrium mentione scilicet, à scriptore Graeco verbis hujuscemodi veluti penicillo adumbrata. Βίος δ' αὐτοῖς ἦν βουκολικὸς, καὶ δίαιτα αὐτουργὸς, ἐν ὄρεσι τὰ πολλὰ πηξαμένοις διὰ ξύλων καὶ καλάμων σκηνὰς αὐτορόφους, ὧν ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν τις ἐκ τοῦ Παλλαντίου ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Ἱππόδρομον στρεφούσης λαγόνος, Ῥωμύλου λεγομένη, ἣν φυλάττουσιν ἱερὰν, οἷς τούτων ἐπιμελὲς, οὐδὲν ἐπὶ τὸ σεμνότερον ἐξάγοντες· εἰ δέ τι πονήσειεν ὑπὸ χειμῶνος, ἢ χρόνου, τὸ λεῖπον ἐξακούμενοι, καὶ τῷ πρόσθεν ἐξομοιοῦντες εἰς δύναμιν.

CAPUT IV.

Uni, item alteri emendationi manus injecta; caussaque liberali postliminium auctori sua res vindicata. Inops audacia tuta est. *De duorum, qui perperam diremti fuerant, locorum reconciliatione conjectura. Sententiam quandam Petronianam de Ennio adumbratam videri.*

Nam nihil est, quod non mortalibus adferat usum:
Rebus in adversis, quae jacuere, juvant.]

Quae jacuere, id est, quae despicatui, & quasi derelictui nobis, nulloque in honore aut pretio fuerant antea, tunc, quum eorum usu facile carere poteramus.

Sic rate demersa vulsam deponderat aurem:
Remorum levitas naufraga membra vehit.
Cum sonuere tubae, jugulo stat divite ferrum:
Barbara contemni praelia pannus habet.]

Alterum prioris Hexametri Hemistichium hoc modo emaculandum, *fulvum deponderat aurum*, indicavere ante nos alii, posteaquam id ipsum à nobis, & quidem in re praesenti, praemoniti fuissent prius, quemadmodum novissimi item Pentametri clausulam, quem hoc exemplo corrigendum ad oram Editionis Lugdunensis papyro interposita in Adversariis meis notaveram planissime:

Barbara contemtu praelia pannus habet.

Quam tamen restitutionem nostram idem ille, quem dixisse me sentio, in ipsissimi hujus Petroniani Epigrammatis per caussam à se laudati contextum nullus referre veritus, auctoris sui nomine per fraudemne, an contemtum, maligne dissimulato. Caeterum, quod dixit Petronius, *pannum* (quo panneceam, hoc est, pannis centonibusque obsitam ac sordidatam plebeculam designat) *barbara praelia habere contemtui*, id est, bellicorum tumultuum unice securum degere, nec barbariem praeliorum curare, quasi nihil ad se attinentium, haud inscite (meo quidem animo) applicare possis ad Hemistichii illius sententiam, quam habes cap. CXIX. in Carmine illo belli civilis longe omnium ingeniosissimo:

------ *Inops audacia tuta est.*

cujus nos hancce inibi ex Sallustio rationem reddidimus, *Quoniam egestas facile habetur sine damno.* Cui illud quoque ab Aquinate Satyrico succenturies licebit:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Hoc enim dicto *viatoris vacui securitas* multo facetissime exprimitur, qui, etiam coram immanissimo viarum infessore, ac sicario publico, in ipsa mortis vicinia constitutus cantillare, & quidem fidenter ac sine noxa, sustineat. *Pannus* igitur in Petronio, pro eo, cui deprehenso nihil praeter pannum, id est, scissam ac sordidam tuniculam, auferre possis. Quis enim ita inmanis obsecro, aut barbarus, detrahere uti nudo vestimenta se postulet? In divite vero, atque opulenter viaticato, ornatoque, ratio prorsus dispar; *in cujus jugulo ferrum stare*, hoc est, sicas in unius caput undique ac mucrones distringi,

Claroque & caro potius, quam sanguine vili,
Noxia Bellonae tela tepefieri,

intelligit Petronius noster. Sequitur porro Poëtici styli, imo stimuli, ab exemplo ductoris Ithaci ad longinquas peregrinationes exhortatio:

Linque tuas sedes, alienaque littora quaere,
O juvenis; major rerum tibi nascitur ordo,
Ne succumbe malis, te noverit ultimus Ister,
&c.]

Suspicorque hanc APERTAE ipsius DICTIONEM fuisse, hoc est, responsum ex Tripode, & Apollinis persona ei datum scilicet, qui Delphicum oraculum consulebat, tanquam Tiresiam Horatianus Ulysses, quibus artibus, atque undenam potissimum, opes ac divitias sibi parere vel corruere posset, hujuscemodi captiosae quaestionis argutiola grassatus:

Nunc si nos audis, atque es divinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, unde petat?

Quam lepidissimi Epigrammatii clausulam una cum Tetrasticho praecedenti, ac festivo Petronianorum versuum auctario, imo Thesauro boni, de

de blattariorum Codicum penu depromtam, ac gypsatissimis vespilionum manibus opportune praereptam, alius neminis, quam Claudii Bineti doctrinae, comitati, judicio, ac diligentiae debemus. Sed de toto hoc genere proximo Capite singulatim videbimus, unam prius Poëmatii sequentis sententiam excussuri, quam de Enniano penu penissime adumbratam quamvis audacter ausim dicere. Ea vero haec est:

Nam citius flammas mortales ore tenebunt,
Quam commissa tegant.]

Nunc Ennianam, si videtur, audiamus, lib. II. de Oratore relatam à M. Tullio: *Dicere, ajunt, Ennium, flammam à sapiente facilius ore in ardente opprimi, quam bona dicta teneat.*

CAPUT V.

In Petronianam Cl. Bineti symbolam seriae ac severae habitae quaestiones: novusque ac Censorius quidam velut delectus adbibitus. Ejus exempli primum Epigramma (quod & ἀκέφαλον esse demonstravimus) de Prisciani, ac Fulgentii auctoritatibus, pristino tandem nitori restitutum, auctumque unius insuper Hexastichi supplemento, quod a reliquo corpore suo divulsum facile ex rei ipsius conjicias argumento. Alia quaedam.

Receperam superiori capite, proxime me aliquid de Cl. Bineti collecta dicturum. Id reapse aliquando ut praestem, & res, & locus, paene dixeram efflagitare, non tantum postulare, videntur: ipse, inquam, Arbiter Petronius noster, cujus liberalissimo genio quin major meliorque Epigrammatum istorum pars debeatur,

Relligio sane est addubitare mihi.

In eo proinde assensum Editori nostro haud gravatim videor commodaturus, unum è primoribus excipio, quod ne Petronio assignem, ipsa constructionis totius invenustas in causa, nihil minus, quam Petronium, resipientis, à quo vitio structorem hunc nostrum abesse quam longissime, cognitum habent omnes, quibus aut palatum, aut pectus sapit, ad genium inquio, sed Petronianum. Scin', quod dicam? Epigrammatium illud Martiae nomini inscriptum, super pomis & castaneis à delicata illa muneri missis nescio cui, versificatori huic scilicet

Pleno ruris, & inficetiarum.

Ejus hoc est initium:

Aurea mala mibi, dulcis mea Martia, mittis,
Mittis & birsutae munera castaneae.]

Quod ipsum tamen cum Tetrasticho sequenti aliqua ratione tolerabile videri poterat, nisi conclusio Gallica hieme illa Petroniana frigidior

Hei, cor paene mibi finderet, ac cerebrum.

Quid enim istis languidius obsecro, vel inconcinnius?

At si dissimulas multum mibi cara venire,
Oscula cum pomis mitte: vorabo libens.

Verum de hoc satis: ad primum Epigramma convortamur, cui aedepol principium deesse videre qui nequeat, nae vere coecum illum, haud luscitiosum, esse oportebit, commonefaciundum insuper, prioris Hexametri contextum, virtute lectionis margini adscriptae, ex Prisciani ipsius sententia, ac Fulgentii laudatoris fide, celeriter repurgandum, ita nobis Petronium enucleantis; *Solus corvus contra rerum naturam in mediis aestivis fervoribus oviparos pullulat foetus, unde & Petronius:*

Sic contra rerum naturae munera nota
Corvus maturis frugibus ova refert.]

Jam, quod ad finem ejusdem attinet, is vero (me judice) haud absurde adeo agglutinari posse videtur ad alterum Poëtae nostri Hexastichon quoddam, de Catalectis magni illius Scaligeri depromtum, atque indidem porro inter Petronianae caenulae reliquias, extra Satyrae ipsius ordinem tamen, ab obsonatore Lugdunensi relatum primitus, cùm Lemmate istiusmodi:

DE VITANDO FASTIDIO.

Id enim omni sane ex parte hujus, quo de agitur, carminis argumento respondet penissime: quod ipsum clarius adeo ut liqueat, Epigrammatis prioris finem cum exordio sequentis ansim sub uno quasi aspectu lecturis proponere:

Non uno contenta valet natura tenore,
Sed permutatas gaudet habere vices.
Nolo ego semper idem capiti supponere costum,
Nec noto (id Mellero placebat) *stomachum conciliare mero.*
Taurus amat gramen mutata carpere valle, &c.]

Sequitur deinceps in Editione Bineti Epigrammatium multo argutissimum, *Psittaci* (uti apparet) *honori consecratum*, quod, quia obscuritatis nihil habet, elegantiae plurimum, glossematis meis corrumpere supersedebo: tantum ab ipso contextu manum abstinere Lectorem velim, ubicunque alterius ad marginem adscriptae Lectionis suppetierit copia. Ea enim optima ac Petronissima esse persuasum tibi habeas, mi Lector, (generatim, hoc est, de toto opere in universum praedico) quae singulis paginarum oris praetexta aliquem scripturae variantis praeferunt titulum.

ET HOC PUTA VATEM DIXISSE.

Nec minor tertii carminis luculentitas, quam in prioris tamen Hexametri particula cogimur desiderare. Nam quanti obsecro pretii est illud?

Naufragus ejecta nudus rate, &c.] Ego certe (si & fidei & notae priscae Codices auctores

in mundo haberem mihi) lubenter adeo emendarem :

Naufragus eversa nudus rate.

Neque enim *ejecta* quid fiet, hoc utique tempore divinare possum.

CAPUT VI.

De controversae lectionis veritate in versu Petroniano παραδόξως, varie, atque in omnes partes, disceptando certatum. Quid Romanis Orea. Aras, *pro* cancellis, *quos, priscorum Quiritum exemplo, patrio sermone* Kajos *vulgo nominitamus;* Auricolas, *pro* Nubecolis *positos videri. Locis aliquot laborantibus suppetiae latae.*

Ad octavum Epigramma salutatim porro transcamus. etenim reliquis, in medio quae sunt, abunde Binetus ipse medicinam fecit. Id adeo in *curtos Judaeos*, (genus apud Romanos quod contemtissimum erat; unde & *recutitorum*, *verporum*, *apellarum*, *sabbatariorum* inditis ex re cognominibus per summam contumeliam appellitati) detortum apparet. Quid enim?

Judaeus licet, & porcinum numen adoret,
Et coeli summas advocet auriculas;
Ni tamen & ferro succiderit inguinis aram,
Et nisi nodatum solverit arte caput, &c.]

Ita enim est in contextu, unde Binetus, *arram*, nobis extricavit scilicet, quod *circumcisio* (vel Scriptura teste) sit velut *arrabo* quidam nationi Judaicae. sed &, *oram*, in eadem ora adcusum legimus. *Ego vero quid sequar, aut quem?* Ipsum me potius, atque hocce porro quod apponam denique.

Ni tamen & ferro succiderit inguinis oream, &c.

prudentissima translatione, pro pellicula glandis sphaeram cooperiunte; quod ea sit veluti froenum, sive lupatum potius (hoc enim *orea* est) iis dico, qui recutiti vel circumcisi non sunt, idque ipsum eo fit verisimilius nobis, quod Metaphoram inchoatam porro continuare voluisse videatur Petronius, nec, quod semel prospere sub manum atque ex sententia cessit, relinquere, praesertim quum de *nodato capite* continenter atque è vestigio subjungat: Quid vetat & pro *labio*, *oream* interpretari hoc loco, figura non absimili? quod *praeputium* glandi nihil aliud, quam *labrum*, quippe quod duplici seu bipartito Bifrontis Dei cognomine nunc *Clusium*, nunc *Patulcium* pro re nata possis indigitare. *Oreas* vero ab *ore* sic dictas, ac utramque, quam proposui, significationem habere, tam Latinis, quam Graecis (qui *labra* etiam χαλινοὺς vocant) gnarum nobis ex Festo, principis illius Jos. Scaligeri commentariis, uti ipsus Illustris, & illustriore reddito, *quam solis radii esse, olim cum sudum est, solent.* Nec tamen vel *oram*, vel (si malis) etiam *aram* in Petronio defensari posse abnuerim. sed pro *ara inguinis Judaici*, sic tanquam pro aris & focis patriis, versis gladiis depugnare velle, id vero aequum sane haud arbitror:

Neque illi, qui faciunt, mihi placent, plane loquor:

animo tamen aequiore hoc ipsum passurus, si praeliatores istos modo, vel pugiles potius, quanam ratione *ara* hoc loco locum habere possit, satis pol cognitum atque exploratum habere cognovero prius, quod quidem persuaderi mihi ipse vix posse opinor. Ego igitur huic generi tanquam in tempore auxiliaris venturus, aio, afferoque *aram*, sive *oram*, *Judaeo inguini* non minus apte mehercule, quam *oream* illam nostram, congruere, ut videlicet primum illud (*aram* inquio) *pro Cothone Serviano*, hoc est, pro margine, labro, seu crepidine aggestu terrae in altum editius aliquanto exstructa, *qua flumina* (uti Carus loquitur) *oppilantur*, ad undarum exaestuantium impetus potissimum coërcendos, dictum interpretemur. Quod quidem genus nos populari sermone *Kajos* indigitare consuevimus jam inde ab antiquo, quam Romanae item notae vocem esse, ab eodem Semone illo, quem dixi, edocti fuimus jam olim. *Cajare* enim apud Quirites priscos illos, *comprimere*, *coërcere*, *compescere*, unde & *Cajeta* pro *aetatis coërtrice*, & *Cajatio*, *coërcitio*. Ita siquidem me malo, quam *puerilem caedem* cum Fulgentio interpretari,

Qui capite ipse suo instituit vestigia retro.

Utut est, eleganter mehercules *oram* appellat pelliculam illam, cujus apellae, id est, Judaei, ex disciplina majorum, ac patriae legis necessitate inopiam quodammodo patiuntur: quasi si *labrum*, seu *crepidinem* dicas, supremam struthei partem integumento suo probissime adeo ac pudicissime velantem. Idem fere de lectione illa altera, τῷ *oram* scilicet, dictum cupio; quod proinde ut vestimentorum extremitas *limbus*, vel *instita*; sic & folliculus, seu membranula illa peniculamenti instar fimbriata ac laciniosa fascinum circumquaque ambire, imo vero coronae, sive causiae in morem vel cuculli potius, capitellum ipsum praetexere videatur. Caeterum ecquidnam Pentametro illo sibi voluerit Petronius:

Et coeli summas advocet auricolas:]

non medius fidius intelligo: nisi si rescribendum forsitan:

Et coeli summos advocet auricolas:

pro *aurarum*, hoc est, aetheris ac nubium cultoribus: idque ex sententia illius, quod in Judaeos detortum praedicat Juvenalis:

Nil praeter nubes, & coeli numen adorant.

Pergit eo ipso in carmine de eadem gente porro commemorare Petronius noster:

Exem-

Exemptus populo Graja migrabit ab urbe &c.] Neapolim significari opinor periphrastice. Huic siquidem *Graecae urbis* cognomentum peculiariter, & quasi speciatim, antiquitus tributum de Varrone nostro, Lipsio inquam, didicimus nuper. Vide quae ad locum superiorem cap. LXXXI. notata à nobis antea: *ubi mendicum exsulem in diversorio Graecae urbis desertum sese ac desolatum jacere, secum lamentatus Eucolpius:* Habes deinde

Vidi ego me tecum falsa sub imagine somni:
Somnia tu vincis, si mibi vera venis.]

quo loco *vinces* rescribi mallim. Et mox altero ab hoc Epigrammate:

Jam veteres iras Venus, & Tritonia ponat.]

pro quo *ponit* inibi jam lectitatur. Denique tertii, hoc est, sequentis Tetrastichi initio *intertexta* conjunctim scribendum. Sed hoc vilius, quam pro monentis, aut legentium etiam, dignitate: quemadmodum & alterum illud in vetustissimis illis oppido, ac vere Eroticis Hexametris nescio cujus amatoris Poëtae,

Guttura nunc aliae magnisve monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti, &c.]

Illic siquidem, *magnis monilibus*, palam hodie procusum exstat, repugnante initialis syllabae mensura, & quidem contumacissime, in dictione *monilibus*. Nec minus leviculum in Disticho, cui *Caesaris* praemissus titulus, in honorem (uti apparet) Lucani Cordubensis:

Mantua da veniam fama sacrata perenni, &c.]

Ubi, *famae*, potius placet, tametsi non ignorem receptam lectionem vel Tullii ipsius praesidio atque auctoritate defendi posse, scribentis: *consecrare aliquem omni genere monumentorum.* Illud vero magis nugas etiam sapit, quod pro *arte*, *ante* reposuimus hocce Pentametro epigrammate de Elephanto.

Fit moriens ludus, qui fuit arte pavor.

CAPUT VII.

Poëma quoddam Madaurensis Philosophi de Menandro conversum, longe illud quidem omnium venustissimum, caeterum plerisque ignotum invisumque hactenus, ideoque post nuperam Bineti Editionem formis recudi jussum denuo. Loca in eo non pauca explicata, correcta, vel illustrata.

Exemplum hocce capite Phoenicis illius, Justi Lipsii, imitari decretum est mihi: atque, ut ille PERVIGILIUM VENERIS ab eruditissimo JC. Pithoeo subministratum sibi abiectissimis ELECTIS suis inseruit nuper, item ego alterum quoddam haud minoris elegantiae Poëmatium, non lectum antea, non visum, doctis (ut spero) ac bonis omnibus cupientissimis, imo cum summa adeo ipsius Bineti (ab eo enim hic argenti rivus) voluntate, gratia, faventia, in publicum adoptabo mihi. Dabo hocce primum Romanae Poësos ac communium studiorum cultoribus, dabo etiam Genio ipsus meo, dabo denique, imo merito lubens redonabo, Auctori suo scilicet, quem, quum antehac dilexerim semper, nunc etiam

Ob unus hujus carminis facetiam,
Dignum Latinis, haud Batavis auribus,
Et amare capior pariter, & admirarier.

Is autem L. Apulejus cluit, Philosophus ille Madaurensis nobilissimus: atque ab illo architectone Poëma istud, quod dico, exstructum. in cujus partibus aliquot sigillatim castigandis, ne opera nostra largiores videamur, carmen integrum, praemissa antea inscriptione, antelogio huic nostro protinus subjiciemus: non quidem, uti hoc ipsum in Editionis suae contextum retulit Binetus, sed quomodo nos, partim ex variis ejusdem Lectionibus ad oram libri attextis, partim ex privi ingenioli conjectura universum porro illud rescribendum existimamus. Exemplum vide.

L. APULI Ἀνεχόμενος ex MENANDRO.

Amare liceat, si potiri non licet:
Fruantur alii: non moror: non sum invidus.
Nam sese excruciat, qui beatis invidet.
Quos Venus amavit, facit amoris compotes.
Nobis Cupido velle dat, posse abnegat.
Olli purpurea delibantes oscula
Clemente morsu rosea labella vellicent;
Malas odorent ore & ingenuas genas,
Et pupularum nitidas geminas gemmulas.
Quin & cum tenera membra molli lectulo,
*Cum pectora * adhaerent Veneris glutino;*
Libido quum lasciva instinctu suscitet
Sinuare ad Veneris cursum femina, foeminae
Inter gannitus & subantis voculas,
Carpant papillas atque amplexus intiment,
Arentque sulcos molles arvo Venerio,
Thyrsumque pangant hortulo in Cupidinis,
Dum crebros ictus combibente lumine,
Trepida in decursu Venere, & anima fessula,
Ejaculent tepidum rorem niveis laticibus.
Haec illi faciant, queis Venus non invidet,
At nobis casso saltem delectamine
Amare liceat, si potiri non licet.

Nunc quid in his ipsis potissimum variatum sit, videamus, correctionum nostrarum rationes in loco atque in tempore reddituri.

*Cum pectora * adhaerent Veneris glutino;*

Lacunam in medio vides, sed vero modicam eam, & cui explendae sesquipedali verbo nequiquam sit opus. itaque statim auxilium à Bineto invenit, *una*, interponere auso, huc ipsa illum manu quasi ducente sententia. Mihi vero idem juris istuc ab hypercriticis nostris si tribuatur, quid vetat, quo minus *arte*, sive *arcte*, ἀντὶ τοῦ *una* in vacuum porro venire veneris glutino agglutinatum jubeam?

Libido quum lascivo instinctu suscitet
Sinuare ad Veneris cursum femina, &c.

Ita reſtitui, ac diſtinxi, niſi me animi mens fallit, *εὐστόχως*. Neque vero eſt, quod quenquam novitas ejus loquutionis offendat: *ſuſcitet ſinuare ſemina ad veneris curſum*, qui modo in tractatione Poëtarum ingenii aciem ac nervos ſubactos habeat probe: pro *incitet*, ſeu *ſollicitet ſinuare*, hoc eſt, ad lunanda implexu ſinuoſo, & quaſi pectinatim conſerenda, atque *flexipedum hederarum in morem* contortiplicanda inter ſe femora, ſive adeo *femina*, amantes ut ſolent, quod *congenuare*, vel etiam *congeniculare* caſca dictitabat Latinitas. Quod ſi quis Bineto ſubſcribere ſeſe maluerit potius, emendanti praemiſſo commate:

Sinuent ad Veneris curſum, &c.

ecce hic etiam ſecundas agere paratum Douſam; hoc enim ſatius conſultiuſque eſſe deputo, quam in ambiguam litem deſcendere, aut in dividiam porro venire cum homine ignoto.

Atque amplexus intiment.

Noviter dictum, at rationabiliter tamen, eſtque, *oſcula* (uti apud Ovidium meum eſt) *linguis luctantia*

Valgiter obtortis alte inſinuare labellis,

& (quod Plautus perhibet) *proſerpentem beſtiam facere*, *duplicem ut habeas linguam*.

Thyrſumque pangant hortulo in Cupidinis.

Latine, ac ſignate oppido, ſi modo eorum hominum acumini credendum, qui à *thyrſo* iſto non Bacchico, ſed Ithyphallico, vernaculum illum noſtrum, quod hodie foeminis praecipue ad quemvis ſubitum caſum, puta ſi pedem offenderint, aut teſtum forte manibus prolapſum confregerint, temere ac muliebriter proclamantibus, vulgo in ore eſſe conſuevit; haud quidem iis togatis dico, aut vili de plebe modo; ſed vero his ſtolatis etiam,

Quéiſque tegit medios inſtita longa pedes:

hoc eſt, de ſummo matronis loco, ac ordinis primarii, multo in ſpeciem honeſtiſſimis. Neque id adeo mirandum, quum *thyrſos* nihil aliud, quam *ſcapum* ſive *caulem*, in morem columnae ſupinatum, ac ſubrectum, Latinis hominibus deſignat. Sed neque minor proprietas in verbo *pangant*, pro *figant*, poſito; qua ratione & *plantae*, & *taleolae pangi*, vel *depangi* dicuntur, quum inhumantur, hoc eſt, deſeruntur, aut defiguntur in terram. Unde & Strategus ille Poëtarum Mantuanus noſter:

------ *Pange ordine vites.*

Vide Feſtum. De *hortulo* vero *Cupidinis*, metaphorice ad rem voluptatum tranſlato, quod eodem loco addit Apulejus, poſteaquam venerei arvi arationi *vim illam Lucillianam*, id eſt, ſatum genitalem rite atque ordine ſubjeciſſet, conſulendus ſlos ille Belgarum unicus, Lipſius noſter, Antiq. Lectionum libro III. Sequitur deinceps:

Dum crebros ictus combibente lumine,

Trepida in decurſu venere, & *anima feſſula*, &c.

Ita enim emendare potius viſum nobis, quam retinere id, quod in contextu eſt modo: *conbibente lumine*; aut, quod ad oram a Bineto adtextum legitur, *connivente*. *Combibere* porro *ictus lumine*, tralatio omnium elegantiſſima: à quo etiam Lucretianum illud alienum videri non debet:

Sic igitur Veneris qui telis accipit ictum,
Sive puer membris muliebribus hunc jaculatur,
Seu mulier toto jaciens e corpore amorem,
Unde feritur, eo tendit, &c.

Sic, *amorem bibere*, Virgilius: *Ignem totis oſſibus*, imo *medullis bibere* aut *vorare*, Ovidius, Papinius, & caeteri omnes, quicquid eſt Poëtarum. Apulejus hic igitur, *putres in venerem*, *fractoſque ac vere patrantes* oculos denotare volens eorum exprimit habitum, *qui validis Veneris compagibus haerentes* (uti apud eumpſe Carum noſtrum legimus) *ſollicitant ſpatium decurrere amoris*, hoc eſt, quum res ad effectum jam ſpectat, Poëtae Sulmonenſi haud ignarum. Sic enim ille II. de Arte:

Aſpicies oculos tremulo fulgore micantes,
Ut ſol in liquida ſaepe refulget aqua.

Sed & Juvenalis,

------ *Oculoſque in fine trementes.*

Ad ſuperiorem Lucretii *decurſum* illa etiam ſequentia opportune poſſis accommodare:

Trepida in decurſu Venere, & *anima feſſula*, &c.

Quae quidem reſtitutio feliciter (uti ſpero) nata nobis ſub manu, quum in Bineti Editione:

Trepidante curſu, *Venere* & *anima feſſula*, &c.

illepida hercule, ac coacta nimium conſtructione legatur. Etiam *laticibus* ſcripſimus, contextum potius, quam ſuccidaneam, quae margini adhaeret, lectionem ſequuti, ea vero *lactibus* refert, quod, uti barbarum ac invenuſtum, hoc utique ſignificatu, nec ipſa quidem amorum mater, aut nobis, aut Apulejo, unquam opinor, perſuaſerit.

CAPUT VIII.

Alterius item lepidiſſimi Poëmatii exemplum, carminum Horatianorum genera omnia ac modos ſingulis verſibus complexi, nuper à Crucquio primum, mox à Bineto, tertio nunc denique à nobis, editum, & plenius, & emendatius, non ſine curioſa difficillimorum explanatione.

Pergam officium meum exſequi porro, &, quando ſemel jam exorbitare inſtiti, alterum quoddam Poëtae quidem incerti, caeterum venuſtate & vetuſtate nihil (uti ſpero) priori illi Apuleji Poëmatio conceſſurum, in commune proponam. Promulgatum id non ita pridem, & quidem bis eodem

eodem anno iterata Editione, primum dum comitate atque induſtria liberaliſſimi Cruquii noſtri, iterum ab unico ſuperiorum Carminum editore Cl. Bineto: non ſine lituris, mendis, ac lacunis aliquot, quas tamen, facta utriuſque exemplaris collatione, nos & exſarcire, & integrare poſſe confidentia eſt. ita alterum alterius auxilio eget. Argumentum ex titulo haud ignotum. ipſe, candidiſſime Lector, conſideres licet.

* PASIPHAE FABULA EX OMNIBUS METRIS HORATIANIS.

Filia Solis
AEſtuat igne novo,
Et per prata juvencum,
Mentem perdita, quaeritat.
Non illam thalami pudor arcet,
Non regalis honos, non magni cura mariti.
Optat in formam bovis
Convertier vultus ſuos:
Et Proetides dicit beatas;
Ioque laudat, non quod Iſis alta eſt,
Sed quod juvenca cornua in frontem levat.
Si quando miſerae copia ſuppetit,
Brachiis ambit fera colla tauri,
Floreſque vernos cornibus illigat,
Oraque jungere quaerit ori.
Audaces animos efficiunt tela Cupidinis:
Illicitiſque gaudet
Corpus includi ſtabulis, ſe faciens juvencam.
Et amoris pudibundi male ſuadis
Obſequitur votis, & procreat (heu nefas) bimembrem,
Cecropidae juvenis quem perculit fractum manus,
Filo reſolvens Gnoſſiae triſtia tecta domus.

Reſtituimus (ut vides)

Et per prata juvencum,

legitimam Bineti lectionem prae Cruquiana illa ſubditicia:

Et perpetrata juvencum,

merito, hercule, ac perlubenter amplexi. Atque, ut hic Pictavienſis illa Antverpianae, ita contra Antverpiana Pictavienſi, ſeptimo ab hinc verſu, multis millibus, mea quidem ſententia, antiſtat, in hocce exemplo:

Ioque laudat, non quod Iſis alta eſt, &c.

Etenim in Editione Bineti defectus hoc loco, quem ex Cruquiana ſupplevimus, antiquo Memphiticae Deae nomine retracto è fuga. Etiam *juvenca* ibidem, ἀντὶ τῶ *juveneae*, reſtituere auſi, hujuſcemodi interpretationis fiducia maxime, Paſiphaë Ius felicitatem non ceſſat praedicare, ac magnificare prae ſua, laudibuſque in coelum vehere aſſidue; non eo quidem nomine, quod primaria AEgypti Dea, ac quaſi Praeſeſtrix, novo praeterea Iſidis cognomento inſignis cluens; verum potius, quod vaccina forma, lacteoque candore, notabilis cornua ſuperbe ac glorioſe elata, atque in frontem ſubrecta, gerere conſpiciatur. Quid vero? annon cornuta utrobique Inachis,

Sive juvencam illam, ſive Deam facias?

Juvencam, quod de puella omnium formoſiſſima in candidae juvencae faciem ob furioſam Junonis aemulationem converſa primitus: *Deam* autem, quod, quum ipſius Iſidis perſonam omnemque imaginem gerit, non alius coeleſtis Numinis, quam Lunae nobis habitumque ac perſonam repraeſentet, quae candida eſt, & coerula, hoc eſt, humida, maximeque diebus primis corniculata. At Paſiphaë hanc ipſam, non ut Iſidem lunatis atque in frontem elevatis cornibus conſpicuam; ſed vero, ut patalem bovem laudibus in coelum tollit: ac juvencae potius, quam Deae ſimilem fieri exoptat ſeſe: quo non homini, ſed tauro adultero ſuo, vaccina ſcilicet ſpecie totam approbare ſe poſſit. Reliqua in libris formulariis bene ſe habent, uſque ad Diſtichon illud,

Illicitiſque gaudet,
Corpus includit ſtabulis efficiens juvencam.

Ita enim eſt in utriſque, idque ex divini illius Scaligeri caſtigatione maxime, quam nôs poene integram ſequuti ſumus; excepto, quod pro *includit*, poſtrema excluſa litera *includi*, pro *efficiens*, tranſpoſitis ſic quaſi per μετάθεσιν prioris ſyllabae elementis, diviſim, *ſe faciens juvencam*, fatali huic monſtro probabiliter condonavimus: hoc eſt; aſſimulans ſeſe, quaſi revera juvenca fiet. Nota enim, prodigioſae quidem, ſed antiquae fidei, hiſtoria, qua abiegnae bovis Daedali artificis ſimulacro fallaciter incluſa, ac bovillo integumento velata, indomita haec Minois uxor ductori regii armenti inforandam ſe praebuit, ex cujus compreſſu gravida facta non hominem, ſed Minotaurum, in gremium curracae mariti profuderit denique. Poſſit & lectio conſtitui ac reconcinnari hoc modo:

Illicitiſque gaudens
Corpus includit ſtabulis, &c.

uti Participium τὸ *gaudens* accuſandi, haud nominandi, caſu acceptum ad vocem *corpus*, non vero ipſam *Paſiphaën*, referamus, eadem permanente ſententia ſcilicet. Τῶ *ſtabulis* vero etiam ambiguitas nonnulla ſubeſſe videri poſſit, & fortaſſe ad penitiorem *ſtabulorum* ſignificationem alluſum, unde & *proſtibula*, & *proſtibulae* derivatae, quaſi *pro ſtabulis proſtantes*, ad capturas emerendas exigundaſque à praetereuntibus; de proſtitutis loquor, ac togatis hiſce, quae meretricium quaeſti ſui gratia in propatulo facere condidicerunt ſcilicet: quod genus univerſum, ita graphice veriſque ac genuinis coloribus expreſſum ab unico illo Comicorum principe habes in Poenulo:

* *Exſtat apud Ruſinum de Metris.*

Prosedas, pistorum amicas, reliquias alicarias,
Miseras, seboeno delibutas, servilicolas sordidas:
Quae tibi olant stabulum statumque, sellam & sessibulum merum,
Quas adeo haud quisquam unquam liber tetigit, neque duxit domum.
Servolorum sordidulorum scorta diobolaria.

Sed & *praesepim*, sive adeo *praesepium*, apud eundem pro mansiuncula meretricia, hoc est, pro fornice, instroque, ac loco libero usurpatum reperias non semel, nec apud Plautum modo, sed vero apud Varronem quoque, & ipsum M. Tullium. *Omnia enim loca clausa, & tuta praesepia vocitata antiquitus*, teste Nonio. Neque aliovorsum Juvenalis illud, mea quidem sententia, interpretandum:

Qui bona donavit praesepibus, &c.

Porro, ne quis postremum Hemistichium istud ita, ut posuimus modo, legere addubitet nobiscum, loquutionis fortasse insolentia offensus, eum vero ego à Latinorum Comicorum principe melius Latine addiscere, indidemque has phrases in animum suum immittere, ac fideli memoriae commendare, jubebo: *bardum, vilem, gloriosum, facetum aeque, ac magnificum virum facere sese*: interdum omisso etiam Pronomine, quomodo *ferocem facere*, in Mostellaria, id quod nostris quoque Idiotismis consentit planissime, queis vulgo dictitare soliti: *Faire la pretieuse, le brave, Den praecbert, ost den baen maken.* Nam, quod in Pictaviensis editionis contextu, *effigies juvencae*, quasi per appositionem, superiori sententiae connexum appensumque legitur, quid vero ad emendationem hanc nostram? quae tamen, si cui obesioris naris Lucumoni arriserint minus, poterit, me quoque hoc ipsum praeeunte sibi, *effigie juvencae*, hoc est, sub mendaci juvencae ligneae velamento, falsoque adumbrata vaccinae personae specie ac simulacro, extrinsecus contentus, sibi potius approbare, quam mihi; nam ipsus sane, ad me quod attinet, à prioris sententiae statu haud facile dimovebor. Habes subinde:

Et amoris pudibundi male suadis, &c.

Pudibundi, non in laude, sed in vitio positum videtur, pro pudendi ac merito erubescendi amoris morbo scilicet, quod silentio praetereundum haud quaquam putavimus. Versu vero antepenultimo, qui sequitur, geminam in Pictaviensi exemplari lacunam Cruquii nostri comitate explevimus: cui, lomentum par pari de alieno aliquando ut redderemus, manuductore Bineto, in proximo Sapphico synarteto vicissim auxilio fuimus, primum pro recto patrium, deinde pro auferendi casu rectum in extremo substituentes: hoc amplius, deleto commate, quod versus sententiam in medio conturbare utrobique ac destruere visum hactenus. Eleganter vero *bimembrem*, hoc est, biformem, seu bicorporem, vocat portentosum Pasiphaës partum: quem cum ingeniosissimo Poëtarum Ovidio,

Semibovemque virum, semivirumque bovem,

rite possumus interpretari.

CAPUT IX.

De vitri flexilis temperamento *Tiberii Principis temporibus reperto. Ejus adeo rei caussa quatuor scriptorum auctoritates productae, atque inter se conciliatae mutuo. Dictorum aliquot Joh. Salisberiensis Arbitro auctori suo (illuc unde bonum pedem attulerant)* liberali ac literali causa *assertorum enumeratio.*

Petrus Crinitus, magni illius Politiani auditor, ac discipulus, inter caetera industriae, atque ingenii facinora, libros nobis complures HONESTAE DISCIPLINAE titulo honestos reliquit. In iis, praeter Grammaticae rei, ac verborum veterum tractationem, multa item ad Historias reconditiores pertinentia passim lectitantibus occurrunt, quibus Sallustianum illud jure optimo occentari possit: *Fides sit penes auctorem.* Ea excipio modo, ubi, non abs semet, sed vero ex certorum monumentorum relatu, casci aevi ritus, vel res etiam interdum gestas, curiosa felicitate conquisitas, recenset: quo in numero illud quoque (uti spero) memoria haud sane indignum videri poterit, quod idem de *vitri ductilis*, seu *flexilis* inventione, ea, qua à scriptoribus priscis acceperat fide, nobis porro examinandum proponit, quae res, quoniam miraculo affinis, eademque nostro quoque Arbitro digna aestimata, quam convivalibus Trimalcionis sui festivitatibus interponeret, ne nobis quidem aliena videri debet, quam paullo altius fusiusque repetitam, adductis undique in unum testimoniis, asseramus, atque corroboremus in posterum, & quidem eo hercle curiosius, quod de gestae rei veritate ipse Plinius nonnihil utique visus subdubitare. Sic enim unicus ille, ac fidelissimus naturae arcanorum scrutator, lib. XXXVI. cap. 24. *Ferunt à Tiberio principe excogitatum vitri temperamentum, ut flexibile esset: & totam officinam artificis ejus abolitam, ne aeris, argenti, auri metallis pretia detraherentur, eaque fama crebrior* (restituo, *celebrior*) *diu, quam certior fuit.* Ubi clare imperatoris nomen, sub quo hoc ipsum acciderit, habes expressum, id quod unum modo, culpa exscriptoris puto, in Petroniano exemplo desideratur. Sed & Graecis verbis ejusdem historiae narrationem aliquanto adstrictius à Dione pertractatam operae pretium fuerit cognoscere, eo magis, quod nulla Historici ejus mentio apud Crinitum. Tradit igitur Cassius iste, sed quasi pro comperto, lib. LVII. pag. 617. Κατὰ τὸν χρόνον

τοῦτον

στοᾶς τῆς μεγίστης ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐπειδὴ ἑτεροκλινὴς ἐγένετο, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον ὀρθώθη. ἀρχιτέκτων γάρ τις, οὗ τὸ ὄνομα οὐδεὶς οἶδε (τῇ γὰρ θαυματοποιίᾳ αὐτοῦ φθονήσας ὁ Τιβέριος οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτὸ ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐσγραφῆναι) οὗτος οὖν, ὅστις ποτὲ ὠνομάζετο, τούς τε θεμελίους αὐτῆς πέριξ κρατύνας, ὥστε μὴ συγκινηθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν πόκοις τε καὶ ἱματίοις παχέσι περιλαβὼν, σχοινίοις τε πανταχόθεν αὐτὴν διέδησε, καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν ἕδραν ἀνθρώποις τε πολλοῖς καὶ μηχανήμασιν ἀνασπάσας ἐπανήγαγε. Τότε μὲν ὁ Τιβέριος καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν, καὶ ἐζηλοτύπησε; καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο χρήμασιν ἐτίμησε, διὰ δὲ τοῦτο ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε, μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος οἱ αὐτοῦ, καὶ ἱκετείαν ποιουμένου, καὶ τούτῳ ποτήριόν τι ὑαλοῦν καταβαλόντος τε ἐξεπίτηδες, καὶ θλασθέν πως, ἢ συντριβὲν ταῖς τε χερσὶ διατρίψαντος, καὶ ἄθραυστον παραχρῆμα ἀποφήναντος, ὡς καὶ συγγνώμης διὰ τοῦτο τευξομένου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Meminit & Isidorus lib. cap. 15. his verbis: *Fertur autem, sub Tiberio Caesare quendam artificem excogitasse vitri temperamentum, ut flexibile esset, & ductile. Qui, dum* (forte *cum*) *admissus esset ad Caesarem, porrexit phialam Caesari, quam ille indignatus in pavimentum projecit. Artifex autem sustulit phialam de pavimento, quae complicaverat se, tanquam vas aeneum: deinde malleum de sinu protulit, & phialam correxit. Hoc facto, Caesar dixit artifici: numquid* (lege *numquis*) *alius scit hanc condituram vitrorum? postquam ille jurans negavit, alterum hoc scire, jussit eum Caesar decollari, ne dum hoc cognitum fieret, aurum pro luto haberetur, & omnium metallorum pretia abstraherentur.* pro quo, *detraherentur*, antea dixerat Plinius, & mirum ni ita corrigendum in hoc Isidori loco. Omnium vero disertissime Joannes Salisberiensis, quamvis ab exemplis supra dictis in partem nonnihil dissentiens, libro *de nugis curialium* IV. cap. 5. qui *Policraticus* inscribitur, non quidem de suo, ne quid erres, sed vero de alieno (id quod corniculae isti cum sartoribus illis semipriscis, Solino puta, Macrobio, Isidoro, atque aliis ejusdem farinae mangonibus commune) solens utique, praesertim de Satura Arbitri nostri, quam ex hac ejusdem edissertatione auctiorem porro, instructioremque, suo loco, hoc est, Trimalcionis coenae reddas licebit: *Apud Petronium Trimalcio refert fabrum fuisse, qui vitrea vasa faceret tenacitatis tantae, ut non magis, quam aurea, vel argentea, frangerentur. Cum ergo phialam hujusmodi de vitro purissimo, & solo, ut putabat, dignam Caesare, fabricasset, cum munere suo Caesarem adiens admissus est. Laudata est species muneris, commendata manus artificis, acceptata est devotio donantis. Faber, vero ut admirationem intuentium verteret in stuporem, & sibi plenius gratiam conciliaret imperatoris, petitam de manu Caesaris phialam recepit, eamque validius projecit in pavimentum tanto impetu, ut nec solidissima & constantissima aeris materia maneret illaesa. Caesar autem ad haec non magis stupuit, quam expavit. At ille de terra sustulit phialam; quae quidem non fracta erat, sed collisa, ac si aeris substantia vitri speciem induisset. Deinde martiolum* (lege, *marculum*) *de sinu proferens, vitrum correxit aptissime, & tanquam collisum vas aeneum, crebris ictibus reparavit. Quo facto, se coelum Jovis tenere arbitratus est, eo quod familiaritatem Caesaris, & admirationem omnium se promeruisse credebat. Sed secus accidit. Quaesivit enim Caesar, an alius sciret hanc conditurum vitrorum. Quod cum negaret, eum decollari praecipit imperator, dicens, quia, si hoc artificium innotesceret, aurum & argentum vilescerent, quasi lutum.* Et, ut palam demonstret, se quoque supradictae Historiae fidem, non minus quam Plinium, suspectam merito ac controversam habere, subjungit suis verbis protenus: *An vera sit relatio & fidelis, incertum, & de facto Caesaris diversi diversa sentiunt.* Quaternas (ut vides) auctoritates produximus, Crinito duorum testimoniorum suffragiis superato, idque Petroniani honoris causa maxime, cujus an Salisberiensis iste, pro rei merito, aut scriptoris etiam dignitate, rationem habuerit satis, prudentioribus porro ingeniis considerandum relinquo: hoc unum praestare contentus modo, priorem hujusce narrationis partem auctori suo Arbitro acceptam referendam videri, non, qua ad sententiam tantum, sed vero, qua etiam ad dictionis simplicitatem, ipsumque verborum ambitum, tametsi stellis multo candidissimis nebulam à Brittanni illius fullonia aspersam non negaverim: sed ita tamen, ut pannum in purpura positum haud obscuris utique indiciis deprehendas, quemadmodum & libro *Policratici* VII. cap. 15. sub finem, ubi aliam quandam sententiam tacite, ac dissimulato auctoris nomine, in usus accommodat suos, verbi gratia: *Nam, ut dici solet, amor ingenii nunquam hominem divitem fecit*, pro quo in Satyrico nostro invenias; cap LXXXIII. *Amor ingenii neminem unquam divitem fecit.* Denique, initio capitis sequentis, quis obsecro non videt latibulum furti quaesitum verbis illis: *Qui solas divitias congerere curant, nihil in vita potius credi volunt vis, quam caeteris praetulerant*; qui quidem Petronianum istud memoriter commeminerit modo? cap. LXXXIV. *Deinde qui solas exstruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipsi tenent.* Paene praetericram immemor, quod prius monitum oportuit, *ad coenam quoque Trimalcionis* alterum ejusdem centonum sarcinatoris exemplum pertinere, à Fragmentorum Arbitri editore, per incogitantiam credo, silentio praetermissum. Id vero lib. VIII. cap. 8. *Policratici* quem dico, repe-

reperitabis hujusmodi : *Coenam Trimalcionis apud Petronium, si potes, ingredere, & porcum sic gravidari posse miraberis, nisi forte admirationem multiplex, ignota, & inaudita luxuria tollat.* Ad quam *coenam* etiam retrahendum autumo Fragmentum minutulum, quod à Fulgentio Grammatico sub Petronii nomine citatur his verbis: *Postquam ferculum allatum est.*

DON

DON JOSEPHI ANTONII
GONSALII DE SALAS

COMMENTA

IN

T. PETRONII ARBITRI SATYRICON.

Labor pene puerilis, nunc autem poſtliminio duorum luſtrorum incudi denuo redditus.

AUDITORI MEO.

Ecce in προσχολίῳ, Auditor, adſum, ut, antequam centonem liceat elevare, & auditorium introire, poſſim tecum paucis verbis agere; paucis, inquam, ſed quae reſcire te, mea nonnihil refert, & etiam tua. Sed aures tuas jam bibulas auguror, fac ut ſentiam quoque benivolas Equidem jam olim, adhuc nimirum puer, ex umbris Grammaticulorum egreſſus, dum parenti, heu quondam meo! inluſtri, & venerando, morem gero, luminaque melioris illius aevi penitus luſtro, ſidera minus coruſca delibo tantum, factum eſt, ut in Arbitrum Petronium inciderem; &, quanti illum fecerint Viri eruditione conſpicui, quamque etiam tum carum foret illius nomen, ex omnium longa commendatione condiſcerem. Avidus ideo lectionem adgredior, quis ambigat? Sed, bone Deus, ut offendi eum diſruptum, lacerum, ac deformem! Praetereo hic doctorum Virorum conatus, quibus eidem primitus anxii ſubvenere; nam licet plurimum ii profecerint, egebat miſer ille auxilio praeſentiori. Imparem me ſane tanto facinori ſat bene noveram, quod nec dum juvenis forem, & quod conſcius itidem meae curtae ſuppellectilis. Attamen, fateor quidem, mihi ab iniquo labore temperare non potui; ſic prima illa aetas audax eſt, immo praeceps, ac laſciviens. Poſt vero haud breve temporis ſpatium; quam onus ſubieram, in prolixam ſegetem ſubercrevit noſtra lucubratio, ſeu potius molem indigeſtam, ac farraginem: inibi namque obgeſſeram temere, quicquid ex adſidua lectione ſuccurrebat opportunum. Obgannient haud dubio hic homines inſubidi, triſti & ſuperciliosa fronte mihi objectantes, Siccine puer, Venere apud Arbitrum proſtante nuda oculos paſcere, immo exſaturare, non erubuiſti? non ſalva res eſt. Sed velim id tam candide ad eorum aures perveniat, quam ſimpliciter geſtum eſt. Dicam, quod verum ſcio; narratiunculae ejus devirginatae, me-Hercules, vel in illa aetatula mihi, quod muſica ad ſurdum. Suaviloquentia me cepit, ſimplicis ſtili munditics, urbanitas, & ſales, & in ſumma tot Veneres, quibus primae notae ſcriptoribus aliis quam longiſſime ſupereminceret. Inſuper & ſapientiae praeceptis animum meum ita Petronius compoſuit, ut vel exinde inſigniter edidicerim Fortunam contemnere, imminentiaque tot fati diſcrimina catus opperiri. Deferbuit tamen id ſtudium noſtrum, & altum ſiluit tribus pene luſtris, quouſque plurimorum hortamina, quae apud me imperii vim obtinebant, tandem compulerunt, ut omnino fatagerem fidem jam antiquam liberare, ſatiſque tot annorum facere exſpectationi, qua publicae, qua privatae. Repetii itaque rude opus, &, nunc addendo, nunc vero innumera jugulando, tunc primum concinnavi; ac deinde, ut patet, in COMMENTA haut incommode digeſſi. Iis autem in comminiſcendis quae ratio ſervata nobis fuerit, & lubet aperire.

Noſtra enim COMMENTA Παραλειπόμενα fere ſunt ceterorum Interpretum, apud quos offendentur indubio, ſi inluſtratione indigentia (quod mirum valde

erit)

erit) nonnulla praetermisimus: Pariterque, scriptorum loca illis memorata adtingere, nobis summa religio fuit, nisi diversa prorsus ratione producerentur. Praeterquam quod & iisdem nonnunquam Criticum ferrum, nonnunquam novam faculam, admovemus. Ast in omnibus spero me secutum tale temperamentum, ut de me queri non possit, quisquis de se bene senserit; quum salva omnino personarum reverentia, ubique ludam eorum nominibus parcens ingenti superstitione, quorum sententiae utcumque mihi non probarentur, laudarim vero omnium, qui digni elogio. Ubi autem longiuscule digressi per Parerga videbimur evagari (quod & rarenter fit) si propius rem inspexeris, haud extra oleas, ut ajunt, ferri nos, constabit manifesto. Ἀπροσδιόνυσα quidem non sunt, quae Auctorem quoquo modo exornant, aut morem, quem tetigit; ibique, recenti inquam exornatione priscorum rituum, fors haud lusimus operam. Plerisque etiam locis, quibus huc usque opus fuit Delio natatore, primi nos, praefiscini, vitam & lucem dedimus; omnibus vero adseruimus vindicias antiquae lectionis, ubi ne desperata loca erunt excipienda, de quibus optime forsan omnium fuimus meriti. Caeterum quidem etsi Satiricon illis scriptum fuit, qui solent spectare Florales, adsit tamen COMMENTORUM nostrorum auditor severus Cato; impudentiam enim exhorrens non exibit de theatro. At denique, jam dum plura alia, quae apud nos servantur confecta, publici juris facimus, quisquis es ex Critico Senatu in praesentia futurus meus auditor,

Vive, vale: si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti, si non, his utere mecum.

(I 2) DON

bald. ubi inquit vetus Scholiastes : *Negat Deos ulla alia re celebrari , nisi timore mortalium , ut Lucanus :*

Quae finxere timent.

& Petronius Arbiter istum secutus :

Primus in orbe Deos &c.

Ajunt igitur τὸ *istum* ad Statium referri, non ad Lucanum. Itaque Statio, qui sub Domitiano floruit , posteriorem Arbitrum subindicari. Eos autem caecutire , videat vel andabata galeatus , nam tunc potius ; *illum* , diceret sat bene Latinus Grammaticus ; nisi , *istud* , forsitan scripsit , sententiam ipsam , placitumque intelligens. Utut autem sit illud , *istum* , ad Lucanum proximum referri necessarium. Lucanus vero etsi συγχρονος Arbitro, Poëmate tamen suo illum praecessit , ut notum est , nosque in Commentis nostris patefacimus. Sed quid jam comminiscentur, postquam Terentianum constet , nostrum haut semel Arbitrum advocasse ; Terentianum vero Martialis aetate Syenen rexisse , ipso testante ; inquit Epigr. 86. lib. I.

Tam longe est mihi , quam Terentianus ,

Qui nunc Niliacam regit Syenen.

Et Apollinaris Carm. 9. coaevum , hoc est , haut nimis disparem , Terentianum quoque fecit Persii , Propertii , & Martialis ; illum nempe inter plures inlustres animas recensendo , qui haut nimis longo temporis intervallo inter se differebant. Ut desinant jam Viri eruditione nobiles eumdem Maurum Grammaticum ad Constantinorum tempora deturbare , & cum Apulejo, Tertulliano , Cyprianoque Afris scriptoribus committere.

Ast postquam scriptorem agnovimus , ingenium ejus, ac fortunam propius inspicere, consentaneum. Sed quum adeptus felici fato sit egregium Historicum , qui tradere illum potuit immortalitati , ab ipso jure optimo vita ejus petenda nobis fuit. At praevium illud Plinii Junioris etiam ad Tacitum * usurpem , quum exitum Plinii Majoris vellet memoriae commendare ; nimirum, quod quamvis ipse Petronius plurima opera & mansura condiderit , multum tamen perpetuitati ejus Taciti scriptorum aeternitas addet. Ipsum igitur in hunc modum audi narrantem L. XVI. Annal.

Detur hoc inlustrium virorum posteritati , ut quomodo exsequiis à promiscua sepultura separantur , ita in traditione supremorum accipiant , habeantque propriam memoriam. Paucos quippe intra dies , eodem agmine Annaeus Mella , Cerialis Annicius , Rufus Crispinus , ac C. [reponendum T.] *Petronius cecidere.* Et post pauca ad Arbitrum redit. *De T. Petronio supra pauca repetenda sunt. Nam illi dies per somnum , nox officiis , & oblectamentis vitae transfigebatur. Utque alios industria , ita hunc ignavia ad famam protulerat ; habebaturque non ganeo , & profligator , ut plerique sua haurientium , sed erudito luxu. Ac dicta factaque ejus quanto solutiora , & quamdam sui negligentiam praeferentia , tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniae , & mox Consul , vigentem se ac parem negotiis ostendit , dein revolutus ad vitia , seu vitiorum imitationem , inter paucos familiarium Neroni adsumptus est , elegantiae* ARBITER, *dum nihil amoenum , & molle adfluentia putat , nisi quod ei Petronius adprobavisset. Unde invidia Tigellini , quasi adversus aemulum , & scientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem Principis , cui caeterae libidines cedebant , adgreditur , amicitiam Scevini Petronio objectans ; corrupto ad indicium servo , ademtaque defensione , & majore parte familiae in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam petiverat Caesar , & Cumas usque progressus Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris , aut spei moras ; neque tamen praeceps vitam expulit , sed incisas venas , ut libitum , obligatas , aperiri rursum , & alloqui amicos , non per seria , aut quibus constantiae gloriam peteret. Audiebatque referentes , nihil de immortalitate animae , & sapientium placitis , sed levia carmina , & faciles versus. Servorum alios largitione , quosdam verberibus adfecit. Iniit & vias , somno indulsit , ut quamquam coacta mors , fortuitae similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem , aut Tigellinum , aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum , feminarumque & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni ; fregitque annulum , ne mox usui esset ad facienda pericula. Ambigenti Neroni , quonam modo noctium suarum ingenia notescerent , offertur Silia matrimonio senatoris haut ignota , & ipsi ad omnem libidinem adscita , ac Petronio perquam familiaris ; agitur in exsilium , tamquam non siluisset , quae viderat , pertuleratque proprio odio.*

Mire enim mores , & ingenium ejus expressit , nos vero obiter nonnulla inlustramus. *Illi dies per somnum* , ait , *nox officiis , & oblectamentis vitae transfigebatur.* Quod ipsum de Alagabalo memoriae prodidit Lampridius , qui Neronis simia fuit. Observo equidem, pariter & Vespasiano probatam fuisse consuetudinem illam Petronii ; innuit plane Plinius Nepos Ep. 5. lib. III. ubi de avunculo ait : *Ante lucem ibat ad Vespasianum Imperatorem : nam ille quoque noctibus utebatur.* Ubi nihil aliud , *noctibus uti* , quam officiis , & dierum actibus noctes eidem transfigi. Evincunt Suetonius , & Aurelius Victor , facemque ad Plinii historiam praeferunt. Ille in Vespasiano cap. XXI. iste de eodem sic verbis adhuc disertioribus : *Institutum vero uniforme omni imperio tenuit. VIGILARE DE NOCTE , publi-*

* Lib. VI. Epist. 16.

(I 3)

blicisque actibus absolutis, caros admittere. Inprimis enim Plinius ille fuit, itaque opportune tunc temporis Imperatorem adibat. Hosce autem Antipodas vitae graphice Seneca noster descripsit Epist. 122. *Sunt qui officia lucis noctisque pervertunt: nec antea diducunt oculos hesterna graves crapula, quam adpetere nox coepit. Qualis illorum conditio dicitur, quos natura* (ut ait Virgilius) *pedibus nostris subditos è contrario posuit.*

Nosque ubi primus equis oriens adflavit anhelis,

Illis sera rubens accendit lumina vesper.

Talis horum contraria omnibus non regio, sed vita est. Viguit igitur mos aevo Neronis, ejusque in aula maxime. Quapropter ejusdem noctes pluribus memoratae, Juvenali:

---- *Noctesque Neronis.*

Tacito: *Ambigenti Neroni, quonam modo noctium suarum ingenia notescerent.* Apte omnino. nam oblectamentis Neroni quoque transigebantur. Nec aliter fieri potuit, quin pares omnino forent mores utrinsque, Neronis, inquam, & Arbitri, si arbiter ipse elegantiae Neroni inter paucos adsumptus est. Protulit & Tacitus de Petronio: *Dein revolutus ad vitia, seu vitiorum imitationem.* Ubi & Neronem carpit; ipse namque prius trajecerat & dierum actus noctibus, & nocturnos diebus. Imitatione enim vitiorum mire pellexerunt antiqui insanos Principes. Insignis locus Lampridii est de Alagabalo, facitque unice ad Petronium: *Erant amici improbi, & senes quidam, & specie Philosophi: qui caput reticulo componerent: qui improba quaedam pati, se dicerent: qui maritos se habere, jactarent. Quos quidam finxisse dicunt, ut illi fierent vitiorum imitatione cariores.* Hisce & similibus delinimentis Principem adgressus, animum ejus adeo devinxit, ut *nihil amoenum, & molle adfluentia putaret, nisi quod ei Petronius adprobavisset.* Ejus etiam blandientis urbanitatis vestigia apud Plutarchum exstant lib. Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Ubi quum eruditos astus commemorat adsentantium, inter alia inquit: Ἡ τοὺς ἀσώτους αὖ πάλιν καὶ πολυτελεῖς εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπαρίαν ὀνειδίζωσιν, ὥσπερ Νέρωνα Τίτος Πετρώνιος. *Aut quum sumptuosis ac prodigis sordes objiciunt, nimiamque parsimoniam, ut Neroni fecit T. Petronius.* Item Cornelius ait, Petronium fuisse *Proconsulem Bithyniae.* Cave autem credas, Catullum pariter fuisse, quod ex ejus Epigrammate 10. adstruere, haud dubitavit recentior Taciti Interpres. Nec audiendus vir doctissimus, quum ait in Tacito corrigendum, *Proconsul tamen Britanniae*, loco *Bithyniae*, confundens videlicet Arbitrum nostrum cum Petronio Turpiliano, qui in Britannia Proconsul fuit; quum Turpilianum sub Galba, auctore Tacito 1. Hist. Arbitrum vero sub Nerone constet periisse. *Mox Consul*, subdit Tacitus, id est, post Bithyniae Proconsulatum, at indubie ordinarius non fuit, sed suffectus menses aliquos. Suffectos enim Consules non solum veteres fasti, sed ipsi Historici, qui res gestas exacte prosequuntur, silentio persaepe praetereunt. *Consularem* vero nominat Plinius lib. XXXVII. cap. 2. *Titus Petronius Consularis moriturus* &c. Fuere etiam nomine tantum Consulari quidam dignitate donati. Ita Procopius: ὕπατος κεκλημένος μόνον. *Consul nomine solum vocatus*, ut Senator Ausonius sic de se Idyllio XXX.

Curia me duplex, & uterque Senatus habebat,

Muneris exsortem, nomine participem.

Revera autem Consulem existimo fuisse Arbitrum, & adnuit Cornelius: *Proconsul tamen Bithyniae, & mox Consul, vigentem se ac parem negotiis ostendit.*

Sed video apud Viros doctos in quaestione versari, cui nam sapientiae studio Petronius fuerit addictus? Potior vero pars Senatus Musici Epicuri familiae illum haut cunctanter adseruit, aiuntque hisce argumentis ita esse necessario convinci: quod in Epigrammate *pater veri* aperte dicitur ab Arbitro Epicurus. Item quod Carmen illud condiderit:

Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coeli

Fulmina quum caderent, &c.

Ubi ridere eum adfirmant superstitiosos, qui Deûm timore, tamquam pueri nocturnis terriculamentis, adficiuntur inaniter. Epicureorum namque dogma fuit, Deos Immortales curam rerum humanarum non habere; itaque illum timere, supervacaneum, qui nec beneficiis optimos prosequi, nec improbos suppliciis adficere, meditatur. Addunt, placito Epicuri, scilicet: in voluptate summum bonum situm esse, etiam adhaesisse, quum illum cecinerit versum:

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

Ac denique, animas cum corporibus interire, quae & Epicuri sententia fuit, manifesto moriturum subindicasse, dum *nihil de immortalitate animae*, verba Taciti sunt, *& sapientium placitis, sed levia carmina, & faciles versus audierit referentes.* Equidem autem intrepidus adfirmo, aeque ac hominem Arbitrum fuisse, sic non esse secta Epicureum. Quod clarius ut omnibus constet, discutiendae nobis, leviter tamen, adversariorum rationes sunt. Sed primo nunc subit mirari, adeo disciplinam Epicureorum despicatui adversarios habuisse, ut non animadverterint, minime illam doctrinae fuisse adprobationem, sed propriam adpellationem illius sectae parentis, ut suo loco nos in Commentis patefacimus. Deinde licet decreta plura Epicuri adprobavisset, vere non inducerent, ejus sectaneum esse. Quis-

Quisnam, ego inquam, antiquorum, ita ut Seneca, amavit, verum sese ac germanum Stoïcum adprobare? nemo sane, licet ipsum haut excipias Zenonem, vel Chrysippum. Ille autem quid hic senserit, mecum audi Ep. 16. *Non est quod mireris animum meum. adhuc de alieno liberalis sum. Quare autem alienum dixi? Quidquid bene dictum est ab ullo, meum est. Sic quoque quod ab Epicuro dictum est.* Et Ep. 21. postquam egregias ejusdem Philosophi sententias retulisset, subdit. *Has voces non est quod Epicuri esse judices, publicae sunt. Quod fieri in senatu solet, faciendum ego in Philosophia quoque existimo. Quum censuit aliquis, quod ex parte mihi placeat, jubeo illum dividere sententiam, ET SEQUOR.* Immo munusculum, quod in quaque Epistola pendebat Lucilio, ut plurimum ab Epicuro mutuum sumebat. Tandem vero proferre volo eum, Epicuream disciplinam medullitus adprobantem; nihilominus tamen, masculum se cuilibet probaturum Stoïcum, nec minimum ambigentem; verba sunt ex libro de vita beata cap. XIII. *Mea quidem ista sententia est (invitis hoc nostris popularibus* [Stoïcis, puto] *dicam) sancta Epicurum & recta praecipere, &, si propius accesseris, tristia.* Dicat nunc adversae partis antesignanus non nemo, hancce adoream, nisi discipulus & sectator, haut temere Epicuro tribuisset; tribuit & non semel magnus Cicero, quamquam totus Academicus fuit. Sed tempus jam urget devitandi secundum telum.

> *Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coelo*
> *Fulmina quum caderent, discussaque moenia flammis,*
> *Atque ictu flagraret Athos, mox Phoebus ad ortus*
> *Lustrata deiectus humo, Lunaeque senectus,*
> *Et reparatus honos, hinc signa effusa per orbem,*
> *Et permutatis disjunctus mensibus annus*
> *Projecit vitium hoc: atque error jussit inanis,*
> *Agricolas primos Cereri dare messis honores:*
> *Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemque*
> *Pastorum gaudere manu. natat obrutus, omni*
> *Neptunus demersus aqua: Pallasque cavernas*
> *Vindicat. Et voti reus, & qui vendidit orbem,*
> *Jam sibi quisque Deos avido certamine fingit.*

Ἄθεον ecce totum hoc Epigramma est, non Epicureum. Minime namque Epicurus Deos inficiabatur, qui librum *de pietate erga deos* scripsit, Laërtio & Cicerone testibus. Et passim ubi ejus memoria est apud antiquos, divinam mentem agnoscere, numinaque memorare, animadvertitur. Inter laceras magni aedificii reliquias Carmen illud hodie rejectum est, quo autem ex Arbitri opere, quove loco Satyrici depromptum sit, non comparet, pariterque haut comparere, qua mente deorum professionem, quam alias crebriter adeo intimat, ibi exsertim inficias ierit, ingenue fatendum est. Nam ἄθεον Petronium fuisse, vel per somnium cogitare, uti ex ejus scriptis colligere est, foret prorsus desipere. Deos autem eo in Epigrammate nullos esse, verbis disertissimis dicit, sed metu quemque sibi finxisse. Itaque Auctorem ac parentem Deorum timorem adfirmat, idque subinde appellat naturae scilicet *vitium atque errorem inanem.*

> *Projecit vitium hoc*, inquit, *atque error jussit inanis,*
> *Agricolas primos Cereri dare messis honores.*

Praemissisque tandem clausulam addidit opportunam:

> *Jam sibi quisque deos avido certamine finxit.*

Neutiquam ergo ex adducto Epigrammate infertur Petronium Epicureum fuisse. Verum inquirere etiam oportet, an Petronius juxta Epicuri placita hominum religionem erga deos (quae sententia est adversariorum) inficietur, etiamque deorum providentiam, & praemittenda erit hic opportune inspectio scilicet conceptus, quem de utroque habuerit Epicurus. Seneca plene nobis promet, ideoque locum ejus etsi latiusculum exscribam lib. IV. de benef. cap. 19. *Deos nemo sanus timet*, inquit. *Furor est enim metuere salutaria: nec quisquam amat, quos timet. Tu denique Epicure Deum inermem facis, omnia illi tela, omnem detraxisti potentiam, & ne cuiquam metuendus esset, projecisti ipsum extra metum. Hunc igitur septum ingenti quodam & inexplicabili muro, divisumque à contactu, & à conspectu mortalium, non habes quare verearis: nulla illi nec tribuendi, nec nocendi materia est. In medio intervallo hujus & alterius coeli desertus, sine animali, sine homine, sine re, ruinas mundorum supra se, circaque se, cadentium evitat, non exaudiens vota, nec nostri curiosus. Atqui hunc vis videri colere, non aliter quam parentem: grato, ut opinor, animo. Aut si non vis videri gratus, quia nullum habes illius beneficium, sed te atomi & istae micae tuae forte ac temere conglobaverunt, cur colis? Propter majestatem, inquis, ejus eximiam, singularemque naturam.* Deos igitur confitebatur Epicurus, colebat, ac venerabatur, propter eorum tamen majestatem, ac eximiam naturam. at superstitiosos ac deorum meticulosos cultores deridebat Utrumque hocce innuere Sextus Empiricus videtur verbis illis lib. VIII. adversus Mathematicos: Ἐπίκουρος δὲ κατ' ἐνίους, ὡς μὲν πρὸς τοὺς πολλοὺς, ἀπολείπει θεόν· ὡς δὲ πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, οὐδαμῶς. *Epicurus autem, ut nonnullis videtur, quod ad vulgus quidem adtinet, relinquit Deum: quod autem adtinet ad rerum naturam, nequaquam.* Diis enim providentiam adimebat, exinque

que humanum genus ab deorum metu & religione vindicabat. Eleganter Himerius Sophista rem explicat, & Empiricum interpretatur declamatione, cujus Epigraphe, Ἐπίκουρος, πρόνοιαν οὐκ εἶναι λεγων, ἀσεβείας φεύγει γραφήν. *Epicurus, providentiam negans, impietatis accusatur.* Βωμοὺς, inquit, οὐκ ἀνέτρεψας· ἀλλὰ μάτην ἑστῶτας ἔδειξας, πρόνοιαν ἀνελὼν, δι' ἣν βωμοὺς ἱδρυσάμεθα. Θυσίας καινὰς οὐκ ἔθυσας· ἀλλὰ πάσας ἀνῄρηκας. *Aras non evertisti: At eas frustra esse ostendisti. quum providentiam è rerum natura tollis, ob quam aras exstruximus. Sacrificia nova non introduxisti? At omnia sustulisti.* Sexcenta equidem loca ex Graecis, & Latinis Philosophis in medium producere possem, ubi divinam auferat providentiam Epicurus ille dementissimus hominum; ideoque religiosos pariter exsecretur numinum observatores. Si Arbiter ergo valde se superstitiosum exhibuit, divinaeque providentiae nimium quantum observatorem, nequaquam Hercle sectae Epicureorum erit addicendus in posterum discipulus. Paucula loca Satyrici tantum in praesentia adtingam; totum namque refertum est providentia deorum, hominumque pariter superstitione. Adserit ergo providentiam cap. XCVIII. sub Eumolpi persona: *Immo, ni Deus quidam, humanarum rerum arbiter, prudenti puero excussisset indicium, elusus circa popinas errarem.* & cap. CVI. clarius adhuc sub Lycae: *Deos immortales rerum humanarum agere curam puto, intellexisti, ô Tryphaena. nam imprudentes noxios* &c. ac denique jam verba solum Quartillae referam ex cap. XVIII. quae semel coniciunt negocium: *Nam neque sacra quemquam vulgaturum, & si quod praeterea aliud remedium ad tertianam Deus illi monstrasset, adjuvaturos nos DIVINAM PROVIDENTIAM vel periculo nostro.* Satis testimoniorum sunt de divina providentia. De superstitione plura adhuc possemus proferre: at pleraque in Commentis nostris tempestiviter commemoramus: quare illuc te remittere satis nunc sit. vide quae notamus ad verba cap. CXIV. *Et illum quidem vociferantem in more ventus excussit* &c. item quae ad versiculos illos cap. CXXXIX.

Me quoque per terras, per cani Nereos aequor,
Hellespontiaci sequitur gravis ira Priapi.

Et alias sparsim. Nec diutule immorari licebit illi versui, quo ajunt professum Arbitrum, in voluptate summum bonum situm esse:

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

Id enim, vix credas, serio ullum virum doctum adseverare potesse. Hilaris tantum ac genialis est convivatoris invitatiuncula, ut & amicos concoenas ad voluptatem quoquomodo adliceret paterfamilias; quod post mortis injectam in convivium memoriam erat creberrimo in usu, ut suo loco dicimus. Quod tandem propio exemplo animae interitum haut adstruxerit moriturus Petronius, inferius ostendimus, ubi de ejus morte sermo nobis est. Dilui ergo jam, &, ut arbitror, manifesto Epicureas maculas, quas inurere hactenus Petronio Arbitro adversarii conati sunt; abs gregeque Epicuri cultum admodum ac venustissimum ingenium, ubi indigne * porcus audit huc usque, nunc primum vindicavi. At vero si a me quaesieris, quamnam ergo disciplinam promiserit? haut ego facile dicam. Aliquando putaram adsensum suum ad Academicos deflexisse. nonnulla namque, quae cum illis convenirent, apud ipsum offenderam. Sed quum captiosas disputationes, quaestiunculasque eorum contortulas à quolibet animadverterem eleganti ac venusto ingenio abhorrere, à Petronii vero praecipue *verecundiam Platonis*, postea respui; Stoïcorumque sectam consectatum, credidi rationi magis consentaneum esse. Stoïcorum,* inquam, qui iidem paene cum Cynicis, ut ait Cicero. I. de Off. nam utrorumque dogmata fere convenire, indubium est; vita autem & cultu plane differebant. Inde Juvenalis Sat. XIII.

Et qui nec Cynicos, nec Stoïca dogmata légit,
A Cynicis tunica distantia.

Et plura alii. Jam vero de Arbitro nescio an sit aliquid memoratum, quod ab decretis Cynicorum, immo Stoïcorum, vel minimum dissentiat. Nota autem mihi ut illud consonet, quod negotium fortasse huc usque nonnullis facessit: *Utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat.* &c. *Ac dicta, factaque ejus quanto solutiora, & quandam sui negligentiam praeferentia, tanto grato gratius in speciem simplicitatis accipiebantur.* Vitia autem ejus, seu vitiorum imitatio nec hilum hic obstant, quo minus se purum putum Stoïcum exhibuisse videatur. Aliter certe in aula flagitiosissimi Principis facere non potuit; praeterquam quod & Stoïci Principes, haut secus ac reliquum humanum genus, variis fuere morbis animi, ac naturae, olim obnoxii. Sextus Empiricus *L.* III. *Pyrrhon. Hypotyp. capp.* 24. 25. & *L.* IX. *adversus Mathematicos*, nefaria eorum dogmata recenset, & potissimum Zenonis, & Chrysippi, familiae ductorum, quae Arbitrum nostrum frugi Stoïcum ac probatum poterunt deinceps reddere. Mitiora vero Seneca de illis prodidit, quem juvat audire de se quoque plusquam humiliter ac modeste prosantem cap. XVIII. de Vita Beata: *Haec non pro me loquor: ego enim in alto vitiorum omnium sum: sed pro illo, cui aliquid acti est. Aliter, inquit loqueris, aliter vivis. Hoc per malignissima capita, & optimo cuique inimicissima, Platoni objectum est, objectum Epi-*

* Sic de se Horatius: *Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.*

Epicuro, objectum Zenoni. Omnes enim isti dicebant, non quemadmodum ipsi viverent, sed quemadmodum vivendum esset. De virtute, non de me, loquor: & quum vitiis convicium facio, quum potuero, vivam quomodo oportet. At hic progrederis urgere nos, & Arbiter, ais, nec vita nec verbis pudicus fuit. Itaque potius protulit, quemadmodum ipse viveret, quam quemadmodum esset vivendum. Scriptaque ejus, hoc est, Satyricon, & si quae alia, id manifesto adtestantur. Immo potius, inquam ego, ex antica oppositum. Ibi sane flagitia propalat, ut insectetur; vitia propudiosa depingit, ut puniat & ulciscatur acerbe. Hoc ipsum qui non sentit, à me sciat, nihil unquam sensurum de Arbitri mente, quod abunde, ubi *de scriptis*, inferius ostenditur. Ceterum quid Stoïcis magis familiare, quam id genus obscoena scilicet loquendi licentia? Cicero celebri in illa Epistola ad Paetum L. IX. Familiar. ait. *Amo verecundiam, vel potius libertatem loquendi; atque hoc Zenoni placuit, homini me Hercule acuto: etsi Academiae nostrae cum eo magna rixa est. Sed, ut dico, placet Stoïcis suo quamque rem nomine adpellare.* ac deinceps pluribus id tota Epistola persequitur, quousque hisce eam claudit: *Itaque tectis verbis ea ad te scripsi, quae apertissimis agunt Stoïci* &c. Et lib. I. de Offic. paria refert, quae in eam sententiam ab eisdem contra verecundiam disputantur. Etenim praeterea volo nonnulla eorum placita cum Satyrico conferre, ut apertius omnibus jam constet de Arbitri secta.

Nae Stoïci deos esse, qui mundum administrarent, inprimis censebant; quique consulerent rebus humanis. *Πρόνοιαν* vocabant & providentiam; quae II. & III. de Nat. Deor. & IV. de Finib. Cicero docet. Ut autem huic dogmati adsenserit Arbiter, satis puto liquere ex dictis adversus Epicureos.

Fatalem necessitatem plane etiam agnovit Petronius, pluriesque professus, pedibus in sententiam ivit Stoïcorum, quam refert etiam Cicero lib. de Fato. scilicet *fato omnia fieri.* Porro Tusculanar. V. & lib. II. de Divinat. quid Stoïcorum fatum sit, latiusculе exponit; omnia vero cum Arbitro mire consentiunt.

Stoïcorum erat etiam decretum, *multa falsa esse, longeque aliter se habere, ac sensibus videantur*; quod & uberius in Lucullo disseruit Cicero, interque alia de Chrysippo illud testimonium ibidem dedit: *Sed quid eos colligam, quum habeam Chrysippum, qui fulcire putatur porticum Stoïcorum? quam multa ille contra sensus dissolvit?* &c. Suum vero in hac re sensum Arbiter illis versiculis exposuit:

Fallunt nos oculi, vagique sensus
Oppressa ratione mentiuntur.
Nam turris, prope quae quadrata surgit,
Attritis procul angulis rotatur.
Hyblaeum refugit satur liquorem,
Et naris casiam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus placere
Non posset, nisi lite destinata
Pugnarent dubio tenore sensus.

Credebant item, *visa quaedam mitti à Deo*, inquit etiam in Lucullo Cicero, *velut ea, quae in somniis videantur, quaeque oraculis, auspiciis, extis declarantur. Haec enim ajunt probari à Stoïcis, quos contra disputant.* Quae omnia exemplis in Satyrico Arbiter adseruit. De *somniis* illa sunt cap. XXVII. *Et ideo medicinam somno petii, jussaque sum vos perquirere, atque impetum morbi monstrata subtilitate lenire.* Et cap. CIV. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion quem quaeris*, &c. Et cap. eod. quod nonnihil & *oraculi* habere videtur: *Et mihi simulacrum Neptuni, quod Bais ter stylo notaveram, videbatur dicere: In navi Licae Gytona invenies.* Hocce enim Epicurus derisit, quem ideo opportune laudat, & efsert Eumolpus, ut sic Encolpio, & Gytoni patrocinetur. Sin Neronem, quem Eumolpus repraesentat, subindicat tinctum Epicureorum haeresi, ut alibi dicimus. Istud vero exstat de *auspiciis* cap. CXXII.

Haec ubi personuit, de coelo Delphicus ales
Omnia laeta dedit, pepulitque meatibus auras.

Et hocce de *extis* cap. CXXXVII. *Recluso pectore extraxit fortissimum jecur, & inde mihi futura praedixit.*

Sordidum quoque placitum Stoïcae disciplinae erat: *crepitus aeque liberos ac ructus esse oportere*; sic Cicero memoriae prodidit, Epist. 22. lib. IX. Fam. Puto equidem, urbanus adeo homo, nisi eo placito fretus, in medium haut produceret tale flagitium mercenarii Eumolpi, & sors formosi pueri; maxime quum in balneo solum id sine dedecore apud Romanos esset permissum. Cicero ibidem: *Suppedit, flagitium est: jam erit nudus in balneo, non reprehendes.* Verba Arbitri sunt cap. CXVI. ubi de Corace loquitur: *Nec contentus maledictis, tollebat subinde altius pedem, & strepitu obscoeno, simul atque odore, viam implebat. Ridebat contumaciam Gyton, & singulos strepitus ejus pari clangore prosequebatur.*

Stoïca denique scita nota sunt: *urbanitatem esse virtutem, & eloquentiam virtutem, ac sapientiam esse.* * Absurdum namque valde est, Stoïcos triste ac severum cogitare, frontem caperatam, supercilium contractum, pariterque mores austeros ac difficiles fore, verba insuavia, & consuetudinem injucundam. Ex diametro namque omnia contraria sunt, ut sat liquet ex placitis. Itaque quum se Arbiter praebet inprimis urbanum, & aulicum, etiamque elegantem purissimae elocutionis architectum, in mere Stoïci vivum

* Cicer. III. Fam. ep. 7. de Orator. lib. III.

vivum exemplar aeternitatis in templo erit conlocandus.

Sed jam ad metam decursus, & Arbitri mortem jam adtingit praeludium. Ex ejus autem apud Tacitum descriptione, unde haut parvi momenti rationem sibi pro familia Epicureorum parabant Petroniani Interpretes, equidem jam pridem verum omnino Stoïcum fuisse, conjectabam. Inquit Cornelius: *Nec tulit ultra timoris, aut spei moras; neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas, ut libitum, obligatas, aperire rursum, & adloqui amicos, non per seria, aut quibus constantiae gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientium placitis, sed levia carmina, & faciles versus. Servorum alios largitione, quosdam verberibus adfecit. Iniit & vias, somno indulsit, ut quamquam coacta mors, fortuitae similis esset.* Omnia mihi constantem viri magni animum prae se ferunt, vitaeque & fati contemptorem egregium; & singillatim si examinentur in ipsa Stoïcae Philosophiae statera, facient vel Catoni ipsi satis, vel Epicteto. * Quid aliud quam vitae contemptum praedicant illa verba: *Nec tulit ultra timoris, aut spei moras?* omnino sane. Caesar namque non jussit. Ne autem praecipiti morte obviam ivisse ejus cruciatibus, & impatientia videretur, parumque constantiae suae fisus esse, addit: *neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas* &c. An aliter Thraseas Poetus, an ipsus Seneca? Vincit tamen Noster mora illa spontanea, *ut libitum obligatas, aperire rursum* &c. quum magnus Seneca mortem adeo maturare cupiverit, crurum quoque & poplitum venarum incisione; ac subinde *saevisque cruciatibus defessus*, verba etiam Taciti sunt, *orat provisum pridem venenum amicus promeret; adlatumque hausit frustra*, ideoque *postremo stagnum calidae aquae introiit*; quae adhuc quum non sufficerent, *enim balneo inlatus, vapore ejus exanimatus est.* Praeterea reliquit insuper Arbiter novum sane extremumque suae constantiae, ac fortitudinis exemplum, ipsa nimirum, ut sic dicam, constantiae contemptione. Hoc est, ne vulgus, ut est ad deteriora promptum, postidea crederet, famam ac memoriam insignis constantiae captasse tanto in illo animi robore ac virtute, ut de Paullina Senecae uxore tradidit Tacitus, *famam sociatae cum marito mortis petivisse*, in ipso exitus limine *adlocutus amicos Petronius est, non per seria, aut quibus constantiae gloriam petere videretur; audiitque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientium placitis, sed levia carmina, & faciles versus.* At vero ut suam tandem illam masculam adsereret ἀπάθειαν, miramque animi tranquillitatem immortalitati commendaret, post ipsam venarum abruptionem, ea Taciti mens est, *iniit vias, somno indulsit, ut, quamquam coacta mors, fortuitae similis esset.* Narrationi enim inlustris Historici quid addere, supervacuum. Ideo silere, ac mirari satius duximus, sed eodemmet temporis, hoc addam in fine, indubie spectat, quod de Petronio etiam narrat Plinius Secundus lib. XXXVII. cap. 2. *Titus Petronius consularis moriturus, invidia Neronis Principis, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrhinam ccc. HS emptam fregit.* Mortem igitur obiit anno P. R. C. DCCCXIIX. C. Suetonio Paullino, L. Pontio Telesino COSS. P. C. N. anno LXIIIX. biennio antequam Petrus, & Paullus, Apostolorum coryphaei, Romae paterentur.

* Senecam adi extremo lib. de Providentia.

DE
PETRONII ARBITRI SCRIPTIS,
ET INPRIMIS
DE SATYRICO.

PRAELUDIUM II.

Virum inlustri ingenio praeditum, summa doctrina excultum, Poëticaque facultate divinum, plura opera condidisse, suspicari pronum est. Argumento etiam sunt tot ejus carmina, qua ὁλόκληρα, qua ἀποσπασμάτια, quae inter Catalecta veterum Poëtarum sparsa reperiuntur; omnia namque è Satyrico divulsa ac discerpta esse, ego haut facile credam. Idem in mentem Viris doctis jam olim venisse, equidem puto, quum in adnotationibus ad Fulgentii Mythologiarum Libros * Joan. Baptista Pius perhibeat disertim. Ipsus autem Fulgentius Planciades, cui Petronius Arbiter fuit valde familiaris, Libro de Virgiliana continentia opus Petronii, *Euscius* inscriptum, sive *Eustion*, ut alia exemplaria exhibent, laudat, exindeque profert elegans fragmenticulum: *Cerberus forensis erat caussidicus.* Fulgentius habet: *Unde & Petronius in Euscio ait*; ubi Petrus Daniel tentabat, *in* Εὐνουχίῳ. Adi etiam Dousae F. Spicilegium.

Idem Planciades Fulgentius praefat. lib. I. Mythologicôn alius operis Petronii mentionem fecit, quod *Albucia* vocavit. Ejus, ajunt, amicam fuisse, ac *carmen* de cadem *amatorium* lusisse; ego potius *satyricum* carmen suspicer; quo etiam & mihi praeire Mythologicus, licet conruptus, videtur: nam de Satyra agit, quae sola modum, inquit,

* Cap. XLVIII.

inquit, imponere potest verbalibus undis mulierum; quo loco & *Albuciae Petronianae* meminit, cui cedere alias virorum inlustrium Satyras, fors innuit.

Deponam ego aegrotantia verba, ut si Machaon aliquis, aut Podalirius, contigerit eis: *Sola & Satira, quae modum imponit furentibus* [mulieribus.] *Scilicet PETRONIANA subit ALBUTIA; hoc enim adludente, & Plautinae Saureae dominatus obdormit, & Sulpiciliae Ausonianae loquacitas deperit, Sallustianaeque Semproniae, quamvis praesens sit, melos raucescit.* Sic locum ego interea concinnavi ex pluribus codicum scripturis variantibus. Valde enim *Albucia*, si illa *Albucilla* Taciti est, ut volunt eruditi, *multorum amoribus famosa*, Satiricae scriptioni foret obnoxia. vide quae & de illa adtigimus Praeludio sequuti.

Item, Joannes Episcopus Saresberiensis Lib. III. de Nugis curialium cap. 8. Arbitri citat verbis hisce: *Fere totus mundus ex Arbitri nostri sententia mimum videtur implere, ad COMOEDIAM suam quodammodo respiciens.* Forsitan erit, qui Satiricon subintelligere autumet; tum quod *dramaticum* esse patet, uti infra diclmus, tum quod *maledicum*, conviciosum, ac petulans scriptum sit. Comoedia enim antiqua, ut sciunt docti, tota fuit in convlciis, & Satira mera. Forsitan alii de Satirico etiam Sarisberiensem accipient, sed diversa ratione. Fuere namque olim, qui speciem Comoediae Satiram facerent. Sic S. Isidorus Lib. VIII. *Duo sunt genera Comicorum, id est, veteres & novi. Veteres, qui & joco ridiculares exstiterunt, ut Plautus, Actius, Terentius. novi, qui & Satirici, à quibus generaliter vitia carpuntur, ut Flaccus, Persius, Juvenalis & alii. Hi enim delicta corripiunt, nec vetabatur eis, pessimum quemque describere: nec cujuslibet peccata, moresque reprehendere.* Nescio autem, quam vera sit illa scenicae poëseos divisio; scio tamen, à Criticis malè ea propter accipi Isidorum; quo circa rem totam nos in medium relinquimus.

Isthaec sunt, quae in praesentia succurrunt, memorata T. Petronii Arbitri opuscula praeter Satiricon, de quo jam tempus urget instituere sermonem, quem habebimus duplicem. Primus materiem, hoc est, argumentum complectetur; Secundus vero formam. Nescio equidem, unde aptius, quam è Tacito ipso argumentum eruere possimus. Ipse diserte in vita ejus edocet, quae verba & hic repetimus:

Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus est: Sed flagitia principis sub nominibus exoletorum, feminarumque, & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni; fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula. Ambigenti Neroni quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia matrimonio senatoris haut ignota, & ipsi ad omnem libidinem adscita, ac Petronio perquam familiaris; agitur in exsilium, tamquam non siluisset, quae viderat, pertuleratque, proprio odio.

Urbis ergo Romae imaginem, praecipuè vero Neronis aulae, Satiricon repraesentat, hoc est, flagitia horrenda fere omnium procerum, ac virorum inlustrium; Principis maximè, & ejus domesticorum. Sub larva enim petulantissimi scripti propudiosam Neronis historiam Petronius occuluit, suique aevi turpitudines. Itaque illico ac mentem ego ad Arbitrum adplicui, subiit animadvertere, actiones impudicas Neronis ab ejusdem historicis necessario petendas esse, ut sensa, locaque Satirici, alias tenebricosa, ac difficillima, inlustrari, & enodari possent utcumque. Sic nos fecimus, integramque historiam Neronis pervolutavimus; indeque facem accendimus locis non paucis adeo hucusque caligine obductis, ut desperatio, vel minimae unquam lucis adipiscendae, eos retro multos per annos prorsus ceperit. Res ipsa fidem faciet. nunc progredimur. Vides, inquam, uti codicillorum, ut vocat Tacitus, Petronianorum argumentum unicè cum Satirico conveniat, quod Petronii Arbitri nomine circumfertur; & quum cetera, nomen puta Auctoris, aetas, & alia pariter consentiant, nullus jam de scriptore ac de scripto dubitationi relinquitur locus. Fulcitur haut leviter haec veritas divina illa DIVI PAULLI Epistola ad Romanos, ubi, compar quum ille fuerit aetate Neroni, & Petronio, pariter adeo eademmet vitia exagitat, ac recenset, ut cap. I. & XIII. ejusdem Epistolae ex sententia quorundam eruditorum Theologorum, fere sine Petronii Satyra non possint intelligi. Restat igitur tantum, ut ullus vel levissimus scrupus reliquus non sit, palam facere, quod scripti nomen Tacito memoratum scilicet, *Codicilli*, etiam optime quadret Petronii superstiti Satirico. Quod plane ego ex Ipso Tacito evincam, docente exsertim XIV. Annal. aevo Neronis haut insuetum fuisse, id genus probrosa, & maledica scripta *Codicillos* nuncupare: *Haut dispari crimine*, ait, *Fabricius Vejento conflictatus est, quod multa & probrosa in Patres, & Sacerdotes composuisset iis libris, quibus nomen CODICILLORUM dederat.* Ortum indubie, ex libertate ac licentia supremis tabulis, id est, testamentis & codicillis, concessa, quod libri nempe illi ignominiosi adpellari consueverint *Codicilli*. Hoc etiam ostendit nobis Tacitus Ipse lib. VI. Annal. *Eo metu Fulcinius Trio, ingruentes accusatores haut perpessus, supremis tabulis multa & atrocia in Macronem, ac praecipuos libertorum Caesaris, composuit*, &c. Senatus tamen jampridem inhibere tentavit, sed Augustus, teste Suetonio cap. LVI. *de inhibenda testamentorum licentia ne Senatus quicquam constitueret, intercessit.* En aperte mos, & ejus origo. commodum jam ad reliqua secedimus. Addit Tacitus: *Atque obsignata*

misit Neroni, fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula. Unde & isthaec licet colligere; Primum, obsignatum misisse Satiricon, haut secus ac si testamentum foret, tutius etiam ut sic ad Principem pervenire posset: plures namque pereuntium ex magna bonorum parte Imperatorem instituebant heredem. praeterquam quod & supremae quodammodo tabulae illae fuere. Quod haut incommode fieri etiam potuit. nam à testatore tantum, testibus non adhibitis, nonnunquam supremae tabulae obsignabantur. Innuit Tacitus ipsus Lib. XV. Annal. cap. 54. & 55. de Scevino loquens. Et fors, quod ait nunc Tacitus, *obsignatas* Neroni Arbitrum tabulas misisse, haut inepte de obsignatione capiendum, ac lini trajectione, quae adinventa primum est sub ipso Nerone, auctore Paulo libr. V. Sententiar. Tit. 25. Inquit etiam Suetonius in Nerone, cap. XVII. *Adversus falsarios tunc primum repertum, ne tabulae nisi pertusae, ac ter lino per foramina trajecto, OBSIGNARENTUR.* Deinde colligitur, suppresso vero nomine ad Principem misisse Petronium suum Satiricon; ac sub Encolpio scilicet, ut paret, ipsum latitasse, & subinde Polyaeno: ideoque annulum postea consulto, post obsignationem scilicet, fregisse, tradidit Cornelius, ne vel illud indicium Auctoris superesset etiam post ejus obitum. Subdit Tacitus: *Ambigenti Neroni quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia, &c. ac Petronio perquam familiaris, &c.* Unde & edisco isthaec. Primo, quod codicillorum auctor Neroni innotuit, licet annulum fregerit, & nomen suum occultarit. Item, quod jam Neroni assumptus Petronius non erat suarum elegantiarum Arbiter, nimirum postquam ad Principem Tigellinus detulit, Cumque erat deceptus, ut inquit Tacitus, quod haut parvum temporis spatium fuit; eoque conceptum Satiricon esse, conditumque, intelligere par est. Itaque jure optimo mirabatur Caesar, quod flagitia suarum noctium Petronio notescerent. *Sed* occurrit animo Silia eidem Arbitro familiaris; quae quoniam videretur non siluisse, quae viderat, pertuleratque, (nam Caesari erat ad omnem libidinem adscita) exsilio punita tantum evasit ab immanissima fera. Ita & morsus caeteri, qui in reliquis fragmentis continentur, puta adversus eloquentiae professores, forenses advocatos, sacerdotum libidines, paedagogorum nefaria flagitia, equitum in balneis turpissimum delectum, feminarum adulescentes formosos ambientium levitatem, & lascivos amores, ac denique heredipetarum rapacitatem ac fraudes, omnes pariter etiam ad imperium Neronis spectant, qui mores eo temporis, si unquam alio, potissimum viguere. Et hactenus de argumento.

In forma autem tria considerabimus: Satirici *originem*, *progressum*, formam usque nactum est, in qua tandem conquievit, & postremo *nomen*. Sed ad *originem*. Si Satirae primae Romanae initium inquirimus, longè altius est, quam istius, de qua nobis instituta est dissertatio. Id vero nostrum non interest. nam licet varias illa primaeva mutationes sit passa, nec minimum quid longo tempore cum nostra habuit commune: quo usque ad duas illas species pervenit, quas Quinctilianus recenset. Inde ergo nostrae Satirae origo nobis ducenda necessario est. Ecce verba Fabii nostri ex Lib. X. Instit. Orat. cap. 10. *SATIRA quidem tota nostra est, in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius, qui quosdam ita deditos sibi adhuc habet amatores, ut eum non ejusdem modo operis auctoribus, sed omnibus poëtis praeferre non dubitent. Ego, quantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & esse aliquid, quod tollere possis, putat. Nam & eruditio in eo mira, & libertas, atque inde acerbitas, & abunde salis. Multo est tersior ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores praecipuus. Multum & verae gloriae, quamvis uno libro, Persius meruit. Sunt clari hodieque, & qui olim nominabuntur. ALTERUM illud est, & prius Satirae genus, quod non sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus.* Manifesto separantur his verbis duae species Satirae diversae. Prior species est ejus Satirae, quam Lucilius excoluit, & quodammodo adinvenisse videtur. Horatius aperte dixit L. II. Sat. I.

- - - *Quum est Lucilius ausus*
Primus in hunc operis componere carmina morem,
&c.

Etiam alibi. Altera species est illius Satirae, quam eximie Terentius Varro exornavit: Inventor autem fuisse videtur Ennius, seu Pacuvius. Idem ac Quinctilianus docet Diomedes L. III. pressius tamen, sed non obscurius: *SATIRA dicitur carmen apud Romanos, non quidem [apud Graecos] maledicum, & ad carpenda hominum vitia Archaeae Comoediae charactere compositum; quale scripserunt Lucilius, & Horatius, & Persius. Sed olim carmen, quod ex variis poëmatibus constabat, SATIRA vocabatur; quale scripserunt Pacuvius, & Ennius.* Ad posteriorem ergo speciem pertinet Petronii Satira, ideoque de illa, altera praetermissa, accuratè nobis agendum est. Ejus enim antiquius initium ego non invenio, quam à Pacuvio, aut Ennio. De Pacuvio hodie obscuram satis memoriam habemus, de ejus vero Satiris nullam, ea propter convertendus erit stilus ad Ennium. Ejus Satirae à Grammaticis priscis saepe laudantur. Sextam librum Donatus citat ad Phormionem Terentii: sed Porphyrio vetus Horatii interpres ad Satiram 10. Lib. I. ait, quatuor Satirarum libros ab Ennio relictos esse. Sed nihil mirum sane, quum proni in similes numerorum

errores semper librarii fuerint. Quando vero natus Ennius, à Cicerone habemus: inquit in I. Tuscul. *Annis fere cccccx. post Romam conditam Livius fabulam dedit C. Clodio Caeci F. M. Tuditano Coss. anno ante natum Ennium, qui fuit major quam Plautus, & Naevius.* Verum enim vero non solum originem Satirae nostrae discimus ex Diomede, sed formam etiam, itidemque ex Quinctiliano. Ille: *Carmen, quod ex variis poëmatibus constabat, Satira dicebatur.* Iste: *Satirae genus, quod non sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro* Miscellum ergo existitit opus illud, constans ex variis metrorum generibus, quod ex ipsis Ennii fragmentis, quae apud. Grammaticos reperiuntur, liquido patet. Ex lib. III. Satirarum, sive ex II. Satira exametros versus proferunt, etiamque trimetros jambicos; & sic in aliis libris diversitas similis animadversa. Unde jam error Criniti erit manifestarius, qui * Satirarum libros, ait, scripsisse Ennium quadratis versibus; cui haut dubio A. Gellius imposuit, quum L. II. cap. 29. dixit, quemdam *Æsopi apologum Q. Ennium in Satiris scite admodum & venuste versibus quadratis composuisse.* Habuerunt & Graeci ejusmodi miscellaneae scriptionis exempla nonnulla. Poëta quidam*, Chaeremon vocatus, ex multis versuum generibus mistis, auctore Aristotele L. de Poëtica, carmen quoddam contexuit, quod satis vel ideo opportune vocavit *Hippocentaurum.* Item Homerus in Margite (quod opus convitiosum fuisse, subindicat ibidem Aristoteles) teste Hephaestione, jambicos aliis versibus miscuit; quod sic & Marius Victorinus prodidit L. III. agens de quodam jambici genere: *Hoc genere versuum, ut supra diximus, primus usus est Homerus in Margite suo. nec tamen totum carmen ita digestum perfecit. nam duobus pluribusve exametris antepositis istum subjiciens copulavit.* Verum nescimus, an exinde parentes Satirae nostrae, Pacuvius, & Ennius exemplum sibi sumpserint, certo autem scimus posteris dedisse. Sed quum in dies res augeantur, & plurimum exornentur, accidit Satirae, ut jam non solum ex diversorum generum versibus conflaretur ab inferioris aevi Poëtis; sed ex prorsa oratione simulque vorsa, ut monstruosum Poëma, ipsa tamen varietate conspicuum, edere postea commenti sint; qui fuit Satirae non minimus *progressus.* Similis vero scriptionis antiquiorem auctorem eruditi Terentio Varrone non agnoscunt. Jam ex Quinctiliano audivimus, qui luculentus hic nobis testis est: *Alterum illud, & prius Satirae genus, quod non sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus.* Quorum verborum sensus est, Satiram, quam Varro excoluit, ipsam omnino esse, cujus inventorem antiquitas, ut jam vidimus, Ennium profitebatur; aliter enim capere, scilicet antiquiorem esse Varronis Satiram Luciliana, temporum ratio non concederet, quum posterior natu Varro sit, quam Lucilius. Sed addit Fabius, quod non sola carminum varietate mistum genus id Satirarum condiderit Varro, ut fecerat Ennius, sed cum metris etiam solutam orationem commiscuerit. Eâ in re Menippum Philosophum Cynicum imitatum fuisse, ipsemet Varro apud Ciceronem Academicis quaestionibus disertim testatur: *Et tamen in illis veteribus nostris, quae, Mennipum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conspersimus,* &c. Idem insinuat Probus, grammaticus antiquus, ad sextam Eclogam Virgilii: *Varro Menippeus non à magistro, cujus aetas longe praecesserat, nominatus: sed a societate ingenii, quod is quoque omnigeno carmine Satiras suas expoliverat.* Ubi immerito accusatur à Criticis imperitiae, quod videatur persuasisse sibi, Satiras scripsisse Menippum; quum revera ejus scripta nullus unquam antiquorum Satiras vocaverit; quod ut ego libenter concedam, minime vero, haut secus ac Varronianas (& hic animus dubio procul Grammatici fuit) non posse jure merito Satiras appellari, qua augumenti petulantia, ac varietate, qua soluti sermonis etiam & vincti commistione. Quod fuisse ingenium scriptorum Menippi, haut sinit nos dubitare ipsamet certe Varronis imitatio; quapropter & suas Satiras *Mennipeas* nuncupavit. Omnia A. Gellius plane lib. II. c. 18. *Servus ille Mennippus fuit, cujus libros M. Varro in Satiris aemulatus est; quas alii Cynicas, ipse adpellat Menippeas.* Et inde etiam ipse adpellatus *Menippeus*, ut supra Probus indicavit. Tuetur & non leviter Lucianus, dum Necyomantia Menippi characterem, quae eruditorum observatio est, exprimere haut oblique voluit; ibi Menippum introducit prosantem. sermo ejus ex versibus, & prosa contextus est. Verum enimvero nihilum prorsus refert,* quo minus parissimi sint Menippei Varronis, & Menippi libri, quod proprii sint Varronis versus Satiris suis inserti, Menippi autem aliunde petiti. Ac praeterea unde scimus nos, saepius quoque cum prosa versus proprios non miscuisse Menippum? nec scripta ejus comparent, nec dixit nobis ex vetustis, qui viderunt, ullus. Audimus tamen tamen hodie venerandae antiquitatis testes non paucos proferentes, quam ambitiose Menippum exprimere optaverit Varro. Itaque ego adsentiri non possim, quid vel minimum discriminis comminiscenti, praeter nomen, inter Varronis Satiras & opera ut plurimum Menippi. Nec materie utriusque scripta fuere diversa: carpere namque hominum mores, ac festivo hilaruloque stilo deridere, ambo sibi proposuerunt. hocce sane ex Varronis reliquiis liquido paret. De Menippo Laërtius: τὰ βιβλία αὐτῦ [Μενίππου] πολλῦ καταγέλωτος γέμει, καί τι ἶσον τοῖς Μελεάγρου τῦ

* L. I. de Poët. cap. I.

κατ' αὐτὸν γενομένου. Libri ipsius multo risu referti sunt, non secus atque Meleagri, qui tempore ejus fuit. Ideo Strabo l. XVI. *σπουδογέλοιον* adpellat, hoc est, *in ridiculis versantem, rerumque ridicularum studiosum*, & pariter cum Meleagro componit. Testatur & Lucianus suismet scriptis. nihil quippe ille habuit carius & antiquius, quam aemulari ingenium Menippi lepidis suis sermonibus, ac Dialogis pluribus. Cultor igitur Varro Satirae hujus eximius, ea illas concinnavit forma, & effinxit, quae perstitit diu: quo longo temporis intervallo plures exstitisse inlustres & famigerabiles viros, qui Satiricos hujuscemodi libros scriptitarunt, ambigere delirium est. Sed vetustatis omnia depascentis injuria posteris invidit. Ad nos unus tantum aut alter pervenit magnorum hominum, aetate, eruditione, haeresi quoque philosophica parium. Isti sunt L. Annaei Senecae APOCOLOCYNTOSIS, & T. Petronii Arbitri SATIRICON. Sed ille brevis ludus est de morte Claudii Caesaris; hic vero, quem ad justum volumen auctor perduxerat, avorum memoria adeo à blattis & tineis exesus, mutilus, & deformis adparuit, ut parens, si resurgeret, ut nothum & spurium foetum abdicare posset impune. Ex eo tempore vix reperiri poterit vir ullus ingenio & doctrina nobilis, cujus acumen & eruditionem Arbiter non exercuerit. Verum, ut omnes homines sumus, non dii, impari admodum successu. Sed ad rem. nos putamus, huc adcenseri non posse Martiani Felicis Capellae miscellum Satiricon. Nam, licet connubio illo pedestris & equestris orationis cum Satira praecedenti conveniat: quum ab illa prorsus natura sua, materia, & fine dissentiat, ad aliud scriptorum diversum genus erit revocandum, rationem vero nominis infra adtingimus. Quod pariter & de opere Boëtii, *de consolatione Philosophiae* inscripto, censendum erit. At hic praeterire non licet aptissimam esse hancece formam scriptionis ad expromendos animi sensus felleo cum sale; etiamque duplicis stili vires, ac nervos intendendos ingenii, duobus autem Satirographis illis, Senecae, & Arbitro, alio praeterea respectu forsitam adrisisse: eo, inquam, quod haberent prototypum illius Menippum, qui Cynicae disciplinae fuerat sectator egregius; unde & Varronis Satirae pariter *Cynicae*, ac *Menippeae*, vocatae, ut supra didicimus ab A. Gellio. Itaque quum Satiras erant scripturi, illas nempe aemulari prae caeteris maxime Stoïcos Philosophos decuisse, licet intelligere una namque ac pene eadem doctrina Cynica & Stoïca apud antiquos habebatur. Ast ad *nomen* tandem devenimus, ubi novissimum Isaaci Casauboni commentum, tam de *Satirae* originatione, quam de modo scribendi, sane quam videtur ad veritatem accedere. Vetustissimae quid ni poësi suae valde cum ratione congruit priscos Romanos imposuisse Romanum nomen, non vero exoticum & peregrinum: quod à moribus rudis eorum primordii maximè abhorrebat. Itaque Romana vox *Satira*, & quidem antiquissima apud illos, ac proinde ante illud tempus exorta, quo Graecas disciplinas cum illarum acceperunt nominibus, eaque propter litteris etiam scribenda Latinis, uti in pluribus codicibus pervetustis invenitur, nempe *Satura*, aut *Satira*, quod idem est, ut jam olim monuerunt eruditi, haut secus atque *maxumus*, & *maximus*; *optumus*, & *optimus*, & alia quam multa. Caeterum *Saturae* nomine quid primitus significaretur, cognoscitur ex Acrone veteri interprete Horatii ad I. Sat. Lib. I. ubi docet, *Lancem illam, quae plena diversis frugibus in templo Cereris infertur, SATURAM adpellari.* Idem Diomedes tradit Lib. III. additque ideò *à copia & saturitate rei SATURAM vocari.* Exinde coepit SATURA usurpari latius. Festus: *Satura & cibi genus est ex variis rebus conditum.* Et Varro, teste eodem Diomede, *quoddam genus farciminis, quod multis rebus refertum est, SATURAM* dicit *vocitari*, & profert hocce ex II. Lib. Plaut. Quaest. *SATURA est, uva passa & polenta, & nuclei pinei mulso consperse.* At quod magis ad nostrum scopum accedit, id Festi est: *Et lex multis aliis legibus conferta.* illud sane tandem collimat, quod ejus adbreviator Paullus retulit: *SATURA & genus carminis est, ubi de multis rebus disputatur.* Ita & Acron ibidem: *Ergo & hoc carmen propterea SATURAM adpellaverunt, quia ita multis & variis rebus refertum est.*

Tute jam vides, quam apte Varronianae Satirae, & pariter Petronianae, conveniat SATIRAE vocabulum Romanum. Nam quum Satirae sit plurium videlicet rerum commistio, ubinam, quaeso, mistura major, quam in nostra Satira, & rerum, & multiplicis simul orationis est, ut anterius ostensum? Pariter facit & ad aliam Satirae speciem eadem adpellatio, sed quae ad nos in praesentia ejus explicatio non facit. Ut enim maledicentiae quoque Satirarum adpellatio ipsa quadraret, non defuit & etymi sui satis opportuna ratio. Addit Acro loquens de Satira poëmate. *Alii dicunt, quod ideo Satura* [vel Satira] *vocitata est, quod ita convitia & crimina hominum libere invadat, ut Saturi, id est, ebrii solent homines dicteriis aut contumeliis adficere.* Apte ergo sic à nomine *Satur*, Etymologia petita est, quod & noster D. Isidorus lib. VIII. orig. c. 7. juvat his verbis ex regio codice emaculatis: *aut à Saturis nomen tractum, qui inulta habent ea, quae per violentiam dicuntur.* Mire convenit Satirae Romanae dubio procul & isthaec originatio. utraque ejus species plane circa doctrinam morum, vitiorumque exagitationem versatur.

SATIRICON, sive SATIRICUM Latina formatione, opus suum Petronius inscripsit. Cur

Cur autem potius, quam SATIRA, quaestio est ridicularia. Certe obsoletae insolentesque Inscriptiones auctores Satirarum potissimum perpetuo delectarunt. Sic aliis, placuit *elegidia*, & *elegidariae*, prae *elegiae*, non semel poëmata sua adpellare. Sic *epigrammation* adrisit potius quam *epigramma*, & *apologeticus* potius quam *apologia*, & innumera alia. Ita & Martianus Felix cyclopaediam suam, si vera est ἰκηγῆσις, *Satiricon* vocavit: non tamen quod convitiosum esset scriptum, sed quod miscellum & varium, ut ipsemet In fine adtestatur. Dispescitum videtur in libros & Satiricum fuisse. nam sic veteres Grammatici laudant. Decimus quintus liber, quod supra omnem fidem meo animo est, citatur in veteri quodam Lexico; & sic ab aliis Libri diversi. Utcunque autem res sit, majorem, certo certius est, & potiorem operis partem periisse. Caeterum nonnullae in reliquiis, quae supersunt, parum pudicae (fatendum est) narratiunculae offenduntur dispersae, & quae fortassis castas aures haut immerito offendant. At meHercules sui aevi flagitiis, in quae invehitur, illud potius, quam impudentiae suae, erit imputandum; etiamque ingenii scriptoris praestantiae, & incomparabili eloquentiae. Ab eo enim minime res narrari, sed agi videntur; muniaque oculi sua, non aures obire. Ideo & non semel audiit *disertus* ab antiquis, & aliis quamplurimis elogiis passim decoratur.

DE SATIRICI PERSONARUM NOMINIBUS.

PRAELUDIUM III.

VEtus per aliquot retro saecula obtinuit opinio, Comicos tantum scriptores adigi debere, nomina interlocutorum suarum fabularum aliqua scilicet cum ratione excudere. Sic exsertim ad Adelphos Terentii Donatus edocuit: *nomina personarum, in Comoediis duntaxat, habere debent rationem, & Etymologiam.* Ast, si verum amamus, neutiquam Grammaticus capiendus est restricte de Comicis tantum fabulis, immo potius de universa dramatica poësi, ubi vel Tragoedia ipsa excipienda non est, licet Aristoteles proferat in Poëtica: Ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. *In tragoedia vera nomina retinentur*: additque rationem. Subdit namque post pauca: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ἐνίαις ἓν μὲν ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα. ἐν ἐνίαις δὲ οὐθέν. οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος Ἄνθει. ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ τά τε πράγματα, καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει. *Sed in tragoediis nonnullis unum atque alterum notum servatur, reliqua vero excogitantur: in nonnullis etiam nullum, sicut in tragoedia Agathonis, Flos cognominata, in qua nihilominus pariter res ipsae, & nomina excogitata sunt, & tamen aeque delectant.* Caeterum certo certius est, Petronii Satiricum poëma esse Dramaticum; qua imitatur, exprimitque hominum mores, qua item agentes inducit personas, variaque inter se conloquentes, licet auctor ipse simul interloquatur in fabula, narretque, quod plane Aristoteles in Poëtica tradidit, & prolixe ad illum variis in locis interpretes. Dramatum igitur lege coactus Arbiter fuit procudere, convenienti admodum cum ratione, & respectu, personarum nomina. Maxime autem propter ipsam Satirici naturam; de ipso inquit Tacitus: *Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium, adulatus est: sed flagitia principis sub NOMINIBUS exoletorum, feminarumque, & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni.* Hinc edisci, Satiram scripsisse Petronium, supra jam monuimus. nunc insuper addimus, conjici etiam, & confinxisse nomina. Quid ergo decori eruditissimi & venustissimi scriptoris magis adversaretur, quam temere aut fortuito illa confinxisse? Amant indubie Satirica & Scommatica scripta larvas illas eruditas vocabulorum, quod vel mitiores epigrammatistas olim haut fugit. Unde aperte jam illud Valerii nostri capiendum in praeliminari Epigrammatum epistola: *Spero me sequutum in libellis meis tale temperamentum, ut de illis queri non possit, quisquis de se bene senserit, quum salva infimarum quoque personarum reverentia ludant: quae adeo antiquis auctoribus defuit, ut NOMINIBUS non tantum veris abusi sint, sed etiam magnis.* Sub nominibus ergo scite & argute confictis lusit in plures Martialis, immo, ipso adtestante, in omnes, quos infectatus est. Quorundam nos rationem quaesivimus jam olim, exinque confecimus conlectanea; aliorum nunc in Commentis Petronianis reddidimus. Undique ergo cogi videbatur Petronius ad erudita vocabulorum commenta. itaque haut dubium est, hac in parte politissimum scriptum claudicare, minime illum passurum. Merito jam ideo partium erit in praesentia nostrarum, sensa illa auctoris reconditiora sedulo perscrutari.

Ex Athenaeo enim libr. XIV. conligere licet, ut Comica nomina duarum tantum contingerentur syllabarum, quod infimarum personarum videlicet forent; Tragica vero plurium, quod essent virorum inlustrium: Φιλόγελως δ' ἦν καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὥς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν, ὅς γε τὴν Λυσιμάχου ἀρχὴν κωμικῆς σκηνῆς οὐδὲν διαφέρειν ἔλεγεν· ἐξιέναι γὰρ ἀπ' αὐτῆς πάντας δισυλ-

συλλάβαις· τόνδε Βίθυν χλευάζων, καὶ τὸν Πάριν, μεγίστους ὄντας παρὰ τῷ Λυσιμάχῳ, καὶ τινὰς ἑτέρους τῶν φίλων &c. *Fuit & Demetrius Poliorcetes ridiculorum studiosus, qui, ut scribit Phylarchus libro sexto Historiarum, Lysimachi regnum diceret, nihil à scena comica differre, quoniam ex ea prodirent omnes dissyllabis nominibus appellati, Bithen irridens, Parin, & alios quosdam ejus amicos, maximae apud Lysimachum auctoritatis*, &c. Raro tamen auctoribus priscis superstitibus invenimus id observatum; pariterque Arbitrum insuper habuisse, constat manifesto. Unde autem potissimum Comici servis adinvenerint scenicis nomenclationes, sic Helladius prodidit in Chrestomathia. Ὅτι οἱ κωμικοὶ τοὺς οἰκέτας τὸ μὲν πλεῖον ἀπὸ τῶν γενῶν ἐκάλουν· οἷον, Σύρον, Καρίωνα, Μίδαν, Γέταν, καὶ ὅμοια· ἐκάλουν δὲ καὶ τὰ ἐξ ἐπιθέτων· ὡς ἀπὸ τοῦ χρώματος μὲν, Πυῤῥίαν, καὶ Ξανθίαν· ἀπὸ τοῦ τρόπου δὲ καὶ Παρμένοντα, καὶ Πιστὸν, καὶ Δρόμωνα. ἐκάλουν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ἐώνηντο τὸν οἰκέτην· ἐξ οὗ καὶ τοὺς Νουμηνίας ὀνομάζοι. *Comici plerumque servis nomina a natali solo induunt, ut Syrum, Carionem, Midam, Getam, & similia: partim ex adjunctis, ut à colore quidem, Pyrrhiam, & Xanthiam: à moribus Parmenonem, Pistum, Dromonem: item à die, quo emptus est servus: unde & Numenias vocant.* Aliter vero alii saepiusculè, ut sibi visum fuit. At enim nos propius jam inspiciamus nostri Satyrici nomina.

ENCOLPIUS] Quum ilihaec Satyrae species ad *mistum* genus Poëmatum referri debeat, in quo & Auctor narrat, & aliorum introducit conlocutiones (μικτὸν Graeci, ut alias diximus, vocant) persona necessario scriptum indigebat, quae Auctoris munere fungi videretur. Ejus ergo vicem subit toto in Satyrico Encolpius. nam licet post medium compareat, ejus partes subripuisse Polyaenon, ipse tamen ab Encolpio diversus censendus non est; nomen vero ille commutavit ob mimicum illum Crotone compositum figmentum. Recte omnino illi, qui scribunt *Encolpius.* nam quibus potius *Eucolpus*, sive *Eucolpius*, jampridem adrisit, fors originationis habuere momenta, quae nobis inviderunt. In priscis namque lapidibus adserere ita nomen scriptum reperiri frequenter, nunquam vero *Encolpius*, prorsus sane fuit sua fide abuti majores: nam aliter se rem habere, hoc est, rarenter admodum *Eucolpus* inveniri, saepius autem, in cognominibus potissimum, *Encolpus*, facile cuilibet probabitur animadvertenti, notavitque jam ad Martialem suum Scriverius lib. I. Ep. 31. Caeterum vel Graecanico etymo praestans nostra scriptura est; habent veteres Glossae, Ἐγκολπίζω, *insinuo.* Quod vere quidem de se potuit Petronius praedicare. callida enim & erudita morum suavitate se penitus in potentium animos insinuare consuevit, eorumque in sinu mira fuit acceptus benevolentia. Plane innuunt Taciti illa verba: *Inter paucos familiarium Neroni adsumptus est elegantiae ARBITER, dum nihil amoenum & molle adfluentia putat, nisi quod ei Petronius adprobavisset.* Ejusdem Encolpianae virtutis in Satyrico etiam vestigia reliqua sunt. Eo spectat Lycae & Tryphaenae haut semel erga ipsum repetita benignitas vel cum capitis periculo: Circes item, & Chrysidis adfectus; ut de Gytone taceam, Quartilla, aliisque. Ast in nominis hujusce significatione locum fors habet & illud Tibulli:

> *Quid hoc novi est? quid ira nunciat Deum?*
> *Silente nocte candidus mihi puer*
> *Tepente cum jaceret abditus SINU*, &c.

Quo quid crebrius Encolpio contingit cum Gytone suo? Ἐγκολπίζειν vulgo est, *in sinu habere.*

AGAMEMNON] Rhetor est, & eloquentiae indubie praeceptor; ideo *Magistrum* vocat, ut mea est sententia, Trimalcio cap. I. v. Apte vero regis Agamemnonis illum adpellatione insignivit. Oratores namque & Sophistae *reges* olim nominabantur, quod observarunt jam viri eruditi. Lucianus, postquam bellum eloquentiae magistrum descripsit in Ῥητ. διδασκάλῳ, addidit: Τούτῳ τοίνυν προσελθὼν, καὶ παραδοὺς σεαυτὸν, αὐτίκα μάλα ῥήτωρ ἔσῃ, καὶ περίβλεπτος, καὶ, ὡς ὀνομάζει αὐτὸς, Βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις ἀπονητὶ καταστήσῃ. *Ad hunc itaque si accesseris, teque ipsum tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac conspicuus, &, ut ipse vocat, Rex in eloquentia citra laborem constitueris.* Apte quidem, nam eorum natio superba nimis ac tumida. quod nemo nescit post eruditas Cressolii lucubrationes lib. v. cap. I. Theat. Rhet. Fastuosos autem quoslibet ut plurimum, & superbientes, nomine *regis* haut sine sale nigro notarunt antiqui: sic visum in potentioribus amicis, patronis, ac viris principibus, quos officiosi togatuli ita praedicabant, saepe Hispanus Epigrammatista docet. lib. II. Ep. 18.

> *Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis.*

Et lib. III. Ep. 7.

> *Regis superbi sportulae recesserunt.*

Et lib. v. Ep. 20.

> *Luxuria est, tumidique vocant haec munera reges.*

Sic Ipsus Valerius Martialis, observo ego, ut Arbiter *Agamemnona* declamatorem suum, *Attalum* declamatorem quemdam & oratorem nuncupavit, quod regios exinde concepisset, ac veluti fastus Attalicos:

> *Declamas belle: caussas agis, Attale, belle.*

Petronius vero haut sine exemplo rhetori suo dedit

dedit Agamemnonis nomen. nam prius M. Varro in Virgula divina itidem adpellavit *Agamemnona* similemrhetorem aut declamatorem, nimirum quia regem fecerit Agamemnona Homerus oratione adprime gravem ac vehementem, quod vir doctus Ausonius Popma etiam adnotavit.

Ascyltos] Encolpii *comes* est, *fraterque* nequiori sensu, si qua est verbis Gytonis, immo ejusdem Ascylti, fides. cap. IX. inquit puer: *Tuus iste frater, seu comes.* & cap. eod. Ascyltos: *Cujus eadem ratione in viridario frater fui*, &c. Encolpius autem suum *commilitonem* vocat cap. LXXX. Ast ejus nomenclatura uti Satyrici conveniat actioni, indicare necessum est. Ajunt veteres Glossae: Ἄσκυλτος, *infatigabilis.* Quod sane & opportunum erit interpretamentum verborum cap. XCII. *O juvenem laboriosum? puto illum pridie incipere, postero die finire.* Unde & error patescit cum adspiratione, *Aschyltos*, scribentium.

Giton] *Frater* Encolpii est ac deliciae, totaque in Satyra perpetuus comes, si paucos dies excipias, quos apud Ascylton, si qua est amantibus fides, exulavit invitus. Pannychidis etiam fuit mimicus conjunx; desiderium vero ac voluptas Quartillae, Ascylti, Eumolpi; item Lycae & Tryphenae. Γείτων, *vicinus*, *proximus* sonat, quod verbum amoris agnoscunt Critici; senseruntque, quibus vicina contigit pulcritudo. Veram sane scripturam ex priscis editionibus exhibuimus. Scaligeri autem F. *Gnython* libri aversantur scripti.

Psyche] *Ancilla* Quartillae, ipsa prosante cap. XVI. Eidem toto actu adsidet fidissima, nequitiarumque ejus, uti ex superstitibus reliquiis cogitare licet, nec inferior, nec invenustior aemulatrix. Ideo ab *anima* habuit nomenclationem, quae Graecis ψυχὴ, estque amantium compellatio mellitissima. Juvenal. Sat. VI. 193.

—— *Quotiens lascivum intervenit illud*
ΖΩΗ ΚΑΙ ΨΥΧΗ, *modo sub lodice relictis*
Uteris in turba.

Martialis lib. X. 68.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΨΥΧΗ *lascivum congeris usque.*

Apte ergo Amoris conjunx, deliciosissima ac formae emendatissimae puella, teste Fulgentio Mythologo, & Appulejo fabulatore, Psyche indigitata. Vocabulum etiam verum fuit feminarum pudicarum. Lapis Romanus:

DIS. MANIBVS. SACR.
CORNELIAE. Q. L. PSYCHES.
SER. MARTIVS. MARTIALIS
ET. SPATALVS. Q. CORNELI
FLACCI. DISP.
CONIVGI. FIDELISSIMAE
FECERVNT.

Quartilla] Non Priapi sacerdos est, potius victima. Carmen Ithyphallicum indicat, uti nos latiuscule in Commentis.

Quum sacrum fieret deo salaci,
Conducta est pretio puella parvo,
Communis satis omnibus futura &c.

Apte ideo *Quartilla* vocata, sive, ut arbitrium est viri docti, *Quadratilla*, ut apud Quinctilianum *Quadrantaria*: quibus adpellationibus eae significantur, quae ob quadrantem sui copiam videlicet facerent. *Quintiam* pariter parvi pretii scortillum suspicari licet, carmine devirginato.

Deliciae populi, magno notissima circo
Quintia &c.

Quartilla nomen Romanum est, cujus in vetustis lapidibus seges foecunda.

Pannychis] Virguncula est septennis, cujus impudicae & praecoces cum Gytone nuptiae apud Quartillam celebrantur. Nomen aptum est prorsus cuilibet meritrici. Glossae interpretantur: Παννυχὶς, *hoc excubitum*, *pervigilium.* Nequitia autem, quae latet, palam erit cuicumque Commentum nostrum consulenti ad verba cap. XXI. *Quum sciatis Priapi Genio pervigilium deberi.* Arnobius lib. V. *pervigilia*, & *pannychia* conjunxit, & in vetustis inscriptionibus feminae reperiuntur *Pannychides*; & apud Lucianum meretrices. Satyrici autem est κωφὸν πρόσωπον, uti *Carpus*, *Fortunata*, *Menelaus*, *Lycurgus*, *Doris*, *Endymion*, *Gorgias*, quod hic satis sit monuisse.

Embasicoetas] Cinaedus erat vetusculus, molitor, immo tortor, Encolpii & Ascylti. Apte enim illi cinaedo impositum nomen. Nam, uti Josias Mercerus inquit notis ad ultimam Epistolam Aristaeneti, „ ἰμβατεύειν idem quod ἰμβαίνειν. unde ἐμβασικοίτης, *Incubus*; quod nomen „ Cinaedi apud Petronium. „ quae recte omnino viro docto in mentem venerunt; nam licet Cinaedi alii sit ab Incubis plane, Cinaedus vero ille purus Incubus ea scena fuit, ut nos ostendimus ad verba cap. XXIV. *Quaeso, inquam, domina, certe Embasicoetam jusseras dari.* Itaque jocum, quem ab eo ipse Mercerius petivit, quod promisso scilicet incubo repraesentaretur Cinaedus, ibidem non admisimus.

Trimalcio] Senex ille beatulus est, cujus lautitias, luxumque convivialem, graphice Petronius describit. Nomen certe ab nequam mollitie habet. Glossae: μαλακός, *mollis.* μαλάσσω, *subigo*, *mollio.* Vere omnino, ut ex narratiunculis Satyrici constat. cap. XXVIII. *In chiramaxio deliciae ejus ferebantur, puer vetulus* &c. & alias. *Trimalcio* ergo, id est, *termollis.* quod nimiam ejus mollitiem innuit, quippe ternarius numerus indeterminatus est, & multitudinem comprehendit. Plutarchus lib. I. de Plac. Philosoph. Η τε τριάς, πλῆθ[illegible], ὡς τε συνήθως λέγομεν. Non aspirandum igitur vocabulum esse, satis jam patet; simulque ex Neronis numismatis,

quae laudat Bourdelotius, mihi autem videre adhuc non contigit, in quorum parte reversa legitur TRIMALCIO, quo mire quidem, fides autem penes illum sit, Commentum infra nostrum juvatur, videlicet sub Trimalcionis persona latere Neronem.

CINNAMUS] *Dispensator* ille est Trimalcionis, qui, licet superciliosus ac superbus, exorari tamen ab peregrinis hominibus passus est. Fors autem Cinnamus ille dictus dispensator (ni aliud in amissis detur nobis hodie latere) quod in primoribus servis olim dispensatores censiti, haut secus atque inter frutices aromaticos pretiosum *cinnamum* habitum fuit, sive *cinnamomum*; quo & illud Arbitri spectat cap. XCIII.

----- *Rosa cinnamum veretur.*

Praeterquam quod & id nominis legitur in priscis servorum titulis. sic Romae:

CINNAMVS
TI. CAESARIS. AVG.
PEDISEQVVS
NYMPHAE. CONIVGI
FECIT.

CARPUS] *Scissor* ille est, qui ad symphoniam gesticulatus lacerabat obsonia; id *carpere* adpellabant antiqui; itaque quotiens, *carpe*, Trimalcio proferebat, servum vocabat, eumdemque munia obire sua jubebat. Eo autem lusui illi conviviali amplius quid inest leporis, quod & verum fuerit illud nomen hominum servilium, uti ex priscis inscriptionibus ostendimus in nostris Commentis; addimus, etiam inter ingenuorum cognomina reperiri. Romanum marmor:

D. M.
ALBIAE. THREPTAE
M. ALBIVS. CARPVS
PATRONVS
FECIT.

FORTUNATA] Fictum quoque vocabulum est, quod Trimalcionis *uxori* Arbiter dedit. Apte nimirum, quum Trimalcio ille plane Nero sit, uxor item liberta Acte, ut suo loco ostendimus. *Fortunatus* enim antiquis dicebatur, auctore Cornelio Frontone, qui cum opibus nomen accipiebat, quod mire Actae illi convenit; *Felix* namque, qui a natura habuit, ab ipsoque scilicet ortu. Revera autem pluribus feminis fuit & illud nomen. Vetus elogium Romanum:

D. M.
M. SEIO. DIOGENI
FORTVNATA
CONIVX
MARITO. BENE. MERENTI
FECIT.

Et saepe alias. Fuit etiam & cognomen. sic in inscriptione Romana:

D. M.
ANTONIA. FORTVNATA
FECIT. PATRONAE. SVAE
BENE. MERENTI
HERACLIAE
ET. SIBI ET. SVIS.

MENELAUS] Ille Scholasticus est, *antescholanus* Petronio dictus cap. LXXXI. & praeterea haut exstat ejus memoria. Saepe enim Homerica vocabula personis suarum fabularum imposuerunt veteres. Repete autem hic, quae in AGAMEMNONE diximus: nam huc pariter spectant. Fulgentius Planciades lib. de Cont. Virgiliana, *Menelaus*, *virtus populi* interpretatur.

EUMOLPUS] *Poeta* est, ejusque sub persona adprime poëtarum ingenium depictum. Ejus certe partes ex potioribus sunt in reliquo Satyrico. Nomen vero ei sat bene opportunum. Εὔμολπος sonat *elegans cantor*. Sunt & in vetustis marmoribus, quum sileam historias, plures *Eumolpi*.

M. MANICIUS] *Dominus stabulariae insulae*, sive diversorii; & forsitam diversitor ipse, & stabularius, ut conjectura mea est, dicoque in Commentis; & tunc fortasse *Manicius*, quia manu strenus, cujus & facinora adhuc spectantur in Satyra: *Ille tot hospitum potionibus liberum urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus est, solvitque clamantis frontem*, &c.

BARGATES] *Procurator* ille *stabuli* est, qui sedandis in eo rixis tempori adfuit opportunus. Proferam vocis originationem, quae adhuc puero mihi in mentem venerat, nimirum quasi *gravis catus* sat proprie diceretur Petronio, & pronus eram, ut *Barcatus*, aut *Barcattes*, scriberem. nam sic veteres lapides exhibent nomen, & alias *Barcathes*. C. & G. saepe invicem mutari notum est, & viri docti jam pridem observarunt. Apte enim *gravis*, quum pedibus aeger, ideoque adlatus lectica: *Catus* item quilibet diversorii praefectus, ministerve, scommate haut invenusto posset adpellari, quum satis ubique constet, catum animal esse furacissimum, unde & fures dicuntur cati, non paucis gentibus figurata videlicet locutione.

LYCAS] *Navigii dominus*, Tryphaenae conjux, an & leno? ego sic censeo, sic jubet & rerum ipsissima series. Ita etiam Plautinus leno *Lycus* dicitur in Poenulo, hoc est, *lupus*. Mire huc facit locus Appulei ex Apologia: *Domus ejus tota lenonia, tota familia contaminata; ipse propudiosus, uxor lupa.* Meretrices namque antiquis *Lupae* & vocatae, & *Lupanar* locus publicus. Recte igitur, si scorti apud Valerium nostrum nomen est Epigram. 72. lib. I.

Quinque Lycus, Lyde quatuor, Ida tribus.

Quae omnia sane praeclare congruunt Lycae Petroniano, ejusque universae familiae. Simul &

& vera ſcriptura edifcitur, nam varia nimis eſt. Sunt faepiuſcule & in marmoribus P. Aelius Lupus, & P. Aelius Lycus, titulique haut abſimiles.

Tryphaena] Lycae audit [meritiſſima *uxor*; nam omnium quum foret feminarum formoſiſſima, voluptatis nimirum cauſa, & plane robuſtae, huc atque illuc vectabatur à marito. Deliciosa inprimis erat femina, ac voluptuaria, qua propter illi quidem nomen obtigit ſat bene conveniens. Τρυφὴ, deliciae ſunt, voluptas, ac mollities; ideo & Lucianus ἑταιρ. διαλ. vocabulum id pariter meretrici dedit. Equidem autem haut invitus *Tryphena* ſcriberem. nam ſic haut ſemel in priſcis hodie viſitur monumentis.

Aestus] Unus eſt ex *vectoribus*, qui nempe tonſorem notavit ſibi in navigio Lycae Gytonem, & Aſcylton radentem; quod quum poſtea aperiret, occaſionem praebuit tot in navi turbellis. Unde, puto, *Aetius* contendit Bourdelotius, reponendum eſſe ex Etymologico, ubi: Αἴτιος, ὁ τὴν αἰτίαν, τουτέστι, τὴν ἀφορμὴν διδούς. *Aetius, qui cauſam, hoc eſt, occaſionem* vel *anſam, praebet.* Aliter nos. nam *Aeſtus* ille ab raſura eorum auſpicium ſibi fecit, exſecratuſque omen eſt, quod imitarentur naufragorum ultimum votum, quod nomini Αἴτιος convenit plane. Inde ἀστραπαὶ, βρονταὶ, ἀετὸς, ὄρνιθες αἴτιοι, *fulgura, tonitrua, aquila, aves augurium, auſpiciumve facientes*, Graecis ſcriptoribus ſunt, uti Budaeus obſervat, pueroſque non latet. Ideo & inferius ſubdit opportune Eumolpus de re agens eadem: *Nec non eodem futurus navigio, auſpicium mihi feci:* ubi Barthii argutia admodum adridet ſcribentis, *auſpicium nihili feci.*

Lycurgus] *Dominus villae* eſt, quae a graſſantibus, puto, Encolpio, & Aſcylto expilata fuit: exinque raptas latrocinio veſtes, & pretioſas manubias in uſus ſuos diu adſervarunt. Alibi hodie ejus mentio non eſt. Ille quippe cap. lxxxiii. memoratus longe diverſus fuit, Satyricique nuſquam exſtitit interlocutor, perſona, aut commilito, uti nos ibidem latiuſcule. Fuit enim Thrax haut dubio Lycurgus ille, qui *hoſpes* audiit apud antiquos haut ſine honore. Exin & Arbiter *Lycurgum* vocavit toparcham iſtum, qui hoſpitio Petronianos ſocios liberaliter excepit, & cui eam retulerunt illi gratiam, ſcilicet rapinam.

Corax] *Mercenarius* Eumolpi eſt, qui & *tonſor*; habuit namque proprium tonſorem poëta ille, uti Martialis noſter, ac plures alii. Κόραξ, *corvus* eſt, quae avis edaciſſima; unde Plautus *corvitare* in Caſina verbum conflavit, hoc eſt, inſtar corvorum tuburcinari, ac ſeſe ingurgitare, quae omnis miniſterii unica cura eſt, ut ſat Comici teſtantur. Item, Κόραξ, *uncinus* eſt, aut *annulus*, quo hoſtium pulſatur; qui & *manus exterae* dicuntur Lucretio in i. haut aliter quam bene. nam manuum, quibus & pulſare fores ſolemus, munere illi funguntur. quod probe & famulo conveniet. Memini equidem multis abhinc annis me apud antiquum ſcriptorem offendiſſe, ſervitia pari ratione dominorum *manus ac pedes* indigitari. Unde ſpecies illa proverbii noſtri originem duxit, *es mis pies i mis manos*, de ſedulo nempe ac induſtrio famulitio uſurpari ſolita.

Polyaenos] *Idem, qui Encolpius* eſt, nomen vero Crotone mutavit (ubi divitem orbum Eumolpum finxerunt) ut nihil ſuorum praeteritorum facinorum fraudi inimicae obſtaret, quominus captatores poſſent irretiri. Πολύαινος ſaepe apud Homerum Ulyſſes cognominatur, & interdum pro, *glorioſus*, *multum laudatus*, quod mire convenit Encolpio. Vide autem, quae infra in Circe dicimus.

Chrysis] *Ancilla Circes* impudicae eſt, & ipſa impudica. Haut invenuſtula forma fuiſſe praedicatn, ex eo ſcilicet, quo Encolpium, five Polyaenon, adoritur, licet cognoſcere: *Quia noſti Venerem tuam, ſuperbiam captas;* pariter namque, quod illa bene nota ſibi foret, ſuperbire videbatur. Huc faciunt longi logi, quos cum eodem Polyaeno conſerit cap. cxxvi. Merito ergo χρυσὶς adpellata, hoc eſt, aurea; quippe *ex forma nomen inditum eſt*, ut Plautus loquitur. Ea propter indubium, haut paucas hujuſce nominis antiquas meretrices offendi. Cujuſdam Timocles meminit apud Athenaeum lib. xiii. & Plutarchus alius, quae amica fuit Demetrii. Sed longum ipſas recenſere. Rationi igitur jam conſentaneum videbitur, ſi fictis etiam meretricibus ſuis id nomen ſcriptores indiderint. Sic apud Lucianum eſt Dial. Meretr. apud Terentium in Andria, & apud Perſium Sat. v. In lapideis item monumentis nomen reperitur nonnunquam, pluries vero cognomen.

Doris] *Amica Encolpii* eſt, quam nimirum poſthabuit, poſtquam pulcherrimam Circem conſpexit, amavitque. De ipſa enim plus hodie memoriae non ſupereſt. Δορίς, culter eſt ad excoriandum, quod ſignificatum a meretricis moribus non abhoret. Etiam apud Boiſſardum exſtat ſub ſtemmatis foeminae ac viri Doridis inſcriptio:

AELIAE. DIVAE. AVG. L. DORIDI. ET. ATIMETO. FECIT. MEROPE.

Circe] *Matrona* nobilis eſt, fama ob proſtitutum pudorem profligatiſſima, forma autem emendatiſſima, de ipſius tamen toro, dum illum deperit, ſine voluptate ſurrexit Encolpius. Nullo alio profecto nomine magis decenter matronam Arbiter notaret ingenuam, & impudicam. Utroque enim Circe exſtitit inſignis, ut pote

(L. 2) quae

quae diis orta, prostitit Acaea in insula libidini mancipata. Haut aliter quidem Ulyssem illa pellexit, ac Petroniana Polyaenon; tu confer cum scena nuptiarum impudicarum Circes cap. CXXVII. librum X. Homeri Odysseae, illud vero potissimum, [vs. 333.]

—— Νῶϊ δ' ἔπειτα
Εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβήομεν, ὄφρα μιγέντε
Εὐνῇ, καὶ φιλότητι, πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.
...... *Nos vero deinde*
Lectulum meum conscendamus, ut commixti
In lecto, & amicitia confidamus invicem.

Unde perquam opportune Petroniana protulit: *Nec sine causa Polyaenon Circe amat; semper inter haec nomina fax surgit.* Polyaenos namque Ulysses dictus, ut supra ostendimus. Adde, quod minime vacarit veneficii suspicione nostra etiam Circe, quod vel famula ejus Proselenos saga peritissima testatur haut illibenter.

PROSELENOS] *Anicula saga* est, Circes famula, quae Encolpii inertiam inguinum paralysinque magicis artibus emendare tentavit. Anne ab Arcadia est anus oriunda, & ideo dicta *Proselenos*, hoc est, *antelunaris*? Arcades scilicet cum luna ipsa de antiquitate certaverunt, eademque priores haberi totis viribus conati sunt. Idcirco Προσέληνοι dicebantur, uti ex Aristotele Scholiastes Apollonii testatur ad illud IV. Argon. [263.]

—— —— —— Ἀρκάδες Ἀπιδανῆες,
Ἀρκάδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται
Ζώειν.
Arcades, qui & ante lunam dicebantur
Vivere.

Idem docet Scholiastes Aristophanis ad Nubes [vs. 397.] & Virgilii Servius ad II. Georg. & Statii Lactantius ad IV. Thebaid. Dixit etiam exsertim Ovidius lib. II. Fast.

Ante Jovem genitum terras habuisse feruntur
Arcades: & luna gens prior illa fuit.

Aliunde vero, non ab Arcadia, jocum vocabuli vetustissimae aniculae fat Petronius convenienter petivit; ab ipsa, inquam, annosa vetustate, quasi antiquior luna anus videretur Acheruntica; quae hyperbolicae exaggerationes haut infrequentes sunt venustis scriptoribus. Referam hic conlationis ergo fat lepida nonnulla epigrammata. Tale in Lesbiam Valerii nostri est 39. lib. X.

Consule te Bruto, quid juras, Lesbia, natam?
Mentiris, nata es, Lesbia, rege Numa.
Sic quoque mentiris, namque ut tua saecula narrant,
Ficta Prometheo diceris esse luto.

Similiter lusit in anus Plotiae Epitaphio, eodem libro Ep. 67.

Pyrrhae filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laërtes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Jam cornicibus omnibus superstes,
Hoc tandem sita prurit in sepulcro
Calvo Plotia cum Melanthione.

Sic vetus in Priapeis Epigrammatarius: Epigr. XII.

Quaedam senior Hectoris parente,
Cumaeae soror, ut puto, Sibyllae,
Aequalis tibi, quam domum revertens
Theseus repperit in rogo jacentem &c.

Et alibi: Epigr. LVII.

Cornix & caries, vetusque bustum,
Turba & putrida facta saeculorum,
Quae forsan potuisset esse nutrix
Tithoni, Priamique, Nestorisque,
Illis ni pueris anus fuisset, &c.

Pariter & Graeculi Epigrammatistae supra fidem omnem vetularum aetatem extulere, quos nunc non exscribo. Addo tamen in fine respectu hocce, Arbitrique nostri haut sine memoria, Barclaium scilicet politissimum *Argenidis* fabulae scriptorem, ejusdem Argenidis aniculam nutricem indubie *Seleniisam* adpellasse. adcuratus ille valde artifex fuit nominum personarum.

ENDYMION] *Puer* est, cujus praeter illam, ENCOLPIUS DE ENDYMIONE PUERO, marginalem inscriptionem, pluribus in editionibus adpictam ad fragmentum cap. CXXXI. *Ipsa corporis pulchritudine me ad se*, &c. nihil aliud ad nos contigit pervenire. Ibi indicamus ad Circem potius spectare fragmenti narratiunculam, ideoque nobis visum de alio solo exulantem inscriptionem detrudere. Apte vero speciosus puer potuit Endymion nuncupari, respectu scilicet ad somniculosum adulescentem ob pulcritudinem efflictim lunae quondam adamatum. pueri quidem ut plurimum somniculosi valde sunt.

ENOTHEA] Anus est *sacerdos Priapi*, magaque insignis, inde *Enthea* adrisit potius Bourdelotio. ἔνθεοι namque & magi dicuntur. Conveniret item appellatio vetulae sacerdoti, & vati, quippe quae & numine adflari atque concipi soleret, quod genuinum vocis significatum: sed nihil necessum mutare; *Oenothea* enim, sive *Enothea* diphtongo contracto, propritim valde adpellaretur bibacissima anicula, de qua Arbiter cap. CXXXVI. inquit: *Excusare coepit moram, quod amica se non dimisisset tribus nisi potionibus e lege siccatis*, repetitque haut semel subinde.

PHILUMENE] *Matrona* illa captatrix est, quae juniori aetate multas saepe hereditates formae lenocinio extorserat; quum vero jam annis confecta anus, filiorum videlicet petulantia antiquum morem perseverabat extendere. Φιλουμένη, *amabilis* sonat, quod de illa adolescente vere dici poterat. Sic apud Terentium vocatur in Andria, & Hecyra, puella nobilis, honestaque facie decora. Item, in litteratis saxis nomen id reperitur, etiamque cognomen.

GOR-

Gorgias] *Captator Eumolpi* fuit, ut plures alii, delusus. Fragmenticulum tantum ejus nunc illud supereſt; *Gorgias paratus erat exſequi*; cujus ſenſus, paratum illum eſſe ad exſequendum monita Eumolpi, quibus ſumma erat: Quod omnes haeredipetae, qui in ſenis teſtamento legata habebant, corpus ſuum in partes conciderent, & adſtante populo comederent: nomen quoque in Romanis inſcriptionibus legitur.

Albucia] Ejus hodie memoria in Satirico non exſtat, meminit autem Fulgentius praefatione Lib. I. Mythologiarum, videturque innuere, & ſic quoque cenſuere jam olim viri eruditi, de ipſa noſtrum Arbitrum carmen amatorium luſiſſe. Eandem quoque cum illa faciunt, quam *Albucillam* Tacitus vocat Lib. VI. Annal. ac refert ſub Tiberio *multorum amoribus famoſam* fuiſſe. Quibus ſane facile ego ſubſcribam, quum eorum commentum nec temporum videatur rationi repugnare, nec multum nomini. Praecipue enim quum *Albucia*, non vero *Albutia*, conſtanter in vetuſtis inſcriptionibus exaratum invenerim. Itaque jam coacti non erunt in Tacito deinceps *Albutilla* reponere.

Hactenus de Perſonarum nominibus lubuit argutari. neſcio an alicubi, ubi divinandum nobis fuit, impoſuerimus theatro; certiori enim pede per avium ſolum & incultum incedere, cuilibet, arbitramur, haut licet. Plura autem de opertaneis hiſce, qui reſcire cupiverit, manes jubeo conſulat Petronii, quod aliquâ terrarum parte procuratum etiam, à viro docto cognovi. Equidem adeo curioſus non ſum, nec tanti mihi

—— *ſtultus labor eſt ineptiarum.*

Praeterea alii ſunt interlocutores Satirici, quorum reticentur vocabula: iiſce autem Nomenclaturis eorum interlocutiones ad oram deſignavimus. Anus, Atriensis, Servus, Conviva, Miles, Diversitor, Nauta, Ancilla, Villicus.

DON JOSEPHI ANTONII GONSALII DE SALAS

COMMENTA

IN

T. PETRONII ARBITRI SATYRICON.

Cap. I. *Num alio genere Furiarum declamatores inquietantur, qui clamant?*] Figurata omnino interrogatio est adseverantis, cui orationis generi vigoris plus, ardorisque inest excitando auditori, commovendo, quam si *pronuntiative*, ut ajunt Grammatici prisci, rectaque ac simplici oratione diceret, *Non alio genere Furiarum* &c. Frustra igitur sunt, qui emendant. Furiarum vero haud dubio genus secundum est, quo Declamatores inquit agitari. Tres namque illae fuere, *quarum prima Alecto:* Verba Fulgentii sunt, Mythol. lib. 1. cap. 6. quae, rem opportune satis totam aperiunt. *Ἀληκτὼ enim Graece impausabilis dicitur. Alia Tisiphone: Τισιφόνη autem, quasi τούτων φωνὴ, id est, istarum VOX. Tertia Megaera: Megaera enim est, quasi μεγάλη ἔρις, id est, magna contentio. Primum est ergo, non pausando Furiam concipere. Secundum est, IN VOCEM ERUMPERE. Tertium, jurgium protelare.* Qui in vanas ergo, sensus est Satirici, declamationum voces erumpunt, num alio, quam Tisiphones, Furiarum genere inquietantur?

Declamatores] Satis superque interpretes jam pridem de declamatoriis exercitationibus ad Arbitri egerunt inlustrationem, quo circa, quum hac in parte, ut & nonnullis aliis, praeverterint nos, leviter loca, ne asymboli scilicet, indeque discedamus jejuni, nonnunquam adtingemus. Praecipua enim olim fuit, in scholis Rhetorum, & Sophistarum, declamationum exercitatio, eamque vario temporum lapsu varias induisse formas, jam dudum factum est, quum Viri eruditi monuerunt. *Thesibus* primitas, *locisque communibus* sese Scholastici, ipsique Sophistae exercebant, aliterque, & aliter, quousque ad *Suasorias* tandem, *Controversiasque* devenere. Sub *declamationum* autem nomine omnes nimirum exercitationum species illae apud Latinos comprehensae, uti μελετῶν apud Graecos. *Ficta* enim erant *certamina Rhetorica*, ut Priscianus ait, unde & πλάσματα dicta, & *figmenta Sophistarum*, item Auctori Dialogi de Orator. argute sane, *Scenae Scholasticorum*, & Ennodio *dicendi simulacra*. A. Gellius *decursus ludicros* vocavit, & *simulacra praeliorum voluptaria*. Eo autem, quod declamationes repraesentarunt perdiu litium fictas imagines, Ausonius *falsas* lites vocavit Epist. 11. ad Paullum Rhetorem:

Vel falsas lites, quas schola vestra serit.

Quod S. Basilius mire verbis illis exposuit, L. 11. cont. Eunom. Πρὸς κατηγόρους τι μάχη μὴ ὑφιστάντας, καὶ ἀπολογία πρὸς κατηγορίαν οὐ προῤῥηθεῖσαν, καὶ λόγος πρὸς δικαστὰς τοὺς οὐδαμοῦ φαινομένους. *Est enim pugna adversus accusatores, qui nusquam sunt, & ad accusationem non praedictam responsio, & ad judices, qui nulli videntur, oratio.* Id vero postea fastidientes scholastici, ad mera nugamenta, quasi tempestate delati, adhaesere, tanquam ad saxum, diversaque prorsus à forensibus caussis tractare coeperunt, quo Arbitri spectat plane & illa indignatio hoc capite: *Et ideo ego adolescentulos existimo in scholis stultissimos fieri, quia nihil*

nihil ex iis, quae in usu habemus, aut audiunt, aut vident, sed piratas, &c. eaque propter, *quum in forum venerint, putent se in alium terrarum orbem delatos*.

Inquietantur.] Ductum est ab spectris, nocturnisque terriculamentis, quae nimirum *inquietare*, hoc est, somnos impedire, consueta. Sic puer veneficae minatur apud Horatium Epod. v. vers. 91.

Quin, ubi perire jussus exspiravero,
Nocturnus occurram furor,
Petamque vultus umbra curvis unguibus,
(Quae vis Deorum est Manium)
Et INQUIETIS adsiduus praecordiis,
Pavore somnos auferam.

Inquietari igitur, somno privari priscis. Ita apud ipsum Arbitrum Eumolpi illud est in soporem labentis, ab Encolpioque excitati, cap. c. *Inquietatus ille moleste tulit: & hoc erat*, &c.

Succisi poplites membra non sustinent.] Parissime Lucanus noster, Petronio συγχρονος, in extremo Panegyrico ad Pisonem:

Et tremefacta cadunt SUCCISO POPLITE MEMBRA.

Nescio an, more suo, Lucani versum huncce, immerito tamen, carpat nunc Petronius. Isti porro *supernati* vocabantur antiquitus. Festus: *Supernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum. Ennius:*

His pernas succidit iniqua superbia Poeni.

Haec ipsa tolerabilia essent, si ad eloquentiam ituris viam facerent.] Fecerunt omnino Ciceroni Christiano, Lactantio inquam. Ipsus profitetur, lib. 1. cap. 1. *Multum nobis exercitatio fictarum litium contulit, ut nunc majori copia, & facultate dicendi causam veritatis peroremus.* Prolixe autem Arbiter, ut plures antiquorum, genus id exercitationis infectatus est.

Rerum tumore, & sententiarum vanissimo strepitu.] Vide quae notantur inferius ad verba illa capitis II. *Levibus enim, atque inanibus sonis*, &c.

Sententiarum.] Plurimus usus *sententiarum* in declamationibus, & in Petronio plurima mentio. Illuc faciunt loca, quae sequuntur: cap. VI. *Dum ergo juvenes sententias rident.* Et cap. X. *An videlicet audirem sententias, id est, vitrea fracta.* Et cap. CXVIII. *Quam controversiam sententiolis vibrantibus pictam*, & iterum ibidem. *Ne sententiae emineant extra corpus*, &c. Graecis autem sententiae illae γνῶμαι dictae, quarum differentias, exemplaque, tradidere ex Hermogene Priscianus, lib. *de Praeexercitamentis Rhetoricae*, & Aphthonius *in Progymnasmat.* cap. 6. De illis etiam loquitur Seneca Pater, praefat. Controvers. ad Filios, dum, in ipsis saepius fuisse exercitatum nostratem Porcium Latronem, Oratorum, ipsius Senecae sententia, facile principem, his verbis edocet: *Aliquo die nil praeter has translatitias scriberet, quas proprie Sententias dicimus; quae nihil habent cum ipsa Controversia implicitum, sed satis apte & alio transferuntur: tanquam quae de fortuna, & crudelitate, de saeculo, de deliciis dicuntur. Hoc genus sententiarum supellectilem vocabat.*

Ut, quum in forum venerint, putent se in alium terrarum orbem delatos.] Insigne exemplum Porcii Latronis hocce patefacit, quod refert Quinctilianus lib. x. cap. 5. Ego autem altiuscule repetam locum, quia hujusce declamationis Petronianae potissimam partem illustret mirifice, indiceteque judicium, quod de id genus exercitationibus fecerit summus Oratorum Magister: *Sed, quemadmodum forensibus certaminibus exercitatos, & quasi militantes, reficit ac reparat haec velut sagina dicendi, sic adolescentes non debent nimium in falsa rerum imagine detineri, & inanibus simulacris: usque adeo, ut difficile ab his digressos sit adsuefacere, ne ab illa, in qua prope consenuerunt, umbra, vera discrimina, velut quendam solem, reformident. Quod accidisse etiam Porcio Latroni, qui primus clari nominis professor fuit, traditur: ut quum ei, summam in scholis opinionem obtinenti, caussa in foro esset oranda, impense petierit, uti subsellia in basilicam transferrentur, ita illi coelum novum fuit, ut omnis ejus eloquentia contineri tecto ac parietibus videretur.*

Quia nihil ex his, quae in usu habemus aut audiunt, aut vident.] Ideo ineptissimam judicavit Arbiter declamatoriam exercitationem, indeque ortum, *ut, quum in forum venerint adolescentes, putent se in alium terrarum orbem delatos.* Contra ex antica Plinius Nepos sensit de exercitatione Poëtica lib. VII. Ep. 9. qui locus, praeterquam quod sane eruditus est, venit etiam & huc satis opportune. *Itaque summi Oratores, summi etiam viri sic se, aut exercebant, aut delectabant; immo delectabant, exercebantque. Nam mirum est, ut his opusculis animus intendatur, remittaturque. recipiunt enim amores, odia, iras, misericordiam, urbanitatem, omnia denique, quae ad vitam pertinent, atque etiam in foro caussisque versantur.*

Cap II. *Pace vestra.*] Formula veniam deprecantis. Tibullus lib. II. El. 5.

Pace tua, pereant arcus, pereantque sagittae.

Ovidius lib. III. Amor. El. 2.

Pace loquor Veneris, tu Dea major eris.

Pax pro *venia* usurpata antiquitus, & vicissim *venia*, pro *pace*; sic ad versum illum Virgilii III. Aeneid.

Sed votis, precibusque jubent exposcere Pacem:

Nonius *pacem* interpretatur *veniam*, & Servius ad huncce I. Aeneid.

Orantes veniam templum clamore petebant.

Veniam pro *pace*. Inde conjunxit Arnobius l. II. *Cum pace hoc ejus, & cum venia dixerim.*

Primi omnium eloquentiam perdidistis.] *Primi omnium*, aut *primi omnium*, fere idem; sed paucis hocce post Ciceronem usu venisse annis, disertissime

tissime omnium dixit Seneca Rhetor. præfat. Controv. l. 1. *In deterius deinde*, agit tunc de Ciceronis aevo, *quotidie data res est: sive luxu temporum, nihil est enim tam mortiferum ingeniis, quam luxuria; sive, quum praemium pulcerrimae rei cecidisset, translatum est omne certamen ad turpia, multo honore quaestuque vigentia: sive fato quodam, cujus maligna perpetuaque in omnibus rebus lex est, ut ad summum perducta, rursus ad infimum, velocius quidem, quam ascenderunt, relabantur.* Alia vero Petronio causa est potior, videlicet, declamationum exercitatio, quae etiam & post Ciceronis constitit aetatem. Plane ipsus Seneca ibidem: *Scholastica controversia multo recentior est, sicut ipsa declamatio, apud nullum auctorem antiquum ante ipsum Ciceronem, & Calvum, inveniri potest, qui declamationem distinguit.* Additque de declamatione: *modo nomen hoc prodit: nam & studium ipsum nuper celebrari coepit. Ideo facile est mibi ab incunabulis nosse rem post me natam.* Vide ergo, quam consone Petronio adcinat.

Levibus enim atque inanibus sonis ludibria quaedam excitando effecistis, ut corpus orationis enervaretur.] Plane enim hic fucatam declamationum elocutionem, turgidulaeque orationis ampullatas voces, *inanes sonos, atque leves* vocavit, ut supra etiam cap. 1. parissimo sensu: *nunc & rerum tumore, & sententiarum vanissimo strepitu*: & infra hoc capite, *nuper ventosa istbaec & enormis loquacitas*: & cap. CXVIII. *Controversiam sententiolis vibrantibus pictam.* Eodemque faciunt verba hoc capite, *pudica oratio non est maculosa, nec TURGIDA.* * Elegans autem allegoria est, & consonans dictis: *ut corpus orationis enervaretur.* Sic & Symmachus l. IV. Ep. 29. locutus. *Plures utilitatis & honestatis adjertiones in ipso corpore orationis invenies.* Et Petronius cap. CXVIII. *Ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae.*

Declamationibus continebantur.] Vera haec est lectio. Continebantur juvenes declamationibus, detinebantur, Petronii aetate, priusquam in forum venirent. Frustra hic Auctor Analector. est lib. II. cap. 9. & alii, qui pariter emendare conantur.

Quum Pindarus, novemque Lyrici.] Novum hocce Graecis, Latinisque scriptoribus, quibus novem tantum Poëtae Lyrici cum Pindaro agnoscuntur videlicet. Enumerant plane, nominantque Epigrammata Graecorum, Anthol. lib. II. cap. LXVII. Ep. 10.

Εἰς τοὺς ἐννέα Λυρικούς.

Πίνδαρε, Μουσάων ἱερὸν στόμα, καὶ λάλε Σειρὴν
Βακχυλίδη, Σαπφοῦς τ' Αἰολίδες χάριτες,
Γράμμα τ' Ἀνακρείοντος, Ὁμηρικὸν ὅς τ' ἀπὸ ῥεῦμα
Ἐσπάσας οἰκείοις Στησίχορ' ἐν καμάτοις,
Ἥ τε Σιμωνίδεω γλυκερὴ σελίς, ἡδύ τε Πειθοῦς
Ἴβυκε, καὶ παίδων ἄνθος ἀμησάμενε,
Καὶ ξίφος Ἀλκαίοιο, τὸ πολλάκις αἷμα τυράννων
Ἔσπεισεν, πάτρης θέσμια ῥυόμενον,
Θηλυμελεῖς τ' Ἀλκμᾶνος ἀηδόνες, ἵλατε, πάσης
Ἀρχὴν οἳ λυρικῆς καὶ πέρας ἐσπάσατε.

Vertit Megiserus:

In novem Lyricos.

Pindare, Musarum sacrum os: facundaque Siren,
Baccbilides: Sapphus gratiaque Aeoliae:
Scripta senis Teji: quique ipsum imitatus Homerum,
Stesicbore, eximium carmine nomen babes:
Musa Simonidis inclita: tuque lepore suavis
Ibyce, gratus erat cui puerilis amor:
Quique tyrannorum Diis saepe cruore litasti,
Alcaei mucro, jura tuens patriae:
Et vos Alcmanis cantus; estote benigni.
Principium & finem contrabitis Lyricae.

Et alias. Sic & Quinctilianus lib. X. cap. I. ubi & Pindari eximium elogium: *Novem vero Lyricorum longe Pindarus princeps*, &c. Innuit & Ausonius Ep. 32. quod in Sapphus simulacrum scriptum:

Εἰμ' ἐνάτη Λυρικῶν, Ἀονίδων δεκάτη.

Sum nona Lyricorum, Aonidum decima.

Petronio est igitur aliquod quaerendum effugium. Isaacius enim, Lycophronis scholiastes, novem illis Lyricis Poëtis decimam nescio quam *Ecyrrbinam* Poëtriam addidit, itaque ex decem illis ipsorum chorum constituere non dubitavit. Lilius autem Gyraldus, homo doctissimus, Dial. IX. de Poët. Hist. *Ecyrrbinam* pro *Corinnam* mendose exaratum pro certo habuit: quum & Hephaestion *Corrinnam*, duplici *r*, videatur enuntiare. Cui sententiae Vinetus quoque, Ausonii eruditus interpres, subscripsit haud cunctabundus. Itaque, quum cap. CXVIII. Lyrici tantum nominantur Petronio, indubie decem illi sunt intelligendi. Unde etiam patet, qui mendacii jam olim insimulavit Hyginum, (*septem* quippe solum *Lyricorum* exstat apud illum epigraphe capitis 222.) satis rem non vidisse: nam, praeter Pindarum, uti ex Arbitro liquet, praeterque Sappho, Corinnamque poëtrias, *septem* olim celebrabantur separatim Poëtae Lyrici.

Homericis versibus canere timuerunt.] Daniel Heinsius, lib. de Tragoedia, legit, *canere non timuerunt.* Homericam quippe dicendi rationem, ait, Lyrici expresserunt, masculam nempe & nervo-

* *De tumida bacce Declamatorum dictione abunde egit novissime Lud. Cresollius Tbeat. Vet. Rbet. lib. III. cap. 23.*

sam

sam, minime vero corruptam & effeminatam. Docte vero Arbiter verbo, *Homericis versibus*, epicum poëma significavit, quod heroicis, sive hexametris, versibus condi debere, docuit in Poëtica Aristoteles. Sic Homerus fecit; exemplumque posteris reliquit. Unde Horatius in Arte:

> *Res gestae regumque, ducumque, & tristia bella*
> *Quo scribi possint numero, monstravit Homerus.*

Et Ovidius extremo lib. I. [de Remedio amoris:

> *Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.*

Maeonis pes Nasoni, quod nostro *Homerici versus*. Itaque Arbitri mens patet, scilicet non ausum Pindarum, & reliquam Lyricam cohortem Epopoeiam adgredi, & heroicum poema, quod verius nos interpretamentum putamus.

Ad hoc genus exercitationis.] Nempe declamationum. frequenter olim *exercitatio* de omni declamatorio genere usurpata. Vide quae dicuntur infra cap. CXVIII. ad verba: *Sic forensibus ministeriis exercitati.*

Nuper ventosa istbaec & enormis loquacitas Athenas ex Asia commigravit.] Tale est judicium Ciceronis de Asiaticis oratoribus in Bruto: *hinc Asiatici oratores, non contemnendi quidem, nec celeritate, nec copia, sed parum pressi, & nimis redundantes.*

Ventosa istbaec & enormis loquacitas.] Supra hujusce loci meminimus. Addimus & τῷ *loquacitas* suum fel quoque haut decesse. *Loqui* enim ἁπλῶς oratoribus priscis incondite verba facere erat, cui oppositum *dicere*. Cicero saepe docet, & Quinctilianus; sed hoc proletarium. Graeci idem observarunt in λαλεῖν, & διαλέγεσθαι, sive λέγειν, ut Ammonius docet περὶ ὁμοίων, &c. quod & in Eupolidis versu animadversum:

> Λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.
>
> *Blaterare optimus, dicere ineptissimus.*

Unde jam & Maximi Tyrii in Sophistas patescit scomma, quorum [illegible] ait esse πολυῤῥήμονα καὶ λάλον, *verbosam nimium & loquacem*, Differt. XV. Et Luciani illud simile in Philosophos, in Bis accusat. quos quum δοξοσόφους describit, eos pariter vocat λάλους, *loquaces*.

Animosque juvenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam sidere adflavit.] Decens valde ab novellis arboribus translatio. illae enim sunt quae facilius siderantur. Clarissime docet Theophrastus adpositissimo loco, lib. V. de Causs. Plant. cap. 10. Ἀστρόβλητα μὲν οὖν μάλιστα γίνεται τὰ φυτὰ, καὶ οἱ μόσχοι, διὰ τὴν ἀσθένειαν. Συμβαίνει δὲ τὸ πάθος, ὅταν ἡ γῆ ξηρανθῇ, καὶ μὴ ἔχωσιν ἕλκειν ὑγρότητα. διὸ καὶ ὑπὸ ἄστρον πλεῖστα. τὰ δὲ πρεσβύτερα διὰ τὴν ἰσχὺν ἀντέχει τε μᾶλλον, καὶ ἕλκει πόῤῥωθεν. *Siderantur praecipue plantae novellae, ac surculi, idque caussa imbecillitatis. Quod accidit, quum, siccata tellure, humorem trahere nequeant. quapropter plurima pereunt sub sidus. At majores aetate, utpote validiores, magis resistunt, & alimentum eminus trahunt.* Etiam Plinius lib. XVII. cap. 24. *Proprium tamen siderationis est, ab ortu canis siccitatum vapor, quum insitae novellae arbores moriuntur.* Haud aliter & tyrunculorum progressus facillime sistuntur, ac, veluti sideratione surculi, praeoccupantur.

Stetit, & obmutuit.] Manet adhuc in metaphora. Sideratio etiam motum tollit, & linguam, ut ex Medicis notum. Dixit etiam Martialis; & lib. VII. Ep. 91. firmat Petronii, *obmutuit*:

> *Hoc opus est, subito fias ut sidere, mutus.*

Et lib. XI. Ep. 86. ejusdem, *stetit*:

> *Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua,*
> *Dum lingis cunnum, Zoile: nunc futues.*

Quod neutiquam erat interpretibus praetermittendum.

Ac ne carmen quidem sani coloris enituit.] Paullo post hocce ex Horatio confirmamus, ejusque rationem reddimus.

Sani coloris.] Metonymia est, & elegans ad carmina translatio. Non absimilis est illa Symmachi ad leges Epist. 117. lib. IX. *Valeo, quantum sinit aeger animus. Atque utinam leges aeque mecum valerent, quarum sanitas ab ipsis plerumque corrumpitur, quibus curanda mandatur.* Sic & Cicero in Bruto, de eloquentia loquens varias regiones peragrante: *Omnemque illam SALUBRITATEM Atticae dictionis, quasi SANITATEM, perderet*, & post pauca: *Rhodii SANIORES, & Atticorum similiores.* Quod à D. Augustino videtur clarorem accipere, quum lib. III. contra Petilianum *sano* opponit *tumidum*. Disertim autem Seneca inlustrat utrumque, praef. lib. V. Controvers. *Musa Rhetor multum habuit ingenii, nihil cordis, omnia usque ad ultimum tumorem perducta, ut non extra SANITATEM, sed extra naturam, essent.* Recte ergo *sanus color* bene valentis dicitur. Unde jocus Martialis lib. I. Ep. 78.

> *Pulcre valet Charinus, & tamen pallet.*

Exitum fecit.] Sic & plures locuti. Seneca Ep. 105. *Exspectarent, viderentque, quem admirator auri exitum faceret.* Et Quinctilianus Declam. V. *Exitum faciam hominis, ad quem non venerit pater.* Et alias saepe, etiam Marcellus JCtus l. 3. Dig. De iis, quae in testamento delentur: *Credi potest satis se consecuturum putasse, ut intestati exitum facerent.*

Postquam AEgyptiorum audacia tam magnae artis compendiariam invenit.] Quaenam illa compendiaria via est, quam AEgyptii ad picturam invene-

runt? frustra, Hercules, petes ab interpretibus, frustra ab quolibet alio, qui palmari omnium consensu gloria litterarium stadium percurrerit. Dum haereo hic, parumque lucis mutuari aliunde posse confido, consulere tandem de pictura veterum decrevi prudentiorem. Obtulit sese inlustris vir, & omnifariam eruditione refertus, in primisque amicus, Don Joannes de Fonseca & Figueroa. Ille enim de pictura veteri, inter plura alia humanioris litteraturae monumenta, librum jam confectum adservat; unde mecum depromtam interpretationem perlibenter communicavit. Ecce ejus ipsamet verba, Lector, habe. Neronis enim aevo, pictura *ne minimum quidem sui vestigium reliquerat*, auctore Petronio. Hinc immanissima illa in emendis picturis pretia. Suetonius Tiberio, cap. XLIV. Dio, alii. Sed, quia Petronius addit, ideo picturam exitum fecisse, quia audacia AEgyptiorum tam magnae artis invenit compendium, quaerendum est, quid sit, per compendium pingere. Quid sit *compendium* in scriptis, pueri sciunt, & hoc est, quod à viris doctis ad hunc locum observatum invenio. Quid vero compendiare picturam, hoc opus, hic labor. Primus Nicomachus, Aristodemi filius, ac discipulus, in pingendo omnibus velocior, mira brevitate coepta opera absolvebat: ut contra ille, qui nunquam manum de tabula. Sed hoc pingere non est per compendium, immo brevitati consulere. Philoxenus Eretrius, Nicomachi discipulus, *celeritatem praeceptoris sequutus* (verba sunt Plinii) *breviores etiamnum quasdam picturae vias, & compendiarias invenit*. Non solum, inquit, celeritatem praeceptoris sequutus est: sed novo more vias, per quas pictura compendiaretur, invenit. An vero cum AEgyptiis conveniret, & illorum compendium sequutus esset, ignoramus. Verum enim vero, quid tandem per compendium pingere AEgyptiis sit, ex uno Plinio, de veteri pictura, plusquam reliqua omnium scriptorum, tum graecorum, tum latinorum, turba bene merito, discimus plane. Quae verba quia fatis mendosa & corrupta, ex Codicibus Hispalensi, & regio, si non prorsus emaculata, non, ut hodie dolemus, lacera exscribam: ratio enim emendationum in nostris Plinianis perpetuis notis plene, σὺν θεῷ, tradetur. verba igitur doctissimi scriptoris sunt, lib. XXXV. cap. 16. *Pingunt & vestes in AEgypto, inter pauca mirabili genere, candida vela postquam adtrivere inlinentes non coloribus, sed colorem sorbentibus medicamentis. Hoc quum fecere, non adparet in velis, sed in cortina, pingi; in ferventes aquas mersa post momentum extrahuntur picta. Mirumque quum sit unus in cortina color, ex illo alius atque alius fit in veste, accipientis medicaminis qualitate mutatus. Nec postea ablui potest. ita cortina, non dubie confusura colores, si pictos acciperet, digerit eos ex uno, pingitque, dum coquit, & adustae vestes firmiores fiunt, quasi non urerentur.*

Compendiariam.] *Compendiaria*, sive *compendium* est via contractior, quae ad metam cujusque rei sine flexibus, nec diverticulis, tendit. Glossae: *Compendium*, *Compendiaria*, συντομία. Ovid. III. Metamorph.

Tardius exierant, sed per compendia montis
Praecipitata via est.

Et passim omnes. Magnae ergo artis pictoriae compendiaria, quam AEgyptii invenerunt, brevior indubie via erat, qua ad artis peritiam tyrunculi pervenire possent; neutiquam vero, uti ego existimo, ingeniosum illud artificium per compendium pingendi. Itaque compendiaria via discendi fuit, non vero pingendi.

Cap. III. *Amas bonam mentem.*] Omnium potissima habenda est semper interpretandi ratio, quae parium videlicet aevo constet scriptorum conlatione. Ideo Seneca noster saepius procedet subvenire Petronio, quum aetate enim haud secus parissimus scriptor sit, atque corruptissimorum sui temporis morum acerrima exagitatione. Apud utrumque ergo *bonae mentis* memoria frequentissima, licet parcissimus ejusdem fuerit in ipsorum aevo proventus. Quid autem *bona mens* antiquis foret, plane Seneca ipsus significavit, Ep. 10. quum inquit: *Votorum tuorum veterum licet Diis gratiam facias, alia de integro suscipe: roga BONAM MENTEM*, quod ut explicet, addit: *bonam valetudinem animi*. Est igitur sane mentem sanam habere, id est, non insanire. Id Horatius lib. I. Sat. IX. *mentem bene sanam* vocavit, & Juvenalis Sat. X. 356. Ceterum subdit Seneca, *deinde corporis* pro bona valetudine vota esse suscipienda, quo mire facit alius Petronii locus cap. LXXXVIII. ubi sub Eumolpi persona veterum vota insectatur. *Quis unquam venit in templum*, Petronius inquit, *& votum fecit, si ad eloquentiam pervenisset? quis, si Philosophiae fontem invenisset? ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt.* Nostra autem Siren plura tibi bonae mentis exhibebit exempla.

Exercitationibus.] Quae istae *exercitationes*, dicimus infra, ut jam monuimus.

Tanquam piscator.] Eloquentiae praeceptores, magistrive, ac Sophistae cum piscatoribus conlati olim haud semel. Inde Plato Sophisticen cum piscatione comparat, in Sophista. Sic & avidum Sophistam depingit Themistius Orat. I. Εἰ δὲ δὴ συμβαίη τῷ ὑιῷ φιλοχρηματῳ, τῇ ὁμιλητὰς ἀθροιζεῖν, τριξὶν ὀλίγαις καθάπερ ἰχθῦς δελεασθέντας, ἰχθύων μὲν ἔσονται ἀναυδότεροι, μισθὸν δὲ ὅμως εἰσπράξεται ὁ διδάσκαλος τῆς ἀφωνίας. *Quod si adeo sordido & avaro homini discipulorum copia contigerit, quos paucis crinibus* (setis) *velut pisces inescarit, erunt illi quidem piscibus elinguiores, mercedem*

dem nibilominus taciturnitatis bujus praeceptor exiget. Inde apud Suidam sunt ἁλιεῖς σοφισταί, *piscatores Sophistae*, etsi alio videatur ibidem ipsos trahere.

Moratur in scopulo.] Ad vivum hic piscator repraesentatur, calamo suo super rupe aliqua, pisciculos nempe captans, morabundus. Quod super scopulis piscatores exercerent piscatum, jam dudum factum est, quum Meursius vidit. Porro nos nunc primum addimus, id potissimum de illo piscationis genere capiendum, quod *bamo* moliebantur, *calamoque*. Non dubie hocce primus Arbiter ipse palam faciet in istomet loco; ecce ejus integra verba: *Sic eloquentiae magister, nisi, tamquam piscator, eam imposuerit HAMIS escam, quam scierit adpetituros esse pisciculos, sine spe praedae moratur in SCOPULO.* Nec magis obscure indicabit nobis Theocritus, Idyllio XXI. vers. 41. piscatoris somnium describens:

—— —— Εἶδον ἐμαυτὸν
Ἐν πέτρᾳ μεμαῶτα. καθιζόμενος δ᾽ ἐδόκευον
Ἰχθύας. ἐκ καλάμων δὲ πλάνον κατέσειον ἐδωδάν.
Καί τις τῶν τραφερῶν ὠρέξατο. καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις
Πᾶσα κύων ἄρτον μαντεύεται, ἰχθύα κἠγών.
Χὠ μὲν τἀγκίστρῳ ποτιφύετο.
- - - - - *Videbam meipsum*
In rupe conantem pisces capere, sedens autem observabam
Pisces; ex ARUNDINE vero suspensam fallacem quatiebam escam,
Et unus ex grandibus adpetivit: nam & in somnis
Omnis canis offam auguratur; sic & ego pisces.
Et ille quidem HAMO adbaerescebat, &c.

Sic & Aristaenetus, lib. I. Ep. 7. Παρὰ τὴν ἀκτὴν ἑστηκότι μοι κατὰ πέτρας, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ προσπεπηγότα κάλλιστον ἰχθὺν ἀνασπῶντι τοῦ καλάμου κυρτουμένου τῷ βάρει; vertit Mercerius, *Dum ad littus in SCOPULO molior, baerentemque bamo pulcerrimum piscem trabo curvato pondere CALAMO.* Unde jam & novam lucem Plauti loco conamur praeferre, perperam usque adhuc interpretibus accepto. Inquit in Rudente II. I. 10.

Post id piscatum HAMATILEM, ET SAXATILEM adgredimur.

Post id, id est, post aliud piscationis genus, quod praemiserat scilicet, *ostreorum* saxis ut plurimum adhaerescentium. Non ergo id voce *saxatilem* intellexit, quae interpretatio Criticorum est, diversum à piscatu *bamatali* facientium. Ast totus totus versus unici piscationis modi periphrasis est. Ex ipsa enim scena luce meridiana clarior tota res patet, quam paucis verbis sic percurrimus. Piscatores igitur vitae suae rationem reddentes, ex duobus piscationis generibus constare, plane satis ostendunt; Primum instrumentis designant, quae in illo versu:

Hice HAMI, atque bae ARUNDINES sunt nobis quaestu & cultu.

Alterum, testaceis ipsis, piura recensentes; ejus namque instrumenta praeter manus non memorantur. Atque adeo utrumque sese exercitare intimant; post ostreorum nimirum, alterum, ad quod praedictis hamis, & arundinibus, opus habent. Et Comicus quidem, ut perspicuo satis rem exponeret, videtur de industria extrema scena addidisse, ad concharum capturam piscatores necessario esse conversos, quum piscatui HAMATILI & SAXATILI ob maris tempestatem locus non esset.

Cap. IV. *Primum enim, sicut omnia, spes quoque suas, ambitione donant.*] Sententia juxta ac locutio tam perspicuae, quam elegantes. vidi tamen hic implicatos Criticos nonnullos, sicut mures in pice. Mens ergo Petronii est, haud esse nimirum parentum curam, quum ad scholas liberos mittunt, ut ipsi vere docti efficiantur ibidem; imo potius, ut ex foro lucrum aucupentur. quocirca dum compendio inhiant, quae eorum vota sunt, ad quae properant, *cruda adbuc gnatorum studia in forum propellunt.* Isthaec enim praecipua est corruptae caussa eloquentiae, adtestante dialogi ejusdem argumenti scriptore cap. XII. *Nam lucrosae bujus, & saginantis* (sic legit Lipsius) *eloquentiae usus, recens, & malis moribus natus, atque, ut tu dicebas Aper, in locum teli repertus.* Idemmet & carmini obsuit, quo minus *sano colore eniteret*, ut supra dixit Petronius, cap. II. prius autem Horatius ad Pisones vers. 330.

- - - - *Ad baec animos aerugo, & cura peculi,*
Quum semel imbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & laevi servanda cupressu?

Bourdelotius nuper edidit *ambitioni*, prius autem Plantinus; & viris doctis jam olim non displicuit.

Sicut omnia.] Mirifice & hic aevi sui mores exprimit, cui saepius postea succinit Martialis, scite admodum, lib. IV. Ep. 56.

Sordidius nibil est, nibil est te spurcius uno.
Qui potes insidias dona vocare tuas?
Sic avidis fallax indulget piscibus bamus:
Callida sic stultas decipit esca feras.

Acutissime vero lib. V. Ep. 18.

Odi dolosas munerum & malas artes.
Imitantur bamos dona: namque quis nescit,
Avidum vorata decipi scarum musca?
Quoties amico diviti nibil donat,
O Quinctiane, liberalis est pauper.

Et passim alias. Adpositum erit potissimum hocce

ce Commentum, si τὸ *ambitiosi*, quae proba lectio est, nempe praetaleris.

Quum ad vota properant.] Sic inferius in Trojae Halosi cap. XXCIX. *In vota properant*, ubi fors plura.

Verba atroci stilo effoderent.] Atroci, id est, rigido ac censorio, liturisque minime parcenti. De hacce autem veteri scribendi ratione, stilis nempe in tabellis ceratis, jam Turnebus. Paucula nos addimus abs re haud abhorrentia. *Graphium* stilus vocatur à Graeco γραφεῖον. Sic habet epigraphe AEnigmatis I. apud Symposium, ubi eleganter ejus forma, & usus describtus. Sic & Seneca utitur lib. IV. Quaest. Nat. cap. 6. Inde *Graphiarium* theca, aut vagina, graphiorum. Martialis lib. XIV. Ep. 21.

Haec tibi erunt armata suo graphiaria ferro:

Si puero dones, non leve munus erit.

Tabellae vero dictae *pugillares*, & ἁπλῶς *cerae*. Plinius Junior lib. I. Epist. 6. totam rem confirmat: *Erant in proximo non venabulum aut lancea, sed stilus & pugillares. Meditabar aliquid, enotabamque; ut, si manus vacuas, plenas tamen ceras, reportarem.* Erant à numero foliorum pugillares *duplices* vocati, *triplices*, *quincuplices*, &c. Martialis Apophor. Fuit etiam Graecis in usu, observo ego, ipse scribendi modus: Laërtius in in Antisthene: Πρός τι τὸ Ποντικὸν μειράκιον, μέλλον φοιτᾶν αὐτῷ, καὶ πυθόμενον τίνων αὐτῷ δεῖ, φησὶ, βιβλιαρίου καινοῦ, καὶ πινακιδίου καινοῦ, τὸν νοῦν παρεμφαίνων. *Pontico adolescenti, quum se illi in disciplinam dare vellet, rogaretque, quonam re sibi opus esset, libro, inquit, novo, & stilo novo, novaque tabella, animum significans.* Sis autem videre expressa antiquorum graphia, apud Pignorium sunt, opere de Servis, Ursinum, alios.

Ut, quod vellent imitari, diu audirent.] Praecipuum ferme imitationis praeceptum. Nam sicut nemini cutis, aut color (quae viri docti similitudo est) certave corporis constitutio ex epulis provenit, quas leviter adtingit, sed ex quotidiano videlicet pastu, quo longo tempore vegetatur & alitur? sic nisi vestigiis illius, quem aemulari inprimis cuique propositum est, quilibet institerit diu, eidemque constanti adsiduaque opera adsueverit, ipsam omnino perdet, nec ejus habitum induet, quem repraesentare conatus est. Sic enim docuere grammaticorum, ac rhetorum filii; sic & plurimis exemplis, si satis non liqueret, facile utique nos palam facere possemus. Notum est Demosthenem omnium, non solum decem, Oratorum facile principem, uti Thucydidem, Historicum eximium, effingere tandem aliqua in parte potis esset, octiens manu sua descripsisse, Luciano, & Procopio testantibus. sed nolumus in re clara diutius immorari.

Quid quisquis perperam discit, in senectute confiteri non vult.] Cicero in Lucullo: *Deinde infirmissimo tempore aetatis, aut obsequuti amico cuidam, aut una alicujus, quem primum audierunt, oratione capti, de rebus incognitis judicant: & ad quamcunque sunt disciplinam, quasi tempestate, delati, ad eam, tanquam ad saxum, adhaerescunt.* Sive de iis loquitur Petronius, qui, ut ne usquam fateantur, quid nescire, nequaquam à sapientiore sese erudiri unquam perpetientur. Ferum sane illud pecus, impurissimum tamen, pro pudor! omnium viventium ex eorum grege fieri passus sum sat temporis mihi familiarem; ab ipsius autem stultitia, ac turpitudinis sordibus tandem abhorruit animus, arcuitque longissimum.

Sed, ne me putes improbasse schedium Lucilianae humilitatis.] Mirum est, quantum negotii interpretibus Petronii locus iste facessierit. Quod sic autem sit retinendus, vel Appulei simillimus alter possit satis convincere. inquit ergo in Floridis: *Sed, ut me omnifariam noveritis, & in isto, ut ait Lucilius, schedio incondito experimini, an idem sim repentinus, qui & praeparatus.* Recte insuper ad rem & Glossae veteres: Σχέδιον, *ex tempore dictum.* Tale Agamemnonis effinxit carmen. Huc facit & S. Isidorus lib. VI. Orig. cap. 14. *Scheda est, quod adhuc emendatur, & necdum in libris redactum est.* Apertius autem Festus ore Paulli: *Scheda genus navigii inconditum, id est, trabibus tantum inter se nexis factum, unde mala poëmata schedia adpellantur.* Idem igitur *schedia*, *scheda*, & *schedium*. Caeterum & ad jamborum humilitatem itidem Lucilium descendisse, ex nonnullis scilicet, qui in priscis Grammaticis reperiuntur, conligere est.

Cap. V. *Artis severae si quis amat effectus.*] Versiculorum horumce miserum fatum. Nam haud secus, ac si ex argilla cerave ficti factique essent, quisquis, ut ad illos accessit, denuo ad libitum suum effingere neutiquam cunctatus est. Contra nos, veteres ac vulgatas lectiones adferentes, (quod institutum toto fere in opere servandum proposuimus) veram ex eis Petronii mentem elicere conabimur. *Artis severae* omnino retinendum. plane enim supra, cap. IV. *severam legem*, quam nunc *artem severam*, adpellavit. verba sunt: *Parentes objurgatione digni sunt, qui nolunt liberos suos SEVERA lege proficere.* Ac deinde eodem capite *severam lectionem* sic illis instituit: *Quod si paterentur laborum gradus fieri, ut studiosi juvenes lectione SEVERA mitigarentur.* Minime etiam τὸ *effectus* mutandum: *artis* quippe *severae effectus* est, Arbitro ipso auctore, *grandis illa oratio, quae majestatis suae pondus nimirum habet.* Quam autem ut perfecte juvenes consequantur, tot crudita praecepta tradere, nunc adgreditur.

---- *Prius more*

Frugalitatis lege polleat exacta.]

Isthaec

Isthaec prorsus est ex priscis scripturis concinnior. quapropter omnibus praetulimus: neutiquam tamen nobis permisimus in recentiorum commentationum prolixam segetem manum videlicet immittere. Richardi vero adridet interpretatio; facit, *prius more* unum verbum, id est, more prisco, & veterum eruditorum consuetudine. Id genus junctorum vocabulorum in optimis scriptoribus exempla plura. Ceterum, *palleat*, *polleat* loco, quum ex itidem V. C. scriptura sit, decenti satis sensu recipi quoque potesset. In voce autem, *exacta*, latere mendum, jam olim suspicabar, quum *frugalitatis exactae* apud Senecam meum mentionem reperissem lib. de Brevitate vitae cap. XVIII. *Non decrunt*, inquit, *& frugalitatis exactae homines*, &c. Mutationem sane committi, valde fuit pronum: *è* quippe diphthongi, facillimum fuit, obliterari, nondum tamen in textum admisi, ne, quum aliorum audaciam criminarer, ad eumdem lapidem viderer impingere.

Nec perditis addictus.] Videtur Henricus Stephanus primum reperisse: *Nec perditis abditus.* Unde, *nec in popinis abditus* fecit, quod nec nobis displicuit, ne minimo intervallo bis, *addictus*, repeteret.

Obruat vino mentis calorem] Quintilianus parissime lib. I. cap. II. *Qui corporis cura mentem obruerunt.*

Neve plausor in scena.] Ingenui namque etiam plaudendo addicti. Insignis est Suetonii locus in Nerone, unde & plausuum genera simul edisceimus. nescio, an alibi ipsorum exstet memoria. inquit ergo cap. XX. *Neque eo segnius adolescentulos equestris ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustissimae juventutis undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condiscerent, Bombos, & Imbrices, & Testas vocabant.* Tacitus autem eos plausores, *equites Augustanos*, adpellavit. Fuit & plaudendi genus aliud, quod, *scabellorum crepitum*, vocavere. Ipsum indicat factum Cicero pro M. Caelio, post mimi, aut fabulae, exitum: *Deinde scabella concrepant, aulaeum tollitur.* Meminit & Suetonius in Caligula cap. LIV. & Arnobius lib. II. Ceterum de plausus genere manibus inter se percussis, alibi plura.

Sed sive armigerae rident Tritonidis arces,
Seu Lacedaemonio tellus habitata colono,
Sirenumque domus.] Sensum istorum versuum cape:

Sed sive armigerae rident Tritonidis arces.

id est, si stylo Attico ille delectatur. Athenarum arcem à Tritonide Minerva conditam esse, ipsamque urbis tutelam audiisse, vulgaris res est. Et

Seu Lacedaemonio tellus habitata colono.

sive Laconico stylo. Lacedaemon urbs erat princeps regionis Laconicae.

------ *Sirenumque domus* -----

sive stylo Siculorum oratorum. illi enim proprium habebant, & ab aliis distinctum: de quo Cic. in libb. de Oratore, aut, ni fallor, in Bruto. Sirenas autem Siculum mare littusque inhabitare, credebant antiqui. Statius lib. II. Syl. Epic. in Glauc. Melior.

Nec, si tergeminum Sicula de virgine carmen
Adflat. ----

Hancce fuisse Petronii mentem, nullus ego dubito. nescio tamen. silent omnes interpretes alii, quidnam senserint. *Rident*, id est, adrident. Sic Plauto, Catullo, aliis.

Det primos versibus annos] Laborum, quos dixit supra, hosce designat *gradus*. Primus *poësis*, in quo Homero adsuefacere sese tyrunculum, exertim jubet. Dein *philosophia*, cujus quum variarum sectarum placita devorarit (id per *Socraticum gregem* innuit non oblique) discipulo mutandas habenas praecipit, ut totum videlicet sese *oratoriae* mancipet *exercitationi*, qua *Graecae*, qua *Latinae*, ita tamen Poëtices interdum delinimentis interspersis, ut ex forensis arenae labore, si forte oppressus, recreari animus possit, reficique. Illud est:

Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri distincta meatu.
Dent epulas, & bella truci memorata canore.
Sic flumine larga
Plenus, Pierio defundes pectore verba.]

Eadem fluminis metaphora usus cap. CXVIII. poëtam instruens: *Neque concipere, aut edere partum mens potest, nisi ingenti flumine litterarum inundata.* Ratione haud absimili, paullo ante Homerum *Maeonium fontem* vocavit. Verborum,

----- *Pierio defundes pectore verba,*

eadem adhuc allegoria est; ait ergo, ex *pectore*, velut Musarum ex monte *Pierio* (unde ipsae *Pierides* dictae) verba defundes in perennis fluminis modum. ex montibus namque fundi flumina dicuntur. Sic fluvius Nonno ὀρεσίχυτος, *ex montibus fusus*, ὀρειτρεφὴς Tryphiodoro, & ipsi Arbitro cap. CXXIII.

---- *Mox flumina montibus altis*
Undabant modo nata. ----

Cap. VI. *In hoc dictorum aestu.*] *Aestus* hic dubia mentis est fluctuatio, ducta ab mari metaphora. Parissime transfert Plinius Nepos, quum Suetonium Tranquillum consulit de suorum versuum recitatione: scilicet, an ea in re libertum suum experiatur, siquidem parum omnino fidat ipsusmet sibi: *Explica aestum meum, audio me male legere duntaxat versus.* Et postea iterum: *Iterum dicam, explica aestum meum, vereque rescribe, num sit melius*, &c. Virgil. lib. VIII. Aeneid.

---- *Magno curarum fluctuat aestu.*

Sic *salum* usurpavit Appulejus initio lib. IV. Milef. *Ego igitur quum in isto cogitationis salo fluctuarem*, & iterum lib. IX. itidem & κλύδωνα Graeci transferunt. Eustathius lib. VI. de Amorib. Ism. & Ism. plures.

Totus.] Haec probior lectio, uti Horatii illud, lib. I. Sat. IX. vers. 2.

----- *Totus in illis.*

Et lib. I. Epistol. I. vers. II.

Quod verum atque decens curo, & rogo; & omnis in hoc sum.

Sic passim ὅλος Eustathio in Amor. Ismen.

Ab extemporali declamatione.] Extemporalium declamationum studium, veluti eximium ingenii prompti decus, magni priscis oratoribus habitum. Earum ideo exercitationum crebra memoria est apud Graecos Rhetores, & Romanos. Αὐτοσχέδιοι vocabant Graeci, & ἕτοιμοι, aliterque & aliter. Praeparatae orationi opponebant *repentinam.* Celsus *subitariam dictionem* adpellat, Quinctilianus, ut Arbiter, *extemporalem*; Cicero *subitam & fortuitam orationem*; Martialis autem *Rhetorem* ipsum *extemporalem.* Eleganter Tacitus, sive quisquis est Auctor Dialogi de Oratoribus, cap. VI. *Sed extemporalis audaciae, atque ipsius temeritatis vel praecipua jucunditas est. Nam ingenio quoque, sicut in agro, quamquam alia diu serantur, atque elaborentur, gratiora tamen, quae sua sponte nascuntur.* Simularunt autem & plures subdoli Sophistae, & quum parati ad dicendum venerant, videri tamen satagebant ex tempore dicere, quod etiam indicat Hermogenes. Et Fabius Quinctilianus lib. X. cap. 7. *quemadmodum extemporalis facultas paretur*, docte tradit, fuse vero ecce jam viri eruditi.

Qui Agamemnonis suasoriam exceperat.] Id est, qui declamare inceperat, postquam Agamemnon desierat. Usus est haud inelegans verbi, *excipere.* Sic Cicero: *Hunc Labienus excepit*, hoc est, Labienus loqui coepit, simulac ille alter finem fecerat. Sic Virgilius lib. IV. Aeneid. vers. 114. ubi post Veneris orationem incipit Juno:

----- *Tum sic excepit regia Juno.*

Agamemnonis suasoriam.] Non isthaec de Agamemnone suasoria, qui Iphigeniam filiam immolare recusabat, ut voluit vir doctissimus, insigniter deceptus. Argumentum sane fuit, quo plures olim declamatores exercitati. Sed ipsus apud Petronium Agamemnon Rhetor est, qui suasoriam declamaverat, cujus disertim cap. II. mentio: *Non est passus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipse in schola sudaverat.* Enimvero postquam suasoriae finem imposuit, cum Encolpio de caussis corruptae eloquentiae, ut visum est, edissertavit, interea vero perorans, qui ipsum excepit, subitaneam declamatiunculam; cujus videlicet sententias, inquit Petronius, ridebant Scholastici, ordinemque dictionis infamabant. Quod utique minime etiam capiendum de suasoria Agamemnonis, uti novissimus sentit interpres. Intempestiva, quod ajunt, Minerva, Petronius in medium protulisset Scholasticos antiquam jam, memoriaque obliteratam, carpentes declamationem; extemporaneae vero parcentes, recentique.

Cap. VII. *Et, rogo, inquam, mater.*] Comis, blandaque compellatio. pariter Appulejus itidem ad aniculam, lib. I. Metam. *Remoto, inquam, joco, parens optima, dic, oro*, &c. Idem lib. IV. Metam. *Parce, inquit, mi parens.*

Divinam ego putabam.] Hoc est, sagam. Aperte Appulejus ipsus lib. I. Metamorph. *Saga*, inquit, *& divina, potens coelum deponere, terram suspendere*, &c.

Centonem anus urbana rejecit.] Ego centonem istum jam pridem Encolpii faciebam, ut in hoc anicula insuper peregrino imponeret, ejus in turpitudinis loco caput aperiens, ubi operiundum potius. Hocce fulcitur sequentibus, quum Encolpius ait: *Exsecratus itaque aniculae insidias, operui caput, & per medium lupanar fugere coepi in aliam partem.* Operuit ergo caput, à vetula quippe nudatum. Operiendi autem modum vide apud Lipsium de Amphith. cap. XX. Barthium postea hujusce sententiae suffragatorem animadverti acciri potesse. Ceteri namque hic nugipolyloquides mirifici.

Nudasque meretrices.] Nudae prostabant in cellis olim meretrices. Talis apud Horatium, Lib. II. Sat. VII. meretricis periphrasis est:

----- *sub clara NUDA lucerna*

Quaecunque excepit turgentis verbera caudae.

Juvenalis Sat. VI.

----- *tunc NUDA papillis*

Prostitit auratis -----

Factum enim, ut commode inspici amatoribus possent, ne qua labe deciperentur occulta. Plane P. Vinitius apud Senecam Rhetorem, lib. I. Controvers. 2. *NUDA in littore stetit ad fastidium emptoris: omnes partes corporis & inspectae, & contrectatae sunt.* Id autem eousque in usu fuit majoribus, ut inspectionem illam paterentur honestae matronae. Suetonius sic in Augusto cap. LXIX. *Et conditiones quaesitas per amicos, qui matresfamilias, & adultas aetate virgines denudarent, atque perspicerent, tanquam Toranio mangone vendente.* Fors autem *nudae*, quia indutae pellucidis vestibus; disertim videtur dicere Publius mimus:

Palam prostare nudam nebula linea.

Ubi nos plura.

Operui caput.] Nam antea aperuerat anicula, jam supra nos ad verba: *Centonem anus urbana rejecit.* Tangit etiam hic scortatorum morem in lupanaribus. Ideo, ut novum, notatum illud Plauti

Plauti Parasito Captiveis III. I. 15.

Ipsi de foro tam aperto capite ad lenones eunt,
Quam in tribu aperto capite fontes condemnant reos.

Sed plura hic interpretes.

Atque lassus, ac moriens Ascyltos.] Adridet mihi admodum haec lectio; ait, *atque lassus*, scilicet atque ego; paullo ante de se ipso Encolpius inquit: *Donec in cursu fatigatus, & sudore jam madens*, ac postea de Ascylto itidem: *sudorem manibus detersit.* Elegantissime dixit, *moriens*, ut anhelantem exprimeret. notum enim est, animam tunc temporis spissius duci. Parissime Propertius, El. x. lib. I.

Quum te complexa morientem, Galle, puella,
Vidimus.

Nec longius abit idem Petronius, cap. XCVIII. *Ne morientes vellet occidere.*

Cap. VIII. *Per anfractus deinde obscurissimos egressus.*] Sic superius cap. praecedenti de eodem lupanari dixit Encolpius: *At subinde, ut in locum secretiorem venimus.* Utrumque etiam de domo lenonis, haud secus atque de lupanari, dixit Plautus Poenulo Act. IV. sc. 2.

------ *Itaque in totis aedibus*
Tenebrae, latebrae. -----

Remota igitur ut plurimum loca illa; nam scortatores, & ganeones Aediles metuebant. Illud est etiam Petronii cap. praeced. *Video quosdam inter titulos, nudasque meretrices, FURTIM conspatiantes.*

Prolatoque peculio.] Hunc locum interpretes parum honeste capiunt, puto ego, & minimum vere. Plane enim antiquus Grammaticus convincit, cujus ex veteri Lexico testimonium profert Bongarsius; ubi, ad confirmandum, *peculii* voce *aes* vel *denarium* significari, istemet Petronii locus Lexicographo laudatur. Pecuniae etiam significatione utitur eo & alibi Arbiter: *Jovem*, inquit, *quoque peculio exorat.* A pecu: cujus effigie primum aes signatum, *pecuniam*, *peculium*, dictum, pueris est notum.

Jam pro cella meretrix assem exegerat.] Haec lectio optima est, non vero, si unica dictio, *procella*: sensus enim est narrationi convenientissimus, nimirum pullipremonem illum in meretricis cellulam Ascylton deduxisse; ipsam autem cellae poposcisse mercedem. Qui vero ad scorti capturam detorquent, mirifice ineptiunt.

Mihi injecerat manum.] Manum injicere, vulgare, sed hic ambigue positum. Nam *manus* verbum impurum est, ac penem significat. Plautus in Pseudolo Act. III. sc. I. 19.

Atque edepol nunc male eum metuo miser,
Si quispiam det, quoi manus gravior fit.

Ubi aeque anceps locutio, ibique plura Comici interpretes.

Et nisi valentior fuissem.] Plinius Ep. ult. lib. VIII. *Longeque valentior amor ad obtinendum, quod velis.* Sic Roma prius dicta *Valentia.* Solinus cap. II. & Festus in *Roma.* *Appellavisse à viribus regentis Valentiam.* Inde Hispanorum, *Valiente.* Idem est cap. XCI. *fortior*, Petronio: ibi & huic loco facem praeferimus.

Satyrion bibisse.] Potio est ad venerem concitandam. Ideo cap. XX. vocavit *medicamentum.* Plinius sic, lib. XXVI. cap. 10. de Satyro Erythmico, inquit: *Venerem, etiamsi omnino manu teneatur radix, stimulat. magis adeo, si bibatur in vino austero. arietibus quoque, & hircis segnioribus in potu dari. Et à Sarmatis equis ob assiduum laborem pigrioribus in coitu, quod vitium prosedamum vocant.* Puto Satyrii *semen* etiam (ut de bulbis dicemus postea) Plinium ibidem innuere *simile testium esse.* Adjuvat enim partem, quam illud repraesentat. Alia vero apud Petronium potio est veneris languentis suscitabulum, nimirum *myrrhina*, teste Fulgentio lib. III. Mythol. ecce ejus verba: *Unde & Petronius Arbiter, ad libidinis concitamentum, myrrhinum se poculum bibisse refert.* Quod in fragmentis infra occurrit. Ubi quum ejus rationem reddat ab ipsa myrrhae natura petitam, nullus omnino Hadriani Junii emendationi relinquitur locus, substituentis *myrinum*, Animadvers. lib. V. cap. 19. quam etiam ipse Mythologicus scriptor altero insuper Sutrii Comici testimonio non leviter oppugnat. ibidem ipsum vide. Addimus vero ab eodem Plinio Secundo edocti, *Satyrii* nimirum nomine herbas etiam alias Graecis cognominari, quae veneris tamen procul dubio forent incentivae, ex quibus nominatim *Crategin*, & *Thelygonon* designat, additque: *In totum Graecos, quum concitationem hanc volunt significare, Satyrion appellare*; quae omnia Arbitri sunt interpretamenta, praeterquam quod certo certius sit, tunc temporis Romae insignem aliquam potionem frequenti admodum in usu fuisse, quae ab effectu suo *Satyrion* vocaretur, quod vel unus Petronius satis potest ostendere, cap. XX.

Junctis viribus molestum contempsimus.] Plane satis ex fragmenti hujusce, & superioris sententia cognoscitur, longas scilicet eventuum narratiunculas, qui Ascylto, diversorium quaerenti, contigerunt, nobis à malignitate temporis esse subreptas, nec uspiam modo (pro dolor!) comparere.

Cap. IX. *Quasi per caliginem.*] Proverbialis locutio, qua significatur aliquid haud perspicue videre. Cic. XII. Philip. cap. I. *Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem.* Et lib. V. de Finibus. *In infirma aetate, imbecillaque mente vis naturae per caliginem cernitur.* Idem erat, *per nebulam.* Plautus in Pseudolo Act. I. sc. ult.

Sunt quae te volumus percontari, quae quasi

Per

tempestive Ascyltos hic procuidubio illi exprobrat. Elegans autem est illa circumlocutio, cui adfinem & Luciani dabo aliam in Gallo, quum de Pythagora, qui postea, ut ajebat ipse, Aspasia fuit meretrix, inquit sutor Micyllus: σὲ ἐν φασι, καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὴν ὥραν λαμπρὸν, πολλάκις Ἀσπασίαν γενέσθαι τοῦ τυράννου. *Nam ajunt, te etiam tum, quum Pythagoras esses, venusta forma decorum, saepius Aspasiam fuisse tyranno.* Pariter etiam Ovidius loquutus in emendatissima Medeae Epistola:

Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.

Subduxisti te, inquam, a praeceptoris colloquio] Subintelligit, ut Gitonem quaereret, quae unica dividiarum origo. Itaque verba isthaec ἱμα-ζκῶς praeferenda. mentem autem intimam Encolpii verbum *subducere* eruit, ostenditque nobis, quod ibi est, clanculum scilicet de loco discedere: qua notione saepe eo alias utitur Petronius. supra cap. VI. *Opportune subduxi me.* Sed plura exempla exhibebit Siren. Ast vero Ascyltos vindicat se ab suspicione, ratione verisimili; telumque avertit, quod callide etiam non vult agnoscere, ideoque subdit cap. seq. *Multo me turpior es tu, hercule,* &c.

Cap. X. *Sententias, id est, vitrea fracta.*] Miro acumine *sententias* declamationum confert cum *vitreis fractis*, cui adstruendo, ac demonstrando, opera nostra neutiquam erit necessaria, si quae de illis apud Senecam Rhetorem Portius Latro supra scitissime protulit, utique & nunc opportune in memoriam verbatim revocentur. Sententias enim ipsas esse, veluti orationis membra divisa atque distincta, plane ibidem agnosces.

Et somniorum interpretamenta.] Nihil contemtius diceret Ethnicus homo, nedum quippe nauci habita illis somniorum interpretamenta. Audi ergo comparis hominis adsensum, ut vel inde discant, qui CHRISTUM DOMINUM induerunt, tandem resipiscere. Ennium, inquam, Tragicum Telamone, cujus aurei versus jure merito legantur pluribus in locis:

Non habeo denique nauci Marsum augurem,
Non vicanos haruspices, non de circo Astrologos,
Non Isiacos conjectores, non interpretes somnium:
Non enim sunt ii, aut scientia, aut arte divini:
Sed superstitiosi vates, impudentesque harioli,
Aut inertes, aut insanei, aut quibus egestas imperat:
Qui sibei semitam non sapiunt, alteri monstrant viam:
Quibus divitias pollicentur, ab iis drachmam ipsei petunt.
De his divitiis sibi deducant drachmam, reddant cetera.

Communes sarcinulas partiamur.] Adlusio mera est ad formulam repudii, de qua infra. Juvenalis Sat. VI.

Collige sarcinulas, dicet libertus.

Communium sarcinularum partitionem subindicavit Martialis verbis illis:

Quae tua sunt, tibi habe; quae mea, redde mihi.

Et Plautus in Amphitruone, Act. III. sc. II. Quo etiam & Petronii facit illud post cap. LXXIX. *Sed postquam optima fide partiti manubias sumus.*

Et tu litteras scis.] Quasnam *litteras* innuit Eumolpus, an *librariorum?* ipsi etiam audiebant *litterati*. Plane Cornelius Nepos in Attico: *Usus est familia, si utilitate judicandum est, optima: si forma, vix mediocri; namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi, & plurimi librarii, ut ne pedissequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulcre facere posset.* Anne *Grammaticorum?* notissimum enim est, & illos *litteratos* esse dictos, & *litteratores* Inde petivit jocum Caesar, quem refert Tranquillus: *Sulla nescivit literas:* quasi dicat, nescivit quod Grammatici est, nempe *dictare*, id est, gerere dictaturam. Utut autem sit, Grammaticum omnino facit Arbiter Ascylton, nam librariorum professio & inter Grammaticae partes fuit olim recensita. Disertim D. Augustinus, & ad rem adpositissime II. de Mus. & II. de Ord. *Grammatica Graece, Latine litteratura nominatur; & ipso nomine se profiteri litteras clamat: &, quicquid dignum litteris est, id sibi vindicat. Librariorum, & calculorum professio velut quaedam Grammaticae infantia est, quam Varro litterationem vocat. Graece autem quomodo adpelletur, non satis in praesentia recolo.*

Aliquid aliud promittam.] Profitebor. Horatius lib. II. Epist. I. vers. 115.

------ *Quod medicorum est,*
Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

Et per totam urbem rumoribus different.] Nonius: *Differre, diffamare, divulgare,* & laudat Lucilium, lib. XXX. Sat.

Gaudes, quum de me ista foris sermonibus differs.

Iterum eodem in libro:

Et maledicendo multis sermonibus differs.

Sic etiam Varro lib. IV. de vita Pop. Rom. *Si modo civili concordia exsequi rationem paret, RUMORES famam DIFFERANT, licebit, nosque carpant.* Et Tertullianus c. Apologetici.

Ad coenam promisimus.] Plinius Junior Epist. 15. lib. I. *Heus tu, promittis ad coenam, nec venis.* Plautus Sticho IV. I. 8.

Et magis par fuerat, me dare vobis coenam advenientibus,
Quam me ad illam promittere.

Intelligunt, venire.

Non perdamus noctem.] Prisca formula. Titus Imperator apud Suetonium cap. VIII. *O amici, diem per-*

perdidi. Item apud Aurelium Victorem *Amici*, ait, *perdidimus diem.* Martialis lib. v. Ep. 81.

Durum est, perdere ferias.

Alii.

Amoliri custodem molestum.] *Amoliri*, inquiunt veteres Grammatici, *dicuntur ea, quae cum magna difficultate, & molimine, summoventur, & tolluntur è medio.* Custos iste Ascyltos est, qui diligenter observabat, an luderet cum Gitone Encolpius, ut nactus sic vindictae occasionem, redditaque scordalo vice, eum increparet, quod ex sequentibus patet.

Cap XI. *Osculisque tandem bona fide exactis.*] Formula solennis, BONA FIDE, qua usi veteres in amicitiis ineundis, societatibusve; tempestive ergo addidit illam hic, quippe dissidia praecesserant. Indicat, plane nunc jam cum Gitone in gratiam Encolpium rediisse. Simillime, post civile illud in Licae navi bellum, omnibusque jam ad pacem revocatis, inquit cap. cx. *Tunc primum bona fide puero basium dedit Tryphaena.*

Fruorque votis.] Proprium voti significatum, sponsio scilicet est Deo facta, inde & alia pleraque propagata. Id enim, quod susceptis votis poscimus a Deo, vehementer optamus: exin igitur ortum, ut usurpetur *votum* pro re desiderata, etiamque pro ipsis desideriis. Recte hinc jam votum & ad nuptias significandas antiquis traductum: quod, uti autumo ego, nuptiae virginibus optatissimae sint. Sic M. Grunnius in Ludicro suo testamento locutus est: *Sorori meae Quirinae, ad cujus votum interesse non potui, do, lego dari bordei modios* xxx. S. Ambrosius Serm. 180. *Solent autem homines, sicut mos est, in suis votis, hoc est, nuptiis, praecipue saltare, & cavere.* Appulejus in Florid. *Togam parari voto & funeri.* Hinc adluceo facem Claudiano, lib. I. de rap. Prof. de ipsa loquenti:

---- *Missaque tremit formidine votum.*

Frequens est & Petronio vox variis significationibus, de quibus agimus suis in locis. Hic pro re optata sumendum.

Usque ad invidiam felicibus.] Magna semper & Amoris gaudia invidiae sunt obnoxia. Hinc & interpretandum illud ejusdem Petronii, cap c. *Immo vero nolo habere bona, nisi quibus populus inviderit.* Eademque illius apud Propertium mens est, Eleg. XII. lib. I.

Invidiae fuimus. ----

Sed de hoc alias fortean latius.

Nec adhuc quidem omnia erant facta.] Extremae nequitiae verbum, *omnia.* Sic infra cap. LXXXI. *Et, prob pudor, tanquam mulier secutuleja, unius noctis pactu omnia vendidit.* Et cap. cxxx. *Forsitan dum omnia concupisco.* Eadem mens Senecae lib. de Divina Provid. cap. 3. *Quanto magis huic invidendum est, quam illis, quibus gemma ministratur, quibus exoletus omnia pati doctus*, &c. Nec forte aliunde petendus est jocus Martialis Ep. 97. lib. VII.

Omnia, Castor, emis; sic fiet, ut omnia vendas.

Ejusdem quoque notae est, *facta*, sed hocce vulgo jam notum.

Quid vesticoncubernium facis?] Valde mihi hoc in loco probatur, *vesticontubernium:* ad id nimirum verbum confictum, ut sub eadem veste subindicet cubantes. praecesserat superius: *opertum me amiculo evolvit*, quod utriusque necessario esset tegmen, quum arctissimis essent complexibus adligati. Praeterea aliud est non dubium vesticontubernii specimen Petroniani, cap. CXIV. *Giton vestem deposuit, meaque tunica contectus exseruit ad osculum caput.* Sic in Ovidii Ep. Paris de Helena ac Menelao accubantibus:

Rumpor, & invideo, (quid nunc tamen omnia narrem?)
Membra superjecta quum tua veste fovet.

Et Socrates saepe facit, incorrupte tamen, ut alibi dicimus. Sic apud Lucianum in *vitarum auctione* idem Socrates profatur: τίς δ' ἂν ἐπιτηδειότερος ἐμοῦ γένοιτο συνεῖναι καλῷ; καὶ γὰρ οὐ τῶν σωμάτων ἐραστής εἰμι, τὴν ψυχὴν δ' ἡγοῦμαι καλήν. ἀμέλει κἂν ὑπὸ ταὐτὸν ἱμάτιόν μοι κατακέωνται, ἀκούσῃ αὐτῶν λεγόντων μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ δεινὸν παθεῖν. *Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero versetur? Neque enim corporum amator sum: animam enim formosam esse existimo, & quamquam sub eodem palliolo mecum recumbant, audies illos, vel ipsis testibus, nihil grave à me perpeti* Pariter & Sophocles, uti apud Athenaeum lib. XIII. Dipnosoph. [p. 604. D.] narrat Hieronymus Rhodius, quem adi sis. Frequentissime autem omnium Tyrrheni: de ipsis namque sic Heraclides: πάντες ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ μετὰ τῶν γυναικῶν κατάκεινται, κἂν παρῶσί τινες. *Omnes sub eadem veste cum uxoribus concumbunt, quicumque tandem adsint.*

Lorum de pera solvit.] *Lorum* ad adliganda vestium involucra aptissimum. sic cap. CII. inquit Eumolpus: *Ego vos in duas jam peiles conjiciam, vinctosque loris inter vestimenta pro farcinis habebo.* Et ad verberandum; ita apud JCtos *lora* eidem usui frequentissime adhibentur, Plautum, & alios. Dignum sane de Sallustio Historico narrat ex Varrone A. Gellius, ut haud intempestive etiam hic legatur; inquit ergo cap. 18. lib. XVII. *M. Varro, in litteris, atque vita, fide homo multa, & gravis, in libro, quem inscripsit Pius, aut, de Pace, Cajum Sallustium scriptorem seriae illius, & severae orationis, in cujus historia notiones censorias fieri, atque exerceri videmus, in adulterio deprehensum ab Annio Milone loris bene caesum dicit, & quum dedisset pecuniam, dimissum.* Ast mendosus est plane uno verbo locus in omnibus exemplaribus, quae mihi videre contigit: alia habent, ut ex-

expressimus, alia *nationes*, alia *notas*, ex omnibus vero veram lectionem elicimus, nimirum *notationes*, de quo jam neutiquam est ambigendum.

Sic dividere cum fratre nolito.] Si emendationi hic locus, ita equidem scriberem: *Sic dividere tu fratrem nolito.* Levissima omnium vulgatae scripturae mutatione, nequiori sensu apertissime ad sarcinularum partitionem adludens, quam supra expetivit Encolpius. *Itaque communes sarcinulas partiamur*, inquit, cap. x. Nam verba *partiri*, & *dividere* unius & ejusdem sunt improbitatis, ut constat ex Plauto, observavitque Lipsius Ep. Quaest. lib. v. Ep. 14. Quaecumque autem scriptura sit, idem plane respectus est.

Cap. XII. *In forum.*] Κλεπτοπωλεῖον aperte innuit, sive *forum furinum*, ut loquitur Plautus. Graphice, me-Dius Fidius, hic exprimit Petronius morem apud nos usque adhuc prorsus inviolatum, cujus nescio an apud aliam nationem reliqua sint vestigia. Deficiente jam die mercatus incipit: quae nimirium ridicularia res est, oppido quam fallacibus mercibus numquam ibi emtores deficere. Forum, cujus Petronio mentio, dubio procul est, quod *vespertinum* adpellavit Horatius lib. I. Sat. VI. observavitque Casellius, contulitque primus cum Arbitri loco: unde postea Symbolae mutuatae sunt. Vulgus hominum nostratium vocat *Barotillo*.

Injecit contemplationem super humeros rustici emtoris] Et hinc propriam vendentium consuetudinem animadvertere licet, illorum praecipue, qui merces, non quidem preciosas, novasque, venditabant, sed id genus spolia, quibus infima ex plebe emtores pellici consueverunt. Super humeros videlicet venales vestes imponebant, ut inde conspectui facilius apertiusve offerrentur; nos etiam passim videmus, apud quos mores non pauci ex prisco illo aevo desumti neutiquam quidem hucusque obsoleverunt. Res autem adeo est hic exsertim descripta, ut nec minimus jam dubitationi relictus sit locus. pergit igitur narrare Encolpius; *Detraxitque HUMERIS laciniam, & diligentius tenuit. O lusum fortunae mirabilem! Nam adhuc nec suturae quidem adtulerat rusticus curiosas manus, sed tanquam mendici spolium etiam fastidiose VENDITABAT.*

Timeret fidem oculorum.] Eleganter dictum, miroque *fidei* usu. eodem quoque cap. XCI. locutus: *Quaeso, inquit, Encolpi, fidem memoriae tuae adpello.* Multifariam vero voce ea utitur Petronius hocce in Satirico.

Cap. XIII. *Nam adhuc nec suturae quidem adtulerat rusticus curiosas manus*] Plane tunica illa duplici panno constabat, recto & inverso: inter utrumque ergo per commissuram aureos immiserant, postea suturam probe consuentes: cui adhuc rusticus, inquit Petronius, non adtulerat curiosam manum. Ast quaenam illa rusticitas, ni stupor potius vocandus est, hominis, qui suspectum non habuit tuniculae pondus aureis videlicet plenae?

Depositum esse inviolatum vidit.] *Depositum* hoc aurei ipsi sunt, quos tunicae fidei crediderat, apud ipsamque deposuerat, non tunica, ut male quidam interpres. Hocce verum est. nam, quod nunc figurate *inviolatum depositum*, postea recta oratione *aureos intactos* adpellat. Etiam nobis, *deposito*, idem est, &, apud quem deponimus, cujusque fidei committimus, *depositario*.

Ad interdictum veniret.] Hoc est, in jus ad Praetorem Peregrinum. nam lis erat inter peregrinos & cives. Diversus ab Urbano erat praetor Peregrinus, qui inter cives & peregrinos jus dicebat. Testantur Pomponius Jureconsultus in l. 2. ff. de Orig. Jur. Fenestella de Magistrat. cap. 19. plures. Etiam veteres Lapides PRÆTORIS PEREGRINI meminere, qui PRÆTOR INTER CIVES ET PEREGRINOS, juri nimirum dicundo, ipsis quoque nominatur.

Cap. XIV. *Quid faciant leges, ubi sola pecunia regnat?*] Id ipsum de Augusti aevo Cornel. Tacitus I. Annal. *Invalido LEGUM auxilio, quae vi, ambitu, postremo PECUNIA, turbabantur.* Quid ergo de Neronis perditissimo sentiendum est?

Ipsi, qui Cynica traducunt tempora coena,
Nonnunquam nummis vendere verba solent.]

Verbis, *qui Cynica traducunt tempora coena*, fictos denotat pecuniae contemtores: derisores namque opum fuisse Cynicae disciplinae sectatores, notissimum ex Luciano, Laërtio, pluribus. Sic Ausonius de Diogene, familiae ductore, Epig. 52.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arcta supellex
Ista fuit Cynici: sed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, scyphe, te, dixit, gesto supervacuum?

At, *vendere verba*, quod Plauto est, *logos vendere*, Sticho II. III. 59. de causidicis olim dictum, ut convincunt testimonia ab interpretibus adducta. Ast hic de judicibus omnino capiendum, vel ipso Petronio interprete, qui addit:

Ergo judicium nihil est, nisi publica merces,
Atque Eques, in causa qui sedet, emta probat.

Exin & cap. CXIX. dixit:

----- ------ *Emtique Quirites*
Ad praedam, strepitumque lucri suffragia vertunt.

Ergo judicium nihil est, nisi publica merces.] In Decretis Canonicis II. quaest. 2. sic scriptum legimus: *Licet advocato vendere justum patrocinium, & jurisconsulto rectum consilium, sed non licet judici vendere justum judicium.* Verum etiam adversus advocatos lex olim lata, quae Cincia cognominata est, *qua cavebatur antiquitus, nequis advocatus ob causam orandam pecuniam donumve acciperet.* Tacitus lib. II. Annal. & Livius lib. XXXIV. Sed

 postea

postea *Claudius*, verba sunt ejusdem Cornelii, *capiendis pecuniis posuit modum usque ad dena sestertia, quae egressi repetundarum tenerentur.* Ac deinde iterum sub Nerone Senatusconsulto cautum est, *nequis ad causam orandam mercede, aut donis, emeretur*, ut inquit Tacitus, lib. XVII. Annal. Puto id Senatusconsultum esse, quod in Nerone cap XVII. inter alia refert Tranquillus, ecce illud; *Item, ut litigatores pro patrociniis certam justamque mercedem darent.* Ipsa dena sestertia fuisse, suspicari proclive est: nam pro justa mercede habita sunt pluribus principibus. Eademmet Trajanus advocatis quoque permisit, *peractis tamen negotiis*, uti ait Plinius Junior lib. v. Ep. ult. quae decreti sui fuit moderatio. nam id procul dubio prorsus vetabat aliquid accipere. Innuit Plinius ipse verbis illis Epist. 14. ejusdem lib. quibus clarissima lux ex dictis adfulget: *Pauci dies, & liber principis severus, & tamen moderatus.* Idemmet honorarium Ulpianus Patronis etiam adtribuit in singulas causas l. 1. de Var. & ext. cogn. Nota vero mihi munerum adpellationes, quibus patronos donatos, ostendit etiam Plinius; *quam me juvat, quod in causis agendis non modo pactione, dono, munere, verum etiam xeniis, semper abstinui.* Sed satis jam de his, quae in gratiam nostri aevi litigatorum dicta sint, misere à Patronis sanguifugis exsuctorum.

Atque Eques, in causa qui sedet.] Equites olim quoque judiciis adhibiti. Pomponius Laetus de Legibus: *Aurelia lege communicata summa judicia senatui, equitibusque Romanis, & tribunis aerariis. Eam tulit Aurelius Cotta praetor.* Quando id factum, refert Cassiodorus in Chronico: *His Coss.* scilicet, Q. SERVILIO & C. ATILIO SERRANO, *per Servilium Caepionem Consularem judicia equitibus, & senatoribus communicata.* Verbum autem, *sedere*, proprium est judicum. Cic. pro Rabirio: *modo vos iidem in A. Gabinium judices sedistis.* Sed hoc vulgare. Item, *in causa*, vel, *de causa*, *sedere*, priscis etiam dictum. Appuleius in Apologia: *quod si modo judices de CAUSA ista SEDERENT C. Fabricius, Cn. Pompejus.* Qui longius abeunt, errant. Saepius autem judicialis forma Romae immutata.

Recuperare potius thesaurum.] Recte. Nam ex Grammaticorum sententia, *recuperari* dicuntur amissa, quum ad eum, qui ea amisit, integra redeunt. Tunicula ergo, uti Ascylto videbatur, adhuc erat *intactis aureis plena.* Rusticus autem propritim diceret, pallium preciosum redemisse, nam à praedonibus illud recuperarat: quae vis verbi *redimere.* Exin *redimiae*, quas Glossae veteres interpretantur; *res à praedonibus redemptae.*

Praeter unum dipondium, sicilicumque.] Misere luxata periodus non minus quam sequens: sed quas interpretes, ex fide enim MSS. inquiunt, ut tolerari possint, concinnarunt. Sic eas amplexus est & Bourdelotius: itidem fecimus nos, quum meliora nunc praestare non possimus. *Sicilicum*, inquit Festus Pauli, *dictum, quod semunciam secet.* Pendebat igitur duas drachmas, quippe unciae octo, ut Priscianus docet. Sic Rhemnius Palaemon, de ponderibus & mensuris,

> *Drachmam si gemines, aderit, quem dicier audis*
> *Sicilicus.*

Sicilicum etiam vocabant antiqui Grammatici notam, *quam*, ut tradit Marius Victorinus, *super litteram, quam geminari oportebat, scilicet imponebant*, quod signum ἀπλῆν *aversam* alibi adpellat, autumo commatis notam fuisse, semicirculum nempe, sive punctum vocis caudatum. *Dipondius*, teste Varrone lib. VIII. *duo asses pendebat*; inde Prisciano de ponderibus *numus est bilibris.* erat enim *libralis As.* Itaque *as*, *libra*, & *pondo* idem; omnia clare ipsus Varro lib. IV. *Dupondius à duobus ponderibus, quod unum pondus Assipondium dicebatur, id ideo, quod as erat librae pondus.*

Lupinos.] *Lupini* olim vilissimum pauperum cibarium, & aliorum, frumenti inopia; Cynicorum vero adeo creberrimum, ut vix umquam à Cynici pera abesse lupinos contingeret. Diogenes ipsorum πρωτότυπος, quemdam uti Cynicum instruens apud Lucianum, in Vitarum Auctione inquit: Ἡ πήρα δέ σοι θέρμων ἔσται μεστὴ, καὶ ὀπισθογράφων βιβλίων. *Peram praeterea lupino, & libris opisthographis refertam habebis.* Et Mortuor. Dial. sic Charon ait Menippum Cynicum insignem: Δεῖξον τί σὺ τῇ πήρᾳ ἔχεις. Μεν. Θέρμους, εἰ θέλεις, &c. *Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum, si velis*, &c. Inde Crates apud Aristotelem: οὐκ ἀκριβῶς γὰρ, Οὐκ οἶδα, φησὶν, πήρα δύναμιν ἡλίκην ἔχει θέρμων τε χοῖνιξ. *Non equidem perspicuo novi inquit, quantam vim pera habeat, ac lupinorum choenix.* Parcimus autem hic pluribus, quae de illis addere possemus. Miram tamen ipsorum historiam vide apud Theophrastum lib. VIII. Plinium variis in locis.

Itaque ne interim praeda discederet, &c.] Aut locus mendo laborat, aut insigni defectu. Ipsi vero in integrum restituendo hodie non sumus, tentabimus tamen sensum ex superstitibus verbis haud indecentem elicere, totam videlicet periodum sic interpretantes. *Itaque ne interim praeda discederet, vel minoris pallium addicere placuit*, id est, placuit preciosum pallium parvi vendere, *ut precium majoris compendii leviorem faceret jacturam*, hoc est, ut precium, etsi minimum foret, quo illud tunc venderetur, faceret jacturam leviorem illius majoris compendii, quo vendi aliter debuisset pallium ipsum preciosum: nam numis illis ex eodem pallio parvi vendito habitis emere facile

facile possent sordidam tuniculam aureis tamen praedivitem. Adhuc tamen equidem haereo; ideo amplius de hocce loco censeo deliberandum.

Conciones.] *Conciones* homines sunt, qui ad clamorem veluti in concionem convenerant. Sic Cic. in Orat. *Conciones saepe exclamare vidi, quum apte verba cecidissent.* Figurata locutio est Petronio familiaris. Sic post pauca iterum: *Et nescio quis ex concionibus calvus*, & tertium: *ridere acumen non minus concionum*, &c. Sic cap. CXVII. *ministeria* dixit pro ministris, cap. CXXVI. *crucem* pro cruciariis, & cap. CVII. *servitia* pro notis servorum. Quod commune etiam aliis scriptoribus. Catullus mulierem prostituti pudoris vocavit *lupanar*. Lucillius, & Tertullianus, *carceres*, servos vinctos in carcere: *ergastula*, servos ergastularios: *metalla* in metalla damnatos: Ammianus Marcellinus *togam* viros togatos. Capitolinus, & Vulcatius, *affectus*, ipsas personas, quae affectu praecipuo amantur: & id genus alia, quae viris magnis jampridem animadversa. Idem prorsus locutionis genus, cap. XCI. quum ad Gitonem inquit Encolpius: *quid dicis peregrini amoris concessio?* ubi *concessio* pro eo dicitur, qui conceditur. Sic *Optio* pro eo, qui optatur, dictus antiquis, is nimirum erat, *qui adjutor dabatur*, auctore Festo, *centurioni a tribuno militum: & quem centurio optabat, sibi rerum privatarum ministrum.* Idem docet Vegetius lib. II. cap. 7. *optiones ab optando adpellati*, &c.

Pannuciam] Hujus verbi meminimus ad locum, cap. LXXXIII.

Risum discussit] Risum eorum, qui ad clamorem confluxerant. Paullo ante: *sed nullo genere par erat caussa nostra, & conciones, quae ad clamorem confluxerant, nostram scilicet de more ridebant invidiam*, quo loci Hispanismum nota, *nulla genere*, sic & nos dicimus: *de ninguno genero.*

Cap. XV. *Advocati jam paene nocturni.*] Argute dictum, *paene nocturni*, de furibus non manifestariis. *Nocturni* autem de furibus apte dicitur, nam & illis nomen à *furvo*, qui noctis color; quippe, *noctem fur diligit*, ut verbum est vetus. *Et fures per noctem, quae atra sit, facilius furantur*, ut ait apud Agellium Varro. Propterea *tenebricolum* Plautus adpellavit furem, *lucifugam* Lucilius, Varro etiam *tenebrionem*. Hinc ergo originem duxisse miras voces Glossarum S. Isidori, jam claret: *furabula, tenebrae. Furfuraculum, tenebrae.* Major vero venustas & ideo inest verbo, *paene nocturni*, quod etiam ad diem jam senescentem, hoc est, ad noctis & lucis confinium, ibi quoque respectum fit. Recte igitur, homines, id temporis in publicum egredientes, *vespertiliones*, vocari Ulpiano, ac Varroni: avis namque vespertilio est, quae interdiu latet, noctu evolat; sic etiam furem, quod de die dormiat, ἡμερόκοιτον adpellavit Hesiodus.

Judex querelam inspiceret.] Forense verbum, *inspicere*, plane Valerius Max. ostendit lib. v. cap. 9. *Inspectaque diligentissime caussa, absolvit eum.* Sic nos, *Ver el pleito, la Vista de el pleito.*

Sed longe aliud quaeri, in utra parte scilicet latrocinii suspicio haberetur. Isthaec simulatio erat advocatorum; nam quod unice in votis habebant, nimirum, quod subdit, erat: *ceterum adparebat nihil ALIUD QUAERI, nisi, ut semel deposita vestis inter praedones strangularetur, & nos metu criminis non veniremus ad constitutum.* Itaque neutiquam istae duae sententiae inter se repugnant, uti magnum virum credere cognovi. Dicunt mihi, ipsum adserere: non sollicitos esse lucifugas illos advocatos de judicis in utrosque de furto suspectos animadversione, dummodo inter ipsos vestis strangularetur. Nec minus id nos pro certo habemus, qui prius Arbitrum audivimus, unicam ipsorum curam esse, *pallium lucrifacere*. Serio tamen simulabant, longe aliam sollicitudinem habere, *in utra parte scilicet latrocinii suspicio haberetur.*

Calvus tuberosissimae frontis.] Hujus loci interpretatio petenda est ab ipso Petronio, cap. CIX. quum in *calvos* Eumolpus exacuit stilum:

At tunc laevior aere, vel rotunda
Horti TUBERE, quod creavit unda.

Ridiculam ergo faciem exprimit recalvastri, cujus videlicet frons ad occipitium usque, instar magni tuberis glabra, depilataque, tumoribus hinc inde etiam prominentibus, ipsummet reddebat prae caeteris conspicuum, atque illius nocturnae concionis veluti praesidem.

Nisi ut semel deposita vestis.] Pretiosa scilicet, unde claret, quod sequitur: *idem plane & nos volebamus.* Ascyltos, & Encolpius pannuciam tantum vindicare cupiebant, parum quidem de splendida veste solliciti.

Non veniremus ad constitutum] Varro de Re Rust. lib. II. cap. 5. *Sed venisset ad constitutum.* Est ergo *ad constitutum venire*, adesse tempore promisso. Nec longius Arbitro petendum commentum. Idem Appulejo est, *ad condictum venire*, in Floridis, ubi de Philemone: Macrobio, *ex disposito convenire* l. I. Saturn. c. 7.

Votum casus adjuvit.] Simile illud cap. CII. *si nos descendentes adjuverit casus.* sic & locutus Symmachus lib. IV. Epist. 52. *Modo eventus adjuvet destinata.*

Nolo quod cupio, &c.] Hos duos versiculos hic exsulare, & illis adsuendos esse, quibus cap. XCIII. locus est, ibidem docebimus.

Cap. XVI. *Beneficio Gitonis praeparata nos implevimus coena.*] Id negotii Gitoni commissum, praecedentia illa argumento sunt, cap. IX. *Quum quaererem, numquid nobis in prandium frater parasset, consedit puer*, &c.

Nos implevimus coena.] Pariter locutus Plautus sub parasiti persona, Sticho I. III. 19.

Inanimentis explementum quaerito.

Infra rursus Arbiter cap. XCVI. *Et velut quodam cibo me replebam.*

Ostium satis audaci strepitu impulsum exsonuit.] Grajus, sive Granius, Peliadibus:

Sonat impulsa regia cardo.

impulsum ergo *exsonuit*, hoc est, pulsante ancilla. infra cap. XCII. *Eumolpus ostium pulsat.* Addit, *satis audaci strepitu*, cui consonum veteris illud Comici:

Qui repens semipulsus onere gravi fores strepitu terret.

Character est hominis rustici, & inurbani. Aristophanes Nebulis act. I. sc. II. [vs. 135.]

Ἀμαθὴς γε νὴ Δί' ὅς τις ὁυτωσὶ σφόδρα
Ἀπεριμερίμνως τὴν θύραν λελάκτικας.

Rudis, per Jovem, quicumque sic vehementer
Inconsiderate januam calcitrasti.

Etiam iracundi. Sic apud Appulejum lib. IX. furens *saxo fores verberat*. Urbanius Lacones, de quibus Plutarchus: Ἔθος ἦν αὐτοῖς μηδὲ κόπτειν τὰς αὐλείους θύρας. ἀλλ' ἔξωθεν βοᾶν. *Moris erat apud ipsos, non pulsare ostia, sed foris clamare.*

Aperi, jam scies.] Omnino est, quod nos dicimus: *abra y lo vera.* Ex Petronii autem eleganti locutione lucem praebeo splendidissimam formulae illi, qua usus vetus interpres biblicus in verbis D. Matthaei illis reddendis cap. XV. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι, κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. quae ad verbum latine sonant: *posterius vero veniunt & reliquae virgines dicentes, domine, domine, aperi nobis. Ille vero respondens ait: Amen dico vobis, non novi vos.* Interpres autem postrema verba sic: *At ille respondens ait, Amen dico vobis, NESCIO VOS.* Parissime & usus Arnobius lib. I. *Et is habendus divinus est, qui aut summum imperatorem nescit; aut ignorat à nobis quotidianis ei precibus supplicari.* Nescit, id est, non noscit. Et Arbiter ipse cap. XCI. *Scires non libenter servire.*

Dum loquimr.] Proverbii species. Sic Ovid. lib. III. Amor. El. VI.

Dum loquor, increvit latis spatiosus in undis.

Hispani, *mientras lo digo.*

Sera sua sponte delapsa cecidit.] *Sera*, inquit Varro lib. VII. *quibus remotis fores panduntur.* Optime ad mentem Petronii. A foribus ergo removebantur serae, quod vulgo jam notum; unde liquet, cur *appostitiae*, sive *appositae*, dicerentur, ut Ovidio in I. Fastor. Locus item claret Plauti in Curculione, quum pessulos, ut subsiliant, precatur Phaedromus Act. I. II.

Fite causa mea ludii Barbari,
Subsilite, obsecro, & mittite istanc foras.

Praeterea addimus, feras fuisse catenis prehensas, catenas vero januis ipsis adfixas: ne videlicet ferae, quum januae recludendae forent, amitterentur. Id haud obscure videtur Propertius innuere ultima omnium Elegia:

Et jaceat tacita lapsa catena sera.

Alii vero antiquarii volunt, ut catenis ipsis fores occluderent, postibus eas inferentes, adpendentesque feras ad catenarum extremum, itaque, quum januae essent aperiendae, ferae è catenis, quibus inhaerebant, eximerentur.

Sua sponte.] Sic apud Virgilium centum ostia patefacta lib. VI. divini operis:

Ostia jamque domus patuere ingentia centum
SPONTE SUA.

Julius Obsequens inter ostenta, quae mortem Caesaris praemonuere, illud memorat: *nocte, quum valvae * cubili clausae essent, SUA SPONTE apertae sunt*, & Suetonius de re eadem cap. LXXXI. *Ac subito cubiculi fores sponte patuerant.* Etiam Macrobius de porta Viminali, quae postea Janualis dicta: *postquam clausa est, mox SPONTE patefacta est.* Sed nunc in Petronio magicae nescio quid disciplinae subolfacere mihi videor, uti apud Appulejum januae sunt itidem à saga reseratae lib. I. Metamorph. *At illae probae & fideles januae, quae SUA SPONTE deseratae nocte fuerant.*

Reclusaeque subito fores.] Praeclusae namque supra: *praeclusisque foribus ridere*, &c. τὸ *subito* suspicionem cantaminis adauget. ita apud Suetonium supra inter Julii mortis praesagia *subito*, & *sponte sua* apertae valvae.

Et, me derisisse, inquit, vos putabitis?] Haec ancilla Encolpium, & Ascylton, ad stabulum usque secuta est; ipsis autem prae gaudio recuperati thesauri haut animadvertentibus. illud est quod Encolpius dixit: *ergo, recuperato, ut putabamus, thesauro, in diversorium praecipites abimus.* Apte ergo nunc illos nihil minus cogitantes ingrediens adloquitur: *Et me derisisse vos putabitis?* sed longe aliud est. nam ego hospitium vestrum cognovi, Quartillae indicavi, & jam, ut vobiscum loquatur, ipsamet adest. Hoc certo certius est. nam per quietem ea erat Quartillae monstrata medicina; *illos perquirere.* Sic cap. seq. paullo post inquit: *Et ideo medicinam somno petii, jussaque sum vos perquirere, atque impetum morbi monstrata subtilitate lenire.*

Sacra ante cryptam turbastis.) Ego divinus non sum. hic autem adfirmare ausim, unum & idem cum hacce crypta sacellum illud Priapi esse cap. seq. memoratum: ubi quam opportune, quae arcana erant ac recondita sacra, possent celebrari, cuilibet patebit jam satis, modo, quidnam crypta sit, haud penitus ignoret. Sic, quae Bonae

* *An cubiculi, ut Suetonius.*

Deae

Deae erant abditiſſima ſacra, & in quibus propudioſae libidines matronis committebantur, pariter agi & in antris ſolita fuiſſe, certum eſt: antris, inquam, hoc eſt, ſubterraneis fornicatiſque ſacellis. Plane Juvenalis indicat Sat. VI. ubi ſermo eſt de ſacris illis exſecrandis:

Tunc prurigo morae impatiens, tunc femina ſimplex;
Et toto pariter repetitus clamor ab antro:
Jam fas eſt, &c.

Priapi autem ſacra, ne quid erres, ſcito duplicia fuiſſe. Prima in aperto ac propatulo loco peragi ſolita, quae & *ante cryptam* videlicet, & quorum exhibet luculentam imaginem Marmor illud Boiſardi poſt pauca nobis deſcribendum. Altera propudioſa magis, quae ideo abſtruſa, in intimoque ſubterranei ſacelli, cryptaeve, receſſu impudenter commiſſa. De utriſque latinſcule nos loquimur infra. Ceterum, *turbaſtis*, Plautus exponit Pſeud. I. I.

Scis tu quidem, hercle, mea ſi commovi ſacra,
Quo pacto, & quantas ſoleam turbellas dare.

Cap. XVII. *Imber.*] Ipſus cap. CXXXVII.

- - - - *oculis nec defuit imber.*

Plures ſic uſurparunt. Omnia ſunt ad oſtentationem doloris conficta. Eodem quoque ſpectat manuum illa extrema conliſio: *Et manibus inter ſe uſque ad articulorum ſtrepitum contritis.* Ubi optime Douſa P. neutiquam alil. Hujuſce notae ſunt & illa, cap. XXIII. *Qui ut infractis manibus congemuit*

Retexit ſuperbum pallio caput.] Aperuit caput; opertum namque habebat, uti & ancilla. Hinc jam diſces, feminas olim palliis capita obtegere ſolitas, quum vagarentur per urbem: quo, non inepte fortaſſis, Martialem traho lib. IX. Ep. 33.

Hanc volo, quae facilis, quae PALLIOLATA vagatur.

habitus namque erat parum pudicarum. Matronas autem honeſtas numquam credam ego foras obvelato capite progreſſas. Sed quaenam haec pallia? inquis, mihi in dubio eſt. Pallium antiquit & mulierbre fuit veſtimentum; ſic docet JCtus Ulpianus in l. 23. D. de auro & argento leg. etiam Scaevola in l. 38. §. I. D. de auro & arg. leg. *muliebria ſunt*, inquit, Ulpianus, *quae matrisfamiliae cauſa ſunt comparata, quibus vir non facile uti poteſt ſine vituperatione: veluti ſtolae, PALLIA*, &c. Habuere & alia communia, hoc eſt, quibus aut vir, aut femina, ſine dedecore poſſet uti; addit ipſus Ulpianus: *communia ſunt, quibus promiſcue utitur mulier cum viro, veluti, ſi ejuſmodi paenula, palliumve, eſt, & reliqua hujuſmodi, quibus ſine reprehenſione vel vir, vel uxor, utatur.* Forſitan & illud *palliolum* feminis etiam commune, quod in deliciis erat delicatioribus, de quo ſuggillans Maecenatem ſic Seneca meminit: *hunc eſſe, qui in tribunali, in roſtris, in omni publico coetu, ſic adparuerit, ut pallio velaretur caput*, &c. & Petronius habitum deſcribens Trimalcionis, cap. XXXII. cui loco Lipſius bene jam adluxit, cap. XX. Amphith En pallia tria. id vero vulgivagarum quodnam ſit, dicat ille, qui laurum momordit.

Fabulas.] *Fabulam* rem geſtam etiam notare, jam docuerunt Critici. Sic Plautus Perſa V. II. II.

- - - - *Sed quid ego adſpicio?*
Hoc vide, quae haec fabula eſt?

Vide Gruterum lib. XVIII. Suſpp. cap. 3. quod hic Petronii interpretes haud cognoverunt. Pariter etiam cap. XX. ipſus Arbiter: *Aſcyltos, jam deficiente fabularum contextu*, & cap. XCII. *utrumque tamen, tamquam non agnoſcerem fabulam, tacui.*

Me-Dius Fidius.] Magnum hoc antiquis jusjurandum. Plautus Aſinaria I. I. 8.

Per Dium fidium quaeris! Jurato mihi
Video neceſſe eſſe eloqui quicquid roges.

Recte; nam *Deus fidius* olim dictus, qui *fidei* praeerat, Joviſque erat quidam filius; idque valebat, ac ſi dicerent, *ita me dius fidius juvet.* ſed plura addere inutile, quum acta res Hanſenio jam ſit de jureiur. vet. cap. IV. Argute Arbiter videtur uſurpaſſe Circes codicillos cap. CXXIX. *medius fidius jam periiſti.* Ubi Symbolae, habueruntque à Douza P.

Neque enim impune quiſquam, quod non licuit, adſpexit.] Propertius lib. IV. El. X. de occultis Bonae Deae ſacris:

Femineae loca clauſa deae, fonteſque piandos,
Impune & nullis ſacra retecta viris.

Sacra enim vetita qui vidiſſent, viſu privari credebant antiqui. Cic. pro domo ſua ad Pontif. *Quem umquam audiſti majorum tuorum, qui & ſacra privata coluerunt, & publicis ſacerdotiis praefuerunt, quum ſacrificium Bonae Deae fieret, interfuiſſe? neminem: ne illum quidem, qui caecus factus eſt.* Appium Claudium intelligit. Sic & Metellus Pontifex, quod, quum Palladium in Veſtae templo repoſitum ab incendio, flammiſque liberaret, inſpexiſſet (erat enim, ut ait Lucanus, lib. IX.

- - - - *in abſtruſo pignus memorabile templo.*) *orbatum luminibus*, lib. VII. cap. 43. Plinius inquit, *exegit ſenectutem.* Quod etiam Placidus Lactantius ad Statii lib. II. Thebaid. verbis illis ſubindicavit: *Eſt Palladium, quo quidam quondam viſo privatus eſt viſu.* Inſignis autem rei inluſtrandae locus eſt Heliodori, quum ſe Charicleа orbatum ob ſimilem noxam Charicles agnoſcit lib. IV. Καὶ ὁ Χαρικλῆς, περιττὸν μὲν ἴσως διαμάχεσθαι πρὸς τὰ παρόντα. Συνίημι γὰρ ὡς ἐκ θεῶν μήνιμα ταύτην τίνω τὴν δίκην, ἥν, ἐξ ὑπερ-

ὑς

εἰς τὸ ἄδυτον ἀμοὶ παρελθόντι εἶδον, ὀφθαλμοῖς, ἃ μὴ θέμις, ὁ θεός μοι προεῖπεν, ἀνθ᾽ ὧν ἐμὲ πονηρότατος εἶδον, τῆς τῶν φιλτάτων ὄψεως στερηθῆναι. *Chariçies* autem (inquit) *supervacaneum est fortassis deinceps certare cum praesenti fortuna. Intelligo enim, quod ob iram deorum luo hanc poenam: quam ab eo tempore, quo, intempestive in adytum ingressus, vidi, quae fas non fuerat, Deus mihi praedixit, propterea his, quae animo meo charissima essent, me privatum iri.* Experitur itidem & Priapi iram non semel Encolpius ob scelus commissum, ut notamus alibi. Non desunt tamen viri adprime docti, qui hic solemnia nugentur.

Praesentibus numinibus.] Valerius Maximus Tiberio adulans lib. IX. cap. II. *Arae, pulvinaria, templa praesenti numine vallata sunt.* Horatius lib. II. Ep. I.

- - - Et praesentia numina fertis.

Et quum Augusto blanditur Ode v. lib. III.

- - - - Praesens divus habebitur
Augustus - - -

Et Plautus apud Servium more suo jοculariter usurpavit:

Vinum precemur; namque hic deus praesens adest.

Ast *praesentibus*, hoc est, potentibus. nam illud priscis potentius numen, quod praesentius, ligneumve illud foret, lapideumve. Hinc & Arnobio Phoebus oritur, quum de pristinis suis sic profatur erroribus lib. I. *Si quando conspexeram lubricatum lapidem, & ex olivi unguine ordinatum, tanquam inesset VIS PRAESENS, adulabar, affabar, & beneficia poscebam nihil sentiente de trunco,* &c. Isthacce etiam haud dubio & olim caussa exstitit deorum multitudinis, sive, ut S. Justinus loquitur, πολυθεότητος.

Ut facilius possis deum, quam hominem, invenire.] Disertim ipsissimum Plinius Major lib. II. cap. 7. quod *DE DEO* est: *quamobrem MAJOR COELITUM POPULUS etiam QUAM HOMINUM intelligi potest.* Et rationem subdit: *Quum singuli quoque ex semetipsis totidem deos faciant, Junones Geniosque adoptando sibi.*

Aetate magis vestra commoveor, quam injuria mea.] Pervissimum est illud Ovidii x. Metamorph. quod de Hippomene inquit Atalanta:

Sed, quod adhuc puer est, non me movet ipse, sed aetas.

Et, quod de Jasone anterius Medea lib. VII.

- - - Vivat, an ille
Occidat, &c.

Imprudentes, addit, &c. ubi bene de imprudentia Erhardus, quem vide.

Ipsa quidem illa nocte vexata, tam periculoso inhorrui frigore.] Mirum illud sane, amoris in opere, ubi calor necessario suscitatur, frigere. Isthic sensus est hujusce loci. Unde, iratum esse numen, scortillum cognovit, seque ipsam morbo haud levidensi laborare. Omnia enim insigniter sunt ad augendam superstitionem comparata. *Vexare*, nuptum verbum, de quo alibi loquimur. Adpositum & hic valde illud erit Martialis lib. VIII. Ep. 46.

Felix, quae tenerum vexabit sponsa maritum.

En Priapi sacra, quae, quippe obscoenissima, nupta etiam, hoc est, obvelata, & occulta. *Illa nocte*, ait, fuisse vexatam, qua fecit sacrum, & turbellas dedere Encolpius, & Ascyltos.

Tam periculoso inhorrui frigore, ut tertianae etiam impetum timerem.] Frigus, quod febribus praecedit, triplex observatur medicorum filiis, ac ψύξις, φρίκη, ῥῖγος adpellatur, id est, *frigus*, *horror*, *rigor*. Distant enim, differuntque intensione, remissione. nam *frigore* summa corporis tantum inalgescunt: *horrore* totum, sed leviter, concutitur, *rigore* autem usque eo corpus contremiscit, concutiturque, vix ut cohiberi possit. Alii vero scriptores has adpellationes confundunt.

Et ideo medicinam somno petii.] Est enim, quod Virgilius dixit, lib. VII.

- - - somnosque petivit.

Aegrotantes in Aesculapii templo. Plaut. Curcul. Act. I. I.

Ideo fit, quia hic leno aegrotus incubat
In Aesculapii fano.

Sic & Act. II. sc. I. & II. Etiam in Isidis, ut docet Tibullus. Item Serapidis, ut Suetonius in Vespasiano, cap. VII. Vide autem Mercurialem de arte Gymnast. lib. I. statim sub initium, ubi & hujusce rei insignia monumenta. Tabellae videlicet sunt Romae in Aesculapii templo jampridem inventae, quae quidem curationum rationem disertim exhibent. Sed, cum miraculosae prorsus illae curationes sint, parum sane ex id genus tabellulis juvari poterat primo suo ortu rudis medicina, quod & monere necesse habuit eruditus vir. Porro & pictas tabellas, quae etiam Isidis fanis plurimae spectabantur suspensae (nam

- - - Pictores, quis nescit, ab Iside pasci?

ut ait Satyricus) ejusdemmet notae cum illis fuisse, innuunt non obscure Tibulli illa, lib. I. El. III.

Nunc, dea, nunc succurre mihi; nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.

Nobis enim hoc intellectu facilius est, apud quos hujuscemodi ἀναθήματα parietibus templorum adpensa passim visuntur. Illud quippe colimus NUMEN, quod vere θαυματουργεῖν unicum potest.

Major enim in praecordiis dolor saevit.] Videtur hic illud Horatii ob oculos habuisse Epod. III.

Quid hoc veneni saevit in praecordiis?

Vulgetis.] *Vulgetis, proferatis in populum, tradu-*

ce

cere velitis, idem. Neutiquam enim hic erit intempestivum, quod de Numenio Philosopho scriptum Macrob. reliquit, lib. 1. de Somnio Scipionis, cap. 2. *Numenio denique inter Philosophos occultorum curiosiori offensam numinum, quod Eleusinia sacra interpretando vulgaverit, somnia prodiderunt, visas sibi ipsas Eleusinias Deas habitu meretricio ante apertum lupanar ludere prostantes; admirantique, & causas non convenientis numinibus turpitudinis consulenti, respondisse iratas, ab ipso se adyto pudicitiae suae vi abstractas, & passim adeuntibus prostitutas.* Ideo & Alcibiades accusatus fuit, ut tradit Plutarchus, quod Cereris sacra parum reverenter evulgasset. Nuper autem latius hocce argumentum prosecutus Meursius in Eleusiniis, cap. XX.

Deorumque consilia.] Id est, arcana, mysteria. Videtur & Festus facem huic interpretationi praeferre, quum inquit: *Consilium, vel a consulendo dicitur, vel, quod in unam sententiam plurium mentes consiliant, & conveniant; sed A SILENTIO credibilius dictum putatur, quo maxime invenitur.* Et nunc ad rem maxime.

Protendo igitur ad genua vestra supinas manus.] Gestus est suppliciter deprecantis, qui saepius Petronio iteratur, videlicet cap. LXXX. XCVII. XCVIII. CI. Inde ergo veteres Glossae: Γονυπετής, *Genuarius*, *supplex*, & plures Graecorum, ex quibus paucorum loca solum designabo. Homerus saepissime, Diodorus Siculus lib. XVII. Plutarch. Rer. Rom. cap. XLIX. Heliodorus lib. V. aliasque, Tryphiodorus in Ilii Halosi, vers. 255. Euripides Supplicibus, Clytemnestra, & Iphigenia, Sophocles non semel, & saepius Synesius, Aristaenetus lib. 1. Ep. 22. Onosander Strategici cap. XIV. Passim itidem & apud Latinos scriptores, quos longum recensere. Plinii autem locus, ubi moris videtur rationem reddere, haud reticendus. Istaec ejus verba sunt lib. XI. cap. 45. *Hominis genubus quaedam & religio inest observatione gentium. Haec supplices attingunt: ad haec MANUS TENDUNT: haec, ut aras, adorant: fortassis, quia inest iis vitalitas. Namque in ipsa genu utriusque commissura, dextra laevaque priore parte gemina quaedam buccarum inanitas inest: qua perfossa, ceu jugulo, spiritus fugit:* Sive religio eis ideo exhibita, quod essent Deae Misericordiae consecrata. Servii referam eruditum testimonium ad illud Virgilii III. Aeneid.

Dixerat, & genua amplexus, genubusque volutans
Haerebat, -----

scribentis: *Physici dicunt, esse consecratas numinibus singulas corporis partes, ut aurem memoriae. Hinc est*, Cynthius aurem vellit, & admonuit. *Frontem Genio, unde venerantes Deum tangimus frontem. Dextram Fidei; unde paullo post:* Atque animum praesenti pignore firmat. *Genua Misericordiae, unde haec tangunt rogantes.* Etiam Quinctilianus lib. VI. cap. 1. Exinde autem, quod carissima genua forent ob vitae in illis discrimen a natura conlocatum, obortum sane, ut merito obtestationes olim fierent *per genua*. Plautus saepe. sic Curculione V. II. 31.

----- *Per tua genua te obsecro,*
Ut nos facias certiores, &c.

Et Mostellaria III. II. 57. Milite II. VI. 61. Rudente IV. III. 13. Truculento IV. III. 15. & aliis. Verum enim vero eo usque ritus percrebuit, ut & ipsa Deorum genua, non hominum tantum, contrectarint. Arnobius lib. VI. *Ita enim non videtis spirantia haec signa, quorum & genua contingitis, & contrectatis orantes.* Videtur & Anacreon illud significasse.

Ὦ ἄναξ, ᾧ δαμάλης Ἔρως,
Ὦ νύμφαι κυανώπιδες,
Πορφυρέη τε Ἀφροδίτη
Συμπαίζουσ', ἐπιστρέφεαι δ'
Ὑψηλῶν ὀρέων κορυφάς,
Γουνοῦμαί σε, σὺ δ' εὐμενὴς
Ἔλθ' ἡμῖν κεχαρισμένης δ'
Εὐχωλῆς ἐπακούειν,
Κλεοβούλῳ δ' ἀγαθὸς γένευ
Σύμβουλος, τὸν ἐμὸν δ' ἔρωτα ὧδ' ὦ νῦν σε δέχεσθαι.

O domitor rerum, & dux amor,
Qui cum Nymphae caeruleae
Et purpurea ludit Venus,
Et altorum juga montium,
En genua supplex amplector tua.
Tu propitius teneras exaudi preces,
Fave Cleobulo, suscipeque amorem meum.

Cui simillimum venit, etiam votorum sponsiones ipsis signari Deorum in genibus. Illud est Appuleji in Apologia: *Votum in alicujus statuae femore adsignasti.* Eo procul dubio cera illitae & illic statuae. unde nunc clarebit Juvenal. Sat. X. 55.

Propter quae fas est genua incerare Deorum.

ubi Scholiastes: *In signis insignare, vota facere.* Idem & Prudentius lib. 1. contra Symmachum:

----- *Et saxa* (id est, statuas Deorum) *illita cera*
Viderat. -----

quo tabellae etiam interdum adhibitae, quibus quum vota suscepta essent exarata, ipsas deinde adligebant genibus simulacrorum, quod notatum jam aliis.

Supinas manus, petoque.] Gestus precantis, *supinas manus porrigere.* sic & cap. CXIV. *Lycas trepidans ad me supinas porrigit manus.* Livius lib. VI. Bell. Pun. *Undique matronae, in publicum effusae, circa Deûm delubra discurrunt, crinibus passis aras verrentes, nixae genibus, supinas manus*

nus ad coelum, *ad Deos*, *tendentes.* Virgilius lib. III. Aeneid.

------ *Tendoque supinas*

Ad coelum cum voce manus.

Erant omnino ad coelum conversae palmae. Convincit Servius, quum illud enarans IV. Aeneid.

Multa Jovem manibus supplex orasse supinis,

docet, *Coelestes Deos manibus ad coelum supinis invocari*; aperitque manuum gestum altero Maronis loco:

------ *Duplices tendens ad sidera palmas.*

Ὑπτίαν χεῖρα vocat Galenus lib. I. de Usu part. hoc est, *supinam manum*, sursum videlicet aquae continendae conversam.

Nocturnas religiones.] Priapi sacra vocat *nocturnas religiones*, veluti noctu peractas. & apte quidem, quum essent abdita. Sacra enim, quae occulta olim, noctu fiebant. Rationem reddit Clemens Alexand. lib. IV. Stromat. Διὰ ταῦτ' οὖν καὶ αἱ τελεταὶ γίνονται νυκτὸς μάλιστα, σημαίνουσαι τὴν ἐν νυκτὶ τῆς ψυχῆς συστολὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. *Propterea ergo sacra quoque mysteria maxime noctu fiunt*, *significantia eam*, *quae noctu fit*, *animae a corpore contractionem.* Hinc Senecae in Medea lucem praebeo novam, quum Lunam noctis praesidem ipsamet invocat, Act. I.

Tacitisque praebens conscium sacris jubar,

Hecate triformis.

Tacitis, hoc est, occultis, arcanis; sive, quod idem est, magicis lubet interpretari, cui mire adcinit & illud Horatii Epod. V. vers. 49.

---- *O rebus meis*

Non infideles arbitrae,

Nox, *& Diana*, *quae silentium regis*,

Arcana quum fiunt sacra.

Arcana, hic etiam magica. Sic in Hercule Furente inquit ad Cererem Megaera:

---- *Tibi*, *frugum parens*,

Secreta reddam sacra, *tibi multa fide*

Longas Eleusi tacita jactabo faces.

Eleusinia quippe sacra etiam abdita; quae, ut vel exinde liquet, & nocturna fuere. De ipsis in Hippolyto Phaedra loquitur:

Jactare tacitis conscias sacris faces.

Et in Troadibus mentio Act. III. Ideo & Statio illis reconditis sacrorum mysteriis initiati, *taciti mystae*, vocantur. Pariter & *Isidis sacra* recondita, & nocturna. Sic de ipsis Appulejus lib. II. *Quum primum*, inquit, *initiatus*, *nocte media*, *vidi solem candido coruscantem lumine*, &c. Sic & *Bacchi Orgia*, ut Virgilius IV. Georg.

---- *Nocturnaque orgia Bacchi.*

Et IV. Aeneid. ac proinde *Nyctelia* dicta, ut asserit Servius, quae & occulta fuisse, nihil dubium. Sic Euripides in Bacchis: [vs. 472.]

Ἄῤῥητ' ἀβακχεύτοισιν εἰδέναι βροτῶν.

Arcana non bacchantibus scire, *haud licet.*

Cujus & Clemens meminit lib. IV Stromat. Itidem & *Bonae Deae sacra*, de quorum flagitiis Juvenalis Sat. VI. Ita igitur & Priapi sacra erant nocturna, quia arcana: merito quidem, quippe quae impudicissima. Hoc enim subodorari ex tota hac scena licebit cuique; minime vero prorsus secreta ea percipere, quae mystae vix omnes noverunt, ut ait Arbiter: praesertim, quum Petronianis sociis interdictum sit, in populum illa proferre. Equidem tamen vere initiatum producam, qui haud cunctanter nobis propalet. Ecce Epigrammatarius est Priapejorum, Ep. videlicet 34.

Quum sacrum fieret Deo salaci,

Conducta est pretio puella parvo,

Communis, *satis omnibus futura*,

Quae, *quot NOCTE viros peregit una*,

Tot verpas tibi dedicat salignas.

En jam Quartillae *vexatio* penitus ut patet! Erant & his *Bacchanalia*, sive *Liberalia*, sacra quam simillima. Vide autem Priapi sacrificalem pompam, quam ex marmore jampridem Boissardus expressam dedit, interque plura vetustatis monimenta visitur part. II. suarum Antiquit. Eam ad propatula Priapi sacra pertinere, supra monuimus. Ibi enim plurima puellarum turba in varia exercitamenta dispertitur. Hic sacrificulis pluribus hostia oppido conveniens mactatur, asellus quippe est: illic canentium, tibiasque inflantium chorus conspicitur; alibi saltantium choreasque ducentium: nonnullis tamen ex eis crotala simul, crepitaculave quatientibus, quae nostratium prorsus referunt speciem, *Sonajas*, dictorum. Ubique vero longum agmen spargitur viminels calathiscis donaria adferentium, vasculisque liquorem Bacchi. Verecundissimis demum munus tributum est, rubens pondus venerandi, reverenterque pertractandi, florumque sertis coronandi, quibusdam insuper illud succis fragrantissimis perfundentibus.

Jocum, *risumque.*] Formula est, qua prisci utebantur frequenter. Cic. II. de lege Agraria: *Oppidorum autem finitimorum illam copiam cum hac per risum ac per jocum contemnent.* Sic etiam, *per ludum*, & *per jocum*, dicebant, uti passim Scriptores.

Cap. XVIII. *Gemitibusque largis concussa*, *tota facie ac pectore.*] Varii hujus loci sensus erunt, ab diversa eum interpungendi ratione. Sive ita distinguitur: *Gemitibus concussa facie*, *ac pectore*, & tunc consonum habebit illud cap. XCI. *Nihil profuturo gemitu pectus diducere.* Sive pectus, faciemque, innuit, manibus percussisse, adhibitis insuper largis gemitibus. sic cap. CXV. *Non tenui igitur diutius lacrimas*, *imo percussi semel iterumque manu pectus.* & cap. CXXXVII.

Consecuitque genas, *oculis nec defuit imber.*

aut denique sic interpungendus locus : *gemitibusque largis concussa , tota facie , ac pectore torum meum pressit.*

Descendentes ab aure capillos meos dentata manu duxit.] Quot Protei sunt formae , tot lectiones hujus vocis , *dentata* , variantes. hasce ego inveni : *tentata* , *temperata* , *lenata* , *temptata* , *tentante* , *lentata* , *lenta*. Lipsii vero inlustre fuit acumen , qui primus *dentata* scripsit. Sed mihi semper longum placuit sententia (verior dubio procul est) legentium *lenta* , quod Richardum autumo primum adinvenisse. fulcitur plane pluribus ejusdem Petronii parilibus locis. ut ut autem sit , mirifice Lucilius mentem Arbitri expressit lib. XXIX. Sat. *Hic ubi me videt , subblanditur , palpatur , caput scabit , pedes legit :* nam Festus inquit : *Pedes dicuntur , quod diminutive dicimus Pediculos.* Exprimit etiam Plautus in Mostellaria I. III. 69. praecipue vero si locum , uti Turnebus, scite interpreteris.

> *Soli* (amatori) *gerundum censeo morem , & capiundos crines.*

ubi , *Capere crines* , est blandiri , & adsentari , lentoque capillorum tactu ac mulcente amatorie delinire. Quo faciunt & Calliopes blanditiae illae apud Fulgentium lib. I. Mytholog. *Laudatorio palmulae tactu meam mulsit caesariem , percussaque mollius cervice quam decuit* , &c.

Quod si non adnuissetis de hac medicina.] Constanter omnia , quae vidi ; vulgata Petronii exemplaria habent , *annuissetis*. Scaliger vero F. malebat *adjuvissetis* , conferens cum illo Catulliano ad Ipsithillam :

> *Jube , ad te veniam meridiatum :*
> *Quod si jusseris , illud adjuvato ,*
> *Ne quis liminis obseret tabellam.*

Judicent ergo docti illi conscripti , quibus SENATUS de mutatione litterarum frequenter HABETUR.

Et dignitatem.] Cujusnam dignitas ? ego religionis posthabitae interpretor. nequaquam enim de se tam superbe scortillum sentiret , ut postquam de injuria sibi inlata sumpsisset vindictam, in se adhuc dignitatem insuper vindicandam agnosceret. De duobus plane cum illis querebatur , expostulabatque ; nempe de injuria sua , ac de mysteriis numinis Lampsaceni violatis. Ipsi postea de utroque jubent eam esse securam ; ac denique ipsa utrumque etiam nunc jactat fuisse vindicandum , nisi iidem de medicina , quam petebat , plene adnuissent.

Legem donare.] Jam pridem in lib. Verisimil. Scioppius scribere tentabat , *regem* , & ad oram libri mei etiam adpinxerat ; sed postquam inter nos de Epigrammate isto verba contulimus , resipuit , suamque lectionem jugulavit ; adstruens vulgatam , subnotansque , *legem donare* dictum esse , ut paullo inferius cap. XXV. *legem accipere*. recte.

Hoc amo , quod possum qualibet ire via.] Etiam hic doctiss. Scioppius suam emendationem ex Verisimilibus in libri mei marginem protulerat , scribens , *quo possum*. Ast etiam illi

> ----- *Atrum*
> *Transverso calamo signum*

adlevit postidea : nam meam hujusce versus interpretationem tueri , habuit prorsus antiquum. Eccillam : *Hoc amo* , inquit Quartilla, id est , hoc mihi placet , quod via , qua mihi libet , possum ire , hoc est , quod jus meum per pacem , & sine jurgio obtineo. Quod neque me contemnitis , neque mihi , ut vobiscum litigem , legesque praescribam , necessitatem imponitis. Distichum autem sequens ex dictis nec minus claret.

Nam sane sapiens contemtus jurgia flectit.] Mirum est , quot monstra lectionum Correctores hic comminiscantur , & quam impendio viris doctis adrideant. Sensus autem , qui ex vulgari scriptura depromitur , adeo genuinus est, ut quemvis alium , ut spurium nothumve , si Arbiter reviviscerét , abdicaret , atque è conspectu suo prorsus removeret. Ille ipse quidem est , quem expressit Locmanus, homo inter Arabes doctissimus, ἐπιμυθίῳ cujusdam Arabici Apologi Leonis & Vulpis , quod sic ad verbum Erpenius interpretatus est : *Despectionem* (contemtum) *SAPIENTI ipsa morte graviorem esse.* Scioppius , *flectit* , etiam in meo libro interpretatur , inflectit. Sed mihi valde placet , *nectit*. sic Ovid. lib. II. Amor. El. 9.

> ---- *modo jurgia nectat.*

Quod & aliis , puto, jam olim probatum.

Et , qui non jugulat , victor abire solet.] Sensus totius Epigrammatis cohaerens , & perspicuus. Turpe est , inquit , contemni : leges imponere, & edicta praescribere , superbum. Mediam vero inter utrumque viam tenere , ipsam discupere : modo sic , quod optet , consequatur. Eidem insistens secundo disticho addit , adeo esse factu difficile contemtum pati , ut sapiens ipse, cui omnia contemnere datum est , contemni sese , non patiatur. Minime vero esse necessarium , ut compos fiat quilibet votorum suorum , vim adhibere , nec alicui inferre. Mira enim concinnitate omnia procedunt , si aliter iis non videtur , quibus omnia hic conturbantibus , nodum in scirpo quaerere , immerito adlubuit.

Complosis deinde manibus.] Hoc est , conlisis , & invicem percussis , qui gestus plaudentium est ; nam *complodo* & *plaudo* compositum. *Plodo* rursus idem cum plaudo , non duo diversa, ut vulgo creditur. Plane docent Grammatici prisci. inquit Diomedes lib. I. *Plaudo frequens est, apud veteres plodo.* & post testimonia : *ea consuetudine,*

tudine, *qua*, *AU*, *syllaba cum*, *O*, *commercium habet*; *ut quum dicimus claustra*, *& clostra*; *& cauda*, *coda*; *& similia.* Frequens enim est haec commutatio, unde Priscianus in I. loquens de syllaba, aut diphthongo, *AU*, *transit*, ait, *in*, *O*, *productam more antiquo*, *ut lotus pro lautus*; *plostrum*, *pro plaustrum*; *cotes*, *pro cautes.* Hinc ergo pluribus in locis interpretandus Petronius. cap. xx. *Complosit manus.* cap. XXIV. *Complosit illa tenerius manus.* cap. XXXIV. *Complosit Trimalcio manus.* & cap. CXXXVII. *Complosis manibus.* Ast, quod praecipuum est, plaudentis gestum scilicet planius exprimere, operae erit pretium non inutile. Plausus igitur fere totus in manibus. Cic. ad Atticum: *Populus Romanus manus suas non in defendenda libertate, sed in plaudendo consumit.* Autumo ego & vocem comitem adhibuisse. Convincit Martialis l. VI. Ep. 34.

Quaeque sonant pleno vocesque manusque theatro,

Quum populus subiti Caesaris ora videt.

Manuum vero plaudentis figura, sonusque etiam, quem ex plausu ciebant, nescio an omnibus innotuit. Ego plene ex Philostrato didici in Comi imagine: Μιμεῖταί τινα ἡ γραφὴ καὶ κρότον, οὗ μάλιστα δεῖται ὁ Κῶμος. καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις τὴν ἀριστερὰν πλήττει ἐς τὸ κοῖλον, ἵν' ὦσιν αἱ χεῖρες ξύμφωνοι, πληττόμεναι τρόπῳ κυμβάλων. *Plausum etiam quemdam imitatur pictura, cujus maxime indiget Comus. Nam dextera contractis digitis subjectam sinistram ad cavum plectit, ut manus, cymbalorum more percussae, consonae fiant.* Verbotenus videtur mutuatus esse Aristaenetus, Ep. 10. lib. 1. quem alibi laudamus. Simillime etiam Corippus:

Ingeminantque cavos dulci modulamine plausus.

Cavae denique manus complosae illum sonum efficiunt, qui *poppysmus* vocatur, ficta omnino vox ad soni similitudinem. *Poppysmi* est & apud plures mentio, qua Graecos, qua Latinos. Mirifice etiam Martianus Felix lib. II. plausus sonum expressit, *bombos tympani*, vocans. Erant & alii plaudendi modi, de quibus jam diximus.

In tantum repente risum effusa est.] Paullo ante hoc capite de eadem Quartilla: *Et ex lacrimis in risum mota.* Mimicus ergo iste risus large effusus, vel ipso Petronio adtestante. Cave ideo credas, quid habuisse illum cum iratorum risu commune, quod miror erudito interpreti nuper in mentem venisse; nec minimum enim videbatur irae relictum loci post *inducias factas*, omnibusque jam ad pacem revocatis. Similis risus Jovis Olympici cujusdam simulacri fuit, sed magis, ut satis constat, mirus. Id videlicet Caligulae, (auctor est Tranquillus cap. LVII.) *quum dissolvi*, *transferrique Romam placuisset*, *TANTUM CACHINNUM REPENTE EDIDIT*, *ut machinis labefactis opifices diffugerint.* Loquutus item, ut Arbiter, Appulejus haud semel. inquit lib. II. Milesf. *quum nos in clarum cachinnum videret effusos.* Et mox: *inlicentiosus cachinnus effunditur.*

Cap. XIX. *Omnia mimico risu exsonuerant.*] Mimi large risum concitabant. Appulejus in Floridis: *Si mimus est*, *riseris*; *si comoedia*, *faveris.* Infra etiam de mimo cap. LXXX.

Mox ubi ridendas inclusit pagina partes.

Simpliciter, *omnia*. Ipsus Appulejus VIII. Metamorph. *Latratibus fervidis*, *dissonisque miscent omnia.*

Et praecincti certe altius eramus.] Omnino iste de paratis ad praelium accipiendus est locus; ne autem hic quid ambigamus, facit ipse parationis contextus. Lege tute rursus adtente, & palam fateberis. Notissimum enim est, qui ad pugnam expediti forent, stetisse praecinctos. Inde, *cincti*, pro militaribus viris antiquorum quamplurimis usurpati; & contra, *discincti*, pro imbellibus, militiaeque inhabilibus. Sic Acro ad Horatii illud in Arte vers. 50.

------ *Cinctutis non exaudita Cethegis.*

Inquit: *Cinctutis*] *Antique dixit*, *id est*, *militaribus viris*, *& ad militiam paratis. Unde per contrarium dixit Poeta*, l. VIII. Aeneid.

------ *Discinctos Mulciber Afros.*

Id est, *imbelles ad militiam.* Parissimus item mos, observo ego, Judaeis dimicaturis. Sic Macchab. l. I. III. 58. Καὶ εἶπεν Ἰούδας, περιζώσασθε, καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατοὺς, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι εἰς τὸ πρωῒ τοῦ πολεμῆσαι. reddit vulgatus Interpres: *Et ait Judas: Accingimini*, *& estote filii potentes*, *& estote parati in mane*, *ut pugnetis.* luceo ego & hinc jam Petronio cap. LXXXIII.

Qui pugnas & castra petit, *praecingitur auro.*

Sed hic latius Wouwerius. Fuere antiquitus plures praecincti alii, nos addimus, & hunc in modum in praesentia distinguimus. Signanter ego *venatores* inveni, *chirurgos*, *popas*, ac denique, *iter facturos.* Evinco testimoniis. *Venatores* quidem omnium maxime eo habitu indigebant; aliter enim vagari non possent per obliqua montium devexa, quae saxis asperrimis cinguntur, nec per cava convalium lacunosa, quae splnetis, & senticetis vastissimis aggerantur. Aristaeum primum venatorem primitus id adinvenisse, docuit Nonnus lib. v. Dionys. vers. 238.

——— Κυνοσσόον εἰς δρόμον ἄγρης
Πέπλα φαεινομένης ἐπιγουνίδος ἄχρι φορῆσαι,
Μήποτε θηρητῆρος ἐπειγομένου ποδὸς ὁρμὴν
Ἂψ ἀνασειράζοιτο καθειμένοιο χιτῶνος.

------ *Canes agitantem in cursum venationis*,
Vela, *adparentia ad genua usque*, *ferre*, (docens)

Ne

Ne quando pedum venatoris festinantis impetus
Retro traberetur demissâ veste.

Adeo ergo demissae vestes impedimento venationi forent, ut feminae ipsae non, nisi succinctae, feras persequerentur. Dianam sic fingunt Poëtae omnes. Ovid. lib. III. Amorum El. 2.

Talia pinguntur succinctae crura Dianae:
Quum sequitur fortes fortior ipsa feras.

Vetus Poëta:

Si succincta togam risu pharetrata Dianae
Venatrix toto crine soluta fores.

Lege *ritu*, ut Ovidius infra. Minutius Felix Ethnicos deridens: *Diana interim est alte succincta venatrix.* Ita & in numis visitur. Valeriani quidam sic habent, cum inscriptione ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΤΕΜΙΣ, quos Ephesi cusos esse, putant Antiquarii. Exhibent Deam cum cane venatico, arcu, & pharetra, ac proxime arborem: utpote sylvarum praesidem significantem; ipsius vero habitus est, caput detonsum, vestis autem eo alte succincta, ut genu nudum prorsus adpareat. Tale ergo, ut descripsi, numisma apud me servo. Similis Venus Ovidio est x. Metamorph. ubi Adonidis comes est venatoris & illa venatrix:

Per juga, per sylvas, dumos, & saxa vagatur,
Nuda genis, vestem ritu succincta Dianae:
Hortaturque canes, &c.

Ita etiam Rhodopis puella venatu gaudens apud Achillem Tatium lib. VIII. Παρθένος ἦν εὐειδής, ὄνομα Ῥοδώπη, κυνηγίων ἐρῶσα καὶ θήρας, πόδες ταχεῖς, εὔστοχοι χεῖρες, ζώνη καὶ μίτρα, καὶ ἀνεζωσμένος εἰς γόνυ χιτών, καὶ κατὰ ἄνδρας κουρὰ τριχῶν. *Virgo erat olim formosa Rhodopis nomine, venatu gaudens, pedum velocitate, jaculandique peritia insignis admodum, & cingulum, & mitram, veste genu tenus succincta, capilloque detonso, gestare consueta.* Sed jam ad *Chirurgos* transimus. Ipsi procul dubio & succincti, ne in artis suae exercitatione impedirentur. Virgilius plane XII. Aeneid. de lapide chirurgo loquens:

—— *Ille retorto,*
Poeonium in morem, senior succinctus amictu,
Multa manu medica, Phoebique potentibus herbis, &c.

Item Papinius lib. I. Sylv. 4. quum parant se, qui Rutilium Gallicum erant curaturi:

—— *Ritu se cingit uterque*
Poeonio, &c.

Similiter *Popae*, hoc est, ministri sacrificaturi. Ovidius II. Fast.

Numinis esse potest succinctus causa minister,
Hostia coelitibus quo feriente cadit.

Suetonius Caligula cap. XXXII. *Admota altaribus victima, succinctus poparum habitu, elato alte malleo cultrarium mactavit.* Sic Propertius, Lucanus, alii, quos Brissonius laudat lib. I. de Form. De *iter* autem *facturis* nihil dubium, vel ipso Petronio teste: unde & eidem duobus in locis clarorem praebeo. Primus est cap. CXXVI. quum abeuntis Chrysidis exprimit habitum: *Procedentibus inde longius logis, rogavi ancillam, ut in platanona produceret dominam. Placuit puellae consilium. itaque collegit altius tunicam, flexitque se in eum daphnona, qui ambulationi haerebat.* Alter est cap. CXXXVI. *quum Polyaeni deinde convicium verens, abeundi formavi consilium: collectoque cultu meo ire extra casam coepi.* Contra paullo post eodem capite manentis ut habitum ostendat, inquit: *Reduxi igitur gradum, PROJECTAQUE VESTE, tamquam exspectarem morantem, in aditu steti.* Proinde ergo & Mercurius ἀνεσταλμένος, sive *alticinctus*, depingitur Capellae lib. I. Sat. utpote nuncius coelitum: *Ac jam pubescentes genae seminudum eum incedere, chlamydique indutum parva, invelatumque caetera, humerorum cacumen obnubere sine magno risu Cypridis non sinebant.* Passim id & in sacris Bibliis observatum. Exodi cap. XII. Aegypto nimirum profecturis Judaeis praecipit Dominus: *Si commedetis illum,* (agnum) *renes vestros accingetis, & calceamenta habebitis in pedibus,* &c. Ipsum Ezekielus Tragicus:

Οὕτω φάγεσθε ταῦτα περιεζωσμένοι,
Καὶ κοῖλα ποσσὶν ὑποδεδησθε, &c.
Tunc comedetis ea cincti,
Et calceos pedibus induetis, &c.

Sic Reg. IV. 4. *Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, vade.* Ex consuetudine ista orta indubie nostra proverbialis locutio, *poner faldas en cinta*, pro, de discessu cogitare. Nominatim isti praecincti reperiuntur. Generatim vero omnes, qui quodlibet opus gnaviter essent adgressuri, *praecingi* dicebantur; pariterque strenui, prompti, & expediti homines vocati *praecincti.* Contra *discincti*, ignavi, molles, ac negligentes. In Scriptoribus natant testimonia. Sic de Maecenate Seneca Ep. 92. *Alte cinctum putes dixisse: habuit enim ingenium & grande, & virile, nisi illud ipse discinxisset.* Adlusit ad ipsius habitum. Discinctus quippe in publicum progrediebatur, uti & Julius Caesar; unde uterque non leviter notati.

Paria composueram.] Paria componere, comparare, & committere, propriae erant de gladiatoribus formulae. vide Justum Lipsium lib. II. Saturn. cap. 19. Nota insuper illud Terentii Adelph. Act. II. sc. II. de concertatione loquentis Aeschini, & lenonis:

—— *Numquam vidi iniquius*
Concertationem COMPARATAM, quam haec
hodie inter nos fuit.

Ubi Donatus: *ET COMPARATAM ad dictum Syri refers, qui ait, concertationem fuisse, PARES FACIENS Aeschinum, & lenonem.* Traducitur etiam locutio ad Veneris flagitium, ad quod Petronium hic respexisse nonnulli volunt: signanter

ter vero cap. CXXVII. *In hoc gramine PARITER COMPOSITI mille osculis lusimus*, &c. cui & illud parissimum cujus cujus sit veteris politissimi Poëtae:

Sit nox illa diu nobis dilecta, Nealce,
Quae te prima meo pectore COMPOSUIT.

Tunc vero excidit omnis constantia attonitis.] Martialis lib. VIII. Ep. 56. de Marone:

Excidit attonito pinguis Galatea poëtae.

Recte ergo Arbiter. nam supra dixerat cap. XVII. *Attoniti exspectavimus lacrymas ad ostentationem doloris paratas.* Verum enim vero nunc jam, quod imprimis praemonendum est, in Quartillae domo sunt Encolpius, Ascyltos, & Giton. patet. nam pavere miseri incipiunt, qui prius in diversorio quum essent, ubi neminem, qui suppetias adferre posset, timebant, praeter ancillam, & virgunculam, Quartillae comites, praesenti erant animo ad pugnam. Ast aliena in domo sibi parari insidias, suspicari erat pronum. Erant igitur jam apud illam. Aliter enim abhinc, quae ad Trimalcionis usque convivium acta sunt, parum sibi omnino constarent.

Cap. XX. *Si quid tristius paras.*] Vide ergo quam suspecti in praesentia sunt de insidiis, quas neutiquam alibi, ut diximus, expaverant. quod ut constaret, vel Encolpii verba illa sufficerent, in diversorio adhuc stantis cap. praecedenti. *Sed NE QUID TRISTIUS exspectarem, comitatus faciebat*, (Quartillae videlicet.)

Ut debeamus torti perire.] Immerito hic sese torquent interpretes, quum mera meridie clarius sit, verbis, *ut debeamus torti perire*, id significari, ac si aliter diceret, ut debeamus diutissima morte torqueri, lentisque cruciatibus sensim exanimari; quod opponitur verbis illis, *si quid tristius paras, celerius confice.*

Lodiculam in pavimento diligenter extendit.] *Lodices* inter lectorum suppellectilem recensitae; erant nimirum opertoria. Martialis indicant Hendecasyllabi l. XIV. Epig. 148. cujus lemma *Lodices:*

Nudo stragula ne toro paterent,
Junctae nos tibi venimus sorores.

Plane etiam, meo animo, Juvenalis Sat. 6.

ΖΩΗ, ΚΑΙ ΨΥΧΗ *modo sub lodice relictis*
Uteris in turba.

Glossae: *Lodex*, σιγύνη. Etiam earum usus in campo, gymnasio, & in balneis frequens: uti quum se exerceebat Augustus *involutus lodicula* erat, referente Suetonio cap. LXXXIII ubi plura Casaubonus; qui habitus erat, autumo ego, delicatorum, ceu etiam *gausapa*, ut Trimalcio gausapatus exit è balneo paullo infra cap. XXVIII.

Sollicitavit inguina mea.] Verbum esse nuptum, *sollicitare*, sciunt jam omnes; ego autem insuper observo, summam nequitiam ἁπλῶς eo verbo priscos significasse. Acute Martialis subindicat lib. VIII. Ep. 56.

Et libata dabat roseis carchesia labris,
Quae poterant ipsum sollicitare Jovem.

Id est, Jovem reddere tentum. Planius lib. VI. Ep. 71.

Tendere quae tremulum Pelian, Hecubaeque maritum
Posset ad Hectoreos sollicitare rogos.

Mille jam mortibus frigida.] Retinuimus constantem omnium vulgatorum scripturam. Locum autem infra cap. XXIX. cum alio conferimus, unde ei claror accedit. ipsum adi.

Operuerat Ascyltos pallio caput, admonitus scilicet periculosum esse alienis intervenire secretis.] Douza P. voluit, Arbitrum alludere hocce fragmento ad superius Priapi sacrum in crypta à Quartilla institutum, profanorumque oculis, Ascylti puta, & Encolpii, usurpatum; forsitan non inepte. Sententia tamen communis est, de qua posset edoceri Ascyltos pluribus eventibus. Notissimum Horatii praeceptum:

Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam.

Porro, *secretis*, interpretaberis, turpitudinibus, ac flagitiis, quae in illa impudica scena apud Quartillam commissa. Noxium, turpeque visu antiquos adpellasse *arcanum*, ac *secretum*, vulgaris res est. Occulte fiunt, quae bona non sunt.

Duas institas ancilla protulit de sinu.] Hanc lectionem libentius amplector, quod eam vel veteris Glossarii tueatur testimonium. Quae vero *institae* illae sint, videtur Wouwerius etiam subolfecisse ad verba, *laciniam extremam* cap. XII. Nam procul dubio ex illis fasciis sunt, quibus ad pedes, crura etiam, femoraque contegenda, convestiendaque utebantur antiqui, loco videlicet femoralium, & tibialium, braccarumque, quibus hodie nos utimur. Fascias vero illas crurales, semper ego pro certo habui, proprie feminarum fuisse: Viris certe non sine dedecore concessas. ideoque infamia notati, delicatique, mollesque omnino habiti; aegrotis tamen exceptis, qui videlicet muliebrem illum habitum non erubescerent. Sic P. Clodio objectae turpiter *fasciae* apud Ciceronem; sic etiam Pompejo à Licinio Calvo, si conjecturae Jos. Scaligeri lib. I. Auson. Lect. cap. XXVII. manuducente tamen illum Ammiano Marcellino, fides habenda est.

Fasciola qui crura ligat, digito caput uno
Scalpit, quid credas hunc sibi velle? virum.

Illo equidem insignem locum jam pridem observaveram Ovidii II. de Arte, ubi puellis praecepta tradit illis haud contemnenda:

Pes malus in nivea semper celetur aluta,
Arida nec vinclis crura resolve tuis.

Sed

Sed nos manum de tabula, quum copiose haec ad Suetonium prosecutus sit Casaubonus, prius vero Hieronymus Magius lib. III. Miscell. cap 3. quibus & isthaec demum poteris addere.

Medicamentum.] Medicamentum hocce, & Satyrion, quod sequitur, idem. Vide quae supra adnotantur ad verba cap. VIII. *Adeo ubique omnes mibi videbantur Satyrion bibisse.*

Ebibisti?] Hocce inter *bibere*, & *ebibere*, interesse docuerunt Grammatici prisci, *quod bibit, qui aliquid relinquit in poculo, ebibit, qui totum exbaurit.* Ea Petronii mens. Subdit plane Quartilla: *Quicquid Satyrii fuit Encolpius ebibit?*

Non indecenti risu latera commovit.] Non indecenti, hoc est, tempestivo. Eidemmet utebatur tussi impudicum numen, ubi & nequissima utitur translatione Epigr. XXVI.

Cum tussi miser exspuo salivam.

Equidem quasi per caliginem memoria teneo, illi tempestivo risui me alibi legisse quid tempestivum, quod modo non occurrit. Hine vero Martiali clarorem praebeo, Ep. 17. lib. VII.

Pedere te mallem: namque boc nec inutile dicit
Symmachus, & risum res movet ista simul.

Risus quippe operi, quo de agit, tempestivus videlicet ob motum, quo illud juvatur, ut inquit alibi:

Nec motu dignaris opus, nec voce, juvare.

Utique postquam virguncula cervicem ejus invasit, & non repugnanti puero innumerabilia oscula dedit.] Amplexans cervicem Gytonis, os ejus diffuavlata est, non cervicem. Plane indicat ipse Petronius loco parili cap. XCI. *Invado pectus amplexibus, & perfusum os lacrimis vultu meo contero.* Indicat & parissimo loco Aristaenetus lib. I. Ep. 16. qui perperam interpreti redditus, dum potius facit puellam cervicem osculantem amasii: Τοιγαροῦν ἐκβακχευθεῖσα τῷ ἔρωτι, ἀνέκλασέ τε πρὸς ἑαυτὴν τὸν αὐχένα, καὶ πεφίληκεν οὕτω προσφῦσα μανικῶς, ὥστε μόλις ἀποσπᾶται τὰ χείλη, καὶ κατατέτριφέ μου τὸ στόμα. Vertimus nos: *Quocirca amore ad insaniam perducta, meam ad se inclinavit cervicem, atque osculata est, adeo adhaerescens insane, ut vix avellere labia liceret, osque mibi contrivit.*

Innumerabilia oscula dedit.] Opportune, *innumerabilia*, dixit de osculis. sic Martialis lib. VI. Ep. 34.

Nolo quot arguto dedit exorata Catullo
Lesbia: pauca cupit, qui numerare potest.

Sed Petronio sic dictum respectu ad veterum superstitionem, ut fascinum averteret. Credebant enim fascinationi esse obnoxium praefinitum numerum; eis vero rebus invidos nocere non posse, quarum numerum, aut nomen non tenerent. Inquit ergo Catullus Carm. 5. ad ad quod adlusit Martialis supra:

Da mibi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Dein usque altera mille, deinde centum.
Dein quum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut ne quis malus invidere possit,
Quum tantum sciat esse basiorum.

Unde & Martiali novam facem accendo Ep. 65. lib. III.

Hoc tua, saeve puer, Diadumene, basia fragrant.
Quid, si tota dares illa sine invidia?

Id est, si usque eo multa dares, ut numerari non possent? Sic enim ab invidorum linguis liberae forent illae basiationes. Est vera proculdubio isthaec Valerii mens; aliter constare sententiam non posse, quisquis animadvertet, qui cum caeteris ad Diadumenum epigrammatibus hocce contulerit. Cupit plane innumerabilia oscula Valerius, etiamque ut totis labellis, non ut lib. II. Ep. 10. & 22. optabat, tantum *dimidio* ea Diadumenus imprimeret. *Totus*, verbum nequitiae est, de quo alibi loquimur. Iterum & Carm. 7. de basiis itidem dixit Catullus:

Quae nec pernumerare curiosi
Possint, nec mala fascinare lingua.

Quo adlusio elegans illa est veteris Poëtae:

Jungere & innumeras nexa per ora animas.

Cap. XXI. *Invocare Quiritum fidem.*] Livius lib. III. cap. 44. *Nutrix puellae FIDEM QUIRITIUM implorat.* Seneca Ep. 15. *Nemo statim QUIRITIUM FIDEM implorat.* Hoc erat, *Quiritare.* Varro lib. V. L. L. *QUIRITARE dicitur is, qui QUIRITUM FIDEM clamans implorat.* & Nonius Marcellus; *QUIRITARE, est clamare; tractum ab iis, qui QUIRITES INVOCANT.* ubi testimonia. Inde nostrum, *Critar*, fluxisse, autumant ex nostris viri docti, Sanctius, & Aldretus, quibus adsentior. alii vero dissentire videntur. Formula erat, PRO VESTRAM FIDEM QUIRITES. Livius lib. X. *Decurrit inde ad arma, & pro vestram fidem Quirites, clamitans.* Etiam &, PORRO QUIRITES. Sic &, FIDEM PLEBIS ac FIDEM POPULI ROM. item PATRUM, & CONSULUM FIDEM invocabant; etiam FIDEM MILITUM. Verba autem *invocare*, *implorare*, & *inclamare*, huic destinata. Festus, & Servius docent; sed hae Grammaticorum quisquiliae sunt.

Malas pingebat.] Sunt qui & hic pingere tentarent, *pingebat*, ex Juvenale. Sed acu genae Satyrographo non pinguntur, sed producuntur supercilia Sat. II. Pinguntur, sed non acu, etiam malae, quae *purpurissatae genae* Appuleio dicuntur in Apologia: *rubore maculatae* Tertulliano de Cultu

Cultu feminarum: & *mendacio ruboris infectae* D. Cypriano de Habitu virgin. Ceterum bene etiam ibidem, *acu pingere*, scripsisset Petronius. nam *pingere ferro* antiquis erat, stigmatis notare. Claudianus sic lib. I. In Rufinum vers. 315.

Membraque qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.

Quod à Virgilio sumtum, qui prius II. Georg. dixerat:

- - - *Pictosque Gelonos.*

Quem locum Servius interpretatur: *Stigmata habentes.*

Penicillo.] Ex spongia procul dubio. Plinius lib. IX. cap. 45. *Spongiae genus tenue, densumque, ex quo penicilli*, & lib. XXXI. cap. II. Glossarium vetus; *Penicillum*, σπογγίον, σπογγάριον. Plurimus ejusmodi penicillorum usus veteribus. *Ad quaevis abstergenda*, Plinius, ut plurimum *mensas*. Martialis lib. XIV. Ep. 144.

Haec tibi forte datur tergendis spongia mensis
Utilis, expressa quum levis imbre tumet.

Ad manum igitur *penicillum abstersorium* haberet puella. Item *ad fricanda corpora* strigilum vice, linteolorumque, etiam Plinius. Item ad *chirurgica opera*, quod notissimum. Et *ad pingendum.* Penicillis quippe ex spongia confectis olim pingi solitum; vel delebant saltem, quod displiceret. Plinius lib. XXXV. cap. 10. ubi de Protogene loquitur veram canis anhelantis spumam exprimere conante: *Absterserat saepius, mutaveratque penicillum nullo modo sibi adprobans. Postremo iratus arti, quod intelligeretur, spongiam EAM impegit inviso loco tabulae, & illa reposuit ablatos colores, qualiter cura optabat.* Cuinam spongiae: *Eam* referret, nisi ad praecedens *Penicillum*, quum nusquam alia? Inquis, ad illam, qua subintelligitur *abstersisse saepius* tabulam. Fors non male isto sensu, quod illud *absterserat saepius* de spongia deletili accipiatur; &, *mutaveratque penicillum*, opportune videlicet de pictorio. Facit, ut pro certo habeamus, hocce in animo habuisse Secundum, parissimus eventus. quem Apelli equum pingenti usu venisse, narrat Sextus Empiricus Pyrrhon. Hypoth. lib. I. cap. 12. Isthaec sunt ejus verba: Φασὶ γὰρ, ὅτι ἐκεῖνος ἵππον γράφων, καὶ τὸν ἀφρὸν τοῦ ἵππου μιμήσασθαι τῇ γραφῇ βουληθεὶς, οὕτως ἀπετύγχανεν, ὡς ἀπειπεῖν, καὶ τὴν σπογγιὰν, εἰς ἣν ἀπέμασσε τὰ ἀπὸ τοῦ γραφείου χρώματα, προσρῖψαι εἰκόνι. τὴν δὲ προσαψαμένην ἵππου, ἀφροῦ ποιῆσαι μίμημα. Vertit Henricus Stephanus: *Ajunt enim de ipso* (Apelle) *quum in pingendo equo spumam ejus pictura sua repraesentare voluisset, tam male ei rem successisse, ut de ea omnino desperaret, ideoque spongiam, in quam abstergebat penicilli sui colores, in illam imaginem impegisse. Spongiam autem, quum equum attigisset, spumae similitudinem expressisse.* Similis fuit & Nealcae pictoris successus itidem in equi pictura, teste eodemmet Plinio, quem prius Valerius Maximus retulerat lib. VIII. cap. II. ipsos vide.

Cinaedus supervenit myrtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus.] Cinaedi variis coloribus muliebriter induti, ut infra cap. XXIII. ex Apulejo ostendimus, ubi & istum locum inlustramus. *Myrteus* color olim erat in precio. Sic Ovidius, quum de diversis lanarum infectarum coloribus agit, lib. III. de Arte, inter alios, qui varias res imitantur, hujusce meminit:

Hic Paphias myrtos.

Gausapila.] Varii olim *Gausaparum* usus. & *mensis* tegendis erant, & *lectis* vestiendis, & *hominibus*, uti ex Epigrammatis lib. XIV. Valerii Martialis 138. 145. 147. 152. & lib. VI. Ep. 59. Horatio, aliisque constat, & variorum quoque colorum fuisse. *Myrtea* hic Petronio, item *coccinea* cap. XXVIII. Glossae D. Isidori habent: *Gaunaca, Gausapa.* Unde quid lucis mutuatus videtur Terentius Varro lib. IV. L. L. quem locum optime sic edidit Aus. Popma: *Quibus operiebantur, operimenta, & pallia, opercula dixerunt; in his multa peregrina, ut Sagum, Reno, Gallica: Gaunacum, majus sagum, & Amphimallon, Graeca.*

Modo extortis nos clunibus cecidit.] Omnino id factum, quum Cinaedus, velut equis, Encolpio utebatur, & Ascylto. planum hoc ex sequentibus cap. XXIV. *Ab hac voce equum cinaedus mutavit, transituque ad comitem meum facto, clunibus eum basiisque distrivit*, ubi & nos plura. Utrobique autem propritim loquutus est. nam in ejuscemodi inequitatione vix abesse poterit, quin clunium illam agitationem paterentur miseri illi cinaedis succumbentes, quod expressit Horatius alibi etiam laudandus:

Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum.

Exortis clunibus.] Durum jam olim epitheton, *extortis*, mihi videbatur, *clunibus.* Proinde ego suspicabar scribendum *cruribus*, quae extorsaepenumero qua vara, qua varia videmus; & in Cinaedi inequitatione procul dubio caederent succubantes. Faceto Epigrammate Phoebum quemdam Inridet Martialis lib. II. Ep. 35. fors obtortis similiter cruribus deformem. At vulgaris lectio tolerari potest, sumendo locum de insigni Cinaedi macritudine.

Horribile secretum.] Adi quae ad verba illa observantur cap. LXXXIII. *non sine horrore tractavi.*

Palaestricae.] Nescio an figurate loquitur, ut Terentius Phormione Act. III. sc. I. domum Leonis vocavit *Palaestram*, & Lucianus in Asino Hipparchi ancillam, Venerisque conluctationum magistram, satis opportune nomine *Palaestrae* insignivit; inquit ergo eademmet ad Lucium: Τοῦτο μὲν πάντως οἶδά σε μνημονεύειν, ὦ νεανίσκε, ὅτι εἰς Παλαίστραν ἐμπέπτωκας. καὶ χρή σε

σε νῦν ἐπιδεῖξαι, εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἐφήβοις γοργὸς, καὶ παλαίσματα πολλὰ ἔμαθες ποτε. ἀλλ' ὡς ἴδοις, ἔφην, φεύγοντά με τὸν ἔλεγχον τοῦτον. ὥστε ἀπόδυσαι, καὶ ἤδη παλαίωμεν. *Hoc prae caeteris, adulescens, memineris oportet, te in Palaestram incidisse: nunc ostendas licet, an sis factus inter adulescentes agilis, & hujusmodi certamina exercitatus. Cui haud, inquam, defugiam hanc provocationem, ut jam nudari, & palestrae exercitio incumbere simus parati.* ac plura ibidem ejusmodi. Sic & Martialis lib. x. Ep. 55. *palaestram* usurpat. Plautus autem similiter valde meretricem in Cistellaria *Gymnasium* adpellavit. Oleis, & unguentisque convivas olim ungi solitos, etiamque palaestritas, tonsoribus est notum. Unde jam hic satis clarere Petronium, quisquis animadvertet.

Coenatoria repetimus.] *Coenatoria*, vestes domesticae sunt adcubitoriae. Vide Lipsium lib. I. Saturnalium cap. 2. Fallitur autem vir magnus, dum *pallium* illud Trimalcionis, quo cap. XXXII. *albrasum incluserat caput*, idem facit cum istis coenatoriis. nam longe aliud est, ut ibi constabit. Vide etiam Stuckium lib. II. Antiquit. Convival. cap. 26. quod est *de conviviali vestitu.*

Jussi ergo discubuimus.] Sive hoc urbanitati demus, nota est apud honestioris notae homines consuetudo: sive mori peculiari, scire oportet id negotii, scilicet gradum suum in conviviis adsignare unicuique, datum olim cuidam ministro, * quem Ταξίαρχον Graeci vocabant, *Nomenclatorem* Latini. Ex Athenaeo ego didici lib. II. Dipnosoph. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες κατεκλίθημεν, ὡς ἕκαστος ἤθελεν, οὐ περιμείναντες ὀνομακλήτορα, τὸν τῶν δείπνων ταξίαρχον. *Posthaec nos adsurreximus, &, ut cuique libitum est, accubuimus, non exspectato nomenclatore, suum in coena cuique gradum & ordinem adsignaturo.* Insigni enim loco id genus nomenclatorum mentio est apud Ammianum Marcellinum lib. XIV. cap. 16. quum de praepostero agit convivarum delectu: *Et si digesto plene consilio id placuerit geri, is adhibetur, qui pro domibus excubat aurigarum, aut artem tesserariam profitetur, aut secretiora quaedam se nosse confingit. Homines enim eruditos & sobrios, ut infaustos & inutiles, vitant quoque: accedente, quod & nomenclatores adsueti haec & talia venditare mercede accepta, coenis quosdam & prandiis inserunt subdititios, & obscuros.* Et τῷ Δαιτρῷ munus istud nescio an tributum. Suidas: Δαιτρὸς, ὁ διαιρῶν ἐλάχιστα τοῖς ἑστιωμένοις· οὕτω γὰρ ἑστιῶντο μεριζόμενοι τά τε πρόσφαγα, καὶ τὸ τίνον. *Divisor, distributor, qui minima frusta convivis divisa adponit. sic enim convivabantur, & oves, & LOCUM, dividentes.* Hoc est, unicuique suum locum adsignantes. Sunt & exempla jubentium accumbere, cum alias, tum apud Plautum Persa, v. I. 15.

Tu, Sagaristio, accumbe in summo. SA. *Ego nihil moror.*

Qui fors eo non reluctatur, quod servi nempe rationem non habebant loci in accumbendo. Iterum v. II. 14.

Locus hic tuus est, hic accumbe.

Gustatione mirifica initiati.] *Gustatio*, *gustus*, *gustulus*, *promulsis*, *prooemium*, *antecoena*, vel *antecoenium*, & *prandium*, pro coenae prima parte usurpari constat, sive primo missu: Portunlanus, vetustissimus auctor, *paracoenium*, nuncupat. *Promulsidare* vero, vel *promulsidarium*, dicebatur promulsidis repositorium, quod infra palam facimus; nos unica voce *Principios*; *Antes* vulgo hominum usurpari quoque vidi. Plurima mentio est apud priscos auctores illorum vocabulorum, uti apud doctos viros observatio. Ipse Petronius explicat, *gustatione initiati.* Ad hancce etiam coenae partem referenda sunt & loca sequentia, cap. XXXI. *Allata est tum gustatio valde lauta.* & cap. XXXIII. *Gustantibus adhuc nobis repositorium adlatum est*, quod repositorium in gustu quoque censendum. & cap. XXXIV. *Gustatoria pariter a choro cantante rapiuntur.* Iterumque cap. XXXI. *Ceterum in promulsidari asellus erat Corinthius*, &c. illud autem cap. XXIV. translative dictum: *Hoc*, *inquit*, *belle cras in promulside libidinis nostrae militabit.* Plura autem de his addere, foret quidem humanitate Lectoris abuti. ideo ad alia progredimur.

Vino etiam Falerno.] *Vinum Falernum*, à Falerno agro in Campania nobile. *Secunda nobilitas*, inquit Plinius lib. XIV. cap. 6. *Falerno agro erat.* Sic autem de illo ex Galeno tradidit Athenaeus lib. I. cap. 21. ὁ Φαλερῖνος οἶνος ἀπὸ ἐτῶν δέκα ἐστὶ πότιμος, καὶ ἀπὸ πεντεκαιδεκαετίας μέχρις εἴκοσιν· ὁ δ' ὑπὲρ τοῦτον ἐκπίπτων τὸν χρόνον κεφαλαλγικὸς, καὶ τοῦ νευρώδους καθάπτεται. *Falernum vinum potui anno decimo tempestivum est, & ab anno decimo quinto usque ad vigesimum: vetustius vero caput dolore adficit, & nervos tentat.* & plura, quae de ejus generibus subdit. Idem Cicero, & Plinius docuere.

Priapi Genio] *Genii Deorum* saepe antiquis memorati. Martianus Felix de Nupt. Philolog. lib. I. *Junonis vero Sospitae Genius accitus ex nona.* Minutius Felix Octavio: *Et est illis tutius per JOVIS GENIUM pejerare, quam regis.* Nam & illam invenit olim supparasitandi semitam antiquitas, *per Genium Principis* religiose jurare. Sic in marmoribus, ac numis reperiuntur hoc genus inscriptiones: GENIO AUGUSTI, GENIO CAESARIS, GENIO IMPERATORIS, & his similes. sed hoc protritum.

Pervigilium deberi.] Subdole dictum, in procl-

clivi ratio est, cur & *Priapo* pervigilium debeatur; amat enim hocce numen *operosis*, & *pervigilibus noctibus*, ut cum Appulejo loquar, creberrime coli. Ipse de se praedicat carmine libero:

Parum, quod acta sub laboribus luce,
Parem diebus pervigil traho noctem.

Itidem etiam *Venus* atque *Amor*. Illa proinde *Noctuvigila* Plauto; *Noctiluca* Laevio, antiquissimo Poëtae, φιλοπάννυχος, *pervigilium cupiens* Orpheo; & ejus palaestram Casinae Plautinae Prologographus vocavit *excubias*. Isti etiam, *Amori* inquam, ea propter *vigilandi vis* tribuitur ab Appulejo lib. de Deo Socratis: *Quorum è numero Somnus atque Amor diversam inter se vim possident; Amor vigilandi, Somnus soporandi.* Hinc jam & C. Plinii Epigrammati dies oritur:

Haec mihi vos largo spumantia pocula vino,
Ut calefactus Amor pervigilare velit.

Alioquin largius merum somnum conciliat. Hinc & *noctes* Amoris, ac Veneris ἀπλῶς *pervigiles* vocatae; ipsus Appulejus lib. II. fab. Miles. *Ut nocte pervigili & oleo lucerna, & vino calix abundet.* Lucianus quoque amatorium hocce pervigilium subindicat Διαλ. ἑταιρ. Ὁ δὲ τῶν νυκτῶν φιλεῖται, μόνος ἔνδον ἐστὶ, καὶ μὲν παννυχίζεται. *Ille autem tota nocte osculatur, & solus intus est, & quoddam pervigilium tecum peragit.* Amica item Propertii simile prorsus, atque Quartilla, pervigilium postulabat nocte illa, quae *candidissima* vati. lib. II. El. 15.

Illa meos somno lassos patefecit ocellos
Ore suo, & dixit: Siccine, lente, jaces?

Exin & Papinius repulsum Somnum sibi evocat lib. I. Sylv.

At nunc, heus, aliquis longa sub nocte, puellae
Brachia nexa tenens, ultro te, Somne, repellit.
Inde veni.

Ast Catullus ad ipsum respicit pervigilium epigram. in Gellium:

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
Prurit, & abjectis pervigilat tunicis?

Inde & hasta scilicet, quae strenua exstitit in Veneris praelio, *pervigil* etiam dicta Maximiano:

Conscia secreti semper fidissima nostri,
Adstans in nostris pervigil obsequiis.

Contra vero, qui viduo cubabat toro, amicamque non habebat, *somnum* evocabat. Plane Martialis Ep. 72. lib. I.

Et quia nulla venit, tu mihi, Somne, veni.

Et Ep. 107.

Quid parcis tibi, Rufe, dormiendum est.

Erant & alia *in potu pervigilia*, quae serio insectatur Clemens Alexandrinus lib. II. Paedagog. cap. 4. illudque Graeci vocabant, ut ex Polluce ediscitur, διαπαννυχίσαι, & διανυκτερεῦσαι, καὶ παρατεῖναι τὴν νύκτα ἐς τὸν αὐτὸν ἥλιον. Tale ergo illo in convivio pervigilium Liberi Genio deberi, merito admoneret quoque meretricula.

Cap. XXII. *Sopitionibus.*] Sic retinuimus, uti est in primis editionibus. Nam lectionem illam, quam praeferunt nuperi, *sopiti titionibus*, ex argute contracta voce Gruterus dissolvit. Appositissima est enim illa compositio ingenio Petronii, cujus generis & plures sunt antiquis, Satyrographis potissimum, excogitatae. Sic de illis Grammatici: *Componuntur autem nomina* (verba sunt Prisciani lib. V.) *modis quatuor, ex duobus integris, ut tribunusplebis, jusjurandum. Ex duobus corruptis, ut benivolus, pinnirapus. Ex integro & corrupto, ut inimicus, extorris. Ex corrupto & integro, ut efferus, impius.* Ipsummet docuere Donatus, Servius, Cledonius, & Quinctilianus.

Fatigatus gustum hauseram somni.] Eadem mens Terentii Eunucho Act. II. sc. I.

Opus faciam, ut defatiger usque ingratiis, ut dormiam.

Nam post laborem inviti dormire cogimur. Illud est, *ingratiis*, interpre Donato. Hispanice, *aunque no quiera*. Sic paulo ante: *Quum Ascyltos gravatus tot malis in somnum laberetur.* Porro ex loco Terentii non incommode fortassis mecum noviter interpreteris Propertii locum lib. III. El. 9. qua celebrat puellae natalem.

Dulciaque ingratos adimant convivia somnos.

Rem miram, novamque cupit Poëta, ut diei videlicet solenniis vacare largius possit; nam convivii proprium est, somnum conciliare. *Ingratos* ergo *somnos*, inquit, hoc est, coactos, & quodammodo necessarios.

Alii circa pedes, &c. *alii parietibus*, &c. *quidam in ipso limine*, &c.] Ubique pueri, servi; praecessit, *idem & tota intra forisque familia fecerat*, & subsequitur: *Et pueri detersis paulisper oculis redierant ad ministerium.* Adpositissime Ovidius lib. II. Amor. El. V.

Jamque frequens ierat mensa conviva relicta:
Compositi juvenes unus & alter erant.

Compositi sunt sepulti somno & vino, ut alibi diximus.

Discumbentium.] Etiam soporatorum, quod in tricliniis frequenter factum, resque notissima est. Sic in Platonico convivio, licet παννύχιοι Socrates, Agathon, & Aristophanes, plures tamen somno indulserunt in diem usque inlucescentem. Sic infra etiam cap. LXXXV. in triclinio,

nio, ubi cum puero Eumolpus foleret, ipfe fomnum fimulabat, pater ftertebat. Infinita prope exempla adducere equidem poffem, qua Graecorum, qua Latinorum.

Marcebant.] Tranflative pro *dormiebant.* fic Plinio Caecilio, *fomno marcidi* funt: quippe marcent, ac languent, qui edormifcunt. Languidi autem, & fomniculofi potiffimum ebrii: quorum effectiffimam prorfus referebat imaginem illud coenaculum. Ita Papinius in lib. I. Sylv. VI. verf. 96.

—— Tunque Baccho
In ferum trahor ebrius foporem.

Ea propter Horatius *potorem* vocavit *marcentem.* Et *marcidum* ipfus Statius *Bacchum* lib. IV. Thebald.

Marcidus edomito bellum referebat ab Aemo
Liber.

Et in Sylvis ipfa *vina marcida* μετωνυμικῶς, & *marcentia pocula.*

Lucernae quoque humore defectae tenue & extremum lumen fpargebant.] Plutarchus: λύχνου φῶς καταδυόμενον. Sed elegantiffime omnium Ovidius extrema Epiftola Heronis Leandro,

Namque fub aurora jam dormitante lucerna.

Huncce vero Petronii locum ad λαμπαδομαντείαν auctor traxit Difquifitionum Magicarum. Unde autem viro doctiffimo id venerit in mentem, ego prorfus ignoro: quum neceffario ficcis lucernis id luminis emarcentis contingat. Diverfa longe ratio in Propertio lib. IV. El. 9. ab ipfo etiam adducto:

Sed neque fuppletis conftabat flamma lucernis.

Aft apud Quartillam, poftquam tricliniarches lucernis occidentibus oleum infudit, continuo *refectum convivium eft.*

Duo Syri.] Duo fervi. ex Syria nempe advecti plures, uti ex Cappadocia, regionibus natis fervituti, ut ait Cicero Orat. de Provin. Conf. Inde *Cappadox*, & *Syrus*, fimpliciter pro fervo paffim occurrunt. Perfius Sat. VI.

—— Ne fit praeftantior alter
Cappadocas rigida pingues paviffe catafta.

Juvenalis Sat. VI.

—— Quae longorum vehitur cervice Syrorum.

Sic *Syrifcus* inter alios fervos apud Terentium in Eunucho, nomen à Syro diminutum, auctore Donato. Vere, nam in ισκος terminantur diminutiva propria Graecorum; ab iifque Hifpani acceperunt, & vernaculo fermone hodie confervant; ita & *Syrifca* Copa illa, de qua elegantiffimum poëmation inter Virgilii Catalecta; & Aufonius Eunum liguritorem convicio vocavit *Syrifcum.*

Expilaturi.] Lepide dictum. ad oram libri mei Scioppius interpretatur, praedaturi, furaturi. Nec defuit, qui *exficcaturi* mavellet legere: recte fi mentem Auctoris fpectes; minime vero fi lectionis veritatem. Revera enim, *expilare lagenam*, jocukariter pro ficcare dixit lepidiffimus fcriptor.

Lagenam.] Lagena vas fictile vinarium. Ventre fuiffe protuberante ex Juvenale colligitur Sat. XII. 60. Ejus enim plurima exftat apud prifcos fcriptores mentio. Lagena vinum ad menfam deferebant, quod fefto *Lagenophoriorum* nomen praebuit, in Bacchi nimirum honorem Alexandriae, Ptolomaeo inventore, inftituto. Hocce ex Eratofthenis teftimonio planum Athenaeus fecit principio lib. VII. [c. I. p. 276.] Οἱ δειπνοῦντες κατακλιθέντες ἐπὶ στιβάδων, καὶ ἐξ ἰδίας ἕκαστος λαγύνου, παρ' αὐτῶν φέροντες, ἔπινον. *Quod coenaturi difcumberent in toris gramineis, & e lagena quifque fua, quam domo adtuliffet, biberent.* Haud eft abfimilis ritus, qui & in Χοῶν fefto Athenienfibus fervabatur, ut in Acharnenfibus teftatur Ariftophanes [Act. IV. Sc. IV. vf. 1000.] Non vero in lagenis bibebant; ineptum quippe vas illud ad potandum, fed ex ipfis vinum effundebant in pocula, quae inter nihilominus ab Jureconfultis recenfentur *lagenae.* Fuit & menfurae genus apud Graecos *lagena*, auctore Athenaeo ipfo lib. XI. [p. 499.] qua fignificatione commune trium generum nomen inveniri, pluribus ibidem teftimoniis confirmat. Ceterum *lagenae* non tantum teftaceae factae, verum etiam ex filis è radicibus arborum decerptis, uti & alia vafa, fpectabiles conficiebantur olim. fic Plin. cap. 31. lib. XVI fcriptum reliquit.

Inter argentum.] Et fubdit, *cecidit etiam menfa cum argento.* Item cap. XXXIV. *Argentumque inter reliqua purgamenta fcopis coepit verrere*, ubique μετωνυμικῶς pro argenteis patinis, quod *argentum factum* vocant Jurifconfulti, ac definit S. Ifidorus lib. XVI. Orig. cap. 17. *Quod eft in vafis, & fignis.* Pariffime & nos fimpliciter, *Plata*, argenteam fupellectilem vocamus.

Avidius rixantur.] Propter lagenam. de fimili autem rixa non inepte fortaffis Juvenalis capiendus Sat. V. immo potius, meo animo, valde concinne:

Inter vos quoties, libertorumque cohortem,
Pugna Saguntina fervet commiffa lagena.

Figlina erant ex Hifpania adducta vafcula, non exiguo olim habita in precio.

Diductam fregerunt lagenam.] Id eft, in duas partes ductam, quod non latuit Erhardum. nos vero rem amplius inluftramus. mirifice hoc Lucanus explicat lib. V. Pharf.

—— Noton altera Phoebi,
Altera pars Boream, diducta luce, vocabat.

Etiam Suetonius in Tiberio, ubi de Agrippina loquitur os fuum obturante, cap. LIII. *Rurfus mori inedia deftinanti, per vim, ore diducto, infulciri cibum juffit.* Scioppius autem ad oram libri

libri mei scripserat: *Forte legendum*, eductum, *id est*, *exhaustum*. Sed quum isthaec mea postidia illi adprobassem, subdidit: *placet*, diductam, *sicut Patrocli cadaver apud Homerum*. Sic etiam Actaeon Doricus, adulescens pulcerrimus, apud Maximum Tyrium Dissertat. VIII. Σπώμενος τὸ μειράκιον ὑπ' ἀμφοῖν βίᾳ διαφθείρεται ἐν χερσὶν αὐτῶν. *Adulescentulus utrinque in diversa diductus*, *violentiaque ipsa dilaceratus*, *in manibus eorum exspiravit*. Revera duo Syri hic ipsis oculis spectantur utrinque lagenam adprehensam tenentes, & alter avellere alteri conantes, quousque, illa in duas partes ducta, unusquisque suam deportarit.

Caput fr.git.] Non sine horrore tractandae sunt purissimi sermonis elegantiae. pariter usus cap. CXXXIV. quod notatum aliis. parissime & nos dicimus: *quebrar la cabeza*. Eadem acceptione elegans alia Petronii locutio est, *solvere frontem*. Inquit ergo cap. XCV. *Ille tot hospitum potionibus liberum urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus est*, *solvitque clamantis frontem*. Quae ipsissima translatio cap. CXXI. locum praecedentem mirifice inlustrat:

—— *Rupto tellurem solvit hiatu*.

Et stertere tanquam olim dormientes coeperunt.] *Stertere* signum est quidem alti soporis. Diserte Plinius de avunculo stertente: *Tum se quieti dedit*, *& quievit verissimo quidem somno. Nam meatus animae*, *qui illi propter amplitudinem corporis gravior*, *& sonantior erat*, *ab iis*, *qui limini obversabantur*, *audiebatur*. lib. VI. Ep. 16. Omnino vere. nam sonantius stertunt, qui corpore ingenti sunt, pectoreque placiditi obeso. Apte ergo qui somnum simulant, stertere eis inprimis curae est. plane his in Syris id visum: plane etiam in puero, cujus impuram Eumolpus infra exponit narratiunculam. Sic cap. LXXXV. de illo inquit: *Audito voluptatis pretio puer stertere coepit*; *itaque adgressus simulantem*, &c. quod satis eleganter,

—— *Vigilanti stertere naso*,

dixit Juvenalis de marito lenone Sat. I. Ille vero nasi sonus ῥέγχος dicitur, per Onomatopoïam compositum vocabulum, quo & utuntur scriptores Latini, saepe Martialis, & Horatius, si bene memini, & Sidonius. Glossae Arabico-Latinae: *Runco*, *sonitum de naribus emitto*. scribe *Rhoncho*, sive *Rhonco*; ῥογχάζειν Graeci etiam habent, teste Hesychio. Exinde & Hispani, *Roncar*. Plautus autem dixit; *Rhonchissat*, à ῥογχάζειν Graecorum.

Jom & tricliniarches experrectus lucernis occidentibus oleum infuderat.] Apte. nam *tricliniarches*, qui triclinii praefectus, id est, cui commissa potissimum est cura convivialis, & qui adparando praeerat convivio, triclinioque exornando. Idem Graecis dictus συμποσιάρχης, & ἀρχιτρίκλινος. Inter alia etiam, ut hoc ἐν παρόδῳ observem, ejus muneris erat, potionem praegustare, unde apud convivium illud nuptiale signorum primo, quo innotescere coepit JESUS DOMINUS, inlustre primum architriclino vinum adlatum, non vero ut biberet, sed ut gustaret tantum: *Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam*, ait D. Joannes cap. II. ubi indubie ejus indicatum fuisse officium animadvertent viri docti. Indeque jam & inscriptiones lapidum clarere:

A LAGVNA. TRICLINIARCHA.

& alibi:

VOTVM. SYLVANO. SOLVIT. LIBENS.
MERITO. T. F. DIADVMENVS. LVRVESIANVS.
PRAEGVSTATOR. AVGVSTI.

Lucernis occidentibus oleum infuderat.] Ut reviviscerent, non ut suffocarentur saturitate, uti quorundam est, nescio quae, observatio. satis liquet ex sequentibus. Praeterea apud Plutarchum quaestio est, in Quaest. Rom. qu. LXXX. cur Romani non fuerint soliti lucernam occidere, sed potius illam ultro consumi, atque extingui desinere, cujus plures edit ibidem rationes, & iterum lib. VII. Sympos. problem. 4. Inde fortassis illa lucerna, quae pernoctantibus, in potuque pervigilium agentibus luceret, dicta fuit λύχνος πάννυχος, *lucerna pervigil*. illud est Horatii lib. III. Carm. VIII.

- - - *Et vigiles lucernas*
Perfer in lucem.

& Carm. XXI. lib. III. *vivam*.

Te Liber, *&*, *si laeta aderit*, *Venus*,
Segnesque nodum solvere Gratiae,
Vivaeque producent lucernae,
Dum rediens fugat astra Phoebus.

Martialis *feram* lib. X. Ep. 9.

Seras tutior ibis ad lucernas;
Haec hora est tua, *dum furit Lyaeus*,
Quum regnat rosa, *quum madent capilli*.

Nam ipsum usque in Phoebum, quod obiter dicam, producebant convivia. sic etiam lib. VII. Ep. 9.

In lucem coenat Sertorius. ——

Hispani: *hasta la manana*. Eleganter Propertius lib. IV. Eleg. VI. vers. 85.

Sic noctem patera, *sic ducam carmine*, *donec*
Injiciat radios in mea vina dies.

Plures alii.

Pueri redierant ad ministerium.] De *pueris* sic Paulus JCtus leg. 204. ff. de verb. sign. *Pueri adpellatio tres significationes habet*: *unam*, *quum omnes servos pueros adpellaremus*: *Alteram*, *quum puerum contrario nomine puellae diceremus*. *Tertiam*, *quum aetatem puerilem demonstraremus*. Nunc sigillatim: *Quum omnes servos pueros adpellaremus*. Est Graecorum imitatio, quibus aeque multiplex

plex significatus vocis παῖς, Dorice Πὶς, unde postmodum Latinis *Puer*. nam antiquiorum compositiones illae, *Marcipor*, *Publipor*, *Quintipor*, exinde ortae procuidubio, quae nimirum *servilia* erant nomina, ut Festus inquit voce *Quintipor*, à praenominibus Dominorum ducta, significantiaque *Marci servus*, *Publii*, *Quinti*. sic usus etiam Varro. *Quintiporis Clodiani foria*, *ac poëmata Gargaridiani dices*, &c. sed postea interciderunt. Quinctilianus lib. I. cap. 4. *In servis intercidit jam illud genus*, *quod dicebatur à domino*, *unde Marcipores*, *Publiporesque*. Τῷ *puer* haecce notione omnes usi. Cic. ad Atticum: *Eo die pueri tui mihi à te litteras reddiderunt*. Usurpatur passim & in sacris Bibliis. D. Augustinus in I. Locutionum ad locum: *Et nos erimus servi domini nostri*, inquit. *Etiam hic* παῖδες *Graeci habent*, *hoc est*, *pueri*; *quod tam assidue Scriptura pro servis ponit*, *ut difficile inveniatur*, *non isto nomine adpellari servos*. Et ad locum Geneseos: *Salvus est puer tuus*, *pater noster*, addit: *Hic expressius ostenditur*, *pueri nomine servum solere significari*. *Non enim in illo sene* (de Jacobo loquitur) *posset hoc esse nomen aetatis*. De his ergo capiendus nunc, & saepe alias, Petronius. Eadem ratione, observo ego, *juvenem* etiam vocavit servum Ovidius III. de Arte:

Ancillae, *puerique manus ferat ante tabellas*:
Pignora nec juveni credite vestra novo.

Et lib. II. Amor. El. V.

Jamque frequens ierat mensa conviva relicta:
Compositi juvenes unus & alter erant.

Sed deinde Lex: *Quum puerum contrario nomine puellae dieeremus*. Hocce notum. Ovidius:

----- *Sive puellae*,
Sive dares puero.

Quanquam, *pueris legatis*, inquit Lex 81. ff. de leg. 3. *etiam puellae debentur*; *ut & servis legatis etiam ancillas quidam deberi recte putant*: *quasi commune nomen utrumque sexum contineat*. Et vere omnino. nam utroque sexu saepicule τὸ *puer* antiquis enunciari, observatum Grammaticis veteribus, Prisciano, & Charisio. Ait Naevius lib. II. Belli Punici:

Prima incedit Cereris
Proserpina puer.

At denique JC. *Quum aetatem puerilem demonstraremus*. Quod omnino vulgare. Sed notandum est, *puellae* nomine natu quoque grandiorem includi, uti, quae adulescens, aut, quae mater jam sit. Horat. lib. III. Od. XXII. ad Dianam:

Quae laborantes utero puellas
Ter vocata audis.

Et similiter Penelope, apud Ovidium in Epistola, se puellam vocat, quum Ulyssi jam pridem Telemachum peperisset. Addimus quartam significationem nobis jam olim observatam, postea vero aliis etiam novimus animadversam: *pueri* pro filiis usurpantur. Horatius sententia inlustri lib. II. Od. XVIII.

----- *Aequa tellus*
Pauperi recluditur,
Regumque pueris.

Et alias pluries. Sed Donatus ad Terent. Andr. Act. III. sc. II. vers. 10. scite: *Omnis*, *quae peperit*, *puerpera*, *& non quod puerum*, *sed quod filium pepererit*, *puerpera dicta est*. Sic Ovidius lib. II. de Ponto Eleg. VIII. ad Augustum:

Parce, *puer*, *sceli decus admirabile nostri*.

Filium Caesaris vocabant adsentatores. Ita Procopio γάπαιδες, id est, *terrae filii*, ut Salviano *Gepidae*. Sic & *puera* pro filia, & puella, invenitur apud scriptores veterrimos; sicut *puerus* quoque pro *puer*.

Quum intrans cymbalistria, *& concrepans aera*.] Lubet hic de *cymbalis* & *cymbalistriis* facere digressiunculam haud inutili opera. Et primum praemittimus, bene Petronium in convivium cymbala intulisse. nam saepe antiquitus ad illa adhiberi solita, ex priscis non pauci indicavere. Plane sic Cicero in Pisonem: *Quum collegae tui domus cantu*, *& cymbalis*, *personaret*: *quumque ipse nudus in convivio saltaret*. Ita & Clemens Alexandrinus lib. II. Paedag. cap. 4. inter lasciva conviviorum musica instrumenta disertim *cymbala* recensuit. *Crotala*, quae simillima crepitacula sunt, comitibus adseclisque Comi, commessationum numinis, dedit Philostratus in Comi ejusdem imagine. Musicam autem, quam cymbalis edebant, *tinnitum* adpellarunt veteres. Ecce Appulei verba VIII. Metamorph. *Ibi vir principalis*, *& alias religiosus*, *tinnitu cymbalorum*, *& sonitu tympanorum*, &c. Etiam Virgilii IV. Georg.

Tinnitusque cie, *& Matris quate cymbala circum*.

Erudite ergo vulgatus interpres illud D. Pauli reddidit Ep. I. ad Corinthios cap. 13. Γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. *Factus sum velut aes sonans*, *aut cymbalum tinniens*. Hinc dubio procul *cymbala aerea* fuisse, facile conjicere est. nam *aeris* proprium *tinnire*. Arnobius lib. VII. *Etiamne aeris tinnitibus*. Et Catullus de Nupt. Pelei & Thetidos:

Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.

Unde jam planum, cur Hispanus Epigrammatarius ἁπλῶς *aera* cymbala vocarit Epig. 204. Apophoretorum. Itidem hic Petronius: *& concrepans AERA*. Propertius *aera rotunda* lib. IV. Eleg. VII. 61. Et, *concava aera*, Ovidius IV. Metamorph. Sic ideo & Glossae veteres habent: *Aeneatores*, κυμβαλοκροῦσαι. Ex quibus abunde,

(P 3) puto,

puto, cuique jam patet eorum materia. Reliquum est, ut quæramus formam. Haud obscure Servius expressit ad Virgilii versum illum supra adductum istis verbis: *Quæ in ejus* (Matris Deorum) *tutela sunt cymbala, ideo quod similia sunt hemicyclis coeli, quibus cingitur terra, quae est Mater Deorum.* Sane eleganter; sed propius adhuc rem inspectemus. Scribonius Largus aliud agens ecce quomodo descripserit cap. LV. *Item mentastrum, vel radicem κοτυληδόνος, quae herba folia similia cymbalis habet.* Inde ergo *Cymbalion* planta ipsa nominata Dioscoridi lib. IV. cap. 88. Eandem vero Cotyledonem sic Plinius delineavit lib. XXV. cap. 13. *Cotyledon parvula herba, cauliculo tenero, pusillo, pingui folio, & concavo, ut coxendices.* Quales ergo *coxendices*, ut penitius exin Cymbalorum faciem percipiamus? Petenda omnino est illarum figura ab Anatomicorum filiis. Ipsi autem ostendunt perspicue, coxendicum ossa habere utrinque sinum cavum, profundumque, non secus ac si medius globus impressus fuisset eorum unicuique. Illac porro duae cavitates nimirum sunt, quibus femorum ossium capita sese articulant, & quas Medici antiqui, latiore coxendicis notione, adpellarunt *coxendices*, item *pyxides*, *bucellas*, *acetabula*, & *acetabula*; uti cymbala etiam ipsa. S. Isidorus lib. III. Orig. cap. 22. *Cymbala acetabula quaedam sunt, quae percussa invicem se tangunt, & sonum faciunt.* Hinc & tangendi rationem elicimus, quae optime & cum Servii verbis consentit. Pariter & Amalarius Fortunatus lib. III. cap. 3. *Cymbala invicem tanguntur, ut sonent. ideo à quibusdam labiis nostris comparata sunt.* Idem totidem fere verbis & D. Augustinus ad Psalm. 150. Do insuper Philostratum, eadem Comi imagine; qui ritum plaudendi exprimens, & id quoque non expressit obscure: Καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις ὑποκειμένην τὴν ἀριστερὰν πλήττει ἐς τὸ κοῖλον, ἵν' ὦσιν αἱ χεῖρες ξύμφωνοι, πληττόμεναι τρόπῳ κυμβάλων. *Nam dextera contractis digitis subjectam sinistram ad cavum plectit, ut manus, cymbalorum more, percussae consonae fiant.* Eo manubriata erant, ansatave in convexitate exteriori, ut aptius sic manibus ambabus hinc & illinc apprehensa considerentur. Ipsorum habes apud Pignorium Imagines, quas ex Romanis Bacchanalium sacrorum scalpturis dedit haud ineleganter. Ipsas vide; ob oculos omnia, quae hic observavimus, habebis patentia. Sunt quoque & quadam in gemma chorum Dionysiacum, sacraque Bacchanalia, exhibente. Cujus ego duas picturas jam vidi graphice expressas: apud Casaubonum primam in Diatriba de Satirica Graecorum poësi; alteram apud Scaligerum F. Epistola Gallice scripta, & in Opusculis postumis edita. Verum enimvero ille videtur non satis rem vidisse, dum Baccham illam, quae Bacchum praecedit, instrumenta invicem concrepantem, incedentemque retrorsum, facit *tympanistriam*, *manibus videlicet*, verba ejus sunt, *tympanum quatientem.* Scaliger vero longe aliter, recteque sensit, quem tute vide. Nos autem, de tympanis nonnulla proferentes, palam omnino faciemus, ea cum Cymbalis nullo modo esse confundenda. *Tympanum* enim musicum erit instrumentum, cujus variis in ludicris usus, pompisque Deorum, nemini hodie, arbitror, ignotus est. Pelle erat superinductum, ut ex pluribus scriptorum locis, quae hic adferre possemus, constat abunde. unum tamen aut alterum adtingemus. Phaedrus sic extremo lib. III.

> *Detracta pelle sibi fecerunt tympana.*

Ovidius cymbala, & tympana, ut saepe alias, denotans libr. IV. Fast.

> *Aera Deae comites, raucaque terga, movent.*

Catullus de Atti, & Berecynthia:

> *Niveis citata cepit manibus leve tympanum,*
> *Tympanum, tubam, Cybele tua mater initia:*
> *Quatiensque terga tauri teneris cava digitis.*

Cava igitur hinc tympana cognoscimus, *& digitis tangi solita*, non mutuo inter se instrumenta, ut de cymbalis dictum, gemmaque ipsa signantissime expressum. Rem magis confirmo. Lucretius lib. II.

> *TYMPANA TENTA sonant PALMIS.*

Ecce *palmis*. *Manu* Ovidius in Ibin:

> *Et quatiens molli tympana rauca MANU.*

Interdum & *bacillo*; unde apud Phaedrum joculariter asino, ex cujus pelle tympana facta, vel mortuo non defuerunt plagae:

> *Putabat se post mortem securum fore:*
> *Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.*

Nostris, puto, similia prorsus fuere instrumenta vocatis *Panderos*, & *Aduffes*. Patet ergo aperte jam differentia, insigniterque Criticum illum virum à vero aberrasse. Habet autem eorum effigies ara marmorea, quam Boissardus exsculpsit Part. III. Roman. Antiquit. fol. 47. Ibi enim Cybele visitur Deorum mater, sedens in curru, qui à leonibus trahitur, dextra spicas, ac milium tenens, sinistra vero *tympanum*. Stat & ibidem Attis puer innixus pinui, mitratus, braccatusque, *tympanum* etiam sinistra extollens, dextramque, ut quatiat videlicet, ad ipsum dirigens.

Cap. XXIII. *Infractis manibus congemuit.*] Idem aliter supra cap. XVII. *Et manibus inter se usque ad articulorum strepitum contritis*; quod à me jam dictum. Utrumque complexus est Seneca lib. III. de Ira cap. 4. *Adjice articulorum crepitum, quum se ipsae manus frangunt.* Qui gestus furentis potius sunt, quam sese ad dicendum componentis; ubi tot viri docti turpiter lapsi sunt, ut nos indicamus alibi.

Ejus-

Ejusmodi carmina effudit.] Cantio isthaec, quae Plauto *cinaedica* dicta, quod petulans, quod voluptaria, itidem Petronio, & insuper, quod à Cinaedo effusa. Parum tamen juxta Appulei sententiam foret blanda & suavis, quippe vocem tribuit monstris illis *raucam* & *absonam*, licet *fracta* nihilominus, & *effoeminata* fit.

Spatalocinaedi.] Equidem puer adhuc reponendum hic putabam *Batalocinaedi*, congrua satis compositione, qualibet fumatur acceptione Βάταλος. Atticis, teste Plutarcho, erat pars corporis, quae honeste satis nequit enuntiari: Δοκεῖ δὲ καὶ τῶν εἰς εὐπρεπῶς τι λεχθῆναι τοῦ σώματος μορίων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τότε καλεῖσθαι Βάταλος. Id est, *podicem*; unde & Cinaedi ipsi *Batali* vocati, ἀπὸ τοῦ τύπτεσθαι τῷ ἔργῳ, καὶ βαταλίζεσθαι. Fuit *Batalus* & Ephesius tibicen, de quo haec Libanius protulit: Ἱστόρηται γάρ τινα Βάταλον Ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο, καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν. ἀπὸ τούτου δὲ αὐτοὶ ἐκλύτους, καὶ ἀνάνδρους Βατάλους ἐκάλουν. *Narratur, fuisse Batalum quendam Ephesium tibicinem, qui omnium primus in scena calceamentis usus est femineis, & fractis cantibus & artem tibiarum remollivisse prorsus videtur; ab hoc exsolutos, & parum viros Batalos vocabant.* Inde ergo fracti, & remolliti *Batali*. sic eos Hermogenes vocat lib II. de Form. orat. Thomas Magister, Aeschines & alii. Sed latius jam isthacc Rhodigino acta. Verum enim vero, quum vulgaris scriptura non incommode possit tolerari, postquam isthacc conrectoribus designaverimus, eam omnino conservandam putamus.

Clune agili.] Describit cinaedicam saltationem verbis subturpiculis, pariter quae ad illam mirifice faciunt, atque Cinaedorum ad flagitia; quod & hic semel plene indicasse sufficiat. Utrumque ergo utrique convenire, *agilem clunem* inquam, & *femur facile*, indubium est. Disertim Juvenalis Sat. XI. vers. 164. saltatricibus Gaditanis dedit *tremulum clunem*, & itidem saepius Martialis, aliique. Ad obscoena quoque traduci motum clunium agilium, neminem fugit. *Cevere* id vocabant antiqui. Martialis lib. III. Ep. 95.

Sed paedicaris, sed pulcre, Naevole, ceves.

Persius Sat. I. 101.

- - - *An Romule ceves?*

ubi priscus Grammaticus: *mollescis? molles, & obscoenos clunium motus significat.* Vides ergo plane datum Cinaedis, feminis vero saepius à pluribus, illudque vocarunt *Crissare.* Lucilius:

Crissatura, ut si frumentum clunibus vannat.

Carmen liberum de Telethusa:

Crissabit tibi fluctuante lumbo.

Ea mens Ovidio de Sapphone Epistola ad Phaonem:

Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat:
Crebraque mobilitas, aptaque verba joco.

Tibullo item Eleg. IX. lib. I.

- - - *Nec tu stultissime sentis;*
Quum tibi non solita corpus ab arte movet.

Inde, venusta compositione, puellae ea insignes mobilitate vocatae *Recelleclunae.* Idem tu puta de *femore* esse quoque dictum.

Manu procaces.] Locum non capio de Cinaedi masturbatoribus, ut volunt nonnuli, nec, ut alii,. de impudicis illis, quorum characterem Seneca delineat in Ep. 52. Ibi enim signanter Hispano Philosopho illi notantur,

Qui digito scalpunt uno caput.

uti ex Licinio Calvo Juvenalis dixit Sat. IX. 133. quae impurissimis illis valde erat levis nequitia: potius enim sollicitationem subindicat, ut Petronius loquitur, frigidorum inguinum, cui etiam & *manus* adhibitae. Sic Martialis ad Lesbiam lib. VI. Ep. 23.

Stare jubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem,
Crede mihi, non est mentula, quod digitus.
Tu licet & manibus blandis, & vocibus instes, &c.

Ita & Juvenalis Sat. VI. 198.

- - - *Quod enim non excitet inguen*
Vox blanda, & nequam? Digitos habet, ut tamen omnes
Subsidant pennae.

Sive adjumentum ibi obscoeni operis Arbiter innuit, quod inter alia designatum reliquit Iberus Epigrammatarius lib. II. Ep. 105.

Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,
Nec digitis.

Molles, veteres, Deliaci manu recisi.] Videtur hic locus à D. Augustino adumbrari lib. II. de Civit. Dei cap. 7. *Quanto melius & honestius in Platonis templo libri ejus legerentur, quam in templis daemonum Galli abscinderentur, molles consecrarentur, insani secarentur.* Galli namque sacerdotes secti, & obscoenissimi, ut ex Luciano notum, Appuleioque.

Molles.] *Mollis*, ait D. Isidorus lib. X. Etymolog. *quod vigorem sexus enervato corpore dedecoret, & quasi mulier emolliatur.* Inde *molles* opponuntur *viris.* Cornelius Tacitus lib. II. Annal. sub princ. *Exin adulterium Poppaeae, ac postremo MOLLITIAM corporis objectare.* (Asiatico nempe) *Ad quod, victo silentio, prorupit reus: Et interroga, inquit, Suili, filios tuos, VIRUM me esse fatebuntur.*

Veteres.] Exoleti, vetuli cinaedi, & qui *pueri vetuli* argute Petronio ipsi dicuntur cap. XXVIII. *Et in Chiramaxio deliciae ejus ferebantur, puer vetulus, lippus,* &c. Evocat ergo compares suos, comitesque, nam de ipsomet cinaedo subdit Encol-

colpius: *Et inter rugas malarum*, &c.

Immundissimo me basio consputi.] Babigerum hisce verbis facit Cinaedum. prorsus enim sputis perfundebat miserum, quem osculabatur. id ergo est, *basiis conspuere*, summa concisione, summa elegantia dictum. Talibus Martialis etiam dedit *nares caninas*. quippe adsiduo mucidae. Catullus in Acmen, deformi puellae, *os non siccum*. Immunditiae namque character est. item stultitiae. Nihil aliud vult S. Isidorus Glossographus, & Papias; *Babiger*, *stultus*, *Babigera*, *stulta*. Inde parissime nos fatuos ac stultos adpellamus, *babejos*, *baberas*, *que se les cae la baba*.

Super inguina mea diu multumque frustra moluit.] Nunc Encolpius equus cinaedi, postea Ascyltos, quum *equum cinaedus mutavit*. Addit, *frustra*, id est, sine voluptate Encolpii robusta.

Moluit.] Bonae sunt, quas hic conserunt, symbolae. Addo insuper ego ex Bibliis sacris unum aut alterum. Jobo sic & verbum *molere* usurpatum cap. XXXI. 10. *Molat alteri uxor mea?* quod sic explicat D. Hieronymus: *Scortum sit alterius uxor mea*. Et Jeremias Thren. v. 12. *Juvenes ad molendum rapuere*. Et idem S. exponit: *Adolescentibus impudice abusi sunt*. Ceterum conlatio illa, quam ad verba cap. XCV. *Quid sibi vult tam furtiva molitio?* symbolae faciunt, omnino est ridicularia. Prorsus non viderunt, *molitionem* illam à verbo *molior*, non *molo*, duxisse originem. Est igitur ibi *molitio*, quaedam quasi machinatio, dictumque *ob grabatum erectum*. Epigrammate item 94. hic etiam nuperrime laudato, longe aliud Ausonium voluisse, cuilibet patebit legenti, sed si omnia ἀκαίρως adducta nobis indicanda forent, quam infectum adgrederemur opus! & quam invidiosum nobis esset futurum! Verba autem illa *atque omni vi detexit recusantes*, mirifice rem ob oculos ponunt.

Perfluebant per frontem sudantis acaciae rivi.] Ad quid *Acacia* in caput cinaedo inducta, jam olim nos vidimus, uti sciunt non pauci, quibus primores nostras in Arbitrum notatiunculas communes fecimus. Postea apud Marcillium, Horatii interpretem, Commentum invenimus nostrum, unde nuper Bourdelotius protulit. *Acacia* ergo sudori immixta defluebat à capillis fucatis. Senex enim cinaedus canos tingebat, quibus malarum rugae mirifice consentiunt. Geminus est germanus ille, licet non fucatus, quem depinxit Appul. lib. VIII. fab. Milef. *Cinaedum & senem, calvum quidem, cincinnis semicanis, & pendulis capillatum*. Sic ab oculis sudantium calliblepharo oblitis manare, Eubulus ait in Stephanopolidibus, rivulos atramenti, apud Athen. libr. XIII. cap. I.

> Κἂν ἐξίωσι τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑδρορρόαι
> Δύο ῥέουσι μέλανος. - - -
> *Si per aestatem vobis est progrediendum foras, ab oculis continuo rivi*
> *Duo fluunt atramenti.* - - -

Et inter rugas malarum tantum erat cretae.] Insignis, & tempestiva cinaedorum descriptio apud Appul. lib. VIII. Metamorph. *Die sequenti variis coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, facie coenoso pigmento delita, & oculis obunctis graphice, prodeunt: mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis injecti. Quidam tunicas albas, in modum lanciolarum quoquoversum fluente purpura depictas, cingulo subligati*. Unde & Petronius claret supra cap. XXI. *ultimo cinaedus supervenit myrtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus*. Muliebriter enim variis coloribus induti.

Tantum erat cretae.] Facies quippe depicti cinaedi *creta*, usi potissimum more feminarum; quibus tantum ejus adhibitum (de deformibus fermo) ut forma velut sub larva omnino lateret; ea mens est Martialis lib. VI. Epig. 93. de Thaide:

> - - - *Aut acida latet oblita creta*, &c.

Plura *cretae* genera. de *Selinusia* sic Plinius lib. XXXV. cap. 16. *usus ad mulierum maxime cutem; lactei coloris est, & aqua dilui celerrima*. Ea propter summa cretatae cautio, ab quolibet humore declinare; exsertim Martialis ipsus lib. II. Ep. 41. & Horatius Epod. XII. Sudore igitur nunc cinaedi creta diluta. Alia praeterea & candori acquirendo olim fuere usurpata: uti *gypsum*. sic de Medea Cicero lib. VII. fam. Ep. 6. *Optimatibus matronis illa manibus gypsatissimis persuasit*. Item *cerussa*. Plautus Mostell. Act. I. sc. III.

> PHIL. *Cedo cerussam*. SCA. *Quid cerussa opus est?* PHI. *Nam qui malas oblinam*.

Et Ciceroni, *cerussatae buccae*, dictae sunt; & Eubulo apud Athenaeum lib. XIII. cap. I. περιπεπλασμέναι ψιμμυθίοις, *cerussis oblitae* feminae, quo circa post paucos versus addit:

> Ἐπὶ τῷ προσώπῳ δ' αἱ τρίχες φορούμεναι
> Εἴξασι πολιαῖς, ἀνάπλεω ψιμμυθίου.
> *Qui vero capillus in facie volitat*
> *Cano similis, cerussa plenus est.*

Cerussatam namque frontem adtingebat, non vero, quia cerussa foret capillus fucatus, quod insigne erratum fuit viri eruditi. Etiam *Melinum*. Ibidem Plautus. Vere autem *falsum candorem* illum adpellavit Propertius lib. I. El. II. Ast *creta* latius pro quavis terra candefaciente sumta auctoribus priscis invenitur. Glossae veteres: Λευκόγειον, *creta*, *cretifodina*. Sic & *cretatum* pro candido, uti *cretatum bovem* Juvenalis Sat. X. *candidum* interpretatur Scholiastes, & Persii Sat. V. *cretata ambitio* candidati sunt. Sed de fucis his alii quam insigniter hic nobis fucum faciunt!

Detectum parietem nimbo laborare.] Id est, parie-

rietis opus albarium nimbis esse dilutum. Id opus *tectorium* vocabatur; & ab ipsa albedine, *albarium*, etiam dictum, ex Vitruvio patet lib. VII. cap. 2. uti & conficiendi modus ipsum *albarium opus*, sive *tectorium*. Rem vero totam perspicue inlustrat Bernard. Baldus Opere de verbis Vitruvianis erudito, voce, *Albarium opus*. Nostra haec mens jam olim, puto, & Wouwerii. Bourdelotius tamen aliter locum interpretatur, nec inconcinne. Ipsum vide. Haud infrequens metaphora est ab parietum tectoriis ad faciem variis offuciis coopertam, & incrustatam. sic Juvenalis Sat. VI. vers. 468.

> *Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,*
> *Incipit agnosci.*

Qui locus omnino capiendus est de fucis illis, quibus domi apud maritos feminae faciem incrustabant, & removebant, ut moechis placerent, foras proditurae; puta, pane lacte asinino madido, & similibus, minime autem de cretae albedine, gypsive, quam subinde inducebant faciebus. nam isthaec sane, non *prima tectoria* dicerentur, potius secunda: quippe ipsa inducta, posteaquam jam reposuissent prima. Vulgo hocce factitari etiamnum hodie videmus. Ubi tamen ejus loci interpretes parum constantes video. Ratio dubio procul est, totius Juvenalis loci, ubi speciatim scelus illud perstringit mulierum, luxatio, ordoque versuum praeposterus, quod miror tot doctos viros non animadvertisse. Sic ergo vulgati leguntur nullo bono sensu, immo valde inconcinno, parumque cohaerenti:

> *Interea foeda aspectu, teterrima vultu,*
> *Pane tumet facies, aut pinguia Poppaeana*
> *Spirat. Et hinc miseri viscantur labra mariti.*
> *Ad moechum veniet lota cute. Quanda videri*
> *Vult formosa domi, moecbis foliata parantur.*
> *His emitur, quicquid graciles huc mittitis Indi.*
> *Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,*
> *Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,*
> *Propter quod secum comites deduxit asellas,*
> *Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.*
> *Sed quae mutatis inducitur, atque fovetur,*
> *Tot medicaminibus, coctaeque siliginis offas*
> *Accipit, & madidae, facies dicatur, an bulcus?*

Ita autem reponendos cogitamus:

> *Interea foeda aspectu, teterrima vultu,*
> *Pane tumet facies, aut pinguia Poppaeana*
> *Spirat. Et hinc miseri viscantur labra mariti:*
> *Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,*
> *Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,*
> *Propter quod secum comites deduxit asellas,*
> *Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.*
> *Sed quae mutatis inducitur, atque fovetur,*
> *Tot medicaminibus, coctaeque siliginis offas*
> *Accipit, & madidae, facies dicatur, an bulcus?*
> *Ad moechum veniet lota cute. Quando videri*
> *Vult formosa domi? Moecbis foliata parantur.*
> *His emitur, quicquid graciles huc mittitis Indi.*

Mens sic Satyrici Poëtae, quam supra tetigimus, plane percipitur, remanetque clarior,

> *Quam Solis radii esse olim, quum sudum'st, solent.*

Cap. XXIV. *Quaeso, inquam, domina, certe Embasicoetam jusseras dari.*] Valde hic viri eruditi notis ad Aristaenetum demiror incogitantiam, qui Embasicoetam incubum interpretatur. Nam praeterquam quod longius abit originatio, iniquissima insuper foret Encolpii querela. Si incubum enim promisit Quartilla, incubum praestitit. Neutiquam nos inficias imus, alios ab incubis esse cinaedos, sed in hacce propudiosae libidinis fabula cinaedus plane incubi partes agebat, ut nos sat pluribus. inquit de ipso Encolpius cap. praecedenti. *Super inguina mea diu multumque frustra moluit*, & paullo post: *Ab hac voce equum cinaedus mutavit.* Longe ergo alia fuit Arbitri mens. Nam poculi genus erat haud dubio *Embasicoetas*, cujus apud Athenaeum mentio lib. XI. Dipnosoph. [p. 469.] Ἔφηβος τὸ καλούμενον ποτήριον Ἐμβασικοίτας ἦν, ὥς φησι Καλλίας Φιλήμων ὁ Ἀθηναῖος. *Ephebus poculi genus, quod nunc Embasicoetam nominant.* Itaque quum, *Embasicoetas detur*, jussit Quartilla, poculum illud exhibendum, pro certo habuit Encolpius, mente autem Quartillae cinaedus erat, qui Embasicoetas, quod illa subdit: *Quid? tu non intellexeras, cinaedum Embasicoetam vocari?*

Per fidem, inquam, vestram.] Hic jusjurandum est, ut cap. C. *Per fidem, inquam, pater, cujus haec navis est?* &c. Encolpius sic Eumolpum obstringebat, ut verum diceret. Sic nos, *Por vuestra fe, Por mi fe.* Galli *par vostre foy, par ma foy.* Formula itidem erat in deprecationibus, & obtestationibus, usurpata. Exempla in Arbitro non pauca. cap. XCIII. *Per fidem, saltem nobis parce, qui te nunquam lapidavimus.* Et cap. XCVIII. *Per fidem, Eumolpe, redue fuerum.* At cap. CXIV. *Per fidem, miserere, quemadmodum tu soles.* Sic Appulejus Milef. lib. II. *per fidem vestram inquit, Quirites, per pietatem publicam, peremto civi subsistite.* Quod etiam & Brissonius vidit in Formulis.

Equum cinaedus mutavit.] Nam usque huc, uti jam diximus, Encolpius erat equus cinaedi. Cap. prae-

praecedenti ipsemet inquit: *Super inguina mea diu multumque frustra moluit.* De hocce nequam inequitandi modo etiam meminere alii scriptores. Horat. plane expressit Sat. VII. lib. II.

Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum.

Martialis lib. XI. Ep. 105.

Hectoreo quoties federat uxor equo.

Quem locum prae aliis libentius adduxi, ut, quam diversam Naso de Andromacha opinionem habuerit, obiter palam facere possem. inquit ergo lib. III. de Art.

Parva vehatur equo: quod erat longissima, numquam
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.

Quod & anterius dixerat lib. II.

Omnibus Andromache visa est spatiosior aequo.

Hinc & *equitare*, verbum impuritatis. Juvenalis Sat. VI.

Inque vices equitant, & luna teste moventur.

Quod & cum Graecis habuere commune Latini, uti notatum pluribus. Ejusdem notae & illa Eumolpi molitio cap. CXL. qui nimirum *puellam exoravit, ut sederet supra commendatam bonitatem.* Et mulier apud Lucianum impudicissima, cujus videlicet nequissimus vector, & quo ipsa inequitare volupe habuit, asinus fuit, non equus. Ea vero Madaurensi scriptori *pendula venus* dicitur lib. II. Milef. fab. Ast & cinaedis nec illud defuit, ut prorsus feminae vel ideo viderentur. Clare Petronius, cui suppetiatum venit Appulejus lib. VIII. Metamorph. de eisdem met loquens: *Passimque circumfusi nudatum, supinatumque juvenem execrandis uredinibus flagitabant* Ubi & alia non pauca hujus Petronianae fcenae gemina germana. Item Arnobius lib. V. ubi Bacchi narrat propudiosum flagitium: *Et postica ex parte nudatus accedit, subdit, insidit*, &c.

Basiisque distrivit.] Infra hanc locutionem cum aliis similibus conferimus. *Tero* notae turpitudinis verbum, hic non adeo profligatae est, uti aliis in locis. Parissime autem cap. XCI. *Perfusum os lacrimis vultu meo contero.* Barba dixit Juvenalis in re tamen longe turpissima, initio Sat. IX.

Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat
Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba.

Ceterum nequiori significatu Petronio alias, ubi & nos alia.

Et risu dissolvebat ilia sua.] Pueri namque & puellae in risum proni. ea propter, modicum ridere, filiam apud Lucianum anus erudit, quippe, ut ille ait,

—— Discunt etiam ridere puellae,
Quaeritur atque illis hac quoque parte decor.

inquit ergo διαλ. ἑταιρ. Κό. Πῶς δὲ ταῦτα ἐκτήσατο ἡ Λύρα; Κρῶ. Τὸ μὲν πρῶτον κατακοσμοῦσα ἑαυτὴν εὐπρεπῶς, καὶ εὐσταλὴς οὖσα, καὶ φαιδρὰ πρὸς ἅπαντας, οὐκ ἄχρι τοῦ καγχάζειν ῥᾳδίως, καθάπερ σὺ εἴωθας, ἀλλὰ μειδιῶσα ἡδὺ καὶ ἐπαγωγόν. COR. *Quo pacto autem haec acquisivit Lyra? CRO. Principio quidem exornando seipsam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo se erga cunctos; non eo quidem usque, ut in cachinnum facile solveretur, quemadmodum tu soles, sed adridendo suave ac blandum quiddam.* Sic Circe infra cap. CXXVII. *risit tam blandum*, ubi nos plura. Haud secus nequitiarum magistellus in lib. III. de Arte suas etiam puellas edocet, qui locus & Petronio nunc adpositissimus:

Sint modici rictus, parvaeque utrinque lacunae:
Et summos dentes ima labella tegant.
Nec SUA perpetuo contendant ILIA RISU:
Sed leve, nescio quid, femineumque sonet.

Cui facit & illud Varronis: *Rictus parvissimus, ut refrenatus risu roseo.* Arbiter, *dissolvebat*, inquit. sic Arnobius lib. I. *Atque in lasciviam dissolvamini cachinnorum.*

Cujus esset puer.] Puer hic ἀγνῶς accipiendus. nam Gitonis aetas puerilis demonstratur; quae una ex notionibus ejus, ut supra jam diximus. Planum hoc ex praeconio illo, quo Gitonem Ascyltos quaerit, cap. XCVII. nam ibi serio agitur, & inquit praeco: *Puer in balneo paullo ante oberravit annorum circa* XVI. &c. Itaque fere semper de Gitone dictum hoc in Satyrico.

Mox manum dimisit in sinum.] Vicem subeat interpretamenti locus Senecae P. ex praefatione in lib. IV. Controvers. *Inter pueriles condiscipulorum sinus lasciva manu obscoena lusisti.* Sic, *turpia ludere* Juvenalis Sat. VII. Accinit & illi Rhetori Cicero Christianus, Lactantius inquam, lib. I. de Falf. Relig. cap. 20. *Et Mutinus, in cujus sinu pudendo nubentes resident, ut illarum pudicitiam prior deus delibasse videatur.* Apertius & morem illum refert S. Augustinus lib. VI. de Civit. Dei cap. 9. Feminarum autem *sinus* haud prorsus absimilis. ipsarum namque in sinum manum immittere, etiam inter contrectationes impudicas habitum. Terentius Heauton. Act. III. sc. III.

—— Vidine ego te modo manum in sinum huic meretrici
Inferere?

Quod Plauto omnino est, *papillam pertractare.* Unde & notior redit Catullus, quum ad Passerem Lesbiae:

Qui cum ludere, quem in sinu tenere.

Item Amalthaeus:

Fert nitido duo poma sinu formosa Lycoris:
Illa eadem nitido fert duo fraga sinu.

Et vetus quidam Poëta:

Sinus expansa profert cinnama.

Vasculo tam rudi.] Sic, *rudes lacernae*, sunt Martiali novae; uti &, *rudis toga.* unde jocum elegantem petivit Ep. 36. lib. III. Ita *rudes curae*, nuperrimae, nondumque per ora hominum evul-

vulgatae. Sic *rudis foetus capellae* eidem tenellus est, & Tertullianus pariffime de infantis sanguine cap. 8. Apolog. dixit: *Fugientem animam novam specta, excipe rudem sanguinem.* & Appulejus lib. I. Milef. *Quae vel auditu nova, vel visu rudia.* Sic & *filia rudis* ipfi Valerio eft, immatura virguncula, pufilla. Et Ovidius IV. Faftor. fimillime inquit de juvenca nondum marem experta:

------ *Juvencam*

Mactarunt operum, conjugiique, rudem.

Et Epiftola Helenae:

Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
(Dii mihi funt teftes) lufimus arte virum.

Uti Arethufa apud Propertium lib. IV. El. II.

Quum rudis urgenti brachia victa dedi.

Quonam igitur pacto, adloquor virum doctum, inter *titulos* cenfendus eft puer parviffimi peniculi, nondumque Venereis initiati; fi neceffario *tituli* futuri funt Cornuto immanibus penfilibus juvenes peculiati? Hocce adhuc planius fit ex fequentibus: *Hodie poft afellum diaria non fumo.*

Hoc, inquit, belle cras in promulfide libidinis noftrae, &c.] Hoc tranflative dictum, ut fupra monitum eft, ad verba cap. XXI. *Guftatione mirifica initiati.* Ait ergo fcortillum, *in promulfide libidinis noftrae*, id eft, ac fi diceret, loco mihi erit Venereae guftationis, & inritamenti libidinis. fcite, nam in guftu, quae aviditatem cibi provocarent, exhibita.

Militabit.] Verbum amoris Ovid. lib. I. Amor. El. IX.

Militat omnis amans, & habet fua caftra Cupido:

Attice, crede mihi, militat omnis amans.

Et in Epiftola Didonis:

Frater, Amor, caftris militet ille tuis.

Etiam Veneris, qui ufus longe ab fuperiori diverfus. nunc Petronius, perinde atque Appulejus lib. IX. Metamorph. *Commodum prima ftipendia Veneri militabant novi, & nudi, milites.* Puto & Horatius lib. III. Carm. XXVI.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non fine gloria.

Sic & *militiam* ufurpavit Nafo lib. III. Amor. El. VII.

Quae (membra) *nunc ecce vigent intempeftiva, valentque:*
Nunc opus expofcunt; militiamque fuam.

Itidem *praeliari* tranflatum. Appulejus lib. II. Milef. *Tota enim nocte tecum fortiter & ex animo praeliabor.* Alibi: *Praeliare, & fortiter praeliare.* Item, *pugnare* Cornelio Gallo, five quifquis ille fit:

Fortis ad occafum ni pugnem folis ab ortu,
Detrahat ignavo protinus arma Venus.

Ita & Petronius cap. IX. *Cum pura muliere pugnafti.* Primam autem velitationem, levemque pugnam innuit nunc Arbiter.

Hodie enim poft afellum diaria non fumo.] Hunc locum licet infra adtingamus, loco proprio nunc magis inluftramus. Afini ingenti membro funt praediti: unde & bene vafati homines *afelli* dicti. Plane Juvenalis Sat. IX. 92.

--- - *Atque bipedem fibi quaerit afellum.*

Huc indubie meretricula adlufit, ludens fcilicet ambiguitate vocis *afellus*, denotantis promulfidis geftatores, quorum inferius haud ambigua mentio cap. XXXI. *Ceterum in promulfidari afellus erat Corinthius cum bifaccio pofitus.* quem qui vas fecit toto coelo aberravit. ex Corinthio aere afellus erat effictus procul dubio, cui indicium facit indubitatae fidei impofitum *bifaccium.* Sive ad *afellum pifcem* refpexit, qui valde olim preciofus & gulonibus expetitus. Plinius lib. IX. cap. 17. poft accipenferem *praecipuam auctoritatem fuiffe lupo, & ASELLIS*, ex Cornelio Nepote, & Laberio, tradidit.

Diaria.] Lexicon vetus: Ὀψώνιον, *Opfonium, Diarium.* At *diarium* tenuiffimum erat opfonium, nempe alimentum unius diei, exiguum tamen, utpote fervorum, ancillarumque (Horat. lib. I. Ep. XIV.) eorum item, qui in carcere vincti. Sic Seneca Pater Controverf. 27. lib. IV. *Quum introductus effet e carcere in Senatum, poftulaturus ut diaria acciperet.* Vinctorum autem victum ita tenuem fuiffe, ut folum mortem prohiberet, minime autem augeret vires, notum, vel ipfo Salluftio teftante lib. III. Hift. *Namque ut illis* (alimentis carceris) *exiguitate mors prohibetur, fenefcunt vires* Mulierculae igitur dicaculae mens cuinam jam fatis non patebit?

Cap. XXV. *Ad aurem ejus*] *Ad aurem*, five, *in aurem*, aliquid dicere, antiquis erat, fecreto nimirum loqui. id nos *hablar al oido* dicimus. Ipfe Petronius cap. XXVIII. *Et tanquam in aurem fecreto aliquid diceret.* Sic & cap. LXXXVI. *Confurrexi ad aurem male dormientis.* Inde facetiffime quendam Cinnam Valerius nofter infectatur Ep. 90. lib. I.

Garris in aurem femper omnibus Cinna,
Garris & illud, tefte quod licet turba.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras,
Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.
Adeone penitus fedit hic tibi morbus,
Ut faepe in aurem, Cinna, Caefarem laudes.

Sed nondum Cinnarum genus exftinctum eft, aures videlicet miferorum, quibus obviam fiunt, perpetuo obtundentium.

Devirginetur.] Gloffae Ifidori: *Devirginat, corrumpit.* Sed plura de hoc verbo interpretes. Ad ejus normam fimili in re fimile verbum conflavit Caecilius Comicus, nimirum *deintegrare*, inquit: *Novem virgines*, (fic fatius eft legere, quam *nomen virginis*) *nifi mirum eft, deintegravit.* Bene ergo interpretatur Nonnius, *deminuit.* Minui enim dicebantur virgines, quum earum *virginitas interficiebatur*, ut Appulejus loquitur,

 quod

quod itidem Livius, *expugnare decus muliebre*, vocavit.

Et quae non plus quam septem annos habere videbatur] Sic nescio quae Dionysia apud Poëtam veterem (Martialem putant Scaliger, & Scriverius) octennis scilicet, sacris itidem Veneris initiata; tale ergo in ejus monumento elogium legi, finxit Epigrammatarius:

Hic jacet exutis Dionysia flebilis annis,
Extremum tenui quae pede rupit iter.
Cujus in octava lascivia surgere messe
Coeperat, & dulces fingere nequitias. &c.

Nec puellam ejus aetatis esse, ut muliebris patientiae legem posset accipere.] Hujusce sententiae elegans illa Allegoria Horat. lib. II. Carm. V.

Nondum subacta ferre jugum valet
Cervice: nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Ἄχαρις erat Psyche, Quartillae autem videbatur jam χαρίζεσθαι posse. inquit ergo Plutarchus in libello de Amore: Χάρις γὰρ, ὦ Πρωτόγενες, ἡ τοῦ θήλεος ὕπειξις τῷ ἄρρενι κέκληται πρὸς τῶν παλαιῶν· καὶ τὴν οὔπω γάμων ἔχουσαν ὥραν ἡ Σαπφὼ προσαγορεύουσα φησίν· ὅτι σμικρά μοι παῖ ἔμμεναι φαίνεαι κἄχαρις.. *Charis enim, o Protogenes, à veteribus vocatum fuit obsequium, quod femina mari praestat, atque adeo Sappho quandam nondum viro maturam compellans, ait: parva mihi videris, &* ἄχαρις, hoc est, *Charitum Venerearum expers.* Idem & Scholiastes Pindari, Sapphone itidem laudata effert. Etiam Maximus Tyrius Differt. VIII. sed κάλλους ὑπερβολὴ, inquit Heliodorus, καὶ εἰς μέγεθος ἔμφασιν φέρει προσθήκην. *Formae excellentia multum etiam addit ad proceritatis speciem.* Ideo Chariclia, ipso referente, Charicli videbatur, *jam matura viro*, etsi non *plenis nubilis annis.* Inquit ergo lib. II. Ἄγει με παρ' αὐτὸν, καὶ δείκνυσι κόρην, ἀμήχανόν τι καὶ δαιμόνιον κάλλος, ἣν αὐτὸς μὲν ἑπταετῆ γεγονέναι ἔλεγεν, ἐμοὶ δὲ καὶ ὥρᾳ γάμου πλησιάζειν ἐῴκει. *Ducit me ad sese, & ostendit puellam, insigni & divina forma praeditam, quam ipse annos septem natam esse dicebat, mihi vero jam non procul abesse à tempore apto conjugio videbatur.* Septennis erat, ut Pannychis. Sed notandum etiam est, quod ille nimirum, qui istiusmodi puellarum potiretur immaturarum, Siculos, acerbas uvas decerpentes, imitari dicebatur. Aristaenetus lib. II. Ep. 7. Σικελὰς ὀμφακίζει Πιθανάκης παρατρυγᾶν παιδισκάριον, καὶ τοῦ φιλήματος ἀμαθές. *Siculos imitari videris, acerbas uvas legentes, quum puellam ante tempus decerpis, etiam basiorum imperitam:* quod postea apud Graecos abiit in Proverbium, referuntque Zenodotus, Diogenianus, & Suidas. Sic apud Eustathium ad Ismeniam, suae virginitatis florem praemature delibare satagentem, inquit Ismene. φεῖσαι παρθενίας ἐμῆς· μὴ πρὸ τοῦ θέρους ἐκτίλῃς τὰς στάχυας, &c. μὴ τὴν σταφυλὴν τρυγήσῃς ὀμφακίζουσαν. *Parce virginitati meae, ne ante messem spicam evulseris, &c. ne acerbam uvam decerpseris.* Unde jam & splendida lux Horatio adfulget eodem in Carmine. nescio an ejus viderint interpretes:

------- *Tolle cupidinem*
Immitis uvae. -------

Est omnino illi, *immitis uva*, quae Varroni, *virgo acerba*, in Satt. Sic Nicetas Choniates lib. I. Andronici: Καὶ περιαγκαλιζόμενος ὁ πέπων τὴν ὀμφακίζουσαν. *Amplexatusque est maturus acerbam* (virginem). Pariter ergo ὀμφακίζουσαν usurpavit. nam supra Eustathius quoque dixit σταφυλὴν ὀμφακίζουσαν, uti & Glossae veteres: Ὄμφαξ βότρυς, *acerba uva*, *uva immatura.* Isthaec ego sic ad hujus Petronii loci inlustrationem jam pridem concinnaram. Sed postea quum in eruditi Bourdelotii Commentarium incideremus, paucula ex eis adtingentis, delendo, ut meum est institutum, calamus jam paratus erat. Sed continuo semel eis parcendum in praesentia decrevi, fors inde nonnihil gratiae à Lectore inituros: praecipue quum methodus hic mea modusque procedendi longissime alius mihi servatus olim sit.

Quum primum virum passa sum.] Ovidius V. Fast.
Virgineo nullum corpore passa virum.

Immerito hic in Scioppium invehuntur Symbolae.

Junonem meam iratam habeam.] Formula isthaec *exsecrationis* est, ut infra ad verba cap. CVIII. *Data ergo acceptaque patria more fide*, dicimus. Nunc vero inquio in *imprecationibus* etiam *iratos deos* fuisse invocatos antiquis. Afranius Deposito:

------ *Dii sint tibi irati,*
Qui conciere cogites tantum mali.

Ovid. III. de Arte:

Crimina dicuntur, resonat clamoribus aether:
Invocat iratos & sibi quisque deos.

unde lux ipsi Arbitro cap. CXXXIV. ubi Profelenos anus enervatum profatur Encolpium; *Nec contentus ipse peccare, mihi deos iratos excitasti.*

Posse taurum tollere.] Nequiter proverbium traductum, de quo jam plus satis interpretes, de taurique significatione. addam tamen locum Horatii ipsis praetermissum Epod. XII.

------ *Pereat male, quae te*
Lesbia quaerenti taurum, monstravit inertem.

Ne majorem injuriam in secreto.] Elegans *injuriae* acceptio de stupro. saepius Petronius cap. LXXIX. *Volutatusque liberius cum fratre non suo, sive non sentiente injuriam, sive dissimulante.* Et cap. CXXXIII. *Usque in injuriam vigilavit.* Et cap. CXL. *Accessi tentaturus an pateretur injuriam.* Hinc etiam & locus ille cap. CVI. interpretandus: *Nec se minus grandi vexatam injuria.* Convincit impuritatis vox, *vexatam*, de qua alias. Similiter usus & Plautus Cistellaria I. III. 32.

Illa

Illa illi dixit, ejus ex injuria
Periisse se gnatum, atque eam se servo illico
Dedisse exponendam.

Itidem & Naso Epist. Helenae:

Utilis interdum est ipsis injuria passis.

Consurrexi ad officium nuptiale.] Hoc est, ut adessem ad nuptiarum celebrationem, & sollennitatem, meque comitantium nuptiali pompae immiscerem, videlicet *ne majorem injuriam frater in secreto acciperet.* Exorbitant enim, qui ad nequam magis officium deflectere locum istum conantur. Enim vero sic apud Tranquillum idem nuptiarum officium in Claudio cap. XXVI. *Ac vix uno interposito die confecit nuptias, non repertis qui sequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero primipilari, cujus OFFICIUM NUPTIARUM & ipse cum Agrippina celebravit.* Et in Nerone cap. XXXVIII. de nefandis ejus cum pucro Sporo nuptiis loquens: *Cum dote, & flammeo per solenne NUPTIARUM celeberrimo OFFICIO deductum ad sese* &c. Solemnitatem ergo pluribus rebus adhibitam, pompamque comitantium, notissimum est, priscos *officium* adpellasse. Sic Tertullianus cap. 16. de Idololatria nonnulla recensuit: *Circa OFFICIA vero privatarum, & communium, solemnitatum, ut togae purae, ut sponsalium, ut NUPTIALIUM, ut nominalium, nullum putem periculum observari de flatu idololatriae, quae intervenit: causae enim sunt considerandae, quibus praestatur OFFICIUM.* Agimus de aliis nos Opere in isto. *Officium* ergo pompa erat, comitatus, plane cum Arbitro Appulejus lib. IV. Metam. *Consensu parentum tabulis etiam maritus nuncupatus ad nuptias, OFFICIO frequenti cognatorum & affinium stipatus.*

Cap. XXVI. *Puellae caput involverat flammeolo.*] Trita res nuptiarum ritus hac, etsi ludicra, scena servati. Flammei munus, nuptarum vultus velare. Martialis:

...... *Velarunt flammea vultus.*

Velatae enim ubique gentium novae nuptae: & inde ab *nubendo*, id est, velando, dictae *nuptiae*; nobis exin *Velaciones.* Caper lib. de Orthograph. *Vir ducit, mulier nubit, quia pallio obnubit caput suum, genasque.* Illud Petronio, *involvere.* Flammeum dictum velum illud, aut vitta, quasi *Filameum.* Sive quia eo adsidue utebatur Flaminica, uxor Flaminis, auctore Festo, cui divortium facere non licuit; sive quia lutei coloris, qui flammae similis, ac floris calthae, & genistae, ovique vitelli, sed nonnihil purpurascens.

Praeferebat facem.] Nuptiale verbum, *praeferre.* Martial. lib. III. Ep. 93.

Uxorque taedas praeferat novae nuptae.

Seneca, sive quisquis auctor est Octaviae Act. II. sc. II.

Hic mihi jugales praeferat taedas Deus.

Alii. Idem, *Praelucere*, Graecis δᾳδουχεῖν. Servius ad illud IV. Aeneidos, *Fulsere ignes*, inquit: *unde hodieque & faces praelucent.* Festus: *Rapi solet fax, qua praelucente nova nupta deducta est.* Martialis lib. XII. Ep. 42.

Praeluxere faces.

Ipse autem, qui praelucebat, δᾳδοῦχος Philostrato in Epistol. Latine *praelucens.*

Facem.] Facibus illis nuptialibus, lucis quod satis est, dedere plures Poëtarum interpretes; & non pauci, qui de nuptiarum ritibus scripsere. Lis tamen adhuc est inter Criticos de ipsius nuptialis facis materie: an *pineam*, an *spineam* fecerint scriptores. Sed sic ego existimo: ex utraque arbore fuerunt indubie confectae; ita etiam Plinii aevo ex *carpino*, & *corylo*, ut ipse testatur *l. c. cerneas* & fuisse adserit Servius ad VIII. Ecolog. Virg. *quae quasi diutissime luceant.* Eas quoque *odoriferas* fuisse factas, docuit me Aristaenetus Ep. 13. lib. 1. hastae nimirum pineae aromata inducebant, uti nos facibus nostris ceram; loquitur de nuptiis Acontii & Cydippae: Ἔκκαον δὲ κατὰ δῶμα δᾷδες ἐκ λιβανωτοῦ συγκείμεναι, ὥστε ἅμα καίεσθαι, καὶ θυμιᾶσθαι, καὶ παρέχειν τὸ φῶς μετ' εὐωδίας. *Ardere interea in aedibus taedae thure accensae, ut simul & arderent, & suffirent aedes, lumenque cum odore suavi praeberent.* Haud vero Varronis reticenda est facis nuptialis origo, Virgilii etiam Scholiaste eam referente: *Varro in Actiis dicit, sponsas faces praeire, quod antea non nisi nocte ducebantur ab sponsis.*

Longum agmen.] Servatus hic & mos ille, qui hodie quoque omnino servatur. Satagebant igitur antiqui, ut ingenti comitantium frequentia domum sponsi nova nupta deduceretur. Quinctilianus Declam. CCVI. *Vis scire quid sint nuptiae? Adspice illam virginem, quam pater tradidit, euntem die celebri, comitante populo.* Plures. Id vocabant, *officium nuptiale*, uti jam dictum; &, *ad officium venire.* Suetonius Caligula cap. XXV.

Plaudentes] Hinc novimus, inter nuptiarum sollennia fuisse plausibus locum; quod à Graecis Romanos accepisse, observo ex Aristaeneto Ep. 10. lib. 1. ubi insigne rei testimonium, dum Acontii describit Cydippaeque nuptiarum celebritatem: Ἕτερος δὲ τοῖς ᾄσμασιν ἐπεκρότει, καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις τὴν ἀριστερὰν ὑπέπληττεν εἰς τὸ κοῖλον, ἵν' ὥσπερ αἱ χεῖρες εὔφωνοι συμπληττόμεναι τρόπον κυμβάλων. Qui locus male ab docto interprete habitus, dum τοῖς ὑπεσταλμένοις δακτύλοις, reddit, *digitis diductis*: quum gestus plaudentis, verbumque ipsum omnino velint, *contractis.* Latine ergo sonat floridus scriptor: *Alius ad cantionum modulamina plaudebat, dexteraque manus contractis digitis subjectam sinistram feriebat in cavum, ut manus percussae instar cymbalorum modulatum sonum efficeret.* Vide quae nos de plausibus supra.

Thalamumque ingesta exornaverant veste.] Illud est Aristaeneti in eadem Epistola: καὶ δεύτερον

ὁ θάλαμος ἐκοσμεῖτο *thalamusque iterum exornari coepit.* Thalamus ergo eſt, quod poſt pauca *cubiculum* vocat: *correptumque Gitona in cubiculum traxit*, Quartilla nempe, quod erat pronubae officium. Cui ſimile eſt illud Luciani Dialog. Panop. & Galen. ἡ Θέτις καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπεληλύθεισαν ἐς τὸν θάλαμον, ὑπὸ τῆς Ἀμφιτρίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος παραπεμφθέντες. *Thetis ac Peleus conceſſerant intro in thalamum, deducentibus eos Amphitrite ac Neptuno.*

Jacerent.] *Jaceo*, etiam verbum libidinis. ſic cap. LXXXI. *Jacent nunc amatores obligati noctibus totis.* cap. CXII. *Jacuerunt ergo una, non tantum illa nocte*, &c. Martialis XI. Ep. 23.

---- Quod nudo cum Ganymede jaces.

Per rimam adplicuerat oculum curioſum, & libidinoſa ſpeculabatur diligentia.] Schema furtim ſpectantis. Sic cap. XCII. *Obiterque per rimam foris ſpeculari diligentiſſime coepi.* Appulejus lib. III. Mil. *Ipſa per rimam oſtiorum quam'iam jubet ſpectare.* Et lib. IX *Ac de rima quidam proſpiciunt.*

Oculum curioſum.] *Subinde curioſos oculos, patente porta, ſpectaculi proſpectu gratiſſimo reficiens.* Appulejus lib. X. Metamorph. Sic & alias.

Commovebat valgiter labra.] Lamias turres, & pectines ſolis nobis hic exhibent Critici ſuis commentationibus. nos vero, quae noſtra ſunt, conſueto more, ſincere proferimus. Valga igitur illa labiorum commotio, oris eſt omnino conformatio oſculum laceſſentis; ea autem haud aliter, quam labio obtorquendo, foraſque vertendo, fit: quod antiquis *Valgire* dictum. oſtendant Grammatici. Inquit in Gloſſis S. Iſidorus: *Valgis, foras verſi, tumentibus.* Lege, *foras verſis*, & *labiis* intellige. Nec aliud Fulgentius vult, quum alterum Petronii fragmentum profert in Expoſitione ſermonum antiquorum ad Calcidium Grammaticum: *Valgia ſunt labellorum obtortiones in ſupinatione, ſicut & Petronius ait: Obtorto valgiter labello.* Apertius tamen Balbus Catholico: *Valgia à Volvo dicitur, quaſi Volvia, id eſt, Retortio.* Inde equidem rectius forſan deducere videor mihi vocem noſtram, *belſo*, ſcriboque *Velſo*. Graphice illum habitum oris expreſſit Hiſpanus Iſidorus: *foras verſis, tumentibus.* Porro & Graecis ſunt valga videlicet labra χείλεα λοξὰ dicta, uti ex Arinaei Epigrammate jam pridem ego obſervaram. Poſtea idemmet & Joſ. Scaligero in mentem veniſſe, ipſum ab eo Latine factum Epigramma fecit ut credam:

Ὄμματα δινεύεις κρυφίων ἰνδάλματα πυρσῶν,
Χείλεα δ' ἀκροβαφῆ λοξὰ παρεκτανύεις.

Vertit Scaliger:

Lumina diſtorques tacitas prodentia flammas,
Ductas purpurea valga labella roſa.

Effinxit & Anacreon in ſuae puellae imagine:

Γράφε χεῖλος, οἷα Πειθοῦς,
Προκαλούμενον φίλημα.
Facito labella Suadae,
Quibus oſculum laceſſat.

Ceterum ſubdit Balbus: *Proprie enim labiorum obtorſio eſt, quam facimus, quum aliquem deridemus: unde Valgire eſt retorquere.* Unde & dies omnino inluxit Principis Comici loco in Milite II. I. 16. qui totiens viris doctiſſimis negotium faceſſiit. Ratio autem in proclivi eſt. eadem enim oris eſt conformatio contemnifica, ac baſiorum eſt invitabunda.

Et me tanquam furtivis oſculis verberabat.] Acute hic more ſuo Arbiter. Revera oſcula Quartillae *furtiva* non erant, videbantur tamen, quum quicquid temporis à ſpectaculo vacaret, oſculationibus velut ſubriperet, ac furaretur. Ideo illud *tanquam*, opportune additum. Propritim autem vocarentur *oſcula furtiva*, quae praeſente patre, aut cuſtode, aliove, averſo tamen, atque, ut ſaepe fit, à tergo amanti imprimeret puella. Pari ratione Hiſpani haud inſcite vulgo id vocant, *à Hurtadillas.* Praeterea, *oſculis verberare*, dictum ut cap. XXIII. *baſio conſpuere.* & cap. XXIV. *baſiis diſterere.*

Cap. XXVII. *Videmus ſenem calvum.*] Incipit hinc Neronianae hujus fabulae Actus Trimalcionicus. Sub larva autem Trimalcionis ipſum Neronem Principem latere, alii jam ſubodorati ſunt. Longum vero eruditus ille vir aberravit, qui in Horatium edidit *Quotidiana*; dum ex Trimalcionis calvitie, ſive raſura, ut ille vult, ipſum conditione libertina, libertumve fuiſſe, auguratur. Paucis id palam hic facere in animo eſt, ſimulque rei toti adpoſitam Praefatiunculam. Primum equidem quaero, anne Libertus, ut Deus Mercurius, effingi nimirum auderet, quod Caligulae Principis, ut poſtea dicemus, fere omnibus fuit audacius deliramentum? inſuperque ab ipſa Minerva taeniis duci, quum ideo vel ſuo Jovi faſtus inſaniſſimi nota inureretur? Sed quid loci eſt ambigendi reliquum, quum plane ipſemet ſe praebeat denique divinandum, & in Deorum numerum à Mercurio referendum? quae omnia cap. XXVIII. parent. Praeterea addimus, quod eſt jam dicta removerentur, imo potius ingenuitatis indicia reperiri facile foret in de Trimalcione narratiunculis, quam ejus videlicet libertinitatis. Ingenuorum dignitatem totam in Praenominibus Romanos antiquitus poſitam habuiſſe, jam olim obſervavit Turnebus lib. II. Adverſ. cap. 19. adductiſque fulcivit teſtimoniis, illis quippe ſervi generis homines nimirum carerent. Quo & illud facit Horatii lib. II. Sat. V.

Quincte, puta, aut Publi (gaudent praenomine molles
Auriculae.) - - -

Et

Et Ciceronis Ep. 32. lib. VII. Fam. *Quod sine praenomine familiariter, ut debebas, ad me epistolam misisti*, &c. Amici namque, inter se honores abjicere consuerunt. Palam ipse Trimalcio paullo post quadam in inscriptione solius praenominis nota insignitus. Unde Dousae P. manuducente tamen illum eodem Turnebo, Trimalcionis nobilitas animadvertitur. Juvat & in eadem inscriptione τὸ *Noster*, additum. *Nostri* namque Imperatores dicti, ut ibidem notat Bourdelotius. Sed quid? quum nec rasura interstitio fuerit inviolabilis ingenuitatis, & libertinitatis; siquidem liberti saepius insigniter reperiuntur comati, cujus unico testimonio, inlustri tamen, erimus in praesentia contenti. Ecce superbus ille caussidicus est graphice Martiali figuratus, qui, adhuc servili Epigrammate frontem quum haberet inscriptam, nihilominus tamen delicatissime capillatus memoratur eidem Ep. 29. lib. II.

Cujus olet toto pinguis coma Marceliano.

Nec te remorari debet, quod *Procurator*, quod *Dispensator*, videatur quoque designari Trimalcio. nam simulate ea plane dicta sunt, ut quemadmodum ad summum Imperii fastigium evectus Princeps foret, vel ita commode à Satyrographo peracuto posset subindicari. Quod etiam ut insanissimus Princeps depingendum curasset, suspicari me Hercules maxime est proclive. Apte enim dispensator de Imperatore diceretur; quod equidem, si probatione indigeret, satis superque hic redderem manifestum. Deformem ergo, atque ridiculum senem quum vellet Petronius Trimalcionem proponere, opportune reapse calvum effixit, quae ultima deformitas, ut saepius in isto opere ostendemus. Nec te loquendi modi turbare debent. nam *rasus* pro calvo, vicissimque *calvus* pro raso Petronio, ut aliis parcam, usurpati videlicet, cujus Siren testimonia exhibebit. Juvenis vero Trimalcio erat depictus, ubi Mercurium induerat capillatus; quae omnia diligenter curiosus pictor cum inscriptione reddiderat. Addimus autem in fine, quod, licet toto in Satyrico Arbiter tangat Neronem, hic tamen mores ejus, ingenium, ac delicias signantissime exprimendas sumpsisse videatur.

Inter pueros capillatos.] Pueri, quibus impudice utebantur, capillati. Commendatiores plane crinibus vultus. Talis erat ficti divitis apud Martialem grex:

Quem grex togatus sequitur, & capillatus.

Et alibi ipsorum mentio:

Ludimagister, parce simplici turbae;
Sic te frequentes audiant capillati.

Sed hocce caprimulgis notum. Exin Ganymedes καλὸς, κομήτης, *formosus*, *capillatus* Luciano, pluribus.

Ludentem pila.] Pilae lusum parum seni opportunum, juvenum proprium esse, prima fronte videbitur cuique. Sic Apollinaris lib. V. Ep. 17. de Filimatio sene:

Ausus & ipse manu juvenum tentare laborem,
Sphaeristarum se turmalibus constanter immiscuit.

Ideo, inquit Savaro, seni Trimalcioni inludit Petronius. Sed omnia heic simulata. Verum enim vero saepius pila senes etiam exercitati. clare indicat illud Martialis lib. XIV. Ep. 47.

Ite procul juvenes, mitis mihi convenit aetas:
Folle decet pueros ludere, folle senes.

Et Spurina apud Plinium juniorem: *Movetur pila vehementer & diu: nam hoc quoque exercitationis genere pugnat cum senectute.* Pariter & in inscriptione antiqua apud Velserum Monum. August. *Ursus Togatus*, qui senex, ipso testante, primus vitrea lusit pila.

Qui soleatus pila sparsiva exercebatur.] Adsentior hic adserentibus, trigonali pila ludere Trimalcionem, ostendere nunc Petronium voluisse. Omnia enim quae de illa tradunt viri doctissimi, adprime verbis Arbitri conveniunt. nos singillatim testimoniis evincimus. Primum inquit, *soleatus*, aptissime. nam illo pilae genere inferiores ludentis partes firmae manebant, superiores vero agitabantur continuo. unde recte Mercurialis de illo cepit Celsum, quum cap. 6. lib. I. alvum lubricam medicatur: *Quem vero frequenter citata alvus exercet, huic opus est pila, similibusque superiores partes exercere.* Soleatus ergo: immotae quippe inferiores lusoris partes illo lusus genere; alio enim quolibet soleae forent impedimento, quo minus moveri posset expeditius. Nam, qui ait, aptatis soleis omnino indicari, post lotionem pila lusisse senem, ludos facit. plane enim paullo post, finito lusu, intrat balneum Trimalcio. Testimonio autem Martialis fulciri, fortassis alicui videatur, insolentiam illam lusus Trimalcionis jam loti, soleatique, Epig. 84. lib. XII.

Colliget, & referet lapsum de pulvere follem,
Etsi jam lotus, jam soleatus erit.

Sed per jocum est, ac per risum dicta exaggeratio: nunquam enim factum, nisi à misero quodam coenae captatore. Soleatos autem non solum post lotionem exstitisse, haud dubium est, A. Gelliusque ostendit lib. XIII. cap. 20. Deinde inquit Petronius, *Pila sparsiva*; ubi & ludendi modum mirifice expressit: nam sic à lusore fallente mittebatur in proximum conlusorem pila, ut spargi videretur. nobis hoc notissimum. Addit Arbiter, *nec eam amplius repetebat, quae terram contigerat*; ubi & ad duo respexit, ad lautitias nempe hominis delicatissimi, de quibus in-

fra

Strabonem lib. v. ejusque exercitationum descriptio, quem vide. Innuit morem etiam Themistius Orat. I. ubi de Athletico ritu apud Eleos, & Pisatas, verba in hunc modum instituit: Ἀλλὰ τοίγε Φιλάμμονα ἐκεῖνον οὐκ ἄν ποτε ἠφίεσαν πρὸς τῷ Ἀλφειῷ κονίσασθαι, μὴ ξυμμαρτυρήσαντος Ἀριστοτέλους τῷ γένει, καὶ παῖδα ποιησαμένου. Vertit Petavius: *Verum Philammonem illum numquam ad ALPHEUM ASPERGI PULVERE sivissent, nisi testem se generis ejus professus esset Aristoteles, atque in filium adoptasset.* Ideo in thermis postea utraque conjuncta, gymnasia, & balnea; ut ab exercitiis irent protinus lavatum. Ostendit insignis Plinii Junioris locus Ep. 6. lib. v. describens Tusculanum suum: *Apodyterio superpositum est Sphaeristerium, quod plura genera exercitationis pluresque circulos capit.* Unde autem *Apodyterium*, dicimus infra hoc capite.

Et sudore calefacti momento temporis ad frigidam eximus.] Recte Laconico usi, ubi sudarent, quia non se illi exercuerant; eo autem Trimalcio, si lubuit, potuit abstinere; praevius necessario sudor lavationi, quod, puto, lippi jam viderunt. Sudoris autem excitandi varii modi: nam quibus exercitia defuissent, haud tantum subsidio sudatorium. Plures recensent Celsus lib. II. cap. 17. Aëtius Tetrab. I. Sect. III. cap. 9. Cella illa, ubi sudor eliciebatur, *Laconicum* vocata, *Sudatorium*, *Assum*, *Cella assa*, *Cella sudatoria*, & *Sudatio* Vitruvio. Eam jam olim ex Pisanis balneis descripsit Robortellus, quem vide. More vero Laconum à Laconico ad frigidariam transitum fecerunt, mediam, ubi calida lavabant, praetergredientes. expresse Martialis lib. VI. Ep. 42. de Hetrusci thermis:

Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
Cruda virgine Martiaque mergi.

Vide Plutarchum in Alcibiadis vita. Sic de Plinio Nepos ejus Ep 16. lib. VI. *Usus ille sole*, (sudatorii vice) *mox frigida, gustaverat jacens.* Hancce vero hujus loci veram esse scripturam, evincunt illa Ep. 5 lib. III. quae de avunculo quoque: *post solem plerumque frigida lavabatur, deinde gustabat.* Erat aetate Neronis id frequenter in usu. Carmis quippe, Massiliensis Medicus, valde probaret, suaderetque. Sic de Paconio Agrippino, quem in exilium egit Neronis saevitia, (ut narrat Tacitus extremo lib. XVI. Annal.) tradidit Epictetus, post exercitia quinta hora frigida lavari. Ita & Seneca *psychrolutem* seipsum vocat, hoc est, lavatorem in frigida. Ep. 53. & 83. Ratio in proclivi est. nam ut docet Galenus in x. Method. sic membra, quae excalefacta sunt, sive in anterioribus foliis, sive in exercitiis refrigerantur; ac vires, densata cute, simul firmantur; ubi hocce latius persequitur. Interdum (ut morem non protritum hic haut praetermittam) postquam sudorem excitaverant, antequam in frigidam descenderent, corpora siccis pulvisculis conspergebant; cutem sic aliquantulum constipantes, ne corpus sudore jam laxum, & transpirabile subita frigiditate rigorem pateretur, morbumque contraheret. Hocce ego ex Plinii didici insigni loco lib. XXI. cap. 19. sic de rosarum foliis loquentis: *Et aridis, & expressis, aliquis usus. Diapasmata inde fiunt ad sudores coërcendos, ita ut à balineis inarescant corpora, dein frigida abluantur.* Retinui veterem scripturam, *inarescant corpora*, quae plane concinnior ad mentem auctoris. Huc etiam spectat & quod praemiserat cap. eodem: *Et siccis* (rosarum foliis) *femina asperguntur.* Disertim & *diapasmata* vocavit, hoc est, *conspersoria.* Constabant ex aridis floribus, additis nonnunquam aromatibus. Innuit plane Theophrastus lib. de Odoribus: Ὡς μὲν οἱ τὰ ἀρώματα, καὶ τὰ διαπάσματα, συντιθέντες, ξηρὰ πρὸς ξηρά. *Ut qui aromata, ac diapasmata, componunt, sicca siccis.* Unde Plinius lib. XIII. cap. 2. *Siccis odoribus constant, quae diapasmata vocantur.*

Jam Trimalcio unguento perfusus.] Eo usque luxus illius aevi. Plinius lib. XIII. cap. 3. *Linique jam non solum, PERFUNDI UNGUENTIS gaudent.* Sic ego distinguo locum, aliter confusum, minime tamen emendatione indigentem. Sed planius adhuc inlustrat, quid sit nimirum *unguentis perfundi*, quum inquit: *Vidimus etiam vestigia pedum tingi: quod M. Othonem monstrasse Neroni Principi ferebant. Quaeso, ut qualiter sentiretur, juvaretque, ab ea parte corporis? Nec non aliquem ex privatis audivimus jussisse, spargi parietes balinearum unguento, atque C. Principem, solia temperari; ac ne * principale videatur hoc bonum, & postea quendam ex servis Neronis.* Unguentis ergo dilutis in balneari solio lavabant, & sic vere tunc illis *perfusi*, *madefactique*. Plane de Cajo ipso Caligula Tranquillus cap. XXXVII. *Commentus novum balnearum usum, portentosissima genera ciborum, atque coenarum: ut calidis frigidisque unguentis lavaretur.* Verum enimvero post Cajum eo deliciarum ventum, ut ad servos usque Neronis devoluta sit insignis luxuria. Quid igitur de Principe ipso sentiendum, cui id tribuit in praesentia Petronius? Dicat Eutropius lib. I. cap. 4. de ipso loquens: *inusitatae luxuriae, sumtuumque, ut qui, exemplo Caligulae, in calidis frigidisque lavaret unguentis.* Item Eusebius in Chronico: *Nero tantae luxuriae fuit, ut frigidis, & calidis, lavaretur unguentis.* Signanter ergo admodum hic notat illum Arbiter sub Trimalcione. Ceteri vero interpretes veniunt galeati, prorsus esse Andabatas arbitraberis.

* Id est, *Principum.*

Tergebatur.] In Apodyterio, in quo Cornelius Celsus docet, *se novissime, qui se lavissent, abstergere, & ungere consuevisse.* Ita Galenus quoque lib. x. Method. In Apodyterio etiam, quod & *tepidarium* vocabatur, ad balneas ingressuri exuebant vestes, unde ei nomen ἀποδυτήριον. Latine sonat *spoliatorium*, sive *spoliarium*. Veteres Glossae: Ἀποδυτήριον, *spoliarium*. & D. Isidori Glossarium: *Spoliaria, exteriores balnearum cellulae.* ita Lexicon Arabico-Latinum: *Spoliarium, exterior balnei cellula.* Hinc juniori Plinio facem splendidam accendo lib. III. Ep. 5 ubi de avunculo: *In secessu solum balinei tempus studiis eximebatur, quum dico balinei, de interioribus loquor. nam dum distringitur, tergiturque, audiebat aliquid, aut dictabat.* Plane indicat in exteriori cella distringi, ac tergi, hoc est, in Apodyterio. Describit ipsum Baccius lib. VII. de Thermis, praebetque ichnographiae Icona. Vestes igitur in Apodyterio deponebant, quum balneum intrabant; ac postquam laverant, eodem revertebantur; & ungebantur ibidem, & tergebantur, iterumque vestes sumebant.

Non linteis.] Vide quae dicimus ad verba capitis XCI. *cum linteis & strigilibus*, quae huc pariter spectant

Sed palliis ex mollissima lana factis.] Nihil de *palliis* istis interpretes, sed manum, ut est in proverbio,. sub pallio continent. Ego suspicabar jam olim *Endromidem* esse, ex illis nempe, quas *Tyrias* vocat Juvenalis Sat. VI. exponuntque interpretes, purpureas, molles, pretiosas, ac leves. Endromide enim sudorem ceromate permixtum, in palaestra & cursu excitatum, abstergebant, unde ei impositum nomen. recte igitur Trimalcioni unguento persuso & endromis abstergendo adhibita. Nec obstat, quod ipsam faciat Martialis *pinguem*, & *sordidam*, quum levissimas, mollissimasque conquirere facile beatioribus. & utcunque res sit, de endromide etiam ipsus Valerius effert lib. XIV. Ep. 126.

Pauperis est munus, sed non est pauperis usus.

Recentioresque, à divitibus usurpari solitam, palam fecerunt; sicut & ad usus balneares adhiberi, viri docti Rhenanus, Pamelius, & Salmasius; praecipue autem post frigidam. Praeterea & Martialis testimonio mihi, quae nunc dixi, videor fulcire; mittit ad amicum endromidem, & posteaquam, variis ejusdem muniis recensitis, multifariam laudasset, addidit lib. IV. Ep. 9.

Non sic in Tyria sindone tutus eris.

Hoc est, satius & tutius tibi erit, pallio isto tegi & abstergi, quam linteis aliis Tyriis videlicet. Sindonem enim, notum est ex Polluce lib. II. cap. 16. confici olim ex Aegyptiaco lino; & sic vocatam credimus, quia primum, ut opinatur etiam Baysius cap. 13. de re vestiar. in Sidone urbe fieri coeperit; recteque Tyria ideo a Martiale dicta, quia vicinae erant urbes Tyrus & don. quo etiam & id mire facit Marcelli: *Plagae, grande LINTEUM tegmen, quod nunc torale, vel lecticariam sindonem, dicimus, quarum diminutivum est, Plagulae.*

Iatraliptae.] Frequens est iatraliptarum mentio in gymnasiis; erant veluti medici athletarum, qui interdum *Gymnastae*, *Progymnastae*, *Paedotribae*, & *Aliptae* nuncupati. *Progymnasti* à Seneca Ep. 83. de quibus plura Mercurialis, Turnebus, & Petr. Faber. Hic vero Petronio unctores sunt, qui tamen, ut Principem deliciosissimum decebat, simul artis Medicae gnari quum essent, scite officio suo fungerentur, manibusque doctissimis. *Medicunctores* haud incommode possent Latine nominari, sive *Reunctores*, ut ex Plinio volunt nonnulli, meo autem animo non bene.

In conspectu ejus falernum bibebant.] Potabant large & in balneis. nonnulla consuetudinis proferam testimonia. Adpositissimum hocce Martialis est lib. XII. Ep. 71.

Lintea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et supra tegulam lusca sederet anus;
Atque olei stillam donaret Opelius unctor;
Nudorum tetricus censor, & asper, erat.
Frangendos calices, effundendumque Falernum
Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A sene sed postquam numi venere trecenti,
Sobrius a thermis nescit abire domum.
O quantum diatheca valent, & quinque comati!
Tunc, quum pauper erat, non sitiebat Aper.

Falerni hic Valerius pariter meminit, itemque *unctoris*, quem Arbiter, ut diximus, vocat *iatraliptam*. Quinctiliani autem do aliud testimonium extremo cap. 6. lib. I. *Igitur ut velli, & comam in gradus frangere, & in balneis perpotare, quamlibet haec invaserint civitatem, non erit consuetudo, quia nihil horum caret reprehensione.* Inter mores igitur corruptissimos & ille habitus olim, quapropter ipsum exagitat non semel Seneca F. Vide Epist. 122. & Plinium lib. XIV. cap. 22. & Arnobium, ut puto, lib. I. Potionem vero calidam in balneo quoque praeberi solitam, ex Plauto ego jam pridem observabam in Rudente II. III. 43.

Aedepol, Neptune, es balneator frigidus:
Cum vestimentis postquam abs te abii, algeo.
Ne thermopolium quidem ullum ille instruit;
Ita salsam praebet potionem, & frigidam.

Videlicet uti balineator perversus. Caussam autem, cur in conspectu Principis, adpositissimam edit Bourdelotius, quem adi.

Hinc, involutus coccina gausapa.] *Hinc*, id est, è balneo, exiit nimirum gausapatus. Simile il-

lud

lud Senecae Ep. 53. *Sed memor artificii mei veteris, mitto me in mare, quomodo psychrolutam decet, gausapatus.* Ibi etiam Lipsius notat. Nos vero de *Gausapis* jam cap. XXI. *Hinc ergo*, Id est, ex balneo, *lecticae impositus est*, ait Arbiter. Ejusmodi erant Trimalcionum deliciae. Increpat idem divinus Seneca loco inlustri cap. 12. de Brevitate vitae: *Audio quendam ex delicatis (si modo deliciae vocandae sunt, vitam, & consuetudinem humanam dediscere) quum ex balneo inter manus elatus, & in sella positus esset, dixisse interrogando, jam sedeo?*

Gausapa.] De *Gausapis* supra memoriam fecimus cap. XXI. ubi de ea meminit Petronius.

Lecticae impositus.] Viri docti plura jam de lecticis. Insuper tamen ego Luciani locum addam in Cynico rei inlustrandae opportunum: Ὑμεῖς οἱ τοῖς ἀνθρώποις ἅτε ὑποζυγίοις χρῆσθε, κελεύετε δὲ αὐτοὺς, ὥσπερ ἁμάξας, τὰς κλίνας τοῖς τραχήλοις ἄγειν, αὐτοὶ δ' ἄνω κατάκεισθε τρυφῶντες, καὶ ἐκεῖθεν, ὥσπερ ὄνους, ἡνιοχεῖτε τοὺς ἀνθρώπους, ταύτῃ, ἀλλὰ μὴ ταύτῃ, τρέπεσθαι κελεύοντες, καὶ οἱ ταῦτα μάλιστα ποιοῦντες μάλιστα μακαρίζεσθε. *Vos, inquam, qui hominibus tanquam jumentis utimini. Nam eos jubetis, ut lecticas tanquam currus in cervicibus ferant. Ipsi vero in sublimi residetis delicati, atque illinc homines, perinde tanquam asinos, aurigamini imperantes ut hac, non illac, eant. &, qui haec facitis maxime, iidem maxime beati videmini.* Ast magnus vir, dum Elect. lib. I. agit de lecticae forma, satis non vidit, quid asseres essent in illa. Lecticam enim ex asseribus compactis videtur formare: quod licet equidem non inficior, minime tamen hic adfirmare dubitem, ipsorum neutiquam esse, quam faciunt scriptores prisci, memoriam. Longe enim diverso usui in lecticas fuerunt asseres illi adhibiti, quod ego sic ostendo perspicue. Perfecta jam lectica oblongi nimirum inserebantur asseres per eius latera, ipsi porro hinc inde foras scilicet ab illa progrediebantur, ac prominebant eo usque, ut illis, videlicet asserum extremitatibus, aut humeris, aut manibus, impositis, facile lecticarii servi tollere possent lecticam, loris tamen à collo pendentibus, ponderi nempe minori cum labore sublevando, super interdum additis. Huc procul dubio trahendus Martialis:

> *Quem grex togatus sequitur, & capillatus,*
> *Recensque sella, linteisque, lorisque.*

Nunc autem ipsismet tantum testimoniis, quae doctus vir, invitis auribus, ad suam deflectere conabatur sententiam, nostram, ut planius constet, stabilire proposui; quae paullo pensiculatius examinanda. Sic Juvenal. Sat. VII. vers. 132.

> *Perque forum juvenes LONGO premit assere Medos.*

Apertius adhuc Martialis lib. IX. Ep. 23.

> *Et canusinatus nostro Syrus assere sudet.*

Erant enim, quod magis quidem rem convincit, asseres illi omnino exemtiles. Plane Juvenalis indicat Sat. III. 245.

> - - - *Ferit hic cubito, ferit assere duro*
> *Alter.* - - -

Et Suetonius in Caligula cap. LVIII. *Ad primum tumultum lecticarii cum asseribus in auxilium adcurrerent.* Enim vero nobis haec cognitu prorsus faciliora sunt, qui hujusce modi gestatorias sellas, exemptilibus asseribus, lorisque, à servis itidem deferri videmus passim.

Praecedentibus faleratis cursoribus quatuor.] Cursores isti diversi ab illis, quorum cap. sequenti mentio, de quibus & nos ibi. Symbolae autem inepte confundunt. Horum ministerium satis unice Seneca indicare Ep. 123. *Omnes jam sic peregrinantur, ut agmen cursorum antecedat. Turpe est nullos esse, qui occurrentes via dejiciant, qui honestum hominem venire magno pulvere ostendant.* Antecedebant ergo dominos, turbamque submovebant. *Faleratos* autem cursores suos fecit Trimalcio luxu insanissimo: *Phalerae* namque Equitum, ac nobilium erant ornamentum, ut vel sic intemperiem Principis innueret Arbiter. Idem mei notatum Tranquillo de ipso Nerone cap. XXX. ut jam, illum Imperatorem hic repraesentari, videret, qui inter Criticos clueret Tiresias: *Nunquam carrucis minus mille fecisse iter, traditur, soleis mularum argenteis, canusinatis mulionibus, armillata, & phalerata cum Mazacum turba, atque cursorum.* Praeterea *phalerae* sunt & equorum ornamenta. Quid si dicamus, eas dedisse cursoribus Neronem, uti *alas* Verus Imperator, Spartiano teste, *ventorumque vocabula*, ut illorum sic pernicitatem uterque significarent? Judicium penes doctos esto. Procul dubio vero servi, qui a pedibus dicebantur, intelligendi cursores. Forsan & cursores *Anteambulones* vocati. nondum tamen mihi videre contigit locum ullum, unde colligere liceat, anteambulonum operam haud liberorum fuisse. nam disertim Martialis de seipso loquens lib. X. Ep. 74. ait:

> - - - *Quamdiu salutator,*
> *Anteambulones, & togatulos inter,*
> *Centum merebor plumbeos die toto.*

Erant omnino officiosi illi togati, qui sportulae mercede officiive gratia potentiores comitabantur anteambulantes. Ipsius Valerius Ep. 18. lib. II.

> *Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis:*
> *Tu comes alterius; jam sumus ergo pares.*

Et lib. III. Ep. 7.

> *Centum miselli jam valete quadrantes,*
> *Anteambulonis congiarium lassi.*

Item Suetonius in Vespasiano cap. II. Qua autem ratione, qui de Operis servorum scripserunt, ipsos in familiam urbanam intruserint,

(R 2) ego

ego prorsus ignoro. quod animadversione dignum judicavi, ne juventus studiosa deciperetur. Verum enimvero cursorum ministerium plane servile, quod vulgo satis notum. qui velit tamen adeat Paulum JCtum leg. 99. §. ult. ff. de leg. 3. & de Cursoribus.

In quo delitiae ejus ferebantur.] Ad exemplar prorsus M. Antonii, cujus inter alia flagitium hocce exagitat Cicero Philipp. II. qui locus Petroniano simillimus: *Vehebatur in essedo Tribunus plebis*, (Antonius) *lictores laureati antecedebant: inter quos, aperta lectica, Mima portabatur*, &c.

Delitiae ejus.] Quos in delitiis habebant, *delitias* vocabant. Statius in Epicedio in filium lib. v. Sylv. v.

> *Non ego mercatus Pharia de puppe loquacem*
> *Delitias, doctumque sui convicia Nili*
> *Infantem, linguaque simul, salibusque protervum*
> *Dilexi.* - - -

Virgilius Eclog. II.

> *Formosum pastor Corydon ardebat Alexin,*
> *Delicias domini.*

Quo adlusit Propertius lib. II. Eleg. ult.

> *Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin,*
> *Agricolae domini carpere delitias.*

Eleganter & noster Quinctilianus lib. I. cap. 2. *Gaudemus, si quid licentius dixerint: verba ne Alexandrinis quidem permittenda delitiis, risu & osculo excipimus.* Sunt omnino, qui *pueri Alexandrini* Petronio infra cap. XXXI.

Puer vetulus.] Qui *pueri vetuli*, supra jam vidimus cap. XXII. Varro adpositissime Bajis: *Quod non solum innubae fiunt communes; sed etiam VETERES PUERASCUNT, & multi pueri puellascunt.* Hosce & apud divinum Senecam haut obscure delineatos, mihi videre videor Epist. 122. nec non Eunuchos, qui ideo videlicet castrati, ut diutius itidem eorum abuterentur pueritia: *Non vivunt contra naturam, qui expetunt*, (sic legit Lipsius) *ut pueritia splendeat tempore alieno? quid fieri vel crudelius, vel miserius, potest, numquam vir erit, ut diu virum pati possit? & quum illum contumeliae sexus eripuisse debuerat, ne aetas quidem eripiet?*

Cum minimis symphoniacis tibiis.] Inlustris de tibiis locus. Verbatim nos persequimur. *Tibiis*, duas quippe uno spiritu animabat. inventum hocce Hyagnis est, Appulejo teste in Floridis. Postea in usu crebriter. Martialis lib. XIV. Epigr. 62. Lemmate *Tibiae*. Plura sic antiquorum simulacra duas inflando & hodie visuntur. Progredior, *symphoniacis*, hoc est, concinentibus, consonantibus. Ubi & genus expressit concentus, ex gravi scilicet, & acuto temperati. *Symphonia*, inquit D. Isidorus, *modulationis est temperamentum, ex gravi & acuto concordantibus sonis, sive in voce, sive in FLATU, sive in pulsu.* Eandem symphoniae modulationem, parissime quoque in sonorum triplici genere musicorum, & Cassiodorus agnovit: *Symphonia est sonitus gravis cum acuto temperatus, modulationem efficiens in voce, vel in organis quae percutiuntur, aut INFLANTUR.* & iterum lib. de Musica: *Symphonia est temperamentum sonitus gravis ad acutum, vel acuti ad gravem, modulamen efficiens: sive in voce, sive in FLATU.* Signanter etiam melos illud symphoniacum, hoc est, ex gravi & acuto temperamentum, dedit & tibiis Appulejus: *Primus Hyagnis laevis & dextris foraminibus, acuto tinnitu, gravi bombo, concentum musicum miscuit.* & plures alii. Pythagoras autem ex impari tibiarum longitudine symphoniam quoque in sonorum differentiis quaesivit, quod large Censorinus ostendit cap. 10. Addit demum, *minimis.* recte; nam tibiae olim aliae erant *breves*, ac *longae* aliae, & inter utrasque *mediae*. Ut plurimum *breves* puerlles erant, dictae ideo *puellatoriae*, sive ob clariorem sonum, uti voluit Solinus cap. II. Polyhistoris. Pueri enim pariter, ac feminae, & spadones ὀξύφωνοι sunt: angustior quippe illis arteria, ut docent Aristoteles de Hist. Animal. & Sect. II. Problem. & Alexander Aphrodisaeus Problem. lib. I. Sed *puellatoriae* erant, quae Graecis παρθένιοι dictae: nam differre eas volunt nonnulli à *puerilibus*, quas Graeci παιδικοὺς vocabant. Athenaeus lib. IV. *Εἰσὶ δ' οἱ αὐτοὶ (ἡμίοποι) τοῖς παιδικοῖς καλουμένοις, οἷς, οὐκ ὄντι συναγωνίοις, πρὸς τὰς εὐωχίας χρῶνται· διὸ καὶ τέρενας αὐτοὺς κέκληκεν ὁ Ἀνάκρεων. Sunt autem ipsae* (* Hemiopi) *eaedem cum puerilibus tibiis, quibus, quod ad canendi certamina minus idoneae, in conviviis utuntur. quamobrem & teneras vocavit Anacreon.* De hisce omnino capiendus Epigrammatarius, ubi Turanium ad coenam invitat, Ep. 78. lib. V.

> *Parvi tibia condyli sonabit.*

Et eis haud puto absimiles, quas rebus sacris adhibuere postea Catholici, vocavitque *puerlles fistulas* Venantius lib. II. Carm. ad Clerum Parisiacum. Utrasque igitur illas puerlles, & puellatorias, *minimas* agnoscimus, & propritim eas puero Petronium tribuisse. Breves etiam fuere & *Gingrinae.* Festus: *Gingrire anserum vocis proprium est. Unde genus quoddam tibiarum exiguarum, Gingrinae.* Easdem Solinus adpellat *breviores.* & Hesychius: Γιγγρίαι, αὐλοὶ μικροί. unde claret error ibi scribentium, μακροί. Latius autem eas ex Xenophonte descripsit Eustathius in lib. XVII. Iliad. Homeri. Porro de *mediis* memoria apud Hesychium; de *longis* apud Dionem, sive Xiphilinum, in Othone.

Prasinatus cerasino succinctus cingulo.] Certum est sese medios cinxisse Romanos cingulis, baltheis,

* Semiplenae, *sive*, *semitoniae.*

theis, zonis, femicinctiis, linteis, aliisque, de quibus plurima mentio aliis scriptoribus, etiamque Arbitro est. nunc hostiarium cinctum vides *cerasino cingulo*, quae fortassis nota peculiaris servorum Neronis fuit, aeque ac *prasinus* color. notum Prasinae factioni favisse Principem. Servus autem illo cingulo etiam forte notatus, eo quod *cinguli* olim indices fuerint Magistratus, *dignitatis*, imperii. Suidas; Ζώνη, τὸ ἀξίωμα. & in Jure Civili *cinguli honor*. l. 14. Cod. Theod. de privil. eorum. Et leg. 2. C. ut dignit. ordo. ut vel exin Neronis insania conjici quoque facile possit. Sed alias nos in isto opere de diversis cingulis latiuscule loquimur.

Prasinatus.] Notum & hinc jam in Neronem satyricum scoma. Ego autem magis adhuc confirmo. Nam Cajum Principem, quem penitus aemulari, gloriosum duxit inprimis ipsus Nero, (ut alibi dicimus) Suetonius testatur, nimis factioni Prasinae fuisse addictum. Inquit ergo in Caligula cap. LV. *Prasinae factioni ita addictus, & deditus, ut coenaret in stabulo adsidue, & maneret*, &c.

Cavea pendebat aurea, in qua pica.] Martialis Ep. 6. lib. III.

Ponitur in cavea mortua pica mihi.

Argentea autem cavea psittaci Melioris apud Statium lib. II. Sylv. ubi elegans perfectaque omnibus suis numeris id genus cavearum descriptio:

At tibi quanta domus rutila testudine fulgens?
Connexusque ebori virgarum argenteus ordo?

&c. ubi & *limina*, & *fores*.

Pica varia intrantes salutabat.] Firmata satis lectio *picae variae*, etsi scriptura altera, quam sua editione Bourdelotius ex nescio quis MSS. exhibuit, ferri & optime possit. nimirum, *pica varia intrantes salutabat.* nam eam non leviter tueri videtur id Nasonis in Philomela:

Pica loquax VARIAS modulatur gutture voces,
Scurriliter strepitu quicquid & audit, ait.

Vulgaris tamen semper a nobis praeferenda est. Variis enim velut ex centunculis pica vestita spectatur, nigerrimis, & candidis. Nobis avis est vulgatissima simili vocabulo *Picaça*, & aliter *Urraca* dicta. Erant igitur doctae antiquitus, quae volucres erant vocales, potissimum salutare, χαῖρε, *ave*, *vale*, *salve*, dicentes, cujus innumera scriptoribus vetustis testimonia.

Cap. XXIX. *Non longe ab ostiarii cella canis ingens catena vinctus.*] Servi, qui aedium olim custodiae erant pro foribus adhibiti, *Ostiarii* vocabantur, *Janitores*, *Custodes*, *Claustritui*, & *Pueri à janua.* Notum jam hoc & iis, qui nondum aere lavantur. Praeterea erant & illis insuper additi *canes*, natura sua excubitores vigilantissimi, ut ab iis tandem ingressu arceretur ignotus ille, qui aliud videlicet agentem praefugisset janitorem. Adposite hic noster Columella recitandus lib. VII. cap. 12. *Nunc, ut exordio priore jam pollicitus, de mutis custodibus loquar: quanquam canis falso dicitur mutus custos. nam quis hominum clarius, aut tanta vociferatione, bestiam, vel furem, praedicat, quam iste latratu? quis famulus amantior domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor inveniri potest vigilantior?* Trimalcionis vero canis mutus custos vere diceretur. Ceterum ad limina erant utrique janitores, ut à loco, videtur, discedere non possent, adligati, catenaque vincti. Hocce tamen videntur nonnulli ignorasse ex Petronii interpretibus, sed adeo res clara est ex pluribus locis utriusque Senecae, patris, & filii, Suetonio in Vitellio cap. XVI. & lib. de Claris Rhetor. Ovidio passim, perinde ac Tibullo, Plauto, Phaedro, Afranio, Naevio, aliisque innumeris, ut pudeat in eo diutius immorari. Unicum tamen ex Theodoro Metochita proferam testimonium, quia Neronis aevi est, lectuque sane dignum. Ἐπὶ τοῦ Νέρωνος καὶ Σίμων ὁ μάγος ἦν. πρὸς ὃν ὁ κορυφαῖος ἐλθὼν, εὗρε κύνα δεδεμένον ἁλύσει ἐν τῷ πυλῶνι αὐτοῦ, κατεσθίοντα τοὺς ἄνευ προτροπῆς ἐπιχειροῦντας εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν Σίμωνα. ᾧ δὴ καὶ ἐκέλευσεν εἰσελθεῖν, καὶ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ περὶ Πέτρου ἀναγγεῖλαι. Vertit Meursius: *Sub Nerone etiam Simon magus erat, ad quem quum vir summus Petrus accessisset, canem invenit in vestibulo ad catenam adligatum, devorantem qui injussu ad Simonem intrare vellent. Hunc intrare ille jussit, & de Petro voce humana nuntiare.* Vincula illa *impedimenta* vocata invenimus, etiam & *compedes*. Porro canis iste Trimalcionicae domus custodiae joculariter erat adhibitus. Ast alibi apud Petronium ipsum catenarius est Molossus vivus, quem janitrix comes in Eumolpum instigat cap. XCV.

In pariete erat pictus.] Effecti ergo olim canes janitores per jocum ac per risum magnarum domorum vestibulis, sive vivorum vice, sive additi cum vivis. Ex auro, & argento sculpti in regis Alcinoi aula Homero sunt, VII. lib. Odyssea. Ex marmore autem duo Anno 1558. reperti sunt prope Tiberim, via Vitellia ad laevam duobus passuum millibus ab Urbe. Antiqui omnino sunt illi, & artis industria, ac magnitudine, mirabiles. Fuisse autem in eum, quo de agimus, usum effigiatos, quum multa plane convincant, tum sedendi modus, ac totius corporis habitus, instar excubitorum formidabilis, nullum prorsus ambigendi locum reliquum faciunt. Habent praeterea & sua collaria, ut catenae eis insererentur, quibuscum adligabantur, uti jam diximus. Illos nobis jam dedit in suis Antiquitatibus Romanis Boissardus, ipsum adi.

Quadrata littera.] An litterae erant, quae *longae* Plauto bis aut ter dictae? an aliae ab illis, erantque olim litterae diversae *longae*, & *quadratae?*

tae? Vide ipsum Comicum Aulularia I. I. 39. Poenulo IV. II. 15. Rudente V. II. 27. Ego etiam olim per somnium cogitabam, an fors hacce aut simili forma litterae illae fuissent figuratae?

CAVE CAVE CANEM,

uti in nonnullis numis antiquis literae similes hodie spectantur. Verum enimvero quum litteras minusculas, quibus hodie utimur, & olim in usu fuisse, certum sit: haud inepte ut maiusculas, aut capitales, denotaret, adderet signanter, *quadrata littera* fuisse titulum scriptum. Fidem nobis minuscularum litterarum faciunt veteres inscriptiones, quarum copia apud Gruterum non minima, observavitque Scaliger F. cap. 19. suorum ad ipsas indicum, quod est rerum Grammaticarum. Alias & aliae quoque reperiuntur inscriptiones nonnullae, quae adstruunt id ipsum. Non autem procuIdubio, ut hocce insuper moneam, idem Josephus istud animadverterat, quando apud Wouwerium suasit, *quadratas litteras* omnino esse quaerendas. Ceterum quod ex Quinctiliano vir doctus comminiscitur, ego prorsus non capio, quum pariter Petronii aevo, & Quinctiliani, vel ipso adsertore, capitales, quadrataeve litterae fuerunt in usu: antiquissimae vero adeo obsoleverant, ut neutiquam Arbiter egeret, formam quadratarum designare, ut non vetustissimis characteribus illud fore descriptum, intelligeretur.

CAVE CAVE CANEM.] Per jocum etiam erat admonens inscriptio cani depicto addita; quod ex edicto Aedilium non liceret, canem mordacem ita habere, ut cuiquam nocere, vel damnum inferre posset. leg. 40. cum seq. de Aedilit. edict.

Venalitium titulis pictum.] Pictum in porticu *venalitium*, ut infra hoc capite *grex cursorum*. apte ut figurarum varietate spatiantes delectarentur, fallerentque tempus exspectantes. Sic in publicis porticibus depicta munera gladiatoria exponi solita, Plinius adserit cap. 7. Hist. Natur. lib. XXXV. quod videtur innuere inventum fuisse Neronis liberti, nisi C. Terentii Lucani esse mavis. Erat ergo apud Trimalcionem grex catastorum depictus, quibus (et in foro, ubi venum expositi) *tituli* collis erant aptati. Quid tituli illi indicarent, novimus ex edicto Aedilium Curulium, ubi qua parte de mancipiis vendundis cautum est, scriptum sic fuit testante A. Gellio lib. IV. cap. 2. TITVLVS SERVORVM SINGVLORVM VT SCRIPTVS SIT CVRATO, ITA VT INTELLIGI RECTE POSSIT, QVID MORBI VITIIQVE CVIQVE SIT: QVIS FVGITIVUS ERROVE SIT: NOXAVE SOLVTVS NON SIT. Recte igitur à venalitio mango *Venalitiarius* dictus. Lexicon vetus: *Μεταπράτης ἀνδραπόδων. Mango, venalitiarius.*

Et ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat.] Nosce jam simiam Caligulae, quem typum sibi proposuit Nero penitus imitandum, ut alibi dicimus. inquit ergo de eodem Cajo Philo Judaeus legatione ad ipsum; Τοσαύτη δέ τις περὶ αὐτὸν ἡ λύττα καὶ παράφορος καὶ παράκοπος μανία, ὥστε καὶ τῆς ἡμιθέων ὑπερβὰς ἐπανῄει, καὶ ἐπαπιόντος τοῖς τῶν μειζόνων, καὶ ἀμφιθαλῶν εἶναι σεβασμοῖς, Ἑρμοῦ, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἄρεος. Ἑρμοῦ τὸ πρῶτον κηρυκείοις, καὶ πεδίλοις, καὶ χλαμύσιν ἐνσκευαζόμενος. *Tantus autem ei inerat furor, tam insana vaecordia, ut non contentus se aequiparari semideis, ad majores Deos versus, aemulationem cum eis susciperet; cum Apolline, Marte, ac Mercurio. Mercurii primum caduceo, talaribus, chlamydeque ornatus.* Ipsummet & Tranquillus cap. LII.

Ratiocinari.] Ratiocinari de Procuratore olim dictum, recte, quum ipse *rationes acciperet*, ut ait Arbiter cap. seq. hic omnia simulate dicuntur, & aliud in titulo, ut ait proverbium, aliud in pyxide erit.

Mercurius rapiebat.] Hic Trimalcio divinandus proponitur, cui Mercurius praeerat, ut docte hic notat Bourdelotius, quem vide.

Notavi etiam in porticu gregem cursorum cum magistro se exercentem.] Carpitur & hic dubio procul Nero. illum immodico currus agitandi studio deditum fuisse, palam faciunt, insectanturque simul, Suetonius, Dio, Tacitus, Philostratus, Constantinus Manasses, Plinius, Orosius, & alii. Nunc vero dissimulanter Principem tangit, abusive vocans *cursores*, qui revera *aurigae* erant. Aurigae enim circum metas currendo sese exercebant. Faciunt & huc *grex*, & *magister*, quorum ibi mentio. utrumque quippe de aurigis propritim. Sic *gregis* meminit Suetonius in Nerone cap. XXII. *Quare spectaculum multiplicatis missibus in serum protrahebatur, ne dominis quidem jam factionum dignantibus, nisi ad totius diei cursum, greges ducere.* Et *magistri* lapis Lanuvinus apud Gruter. CCCXXXVIII. 2.

M. AVRELIO LIBERO PATRI ET
MAGISTRO ET SOCIO DOMINO
ET AGITATORI FACTIONIS PRASINAE
AURELIVS CAECILIVS PLANETA
PROTOGENES OB III. PALMAR.
HOC DONVM VOVIT
NATIONE AFR.

Exarata à magistro quodam inscriptio factionis etiam Prasinae, conlega simul, socioque defuncti. Aurigationis tyrocinium est, quod ibi Petronius denotat: *rudimentum* Suetonius vocavit loco laudato. Vecti insuper & curribus aurigarum *cursores*, quod Athenienses, testante Dionysio Halicarn. extremo lib. VII. nuncupabant, ἀποβάτας, Poëtae παραβάτας. Plures antiquitus & *cursores* alii, sed de quibus parum foret in prae-

praesentia opportunus sermo.

Grande armarium.] Armariis signa contineri, majorumque imagines, neutiquam novum. Id in animo Juvenali initio Sat. VIII quum *σεφεστικως*, *tabulam capacem*, vocat:

Qui fructus generis tabula jactare capaci
Corvinum, &c.

Loquitur de cereis avorum statuis, quae in atriis per stemmata dispositae. disertim vero Plinius lib. XXXV. Hist. Natur. cap. 2. *Expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, ut essent imagines, quae comitarentur gentilitia funera.* Ast grandi illi armario plures aediculae fortassis; ubi inter alias & illa fuit, quae Lararii vicem praestabat. Ut ut autem sit, quod aptum ad servandum imaginem, nec ineptum aliis etiam signis continendis, *armarium* olim vocatum.

In cujus aedicula erant lares argentei positi.] Lares antiquitus familiares Dii cujusque domus. Ipsus Lar in prologo Aulularíae Plauti:

Ego Lar sum familiaris, ex hac familia,
Unde exeuntem me aspexistis. hanc domum
Jam multos annos est quum possideo, & colo.

Majores cujusque familiae, eidem fuere Numina. Non tamen omnes, sed illi tantum, qui recte & honeste curriculum vivendi à natura datum confecissent. Plane Appulejus de Deo Socratis, cujus locum rei toti aperiendae longiusculum recitare non gravabor: *Animum humanum emeritum stipendiis vitae, corpore suo abjurantem, vetere Latina lingua reperio LEMUREM dictitatum. Ex hisce ergo Lemuribus, qui posterorum suorum curam sortitus, placato & quieto nomine domum possidet, LAR dicitur FAMILIARIS. qui vero ob adversa vitae merita, nullis bonis sedibus, incerta vagatione, ceu quodam exilio, punitur, inane terriculamentum bonis hominibus, ceterum noxium malis, id genus plerique LARVAS perhibent. Quum vero incertum est, quae cuique sortitio evenerit, utrum LAR sit, an LARVA, nomine MANEM deum nuncupant.* Ipsum, sed brevius, Martianus Felix lib. II. *LEMURES, si vitae prioris adjuti fuerint honestate, in LARES domorum, urbiumque, vertuntur. Si autem depravantur ex corpore, LARVAE perhibentur, ac MANIAE.* Ideo ipsorum simulacra vix abesse contingeret à domo alicujus, sed Larariis imposita colebantur honoribus, supplicabanturque *thure*, *vino*, & *coronis*. Plautus docuit. Ast, observo ego, *lucernis*, etiam ante aediculas pendentibus. Planum hoc fit ex bilychni lucerna aenea Lugduni reperta anno 1505. apud Gruter. 14. CVI. cujus catenis inserta tabella erat cum hac inscriptione:

LARIBVS
SACRVM
P. F. ROMAN.

Id est, *Publicae Felicitati Romanorum.* Apud Gulielmum Choulium lib. de antiqua religione Romanorum hujusce lucernae imaginem videre est. Confirmo insuper veteri inscriptione Praeneste in Latio inventa, apud Gruter. 3. LXXVII. ubi inter alia.

ET. CVPIDINES. ·· CVM. SVIS
LYCHNVCHIS. ET. LVCERNA. LARVM.

Argentei haud insolenniter facti. Municipibus Rheginis T. TARFENIUM reperio inter alia legasse LARES ARGENTEOS SEPTEM. Sic ex marmore constat Calabriae civitatis apud Gruter. pag. CLXXIV. 7.

Veneris signum.] Lares non solum in illis Larariis, sed & aliorum numinum inibi habuere simulacra. Lampridius in Alexandro Severo cap. XXIX. qui locus & supra de Laribus dictis aderit opportunus: *Matutinis horis in Larario suo (in quo & Divos Principes, sed optimos electos, & animas sanctiores, in queis & Apollonium, &, quantum Scriptor suorum temporum dicit, CHRISTUM, Abraham, Orpheum, & hujuscemodi deos habebat, ac majorum effigies) rem divinam faciebat.*

Et pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius.] Hic & digito Neronem indicat, ut ex Dione [seu Xiphilino] patet lib. LXI. pag. 698. Μετὰ δὲ ταῦτα ἕτερον αὖ εἶδος ἑορτῆς ἤγαγεν (ἐπεκλήθη δὲ Ἰουβενάλια, ὥσπερ τινὰ νεανισκεύματα) καὶ ἐτελέσθη ἐπὶ τῷ γενείῳ αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοῦτο τότε πρῶτον ἐξύρατο· καὶ τάς γε τρίχας εἰς σφαιρίον τι χρυσοῦν ἐμβαλὼν ἀνέθηκε τῷ Διὶ τῷ Καπιτωλίνῳ. *Posthaec celebravit festa alterius generis, quae dicuntur Juvenalia. ea propter barbam ejus, quae tum primum rasa fuerat, facta sunt, cujus pilos in pixidem auream conjectos Jovi Capitolino consecravit.* Etiam Suetonius cap. XII. quem locum interpretes adserunt.

Atriensem.] Qui forent *atrienses*, M. Varro docet lib. VII. L. L. *Si ab aede & tuendo aedituus est, cur ab atrio & tuendo non atrituus sit potius, quam atriensis?* Atrium ergo atrienses tuebantur, hoc est, atrio praefecti quum essent, aliisque servis praepositi inferioribus (qui *atriarii* dicti) sedulo curabant, ne quid ex signis, stemmatibus, picturis, ae ceteris in atrio reponi solitis, deperiret. In atriis enim omnes census, divitiasque servarunt antiqui, ut ostendunt Plinius lib. XXXV. Histor. Natur. cap. 2. Vitruvius extremo cap. 4. lib. VI. Valerius Maximus lib. V. cap. 8. Servius in libb. I. & IX. Aeneid. Unde qui honoratiores erant, & integrae fidei, servi atriorum observationi adhibiti, pariterque picturarum porticuum, quod ex Arbitro liquet. Ut autem promti magis excubare possent, cellae atriis in ipsis erant atriensibus adstructae, uti hostiariis pro foribus. Suetonius indicat in Caligula cap. LVII. Plura adhuc insuper possem de atriensibus adferre, ni res jam pridem à viris doctis foret praeoccupata. Nota ergo nunc mihi, quam opportune de picturis atriensem Encolpius interrogarit.

Quas

Quas in media porticu.] Sic hiatulum fupplevi ex confenfu fere omnium doctorum virorum, ibi *porticum* fubintelligi, ubi frequenter olim picturae conlocatae, adfirmantium. Induxerunt peffimo exemplo afterifcum nuperae editiones, ejus in locum haut quid fubftituentes idoneum. Commentum vero Scaligeri F. de Medica porticu longius putamus abire, quam poffit convenire Petronio. Dempfterus vult *media* fubftantive effe pofitum, atriumque fignificare, quod & nobis non difpliceret, fi conftaret, fic atrium adpellatum ab antiquis.

Cap. XXX. *Procurator rationes accipiebat*] Plures procuratores fuere, quibus non hic tempeftivus fermo: nam de illo tantum nonnulla deiibabimus, qui rationibus nimirum praeerat. Ipfiffimi ergo funt, qui in antiquis monumentis PROCURATORES A RATIONIBUS vocantur. Sic in veteri lapide Lanuvino apud Gruter. 2. CCCLXXI.

T. AVRELIO
AVG. LIB.
APHRODISIO
PROC. AVG.
A RATIONIBVS

Rationes accipere, quod Hifpanis, *tomar las quentas*. Sic Seneca Ep. 14. *Rationes accipit, forum conterit, Kalendarium verfat, fit ex domino procurator.* Et Ep. 122. de Sp. Papinio: *Audio circa horam tertiam noctis flagellorum fonos: quaero, quid faciat? dicitur rationes accipere.* Iftae enim rationes domefticae erant, quae quotidie relegebantur, quod vel ex Seneca claret. nam diurnum Papinii vitae recenfet tunc ordinem. De iifdem ergo rationibus Petronius loquitur: quas bene *Diurnum* vocavit ideo Juvenalis Sat. IV. 482.

—— *Longi relegit transverfa diurni.*

Non autem intelligendi funt Hifpanus Philofophus, & nofter Satyricus, de aliis rationibus, quas à difpenfatoribus accipiebant domini, de quibus Cicero in Hortenfio apud Nonium: *Quid tu, inquam, foles, quum rationem à difpenfatore accipis, fi aera fingula probafti, fummam, quae ex his confecta fit, non probare?* Rationes enim iftae non tam crebro accipiebantur, quod abunde conftat ex difpenfatoris munere, de quo infra. Viros autem principes, haud dubium eft, habuiffe id genus procuratores, qui diurnas domus rationes acciperent; non ita vero alii minoris fortunae homines, fed ipfimet accipiebant, uti Sp. Papinius. Difpenfatoris autem rationes vel ipfe imperator relegebat. Suetonius in Galba cap. XII. *Et ordinario quidem difpenfatori breviarium rationum afferenti parophidem leguminis pro fedulitate ac diligentia porrexiffe.* Hocce *breviarium rationum* fummarium eft acceptae expenfaeque pecuniae, minime vero quotidie imperatori exhibitum; neque in eo contentae expenfae domefticae, ac minutae. Differitas etiam fatis conftat ex ipfo Petronio, qui difpenfatorem aureos numerantem facit; procuratorem vero accipientem rationes. etfi fcriptores (ut hoc item moneam) interdum confundant. Porro rationes illae vel immaniter exactae, ut & in Seneca vifum: nae tunc faepe vapulabant fervi. Juvenalis itidem loco citato,

—— *Longi relegit transverfa diurni,*
Et caedit, donec laffis caedentibus, &c.

Quod praecipue miratus fum, in poftibus triclinii fafces erant.] Luculenta hujufce loci interpretatio petenda eft à Lipfio lib. I. Elect. cap. 23. paullo ante finem. ipfum vide.

Quafi embolum navis aeneum.] Gloffarium vetus: Ἔμβολον. ἐπὶ νεώς. *Haec Roftra, fingularia non habet.* Non ergo *roftrum* pro adunca ilia navis parte proferrent emendati fcriptores. Ferrea femper fuere roftra, aeneave. unde Graecis vox conflata χαλκέμβολος, *aeneum embolum.* Plutarchus in Pompejo: ἐνενήκοντα δὲ χαλκεμβόλους παρέλαβε. *Nonaginta aereis roftris armatas naves accepit.*

Lucerna.] *Triclinaris*, five *convivialis.* nam erant jam in triclinio. Talis eft ilia Martialis lib. XIV. Ep. 41.

Inluftrem quum tota meis convivia flammis,
Totque geram mixtas, una lucerna vocor.

Difcrimen enim lucernarum fuit haud fecus ac lectorum. Erant namque *lucernae* aliae, quae *cubiculares*. Id genus illa, cujus Tibullus meminit lib. I. El. III.

Haec tibi fabellas referat, pofitaque lucerna,
Deducat pleno ftamina longa colo.

Ejufdem generis funt, quae nocturnis Veneris conluctationibus praefunt, earumque eft apud politos fcriptores memoria haud inficeta. Martialis lib. X. Ep. 38.

O quae praelia! quas utrinque pugnas
Felix lectulus, & lucerna vidit!

Et lib. XIV. Ep. 39. ipfa loquitur cubicularia:

Dulcis confcia lectuli lucerna,
Quicquid vis, facias licet, tacebo.

Quae Gallieni Imp. mens eft in Epithalamio:

Ludite, fed vigiles nolite exftinguere lychnos:
Omnia nocte vident, nil cras meminere lucernae.

Item Propertius inter alia voluptatum fuarum fpecimina illud memorat lib. II. Eleg. XV.

Quam multa adpofita narramus verba lucerna?

Cauffam autem, cur eam amatores in deliciis fuis adhibuerint, Appulejus edidit opportunam lib. V. Fab. Mil. *Quum lucernam fcilicet amator aliquis, ut dulcius cupitis etiam nocte potiretur, primus invenerit.* Aliter enim haud cederet deformis admodum vultus emendatiffimo. Erant praeterea & *fepulcrales lucernae*, de quibus alibi.

Bilychnis de camera pendebat.] Harum penfilium lucernarum fupra meminimus, cap. praecedenti, & cujufdam effigiem effe apud Guilielmum Choulium,

lium, etiam monuimus. Ipsae Lucretio lib. v.

Pendentes lychni

dictae. Similem eleganter descripsit S. Paullinus Natali 9. Felicis, Petroniumque illustrat hisce versibus:

Ecce vides quantus splendor, velut aede renata,
Rideat insculptum camera crispante lacunar.
In ligno mentitur ebur. tectoque superne
Pendentes lychni spiris retinentur abenis.
Et medio in vacuo laxis vaga lumina nutant
Funibus. undantes flammas levis aura fatigat.

Lucerna bilychnis δίμυξος est, sed quam vocem alias ego nusquam offendi.

III. ET PRIDIE KAL. JAN. G. NOSTER FORAS COENAT.] Hocce non oblique & de Nerone tradidit Suetonius cap. XXVII. *Coenitabatque nonnunquam & in publico, Naumachia praeclusa, vel Martio campo, vel Circo Maximo, inter scortorum totius urbis, ambubajarumque, ministeria.* Nonne jam vides, cur perditissimos homines, Encolpium puta ejusque socios, in Trimalcionis convivium intulerit Arbiter? Nec minus clare Tacitus lib XV. Annalium cap. 37. ubi & causam reddit: *Ipse quo fidem acquireret, nihil usquam perinde laetum sibi, publicis locis struere convivia, totaque urbe quasi domo uti.* Et nec inconcinna Vertranii emendatio, *nihil usquam periculosum sibi*, scribentis. Aegyptiis olim isthoc commune. Sic de ipsis Mela noster lib. I. cap. 9. *Cibos palam & extra sua tecta capiunt.* Ita & Hispaniarum reges in publico (sic & nos dicimus) cibos bis, terve, capiunt in anno, non tamen extra regiam. Antiquiores autem Romani alio spectabant, quum in propatulo coenitarent. Ita S. Isidorus lib. XX. Orig. cap. 2. *Apud veteres enim solitum erat in propatulo vesci, & communiter epulari, ne singularitas luxuriam gigneret.* Quo de egregius est Val. Maximi locus lib. II. cap. 5. *Fuit enim illa simplicitas antiquorum in cibo capiendo, humanitatis simul, & continentiae, certissima index. Nam maximis viris prandere, & coenare, in propatulo, verecundiae non erat: nec sane ullas epulas habebant, quas populi oculis subjicere erubescerent.* Idem pluribus Salesburiensis in Polycratici lib. VIII. cap. 7. refertque leges olim latas fuisse, quae jubebant, ut patentibus hostiis coenitaretur. Ipsas VALVIPATAS & VALVIFRAGAS adpellari, auctor est Portunianus, antiquissimus scriptor.

Altera lunae cursum, stellarumque VII. imagines pictas.] Puto hic coenationem illam Neronis designari, (jam enim in triclinio erant) de qua sic Suetonius cap. XXXI. *Praecipua coenationum rotunda, quae perpetuo diebus ac noctibus vice mundi circumageretur.* Imitabatur omnino coelestem machinam. quapropter & planetarum imagines ibidem quoque necessario adessent, quorum mentio in hacce Trimalcionici triclinii descriptione nihil posset signantius aliud prae se ferre. Facit enim & huc ferculum illud XII. signorum. Conveniens namque omnino foret etiam ipsum illi coenationi.

Qui dies boni, quique incommodi essent.] Ex eventibus rerum secundis, & adversis, omnia observarunt veteres bona, vel tristia; cujus plura in Camillo Plutarchus recitat exempla, refertque ab Heraclito reprehensum fuisse Hesiodum, quod ἀγαθὰς constituisset ἡμέρας, & φαύλας, uti in ejus opere patet, cui titulus Ἡμέραι. Ejusdem fuere & superstitiosi admodum observatores Romani, & vix, puto, reperiri gentem posse, quae pura omnino evaserit ex simili contagione. Ex nomine apud nos jam solum reliquo dierum, *aciagos*, nuncupatorum conligere est, ejuscemodi nugarum rationem aliquando etiam Hispanos habuisse. Eosdem dies faciunt viri docti cum illis, quos *atros* antiqui vocarunt, dictosque putant esse quasi *atriagos.* Alii ab Aegyptiacis diebus deducunt, qui in decretis canonicis notati: *Non observetis dies, qui dicuntur Aegyptiaci, aut Kalendas.* Pessimi ominis habiti dies Agyptiaci respectu illorum, in quibus Aegyptus olim plagis adflicta. itaque *Aciagos* velut *Aegyciagos* vocarunt prisci. Sed nos de his hic non plura, quum loco proprio in de Antiquorum Calculis Diatriba nostra abunde egerimus.

Ceterum ut movimus dextros gressus.] Similiter paullo post: *Retulimus ergo dextros pedes.* Hispane dicimus: *volvimos à mano derecha.*

Procubuit ante pedes] Supplicis gestus, precantisque. Arnobius lib. IV. *Et quia non supplices Mutuno procumbimus, atque Tutuno.* Ritus erat Persarum proprius, uti apud Curtium passim. Sic Alexander ad Sisigambim, Darii matrem, lib. V. *Procumbens saepe me venerari voluisti, inhibui.* Usque ad terrae contactum faciem demittebant procumbentes. indicat Ammianus lib. XVIII. cap. 19. de Antonino loquens, qui ad Saporem, regem Persarum, transfugerat. *Sublata tiara, quam capite summo ferebat honoris insigne, dissiluit equo; curvatisque membris, humum vultu pene contingens salutavit, patronum adpellans, & dominum.* Etiam Curtius lib. VIII. *Alexandrum venerantibus Persis, Polypercon, qui cubabat super regem, unum ex his mento contingentem humum, per ludibrium coepit hortari, ut vehementius id quateret ad terram,* &c.

Dispensatoremque in praetorio aureos numerantem.] Dispensator servus, qui domini pecuniae praepositus erat, ejusdemque jussu eam pro necessariis dispensabat, posteaque in sua breviaria accepti & expensi summas, ac rationes, inferebat. Unde apud Jurisconsultos merentur libertatem, si dominicas rationes ipsi tractaverint diligenter. Insignis enim locus est apud Suetonium in Vespa-

fiano cap. XII. de difpenfatoris cura in referendis in rationarium pecuniis Principis nomine expenfis: fimulque de adfcribendo titulum fummae, qui videlicet, modo fic fieri poffet, addebatur femper: *Expugnatus autem à quadam, quafi amore fui deperiret, quum perductae pro concubitu feftertia quadraginta donaffet: admonente difpenfatore quemadmodum fummam rationibus vellet referri? Vefpafiano, inquit, adamato.* Petronius vero dixit *numerantem*, ut Macrob cap. 4. lib. II. Saturnal. ubi de Augufto loquitur: *Secuto omnium rifu, difpenfatorem Caefar vocavit & feftertia centum millia numerare Graeculo juffit.* Sed novitio more; apud antiquiores enim difpenfatores pecuniam appendebant, non numerabant; unde eis nomen. fic Pompejus Feftus: *Difpenfatores dicti, qui aes penfantes expendebant, non adnumerabant.* Et in eandem fententiam veniunt Plinius XXXIII. Hift. Natur. cap. 3. M. Varro extremo lib. IV. L. L. D. Ifidorus lib. X. Etymol. Cornutus, aut quifquis eft Perfii ille vetus interpres, Sat. II. Papias, alii. Nobis difpenfatores dicuntur, *Thefereros*, & in Conftitutionibus pariter vocantur difpenfatores, qui Principum curant pecunias, thefaurorumque gerunt adminiftrationem. *Difpenfatio* difpenfatoris functio eft apud Suetonium in Vefpafiano cap. XXIII. & Othone cap. V.

Non tam jactura me movet.] Sic cap. CXVII. *Nec illum jactura moveri.* pariter & Catullus Carm. 12. de linteo amiffo.

Veftimenta accubitoria - - - - Tyria.] Cubitoria, vel accubitoria fcribas, nihil prorfus intereft. Facta igitur adcubitoria veftimenta ex purpura. Plinius inquit lib. IX. Hiftor. Natur. cap. 39. *Purpura dibapha quis jam non tricliniaria facit?* Eadem igitur *tricliniaria*, *adcubitoria*, & *coenatoria*, quorum fupra etiam cap. XXI. mentio. Sed in balneo, quaeris, fubducta fuere veftimenta coenatoria? haud inquam inepte. nam quum è balneo recta irent ad coenam, haud indecenter coenatoria jam induti irent etiam ad balneum.

Sed jam femel lota.] Aliter, *fed tantum femel lota.* fed longe abit à ductu litterarum. Qui vero interpretantur, *fed jam femel*, pro *fed tamen*, argute faciunt: aft duriufcula videtur locutio. Probior lectio mihi eft, *fed ea femel lota.* exaratum fors erat forma ifta, *ea jemel.* unde facile ftolidus librarius, *jam*, illud conflavit. In textum tamen recipere aufus non fum. Plurima eft fcriptoribus mentio de veftibus illis. Eleganti autem ambage bis tinctas concepit Ennodius Paneg. regi Theodorico dicto: *Exhibete, Seres, indumenta, preciofo murice quae fucatis, & non uno aheno bibentia nobilitatem tegmina prorogate.* Eft memoria & in Sacris Bibliis Numer. cap. XIX. 6. *Coccinumque bis tinctum facerdos mittet in flammam.* Sufpicor preciofiores purpuras pluries murice infectas. nam mihi Martialis haud oblique praeire videtur ad hancce conjecturam lib. II. Ep. 28.

Quaeque Tyron toties epot avere lacernae.

Et Epig. II. lib. X. qui locus unice Arbitro tempeftivus quum fit, miror tot interpretibus filentio fuiffe praetervectum:

ET LOTAM, ut multum, terque quaterque togam.

Cap. XXXI. *Ad fummam.*] Formulae hujufce varius apud Arbitrum ufus. fed quemadmodum in praefentia, faepius alias ufurpat. Loca parallela ifthaec occurrunt. fic cap. XXXVII. *Ad fummam, mero meridie fi dixerit illi tenebras effe, credet*, & cap. CV. *Ad fummam, adhuc patrimonii mei reliquias olent.* & cap. CXXXIV. *Ad fummam, qualem putas effe, qui de Circes toro fine voluptate furrexit?* cap CXI. *Ad fummam, relinquere fe pueros in domo Eumolpi, ut illum loquentem audirent.* Idem eft, ac fi aliter diceret, ut fummatim & fine ambagibus dicam, five, demum, denique, & quod Hifpani dicimus: *ien refolucion, ien fin, i finalmente.* Sic & Vitruvius praefat. lib. VII. *Ad fummam, mors ejus, ut parricidii damnati, varie memoratur.*

Vinum dominicum] Diverfum quippe erat à convivarum vino. qui nefcio an faftus divitum antiquorum fuerit, an fordes. ipfius autem apud fcriptores tam Latinos, quam Graecos, querela eft creberrima. Facete, more fuo, faepe Martialis. Sic lib. IV. Ep. 86.

Nos bibimus vitro, tu myrrha, Pontice, quare?
Prodat perfpicuus ne duo vina calix.

Tali nunquam nos fufpicioni erimus obnoxii, qui abftemii fumus, frigidamque omni nectare potamus fuaviorem. Et lib. VI. Ep. 11.

Quod non fit Pylades hoc tempore, non fit Oreftes,
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.

Juvenalis etiam Sat. V. 51.

Non eadem vobis poni modo vina querebar.

Nec minus falfe eum morem infectatur Lucianus, apud quem ita Saturnalium legumlator legem tulit: Οἶνον τοῦ αὐτοῦ πίνειν ἅπαντας. μηδ᾽ ἔστω πρόφασις τῷ πλουσίῳ, ἢ στομάχου, ἢ κεφαλῆς, ὀδύνη, ὡς μόνον δι᾽ αὐτὴν πίνειν τοῦ κρείττονος. *Eodem de vino omnes bibunto: neque profit diviti, fi caufetur vel ftomachi, vel capitis, dolorem, ut ideo bibat de meliore.* Et rurfus in Epift. Saturnal. Προειπεῖν δὲ καὶ τοῖς οἰνοχόοις, μὴ περιμένειν, εἴτ᾽ ἂν ἑπτάκις αἰτήσῃ πιεῖν ὑμῶν ἕκαστος, ἀλλὰ ἢν ἅπαξ κελεύσῃ, αὐτίκα ἐγχέαι, καὶ ἀναδοῦναι μεγάλην κύλικα ἐμπλησαμένους, ὥσπερ τῷ δεσπότῃ. Καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐτὸν πᾶσι τοῖς συμπόταις ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν, εἶναι. ἢ ποῦ γὰρ γεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον, τὸν μὲν ἀνθοσμίου μεθύσκεσθαι, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ τοῦ γλεύκους διαῤῥήγνυσθαι τὴν γαστέρα; *Utque praemoneantur pincernae, ne cunctentur, donec unufquifque noftrum fepties pofcat*

scat bibere, sed semel jussi protinus infundant, & ingentem calicem impletum tradant, aeque atque ipsi domino, utque unum, & idem vinum convivis sit omnibus. Alioqui ubinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic vino odorato generosoque temulentus sit, mihi contra musto disrumpatur alvus? Et tertio etiam ibidem. Idem & in cibis factum, quod magis adhuc spurcidicum. Unde omnium lepidissime à nescio quo Pontico quaesivit Epigrammatarius lib. III. Ep. 60.

> *Cur sine te coeno, quum tecum, Pontice, coenem?*

Ministratoris gratia est.] Vere: nec fugit Lucianum. ideo cavit iisdem in legibus: *οἱ διάκονοι πρὸς χάριν μηδενὶ μηδὲν. ἀλλὰ μηδὲ βραδυνέτωσαν, μηδὲ παρατρεχέτωσαν. Ministri ne cui quid favore danto, neque cunctantor, neque praetermittunto.*

Alexandrinis.] Argutuli Romam exinde adducti pueri, speciosique. Ovid. lib. I. Trist. Eleg. II.

> *Non ut Alexandri claram delatus in urbem*
> *Delicias videam, Nile jocose, tuas.*

Martialis lib. IV. Ep. 42.

> *Niliacis primum puer his nascatur in oris,*
> *Nequitias tellus scit dare nulla magis.*

Et supra Quinctilianus.

Aquam nivatam.] Notum jam, notari hic etiam Neronem, *cujus inventum decoquere aquam, vitroque demissam in nives refrigerare*, ut ait Plinius lib. XXXI. Histor. Natur. cap. 3. cujus & Juvenalis meminit Sat. V. & Suetonius cap. XLVIII. vocavitque *Neronis decoctam*. Fuit olim & potui nix ipsa decocta; aqua etiam ex nivibus dilutis; itemque aqua cum nive commista, sed quae parum ad Petronii interpretationem conducunt, itemque ad corporis valetudinem, uti apud Macrobium videre est lib. VII. Saturnal. cap. 12. Neronis autem decoctae *voluptas frigoris*, Plinius addit, *contingit sine vitiis nivis*. Subridet igitur opportune Arbiter, decocta illa uti in conviviis Principem ad pedum quoque lotionem, manuumque.

In manus infundentibus.] Plura hic ego congesseram, postea, quum animadverti, id laboris pridem convivialium rerum scriptoribus praeoccupatum, omisi consulto. Addam tamen, quod fortean non ita erit protritum, nimirum Romanos, aeque ac nos hodie, post epulas manus lavasse. Colligo ex divino Seneca, dum Lucilio vitae suae seriem exponit quotidianam Ep. 83. *Panis deinde siccus, & sine mensa in prandium: post quod non sunt lavandae manus.* Quia sordes videlicet non contraxerant cibo parcissimo: alias igitur non deforet ablutio. Confirmo insuper inlustri Suidae loco, qui & plura nos obiter edocebit: Ἀπόνιπτρον. Ἀριστοφάνης. ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας. εἰώθασι δὲ οἱ ἀρχαῖοι εἴποτε ἐκχέοιτο ἀπόνιπτρον ἀπὸ τῶν θυρίδων, ἵνα μή τις βραχῇ τῶν παριόντων, λέγειν· ἔξίσω. καὶ ἀπονίψασθαι τὸ δεῖπνον ἔλεγον. πρὸ τοῦ δείπνου δὲ κατὰ χειρός. *Malluvium. Aristophanes* [Acharn. 616.] *Ut manuum, ac pedum ablutorum aquam, & sordes effundentes vesperi. Antiqui autem, si forte manuum, aut pedum, ablutorum aqua ex fenestris effunderetur, ne quis ea rigaretur, praetereuntibus dicere solebant, De via. Et* ἀπονίψασθαι, id est, *manus abluere, dicebant POST COENAM. Ante coenam vero dicebant,* κατὰ χειρός, id est, *in manum* (aquam funde.) Athenaeus autem has locutiones permutat lib. X. moremque lavandi manus post coenam satagit multis stabilire. Vide jam, quaeso, quam altam ducat originem vulgaris formula nostratium, *agua va*, praemonentium, quum aqua ex fenestris effunditur.

Aliisque insequentibus ad pedes.] Nota, quaeso, quod lavatio isthaec in mensa, licet in balneo loti jam satis illis convivae, ut supra visum. Quapropter omnino fallitur vir doctissimus, quum ad ferit, si in balneis prius fuissent, neutiquam antiquos lavare pedes in convivio solitos. quod Arbitri suffragio plane reluctantis conatur tueri, quum ex antica oppositum hic ostendat ipse Petronius. Sic etiam apud Planudem Xanthus è balneo rediens iterum ante coenam jubet, ut pedes suos Aesopus lavet. Ipsum adi, nos loco parcimus longiusculo. Necessario autem: vel ob hancce consuetudinem, pedibus nudis adcumberent veteres: quandoquidem, ne stragula conspurcarent, haud fuisset prorsus necessarium, quod vulgo jam satis superque notum.

Ad pedes.] Plautus in Persa v. II.

> *Locus hic tuus est, hic accumbe. Ferte aquam pedibus, praeben' tu puere?*

Pelluvium adpellatum vas lavandis pedibus inserviens, ut *Malluvium* manibus: itemque *Malluviae*, & *Pelluviae*, auctore Festo. *Polubrum* quoque idem, teste Nonio. Modum indicat Livius: *Argenteo polubro, & aureo gutto.* Planius Fabius Pictor lib. XVI. *Aquam manibus, pedibusque dato, polubrum sinistra manu teneto, dextera vasum cum aqua.* Guttus, gutturnium est. sic etiam Varro lib. IV. L. L. *A Gutteis Guttum adpellarunt.* Festus: *Gutturnium vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo quod propter oris angustiam guttatim fluat.* Etiam *urceolus manalis* à manando dictus: ut & *aqua manalis*, quam vocem nescio ubi memini legisse. Unde Hispanorum *Aquamanil* eidem usui. Sic & hodie visuntur in antiquis marmoribus, quae triclinia repraesentant, pueri sinistra manu malluvium tenentes, dexteraque urceolum manalem. Et apud Ursinum in append. ad Triclin. Ciaccon. cujusdam id genus cernitur depicta imago.

An tota familia cantaret.] Aptissime dictum de familia Principis usque ad dementiam cantoris, nam

nam ut est in proverbio: ὁποία ἡ δέσποινα, τοῖαι ἐ θεραπαινίδες. *Qualis hera, tales & ancillae.* Ipse autem eo videlicet insaniae tandem devenerat, ut citharoedi habitu depingi amaret impendio numisque excudi; quorum hodie nonnullos exstare, nemo nescit. Ejus item mortem sibi consciscentis, novissimum fuit verbum, referente Constantino Manasse:

> Οἷον, ὦ Ζεῦ, κιθαρῳδὸν ὁ βίος ζημιοῦται.
> *Qualem, ô Jupiter, citharoedum mortales amittunt!*

Lege capp. XX XXI. XXII. Suetonii, ubi prorsus delirantem Imperatorem deprehendes, indeque locum istum luculenter inlustrari. Eadem etiam multis Dio, ac Plinius, saepius inculcant, Lucianus in Nerone, Joan. Saresberiensis lib. I. Polycratici cap. 7. Julianus Imp. in Caesarib. Eutropius lib. VII. Suidas.

Itaque potionem poposci: paratissimus puer non minus me acido cantico excepit.] Hinc observo equidem, nescio an usquam quantum est Criticorum observarit alius, quod pueri antiquitus bibentibus, nec sane intempestive tunc, ut alias, canere essent soliti. Plane etiam Horatius lib. II. Ep. II.

> *Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibenti.*

Traho huc & Manilium lib. V. Astron. vers. 327. ubi oriente lyra fidicines & cantores nasci docet:

> *Ille dabit cantus inter convivia dulces,*
> *MULCEBITQUE SONO BACCHUM, noctisque tenebris.*

Verbis autem, *noctisque tenebris*, convivia designat antiquorum, quae in multam noctem protrahebantur, ut supra diximus. Haud absonum est quod & Atheniensibus in festo, quod *Choas* adpellabant, fuit antiquitus factum. Indicebatur per praeconem certamen bibendi ad tubae sonitum. sic Aristophanes in Acharnensibus, [vers. 999.] ubi praeco clamitans inducitur.

> Ἀκούετε, λέῳ, κατὰ τὰ πάτρια τὰς Χόας
> Πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος. ὃς δ᾽ ἂν ἐκπίῃ
> Πρώτιστος, &c.
> *Audi, popule, more patrio Choas*
> *Bibendum ad tubam: qui vero ebiberit*
> *Primus*, &c.

Apud Suidam quoque memini me observasse huc conducentia, quae nunc non occurrunt.

Pantomimorum.] Qui *Pantomimi*, dicat nobis unicus Manilius lib. V. vers. 473.

> *Externis tamen aptus erit nunc voce poëtis,*
> *Nunc tacito gestu, referetque affectibus ora,*
> *Et sua dicendo faciet, solusque per omnes*
> *Ibit personas, & turbam reddet in uno.*

Plenius adhuc & planius Aristaenetus Ep. 26. lib. I. & Macrobius lib. II. Sat. cap. 7. quos vide. Ceterum in Neronem agnosce parum aberrans telum. Adeo enim scenicis artibus fuit addictus ille princeps, ut *Paridem pantomimum occisum ab eo, quasi gravem adversarium*, tradat Suetonius cap. LIV. Aeque, ac Petronius, illum etiam perstringit Plinius Panegyrico: *Idem ergo populus ille aliquando scenici imperatoris spectator, & adplausor, nunc in pantomimis quoque aversatur & damnat effeminatas artes, & indecora saeculo studia.* Latius vero Philostratus de vita Apollon. lib. V. Et Joan. Saresberiensis lib. I. de Nugis Curialium cap. 7. & caeteri jam supra laudati scriptores.

Cui locus novo more primus servabatur.] Vere, *novo more.* nam medius locus in conviviis honoratior erat Romanis, quod planum fecit scriptorum testimoniis inprimis eruditissimus noster Ciaconius lib. de Triclinio, Manutius lib. IX. Ep. Famil. Ciceronis epist. 26. & Lipsius lib. III. Antiq. Lect. Quod autem ex Festo proferunt interpretes non recte capiunt. neutiquam, *novo more*, primus locus Trimalcioni servaretur, si rex semper supra omnes accumberet. De Pontificalibus coenis tantum Grammaticus loquitur, aut de illis quibus Pontifices adhibiti. Nae talibus coenis ordo erat. Festo ipso auctore: *Rex, deinde Dialis, post hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto loco Pontifex Maximus.* Confirmatur Pontificalium librorum auctoritate, referente A. Gellio: *Super flaminem Dialem in convivio, nisi Rex Sacrificulus, haud quisquam alius accumbit.* & Servius ad illud lib. II. divini operis vers. 2.

> *Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.*

Quod satis etiam non vidit vir doctissimus.

In promulsidari.] Supra de *promulside* nos, quae jam ad Petronium post tot doctos viros sufficere videbantur. Addere tamen in praesentia lubuit, *promulsidare*, sive *promulsidarium*, mihi esse promulsidis, sive coenae primae partis ferculum, repositoriumve; Martiali *gustatorium* dicitur Ep. 88. lib. XIV. Arbitroque inferius cap. XXXIV. in promulside namque seu gustatione & esculenti quid fuit, & poculenti. Minime autem *promulsidare* vocari adsero vas continendae gustationi destinatum, ut omnes voluere eruditi. Plane hic indicat Arbiter, inquiens, *in promulsidari esse asellum Corinthium duabus lancibus tectum*, cui usui repositoria aut fercula in convivium inferri solita fuisse, hoc est, ut lances, & struices patinarias sustinerent, infra dicimus. Plane etiam indicat Ulpianus leg. 19. §. 10. ff. de aur. & arg. leg. *Sed si cui vasa sint legata, non solum ea continentur, quae aliquid in se recipiant, edendi bibendique caussa paratum, sed & quae aliquid SUSTINEANT. ET IDEO scutellas, vel PROMULSIDARIA, contineri.* Hinc vero neutiquam colligere est, quod *promulsis* necessario pro vase usurpetur aut lance: Itemque pro gustu aut antecoena minime usurpari posse

posse *promulsidem*, ut voluit nuper vir doctus ad Pallium Tertulliani, adseverans scilicet, nusquam de gustatione aut antecoenio *promulsis* dixisse priscum scriptorem. nam praeterquam quod suomet ipse gladio jugulatur, verba illa proferens Arbitri cap. XXIV. *Hoc belle cras in promulside libidinis nostrae militabit*; *hodie enim post asellum*, &c. omnemque adimit sententiae leporem, ibi asellum cum promulside confundens, quod, si diis placet, nunc in promulsidari artificiosi valde convivatoris asellum quoque vidit. plura praeterea testimonia obvia erunt cuique, ex quibus, ipsum falli, constabit manifesto. Adeat interim Ciceronis Epp. 16. 20. lib. IX. ad Familiares, ubi aperte *promulsidem* pro gustatione extulit Cicero.

Asellus erat Corinthius cum bisaccio.] Vera, quae hic Erhardus & Bourdelotius cogitant. Sed nemini ex nostris, certo scio, quod addam, in mentem venit; nisi ille, de cujus pravitate saepius in isto opere conqueror, postquam cum illo feci communes lucubrationes meas, pro suo, uti alia plura, hocce venditarit. Ecce originatio indubitatae fidei est, quam de Hispano nomine *Bisaças a Bisaccio* Romanorum duco haud cunctabundus. Vide Covarr. Thesaur. vocibus, *Biaças*, *Bicaças*. Sordebunt prae ista indubie quaelibet aliae Etymologos nostrates consulenti. Quod vero addit *tegebant asellum duae lances*, est videlicet inter duas lances esse illum constitutum.

Fuerunt & tomacula supra craticulam ferventia argenteam posita: infra craticulam Syriaca pruna cum granis Punici mali.] Primi nos hujusce loci sensum odorati sumus reconditiorem. in eo videlicet (quum ipse ex illis sit, qui ad Principis ingenium penitus exprimendum sunt compacti) plus aliud, quam verba sonant, necessario fuit requirendum. Sed jam ad rem. Primum sciendum est, quid sint *tomacula*. Verius enim, quod nos cognoverimus, adseremus in medium. *Tomacula* ergo ex variis plerumque carnium generibus olim fuisse confecta, indubium est. Carnes enim valde minutatim concidebant, unde eis nomen, ἀπὸ τῆς τομῆς, id est, *incisione*. Eas subinde condiebant cum ovis, aromatis, & oleribus, ex quibus omnibus in unum perfecte redactis globulos ad nucis magnitudinem efficiebant. Demum pilas, aut globulos illos omento involutos, aut in sartagine larido frigebant; aut, quod frequentius factum in craticula torrebant. Longum foret loca, unde isthaec depromsimus, referre. Bene igitur, qui idem cum tomaculis faciunt *offellas*, quod indicare mihi videtur & Martialis hexametro illo Ep. 221. lib. XIV.

Parva tibi curva craticula sudet ofella.

Quo & ille facit Ep. 48. lib. X.

Et, quae non egeant ferro structoris, ofellae.

Et alius lib. XII. Ep. 48.

Me meus ad subitas invitet amicus ofellas.

Ubi, *subitas ofellas*, non subito factas interpretor, nam id non facile: sed illico, ut amicus adsuit conviva, super craticulam ad torrendum impositas, qui è fumo videlicet fuissent quamprimum detractae. Ibi enim, uti notatum aliis, durabantur, siccabunturque. Idem prorsus hodie parissime nobis usurpatum, variis potissimum in suum farciminibus. Verum enim vero quum tomacula, offellae, sive insitia ex porcinis constarent ut plurimum partibus pinguissimis, necessario in mensam producenda erant satis calentia palato atque stomacho consulentibus. Id autem fieri neutiquam poterat, nisi craticulis ipsis adferrentur, foculoque opportune iisdem subjecto. Aperte hocce innuit Petronius, quum *tomacula* illa facit *ferventia*: aperte quoque Martialis, quum *fumantia* lib. I. Ep. 42.

Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis.

Ubi, id significare Valerium, & Raderus animadvertit. At numne, ais, ignis est subtus craticulam Trimalcionis argenteam injectus? Omnino, inquam ego: simulatus tamen & effictus, non verus. Ipsum indubie ut repraesentarent, Syriaca pruna infra craticulam posita fuere, & grana Punici mali. Aliter ineptissime profecto ferventibus eduliis adjungerentur. Quam proprie vero prunarum vicem pruna Damascena, & Punici mali grana possint subire, quisque animadvertet. Similes enim lusus insanientium fuere Principum delitiae, Neronis autem ingenio adpositissimi. Non alio abeunt, quae sequuntur cap. XXXIII. ligneae gallinae, in corbe ova ex farina figurata incumbentis, nugamenta, ut dicemus ibidem. Parissimae fuere & parissimis principibus insaniae. Sic Alagabalo Neronis simiae convivas suos ludificanti ipsissimus animus. Isthaec inter alia de ipso Aelius Lampridius scripta reliquit: *Pisum cum aureis*, *lentem cum ceraunis*, *fabam cum electris*, *& oryzam cum albis exhibens.* Cujus sane loci mentem penissime Casaubonus percepit, quicquid nuperus ejusdem Historici interpres incassum reluctetur. Nae ille miscebat aurum, gemmasque cum oleribus, aut natura aut arte iisdem adsimilantes, ut falleret sic etiam, perinde ut pluribus aliis, convivas suos, quum cibos adgrederentur. Inde prorsus Trimalcionicus concoena fatetur ingenue, cap. XXXIII. se suam fictorum ovorum partem voluisse abjicere; *nam videbatur illi jam in pullum coisse.*

Cap. XXXII. *Ad symphoniam adlatus est.*] Adferebantur in triclinium ad tibias, sed nimio tantum luxu prosluentes. Sic Antiochus, referente Polybio lib. XXVI. Histor. apud Athenaeum lib. X. cap. II. ad symphoniam adlatus est: εἰ δὲ καὶ τῶν νεωτέρων, φησὶ, συναισθοιτό τινας εὐωχουμένους

ὅπου δή ποτε, παρῆν μετὰ κεραμίου, καὶ συμφωνίας. Et ficubi convivari juvenes intelligerat, cum lagenis, & symphonia, illuc accedebat. Pariter & domum deducebantur à coena praecedentibus quoque lucernis, facibusve. Cic. in Catone: *C. Duillium M. filium, qui Poenos primus classe devicerat, redeuntem à coena senem saepe videbam puer. delectabatur crebro funali, & tibicine, quae sibi nullo exemplo privatus sumserat: tantum licentiae dabat gloria.* Idem de C. Duillio plures referunt. *Adlatus*, nempe Chiramaxio, aliove sellae gestamine, vel cathedrae. Sed verius lectica, ut supra cap. XXVIII. *Lecticae impositus quum ergo adferretur.*

Ad symphoniam.] Sic instrumentum quoddam musicum, *symphonia* adpellatum, describit S. Isidorus lib. III. Orig. cap. 22. *Symphonia vulgo adpellatur lignum cavum ex utraque parte, pelle extenta, quam virgulis hinc & inde Musici feriunt. Fitque in ea ex concordia gravis & acuti suavissimus cantus.* Ejusdem enim formae sunt antiquorum *Sistris*, nostrisque *Panderos*. Etiam S. Hieronymus Epistola ad Damasum adfirmat, quosdam olim Latinorum, *symphoniam* genus fuisse organi Musici, existimasse. An ergo de simili quodam musico instrumento capiendus hic, & saepe alias Petronius, ubi de symphonia mentio? Doctiores viderint, nos vero progredimur.

In cervicalia minutissima.] *Cervicalibus* locum fuisse in lectis tricliniaribus, jam Critici monuere. A cervice autem denominari, Priscianus docet lib. IV. & recte: nam delicatuiorum cervices subfulciebantur cervicalibus. Eadem cum pulvinis facit Volaterranus lib. XXVIII. *Pluma* erant referta. plane Martialis lib XIV. Ep. 146.

Tinge caput nardi folio: cervical olebit.
Perdidit unguentum quum coma, pluma tenet.

Inde Plinius jam claret, quum in Trimalciones ejusmodi invehitur lib. X. Histor. Nat. cap. 22. *Eoque deliciae processere, ut sine hoc INSTRUMENTO plumae durare jam ne virorum quidem CERVICES possint.* Loquitur ibi de lana anserum mollissima. *Cervicalia* nunc, *acericos*, nos adpellamus non magna vocis differentia si eraditur littera, *a*, in principio addita.

Expressit imprudentibus risum.] Id est, novitiis convivis, qui id nondum spectaverant. Sic cap. LXXIX. *imprudentiam locorum* tribuit eis nimirum, quibus, per ejusmodi anfractus egredi, non contigerat. Contra senem indigenam, suaeque rerum civitatis bene conscium, *prudentiorem* adpellat advena Encolpius cap. LXXXVIII. *Consulere prudentiorem coepi aetates tabularum* &c. De veteri autem conviva inquit cap. XXXVI. *At ille, qui saepius ejusmodi ludos spectaverat*, & cap. sequenti: *Deinde ut audivi veterem convivam.*

Pallio enim coccino.] Supra hunc locum, leviter tamen, tetigimus, ubi de palliis egimus. plene vero Lipsius cap. 23. Amphith. quem vide.

Circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam.] Et locus iste nominatim de Nerone accipiendus. Palam faciant Historici. Tranquillus sic prodidit in vita ejus cap. LI. ubi *mappam* illam *sudarium* vocat: *Ac plerumque synthesinam indutus, LIGATO CIRCA COLLUM SUDARIO prodierit in publicum, sine cinctu & discalceatus.* Habitus omnino est in triclinio discumbentis. ac proinde ego existimo mappis aut sudariis illis linteola omnino respondere, quae, *babadores*, vocamus, quibusque in mensa utuntur divites nonnulli, ac delicati homines. Dio σινδόνιον vertit, integrumque locum verbis illis concepit: *Τὰς ὅπλευτας χιτωνιόν τι ἐνδεδυκὼς ἐκεῖνος, ἐ σινδόνιον περὶ τὸν αὐχένα ἔχων, ἐξεπάτησε· καὶ γὰρ ἐν τούτοις ἤδη παρενόμει, ὥστε καὶ ἀζώστους χιτῶνας ἐν τῷ δημοσίῳ ἐνδυεσθαι.* Notum est & mappis illis adsutos quoque *clavos* fuisse.

Veste.] Vestis haec mihi palliolum est, quo habebat delicatulus ille caput inclusum; fieri enim aliter non poterat, quin humeros illud necessario contingeret. Aliis vero doctis viris *Focal* est, quod itidem, ajunt, esse habitum in deliciis olim, non ad raucedinem solum, aut anginam, adhibitum. Sed praeclare nugantur, nec adferunt exemplum, quo opinionem suam corroboratam videri velint.

In minimo digito sinistrae manus.] Longa apud Macrobium lib. VII. cap. 13. disceptatio, cur praecipue sinistra annulorum gestamini destinata sit. Attejus autem Capito rationem reddit, quam unicam adserre, digna enim scitu est, nobis adlubuit. Agit de immodica antiquorum in gemmis luxuria, scalpturisque ipsarum, ac subdit: *Hinc factum est, ut usus annulorum exemtus dexterae, quae multum negotiorum gerit, in laevam relegaretur, quae otiosior est, ne crebro motu, & officio manus dextrae preciosi lapides frangerentur.* Plures aliae sunt rationes, quas brevitati consulentes reticemus. Pluribus exsequitur Plinius lib. XXXIII. cap. 2. Apion Aegyptius apud A. Gellium lib. X. cap. II. & apud Macrobium alii. Inde Tertullianus ait extremo lib. de Habitu mulieb. *Et sinistra per singulos digitos de saccis singulis ludis.* Notaque est Sabinorum historia, à quibus Tarpei filia quod in sinistris manibus haberent postulavit, annulos intelligens: *illi vero scuta pro aureis donis fuere congesta*, tradente Livio lib. I. ab V. C. cap. II. natantque testimonia auctorum voluminibus. Verum enim vero minimus digitus olim, ut medius, annuli honore privatus, quod plane Petronio, aliisque non paucis repugnare videtur. ipsus Capito: *Medium & minimum vitaverunt, ut ineptos, alterum magni*

gnitudine, *brevitate alterum*. Sed postea turbatum hocce, sicut omnia. aperte Seneca lib. VII. Nat. Quaest. Et Martialis Epig. 63. lib. V.

Per cujus digitos currit levis annulus omnes.

Annulum grandem.] Magnorum annulorum gestationis originem ab ipsisnet olim Sabinis trahere Romani potuere. sic Livius loco laudato: *Quod gemmatos magna specie annulos habuerint Sabini*, &c. Hinc & Martialis tibi lucis nonnihil mutuatur, qui *annulum gravem* vocavit; nam quia grandes annuli, erant & graves. Ideo *Dactyliotheca* excogitata ipsis reponendis. ita lib. XIV. Ep. 121. cujus Lemma *Dactyliotheca:*

Saepe gravis digitis elabitur annulus unctis:
Tuta mea fiet sed tua gemma fide.

Ea propter & inventum postea delicatum discrimen, annuli nempe aestivales, qui leviores; hiemales item, qui graviores forent. Id Juvenalis Sat. VII.

Semestri vatum digitos circumligat auro.

Et planius Sat. I. in Crispinum, quod jam Criticis puto esse notatum.

Extremo vero articulo digiti sequentis.] *Annularis* nempe, sive, ut vocat Macrobius *medicinalis*. apud quem & rationem videre est, quam ei praestitit Attejus Capito. Praeterea notandum, in singulis articulis à priscis gestatos annulos. ideo, *extremo*, expresse Petronius addidit. Aperte Seneca: *In omni articulo gemma disponitur.* Immo & in uno articulo plures. Martialis lib. V. Ep. 11.

Sardonychas, smaragdos, adamantas, jaspidas uno
Portat in articulo Stella, Severe, meus.

Nisi de annulo uno ridicularia hyperbole hocce dictum sit. Sed omnium maxime mirum est, quod ex dictis conligere licet, nimirum quod ipsisnet in articulis annulos antiqui gestarunt. nam id summo manum impedimento foret procul dubio. Fateor me diu hic haesisse; nihilque crepera admodum in re adfirmare sum ausus, quousque in Clementis Alexandrini locum incidi, qui ut fugitivus mos denuo in lucem proferretur, vel solus quidem sufficeret. Inquit ergo lib. III. Paedagogi cap. II. Ἀλλὰ καὶ τὸν δακτύλιον οὐκ ἐπ' ἄρθρῳ φορητέον τοῖς ἀνδράσι· γυναικεῖον γὰρ τοῦτο· εἰς δὲ τὸν μικρὸν δάκτυλον. καὶ τοῦτο εἰς τὸ ὕπατον καθιέναι. ἔσται γὰρ οὕτως εὐεργὴς ἡ χείρ, ἐν οἷς αὐτῆς δεόμεθα. καὶ οὐ ῥᾷστα ὁ σημαντὴρ ἀποπεσεῖται, τῇ μείζονι τοῦ ἄρθρου συνδέσει φυλαττόμενος. *Sed neque à viris est annulus in articulo ferendus: hoc enim est muliebre: sed in parvo digito, atque adeo in extrema ejus parte est conlocandus: ita enim erit manus ad operandum expedita in iis, in quibus ea egemus: neque facile excidet sigillum, quod majore articuli ligamento custoditur.*

Ferreis velut stellis ferruminatum.] Annulum aureum, ait, ferreis stellis ferruminatum, uti Jureconsultus, *scyphum argento ferruminare*. Innuit enim Petronius, auro ferreas stellulas fuisse inclusas, alte impressas, & inligatas, de quo late Salmasius ad Claudium Trebellii Pollionis cap. XVII. Haud absimile hoc opus ab illo, quod *Vermiculatum* dicitur. *Atauxia*, Arabico nomine nos adpellamus. nam eo Mauri sunt artifices insignes. De hocce indubie & accipiendus Tranquil. in Aug. cap. VII. *Thurinum cognominatum, satis certa probatione tradiderim, nactus puerilem imagunculam ejus aeream veterem, ferreis ac paene jam exolescentibus litteris hoc nomine inscriptam.* ubi Casaub.

Dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum.] Clarius hic Neronem significare non potuit. Sic de ipso Suetonius cap. VI. *Exuvias serpentis AUREAE ARMILLAE inclusas DEXTRO BRACHIO gestavit.* Inde & notatus Caligula Neronis archetypus, referente ipso Tranquillo cap. LII.

Dextrum lacertum armilla aurea.] Proprie dixit *lacertum*, ubi armilla. nam *Armea* dicta ab armo suprema brachii parte in humeros, collumque vergente. Festus: *Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant. Unde arma ab his dependentia sunt vocata.* Ab *armea* deinde diminutivum *armilla* factum est. Ea quoque suprema brachii pars vocata *lacertus*. Addit, *dextrum*, novo more: nam antiquiores brachiis laevis armillas gestavere. Livius lib. I. ab V. C. cap. II. ubi de ambiguo pacto Tarpejae virginis verba sunt: *Additur fabulae, quod vulgo Sabini aureas armillas magni ponderis brachio laevo, gemmatosque magna specie annulos habuerint, pepigisse eam, quod in sinistris:* &c. Quod idem Dionysius Halicarnass. [Lib. II. p. 105. 33.] enarrat. Proprius ergo ornatus fuit militum, ut supra etiam dixit Festus. Isidorus item lib. XIX. cap. 31. *Armillae autem proprie virorum sunt, collatae victoriae causa militibus ob armorum virtutem. Unde & quondam vulgo Viriolae dicebantur.* Glossae: ψέλιον, *Viriola*, *Armilla*. Erat *Viriola*, deminutivum etiam à *Viria*. vocabant & *Calbeos*, sive *Galbeos*. etiam Festus: *Calbeos armillas dicebant, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur.* Quia in brachiis ergo gestatae armillae, adpellatae & *Brachiales*; ipsae Glossae, Βραχιάλιον. *Viriola*. & quia in brachiis postea dextris, *Dextralia*, & *Dextrocheria*, ut S. Isidorus, ac plures indicant. Et *Spinther* item genus armillae, ut Festus in *Spinther*, & Priscian. lib. V. Erit igitur εἰρωνικὴ Neronis inrisio illa armillae ostentatio, utpote parum viri, quod satis notum: cujus haud secus mollitiem insectabitur, si vel armillas pro, uti etiam fuere, feminarum sumas ornamentis. Ipsarum autem imagines jam

An-

antiquarii dedere, Chifletius in Vesontione urbe, & Pignorius de Servis. quibus non injucunde oculi pascuntur intuentium. plurefque ftatuae hodie fpectantur antiquorum, armillis hifce confpicuae.

Et eboreo circulo lamina fplendente connexum.] Eboreo circulo forte exuviae illae ferpentis inclufae; Circulus autem ipfe armillae indubie annexus. Erant enim armillae teffelis diftinctae, gemmifque. quo pertinet illud Juvenalis Sat. IX.

- - - *Cui fuccina mittas*
Grandia.

Ubi Scholiaftes vetus (Probum Birthium nonnulli nominant) *gemmata dextrocheria.*

Dentes perfodit.] *Perfodit*, ut Martial. lib. VI. Ep. 74.

Foditque tonfis ora laxa lentifcis.

Appulejus, *exfcalpit*. At aliud eft *Dentifcalpium*, nimirum quo dentes lavantur, fcalpunturque: aliud *Dentifricium*, videlicet pulvifculi candidi, quibus dentes fricantur, Graecis ὀδοντότριμμα. Confudit tamen Appulejus in Apologia, quem vide.

Cap. XXXIII. *Cum tabula terebintina, & cryftallinis tefferis.*] Aleatorius lufus talorum, tefferarum, & calculorum, res valde confufa eft hodie, & implicata. Ea propter non pauci ex humanioris litteraturae candidatis hanc exornandam fpartam fufceperunt: fed tale horum ludorum tatum eft, ut, contrario fibi quum plures opponantur docti viri, tamen de manifefto errore jure poftulare neminem poffis: tantis funt fcriptorum, qui laudantur, exempla involuta tenebris. Nos olim denfam admodum caliginem illam difcutere conabimur, & fortaffe non ludemus operam. Interea, quod indubium eft, & huc praefertim facit in praefentia, proferimus: nimirum fimiles ludos inter conviviorum oblectamenta antiquitus numerari, ac fere femper in ipfa inferri folitos. Auctores enim fcatent teftimoniis. Addimus & Neronem hic plane perftringi, de quo fic fcriptum Suetonius reliquit in ejus vit. cap. XXX. *Quadringenis in punctum HS. aleam lufit*, quod de tefferis accipiendum, jam dudum eft, quod probe cenfuit Calcagninus. Ceterum tolerabiliorem facit luforiam tabulam terebintinam gemmea illa M. Pompei, cujus videlicet apud Plinium in Hiftor. Natur. cum admiratione mentio cap. 2. lib. XXXVII. *Tranftulit alveum cum tefferis luforium è gemmis duabus, latum pedes tres, longum pedes quattuor. & ne quis ea de re dubitet, nulla gemmarum magnitudine hodie prope ad hanc amplitudinem accedente.* Latinis *alveus*, five *alveolus* tabula luforia dicta eft, etiam *abacus*: Graecis τάβλα, πλινθίον. tefferae, *lepufculi, jacula, quadrantalia, numeri; item* κύβοι, ἀστράγαλοι.

Pro calculis enim albis, aut nigris.] Quid eadem in tabula calculi cum tefferis? Ludus enim, quem finire cupiebat, calculorum fuit, uti fatis liquet ex fequentibus. Quid ergo tefferae adhibitae eidem ludo? Latet adhuc ludi genus tenebris antiquitatis involutum, unde etiam & non pauca auctorum loca quadam quafi nocte offunduntur. Cedet forfitan dici aliquando caligo, lufumque locaque equidem, fi Deus det, luce clara illucifceam in Diatriba de antiquorum Calculis. Nunc autem, calculi, inquam, geminis coloribus erant diftincti. Lucanus in Panegyrico ad Pifonem:

Callidiore modo tabula variatur aperta
Calculus, & vitreo peraguntur milite bella,
Ut niveus nigros, nunc & niger alliget albos.

Et Martialis lib. XIV. Ep. 17.

Hic mihi bifseno numeratur teffera puncto,
Calculus hic gemino difcolor hofte perit.

Sidonius item Apollinaris Ep. 12. lib. VIII. *Hic tabula calculis ftrata bicoloribus.*

Interim dum ille omnium agmen tefforum inter lufum confumit.] Locus ifte ex illis eft, de quibus bene praecipue nos opere in ifto meritos effe, exiftimare poffumus. Illum fupplemus, & interpretamur, an vere, judicium tantum penes doctos efto. Τὸ *agmen*, ubi afterifcus erat, infcruimus, adeo concinno fenfu, ut illud, aut fimile quid, neceffe habuerit fcripfiffe Petronius. quod ex peculiari ludi illius ratione (cujus nunc ea tantum, quae huc conducere videbuntur, adtingam) Phoebo fiet meridiano clarius. Ludus ergo ille belli omnino prae fe ferebat imaginem, ut eleganter Martialis dixit lib. XIV. Ep. 20. quod eft de calculis:

Infidiofiorum fi ludis bella latronum,
Gemmeus ifte tibi miles, & hoftis, erit.

Et Lucanus:

- - - *Vitreo pugnantur milite bella.*

Et crebriter omnes. Deinde, ars lufus erat, haud aliter ac in bello fit, calculum hoftem inter duos milites, hinc & hinc domunculis tabulae conlocatos, ita comprehendere, ut neutiquam hofti illi fubterfugiendi alius relinqueretur locus; itaque de medio, revera autem de tabula, velut devictis contingit, tolleretur. Omnia haec mira brevitate Julii Pollucis infignis locus manifefta reddit lib. IX. cap. 7. [Segm. 98.] Διαγραμμισμὸς δὲ παιδιὰ διὰ πολλῶν ψήφων κατὰ τὰς χώρας, ἡ τέχνη τῆς παιδιᾶς ἐστι, περιλήψει τῶν δύο ψήφων ὁμοχρόων τὴν ἑτερόχροον ἀναιρεῖν. *Calculis autem bipartito fecundum colorem divifis, ludi bujus ars eft: duorum concolorum comprebenfione, alterum difcolorem tollere.* Inde pariter jam multi fcriptorum loci lucem accipient. Nobis autem hic unum; aut alterum, defignare tantum, adlubuit, quum plenius

nius alibi id simus praestituri. sic Ovidius lib. III. ἐρωτοτεχνίας:

Cautaque non stulte latronum praelia ludat:
Unus cum gemino calculus hoste perit.

Et lib. II. Trist. Eleg. I.

Discolor ut recto grassetur limite miles,
Quum medius gemino calculus hoste perit.

Martialis item lib. XIV. Epigr. 17.

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Aliique. Inquit ergo Arbiter: *Dum consumit agmen testorum*, hoc est, dum unusquisque calculus a gemino hoste circumventus perit, ac tollitur. Hinc jam obscurissima in re viros doctos caecutire, nihil erit mirum: modo ignara juventus, fidem illis habere, caveat omnino. Sic erit & à nupero Petronii interprete hic praecipue cavendum, qui locum istum restituere pariter conatus est. Non vidit vir eruditus, quod tesserarum numerus illo in lusu nunquam consumitur, & terebintinas tesseras in Petronio non esse.

Testorum.] Calculorum intelligit. eadem ratio calculorum nominis, ac testorum. ut initio lapillis ludebant, ita & testis. Petronio autem magis, quam *testa*, videtur *testum* adrisisse, ut rursus infra cap. CXXXVI. *Animadverto Enothaeam cum testo, ignis pleno.* Ita & *scrupi* vocati sunt calculi illi. Cicero lib. I. de Oratore: *Pila bene, & XII. scrupis, ludere.* Quintilianus lib. II. *At vero Scaevola in lusu XII. scruporum, quum prior calculum promovisset*, &c. Nuncupati etiam priscis auctoribus *latrones* & *latrunculi*, & *canes*: suos vero quisque lusor *milites*, alterius appellabat *hostes*: λίθοι, ψῆφοι, πέσσοι Graecis dicti. Postea autem à materia varia, *gemmei*, Martiali: *vitrei*, Ovidio, Lucano, & Martiali: *aurei*, & *argentei*, Petronio.

Repositorium adlatum est cum corbe, in qua gallina erat lignea &c.] Repositorium istud etiam in gustatione. indicat clare Petronius, quum inquit: *gustantibus adhuc nobis.* ac postea cap. sequenti. *Et gustatoria pariter à choro cantante rapiuntur.* Adhuc ergo in antecoena illi convivae. Hinc autem animadvertere quoque licet Sybaritici patrisfamiliae exquisitum ingenium, apud quem voluptatis architectum omnia noviter machinabatur gula ingeniosissima. nam quum moris esset, coenam ab ovis tunc temporis frequenter auspicari, ut in eo etiam convivis suis imponeret, & insaniae suae specimen praeberet egregium, ova illa excogitavit Trojana, mira quidem novitate constructa, ipsaque cum rei veritate pugnantia. Ei tempestive sane corbis, gallina, & palea simul adhibita; & addita insuper simulatio illa convivatoris: *Amici, ait, pavonis ova gallinae jussi supponi, & me-Hercules timeo, ne jam concepta sint. tentemus tamen, si adhuc sorbilia sunt.* quae omnia denique effectissime erant conficta, adeoque ut deceptus Encolpius conviva fateri non erubesceret, se paene projecisse partem suam; nam videbatur illi jam in pullum coisse. Ova autem in coenae prooemio apponi solita fuisse, nihil, puto, magis protritum. inde est Horatianum illud, quod formam proverbii habet lib. I. Sat. III.

- - - Si conlibuisset, ab ovo
Usque ad mala citaret.

Ubi Acron: *Ovum enim initium coenae erat, quippe quod in gustu statim à balneis offerebatur.* Sic Porphyrio, Athenaeus, Varro, Cicero, & plures alii.

Repositorium adlatum est.] Variae repositorii fuerunt scriptoribus priscis acceptiones, quod non animadvertisse, occasioni fuit viris doctis insigniter inter se diffidendi. Nobis vero, quaestiunculis omissis, quid Petronio *repositorium* sit, satis erit ostendere. Tabula nimirum illa, qua struices ciborum variae exstruebantur, sive ipsae struices imponebantur patinariae, hoc est, lances cum opsonio, Petronio vocatur *repositorium.* Huic usui illud destinatum, apud Athenaeum quoque videre est lib. IV. cap. 2. Καὶ μετὰ τὸν πότον ὑαλοῦς πίναξ διπηχύς πως τὴν διάμετρον, ἐν θήκῃ καθακείμενος ἀργυρᾷ, πλήρης ἰχθύων ὀπτῶν, πάντα γένη συνηθροισμένων, ἅπασί τε προσεδόθη. *Post compotationem, vitrea lanx diametro bicubitalis in repositorio collocata argenteo, assis piscibus omne genus congestis plena, adposita est.* Illa ergo ad mensam adferebatur à duobus vel pluribus servis, super ipsamque reponebatur: unde potuit etiam nomen invenire. Sic etiam auferebatur subinde, ut alteri sequenti locum relinqueret. Hoc plane Petronius indicat, quum cap. sequenti inquit: *Quum subito signum symphonia datur, & gustatoria pariter a choro cantante rapiuntur.* Et deinde cap. XXXV. *Laudationem FERCULUM insecutum est*, &c. Ferculum, & repositorium idem. Sic, quum ferculum ipsum incipit describere, ait: eodem cap. *REPOSITORIUM enim rotundum*, &c. & cap. XXXVI. *Ad symphoniam illi tripudiantes procurrerunt, superioremque partem REPOSITORII ABSTULERUNT*, (scilicet rotundi illius XII. signorum) *quo facto videmus infra, scilicet in altero FERCULO, altilia, & sumina*, &c. Id genus repositoriorum exstat apud Plinium, Athenaeum lib. IX. sub pr. & Plutarchum mentio, in Pelopidae vita, unde etiam Philander infert ad cap. 5. lib. VI. Vitruvii, mutari repositoria ista consuevisse. Plinium autem de ipsis quoque capio lib. XXXIII. cap. II. ubi inquit: *Repositoriis argentum addi sua memoria coeptum, Fenestella dicit, qui obiit novissimo Tiberii Caesaris principatu. Sed & testudineatum in usum venisse. Ante se autem paullo lignea ROTUNDA solida, nec multo majora, quam mensas, fuisse. Se quidem puero QUADRATA, & compacta, aut acere operta, aut* ci-

citro coepisse. Mox additum argentum in angulis, lineasque per commissuras. Erant igitur variis figuris fabrefacta, struicibus tamen potissimum convenientia. disertim Petronius ipse cap. XXXVI. *Repositorium enim rotundum duodecim habebat signa in orbe disposita.* Est infra etiam *quadratum* aliud, aut *quadrangulum*, de quo & nobis erit loquendi occasio. *Compostile* Ennodius vocavit Epig. 22. quod Arbiter *repositorium*, à compositis scilicet in eo lancibus obsoniorum. Septem paropsides gravatae conlocatae erant in illo Ennodii. ubi erudite Sirmondus.

Convertit ad hanc scenam vultum Trimalcio.] Istam veram esse hujus loci scripturam, censemus. Optime enim de quovis figmento *scena* dicitur, ducta origine ab eo, quod in scena res gestae, sed fictae ut plurimum, agerentur. Sic Senecae saepius est, passim Appulejo etiam, Tertulliano, & aliis pluribus, quod observarunt jam viri docti, & nos infra cap. CXVII. haud intempestive tangimus.

Cochlearia non minus sex libras pendentia.] Veterem hic exhibuimus lectionem, cujus sententiae fides non ut religiosae sub testibus orationis, sed potius uti exaggerationis jocularis, sumenda est. Id ergo non vidisse, novitiae scripturae hujus, *selibras pendentia*, ansam conrectoribus praebuit. *Cochleare* notum est convivialis supellectilis instrumentum, ad liquida capienda potissimum deserviens. Lexicon vetus: *Cochleare*; δοῖδυξ. recte. nam ejusdem formae instrumenta coquinaria etiam usibus adhibita. Vide Aristophanem in Equitibus. [vers. 980.] In marmoribus antiquis reperiuntur ipsorum imagines expressae.

Partem meam.] *Pars* de cibi portione. sic Plautus Menaechmis III. II. 14.

Satur nunc loquitur de me, & de parti mea.

Sed plura jam interpretes.

Pinguissimam ficedulam.] Valde olim in deliciis habitae sunt ficedulae. sic Phavorinus Orator: *Is nunc flos coenae habeatur inter istos, quibus sumptus, & fastidium pro facetiis, procedit. Qui negant ullam avem, praeter ficedulam, totam comesse oportere.* Ficis fiebat pinguis ficedula, & inde ei nomen. falso Martialis lib. XIII. Ep. 49. ubi loquitur ficedula:

Quum me ficus alat, quum pascar dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

Pari ratione συκαλὶς dicta Graecis. Ast Becmannus in Originibus Ling. Lat. per auctumnum solum, ait, ei esse ficedulae nomen, quia tunc ficus edat; sed cetero anni tempore *Melancoryphus*, quod apicem capitis nigrum gestet; unde versus:

Sumque melancoryphus, quod mihi fuscus apex.

Res est prorsus ridicularia. Erant pingues opido commendatae. Ideo ἀγλααὶ Epicharmo συκαλίδες dictae apud Athenaeum lib. II. [p. 65.] Nitet enim, quod pingue est.

Ficedulam inveni.] Non improprie Trojana vocarentur illa ova. nam, ut adposite Sarisberiensis: *Et in hunc modum farciendo quam plurima, facimus esse Trojana.* Neutiquam absimilia, quae apud Martialem *ova* dicuntur *secta* lib. X. Ep. 48.

Secta coronabunt rutatos ova lacertos.

Et lib. V. Ep. 79. *divisa:*

Divisis cybium latebit ovis.

Quae pariter ei Epigrammatario in gustatione quoque sunt. Inclusus in illis ovis piscis vocatus Cybium, ut in Trimalcionicis ficedula. Platina vero illa conficere condireque edocet lib. IX. de tuend. valetud. De his ergo procul dubio erit, me interprete, Juvenalis capiendus Sat. V.

Sed tibi DIMIDIO constrictus Cammarus ovo
Ponitur.

Vide etiam quae de porcis Trojanis infra adnotamus.

Cap. XXXIV. *Si quis nostrum iterum vellet, mulsum sumeret.*] Primam sitim in coena, immo in promulside, mulso sedabant antiqui. Plane autem hic docet Petronius, si iterum in gustatione sitirent, mulsum & iterum procul dubio potabant. nunc Trimalcionis convivae adhuc erant in gustatione. & quia jam removere gustatoria proximum erat, clara voce praemonuit Trimalcio, Si quis iterum vellet, mulsum sumeret. Aperiunt clarius sequentia: *Quum SUBITO SIGNUM SYMPHONIA DATUR, & gustatoria pariter à choro cantante rapiuntur.* Haec vera est mens hujusce loci, eritque ex sententia illorum, qui aliter usque adhuc senserunt. Mulsa aqua & Turcae hodie utuntur adsidue. Marciius autem de mulso plene ad Horatii lib. II. Sat. IV. ac plures alii.

Colaphisque objurgare.] Vel hinc discere posses, antiquis, *objurgare*, non tantum verbis fuisse, sed verberibus etiam, quod jam docti viri adnotarunt. Plato apud Senecam lib. III. de Ira, cap. 12. *Tu, inquit, Speusippe, servulum istum verberibus objurga, nam ego irascor.* Columella sic, *objurgare flagello.*

Insecutusque est supellecticarius.] Valde mihi hic suspectus *supellecticarius* cum *scopario* confusus, vilissimo mancipio: nisi hocce etiam deliciis Trimalcionis perinde tribuitur, ut in coelo munus ipsum Mercurio dedit facetissime Lucianus in Deorum Dialogis. inquit ergo Deus ille, ubi de laboribus suis cum Matre Maja conqueritur: Ἕωθεν γὰρ ἐξαναστάντα σαίρειν τὸ συμπόσιον δεῖ. *Nam mane protinus surgendum est mihi, statimque verrendum coenaculum, ubi Dii compotant.* Nec magis subsidii est in altera lectione, quam plures vul-

vulgati antiquiores praeferunt, *lecticarii*. Ideo nobis, eam amandare in desertas insulas, visum, & illam videlicet amplecti, quam ceteris viri docti praeposuere. Illi autem *supellecticarii* sunt, qui in in veteribus Inscriptionibus dicuntur A SUPELLECTILI.

Argentumque inter reliqua purgamenta scopis coepit verrere.] Simile illud Senecae Patris in Controvers. 25. *Inter PURGAMENTA, & jactus coenantium, & sparsam in convivio scobem, humanus sanguis EVERRITUR.* Et paullo post: *Inter temulentas ebriorum reliquias humanum EVERRITUR caput.* Plato item Comicus apud Athenaeum lib. XV. Jambicis istis:

Ἐγὼ δ' λύτρον παραχέων εἰσέρχομαι.
Κἀγὼ δ' παρακορήσων.
Aquam lavandis manibus ut offundam, venio:
Ego vero EVERRAM.

Puto equidem per singulos missus officio suo functum esse supellecticarium, immo, quoties mutarentur repositoria. Verumenimvero inter novas Trimalcionis elegantias etiam videtur illud recensendum, hoc est, scopis verri preciosa pavimenta apud ipsum, quum potius illa leviter alias spongiis extergerentur antiquitus, collectis tamen prius, quae de mensa cecidissent, purgamentis, ut docet Ulpianus. quod de Asarotis vulgare est.

Equum Mars amat.] Proverbium sapit, ductum fortassis ab illa origine, à qua ortum etiam, ut Marti equus immolaretur apud Romanos Idib. Decemb. nimirum quod crederent, ἵππῳ τὴν Τροίαν ἁλωκέναι, *equo captam fuisse Trojam*, ut ait Plutarch. ἐν Ῥωμ. Sed quidnam *equus* habet cum illo commune, *mensam cuique suam adsignari?* Suspicabar ego, quod haud aliter, atque uno in equo tantum unico sessori sella paratur, quod & Martialis dixit lib. V. Ep. 40.

Uno credis equo posse sedere duos?

sic & in illis mensis factum, quum unicuique scilicet convivae mensa sua adsignaretur. quod igitur evitando aestui foret indubie potissimum remedium; in Heroumque conviviis fieri solitum, ex Homeri Odyssea lib. I. notat Athenaeus.

Addiditque, *obvii & per discessum servi minorem nobis aestum sublata frequentia facient.*] Sic lacunam supplevi, & sic locum desperatissimum haud incommode restituere conatus sum, quo loci tantum nostrae emendationis est vox *obvii*, quae propius accedere visa ad monstrum illud dictionis *obit*, quod in *obiter* vulgati nonnulli ineptissime mutarunt. Ceterum ex variantibus MSS. Codicum lectionibus concinniora seligentes integram periodum conflavimus, cujus sensus perspicuus. Aestum removere Trimalcioni satagenti duo venerunt in mentem. primum, convivarum cuique suam mensam adsignare: alterum, elevare frequentiam concursantium servorum, jussis videlicet ab triclinio nonnullis discedere. Haec ad unguem omnino cohaerent, ac dum alius meliora nobis exhibet, possunt tolerari.

FALERNUM OPIMIANUM ANNORUM CENTUM.] Cujusque generis vinum anno videlicet DC XXXIII. V. C. genitum (cujus tunc foecundissimus proventus) L. Opimio Consule, *Opimianum* fuit ab eo denominatum. Clare hoc Plinii indicant verba lib. XIV. cap. 14. *Apothecas fuisse, & diffundi solita vina anno* DC. XXXIII. *Urbis apparet indubitato Opimiani vini argumento, jam intelligente suum bonum Italia. Nondum tamen ista genera in claritate erant. Itaque omnia tunc genita unum habent Consulis nomen.* Id *tunc*, ipsum annum DCXXXIII. denotat, quo ipsus Opimius Consul. Idem Plinius sibimet quidem interpres cap. 4. ejusdem libri: *Anno fuit omnium generum bonitas L. Opimio Consule* &c. ita & lib. 11. Vellejus Paterculus cap. 7. *Hic est Opimius, à quo Consule celeberrimum Opimiani vini nomen: quod jam nullum esse spatio annorum colligi potest, quum ab eo sint ad te, M. Vinci, Consulem* CLI. Quo & procul dubio Martialis adlusit lib. VII. Ep. 78. quum ait, se *vinum consulare* potasse, anniculum vero scoptice subintelligens. Sed major mehercules Falerni Trimalcionici aetas, si hominum aetates computamus. Anno videlicet DC XXXIII. Consul Opimius: ad mortem vero Petronius actus anno DCCCXIIX. medii ergo sunt inter utrumque CLXXXV. anni. Satyrici autem hujusce codicilli, ut primum dictum est, supremae tabulae fuere Arbitri testamenti. Parum igitur Petronii fides ex Vellejo constaret, nisi pro illa plane testimonio expresso staret Plinius Secundus oculatus testis, nimirum quum de opimo Opimiani Consulatu addit cap. 14. *Durantque adhuc vina ducentis fere annis.* Exsertim, *adhuc*, hoc est, sua aetate. Praeterea autem *saeculare* aliud vinum apud Martialem lib. VIII. Ep. 48.

Amphora centeno Consule facta minor.

Ubi, *facta minor*, illud est, quod Hispani dicunt, *decentado*. Velut lib. XI. Ep. 27. ad suum Ganymedem:

Pocula da labris facta minora tuis.

Ait, ANNORUM CENTUM, subintelligiturque, ET QUOD EXCURRIT. id namque interdum non additum usque ad integrum saeculum.

Verum est, vinum Opimianum praesto.] Isthaec antiqua est, & vulgata lectio, nostraque adpositissima interpunctione vera juxta atque clara. Facessant ergo hinc viri doctissimi cum suis emendationibus, quibus neutiquam janrhic concedendus locus. Illud autem, *verum est*, ἢ μὰ τὸν

(T 2) pro-

proferendum, quod rem miram valde adferere videatur Trimalcio, hoc est, vivere vinum adhuc tam multae aetatis videlicet.

Larvam argenteam.] Explicet hic unus Seneca paucissimis verbis totum de larva locum, quem miror tot interpretes praetermisisse. Ecce sic Ep. 24. loquitur. *Nemo tam puer est, ut Cerberum timeat, & tenebras, & larvarum habitum nudis ossibus cohaerentium.* Est igitur, ut inde patet, σκελετός. Petronius etiam evincit postea illo versu:

Sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus.

Verum enim vero quum apud varias gentes constet, mortis in conviviis memoriam fuisse haud infrequentem, non omnium videlicet finem eundem fuisse, certum est. quod adhuc non vidi observatum doctioribus. Perfunctorie nos rem adtingimus in praesentia, fortean alias plenius acturi. De Essedonibus memoriae prodidit noster Mela lib. II. cap. I. *Funera parentum laetos, & victimis, ac festo coitu familiarium, celebrare.* Ac postea addit: *Capita ubi fabre expolivere, cincta pro poculis gerunt.* Ipsis quidem τελευτὴ γλυκεῖα prorsus videbatur, ut Orpheus Inquit, hoc est, *mors dulcis.* & vere, *quum finis multiplicis miseriae in morte sit*, teste Cicerone. Unde apud plures nationes morem servari scimus, ut lacrymis excipiantur nascentes, defunctis vero gaudio magnaque exsultatione parententur. Essedonibus ergo, exhilarandi animi gratia, fati memoria in convivium tempestive injecta; locus namque ille hilaritudinis. De Scythis vero sic ipsus Mela; *Pocula, ut Essedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expolire.* Idem Solinus cap. 25. Herodotus lib. IV. [62. 64.] Strabo lib. VII. [p. 298.] In mensam igitur sic Barbari isti mentionem inserebant hostium internecionis, ut vel exin delectationem caperent. Ita de Alboino, Longobardorum rege, conligere est apud Warnefridum lib. I. cap. 27. qui videlicet, postquam de Gepidis victor evasit, *in eo praelio*, addit, *Alboin Cunimundum occidit, caputque illius sublatum ad bibendum ex eo poculum fecit: quod genus poculi apud eos Scala dicitur: lingua vero Latina Patera vocitatur.* Ast quid de Aegyptiis dicendum, ad quos & ipsius consuetudinis origo videtur referri? Scriptores haud sane consentiunt. Herodoto omnino est Epicurea invitatiuncula, quo largius nimirum ideo perpotarent, & oblectarentur convivae. Ἐς τοῦτον ὁρέων, ait singulis conviva quidam, aut convivator, πῖνέ τε καὶ τέρπευ. ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος [lib. II cap. 78.] Sed Plutarcho longe mens alia in septem Sapientum convivio: Ὁ δὲ Αἰγύπτιος σκελετὸς, ὃν ἐπιεικῶς εἰσφέροντες εἰς τὰ συμπόσια προτίθενται, καὶ παρακαλοῦσι μεμνῆσθαι τάχα δὴ τοιούτους ἐσομένους, καίπερ ἄχαρις, καὶ ἄωρος ἐπίκωμος ἥκων, ὅμως ἔχει τινὰ καιρὸν, εἰ μὴ πρὸς τὸ πίνειν καὶ ἡδυπαθεῖν, ἀλλὰ πρὸς φιλίαν, καὶ ἀγάπησιν ἀλλήλων προτρέπεται, καὶ παρακαλεῖ τὸν βίον μὴ, τῷ χρόνῳ βραχὺν ὄντα, πράγμασι κακοῖς μακρὸν ποιεῖν. *Aegyptii inferre in convivia solent sceletum, hortarique convivas, ut meminerint sese non ita multo post tales fore. is quanquam ingratus, & intempestivus comessator, tamen suum habet locum, non ad potum & voluptates, sed mutuum amorem, dilectionemque cohortans: monensque vitam, breve tempus sortitam, non debere malis rebus longam reddi.* Petronius autem hic aperte adsentitur Herodoto, uti poëtarum fere chorus inlustrior.

Postquam nos auferet Orcus.] Nota genus loquendi poëtis elegantioribus familiare. Propertius lib. II. El. 20.

Ambos una fides auferet, una dies.

Et Eleg. II.

- - - *Tecum uno munera lecto*
Auferet extremi funeris atra dies.

Et Virgilius VI. Aeneid.

- - - *Et ab ubere raptos*
Abstulit atra dies.

Orcus. Horatius itidem lib. II. Sat. V.

- - - *Si quis casus puerum egerit Orco.*

Ergo vivamus.] Hic *vivere* ἁπλῶς, genialiter vivere est. Ita & cap XCIX. *Ego sic semper, & ubique, vixi, ut ultimam quamque lucem tanquam non rediturum consumerem.* Sed hic satis interpretes. Proprie nobis est illud *vivere*, *darse buena vida*, Scaligero F. *bolgar*, nam & Hispane nescire non passus est. Galli itidem, ut nos, inquiunt, *se donner bon temps.*

Dum licet esse bene.] Id est, dum vivimus. Manuduxit nos ad hancce interpretationem haud incerta via Maecenas quodam apud Senecam carmine:

Vita dum superest, BENE EST.

Et eadem Inscriptionis illius sententia:

AMICI, DUM VIVIMUS, vivamus.

Sic parissime ergo Petronius: *Ergo vivamus, DUM VIVIMUS*, sed, *Esse bene*, ductum ex formula illa bene precantum, *BENE SIT*, qua nihil crebrius in priscis scriptoribus, & in lapidibus. Persius Sat. IV.

Ingemit, hoc bene sit.

Marmor vetus:

BENE. SIT. FILIIS. FILIABUS. MEIS.
QUI. ME. BENE. COLUERUNT.

Usurpata itidem & veteri Interpreti Psalm. 127.

- - - *Et bene tibi erit.*

Structor.] Alius à *Carptore* Petronio est, Martiali vero idem lib. X. Ep. 48.

Et quae non egeant ferro structoris ofellae.

Carptor enim Arbitro scissor est, sive cibicida, ut paullo infra dicimus. Qui vero *structores* Petronio sint, Wouwerius exponit. Nomen est à verbo *struere* ductum, quod est conviviale. Sic, *strue-*

struere convivia, *& epulas*, Tacito, & Plauto, *mensas exstruere*.

Super arietem cicer arietinum.] Et nomine, & formae similitudine, aptum legumen hocce arietis signo. De ipso sic Plinius lib. xviii. cap. 2. *Est enim arietino capiti simile cicer*, *unde ita adjellatur*, *album*, *nigrumque*. Etiam Columella cap. 10. lib. 11. ejusdem meminit. Nos autem hic tantum illa signa tetigimus, quae neglecta olim interpretibus fuere. cetera namque ab ipsis prorsus petenda sunt.

Super geminos, *testiculos*, *ac renes.*] Aptissime nam *geminos* certe habent *renes* animalia, ac *geminos testiculos*. Nec obstat si quis forte objiciat sciolus, *buteonibus ternos*, Plinio testante lib. xr. cap 49. *testes* esse, unde *Triorches* dicti: & in Brilcto, ac Tharne, *quaternos renes cervis*, ibid. cap. 37.

Super cancrum coronam.] An turdorum isthaec corona? uti illa Martialis lib. iii. Ep. 47.

Illic coronam pinguibus gravem turdis.

Et lib. xiii. Ep. 51. de qua forte capiendus Naso lib. ii. de Arte:

Quin etiam turdoque, licet, missaque corona
Te memorem dominae testificere tuae.

Sed potius ad floream coronam, ego autumo, ibi respexisse Ovidium. An *Lucanicorum* farciminum erat Trimalcionica? de illa sic ipsus Martialis lib. xiii. Epig. 35.

Filia Picenae venio Lucanica porcae.
Pultibus hinc niveis grata CORONA datur.

Ast cujus cujus fuerit, quid *coronae* cum *cancro*, ut bene de structore Encolpius senserit? Equidem puto, rationem Astronomicam hic locum habere. Nam quum Cancer exoritur, Corona in occasum vergit, sic tamen constituta, ut media Coronae pars supra Horizontem emineat, altera media non apparente. Iste sensus est illorum Ciceronis versuum ex Arato Latinae consuetudini redditorum:

Jam simul ut supero se toto lumine cancer
Extulit, *extemplo cedit delapsa corona.*
Et loca convisit cauda tenus infera piscis,
Dimidiam retinens stellis distincta corona
Partem etiam supera, *atque alia de parte repulsa est.*

Ipsum Festus Avienus dixit in Arateis Phoenomenis. Et Leontius Mechanicus in constructione Sphaerae: Οἷον, ὅτι καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος δύνει τὸ ἥμισυ τοῦ στεφάνου. *Veluti quod oriente cancro occidat dimidium coronae.* Bene igitur in ferculo praeit corona cancro, quum pariter & praeire videatur in coelo. Quod etiam Carolo Paschalio, doctissimo viro, existimo in mentem venisse.

Super virginem, *sterculam.*] Adcurata ex antiquis editio Lugdunensis Joan. Tornaesii hic ad marginem habet: *Nempe*, *Serotinam*, *quae Augusta maturescit.* Serotina intelligens poma, quorum apud priscos agricultores mentio. notumque est, Augusti mense solem ingredi Virginis signum. Eadem editio Scorpionis defectum sic reficit: *Super scorpium*, *ejusdem nominis piscem.*

Super aquarium, *anserem.*] Longe abit viri docti ad hunc locum interpretatio, quam videre est apud Symbolas. Cur autem aquario anser optime conveniat, ratio in proclivi est. In lacubus enim, amnibusque anseres continuo versantur, ut notum est satis, ac docet Aristoteles lib. de Hist. Anim. viii. cap. 3. Quapropter *aquosus anser* recte in Priapeis dixit vetus poëta.

In medio autem cespes cum herbis excisus favum sustinebat.] Recte in centro signiferi circuli cespes cum herbis constitutus. ibi enim sedes propria terrae est. Eidem autem impositus *favus*, urbes satis opportune repraesentat, quod elegantissime dictum Virgilio loquenti de apibus iv. Georg.

Solae communes natos, *consortia tecta*
URBIS, *habent.*

Et paullo post:

Nec vero a stabulis pluvia impendente recedunt
Longius, *aut credunt coelo*, *adventantibus Euris:*
Sed circum tutae SUB MOENIBUS URBIS aquantur.

Quibus loco obscurissimo facem accendimus, in tenebris usque adhuc relicto ab interpretibus.

De Laserpiciario mimo canticum extorquet.] Loci corruptissimi conrectionem à doctis viris praestitam libentius nos eo in praesentia amplexi sumus, quod concinna valde interpretatione fulcire ipsam possemus. nam omnino de tibia capiendus est locus è laserpitii caule perforato confecta. Ubi etiam acu Neronem Petronius tetigit. Inlustrem rei locum Plinii dabo lib. xix. Histor. Natur. cap. 3. *Ab his proximum dicetur autoritate clarissimum laserpitium*, *quod Graeci*, *Silphion*, *vocant*; *in Cyrenaica provincia repertum*; *cujus succum vocant Laser*, *magnificum in usu*, *medicamentisque*, *& ad pondus argentei denarii pensum. Multis jam annis in ea terra non invenitur: quoniam publicani*, *qui pascua conducunt*, *majus ita lucrum sentientes*, *depopulantur pecorum pabulo. Unus omnino caulis nostra repertus memoria*, *Neroni Principi missus est.* Aptissimus enim erat caulis ad tibias: apud Botanicos autem ejus pictura hactenus non visitur: ast ego ex nummis Cyrenaeorum hasce delineavi.

Tales ergo numos Silphii nota signatos Cyrenensibus fuisse, auctor est Aristoteles, testante Aristophanis Scholiaste in Pluto [vs. 926.] & Equitibus [vs. 890.] Verum enimvero proferre quid obstat, quum jam emendationi sit concessus hic locus, longe mihi illam placere, quae αὐτοσχεδὶ sub ipso stili acumine fuit? videlicet *de laserpitio mimico canticum extorquet*. Veteres Codices habent: *de laserpitio mineo*, &, *de laserpitio & minio.* qua enim, praeterquam quod veteris asterisci lacunula magis resarciri videtur, sensus quoque, quem ex verbis elicere necessarium est, exprimitur planius. Idem tamen bene significari lectione illa, quam in textum admisi, jam olim senserunt Scaliger F. & Erycius Puteanus.

Suadeo, inquit Trimalcio, coenemus; hoc est jus coenae.] Videtur hic innuere Petronius voluisse, vi quadam olim ad edendum urgeri solitos, potandumque, qui apud Principem decumberent coenaturi; illudque coenae quasi jus praesentissimum servari. Idemmet & iis hodie usu venire ferme solet, quibus molestum videlicet, ac pertinacissimum contingit habere convivatorem. Contendet usque adeo, pugnabitque amoris, & benivolentiae obtentu, donec, velis nolis, cibi jam tibi saturo, etiamque palato tuo ingratissimi, sumendi necessario sint. Jus vero illud hic apud Petronium Neronianum (si hodie uspiam gentium) inviolatum adhuc apud Phagesyposios conservatur Cimmerios. Protinus hancce gentem cognoscet, quem Erycii Puteani non fugerit Comus elegantissimus. Cum illis ergo cui datum est semel discumbere, nequicquam ipse sui manet deinceps juris, sed intemperantiae, sive, quod idem est, convivii domini: haud secus ac qui navem conscendit, in naucleri potestate, pelagique.

Cap. XXXVI *Superiorem partem repositorii.*] Ferculum hocce duobus constabat repositoriis, sive repositorium malis vocare, duobus ferculis; superiori nempe, & inferiore. In ipsis ergo, ut in ceteris, omnia erant ad vivum efficta. Ideo superius Zodiacum quippe orbem repraesentabat: apta enim rotunditate erat circinatum. Inferius autem, quoniam stagnum quoddam, Euripumve, tetragona, proculdubio, erat quadratum figuratione. planum id ex verbis: *Notavimus etiam circa angulos repositorii Marsyas IV.* Vix unquam est, ut fiant aliter stagna. Illas autem repositoriis formas fuisse, jam ex Plinio supra didicimus. Opportune etiam stagni in medio Pegasus, cujus ungula fontem aperuit Hippocrenen. sic apud nos mediis Euripis montes visuntur, castella, insulae, ac monstra varia.

Marsyas quatuor.] Signa olim fontibus imposita, ex quorum rostris, aliave corporis parte, aqua salire solita, varias potissimum Satyrorum species repraesentarunt. Inde ortum, ut *Sylvanorum* plurima mentio, ubi est fontium, qui postea injuria temporum in *Silanos* degenerarunt; quod pridem & docti viri animadverterunt, germanamque vocem restituere conati sunt. Marsyas quoque ex Semicaprorum turba fuit, unde & huc opportune adducti IV. illi. Plura hic docte Wouwerius, cujus & scriptura, *veretriculis*, mihi arridet valde. Eo autem, uti ego autumo, prae aliis Satyrorum simulacris fontes antiqui exornarunt, quod hortis viridariis, ubi fontes creberrimi, illa scilicet, amuleti loco, insuper forent adversus fascinum. In eum usum Satyrica signa posita olim, ego ex Plinio didici lib. XIX. Histor. Natur. cap. 4. *Contra invidentium effascinationes fuisse in hortis Satyriea signa.* Quae enim quam aptius & simulacris fontium ridiculariis accipiantur prae Phallis, & Ithyphallis, uti alii volunt, tute vides.

Garum piperatum.] Quid *garum*, hodie nemini ignotum; paucis tamen illud conficiendi modum Plinius tyrunculis tradat lib. XXXI. cap. 7. *Aliud etiamnum liquoris exquisiti genus, quod garum vocavere, intestinis piscium, caeterisque, quae abjicienda essent, sale maceratis, ut sit illa putrescentium sanies.* Frequenter & *pipere* condiri garum consuevit. Apicius in Polytele. *Fungi faginei elixi calidi exsiccati in garo pipere accipiuntur, ita ut piper cum liquamine teras.* Id vocabant *piperatum*; ipsum vero garum κατ' ἐξοχὴν *liquorem*, & *liquamen.* Veteres Glossae: Γάρον, *liquamen.* Magni illud antiqui aestimarunt, valdeque in deliciis habuerunt.

Super pisces, qui in Euripo natabant.] Et hic nos elegantiam subodoramur haud cuilibet obviam. nam quum omnia ad vivum essent in convivio illo ingeniose effigiata, ut revera pisces viderentur *natare*, alio colore in Euripum non erant inferendi, etsi jam cocti, quam quo essent videlicet vivi. nam coquorum fuit & tale artificium olim. Didicit & inter alia deliramentum hocce à Nerone princeps Alagabalus, recensente Lampridio, qui locus certissimo nobis ansam praebuit hujusce commenti: *Pisces semper in*

in marina aqua cum colore suo coctos conditura Veneta comedit.

In Euripo] Euripi, hoc est, stagna olim erant in hortis, pariter ac hodie, alendis piscibus, ut hic Petronius denotat. Item ad natandum. Seneca Epist. 83. *Ille tantus Psychrolutes, qui Calendis Januariis in Euripum saltabam.* Hispani vocamus, *Stanque*, verissima, auctore me, originatione: videlicet, quia in eo *stant aquae.* Ideo Plinio nepoti Ep. 3. lib. 1. *Euripus viridis, & gemmeus*, qui omnino color aquae stagnantis est, non fluentis. Ceterum mirum est, quod Lampridio narratur, scilicet Algabalum *in Euripis vino plenis navales Circenses exhibuisse.*

Cujusmodi methodio.] *Methodium* hocce Tornaesiana editio ad oram *transitum* interpretatur; & ferculi videtur subintelligere. Dousa P. impugnat, &, *methodium*, pro, *methodo*, hoc est fictione, seu ludificatione, dictum, contendit. Wouwerius, *Metodio*, legit, à *μεταξύ*, id est, interjecto cantico. Bourdelotius ad Scalig. F. Auson. Lectiones lectorem remittit, ubi, quid hic *Methodium* sit, ait, reperiri. Equidem tamen nondum cepi, quonam modo huc faciant, pertineantve Scaligeri illa. Isthaec videlicet sunt, quae huc usque excogitarunt interpretes: per me autem licebit omnino, ut

------ *trahat sua quemque voluptas.*

Scissor.] Carptor, Cibicida, Divisor, Diribitor, Cerodeta. Etiam Petronio *Carpus* jlocaliter dictus, ut simul vocet, & imperet Trimalcio. Quod antiquis erat hac notione *scindere*, *dividere*, *carpere*, nos *Trinchar* dicimus, scissoremque, *Maestre sala*, *Trinchante*, sicut Galli *Tranchant*. Adde insuper, & acceptione ista verbo *secare* usos fuisse saepiuscule veteres. Juvenalis Sat. V.

------ *Nec minimo sane discrimine refert,*
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.

Et Sat. XI.

------ *Haud ideo pejor gallina secatur.*

Ad symphoniam gesticulatus laceravit obsonium.] Recte, quum olim ciborum divisores arte, & magistris fuerint edocti, ut ad numerum, velut Pantomimi, aptis gesticulationibus gladium inter concidendum moverent. prius in ulmea nimirum coena ligneaque versati, exercitatique. Qualis vero *symphonia* illa, alibi inquirimus.

Ut putares Darium hydraule cantante pugnare.] Indicat Darii exercitum ad Organica instrumenta pugnasse, haud secus ac Sybaritarum, de quibus sic Plinius lib. VIII. cap. 42. *Equorum docilitas tanta est, ut universus Sybaritarum exercitus equitatus, ad symphoniae cantum, saltatione quadam moveri solitus, inveniatur:* Sic ergo & cultelli omnes motus, & cibicidae Trimalcionis gestus apte omnino ad symphoniae respondebant modulationem.

* *Supra me accumbebat.*] Id est, superiori loco. Cicer. lib. II. Famil. Ep. ult. *Accubueram hora nona, quum ad te harum exemplum in codicillis exaravi. dices, ubi? apud Volumnium Eutrapelum: & quidem supra me Atticus, infra Verrius, familiares tui.* Sed quum jam enim omnibus innotuerit antiquorum discumbendi modus, quid *supra*, quid *infra*, accumbere sit, non erit obscurum. Hac in parte & marmora auxilio sunt; etiam antiquarii, qui rem jam pridem mirifice inlustrarunt. Vide Ciaconium de Triclinio, & ibi Ursinum, Lipsium lib. III. Antiquar. Lection. & Stuckium Antiq. Conviv. lib. II. cap. 34. 35.

Carpus vocatur.] Nam *Carpus* olim & verum nomen fuit; ejus memoriam bis, aut ter, in Lapidibus inveni. Sic in magno Inscriptionum opere pag. DCIX. 6. ex urna marmorea.

D. M.
CARPO. FILIO
DVLCISSIMO
VIX. ANN. II.
DIEBVS. XXVIIII.
CARPVS
CAESARIS. LIB.

Iterum ibidem num. 5. Sic & pag. DCXXII. 3. ex ara sepulcrali:

CARPVS. AVG. LIB.
PALLANTIANVS
&c.

Iterum pag. DCCCXLVI. & alias. Etiam apud Martialem nostrum lib. VI. Ep. 39.

Carpe, eodem verbo vocat, & imperat.] Vocat, quia Carpus vocatur; imperat, quia carpere est, scindere obsonia. *Carpere* enim verbum est conviviale, id etiam haud incommode significans. Martialis lib. III. Ep. 13.

Dum non vis leporem, dum non vis carpere mullum.

At vero illud Nasonis ex lib. III. de Arte ad huncce Martialis locum ab docto ejus Interprete adductum:

Carpe cibum digitis, est quidam gestus edendi,

parum me-Hercules erit opportunum. Verbis quippe istis Nasonianis longe quidem diversa inest elegantia; scilicet ne tota manu rustice & immunde cibos in os ingerat puella, immo potius primoribus tantum digitulis, ait Plautus, quod ex sequentibus planius:

Ora nec immunda tota perunge manu.

Hocce speciatim virginibus dedit Eustathius lib. V. de Ismene & Ismenia; praecipue in adripiendo calice. Ego autem miror, virum eruditum animadvertere non voluisse.

Cap. XXXVII. *Sed conversus ad eum, ut plurima exciperem.*] Qui ad mensam adcumbebant, in latera versus illum, quo cum volebant loqui, sese convertebant. adposite satis ad Petronium indicat

——— *Tum respublica nostra*
TOTA Camillus erat.

Et aliter Phaedrus Fab. 58. [Lib. III. Fab. 19. vſ. I.]

Aesopus domino SOLUS quum esset familia.

Qui locus ibi Rigaltio ſic deſumtus acute.

Mero meridie ſi dixerit illi, tenebras eſſe, credat.] Videtur hocce & Senecae haud latuiſſe, quum ſcripſit Tacitus, contra illius monſtri cum matre, proh pudor! nefarium concubitum, rem ſcilicet tanti momenti, omniumque graviſſimam, *ſubſidium à femina bacee petiviſſe, ut ad illum deferret, pervulgatum eſſe inceſtum gloriante matre, nec toleraturos milites profani principis imperium.* Nullum igitur tunc ivit alium Seneca quaeſitum, ut nonnihil metus Principi videlicet incuteret; nam bene ſatis noverat, ſummi apud ipſum mulierculam illam ponderis, ac potentiae, fuiſſe.

Coenam Trimalcionis.] Et locum hic dedimus iſti de *porco Trojano*, quod apud Sarisberienſem lib. VIII. cap. 7. de Nug. Cur. exſtat, Petronii monumento, ex hacce haud dubio celebri Trimalcionis coena deſumto. Macrobius lib. II. Saturn. cap. 9. *Cincius in ſuaſione legis Fanniae objicit ſeculo ſuo, quod porcum Trojanum menſis inferant, quem illi ideo ſic vocabant, quaſi aliis incluſis animalibus gravidum, ut ille Trojanus equus gravidus armatis fuit.* Hinc & ſua hauſit Sarisberienſis, cujus plura exſcripſit Erhardus. Inſigne porro exemplum eſt id genus porcorum apud Athenaeum l. IX. c. 5. [p. 376.] ille nempe, qui altera ex parte toſtus, altera elixus, ſimulque habebat oppletam alvum multifariam lautitiis. de ipſo ergo iſthaec verba ſunt coqui artificis: Καὶ γὰρ κίχλας ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ ἄλλα ὀρνίθια, ὑπογαστρίων τε μέρη χοίρων, καὶ μήτρας τόμους, καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, ἔτι δ' ὀρνίθων γαστέρας αὐταῖσι μήτραις, καὶ καλῶν ζωμῶν πλέως, καὶ τὰ ἐκ τῶν σαρκῶν εἰς λεπτὰ καταχνιζόμενα, καὶ μετὰ πεπέρεως συμπλαττόμενα. *Et turdis enim fartus eſt, & aliis aviculis, & portionibus quibuſdam abdominis porcarum, & vulvae particulis conciſis, & ovorum vitellis, & gallinis, quarum venter plenus eſt, tum vulvae fruſtris, tum lautis buxeis & lucanicis confectis ex carnibus minutim tritis, ac cum pipere ſubactis.*

Cap. LI. *Faber fuit* &c.] Injurios ſane in Petronii manes ſe praebent ejus editores, qui narrationem hancce, ſimplici dictionis ambitu comprehenſam, ſilentio praetermittere auſi ſunt. praecipue quum viri docti fragmentum eſſe Satyrici genuinum, ex vetuſtatis nimirum paletinis eruderatum, jam pridem adferere non dubitarint. Interſperſi forſitan ſunt, ut hoc item praemoneam, aliqui Britannici naevi pulcritudini Romanorum emendatiſſimae. Sed tamen ideo neutiquam ſolatium hocce invidendum eſt, quibus levis lacunulae ſupplementum auro contra gemmiſque videlicet carum erit. Propterea equidem libenter admiſi, illudque etiam pauculis notis inluſtravi. Trimalcionis ergo iſthaec verba ſunt, ex ejuſdem Sarisberienſis teſtimonio, lib. IV. cap. 5. apud quem ita initium narrationis habet: *Apud Petronium Trimalcio refert, fabrum fuiſſe, qui vitrea,* &c. Unde conligere jam facile cuique omnino eſt, quod non ſolum gulae epulum ille convivarum pararit, ſed auribus etiam, quod eſt longe ſuaviſſimum.

Caeſarem adiens admiſſus eſt.] Sic etiam S. Iſidorus lib. XVI. Orig. cap. 15. eundemmet narrans eventum: *Dum admiſſus fuiſſet ad Caeſarem,* &c. Eſſe hoc ex veteri more dictum, ſciendum eſt. nam cuivis libere aditus non patebat ad Imperatorem, *niſi per admiſſionum magiſtrum*, ut Ammianus loquitur lib. XV. cap. 5. *accitus eſſet.* Inde hujuſce *admiſſionis*, & *admittendi officii* plurima mentio in ſcriptoribus antiquis. Item, *Praefecti admiſſionum*, & *Magiſtri* & *Proximi*: qui etiam *Admiſſionales* vocati. Sed de his latius jam Bulengerus lib. II. de Imperat. cap. 22. quem adi.

Se coelum Jovis tenere, arbitratus.] Addenda eſt iſta proverbialis locutio ſimilibus ab Adagiographis jam congeſtis, *in coelum abire*, *in coelo eſſe*, &c. de homine ſupra modum felici uſurpatis. ſic ſupra ipſe Petronius de uxore Trimalcionis, & infra de Encolpio, ſive Polyaeno, cap. CXXXII. *ut me in coelo poſitum ad inferos traheres.* idem contigit miſero illi artifici, ſed quidem immerito. Sic principes Latini ſermonis aevo illo loquebantur. inquit Seneca lib. I. de Benef. cap. 13. de Alexandro: *Tamquam coelum, quod mente vaniſſima complectebatur, teneret.*

Cap. LV. *Et poëtarum coepit eſſe mentio.*] *Facta in conviviis poëmatum mentione, dicit aliquis locuples,* &c. ait Perſii vetus interpres. crebertima quippe inter pocula olim poëtarum memoria, qua in re nec feminae ſibi temperarunt. Juvenalis ſceptice carpit Sat. VI. verſ. 35.

Illa tamen gravior, quae, quum diſcumbere coepit,
Laudat Virgilium, periturae ignoſcit Eliſae,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trutina ſuſpendit Homerum.

Rogo, inquit, Magiſter.] *Magiſter* erat, qui & *Praeceptor*, & *Doctor*, etiamque *Profeſſor*. Exempla plura jam Alb. Gentilis congeſſit Lect. Virgil. cap. 4. ubi & plures *Magiſtri*, ſed qui huc non faciunt. Equidem autem Agamemnona hic adloqui Trimalcionem, non inepte exiſtimo nam & ipſe in convivio aderat, uti ex illo cap. XXVIII. *& cum Agamemnone ad januam pervenimus*, &c. conligitur. Quam apte ipſi illius appellationis honor conveniret, Declamatio ipſius,

eruditaque dissertatio initio fragmentorum habita aperte indicat.

Alterum disertiorem.] Ciceronem proculdubio, vel Catullo teste in gratiarum ad ipsum actione:

Disertissime Romuli nepotum.

Nec aliud voluit Martialis lib. III. Ep. 38.

Caussas, inquis, agam Cicerone disertius ipso.

Et Arnobius lib. III. *Et ante omnes Tullius Romani disertissimus generis.* Multus vero Quinctilianus de ejusdem genere dicendi.

Tuo polato clujus pavo pascitur.] Integra pavonum historia apud Varronem lib. III. de Re Rustica cap. 6. ubi, inter alia, prima eorum in coenam introductio, ac postea aestimatio: *Primus hos Q. Hortensius augurali adjiciali coena posuisse dicitur. quod protinus factum tam luxuriosi, quam severi, boni viri, laudabant. Quem cito secuti multi, extulerunt eorum pretia, ita ut ova eorum denariis veneant quinis* (id est, uno floreno) *ipsi facile quinquagenis,* hoc est, decem florenis. Notum, aves, ut pinguescerent, claudi consuevisse. nec aliter hodie ; t, *quod motus earum, & lux, pinguitudini est inimica*, docente ipso Varrone. Laeva igitur eorum mens, qui, *clujus*, eunt mutatum. Ait Seneca Ep. 122. *Aves, quae convivii parantur, ut immotae facile pinguescant, in obscuro continentur.*

Plumato amictus auro Babylonico.] Elegans lusus inest verbo, *plumato Babylonico*. Prisci namque *plumas* vocarunt, notas videlicet ex auro, vel purpura, aliave materia, aut colore, forma rotundas, & in modum plumarum factas, quibus intertexebantur vestes, variabanturque. Hinc *Plumarii* adpellati non solum textores, ejusce modi vestium conficiendarum periti, sed etiam illi artifices, qui multifariam pictura, multiplicibusque coloribus ac figuris, varicgatas vestes acu pingerent. & opus hocce *plumatum* etiam dictum. Idem & *Babylonicum* vocatum. Plures antiquorum edocent. nos unicum Martialem producimus, brevitati in nota isthac consulentes, quippe de his omnibus Salmasius egit abunde ad Carinum Fl. Vopisci cap. XX. ait ergo lib. VIII. Ep. 28.

Non ego praetulerim Babylonica picta superbe
Texto, Semiramica quae variantur acu.

Ludit igitur Mimus pavonis amictu, qui praeterquam qnod perfecte imitaretur pictum illud opus plumatum Babylonicum, splendente notatum colore auri & purpurae; plumis insuper ille erat revera contextus. Omnia inlustri loco Achillis Tatii confirmo, in quem fors incidi novissime, cum nostra raptim conligerem commenta. Verba sunt lib. I. [p. 55. edit. Salmas.] ubi pavonis habitum floridissime describit: ὁ δὲ ταὼ λειμὼν ἀνθηρότερος. πεφύτευται γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸς ἐν τοῖς πτεροῖς. κύκλῳ δὲ τὸ ἁλουργὲς τὸν χρυσὸν περιθέει τὸ ἴσον κύκλον, καὶ ἔστιν ὀφθαλμὸς ἐν τῷ πτερῷ. *Saneque pavonis hoc pratum alio quovis longe floridius est. in ejus enim pennis oculorum serie distinctis, aurum omni ex parte purpura aequaliter convestitur.* Unde jam nescire non poterit, quam insigniter ineptiverit ille, qui, *aureo*, sollicitavit jam olim, & in *auleo* mutatum ivit.

Gallina tibi Numidica.] De Numidicis avibus infra loquimur ad verba cap. XCIII.

Atque Afrae volucres.

Gallus spado.] Capus est, quod jam viderunt interpretes. Varro edocet: *Ex gallo gallinacco castrata fit capus* Galli, quum castrati sunt, non jam galli, sed capi, nuncupantur. Contra sacerdotes Cybeles, qui Galli non dicuntur, quousque castrantur. de quo pluribus Symbolae.

Tollat pedes indomita.] Procul dubio quid sit, *tollere pedes*, ostendit versu illo Ovidius lib. III. de Arte:

Melanion humeris Atlantae crura ferebat.

Unde lucem accipiunt plures auctorum loci, qui negotii nonnihil Criticis facessivere. Aliud tamen, *tollere pedem*, est cap. CXVII. de re spurcidica.

Probitas.] Recte qui *pudorem* interpretantur, quod quum feminarum futilia recenseret ornamenta, illud praetulit verum, *pudicitiam*. adposite Seneca ad Helviam: *Maximum decus visa est pudicitia.* Et Pythagoras apud Justinum lib. XX. *vera ornamenta matronarum pudicitiam, non vestes esse*, adfirmat.

Palam prostare nudam nebula linea.] En mulier cum veste nuda, adeo amicula olim fuere rara, adeo pellucida. Belle Athenaeus initio lib. IV. [p. 129.] Καὶ σαμβυκίστριαι τινὲς Ῥόδιαι, ἐμοὶ μὲν γυμναὶ δοκῶ, πλὴν ἔλεγόν τινες ἔχειν χιτῶνας. *Et sambucam pulsantes Rhodiae quaedam mulieres, quae mihi quidem videbantur nudae: ajebant tamen nonnulli, tunicis indutas fuisse.* Nemo autem, ut Varro, hoc expressit eleganter, ejusmodi vestem vocans *vitream togam*, Modio Satyra. Sic item Claudianus Panegyrico in Consul. Probini & Olybrii belle de Tiberi fluvio;

Palla graves humeros velat, quam neverat uxor
Illi, percurrens vitreas sub gurgite telas.

Sic & Martialis inter alias conlatione illa botri vase vitreo conditi lib. VIII. Ep. 68.

Femineum lucet sic per bombycina corpus.

Talis vestis antiquitus ἀραχνώδης dicebatur Graecis, id est, quae aranearum telas imitaretur. observo ego ad Eustathium, unde loca nonnulla huc transferam opportune. Inquit ille lib. II. de amoribus Ismeniae & Ismenes, ubi temperantiae describit imaginem: Ἀραχνώδης ὁ χιτὼν τῇ παρθένῳ, τὸ χρῶμα λευκός. *Tunica erat virgini aranearum telas imitabunda, colore candido,* &c. Etiam lib.

lib. IV. Themistius item in oratione ad Nicomedienses. Ἀμφιέννοιτο δὲ λεπτοτέρα τῶν ἀραχνίων. Vertit Petavius: *Aranearum telis subtiliori veste duatur.* Et Sanctus Asterius Homilia de Divite & Lazaro: Τὴν βύσσον ἐπιζητεῖς, καὶ συνάγεις τὰ τῶν Περσικῶν σκωλήκων νήματα, ἱστὸν δὲ ἀράχνης ἀνεμιαῖον ὑφαίνεις. Rubenius vertit: *Ut byssum requiris, & Persicorum stamina vermium colligis, unde evanida, ut ita dicam, araneae tela contexatur.* Pro re autem tenuissima ubique *nebula* usurpatur. sic ipsus Valerius in lepidissimo Epigrammate de phiala nimis gracili lib. VIII. Epigr. 33.

Hac fuerat nuper NEBULA tibi pegma perunctum.

Ait igitur nudas prostare vestibus illis, quod & meretricum fuisse vulgo notum est. unde veriorem interpretationem sumendam esse loco illi cap. VII. *nudarum meretricum*, reor in praesentia. *Tunicae rallae* similes & Plauto Epidic. II. II. 46. vocantur, unde & nos, *Ralas*, quoque vocamus.

Cap. LXXIX. *Nec fax ulla in praesidio erat, quae iter aperiret errantibus.*] Bernardinus Gomesius noster Opere, quod *de Sale* construxit, aptissime ad hunc Petronii locum interpretatur Horatii illud lib. I. Sat. V.

------ Tectum
Praebuit, & parochi quae debent, ligna, salemque.

Per *ligna* scilicet non solum ignem ad focum intelligens, sed cereos etiam & funalia, quae peregrinis praeberent parochi ad pernoctandum, &, ut suspicari licet, commode etiam per urbem deambulandum. Quod itidem & in Urbe factum, nihil dubium est. Sic apud Athenienses coenantibus *Oenoptae* (genus erat magistratus) funalia praestabant, & ellychnia, ut postea luminis praesidio possent domum redire. quapropter & *Oculi* ipsi vocati, ut constat ex Philini Oratoris loco apud Athenaeum lib. X. Item ex Eustathio ad L. Z. Odyss. Οἱ τοῖς δειπνοῦσι λύχνους, καὶ θρυαλλίδας, παρέχοντες, Ὀφθαλμοὶ πρός τινων ἐκαλοῦντο. *Qui coenantibus candelas, aut lucernas exhibebant, oculi dicti nonnullis.*

Nec silentium noctis jam mediae.] Carpit etiam hic suum Imperatorem. Redibant ergo à Trimalcionis convivio media jam nocte. Eousque enim coenam protraxit gurges ille, testante Suetonio cap. XXVII. *Epulas medio die ad medium noctem protrahebat.* Quo & illud Taciti facit lib. XIII. Annal. *Provecta nox erat, & Neroni per vinolentiam trahebatur.* Signantius vero Juvenalis Sat. IV. ubi de Montano sermo: [vs. 136.]

------ ------ Noverat ille
Luxuriam imperii veterem, noctesque Neronis
Jam medias.

Notatum insigniter illud, quia magis erat more receptum, veteres sub solis occasum, nocte jam imminente, convivia finire.

Promittebat occurrentium lumen.] A coena itidem, ut illi, redeuntium. Plurimis quippe lucernarum usus antiquitus fuit convivis domum redeuntibus, facumve, cereorum, candelarum, funalium, lampadum, aut laternarum, de quo late Athenaeus Dipnosophista opere extremo. Servi, qui ea praeferrent, λυχνοῦχοι, & λυχνοφόροι Graecis adpellati, etiam δᾳδοῦχοι: Latinis *Praelucentes.* sed hoc jam vulgare, notaque plura testimonia à Cicerone, Valerio Maximo, Livio, Floro, Appulejo, Juvenale, aliisque petita. apud Graecos quoque plura sunt, apud Athenaeum vero variis in locis plurima.

Accedebat huc ebrietas.] Ebrii redibant, destitutique ebriorum auxilio, nam & ei quoque provisum. Temulenti quum à mensa recedebant, praesidio servorum utebantur, qui eos titubantes sustinerent, & vix aliter reversuros, domum reducerent. Eo igitur ibant servi illi adversum heris. Plautus Mostellaria IV. I. 23.

------ Solus
Nunc eo adversum hero ex plurimis servis.

Terentius initio Adelphorum:

Storax, non rediit hac nocte à coena Aeschynus,
Neque servolorum quisquam, qui adversum ierant.

Exin vocati *Adversitores* ii servuli, ut ait ibidem Donatus. Parissime sane, atque illi, Propertius destitutus, ut ipse Eleg. 29. lib. II. narrat:

Hesterna, mea lux, quum potus nocte vagarer,
Nec me servorum duceret ulla manus.

Congruens item & S. Asterii elegantissimus locus Homilia, *An liceat homini dimittere uxorem quacumque ex causa.* Οὐ μὴν οὐδὲ ἐκ συμποσίου ἐλθόντα ποτὲ, καὶ οἰνωμένον καὶ ἔκφρονα ἀπέρριψε τὴν μέθην μισήσασα· ἀλλὰ καὶ ὑπεδέξατο μετὰ συγγνώμης ἀνθρωπικῆς, καὶ ἐχειραγώγησέν σε τὸν κολάζοντα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐθεράπευσεν τοῖς ἀτμοῖς πεπληρωμένην τοῦ οἴνου, ὡδήγησεν δὲ ἐπὶ τὴν κοίτην τὴν γαμικὴν, μόνη συμπαθοῦσα, τῶν οἰκετῶν γελώντων, καὶ ἐπιχλευαζόντων τὴν ἐκ τῆς μέθης παραφορὰν. *Nec redeuntem à symposio, vino oneratum & insanientem, ebrietatis odio non admisit, aut rejecit; sed cum venia ac lenitate, qualis humanitatem nostram decet, te suscepit, & reprimentem, ac verberantem, ad lectum manuduxit, caputque aegrum, ac meri vaporibus agitatum, sedulo curavit: sola nimirum tui miserta, quum famuli mentis ob errorem & agitationem herum deriderent, ac subsannarent.*

Per omnes scrupos, gastrorumque, &c.] Metram illam Erisichthonis filiam puta hic spectare, de qua Ovidius:

Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cervus, abibat.

Tot namque sunt hujusce loci μετασχηματισμοί. Ex MSS. Cod. primae editiones habuerunt: *Per omnes scirpos, grurumque.* inde ergo fecerunt postea *scriptos, scruptos, scrupos*: & *gastrarumque, caricumque, castrorumque, glareartumque, grumorumque*, ac denique *gastrorumque.* sed quid multis? plures hic cucurbitas pingunt. nos vero lectionem praestitimus, quae probior viris doctis olim fuit visa, quum nihili prorsus sint, quas manu exarati codices repraesentant. Nec aliter fieri debuit sequenti altero loco corruptissimo, *& nos per eandem terram admisit.* Ita Richardi emendationem ibi recipimus, quod & parili ea Virgilii loco stabiliri videbatur, &, utpote omnino concinniorem, praetulerunt ceteris viri hocce eruditionis genere singulares. Item sic loquutus Petronius in fragment.

- - - Cellaque capti
Deridet Festram, Romuleamque casam.

Inquit ergo Encolpius haud inlepido sensu: *Itaque quum bora paene tota per omnes scrupos, gastrorumque eminentium fragmenta traxissemus cruentos pedes.* Cui parissimus est Appuleji locus lib. II. Metamorph. *Sed quum primam plateam vidimus, vento repentino lumen, quo utebamur, exstinguitur: ut, vix improvidae noctis caligine liberati, digitis pedum detunsis ob lapides, hospitium defessi rediremus.* Item & Martialis Epigramma 75. lib. VIII. de Gallo Lingono:

Dum repetit sera conductos nocte penates
Lingonus à Tecta, Flaminiaque, recens.
Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fusus humi.

Ideo scite Alexis in Midone protulit apud Athenaeum [p. 700.]

Ὁ πρῶτος εὑρὼν μετὰ λύχνου περιπατεῖν
Τῆς νυκτὸς, ἦν τις κηδεμὼν τῶν δακτύλων.
Gestare primus qui lucernam repperit
Noctu, digitos curabat ille provide.

Et Ovidii Corinnae speciatim inde laus quoque petita, quod docte sciret videlicet

------ Impercussos nocte movere pedes.

Prudens enim pridie, quum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnasque notaverat.] Sic puella illa apud Poëtam veterem:

Intrepidos tenebris ponere docta pedes.

Ipsissimum enim de celebri anicula nomine *Celestina* memoratur ridiculi causa. cujus omnibus numeris absolutissimam fabulam, totoque orbe jam olim decantatissimam scripsit Hispanus eruditus. Multo quidem expedite magis noctu, quam interdiu cursitabat: observatis videlicet diligenter vicorum, ac viarum, obicibus, anfractibusque, quum adhuc lucesceret.

Anus enim ipsa &c.] Janitrix plane, de qua infra cap. XCV. *Anus praecipue lippa sordidissimo linteo praecincta, soleis ligneis imparibus imposita, canem ingentis magnitudinis catena traxit, instigatque in Eumolpum.* De ipsa autem nos non semel in hisce Commentis loquimur.

Et transfudimus hinc & hinc labellis

Errantes animas] Aliter hunc locum, quam copia interpretum, lubebat jam olim interpretari. *animas* hic de mutuo ac mixto amantium halitu, ac reciprocante inter basiandum spiritu, dictum esse, cogitabam. Sic Latissimi scriptores locuti, quod vel mediocriter doctos hodie non latet. nonnulla tamen exhibeo insignia loca. Caecilius comicus inquit Plotio:

----- Quae mihi ubi domum
Adveni, ac sedi, extemplo savium dat jejuna anima.

Sic Titianus Fullonibus:

Interea fetida anima nasum oppugnat.

Plautus Asinaria V. II.

Dic, amabo, an fetet anima uxoris tuae?

Et alias. Virgil. II. Georg. vers. 134.

----- Animas, & olentia Medi
Ora fovent illo.

Inde ventorum flatus eleganter *animae* dictae Lucretio pluries. sic lib. V.

Impellunt animae lintea Thraciae.

Item Horatio lib. IV. Od. XII.

Aurarumque leves animae.

Etiam Claudiano I. de Raptu Proserp. Virgil. lib. VIII. Aeneid. ac pluribus. Adposita satis est & isti interpretationi illa descriptio apud Achillem Tatium, amantium videlicet anhelitus suos commiscentium, lib. II. [p. 147]. Πρὸς δὲ τὸ τέρμα αὐτῆς τῆς Ἀφροδίτης ἡ γυνὴ γενομένη πέφυκεν ἀσθμαίνειν ὑπὸ καυματώδους ἡδονῆς· τὸ δὲ ἆσθμα σὺν πνεύματι ἐρωτικῷ μέχρι τῶν τοῦ στόματος χειλῶν ἀναθορὸν, συντυγχάνει πλανωμένῳ τῷ φιλήματι, καὶ ζητοῦντι καταβῆναι κάτω, ἀναστρέφει δὲ σὺν τῷ ἄσθματι τὸ φίλημα καὶ μιχθὲν ἕπεται, καὶ βάλλει τὴν καρδίαν. Igne ergo isto amatorio faculam Martiali accendo, modo hic aliasve, ubi fortean παρθένιον pudorem violarim, veniam pudicae aures condonent. inquit ergo lib. XII. Ep. 55.

Nec clusis aditum neget labellis.

Neget aditum, inquit, scilicet halitui, quod necessario fit, si labellis clausis oscula impinguntur. Sed longe fateor ingenue, ardentior est amoris adfectus ille, quem ipsorum constare animorum per ora commercio, jam pridem monuerunt Critici. Vicem hic interpretis subeat Aristaenetus Ep. 19. lib. II. loquens in hunc modum: Οὐ μόνον στέρνῳ ἁρμόζοντες, ἀλλὰ καὶ φιλήμασιν ἐπισυνάπτοντες τὰς ψυχάς. τοῦτο γὰρ φίλημα δύναται. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ βούλεται. σπεύδουσιν αἱ ψυχαὶ διὰ τῶν στομάτων πρὸς ἀλλήλας, καὶ περὶ τὰ χείλη συναντῶσι. καὶ ἡ μῖξις αὕτη γλυκεῖα γίνεται τῶν ψυχῶν. Vertit Mercerus: *Non admo-*

motis solum pectoribus, sed junctis per oscula ipsis etiam animis. hoc enim osculum potest, hoc petit. Festinant invicem ad sese animae per ora, concurruntque circum labia, fitque ibi coitus animarum dulcissimus. Quo & illud indubie Lucilii pertinet Sat. xx.

Eduxique ollis animam in primoribus labris.

Plane vero veteris Poëtae hocce in Catal.

Jungere & innumeras nexa per ora animas.

Valete curae.] Sic Martialis Epigrammate 7. lib. XI.

Pallentes procul hinc abite curae.

Et Anacreon [carm. XXIV.]

Μέθετέ με φροντίδες,
Μηδὲν μοι καὶ ὑμῖν ἔστω.
Tu vero abito cura,
Mecum tibi nihil sit.

Gaudio dispoliatum torum.] *Gaudium* hic adpellative de puero. Ita pariter de amica Plautus Bacchidibus I. II.

------ *Quis istic habet?*
PIST. *Amor, voluptas, venus, venustas, GAUDIUM.*

Non satis rem viderunt interpretes Petroniani, qui hocce ejus confundere videlicet cum aliis gaudium.

Somnumque morti jungerem.] Vide quae infra notantur ad verba extrema Trojanae Halosis cap. LXXXIX.

---- ---- *Et continuat in mortem ultimam Somnos.*

Res tuas ocius tolle.] Adlusive dictum, respectu scilicet ad solennia verba in divortiis faciendis usurpata. Liquido Lex edocet XII. Tabularum: SI VIR AB UXORE DIVORTIT, UXORI RES SUAS SIBI HABERE JUBETO, EIQUE CLAVIS ADIMITO. Transtulit etiam & simile Martialis lib. X. Epig. 51.

Dicere te lassum quoties ego credo Quirino,
Quae tua sunt, tibi habe; quae mea, redde mihi.

Plautus itidem in Trinumo Act. II. I.

---- *Apagesis amor.*
Tuas res tibi habe. Amor, mihi amicus ne fuas unquam.

Lecum quem polluas.] Ludit dilogia. Isthunc autem locum Murrhedius Rhetor loco insustrat insigni apud Senecam patrem lib. I. Cont. 2. *Novimus, inquit, istam maritorum abstinentiam, qui etiamsi primam virginibus timidis remisere noctem, vicinis tamen locis ludunt.* Est haec Martialis sententia lib. XI. Epig. 79.

Paedicare semel cupido dabit illa marito,
Dum metuit teli vulnera prima novi.

E libero mutuatus est carmine, nescio an viderint eorum interpretes. Sic Carm. III.

Quod virgo prima cupido dat nocte marito,
Dum timet ALTERIUS vulnus inepta LOCI.

Sic & Quintus Serenus:

Obscoenos si pone locos nova vulnera carpent.

Pro femineo utero saepius apud Lucretium est etiam *locus*.

Quem polluas.] Admodum hic tempestivum illud Propertii Eleg. 34. lib. II.

Polluit ille deus (Amor) *cognatos, solvit amicos:*
Et bene concordes tristia ad arma vocat.

Et plura hujusce Eleglae, quam confer.

Partiti manubias sumus.] An istae manubiae, quarum apud Fulgentium memoria est, Libello de Prisco sermone? nam alterum Petronii citat ibi fragmentum: *Tot regum manubiae penes fugitivum repertae.* Ego sic censeo. Encolpius enim Ascyltosque plane *fugitivi*.

Age, inquit, nunc & puerum dividamus.] Ludit iterum in Gitonis divisione Ascyltos, ut cap. XI. Ibi enim ad sarcinarum divisionem respiciens, quae cap. X. praecesserat. hic vero ad nequissimam illam cap. XI. Ibi sane cum Encolpio, flagitiosissime Gitonem dividente, jocatus primum fuerat Ascyltos, ipsum Encolpium in hunc modum adloquens: *Sic dividere cum fratre nolito*, sive ut ibidem nos emendare conabamur: *sic dividere tu fratrem nolito.* Nunc vero rursus, quum manubiarum jam partitio esset facta, ambigua improbitate vult etiam idem Ascyltos particeps esse in Gitonis divisione.

Cap. LXXX. *Contentus.*] Interpretor, perseverans. A me Nonius plane; *Contentum, continuum, perseverans.* Cicero Tuscul. lib. V. *Socratem ferunt, quum usque ad vesperam CONTENTIUS ambularet, quaesitumque esset ab eo, cur id faceret.* Etiam Appulejus in Floridis de praecone loquens: *Et quidem perdiu stat, aut ambulat, aut plerumque CONTENTISSIME clamitat.* Cui opponit Proconsulem, qui *moderata voce RARENTER, & sedens loquitur, & plerumque de tabella legit.*

Intorto circa brachium pallio.] Laevum nempe, clypei loco. Sic Appianus Alexandrinus lib. II. de Bello Civil. pag. 503. habitum describens percussorum Caesaris post perpetratum scelus. Οἱ δὲ σφαγεῖς ἐβούλοντο μέν τι εἰπεῖν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, οὐδενὸς δὲ παραμείναντος, τὰ ἱμάτια ταῖς λαιαῖς, ὥσπερ ἀσπίδας, περιελιξάμενοι, καὶ τὰ ξίφη μετὰ τοῦ αἵματος ἔχοντες, ἐθεοδρόμουν βασιλέα καὶ τύραννον ἀνελεῖν. *Percussores autem ejus voluerant quidem aliquid in senatu dicere: sed quum nemo ibi maneret, togis circum laevas manus obvolutis, vice clypei, cruentos gladios tenentes, currentesque vociferabantur, regem*, &c. Praeterea & lucis nonnihil videtur ex isthoc Arbitri loco sibi foenerari Donatus, ubi de vestitu comico agens sic loquitur: *Parasiti cum INTORTIS PALLIIS veniunt.* circa brachia nempe, aut circa corpora.

Tangebat utriusque genua.] Vide quae supra notantur ad verba cap. XVII. *Protendo igitur ad genua vestra supinas manus*, &c.

Thebanum par humilis taberna spectaret.] *Thebanum par* κατ' ἐξοχὴν dictum de Etheocle & Polynice fratribus, Oedipi, regis Thebanorum, filiis, ex nefando scilicet Jocastae matris concubitu editis. illi nimirum ob regni sceptrum mutuis vulneribus confossi, ambo occubuere; simul mater, quae se mediam interponebat, ne pugnarent filii. quo etiam adlusit plane Propertius extrema elegia 9. lib. II.

Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani media non sine matre duces,
Quam mibi si media liceat pugnare puella:
Mortem ego confugiam morte subire tua.

Quem locum adumbrasse Petronium, parum abest ut credam. nam parissima omnia, nempe Propertius cum rivali pugnare volens, modo Cynthia sit media, ob quam videlicet consertum proelium. Tu autem nunc cum Arbitro facile conferas. Ipsummet Passeratio in mentem quoque venisse, videre videor. *Tabernam* itidem pro diversorio Plautus saepius posuit.

Nudo ecce jugulum, convertite huc manus.] Simile illud Encolpii cap. XCVII. *Praebeo ecce cervicem, funde sanguinem.* Pluribus id genus conlationibus parcimus, ne rebus nihili nos immorari, Critici mussitent delicatissimi.

Fulminatus.] Id est, fulmine veluti ictus. talis enim attonitus manet, stuporeque adfectus. quod nunc, ut Encolpio conveniat, quisquis jam videt. Plura autem huc conducentia supra jam praenotata sunt, ad verba cap. XVII. *sed attoniti*, quae rursus adire, haud abs re erit in praesentia.

Damnatas manus.] Explicet ipse Petronius, quae *damnatae manus* sint. inquit cap. LXXXIII. *Damnabat Apollo noxias manus. Noxias*, id est, sceleratas. Sic & Propertio sunt *damnatae manus* El. 7. lib. IV.

Egreditur superbus cum praemio Ascyltos.] Rivalis scilicet victoris more. Multus in eo exprimendo Aristaenetus tota Epistola 6. Lib. II. ad quem te remittere hic satis sit.

Nomen amicitiae.] Verbi hujus acumen non senserunt interpretes. Non hic amicitiam *nomine amicitiae*, ut volunt, auctor intelligit: immo potius, nihil aliud praeter nomen in amicitia esse. & vere: quum illius fidem homines tantum servent inter se, dum illis conducit, expeditque; postea vero turpi vertant ora fuga, ut Petronius loquitur. Plane hocce tuetur Ovidius lib. I. de Arte:

Nomen amicitia est, nomen inane fides.

Etiam Euripides:

Ὄνομα γὰρ, ἔργον δ' οὐκ ἔχουσιν οἱ φίλοι,
Οἱ μὴ 'πὶ ταῖσι συμφοραῖς ὄντες φίλοι.

Nomen quidem, sed remi ipsam amici non, habent,
Qui sorte tristi non se amicos exhibent.

Idem de virtute in magno M. Bruti morientis verbo apud Dionem lib. LVII. [p. 406. Ed. Steph.]

Ὦ τλῆμον ἀρετὴ, λόγος ἄρ' ἦσθ'· ἐγὼ δέ σε
Ὡς ἔργον ἤσκουν· σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ.

O infelix virtus, itane quum nihil quam nomen esses, ego te
Tanquam rem aliquam exercui, quum tu fortunae servieris.

Si, quatenus expedit, haeret.] Eleganter divinus Seneca Ep. 9. *Hae sunt amicitiae, quas temporarias populus adpellat. Qui causa utilitatis adsumtus est, tamdiu placebit, quamdiu utilis fuerit.* Proinde addit Petronius:

Quum fortuna manet, vultum servatis amici:
Quum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Quod parissime dixit & Seneca: *Hac re florentes amicorum turba circumsedet, circa eversos ingens solitudo est: & inde amici fugiunt, ubi probantur.*

Calculus in tabula mobile ducit opus.] Sententia est. Quod si amicitia diutius non durat, quam utilitati videlicet inserviat, omnino calculorum ludum ipsam sic imitari, quo nimirum potissimum id artificium servatur, ut hinc & illinc alio libere moveantur, nec ulli tabulae regioni plus temporis inhaereant, quam illis nempe conducat, conveniatque. Neutiquam vero, ut doctissimus auctor Adversariorum lib. I. cap. 15. voluit, quia amicitiam calculi servarent inter se, quatenus ludo utile foret, quum quidam velut amici essent, quidam hostes. Quod viro omnia erudito ex ludi ignoratione indubie excidit. Calculi quippe, qui ab ludi initio erant hostes, ad finem usque tales habebantur, ipsissimumque de amicis intelligendum. nec pro ludi utilitate amicus, quem alibi *militem* adpellavimus, suae factionis commilitonibus unquam adversarius fuit. Quae supra jam de calculorum ludo perfunctorie edissertare nobis adlubuit, de nostra interpretatione, ac de magni viri errato ambigere in praesentia non sinunt, itemque de legitima scriptura, *mobile*, quam servant veteres libri, non vero quae primum cusos invasit, *nobile*, & Adversariis suis etiam ille amplexus est.

Grex agit in scena mimum] *Grex* etiam de scenica caterva & familia, Graecis χορὸς, uti apud Aristophanem. Inde nos vocavimus: *Compannia*, & histriones *Companneros*. Donatus Praefat. in Terentii Adelphos: *Haec sane acta est ludis Scenicis funebribus L. Aemilii Paulli, agentibus L. Ambivio & L. Turpione, qui cum suis gregibus etiam tum personati agebant.* sic etiam Plautus pluribus fabularum Prologis. Unde error cujusdam eruditi

dicti Horatii interpretis, aliorumque jam claret, adserentium nimirum, *mimum* fabulam fuisse ab uno solum agi semper antiquitus solitam. Ast si Petronius illis fidem facere non potuit, quid pluribus aliis, quid ipsi Horatio suo poterunt respondere?

- - - Vel partes mimum tractare secundas,

inquit Ep. xviii. lib. i. cui tot tum Graeci, tum Latini, scriptores accinunt, ut tantum nomina recensere, esset importunum.

Mox ubi ridendas inclusit pagina partes &c.] Sensus est, post fabulae exodium auctores figmenta exuere, personasque, & sic oris sui manifestam proferre veritatem. *Partes ridendas*, extremas interpretantur, quod non displicet, licet omnes Mimi partes ridendae erant, ut alibi dicimus. *Pagina* hic συντακτικῶς fabula est. Insigne dabo equidem testimonium aliud. Donati ecce verba sunt ex argumento Adelphorum Terentii: *In dividendis Actibus fabulae identidem meminerimus: primo paginarum dinumerationem neque Graecos, neque Latinos, servasse, quum ejus distributio*, &c.

Cap. LXXXI. *Antescholanus*.] Quinam *antescholani* olim ex longa Professorum natione? Puto adhuc viris litteratis non liquere. An fors *antescholanus* erat *Proscholii* Praefectus, *Proscholus* etiam appellatus. Doctiores viderint. *Proscholium* enim locus erat in Schola velo tantum ab auditorio dissaeptus, ubi pueri, antequam ad Magistrum accederent, oris sui totiusque corporis componebant habitum, proscholii videlicet adstante praefecto omnium praemonitore. Haud enim vulgaris consuetudo ex antiquis puerilibus conloquiis utraque lingua descriptis plane colligitur. ait ergo puer: *Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς τὴν κλίμακα ἀνέβην διὰ τῶν βαθμῶν ἀτρέμα, ὡς ἔδει, ϗ ἐν τῷ προσχολίῳ ἀπέθηκα βίῤῥιον, ϗ κατέψηξα τρίχας. ϗ οὕτως ἐπηρμένῳ κέντρωνι εἰσῆλθον. ϗ πρῶτον ἠσπασάμην καθηγητὰς, συμμαθητάς. Ut ergo veni ad scalam, ascendi per gradus otio, ut oportebat, & in proscholio deposui birrum: & demunxi capillos, & sic elevato centone introivi, & primum salutavi praeceptores, condiscipulos.* En vela, quae D. Augustino memorantur lib. i. Conf. cap. 13. *At enim vela pendent in liminibus grammaticarum scholarum*, &c.

Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etiam innocentibus mare?] Gemellus locus cap. xcviii. *Utinam me solum inimicus ignis hauriret, utinam hibernum invaderet mare.* quae verba Gitonis sunt. unius quippe ejusdemque fortunae semper cum Encolpio fuit, nec ab ejus latere unquam discessit transversum unguem. Vide autem quae infra notamus ad ipsum locum. Hic autem insuper addere, omnino necessum: nimirum hujusce felicis Encolpii successus supra jam meminisse Arbitrum cap. ix. nunc vero indubie eisdem in verbis, *Ergo me non ruina terra potuit haurire?* speciatim ad genus illud pegmatum respexisse, quae, quum ruinam subitaneam patiebautur, chasmate absorberentur. De iis sic Appulejus lib. Metamorp. x. *Jamque tota suave fragrante cavea, montem illum ligneum TERRAE VORAGO decepit.* Ubi cum pegmate necessario & homines, qui impositi, absorbebantur. bene igitur, qui ibi, *recepit*, legunt, ut Arbitri, *haurire*, ita apertius exprimere potesset, quod inibi valet *devorare*. Sic est ipsi Milesiarum scriptori lib. v. *Meministis consilium vestrum, scilicet quo mihi suasistis, ut bestiam, quae mariti mentito nomine mecum quiescebat, priusquam ingluvie voraci me misellam hauriret, ancipiti novacula perimerem.*

Graecae urbis.] Graeca urbs Parthenope est, postea *Neapolis* dicta, quasi *nova civitas*. Ea enim quum esset à Longobardis eversa, ut in Constitutionibus Neapolitanis scriptum est, à Graecis postea fuit restaurata; & inde adpellata *nova civitas* inposterum, & *Graeca urbs* quoque optimo jure. Taciti autem testimonio à Lipsio indicato, addam insuper & Papinii alterum non levidense, Parthenopen scilicet in Epicedio Patris adloquentis:

Si tu stirpe vetus, famaque obscura, jaceres,
Nil gentile tenens, illo te cive probares
GRAIAM, atque Euboico majorum sanguine, duci.

Adulescens.] Giton, ut voluit recte Dousa P. Eventuum certe, quos hic recenset, ἀνακεφαλαιώσεις, ut fecerunt alii, aliter accipere non sinunt. Pariter & ipsius acumini subscribo, *exitio*, loco τοῦ *exilio*, substituentis, quae praecedenti confessione nitens ipsius Gitonis cap. lxxx. emendatio verissima est. *Ego mori debeo*, &c.

Cujus anni ad tesseram venerunt.] Leve scelus hoc summae Encolpii indignationi. ideo pro certo habeo, latere mendum. Odorati etiam sunt Pithoeus, & Lipsius, reposueruntque *venierunt*, haud perspicuo sensu. Reor, annos ad tesseram venire, illis esse, puerum primos agentem annos, simili amatoria lite, commissum ad tesserarum sortem ad amatoribus rivalibus. Itaque enim *in eligendo fratre salva illi tunc libertas non esset*, potius *judice fortuna*, ut ipsum Arbitrum usurpem, *caderet alea*. Ea propter ad illum eventum postea respiciens, ut melius tunc puero succederet, illi videlicet, voluit Ascyltos, judicium committendum. Sed hic, equidem fateor, dubia lux est, parumque distans à tenebris.

Quid ille alter, o Dii! qui tanquam togae virilis stolam sumsit.] De Ascylto indubie hic incipit loqui. Verba autem etiam sunt inprimis corrupta. quod MSS. repraesentant, plane vitiosum est. Tornaesius edidit: *Quid? ille altero die, qui tanquam togae virilis*, &c. quod quidem absque sua confessione dignum exsilio. Deinde editiones plures id praetulerunt: *Quid ille alter * die, qui tan-*

tanquam togae virilis, &c. unde Lipsius: *Quid ille alter, ô dii! qui tanquam togae*, &c. quod recentiores fere editiones occupavit. Criticorum autem nupera proles ad libitum postea refinxerunt. Ideo adhuc puer tentabam ego levissima omnium mutatione, & probo admodum sensu, *Quid ille alter? qui die, inquam, togae virilis, stolam sumsit.* haud tamen hodie satisfacit valde. Adsit igitur cum suo tripode Apollo. nobis namque insanire est, veritatem per divinationem quaerere. Utcumque vero sit, mens claret. Ascyltos ergo *stolam sumsit*, quod proprium feminae. Ita Tertullianus de Achille in puellam transvestito libro de Pallio cap. 4. quippe ne vir esset, à matre quoque persuasus est: *Adhuc sustinet stolam fundere, comam struere, cutem fingere, speculum consulere*, &c. Sic etiam de Antonio Appianus lib. v. Bell. Civil. [p. 677.] deliciante.

Qui postquam conturbavit.] *Conturbare*, decoquere, est, & pecuniam dissipare. De servis etiam dicitur, qui rationibus dominicis paria non faciunt. Et de quibuslibet denique, qui expedire nomina, & aes alienum, quod contraxere, solvere non possunt. quod Hispani vocant, *Quebrar, faltar de su credito.*

Sic Pedo conturbat, Matho deficit,

dixit Juvenalis Sat. VII. 129. ut Terentius etiam, Martialis, Cicero, alii.

Et libidinis suae solum vertit.] Hoc est, commutavit locum, ubi prius libidinem vario erat perpessus. nam postquam conturbavit, se in pedes conjicere, illi fuit necessarium. Sensus iste verus, perspicuus, & quem vel ipsus Cicero tueatur, quum quid, *solum vertere*, sit, exponit in Oratione pro A. Cecina paullo ante finem: *Exilium enim, non supplicium est, sed perfugium, portusque supplicii. Nam qui volunt poenam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eo SOLUM VERTUNT, hoc est, sedem ac locum mutant.* Et pariter pro domo sua: *Quo vertendi, hoc est, mutandi soli causa venerant.* Et pro Pub. Quintio: *Qui exilii causa solum verterit.* Suffragatur nobis parissimus Juvenalis locus, sententia, verbis, Sat. XI. vers. 46.

Hi plerumque gradus: conducta pecunia Romae,
Et coram dominis consumitur. inde ubi paullum
Nescio quid superest, & pallet foenoris auctor,
Qui vertere solum, Baias, & ad Ostia currunt.

Ait scilicet, profusos, & luxuriosos nepotes patriam mutare, quum alienam pecuniam consumsere. Inde vocabulum *soliversor* conflatum, usurpatumque in ludicro Grunnii Corocottae testamento: *Magirus cocus dixit, veni huc eversor domi, soliversor, fugitive porcelle, ego hodie tibi vitam adimo.* Graecis illud est, *γῆν πρὸ γῆς, terram pro terra.* Alciphron in Epistol. *Ἀναστᾶσα ὁπήποτε γῆν πρὸ γῆς φεύξομαι μᾶλλον. Demigrans quolibet fugiam potius, terram terra commutans.* Item Cicero ad Atticum.

Secutuleja.] Elegans, & scripto satyrico, quod ejusmodi amat vocum insolentiam, adpositissima dictionis compositio. Rem autem plures expressere scriptores, quorum apud interpretes testimonia. Isthaec illis adde. Propertius Eleg. 5. lib. IV.

Non te Medeae delectant probra sequacis.

Sabinus in Epistola Ulyssis de Clytemnestra, Agamemnonis uxore:

Tyndaris has illi laetas pro foedere poenas
Struxerat, externos ipsa secuta viros.

Sed, ohe, jam satis est, tametsi plura possemus.

Unius noctis tactu omnia vendidit.] Veterem scripturam retinui, licet in novitiam, *pactu*, valde inclinarem. *Vendidit*, id est, posthabuit. Hisp. *aventuro todas sus obligationes.*

Libidinibus attriti.] *Tero*, extremi flagitii verbum. parissime cap. LXXXVII. usurpatur: *utcunque igitur inter anhelitus sudoresque tritus, quod voluerat, accepit.* Sic & Martiali lib. IX. Ep. 59.

Culus tritior Hedyli lacernis.

Plauto etiam Captivis IV. II. 108.

- - - Boius est, Boiam terit.
Liberorum quaerundorum causa ei, credo, uxor data est.

Argute ergo, qui exin Propertium interpretantur lib. III. El. 20.

Forsitan illi alio pectus amore terit.

Alio amore, id est, alia amica. Ast satis exemplorum, quae satius ad morboniam mitterentur.

Cap. LXXXII. *Gladio latus cingor.*] Sic locutus Appuleius lib. II. Milef. *Nam gladio solito cinctus altrinsecus.* & Hispani dicimus, *Cenir la espada.* Haud aliter & Propertius dixit El. 13. lib. III.

- - - Niveum latus ense revincit.

Sed quodnam latus innuit Petronius, dextrum an sinistrum? me Castores dubium. Eandem & Lipsius lib. III. de Milit. Rom. Dial. 3. quaestionem movit; ipsum vide. *Gladius* vero procul dubio Hispaniensis foret, nam nostrates illos à temporibus Annibalis, patrios gladios deponentes, adsumpsere Romani, ut docet apud Suidam anonymus scriptor. unde conjicere abunde licet, quampridem illi fuerint in precio. vide & Lipsium ibidem.

Phaecasiati milites ambulant.] Mendacii miles ille arguit Encolpium opportune ab calceatu. nam milites olim Romani *caligati* incedebant, non *phaecasiati*. vide Valtrinum lib. III. de re Milit. cap.

cap. 13. Et Balduinum *Calcei Antiqui* Auctorem cap. 19. *Phaecasium* autem calceamentum album fuisse, quo Athenienses sacerdotes, & Alexandrini utebantur, ex Appiano ego didici lib. v. Bell. Civ. ubi de Antonio sermo est cum Cleopatra vitam degente.

Non bibit inter aquas, &c.] Difficile Epigramma, cujus mens interpretibus praeterita; an quod contemserint, an vero quod non adsecuti sint, me-Hercules dubium. Impotens dives, tyrannus hic cum Tantalo confertur, qui enim quid inter se simile habeant, neutiquam est facile visu. Ille sane, etsi obrutus curis, cupitis tamen fruitur indubie: quod alteri secus accidere, notum. Ciceronis autem duorum locorum conlatione, qui officio nunc fungitur interpretis, facile ex his angustiis educemur. Ecce primi verba sunt ex lib. iv. Tuscul. Quaest. *Cui miseriae proximus est is, qui adpropinquans aliquod malum metuit, exanimatusque pendet animi. quam vim significantes mali, Poëtae, impendere apud inferos saxum Tantalo, faciunt ob scelera, animique impotentiam, & superbiloquentiam.* Insuper ergo additus ingens lapis Tantali imminens capiti, unde ortum, ut prae timore exanimatus poma quidem esuriens non adtingeret, aquam & sitiens itidem non gustaret. Quod fuit dubio procul fabulae verum figmentum, expressum quoque parissime à Dionysio tyranno actu illo, quo voluit indicare nihil esse ei beatum, cui semper aliquis terror impendeat. Id etiam narrat ipse Cicero lib. v. Tuscul. Quaest. ubi regias delicias pergit luculenter describere, & inter ipsas constituere Damoclem, reges, qui ipsarum potiebantur, beatos cogitantem: *Aderant unguenta, coronae, incendebantur odores: mensae conquisitissimis epulis exstruebantur. fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari seta equina adpensum demitti Dionysius jussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec pulcros administratores adspiciebat, nec plenum artis argentum, NEC MANUM PORRIGEBAT IN MENSAM.* Et eleganter Horatius:

> *Districtus ensis cui super impia*
> *Cervice pendet, non Siculae dapes*
> *Dulcem elaborarunt saporem.*

Nulla ergo aeque, ac Tantali imagine, tyranni principis potuit misera repraesentari beatitudo, de quo inquit nunc eum Cicerone Arbiter, *quod omnia cernens*, scilicet bona sua, *illis frui prae timore non potest.* qui prorsus & plurium Poëtarum fuit ipsissimus animus. Fuit certe Lucretii verbis hisce lib. iii.

> *Atque ea nimirum, quaecumque Acherunte profundo*
> *Prodita sunt esse, in vita sunt omnia nobis.*
> *Nec miser impendens magnum timet aëre saxum*
> *Tantalus (ut fama est) cassa formidine torpens:*
> *Sed magis in vita Divûm metus urget inanis*
> *Mortales, casumque timent, quemcumque ferat fors.*

Pindari quoque Od. i. Olymp.

> —— κόρῳ δ' ἕλεν
> Ἄταν ὑπέροπλον,
> Τάν οἱ πατὴρ ὕπερ κρέμασε, καρτερὸν αὐτῷ λίθον.
> Τὸν αἰεὶ μενοινῶν κεφαλᾶς βαλεῖν
> Εὐφροσύνας ἀλᾶται.
> *Saturitate autem accepit* (Tantalus)
> *Damnum immensum,*
> *Quod ipsi pater superadpendit,*
> *Validum lapidem:*
> *Quem semper cupiens à capite depellere,*
> *A laetitia aberrat.*

Fuit & Euripidis in Oreste. Sed mire enim à Suida commentum nostrum juvatur, rescire tamen valde discuperem, unde conlegerit: Τάνταλος, τοῦ Διὸς υἱός. ἀξιωθεὶς δὲ τραπέζης τῶν θεῶν, ἐδημοσίευσεν αὐτῶν τὰ μυστήρια, καὶ διὰ τοῦτο κολάζεται ἐν τοῖς ὑπὸ γῆν δικαστηρίοις, πέτρον ἔχων ἐφεστῶτα αὐτῷ ἐρτημένον, καὶ κάτω ὕδωρ πολὺ, καὶ βλαστήματα καρποφόρα. ὅτε οὖν ἤθελε πιεῖν τοῦ ὕδατος, ἔπιπτεν ὁ λίθος ἐπ' αὐτὸν, δίψῃ δ' ἐτήκετο, ὁρῶν μὲν ἀφ' ὧν ἔδει φαγεῖν, καὶ πιεῖν, μὴ δυνάμενος δέ. *Tantalus. Jovis filius fuit. Quum autem hunc Dii sua mensa dignati fuissent, eorum arcana publicavit. Et propterea punitur in judiciis, quae sunt sub terra, saxum habens capiti suo impendens, & infra multam aquam, & fructiferas arbores. Quoties vero aquam bibere volebat, saxum cadebat in ipsum, & siti conficiebatur. Cernebat enim unde edendum, & bibendum esset; sed edere, & bibere non poterat.* Non ergo ob cibi potusque fugam jejunus ille; sed edere, ac bibere lapidis casus impediebat. Ast ut semel conficiam negotium, prodeat Athenaeus, qui, quod primum ego conjectaram, quum aurem mihi pervelleret Cicero, proferat disertim. Longam disputationem *de voluptate* instituens lib. vii. Tantalum, narrat ex quodam scriptore, qui Atridarum in patriam reditum scripsit, voluptatibus admodum deditum fuisse: sed postea quum in deorum consortium pervenisset, Jovem optionem ei dedisse petendi quidquid vellet. à quo nimirum postulavit, ut ei ad eum modum jugiter inter epulas vivere concederetur. Tunc autem, addit, ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν Δία τὴν μὲν εὐχὴν ἀποτελέσαι διὰ τὴν ὑπόσχεσιν· ὅπως δὲ μηδὲν ἀπολαύῃ τῶν παρακειμένων, ἀλλὰ διατελῇ ταραττόμενος, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐξήρτησεν αὐτῷ πέτρον, δι' ὃν οὐ δύναται τῶν παρακειμένων τυχεῖν οὐδενός. *Jovem indignatum ea de re, quia pollicitus esset, praestitisse quod optavit. At ne frueretur adpositis, verum moestus, & anxius semper esset, super caput saxum appendisse, quod obstat, ne quid eo-*

 rum,

rum, quae admota sunt, capere possit. Caecus ergo quidam post se in eandem foveam plures caecutientes praecipites dedit. Itaque inter aquas & poma puniendum ridicule Tantalum, potius sane, ut veluti oscillatione luderet, constituerunt. haud secus atque Eumolpum alibi conlocavit Petronius. Neroni igitur id Epigrammation, qui non sentiant propritim convenire, à me sciat ille, cor plumbeum prorsus habere. Caeterum, qui in avaritiam tradiderunt, factum id esse, decepti omnino sunt mendosis Codicibus, ubi sic admodum diverse invenerunt scriptum:

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.
Divitis haec magni facies erit, omnia late
Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

Ita Fulgentius, & Priscianus exhibent, & inter Catalecta veterum Poëtarum haud secus, nisi quod corruptius, reperitur. Cujus sententia, licet ineptissima, addrui quippe insuper videbatur parili Horatii similitudine lib. I. Serm. Sat. I. nihil mirum, si viris doctis jam pridem imposuerit.

- - - *Quem sua vota premunt.*] Ex verbis Athenaei supra adductis lucis, quod satis est, capit hoc hemistichion. Ob insana namque sua & immodica vota Tantalum impendentis lapidis supplicium punit ac premit. Matth. Bergius aliter versum integrum distinxit, & sic parenthesi inclusit:

Tantalus (infelix, quem sua vota premunt!)

Quod postea & Rittershusio placuit. Nec nobis valde displicet, quod aliquot libri veteres repraesentant,

- - - *quem sua fata premunt.*

Divitis haec magni facies erit. &c.] Distichi hujus sensus est, Tantalum nempe imaginem esse tyranni, qui omnia quum cernit bona sua, illis frui prae timore non potest. quod mire facit, ut satis jam constat, ad fortunam tyranni. Si alteram vero lectionem liceret praeferri;

- - - *Omnia late*
Qui tenet,

ad avari ingenium.

Et sicco concoquit ore famem.] *Siccus* de jejuno. sic infra cap. CXI. *Itaque mulier aliquot dierum abstinentia sicca.* & Martialis lib. XII. Ep. 32.

- - - *fame siccus.*

& Tertullianus Apologet. cap. 40. *Nos vero jejuniis aridi.* Item de abstemio Lucilius Sat. VI.

Lanificam dici, siccam, atque abstemiam ubi audit.

Etiam de muliere vexata, sine adspergine tamen seminali, dixit ipsus Valerius eleganti Epigram. 82. lib. XI.

Cum sene communem vexat spado Dindymus Eglen,
Et jacet in medio sicca puella toro.

Sed omnes opertis oculis bona sua computant.] Caeci omnino, qui divitiis inhiant. Exprimit infra eleganter Petronius cap. CXLI. ubi de elusis Eumolpi captatoribus: *Excaecabat ingens fama oculos, animosque miserorum.* utrique loco Varro venit interpres *Andabatis*, qui gladiatores erant opertis capitibus, ne alter alterum cerneret, pugnantes: *Non mirum si caecutis. minus aurum enim non praestringit oculos, quam τὸ σὺ κράνος, tua galea.* Bona istthaec *fortunae* sunt, unde ipsa, quae dividit, *prorsus exoculata* effecta, uti Appulejus loquitur. Vere Tullius in Laelio: *Non ipsa solum fortuna caeca est, sed eos etiam plerumque efficit caecos, quos complexa est.* Eadem ratione & divitiarum deus *Plutus* itidem caecus antiquis habitus. Vide Aristophanem in cognomine fabula. Itidem *Phineus*, qui *in modum avaritiae positus*, auctore Fulgentio Mythologo ext. lib. III.

Bona sua computant.] Id est, cogitant, quomodo opes consequantur. Sic & simpliciter *computare* dictum antiquis. Magnus Seneca lib. V. de Benef. *Quotus quisque uxoris optimae mortem timet, ut non computet?* id est, ut lucrum, ex ejus morte eventurum, non sibi proponat. Et Ep. 14. *Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant, quam oderunt.*

Quod hodie non est, cras erit.] Simile illud est vice oraculi olim habitum.

Tarpejo quondam sedit quae vertice cornix,
EST bene non potuit dicere, dixit ERIT.

Aliter viri docti accipiunt hunc locum, scribuntque: *Quod hodie non est, cras non erit: sic vita truditur.* Sententiam mire & acore illo suo Persius expressit Sat. V.

Cras hoc fiet. idem cras fiet, quid? quasi magnum
Nempe diem donas, sed quum lux altera venit,
Jam cras hesternum consumsimus: ecce aliud cras
Egerit hos annos, &c.

Semper in hac re qui vincitur, vincit.] Eadem ipsius Arbitri verbis illis cap. CXIX.

Pellitur à populo VICTUS Cato: tristior ille est
QUI VICIT.

Ubi & nos pluscula notamus.

Cap. LXXXIII. *Nam & Zeuxidos manus vidi nondum vetustatis injuria victas.*] Vere. nam de ejusdem Zeuxidos tabulis, quibus Crotoniatae templum Junonis magnifice exornarunt, sic etiam Cicero initio lib. II. de Inventione: *Is & ceteras tabulas complures pinxit, quarum nonnulla pars us-*

pars uſque ad noſtram memoriam, propter ſani religionem, remanſit. Non poſt multum temporis vixit Petronius.

Cum ipſius naturae veritate certantia.] Eximia laus tabularum Protogenis, nimirum *cum naturae veritate certare:* nam vel Seneca Patre adſertore, *ſemper citra veritatem eſt ſimilitudo:* & Cicerone in Oratore: *Sine dubio in omni re vincit imitationem veritas.* Haud eſt illud Euſtathii abſimile, ubi virum in pictura expreſſum è balneo exeuntem anhelare, inquit, videri, lib. IV. de Iſmeniae & Iſmenes amoribus, Οὕτως ὁ τεχνίτης καὶ τὰς φύσεις αὐτὰς ἀπεμιμεῖτο τοῖς χρώμασι. *Adeo ipſus artifex eaſdemmet rerum naturas coloribus imitatus eſt.*

Non ſine horrore tractavi.] Non ſine religione, & reverentia. Sic docet Servius ad illud I. Aeneid.

----- *Horrentique aſtrum nemus imminet umbra.*] *Horror plerumque ad odium pertinet: plerumque ad venerationem, ut hoc loco. Sic Lucanus:*

Arboribus ſuus horror ineſt.

Hinc & locus, qui praeceſſit cap. XXI. interpretandus: *Inter nos periturum eſſe tam horribile ſecretum.*

Quam Graeci monochromon adpellant.] Ego libentius legerem, *monochromaton*, uti inluſtres veteres loquebantur pictores. *Monochromata* enim picturae erant *unicolores*, ut vox indicat. Plinius inquit lib. XXXV. cap. 3. ubi de picturae gradibus ſermo eſt: *Itaque talem primam fuiſſe, ſecundam SINGULIS COLORIBUS, & Monochromaton dictam, poſtquam operoſior inventa erat: duratque talis etiam nunc.* Optime ad mentem Petronii, quum etiam, poſtquam facta eſſet pictoria ars abſolutiſſima, pinxerint & monochromata artifices eximii. De Apelle hic Petronius teſtatur, de Zeuxide Plinius extremo cap. 9. lib. XXXV. *Pinxit & monochromata ex albo.* Porro genus quoddam ineſt Antonomaſiae verbis illis: *Quam Graeci monochromon adpellant.* Longe vero diverſae ſunt picturae, quibus ſemel, aut pluries colores inducti, uti quater laiyſi illi à Protogene, Plinio cap. lib. XXXV. memmoratae. quarum confuſione inſigniter erravit vir eruditus.

Tanta enim ſubtilitate extremitates imaginum erant ad ſimilitudinem praeciſae, &c.] Locus eſt ſubobſcurus illi praeſertim, cui de pictorio artificio haud quicquam innotuit. Nam verbis iſtis, *extremitates imaginum praeciſae*, me interprete, intelligit procul dubio Petronius, *lineas* illas *extremas*, quibus omnia includuntur depicta, extimumque cujuſque corporis eſt. Summa enim prorſus picturae eſt, corpora in tabula lineis illis *tanta ſubtilitate praecidere*, ut, quum deſinere ibi corpus ipſum, certum ſit, viſum tamen omnino fallar, & ambire ſeſe extremitas ipſa videatur, & alia poſt ſe promittere, hoc eſt, revera id corpus eminere, & quod in ſuperficie plana eſt, foras exſtare. Exactiſſime hocce tradidit Plinius cap. 10. lib. XXXV. qui locus rei, Petronioque, inluſtrandis unice quidem compactus eſt: *Primus* (Parrhaſius) *argutias vultus picturae dedit, elegantiam capilli, venuſtatem oris, confeſſione artificum in lineis EXTREMIS palmam adeptus. Haec eſt in pictura ſumma SUBTILITAS. Corpora enim pingere, & media rerum, eſt quidem magni operis; ſed in quo multi gloriam tulerunt, EXTREMA corporum facere, & DESINENTIS PICTURAE modum includere, rarum in ſucceſſu invenitur. Ambire enim debet ſe EXTREMITAS ipſa, & ſic deſinere, ut promittat alia poſt ſe: oſtendatque etiam, quae occultat.* Qui inſignes hodie pictores ſunt, idemmet quoque magni habere cognovi; contraque cane pejus & angue vitare *ſiccas*, ſic enim ipſi haud inepte vocant, *extremitates.* vulgari idiomate eſt, *ſecos perfiles.* Unde valde miror, artibus hiſce virum eruditum adeo ab ſcopo aberraſſe, ut intrepide adſerere non dubitarit, *Opticen* Plinio verbis illis eſſe deſcriptam.

Ut crederes etiam animorum eſſe picturam.] Magna enim haec laus ſemper in pictura fuit, ibique etiam fuit, artis labor & opus. Sic Antiochus Epigrammatarius dixit:

Ψυχὴν μὲν γράψαι χαλεπὸν, μορφὴν δὲ χαράξαι
'Ρᾴδιον.

Pingere difficile eſt animum, depingere corpus
Hoc facile eſt.

Qui primus pinxerit, tradidit Plinius; & quid *animum pingere* ſit, exemplis patefecit. utrique indicando inſignem ejus reſeram locum ex cap. 10. lib. XXXV. *Aequalis ejus fuit Ariſtides Thebanus. Is omnium primus animum pinxit, & ſenſus omnes expreſſit, quos vocant Graeci* ἤθη: *item perturbationes, durior paullo in coloribus. Hujus pictura eſt, oppido capto ad matris morientis è vulnere mammam adrepens infans: intelligiturque ſentire mater, & timere, ne emortuo lacte ſanguinem infans lambat*, &c. Vide quae infra notamus ad verba cap. LXXXVIII. *qui paene hominum animas*, &c.

Hinc aquila ferebat ſublimis deum.] Omnia, quorum in praeſentia meminit, tabularum figmenta (quod etiam ſilentio haud erat praetereundum) ſtudio quidem ſunt ejus argumenti quaeſita, quae perfidis maxime hominum Gitoni & Aſcylto pugnarent ex antica. quod ſemel ſatis ſit, nunc indicaſſe. Vulgaris eſt *Ganymedis* fabula, Naſonique pluribus lib. X. Metam. deſcripta. Lege item lepidiſſimum Luciani dialogum, qui inſcribitur *Dearum judicium.* Nomen tamen *Dei* latius apud antiquos patebat, quam reſtricte neceſſum ſit capere de Ganymede nondum in deorum numerum recepto. unde incogitantiae Arbitrum perperam inſimulat novitius interpres. De

 pul-

pulcerrimis saepius dictum, & Petronio ipsi iterum cap. CXXVII. *Libuit DEAE nomen quaerere.*

Illinc candidus Hylas repellebat improbam Najada.] Nec minus trita est de *Hyla* fabula, nam plures adhuc referunt, plene vero Idyllio Theocritus, *Hylas* cognominato. Ideo ergo Virgilius exclamat Georg. III.

Cui non dictus Hylas puer?

Najada, id est, fontis aut fluvii Nympham. nam aquatum iville, quum à Nymphis raptus, omnes scriptores uno ore proferunt: Zenobio tamen excepto, qui venatum tradidit. *Naiadas Eumenidas* ideo vocavit Ausonius Ep. 93. satis eleganter. nam quum puerum, ut potirentur, mergerent, quid nisi lethum illi peperit ipsarum amor?

Improbam Naiada.] Vide quantum venustatis, quantum leporis hic locus accipiat, si cum illo conferas cap. LXXXVII. *Nihil est tam arduum, quod non improbitas extorqueat.* Voluit ergo Petronius innuere, improbis lenociniis à Nympha puerum pellici, ut si fors tandem ab illo extorqueret amorem.

Damnabat Apollo noxias manus.] Nota fabula *Hyacinthi* interempti ab Apolline disco nimirum, quem flatu suo in pueri caput converterat Zephyrus contemtus amator, & zelotypus. Latius canit Orpheus apud Ovidium lib. X. Metamorph. Nicander Theriac. paullo ante finem, & Joannes Tzetzes Histor. II. Lucianus deridet duobus venustis Dialogis Mercurii, & Apollinis; Junonis, & Latonae. Pinxere item & uterque Philostratus eleganter in suis Imaginibus.

Lyramque resolutam modo nato flore honorabat.] *Honorabat*, id est, coronabat. ubi morem aperte tetigit citharoedorum. Ipsos nimirum finito carmine citharam redimire consuevisse, ex Papinio plane conligitur lib. VI. Thebaid. ubi de Apolline etiam sermo est, postquam canere desiisset, lyram laureo serto circumdante:

Finis erat, differt avidas audire sorores:
Dumque chelyn lauro, textumque insustre coronae
Subligat, & picto distinguit pectora limbo.

Ubi Luctatius, sive Lactantius ait: *Cytharoedorum disciplinam expressit, quibus moris est finito carmine coronam detractam citharae subligare.* Post luctum ergo fidicinis dei, meos est Arbitri, opportune enim lyra ejus redimiri videbatur. Ita rursus idem Statius chelyn coronat lib. IV. Sylvar. ad Jul. Menecratem:

—— Quumque tibi vagiret tertius infans,
Protinus ingenti non venit nuntia cursu
Littera, quae festos cumulare altaribus ignes,
Et redimire chelyn, postesque ornare juberet?

Addit, *modo nato flore.* ex Hyacinthino videlicet sanguine. qui flos & fidibus etiam, ut citharoedus ipse, gemitus suos ambibat temperare.

Ipse suos gemitus foliis inscribit, & ai, ai,
Flos habet inscriptum, funestaque littera dicta est.

Resolutum, denique inquam, hoc est, solutam, humique jacentem. Amans namque deus ille abjecerat prae moerore.

Ergo amor etiam deos tangit?] Sic pro certo habebant antiqui. Adposite Heliodorus lib. IV. Μέγιστος γὰρ θεῶν ὁ Ἔρως, καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν ποτὲ κρατεῖν λεγόμενος. *Maximus enim deorum est Amor, & ipsos etiam deos interdum tangere dicitur.* Id autem diis indecorum fuisse, satagit demonstrare Aphthonius in Ἀνασκευῆς exemplo, cantat tamen palinodiam in Κατασκευῆς. Eleganter vero de juvene amplius aequo placente sibi Ovidius in Arte:

Posse suo tangi credet amore deas.

Peccaturus.] *Peccare* hic scortari est, meretricari. Sic Ovidius ad amicam Eleg. XIII. lib. III.

Non ego ne pecces, quum sis formosa, recuso.

Et Martialis in Epigrammate ejusdem argumenti cum Nasonis Elegia, hoc est, ad Lesbiam, operam videlicet Veneri propriam navantem, lib. I. Ep. 55.

Incustoditis, & apertis, Lesbia, semper
Liminibus peccas, nec tua furta tegis.

Sed plura hic interpretes.

Sine aemulo.] Victore, uti Ascyltos, intellige, aliter fides auctoris non constaret.

Hospitem Lycurgo crudeliorem.] Lycurgum huncce diversum puta ab illo cap. CXVII. memoratum. Sic in Symbolis censet Scioppius, licet postea resipuit, novamque lectionem ad oram adpinxit mei exemplaris, *Hospite Lycurgo crudeliorem.* huc etiam deflectens id cap. LXXXI. *Hospitem occidi.* hocce scilicet animo, ut verbis illis cap. CXVII. *Et quicquid Lycurgi villa grassantibus praebuisset*, Arbiter significet, quod socii illi Lycurgi villam non solum spoliarint, sed ejus dominum, qui hospitio nempe illos humanissime exceperat, occiderint, quae fuit & Dousae P. sententia. Sed hisce sic constitutis ubinam, quaeso equidem, Lycurgi exstitit crudelitas? immo potius humanus, amicus & hospitalis jure merito audiret. pro quibus meritis illam ei retulerunt gratiam, rapinam, mortem. Sed longe aliter est, quum sine dubio hic de Lycurgo sermo sit, quem merito veteres agnoverunt *crudelem*, vocaruntque. Alter vero particeps fuit Satyrici, ut claret. Plane nobis Virgilius adstipulatur lib. III. divini operis, ad quem signanter, puto, hic respexisse Petronium. Thraciam describere Poëta adgreditur, quo se primum Aeneas recepit, postquam Troja solvit. *Hospitium* quippe olim fuerat amicum Trojanis:

Ter-

Terra procul vastis colitur Mavortia campis.
Thraces arant: ACRI quondam regnata LYCURGO,
HOSPITIUM antiquum Trojae, sociique penates.

Unde *hospite Lycurgo crudeliorem*, adsero, scripsisse Petronium, & huncce habuisse in mente, non alios, ut parum recte volunt alii.

Exercitati vultus.] Eleganter dictum de poëta, qui macer & pallidus. nam frequenter Apollinis id genus sacerdotes ex labore & meditatione pallorem contrahunt, quod Persius innuit Sat. III.

At te nocturnis juvat impallescere chartis.

Et venuste Martialis lib. VII. Ep. 3.

Esset, Castrice, quum mali coloris
Versus scribere coepit Opianus.

Id ergo est *exercitatus vultus*, quod abunde prosequimur in *Collect. de Pallore Amantium & Poëtarum.*

Ego Poëta sum.] Scito & sub Eumolpi persona voluisse Arbitrum, quod delitesceret etiam haud incommode suus Princeps. Eum ad insaniam usque proclivem prodiderunt ad carmina Historici antiqui. Sic cap. LII. inquit Suetonius: *Itaque ad Poëticem pronus carmina libenter, ac sine labore composuit.* Et Cornelius Tacitus lib. XIV. cap. 16. *Carminum quoque studium adsectavit, contractis quibus aliqua pangendi facultas.* Quod in Lucano visum. & alibi dixit: *Aliquando carminibus pangendis inesse sibi elementa doctrinae, ostendebat.* Iccirco carmina ejus à pluribus, faepius non fine elogio, memorata reperimus: Plinio ita nonnullis in locis, Seneca lib. I. Quaest. Natural. cui *disertissima*: Martiale lib. VIII. Epist. 70. cui *docta*: & lib. IX. Ep. 27. item Philostrato: Grammaticis etiam Servio, & Persii Scholiasta. Poëtices ergo valde laboravit prurigine, uti & alibi dicimus, eoque ineptiarum amens prorsus devenit, ut *recitaret carmina*, referente item Suetonio cap. X. *non domi, sed in theatro.* quod etiam sub Eumolpo signatissime expressum verbis illis paullo infra cap. XC. *Immo quotiens THEATRUM, ut RECITEM aliquid, intravi*, &c.

Non humillimi spiritus.] Immo grandis & alti. sic illud fatis simile Propertii El. 7. lib. I. interpretatus est Passeratius:

Tunc me non humilem mirabere saepe poëtam.

Pariter etiam iterum lib. III. El. 15.

Haec ego non humili referam memoranda cothurno.

Contra Eleg. 10. lib. II.

Surge anima ex humili jam carmine. sumite vires
Pierides. magni nunc erit oris opus.

Quod & ideo libentius distichon adduxi, ut belle prorsus, immo vere, interpunctum exhiberem, quum aliter vulgatis omnibus, quos vidi, distinguatur. Illi praeterea & idemmet *anima* est, quod Petronio *spiritus*.

Si modo coronis aliquid credendum est.] De coronis Poëtarum si hic conlectanea facimus, non ludemus operam; quandoquidem id haud exacte praestiterint, quibus materies coronaria unicum fuit jamdudum, & potissimum, argumentum. Itaque nos continua jam interpretatione defessi, hocce haud inamoeno, utpote quod pluseulis est arboribus consitum, diverticulo aliquantisper recreabimur. Poëtarum olim commissiones habitae sunt in Capitolinis Domitiani, ac Neroneis agonibus; in quibus qui coronas adeptus (ipsae namque praemia fuere Musicorum certaminum) coelum ipsum Apollinis tetigisse credebatur. Coronae autem illae tum pro commissionis, tum pro victoriae ratione variae fuerunt. *Querna* enim praemium exstitit Capitolini certaminis. nam quercus arbos Jovi Capitolino sacra, in cujus honorem ipse agon institutus. Martialis lib. IV. Ep. 54. ad Colinum:

O cui Tarpejas licuit contingere quercus,
Et meritas prima cingere fronde comas!

Et Statius Papinius in Epiced. Patris, dum reddit rationem, cur non victor quoque evaserit ex agone Capitolino:

Nam quod me mixta quercus non pressit oliva.

Unde equidem conligo, coronas Albani certaminis pari causa *Oleaceas* fuisse. nam hoc institutum etiam à Domitiano in honorem Matris Minervae, ut narrat Tranquillus cap. IV. Arbor enim Minervae fuit oliva, & in ejus certamine victor Statius ipse, uti infra dicimus. Itidem & *Palmae* rami Poëtarum capita circumplexi, interdum vero, non semper, *lemniscati.* Ausonius sic:

Et quae jam dudum tibi palma poëtica pollet,
Lemnisco ornata est, quo mea palma caret.

Musae & ipsae sic *palma* coronabantur, uti ex Phornuto notum cap. XIV. περὶ τῶν Μουσῶν. *Lauro* item Poëtae redimiti. nam haud fuit solum Imperatoris coronamentum. Ideo eleganter Papinius Domitiani caput imperiali, & poëtica, lauru insignitum lib. I. Achill. celebravit:

At tu, quem longe primum stupet Itala virtus,
Graiaque, cui geminae florent, vatumque, ducumque,
Certatim laurus (olim dolet altera vinci.)

Unde & Ausonius claret, quum Epigr. I. de Valentiniano loquitur, aut Gratiano.

Come serenatam duplici diademate frontem,
Serta ferens, quae dona togae, quae praemia pugnae,
Bellandi, fandique potens Augustus. &c.

Nullum frequentius aliud fuit coronamentum Poëtarum, ratione à perenni ejus virore desumta. Eximium id ac sibi peculiare habet divina Poësis, hoc est, ipsum nimirum poëtam immortalem reddere; perinde atque illum, quem versibus

fibus fuis fumferit celebrandum. Primum difertim effert in ftatua Claudiani exarata infcriptio:

LICET. AD. MEMORIAM. SEMPITERNAM CARMINA. AB. EODEM. SCRIPTA. SUFFICIANT.

Alterum Pindarus Pyth. extrema Od. 3.

—— γινωσκομένα
Δ' ἀρετὰ κλειναῖς ἀοιδαῖς,
Χρονία τελέθει.

Quae cognofcitur virtus per inclytos cantus, diuturna eft. Et plures paffim. Ex *bedera* quoque factum Poëtarum coronamen. aperte Plinius lib. XVI. cap. 34. *Hederae & femen nigrum, alii crocatum: cujus coronis poëtae utuntur, foliis minus nigris.* Inde Ovidius, quum queritur, Poëtas fine honore effe, inquit III. de Arte:

Nunc hederae fine honore jacent. ——

Ceterum non Poëtae folum ipfi, fed eorum *ftatuae.* Perfius Satyrarum veftibulo:

Heliconiadafque, pallidamque Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederae fequaces.

Item & *Mufae.* Ovid. lib. V. Faftor.

Tunc fic neglectos hedera redimita capillos,
Prima fui coepit Calliopea chori.

Alii. Infuper *myrto* haud immerito honorati Poëtae, praecipue vero amatoria canentes, Venereaque, Elegiographi, Lyciri. Ovidius lib. I. Amor. Eleg. V.

Suftineamque coma metuentem frigora myrtum:
Atque ita follicito multus amante legar.

Et Statius I. Sylv. II. verf. 98.

—— *Mitifque incedere vates*
Maluit, & noftra laurum fubtexere myrto.

Etiam *Mufae* ipfae. Nafo lib. I. Amor. El. I. quum Eraton adloquitur, quae Elegiographis praeeft, &

—— *Nomen amoris habet.*

Ex *apio* denique plectebatur poëtis redimiculum. ita Virgilius Eclog. VI. de Lino Apollinis filio:

Ut Linus haec illi divino carmine paftor,
Floribus, atque apio crines ornatus amaro,
Dixerit.

Ad quem locum exfertim Servius inquit, in Nemaeo agone, qui in honorem Archemori inftitutus eft, *fpeciatim apio coronantur poëtae.* Quo etiam omnino facit & illud Juvenalis. Sat. VIII. verf. 224.

Haec opera, atque hae funt generofi principis artes,
Gaudentis foedo peregrina ad pulpita cantu
Proftitui, Graiaeque apium meruiffe coronae.

Verum enim vero, qui praefentiores novem fenferunt Deas, & aliquando plures contigit nancifci coronas. Sic Papinius, ut teftatur in Epic. patris & alibi, tres obtinuit certaminibus Albanis, & Eumolpus itidem, quas pruriens apud Arbitrum effert jactabundus. Praeterea ex dictis obfervare licet, non inconcinne, quum corone illae forent indices adprobatoriae fententiae judicum, pro ipfa audientium adprobatione nonnunquam *coronam* ufurpari. Ita fane apud Horatium eft loco infigni Poët. Art. quod nefcio an animadverterint ejus interpretes:

Nec, fi quid fricti ciceris probat & nucis emtor,
Aequis accipiunt animis, donantve corona.

Hoc eft, quod infima probat, neutiquam equites, & nobiles adprobant. Sed jam curfus ad metam, & fextuplex, ajo, Poëtarum fuiffe coronamen, ex quercu nimirum nexum, oliva, palma, lauru, hedera, myrto, & apio. Aliam, fed unius tantum poëtae, principis enim, fed per livorem ei traditam, contemtumque, coronam item invenimus: quapropter ipfam inter honorificas non accenfemus. *Lanea* videlicet eft, qua Homerus poëta donatus à Platone in III. de Repub. De ea longa eft & erudita differtatio apud Pafchalium lib. V. de Coronis cap. ultimo, quem, fi vacat, adi.

Quas etiam ad imperitos deferre gratia folet.] Et ifte in Neronem ictus fat rectus. Sic de ipfo cap. XII. Suetonius: *Et orationis quidem, carminifque Latini coronam, de qua honeftiffimus quifque contenderat, ipforum confenfu conceffam fibi recepit.* Adpofitiffimum rei exemplum eft, quod refert A. Gellius lib. XVII. cap. 4. Menandri fcilicet Comici à Philemone devicti: *Menander à Philemone, nequaquam pari fcriptore, in certaminibus comoediarum, ambitu, GRATIAQUE, & factionibus faepenumero vincebatur.* Quippe & in ingenua hacce ingenii decertatione habuerere fuum etiam locum fumma poteftas, divitiaeque corrumpendis judicum fuffragiis, quo & iterum infra refpectavit Petronius, quum cap. CXXXVII.

Quifquis habet nummos &c. ——
Carmina componat,

inquit. Minoris tamen ejufmodi victoriae fuere omnino factae. Fortunae namque caecutientis haud fecus ac munera forent, &, uti Seneca dicit, *tanquam confulatus praeturave* contingerent. Hujufce argumenti exftat venuftiffimum Polliani Epigramma ad Florum malum poëtam, adeptum tamen in certamine praemium, iiii obfecundante fortuna prorfus immerito, lib. II. Anth. cap. XL. Epigr. I.

Εἰ μὴ χαίρω, Φλῶρε, γενοίμην δάκτυλος, ἢ πῶς
Εἷς τῶν σῶν τύπων τῶν κατατεινομένων.
Χαίρω νὴ τὸν κλῆρον, ὃν εὐκλήρησας ἐν ἄθλοις
Ὡς περὶ χρείας τ' στεφάνων μειζότερος, &c.

Ejus ecce libera Cafauboni verfio, five potius, fi

si ita vocare lubet, enarratio: prius namque pessime fuit interpretibus acceptum. *Ego vero, ô Fiore, nisi gaudeo, fiam eorum dactylorum, aut pedum, unus, quos tu in tuis chartis torques misere: Gaudeo inquam, idque ita esse, juro tibi per fortunam, & sortem, qua favente tibi coronam poëticam ita nactus es, ut in divisione haereditatis, quae parentum morte obtigisset, partem opimam*, &c.

Gratia.] Hic, munera, dona. Ita Sallustius Crispus de Bello Jugurthino: *Fautores legatorum, praeterea magna pars gratia depravata, Adherbalis dicta contemnere.* Innuit pecuniam à Jugurtha per legatos missam. Sic & Appulejus de Paride Dearum judice, Veneris promissis corrupto, lib. x. *Quum rerum exordio, inter deos & homines agitatum judicium corruperit gratia.*

Quare ergo, inquis, tam male vestitus es? propter hoc ipsum.] Male Eumolpus vestitus, quia Poëta bonus. aliter Martialis lib. VI. Ep. 82. quod erat interpretibus animadvertendum, sed potius confundunt:

Subrisi modice levique motu,
Me, quem dixerat esse, non negavi.
Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
Respondi: Quia sum malus Poëta.

Ast Arbitri sententia omnium gentium stabilita suffragiis omni aevo. in re clara immorari non licet. Latius id Lucianus declamat in Saturnalibus. Sed quid? quum olim & sapientes fuerint viri, quibus ab attrita veste petita vanitas. Inde superbientem Antisthenem perstrinxit Socrates, referentibus Laërtio lib. VI. & Aeliano de varia Hist. lib. IX. cap. 35. An fors ambibant sic male vestiti ex nota litteratorum videri. An indicare, veros esse divitiarum contemtores.

Qui pelago credit &c.] Plenam sententiam istorum versuum verbis Senecae P. excipe conceptam, ubi pariter de eloquentia contemta loquitur, praefatione lib. I. Controvers. *Sive quum praemium pulcerrimae rei cecidisset, translatum est omne certamen ad turpia, MULTO HONORE QUAESTUQUE VIGENTIA.*

Qui pugnas & castra petit, praecingitur auro.] *Praecincti* milites ut supra notavimus. Recte autem *auro* dicit. nam in zonis pecuniam gestabant milites. sic C. Gracchus apud A. Gellium lib. XV. cap. 14. *Itaque Quirites, quum Roma profectus sum, zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli.* Spartianus item in Fescennio Nigro: *Idem jussit, ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos numos portarent, sed publice commendarent, recepturi post praelia quod dederant.* Lampridius rationem reddit in Alexandro: *Miles non timet nisi vestitus, armatus, calceatus, & satur, & habens aliquid in zona.* Hinc & D. Matthaeus x. 9. jam claret: ubi χαλκὸν ideo vulgatus interpres recte *pecuniam* reddidit. Ligamenta & habenas habebant cingula & zonae, quibus circa ventrem cingebantur milites, in medio tamen receptaculum erat, quo numi continebantur, haud secus ac sinum funda habet, quo conlocantur lapides. Itaque cingula illa prorsus olim fundam referebant. Unde non dubio fuit ortum, ut cingulum etiam vocaretur ab antiquis *funda.* Plane indicant Glossae veteres: *Ventrale.* κοιλιόδεσμος, Φῦνδα. *Ventrale* etiam est genus zonae. Item alibi, *Ventrile*, Φῦνδα. Sed Φῦνδα, scito, Latinum est, non Graecum vocabulum. *Funda* nempe, quae Graecis est σφενδόνη.

Jacet ostro.] Nam divitum stragula purpurea olim, sive cubiculares lecti essent, sive discubitorii. Iberus Epigrammatographus lib. II. Epigr. 16. de Zoilo aegrotante:

Zoilus aegrotat, faciunt hanc stragula febrem,
Si fuerit sanus, coccina quid facient?

Ac de eodem discumbente lib. III. Epigr. 82.

Cubitis trudit hinc & inde convivas,
Effultus ostro, sericisque pulvinis.

Et qui sollicitat nuptas ad praemia, peccat.] Adulteria & stupra Romanis prohibita, libidines aliac ferè permissae. Ecce D. Hieronymi locus id indicans plane in vita B. Fabiolae, ubi de Ethnicorum legibus verba facit: *Apud illos* (Romanos) *viris impudicitiae frena laxantur, & solo stupro atque adulterio condemnato, passim per lupanaria, & ancillulas libido permittitur, quasi culpam dignitas faciat, non voluntas.* De poenis autem moechis irrogatis creberrima apud scriptores mentio. Ideo ergo nuptae mulieres emebant fututiones, sive, ut Martialis loquitur, *numerabant.* nimirum ut praemiorum spe, ubi voluptas defuisset, adulteri deliniti imminentia supplicia contemnerent. Illud est cap. CIV.

...... *Dat adultera munus.*

Ad praemia id est, *ob praemia*, ut Plautus loquitur.

Pruinosis pannis.] Vel pannis solum sufficeret: quum sordidam vestem, ac vilem *pannum* vocarent antiqui. Sic contemtim *panniculam* vocavit vilissimam vestem cap. XIV. & vetus Lexicon *pannum* interpretatur panniculam, testemque Petronium affert Grammaticus. Ea significatione Seneca Ep. 20. bis ἁπλῶς utitur *panno*, dum illorum sese ad paupertatem redigentium commendat ingenium: eorumque dicta, si factis tamen haud dissentiunt, mirifice animis imprimi, item docet. *Munificentior (mihi crede) sermo tuus in grabato videbitur, & in PANNO. non enim dicentur tantum illa, sed probabantur.* Et post pauca: *Alioquin leve argumentum est bonae voluntatis grabatus aut PANNUS; nisi apparuit aliquem illa non necessitate pati, sed malle.* Unde interpretis cujuspiam error manifestarius, qui locum videlicet cap. CII. *Statuarum ritu patiemur pannos & vincula?* de amiculis Deorum pretiosissimis perperam

peram capit. nam ibi dubio procul intelligit Arbiter tegmina & involucra, quibus ſtatuae nimirum, quum aliquo forent deportandae, obvolvebantur, praeligabanturque, ne ullum ab itinere vitium damnumve contraherent. Viles namque ac parvi pretii centones ad id adhibiti.

Inopi lingua.] *Inops lingua*, hic diſerta eſt, facunda; nam, vel eo teſte,

------ *Pruinoſis horret facundia pannis.*

Ex diametro contrarium eſt Symmacho lib. IX. Ep. 88. *Tu tantum bona venia recipe obſequium linguae inopis.* Hoc eſt, rudis, & elegantiarum indigentis. Sic *pauper ingenium* eidem eadem in Epiſtola.

Cap. LXXXIV. *Vellem tam innocens eſſet*, &c.] Verba ſunt Encolpii, quae in hocce fragmento, querentis ſcilicet de Aſcylti fide ſcelere violata, ac de extremo item pueri ingrati flagitio. Cum Eumolpo loquitur: unde ei poſtea tempeſtive refert ſtuprator ſenex obſcoenam de diſcipulo ſuo narratiunculam.

Cap. LXXXV. *In Aſiam quum eſſem à Quaeſtore ſtipendio eductus.*] Recte. nam & illud fuit munus Quaeſtoris. Non ſolum pecuniam ex provinciis, aut hoſtium praedis exactam referri in aerarium curabant: ſed pecuniam etiam, quae ab aerario nimirum eſſet in exercitus uſum depromta, expendebant, ſtipendiumque militibus ex ea adnumerabant. in quem uſum à Tribunis Aerariis ipſam ex aerario deſumtam, qui Imperatorum Quaeſtores erant dicti, accipiebant. Aſconius diſerte adpoſiteque ad Petronii inluſtrationem ad Cicer. Verrin. *Pecunia adtributa, quae in ſtipendium militum de aerario à Tribunis Aerariis adnumerari Quaeſtori ſolet.* Hinc & obiter diſcis, Pecuniam illam *Adtributam* fuiſſe vocatam. Illi ergo muneri obeundo, cum ſingulis Imperatoribus ſinguli mittebantur Quaeſtores.

Tam ſevera triſtitia.] *Severa triſtitia*, Martiali *triſte ſupercilium* eſt lib. I. Ep. 24. &, *ſevera frons* lib. I. Ep. 2. Ipſe vero, qui ſimulat, *ambitioſe triſtis* in Epiſt. lib. I. Phaedrus etiam *ſeveritatem frontis* vocavit Fabul. 64.

Quum in triclinio jaceremus.] Locus etiam Veneris flagitiis fuit in triclinari accubitu. Notum hoc plane ex ultima hacce impudicitiae narratione, in qua nunc verſamur. notum etiam ex nonnullis ſcriptorum locis, quae in praeſentia operae pretium duximus adpingere. Non alio abit ſimulatio mariti lenonis eleganter apud Juvenalem expreſſa Sat. I.

Doctus & ad calicem vigilanti ſtertere naſo.

Somnum namque aucupabantur amantes obſtantium in triclinio. diſerte paullo infra cap. ſequenti ipſus Petronius: *ut intellexi ſtertere patrem, rogare coepi ephebum*, &c. Eadem Ovidii mens Eleg. IV. lib. I. Amor.

Vir bibat uſque roga: precibus tamen oſcula deſint,
Dumque libet, furtim (ſi potes) adde merum.
Si bene compoſitus ſomno, vinoque jacebit,
Conſilium nobis reſque LOCUSQUE dabunt.

Et Eleg. V. lib. II.

Ipſe miſer vidi, quum me dormire putares,
Sobrius adpoſito crimina veſtra mero.

Tempeſtiva & hic hiſtoria Galbae & Maecenatis apud Plutarchum Eroticis, & Cippii illius, qui Pararrhenchon dictus, apud Feſtum in proverbio, *Non omnibus dormio.* Et plura alia, quae praetermitto haud neſciens.

Jaceremus.] Soporati ſcilicet, ac de omnibus loquitur, qui in triclinio adcumbebant. Verbum eſt funerale, *jacere*. unde opportune ad ſomnum transfertur, qui mortis imago dictus. pariſſime Propertius lib. II. El. XV.

Illa meos ſomno laſſos patefecit ocellos
Ore ſuo, & dixit, Siccine, lente, jaces?

Annuit plane & id quod ſequitur: *Fere circa medium noctem intellexi, puerum vigilare.* Sic *componere* acceptum, ut dicimus alibi.

Quia dies ſolemnis ludum artaverat.] Ἁπλῶς *ludus* pro literario. Plautus Perſa Act. II. ſc. I.

Cuculus, ſi in ludum iret, potuiſſet jam fieri,
ut probe literas ſciret.

Senſus ergo eſt, ſolemnitatem illam parum temporis ludo literario reliquiſſe. Sed bone Deus! quid *pigritia*, quae ſequitur, cum ingenuo litterarum otio Martialis in lib. XII. Ep. 4. habuit unquam ſimile, ut ea conferre Symbolis in mentem veniret? equidem nec per nebulam video, nec ipſe, qui conlegit, etſi Argus ipſe, potuit videre.

Cras illi par columbarum donabo.] Adpoſitum oppido votum. Venerem precatur, aves ſunt Veneris columbae. Aelianus de Animal. lib. IV. cap. 2. Porro conditio voti ſuſcepti, *ſi amaſium baſiaverit.* Columbae adſidue roſtris ſibi invicem morſicatim blandiuntur. belle Martialis lib. XII. Ep. 66.

------- *Baſioque tam longo*
Blandita, quam ſunt nuptiae columbarum.

Et lib. II. Ep. 105.

Baſia me capiunt blandas imitata columbas.

Quod plures etiam dixerunt alii.

Audito voluptatis precio puer, &c.] Nefaria etiam flagitia maſcula precio utique olim obnoxia. Adpoſitus & inſignis locus Ariſtophanis eſt in Pluto Act. I. ſc. 2. ubi pariſſimos, ac Romanorum ſunt, perſtrinxit Graecorum mores:

Χρ. Καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,
Ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
Οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐὰν ᾖ πλούσιος,
Τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.

Χρ.

Καρ. Καὶ τὰς γε παῖδας φασὶ ταυτὸ τοῦτο δρᾶν,
Οὐ τῶν ἐραστῶν, ἀλλὰ τ' ἀργυρίου χάριν.
Χρ. Οὐ τούς γε χρηστοὺς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους. ἐπεὶ Αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. Καρ. Τί δαί;
Χρ. Ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν· ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.
Καρ. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
Ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.

Vertit Nicodemus Frischlinus:

CH. *Etiam Corinthiacas ajunt meretriculas,*
Si quando pauper eas sollicitando ambiat,
Nullam rationem ejus habere. At si quispiam
Dives, statim illi facere copiam sui.
CA. *Hoc ipsum ajunt facere pueros tenellulos,*
Non propter amatores, sed quaestus gratia.
CH. *At tu hoc non de bonis, sed meritoriis,*
Dici puta: nam frugi argentum haud expetunt.
CA. *Quid ergo petunt?* CH. *Alius quidem generosum equum,*
Alius vero expetit canes venaticos.
CA. *Fortasse dum eos pecuniam exposcere pudet,*
Hoc praetextu suam tegunt infamiam.

Cap. LXXXVI. *Gallos gallinaceos.*] Conveniens rei & voto sponsio isthaec. Galli enim salacissimi sunt, ac de praepostera libidine suspecti. Vide Aelianum de Animal. lib. IV. cap. 16.

Coitum plenum.] Votum plenum vocavit Ovidius I. de Arte:

Quantum defuerat pleno post oscula voto?

Unde Arbiter & paulo inferius claret, ubi *unum* id κατ' ἐξοχὴν nuncupat *votum*: *Deinde in unum omnia vota conjunxi.*

Cras puero asturconem Macedonicum donabo.] Votum autem hocce prorsus hic ἀπροσδιόνυσον venit. nam quid cum summa voluptate habent *asturcones* commune? Et quonam modo suspicari puer certum quiverat munus, quod patri neutiquam latere poterat; cognitumque ab eo si foret, omnino faceret suspectam paedagogi liberalitatem, ut ipse inquit postea? Notum est, *asturcones* esse Gallaïcos equulos, nobis *Acas Gallegas*, adpellatos, ab *Asturia* scilicet Gallaïcae olim adcensita regioni *Asturiones* dictos, & *Asturcones*. exstat & hodie de ipsorum incedendi modo apud Martialem, & Plinium mentio. Ea propter, postquam diu negotium fecisset nobis locus iste, & mendum altius latere pro certo habuissemus; tandem, anne, *asturcone* expuncto, ejus in locum substituendum esset *struthionem*, comminiscebamur. Quam vero apte ipse conveniat rei, uti inquiramus licet. Alites fuere minorum votorum sponsiones, ipsas quasi per gradus augendo, quousque ad summum votum Eumolpus pervenit. cujus enim census promissus, quod omnium videlicet maxima ales futura esset, rectus omnino rerum ordo videbatur exigere. Ipse autem *struthio* sine controversia est. Ita inquit Plinius initio lib. X. *Sequitur natura avium, quarum grandissimi, & paene bestiarum generis, struthiocameli Africi, & Aethiopici, altitudinem equitis insidentis equo excedunt.* Inde eis magnitudinem immensam tribuit Oppian. III. Κυνηγ.

Τῆς ἤτοι μέγεθος μὲν ὑπέρτερον.

Et *vasta ales* Claudiano dicitur lib. II. in Eutrop. Μεγάλη Aristophani in Avibus, & Aeliano passim. Praeterea fuere & insigniter salaces superiores aves illae, ut forent venereae velitationi mercedulae adpositissimae. Erat igitur & tertia avis futura salacissima, nam commissi jam profligatissimi voti exstitit munus insigne. Struthio autem adeo salaci est natura, ut vel exin in mimis vocari *Strutheum* obscaenam partem virilem, nullum sit dubium. Sic dicit Festus: *Strutheum in mimis praecipue vocant obscaenam partem virilem, à salacitate videlicet passeris, qui Graece στρουθὸς dicitur.* Quem locum Aldrovandus recte de *struthione* isto, quo de agimus, cepit lib. IX. Ornithol. cap. 2. Ideo & Avicenna, carnem struthionis Medicis laudari, memorat, libidini coituique promovendo: nam calida quum sit, praestare id posse, rationi consentaneum est. Ipsi quidem saepissime coëunt, quod sat plurimum habent excrementi. Sed tu forte inquis, in quem usum tam vehementer puer optaret promissum struthiocamelum? Ego enim paucis aperiam, & inquam in duplicem. Sive ut condiscipulis inde convivium pararet, quod & verba illa haud infinuant invite in cap. sequenti. *Postquam diu questus est, deceptum se & derisum, traductumque inter condiscipulos, quibus jactasset censum meum.* juvatque adpositum, quod in voto praemiserat, *struthionem Macedonicum OPTIMUM*, ubi & forsitan scriptum, OPIMUM. sed idem ibi *optimum* valet. Struthiones sane inter luxuriae instrumenta olim non vulgaria. Lampridius auctor est, Alagabalum in coenis aliquoties struthiones exhibuisse; & sexcentorum capita quodam in convivio, ad edenda videlicet cerebella. Ipsum autem nonnullis diebus tantum eisdem vesci consuevisse, sicuti phasianis, & pullis. Sic etiam narrat & Heraclides, regi Persarum inter caeteras animantes quotidie & *struthiones Arabicos* mactari. Ipsos vero condiendi rationem hisce verbis praebuit Apicius in Trophete cap. I. *In struthione elixo usurpant piper, mentum, cuminum, porrum, apii semen, dactylos, vel caricas, mel, acetum, passum, liquamen, & olei modicum. Quae in cacabo bulliunt, amylo obligant, atque ita partes*

struthionis in lance perfundunt, ac piper desuper adspergunt. Si autem condituram volueris, alicam addes. Et rursus: *Aliter sic praeparatur: struthione elixo, piper Ligusticum, thymum, aut saturejam, mel, sinapi, acetum, liquamen, & oleum addes.* Unde conligere est, illos ab delicatissimis gulonibus nunquam assari. Sive expetebat anxie ephebus impudicus struthionem, ut illius spectaculum ederet condiscipulis, interque se struthiocamelum agitantes, haud insolens iidem luderent. Antiquos nimirum Romae & spectaculs struthionum exhibuisse, ex Plauto equidem videor mihi oderari: nam in Persa II. II. 17. quidam curriculo volare jussus quum esset, haud inconcinne respondet:

Istbuc marinus passer per Circum solet.

Marinus passer struthio est, ut infra dicimus, ubi & nonnulla insuper de illo opportune addimus. Ita Pergami, & Athenis *coturnicum*, & *gallinaceorum* fuisse, narrant Pollux, Lucianus, Aelianus, & Plinius. Firmat etiam Vopiscus in Probo: *Immissi deinde* (in Circum) *per omnes aditus* (cavearum) *struthiones mille, mille cervi, mille apri.* Ipsos & talibus spectaculis *miniari*, innuit Capitolinus in Gordiano cap. III. Verum enimvero auribus jamdudum nostris tinnire moleste sensimus, Ubinam tui *Strutbionis Macedonici* memoria? Scrupulus enim est, nos ingenue fatemur, quem in praesentia removere, fatis non possumus. nam adhuc ego non reperi struthionem Macedonicum: quum apud Xenophontem, Diodorum Siculum, Strabonem, & Lampridium *Arabici* sint: *Lybici*, sive *Africi* apud Aristotelem, & Plinium: & *Mauri* etiam apud Capitol. in Gord. cap III. item apud Plinium *Aethiopici*: & apud Diodorum Siculum, *Syriaci*. Ast ego interim ab ipsis quaererem, Ubinam est & *Asturconis Macedonici* testimonium? Nusquam me Hercules scriptorum, & ipsi asturcones Macedonicarum nusquam prorsus, ut urbitror, gentium. Itaque haud hinc superior evadit scriptura ineptissima, & radicitus ex politissimo scriptore evulsa quum sit, in Gemonias aeternum abjicienda.

Cap. LXXXVII. *Male repugnanti.*] Venustius adhuc plane istud est prae illo cap. XX. *non repugnanti*. Pariter Horatius Od. IX. lib. I.

Pignusque direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

Sic & Sulpitius Servastus Junior, quum mollem ac levem illam, quam in alveo paullatim facit exiguus amnis, arrosionem exprimit eleganter:

Amnis insueta solet ire valle;
Mutat & rectos via certa cursus,
Rupta quum cedit male pertinaci
Ripa fluento.

Gaudium.] Coitum. Tibullus lib. II. El. I.

---- Discedat ab aris
Cui tulit hesterna gaudia nocte venus.

Abiter ipse cap. CXXXII.

Nam quis concubitus, veneris quis gaudia nescit?

Et saepe alias.

Gaudio lassus.] Iterum *gaudium* pro coitu, quem, ut indicat hic Petronius subsequitur *lassitudo*. Sic etiam Ovid. lib. I. Amor. El. 5. sub finem:

Cetera quis nescit? lassi requievimus ambo.

Et in Sapphus Epistola:

Et quod, ubi amborum fuerat confusa voluptas,
Plurimus in lasso corpore languor erat.

Et alibi summa cum venustate:

Aut te trajectis Aeaea venefica ramis
Devovet, aut alio lassus amore venis.

Item Tibullus lib. I. El. 9. de corruptoris uxore pueri sui loquens:

Et quum furtivo juvenem lassaverit usu,
Tecum interposita languida veste cubet.

Cujus rei Aristoteles rationem quaerit, redditque Problem. 22. sect. 4. Unde & Petronius sibi ipsi interpres cap. XXI. & cap. CXXXII.

Pungere me manu coepit, & dicere, quare non facimus?] Fateor me haud secus suspensis pedibus per hancce fabulam properanter incessisse, ac si per ignem, per spinas, aut per hastae cuspidem, ut ajunt, mihi contingeret progredi. Nimio plus charum & egomet hunc scriptorem, me Dius Fidius, haberem, si absque ultimae improbitatis ejuscemodi narratiunculis Satyrici sui funiculum produceret. Mutuo autem auxilio sibi sunt locus iste & ille cap. CXXX. *ut timerem ne latus meum frater convelleret.* *Facere* notum veneris verbum. Unicum Senecam meum produco ep. 123. *Ubi felicitas est bonae vitae, facere, esse, bibere, frui patrimonio.*

Cap. LXXXVIII. *Haec tropica instituit.*] Sensus est, quod artes nimirum, quum ad summum pervenissent cacumen, exin pecuniae cupiditas, quae medullitus postea homines invaserat, deturbarit, ac omnino revertendi imposuerit necessitudinem. haud aliter atque solis fax, quum circulos tetigit, qui *Tropici* ideo indigitantur, convertit sese, ac reflectit cursum suum, ut docent cum Proclo Astronomorum filii. Paterculus enim disertis verbis sententiam ipsam protulit extremo lib. I. ubi & plura huic Eumolpi declamationi repperiuntur consentanea. *Difficilis*, inquit, *in perfecto mora est: naturaliterque, quod procedere non potest, recedit.* Alii nescio quas hic somniant umbrarum imagines, & incondita ac inania quaedam soporatorum deliramenta. Utebantur sane, uti vernaculis, nonnullis voculis Graecis olim Romani, ob utriusque nempe linguae commercium. Sic nos hodie plusculis Latinis. Cape apud Arbitrium isthaec, *Tropica*, *Phili*, *Logi*, *Dapbnon*.

Omnium herbarum succos Democritus expressit.] Sic

Sic ipsum cum Pythagora composuit Plinius lib. XXV. cap. 2. *Ab eo Pythagoras clarus sapientia, primus volumen de herbarum effectu composuit, Apollini, Aesculapioque & in totum Diis immortalibus, inventione & origine adsignata. Composuit & Democritus, ambo peragratis Persidis, Arabiae, Aethiopiae, Aegyptique Magis.* Nihil ergo mirum si de ipso Arbiter adfirmat, *aetatem inter experimenta consumsisse.* Diogenes etiam volumen illud Democriti, Plinio subintellectum, inter ejus recenset opera in vita ipsius.

Eudoxus.] Plures Eudoxi, omnium autem celeberrimus ille, cujus hic fit à Petronio mentio. Cnidius nimirum major ille est, cujusque vitam scripsit Diogenes lib. VIII. Quum vero coeli, astrorumque observationi motuum diutius vacasset, recte Ἀστρολογούμενα, ut Laërtius vocat, sive Φαινόμενα, ut Hipparchus in Aratum Comment. lib. I. & Anonymus in vita ejusdem Arati, scribere potuit. Plura ejusdem opera Meursius recenset, uti & ceteros Eudoxos, Commentario in Apollonii Dyscoli Historiam commentitiam, quem vide cap. 24. Si de ipso autem plura rescire lubido foret, consulendi videlicet erant Laërtius dicto jam loco, Suidas, & A. Gellius lib. XVII. cap. 21.

Ter belleboro animum detersit.] Apud Lucianum ait ipse Chrysippus in vitarum Auctione: Καὶ τὸ κεφάλαιον, οὐ θέμις γενέσθαι σοφὸν, ἢν μὴ τρὶς ἐφεξῆς τοῦ ἐλλεβόρου πίῃς. *In summa, nequaquam sapientem fieri prius, quam ter ex ordine belleborum bibas.* quem locum etiam indicavit Bourdelotius. Helleborum enim primum terribile habitum medicamentum, postea adeo familiare redditum, ut studiosi fere omnes epotaverint haud cunctabundi. Didici ex Plinio cap. 5. lib. XXV. *Candidum* (helleborum) *vomitione, causasque morborum extrahit, quondam terribile, postea tam promiscuum, ut plerique studiorum gratia ad pervidenda acrius, quae commentabantur, saepius sumtitaverint.* Chrysippi autem decantati hellebori sic translative meminit Fulgentius Continentia Virgiliana: *Ego vero Chrysippi bellebori rancidulo acrore postposito, cum Musis aliquid blandius fabulor.*

Statuae unius lineamentis.] Infra & plastarum tangimus lineamenta, ubi de picturae lineamentis studiose inquirimus. Nunc autem in transcursu Valerii Maximi praemittimus locum, rei fane, qua de agimus, plurimi faciendum. Inquit ergo, ubi de Venere Gnidia loquitur, glorioso illo, inquam, Praxitelis marmoreo pervigilio, juvenis vero Deam ipsam depereuntis, amatorio, lib. VIII. cap. 11. *Quid enim vacua rationis animalia arte decepta miremur, quum hominis sacrilegam cupiditatem muti lapidis LINEAMENTIS excitatam videamus?*

Myron, qui paene hominum animas ferarumque aere comprehenderat.] Sic ubi de statuariis Plinius lib. XXXIV. cap. 8. *Myronem Eleutheris natum, & ipsum Ageladis discipulum, bucula nobilitavit, celebratis versibus laudata: quando alieno ingenio plerique, quam suo, commendantur.* Ac subinde ejus recenset opera, ubi *ferae*, ubi *homines*. Superstites adhuc sunt, nescio an iidem sint, qui Plinio memorantur, versus illustres, qua Graecorum, qua Latinorum, quibus bucula illa celebratur. Nobilitarunt item & statuarios plures signa videlicet, ubi animi mores, subtilitate quoque lineamentorum, ad vivum prorsus fuerunt expressi, quod & Plinio non latuit. Ea mens Callistrati est prosantis de marmoreo Centauro: Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ σώματος, εἶδες ἂν θυμὸν ἐπιπλέοντα τῷ τεχνήματι, καὶ ἠγριωμένον τὸ σῶμα, καὶ προσώπῳ θηριῶδες ἐπανθοῦν. *Porro quum tale sit corpus, videas iratum animum in artificio eminentem, & corpus efferatum, & vultui belluinum quiddam inefflorescens.*

Ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt.] Valetudinem innuit animi, & corporis, ut supra diximus ad verba cap. III. *amas bonam mentem.*

Alius donum promittit, si propinquum divitem extulerit, alius &c.] Vota haec sunt, quae arcano ore suscipiebantur, de quibus intelligendus Martialis lib. I. Ep. 40.

Et nihil arcano qui roget ore deos.

Cui opponitur; *aperto vivere voto*, ut ait Persius. Sed copiose de votis hisce plures jam Critici.

Capitolio promittere solet.] Nihil mutare necessum. *Capitolium* pro Jove Capitolino saepius positum. plane Suetonius in Nerone cap. XII. ubi audaces nimis ejus nuperi interpretes ad libitum suum locum refingunt. Prudentius Apotheosi titulo *adversus Judaeos*:

Ipsa suis CHRISTUM Capitolia Romula moerent,
Principibus lucere Deum.

Et Rycquius de Capitol. Rom. cap. 5. inter alias Capitolii notiones recensuit. *Promittere*, ait, quum vota scilicet à Senatu nuncupabantur, quorum plurima apud scriptores priscos exstant exempla. Quid ergo hocce cum donariis deorum, & auro eis dedicato, quae commiscuit Horatii interpres? Inconditi sane coqui sunt saepenumero viri eruditi, diversa jura confundentes.

Jovem quoque peculio exorat.] Hocce dictum ex Jovis Dodonaei oraculo:

Δῶρα θεοὺς πείθει, καὶ αἰδοίους βασιλῆας.
Munera deos placant, & venerandos reges.

Quod ore Hesiodi prolatum, refert Suidas, invenirique apud Platonem III. de Republica. Expressit item & Ovidius III. de Arte versu illo:

Placatur donis Juppiter ipse datis.

Quae eadem Euripidis sententia Medea:

— Πείθειν δῶρα καὶ θεοὺς, λόγος.

- - - *Donis vel ipsos dictitant flecti deos.*
Multisque Aristophanes in Pluto. Hinc & illud Arbitri exponendum cap. CXXXVII. *Unde possitis & deos emere.*

Peculio.] Supra quid hic *peculium* sit, jam diximus. Insuper tamen addimus in praesentia, dictum Petronii formam proverbialem referre eadem figurâ, uti illud cujusdam poëtae est apud Pollucem lib. IX.

> Τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικῶντι χελῶναι.
> *Virtus testudinibus, & sapientia cedit.*

Olim namque Graecorum in numis *testudinis* effigies insculpta, uti & pecudum fuere Romanorum numismatis. Unde & Graecis ἁπλῶς *testudines* vocabantur numi.

Quum omnibus diis, hominibusque formosior videatur massa auri.] Parissimum illud Ovidi lib. III. de Arte:

> *Munera, crede mihi, capiunt hominesque deosque.*

Eademque sententia est oraculi Jovis Dodonaei supra adducti.

Cap. LXXXIX. *Quae Trojae halosin ostendit; itaque conabor opus versibus pandere.*] Agnosce & hic sub Eumolpi figura imperatoris ad poëticen proclivitatem adumbratam. Inter insigniora enim poëmata Neronis *Halosis* exstitit antiquitus *Trojana*. Ubi simul amaram carminis occasionem indubie insectatur Petronius. quae videlicet immanissimo principi ex Romae incendio fuit oblata. Omnia sic veteres Historici convincunt. Suetonius cap. XXXVIII. quum urbis incendium describit: *Hoc incendium è turri Maecenatiana prospectans, laetusque flammae, ut ajebat, pulcritudine* ἅλωσιν *Ilii decantavit in illo suo scenico habitu.* Tacitus pariter lib. XV. *Ipso tempore flagrantis urbis, inisse eum domesticam scenam, & cecinisse Trojanum EXCIDIUM, praesentia mala vetustis cladibus adsimilantem.* Item Dio lib. LXII. pag. 709. Ὁ Νέρων ἔς τε τὸ ἄκρον τοῦ Παλατίου (ὅθεν μάλιστα σύνοπτα τὰ πολλὰ τῶν καιομένων ἦν) ἀνῆλθε, καὶ τὴν σκευὴν τὴν κιθαρῳδικὴν λαβὼν ᾖσεν ἅλωσιν, ὡς μὲν αὐτὸς ἔλεγεν, Ἰλίου. *Nero in summum Palatii, unde magna pars incendiorum videri poterat, conscendit, ibique ornatu citharoedi HALOSIN Trojae, ut ipse dicebat, cecinit.* Ast revera urbis erat Romae. Scripsit praeterea Troica, ut Juvenalis vocat Sat. VIII. 221. Troicon Persii Scholiastes, & Troados Libros vetus interpres ejusdem Juvenalis. Sed de illis latius nos in *de Neronis Operibus* Libro singulari. Exstat hodie & Τρυφιοδώρου Αἰγυπτίου Γραμματικοῦ, καὶ Ἐποποιοῦ, Ἰλίου Ἅλωσις.

Jam decuma &c.] Ab equi fabrica, perinde ac Maro, consulto Poëmation suum orditur Petronius. Praefatiuncula autem haecce de belli statu praemittenda, longe enim multumque superavit poëtam principem. quod sat erit ex conlatione perspicuum. Sic Virgilius canere coepit principio lib. II.

> - - - *Fracti bello, fatisque repulsi,*
> *Ductores Danaûm, tot jam labentibus annis,*
> *Instar montis equum,* &c.

Ubi jejune Danaûm memor fuit tantum summus poëta, nulla facta Trojanorum mentione. Arbiter vero plenius utramque gentem commemorans, quod erat eo loci omnino necessarium, cultiori doctrina (si fas est, etsi vere, hic ita loqui) & mira, ac plena rerum, verborum parcitate ad equi descriptionem sese adcinxit. Inquit ergo primis tribus elegantissimis versibus:

> *Jam decuma maestos, inter ancipites metus,*
> *Phrygas obsidebat messis, & vatis fides*
> *Calchantis atro dubia pendebat metu.*
> *Quum* &c.

Ubi utrosque facit belli eventus ancipites, nempe Phrygios, & Graecos. omnibus vero longa obsidionis mora potissima occasio. nam decennali praelio vires *Trojanis* prorsus fuerant exhaustae. *Danais* autem Calchantis fides vaticinii, mora itidem, dubio constare videbatur.

- - - *Decuma messis.*] Notissima haec figura, *Metalepsis* dicta, qua gradatim itur ad illud, quod verbis transsumtis ostendi amat poëta. Parissime usus est Martialis lib. IV. Ep. 79.

> *Condita quum tibi sit jam sexagesima messis.*

Parissima exstat & in veteri monumento puellae octuennis:

> *Cujus in octava lascivia surgere messe*
> *Coeperat.*

Et alii aliter saepius. Ast infra nos de obsidionis tempore.

Caesi vertices Idae trahuntur.] Tryphiodorus:

> Καὶ δὴ τέμνετο δοῦρα, καὶ ἐς πεδίον κατεβαίνεν
> Ἴδης ἐξ αὐτῆς.
> *Et cadebant ligna, & in campum defluebant*
> *Ex ipsa Ida.*

Obducti specus.] Isti sunt *specus*, qui obstant, quo minus apte veterem scripturam retineamus eodem versu:

> *Aperitur ingens antrum,*

& quae non satis mihi probata fuit, *claustrum* nimirum, aut *clostrum*, plures autem receperint, reliquerimus. Eadem de re dixit Virgilius:

> - - - *Penitusque cavernas*
> *Ingentes, uterumque armato milite complent.*

Postremum sic & Petronius:

> *Qui castra caperent.*

Praeterea, *obducti*, sunt, operti, tenebrosi. quod ita & Virgilius eleganter expressit:

> *Includunt caeco lateri.*

Tu

Tu confer, plura ſunt, quae noſtrum praeterfugiunt obtutum.

- - - *Decenni.*] Supra *Decuma meſſis.* Haec eſt receptior ſententia, utpote Platonis III. de Leg. Demoſthenis, Tryphiodori, Meſſalae Corvini, Plauti Bacchidibus, ac deinde recentiorum. Alii augent ſpatium obſidionis, aut praelii. videſis Daretem Phrygium, & Thucydid. lib. I.

- - - *Et in voto latent.*] Variae hic ſunt interpretum ſententiae; noſtram vero ingenii exercendi gratia reticere noluimus. *In voto latent*, inquimus, id eſt, in loco impendio cupito. ſic paullo poſt interpretamur illud:

Et in vota properant.

Delecti enim fuere, ut includerentur in equo, qui robore, animique virtute forent inſigniti. Diſertim Virgilius lib. II. Aeneid. ſub principium:

Huc delecta virûm ſortiti corpora, furtim
Includunt caeco lateri.

Etiam Cicero II. Philipp. *In hujus me conſilii ſocietatem, tanquam in equum Trojanum, includi cum principibus non recuſo.* Καταλογον autem Cointus Smyrnaeus refert lib. XII. poſt quem addit:

Ἄλλοι δ᾽ αὖ κατέβαινον, ὅσοι ἔσαν ἔξοχ᾽ ἄριστοι.

Alii denique intrarunt, qui longe optimi erant. Indubie ergo in equum includi optarint valde illi, utpote ſummae animi praeſtantiae argumentum, ac ſpecimen inluſtre. Aſt quid tempus terimus argutiis, quum plane illud ſit è Virgilio deſumtum? ipſus ſic de equo eodem lib. II. inquit:

Votum pro reditu ſimulant.

Unde poſtea Petronius ad illud reſpiciens,

- - - *Et in voto latent*,

dixit. Participium enim eſt, intelligiturque, in equo, quem voverant.

- - - *Pulſas mille credidimus rates.*] Tot fuere in expeditione illa teſtantibus ſcriptoribus priſcis, Aeſchylo Agamemn. Euripide Androm. Livio lib. V. Plauto Bacchid. Seneca Tragico, Propertio, Ovidio, pluribus. Sic itidem & Poëta antiquus:

Graecia conjurat repetendam mille carinis,
Jurata hanc ratibus Graecia mille petit.

Unde, uti ex Horatio quoque Od. XV. lib. I. Carm. & proba lectio illa, quod ἐν παρέδῳ inquam, firmior relinquitur,

Jurata virtus abditur.

Aſt ex Homeri Catalogo II. Iliados conſtat, naves CIↃCLXXXVI. fuiſſe. Unde nonnulli volunt, numerum finitum pro infinito tot ſcriptoribus poni, nec deſunt, qui hocce refellant. nam iſtae ſunt Criticorum quaeſtiones.

- - - *Titulus fero*

Inciſus.] Talem, volunt, fuiſſe:

DANAI MINERVAE ILIADI DONO.

Sive, ut Actius in Deiphobo apud Servium Fuld.

MINERVAE DONUM ARMIPOTENTI
DANAI ABEUNTES DICANT.

- - - *Hoc ad fata compoſitus Sinon.*] *Compoſitus*, efficius. ubi etiam ejus innuit totius corporis habitum. Expreſſit Tryphiodorus verſ. 211.

Μοῦνος δὲ πληγῇσιν ἑκούσια γυῖα χαραχθεὶς,
Αἰσιμίδης ἐλέλειπτο Σίνων, ἀπατήλιος ἥρως.
Solus vero ſponte membra ſauciatus plagis,
Relictus fuerat Aeſimides Sinon, fraudulentus heros.

Et paucis intermiſſis verſ. 219.

Ὡς τότε λωβητοῖσι περίστικτος μελέεσσι.
Sic tunc ſtigmatis notatus membris ſauciis.

Additque:

- - - κατὰ δ᾽ οἱ ὤμους
Ἕλκεσι ποιητοῖσιν ἐπέρρεε νήχυτον αἷμα.
- - - - *per humeros autem ipſi*
De vulneribus inflictis defluebat fluidus cruor.

Et iterum verſ. 251.

Γυμνὸς ὑπὲρ πεδίοιο φάνη κεκακωμένος ἀνὴρ,
Αἵματι δὲ σμώδιγγες ἀεικέα βεβριθυῖαι
Ἴχνια λωβήεντα θοῶν ἀνέφαινον ἱμάντων.
Per campum apparuit quiſpiam vir nudus, miſereque affectus,
Sanguine vero vibices indecenter refertae
Oſtendebant veſtigia dira vehementium flagellorum.

Doloſum valde fuit hocce ſtrategema, eoque dubiis itidem expeditionibus uſi magni duces. ejus referam inſigne quoddam exemplum ex duobus utriuſque linguae probis ſane ſcriptoribus depromtum, mirificeque hujuſce loci inluſtrationi conducens. Ecce primus Julius Frontinus eſt, qui lib. II. Strategematum cap. 3. in hunc modum inquit: *Cyrus, Perſarum rex, ſuum comitem Zopyrum, explorata ejus fide, TRUNCATA DE INDUSTRIA FACIE ad hoſtes dimiſit: ille, adſentante injuriarum fide, creditus inimiciſſimus Cyro, quum hanc perſuaſionem adjuvaret, procurrendo propius quotiens acie decertaretur, & in eum tela dirigendo, commiſſam ſibi Babyloniorum urbem tradidit Cyro.* Plenius adhuc eandem hiſtoriam Polyaenus narrat lib. VII. Strat. cap. 12. Dario tamen verius adtribuens, ut Juſtinus extremo lib. I. quod Cyro Frontinus. Δαρεῖος πολιορκῶν Βαβυλῶνα, χρόνῳ μακρῷ τὴν πόλιν ἑλεῖν οὐχ οἷός τε ἦν· Ζώπυρος, Δαρείου σατράπης, ἀκρωτηριάσας τὸ πρόσωπον, ἧκεν αὐτόμολος, ὡς ταῦτα δὴ ὑπὸ Δαρείου παθών. Βαβυλώνιοι πιστεύουσι τῇ ὄψει τῆς συμφορᾶς, καὶ τῷ Ζωπύρῳ τὴν πόλιν ἐπιτρέπουσιν. ὁ δὲ νύκτωρ ἀνοίγει τὰς πύλας, καὶ Δαρεῖος κρατήσας Βαβυλῶνος, ἐκεῖνο δὴ τὸ λαμπρὸν ἐφθέγξατο· ἀλλ᾽ οὐδὲ εἴκοσι Βαβυλῶνας ἔχειν ἐβουλόμην ἄν, ἐφ᾽ ᾧτε ὁρᾶν τοι-

τοιαῦτα παθόντα Ζώπυρον. Darius Babylonem oppugnans longo tempore civitatem capere non potuit. Zopyrus, Darii satrapa, mutilata facie, transfugae specie ad hostes venit, quasi bis damnis à Dario adfectus. Babylonii vultus calamitati fidem adhibent, Zopyroque administrationem civitatis permittunt. Qui per noctem portas aperuit, & Darius Babylone potitus est.

Et mendacium in damnum potens.] Qui, *&*, copulam recudunt, pessimi pol litterarii fabri sunt. Pulsas quippe esse Grajorum naves, solumque Trojanorum bello esse liberum, etiam *mendacium* in exitium Priamidum potens firmabat. Id autem mendacium, totum figmentum Sinonis est, egregie à Virgilio descriptum. Inquit ergo Petronius, quod Sinonis habitus simul ac mendacia ejusdem ingeniosissime effecta, fugam Graecorum non leviter adseruerint.

Jam turba portis libera, ac bello carens
In vota properant.] Similiter & supra locutus est cap. IV. *quum ad vota properant. In vota*, nunc ait, hoc est, in loca optata. Virgilius id aperit, signatque loca lib. II. vers. 27.

> *Panduntur portae, juvat ire, & Dorica castra,*
> *Desertosque videre locos, littusque relictum.*
> *Hic Dolopum manus, hic saevus tendebat Achilles,*
> *Classibus hic locus, hic acies certare solebant.*

Obsidione namque decennali oppressos Ilienses valde cupivisse de urbe exire, certum est; nec non inspicere locos, ubi sua Graeci habuissent castra. quod, hostibus jam amotis, obsessis quidem valde foret jucundum. Id pariter indicavit de Trojanis ipsis Cointus Smyrnaeus lib. XII.

> *Γηθόσυνοι δ' ἄρα πάντες ἐπέδραμον αἰγιαλοῖσι,*
> *Cuncti igitur hilares ad littus procurrunt.*

Nihil dubium ergo, portas patere urbium, quando sunt nempe obsidione liberatae. Sic & Tryphiodorus indicat de eadem Trojanorum civitate loquens:

> *Αὐτίκα δ' ἐξέθορον πυλάων πετάσαντες ὀχῆας.*
> *Mox vero exsiliebant pandentes seras portarum.*

- - - *Gaudium lacrymas habet.*] Vide quae infra nobis observantur ad verba cap. CX. *lacrymisque turbata.* ubi de lacrymis è gaudio provenientibus verba facimus.

- - - *Neptuno sacer.*] Laocoon Anchisae frater primum Apollinis sacerdos fuit. Ast quum Neptuni sacerdos deesset, *forte ductus est, ut sacrum faceret Neptuno ad littus*, uti Hyginus ait cap. 135. & Euphorion infra laudandus.

Crinem solutus.] Sic Seneca Tragicus Medea, quum ipsa Eumenides evocat Tragoediae principio:

> *Adeste, adeste, sceleris ultrices deae,*
> *Crinem solutis squalidae serpentibus.*

Tibullus El. III. lib. I.

> *Bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes*
> *Insignis turba debeat in Pharia.*

Crinem solutus, dictum ad normam συντάξεως Graecorum, ut vulgo notum.

> - - - *Mox reducta cuspide,*
> *Uterum notavit.* - - -] Et paullo post:
> *ITERUM tamen confirmat invalidam manum,*
> *Altaque bipenni latera pertentat.*

Unde colligitur, bis fuisse equum à Laocoonte percussum, hasta, & bipenni; utero, ac latere. Inde autem & Virgilii loco simul inluxit dies, adeo in tenebris usque adhuc versanti, ut prisci putarint Grammatici, Servio referente, aliquid poëtae deesse; aut prorsus ipsum sibi repugnantia adstruxisse. Est nimirum locus ille lib. II. Aeneid. ubi de re eadem:

> *Sic fatus* (Laocoon) *validis ingentem viribus hastam*
> *In LATUS, inque feri curvam compagibus ALVUM,*
> *Contorsit.*

Ubi plane utramque scilicet equi percussionem expressit, conjunxitque divinus Poëta. Itaque secum neutiquam ipsum pugnare, haud difficile fit cuilibet modo animadvertere

- - - *Fata sed tardant manus.*] Manus Trojanorum, ne aperirent, foedarentve, ut Maro loquitur, Durateum equum. nam ex periculo, quod Laocoon fecerat hasta ac bipenni, satis admoneri poterant, nisi obstitissent fata. Haec mens prorsus Arbitri est, cui praeivit Virgilius:

> *Et, si fata deûm, si mens non laeva fuisset,*
> *Impulerat* (Laocoon) *ferro Argolicas foedare latebras.*

Ibat juventus capta, dum Trojam capit.] Hocce de Graecis dictum. contra de Trojanis Virgilius, qui cum Aenea per ferrum & ignes evaserunt, simili prorsus ὀξυμώρῳ sub Junonis persona dixit lib. VII. 295.

> *Num capti potuere capi?*

Pares enim loquendi modi priscis auctoribus frequentissimi.

Tenedos.] Insula est; in qua Graeci sese occultarunt, dum reditum in patriam simulavere. Virgilius lib. II. Aeneid. vers. 21.

> *Est in conspectu Tenedos, notissima fama*
> *Insula, dives opum, Priami dum regna manebant:*
> *Nunc tantum sinus, & statio male fida carinis.*
> *Huc se provecti deserto in littore condunt:*
> *Nos abiisse rati, & vento petiisse Mycenas.*

Hinc

Hinc ergo prodiisse gemini illi angues Virgilio dicuntur, ac deinde ipsum aemulanti Petronio. Inquit ergo divinus Maro vers. 203.

Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta
(Horresco referens) immensis orbibus angues
Incumbunt pelago.

A Tenedo ergo venerunt angues, qui poenas à Laocoonte, & ejus filiis, repeterent; quod inde nempe erant postidea venturi, qui à tota Trojanorum natione. Subdit ipsus poëta princeps vers. 254.

Et jam Argiva phalanx instructis navibus ibat
A Tenedo, tacitae per amica silentia lunae.

Nisi praemonitio fuit dei alicujus Trojanis propitii, de malo extremo, quod iisdem ab eo loco proxime imminebat. Hyginus vero alio transfert parum tempestive.

Undaque resultat scissa tranquillo minor.] Obscura sententia est, nescio equidem qui ceperint alii. Erit tamen perspicua, modo in ordinem sic redigantur verba, *Unda minor scissa resultat tranquillo*: id est, super mare tranquillum. Absolute *tranquillo* dixit Virgilium imitatus, ubi eadem de re:

Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta &c.

Mare igitur, quod prope Tenedon insulam, pacatum erat, & tranquillum; sed tunc temporis (quod mirum etiam) undae littoris saxis frangebantur repulsae, ac saliebant rescissae. Idque vel minori undae parissime contingebat; quae elegans est exaggeratio.

Pulsumque marmor.] Aequor satis poëtice. Avienus lib. de Oris maritimis:

Et si quae in illo marmore insulae tument.

Passim poëtae omnes, sciuntque lactantes. Inde Zenoni, Episcopo & Martyri Veronensi, *marmoreus stupor*, positus pro mari in Sermone de Fide.

----- *Angues orbibus geminis.*] Haud dubie Hypallage est, pro, *angues gemini*, quod prius Virgilio dictum:

Ecce autem gemini à Tenedo &c.

Iterumque. *Porcem* & *Chariboeam* nominant Quinctus poëta, qui Homerum supplevit, interpresque Lycophronis.

Liberae ponto jubae Consentiunt luminibus. -----] Hunc desperatum locum, ideoque ferro usque adhuc expositum Criticorum, nunc a me expositum singulari ἐναργείᾳ imposterum relinquam. Proba ejus antiqua lectio juxta atque vera est, itemque plana Virgilii imitatio, ut pleraque alia sunt hujus poëmatii. Duo ejus loca paucis hisce verbis est Arbiter imitatus, ubi pariter angues illos depingere, curae summo poëtae fuit. Ecce verba ejus sunt:

Pectora quorum inter fluctus arrecta, jubaeque
Sanguineae exsuperant undas.

En *jubae*, (quae, nota, etiam *sanguineae*) ut plane *liberae ponto* sint. Ast quomodo, inquis, *consentiunt luminibus* ipsae jubae? Virgilius quoque aperiet, ubi post pauca subdit:

Ardentesque oculos suffecti sanguine, & igni.

Quo & illud Arbitri, quod subsequitur, facit:

----- *Fulmineum jubar*
Incendit aequor.

Consentient ergo, simile prorsus erunt, oculi *sanguinei*, jubis illis nimirum, quae *sanguineae* etiam sunt. Quem ruborem *jubis* anguium simulque *oculis* non sine exemplo uterque dederunt: nam prius fecere alii, quos plures deinceps secuti sunt, eosque largiter ad Virgilium suum retulerunt interpretes. *Consentiunt*, venuste admodum dixit. qua loquendi formula & alibi usus, cap. scilicet CXXIV. *Consensitque fugae coeli timor.*

----- *Infulis stabant sacri*] Aperte innuit Petronius etiam Laocoontis filios sacrorum fuisse ministros. nam illos facit infulis redimitos, qui proprius plane fuit sacerdotum olim habitus, uti ex Paschalii erudita disquisitione ultimo capite lib. IV. de Re Coronar. abunde constat, quem vide.

----- *Mutuo metu*] Hoc est, unumquemque duorum fratrum periisse prae metu ingentium malorum fratri suo imminentium, quum parum de seipso alteruter sollicitus. quae sententia apertius est & verbis illis praecedentibus expressa:

----- *Neuter auxilio sibi*,
Uterque fratri transtulit pias vices.

Auxilii nempe vices. nam vicissim alter alteri prorsus auxiliabatur suimet oblitus. Similis & pietas illa duorum similium fratrum Saguntinorum à nostro Silio sat eleganter decantata lib. II.

Accumulat ecce liberûm funus parens.] Phryges enim ideo putabant poenas Laocoontem luere, *quod hastam nimirum*, verba sunt Hygini, *in equum Trojanum misisset.* Aliter vero alii senserunt, ut ex Euphorione colligere licet. Quo circa ejus locum, latine vero ut sonat, inpraesentia referre, ad Arbitri illustrationem facere, cogitamus: *Post adventum Graecorum sacerdos Neptuni lapidibus occisus est: quia sacrificiis eorum non velavit adventum. Post abscedentibus Graecis, quum vellent sacrificare Neptuno, Laocoon, Thymbraei Apollinis sacerdos, forte ductus est, ut solet fieri, quum deest sacerdos certus. Hic piaculum commiserat ante simulacrum numinis cum Antiopa uxore sua coëundo. Et ob hoc immissis draconibus eum suis filiis interemtus est.* Eadem fere Hyginus narrat cap. 135. quem vide.

Peritura Troja perdidit primum deos.] Virgilius lib. II. Aen. vers. 351.

Excessere omnes adytis, arisque relictis,
Dii, quibus imperium hoc steterat. ----

Ubi multa interpretes, quae aeque ad Arbitrum faciunt.

Jam plena Phoebe. ----] Prolixae sunt Scriptorum

rum dividiae de tempore ac lunae aetate, qua Troja capta. nos vero hic illas non tangimus, fatis nostro fecisse instituto existimantes, si Arbitri sententiam suffultam nunc reliquerimus aliorum testimoniis. Sic Clemens Alexandrinus lib. I. Strom. ubi sententias recenset variorum auctorum super re eadem: Ἑάλω γὰρ δωδεκάτῃ Θαργηλιῶνος μηνὸς, ὥς τινες τῶν τὰ Ἀττικὰ συγγραψάντων, ὀγδόῃ φθίνοντος, βασιλεύοντος τὸ τελευταῖον ἔτος Μενεσθέως, πληθυούσης σελήνης. *Hellanicus duodecimo mensis Thargelionis, & nonnulli eorum, qui Attica scripserunt, octavo desinentis, postremo anno regnante Menestheo, in plenilunio.* Idem videtur & indicare parvae Iliadis auctor;

> Νὺξ μὲν ἔην μέσα τε, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελάνα.
>
> *Noctis erat medium, & splendebat lucida luna.*

Juvat etiam quod Ludovicus de la Cerda, vir summa eruditione conspicuus, ad Virgilium observat, nimirum, Graecos nisi plena Luna, pugnare haud consuevisse, quod & testimonio Aristidis confirmat ex II. Platonica. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἴτε ὑπὸ τοῦ πρὸς τοὺς Μεσσηνίους πολέμου, εἴτε καὶ τὴν πανσέληνον μένοντες, οὐδὲ αὐτοὶ βοηθεῖν εἶχον. *Lacedaemonii, sive quod cum Messeniis bellum gererent, sive quod exspectarent plenam lunam, auxiliari non poterant.*

—— *Sepultos Priamidas nocte & mero.*] Frequenter ducitur à morte ad somnum translatio. similiter inferius:

> *Turba sepulta mero.*

Sic & Seneca Ep. 12. *Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, quum vino & illis funereis epulis se sepelisset, quasi sibi parentaret*, &c. Item Ovidius Eleg. IV. lib. I. Amor.

> *Si bene compositus somno vinoque jacebit.*

Et lib. II. El. v.

> *Compositi juvenes unus & alter erant.*

Verba *componere*, & *jacere*, funeralia sunt, quod nemo ignorat. Kirchmannus copiose lib. III. de Funer. cap. 8. Etiam Petronius ostendit cap. CXIV. *Imprudens arena componet.* & cap. CXI. *Jacentis corpus admonere debet, ut vivas.* & saepius alias. Rem autem sic narrat Hyginus cap. 108. *Equum in arcem quum statuissent, & ipsi noctu, lusu, atque vino, lassi obdormissent*, &c.

Gladios retractant. ——] Sic Virgilius lib. VII. 694.

> —— *Ferrumque retractat.*

Utrobique duces stringisse gladios, equidem interpretari ausim, fecerimque verbum, *retracto*, frequentativum, à *retrabo*. Itaque *retractare* fit, foras trahere. Sive cum Festo, *retractant*, id est, *rursus tractant*. Sed primum potius est.

—— *Commovent orbes manu.*] *Orbes*, clypei sunt. Exsertim Papinius lib. II. Achilleid.

> *At ferus Aeacides radiantem ut comminus ORBEM*
>
> *Caelatum pugnis saevis*, &c.

Loquitur de armis ab Ulysse Achilli oblatis. Ita & Virgilius lib. XII. de Aeneae hasta loquens:

> —— *Et clypei extremos septemplicis* ORBES
>
> *Per medium stridens transit femur.*

In orbem erant enim ut plurimum formati. ideo Homero Iliad. E. [vs. 453.] ἀσπὶς εὔκυκλος adpellatur: Callimacho σάκος εὔκυκλον [Hymn. in Dian. vs. 53. & in Del. 147.] δινωτὸν Apollonio: εὐδίνωτον Nonno. κυκλόεσσαν ἴτυν vocavit Poëtria Anyta: *rotundas parmas* Varro in Satyris. Liquet sat ergo aliter interpretantium supinitas.

—— *Et continuat in mortem ultimam somnos.*] Fateri debent, interpretes nondum ceperunt, cur Arbitro *mors ultima* hic dicta sit. Unde ortum, ut veluti Pentheum Bacchae, sic Critici hunc locum misere dilaniare, habuerint necesse. Me autem duo viri inlustres, & Petronio σύγχρονοι scriptores, jampridem docuerunt, quae priscis *mors ultima* diceretur videlicet. Lucilius primus est illo aureo versu:

> *Mors non una venit, sed quae rapit*, ULTIMA MORS *est.*

Alter est magnum naturae miraculum Seneca F. qui dum versum illum interpretatur, inquit Epist. 24. *Malo te legas, quam epistolam meam. Apparebit enim tibi, hanc, quam timemus, mortem extremam esse, non solam.* Neutiquam & huic Horatius, quod admonere visum, repugnat sententiae inquiens:

> —— *Sed omnes una manet mors.*

(Quae verissima loci scriptura est, perperam quippe alicubi *nox* exaratur.) Nam ibi *UNA MORS* Lyrico longe aliud est, scilicet semel mori, quod patefacit versus ille sequens:

> *Et calcanda semel via lethi.*

Addimus praeterea, saepe & dormientibus contigisse, ut somnus scilicet jungeretur cum morte. Id adversus Ascyiton in mentem Encolpio venerat cap. LXXIX. Itaque apud Heliodorum Thermuthis χάλκεόν τινα καὶ πύματον ὕπνον ἑλκύσει, ἀσπίδος δήγματι, μοιρῶν τάχα βουλήσει, τῆς οὐκ ἀνάρμοστον τοῦ τρόπου τὸ τέλος κατασπεύψας. *Aeneum quendam & ultimum somnum dormivit, aspidis morsu, fatorum fortasse voluntate, non inconvenientem vitae finem sortitus.* Quem & ideo locum adduxi, ut simul indicarem, χάλκεον ὕπνον fatalem illum somnum antiquis vocari. Ita & Homerus lib. Λ. Iliad. [vs. 241.]

> Ὣς ὁ μὲν αὖθι πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον.
>
> *Sic is quidem illic lapsus dormivit aereum somnum.*

Quod cultius à Marone lib. XII. Aeneid. fuisse prolatum, Macrobius inquit lib. V. cap. II.

> *Olli dura quies oculos, & ferreus urget*

Con-

Somnus: in aeternam elauduntur lumina noctem. Inde Hispanis haud absimilis somnus, *Sueno pesado*, apte vulgo dictus. Sive Petronium sic aliter interpretaberis haud incommode. Somnus, quod notum cuilibet, mortis imago quondam audiit, unde sat recte, qui soporati forent, dici potessent mortui. Sic Appulejus lib. II. Metam. de defuncto, ac de ejus custode somno oppresso, loquens: *Ut ne Deus quidem Delphicus facile discerneret, duobus nobis jacentibus, quis esset magis mortuus.* Ac deinde de eodem custode: *Hic, utpote vivus quidem, sed tamen sopore mortuus*, &c. Itaque *mors continuari* apte diceretur, quum occidi dormientes usu veniret. *Ultimaque* illa *mors* vocari probe poterat, respectu illius primae, videlicet somni. Quod interpretamentum admodum juvat verbum illud *continuat.* Item Euripides, qui somnum esse *μικρὰ μυστήρια* mortis, hoc est, informationem quandam ejus, & initiationem, uti minuscula mysteria majusculorum in arcanis sacris.

Ὕπνος δὲ μικρὰ τὰ θανάτου μυστήρια.

Ab aris alius accendit faces] Pendet hinc & sequentium sententia:

Contraque Troas invocat Trojae sacra.

Nam quodammodo inservire videbatur ignis praecedentium sacrificiorum civium ruinae sacrificantium. Haec meo animo vera est & unica hujusce loci interpretatio. Gemina germana Phaedri sententia illa est Fab. 69.

Lucernam fur accendit ex ara Jovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum.

Cap. XC. *Lapides in Eumolpum recitantem miserunt.*] Scena recitationum Eumolpi lepidissima est, cui, longe tamen diverso modo, & quod Amphioni utique modulatori obveniebat omnino, apud Horat. in Arte.

Dictus & Amphion, Thebanae conditor arces,
Saxa movere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet.

Quae & Thebis ipsis condendis illi sat fuerint. Quippe ni & Eumolpo sufficerent in theatris videlicet, in balneis, & ubicumque carmen auspicaretur, lapidum adventitia frequentia profecuto?

Saepius poëtice, quam humane locutus es.] Sic & S. Hieronymus adversus Jovianum lib. I. *Non est contentus nostro, id est, HUMANO more loqui: ALTIUS QUIDDAM adgreditur.* Recte, nam verbis utuntur plerumque poëtae ampullatis, tumentibusque, ut stilus clare procedat, non humi repat, ut sermo hominum est familiaris, & quotidianus. Itaque huc facit ideo Ciceronis locus lib. II. de Divinatione: *Ut si quis medicus aegroto imperet, ut sumat,*

Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam,

potius quam HOMINUM MORE, cochleam. vid. inf. ad verb. cap. CXVIII. *praecipitandus est liber spiritus*, &c. Argutissime ergo Arbiter opposuit, quum verum sit, fabulas enim & oracula (quibus potissimum constare poësim, constet aperte) contrario nimirum opponi nomine *τοῖς ἀνθρωπίνοις λόγοις.* Ita apud Aristophanem in Vespis, quum quidam plures ridiculas fabulas effutisset, ei alter respondet dicens [vs. 1174.]

Μὴ μοί γε μύθους, ἀλλὰ τῶν ἀνθρωπίνων,
Οἵους λέγομεν μάλιστα τοὺς κατ' οἰκίαν.
Non mihi fabulas, sed humanos (sermones refer)
Quales dicimus inter domesticos.

A te exire.] Insanire. Adpositissimum ergo hic venit, quod de Nerone prodidit Scholiastes Juvenalis ad illud Sat. VIII. 121.

Troica non scripsit.

Hoc ideo, quia Nero Troados libros scripsit. Unde & maxime insanivit, quia poëta fuit. Passim enim illum acuto graphio pupugit, saepius nos non sensimus.

Quotiens theatrum, ut recitem aliquid, intravi.] Perplurimis exercitationibus & corporis, & ingenii, theatra olim praebuere locum: disertim Appulejus ostendit in Floridis: *Bono enim studio in theatrum convenistis: ut, qui sciatis, non locum auctoritatem derogare orationi: sed cumprimis hic spectandum esse, quid in theatro deprehendas. Nam, si mimus est, riseris; si funerepus, timueris; si comoedia est, faveris; si philosophus, didiceris.* Alias & Bulengerus recenset lib. I. de Theatro cap. 39. quem consule. nostrum enim non est, cujus plenum putamus jam indicium dedisse, aliena scrinia compilare.

Si ejuras hodiernam bilem, una coenabimus.] Nam post coenam vel temperantes moderatique poëtae carmina plura recitarunt; multi vero, quod omnes sciunt, ipsis conviviis emerunt auditores. Ideo Valerius Martialis lib. XI. Ep. 53. ad coenam quum invitasset Cerealem, pollicitusque esset cibos perplures, in fine carminis addit:

Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas,
Rura vel aeterno proxima Virgilio.

Plura sunt ejusdem argumenti epigrammata sat venusta, quae tantumdem signo. lib. III. Ep. 44. 45. 50. lib. V. Ep. 80. lib. VII. Ep. 50.

Bilem.] Bilis haec poëtica est, cujus purgatum sese quotannis, adfirmat Horatius in Arte:

――― *O ego laevus,*
Qui purger bilem sub verni temporis horam.

Si vero illam haud expelleret,

Non alius faceret meliora poëmata,

addit. Mutuum autem hic Petronius, & lib. VI. Ep. 64. Martialis sibi praestant clarorem. Ibi summa cum elegantia inquit:

(Z) At

At si quid nostrae tibi bilis inusserit ardor,
Vivet, & haerebit, totoque legetur in orbe.

Acuere forsitan possunt Petronianum acumen Pompei Festi verba: *Ejuratio significat, id, quod desideretur, non posse praestari.* Ideoque Arbiter inquit: *Si ejuras hodiernam bilem*, Innuens videlicet, a poëta, etsi polliceatur ipse, etsi valde discupiat carmina non evomere, revera praestari non posse. Firmat & commentum nostrum eventus ipse. nam vix est paullo post in hospitium Encolpii receptus Eumolpus, quando nimirum, pauculis verbis interjectis, ad carmina sua redire, deprehendes. Quapropter importunae jam recitationis pertaesus Encolpius ad illum inquit cap. XCIII. *Hoc est, inquam, quod promiseras, ne quem hodie versum faceres? Per fidem, saltem nobis parce, qui te numquam lapidavimus*, &c.

Cap. XCI. *Cum linteis & strigilibus.*] Horum usus instrumentorum ita apud Plinium min. referuntur lib. III. Ep. 5. *nam dum distringitur tergiturque.* Conjunxerunt & illa saepe scriptores antiqui, quippe & usu ipso erant conjuncta. Ita Epictetus Arriani lib. IV. cap. II. Inter cetera balinei utensilia: διὰ τοῦτο ὕδωρ, ἔλαιον, χεῖρες, ὀθόνιον, ξύστρα, νίτρον. *Ideo praesto est aqua, oleum, manus, LINTEVM, STRIGILIS, nitrum.* Plinius major lib. XXVIII. cap. 4. *Sicut linteorum strigiliumque vehementia.* Linteis tergebantur. Idcirco *linteum extersui* Plauto est Curculione Act. IV. IV. 22. & Ammianus dixit: *tenuissimis se terserit linteis.* Inde *lintea* ista M. Varro *termentaria* adpellat lib. IV. L. L. *Hinc linteum, quod teritur corpore, Termentarium.* Istud Glossographi veteres intelligunt: *Tersorium.* σαμαγεῖον. & Ἐκμαγεῖον. *Tergorium.* Lege *tersorium.* Etiam Jul. Pollux lib. VI. cap. 14. Τὸ δὲ ἐκμαγεῖον, καὶ χειρόμακτρον ἐν συσσιτίοις. *Linteum vero detersorium, etiam mantile adpellaris.* Et huc facit locus cap. XXVIII. *Tergebatur non linteis, sed palliis.* Illa vero *lintea*, quorum apud Catullum mentio est Carm. 12. ab istis balnearibus diversa prorsus sunt. Erant quippe convivialia, *mappae* quoque nuncupatae, quas scilicet alienas epulas adituri secum domo adportare consueverant. Mart. lib. XII. Ep. 29. Distringi autem strigilibus, notum. Martialis lib. XIV. Ep. 15. cujus lemma *strigiles:*

Pergamus has misit curvo distringere ferro.

Seneca Ep. 122. *Ut sudorem, quem moverunt potionibus* (in balneo) *crebris ac ferventibus, subinde distringant.* Quod igitur distringebant, *sudor* erat. Appulejus in Florid. paullo post laudandus. Item Symposius Aenigm. 86. quod *Strigilis* est:

Dedita sudori modico succumbo labori.

Strigilibus] Et de strigilum forma paucula hic addere, lubido fuit. Praesertim quod sic in Appulei difficilem locum nonnihil studii operaeque conferrem. Ipsarum autem multiplicem materiam jam praeoccuparunt viri docti. Sic ergo Madaurensis scriptor strigilem describit in Floridis: *Juxtaque honestam strigileculam, recta fastigiatione clausulae, flexa tubulatione lingulae: ut & ipsa in manu capulo moraretur, & sudor ex ea rivulo laberetur.* Plane in duas partes strigilem dividit, in illam, quam *rectam fastigiationem clausulae* nuncupat, & ejus usus est, *ut in manu capulo moraretur:* & in alteram, quam adpellat, *flexam ligulae tubulationem*, quapropter Martialis, *curvum ferrum*, vocavit, *curvam* Symposius. ejus autem usus est, *ut sudor ex ea rivulo laberetur.* Ejus prorsus imaginem figuravit, quae ex ruinis thermarum Trajani jamdudum effossa est, deditque depictam nobis Mercurialis lib. I. de Arte Gymnast. cap. 8. Habet omnino, quem *capulum* Appulejus vocat *rectum*, manubriatumque, non vero ansatum, ut plures aliae, quarum effigies nos apud diligentes antiquarios vidimus, Choulium, Boissardum, Pignorium. Praeterea Artemidoro lib. I. cap 66. *xystrophylax* est, ubi servabantur strigiles. cujus nescio an pictura illa sit, quam Mercurialis praebuit cap. 10. ejusdem lib. I. in cujusdam lavacri delineatione. Ex ipsa enim plures clare adpensae strigiles visuntur, sed illae nempe, quae omnibus procul dubio forent publicis balneis communes. nam alia prorsus diversa esset ratio pretiosas strigiles servandi, puta, thecis, & capsulis. Exstant adhuc & se & alios distringentium imagines exsculptae in vetustis marmoribus, quas & Mercurialis expressit in dicto jam opere.

Ut experimentum oculorum caperem] Hoc est, ut experirer ego, veram fuisse meorum oculorum fidem, deceptumque me non esse, quum illum libenter servire cognovi, Giton animum suum aperuit, & convertens solutum gaudio vultum, *miserere inquit*, &c.

Eripe me latroni cruento.] Hinc nota syntaxis illius VI. Aeneid.

Eripe me his, invicte, malis.

Plinius itidem minor lib. VI. Ep. I. *Eripe me huic tormento.* Et Val. Flaccus operis initio ad Vespasianum,

Eripe me populis, & habenti nubila terrae.

Diu vocem neuter invenit.] Verus amantium adfectus. Eundem Propertius exprimere conatur, quod jam viri docti viderunt, lib. I. El. X.

Quum te complexa morientem, Galle, puella
Vidimus, & longa ducere verba mora.

Et in hoc pectore, quum vulnus ingens fuerit, cicatrix non est.] Elegans translatio. Eadem rursus utitur inferius cap. XCIX. inlustratque egregia similitudine, quem locum vice interpretamenti hic addere, haud erit abs re. Blanditur ergo hisce verbis poëta vetulo Encolpius: *Tantum omnem scabitudinem animi, tamquam bonarum*

rum artium magister, *deleret sine cicatrice. Incultis asperisque regionibus diutius nives haerent. Ast ubi ea aratro domefacta tellus nitet*, *dum loqueris*, *levis pruina dilabitur. Similiter in pectoribus ira considit: feras quidem mentes obsidet*, *erudita praelabitur.* Contra Magnus Alexander frequenter dicere solitus erat teſtante Plutarcho, *ut maxime sanaretur vulnus*, *quod eſſet illatum*, *cicatricem tamen quoquomodo manere*, innuens videlicet, injuriae factae memoriam ſemper ob oculos verſari.

Peregrini amoris conceſſio.] Nos ſupra hujuſce loci meminimus, interpretamurque compluribus aliis ejuſdem notae figuratis locutionibus, ideoque ſatis nunc erit, illuc te, Lector, remittere.

Supercilium.] De ſuperbiente ſupercilio infra loquimur ad verba cap. CXIII. *Nec domini ſupercilium*, &c.

Quum duos armatos viderem, *ad fortiorem confugi.*] *Fortior* hic & *armati*, nupta ſunt verba. Recte ergo armis illis dictus fortior Aſcyltos, ut ex narratione proxime ſequenti ſatis conſtabit. Sic ſupra cap. VIII. idemmet *valentior* à Petronio factus propudioſo illo cum patreſfamilias congreſſu. Hacce item acceptione infra cap. CXXX. *arma* deſumta elegantibus codicillis: *Paratus miles arma non habui.* ubi nos plura.

Cap. XCII. *Mulierque coenae mandata curaverat.*] Aedicularum cuſtos. paullo ante cap. XC. *Mando aedicularum cuſtodi coenulae officium.*

Ganymedem.] Pincernam, pocillatorem. ſubdit: *Et quum puer illi potionem dediſſet.* Martialis lib. XI. Ep. 23.

——. *Quod nudo cum Ganymede jaces.*

Et alias ſaepe.

Malo te, *inquit*, &c.] *Malle*, & *velle*, amoris verba ſunt: uti & *nolle*, odii. De illis infra agimus ad verba cap. CXXVII. *Quemadmodum ego te volo?* Ideo tranſitum nunc facimus ad alia.

Quam balneum totum.] Id eſt, quam pueros omnes, qui in balneum fratribus, aut dominis, utenſilia adferunt.

Circa ſolium ſedentibus.] *Solium* vas erat mobile in balneis lotioni inſerviens, quo videlicet lavabant ſedentes, unde ei nomen à *Sedeo*, auctoribus Feſto, & Aſpero. Formae autem veſtigia exſtant verbis, *circa ſolium ſedentibus.* nam hemicyclium ſine dubio ſolium referebat. Probo ex Sidonio Ep. 2. lib. II. *Hinc aquarum ſurgit cella coctilium*, *quae conſequenti unguentariae ſpatii paritate conquadrat*, *excepto ſolii capacis hemicyclio.* Quapropter ſatis concinne ipſum adpellat *Sigma* paucis interjectis: *Hinc frigidaria dilatatur*, &c. *ita ut miniſteriorum ſeſe non impediente famulatu*, *tot poſſit recipere ſellas*, *quot ſolii ſigma perſonas.* Dixit ergo *circa* pro *circum*, ut plures olim locuti, ſaepe Propertius, Virgilius, & Horatius, obſervaruntque jam Critici.

Carmen recitare.] Importuni namque recitatores in thermis lavantibus non pepercere. Pariter quoque notavit Horatius ſatyrico dente lib. I. Sat. IV.

----- *In medio qui*

Scripta foro recitent, *ſunt multi*, *quique lavantes.*

Juvenis nudus, *qui veſtimenta perdiderat.*] En ratio, cur ille, qui ex balneis furatus eſſet, morte plecteretur; qui autem ex domo privata, ſolum furti pretium duplum exſolveret, quam nimirum inter alias reddit Ariſt. Sect. 29. Probl. 14. Ἔστι γὰρ, καὶ ὁ ἐξ οἰκίας τινὸς ἀπολέσας, ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ τυγχάνει ἂν, ὅθεν ῥᾴδιον μήτε παθόντα, μήτε χλευασθέντα ὑπό τινων, οἴκοι ὄντα, τὸ ἀτύχημα φέρειν· τῷ γὰρ οὐκ ἔστι, ὅτε ἡ ἀπαχόρησις ἱεροσυλώδης γεγυμνωμένῳ, ὥστε δὲ χλευάζεσθαι ὑπό τινων ὑπάρχει τοῖς πολλοῖς. ὃ πολὺ δυσχερέστερόν ἐστι τῆς ἀπωλείας. διὸ καὶ νομοθέτης μείζους αὐτοῖς ζημίας ἐνέγραψεν. *Item qui ex domo privata rem ſuam amiſerit ſine ulla contumelioſa affectione domi manens*, *ſuum perferat caſum. At qui in balneis*, *aut alio id genus loco amiſere*, *aegre inde nudi diſcedunt*, *& plerique omnes irridentur: quod longe moleſtius*, *quam rei jactura eſt. Qua de cauſa legumlator damna bis ſtatuit graviora.*

Pueri imitatione petulantiſſima deriſerunt.] Diverſe prorſus excepti in balneo Eumolpus & Aſcyltos, quorum videlicet conlationem exhinc facere coepit Petronius. Contentiſſime enim, *Encolpi*, *Encolpi*, Eumolpus proclamabat. Pueri ſic & ſenem imitantes, clamitanteſque petulantiſſime deridebant. quod unice ſane dictum ad puerorum ingenium. Aſcyito vero, qui *non minore clamoris indignatione Gitona flagitabat*, quid videlicet contigit? dicat ipſus Arbiter: *Frequentia ingens circumvenit cum plauſu*, *& admiratione timidiſſima* &c. Et ſic conferendo deinceps progreditur.

Habebat enim inguinum pondus tam grande, *ut ipſum hominem laciniam faſcini crederes.*] Interpretamenti vice Arnobii hic locum exhibeo lib. VI. paullo ante finem: *Aut genitalibus propriis inferior Priapus.* Unde jam claret Catullus Carm. 116.

Non homo, *ſed vere mentula magna*, *minax.*

Haud abſimilis & jocus ille eſt Theodori Epigrammatarii naſum ſcilicet neſcio cujus Hermocratis in hunc modum deridentis lib. II. Antholog.

Ἑρμοκράτης τῆς ῥινός. ἐπεὶ, τὴν ῥῖνα λέγοντες
Ἑρμοκράτους, μικροῖς μακρὰ χαριζόμεθα.

Sic verti licet:

Dicimus Hermocratem naſi. nam dicere naſum
Hermocratis, *parvis grandia nempe dare eſt.*

Utrumque enim ὑπερβολικῶς dictum. Invenies

 tamen

tamen revera apud Herodotum Musa II. c. 48. simile ferme fascinum in effictis ab Aegyptiis statuis Bacchi quodam festo, τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγουσι ὁρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χοίρων, κατὰ ταὐτὰ σχεδὸν πάντα Ἕλλησι. ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφι ἐστὶ ἐξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖκες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῷ τέῳ ἔλασσον ἐὸν τοῦ ἄλλου σώματος quae verba sic reddenda esse, monuerunt Rhodiginus lib. I. cap. 16. & Hospinianus lib. II. de Festis cap. II. *Quin & alium diem festum Baccho Aegyptii agunt sine porcis fere per omnia Graeco festo similem. Pro Phallis autem alia sunt eis inventa cubitalia simulacra nervis tractis sua sponte mobilia, quae circumferunt per vicos mulieres: mentula nutante, quae propemodum instar est reliqui corporis.* Meminit & Lucianus in de Dea Syria ejuscemodi imaguncularum, & itidem νευρόσπαστα vocavit. Hinc jam & Carminis liberi mens haud dubio patet:

Huic dixi, fer opem, Priape, parti,
Cujus tu pater ipse par videris.

Si *pars* vero hic scriberes, longe admodum augeres Epigrammatis argutiam, quam nunc indubie & expressisse Petronius videretur, etiamque Arnoblus. Haud est etiam absimile quod de Panotiorum auribus tradit Solinus cap. 22. quem vide.

O juvenem laboriosum!] Et *labor* olim dictus de molesta coitus agitatione. Sic nunc usurpat Petronius. Sic & Martialis lib. XI. Ep. 82. de sene & spadone loquens:

Ergo sine effectu prurit uterque labor.

Aperit & Arbitri mentem id, quod subsequitur: *Puto illum pridie incipere, postero die finire.* Pari etiam nequitia usurpat Priapus Carmine libero:

Parum, quod acta sub laboribus luce,
Parum diebus pervigil trabo noctem.

Sic autem definit II. Tuscul. Cicero laborem: *Est functio animi, vel corporis, gravioris operis, vel muneris.*

Nescio quis enim eques Romanus, ut ajebant, infamis.] Plures Romae aevo illo corruptissimo equites forent Romani, qui auxilium id drauco juveni nudo libentissime praestarent. Nostra autem conjectura est, notare hic Afranium Quinctianum Romanum equitem, Arbitrum voluisse. Taciti quippe testimonio ejuscemodi infamia fuit ille notatus, Neronisque deinde Carmine satyrico famosus. Ipsum vero Cornelium audiamus, qui lib. XV. Annal. extremo cap. 49. dum Pisonianae conjurationis molitionem narrat, inquit in hunc modum: *At Flavius Scevinus, & Afranius Quinctianus, uterque senatorii ordinis, contra famam sui, principium tanti facinoris capessivere. Nam Scevino dissoluta luxu mens, & proinde vita somno languida. Quinctianus MOLLI CORPORE INFAMIS, & à Nerone probroso carmine diffamatus, contumelias ultum ibat.*

Ut tam magna fortuna solus uteretur.] Ab illo ipsius Arbitri loco petenda lux est & loco isti, pariterque & hinc ille vicissim mutuatur claritudinem. Deprecatione videlicet in illa, qua rebus suis adtritis petit ut subveniat Priapus, Polyaenus inquit cap. CXXXIII.

Et quandoque mihi FORTUNAE adriserit hora,
Non sine honore tuum patiar decus.

Hoc est, quando nervos meos tua benignitate recepero, & insigni marcescentium armorum tentigine me denuo praebebo Achillem, neutiquam tunc, inquam, ego praetermittam beneficiorum istiusmodi redhostimentum. Itidem *conditio* nonnullis scriptoribus accepta. Sic Capitolino de Faustina M. Antonini uxore loquenti. Sic & Lampridio non semel de Aiagabalo. Adpositum vero rei exscribam unicum testimonium. *Lavacrum publicum in aedibus fecit; simul & palam populo exhibuit, ut ex eo conditiones bene vasatorum hominum colligeret.* Prorsus uti Petronianus eques. Idem de Hostio quodam Seneca refert lib. I. Natur. Quaest. cap. 26. Horatio etiam dictum, *fortuna uti*, sed alio sensu; transferri autem & huc illud optime posset. lib. I. Epist. v. ad Torquatum inquit:

Quo mihi FORTUNA, si non conceditur UTI?

Ubi pro divitiis accipi vulgare. Pari item ratione apud Arbitrum, *inops*, transfertur eodem carmine cap. CXXXIII.

---- Sed INOPS, & rebus egenus
Adtritis, facinus non toto corpore feci.

At ego ne mea quidem vestimenta ab officiosis recepissem, nisi notorem dedissem.] *Officiosum* hic vocat Arbiter balnearum servum capsarium, aut vestispicum. Innuit item & ipsa haec mancupia, quae vindicandis à furunculis in balneis vestibus erant praeposita, pravum quoque subripiendi studium dupla fraude exercuisse. nam quum servandas vestes à pluribus acciperent, postidea non omnibus reddere tentabant, homines illos se non agnoscere praetexentes, cui testes adhiberi solebant, qui notitiam rei aut personae profiterentur, *Notores* nempe dicti Senecae Ep. 39. Firmant autem hoc nostrum commentum verba Pauli JC. leg. 3. ff. de offic. praef. Vigil. *Adversus capsarios quoque, qui mercede servanda in balneis vestimenta suscipiunt, judex est constitutus; ut si quid in servandis vestimentis fraudulenter admiserint, ipse cognoscat.*

Tanto magis impedit inguina, quam ingenia fricare.] Antiqua isthaec scriptura tolerabilis est, si, *impedit*, ἐναντιῶς accipiatur. Venusta autem est in τῷ *inguina* & *ingenia* paronomasia.

Coenae ordinem explicui.] Ego interpretor, coenae obsonia ordine suo retuli, quod etiam convi-

vivatori fuerat tributum olim munus. Scite enim, ut sic conviva edullorum praescius, ei, quod probasset gula, famem destinaret. Convivatori autem schedulam prius ideo tradebat coquus, quae obsonia descripta ordine, quo in mensam erant adferenda, habebat omnia. Sic Athenaeus docet lib. II. quum inquit: Ὅτι ἔθος ἦν ἐν τοῖς δείπνοις τῷ ἑστιάτορι κατακλιθέντι προδίδοσθαι γραμματίδιόν τι, περιέχον ἀναγραφὴν τῶν παρεσκευασμένων, ἐφ' ᾧ εἰδέναι ὅ τι μέλλει ὄψον φέρειν ὁ μάγειρος. *In coenis prisco more convivatori, posteaquam accubuisset, tabella, in qua omnium ferculorum nomina descripta fuerant, tradebatur, ut sciret ille, quodnam obsonium adlaturus esset coquus.* Quod alii ad Martialem de loco isto argutantur, verba non dicunt. Postea vero equidem animadverti, me hic cum Wouwerio sensisse.

Cap. XCIII. *Vile est, quod licet, & animus errore lentus injurias diligit.*] Ita in re amoris ejus censent magistelli. Martialis lib. IV. Ep. 38. inquit:

> *Galla nega: satiatur amor nisi gaudia torquent.*

Et prius Epig. 29.

> *Sic spoliatricem commendat fastus amicam:*
> *Janua nec juvenem semper aperta tenet.*

Et saepius Ovidius. sic lib. III. Amor. Eleg. 19.

> *Quod licet, ingratum est; quod non licet, acrius urit.*

Eademque mens est horum locorum III. de Arte vers. 473.

> ------ *Mora semper amantes*
> *Incitat.*

Ac deinde vers. 581.

> *Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem;*
> *Miscenda est laetis rara repulsa jocis.*
> *Ante fores jaceant; crudelis janua, clament:*
> *Multaque summisse, multa minanter, agant.*
> *Dulcia non ferimus, succo renovamur amaro,*
> &c.

Et post pauca vers. 597.

> *Quoslibet exstinctos INJURIA suscitat ignes:*
> *En ego (confiteor) non nisi laesus amo.*

Ausonius quoque Epig. 38.

> *Hanc volo, quae non volt, illam, quae volt, ego nolo.*
> *Vincere volt animos, non satiare, Venus.*

Non tamen praeter modum difficilem se praebere debet amasia, nam

> *Odimus immodicos, experto credite, fastus,*

Ovidius addit vers. 511. & alibi:

> *Sed neque te facilem juveni promitte roganti:*
> *Nec tamen edure, quod petit ille, nega.*

Et Martialis ubi supra hunc versus imparem addit;

> *Sed noli nimium, Galla, negare diu.*

Eademque Epigrammatis 58. lib. I. sententia est:

> *Qualem, Flacce, velim quaeris, nolimve puellam?*
> *Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.*
> *Illud, quod medium est, atque inter utrumque, probamus.*
> *Nec volo, quod cruciat: nec volo, quod satiat.*

Quod & Ausonius aemulatus est dicto jam loco. & Epigram. 82. lib. IV. dixit rursus Valerius:

> *Negare jussi, pernegare non jussi.*

Abunde vero hocce Aristaenetus edisserit lib. II. Ep. I. quem vide.

Nolo, quod cupio, statim tenere; &c.] Hos duos versiculos, quos hactenus alieno in loco, cap. scilicet XV. exsulare, & ab sequentibus hendecasyllabis dispesci, nescio quo fato, contigit, nunc demum mutare locum jussimus, & priscis, ut fas erat, fecimus connecti sodalibus. Cum fragmento superiori mire consonat totius carminis sententia. quae ubi disticho illo, quod devium retraximus, comprehensa fuit, apte pluribus exemplis, quae sequentibus continentur versiculis, confirmatur.

Atque Afrae volucres -- --] Sallustius: *Epulae vero exquisitissimae, neque per omnem modo provinciam, sed trans maria, ex Mauritania volucrum, & ferarum, incognita antea plura genera.* De ipsis sic & M. Varro lib. III. de Re Rust. *Gallinae Africanae sunt grandes, variae, gibberae, quas μελεαγρίδας adpellant Graeci. Hae novissimae in triclinium ganearum introierunt è culina, propter fastidium hominum. veneunt propter penuriam magno.* De eisdem, reor, capiendus quoque Manilius lib. V.

> ------ *Numidarum pascimur oris.*

Supra & Mimus Publianus meminit cap. LV.

> *Gallina tibi Numidica.*

Quod non sunt faciles ------] Idem sic & meus exagitat Seneca Consolatione ad Helviam cap. 9. *O miserabiles, quorum palatum, nisi ad pretiosos cibos, non excitatur! Pretiosos autem, non eximius sapor, aut aliqua faucium dulcedo, SED RARITAS, ET DIFFICULTAS PARANDI facit.* Ipsummet pluribus & Lucianus in Cynico, quem vide, A. Gelliumque lib. VII. cap. 16.

> ------ *Ultimis ab oris*

Adtractus scarus ---] Scito, ne quid erres, aevo Petronii haud necessum fuisse maria longinqua petere, ut inde Romam scari adveherentur. Nam tunc temporis Italiae in littore frequentes jam capiebantur. Sat quippe illi in oris Italiae sub Tiberio, unde ingens ipsorum numerus ortus. Ne autem delirium putes, pisces feri, Plinium satis erit audire plene scarorum hancce historiam narrantem lib. IX. cap 17. *Nunc scaro datur principatus, qui solus piscium dicitur ruminare, herbisque vesci, non aliis piscibus, mari Carpathio maxime frequens. Promontorium*

Troadis Lectos sponte nunquam transit. Inde advectos Tiberio Claudio principe Optatus è libertis ejus praefectus classis inter Ostiensem & Campaniae oram sparsos disseminavit. Quinquennio fere cura est adhibita, ut capti redderentur mari. Postea frequentes inveniuntur Italiae in littore, non ante ibi capti. Admovitque sibi gula sapores, piscibus SATIS, & novum incolam mari dedit, ne quis peregrinas aves Romae parere miretur. Plane hoc indicavit infra ipsus Arbiter, quum cap. CXIX. inquit:

---- Siculo scarus aequore mersus
Ad mensam vivus perducitur.

Nunc igitur scari originem omnino Petronius respexit, quum *ultimis ab oris*, dixit, fuisse Romam adlatum.

---- Atque arata Syrtis
Si quid naufragio dedit, probatur.] Plane ipse infra interpretatur cap. CXIX.

Ut renovent per damna famem. ----

Ubi vide quae adtingimus.

---- Amica vincit
Uxorem. ----] Parissimam victoriae hujus reddit, uti Arbiter, Naso item rationem lib. III. de Arte vers. 585.

Hoc est, uxores quod non patiatur amari:
Conveniant illas, quum voluere viri.

Et paullo post vers. 603.

Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas,
&c.

Allunde vero amicae praestantiam Amphis in Athamante petivit versibus istis apud Athen. lib. XIII. cap. I. [p. 559.]

Εἶτ' οὐ γυναικὸς ἐστὶν εὐνοϊκώτερον
Γαμετῆς ἑταίρα; πολύ γε κατὰ λόγον μάλ' εἰκότως.
Ἡ μὲν νόμον γὰρ καταφρονοῦσ' ἔνδον μένει,
Ἡ δ' οἶδεν, ὅτι ἢ τοῖς τρόποις ὠνητέος
Ἄνθρωπός ἐστιν, ἢ πρὸς ἄλλον ἀπιτέον.

Nonne vero magis amica est,
Quam uxor, benevola, & facilis, idque merito?
Uxor namque lege cassa domi manet:
Amica vero probe novit, lenitate suavitateque morum
Esse hominem sibi emendum, vel abeundum alio.

---- Rosa cinnamum veretur.] Optime & hocce ad mentem carminis. nam cinnama in Italia non erant, uti rosae, vulgaria. Sic de Cinnamomo Martial. lib. IV. Ep. 13.

Tam bene RARA suo miscentur CINNAMA nardo.

Rosarum vero tanta erat copia, ut fuisse in Calabria oppidum, Servius ad IV. Georg. Virg. vers. 119. tradat, *in quo uno anno bis nasceretur rosa.* Erat nimirum *Pastum*, caque propter Virgilio *biferum* vocatum, ac postea Martiali Ep. 31. lib. XII.

Obiitus officii.] Hoc est, humanitatis, probitatis, comitatis. Hacce notione saepe & Cicero utitur hac voce. Sic pro Roscio de Caecilia loquens matrona insigni: *In qua muliere, judices, etiam nunc, id quod omnes semper existimaverunt, quasi exempli causa, vestigia antiqui officii remanent.* Vicem interpretationis subeunt, quae subdit Arbiter: *Mensam quam humanitate posuissem, contumelia tollerem.*

Mensam, quam humanitate posuissem.] Formula convivialis, *ponere mensam.* Juvenalis Sat. XV.

---- Nec magnae gaudia coenae
Sentirent, positis ad templa & compita mensis.

Retinet adhuc mordicus politissimum Hispanorum idioma, quibus pariter, *Poner la mesa*, dicitur. Sic inter convivialia verba ei oppositum, *mensam tollere, auferre.* Addit Arbiter, *contumelia tollerem.* Plautus Amphitr. Act. II. sc. II.

Am. *Sine modo argumenta dicat, quid, postquam coenavimus?*

Alcm. *Te dormitare ajebas. Mensa ablata est.*

Etiam Hispani, *Quitar la mesa.*

Cap. XCIV. *Macte virtute esto.*] Id est, auctus, cumulatusque esto nova virtute, cujus & nunc verbis inlustre specimen praebuisti. Res jam vulgaris est. Locutionis id genus à sacrificiis tractum, ubi τῷ *mactum* utebantur prisci pro magis auctum, aeque atque, *adultum*, ut Nonius in *Adolere.* Sic, *macta hostia*, cum frugibus & mola erat. vix unquam nisi macta immolabatur, caedebaturque. unde postea *mactare* pro caedere usurpatum, praecipue in sacris κατ' εὐφημισμὸν, vocisque *caedere* ut ita averterent malum omen. Porro recta constructio erat *mactus virtute esto*, in casu recto, non *macte* in quinto; sed talis usus est Syntaxews utriusque linguae, ut palam exemplis fecit Joseph. Scaliger lib. I. Ep. XX. ad Vertunianum Medicum, ubi latiuscule de *macte* etiam patrio casu ab antiquis scriptoribus usurpato, non solum sexto. Addo tamen insuper ego, junctum genitivo. Martialis lib. XII. Epigr. 6. vs. 7. inquit:

Macte animi.

Et Silius Italicus lib. XII.

---- Macte ô virtutis avitae.

Forma.] Pulcritudo. Donatus ad illud Andriae I. v. 50.

---- Hujus formam, atque aetatem, vides,

ait: *Formam enim dicendo pulcritudinem significat.* Sic antiquorum plures. Tacitus de Caji Pisonis uxore: *Testamentum foedis adversus Neronem adulationibus, amori uxoris dedit. Quam degenerem, & sola corporis forma commendatam, amici matrimonio abstulerat.* Ovid. lib. II. de Art. vers. 107.

---- Ut ameris, amabilis esto:
Quod tibi non facies, solave forma, dabit.

Saepius Petronius. cap. CV. *Jam Giton mirabili forma exarmaverat nautas.* Et cap. CXXVI. *Nulla*

nox est, *quae formam ejus possit comprehendere.* Ast vide Sirenem.

Ego laudes tuas carminibus implebo.] *Poëtae quippe*, inquit Plato in Minoë, *vim maximam in utramque partem*, *& ad laudandum*, *& ad vituperandum*, *habent.* Sed latius infra. Sic & Anacreon Cleobulon puerum celebravit carminibus, teste Maximo Tyrio, & in deos suos, ita pueros Indigitabat, Hymnos scripsit, Pindari Scholiaste referentibus. Primus vero Orpheus Thrax, uti ex Ovidio conligere est lib. x. Metam. aliisque non paucis.

Ego paedagogus & custos, *etiam quo non jusseris*, *sequar.*] Apte ludit in *paedagogi* antiqua acceptione. inquit Lexicon vetus: Παιδαγωγὸς. *Paedagogus*, PEDISSEQUUS. Sic & Gitonem nunc persequi pollicetur amator Eumolpus. Etiam & *magister* paedagogus vocatus. Donatus ad Scenam II. Act. I. Phormionis: *magistrum Latini*, *quem Graeci παιδαγωγὸν*, *adpellant.* Magister autem Eumolpus ipse dictus cap. XCIX. *tanquam bonarum artium magister.* Item *custos* pro paedagogo usurpatus. ita apud Plautum Pseudolo III. II. 76. Horatium de Arte, & alios. quapropter recte conjunxit Arbiter. Martialis ita ad Charidemum *paedagogum* suum lib. II. Ep. 40.

Cunarum fueras motor, *Charideme*, *mearum:*
Et pueri custos, *adsiduusque comes.*

Jam malo vel carminibus loquaris.] Hoc est, quod carmina, quicquid loquaris, videlicet sint. Ubi & locum habet illud Ovidii satis simile:

Quicquid conabar dicere, *versus erat.*

Hunc autem Arbitri locum alibi adtingimus.

Vide quam non conveniat his moribus.] Hunc locum supra jam cum altero pari contulimus cap. X. *Intelligo nobis convenire non posse.* quorum mens, & Syntaxeos forma, prorsus eadem est.

Et jam semicinctio stantem ad parietem spondam vinxeram.] Nostram istam emendationem in textum recepimus, quod stare recte sententia non posset *stanti semicinctio.* Praeterea quod nobis plane Scioppius suffragaretur notulis manu sua scriptis in libri mei margine. Item quia eadem sit τῶν *junxeram*, & *vinxeram* scriptura, unde plures errores orti, ut alibi dicimus. Adde insuper illud diversitoris cap. seq. quum inquit: *Quis autem grabatum illum erexit*? & plura ex sequentibus. Encolpius igitur erexerat omnino, ut exin laqueo penderet. Ast vero si objicis, quomodo, erecta sponda, super lectum se à Gitone præcipitari, dicat ipsus Encolpius? Non ideo, etsi de laqueo locus, *ad restim*, ut ajunt, *res ista redit.* Nam ibi certe de straguiis, & lodicibus, quae de lecto tunc deciderant, loquitur Arbiter. Eundem porro mirifice inlustrat simillimi suspendii artificium, magis à Tacito descriptum perspicue in suprema Epicharis! actione, insignis, & constantissimi animi libertinae, lib. XV. Annal. cap. 57. *Postero quum ad eosdem cruciatus ei traheretur gestamine sellæ (nam dissolutis membris insistere nequibat) vinculo fasciae, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellae restricto, indidit cervicem; & corporis pondere connisa, tenuem jam spiritum expressit.*

Semicinctio.] Munus *semicinctii* præcingere est. Martialis indicat lib. XIV. Ep. 153. cujus lemma *semicinctium:*

Det tunicam dives: ego te praecingere possem.
Essem si locuples, *munus utrumqu: darem.*

Heic ego Epigrammatarii interpretum commentationes non curo, Martialis vero sententiam sic plane confirmo. Inquit S. Isidorus lib. XIX. Orig. cap. 33. ubi agit de cingulis: *Cinctus est lata zona*; *& minus lata*, *semicinctium*; *& ex utrisque minima cingulum.* Cui adcinunt Glossae priscae: *Semicinctium.* ἡμιζώνιον. &, *Semicinctium.* ὑπόζωμα. Et iterum: Ὑπόζωμα. *Subcinctum.* Usi vero sunt & hac voce σιμικίνθιον S. Cyrillus in Catechesi 18. Nicetas Paphlago in vita Ignatii, & D. Lucas Act. cap. XIX. vers. 12. Quum autem *semicinctia* cingula angusta omnino sint, quibus sese medios antiquos cinxisse constat perspicue, nescio, an pro pellibus artificum sumi alicubi possint, tinctorum puta, futorum, aliorumque, quae usque ad poplites demissae undique tegerent hominis anteriora, ut voluit Epigrammatarii quidam interpres. Porro addunt Plinio *semicinctia* dici *ventralia*, quod ad nos & optime facit, quum *ventrale* procul dubio sit pariter cingulum. Conligo ex Glossis, quae sic habent: *Ventrile*, φῦσκα; & alibi: *Ventrale*, κοιλιόδεσμος, φῦσκα. quibus in locis Glossographi veteres vocem Latinam, *ventrale*, alia Latina sunt interpretati. *Funda* enim Latinum nomen est, non Graecum: nam σφενδόνη Graecis est, quod Latinis *funda.* Fundis enim, certum est, majores usos cingulorum loco; quemadmodum apud nos hodie rusticorum mos est, funda lanea medium corpus præcingere. quod & Vulcanius jam pridem observavit, Hispanicae linguae, & consuetudinum haud imperitus. Puto & idem cum semicinctio Plauti *cincticulum* esse, Bacchidibus III. III. 28. nam illum adulescentis facit, cui proprie minus latum cingulum conveniret. Vocabantur & semicinctiorum confectores, *semizonarii.* Ipse Comicus in Aulularia nominat III. v. 42

Strophiarii adstant, *adstant semizonarii.*

Apte tunc ergo apud Arbitrum potuit, funis infausti officio fungi, Encolpii semicinctium.

In Ascylti hospitio gladium quaesivi.] Illud est ipsius

ipsius Gitonis cap. LXXX. *Quod si utique, proclamabat, facinore opus est, nudo ecce jugulum, convertite huc manus, imprimite mucrones: ego mori debeo, qui amicitiae sacramentum delevi.*

Non longe esse quaerentibus mortem.] Inlustratio hujus sententiae petenda est à divino Seneca sextremo libro de Providentia, & cap. 15. lib. III de Ira. ubi opportuna ad hancce amantium fabulam obviam procedent, ac saepius alias.

Mercenario Eumolpi novaculam rapit.] Mercenarius iste *Corax* Satyrico vocatur. cap. CXVII. ejus memoria est: *Et mercenarius Corax detrectator ministerii.* Erat nimirum tonsor, eaque propter plures habebat novaculas. sic constat ex cap. CIII. *Mercenarius meus, ut ex novacula comperistis, tonsor est.* & rursus cap. CVIII. Encolpius inquit: *Hinc mercenarius tonsor ferramenta sua nobis, & ipse armatus, distribuit.*

Mortem mimicam.] Vera isthaec aeque atque elegans lectio ex illa ineptissima, *mortem inimicam*, absque nulla mutatione jam olim facta. Quam nunc mortem mimicam adpellat, infra cap. CVIII. satis concinne vocat *tragoediam*, ubi nos denuo utriusque loci conlationem latiuscule facimus.

Cap. XCV. *Molitio.*] Dictum hoc ob grabatum erectum, ut supra jam monuimus ad verba cap. XXIII. *frustra moluit.*

Fugere nocte in publicum voluistis.] Cicero lib. V. in Verrem: *Cleomenes, quanquam NOX erat, tamen in PUBLICO esse non audet, includit se domi*, &c. Id, quod nox praestat, nimirum eo temporis ipsos etiam noxios posse libere per civitatem vagari, classis Romanae imperator ille Cleomenes non audebat. Unde in Verrem tunc Cicero haud levidensem invidiam concitavit.

Non viduae.] Proverbialis species. Sic Terentius Heautont. V. I. 80.

Non, ita me Dii ament, auderet haec facere viduae mulieri,
Quae in me fecit.

Ubi Eugraphius, ejus vetus interpres, ait: *Facilis enim illusio est in eam, quae & mulier, & vidua est.*

Insulam esse.] Festus: *Insulae dictae proprie, quae non junguntur communibus parietibus cum vicinis, circuituque publico, aut privato, cinguntur.* Tacitus de German. morib. c. XVI. *suam quisque domum spatio circumdat, nullis cohaerentibus aedificiis, more insularum.* & Donatus ad illud Adelph. Terentii act. IV. sc. II.

Id quidem angiportum,

ait: *domos, vel portus, vel insulas, veteres dixerunt.* Insula igitur stabulum illud fuit, nam Romae quidem longe plures ejusmodi *insulae* erant, quam domus, quae aliis contiguae intelliguntur in descriptionibus Urbis P. Victoris, & Sex. Rufi, quod vel exinde patet. Pariter nos hodie, *Islas*, vocamus similes prorsus aedes ab aliis distinctas. Item ecclesias Patres antiqui *insulas* adpellarunt, quod necessario ab omnibus aedibus separatae esse Ecclesiae debuerint. hoc est, οἰκίαι περιάμφοδοι, ut Durantus observat de Ecclesiae Catholicae ritibus lib. I. vid. S. Cyrillum in comment. Isai. cap. 24. S. Hieron. lib. XIII. in Isaiam cap. 49.

Sed M. Manicii.] An diversitor ipse, & stabularius, M. Manicius vocatus? fors non male, ut ipse de se sic magnifice loquatur. quod locutionis genus, ni fallor, apud Comicos scriptores, & Tragicos, observaram jam olim, uniceque ad vilium capitum effingitur ingenium.

Solvitque clamantis frontem.] Supra jam hunc locum inlustravimus ad verba illa cap. XXII. *caput fregit.* quod nunc, si tanti est, potes rursus adire.

Redditaque scordalo vice.] Prius Eumolpus in cella incluserat Encolpium, obductoque hostio, & adempta clave, ad Gitonem investigandum sine aemulo cucurrit. Nunc vice versa Encolpius foras Eumolpum excludit, ac praeclusis foribus sine aemulo itidem & cella utitur & nocte. itaque sat tempestiviter nactus vindictae occasionem senis pruriginem ultus est parissimo eventu, quae mens est horumce verborum. *Scordalus, ferox* D. Isidoro Glossographo est, quod jam monuerunt interpretes. Alii interpretantur eum, qui fordes è balneo defert. quiquid autem sit, Encolpii verbum est Eumolpo conviciantis.

Et nocte.] Nequam dictum, uti pluribus nequioris notae scriptoribus. Sic tenebricosus Satyricus II. Sat. vers. 13.

Haec sancte ut poscas, Tiberino in gurgite mergit
Mane caput bis, terque, & noctem flumine purgat.

Ovidius lib. III. Amor. Eleg. II.

Protinus ut placuit, risi, noctemque rogavi.

Et lib. III. de Arte vers. 609.

Sed miscenda tamen venus est secura timori,
Ne tanti noctes non putet esse tuas.

Juvenalis Sat. I.

Quum te submoveant, qui testamenta merentur
Noctibus.

Alii multi. *Noctibus uti* alio sensu Plinio juniori lib. III. Ep. 5. ubi de avunculo loquitur. *Ante lucem ibat ad Vespasianum Imperatorem. nam ille quoque noctibus utebatur.* Hoc est, quod de Petronio nostro Tacitus: *Nam illi dies per somnum, nox officiis, & oblectamentis vitae, transigebatur.* ubi plura nos de illa antipodum vitae perversa consuetudine.

Coctores, insulariique.] *Coctores*, coqui, uti inter-

terpretatur Dousa P. *insularis*, insulae custodes, sunt. Pomponius JC. leg. 16. ff. de usu, & habitat. *Dominus proprietatis, etiam invito usufructuario, vel usuario, fundum, vel aedes, per saltuarium, vel INSULARIUM, CUSTODIRE potest.* De ipsis alias in Jure haud est infrequens memoria.

Furca de carnario rapta.] Disce hinc *furcas* olim è carnariis adpensas. Cui vero usui, disce etiam ab Arbitro cap. CXXXV. *Simulque pannum dè carnaria detulit furca.* Ubi de carnariis loquimur. Et cap. CXXXVI. *Coaequale natalium suorum sinciput in carnarium furca reponit.* Rebus igitur superiori loco reponendis perinde, atque hodie fit, olim furcae sunt adhibitae.

Anus praecipue lippa.] Venuste hic, more suo, Arbiter, summmaque insuper proprietate locutus. Vetulae namque propter sanguinis defectum admodum sitibundae sunt, ideoque bibacissimae. Unde *multibibae* dicuntur Plauto, & *Merobibae*, ac pari joco similis quaedam *Meroë* Ausonio, pariterque aliis. Merum igitur largiter potare, caussa est, cur aniculae saepenumero lippitudine laborent, ut ferme omnibus provenit, qui Patri Libero indulgent liberaliter. Ea nunc palam facere lubuit exemplis. Sic apud Ovidium est anus similis insigniter lacrimosa, quae nomen, quum *Dipsas* vocaretur, *ex re babuit*, hoc est, *Sitis* ipsa, lib. I. Amor. El. VIII. vers. III.

Quin albam, raramque comam, lacrymosaque vina
Lumina, rugosas distraberentque genas.

Ideo plane Heliodorus lib. v. inquit, ἐπίφορος γάρ τι πρὸς δάκρυον οἶνος. *Vinum enim proclives quodammodo in lacrymas efficit.* Et Lucretius expressit lib. III. dum inter alia, quae homini ebrio necessario proveniunt, addit:

Nant oculi, clamor, &c.

Ita & Latinae lyrae princeps Horatius, qui vino nimium deditus fuit, lippum se profitetur Sat. v. lib. I.

Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere.

Sed ohe, jam satis haec lippis erunt, ut morbum adgnoscant.

Sordidissimo linteo praecincta.] Persii vetus interpres ad illud, *Discincto vernae*, Sat. IV. inquit: *Praecincta tunica linteo amiciuntur vernae.* verissime. Itaque frustra est, qui Scholiastem emendabat, à *linteo* loco, *licio*, substituens. Erat omnino habitus ille ministrantium. Sic DOMINUS JESUS pedes discipulorum lavaturus apud D. Joannem cap. 13. τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν. εἶτα βάλλει τὸ ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Vulgatus Interpres: *Ponit vestimenta sua, &, quum accepisset linteum, praecinxit se. Deinde misit aquam in pelvim, & coepit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quo erat praecinctus.* Ast, si bene memini, negotium jam isthoc est praeoccupatum Criticis, ideoque plura testimonia non addo, quum possem sat multa.

Soleis ligneis imparibus imposita.] An quia clauda, cujus impar ingressus? Prudentius satis eleganter similem incedendi modum descripsit in Hymno S. Laurentii:

Et clodus infracto genu,
Vel crure trunco semipes,
Breviorve planta ex altera,
Gressum trabebat imparem.

Sic ergo jam anus haud impariter incederet, nam ingressus ferme jam factus aequalis esset, quum imparibus soleis crura imponerentur imparia. Ast ego existimo, potius sic aniculae sordidissimum ingenium auctorem exprimere amasse, quasi ei hinc inde adsumtae forent seorsim soleae impares. *Ligneae* autem *soleae* videlicet sunt, quas Hispani *Zuecos* vocant: & quibus inter ambulandum crepitus editur satis stridulus, unde claror Catullo Eleg. ad Manlium:

- - - *Arguta constitit in solea.*

Hoc est, *in lignea*, ideoque crepitanti. Id *argutum* Virgil.

- - - - *Argutumque nemus, pinusque loquentes.*

Canem ingentis magnitudinis catena trabit.] Anicula janitrix comitem canem ostiarium sibi in auxilium adfert, de quo supra meminimus. nam ministerio aditum observandi & feminae propositae antiquitus, sed potissimum aniculae. Plautus Curculione Act. I. sc. I.

Anus bic solet cubitare custos janitrix.

Cap. XCVI. *Caput miserantis stricto acutoque articulo percussit.*] Percussit τῷ κονδύλῳ pueri Gitonis caput. Digitum sic complicatum *talitrum* olim Latini vocabant. Indicat clare Tranquillus Tiberio cap. LXVIII. *Sinistra manu agiliore ac validiore, articulis ita firmis, ut recens & integrum malum digito terebraret: caput pueri, vel etiam adolescentis, talitro vulneraret.* Perperam igitur qui digitorum sic compilcatorum percussionem ibi *talitrum* interpretatur, quum potius sit articulus ipse strictus & acutus. Planius adhuc Glossae veteres evincunt: κόνδυλος, ποδὸς καὶ χειρός. *Hoc talatrum*, lege ex Suetonio, *talitrum*. Praeterea Analectorum quidam conlector lib. I. cap. II. omnino fallitur, dum putat, percussionem illam summae ignominiae notam esse apud Petronium; quum vel ex ipso quidem, quando Tranquillus abesset, constaret abunde, tantum fuisse supplicium puerile. Id nobis hodie satis frequens in usu, *Capon*, vulgo à capite nuncupatum. sive à verbo *cape*, quod identidem repetebat percutiens.

Injuriamque Eumolpo, advocationemque commodabam.]

bam.] Primum in M. S. repertum fuit: *Injuriamque Eumolpi, advocationemque.* unde postea Scaliger F. fecit: *Injuriaeque Eumolpi advocationem commodabam.* fors non male. nam ei omnino consonat, quod praecesserat: *favebamque vapulanti.* Alii vero, ut in textu repraesentavimus, cujus videtur sensus esse, advocationem illam, quam Eumolpo commodabat Encolpius, plus injuriae prorsus habere.

Et veluti quodam cibo me replebam.] Recte. nam cibus quodammodo oculorum videtur, quod cum voluptate spectatur. Inde antiquorum plures translativae locutiones abortae, scilicet *oculis comedere, devorare,* item *oculos reficere,* & *pascere,* quibus usus Martialis lib. IX. Ep. 6. lib. I. Ep. 97. Appulejus lib. X. Ovidius lib. III. Amor. El. II. Cicero non semel, Symmachus lib. V. Ep. 78. Praeterea nos unum aut alterum elegantiorem locum adtingimus. Facete, more suo, Ep. 78. lib. IV. lusit Martialis:

Tunc ego non oculos, sed ventrem, pascere veni.

Cui simile prorsus & illud Senecae est lib. III, Nat. Quaest. ubi de mullo loquitur: *Et oculos ante, quam gulam, pavit,* & post multa pariter concludit: *Non sunt ad popinam dentibus, & ventre, contenti, oculis quoque gulosi sunt.* Sic & Plautus Poenulo V. IV. 2. *oculis epulas dare,* dixit, ubi plura ejus interpretes, quae non exscribo. Addo tamen in fine nostrum egregium Poëtam Garsiam Lassum, qui Ecloga 2. usurpavit mirifice:

Sus ojos Mantenia de Pintura.

Procurator insulae.] Omnibus Urbis insulis id genus procuratores praefuisse, dementia est cogitare, sed illis tantum, in quibus ob convenientium hospitum frequentiam similes passim excitari rixas, foret proclive, puta cauponiis, stabulis, popinis, & ejusmodi aliis. Sive Major domus servus ille fuit, cui ceteri parerent. similium namque inprimis summa dignitas fuit etiam apud antiquos.

A duobus lecticariis perfertur.] Tenuiorum olim lecticae parvae erant, ut commode à duobus servis possent perferri. Talem nimirum optat sibi Juvenalis verbis illis Sat. IX.

- - - Et duo fortes
De grege Moesorum, qui me cervice locata
Securum jubeant clamoso insistere Circo.

Unde manifestarius ejusdem Satyrici poëtae error interpretis, negantis scilicet, lecticam ullam portari à duobus hominibus potuisse. Ampliores quidem divitum ac potentiorum nihil ambigendum à pluribus necessario gestari solitas, puta sex, aut octo manciplis. Martialis lib. II. Ep. 81.

Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit.

Et lib. VI. Ep. 84.

Octophoro sanus portatur, &c.

Lecticariis.] Servis, qui lecticam portabant. Seneca de Constantia cap. 14. JCti, Suetonius Caligula cap. LVIII. Scholiastes Juvenalis ad vers. 142. Sat. IX. & saepe prisci lapides. *Bajuli* etiam, & *geruli* dicti. Tertullianus de Virg. veland. Seneca de Benef. lib. III. 28. Nonnulla autem de lecticis ad cap. XXVIII. supra retulimus. Ita à cathedra *cathedrarios servos* vocavit Sidonius Ep. II. lib. I.

Contubernalis mea mihi fastum facit, ita; si me amat, maledic illam &c.] Servile hocce prorsus verbum, & inurbanum, vilique mancupii ingenio adprime conveniens; qui personarum mores mire à Petronio servati. Sententia tamen, si non indecenter usurpetur, neutiquam sperni debet ab honestissimis adulescentibus. ignoscant modo superbientium puellarum emendatissimae formae, ipsarum quippe, si immodici sunt, fastus intolerabiles. ita & Magister docuit III. de Arte vers. 509. quod supra jam fuse persecutus sum. repeto tamen hic opportunum locum:

Nec minus in vultu damnosa superbia vestro:
Comibus est oculis adliciendus amor.
Odimus immodicos (experto credite) FASTUS:
Saepe tacens odii femina vultus habet.

Ast hic nihil insuper addo, de fastu quippe hocce pluries opere in isto locuti sumus. *Contubernalis* vero haud incommode accipi potest de uxore Bargatae. Vulgo quippe notum est, uxores servorum *contubernales* in jure adpellari, connubium *contubernium*; idque sat multi veteres Jureconsulti testantur disertim, aliique optimae notae scriptores.

Maledic illam versibus, ut habeat pudorem, &c.] Infra hunc locum adtingimus ad verba cap. CXIII. *Et homo dicacissimus carminibus vindicaret.* Nemo autem, ut Celtiberus Epigrammatarius, expressit loco interpretibus jam designato, mihi etiam animadverso quoque jam pridem. Apte ergo inquit ad Fulgentium Calliope lib. I. Mytholog. *Nescis, Fulgenti, rudis accola Pieridum, quantum Satyram matronae formident.*

Cap. XCVII. *Cum servo publico.*] *Ministeria publica* vocat Labeo leg. II. de Serv. fug. Appulejus lib. X. Metam. Alii vero prorsus erant servi illi publici à lictoribus. licet eis quoque tribuat Arbiter *secures.* Aperte innuit antiquum Senatusconsultum apud Frontinum lib. de Aquaeductib. PLACERE SENATUI, EOS, QUI AQUIS PUBLICIS PRAEESSENT, QUUM EJUS REI CAUSA EXTRA URBEM ESSENT, LICTORES BINOS, ET SERVOS PUBLICOS TERNOS, &c. HABERE. Item Appulejus extremo lib. IX. qui locus & huic Petroniano parissimus; *Postremum magistratibus placuit, obstinate denegantem scrutinio detegere. Immissis itaque lictoribus, ceterisque publicis ministeriis, angulatim cuncta sedulo perlustrari jubent.* En quomodo servi publici rerum deperditarum con-

conquiſitioni adhiberentur olim, quod auctoribus, qui de ſervis ſcripſerunt, praetermiſſum fuit. Sic illos definivit Catanaeus, *reipublicae nomine emtos, & publicis uſibus inſervientes.* Titus Popma, *officium, & miniſterium publicum ſacerdotibus, magiſtratibus, & populo exhibentes.* Ea autem officia, & miniſteria plures recenſent, praeſertim vero ipſus Popma, & Pignorius. Poſtea ſervum publicum *viatorem* adpellat Petronius. Itaque ex dictis conligere licet, lictoris, ſervi publici, ac viatoris, munia promiſcua fuiſſe.

Facem quaſſant.] Martialis Ep. 43. lib. VIII.
Funereamque toris quaſſat uterque facem.
Propertius lib. I. El. 3.
Et quaterent ſera nocte facem pueri.
Opportune vero Arbiter adhibet facem, nam plena nocte tota iſthaec fabula acta. Ipſe ſaepius teſtatur. ſupra cap. XCII. *Et jam plena nox erat, mulierque coenae mandata curaverat, quum Eumolpus hoſtium pulſat.* & cap. XCV. *Fugere nocte in publicum voluiſtis.* & poſt pauca: *Et cella utor & nocte.* Ac denique in fabulae exodio cap. XCIX. *Et moraris, inquit, Eumolpe, tanquam prope diem ignores.*

Haec proclamavit: Puer in balneo &c.] Duplex mos inquirendi amiſſa olim ſolennis, etiam hic ex Petronio ediſcendus: Per praeconem nimirum, & per conquiſitores à praetore impetratos. proclamationis, praeconiive, aut praedicationis antiquae eximium exemplum praeſens hocce Petronii eſt, cui pariſſimum Appulejus habet lib. VI. Fabulae Mileſiae, ubi Venus Pſychem inveſtigat Mercurio praecone, *qui ſic mandatae praedicationis munus exſequebatur: Si quis à fuga retrahere, vel occultam demonſtrare poterit fugitivam regis filiam, Veneris ancillam, nomine Pſychen, conveniat retro metas Murtias Mercurium praedicatorem; accepturus indicii nomine ab ipſa Venere ſeptem ſavia ſuavia, & unum blandientis adpulſu linguae longe mellitum.* Quod indicium haud ſemel à Venere promiſſum. Sic apud Moſchum Amore fugitivo:

——— Ὁ μανυτὰς γέρας ἕξει.
Μισθός τοι τὸ φίλαμα τὸ Κύπριδος. ἢν δ' ἀγάγῃς νιν,
Οὐ γυμνὸν τὸ φίλαμα, τὺ δ', ὦ ξένε, καὶ πλέον ἕξεις.
----- *Dulce index munus habebit,*
Baſiolum Veneris. quod ſi ipſum adduxeris, hoſpes,
Nan tibi baſiolum ſimplex dabo; at amplius addam.

Per conquiſitores autem inveſtigationem haud dubio & Petronius ſubindicavit ſequentibus paullo infra hoc capite, *Interim Aſcyltos, ut pererravit omnes cum viatore cellas, venit ad meam,* &c. Planius vero Plautus expreſſit conſuetudinem, ſimul primorem contingens, in Mercatore extrema Scena IV. Act. III.

Certum eſt praeconem jubere, jam quantum eſt conducier,
Qui illam inveſtigent, qui inveniant. Poſt ad praetorem illico
Ibo, orabo, ut conquiſitores det mihi in vicis omnibus.
Nam mihi nihil relicti quicquam aliud jam eſſe intelligo.

Porro & tertium quoque modum animadvertere licet ex Propertio, qui per ſcedulam erat alicui columnae adfixam. diſerte enim edocet lib. III. extrema El. 23. tabellas quaerens amiſſas.

Criſpus.] Criſpitudo olim non leviter pulcritudinem augebat. facetiſſimus Martialis lib. V. Ep. 62.

Criſpulus iſte quis eſt, uxori ſemper adhaeret
Qui, Mariane, tuae? Criſpulus iſte quis eſt?

Sic & Theophylactus Simoc. in Epiſt. amat. loquens etiam de formoſo juvene, & Moſchus Idyll. de Amore fugitivo.

Indicium.] Praemium indicanti, Hiſpanis, *Hallatzgo.* Ulpianus leg. 4. de Cond. ob turp. cau. *Si tibi indicium dedero, ut fugitivum meum indices, vel furem rerum mearum,* &c. Supra Appulejus lib. VI. Metam. *Accepturus indicii nomine ab ipſa Venere ſeptem ſavia,* &c.

Ut raptim grabatum ſubiret.] Idem infra cap. CXL. *Ut lectum, in quo ipſe jacebat, ſubiret.* ubi iterum nos latiuſcule loca conferimus.

Inſtitis.] Pauperum lecti, grabatique, funibus tenti. Funes vero illi *inſtitae* vocatae, *faſciae, teſtes, reſticulae, faſciolae, vincula,* & *cadurca.* Sunt & apud nos uſque adhuc tenuiorum ſimiles lecti, qui vulgo hodie adpellantur, *Camas de Cordeles.*

Sicut olim Ulyxes pro ariete adhaeſiſſet.] Si πρωτότυπος ἐπὶ τοῦ σχήματος Gitoniani Ulyxes olim exſtitit in Cyclopis antro, quum gnaviter effugium ſuum comminiſcebatur: ab Ulyxe ergo ipſo petenda eſt ejuſdem ſchematis ratio, ut apertius pateat ejus rei Petroniana deſcriptio. Idem autem Ulyxes apud Homerum expreſſit haud obſcure lib. IX. Odyſſeae verſ. 431. quod miror, obvium quum ſit, & huc (quod caput rei eſt) maxime conducat, interpretes non retuliſſe:

——— Αὐτὰρ ἔγωγε
(Ἀρνειὸς γὰρ ἔην μάλα πάντων ὄχ' ἄριστος ἁπάντων)
Τοῦ κατὰ νῶτα λαβὼν, λασίην ὑπὸ γαστέρ' ἐλυσθεὶς
Κείμην· αὐτὰρ χερσὶν ἀώτου θεσπεσίοιο
Νωλεμέως στρεφθεὶς ἐχόμην τετληότι θυμῷ.

(Aa 2) ---- Ce-

---- Ceterum ego
(Aries enim erat pecudum longe optimus omnium)
Hujus tergum adripiens (hoc est, *hunc supra dorsum* [scilicet meum] *aptans*, ut Volaterranus interpretatur) *villosum sub ventrem delapsus*
Pendebam: ceterum manibus lanam preciosissimam
Firmiter implicitus tenebam audaci animo.

Lectulum vestimentis implevi.] Id est, stragulis, & lodicibus, quae grabato erecto exciderant. Vere, nam anterius dixit diversitor: *Quis autem grabatum illum erexit?* Culcitrae enim, & stragula, quibus sternebantur tori, dictae olim *vestes*. Terentius in Heautontim. v. I.

Huc est intro latus lectus, vestimentis stratus est.

Horatius in politissimo murum apologo lib. II. Sat. VI. vers. 102.

----- Rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos.

Et Ovidius ad puellam corpore pusillam lib. III. Art. Amor vers. 265.

Hic quoque ne possit fieri mensura cubantis
Injecta lateant fac tibi veste pedes.

Loco illarum vestium, stragulorum, inquam, & culcitrarum, plumatis pulvinaribus hodie esfarciuntur lecti.

Uniusque hominis vestigium.] Hoc est, unicum vestigium. quod apte dictum; nam duo in lectis vestigia remanentia signa voluptatis transactae fuere habita priscis amatoribus, certaque haud viduarum, immo potius plane impudicarum, noctium indicia. sic sequentia testimonia ostendunt. Tibullus lib. I. El. 9.

Semper sint externa tuo vestigia lecto.

Quod & Livius similiter dixerat lib. I. *vestigia, Collatine, alieni viri in lecto sunt tuo.* Nec hujus Magister oblitus III. de Arte, & Eleg. VIII. lib. I. Amor.

Ille viri videat toto vestigia lecto.

Item Propertius lib. II. El. 9.

Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.

Amolitur Ascyltos invidiam.] Observo duobus in locis *invidiam* Petronio pro calumnia usurpari, hic, & cap. CI. *Inundatus hac Eumolpus invidia.* Inquit Nonius: *Est enim calumnia malitiosa & mendax infamatio.* Mendax ergo est & malitiosa, quam Ascylto Encolpius imponit; mendax, quam Eumolpo. Ideo uterque continuo se purgant ab ea, ille, *Et se vero nil aliud quam fugitivum suum dixit quaerere, mortem nec hominis concupisse*, &c. iste, *jurat per deos deasque se neque scire, quid acciderit, nec ullum dolum malum consilio adhibuisse*, &c. Parissime usus etiam hacce notione Symmachus lib. VII. Ep. 16. *Vicem sermonis mei desiderasse te, gaudeo: sed AMOLIOR INVIDIAM negligentiae.* & sequentia, quae excusationis sunt. Ita & Appulejus in Apologia: *Mihi jam dudum satis est, si non modo crimina objecta plenissime dilui, verum etiam radicem hujus judicii, id est, haereditatis quaesitae INVIDIAM, funditus sustuli.*

Cap. XCVIII. *Sed raptam cauponi harundinem.*] Hic interpretes cauponem malis avibus cum janitore confundunt, ostiariove, cujus gestamen (quod *harundo* Petronio est, ut ex cap. CXXXIV. constat, *virga* Senecae cap. 15. de Constantia sapientis) nunc quoque ab ostio raptum tribuunt diversitori. Longe enim diversa fuit (de materie ego ejus, formave, non loquor) cauponis virga, aut harundo. Eius namque illud insigne ejusdem puto notae fuisse cum illo, quod familiae praefectum gestasse, jampridem ego observabam apud Ammianum. Sic ergo inquit lib. XIV. cap. 17. dum sequioris aevi perstringit corruptos mores: *Usque praeliorum periti rectores, primo catervas densas opponunt, & fortes, deinde leves armaturas, post jaculatores, ultimasque subsidiales acies, si fors adegerit, invasuras: ita PRAEPOSITIS urbanae FAMILIAE suspensae digerentibus sollicite, QUOS INSIGNES FACIUNT VIRGAE DEXTRIS APTATAE, velut tessera data castrensi*, &c.

Ipsos cimices tangebat.] Libere hic ineptissimam vocem expunximus *Scyniphes*, ejus in locum verissimam substituentes, *cimices*, quos miror tot nasutos interpretes non subolfecisse, quum eminus gravi odore sese praebeant agnoscendos vel ipsis naribus simis. Scyniphes enim in lectorum lignis locum non habent, maxime vero cimices; in diversoriis potissimum, pauperumve grabatis. Facete innuit Martialis lib. XI. Ep. 33.

Nec toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus, &c.

Et Epigr. 57.

Et teges, & cimex, & nudi sponda grabati.

Ut constantiam igitur extolleret Encolpius, animalcula foedissima, & dictu quoque fastidienda, ut Plinium usurpem, ab ipso puero, ait, ore adtingi, & nihilominus tamen non mussitare, vel tantillum hiscere. quae ingens est exaggeratio.

Ne morientes vellet occidere.] Nam *cui non est mors una satis?* uti ait Arbiter ipsus cap. CVIII. qui duo loci conlati invicem lucem accipiunt. Ideo igitur morientes (mens haec est Petronii) supervacaneum occidere, quia cuique mors una satis est. At, *morientem occidere*, volunt Paroemiographi proverbium sapere, ut θανόντ' ἐπικτανεῖν, *mortuum necare*, apud Sophoclem. Et τοὺς τεθνηκότας ἀποκτείνειν, *defuncto occidere*, apud Aristophanem ἐν Ὄρνισι. Et, *jugulare mortuos*, apud Laërtium.

Ut grabatum concuteret.] Eleganter dictum. Sic etiam Juvenalis dixit de lecti nequam motu Sat. VI.

Anti-

Antiquum & vetus est, alienum, Postume, lectum

Concutere.

Salvere Gytona jubet.] Plus fatis interpretes de sternuentium salutatione, & nos insuper adducere possemus non pauca: omittimus tamen, quia pluribus acta res est. nuper vero latiuscule à Famiano Strada Romano lib. III. Prolusion. Academicar. Praelect. 4. Nae Aristoteles cuique fundus erit hujusce dissertationis. ipse enim variis in locis reddit rationes plures, cur sternuentes salutentur. vide Sect. 23. Problem. 7. & 9. & Sect. 33. Prob. 9. ac lib. I. de Hist. Animal. Lepido autem cum tetrasticho Ammiani, Graeci Epigrammatarii, hinc lubet discedere, quod in Proclum quemdam insigniter nasutum scriptum olim fuit, ex Anthol. Graec. lib. II. cap. XIII. Ep. II.

Οὐ δύναται τῇ χειρὶ Πρόκλος τὴν ῥῖν' ἀπομύσσειν·
Τῆς ῥινὸς γὰρ ἔχει τὴν χέρα μικροτέρην.
Οὐδὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, ἐὰν πταρῇ· οὐ γὰρ ἀκούει
Τῆς ῥινός· πολὺ γὰρ τῆς ἀκοῆς ἀπέχει.

Sic Henricus Stephanus Latinum fecit:

Haud manibus Proclus potis est emungere nasum,
Nam Procli nasus longior est manibus.
Invocat haudque Jovem, quum sternuit. auribus istum
Tam procul à naso non capit ille sonum.

Videt Ulyxem, cui vel esuriens Cyclops potuisset parcere.] Notum hocce totum ex Homero lib. IX. Odysseae, cujus & Petronius meminit cap. CI. *Et, fingite, inquit, nos antrum Cyclopis intrasse*, &c. ubi & nos leviter figmentum illud adtingimus.

Primum araneis.] De telis, dictum, ut passim omnibus. Afranius:

Tamne arcula tua plena est aranearum.

Quod cum Graecis habuere Latini commune. Medicina etiam vulgaris. Illud autem, inter alia Alagabali, deliramentum, non item. inquit de ipso Lampridius cap. XXVI. *Jocabatur sane ita cum servis, ut eos juberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito praemio. collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens, & hinc intelligendum, quam magna esset Roma.*

Utinam me solum inimicus ignis hauriret, utinam hibernum invaderet mare.] Parissimus est superior locus cap. LXXXI. *Ergo me non ruina terra potuit haurire? Non iratum innocentibus mare?* Mutuam enim lucem accipiunt uterque conlati. nam ignis ille indubie sub pegmate fuit, ubi uterque impositi Encolpius, & Giton, & cujus ruina utrique salutaris: De eademmet ergo machina duo loci haud dubitanter accipiendi, de illa, inquam, cujus & anterius cap. IX. jam meminit, ubi etiam nos mage abunde loquimur. Sequens evincit: *arenae imposui.* Nunc primum à nobis locus iste accepit clarorem.

Invaderet mare.] Id est, devoraret. Saepe hac notione sumtum olim verbum, *invadere*. Tertullianus de Pallio cap. 5. *Servos murenis invadendos objectabat Vedius Pollio.* ubi Claudius Salmasius plura contrahit exempla. Hocce in germano illo loco Arbiter palam facit: *Haurire me non potuit mare?*

Cap. XCIX. *Et ubique vixi, ut ultimam quamque lucem tanquam non redituram consumerem.*] Saepe contigit, ut idem placitum longe diverse caperetur à diversis Philosophis. Sic hocce, quod effert Eumolpus, aliter ab Epicureis sumebant Stoici. Utrorumque sententiam è Seneca cape Ep. 12. *Itaque sic ordinandus est dies omnis, tanquam cogat agmen, & consummet atque explcat vitam.* En Petroniana sententia aureis Philosophi verbis concepta. progreditur autem diversimode eam interpretari. *Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, quum vino & illis funereis epulis se sepelisset, quasi sibi parentaret, sic in cubiculum ferebatur à coena, ut inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur, βεβίωκε, βεβίωκε. nullo non se die extulit. Hoc quod ille ex mala conscientia faciebat, nos ex bona faciamus, & in somnum ituri, laeti hilaresque dicamus:*

VIXI, & , quem dederat cursum fortuna, peregi.

Crastinum si adjecerit Deus, laeti recipiamus. Ille beatissimus est, & securus sui possessor, qui crastinum sine sollicitudine exspectat. Quorum autem agmen insequeretur Petronius, satis palam jam fecimus in Praeludiis. Ratio autem Eumolpi diversa prorsus in praesentia est. nam Neronem ille repraesentat; & facile, puto, cuique probabitur, eum Principem sectaneum fuisse Epicureae familiae, cujus insignis exstitit olim error existimantis, animas cum corporibus interire. Quid ergo aliud est, ultimum quemque diem tamquam supremum deliciosissime consumere, nisi exsertim profiteri, reliquum in toto homine vitae quum nihil sit post corporis interitum, illud saltem vitalis aurae exiguum spatium summa esse cum voluptate transigendum. Hinc plures antiquorum, qua Graeci, qua Latini, saepissime monuerunt, quod in hacce dubiae fidei vita non essent deliciae procrastinandae. Duo ego tantum referam ex ipsis testimonia, quum possem sat plura. Facetissime omnium lib. V. Martialis Ep. 56. in hunc modum ad Posthumum inquit, ubi & ficto nomini suus lepor inest, illum vero usque adhuc non senserunt ejus interpretes:

Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper.
Dic mihi cras istud, Posthume, quando venit?

Quam longe cras istud ubi est, aut unde petendum?

Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?

Jam cras istud habet Priami, vel Nestoris, annos.

Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?

Cras vives: hodie jam vivere, Posthume, serum est.

Ille sapit, quisquis, Posthume, VIXIT heri.

Et Anacreon pariter:

Τὸ σήμερον μέλει μοι,
Τὸ δ' αὔριον τίς οἶδεν;
Hodierna curo tantum:
Quis cras futura novit?

Lucem.] *Lux* pro die pluribus, ut *tenebrae* pariter pro nocte. Ipse Arbiter cap. CIV.

Quicquid luce fuit, tenebris agit. ------

Aliis in re nota properantes parcimus. Item *lux* pro vita Petronius cap. XCIV. *Meque a fatali jam meta revocavit ad lucem.* Unde Rhetoris patet argutia, quae in vocis est ambiguitate, apud Calpurnium Flaccum Declam. 42. quae est de *Raptore excaecato: Erepta autem mihi lux est ante quam morerer.*

Tantum omnem scabitudinem animo, tanquam bonarum artium magister, deleret, sine cicatrice, &c.] Eamdemmet sententiam innuere voluisse Pythagoram quodam symbolo auctor est Clemens Alexandrinus lib. v. Stromat. Πάλιν ὁ Πυθαγόρας, τὴν χύτραν ἀρθεῖσαν ἀπὸ τοῦ πυρὸς, τὸν ἐν τῇ σποδῷ τύπον μὴ ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ συγχεῖν, προσέταττεν, καὶ ταράττειν ἀνασάντας ἐξ εὐνῆς τὰ στρώματα. ὁ γὰρ τὸν τύφον ἀφανίζειν μόνον δεῖν ᾤετο, ἀλλὰ μηδὲ ὀργῆς ἴχνος ἀπολιπεῖν. ἐπὰν δὲ ἀναζέσασα παύσηται, συστεῖλαι αὐτὴν, καὶ πᾶσαν ἀπαλείφειν μνησικακίαν. *Rursus Pythagoras, olla ab igne sublata, praecipit, non relinquere figuram in cinere, sed eam confundere: & qui surgunt e cubili, conturbare stragula. Tacite enim significabat, non solum esse delendum fastum, & superbiam, sed ne irae quidem relinquendum esse vestigium. Quum autem ebullire cessaverit, eam esse componendam, & omnem esse delendam injuriae memoriam.* Refert etiam Plutarchus Quaestionibus Convivialibus. Mirifice autem locus facit ad Petronii inlustrationem, de quo & supra locuti jam sumus. Cicatrix hic Arbitro irae vestigium est.

Tanquam bonarum artium magister.] Plinius lib. XX. cap. 14. *Cato omnium bonarum artium magister.* Addit, *deleret sine cicatrice,* &c. quod scite dictum est ad poëtam eruditum, cujus animus cultiori ac placida doctrina excultus nescit omnino difficiles ac tetricos mores. Ea mens Ovidii est III. de Arte vers. 545. eleganter expressa de vatibus itidem loquentis:

Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores convenienter eunt.

Ecce etiam osculo iram finio.] *Osculum* olim amicitiae habitum pignus solenne. adpositissime Plautus in Poenulo Act. I. scen. II.

Non sum iratus. AG. Da ergo, ut credam, savium.

Nunc autem, ut iterum Eumolpus osculetur Gitonem, amicitiae foedus osculis sancire dissimulata nequitia adgreditur. Foedera enim quum pacificebantur antiqui (saepius post bella id factum) sese mutuo osculantes obstringebant. Sic Petronius cap. CIX. pacato jam civili illo in Licae navi bello. *In haec verba foederibus compositis arma deponimus: & ne residua in animis etiam post jusjurandum ira remaneret, praeterita aboleri osculis placet.* Praeterea equidem apud Heliodorum observo, caput osculari, blanditias fuisse gratias agentis, adsentantisque. Ita lib. v. Calasiridi blanditur Phoenicius mercator, quod illi Charicliam desponderat. Ὑπερήσθη τούτων ἀκούσας, καὶ, εὖγε ὦ πάτερ, εἶπε, καὶ ἅμα ἐφίλει προσιὼν τὴν κεφαλήν. *Vehementer est delectatus, bis auditis: &, recte pater, inquit: simulque accedens caput osculabatur.* Et paullo ante ubi Nausicles Mitrani adsentatur, gratesque agit, ac simulat nimirum, ejusdem Mitranis beneficio suam Thisben jam recuperasse: Τότε προσδραμὼν ἐφίλει τε πολλὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Μιτράνου, &c. *Tunc adcurrens ille* (Nausicles) *osculabatur diu Mitranis caput,* &c.

Itaque, quod bene eveniat, expedite, &c.] Fausta omnibus fere rebus auspicandis olim precatio isthaec adhibita: *Quod bene eveniat.* Cato de re Rust. cap. 141. *Impera Suovitaurilia circumagi cum diis volentibus; quodque bene eveniat, mando tibi Mani.* Et Arbiter habet cap. CXVII. hisce verbis: *His itaque ordinatis, Quod bene feliciterque eveniret, precati deos.* Ita & Cicero lib. IV. Ep. Fam. 14. ad Plancium: *Alteris dicebas, te velle, quae egissem, bene ac feliciter evenire.* Plura exempla Brissonius congessit lib. I. de Form.

Expedite.] Colligite, Nonius.

Barbis horrentibus nauta.] Mire res Arbiter exprimit, ipsas omnino intueri, me-Hercules, facit. Habitus ille plane rusticorum est, incultorumque, puta nautarum, agricolarum, &c. Martialis lib. III. Ep. 48. idem innuit:

Seras putator horridus refert uvas.

Idem Hippocentauro dedit D. Hieronymus in vita S. Paulli primi Eremitae: *Inter horrentia ora setis blandum quaesivit eloquium.* Graphice Varro effinxit lib. v. de L. L. *In corpore pili, ut arista in spica hordei, horrent.* Transtulit & eleganter Dracontius in Hexaëmer. quum terram fecit rupibus horridam, ut pilis Petronius nautam.

Pars datur in tumulos, pars aspera rupibus horret.

Praeterea, etiam qui macri, horripili sunt, & squallidi. ideo Vegetius lib. I. de Re Veterinaria cap. 3.

cap. 3. *Fit gracilis horrentibus pilis*, inquit. Qui corporis habitus vel ideo fane convenit infigniter nautis, quod à marina falfugine femper illis fere macritudo proveniat. Mirifica vox id nobis exprimit, *Heriçado*, ducta ab *bericio* animalculo fpinis horrido. *Barbis* pro *barba* Latinifmus juxta ac Hifpanifmus eft.

Et moraris, inquit, tanquam prope diem ignores.] Expreffi hic mores nautarum, qui five, ut paratos vectores habeant, fimulant feftinare; five, *quaeftus fui caufa*, ut inquit Cic. Ep. 9. lib. XVI. Fam. Nemo autem ut Plautus id repraefentavit in Milite, ubi Pleufides nautam fimulans ornatu exit nauclerico, urgetque Philocomafium Act. IV. fcen. VII. Ibi plura in feminarum mores lepida convitia funt, ac denique fubdit:

- - - *Philocomafium quaerito,*
A matre illius venio: fi itura eft, eat:
Omnes moratur: navim cupimus folvere.

Aft, *prope diem*, jam olim emendarunt recte viri eruditi.

Mercenarium fuum jam olim dormientem.] Tonfor enim eft, alibi *Corax* vocatus, de quo in Satyrico, & in Commentis, haud femel mentio fit. Supra & de Syris illis fomnum mentientibus pariter dixerat cap. XXII. *Et ftertere tanquam olim dormientes coeperunt.*

In altum compono.] Alia fcriptura, *in alutam*. nec inepte, uti infra cap. CII. *Ego vos in duas jam pelles conjiciam, vinctofque loris inter veftimenta pro farcinis habebo.* Ubi & videndi interpretes. Id vero *inlatum compono*, quod litteratus vir comminifcitur, interpretaturque *inlatum*, id eft, ἐμβληθὲν, non placet.

Et adoratis fideribus intro navigium.] Quae ifthaec *fidera*? Equidem *Geminos* adfero filios Ledae, quos fic Statius precatur lib. III. Sylv. Propempt. Metii Celeris:

- - - *Proferte benigna*
SIDERA, & antennae gemino confidite cornu, &c.

Et Horatius cum aliis navigantium Diis Od. III. lib. I.

Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenae, lucida SIDERA.

Quo & illud Plutarchi facit in Thefeo, quaerentis nimirum, cur Tyndaridae ipfi *Anaces* adpellarentur: Εἰσὶ δὲ οἱ λέγοντες, διὰ τὴν τῶν ἄστρων ἐπιφάνειαν Ἄνακας ὀνομάζεσθαι. τὸ γὰρ ἄνω τοὺς Ἀττικοὺς ἀνέκας ὀνομάζειν. *Sunt autem, qui dicunt, fic nuncupatos propter fiderum fplendorem, nam* ἄνω, *quod eft furfum, five fupra, Athenienfes* ἀνέκας *ajunt.* Ceterum *Veneris fidus* haud indigne potuit navigaturienti adorari, *quia fidus Veneris navigationi profperum*, agnovit Acro. ex illo fortaffe ortum, quod narrat Varro lib. II. Antiq. rerum divinar. *Aeneam Troja profectum, Veneris per diem ftellam femper vidiffe, donec in Laurentum agrum venit, ubi non eft amplius vifa.* Fuere praeterea nautis & plures quondam alii dii falutares. *Aeolus*, tefte uti fupra Horatio: *Apollo* Ἐμβάσιος Apollonio lib. I. verf. 359. Et Νηοσσόος *Apollo*, hoc eft, *navium fervator*, eodem Apollonio lib. II. Eidemque etiam dicitur ἄκτιος. & ἐπάκτιος, hoc eft, *littoralis*. Etiam *Hercules*. nam, ut Hyginus refert, non defuit, qui Diofcuros Herculem, & Apollinem fecerit; non Caftorem, & Pollucem: Item Ifis, Luciano auctore Deorum Dialogis, & Juvenale Sat. XII. verf. 26. Tibulloque: *Nymphae* item *marinae*; quas precantur plures apud Sophoclem extremo Philoctete: Ac *Lares permarini* (qui θεοὶ θαλάσσιοι in Gloffis vocantur) Livio lib. XL. Et qui *Dii littorales* Catullo dicuntur Carm. 4. *Priapufque* ut infra oftendimus. Ac denique omnes *Dii marini*, quorum longa vulgatiorque progenies.

Cap. C. *Hofpiti.*] Eumolpo. In animum namque Encolpii redierat morbus zelotypiae: nec mirum enim. amoris quippe ingenium tale omnino eft, ideoque cap. praeced. ipfe jam apte praedixerat, *Non effe in amantium poteftate furiofam aemulationem.*

Sol omnibus lucet.] Id eft, *in publico*, ut poftea de aquis nofter, & Seneca infra laudandus Natural. Quaeft. Hinc lux Arnobio lib. I. *Quis, ut fubjectas res cernere, ut contrectare, ut confiderare poffetis, publicum iftud lumen dedit?* Vide autem Senecam de Beneficiis. Addit Arbiter: *Luna innumerabilibus comitata fideribus*, &c. cui integro loco confonum valde illud Martialis eft Ep. 27. lib. IX.

Quod, rogo, quod fcelus eft, mollem fpectafle MINISTRUM?
Afpicimus SOLEM, SIDERA, templa, DEOS.

In publico tamen manant.] Sic pariffime Seneca lib. IV. Natural. Quaeft. cap. 13. *Neronis decoctum*, fuppreffo tamen nomine, infectans: *Hoc, quod illa* (natura) *fluere & patere omnibus voluit, cujus hauftum vitae publicum fecit: hoc quod tam homini, quam feris, avibufque, & inertiffimis animalibus, in ufum large ac beate profudit, contra fe ingeniofa luxuria redegit ad precium.*

Solus ergo amor furtum potius, quam praemium.] Acumen, quod hic ex *furti* & *praemii*-oppofitione quaefivit Janus Guilielmus cap. I. in Menaechmos Plauti, non parvi faciendum. eo enim mirifice induxit loco haud perfpicuo. Symbolae quoque illius meminerunt. Nos infuper opportune addimus, *furtum* paffim dici prifcis fcriptoribus de amoris opere, venerifque. ex potioribus nunc hofce adlubuit referre. Catullus. El ad Mallium:

Quae

Quae tamen etsi uno non est contenta Catullo,
Rara verecundae furta feremus herae.

Eleganter Tibullus El. 2. lib. I.

Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
Obvia, celari vult sua furta Venus.

Propertius lib. II. 23.

- - - *Nolim furta pudica tori.*

Saepius Martialis Ep. 35. lib. I. ad Lesbiam:

- - - *Nec tua furta tegis.*

Ovidius Ep. Leandri ad Heronem:

Interea dum cuncta negant ventique fretumque,
Mente agito furti tempora prima mei.

Inde *furtivos amores* vocavit Catullus, *furtivam noctem* Ovidius, & *furtivos jocos*. Frustra autem erunt, qui dicunt de adulterio tantum dictum fuisse *furtum*. De ipsa namque veteribus concessa venere diserte Ovidius I. de Arte vers. 33.

Nos venerem tutam, concessaque furta, canemus,
Inque meo nullum carmine crimen erit.

Immo vero nolo habere bona, nisi quibus populus inviderit.] Alibi & hunc locum inlustramus. Hic vero, *bona*, pulcrum amasium equidem amasiamve interpretor. Sic Propertium capio lib. II. El. 3. ubi impense admodum Cynthiae dotes miratur.

Non, non humani sunt partus talia dona:
Ista decem menses non peperere bona.

Contraria autem ex diametro erat Tibullo mens, nolebat quippe omnino habere bona, quibus populus invideret. Sic lib. IV. ad amicam Carm. XIII. v. 6.

Atque utinam posses uni mihi bella videri:
Displiceas aliis, sic ego tutus ero.
Nil opus INVIDIA est, procul absit gloria VULGI: &c.

Planius adhuc mentis Tibulli rationem reddit Ausonius Epig. 70.

Deformem quidam te dicunt, Crispa, at ego istud
Nescio, mi pulcra es, judice me satis est.
Quin etiam cupio, junctus quia zelus amori est,
Ut videare aliis foeda, decora mihi.

Vietus, & senex.] Proba haec lectio. Inquit Festi Epitomator: *Vietus, languidus, sine vi, & naturalibus privatus viribus.* Sic Terentius in Eunocho:

Hic est vetus, vietus, veternosus senex.

Ad quem locum ait Donatus: *Araneae vestem Lucretius vietam adpellat putri mollitie praeditam.* Plura Zinzerlingus cumulat cap. 6. Promulsid.

Diffidentem.] Jam dudum est, quum ego legerem hic *diffidentem*. mirifice enim ad mentem Encolpii, verbis praecedentibus conceptam, facit legitima scriptura. Omnino de fenis frugalitate Encolpius diffidebat, pariterque de fide erga ipsum servanda: solatium tamen suspiciosae amoris sui sollicitudini quaerebat, dum, falso licet, ambibat sibi persuadere, prae senilis aetatis inertia minime injuriam Gitoni Eumolpum esse facturum. Id igitur prorsus est, *fraudare animum diffidentem*. nam cum Encolpius haberet animum de Eumolpi amicitiae fide plane diffidentem, fallebat se ad rem composito similis imbecillitatis solatio. Juvant & verba: *Hoc*, id est, Eumolpi imbecillitatem, *ut infra fiduciam posui*. quod est, ac si diceret, postquam de fide Eumolpi desperavi, solatium id ex ejus senecta petitum anxius amator aucupatus sum. Nostrae autem emendationis Douzam P. Meursiumque inveni approbatores: eaque propter, ae facile, quippe (quod caput est) commissum illud plane fuit mendum, novam lectionem in textum recepi haud cunctabundus. Janus vero Edoardus mordicus *diffidentem* retinebat, Jacobo Boevinio referente, interpretabaturque, diffidentem ab hac se animum.

Quam bene exsulem exciperet.] De se ipsa Tryphaena loquitur, & ait: Quam bene deus ille me exsulem exciperet! & quam propitium illum equidem deum experirer! Patet ex sequentibus, quum post pauca inquit Eumolpus: *Quid porro ad rem pertinet, si dixero Lycam Tarentinum esse dominum hujus navigii, qui Tryphaenam exsulem Tarentum ferat?*

Diu vocem conlegi.] Prae timore, apte. Sic apud Achillem Tatium inquit Leucippe lib. II. Μηδὲ ἀνακραγεῖν διὰ τὸν φόβον δυναμένη. φόβος γὰρ γλώττης ἐστὶ δεσμός. *Ut neque vocem prae timore mittere possem. linguae enim vinculum timor est.*

Per fidem, inquam, pater.] Jurisjurandi hic species est, *per fidem*, ut supra cap. XXIV. quod jam monuimus. Alias deprecationis fuit, & obtestationis, uti & nos ibidem.

Super constratum navis.] Super constratis navium olim navigantes dormisse, nil ambigendum, vel ipso Petronio teste. Nae *super constratum puppis* cubantem etiam ponit dominum navis Licam, in insomniisque (quod indubium est, ibi voluisse Petronium) loquentem. sic supra hoc capite: *Sed repente, quasi destruente fortuna constantiam meam, ejusmodi vox super constratum puppis congemuit.* Quum autem *constratae naves* procul dubio sint, quas Caesar saepius *tectas* vocat, cave autem credas, *constrata* illa Petronii, super quae cubilia erant, catastromata fuisse, pavimentaque superiora, quibuscum tecta nimirum foret navis illa constrata: nam loca illa parum enim opportuna forent nocte ad quiescendum. quapropter de aliis ergo tabulatis inferioribus Petronius capiendus, quae, quod in illis stragula consternerentur, dubio procul *constrata* nuncuparentur simpliciter, participlo in nomen commutato.

Cap.

Cap. CI. *Post hoc fulmen attonitus.*] Apte, nam fulmine tacti manent *attoniti*, quod saepius adtingimus opere in isto. Plane hoc edocet S. Isidorus lib. x. Orig. *Attonitus veluti furore quodam instinctus atque stupefactus: Dictus autem attonitus à tonitrui strepitu, quasi tonitruo stupefactus, & vicino fulgure, aut à tactu proximus.* Idem Servius ad III. Aeneid. Inde, *Tonto*, Hispanis vocatus stupidus homo, stultusque, & ipse, qui adtonitus, Graecis ἐμβρόντητος. Quomodo autem fulmine icti stupeant, eleganter expressit Ovidius lib. I. Trist. El. III. vers. II.

Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus
Vivit, & est vitae nescius ipse suae.

Animum egit.] Hinc lusum petivit Seneca Ep. 26. *Quid egeris, tunc adparebit, quum animam ages.* Aptissimum similibus jocis verbum *agere*, quorum plena seges apud Martialem. Sic & ridicule transtulit Plautus Trinummo IV. III. 84.

- - - *Res quum animam agebat, tum esse offusam oportuit.*

Mors venit, quae, nisi per te licet, potest esse pro munere.] Sensus est, mors venit, quae si per te non licet, id est, si à te non impeditur, & omnia facis, quo minus moriamur, *potest esse pro munere*, hoc est, tandem nobis munus erit, Deorumque beneficium, utpote tot malorum finis ac meta. Ubi & Ovidium exprimit lib. I. Trist. Eleg. II. vers. 52. idem profitentem:

- - - *MORS MIHI MUNUS ERIT.*

Huc facit & fragmentum illud adulterinum hic insertum, & in Parisina editione vulgatum ann. 1585. *Et mortis hanc à te ineam gratiam.* Verba sunt desperantis, uti & illa: *Aliquando totum me fortuna vicisti.* Patrocinium autem ab Eumolpo petere, certum est: *Miserere*, inquit ad ipsum Encolpius, *morientium, id est, pro consortio studiorum commoda manum.* est ergo, *Nisi per te licet*, ἀρχαϊσμὸς. *Potest esse pro munere*, fortassis est, pro munere, quod tibi Licas dedit, ut nos in suam navem inferres. Itaque Eumolpi purgatio à calumnia illi objecta subsequitur tempestiva: *Inundatus hac Eumolpus invidia, jurat per deos deasque, se neque scire, quid acciderit, nec ullum dolum malum consilio adhibuisse.*

Inundatus hac Eumolpus invidia.] Huncce locum paullo ante interpretari conabamur, cum illo conferentes cap. XCVII. *Amolitur Ascyltos invidiam*, quem adi.

Et familiae negotiantis.] Nihil hic auxilii ab interpretibus. mihi autem res non adeo manifestaria *familia negotians* est visa, ut de illa nunc cogitare, duxerim prorsus inutile. Plures antiquis *familiae* memorantur, sed de illis in praesentia à nobis non instituitur sermo. hic vero adserimus, Licae illam familiam servorum haud dubio fuisse. Sic Ulpianus inquit: *Familiae adpellatione omnes, qui in servitio sunt, continentur.* At hoc vulgare: sed addis, Martianum JC. *servos negotiatores* designare, qualesque essent verbis istis exponere l. 65. de Leg. 3. *Legatis servis, exceptis negotiatoribus, Labeo scripsit, eos legato exceptos videri, qui praepositi essent, negotii exercendi caussa, veluti qui ad emendum, locandum, conducendum praepositi sunt.* De quibus ego & Senecam capio cap. 13. de Constant. Sapient. *Num moleste feram, si mihi non reddiderit nomen aliquis ex his, qui ad Castoris NEGOTIANTUR*, &c. nam de persona valde contemta sermo ibi est divino philosopho. Itaque de istis & Petronium accipiendum fors adfirmas. Mihi autem non placet. nam mens mea omnino est, Petronium significare, ex servorum commercio genus negotiationis Tarentinum Licam tractasse, exindeque lucrum fecisse, nimirum hic emendo servitia, & vendendo alibi. *Negotiatio enim ex emto & vendito constat*, ut ait Seneca lib. III. de Beneficiis cap. 38. Hoc enim planius fiet ex nostris quae *de negotiatione* infra observamus ad cap. CXVII.

Hic est Cyclops ille, & archipirata.] Hic Cyclopem Arbitro dici pro archipirata, monuit jam pridem vir doctus, Polyphemum Cyclopum maximum intelligens proculdubio. mihi vero satis non constat, quam recte illud notatum sit. Nam, licet nonnihil quidem cum piratis monstrum illud Siculum habuerit commune, & huc faciat, quod de illo, Galateae pulcritudine capto, profert Ovidius lib. XIII. Metam. vers. 769.

- - - *Et tutae veniunt, abeuntque carinae:*

Nunc enim εἰρωνικῶς duo enunciat Eumolpus, innuens videlicet, nec dirum Cyclopem Polyphemum Licam esse, nec archipiratam: itaque ullas insidias ab ipso non parari, quae sane Cyclopi illi, piratisque vix unquam defuerunt. Ast vero, ubi instans periculum agnovit, resipuit senex, &, antrum Cyclopis illos intrasse, inquit. quaerendumque necessario esse aliquod effugium, si naufragium fors non contingeret, quae potissima est ab piratis evadendi ratio. Archipiratae cujusdam memoria exstat in fragmento Diarii antiquissimi, anni nempe post R. C. DXXCV. pridie K. Aprileis: DEMIPHON. ARCHIPIRATA. CAPTVS. A. CN. LICINIO. NERVA. LEGATO. IN. CRVCEM. ACTVS.

Fingite nos antrum Cyclopis intrasse, quaerendum est aliquod effugium.] Et *antrum Cyclopis*, memoratur Rufo, & P. Victori in 2. regione urbis Romae. Sed de illo Arbitro nunc non est sermo, nam plane ad Homerum adludit lib. IX. Odysseae, ubi Ulysses ingressum suum narrat in Polyphemi antrum: deinde quo astu excaecarit Cyclopem: ac demum ipse, & reliqui sex socii, omnes arietes induti, ex Orci cancellis liberi evaserint. Eo eleganter satis & supra respexit verbis

bis illis cap. XCVII. *sic ut olim Ulyxes pro ariete adhaesisset*, quod jam monuimus.

Languentem.] Aegrotantem. sic post pauca hoc capite: *& quis non dare manum languentibus volet?* Lexicon vetus: Νοσῶ. *Langueo*, *aegroto*. & Νοσηρός. *Morbosus*, *languidus*. Ita Ausonius Epig. 74.

Languentem Cajum moriturum dixerat olim
Eunomus.

Opertis capitibus an nudis.] Observare hic plane ex Arbitro licet, aegrotantes, ac valetudinarios obtectis capitibus foras procedere consuevisse. aliter enim mollitie essent notati, qui velassent capita, ut alibi dicitur. Firmat & illum morem, quod de Claudio Imperatore refert Suetonius ejus vita cap. II. *Ob hanc eandem valetudinem, & gladiatorio munere, quod simul cum fratre memoriae matris edebat, palliolatus novo more praesedit.* Qui locus non dubio capiendus de palliolis illis, quibus moris erat includere capita, idque Trimalcionem factitare, supra jam vidimus cap. XXXII. *Pallio enim coccineo adrasum incluserat caput.* Firmat omnia & Pelignus Poëta lib. I. de arte vers. 733.

Aegrum tu facito ut simules; nec turpe puteris,
Palliolum nitidis imposuisse comis.

Quem locum ex vetustissimis membranis sic restituit Salmasius, quum vulgati libri exhibeant: *Pileolum nitidis*, &c. Sed verum quoque est, diversis rebus antiqui quod caput tutati sint.

Et quis non dare manum languentibus volet.] Senem, valetudinariumve sublevare (quod obiter monebo) consuetudo non est, ut cuidam vocatur, sed homini, modo impius barbarusve non sit, ingenita miseratio. Sic de Antonino Pio Capitolinus in ejus vita cap. 2. *PIUS cognominatus est à senatu, vel quod socerum fessa jam aetate, manu, praesente senatu, levaverit: (quod quidem non satis magnae pietatis est argumentum, quum impius sit magis, qui ista non faciat, quam pius, qui debitum reddat,)* &c. Quid ergo jam nunc *quaerit* Criticus alius?

Cap. CII. *Et per funem lapsi descendimus in scapham, praecisoque vinculo.*) Funis ipse scaphae vinculum, quo navi ea adligabatur. Plane indicat paulo infra Arbiter ipse: *Per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum regione FUNIS descendit, qui SCAPHAE CUSTODIAM TENET.* ita & Achilles Tatius lib. III. p. 159. οἱ μὲν γὰρ ἐπιβάντες ἤδη τὸν κάλων ἔκοπτον, ὃς συνέδει τὴν ἐφολκίδα τῷ σκάφει. *Nautae enim jam funem, quo scapha navi adligabatur, praecidebant.* Sic & S. Paullinus Carm. 13. ad Cytherium de scapha loquens:

Ut fune rupto, quo cohaerebat rati,
Dimitteretur aequori.

Longis enim navigiis additae semper, ut illis subserviant, ejuscemodi naviculae parvae. Quod & ibidem Paullinus:

Scapham sequacem quadriremis machinae, &c.

Utique gubernator, qui pervigil nocte siderum quoque motus custodit.] Noctu ex siderum motu navigationem dirigebant antiqui. quod indubium, pluresque alii, & Petronius hic plane subindicant. Ast interdiu? Res est valde difficilis, quum magnetis vim, ac miram naturam, hoc est, pyxidis nauticae usum neutiquam habuerint cognitum prisci. Id nos aperte docuit Leontius Mechanicus in constructione Aratejae Sphaerae: Καὶ γὰρ καὶ οἱ πλωϊζόμενοι οὐ διὰ μηχανικῶν ὀργάνων, καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ διὰ ψιλῆς ἀναβλέψεως, καὶ παχυμερῶς, τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν εἰώθασιν ἐπισκοπεῖν. *Navigantes enim non mechanicis instrumentis exquisite, sed simplici suspectu, & crasso modo, stellarum positum considerare solent.* Ego autem ex Apollonio didici, navigationem veteres interdiu è solis cursu moderari consuevisse. sic inquit Argon. I. vers. 107.

——— Ἐσθλὸς δ' ἀνέμοιο θυέλλας
Καὶ πλόον ἠελίῳ τε καὶ ἀστέρι τεκμήρασθαι.

- - - - *Egregius vero* (Typhis) *venti procellas*
Et navigationem A SOLE, & ASTRIS conjectare.

Ubi Scholiastes: Ἀγαθὸς μὲν καὶ ἡμέρας τῷ ἡλίῳ, νυκτὸς δὲ πρός τινα τῶν ἀστέρων, τὸν καιρὸν τοῦ πλοῦ τεκμήρασθαι. *Optimus INTERDIU quidem E SOLIS CURSU, NOCTU vero EX SIDERE aliqua, navigationis tempus praevidendi.* Ideo ergo quum coelum nubilum erat, minime ubi versarentur, sed per vastum pelagus errabundi vagabantur. Plane id ostendit Virgilius lib. III. divini operis vers. 203. quod, puto, non viderunt ejus interpretes:

Tres adeo incertos COECA CALIGINE SOLES
Erramus pelago, totidem SINE SIDERE NOCTES.

Necessario ergo navigationi *pervigilaret*, ut Arbiter ait, *nocte gubernator*, quod & D. Paullinus Carm. 13. pariter dixit:

Cunctis soporem suaserat tranquillitas,
Tantum gubernator vigil, &c.

Praecipitari viribus.] Nempe, in mare, ut paullo post inquit: *nocte servos praecipitasse se in mare.*

Spiritum.] Vitam Cicero: *Auferre spiritum sine sensu doloris.* saepius alias. Curtius lib. VI. *Nil est miseris mortalibus spiritu carius.* Alii. Non viderunt Lexicographi vulgares. Hinc & plures Petronii loci interpretandi. Sic itidem *anima*. Arnoblus lib. I. *Morsu animam serpens tollit.*

Labris.] Scilicet pellium. parissima nos translatione, *boca de costal*, *boca de talego*, dicimus.

Conclamabo deinde nocte servos poenam, &c.] Apte

pte, ut vectorum absentivorum sic rationem redderet: aliter enim suspectus foret ipsorum discessus.

Quibus non soleat venter injuriam facere:] Omnino capiendus locus *de strepitu obsceno*, cujus mentio cap. CXVII. convincunt & sequentes strepitus, *sternutantium* nimirum, & *stertentium*.

Hoc genus furti semel mihi feliciter cessit? Prisca scriptura erat: *An quia hoc genus furti semel mea feliciter cessit?* Unde Scioppius ad oram libri mei faciebat: *An quia hoc genus furti semel antea feliciter cessit?* & fors non male, ut simile ejus sit cap. XVII. *Aut ubi fabulas, & antecessura latrocinia didicistis?* Ubi autem id genus furti feliciter Encolpio cesserit, hodie non comparet.

Tranquillitas nos tenuerit.] Ipse explicat cap. CIX. *Et quia repentina tranquillitas intermiserat cursum.*

Statuarum ritu patiemur pannos & vincula?] Hunc locum haud infeliciter putamus supra jam enucleasse, quum sermo nobis super verbis illis esset cap. LXXXIII.

Sola pruinosis horret facundia pannis.

Tanquam litterarum studiosus utique atramentum habet.] Hocce *atramentum* est, quod Vitruvius vocat *librarium*, Cornelius Celsus *scriptorium*, id est, quo scribebant antiqui: nam atramenta habuere alia, nempe *tectoria*, sive *pictoria*, & *sutoria*. Membranis, quibus Eumolpus scribebat, ut infra patebit cap. CXV. illud erat omnino destinatum. Fuligine conficiebatur, cameris fumum non emittentibus adhaerescente, uti docet Plinius lib. XXXV. cap. 6. Vitruvius loco laudato, & Dioscorides lib. V. Plinius autem agens de atramentis inquit: *Adulteratur fornacum balinearumque fuligine, quo ad volumina scribenda utuntur.* Unde & Petronius cap. CVIII. recta oratione locutus est, non figurata: *Ut vero spongia uda facies plorantis detersa est, & liquefactum per totum os atramentum, omnia scilicet lineamenta fuliginea nube confudit*, &c.

Hoc ergo remedio mutemus colores.] Pari ratione mox ait, *medicamine*. Sic Commodianus MS. lib. II.

Nec non & inducis malis medicamina falsa.

Ac deinde:

Mala medicatis quodam superducto rubore.

Salmasius item observat ad Probum Flavii Vopisci, cap. ult. *colores mutare*, priscis dictum de re scilicet, quae unum tantum colorem haberet, ut Arbitro nunc, Horatio etiam lib. I. Ep. 16. & Vitruvio lib. VIII. cap. 7. Verum enim vero illud erat hic majori animadversione dignum. Nempe quod corporis colores saepe, haud secus ac Encolpius vult, veteribus quondam mutati. Corpora quidem ipsa infecti res simulabant varias. Insignis locus est ei patefaciendo apud Paterculum mihi jam dudum notatus lib. II. cap. 83. ubi de L. Planco loquitur vestito in numen maris. *Plancus quum COERULEATUS, ET NUDUS, caputque redimitus arundine, & caudam trahens, genibus innixus Glaucum saltasset in convivio.* Plane etiam inquit, quod nudum corpus referebat coeruleum colorem, fucis nimirum ac pigmentis ei accersitis.

A capillis usque ad ungues.] Proverbialis locutio est omni ratione familiaris. Hispani dicunt: *De los pies ala cabeza.* sic Galli, Itali hodie, alii. Cic. pro Rosc. Comoedo: *Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum*, &c. Sed hoc protritum.

Et increta facies, ut suos Gallia cives putet.] Non, quod infici creta consueverint Galli, sed quod albi colore, patet. inficias namque it, ut Aethiopes habeantur, sat fore atramento inlini. Praeterea Gallos à niveo *lactis* candore dictos olim, opinio vetus obtinuit. *Lac* enim Graecis γάλα est. Sic Mantuanus:

Ignea mens Gallis, & LACTEA corpora, nomen
A candore datum.

Unde & Virgilius splendet lib. VIII. AEneid. vers. 600.

Virgatis lucent sagulis, tum LACTEA colla
Auro innectuntur.

Nec vestem atramento adhaesuram.] Hypallage enim est, pro, *nec vesti atramentum adhaesurum.* quod plane & ostendunt sequentia.

Non accersito ferrumine.] Quod genus istud ferruminis prorsus, ego existimo, hodie ignotum est. licet ex Arbitro conligere liceat, qualis ejus effectus, & cuinam usui adhiberetur olim. Liquet enim, insuper addi suisse indubie solitum illis depictis rebus, quibus, aqua dilui & oblitterari, proclive foret. Ast vero eodem supra inducto, minime inposterum oblitterationi picturae illae relinquebantur obnoxiae. Erat igitur gluten quoddam, bitumenve factitium, simile prorsus illis, quae apud nos, *barnizes*, vocantur, & Germanos *Firnis*.

Numquid labra possumus tumore teterrimo implere? numquid & crines calamistro convertere?] Parissime Aethiopem graphiceque describit auctor Moreti:

Afra genas, tota patriam testante figura,
Torta comam, labrique tumens, & fusca colore,
Pectore lata, &c.

Ubi fuit, qui rentaret, *tota* illud in *tosta* convertere, ineptissime sane quum subdat, *fusca colore*, & id esset ταυτολογεῖν. Potius summa elegantia inquit, *tota figura* Aethiopem patriam testari. nam, ut recte Petronius docet, color non sufficit.

Numquid & crines calamistro convertere?] Auctor Phallicorum Carm. 45.

(Bb 2) *Quum*

Quum quendam rigidus deus videret,
Ferventi caput ustulare ferro,
Ut Maurae similis foret puellae.

Fervens ferrum calamistrum est.

Numquid barbam peregrinatione figurare.] Isthaec antiquior lectio juxta ac probior. Tuetur valide illam Tranquillus in Nerone cap. LI. *Circa cultum habitumque adeo pudendus, ut comam semper in gradus formatam, PEREGRINATIONE Achaica etiam pone verticem summiserit.* Praeterea Satyrici genio & peregrinationem vocabulorum quis nescit convenire? Scioppius tamen in meo libro emendabat, *peregri ratione*, id est, exotico more. sed prima scriptura indubia magis est.

Color arte compositus inquinat corpus, non mutat.] Speciem proverbii habet, & dici poterit aptissime de iis, quae, quum in facie fucanda nimium quantum temporis consumant, nihil proficiunt, immo potius & operam perdunt, & faciem, transferreturque haud incommode ad alia. Eadem omnino & veteris Poëtae sententia est, hocce disticho comprehensa:

Dum sumit cretam in faciem Sertoria, cretam
Perdidit illa simul, perdidit & faciem.

Parum ergo fucum prodesse, hoc est, ut Petronius loquitur, *corpus non mutare*, vel elegans Lucilii Poëtae Graeci Epigrammation possit satis adstruere ex Antholog. Graec. lib. II. cap. IX. Epigr. 9.

Τὴν κεφαλὴν βάπτεις· γῆρας δὲ σὺ οὔποτε βάψεις,
Οὐδὲ παρειάων ῥυτίδας ἐκτανύσεις.
Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμύθῳ καταπλάττε,
Ὥστε προσωπεῖον, κοὐχὶ πρόσωπον, ἔχειν.
Οὐδὲν γὰρ πλέον ἐστί. τί μαίνεαι; οὔποτε φῦκος
Καὶ ψίμυθος τεύξει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην.

Saepe caput tingis nunquam, tinctura senectam,
Aut tensura, genis quae tibi ruga tuis.
Parce igitur faciem cerussa condere totam,
Pro facie ne sic larva tibi maneat.
Ecquid adhuc restat? quid quaeris fallere? numquam
Ex Hecuba fucus reddiderit te Helenam.

Cap. CIII. *Hic continuo radat.*] Novacula: ea quippe rasura fiebat. Varii namque antiquis depilandi erant modi. Tres disticho uno comprehendit Martialis lib. VIII. Ep. 87. ubi sane & omnes complexus, qui à nuperis additi:

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,
Pars vulsa est; unum quis putet esse caput?

Forfice ergo, sive forficula, *tondebant*, nos vocamus *Tiseras*. ideoque bene ex nostris, qui, *Tiseras*, quasi *tonsorias* dici autumant. *Novacula radebant*, cujus haud infrequens apud Petronium mentio. *Volsellis* vero, aut *medicamentis vellebant*. Praeterea forsiculis *per pectinem* attondebant, *strictim* novacula. Insignis locus Plauti est Captivis II. II. allegorice loquentis de tonsoribus:

Nunc senex est in tonstrina: nunc jam cultros adtinet,
Ne id quidem involucre injicere voluit, vestem ut ne inquinet.
Sed utrum strictimne attonsurum dicam esse, an per pectinem,
Nescio. Verum si frugi est, usque admutilavit probe.

Nota etiam & verbum *admutilare*, quo non semel ea notione usus Comicus ille, & *ad cutem admutilare*. Unde nostrum, *motilar*, fluxit indubie.

Sed etiam supercilia.] Capitis rasura servis omnibus semper fuit communis. at superciliorum, tantum servi nequam, seditiosi, fugitivi. Inde & mores C. Fanni Chaereae colligit eleganter Cicero pro Roscio Comoedo: *Nonne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrasa, olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur? Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum (si quam conjecturam adfert hominibus tacita corporis figura) ex fraude, fallaciis, mendaciis, constare totus videtur? qui idcirco capite, & superciliis semper est rasis, ne ullum pilum viri boni habere dicatur.* Habet & illa ab utero proles, ideo antiquitus non licuit alil cuivis abradere. Sic Pollux erudite cap. 4. lib. II. segm. 50. Καλοῦνται δὲ τῶν ὀφρύων κεφαλαὶ μὲν τὰ πρὸς τῇ ῥινὶ μέρη, οὐραὶ δὲ τὰ πρὸς τοῖς κροτάφοις. παραφυλακτέον δὲ, ὅτι καὶ συναποτίκτονται αὗται αἱ τρίχες, ὥσπερ καὶ αἱ ἐν βλεφάροις, ὅθεν μόνων ἀπέχονται ξυρώμενοι τὰς ἄλλας τρίχας οἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱερεῖς. *Superciliorum autem capita dicuntur partes hae, quae circa nares sunt; caudae vero, quae circa tempora. Observandum vero est, quod hi pili una nobiscum nascuntur, sicut & hi, qui in palpebris sunt. unde ab his solis, quum reliquos omnes radant, Aegyptiorum sacerdotes abstinent.* Ast Polluci (quod mirum est, minimeque praetermittendum) adversatur plane Synesius in Calvitii encomio: Ἤδη δὲ ἐγὼ κατενόησα καὶ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ θεραπευτὰς τοῦ θεοῦ μηδὲ τῶν ἐπιβλεφαρίδιων ἀνεχομένους τριχῶν. *Ego vero etiam sacerdotes in Aegypto vel ipsis ex palpebris prominentibus pilis non pepersisse, intelligo.* Ideoque in Aegypto Eudoxum una cum sacerdotibus degentem ξυράμενον τε ἥβην, καὶ ὀφρῦς facit Laërtius extremo lib. VIII. hoc est, *pube, superciliisque rasum.* Itaque supercilia radere, infame apud quosdam non fuisse, Lucianus prodidit in Dial. de Dea Syria: Ἀνὴρ εὖτ' ἂν ἐς τὴν ἱερὴν πόλιν πρῶτον ἀπικνέηται, κεφαλὴν μὲν ὅδε, καὶ ὀφρύας ἐξύρητο. *Vir quispiam quando primum in sacram civitatem abit, caput ille quidem, & supercilia tondere solet.* Sic factum & in

in luctu, Artemidorus adserit lib. I. Oneirocrit. cap. 2. 7. Ἔθος γὰρ παλαιὸν ἐπὶ πένθει τὰς ὀφρῦς ψιλῶσαι. *Vetus enim mos est, in luctu supercilia nudari.* Aliquando fuit & mollitiei specimen. Sic Scipio Africanus Paulli F. inter pleraque alia, quae P. Sulpitio Gallo objectare solebat, id quoque probro dedit, ferente A. Gellio lib. VII. cap. 12. Ecce verba ipsa Scipionis: *Nam qui quotidie unguentatus adversum speculum ornetur; CUJUS SUPERCILIA RADANTUR; qui barba volsa, feminibusque subvolsis ambulet; qui in conviviis adulescentulus* (lege, *adulescentulo*) *cum amatore, cum chiridota tunica, inferior adcubuerit; qui non modo vinosus, sed virosus quoque: eumne quisquam dubitet, quin idem fecerit, quod cinaedi facere solent?*

Frontes notans inscriptione solerti, &c.] Inscripti servi olim, praecipue nequam, fugitivi, hoc est, litteris, notisque per totam faciem puncti. Sed nihil hocce inculcatum magis, quo de plura Baronius Cardinalis notis ad Martyrol. Hieron. Alexander Comm. in Inst. Canon. Franc. Connanus secundo Commentario Jur. Civil. Elias Vinetus ad Ausonium, Heraldus ad Martialem, copiose & Lipsius, & postea Pignorius opere de Servis.

Umbra supplicii.] Umbram supplicii vocat, quod reapse non erat, etsi aliquid esse videbatur. sic usurpat eleganter Circe codicillis cap. CXXIX. *In umbra voluptatis diutius lusi.* ubi nos plura. Ipsum mimicum supplicium *adumbratam inscriptionem* vocat cap. CVI. *Nunc mimicis artibus petiti sumus, & adumbrata inscriptione derisi.*

Et notum fugitivorum epigramma.] Quale ergo illud fuit? Nobis hodie non adeo notum. Lipsius autumat, litteras fuisse, aut plura verba, quae crimen continerent, suppliciique caussam: velut, *Cave à fure*, *Cave à fugitivo:* Pignorius vero ipsammet inscriptionem, quam in eorumdem fugitivorum collaris, & aereis lamellis incidi, moris erat. Nam quum Constantinus humaniter vetuisset, in facie noxiorum scribi, quod non liceret faciem maculari, quae ad pulcritudinis coelestis imaginem esset effigiata, oris ideo contumelia in collaria translata fuit. Se autem Romae collare vidisse, testatur ipse Pignorius in libro de Servis cum tali inscriptione: TENE ME, QUIA FUGI, ET REVOCA ME DOMINO MEO BONIFACIO LINARIO A

☧ Ω X. Ubi apud illum plura id genus Epigrammata. Hic autem de amanuensi fugitivo elegans tantum Ausonii unum, duove, nam Scaliger ipsum dividit, adscribere adlubuit:

I.

Tam segnis scriptor, quam lentus, Pergame, cursor,
Fugisti; & primo captus es in stadio.
Ergo notas scripto tolerasti, Pergame, vultu,
Et quas neglexit dextera, frons patitur.

I I.

Pergame, non recte punitus, fronte subisti
Supplicium, lentae quod meruere manus.
At tu, qui dominus, peccantia membra coërce:
Injustum falsos excruciare reos.
Aut inscribe istam, quae non vult scribere, dextram,
Aut profugos ferri pondere necte pedes.

Geminus isti est & Martialis jocus, re tamen absimili, lib. III. Ep. 85. quem vide; plures vero Graecorum Epigrammatum.

Epigramma.] Sic etiam ab Aristotele in Rhetoricis inscriptiones reorum & tituli adpellantur *Epigrammata.* Sic & Jurisconsulti nominant, observatque ad Martialem Raderus in Analectis. Ast Petronio cap. CXV. *Dum epigramma mortuo facit*, sepulcralis inscriptio est.

Stomachum nausea gravem.] *Gravem*, id est, morbo adfectum. Sic divinus Seneca usurpavit lib. VI. de Benef. cap. 38. *Medicis gravis annus in quaestu est.* Sive, quia gravis nausea, exonerabat vomitione. *Nauseam* autem, quae plerumque mari commeantibus accidit, odoratus inprimis insuetus, deinde timor Punicae maris fidei, adserentibus priscis Medicinae doctoribus, solent concitare.

Exsecratusque omen, quod imitaretur naufragorum ultimum votum.] Cap. sequenti, quod sequitur, planius hocce explicat: *Audio enim, non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues, neque capillos deponere, nisi quum pelago ventus irascitur.* Nescio an unus, idemque ritus iste cum illo sit, cujus haud infrequens exstat apud veteres scriptores memoria, naufragos nempe, postquam ex procellarum discrimine evasere, diis marinis consuevisse crines consecrare. Ejus unicum tantum huc adscribam testimonium, Lucianique Epigrammation erit, si Lucillii non est, ut mavult Brodaeus:

Γλαύκῳ καὶ Νηρεῖ, καὶ Ἰνοῖ, καὶ Μελικέρτῃ,
Καὶ βυθίῳ Κρονίδῃ, καὶ Σαμόθρηξι θεοῖς,
Σωθεὶς ἐκ πελάγους Λουκίλλιος, ὧδε κέκαρμαι
Τὰς τρίχας ἐκ κεφαλῆς. ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω.

Latinum sic reddidit Ursinus Velius.

Glauce tibi, & Nereo, Inoque tibi, & Melicertae,
Et, Neptune, tibi, & quos Samothraces habent,
Servatus pelago Lucillius, hanc ego tonsus,
Quum sit nil aliud, dedico caesariem.

Nos vero hic amplius non addimus, nostrum quip-

quippe laborem praeoccupaverunt jam eruditi interpretes.

Cap. CIV. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere.*] Quinque somniorum genera Macrobius designat lib. I. de Somn. Scip. cap. 3. quod & in praesenti adire operae foret pretium non inutile. Porro isthaec Lycae, & Tryphaenae somnia omnino *ad tertium genus*, quod χρηματισμὸν ille vocat, id est, *oraculum*, debent referri. Sic de eo inquit ipse Macrobius: *Est oraculum quidem, quum in somnis parens, vel alia sancta gravisque persona, seu sacerdos, vel etiam deus, aperte eventurum quid, aut non eventurum, faciendum, vitandumve, denunciat.* Eumolpus autem *ad quartum genus* trahere nitebatur, quod ἐνύπνιον, sive *insomnium*, nuncupatur. de eo sic concinne satis ipsus addit scriptor: *Est enim ἐνύπνιον, quotiens cura oppressi animi corporisve, sive fortunae, qualis vigilantem fatigaverat, talem se ingerit dormienti.* ac deinde pluribus. Eadem est & versuum sequentium sententia. Subdit ergo Eumolpus:

Quicquid luce fuit, tenebris agit,

exemplisque confirmat. Similia pene sunt, quae de somniorum differentiis Artemidorus Oneirocrit. lib. I. cap. I.

Secundum quietem.] Cicero I. de Divinat. *Quae ei secundum quietem visa sunt.* Nam Minutio Felice adsertore: *Etiam per quietem deos videmus, audimus, agnoscimus.*

Scito à me in navem tuam esse perductum.] Plene inferius caussam edimus, cur sibi insensum hic, & ubique, Priapum experiatur Encolpius. Nunc vero insuper addimus, apte à Petronio fingi, quod nauticam istam vindictam sumat etiam Priapus, utpote qui marinum numen antiquis fuit quoque habitus, navigantiumque praeses. Plures Graecorum poëtarum evincunt, quorum pauca, adposita tamen, nunc loca afferimus. M. Argentarius inquit in Epigrammate:

——— Τῷ σὺ Πριήπῳ
Πειθόμενος, πάσης ἅπτεο ναυτιλίης.

——— *Hoc tu Priapo*
Credens, omnem tange navigationem.

Item Leonidas etiam Epigrammatarius:

Ταῦθ᾽ ὁ Πρίηπος ἐγὼν ἐπιτέλλομαι, ὁ λιμενίτης.
Hoc ego Priapus impero, portubus praefectus.

Ita & Antipater Sidonius:

Λαίφεα δ᾽ εὐύφεα πετάννυτε, ταῦθ᾽ ὁ Πρίηπος
Ὑμῖν ἐνορμίταις παῖς ἐνέπω Βρομίου.

Vela bene texta extendite, haec Priapus
Vobis in portu consistentibus puer dico Bacchi.

Et mihi simulacrum Neptuni, quo deo nuncupata vota Bajis ter stylo notaveram, videbatur dicere.] Fortassis nusquam melius de laceris fuimus meriti Petronianis reliquiis: loco enim ubi potissimum Arbitro defuit salutaris manus. Et primo sane mihi audaciae interpretum subit admiratio, qui demta exinde asterisci nota, hoc est, defectus indice, monstrum ioctionis continuo ductu primi nobis nec quid, nec quare intrepide adpingere, ausi sint. Omnes quidem MSS. Codices, editionesque, nuperis una vel duabus exceptis, habent concordes: *Nam & mihi simulacrum Neptuni, quod * Baistor asylo notaveram*, &c. Explere igitur simul vindicis erat, non solum emendare. utrumque, ut vides, nos fecimus; an recte, judicium tantum penes doctiores esse jubemus. Reliquum autem est, ut inlustremus ipsum locum. Neptuno ergo vota ter, ait Arbiter, nuncupasse Tryphaenam, eaque ejus in simulacro, more antiquo, exarasse. quod vide mihi, quam opportune dictum de femina, cui, mari continuo oberrare, valde erat jucundum. Adpositissimus & hic Appulejus venit initio Floridorum, ut feliciter tamen à Rutgersio lib. V. Var. lect. cap. 5. est restitutus, duarum vocum tantum inversione: *Ut religiosis viantium moris est, quum aliquis lucus, aut aliquis locus sanctus, in via oblatus est, votum adponere, portum postulare, paulisper adsidere*, &c. Praeterea difficili in mari si adversa tempestate jactarentur, inibi haud raro vota itidem Neptuno nuncupabant antiqui, soluturi, quum in portum adpulissent. Disertim indicat vetus arae inscriptio Capuae in Campania inventae, cujus isthaec verba legi adhuc possunt:

NEPTUNO
SACRUM

Tres lineae hic studio erasae sunt.

VOTUM. IN. SICULO. FRETO
SUSCEPTUM. SOLVIT

Hoc est, inter Charybdim, & Scyllam. Porro quod Deorum statuis cera inlitis voti sponsiones exararint veteres, vulgo notissimum est, nosque supra tetigimus, quae & nunc iterum legas tempestive, Rutgersiumque supra laudatum. Styli item cuspide solitum in ceratis scribi, etiam protritum; ac nos alibi diximus. Potius *nuncupata deo vota*, prae, *facta*, *suscepta*, *adposita* malumus, nam sic alibi & Petronius locutus est.

Somnia, quae mentes ludunt.] Id est, decipiunt, ac deludunt. parissime cap. CXXVIII.

Nocte soporifera veluti quum somnia ludunt
Errantes oculos.

Utrobique videtur illud Tibulli aemulari lib. III. El. 3.

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere jubent.

Explicat D. Hieronymus Epist. ad Eustochium Virginem: *Nec vero inanis sopor ille fuerat, aut vana somnia, quibus saepe deludimur.* Eustathius itidem in initio lib. V. Amor. Καὶ δή με παντοιομόρφων χορὸς ὀνείρων περιεστοίχισε. καί μοι συνέπαιζε, καὶ κατέπαιζεν, ὅσα παίζουσιν ὄνειροι. *Dormitan-*

tantem vero chorus integer somniorum me circumsepsit, mihique, qua conlusit, qua inlusit, quotcunque modis ludunt somnia.

Non delubra deum, nec ab aethere numina mittunt.] Vere hoc certe dictum de *insomniis*, quorum jam mentionem fecimus. Vere, inquam: isthaec quippe *insomnia* mendacia sunt, & ab inferis missa. Virgilius sic extremo lib. VI. Aeneid.

Sed falsa ad coelum mittunt insomnia manes.

De illius autem somnii genere, quod dictum *oraculum*, nullo enim modo. Delubris quidem deorum ea venire, autumabant, in ipsisque esse captanda. Cic. lib. I. de Divinat. *Qui praeerant Lacedaemoniis Ephori, non contenti vigilantibus curis, in Pasiphaës fano, quod est in agro propter urbem, somniandi causa incubabant, quia vera quietis oracula ducebant.* auctoribus exempla natant. Id genus quoque sunt & aegrotantium in templis somnia, medicinam petentium, de quibus alibi loquimur.

Quicquid luce fuit, tenebris agit.] Idem docet Nonnus Dionysiacῶn lib. XLII. vers. 324. parissimisque pene exemplis confirmat.

——— ἀντίτυποι γὰρ
Ἔργον, ὅπερ τελέει τις ἐν ἤματι, νυκτὶ δοκεύει.
Βουκόλος ὑπνώων κεραοὺς βόας εἰς νομὸν ἕλκει.
Δίκτυα θηρητῆρι φαείνεται ὄψις ὀνείρου.
Γειοπόνοι δ' εὕδοντες ἀροτρεύουσιν ἀρούρας,
Αὔλακα δὲ σπείρουσι φερέσταχυν. ἀζαλέῃ δὲ
Ἄνδρα μεσημβρίζοντα καθέψιον αἴθοπι δίψῃ
Εἰς ῥόον, εἰς ἀγρίην, ἀπατήλιος ὕπνος ἐλαύνει.

------ *Imaginem enim*
Operis, quod facit quis in die, nocte cernit.
Pastor dormiens cornutos boves in pascuum trabit:
Retia venatori offert imago somni:
Rustici vero dormientes arant terras,
Sulcum vero seminant spiciferum. Arida vero
Virum meridiantem occupatum ardenti siti
In fluctum, in aquam, ductum fallax somnus propellit.

Etiam Claudianus in 6. Honorii Consul. Praefatione:

Omnia, quae sensu volvuntur vota diurno,
Pectore sopito reddit amica quies.
Venator, defessa toro quum membra reponit,
Mens tamen ad sylvas, & sua lustra, redit.
Judicibus lites, aurigae somnia currus,
Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
Furto gaudet amans, permutat navita merces:
Et vigil elapsas quaerit avarus opes.
Blandaque largitur frustra sitientibus aegris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
Me quoque Musarum studium sub nocte silenti
Artibus adsuetis sollicitare solet.

Sic & Attius in Bruto, Seneca in Octavia, Lucret. lib. IV. Isid. Pelusiota ep. II. lib. I. S. Ambros. lib. I. de Virginib. Eustathius lib. V. de Amor. Ism. & Ism. & prope innumeri.

------ *Defossumque invenit aurum.*] *Auri sacra fames*, quae avarum excruciat vigilantem, nec requiem soporato concedit. multis id exprimit Petronius versibus cap. CXXVIII.

------ *effossaque protulit aurum*
In lucem tellus, &c.

Ubi & nos plura.

Dat adultera munus.] Huic jam inluxit Petronius versu illo cap. LXXXIII.

Et qui sollicitat nuptas, ad praemia peccat.

quem & nos latius suo loco interpretamur.

Somnium expiavit.] *Expiare*, est sacris mala, quae protenduntur, religiose deprecari, & arcere. Variis fiebat rebus expiatio, ac vario more; cujus tractatio pluribus jam praeoccupata est, nos unico Martialis venusto satis Epigrammate, ad remque faciente mirifice, erimus in praesentia contenti, lib. VII. Ep. 53.

Semper mane mihi de me mera somnia narras,
Quae moveant animum sollicitentque meum.
Jam prior ad fecem, sed & haec, vindemia venit,
Exorat noctes dum mihi saga tuas.
Consumsi salsasque molas, & thuris acervos:
Decrevere greges, dum cadit agna frequens.
Non porcus, non cortis aves, non ova supersunt:
Aut vigila, aut dormi, Nasidiane, tibi.

Plura refert piacularia, sed plura adhuc supersunt. In eo etiam *exorare*, expiare est, ut *procurare* Tibullo lib. I. El. 5. & *placare* lib. III. El. 5. Praeterea addo ego, in mare expiationum purgamenta antiquos injicere consuevisse. Plane Homerus Iliad. I. vers. 313.

Λαοὺς δ' Ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν.
Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον.

Populos autem Atrides lustrari jussit,
Illi autem lustrabantur, & in mare sordes jaciebant.

Unde Tibullo facem accendo lib. IV. El. 3. dum Phoebum pro Sulpitia sua aegrotante precatur:

Et quodcunque mali est, & quicquid triste timemus,
In pelagus rapidis evehat amnis aquis.

Neque ungues, neque capillos deponere.] Utrumque erat antiquitus tonsoris officium, ut jam ex Plauto in Aulularia Act. II. sc. IV. Tibullo lib. I. El. 8. Martiale Epigr. 74. lib. II. notum. Divitum tamen illae erant deliciae, pauperes namque *proprios ungues*, ut ait Horatius

clus lib. I. Epist. subsecabant. quod nec fugit inibi Marcilium, novitii vero Critici non viderunt. Cur autem id in nave non liceret, plures jam ex ruderibus vetustatis eruere conati sunt.

Cap. CV. *Et hoc nocte intempesta?*] An *intempesta*, sine tempestate, & procella? inquit M. Varro lib. VI. L. L. *Intempesta nox dicta ab tempestate.* Fors non mendax istud commentum, ut hic quoque Licas respiciat ad navigantium omen, cujus mentio cap. superiori. *Audio enim, non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues, neque capillos deponere, nisi quum pelago ventus irascitur.* Aliter enim nihil superstitioni adderet, quod rasura fieret nocte intempesta, id est, concubia, non vero gallicinio, ut id exaggerationis non praetermitteret, *Et hoc nocte intempesta?* Nae *in* illud privativum omnino est, quaeque illa sit intempestae noctis acceptio.

Simul ut notae quoque litterarum, non adumbratae comarum praesidio, totae ad oculos legentium accederent.] Ut libertus ille apud Martialem Ep. 29. lib. II. qui stellantibus spleniis stigmata velabat litterarum. sic Valerius illud claudit Epigramma:

Ignoras quid sit? splenia tolle, leges.

Notae.] Sic illas adpellavit forsitan, quod verba videlicet, quibus epigramma illud esset conceptum, primis tantum litteris forent descripta. Illae namque primae olim litterae *notae* dicebantur. Sic Valerius Probus, & P. Diaconus docent in Praefationibus Notarum.

Inter cetera apud communem amicam consumserunt pecuniam meam.] Bene ad rem commentum Eumolpi, nam id dispensatoribus, quorum officium pecuniam domini habere, ut supra vidimus, saepius contigit. Sic Alfenus JConsultus l. 16. De Serv. Corr. *Dominus servum dispensatorem manumisit, postea rationes ab eo accepit, & quum de iis non constaret, comperit apud quandam mulierculam pecuniam eum consumsisse*, quod etiam adnotavit Pignorius de Serv. Martialis:

Dispensatorem fallax spoliabit amica.

Unde simile scortum alibi, *spoliatricem amicam*, vocavit.

Apud communem amicam.] Interpretem hic praebeo Martialem. nam plane, quae *communis amica* sit, indicat lib. XI. Ep. 82.

Cum sene COMMUNEM vexat spado Dindymus Eglem,
Et jacet in medio sicca puella toro.

Optime & hic Valerius ad mentem Luciani, cui in Eunucho sunt spadones & senes ἀμφήλικες, *viribus pares.* Fuere igitur quondam *communes amicae.* quod & Lysias docet, & quo item modo fierent communes, inquit oratione περὶ τραύματος ἐκ προνοίας, &c. Αὕτη δὲ ὑπῆρχε κοινὴ, ὁμοίως ἀμφοτέρων ἀργύριον κατατεθεικότων. *At ipsa utrique communis exsistit, ut cui aequam pecuniae summam uterque nostrum impenderit.*

Ut tutela navis expiaretur.] Hoc est, numen, cujus simulacrum in navis puppe impositum, & cujus tutelae sese navigiumque commiserant. Plura hic de navigiorum tutelis interpretes, & nos nonnulla adtingimus ad verba illa cap. CVIII. *Protendit ramum oleae à tutela navigii raptum.*

Tres plagas Spartana nobilitate concoxi.] Nemo hic Cicerone melior interpres adsit II. Tuscul. *Spartae vero pueri ad aram sic verberibus accipiuntur, ut multus è visceribus sanguis exeat: nonnunquam etiam, ut, quum ibi essem, audiebam, ad necem; quorum non modo nemo exclamavit umquam, sed ne ingemuit quidem.* Et rursus Tusc. V. *Pueri Spartiatae non ingemiscunt, verberum dolore laniati.* Patientia inde Laconum, sive Spartiatarum (eadem quae Lacedaemon Sparta urbs olim) celebris. Unde venusta illa vocabuli Plautina conflatio, *Laconas Plagipatidas*, in Captiveis Act. III. sc. I. Sed multis hic turba interpretum, plene autem Meursius lib. II. Graeciae Feriat. festo Διαμαστιγώσεις, quibus & isthaec paucula adpendere lubuit.

Jam Giton mirabili forma exarmaverat nautas.] Itidem apud Aristophanem Lysistrata, & apud Cointum Smyrnaeum lib. XIII. Helena Menelaum exarmavit:

Τῷ δ' ἄρα θάμβος ἄελπτον ἐπέλυθεν, ὐδ' ἄρα ἔτλη,
Κάλλος ἰδὼν ἀρίζηλον, ἐπὶ ξίφος αὐχένι κῦρσαι.
Insperatus ergo stupor eum (Menelaum) *invasit, nec sustinuit,*
Ubi inlustre formae decus conspexit, gladium cervici admovere.

Itidem & eos, qui lapidibus ipsammet erant obruturi, uti ex Stesichoro protulit Euripidis Scholiastes, quem locum Franc. Pithoeus retulit innominato auctore. Itidem denique & sua Ovidium amica. lib. VIII. Amor. Eleg. 5.

Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defensa est armis nostra puella suis.

Deflectit aures Triphaena.] Mire hic gestum auscultantis exprimit calami pictor princeps Arbiter. Nam creberrime etiam contingit, ut caput leviter deflectendo, aurésque propius admovendo, avidi sermonem aucupemur. Haud secus, atque Arbiter, id Terentius repraesentavit in Phormione, dum sic Getam producit loquentem v. VI. 26.

------ Hoc ubi ego audivi, ad fores
Suspenso gradu placide ire perrexi: accessi: adstiti:

Ani-

Animam compressi. AUREM ADMOVI: ita animum coepi adtendere,

Hoc modo sermonem captans.

Sic prorsus fit, & quum aliquid adtente inspectamus, nempe, quod oculos deflectimus, ac propius admovemus. quod pariter in Lica expressit Petronius paucis interjectis: *Sed continuo ad inguina mea LUMINIBUS DEFLEXIS*, &c.

Jam sua sponte credentes.] Mirus non hic adfectus, sed locutio. Ancillae dicebant, Gitonem esse; Credebant jam sua sponte Triphaenae aures, quia *notissima* jampridem *voce* erant *repletae*.

Ad inguina mea.] Quippe ibi indicium Licae abunde cognitum. id plane suspicari licet ex formula illa foederis cap. CIX. ubi cavetur, *Ne Licas quaerat, ubi nocte dormiat Encolpius.* solens namque quaesierat vir pudentissimus.

Movit officiosam manum.] Latet nequitia, & adversus Licam morsus non sine veneno. Interpretem hic Senecam Rhetorem praebeo Praefat. lib. IV. Epitom. Controverf. ubi loquitur de Q. Haterio oratore eximio: *Memini illum (quum libertinum reum defenderet, cui objiciebatur, quod patroni concubinus fuisset) dixisse: Impudicitia in ingenuo crimen est, in servo necessitas, in liberto officium. Res in jocos abiit: Non facis mihi officium, &, Multum ille & hic in officiis versatur. ex eo impudici, & obscoeni aliquamdiu officiosi vocati sunt.* Quam concinna fit ad Petronii mentem isthaec *officiosae manus* acceptio, conligere quoque licet ex Lycae nequitia haud obscure expressa in tabulis videlicet foederum cap. CIX.

Ulyxis nutricem post vicesimum annum cicatricem invenisse originis indicem.] Finxerat apud Penelopem redux Ulyxes, hospitem se è Creta esse oriundum: ast quum postea lavaret ipsum Euryclea nutrix plane agnovit ex cicatrice, quae genu super ex vulnere remanserat, ei ab apro, dum venaretur, inflicto. Eleganter hocce ab Homero poëta summo decantatur Odyss. lib. XIX.

Quum homo prudentissimus.] Puto genio satyrici, & Petronii magis convenire, *pudentissimus*, perinde atque alium similem locum Arnobii emendavit Godesc. Stewechius lib. v. ubi de Ocrisia legebatur: *Ocrisiam prudentissimam feminam divos inservuisse genitali.* Ut in re impudentissima Lycam *εἰρωνικῶς pudentissimum*; Ocrisiam etiam *pudentissimam* indigitaverint. aliter enim mire frigerent orationes, licet cap. CXL. vulgatam lectionem nitamur tueri.

Confusis omnibus corporis indiciorumque lineamentis.] Haec sunt ipsamet *corporis lineamenta*, quorum cap. CVIII. iterum summa cum elegantia meminit. De ipso Encolpio loquitur etiam: *Ut vero spongia uda facies plorantis detersa est, & liquefactum per totum os atramentum, omnia scilicet lineamenta fuliginea nube confudit*, &c. Verba alibi de lineamentis copiose fecimus.

Quod ergastulum intercepisset errantes.] Locus iste ex illis est, quos adtingere eruditissimi interpretes* dedignati sunt, nobis autem, qui tam delicate non sapimus, eos cum tyrunculis communicare, saepicule adlubescit. *Ergastulum* servorum carcerem fuisse, ubi vincti operabantur, nemo nescit. Ibi enim, qui noxii detrusi erant, & plerumque, qui innoxii, velut viliores servi, & agrestes, ac solum ad opus faciendum apti. Ast, qui, quaeso, ergastulum intercepisset liberos, ingenuosque, quod Tryphaena suspicatur? Dicat Suetonius in Augusto cap. XXXII. *Rapti per agros viatores sine discrimine, liberi, servique, ergastulis possessorum supprimebantur.* In illa igitur liberi immitti soliti, per vim tamen, aut fraudem, quod & Lipsius jam vidit. *Viatores* Tranquillus adpellat, quos Petronius, *errantes.* Sic iterum in Tiberio cap. VIII. *Curam sustinuit repurgandorum tota Italia ergastulorum, quorum domini in invidiam venerant, quasi exceptos supprimerent, non solum viatores, sed & quos sacramenti metus ad hujusmodi latebras compulisset.* Exceptos ita illos, credidit Tryphaena, & in ergastulum fuisse conjectos. ubi qui vincti, & scripti etiam: unde eleganter Juvenalis, *inscripta ergastula*, dixit Sat. XIV. Inde ergo, & *vera esse stigmata*, *credebat Tryphaena*, ut inquit Petronius: cui toti firmando adpositum insuper Scribonii Largi referam locum ex cap. 231. *Quatenus acrium & exulceratorum medicamentorum habita est mentio, ponemus quo stigmata tolluntur indignis. Etenim multis haec calamitas ex transverso accidit, ut dispensatori Sabini Calvi naufragio in ergastulo deprehenso: quem Tryphon multis delusum, & ne casu quidem notas confusas habentem, uno medicamento liberavit.*

Aut cujus tam crudeles manus in hoc supplicium durassent.] Variae sunt verbi *durare* notiones, quae nobis in praesentia non faciunt, & plures confuderunt. Ea autem, qua nunc illud usurpavit Petronius, palam fit Quintiliani ex Declamatione 279. loco: *Non omnium animos maritorum durare ad sanguinem: esse quosdam mitiores, qui ne conspicere quidem cruorem sufficerent.* Quaerit ergo Tryphaena: Quisnam adeo immiti ferreoque corde inveniri potuit praeditus, qui in puniendis amabilibus formis eo usque perseverarit?

Quibus in odium bona sua venissent.] De se nunc loquitur Tryphaena, sensusque verborum est, eos nempe, qui ejusdem Tryphaenae odissent delicias, pulcritudinem, veneres, elegantias, ac demum ejusmet erga ipsos gratiam, ac benivolentiam adeo ut, tot amoris posthabitis bonis, furtim se subduxissent, *aliquam* (quod modeste, de se quippe, dictum) *contumeliam* quidem *meruisse.* Constat

ftat enim ex fequentibus, hancce effe Tryphaenae mentem: *Sed Lycas memor adhuc uxoris corruptae.* Et ex illo, quod ipfa profert cap. CVIII. *Sed contemtus amor vires habet.* Sic, *bona*, rurfus accipit cap. CXXXIV. ubi de evirato Encolpio fatur Profelenos: *O, inquit, ô Enothea, hunc adulefcentem quem vides, malo aftro natus eft: nam neque puero, neque puellae BONA SUA vendere poteft.*

Cap. CVI. *Haberemus nos extremum folatium.*] Hocce juxta Ethnicorum dogma videtur dictum. longe aliter nos, qui CHRISTIANI cluimus. Difertim illud expreffum reliquit inluftris femina Gracchorum mater Cornelia, de qua nobile exftat Ciceronis elogium in Bruto. Illa ergo in quadam Epiftola inquit: *Dicis, pulcrum effe inimicos ulcifci, id neque majus, neque pulcrius cuiquam, atque mihi, effe videtur.* Id *extremum folatium*, minimum, Scioppius in Symbolis interpretatur.

Et adumbrata infcriptione.] Id eft, fimulata, non vera. quod, *umbram fupplicii*, vocavit fupra, ut jam diximus.

Nec fe minus grandi vexatam injuria.] Subdole hic facit Petronius loqui Tryphaenam. nam longe aliud quidem, ac prima fronte verba innuere videntur, receffu continent abftrufiori, uti fupra ad verba cap. XXV. *ne majorem injuriam*, &c. jam voluimus monitum effe lectorem.

Cujus pudoris dignitas.] Qui provocabulum *cujus* ad Tryphaenam referri ajunt, divinitus loquuntur: aliter num qui fcirent, quae in abfentivis Petronii prioribus fragmentis continebantur? inde enim ejus notitiam conftare, indubitabile eft.

Cap. CVII. *Me, utpote hominem non ignotum* &c.] Hinc oratoris munere Eumolpus fungi incipit, quem ideo *legatum* Licas adpellat fubinde hoc capite, *Si gratiam à legato moliebantur.* Haec autem gratia erat, ut noxios reconciliaret Eumolpus aliquando amiciffimis, nempe Licae, & Tryphaenae. nam & ipfis haud erat ignotus fenex, immo valde amicus: qua fiducia Encolpium & Gitonem Licae navi fefe *ultro* commififfe, non vero *cafu* incidiffe, fatagit nunc Eumolpus adftruere.

Nifi forte putatis juvenes cafu in has plagas incidiffe.] Quaeftionis ergo potiffima pars, an *cafu* Encolpius & Giton in navem venerint, an *ultro.* Eumolpus patronus negat, *cafu incidiffe*, ut non cura, ac ftudium videretur illud fuiffe Deorum, qua praecipue ratione illi periclitabantur: immo potius fponte fua Licae fefe credidiffe, *Quum omnis vector nihil prius quaerat, quam, cujus fe diligentiae credat.* Opponit ergo Petronius inter fe, *cafu incidiffe*, & *ultro veniffe.* Paullo infra ait Licas hoc capite, *Ac primum omnium, SI ULTRO venerunt, cur nudavere crinibus capita?* & inferius: *Ex quo apparet, CASU incidiffe noxios in plagas.* Pariter Cicero *cafu* & *fponte* in Part. Orat. *Si imprudenter, aut neceffitate, aut cafu, quidpiam fecerit: quod non concederetur iis, qui fua fponte & voluntate feciffent.* Fortaffe Arbiter etiam opponere amavit, *cafu veniffe*, & *divinitus*: nam id curae Diis fuiffe, pluribus palam facere conatur Licas. Sic inquit capite praecedenti: *Deos immortales rerum humanarum agere curam, puto, intellexifti, ô Tryphaena. nam imprudentes noxios in noftrum induxere navigium, &, quid feciffet, admonuerunt pari fomniorum confenfu. Ita vide, ut profit, illis ignofci, quos ad poenam ipfe Deus adduxit.* Ita etiam Cicero oppofuit expreffe lib. II. de Divinat. *Horum quum nihil fieri potuerit, fine aliquo motu, quid eft, cur divinitus ea potius, quam cafu, facta effe dicamus.*

Quam cujus fe diligentiae credat.] Eadem utitur & Horatius allegoria Ode politiffima III. lib. I. Carm. in re pariffima, ubi & tota crediti ratio exactiffime expreffa:

> *Navis, quae tibi creditum*
> *Debes Virgilium, finibus Atticis*
> *Reddas incolumen, precor.*

Servitia ecce in frontibus cernitis.] Id eft, notas ferviles, abftractum pro concreto, ut faepe alias. Sive *fervitia* fervos interpreteris. Nam ex frontium ftigmatis fervi ab omnibus omnino haberentur. Sic Seneca ufurpavit de Tranquill. cap. II. *Huic itaque primum rei pretium detrahendum eft, & fpiritus inter fervitia numerandus.* Hoc eft, *inter fervos.* Itidem Plautus Curculione II. III. 21.

Profcriptos.] Palam, ac plane fcriptos, fimplici ac primigenia fua fignificatione.

Omnia fecifti.] Formula eft proverbialis, *omnia facere*, de illis videlicet ufurpata, qui ad aliquid efficiendum nil intentatum, nil inaufum, linquunt. Sic Arbiter ipfe cap. CXV. *Quae ergo dementia eft, omnia facere, ne quid è nobis relinquat fepultura?* Sic & faepe Seneca F. Similis & illa eft, cujus meminerunt Adagiographi, *omnia experiri*, de qua confulendus Erafmus.

Ex quo adparet, cafu incidiffe noxios in plagas.] Quod factum Deorum confiliis. Supra cap. CVI. Licas ipfe: *nam IMPRUDENTES NOXIOS in noftrum induxere navigium.* Imprudentes ergo cafu inciderunt. Illis autem ignofci, quos ad poenam Deus deduxiffet, foret religio. Hinc plane, quod omnino obeffet miferis, colligitur. Illud vero diluere, & elevare, totis viribus Eumolpus molitur.

Tam candide ad veftras aures perveniat, quam fimpliciter geftum eft.] Plane ergo, *candide*, & *fimpliciter* idem. Eleganter conjunxit Epigrammatarius nofter lib. VIII. Ep. 73.

In-

Instanti, quo nec sincerior alter habetur
Pectore, nec NIVEA SIMPLICITATE prior.

Et Arbiter iterum cap. CXXXIII. *Ubi novae SIMPLICITATIS opus CANDIDA lingua refert.* Saepe & Symmachus Arbitri peculiares formulas facere suas conatus fuit. Ita illud est Epist. 73. lib. VI. *Sed, ne major ad vestras aures fama perveniat.* Vide Sirenem voc. *Candidus.*

Nec tamen putaverunt, &c.] Locus male usque adhuc ab interpunctione habitus: ideo, ut perspicuitati ejus foret consultum, juvandus distinctione fuit, illum in modum, ut edi curavimus.

Nisi forte miserabiliores calvi solent esse.] Hoc est, magis miseratione digni. haec vera est Petronii mens. nam rasura, & calvities certissimum erat miseriarum ac calamitatum indicium. quod nescio an interpretes viderint, certo tamen scio, ἀπροσδιόνυσα prorsus esse, quae hic producunt. Equidem vero uno aut altero exemplo sententiam Arbitri subfulcio, nihil quippe hodie magis est pervulgatum, quam cum omni in luctu, tum potissimum funebri, antiquis fuisse abrasos capillos. Herodotus Musa II. inquit: Τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἅμα κήδει κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς τοὺς μάλιστα ἱκνέεται. *Apud alios homines more receptum est, ut in luctu statim capita tondeantur ab iis, quos potissimum is adtingit.* Idem & Seneca indicat lib. V. de Benef. cap. 6. de Archelao rege loquens: *Usque eo ignarum, ut, quo die solis defectio fuit, regiam clauderet, & filium (quod in luctu, ac rebus adversis moris est) tonderet.* Vide autem mihi, quam apte id Petronio dictum de illis, qui cum capitibus & supercilia habebant denudata: Artemidoro namque teste lib. I. Onirocr. cap. 27. Ἔθος γὰρ παλαιὸν ἐπὶ πένθει τὰς ὀφρῦας ψιλοῦσθαι. *Vetus mos est in luctu supercilia nudari.*

Per interpretem.] Id est, ab Eumolpo. Ideo convertit orationem ad Encolpium inquiens: *Quid dicis tu latro?* &c.

Quae salamandra, &c.] Exculcavimus voculam inveteratam, *sola*, clanculum enim alienum in locum importune inrepserat, ex repetito nimirum principio vocabuli sequentis orta, hunc in modum, *Sala salamandra.* quod passim fit, adeoque facile commissu est, ut ipsi protoplastae Satyrici fortuito excidere potuerit, quum raptim illud in ipso pene limine mortis exararet, ut ad Neronem mitteret. Primus originem adulterinae vocis animadvertit Christoph. Richardus, cui lubentes postea subscripserunt viri inprimis eruditione conspicui.

Cui Deo crinem vovisti?] Quaerit, *Cui Deo?* nam pluribus moris erat comam sacrare. *Apollini, Herculi, Baccho, Aesculapio:* Deabus etiam, *Junoni; Dianae; Hygiae.* & non tantum, quum praesecarentur crines, sed, quod mirum, quum & pascerentur. Sic Censorinus cap. I. *Quidam etiam pro cetera bona corporis valetudine crinem deo sacrum pascebant.* Ubi late Lindenbrogius, & interpretes Virgilii in id VII. Aeneid.

- - - *Sacrum tibi pascere crinem.*

Ἐν παρόδῳ autem ab Apolline Delphico placuit Thesei comam vindicare, cui ejus anteriorem partem consecrasse, ait Plutarchus in ejus vita. nam, Polyaeno teste lib. I. Strateg. cap. 4. Θησεὺς ἐν ταῖς μάχαις τὰ πρῶτα τῆς κεφαλῆς ἀπεκείρατο, τῶν τριχῶν τὴν ἀντίληψιν ἀφαιρούμενος. *Theseus in pugnis anteriores capitis crines abradere solebat., prae parans se, ne quis eum adprehendere ac tenere posset.* Cui facit historia de comatis militibus Alexandri ex Ptolomaeo Lagi filio ab Synesio prodita in Calvitii encomio. Sed utrumque ego puto verum fuisse. nam comae sane partem illam, ne adprehenderetur, resecavit Theseus, ipsam vero subinde, more antiquo, dono dedit Apollini.

Pharmace.] Φαρμακὸς, inquit Suidas, μυρεψὸς, καὶ ὁ σκευάζων δηλητήρια φάρμακα. *Pharmacus, unguentarius. Et ille, qui venenata medicamenta componit.* Vide ergo, quam apte *Pharmacus* vocatur ille, qui eximius technarum ac fraudum artifex habebatur. Sive aliter: Φαρμακὸς, rursus ait Suidas, ὁ ἐπὶ καθαρμῷ τινὶ πόλεως ἀναιρούμενος, ὃν λέγουσι κάθαρμα. *pharmacus, qui propter aliquam urbis lustrationem interficitur, quem vocant* κάθαρμα, id est, *piaculum.* Multis Tzetzes Chil. IV. Hist. 23. Itaque ipsum vocavit *pharmacum*, ut indicaret, in animo habere, ejus capite navem lustrare. Vaide enim hocce concinnum est ei, quod Licas ipse praedixerat: *Adtrahite ocius nocentes in medium, ut sciam, quorum capitibus debeat navigium lustrari.* Utraque interpretatio adeo est bona, ut vix discernere liceat, quaenam praeferenda sit.

Cap. CVIII. *Turbatus, & deformis*, &c.] Periodo in ista aperte hiat sententia, verbi alicujus defectu laborans, quod miror tot eruditos homines non sensisse.

Spoliati capitis dedecus] Recte capitis *dedecus* calvities dicitur, si formae *decus* audiunt capilli. Arbiter capite sequenti:

Quod summum formae decus est, cecidere capilli.

Ut vero spongia uda facies plorantis detersa est, & liquefactum per totum os atramentum, &c.] Apta ei spongia, & in usu olim, uti hinc discimus. Ego lepido Martialis Epigrammate amplius confirmo l. VI. 57.

Mentiris fictos unguento, Phoebe, capillos,
Et tegitur pictis sordida calva comis.
Tonsorem capiti non est adhibere necessum:
Radere te melius spongia, Phoebe, potest.

Phoebum autem huncce adpellat per ironiam E-

 pi-

quos statuunt in puppibus navium. Virgilius lib. x.

. . . *Et aurato fulgebat Apolline puppis.*

D. Gregorius Nazianzenus:

Νῆα δὲ πουλυπορεῖαν ἐπῄνεσα, οὐ παρασήμοις
Κάλλεσιν, οὐ πρύμνης ἄνθεσι λαμπομένην.

Navem vero undivagam laudavi, non insignibus
Ornamentis, non puppis picturis, expolitam.

Ovidius in Ep. Paridis:

Accipit & pictos puppis adunca deos.

Nec voluit aliud Horatius:

Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit.

Et alii prope innumeri. Mos quidem adhuc non obsolevit. Divi quippe collocantur tutelares hodie itidem in puppibus, unde & naves etiam denominantur. Bene autem qui *ex oleae ramo*, quem in manu, aut capite, haberet in sertum compactum, Palladem augurantur navigii illius fuisse tutelam. Tutelarem enim illam fecerunt plures navitae puppibus suis, unde *Tritoniae naves*, & illa Nasonis:

Est mihi, sitque precor, flavae tutela Minervae
Navis, & à picta casside nomen habet.

Nec Medea furens fraterno sanguine.] Absyrtum intelligit, quem soror Medea necavit, & articulatim discerpsit ea gratia, ut, dum *sparsum ponto corpus* pater colligere studet, *ipsa interim effugeret* cum suo Jasone. Μηνίσας δὲ Ζεὺς ὑπὲρ τῷ φονευθέντι Ἀψύρτῳ, χειμῶνα λάβρον ἐπιπέμψας ἐμβάλλει πλάνην, inquit Apollodorus lib. I. *At Jupiter, ob Absyrti caedem iratus, ingente immissa tempestate Argonautis errores injicit.* Quod periculum, quum Medea abesset, haud imminere, nunc Tryphaena innuit. Verum enim vero in his diutius immorari non lubet. nam tragoedias veteres non curamus, aut nomina saeculis nota, praecipue, quum tyronibus saepe consulere, Critici, qui palato delicatissimo praediti sunt, non patiantur libenter.

Cui non est mors una satis?] Ideo labor supervacuus *morientes occidere*, ut inquit cap. XCVIII. sed vide quae ibi dicimus. Nunc vero alio exemplo patefacit:

- - - *Ne vincite pontum,*
Gurgitibusque feris altos immittite fluctus.

Cap. CIX. *Tabulas foederis signat.*] An *signat* hic est scribit? Festo *signare* scribere est. Non incommode autem de *obsignatione* interpreteris tabularum, quibus foedera, conventaque, erant exarata. Inquit ergo Arbiter, Eumolpum videlicet tabulas illas pactorum obsignasse, postquam formulae sequentes forent in illis descriptae: ut plane sic opportune adluderet ad morem illum novissime aetate sua repertum, de quo ita Seneca, Petronio coaevus, lib. III. de Beneficiis cap. 15. inquit: *Utinam nec pacta, conventaque, impressis SIGNIS custodirentur: fides potius illa servaret, & aequum solens animus.* Recte igitur uterque scriptor, quum hocce in Nerone retulerit Tranquillus cap. XVII. *Adversus falsarios tunc primum repertum, ne tabulae nisi pertusae, ac ter lino per foramina trajecto, OBSIGNARENTUR.* In quibuslibet ergo tabulis solennibus & id prorsus indubie servatum. Plenius vero illum obsignandi ritum Jul. Paullus edocuit Sent. lib. 5. Tit. 25. ad L. Cornel. testam. *Amplissimus ordo decrevit, eas tabulas, quae publici aut privati contractus scripturam continent, adhibitis testibus ita SIGNARI, ut in summa marginis ad mediam partem perforatae triplici lino constringantur, atque impositum supra linum cerae SIGNA imprimantur, ut exteriores scripturae fidem interiori servent. Aliter tabulae prolatae nihil momenti habent.*

Ex tui animi sententia.] Formula est in foederibus ac juramentis adhiberi solita, cujus interpretationem Quinctilianus exhibet initio cap 5. lib. VIII. Sed de ipsa multis egerunt, primum Cujacius lib. XV. Observat. cap. 21. & postea Brissonius lib. VIII. Formularum, ac demum Hansenius de Jurejurando veterum, cap. 12.

Ut tu, Tryphaena.] Istud malo astro expungunt postremae editiones, quum potius, si abesset, addendum necessario foret, ut duarum formularum ratio foederum, Licae, puta, & Tryphaenae, satis constare posset.

Nisi pro quaque re.] Sic intrepedi nunc primum edimus. nam ante, *nisi pro qua re*, omnes libenter amplexi sunt, & tot emunctae nares, mendum latere, non subolfecerunt. quum autem cuique vellere posset sequentis formulae similis omnino clausula: *PRO SINGULIS injuriis numerabis*, &c.

Praesentes numeraveris.] Infra hunc locum interpretamur ad illud cap. CXVII. *nominibusque depositum.* Ideo nunc illuc te remittere, satis sit.

Neque quaeret, ubi nocte dormiat.] Supra hoc tetigimus, cujus & simile est illud Poëtae Celtiberi lib. III. Ep. 91.

- - *Qua parte cubaret,*
Quaerunt.

Praeterita aboleri osculis placet.] De more isto supra egimus ad cap. XCIX. *Ecce etiam osculo iram finio.* Ipsum sis adi locum.

Conciliant hilaritate convivium.] Ταυτολογίαν committunt, qui scribunt hic *conciliant concilium.* Itaque nos, *convivium*, velut ab exilio revocatum in contextum recepimus. praesertim, quum ambigendi jus prorsus de medio tollerent illae *epulae ad certamen prolatae.* Ubi, *ad certamen*, me interprete, certatim est. *A porfia*, nos dicimus, locutionis id genus puro puto Hispanismo utique exprimentes.

Alius exsultantes quaerebat fuscina pisces.] Quatuor piscationis insigniora genera tradiderunt scriptores prisci. Sic ea Aelianus memorat lib. XII. de Natur. Anim. cap. 43. Δικτύοις, κοντῷ, καὶ κύρτῳ, καὶ ἀγκίστροις πρόσεστι. *Fit enim vel reti, vel conto, vel nassa, vel hamo.* Habuit ab illo, uti plura alia, Oppianus Ἁλιευτ. IV.

> Τοὺς δ' ἄλλους ξύμπαντας ὁμοῖος αἶσα κιχάνει
> Κύρτων, ἀγκίστρων τε, βαθυπλεκέος τε λίνοιο,
> Ῥιπῆς τε τριόδοντος.
> *Reliquos vero omnes simile fatum adprehendit*
> *Nassarumque, hamorumque, & late plexi lini,*
> *Ictusque tridentis.*

Qui vero Aeliano *contus*, τριόδους, *tridens*, Oppiano est, Polluci lib. X. cap. 30. τρίαινα, & hic Petronio *fuscina*. Rationem autem cum ipsa fuscina piscandi eleganter Oppiani dedere aurea carmina.

Alius hamis blandientibus convellebat praedam repugnantem.] Aliud piscandi hocce genus inter superius adducta recensitum. *Hamis blandientibus* dixit figurate, pro harundine, virgave, calamove, à quo blandiente pendet hamus. Similis est Martialis locus lib. I. Ep. 56.

> *Et piscem tremula salientem ducere seta.*

Ubi eadem omnino ratio est *tremulae setae*, ac *blandientium hamorum*. Itemque *praedae repugnantis*, ac *piscis salientis*.

Pelagiae consederant volucres.] Marinae aves. Sic, *pelagiae purpurae*, magno Plinio dictae, quod purpura ex marinis conchis conficeretur olim. Late Gesnerus lib. IV. de animalibus. & *Pelagiae falerae* Mimographo supra cap. LV. Aliter Plinius aves illas, *aquaticas volucres*, vocat extremo lib. XVIII. Earum autem multiplex genus est Aristoteli lib. VIII. de Histor. Animal. cap. 3. Sextuplex Oppiano lib. I. Ἁλιευτ. Nempe *lari*, *halcyones*, *aquilae marinae*, *lolligines*, *accipitres*, *hirundinesque marinae*. Ast Aeliano lib. XIX. de Animal. cap. 52. triplex tantum, quae eadem cum tribus Oppiani ultimis. Necessario altiusculе volitantes per antennam consederant navis. nam de accipitribus inquit Oppianus lib. I. vers. 435.

> Ἴρηκες δ' αὐτῆς ἅλμης σχεδὸν ἠερέθονται,
> Ἄκρης ἐπιψαύοντες ἁλὸς πέρας, ὅσσον ἰδέσθαι
> Ἀμφω νηχομένοισι, καὶ ἱπταμένοισιν, ὁμοῖοι.
> *Accipitres vero ipsi proxime maris spumae superimminent,*
> *Supremum adtingentes maris fluxum, ut videantur*
> *Simul natantibus, & volantibus similes.*

Et Aelianus itidem: Οἵ γε μὴν ἱέρακες ὑπὲρ τὴν ἅλμην φέρονται ὀλίγον, ὡς μόλις εἶναι μὴ νήχεσθαι, ἀλλὰ πέτεσθαι καθορῶσιν. *Accipitres denique paullo supra summam aquam maris tolli solent, ut ad judicandum sit difficile natentne, an volitent.* Alte vero hirundines, lolliginesque. Idem Oppianus lib. I. vers. 431.

> Ἀλλ' αἱ μὲν καὶ τῆλε καὶ ὑψόθι ταρσὸν ἱεῖσαι
> Τευθίδες, οὐδέ κεν ὄρνιν ὀΐσσαιο, οὐδὲ κεν ἰχθὺν,
> Εἰσορόων, ἀγεληδὸν ὅτ' ὁρμήσωσι πέτεσθαι.
> Αἱ δ' ἄρα τῶν ὑπένερθε χελιδόνες οἶμον ἔχουσιν.
> *Sed lolligines quidem & procul & alte alas mittentes,*
> *Neque avem esse putares, neque piscem,*
> *Si intuearis, gregatim quando ruunt ad volandum.*
> *At infra has hirundines viam tenent.*

Isthaec autem, ne existimes, ἀκαίρως nos protulisse, scire oportet, tempestatis, ob religionis contemtum imminentis, Deos sic indubie voluisse, Licam commonefacere; sciteque & consulto signa illa Arbitrum praemisisse. Diserte Plinius, tempestatum ac ventorum recensens praesagia, inquit: *Ceteraeque aquaticae aves concursantes.* Item Artemidorus lib. II. cap. 17. Λάροι, καὶ αἴθυιαι καὶ ὅσα τοιαῦτα θαλάσσιά ἐστι ὄρνεα, τοὺς πλέοντας εἰς ἔσχατον κίνδυνον κατάγει· ἀλλ' οὐκ ἀπολλύουσι. καταδύεται μὲν γὰρ ταῦτα, ἀλλ' οὐκ ἀποπνίγεται τῇ θαλάσσῃ. *Lari, & mergi, & quaecunque ejusmodi marinae aves, navigantes in extremum periculum inducunt, sed non perdunt. Merguntur enim tales aves omnes, sed in mari non suffocantur.* Idem Olaus Magnus de septentrionalibus volucribus tradit lib. I. cap. 7. Sed iterum ecce de lolliginibus speciatim idem Plinius, *LOLLIGO VOLITANS, conchae adhaerescentes, echini adfigentes sese, aut harena saburrantes, TEMPESTATIS SIGNA sunt.* Etiam Plutarch. in Quaest. Nat. quum Problema proponit: Διὰ τί τευθὶς φαινομένη σημεῖόν ἐστι μεγάλου χειμῶνος; *Curnam LOLLIGINE sese ostentante magnae fiat TEMPESTATIS praesagium?* causamque pluribus reddit.

Quas tectis harundinibus peritus artifex tetigit.] Aucupio etiam harundines adhibitae, non solum ad piscationem. Appulejus lib. XI. Metamorph. *Nec qui, diversis harundinibus, alter aucupem cum visco, alter piscatorem cum hamo, induceret.* Plinius etiam lib. XVI. cap. 36. Aucupio est δόναξ ἰξοφόρος apud Oppianum, *harundo viscum ferens*, seu *visco illita*. Item Erycio in Anthologiae IV. cap. 12. δόναξ ἰξευτὴς, *harundo viscosa*. ubi & λαθροβόλος adpellata, id est, *occulte conjecta*, quam *tectam* dixit Petronius, hoc est, obtectam, & occultatam. ait ergo Erycius;

> Οἵ τε λίνοις βαίνοντε πεποιθότες, οἵ τε πιδάκων,
> Οἵ τε καὶ ἰξευτῇ λαθροβόλῳ δόνακι.

Quod

Quod distichon perperam ab interprete acceptum, cujus haec versio:

Quique linis confidentes incedit is, quique ferro;
Et qui viscatore aucupatorio calamo.

Pentametrum enim reddere ita debuerat:

Et qui viscosa occulte jacta barundine.

Martialis item lib. XIV. Ep. 218. de harundine procul dubio intelligendus aucupatoria.

Pallida dum tacita crescit barundo manu.

Sic etiam Silius:

Sublimem calamo sequitur crescente volucrem.

Et plures alii. Vidimus & nos saepe hocce genus aucupii. Cave autem confundas illud cum alio verbis, non re, simili. Erat nimirum, quod calamis conficiebatur jaculatoriis arcu emissis: de quo plane Propertius lib. II. El. 19.

- - - *Et stricto figere avem calamo.*

Aperte autem magis marmoris titulus:

DVM. ACCVMBITVR. PVER. E. PROXIMA. VICINIA. ARVNDINE. (QVA. IN. ADJACENTIS. HORTVLI. ARBORE. CONSIDENTEM. AVEM. ADIPISCITVR.) PER. FENESTRAM. INTRORSVM. ARCV. ADACTA. &c.

Et Synesius Calvitii encomio. Porro quod sequitur: *Illae* (pelagiae volucres) *viscatis illigatae viminibus deferebantur ad manus*, elegans est primi aucupii descriptio.

Tollebat plumas aura volitantes, pinnasque per maris inanis spuma torquebat.] Expressum hic aliud etiam tempestatis praenuntium. Isthaec enim ex illis prorsus sunt, quae neutiquam erudito interpreti contemnenda. Sic Plinius extremo lib. ubi supra, signa tempestatem praesagientia referens, subdit: *Lanugo populi, aut spina volitans, aquisque PLUMA innatans.*

Extrema parte potionis spargebat.] Forsitan hic Cottabi lusum Arbiter innuere discupiit, de quo Athenaeus initio lib. XV. sive jocum illum pervetustum, Romanis conviviis frequenter usurpatum, spargendi nimirum circumstantes poculo residuo. quem & elephantos didicisse, praecipue qui ad spectacula essent destinati, narrat Aelianus lib. II. de Animal. cap. II. Illud tamen prae omnibus magis adrisit nobis, scilicet, Gitoni feminam porrexisse praegustatum poculum, quod indicium amoris haud fallax. Apud Curium Fortunatianum antiquum quaerunt amantes: *Meretrix ex tribus amantibus, alium osculata est, alii RESIDUUM POCULUM dedit, alium coronavit: contendunt, quem magis diligat.* Illud Graecis προπίνειν dicebatur, & Romanis exin *propinare*. Glossae, Προπίνω. *Propino, probibo.* lege *Praebibo.* unde Petronius claret cap. CXIII. *Nec Giton me aut tralatitia propinatione dignum judicabat.* Quod de illa amatoria propinatione recte capiendum. Lucianus autem causam edit, cur ea amatoribus magno sit in precio, Dialogo Junonis, & Jovis ita inquiens: Καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ διψῶν πολλάκις αἰτεῖς πιεῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπογευσάμενος μόνον, ἐδώκας ἐκείνῳ, καὶ πιόντος ἀπολαβὼν τὴν κύλικα, ὅσον ὑπόλοιπον ἐν αὐτῇ, πίνεις, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἔπιε, καὶ ἔνθα ἀπήρμοσε τὰ χείλη, ἵνα καὶ πίνῃς ἅμα καὶ φιλῇς. *Atque ob id saepenumero neque sitiens petis bibere. Interdum autem etiam ubi degustasti solum porrigere ipsi* (innuit Ganymedem) *jones: deinde bibente ipso arripis calicem, & quantum in illo reliquum restat, omne ebibis, ea etiam parte, unde ipse bibit, & ubi adplicuit labia, ut & bibas simul, & osculeris.* Nec Ovidius illud praetermisit in praeceptis suis amatoriis I. de Arte.

Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula: quaque bibit parte puella, bibas.

Omnium vero elegantissime Eustathius lib. V. de Ismenia & Ismene, ubi, postquam vicissim calices inter se commutassent amantes, inquit Ismenias: Καί μοι παρέσχε τὸ ἔκπωμα, καὶ εἰς τὸν Ἔρωτα τὴν παρθένον ἐδόκουν πίνειν αὐτήν. τὰ χείλη ταύτης κατεφίλουν ἐρωτικῶς, καὶ φιλῶν ὑπέκλεπτον τὰ φιλήματα. ὑπηρέτην εἶχον τὸ ἔκπωμα, τῆς ἐμῆς φίλης Ὑσμίνης τὰ χείλη μετακομίζον μοι. *Et calicem mibi praebuit, &, Amorem testor, virginem videbar ipsam baurire. Labellorum vestigia ipsius amabiliter dissuaviabar, atque osculabundus suffurabar basium, poculo abutens velut famulo carissimae mibi Ismenes labia perferente.* Et post pauca: Καὶ περιεργότερον ὅλον ἐπέβλεπον τὸ ποτήριον, μή τι τοῦ χείλους τῆς κόρης [illegible] χείλει τοῦ ποτηρίου κεκόλληται. *Et totum poculum curiosius inspiciebam. num quid e puellae labellis poculi adbaesisset labro.* ac subinde pluribus. Similes in re amoris haud infictas nugas prisci usurparunt alias. Eleganter sic Lucianus de pomis. Ἑταιρ. διαλ. Τέλος δὲ τοῦ μήλου ἀποδακὼν, ὁπότε τὸν Δίφιλον εἶδες ἀσχολούμενον, ἐλάλει γὰρ Θράσωνι, προκύψας πως εὐστόχως προσηκόντισας ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς, οὐδὲ λαθεῖν γε πειρώμενος ἐμέ. ἡ δὲ φιλήσασα, μεταξὺ τῶν μαστῶν ὑπὸ τῷ ἀποδέσμῳ παρεβύσατο. *Postremo autem etiam demorso malo, quando Diphilum alias res agere videbas* (*loquebatur enim cum Thrasone*) *tum inclinans te quodammodo, collimate adeo jaculabaris illud in sinum ipsius, ne latere quidem me cupiens. Illa autem exosculata inter mamillas sub fascia insertabat illud.* Quae apud nos adhuc neutiquam obsoleverunt ejuscemodi deliciae.

Quum Eumolpus & ipse vino solutus dicta voluit in calvos stigmosos que jaculari.] Joculi olim in conviviis mordaculi fuere, dicteria, scommata. Ita Appulejus lib. II. Milesiar. *Jam illatis luminibus epularis sermo percrebuit; jam risus adfluens, & joci liberales, & cavilli binc inde.* Et Plautus in Milite:

Vel cavillator facetus, vel conviva commodus
Item ero.

Lucianus quoque in Cronosolone hancce inter leges

ges conviviales recenset: Ἔξεστι, εἴ τις ἰδίαν, σκώμματος, ἐ μέτρει ἴσω, τὸ ἄλυπον. *Quod si cui libeat dicteriis uti, liceat: sed bacteriis adhibeatur modus, ut ne sint molesta.* Et iterum in Epist. Saturn. Οἱ πρῶτα μὴ ἐ κωφὸν ἐ ἄφωνον τὸ συμπόσιον ἐᾶσαντες εἶναι, ἀλλ' ἐν μύθοις συμποτικοῖς, ἐ σκώμμασιν ἀνεπαχθέσι, ἐ φιλοφροσύναις ποικίλαις συνέσονται. *Qui primum non sinent convivium surdum, aut mutum, esse, verum consuetudine sua fabulas conviviis aptas, dicteriaque minime molesta, variasque voluptates adferent.* Ubi urbani viri notanda moderatio, quae salibus illis necessario adhibenda est; *praecipue*, ait Macrobius lib. VII. Saturn. cap. 3. *inter mensas & pocula, ubi facilis est ad iracundiam provocatio. nam, sicuti in praecipiti stantem vel levis tactus impellit, ita vino vel infusum, vel aspersum, parvus quoque dolor incitat in furorem.* Depromsit ex Plutarcho, ut totum fere caput illud, lib. II. Sympos. Quaest. I. Cujus & Arbiter conscius dicteriorum hic amaritudinem vitavit, fecitque, ut morsus dicacis Poëtae prorsus edentuli forent, commodaque utique scommata convivio. Talia *sunt illa*, addidit ipse Macrobius, *de nonnullis corporeis vitiis, aut parum, aut nihil gignentia doloris, ut, si in CALVITIUM cujusquam dicas, vel in nasum, seu curvam erectionem, seu Socraticam depressionem.* Et Synesius in Calvitii encomio: Ἀλλὰ κ̓ ὅταν ἔστιν προκειμένων μετώπων ἐξέτασις γίνεται. Vertit Petavius: *ut quum pulmentario adposito in convivarum frontes inquiritur.* Sic & Plutarchus ibidem: Καὶ πάλιν εἰς φαλακρότητα πρᾴως φέρουσι. *Rursum calvitiei non curant notationem.* Lege, suadeo, cap. 7. Clementis Alexandrini lib. II. Paedagogi.

In calvos.] Vel ipsa solum *calvi* adpellatio convitium olim erat. Persius Sat. I. vers. 56.

> . . . *Quum tibi, calve,*
> *Pinguis aqualiculus propenso sesquipede exstet.*

Sic non semel Pomponius, Poëta comicus vetustissimus: ut in Praecone posteriore dixit:

> *At te dii omnes cum consilio, calve, mactassint tuo.*

Et iterum:

> . . . *Calve, adportas nuncium*
> *Nobis disparem, divisum.*

Et in Piscatoribus:

> *Quid habes in sirpiculis, calve? omne piscati genus.*

At ibi, respectu etiam ad calvitiem lenonum, ac parasitorum, fuit dictum: nam in scenam illos recalvastros prodiisse, docent Festus & Pollux. Uti & *calvi mimi*, qui, auctore Nonio in *Calvit*, ideo *erant omnibus frustratui.* Aliquod ergo ex illius dictis Eumolpi hocce fine dubio.

Elegidarion.] Idem quod *Elegidion*, hoc est, minuta Elegia, ac non magni momenti opusculum. Elegis constat Eumolpi hocce, & Hendecasyllabis. utrosque sane apte vocavit *Elegidion* sive *Elegidarion*. Etiam Plinius Junior lib. IV. Epist. 14. quosdam Hendecasyllabos *Elegidia* adpellavit, quae illius loci verior omnino lectio est.

Quod summum formae decus est.] Hocce verum est, & Arbiter scripsit, quoque veteres codices sic retinent. Aliud vero, quod invito auctore intruserunt, *Quid solum formae*, &c. falsum est, nam pluribus aliis indiget formae pulcritudo. A nobis plane Synesius est initio Calvitii encomii. Φύσει δὲ ἅπαντες ἐθέλομεν εἶναι καλοί, πρὸς ὃ μέγα αἱ τρίχες συμβάλλονται. *Natura enim omnes formae ac pulcritudinis desiderio tenemur, ad quam magna ex capillorum honore fit accessio.*

Nunc umbra nudata sua jam tempora.] Manet adhuc in hyemis, ac veris metaphora. nam quum hyems arborum abegit frondes, umbra sua, & opacitate sylvae privantur. Praeterquam quod haud semel crines capitis humerorumque *umbella* audierunt quondam. sic Synesius in Calvitii encomio: Οὐκοῦν ἅπαντες οἴονταί τι, ἐ λέγουσιν αὐτοφυῆ εἶναι σκιάδιον τὴν κόμην. Vertit Petavius: *Comam igitur nativam quandam, ac congenitam quasi, umbellam esse, perinde omnes, ut sentiunt, ita profitentur.* quod ut adstruat, subinde advocat Archilochum hunc in modum canentem:

> —— ἡ δέ οἱ κόμη
> Ὤμους κατεσκίαζε, ἐ μετάφρενα.
> . . . *Huic ipsi quidem*
> *Humeros obumbrat tergaque incumbens coma.*

Frustra autem in *adedit* interpres exsultat, quum translationi longe magis conveniat *abegit*, quod retinuimus.

Ridet.] Valde hic mihi probatur τὸ *ridet*, ut elegantiam sic & ab antithesi peterem. praecesserat namque:

> *Nunc umbra nudata sua jam tempora moerent.*
> *O fallax natura deûm, quae prima dedisti*

Aetati nostrae gaudia, prima rapis.] Simile est illud, quod in *Libello*, *quem de cura capillorum ad amicum Domitianus edidit*, scripsisse dicitur, referente Suetonio cap. XVIII. *Scias, nec gratius quidquam decore, nec brevius.* Adnotavit & Casaubonus.

> *Infelix modo crinibus nitebas,*

Phoebo pulcrior, & sorore Phoebi.] Concinna conlatio cum insigniter crinitis, hoc est, Cynthia, & Apolline. Iste ideo *intonsus* vocatus, *auricomus*, *comatus*, *pulcricomus*, *comosus*, *criniger*, *ignocomus*: Graecis Ἀκερσεκόμης, Εὐχαίτης, Χρυσοκόμης, Χρυσοχαίτης, Χαιτήεις, Ἀβροχαίτης. Illa *radians*, hoc est, capillos effundens, spargensve; Ἔκους, Εὐπλόκαμος, *pulcros cincinnos habens.*

> *Ut mortem citius venire credas,*

Scito jam capitis perisse partem.] Respicit hic ad

ad veterum ſuperſtitionem exiſtimantium: eos, qui morti propinqui forent, à Proſerpina tonderi; itaque primum Orco probe initiatos fato ſuo fungi. Nondum enim oculis animadverſiones Wouwerii luſtraveram, quum hocce notatum mihi fuerat in palimpſeſto, pluraque ei firmando congeſſeram teſtimonia, quae eadem ipſemet jamprimum plene retulerat. Iſthaec vero, quae ipſi praetermiſſa, dein cumuli loco placuit ſubjungere. Horat. lib. I. Carm. 28. inquit:

Miſta ſenum ac juvenum denſantur funera: nullum
Saeva caput Proſerpina fugit.

Item facetiſſimus Martialis Epig. in canos fucantem lib. III. Epigr. 43.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis;
Tam ſubito corvus, qui modo cycnus eras.
Non omnes fallis: ſcit te Proſerpina canum,
Perſonam capiti detrahet illa tuo.

Proinde ergo apud Euripidem Θάνατος, quaſi quidam Proſerpinae miniſter, ſecans Alceſtidis comam, introducitur.

Cap. CX. *Corymbioque dominae.*] *Corymbion* latine *capillamentum* interpretatur idem Petronius, ubi poſt pauca inquit: *Sevocatumque me non minus decoro exornavit capillamento: immo commendatior vultus enituit, quia flavum corymbion erat.* Quo viri doctiſſimi videtur diſcrimen excludi diſtinguentis, *corymbion capillamentum* virorum. Euſtathius indubie ei impoſuit ſic diſcriminans: πλέγμα τριχῶν εἰς ὀξὺ ἀπλῆγον, ὁ ἐπὶ ἀνδρῶν κρώβυλος, ἐπὶ γυναικῶν κόρυμβος, ἐπὶ παίδων σκορπίος, σκαλλίς. *Capillorum contextus tendens in acutum, CROBYLUS virorum, feminarum CORYMBUS, puerorum SCORPIUS vocatur.* Idemmet & Thucydidis Scholiaſtes tradidit ad lib. I. Sed quid, quum *crobylum*, quem ſpeciatim virorum illi faciunt, indiſcriminatim Pollux promiſcuum praedicet lib. II. cap. 3.? Κορύμβη δ' οὐκ Ἀττικὸν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ κρώβυλος· σκαλλίς δέ τι καὶ πλωίκη, καὶ προκόμιον προσθετὸν, οὐ γυναιξὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν, ὁ οὐδιῶς τριχῶν ἔχοντες εἰς κόμης λόγον προστίθενται. *Coſymbe Atticum non eſt, ſed Crobylus potius. Vocatur etiam quaedam coma adpoſititia, quae non modo mulierum, ſed & virorum eſt, qua raror pilos habentes, inſtar capillorum utuntur.* Sed magis adhuc Euſtathio adverſatur S. Aſterius, dum *crobyli* uſum hominibus aufert, tribuit vero mulieribus. Verba ejus referam ex Homilia in Feſtum Kalendarum, ubi parum honeſta ſugillat praeſtantium militum exercitia: Καὶ τ̀ χιτῶνα μέχρι τ̃ σφυρῶν ἀφίησι, καὶ τοῖς στέρνοις περιελίττει τὴν ζώνην, καὶ ὑποδήμασι κέχρηται γυναικείοις, καὶ τ̀ κρώβυλον ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ, ᾗ γυναιξὶ νόμος. vertit Rubenius: *Tunicam ad talos demittit, zonam pectori circumvolvit, calceamenta muliebria ſumit, &, more feminarum, capiti crobylum imponit.* Crobylon autem aliquando Graeci, ut Pollux tradit, vocarunt ἰολειχον, Cyprii, ut Creon Rhetoricor. L. I. κορέϊλλον, Perſae δέριν. Nam, comis Perſas adſcititiis etiam uſos, Xenophon prodidit παιδ. L. I. itemque à Medis didiciſſe. Puto equidem, vix uſpiam reperiri nationem poſſe, modo foret mediocri elegantiarum artificio exculta, quae nimirum comarum defectui adſcititiis crinibus ſuppetias non tulerit. Unde multiplex orta adpellationum varietas, haut ſecus ac figurarum, quibus & nunc pauliſper immorari, lubido eſt. Tertullianus ſic duarum ſpecies exprimit c. 7. de Cultu Femin. *Adfigitis praeterea neſcio quas enormitates ſutilium atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum quaſi vaginam capitis, & operculum verticis; nunc in cervicem retro ſuggeſtum.* Ultimam videtur & S. Hieronymus his verbis etiam deſcribere Lib. II. Ep. 18. *Ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem ſtruere.* Etenim *turritum* hic, quod ille *ſuggeſtum* adpellavit. Firmat Papinius in Stellae Epithalamio:

—— *Celſae procul adſpice frontis honores,*
Suggeſtumque comae.

Aſt S. Hieronymum Lucanus mirifice inluſtrat, etſi dubium an de adpoſititia loquatur:

Turritaque gerens frontem matrona corona.

Plane vero Prudentius, quum eam ſuperbiae imponit in Pſychomachia:

Turritum tortis caput adcumulatur in altum
Crinibus, exſtructos augeret ut addita cirros.
Congeries, celſumque apicem frons ardua ferret.

Conſtructionem vero iſtam capillorum per *gradus* faſtigiabant, quod plures dixere ſcriptores, obſervaruntque jam alii. Juvenalis Sat. VI. 500. *ordines* nuncupavit. Fuit etiam capillitii habitus iſte & viris uſurpatus, parum tamen pudicis. Sic de Nerone Suetonius cap. LI. *Circa cultum habitumque adeo pudendus, ut comam ſemper in gradus formatam peregrinatione Achaica etiam pone verticem ſubmiſerit.* Porro altera exſtructio, cujus ſupra meminit Tertullianus, cognitu prorſus erit facilior. Verba ejus ſunt: *Nunc in galeri modum, quaſi vaginam capitis, & operculum verticis.* Ubi ſimplicem, ſimilemque ei, qui à natura conſtitutus habitus eſt, haud dubio verbis illis expreſſit, & quo crinium defectui, potiſſimum autem viri, ſubveniebant, infimaque feminarum capita. Diſertim Tranquillus de Othone cap. XII. *Vulſo corpore, GALERICULO capiti propter raritatem capillorum adaptato, & annexo, ut nemo dignoſceret.* Sic etiam nos fatiſcenti paullulum naturae ſubvenimus. Et Juvenalis plane de Meſſalina meretricem ſimulante in fornice Sat. VI. 120. inquit:

Sed nigrum flavo crinem abſcondente GALERO.

Ubi *flavo* epitheton ſatis rem, puto, aperuit jam olim.

olim. Neutiquam dubium est, diobolaribus illis prostibulis, quibuscum imperatrix illa prostabat, haud in usu olim fuisse eximias elegantias. Simili prorsus & Caligula dissimulatus plura perpetrabat flagitia. Ita etiam de illo Tranquillus cap. XI. *Et ganeas, atque adulteria, capillamento celatus, & veste longa, noctibus obiret.* Sed alibi de his forsitan plenius. Interea tamen adpostitiarum conligimus hic adpellationes, quae in praesentia succurrunt, qua Graecas, qua Latinas. Graeci κρωβύλον vocant, κόρυμβον, σκορπίον, κορύμβιον, ἔνθριχον, κρωβύλον, κιδάριον, πηνίκην, Libanius φενάκην, Aelianus προσθετὸν κόμην & προσθετὸν, Pollux προκόμιον. Latini *capillamentum*, *galerum*, & *galericulum*, Plinius, *reticulum*, & argute, ut Martialis, *personam capitis*, Porphyrio, *caliendrum*. Item, *comam adulterinam*, adpellant, *adoptivam*, *adscititiam*, *adpositam*, & *adpostitiam*; Item Propertius *externam*, Martialis *absentem*.

Immo supercilia etiam profert de pyxide.] Superciliorum quippe illi erat aequalis cum fronte calvities. Ἀναφαλάντωμα & Ἀναφαλαντίασις vocant Graeci calvitiem superciliorum. Duplex olim, observo ego, effuciarum genus fuit in oculorum emendatione. Primum, *supercilia producere*, praesertim, si in confinio luminum non erant permixta, de quo latius alibi. Atque ad hocce indubium est referendum in praesentia Petronium, quippe calliblepharo, quo Circe ad producenda supercilia utebatur, ancilla delineavit & Gitonis supercilia. Alterum erat, *oculos pingere*. Utrumque Juvenalis conjunxit Sat. II. 93. hisce verbis:

> *Ille supercilium madida fuligine tactum*
> *Obliqua producit acu, pingitque trementes*
> *Adtollens oculos.*

Videtur & eademmet Pollux innuere: τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑποχρίεται, τὰς ὀφρῦς μελαίνει. *Oculos pingit, supercilia denigrat.* Sed quidnam, quaeris, *oculos pingere*, antiquis erat? Ego proferam, nam ex Plinio cognovi lib. II. cap. 37. *Palpebrae*, inquit, *in genis homini utrimque. Mulieribus vero etiam infectae quotidiano. Tanta est decoris adfectatio, ut tingantur quoque oculi.* Frustra prorsus sunt, qui contendunt ibi, *pingantur*, esse pingendum. Pariter quidem utrumque verbum idem illud significat. Itaque erat igitur, *oculos pingere*, extremitates genarum, quas *cilia* Latini vocant, pilorum videlicet carentes vallo, conlinere medicamine: interdum etiam palpebras ipsas inficere coloris ergo permutandi. Hocce Tertullianus de Cultu Femin. cap. 5. *oculos fuligine conlinere*, vocavit, Arnob. lib. II. *fuligine oculos obumbrare*, & D. Cyprianus Serm. 5. de Lapsis, *Nigro pulvere lineamenta oculorum pingere*: & de Habit. Virg. *Oculos circumducto nigrore fucare*, & lib. de Pudicitia, *Oculorum extremitates suffuscare*, & Commodianus, nondum editus scriptor, *Oculos nigro relinere.* Praecipue autem fucatio isthaec meretricibus crebra. Nam, *defluere*, addit Plinius, *palpebras haud immerito Venere abundantibus tradunt.* Idemque adserit Aristoteles Problemat. Sect. 4. Quaest. 19. ubi & caussam reddit. Μαδάρωσις & μίλφωσις isthaec adfectio dicta. Ideo feminae, quae ejusmodi medicamentis neutiquam indigerent, eximie ab antiquis commendatae. Inde eleganter Marcus Varro elogium petivit insigne, formosissimae puellae verbis istis:

> *Quos calliblepharo naturali palpebrae*
> *Tinctae vallatos mobili septo tenent.*

Sic Passeratius in numeros redegit Conjectaneis suis. Summa enim cum elegantia togatorum doctissimus *calliblepharon* vocavit *naturale*, oculorum genuinos pilos, quod ipsis medicina fucandis adhiberi solita esset, nimirum καλλιβλέφαρον adpellata. Constabat illa ex ustis rosarum foliis, nucleis palmarum, ampeliti, & aliis, quae apud Plinium sparsim. Ejus in locum *favilla* succedere interdum solebat, &, si flavedo captabatur, *crocus*. Disertim Ovidius III. de Arte:

> *Nec pudor est oculos tenui signasse favilla:*
> *Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.*

Sic & Lucianus, Herodianus, Athenaeus, & alii. Sed nos plus satis hic verborum de fucis istis.

Sciteque jacturae lineamenta sequuta.] *Lineae*, ac *lineamenta*, in pictura dicebantur ductus illi, qui primi ducebantur in tabula, antequam adhiberentur colores. Ipsos autem postea coloribus pictores sequebantur. De ipsis indubie, meo animo, capiendus Cicero in Bruto; *Similis in pictura ratio est, in qua Zeuxim, & Polygnotum, & Timantem, & eorum, qui non sunt usi plusquam quatuor coloribus, formas, & LINEAMENTA laudamus.* Sunt omnino *formae* istae ac *lineamenta*, quae Hispani pictores *Dibuxos* adpellant. Erant igitur in hacce picturae parte insignes artifices illi, quum rudis adhuc ars, pauperque colorum foret. *Graphice* dictum fuit priscis Graecis hocce genus picturae, Latinis *pictura linearis*, uti apud Plinium videre est lib. XXXV. cap. 10. Ibi & *lineamentorum*, quibus de agimus, insignis memoria exstat, quum de Veneris imagine nondum, quia morte praeventus, ab Apelle perfecta loquitur: *Invidit mors peracta parte, nec qui succederet operi ad praescripta lineamenta inventus est.* Isthaec eadem lineamenta Appulejus satis argute *fila* vocavit in de Deo Socratis: *Sed fila corporum possident rara, & splendida, & tenuia.* Inde eadem nobis scite dicta, *perfiles.* Praeterea autem hancce linearis picturae adumbrationem operae duximus precium egregio insuper magni philosophi testimonio inlustrare, Aristotelis inquam

quam lib. de Poëtica cap. vi. ubi sic picturam cum tragoediae fabula moribusque confert satis adposite. Haud perfunctorie locus legendus est: Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας, δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς. εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν, καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. *Praecipuum igitur & quasi anima tragoediae est fabula. Proximum vero mores. Idem quoque in pictura evenire solet. Nam, si quis confundat colores licet pulcerrimos, non ita delectabit, ac si creta certam delineet imaginem.* Parissime quidem, ait Aristoteles, uti ad tragoediam se habent mores, ita prorsus colores ad picturam: uti vero ad tragoediam fabula, sic & ad picturam se habent lineamenta. Per se quidem solum lineamenta genus quoddam faciunt picturae, uti fabula quodammodo tragoediam, etsi mores non adhibeantur. Sed misti temere colores, haud prius lineamentorum praemissa adumbratione, nullam figurabunt speciem, uti nec mores tantum sine fabula tragoediam. Sed jam ad Petronium, cujus gratia isthaec adduximus. Nuda erant honore suo Gitonis supercilia, sed vestigia quaedam necessario remanserant, quae primis illis picturae lineamentis prorsus similia forent. Ipsamet ergo Tryphaenae ancilla fuligine sequuta, sic & pictores scilicet haud improprie imitari videbatur. In *plastice* etiam *lineamenta* sunt non admodum diversa significatione, ut apud Petronium ipsum cap. lxxxviii. *Lysippum statuae unius lineamentis inhaerentem inopia exstinxit.*

Lacrimisque turbata.] Nam prae laetitia quoque profunduntur lacrimae. Appuleius: *Nam & lacrumae nonnunquam gaudio proveniunt.* Quinctilianus lib. xi. cap. 3. *Quin etiam lacrumas iis natura mentis indices dedit, quae aut erumpunt dolore, aut laetitia manant.* Eleganter etiam Petronius in Trojae Halosi id patefecit cap. lxxxix.

----- Fletibus manant genae,
Mentisque pavidae gaudium lacrimas habet,
Quas metus abegit.

Lacrimis turbata, dicit Petronius, unde lux est Juvenali sumenda Sat. vi. de Lesbia loquenti, sive Claudia, ut voluit Apologia Appuleius, amica Catulli:

--- - Nec tibi, cujus
Turbavit nitidos exstinctus passer ocellos.

Turbavit ergo *ocellos*, nempe *lacrimis.*

Quia flavicomum corymbion erat.] Hancce lectionem amplector, quam & scriptos codices adferere, adserit Bourdelotius. licet valde inclinarer in illam, quam viri docti praeferunt, *flavum corymbion.* nam quae in pluribus MS. custoditur, *flaucorum corymbion*, ex temere repetito dictionis sequentis initio *corymbion* videtur nata, quum *flavum* prius pinxisset librarius. Ut ut autem sit, capillamenti flavedinem Encolpius commendat. nam magno fuit aliquando antiquis in pretio. Totius rei fulcimento nullum potest aptius testimonium adduci, quam quod ex Ovidii Eleg. xiv. lib. i. Amor. proferemus in medium: tum, quod de adulterina coma est, tum, quod de flava. Quos habuit poëtae amasia illa proprios capillos, medium ac mixtum colorem referebant ex nigro & aureo; ast, quum externis uti necessum illi erat, flaventes praeferebat omnibus:

Nunc tibi captivos mittet Germania crines,
Culta triumphatae munere gentis eris.
O, quam saepe comas aliquo mirante rubebis!
Et dices, emta nunc ego merce probor.
Nescio quam pro me laudat nunc iste Sicambram,
Fama tamen memini quum fuit ista mea.

Verum enim vero Tertullianus lib. de Cultu Feminar. cap. 6. multis insectatur mulieres, comas, ut flavescerent, inficientes medicaminibus. Ubi (ut hoc obiter dicam) in voce illa, *velatro*, quam ejus interpres voluit novam esse, deductamque à *velare* verbo, ac capillorum velamen significare, à vero prorsus aberravit vir eruditus. Sunt enim dictiones duae, quod ex ipsomet loco liquebit clarius: *Sed enim Dominus ait, Quis vestrum potest capillum atrum ex albo facere, aut album ex atro? Hae, quae revincunt Deum, ecce, inquiunt, pro albo vel atro flavum facimus gratiae faciliorem: quamvis & atrum ex albo conantur facere, quas poenituit ad senectam usque vixisse.* Nae verba, *pro albo vel atro flavum facimus*, procul dubio ad superiora referuntur: *Quis vestrum potest capillum atrum ex albo facere*, &c.

Ne sileret sine fabulis hilaritas.] Conviviis olim lepidae quoque, ac simplices, fabulae inferebantur saepicule. De istis & Papinius loquitur lib. viii. Thebaid. 236.

------ nullis jam deest sua fabula mensis.

Quales autem id temporis habendae sint, ex M. Varrone A. Gellius edocet lib. xiii. cap. ii. pluribus aliis scientes nos parcimus.

Multa in muliebrem levitatem coepit jactare.] Leve animal mulier est, quodque, haud secus ac mare, continuam mutationem molitur. Simile illud mutilum fragmentum est Cornelii Galli poëtae non mediocris, ac Virgilii amicitia insignis, in quadam Elegia, quae ejus nomine circumfertur:

Femina natura varium & mutabile semper:
Diligat, ambiguum est, oderit anne magis.
Nil adeo medium ----
Et tantum constans in LEVITATE SUA.

Cap. CXI. *Passis crinibus.*] *Dispersis*, *solu-*

 tis.

tis. fic interpretantur Nonius, & A. Gellius lib. XV. cap. 15. Papinius VII. Thebaïd. eleganter dixit de Atalanta Parthenopaei matre:

Crine dato passim.

Characterifmus eft illius adfectionis animi, quae *adflictatio* Ciceroni dicitur, animaeque aegritudo habebatur cum corporis vexatione. Ita apud Virgilium in fummo difcrimine ad templum Paladis ibant

Crinibus Iliodes paffis.

Et Terentius Heautontim. Act. II. fc. III. puellae defcribens lugubrem habitum inquit:

Capillus paffus, prolixus, circum caput
Rejectus negligenter.

Sed paffim obvia funt exempla in fcriptoribus Graecis & Latinis. Vide tamen Plutarchum ἐν Ῥωμ. ubi inquirit, cur filiae, quum parentes efferuntur, fint γυμναῖς ταῖς κεφαλαῖς, καὶ ταῖς κόμαις λελυμέναις, *intectis capitibus, & crinibus paffis?*

Profequi.] Funerale verbum. ita poft pauca: *in conditorium etiam profequuta eft defunctum.* Eleganter Seneca Ep. 30. de Baffo fene in ipfo jam confpectu mortis exfpectante exitum fuum intrepide, fibique velut parentante: *Baffus nofter videtur mihi profequi fe, & componere, & vivere, tamquam fuperftes fibi.* Cui confonum (ut obiter moneam) illud Anchifae apud Virgilium eft lib. II. Aeneid.

Sic, ô, fic pofitum adfati difcedite corpus.

Graeci, *profequi*, προπέμπειν, & παραπέμπειν, & ἐκπέμπειν. quod latius Kirchmannus profequitur lib. II. de Funeribus.

Nudatum pectus.] Nudatum, nam prius fane, more antiquo, veftes fciderat. quod non video magnos viros obfervaffe, quum adeo frequens fit memoria apud fcriptores prifcos *nudorum pectorum* in funeribus, *uberum*, five *papillarum*, & *humerorum*: pariterque dolori creberrime majores indulfiffe id genus vexationibus, Kirchm. extremo cap. 17. lib. II. Qui omnes *adflictationis* quoque characterifmi funt juxta ac fequentes: *fic adflictantem fe, ac mortem inedia profequentem*, &c. & fubinde: *Faciemque unguibus fectam.* & rurfus inferius: *Laceravit vehementius pectus, ruptofque crines fuper pectus jacentis impofuit*, &c. Abfciderat ergo indubie veftem matrona, ut poffet fcilicet *pectus nudum plangere.* difertim Ovidius Medeae Epiftola:

Protinus abfciffa planxi mea pectora vefte.

In conditorium.] Quod Latinis *conditorium*, *Hypogaeum* eft Graecis, *conditivum* Senecae Epift. 60. *Vivit is, qui fe utitur; qui vero latitant, & torpent, fic in domo funt, tamquam in conditivo.* Et 28. *Multum intereft inter otium, & conditivum.*

In hypogaeo.] *Hypogaea* Graecis erant aedificia fubterranea fornicataque, Romanis *conditoria* dicta, ut fententia eft eruditorum, ac prorfus eadem cum illis, quae Hifpanis noftris, *Bobedas*, dicuntur. Tales quoque fuere & antiquorum olearіae cellae, vinariae, & ejufmodi, uti & noftrates. Vocanturque pariter nobis, quae fubterranea monumenta funt condendis cadaveribus infervientia, ita etiam *Bobedas*.

Graeco more corpus cuftodire.] Aliter nos, quam vulgus interpretum, hunc locum interpunximus, & interpretamur, ut illud, *Graeco more*, referatur ad verba *corpus cuftodire*; non vero ad verba, *pofitus in hypogaeo.* Haud dubium eft, Graecos olim cuftodes cadaveribus adhibuiffe, ut fic ea ab demorficationibus fagarum integra vindicarent. Graecorum enim plures infigniter fuere fuperftitiofi, ac venefici, Theffali autem in primis. Sic Appulejus infigni loco omnia palam facit lib. II. Metamorph. *Confpicor medio foro procerum quemdam fenem; infiftebat lapidem, claraque voce praedicabat, SI QUI MORTUUM SERVARE VELLET, DE PRETIO LICERETUR. Et ad quempiam praetereuntium, Quid hoc, inquam, comperior? hiccine mortui folent oufugere? Tace, refpondit ille; nam oppido puer, & fatis peregrinus es, meritoque ignoras, Theffaliae te confiftere, ubi fagae mulieres oro mortuorum paffim demorficant: eaque funt illis artis magicae fupplementa.* Alii prorfus erant (ut hoc infuper notem) qui monumentorum cuftodes dicerentur. De quibus illud eft l. 71. §. 2. *D. de cond. & dem. Titio centum relicta funt, ita ut à monimento meo non recedat.* Eorum munus, fores claudere, aperire, à furibus cavere, floribus ac corollis fepulcrum ornare. Poftremum hocce ex Propertio didici, nam cetera nota funt. ecce verba ex lib. III. El. 16.

Adferet huc unguenta mihi, fertifque fepulcrum
Ornabit cuftos, ad mea bufta fedens.

Parum igitur locus ifte, utpote de fepulcrorum cuftode, hic Petronio erit opportunus, quod non vidit quidam interpres. Pluris vero commentum hoc noftrum faciet eruditus lector, qui prius jejunas de ferali cuftodia obfervationes confuluerit apud fcriptores de Funeribus.

Et, quotiens defuerat pofitum in monumento lumen, renovabat.] Vix abfque lucerna fepulcrali olim monimentum, cujus paffim veterum memoria, recentiorumque. Addimus, ideo repertum olei miraculum incombuftibilis, quod quum nequicquam confumeretur, raro fic & exftingui contingebat fepulcrales lucernas. Ipfae aevo noftro teftantur manifefto, quum paucis abhinc annis in Tulliae fepulcro, Ciceronis filiae, inventa fit ardens lucerna, quae plus minus duraverat annos 1550. Item Maximi Olivii altera in agro Patavino eruta, quam itidem arfiffe fupra mille & quingentos annos, nullum

fit

fit dubium. Item tertia, quae effossa fuit ex Pallantis monumento, quem lancea Turnus occidit, auctore Virgilio in x. Ipsa enim, si Bonfinio fides habenda est, neque vento, neque aqua, vel quovis alio liquore, exstingui potuit. postea vero, subacto stylo, & per illud foramen ingruente aëre, lumen evanuit. Haruince autem lucernarum & vicem subire posset lapis ille, cujus apud Lucianum mentio in de Dea Syria. nimirum Λυχνὶς καλέεται, οὔνομα δέ οἱ τοῦ ἔργου ἡ συντυχίη. ἀπὸ τούτου ἐν νυκτὶ σέλας πολλὸν ἀπολάμπεται, ὑπὸ δέ οἱ καὶ ὁ νηὸς ἅπας οἷον ὑπὸ λύχνοισι φαείνεται, ἐν ἡμέρῃ δὲ, τὸ μὲν φέγγος ἀσθενέει, ἰδέην δὲ ἔχει κάρτα πυρώδεα. *Qui lychnis ab effectu vocatur, quum vice lychni sit, quoniam ab hac multus fulgor noctu resplendet, totaque aedes ab eo, perinde atque lucernis conlucet. Interdiu vero* (quod & verae lucernae patiuntur) *ipsum quidem lumen marcescit, speciem autem prae se fert admodum igneam.*

Una igitur in tota civitate fabula erat.] Id est, nihil aliud universi omnes in civitate fabulabantur, alia de re nullus erat sermo. Varro lib. v. L. L. *A verbo fari, fabulae.* Fabulam ergo pro sermone usurpari, notum tonsoribus est, inconditis fabulatoribus. Sed videor mihi pro rumorum sermonumque ipsa materie transferri Petronio in praesentia, quo animadvertere haud pudet verum discrimen, idque exemplis confirmare. sic plane Terentius Hecyra:

> *Jam nos fabula sumus, Pamphile, senex, atque anus.*

Ovidius El. I. lib. III. Amor.

> *Fabula, nec sentis, tota jactaris in urbe.*

Tibullus lib. II. El. 3.

> *Fabula nunc ille est: sed cui sua cura puella est,*
> *Fabula sit, mavult, quam sine amore Deus.*

Horatius Epod. II.

> *Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)*
> *Fabula quanta fui!*

Italis item hocce commune. Petrarcha ita:

> *Ma ben veggio hor, si come al popol tutto*
> *Fabula fui gran tempo: onde sovente*
> *Di me medesmo meco mi vergogno.*

Nequis ad sepulturam corpus detraheret.] Nam crux suffixorum sepulchrum. Illud est Senecae Patris lib. VIII. Contr. 4. *Suffixorum corpora crucibus in sepulturam suam defluunt.* Sic & Plautus in Milite II. IV. 19.

> ----- *Scio, crucem futuram mihi sepulcrum.*
> *Ibi mei majores sunt siti, pater, avus, proavus, abavus.*

Alias cruciariorum mores pervulgati.

Descendit igitur, &c.] Quippe subterranea aedificia monumenta erant. Nihilominus tamen tolerabilem habitationem haud infrequenter vivis praestiterunt, quod vel ex Arbitro hic (alii si deforent) satis constare posset. Id vero scriptores de funeribus, nescio an plene, suove loco, notare meminerint. eaque propter inlustriora ejusce rei exempla adjungere, nobis in praesentia visum haud inutile. Abunde Suetonius in Nerone significat, quum de Urbis incendio agit cap. XXXVIII. *Per sex dies, septemque noctes ea clade saevitum est, AD MONUMENTORUM, BUSTORUMQUE, DIVERSORIA plebe compulsa.* Et Tacitus XV. Annal. eadem de re loquens, *sed solatium*, inquit, *populo exturbato, & profugo Campum Martis* (ubi plura conditoria) *ac monumenta Agrippae.* Mirum autem, quod de Julio Sabino prodidit Dio lib. LXVI. pag. 745. Ἡττηθεὶς δὲ μάχαις τισὶν, ἔφυγεν εἰς ἀγρόν τινα, κἀνταῦθα εἰς μνημεῖον ὑπόγειον, προκαταπρήσας αὐτὸ, κατέδυ. καὶ οἱ μὲν ᾤοντο κἀκεῖνον ἀπολωλέναι, ὁ δὲ ἐκρύφθη τε ἐν αὐτῷ ἐννέα ἔτη μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς δύο ἄρρενας ἐποίησε. *Ipse deinde praeliis aliquot victus, rus abiit, ibique in sepulcrum subterraneum, quod ipse prius incenderat, ingressus est: quumque constans esset opinio, illum interiisse, in eo novem annos cum uxore delituit, ex eaque duos filios suscepit.* Nec absonum huic est, quod de Democrito, philosopho insigni, narrat Lucianus in Philopseude: ac de B. Paulo cum Onesiphoro, & ejus uxore, ac liberis, in Iconiensi monumento delitescente Basilius, Seleuciae Episcopus, in vita S. Theclae, pariterque Simon Metaphrastes. Sic & S. Antonius ad sepulchrum secessit, ibique quid temporis placuit morari, auctore S. Athanasio in ejus vita. *Sepulcbrum* vero μνῆμα ei dicitur, & vertit Euagrius presbyter, *memoria.* Apte quidem, nam sic & Latinis *memoria* usurpatur, potissimum scriptoribus sacris, jamque observatum Rosweido, viro docto. S. Augustinus lib. XII. de Civit. Dei cap. 8. de D. Stephani sepulchro loquens: *Ad ejus memoriam veniebat magnae multitudinis concursus.* Videsis, unde apud nostros Hispanos *memoria* pariter pium monumentum significet. Id autem adeo subinde percrebuit, ut infimae sortis scorticula monumentis in ipsis prostiterint. Eae *bustuariae moechae* dicuntur Martiali lib. III. Epigr. 93. eadem ratione qua *submoenianae uxores* Epigr. 82. & lib. XII. Ep. 32. nempe quod in Urbis pomoeriis suas quondam habuerint celliculas. Planius adhuc Epig. 34. lib. I. inquit:

> *Abscondunt spurcas & monumenta lupas.*

Desiderium exstincti, &c.] Bis hujusce loci inferius recordamur. Primo mox hoc capite ad verba illa: *Ruptosque crines super pectus jacentis imposuit.* Et tum ad illud cap. CXL. *Me gratiosiorem esse quam Protesilaum.* illa adi, ibi namque haud proletariam hujus loci inlustrationem foeneratur Petronius.

 Do-

Dolore supervacuo, & nihil profuturo gemitu.] Parissimum illud Sophoclis Electra vers. 136. quum ad ipsam Chorus :

> Ἀλλ' οὔτοι τόν γ' ἐξ ἀΐδα
> Παγκοίνου λίμνας πατέρ' ἀν-
> Στάσεις, οὔτε γόοισιν, οὐ λιταῖς,
> Ἀλλ' ἀπὸ τῶν μετρίων ἐπ' ἀμήχανον
> Ἄλγος ἀεὶ στενάχουσα διόλλυσαι,
> Ἐν οἷς ἀνάλυσίς ἐστιν
> Οὐδεμία κακῶν.
> *Sed tamen ab inferorum*
> *Communi palude patrem*
> *Nullo luctu, nullis precibus, revocare poteris,*
> *Sed ex mediocribus malis in insanabilem*
> *Moerorem delapsa te ipsam perdis.*
> *NEQUE ILLIS TAMEN MALIS LUCTU MEDERI POTES.*

Raptosque crines super pectus jacentis imposuit.] Tibull. El. 1. lib. 1.

> *Tu manes ne laede meos, sed parce solutis*
> *Crinibus, & teneris, Delia, parce genis.*

Id etiam prae *exstincti desiderio*, ut dixit, paullo ante : *Deinde ut, & corpus jacentis conspexit, & lacrimas consideravit, faciemque unguibus sectam, ratus scilicet, quod erat, desiderium exstincti non posse feminam pati.* Suffulcio commenti argutiam insigni loco Jamblichi, scriptoris vetusti historiae eroticae, ut conjectura est, non inelegantis, sic tamen verbis Photii concepto : Ὅτι οἱ περὶ Ῥοδάνην καὶ Σινωνίδα φεύγοντες ἅμα Σοραίχῳ, καταίρουσιν εἰς γεωργοῦ. τῷ δ' ἦν κόρη (θυγάτηρ) καλὴ τὴν ὄψιν, ἄρτι χηρωθεῖσα, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἄνδρα εὐνοίᾳ τὰς τρίχας περικειρομένη. *Rhodanes interim & Sinonis una cum Soraecho in fugam versi agricolae tugurium subeunt, cui filia erat eleganti forma, nuper admodum viduata viro, ejusque desiderio crines adtonsa.* Cepit id omnino & catus miles, ideoque subdidit Arbiter : *Nec recessit tamen miles, sed*, &c. Alioqui mos ille fectilis comae protritus.

Donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta.] Aeque atque lena à Phaedromo apud Plautum, ancilla isthaec à milite vini odore corrupta. inquit ergo in Curculione Act 1. sc. 1.

> *Eaque extempulo, ubi vino has conspersi fores,*
> *De odore adesse me scit, aperit illico.*

Ae deinde per plures versus. Bourdelotii emendatio, *vini cibique ab eo odore*, &c. haud displicet.

Si soluta inedia fuerit? si te vivam sepelieris? si, antequam fata poscant, indemnatum spiritum effuderis.] Omnino videtur ad hunc locum respexisse Appulejus lib. VIII. Metamorph. quum de Thrasylo loquitur, Tlepolemi peremptore, mori pariter in monumento deliberante : *Valvis super sese diligenter obseratis, inedia statuit elidere sua sententia damnatum spiritum.* Sic & in Marmore proxime laudando : DAMNATAM DEDO ANIMAM, &c.

Si te vivam sepelieris?] Nam & olim fuere, quae id etiam prae moerore facerent. Insigne exemplum proferam ego ex cujusdam inscriptione monumenti depromtum, jamque pridem Camerti Umbrorum in Picentinis montibus reperta, quam & solertissimum Gruterum non fugisse puto :

Ɔ. TIBVL. C. SEMPRONII F. MAM.
L. NEP. INFERNO PLOTONI TRICORPORI.
OXORI CARIS. TRICIPITIQVE.
CERBERO MVNVS MEVM FERENS
DAMNATAM DEDO ANIMAM. ꟼIAMQVE
HOC ME CONDO MONIMENTO
NE OBRVTIS DOMVS LAPSV FILIIS SEX,
QVOS P. SCIPIO PATRIIS
CAMERTIBVS A SALO ET LIBYA
INCOLVMES RESTITVERAT,
IN DESOLATA ORBITATE SVPERSIM
MISERA ꟼ. ANN. L. M. I. D. I.
HOR. SCIT NEMO. QVIETEM
POSTERI NON INVIDEANT.
QI SECOS. MANES
SENTVAT IRATOS. ꟼALE ꟼITA
IN FR. P. XX. IN AGRO P. XXXIX.

Sic & Thrasylus Appulejanus, ut supra vidimus. Sic & Polemon Sophista; auctore Philostrato.

Si, antequam fata poscant, indemnatum spiritum effuderis.] Istum locum interpretes omnes silentio praetereunt haud secus, atque ipsus

> ----- *Harpocrates, digito qui significat ST.*

Nos autem, illum diligentius inspectare, haud abs re duximus. Cicer. in 1. Antonianarum scriptum reliquit : *Multa enim impendere videntur praeter naturam etiam, praeterque fatum.* In quem locum quum incideret A. Gellius, ipsummet negotii illi facessit, ac mihi Petronianus. Nam id maxime requirendum existimarim, qua ratione Arbiter dixerit, violentiam scilicet atque praematuram Ephesinae mortem praeter fatum omnino ei esse futuram, *Quando sic ratio, & ordo, & insuperabilis quaedam necessitas fati constituitur, ut omnia intra fatum claudenda sint*, uti prisci antiquitus putarunt philosophi. Virgilius autem id ipsum, quod Cicero, Petroniusque, de fato opinatus est, dum in IV. divini operis vers. 696. protulit de Elysa, quae mortem itidem per vim potita est.

Nam

Nam quia nec fato, merita nec morte, peribat.

Quem locum quum A. Gellius inlustrat, ut vel exin Ciceronis supra adducto praeferat facem, in hunc profatur modum lib. XIII. cap. 1. *Tanquam in faciendo fine vitae, quae violentia sunt, non videantur è fato venire*, &c. Eamdem quaestiunculam movit Marcellus in de doctorum indagine, ubi quaerit, an sit ineluctabile fatum. Etiam Macrobius lib. 1. de Somn. Scip. cap. 13. quos vide. Hinc ergo dies oritur Senecae Tragico Hercule Oetaeo in Choro Act. 1.

Quota pars moritur tempore fati?

Etiam Phalaridi Tyranno Epist. 144. ad Nicodem. Εἰ δὲ τοιαύτῃ ἐτύχομεν μοναρχίας, οὐχ ὅπως ἑαυτῶν ἀποτρεπώμεθα τὰς μοίρας· ἡμεῖς μὲν γὰρ ἴσως καὶ πρὸ μοίρας ἄξιοι φαίη τις ἂν εἶναι ἀπολέσθαι· καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀξίωσιν οὐδ' αὐτοὶ ἐναντιούμεθα· ἀλλ' ἵνα τῶν ἐπιεικεστάτων, καὶ ὡς ἐπὶ μήκιστον ἀξίων ζῆν, ἐπέχωμεν τὰ τέλη. *Utinam autem tali conditione monarchiam adepti essemus, non ut à nobis ipsis mortem repellamus (nam nos fortasse quispiam dignos censet, etiam ante fatum perire, neque nos ipsi huic censurae adversamur) sed ut honestissimorum, dignorumque hominum longissima vita, retinere possemus obitus.* Recte igitur, qui *naturalem* & *fatalem* mortem eamdem faciunt, uti ὡς εἴρηκε Demosthenes τὸν πεπρωμένον, καὶ αὐτόματον θάνατον. Violenter ergo, hoc est, inedia ac moerore, animam de corpore videbatur extrudere velle matrona illa Ephesina, ideoque praeter fatum interire dicebatur. Tempestiviter etiam hic Paterculi locum recitabo, itidem prorsus de quibusdam insignibus viris loquentis lib. II. *Qui, quum sine invidia in republica floruissent, eminuissentque sine periculo, quieta, aut certe non praecipitata, fatali ante initium bellorum civilium morte functi sunt.* Nec abludit Tacitus lib. II. Annal. de rege Archelao: *Finem vitae sponte, an fato, implevit.* Inde jam patet, cur scilicet illos, quibus de vita sic exire contingeret, *mortem non suam* obire, antiqui adfirmarent. Suetonius in Caesaris ultimo capite: *Percussorum autem fere, neque triennio quisquam amplius supervixit, neque sua morte defunctus est.* Nobis Hispanis id etiam familiare, *no morir a su muerte.* Quod locutionis genus & Graecis non defuit, hacce utique non dubio doctrina fretis. Plane Eustathius lib. VII. de Ismen. & Ismen. amor. Insignis enim locus est, ubi puella cum Ismenia suo periclitatur in mari: Οὕτω μὲν οὖν ἡμεῖς, καὶ πρὸ τοῦ θανάτου συναποθνήσκομεν, καὶ τὰς ψυχὰς ᾅδην μεταβιβάζομεν. *Sic igitur & nos ante mortem morimur, & animas ipsas ad inferos transmittimus.* Id Virgilio, supra adducto loco vers. 697. est, *ante diem perire.* Violenta autem isthaec animae eductio valde & ab antiquissimis sapientibus interdicta. Zoroaster, Magorum princeps, sic in carminibus, quae oraculorum adpellatione decorantur, praecepisse jam olim mortalibus videtur: Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξιοῦσα ἔχῃ τι. *Ne educas animam, ne exiens è corpore habeat aliquid periculi.* quod Psellus, & Plethon, Scholiis in ipsa Oracula, latius prosequuntur, plenius vero Plotinus Ennead. 1. lib. IX. Plato etiam in Phaedone eleganter rem disputat sub Socratis persona, & Philolai Pythagorei suffragio retinendam sententiam subfulcit.

Vis tu reviviscere exstinctum?] Arbitri hic patefacit mentem illa D. Pauli sententia ad Corinth. 1. Epist. cap. 15. 29. Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. *Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt?* Ubi, *baptizari*, adfligi est, ut SS. edocent Patres, observavitque Joan. Gagnaejus.

Vis, discusso muliebri errore, &c.] In antiquioribus vulgaribus legitur, *visne discusso*, &c. unde deesse aliquid animadvertitur tale, *ergo*, *jam*, isto modo, *vis ergo*, *discusso*, &c. vel *vis jam*, *discusso*, &c. quod exigere omnino videtur illarum interrogationum diversa natura.

Vivere.] Infectissimus sane illorum genius, qui, *bibere*, hic reponere contendunt, totis viribus Petronio reluctante. Ne autem illud somniarent, vel hocce, quod proxime praeit, satis evinceret: *Ipsum te jacentis corpus admonere debet, ut vivas.* Quid ergo, quum subdit? *Quibus blanditiis impetraverat miles, ut matrona vivere vellet, iisdem etiam*, &c. Sic & Martialis lib. XI. Ep. 72.

Vir rogat, ut vivat.

Unice vero Tacitus lib. XV. Annal. ad mentem Petronii ait, de Senecae uxore, quae pariter etiam vivere cogebatur, *blandimentis vitae evictam* fuisse.

Sicca.] Supra de hoc verbo ad illud cap. LXXXII.

—— Et sicco concoquit ore famem.

Commentum id vide.

Cap. CXII. *Caeterum scitis, quid tentare plerumque soleat humanam satietatem.*] Dicit Euripides apud Athenaeum lib. VI.

Ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶντι δ' οὔ.
Saturo Venus adest, famelico nequaquam adest.

Et lib. 1. Dipnosoph. cujusdam Distichi eadem est sententia:

Ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις, &c.
Saturis Venus adest.

Et omnino vere,

Ἐν τῇ κενῇ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως
Οὐκ ἔστι, πεινῶσι γὰρ ἡ Κύπρις πικρά.
Nam ventri inani non inest formarum amor.
Amara Venus est, dira quos premit fames.

Qua

Qua nuptias fecerunt.] *Nuptias* hic dictum de venereo concubitu. sic & cap. XXV. *Plaudentibus ergo universis, & postulantibus, nuptias fecerunt.* Auctor Rhet. ad Herenn. IV. videtur locutionis rationem reddere: *Translatio obscoenitatis vitandae: Cujus mater quotidianis nuptiis delectatur.* Usurparunt & plures alii. Congessit testimonia plura Alb. Gentilis lib. II. de Nuptiis cap. 3. & de verbo *nubere* non pauca; unde ortum, quod *verba nupta*, pro impudicis, & obscoenis acciperentur, quod vulgare est. Eodem pertinet, quod libido paullo constantior, unoque amore contenta, *matrimonium* Ciceroni dicatur Philip. II. Item, quod *dos* meretricum captura. Et quod desertus amator *viduus* vocetur. Ac denique, quod *divortium* dicta sit amantium divisio, quod observavit ad Martialem Gruterus, à quo & poterunt peti abunde testimonia.

Supremoque mandaverunt officio.] Hoc est, justa solverunt. Id vocatum *supremum officium*, & *officium* ἁπλῶς. Ipsius Arbiter cap. CXVI. *Hoc peracto* (in Lycam) *libenter officio, destinatum carpimus iter.* Sic quoque facetissimus Martialis lib. VIII. Ep. 57. quod de Picente est, qui, quum tridens esset, eosque tandem dentes secundum tumulum exspuisset, conlegit miser, inibique ipsus humavit:

Ossa licet quondam defuncti non legat heres,
Hoc sibi jam Picens praestitit officium.

Sed haecce de vitae exodio. Protasis quoque celebritatem, hoc est, diei natalis, pariter & *officium* adpellarunt antiqui. Ipsus Valerius lib. II. Ep. 66.

Lucis ad officium, quae tibi prima fuit.

Sed alias plenius de variis *officiorum* generibus.

At miles, dum residet.] Germanum illud est Plauti Captiveis III. t. 8.

Itaque venter gutturque resident.

Hic periodum ex MSS. ponit Gruterus, dictumque illud esse videtur per jocum de ventre guttureque quiescentibus ab edendo, & bibendo, cessantibusque. Sed nihil est, an *resides* in Petronio legas, *desidet* ve Utrumque plane significat à rebus agendis supersedere.

Veritus supplicium] Quodnam scilicet? silent interpretes. Mihi enim jampridem lubuit inquirere. Talionis puto poena illa, sive supplicium, fuit, hoc est, ut in crucem substitueretur custos ignavus ac delusus. Mire enim moribus Graecorum id supplicii conveniens est, apud quos & alia quondam viguerunt similia, custodum vero cadaverum potissimum. Belle de Thessalis defunctis Appulejus lib. II. Fabulae asini, quibus propter sagarum demorsicationes & custodes, ut paullo ante ajebam, adhibiti: *Ehem, & quod paene praeterieram, si qui* (custos) *non integrum corpus mane restituerit, quidquid inde decerptum, diminutumque fuerit, id omne de facie sua defectum sarcire compellitur.* Innuit & supplicii acerbitatem desperatio illa militis: *Nec se exspectaturum judicis sententiam, sed gladio jus dicturum ignaviae suae.*

Locum.] Morticinum ac sepulcrale verbum etiam *locus*. Vetus monumentum Tibure inter alia:

HVNC. LOCVM. VTI. ME. VIVA.
DETERMINAVI.

Et passim similes tituli. Pro eodem *locus* & *conditorium* usurpantur, uti & interdum *arca*. Disertim Petronius addit: *Et fatale conditorium familiari, ac viro, faceret.* & post pauca: *Jubet corpus mariti sui tolli ex arca.* Inde etiam *loculi* vocati *loci* illi. Plinius lib. VII. cap. 2. quum de Pyrrhi regis pollice in dextro pede loquitur: *Quem cremari cum reliquo corpore non potuisse, tradunt, conditumque loculo in templo.* Symphosius interpres Historiae Apollonii Tyrii: *Pro meritis fabricant loculum ex aere collato, & scripserunt,* &c. Paulus Diaconus *locellum* nuncupavit in Narsete: *Cujus corpus positum in locello plumbeo cum omnibus ejusdem divitiis Constantinopolin est perlatum.* Inde *loculatus*, sepulcro conditus dicitur S. Zenoni Martyri in sermone de Lazaro. Etiam, *capulus*, pro eodem invenitur. Appulejus lib. X. Milef. *Ecce pater suus ipse manibus coopercula capuli remoto*, &c. & aliis in locis. Dedit & Gutherius imaginem jam id genus *locorum* in de Jure Manium II. quem vide. puto & pridem Gruterus. Praeterea *loculus* antiquis non solum arca, qua defuncti conditi, sed etiam feretrum, quo elati. Fulgentius de Prisco serm. *Sandapilam antiqui dici voluerunt feretrum mortuorum: id est, loculum, non, in quo nobilium corpora, sed in quo plebejorum, atque damnatorum, cadavera portantur.* Unde haud inepte conligere est, ipsissimet arcis & saepius portatos, uti apud nos capulis, quos, *Ataudes*, vocamus, & portantur mortui, & conduntur.

Isset in crucem.] Sic infra loquitur cap. CXXXVII. *Si magistratus hoc scierit, ibis in crucem.*

Cap. CXIII. *Erubescente non mediocriter Tryphaena, vultumque suum super cervicem*, &c.] Hunc locum infra opportune inlustramus ad verba cap. CXXI. *Ramum super oculos meos posuit*, &c. illum locum adi.

Expilatumque libidinosa migratione navigium.] Vide quae hic notat doctis Scioppius Symbolis suis: nam, praeter quam quod callentissime locum ibi interpretatus est, commode viam quoque praemuniunt rebus non paucis, quae inferius à nobis sparsim observandae sunt.

Concinnabat spoliatum crinibus vultum.] Verus iste amoris characterismus est, indiciumque non leve. Ejus & supra jam Arbiter insigne specimen praebuit cap. XVIII. verbis illis: *Hilarior post hanc pollicitationem facta mulier basiavit me spissius,*

fius, *& ex lacrumis in risum mota descendentes ab aure capillos meos dentata manu duxit.* ubi nos opportuna adduximus.

Foederis novi.] Hoc est, gratiae amorisque denuo coëuntis inter Tryphaenam, & Gitonem.

Sed obliquis oculis.] Sic, *oculo obliquo*, dixit Horatius Ep. XIV. lib. I.

Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat.

Et, *invido*, interpretatur recte Poryphyrio. Unde *Invidia* dea est apud Ovidium lib. II. Metamorph.

. . . *Obliquo lumine cernens.*

Contra oculus *irretortus* Horatio rectus est, non obliquus, non invidus Od. II. lib. II. *Invidentis* ergo ille gestus est. invidia enim plane laborabat Encolpius. Etiam *inridentis*. Scholiastes Apollonii Rhodii versum illum I. Arg. enarrans, [vs. 486.]

Καί μιν ἐπιλλίζων ἠμείβετο κερτομίοισιν,
Ipsumque inridens excepit cavillatoriis,

inquit: Ἐπιλλίζων δὲ, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιμωκώμενος. Ἔπιλλοι γὰρ οἱ στραβοί. *Oculis distortis, sive obliquis, subsannans.* ἔπιλλοι *enim dicuntur, qui distortis sunt oculis.* Item *irascentis* est. quod & Arbitro mire convenit. inquit enim: *Sed obliquis trucibusque oculis utrumque spectabam.* Sic apud nostrum Italicum lib. II. quidam *turbidus ira, & rabie*

Obliquos versat materna per ubera visus.

Et apud Claudianum de Bel. Getico Alaricus:

Obliquisque tuens oculis non pertulit ultra, &c.

Obliquat oculos, quod in Thyeste dixit Seneca Chor. I. aliud innuit, hoc est, avertit. sed Act. IV.

. . *torvum*, *& obliquum intuens*,

Arbitrum nunc exprimit: *sed obliquis trucibusque.* &c.

Tamquam familiarem.] Amicum, adulterum, ut paullo ante cap. praecedenti: *Et fatale conditorium familiari, ac viro, faceret.* Nunc Arbiter ipse interpretatur, quum subdit: *Et aliquando gratum sibi amatorem.*

Tralatitia propinatione] Isthaec haud tralatitia olim inter amatorias elegantias deliciasque, nempe praegustatum poculum amatori porrigere, de qua indubie capiendus est nunc Arbiter; itaque supra monuimus ad verba cap. CIX. *Jam Tryphaena Gitona extrema parte potionis spargebat.* ubi largiter egimus de more isto.

In partem voluptatis tentabat admitti, nec domini supercilium.] De Lica fragmentum istud. *Domini supercilium*, non, ut alibi, *triste est*, sed superbum. sic & cap. XCI. *Postquam se amari sensit, supercilium altius sustulit.* Item Seneca lib. II. de Benef. cap. 4. *At plerique sunt, qui beneficia asperitate verborum, & supercilio, in odium adducunt; eo sermone usi, ea superbia, ut impetrasse poeniteat.* Ubi *superbia* ad *supercilium* refertur, τὸ *eo sermone usi*, ad *asperitatem verborum.*

Dum ancilla restitans in haec erupit.] Subleste, ut puto, fidei istud fragmentum Parisinae editionis, mihi jam supra laudatae, hic haud importune inseri passi sumus. quod deinceps & aliis condonare, in animo habemus; illis praecipue, quae prisci sensus nimirum praebeant aliquod, etsi levidense, vestigium. Quod semel hic (nam supra aliis locum usque adhuc non fecimus) lectorem commonere satis sit, praeterquam quod ipsa characterum differitas signanter abundeque propalet spurium ipsorum genus.

Quam sportam. Si vir fueris non ibis ad spuitam.] Discerpti corporis minuta nescire frusta, quis non fatebitur humano chirurgo fore necessum? Epidaurius igitur adsit cum suis, Machaone, & Podalirio, illis internoscendis, compingendis, coagmentandis. Nos enim homines sumus, non Dii. Qui aliter periclitantur, monstra spissius progenerant, quam illis procurandis satis sit tota me-Hercules aruspicum disciplina. Testes ipsa sint capita hic lectionum pullulantia, quarum Critico ferro si Bonae Mentis igniculum addi non patimur, in prolixam, ac malignam, segetem productum iri, dubio non sit. Eccilla ergo, quae in praesentia succurrunt: *Quam sportam, spuriam, scortum:* &, *ibis ad spuitam, spurcam, spintbriam, sportam.* Quibus nugacissimi polyloquidori sit cumulare deliria.

Et homo dicacissimus carminibus vindicaret.] Ea caussa est, quapropter suadet Socrates apud Platonem in Minoë, meritis ac benivolentia gratos Poëtas omnino esse reddendos. sed satius erit, quam me, eumdem audire: Διὸ καὶ σὺ, ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῇς, εὐλαβὴς εἴης, καὶ ἄλλος πᾶς ἀνὴρ, ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμος εἶναι, μηδέποτε ἀπεχθάνεσθαι ἀνδρὶ ποιητικῷ μηδενί. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα δύνανται ἐς δόξαν, ἐφ' ὁπότερ' ἂν ποιῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εὐλογοῦντες, ἢ κατηγοροῦντες. *Quam ob caussam & tu, o vir optime, & unusquisque alius, cui bona existimatio curae est, si modo sapitis, diligenter cavere debetis, ne poëticum hominem infensum aliquem habeatis. Poëtae quippe vim maximam in utramque partem, & ad laudandum, & ad vituperandum, habent.* Quo item facit illud cap. XCVI. *Maledic illam versibus, ut habeat pudorem.*

Jurat Eumolpus verbis conceptissimis.] Arbiter cap. CXXXIII. *Tetigit puer oculos suos, conceptissimisque juravit verbis.* Ubique est, dictatis verbis à deferente jusjurandum. Id Silii Italici est lib. X.

. . . *Dictataque jurant*
Sacramenta Deis. . . .

Exemplum autem insigne exstat ejuscemodi jurisjuran-

(E e)

randi apud Plautum Rudente v. III. Sed de his abunde jam Brissonius lib. VIII. de Formulis, Cognatus in Adag. & Budaeus in adnotat. ad Pandectas.

Cap. CXIV. *Velaque tempestati subducunt.*] *Vela subducere*, nauticum est. Julius Caesar lib. IV. de Bello Alexandr. *Quod ubi conspexit, celeriter vela subduci, demittique antennas, jubet.* Quod itaque factum tunc potissimum, quum ventus pelago irascebatur. Sic etiam Ovidius lib. II. Metamorph. qui locus sic probe scribendus:

Ardua jam dudum dimittite cornua, rector
Clamat, & antennis totum subducite velum.

Postquam spes omnis manifesto evolavit.] Fidem hic Bourdelotio habuimus, ita ex nescio quis MSS. codd. locum reponenti. icciro necessario duximus, praeferendam fore scripturam prae altera haud indecenti, quae tamen emendatione tantum Franc. Pithoei nitebatur, *postquam maris aestus convaluit*, in qua etiam & hocce insuper incommodi, quod non scilicet contextus repleretur hiatus.

Supinas porrigit manus.] Quae *supinae manus*, supra jam patefacimus ad verba cap. XVII. *Protendo igitur ad genua vestra supinas manus.* quod vide.

Vestem illam divinam.] Ipsius nempe Isidis, cujus indubie simulacrum in puppi navis ei sacrae. Ubi nescio quid ego jam pridem comminiscebar de peplo illo, cujus apud Lutatium, Statii Scholiastem, mentio verbis istis ad X. Thebaid. vers. 56. *Peplum est vestis candida, aureis clavis picta, sine manicis, quod simulacris fiebat. Sed hoc peplum primum ab Atheniensibus institutum, quod matronae suis manibus faciebant, & inter triennium numinibus offerebant.* videlicet Minervae, ut puto, primitus Panathenaeis. Et pariter haud incommode Arbitri locum capi posse existimabam de peplo eo, quem Panathenaica navis, Minervae adparata, pro velo habebat. de ipso sic Suidas scriptum reliquit: Ἰδίως παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις πέπλος τὸ ἄρμενον τῆς Παναθηναϊκῆς νεώς. ὃν οἱ Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον τῇ Ἀθηνᾷ διὰ τετραετηρίας. *Apud Athenienses peplus proprie dicebatur velum Panathenaicae navis, quam Athenienses quarto quoque anno instruebant Minervae.* & Philostratus lib. II. de vit. Sophist. in Herode. Κἀκεῖνα τῶν Παναθηναίων τούτων ἤκουον, πέπλον μὲν ἀνῆφθαι τῆς νεὼς, ἡδίω γραφῆς, σὺν οὐρίῳ τῷ κόλπῳ· δραμεῖν δὲ τὴν ναῦν οὐχ᾽ ὑποζυγίων ἀγόντων. *Illa de Panathenaeis audivi velum e navi esse suspensum, jucundius pictura, cum sinu prospero, navimque, nullis trahentibus jumentis, incurrisse.* Nec ea illa Minerva reluctabitur, abhorrebitque ab hocce cum Iside commercio. Multiplex namque Isidis numen quondam habitum: eaque propter *deorum* ei, *dearumque faciem uniformem* dedit Appuleius; ipsamque *multiformi specie, ritu vario, nomine multijugo, totus venerabatur orbis.* quo facit & MYRIONYMA ISIS, in titulo marmoreo; & illud alibi laudatum, UNA QUAE ES OMNIA DEA ISIS. Unde & ad illam pertinere simulacrum illud, quod in de Dea Syria describit Lucianus, licet animadvertere. Ejus verba sunt: Καὶ τὰ ξύμπαντα, ἀτρεκέϊ λόγῳ, Ἥρη ἐστί· ἔχει δέ τι καὶ Ἀθηναίης, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Σεληναίης, καὶ Ῥέης, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Νεμέσιος, καὶ Μοιρέων. *Nam in universum quidem, quod vere dixeris, Juno est: caeterum habet quippiam & MINERVAE, & Veneris, & Lunae, & Rheae, & Dianae, & Nemesis, & Parcarum.* Expertim autem apud eumdem Appuleium de se ipsa Isis magnifice profatur: *Hinc autochthones ATTICI me Cecropiam MINERVAM nominant.* Nec tempore consecrationis navigia illa differre, constabit conferenti. De Isiaco ita ipse Milesiarum scriptor: *Diem, qui dies ex ista nocte nascetur, aeterna mihi nuncupavit religio: quo, sedatis hibernis tempestatibus, & lenitis procellosis fluctibus, navigabili jam pelago, rudem dedicantes carinam, primitias commeatuum libant mei sacerdotes.* De Palladio vero sic in Ciri Virgilius:

Quum levis alterno Zephyrus concrebuit Euro,
Et prono gravidum provexit pondere cursum.

Quod signanter de parilissima anni tempestate susceptit Turnebus lib. XXVIII. Advers. cap. 5. quum nimirum, hyeme jam exacta, flare incipit Favonius, ac mare, quod ante clausum erat, aperitur, incipitque navigatio exerceri. Praeterea pretiosum plane fuit & velum illud, ac plures in eo erant intertextae picturae, atque varia Palladis exprimebantur facinora, ut Virgilius opere laudato ostendit, ac plures, quos in Panathenaeis retulit Meursius cap. XXVIII. Nec diversum ab eo prorsus velum Isiacum, (*carbasum* Appuleius adpellat,) in quo & litterae intextae agnoscuntur, *votique* navigii rationem reddentes. Sed forte inquis, obstare nostro commento, quo minus ejusdem numinis sit utrumque navigium, quod Isidis singulis annis redderetur pelago, Panathenaicum vero, quod proprio veluti jure sibi vindicat peplum, quinto tantum anno, hoc est, majoribus Panathenaeis. Sed me Hercules, inquam ego, perridiculum est, diversis in regionibus velle, licet *unicum numen* sit, ut ait Appuleius, quum id tamen sub diversis nominibus colatur, ut ejusdem & ipsimet prorsus ritus exactissime ferventur. Quod quamquam satis superque foret delicatissimo scrupulo removendo, proferam insuper disertum mihi testem, qui minoribus Panathenaeis, hoc est, quotannis, aperte prodat, solitum peplum deduci. Is est Scholiastes Aristophanis, in hunc modum adfirmans in Equitibus [v. 563.] Ἐπεσκευάζετο μὲν ὁ πέπλος καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτὸν, καὶ ἐπομπεύετο ἐν τοῖς Παναθηναίοις. *Conficiebantur igitur quotannis peplus, & in Panathe-*

thenaeis deducebatur. Si vera ergo isthaec mens Arbitri fuit, tunc enim *καταχρηστικῶς divinam vestem* vocavit velum illud pretiosum, Isidique consecratum.

Sistrumque.] Vel hinc Scioppii opinationi accederet non leve tutamen. nam Isis olim sistrum in dextra gerens effingebatur, pariterque ejusdem sacerdotes ipsum in pompa gestabant, quatiebantque, unde dicti *sistrati*. Formam autem ejus ex Appulei descriptione licet intelligere lib. XI. ubi Isidem è mari emergentem depingit floridissime: *Nam dextera quidem ferebat aereum crepitaculum, cujus per angustam laminam in modum balthei recurvatam trajectae mediae paucae virgulae, crispante brachio tergeminos jactus, reddebant argutum sonorem.* Mirifice enim isthaec descriptio cum sistri imagine convenit, quae apud Gruterum est, inscriptionum in opere pag. 82. num. 3. & 4. tu confer, & sistri antiquorum formam penitissime percipies. Materiam vero nec minus clare praebebit ipsus Madaurensis scriptor ibid. *Magnae religionis terrena sidera, aereis, & argenteis, immo vero aureis etiam, sistris argutum tinnitum constrepentes.* Haud igitur Encolpio *sistrum* quoque praeda contemnenda, quum suspicari proclive sit, neutiquam navigio Isidis, *muneribus largis*, ut inquit Appulejus, onusto, aurea, argenteaque sistra defuisse. Itaque nihil jam mirum, si paullo post incontanter polliceatur, *numos in praesentem* illum *usum Deûm Matrem pro fide sua reddituram.* quorum mentem verborum nos suo loco explicamus.

Redde navigio.] Cave autem confundas navigium illud, quod expilatum fuisse prodidit Licas cap. praeced. cum hocce, de quo nunc sermo. diversa quippe plane sunt, ut ex dictis fat constat. hocce viri Tarentini est, illud Isidis erat. Religione vero haud prorsus absimilia fuere; Licae namque istud sacrum erat Minervae, ut ex ejus tutela jam vidimus, quod numen cum Iside promiscuum.

Et illum quidem vociferantem in mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque hausit.] Non sine horrido religionis respectu hocce prolatum à Petronio, qui pinsquam anili superstitione imbutum exhibet sese toto in Satyrico. Tale ejus ingenium fuit, qui istiusmodi deorum originationem mortalibus adferuit in fragmentis.

Primus in orbe deos fecit timor.

Repetendum ergo illud cap. CVI. ut clareat commentum: *Ita vide ut prosit*, verba Licae sunt, *illis ignosci, quos ad poenam ipse Deus deduxit. Quod ad me attinet, non sum crudelis, SED VEREOR NE, QUOD REMISERO, PATIAR.*

Repetitumque infesto gurgite procella circumegit, atque hausit.] Vortice, sive marina vertigine, Licam haustum, Arbiter innuit, nam. ut Quinctilianus inquit lib. VIII. cap. 2. *Vortex est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur.* Τυφὼν Graecis dicitur, *praecipua navigantium pestis*, Plinio auctore lib. II. cap. 48. Vide ut transferat D. August. lib. IV. Confess. cap. 14. Hinc veram originationem duco vocis nostrae, nemini usque adhuc animadversam. Cincinnulos nempe ante aures dependulos, ingenioque suo, vel arte, anulatim contortos, circumactosque pari ratione non dubio, *Tuphos*, vocamus. Ast elegantem insuper Silii nostri imaginem adpingo parilissimae vertiginis, de flumine canentis Druentia lib. III.

----- Correpta sub armis
Corpora multa virûm spumanti vertice torquens
Immersit fundo.

Et ultimum hoc gaudium, fatis properantibus, rape.] Epicurea isthaec παραίνεσις est, quae pluribus adeo antiquorum adrisit, ut eo potissimum scilicet, quod in vicinia mortis essent constituti, largiuscule genio indulgendum esse, existimarent. Eadem Anacreontis mens in istis versiculis.

Ἐγὼ δὲ τὰς κόμας μὲν,
Εἴτ᾽ εἰσὶν, εἴτ᾽ ἀπῆλθον,
Οὐκ οἶδα· τοῦτο δ᾽ οἶδα,
Ὡς τῷ γέροντι μᾶλλον
Πρέπει τὸ τερπνὰ παίζειν,
Ὅσῳ πέλας τὰ μοίρης.
At, an comae supersint,
Defluxerint an omnes,
Hoc nescio; sed illud
Certo scio, decere
Senem, hoc magis vacare
Amoribus, jocisque,
Quo mors magis propinquat.

Ea causa ergo est, quod *ultima* illa *gaudia* velut *rapi* viderentur. Plane hic Petronius, & planius adhuc Martialis lib. VII. Ep. 46.

Vive velut rapto, fugitivaque gaudia carpe.

Item, quod illae, quae rapiuntur, voluptates gratiores interdum judicentur. Exin Leander sic apud Ovidium Boream adfatur in Epistola ad Heronem:

GAUDIA RAPTURO si quis tibi claudere vellet
Aërios aditus, quo paterere modo?

Plinius itidem, *rapere vitam*, pro deliciosissime aetatem exigere, dixit lib. XIV. cap. 22. de potantibus loquens in venientem usque diem: *Rapere se ita vitam praedicant, quum priorem diem quotidie perdant; immo vero & venientem.*

Fatis properantibus.] Itidem est in priscis marmoribus: FATIS URGENTIBUS. *Properare* tamen *fatum*, dictum de illo antiquis scriptoribus invenio, qui, quum esset in mortis vicinia constitutus, ipsam quasi accersere videtur,

detur. Sic Seneca tragicus in Hercule furente:

Quid juvat durum properare fatum.

Ovidius Halieutico:

---- *Atque suo properat sibi robore fatum.*

Etiam & ipsa *fata properare* dicebantur, uti nunc Arbitro, pariter ac Lapidi veteri:

HEIC VIRIDIS AETAS CUM FLORERET ARTIBUS,
CRESCENTI ET AEVO GLORIAM CONSCENDERET,
PROPERAVIT HORA TRISTIS FATALIS MEA.

Festinata itidem *fata* Martiali sunt Epig. 88. lib. IX.

Festinata sui gemeret quum fata Severi
Silius.

Contra Horatius de Maecenate ab inclementia Saturni Jovis benignitate servato lib. II. Carm. 17. dixit:

---- *Volucrisque fati*
Tardavit alas.

Meaque tunica contectus.] En quod cap. XI. *vesticontubernium* vocavit. ubi nos ejus consortii plusćula exempla congessimus.

Exseruit ad osculum caput.] Id est, ad os rejecit usque tunicam à capite, qua totus erat contectus. *Osculum* parvum os est, nam diminitivum ab ore. sic de ipso Gitonis ore infra cap. CXXVII. *Ex cujus osculo pendes?* Elegans vox est, elegantioribusque scriptoribus haud infrequens. Pluries ea utitur Petronius, nec absuit in emendatissimae illa Circes descriptione cap. CXXVI. *Osculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit.* Plene vero in nostra Sirene. Sic Plinius etiam lib. XXVIII. cap. 2. *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus.* Id Appulejus ita in Apologia protulit: *Adorandi gratia manum labris admovere.* Hinc ergo disces, quanta Martialis proprietate locutus, quum labia, sive labella, puellae septennis *oscula* adpellavit lib. XI. Ep. 92.

Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi,
Nec data sunt nigris tota labella rogis.

Eadem ratione & Caelius Aurelianus Medicus lib. V. Tardar. Pass. cap. 6. *osculum vesicae*, dixit, pluresque usurparunt alii. Ast postea pro savio crebriter sumtum fuit *osculum*, uti vicissim *savium* pro ore parvo, elegantique. Plautus Rudente Act. II. sc. II.

---- *Tum quae indoles in savio est?*

Sic & Appulejus lib. III. Metamorph. & Virg in Catal.

Aut praeteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit.] Inhumanum quippe prorsus habitum, inhumatum corpus praeterire, quod saepius repetitum, vulgoque notum, caussae non item. Plures ego invenio, itaque conligo, & refero. Prima vulgatior est, ab Homeroque petita, ac non semel, ut puto, ab ejus interpretibus, Virgilioque, qui ab ipso mutuatus est, in librumque VI. divini operis transscripsit, memorata. Animas enim eorum, qui sepulti non erant, Charon portitor transmittere non quiverat, sed vagari credebantur in ripa, ac diris interea modis misere torqueri. Plane hoc ex Homero constat lib. 4. Iliad. ubi dormientem Achillem adloquitur Patrocli anima. Virgilius autem pluries tetigit, apertius vero VI. lib. quum ad Aeneam profatur Sibylla:

Haec omnis, quam cernis, inops, inhumataque
turba est. &c.

Addam insuper & Heliodori locum elegantem ex lib. II. pag. 67. Ed. Bourdel. pluresque praetermittam ob fastidium. Verba Theagenis sunt, vocem Charicliae animam defunctae errantem esse suspicantis: Ὁ δὲ οὐδὲν ταραχθεὶς ὑπήκουσέ τι, καὶ ἥξω, φιλτάτη ψυχὴ, ἔλεγεν· εὔδηλος εἶ περὶ γῆν ἔτι φερομένη. τὸ μὲν, διότι τοιούτου σώματος, ὃ πρὸς βίαν ἐξηλάθης, ἀποσπᾶσθαι οὐ φέρεις· τὸ δὲ, διὰ τὸ ἄταφον ἴσως ὑπὸ νερτερίων εἰδώλων εἰργομένη. *Ille autem nil territus audivit, &: veniam, carissima anima, dicebat. Manifestum praebes argumentum, te adhuc supra terram ferri: partim quod à tali corpore, ex quo per vim expulsa es, discedere sine molestia non possis: partim quod, quia sepulta non es, fortassis ab infernalibus umbris arcearis.* Sed de caussa isthac satis. Aliam vero prodidit Onosander Strategici cap. 36. quae potissimum ad imperatores spectat, qui tam gnaviter olim defunctorum corpora sepulturae mandarunt: Ὁσία μὲν γὰρ καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀποιχομένους εὐσέβεια, ἀναγκαία δὲ καὶ ἡ πρὸς τοὺς ζῶντας ἀπόδειξις. ἕκαστος γὰρ τῶν στρατευομένων ὡς αὐτὸς ἀμεληθησόμενος, εἰ πεσὼν τύχοι, παρ' ὀφθαλμοῖς ὁρῶν τὴν τύχην, καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος καταμαντευόμενος, ὡς οὐδ' αὐτὸς εἰ τεθναίη ταφησόμενος, ἐπαχθῶς φέρει τὴν ἀτυμβευσίαν ὕστερον. *Sancta enim haec, & religiosa circa eos, qui sic obierunt, pietas est, ejusque necessaria inter superstites demonstratio. Exenim unusquisque militum sibi ante oculos ponit, eodem modo se, si forte in bello ciceiderit, ludibrio despectuique fore; & insepultum se remansurum praesagiens, mortis honore carere, non ferendam putat contumeliam.* Aliam & Seneca in fragmentis: *Non enim defunctorum caussa, sed vivorum, inventa est sepultura; ut corpora, & visu & odore foeda amoverentur; alios terra obruit, alios flamma consumsit, alios lapis ossa redditurus inclusit. Non defunctis, sed nostris oculis, parcimus.* Verum enim vero, *humanae conditionis consortium est*, quae potior mihi religiosae illius necessitudinis caussa semper fuit visa. exindeque obortum, ut, illud officium exhibere, adpelletur *humanitas.* Quum cadaver enim inspicimus, nostrum necessario ineluctabile fatum refricatur; itaque propritim nostrae videmur forti consulere, quum al-

alteri nimirum illam praestamus pietatem, cujus & ferae non raro mira specimina praebuere. De elephantis sic Aelianus lib. v. de animal. tradidit cap. 49. Οὐκ ἄρα ἐλέφαντα θεασάμενος ἐλέφας νεκρὸν οὐκ ἂν παρέλθοι μὴ τῇ προβοσκίδι γῆν ἀρυσάμενος καὶ ἐπιβαλὼν, ὁσίαν τινὰ ἀπόρρητον ὑπὲρ τῆς κοινῆς φύσεως τελῶν, καὶ φεύγων ἄγος· εἶναι γὰρ τὸ μὴ δρᾶσαι τοῦτο ἐναγές. *Elephantus, quum alterum perspexerit mortuum, non praeterit, quin humum proboscide haustam, veluti sancta, & mystica quadam ceremonia, injiciat,* COMMUNEM NATURAM *miseratus mortuo parentans, ut ne aliquid impie committat: nam, hoc quidem ipsum non facere, execrabile ducit.* Ideo, *justa persolvere*, jure id antiqui vocarunt. quippe redderetur enim sic, quod necessario communi naturae deberi videbatur. Curtius ita lib. iv. loquitur: *Alexander corpori uxoris ejus justis persolutis*, &c. D. Ambrosius in laudatione Theodosii: *Theodosio patri justa persolvit.* Ac plures alii.

Tralatitia humanitate] Inhumanitate vero non tralatitia lectionem hunc sollicitant, qui scribere tentant, *tralatitia humatione.* ubi jam, *lapidabit*, abundaret. Adlusit in *tralatitia* ad genus funeris, *tralatitium* vocatum. quod ἀξιόθεον erat, & perfunctorie exhibitum, seu *lapidatio* est. de illo Kirchmannus lib. i. de Funer. Rom. cap. 4. & Gutherius lib. i. de Jure Manium cap. 20.

Iratis etiam fluctibus imprudens arena componet.] Explicat Quinctilianus Declam. vi. *Corporis projecti: Non sepelies? vide, quaeso, ne dum litigas,* ARENAM FLUCTUS AGGERET. Plura ibidem opportuna.

Patior ego vinculum extremum.] Adlusit etiam hic dubie procul ad morem veterum, quibus, morti nimirum proximos amplecti, consuetum. Cic. Orat. v. in Verrem: *Matresque miserae pernoctabant ad ostium carceris, ab extremo complexu liberorum exclusae.* Hocce Romanis in usu fuisse notarunt jam alii. Observo ego itidem & Graecis. Theagenes sic apud Heliodorum deflet Chariciam lib. ii. pag. 63. dum defunctam esse autumat: Προαφῄρηταί με καὶ τὰ τελευταῖα περιβαλεῖν. ἐσχάτων φιλημάτων, καὶ ἀψύχων, ἀπεστερήθην. *Erepta est mihi facultas extremi complexus: ultimisque osculis & exanimibus orbatus sum.* Juvant plane & sequentia commentum: *Et veluti lecto funebri aptatus*, &c.

Veluti lecto funebri.] Propritim, nam pheretri genus *lectica* & *lectus*; honestiorum tamen cadaverum. Seneca P. lib. vi. Cont. 6. *Versae sunt in exsequias nuptiae, genialisque lectus mutatus in funebrem.* Propertius *mortiferum* vocavit lib. iii. El. 13.

Namque ubi mortifero jacta est fax ultima lecto.

Et saepius alias. Sic & *torus* usurpatur passim. Ipse Elegiographus lib. ii. El. 13.

Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.

Ovid. lib. viii. Metam. Virgilius, plures.

Exspecto mortem jam non molestam.] Immo potius, juxta Ethnicorum errorem longe turpissimum, exoptandam maxime. Enimvero animam in amatoriis amplexibus exhalare, ut summum videlicet bonum à suis diis impetrabant olim. Sic exsertim de Pindaro, Graecorum Lyricorum principe, memoriae prodidit Hesychius Milesius: Πίνδαρος ὁ Λυρικὸς αἰτήσας τὸ κάλλιστον αὐτῷ δοθῆναι τῶν ἐν τῷ βίῳ, ἀθρόον ἀπέθανεν ἐν θεάτρῳ, ἀνακεκλιμένος εἰς τὰ τοῦ ἐρωμένου αὐτοῦ Θεοξένου γόνατα. *Pindarus Lyricus precatus deos, ut quod in vita maxime optandum sit, sibi darent, in theatro repentina morte exstinctus est, reclivi capite super amasii Theoxenis genua.* Quod ipsum tradiderunt Suidas, & Valerius Maximus.

Cap. CXV. *Audimus murmur insolitum.*] Sic Fulgentius lib. de Virgiliana Continentia: *Nam ecce ad me etiam ipse* (Virgilius) *Ascraei fontis bractamento saturior advenit; quales vatum imagines esse solent, dum, adsumtis ad opus conficiendum tabulis, stupida fronte arcanum quoddam latranti intrinsecus tractu submurmurant.* Hunc locum pridem Wouwerius laudavit, & Bourdelotius novissime; nihilominus tamen nos etiam exscripsimus, ut ejus inveterato morbo (laborat enim insigni) medicas adhiberemus manus. Ineptissimo, immo nullo, sensu, *latranti intrinsecus tractu*, omnes editi retinent. tu scribe, *rictu*, quae mira ioco illi vox, & ingenio scriptoris, & scripti, adpositissima. Emendatio, libere dicam, certissima est; pariterque, me hic esse de fide plagiarii mei vehementer suspectum.

Et sub diaeta magistri.] De *diaetis*, sive *zetis* multi. Apud nullum autem Petronii interpretem memoria de navium diaetis, de quibus nunc Arbitro nostro sermo. Insigne vero exemplum est, quod de Hieronis navi profert Athenaeus lib. v. Dipnosoph. In ipsa enim ἦσαν διαῖται τετράκλινοι τοῖς ἀνδράσι, τριάκοντα τὸ πλῆθος. *Dioetae erant numero triginta viriles quatuor lectis stratae*, praeter plures nautarum. Dicebantur, quibus & diaetarum custodia erat commissa, exinde *diaetarii.* Sic Ulpianus l. 12. §. 42. D. de Instruct. vel instrum. leg. *Sunt quidam in navibus, qui custodiae gratia navibus praeponuntur. ut* ναυφύλακες, *& diaetarii.* Ceterum, ut inquit Ovidius:

Carmina secessum scribentis, & otia, quaerunt.

Et Phaedrus de Simonide, inlustri poëta:

Victoris laudem cuidam pyctae ut scriberet,
—— —— secretum petit.

Unde apte jam igitur, si inter navis strepitus, secessum quaesiverit Eumolpus. nam, ut recte dixit Horatius lib. ii. Ep. ii.

Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos,
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?

Quasi cupientis exire belluae gemitum.] Ut prorsus spuriam rejiciendam esse lectionem istam, censebat Frid. Lindenbruchius, & ejus loco substituendam, *Quasi rugientis ex ira belluae gemitum.* perperam, & omnino edita scriptura retineri debet. Imprudentibus namque murmur illud poëticum gemitus belluae alicubi clausae videbatur, ac proinde exire cupientis.

Persequuti igitur sonum.] Summa cum elegantia expressit hoc Valerius Flaccus, de Alcide & Telamone loquens in Argon. lib. II. vers. 454.

Attoniti pressere gradum: vacuumque sequuntur
Vocis iter: jam certa sonat, &c.

Sic Virgilius de Polyphemo caecutiente, inter undasque auditu classis Trojanae cursum captante lib. III. vers. 669.

Sensit, & ad sonitum vocis vestigia torsit.

Plautus item Rudente Act. I. sc. IV. 32.

Consequamur gradu vocem. ubi es?

Membranaeque ingenti versus ingerentem.] Videtur nunc Arbiter exprimere voluisse totum poëtam illum in eo poëmatio conficiendo. Licet fortasse haud incommode locus possit intelligi de ipso in mundum jam referente versus illos ex ceratis tabellis, aut palimpsesto, ubi prius notarat, ac deleverat, quae displicuissent. Moris namque illud fuit atrocis stili scriptoribus, in tabulis nempe ceratis, quae facile deleri poterant, tunc primum, quum opera meditabantur, tumultuario scribere. Exinde postea, quando nimirum erant in lucem proferenda, efferre in membranas, quae plane mundo erant aptiores. Totum hocce perspicue docet Horatius principio Sat. III. lib. II.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quaeque retexens,
Iratus tibi, quod vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas, &c.

Unde & Catullo illuxit Torrentius Carm. 22.

Puto esse ego illi millia, aut decem, aut plura,
Perscripta: nec sic, ut fit, in palimpsesto
Relata; chartae regiae, novi libri;
Non umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, &c.

Fallitur autem omnino, qui de librorum tegmine hunc cepit locum. notissimum enim nobis est, quid *membrana directa plumbo*, quando & pueris auxilio similes sunt primas litteras formantibus. Habuere praeterea & Poëtae antiqui ad parietes, & grabatorum pluteos, ceratas tabellas, in quas, confestim ac offerrentur, repentinas effunderent commentationes, ne laberentur memoria. Quod Horatius ibidem docet, & alii, quos jam olim in adversariis congesseram. Recte autem, me Hercules excogitatum illud. lecti quippe meditationibus poëticis gratum saepe praebuere secessum. Ea mens Ovidii est III. de Arte, nescio an alicubi notarint quantum est criticorum:

Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi:
Contempto colitur lectus & umbra foro.

Itemque Persii Sat. I. 120.

Nec pluteum cedit, &c.

Ast pluteus aptissimus denique dicto jam usui, quippe qui tabula erecta erat ad unum latus lecti cubicularis, nam ad alterum sponda nuda erat. Aperte hocce ex Martiale colligitur Epig. 91. lib. III.

Exciduntque senem, spondae qui parte jacebat,
Namque puer pluteo vindice tutus erat.

Ad cujus inlustrationem nimis quam adpositum est illud veteris interpretis Persii ad Satyr. I. *Sponda est exterior pars lecti, pluteus interior.*

Mirati ergo, quod illi vacaret in vicinia mortis poëma facere.] Graphice & hic prurientium poëtarum ingenium repraesentat, ubi & Ovidii vere poëticum signanter effinxisse, illum ob oculos tenens, quum haec scriberet Arbiter, facile probabitur illi, qui vel primoribus labris delibaverit tantum ejus Tristium libros. Confer nunc inter alios huncce parissimum locum lib. I. El. X.

Littera, quaecumque est toto tibi lecta libello,
Est mihi sollicito tempore facta viae.
Aut haec me, gelido tremerem quum mense Decembri,
Scribentem mediis Adria vidit aquis.
Aut, postquam bimarem cursu superavimus Isthmon,
Alteraque est nostrae sumta carina fugae.
Quod facerem versus inter fera murmura ponti,
Cycladas Aegaeas obstupuisse puto.
Ipse ego nunc miror, tantis animique marisque
Fluctibus ingenium non cecidisse meum.
Seu stupor huic studio, sive est insania, nomen:
Omnis ab hac cura mens relevata mea est.
Saepe ego nimbosis dubius jactabar ab haedis:
Saepe minax Steropes sidere pontus erat.
Fuscabatque diem custos Erymanthidos ursae:
Aut Hyadas seris hauserat auster aquis.
Saepe maris pars intus erat: tamen ipse trementi
Carmina ducebam qualiacumque manu.

Or-

Orcam mugientem.] *Orcam*, aut *poltam*, mugientem potius est indubie, quam *porcam*. Porcis namque ullis nemo unquam mugitum dedit. *Quirritare* ipsorum proprium est, & *grunnire*, auctore Ovidio, sive quisquis ille est auctor Philomelae: etiam *grundire*, Claudio lib. XV. Annal. Juvenal. Sat. XV. Quod autem editio illa Parisiensis, saepius laudata, hic addit, *mugientem, cui & adjungatur freneticus*, nihil prorsus faciendum. eique fragmenticulo ideo pepercimus.

Utcumque curati tristissimam exegimus noctem.] Parissimus est Plinii Junioris locus, cui & suppetiatum venit nunc Arbiter, ut veram tandem lectionem tueri possit Ep. 2. lib. VI. *Curatis utcumque corporibus, suspensam dubiamque noctem spe ac metu exegimus*. In nonnullis editionibus male, *mentem*, legitur. Rursus Petronius cap. XXVI. similiter locutus: *Abjecti in lectis sine metu reliquam exegimus noctem.*

Viventibus oculis.] Haec est antiqua scriptura, & vulgatior, quapropter & pluris habenda. *Viventibus* ergo, hoc est, vividis, & adtente acuteque intuentibus. Plures vario scripserunt, *niventibus*, *diligentibus*, *liventibus*, *nictantibus*. ast, si mutationi locus, principem sibi vendicaret indubitanter, *bumentibus*. Sic Ovidius 11. Metam. vers. 463. locutus:

> ----- *Sustulit illa*
> *Humentes oculos.* -----

ac plures alii. Inde & contrarium memorabile quoque scriptoribus antiquis, uti Papinio in Epicedio patris:

> *Nunc etiam labente manu, nunc lumine sicco.*

Haec vota magnarum cogitationum.] Sic *vota* supra usurpavit cap. XCIV. *Eumolpe, jam malo vel carminibus loquaris, quam ejusmodi tibi vota proponas*. Bona illa videlicet sunt, quae sibi promittunt homines, animoque concipiunt. Hispani vocant *Intentos*, *Propositos*. Tota autem illhacc est, (quod semel hic moneam) paraenetica ad tyrannum principem suum declamatio, apta vero sub impotente Lica simulatione. Plane enim, ut ipsam proxime premeret, illa addidit: *sed non sola mortalibus maria hanc fidem praestant, illum* &c.

En homo quemadmodum natat.] Supinus indubie, ex doctrina Plinii cap. 7. lib. XVII. magni operis: *Virorum cadavera supina fluitare, feminarum prona: velut pudori defunctarum parcente natura.* Idem etiam Solinus cap. Polyhistoris 5. Et Arbiter id innuere videtur, quum agnitum Licam Encolpio inquit, simulac ad terram cadaver adpliciut: *Adhuc tamquam ignotum deflebam, quum inviolatum os*, &c. Cur autem post quid temporis cadavera aquis innarent, quaesierunt plures. tu vero inprimis adi Cardanum de Variet. lib. VIII. cap. 44. & Lemnium de Miraculis naturae cap. 6. lib. II.

Adhuc tanquam ignotum deflebam, quum inviolatum os fluctus convertit in terram.] Germanus Ovidii locus de re gemina germana, nimirum de fluitante Ceyce 11. Metamorph. vers. 719.

> *Quis foret ignorans, quia naufragus, omine mota est.*
> *Et TAMQUAM IGNOTO LACRIMAS DARET, heu miser, inquit,*
> *Quisquis es, & si qua est conjux tibi! fluctibus actum*
> *Fit propius corpus*, &c.

Non tenui igitur diutius lacrimas.] Parissime supra cap. XXIV. *Non tenui ego diutius lacrimas.* Addo insuper, & istud fulcimento esse supra *bumentibus oculis*. nam, quum leviter Encolpii animum misera tetigisset naufragi fortuna, humentibus tantum oculis maris fidem quiverat inspicere; minime vero, quum Licam esse cognovit: immo lacrimas largiter effudisse, nunc Arbiter inquit.

Ubi iracundia tua, ubi impotentia tua?] Utrumque etiam Boëtius conjunxit inlustri illa sententia Met. 4. lib. 1. de Consolat.

> *Nec speres aliquid, nec extimescas;*
> *Exarmaveris impotentis iram.*

Culte admodum ad maria transtulit Catullus elegantissimo Phaseli carmine:

> *Et inde tot per impotentia freta*
> *Herum tulisse.*

Ast apud Valerium Maximum lib. 9. *de Superbia & Impotenia* caput est, ubi plura continentur exempla.

Ite nunc, &c.] Εἰρωνικῶς. hocce dictum est, non παραινετικῶς. qui figuratus loquendi modus mystis purioris idiomatis hand olim infrequens. Sic apud Ovidium Dejanira Herculem adloquitur in Heroid.

> *I nunc, tolle animos, & fortia facta recense.*

Sic & Juvenalis Sat. VI.

> *I nunc, & dubita, qua sorbeat aëra sanna Tullia.*

Et sententia illa inlustri Sat. XII. vers. 57. quam, quod & materiae opportuna est, refero libens:

> *I nunc, & ventis animam committe, dolato*
> *Confisus ligno, digitis à morte remotus*
> *Quattuor, aut septem, si sit latissima taeda.*

Ita & alias, nec non & plures alii.

Patrimonii sui rationes inspexit.] Seneca Consol. ad Helviam cap. X. de Apicio famoso gulone inquit: *Quum sestertium millies in culinam congessisset, quum tot congiaria principum, & ingens Capitolii vectigal, singulis comessationibus bausisset,*

fiſſet, aere alieno oppreſſus rationes ſuas tunc primum coactus inſpexit. Hiſpanis inde, *La cuenta, y Raçon*, dicitur.

Illum diis vota reddentem penatum ſuorum ruina ſepelit.] Sex fratrum prorſus videtur fatum deſignare, qui, quum domum ex longa peregrinatione belioque rediſſent, aedium lapſu obruti ſunt, vota, uti ſuſpicari omnino conſentaneum eſt, Diis Tutelaribus reddentes. Eventus enim inſignis titulus exſtat, quem quod ſupra cap. CXI. integrum exſcripſimus, nunc tantum, quae huc ſpectant, excerpere viſum eſt.

QVAE (mater) HOC ME CONDO MONIMENTO
NE OBRVTIS DOMVS LAPSV FILIIS SEX,
QVOS P. SCIPIO PATRIIS
CAMERTIBVS A SALO ET LIBYA
INCOLVMES RESTITVERAT,
IN DESOLATA ORBITATE SVPERSIM.

Ille vehiculo lapſus properantem ſpiritum excuſſit.] Elegans monumentum antiquum in vinea Julii III. Pont. Max. hocce teſtatur:

AEMILIA FELICITAS PIA
VIXIT ANNIS XXXV. EX HIS
PERTVLIT CVM AEMILIO
PARNASO ANNO Ñ XXIII.
PEREGRINATIONIBVS
VARIIS ET CREBRIS FIDE
ADFECTIONE INCOMPARABILI. HAEC VEHICVLO
EVERSA VIA HOSTIENSI
III. KAL. FEBR. OBIIT.
HVNC TITVLVM
POSVERVNT
L. AEMILIVS PARNASVS
MARITVS EIVS ET IVNIVS
NICERO FRATER EIVS.

At enim fluctibus obruto non contingit ſepultura.] Hinc jam de multiplici cadaverum ſepultura ſermo eſt, quum modum Arbiter fecerit mortis generibus. Injuria tamen interpretes confundunt. Aſt locus iſte amplectitur utrumque, & interitus acerbum genus, & inhumanum ſepulturae. De utroque ergo audi ſententiam Ciceron. In Tuſc. Quaeſt. lib. I. cap. 44. *Exſecratur luculentis ſane verſibus apud Ennium Thyeſtes, primum ut naufragio pereat Atreus. durum hoc ſane: talis enim interitus non eſt ſine gravi ſenſu. Illa inania:*

---- Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis,
Eviſceratus, latere pendens, ſaxa ſpargens tabo,
Sanie, & ſanguine atro.

Non ipſa ſaxa magis ſenſu omni vacabunt, quam ille latere pendens. Idem quoque ſenſerunt alii. Sic Vegetius lib. V. de Re Milit. *Inter tanta tamen mortium genera, qui acerbiſſimus caſus eſt, abſumenda piſcibus inſepulta ſunt corpora.* Idemmet Ovidio animus eſt lib. I. Triſt. El. II. aliiſque non paucis. Non vulgaris vero ratio eſt, cur videlicet in aquis interire vehementer ex antiquis nonnulli formidarunt; ipſamque ex Homeri ſchola profluxiſſe, adferrit Syneſius Epiſtola ad Euoptium fratrem. Animam ignem eſſe, credebant. ſic apud Varronem Zenon Citieus ſentit lib. IV. L. L. *Animalium ſemen ignis, qui anima, & mens.* Ea propter exſtingui inter undas & anima credebatur, ipſoſque admodum & corporis terrebat, & animae interitus. Perſpicue Syneſius rem aperit: locum ideo, etſi longiuſculum, non gravabor adſcribere: Ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς δεινοῖς, ὄμνυμί σοι θεὸν, ὃν φιλοσοφία πρεσβεύει, τὸ Ὁμηρικὸν ἐθορύβει ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἴη, τὸν καθ' ὕδατος θάνατον ὄλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γάρ ἐστιν ὅπου τῶν ἐπῶν·

Αἴας δ' ἐξαπόλωλεν, ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ·

τὸν ἐν θαλάττῃ ἀκριβεστάτην ἀπώλειαν εἶναι τιθέμενος. οὐδένα γοῦν ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἕκαστον ἀποθνήσκειν,

—— Ἄϊδος δ' εἰσεβεβήκει.

Ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δυοῖν νεκυίαιν ὁ μικρὸς Αἴας οὐδαμοῦ τοῦ δράματος εἰσενήνεκται, ὡς τῆς ψυχῆς οὐκ οὔσης ἐν ᾅδου. καὶ Ἀχιλλεὺς, ἀνὴρ εὐψυχότατός τε καὶ φιλοκινδυνότατος, ἀποδειλιᾷ πρὸς τὸν ἐν ὕδατι θάνατον, ὅν γε καὶ λευγαλέον καλεῖ. τούτους ἐλίττων τοὺς λογισμοὺς, ὁρῶ τοὺς στρατιώτας ἅπαντας ἐσπασμένους μαχαίρας· καὶ πυθόμενος ἐμάνθανον παρ' αὐτῶν, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄντας ἔτι πρὸς τὸν ἀέρα τὴν ψυχὴν ἐρυγεῖν. *Me vero in hiſce malis, juro tibi per deum illum, quem philoſophia veneratur, Homericum illud terrefaciebat; ne forte verum eſſet, mortem ſub aqua animae quoque interitum eſſe. dicit enim aliquo poëmatis loco:*

Interiit ſalſas Ajax quando ebibit undas.

Mortem in mari exitium eſſe acerbiſſimum, ſignificans. Nullum enim alium, ait, interiiſſe; ſed unuſquiſque moriens

----- migravit ad Orcum.

Adeoque duabus inferiis minor Ajax nuſquam tota fabula introducitur, quaſi ipſius apud inferos anima non exſiſtat. Et Achilles animi vir excelſiſſimi, & ad pericula ſubeunda projectiſſimi, mortem in aqua perhorreſcit, quam & pernicioſam vocat. Has ego verſans cogitationes, video milites omnes ſtringentes gladios: percontatuſque ex ipſis didici, optimum eſſe, dum adhuc in foris conſiſtant, animam in auras eructare. Ceterum ſepulturam plures parvi fecerunt. unus nobis pro multis Seneca ſit, qui inſuper Virgilium addit ſibi ſuffragatorem in Fortuit. Remed. *Inſepultus jacebis; quid aliud reſpon-*

respondeam, quam illud Maronis?

---- *Facilis jactura sepulcri.*

Si nihil sentio, non pertinet ad me jactura corporis insepulti: si sentio, omnis sepultura tormentum est.

An mora.] Nec *naturalem mortem* hic Arbiter intellexit, nec *mire* loco & *mora* scripsit, uti voluerunt docti. *Fluctuum* quippe jam memor fuit, nuncque de sepulturae, uti jam diximus, non mortium, differentiis agit. Docuit autem me, quae isthaec Petronii *mora*, Seneca meus gemino germano operis laudati loco: *Quid interest, ignis me, an fera consumat, an TEMPUS omnium sepultura?* Idem & Epist. 93. innuit illis verbis: *Quem saevitia projecerit, DIES condet.* Traho & huc Maecenatis versiculum:

Nec tumulum curo, sepelit natura relictos.

Plane vero in Octavio Minutius: *Quasi non omne corpus, etsi flammis subtrahatur, ANNIS tamen, & AETATIBUS, in terram resolvatur.*

Quicquid feceris, omnia haec eodem ventura sunt.] Scilicet, ut corpus possint sic penitus consumere, ut nihil ex ipso jam reliquum sit, vel levis nimirum pulvisculus. Unde jam vera constat inductio. *Ergo nihil interest, quae ratio periturum corpus consumat*, sive ignis, sive fluctus, sive tempus sit.

Ferae tamen corpus lacerabunt, tanquam melius ignis accipiat.] Ipsissimum de hac re Epicureorum aeque, atque Stoicorum, Cynicorumque, fuit quondam placitum. Petronius, ac Seneca plane sunt utrorumque secutulei. Itidem Diogenes, Cynici chori praecentor, haud sine joco, more suo, ac lepore apud Ciceronem in I. Tusculanar. cap. 43. *Durior Diogenes, & id quidem sentiens, sed ut Cynicus asperius, projici se jussit inhumatum. tum amici, volucribusne, & feris? Minime vero, inquit: sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. Qui poteris? illi: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit, nihil sentienti?* Vulgo tamen ignis prae aliis expetitus, & semicombustio adhuc praelata. Isthaec Ciceronis mens obscuro in loco ibidem cap. 44.

---- *Postquam ferae, volucresque.*

Metuit (Poëta ille, ex quo ipsi testimonia prolata Camerarius facit Pacuvii) *ne laceratis membris minus bene utatur: ne combustis, non extimescit:*

Heu relliquias semiassi regis, denudatis ossibus,

Per terram sanie delibutas foede divexarier.

Rogus conlatus.] Antiqua haec lectio. Ast, nescio ex quis MSS. & editionibus incepsit in nuperam Bourdelotii, *conlectus.* Hactenus equidem uspiam non reperi. *rogus* est lignorum strues, sive congeries, ad comburendum cadaver constructa, *pyra* etiam vocata, quia in pyrae modum surgebat. *Exstructionem lignorum* adpellat Servius. Numum Gutherus habet lib. I. de Jure Man. cap. 26. unde hoc claret, rogique forma edisceitur. Saepe tamen in modum *arae* constructus. Servius ad illud VI. Aeneid.

---- *Aramque sepulcri,*

inquit: *Pyram dicit, quae in modum arae construi lignis solebat*, quod jam & Kirchmanno late observatum in Funeribus.

Cap. CXVI. *Destinatum carpimus iter.*] *Carpere* verbum multiplicis usus. nos de illo alibi egimus. Nunc vero *iter* proprie *carpi* dicitur, quod ambulando minuitur, ut lana apud Plautum nendo. Sic Menaechmis V. II. 46.

Inter ancillas sedere jubeas, lanam carpere.

Et Virgilius IV. Georg.

---- *Milesia vellera Nymphae*

Carpebant.

Unde, qui Plautum emendatum ivit, potius ivit perditum. Sic *carpere pedibus terras, viam; remis pontum*, dictum Ovidio, Propertio, aliis. Sed de his mirum, si non dictum jam aliis.

Crotona esse cognovimus.] Croton Tyrrheniae urbs est, auctore Stephano. Sed in Satyrico simulata omnia, itidemque illa civitas, sub cujus nomine Romam Arbiter intelligit, & sub narratiunculis ejus mores repraesentat.

Non frugalitas, sanctique mores, laudibus ad fructum perveniunt.] Sensus est, quod, quum frugalitas, sanctique mores apud Crotoniatas laudi non sint, minime etiam, qui ipsas virtutes colunt, praemiis, aut honoribus, remunerantur. *Fructum* pro praemiis passim usurpant scriptores. Cicero: *Repetere officii praemium, & fructum.* Sive aliter, *ad fructum*, id est, ad summam perfectionem ipsae virtutes, contemti quippe cultores, non perveniunt.

In hac urbe nemo liberos tollit, quia quisquis suos heredes habet, nec ad coenas, nec ad spectacula, admittitur.] Juvenalis Sat. VI. vers. 29.

---- *Tollere dulcem*

Cogitat heredem, cariturus turture magno,

Mullorumque jubis, & captatore macello.

Et Ammianus Marcellinus lib. XIV. *Nec credi potest, qua obsequiorum diversitate coluntur homines sine liberis Romae.* Ita in Eumolpum heredipetae certatim munera congerunt cap CXXIV. Observo tamen, Principem olim heredem nuncupatum ab illis etiam, qui filios haberent. Sic Tacitus in vita Julii Agricolae cap. XLIII. *Satis constabat, lecto testamento, quo coheredem optimae uxori, & piissimae filiae, Domitianum scripsit, laetatum eum, velut honore judicioque.* Adrianus vero, Spartiano auctore ejus vit. cap. XVIII. *Ignotorum hereditates repudiavit; nec notorum accepit, si filios haberent.* Et Antonius Pius, Capitolino ejus vita cap. VIII. *Heredi-*

tates eorum, qui filios habebant, repudiavit. Idemque refert de Pertinace in ejus vita cap. VII.

Nemo liberos tollit] Dictum hoc ex prisco ritu. nam infans humi deponebatur, simul ac in lucem editus, exinque *tollere* patris munus erat, auctore Donato ad illud Andriae Terentii III. I. 6.

Nam quod peperisset, jussit tolli.

Eos vero, quos nollent alere, vario exponebant. Sed de his institutis abunde multi, Pareus autem plene in Elect. Plaut. licet oblitus Arbitri sit, apud ipsumque expositorum liberorum caussae, quae scilicet, ut parentes ab heredipetis captarentur. ille autem plures recenset.

Tanquam in pestilentia campos, &c.] Non vulgare hocce est quod hic profert Petronius, quum placitum potius fuerit medicorum veterum, cadaver nempe peste extinctorum ab alitibus ut plurimum non adtingi, minime vero vulture, & corvo. Sic Livius docet, pestem quandam describens Dec. v. lib. I. *Cadavera intacta à canibus & vulturibus tabes absumebat.* Et Thucydides de peste Atheniensium: τὰ γὰρ ὄρνεα, καὶ τετράποδα, ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων ἢ οὐ προσῄει, &c. *Aves enim, & quadrupedes, quaecunque hominum carnes adtingunt, quum multa essent insepulta cadavera, vel ad ea non accedebant*, &c. Quae eadem omnino ratio est cadaverum veneno sublatorum, praecipue, inquam, si à serpentibus fuerint demorsa. De ictis à Basilisco sic Nicander cecinit in Theriaca vers. 405.

Οὐδ' ἄρ' οὐδ' οἰωνὸς ὑπὲρ νέκυν ἴχνια τείνας,
Αἰγύπιοι, γῦπές τε, κόραξ τ' ὀμβρήεντα κρώζων,
Οὐδὲ μὲν ὅσσα τε φῦλ' ὀνομάζεται οὔρεσι θηρῶν
Δαίνυνται, τοῖόν περ ἀϋτμὴ δεινὸν ἵησιν.

Vertit noster Jacobus Steve Medicus eruditus:

Nulla rapax animas audet tractare cadaver;
Non aquila, aut vultur, non corvus nuncius imbris.
Nec, quotquot montes lustrant armenta ferarum,
Gustabunt carnes, tanta est violentia odoris.

Quod sane eo magis mirum est, quod Phile de ipsis prodit versibus illis:

Πλὴν μαντικὴν ἔχουσιν οἱ γῦπες φύσιν.
Καὶ γὰρ συνεκδημοῦσι τοῖς μαχουμένοις,
Τῶν σωμάτων ἐλπίδι πεισμένοι τότε.
Μεμήνασι δὲ τῇ φορᾷ τῶν λειψάνων.
Sed quis futuri praescios ipsos neget?
Quod expeditos prosequuntur milites,
Praesensione stragis, atque corporum
Bello jacentum conciti improba fame.

Et Plinius lib. x. cap. 6. Hist. Natur. triduo ante, aut biduo, volare, ubi cadavera futura sunt.

Aut corvi, qui lacerant.] Ab Horatio mutuabor loco isti clarorem, vicissimque ab Arbitro mutuabitur sibi Poëta ille Venusinus Sat. v. lib. II. quum, captatorem delusum ab astuto divite Corano, vellet indicare:

---- Plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro CORVUM deludit biantem,
Captatorque dabit risus Nasica Corano.

Nam qui ad apologum ducunt vulpis, & corvi, mirifice ineptiunt. Ibi enim potius vulpes captator est, & corvus captatur. Eadem ratione saepius vetustis scriptoribus heredipetae captatores *vultures* vocantur. pariter namque ab corvis & vulturibus depascuntur cadavera; quocirca *animata sepulcra* illos nuncupavit Gorgias Leontinus apud Dionysium Longinum περὶ ὕψους.

Cap. CXVII. *Genusque divinationis.*] Veterem scripturam retinui, quae vel sensu ipso praeferenda. *Genus divinationis*, hoc est, apotheosis, & in coelum abeundi, me inteprete; uti supra de uxore Trimalcionis, felicissima muliere, quae numos modio metiebatur: *nec quid, nec quare, in coelum abiit*, ubi plura interpretes de similibus felicitatis proverbialibus formulis, & nos haud semel opere in isto. *Divinum* fieri, tollique in coelum, de beatis, ac summe felicibus, usurpatum olim. Emendationis autem argutia, *divitationis*, in coelum quoque merito efferenda.

Vestis rapinae comes.] Vestis nimirum illa divina, cujus cap. CXIV. jam meminit, quum Lichas precabatur Encolpion, vellet tandem navigio restituere; nam ob ejus rapinam suspicabatur, horribili omnes tempestate jactari. *Et, tu, inquit, Encolpi, succurre periclitantibus, id est, vestem illam divinam, sistrumque, redde navigio.*

Et quicquid Lycurgi villa, &c.] Lycurgi hujus uspiam Satyrici memoria rursus non est; nam longe diversus ille, de quo cap. LXXXIII. mentio, ut ibi jam lectorem praemonuimus, ac pluribus ibidem de utroque loqui fuit opportunum.

Nam numos in praesentem usum Deûm Matrem pro fide sua reddituram.] Isis, cujus numen multiplex priscis habitum, & *Deûm Mater* adpellata non semel. sic Appulejus lib. XI. Metam. *Me primigenii Phryges Pessinuntiam nominant Deûm Matrem.* Sed multis supra hocce persequimur. nunc autem innuit Petronius, quod si praedam ac manubias Isiaci navigii vendidissent, neutiquam mimo componendo potesse pecuniam deesse.

Si

Si negotiatio placet.] *Negotiari* est, quod Graecis τρακτεύεσθαι, & τρακτεύειν, verba à Latino *tractare* detorta. & in constitutionibus Graecis Imperatorum passim occurrit vox τρακτευτῶν, hoc est, *tractantium*, sive, *negotiatorum*. Quod Scaliger F. ad Festum, & Vulcanius ad vetera Glossaria, observarunt jam olim. exin quoque verba nostra aperte duxere originationem, *tratar*, *tratantes*, &, *la casa dela contratacion*, ubi negotia Indica Hispali tractantur. Ita & *negotiatores* Romanis erant, qui nobis hodie, *Hombres de negocios*, dicuntur. Juvat & illud D. Isidori lib. XVIII. cap. 15. *Negotiatio in commerciis dicitur*, *ubi aliquid datur*, *ut majora lucrentur*. Ludit ergo opportune senex, nam astus ille plane est captatorum. Unde & sententia legentium *genusque divitationis*, &c. haud leviter adferitur.

In verba Eumolpi juravimus.] Id est, Eumolpo praeeunte; sive, ut Priscianus lib. XVIII. formulam eam interpretatur, *quomodo illis dictaret* Eumolpus. Sic Horatius Epod. 15.

Quum tu magnorum numen laesura deorum
In verba jurabas mea.

Et Tacitus lib. I. Histor. *Sext. Pompejus*, & *Sext. Apulejus COSS. primi in verba Tiberii Caesaris juravere.* Suetonius item, Seneca, plures. Idem erat, *conceptis verbis jurare*, ut suo loco diximus. & *verbis praeire*, ut ibidem Priscianus.

Uri, *vinciri*, (*verberari*,) *ferroque necari.*] Verba sunt auctoramenti gladiatorii, quod notum. libenter vero spuriam vocem expungerem, *verberari*, quae glossema indubie sapit, interpretamentumque scioli fuit ad marginem adpictum verbi *vinciri*, posteaque ab imperito librario in contextum receptum. Inibi enim *vinciri*, pro verberari, usurpabant veteres, quod ita equidem testimoniis evinco. Divinus Seneca inhumanum gladiatorum munus insectans Epist. 7. inquit: *Tu quid meruisti*, *miser*, *ut hoc spectes? occide*, *ure*, *VERBERA.* quod Epistol. 37. protulit ut Arbiter verbotenus: *Eadem honestissimi hujus*, & *illius turpissimi auctoramenti verba sunt*, *uri*, *VINCIRI*, *ferroque necari.* Epistol. autem 71. pari translatione accepit *adligari*, uti vinciri, scilicet pro verberari, idemmet plane auctoramenti respiciens: *Quid miraris*, *si uri*, *occidi*, *ADLIGARI juvat?* Apertiam tamen translationis rationem, ut fides commento nostro clarior, ac certior, constet. Virgis olim Romani verberabant nocentes, eoque desumtae, quae tenues flexilesque forent; quapropter, uti fasces lictorum, ut plurimum ex betulla confectae, ut Plinius tradit lib. XVI. cap. 18. Circumvinciri ergo, adligarique quodammodo corpora viderentur virgis illis, quum caederentur, quod exsertim nobis enunciavit Plautus in Rudente III. IV. 27.

Quasi murteta juncis, item ego vos VIRGIS CIRCUMVINCIAM.

Cui & id mirifice facit S. Isidori lib. V. Orig. cap. 27. *Virga si nodosa est*, *vel aculeata*, *scorpio rectissimo nomine vocatur*, *quia arcuato vulnere in corpus infigitur.*

Juvenem ingentis spei.] Id est, de quo omnes spem ingentem conceperant. venustissima locutio est. sic Cicero Philipp. II. *Patri persuasi*, *ut aes alienum dissolveret: redimeret adolescentem summa spe & animi & ingenii praeditum.* Et in Orat. *Adolescens*, *non tam re & voluntate*, *quam spe & exspectatione laudatus.* Etiam Appulejus in Apologia: *Nemo est hodie*, *quantum opinio fert*, *cuicujus in eloquentia laudis ac spei.* Parissime & nos usurpamus: *Un mancebo de grandes esperanzas.*

Ideoque de civitate sua miserrimum senem exiisse, *ne*, *aut clientes sodalesque filii sui*, *aut sepulcrum quotidie caussam lacrymarum*, *cerneret.*] Eadem prorsus occasione exsul apud Heliodorum Charicles. patriam ille, amissa filia, reliquit, & varias errabundus regiones peragravit. sic ipsusmet lib. II. profatur: Ὑπεξάγω δὲ τῆς ἐνεγκούσης, καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς οἰκίας ἀποδιδράσκω. Μέγα γὰρ εἰς λήθην κακῶν ἡ δι' ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς ὑπόμνησις ἀφανιζομένη. *Expello vero me patria clam*, & *solitudinem domus procul fugio. Magnum est enim adjumentum ad oblivionem malorum recordatio animi*, *oculorum amotione obscurata.* Parissime & D. Augustinus usus remedio, quum vitam cum morte commutasset amicus, quem unice diligebat. Sic lib. IV Confess. cap. 7. inquit: *Et tamen fugi de patria. Minus enim eum quaerebant oculi mei*, *ubi videre non solebant; atque à Tagastensi oppido veni Carthaginem.* Unde optime Phaedrus lib. I.

Habere in Africa trecenties sestertium fundis, &c.] Opes haud contemnendae, nam septingentorum & quinquaginta millium Philippaeorum summam conficiunt. Et recte ait, *fundis in Africa*, nam plures ibi agri feracissimi, adeo, ut si Romae annona deficeret, exinde peteretur. Plures antiquorum tradidere. vide autem Claudianum de bello Gildonico, & Symmachum lib. III. Ep. 55. & lib. IV. Ep. 54.

Nominibusque.] Creditores Calendariis suis debitorum nomina inferebant, summa insuper creditae pecuniae addita. Inde *nominis* adpellatione omnis obligationis contractusque debitorum venit significatio. Unde Furius Bibaculus jocum haud inficetum petivit eleganti Epigrammate, quod, pluribus aliis omissis, lubentes referimus:

Catonis modo, *Galle*, *Tusculanum*
Tota creditor urbe venditabat.
Mirati sumus, *unicum magistrum*,

(Ff 2) *Sum-*

Summum Grammaticum, optimum Poëtam,
Omnes solvere posse quaestiones;
Unum difficile expedire nomen.
En cor Zenodoti, en jecur Cratetis.

In nominibus ergo pecuniam habere omnino erat, quod Hispani, *En deudas, en obligaciones*, dicunt. cui ex antica opponebatur, *pecuniam numeratam habere*, &, *in numerato*, Hisp. *de contado*. plane Cicero v. in Verrem. *Ille clamare, quum caperetur, nihil se miserum fecisse, nihil commisisse: Pecuniam sibi esse in nominibus: numeratam in praesentia non habere.* Unde & Petronii loca sumunt splendorem, pacta videlicet Licae recensentis cap. CIX. *Nisi pro quaque re PRAESENTES NUMERAVERIS denarios centum.* Et iterum eodem capite. *Pro singulis injuriis NUMERABIS PRAESENTES denarios ducentos.* Hinc & Augustus venustam transtulit locutionem, quum L. Vinitium oratorem eximium *ingenium in numerato habere* dixit, quia quicquid longa cogitatio aliis praestabat, praesto illi adesset prima animi duntaxat intentione.

Ut plurimum tussiat.] Apte, ut captatoribus foret vicinae mortis indicium. Ideo & Maronillae nuptiae valde apud Martialem expetitae lib. I. Ep. II.

Petit Gemellus nuptias Maronillae,
Et cupit, & instat, & precatur & donat.
Adeone pulcra est? immo foedius nil est.
Quid ergo in illa petitur, & placet? tussit.

Tussientes enim proximos esse morti, omnino credebant. sic ipsus Valerius Ep. 26. lib. II.

Quod querulum spirat, quod acerbum Naevia tussit,
Inque suos mittit sputa subinde sinus:
Jam te rem factam, Bithynice, credis habere?
Erras, blanditur Naevia, non moritur.

Et lib. v. Ep. 41. quod totam hancce scenam Petronianam adpositissime omnium inlustrat.

Solutioris stomachi.] An hic frequentem vomitum innuit? inquit Cornelius Celsus lib. I. cap. 8. *Stomachum autem infirmum indicant, pallor, macies, praecordiorum dolor, nausea, & nolentium vomitus.* An stomachi solutionem illam, ἐμεματισμὸν Graecis adpellatam? Inquit namque Caelius Aurelianus lib. III. de morbis diuturnis cap. I. *At si solutio fuerit stomachi, quam rheumatismum vocaverunt, sequitur salivarum fluor, & quibusdam jugis sputus, & oris humectatio nauseabilis.* Quae adfectiones tussi, sed *humectae* puta, cujus & nunc meminit, haud prorsus absonae sunt; & mire consonant ciborum aversioni, quam subdit: *ciboque omnes palam damnet.* quod & argute accipiendum de delicatissimi palati divite. Quisquis autem morbus sit solutioris stomachi, Senecae enim coaetanei scriptoris sententiam manifestariam Arbiter circumvolvit, dum cap. 7. de Brevitate vitae in hunc modum quaerit ille fine fine laudandus: *Quot* (dies abstulit) *ille ad irritandam avaritiam captantium simulatus aeger?*

Fundosque mendaces.] Horatius lib. III. Carm. I.

Fundusque mendax.

Ubi vetus commentator: *Infructuosus, quia agricolae spem nil ferendo deceperit.* Suadent ergo, quod loquatur Eumolpus *fundos mendaces, & perpetuam terrarum sterilitatem.* quod dubium an sumendum sit de agris in Africa simulatis, ut commode sic caussari potesset, pecuniam exin haud properanter ideo non adferri. sive de illis Crotoniatarum, Romanorumve, apud quos diversabatur: uti eorum damnatio aliorum absentium plane induceret ubertatem ingentem.

Tabulasque testamenti omnibus diebus renovet.] Sic retinuimus, ut lacunula expleretur. *Renovet*, id est, resignet: nam hocce testatori permissum, legataque permutare, ac novos heredes instituere per l. 29. D. Qui testamenta fac. poss. Inde *primae & ultimae cerae* vocatae, quae priorem & extremam testatoris continerent voluntatem. Astus vero ille creber olim fuit orbis divitibus, uti & priscis scriptoribus ejus exagitatio.

Et, nequid scenae deesset.] Placidus in Glossis MS. *Scena vocatur compositio alicujus criminis, quae digna sit agi in theatro exclamationibus tragicis.* sic locum emendavi alias conruptissimum. Inde pro fraudibus ac technis usurpata *scena* invenitur passim apud auctores antiquos. Quinctilianus lib. VI. cap. I. *Discutiendae tamen orationе hujusmodi scenae.* Appulejus: *Scenam propudiosae mulieris patefecit.* & plures alii. Unde & lectio illa cap. XXXIII. valide fulcitur: *Convertit ad hanc scenam vultum Trimalcio.* pariterque supra hoc capite: *utinam quidem sufficeret largior scena.*

Precati deos viam ingredimur.] Quosnam videlicet? an *semitales*, ut pote qui iter quamprimum facturi? haud sane indecenter. Virgilius sic de mulione in Catalectis:

Neque ulla vota semitalibus deis
Sibi esse facta.

Erant *Mercurius*, & *Hecate.* Pariter etiam possent & *viales lares*, de quibus ista Arnobius lib. III. *Possumus, si videtur, summatim aliquid de laribus dicere, quos arbitratur vulgus vicorum atque itinerum deos esse.* Plautus Mercatore Act. v. scen. II. quum Charinus ad viam se adcingit:

----- Invoco
Vos, lares viales, ut me bene juvetis.

Hercules erat Romanis vialis. Festus: *Propter viam*

viam fit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi, aut Sanco, qui scilicet idem est deus. Quapropter in aediculis Herculis culinae erant, ad quas peregre abituri sacrificabant. patet ex illa Herculis Saxani inscriptione toties ab eruditis repetita, & quam videre est apud Gruterum magno antiquitatis in penu pag. 49. 3. Credo Romae & *Mercurium* coluisse peregrinantes. Vide Scalig. F. ad Catal. Virg. pag. 241.

Corax detrectator ministerii.] Frequens olim famulorum querela de iniquis ponderibus: nam jumentorum vice eis utebantur iter facientes. *Gangabas* eos Persae vocabant, testante Curtio lib. III. Histor. Inde & Comicis Graecis saepius risus petitus in suis fabulis, quum inducebatur servus, qui prae onere clamaret, θλίβομαι, πιέζομαι. Conligitur plane ex Aristophane, dum Bacchum introducit in Ranarum principio inculcatam toties querimoniam fastidientem: ubi & ceteros insectari Comoediarum scriptores, haud dubium est:

> Εἴπω τι τῶν εἰωθότων, ὦ δέσποτα,
> Ἐφ' οἷς ἀεὶ γελῶσιν οἱ θεώμενοι;
> Δι. Νὴ τὸν Δί', ὅ, τι βούλει γε, πλὴν, πιέζομαι.
> Τοῦτο δὲ φύλαξαι. πάνυ γάρ ἐστ' ἤδη χολή.
> Ξανθ. Μὴ δ' ἕτερόν τι; Διόν. πλήν γ', ὡς θλίβομαι.
> Ξανθ. Τί δαὶ, τὸ πάνυ γέλοιον εἴπω; Διόν. νὴ Δία
> Θαῤῥῶν γ'· ἐκεῖνο μόνον ὅπως μὴ 'ρεῖς. Ξανθ. τὸ τί;
> Διόν. Μεταβαλλόμενος τ' ἀνάφορον ὅτι χεζητιᾷς.

Sic vertit Nicodemus Frischlinus:

> *Loquarne bere usitata, & quorum gratia*
> *Risum subinde edere spectatores solent?*
> BA. *Immo ut lubet: modo ne istud proferas,*
> *Premor.*
> *Cave istud dixis: est enim tritum nimis.*
> XA. *At neque aliud quiddam urbanum?* BA. *modo ne, Ut premor!*
> *Cave istboc.* XA. *Quid igitur? annon eloquar quod maxime*
> *Sit ridiculum?* BA. *Imo loquere audacter per Jovem.*
> *Illud duntaxat ne mibi, quaeso, dixeris.*
> XA. *Quid illud?* BA. *Nempe ne sportam dum fers super*
> *Humerum, & crebro reiicis ex uno in alterum,*
> *Dicas cacaturire te.*

Iste ergo mercenarius Eumolpi est, de quo cap. XCIX. mentio: *& Eumolpus quidem mercenarium suum jam olim dormientem exire cum sarcinis jubet.*

Lapidariam navem.] Alibi nusquam, quod sciam, de lapidariis hisce navibus exstat memoria. Illae autem, me interprete, haud dubio erant lapidibus nempe marmoribusque ferendis idoneae, quae omnium maximae fuerunt, ex illis scilicet, quae *onerariae* dicuntur. Conligo ex Plinio, quum cap. I. lib. XXXVI. agens de ingentium marmorum luxuria in haec verba prorupit: *Evebimus ea, quae separandis gentibus pro terminis constituta erant: navesque marmorum causa fiunt: ac per fluctus, saevissimam rerum naturae partem, huc illuc portantur juga montium.* & cap. 40. lib. XVI. *Abies admirationis praecipuae visa est in navi, quae ex Aegypto, Caji principis jussu, obeliscum in Vaticano circo statutum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad sustinendum eum, adduxit. qua nave nihil admirabilius visum in mari, certum est.* Qualis nam ergo ejus foret magnitudo, cui *CXX. M. modiûm lentis*, etiam Plinii verba sunt, *pro saburra fuere; longitudo spatium obtinuit magna ex parte Ostiensis portus latere laevo?*

Operas.] Inquit Paulus Jureconsultus l. I. D. de Oper. Libert. *Operae sunt diurnum officium*, id est, quae per singulos dies dantur. Et l. I. D. de Oper. Serv. *Opera in actu consistit, nec ante in rerum natura est, quam is dies venit, quo praestanda est.* Sed plura de illis Titus Popma, libro singulari *de Operis Servorum*.

Et strepitu obscoeno.] Id strepitus, observo ego, supra modum oneratis dederunt scriptores antiqui. Parissime & apud Aristophanem in pari prorsus Ranarum loco, quem supra laudavi, famulus ipsus gravi onere pressus ab hero suo nimis vulgaria fastidiente sic iterum quaerit:

> Ξανθ. Μηδ' ὅτι τοσουτονὶ ἄχθος ἐπ' ἐμαυτῷ φέρων
> Εἰ μὴ καθαιρήσει τις, ἀποπαρδήσομαι;
> XA. *Neque quod tantum onus in me ipse ferens,*
> *Nisi deposuerit aliquis, pedam?*

Ceterum illum *strepitum obscoenum*, etiam observo, antiquis scilicet *flagitium* vocari. Cic. lib. IX. Epist. ad Paetum: *Suppedit, flagitium est.* Plautus joculariter in Poenulo III. II. 32.

> *Hae fores fecerunt magnum flagitium modo.*
> AD. *Quid flagitii est?* Co. *Crepuerunt clare.*

Pari clangore prosequebatur.] An imitationem innuit obscoenorum strepituum? forsitan non male, nam mire ad puerorum ingenium faciunt ejusmodi petulantes imitationes, ut alibi diximus. Aut fors indicat jocularem & opportunum plausum rei spurcidicae. Cui, & tute videris, uti supplementum conveniat editionis Parisinae, *olfactui officeret*, sequens vero mirum in modum, *sed & hic ad ingenium*, &c.

Cap. CXVIII. *Putavit, se continuo in Heliconem venisse.*] Ubi praecipua Musarum sedes. Aristides Hymno in Jovem ipsas adloquens: Εἴτε ἐν Ἑλικῶνι τῷ Βοιωτῷ χορεύετε. *Sive in Boeotio Helicone choreas ducitis.* Finxere antiqui, Musas sem-

ſemper montes incolere, uti ibidem ipſus indicat orator Adrianenſis. Quod omnino erat, ego reor, ut illi oſtenderent, viam poëſeos adſcenſu eſſe difficilem. Qui vero, ſuperata adſcenſus aſperitudine, ad ſumma eorum montium cacumina perveniſſet, Muſas cum Apolline ſuo oſſendere, hoc eſt, poëticam facultatem tandem adipiſci. Facit huc mirifice fragmentum quoddam Ennii ex lib. I. Annal. quod, ut eſt à Merula compactum, habet ita, Petroniumque ſplendide inluſtrat:

------ Scripſere alii rem
Vorſibus, quos olim Faunei vateſque canebant,
Quom neque Muſarum ſcopulos quiſquam ſuperarat,
Nec dictei ſtudioſus erat.

Item illud noſtri politiſſimi Poëtae Garſiae Laſſi Epig. 24.

Por vos mal levara mi oſado paſſo
A la CUMBERE DIFFICIL DE HELICONA.

Ceterum videtur Arbiter & ad ſuperſtitionem antiquorum reſpexiſſe, exiſtimantium, eos, qui montem Heliconem, aut vicinum Parnaſſum, conſcendiſſent, vel inibi ſomniaſſent, repente poëtas prodire. Praebuit enim fabulae iſti primus anſam Heſiodus, quum adſereret, ſe ideo factum poëtam fuiſſe, quod oves nimirum paviſſet in Helicone. Hancce autem inſequentes poëtae adeo ſunt poſtea amplexi opinationem, ut pro certo habuerint, poëtam fieri vel ruſticum quemquam poſſe, ſi ſemel ſcilicet veniſſet in Heliconem, id vero ſolo adflatu ſuo montis illius numine praeſtante. Aperte hoc Perſius edocet in prologo, commentumque noſtrum confirmat:

Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo
Memini, ut repente ſic poëta prodirem.

Parnaſſus in duo juga diſpeſcitur, quae *Citheronem* & *Heliconem* Servius haud ſemel nominat. Idem ergo prorſus eſt, *repente poëtam prodire*, qui in Parnaſſum veniſſet; ac *putare, continuo ſe poëtam eſſe*, qui in Heliconem, quae mens indubie Petronii eſt.

Sic forenſibus miniſteriis exercitati, frequenter ad carminis tranquillitatem, tamquam ad portum faciliorem fugiunt.] Plures fecerunt olim. exſtat & hodie aliquorum memoria De *Silio Italico* teſtatum reliquit Martialis lib. VII. Epigr. 62. monueruntque Symbolae. De *Plinio Juniore* Sentius Augurinus eidem σύγχρονος poëta Hendecaſyllaborum:

------ Priores
Mavult verſiculos foro relicto.

Lucanum autem, volunt eruditi, notare hic Petronium, quod vel ſuo ipſius teſtimonio poſſent firmare illis praetermiſſo. Sic inquit extremo in Panegyrico ad Piſonem:

Quare age Calliope, poſita gravitate forenſi,
Limina Piſonis mecum pete.

Et huc facit illud Epigrammatiſtae lib. III.

Si nihil hinc (ex foro) *veniet, pangentur carmina nobis.*

Sic forenſibus miniſteriis exercitati.] Viros doctos & hic caecutire vidi. Verum enimvero Arbiter, *miniſteria forenſia*, vocat omne declamatorium genus, ubi ſuaſoriae, ubi controverſiae. Innuit haud obſcure τὸ *exercitatio*. Rhetoribus namque antiquis id *exercitatio* dicebatur. Parco hic ſexcentis ſcriptorum locis, nonnullis tantum Petronii deſignatis. ſic cap. II. *Certe neque Platona, neque Demoſthenem, ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video.* Et cap. III. *Minimum in his exercitationibus doctores peccant.* Nae illa declamationum exercitatio foro ſubminiſtrare, ſubſervireque recte diceretur.

Niſi ingenti flumine litterarum inundata.] Simili metaphora & ſupra uſus, quod notavimus cap. v.

------ Sic flumine largo
Plenus.

Cupit ergo nunc multiſcium prorſus eſſe poëtam, quod & iterum optat inferius hoc capite: *Niſi plenus litteris*, &c. Nec alio ſpectat Horatius in illo Artis verſu:

Scribendi recte ſapere eſt & principium & fons.

Et ſumendae voces à plebe ſubmotae.] Satis hic eſt pro magni ſpiritus poëtis declamationis elegantiſſimae, ſatis itidem in noſtrates ridicularios cenſores invectivae. Quicquid non audire iſti, ceperuntve miſelli homunciones, peccatum eſt, ac praeter tricas quiſquiliaſque ſuas nihil ſine baubatu praetereunt, edentuli ad morſum, & imbecilles. Tales ergo videlicet ſunt, de quibus olim vir doctus dictitare ſolebat, prae Panos ceratis arundinibus Apollinis citharam illis veluti fiſtulam eſſe Polyphemi. Apud nos necquicquam deſunt & hujuſcemodi Midae. unum autem paucis abhinc diebus novimus perridiculum, cujus haud inlepidam narratiunculam proferre, neutiquam in praeſentia duximus importunum. * Apud virum inluſtrem & amicum, quum proxima aeſtate plures conveniſſemus poſt meridiem, tunc etiam adfuere (quippe inter alia praeclariſſima animi ornamenta litteratorum confabulationibus mirifice delectabatur) & amoenioris litteraturae candidati, ex ſimulato vero eruditorum grege etiam nonnulli. Aſt quidam prae omnibus corporis habitu inſignis primo ſeſe intuitu offerebat cunctorum obtutui. Facies enim ejus multo ſanguine rubebat, rotundaque omnino imitabatur os lunae plenum: cetera porro pinguis, adeps, ventricoſus, ac totus denique ἐρυθρὸς ὑπ᾽ οἴνου (prae vino rubicundus.) Neutiquam ille pallorem umquam ex pyrene contraxerat, hoc eſt, ex noctibus inſomnibus, eruditiſque

* *De Petro Ferreo narratiuncula.*

que pervigiliis. potius Hercules comessationum aliquod habere numen, sive luxuriae genium, praesidemve, adspectu foret proclive. Postquam autem vario esset sermone garritum, quidam è corona honestissimus adulescens carmen nativi idiomatis recitavit, & sublimis spiritus. Argumentum erat è media Stoicorum schola desumtum: ast, quia scriptum altae eruditionis ad virum, austeri tamen ingenii, tetricique, qui foccum fastose contemnebat, incedebat cothurno. Primus, post carminis finem, gurges ille nil cunctatus sententiam ferre, clamosissime voces parum illi familiares increpare coepit, locutionumque ambages sententiarumque tormenta prorsus infamare. Alius statim argute simulans illi subscribere, nescio unde, satis tamen opportune, protulit humanissimos versiculos, quorum voculae in trivio natae pannosae vestes erant sententiae sordidissimae. Laudat igitur Boreas ille Criticus, miratur, in coelum tollit haud sine adstantium cachinnis. Quidam vero etsi male vestitus, minime tamen publici saporis homunculus, stultitiae impatiens in hunc sermonem prorupit: Dic sodes, mi homo, sive uter es, quasnam auriculas habes, asellin', hominisve? Nec se solum intra verba continuit, at galerum ejus amovens aures sic repugnantis utraque manu tenacissime adprehendit, ut ex misera clamantis vociferatione putaremus, unam aut alteram penitus avulsisse.

Odi profanum vulgus &c.] Initium est od. I. lib. 3. Horatii, transfertque hic opportune Petronius. *Profanum* namque *vulgus* loquitur *humane*, non *poëtice*, quod *divine* est, ut cap. xc. dixit: *Saepius poëtice quam humane locutus es.* Ubi commentum nostrum vide. Apte ergo profanum nunc adpellat vulgus. Numen quippe suum cum illo Deae illae novem haud communicant, conferuntque.

Ne sententiae emineant extra corpus orationis] De illo *sententiarum* genere ac metaphora ista supra locuti sumus ad verba cap. I. *Sententiarum vanissimo*, &c. Et cap. II. *Ut corpus orationis enervaretur*, &c. quae vide. Planius vero sententiam Arbitri exprimit auctor Dialogi de Oratoribus: *Oratio autem sicut corpus hominis, ea demum pulcbra est, in qua non eminent venae, nec ossa numerantur, sed temperatus ac bonus sanguis implet membra, & exsurgit toris, ipsos quoque nervos rubore tegit, & decore commendat.*

Ceteri aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuerunt calcare.] Nec mirum, quum nimis angusta sit via, quae Heliconem adscendentibus patet. Satis hic ad Petronium opportunus Propertius Eleg. I. lib. III.

Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata via.

Ac pariter Horatius lib. II. Ep. 2.

Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?

Poëseos tandem, Rupicones poëtastri, dignitatem agnoscite. Musae quidem in summis montium fastigiis conlocantur; via autem, qua adscenditur, tanto est contractior ac difficilior.

Non enim res gestae versibus comprehendendae sunt, quod longe melius historici faciunt.] *Res gestae*, & subintelligitur, *ut sunt*. Praeterea, *res gestae*, veteri Horatii Scholiastae Artis illud enarranti:

Res gestae regumque, ducumque, & tristia bella,

nimirum *historiae sunt*. Meram igitur historiam canere, eoque ordine res, quo gestae sunt, describere, à poëtae omnino esse munere alienum, edocet in praesentia Petronius, & latius in I. Iliad. Eustathius, quem vide. Minime vero innuit Arbiter, quod Poëma ex historia non sit conficiendum. tale namque delirium in mentem hominis eruditissimi cadere non potuit, quum nemo nesciat, omnibus Epicis poëtis *res gestas*, sive historiam, esse pro argumento. Quod & Tragicis commune quoque est. Unde poëta ab Scaligero Patre adsertus Lucanus, vindicatusque ab nugatorum calumniis, Grammaticorum obiicientium videlicet, illum historiam conscripsisse, non poëma. Ipsummet itidem volunt hic Arbitrum sugillare, conarique ideo de sacris Musarum, adscensuque difficilibus sedibus illum, invito tamen Apolline, deturbare. Equidem autem prorsus ignoro, uti Pharsaliae scriptori convenire potessit rigida sane, aliasque erudita, isthaec Petronii declamatio. Scriptori inquam, qui eximia quum esset eruditione insigniter instructus, spiritu insuper termaximo, sive, ut ille aliter, plusquam poëtico, bellum illud funestissimum scribere adgressus est. Itaque ego potius existimo, magno ipsum in precio fuisse nostro Petronio, praesertim, quum neque antiquius habuerit quidquam, quam cum scilicet, tum rebus, tum verbis, penitus toto in proximo poëmatio imitari, uti ex sequenti haud nimis adcurata conlatione liquido patescet.

Quod longe melius historici faciunt.] Ita Ovidius de poësi loquens lib. 3. Amor. El. II.

Obligat historica nec sua verba fide.

Deorumque ministeria.] Nemo ut Phaedrus expressit, hocceque unice interpretatus est Fab. 8I. de Simonide loquens poëta famigerabili, laudibus tunc nempe cujusdam pugilis victoris conducto:

Exigua quum frenaret materia impetum,
Usus poëtae, ut moris est, licentia,
Atque interposuit gemina Ledae sidera.

Et per fabulosum sententiarum tormentum praecipi-

pitandus est liber spiritus, ut potius furentis animi vaticinatio adpareat.] Isthaec prorsus aperte est Horatii imitatio, cujus paullo ante meminit non sine elogio. Parissimam sententiam paribus fere verbis ita expressit in Arte:

Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps,
Utiliumque sagax rerum, & divina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.

Innuunt plane Poëtarum ἐνθουσιασμὸν, de quo innumeri antiquorum, recentiorumque. Unde Arbiter *poëtice* pro *divine* usurpavit cap. xc. *Et saepius poëtice quam humane loquutus es.*

Quam religiosae orationis sub testibus fides.] *Sub testibus*, hoc est, instar testium, qui vere ac nude res proferunt. Ita etiam Ovidius lib. 3. Amor. El. 11.

Nec tamen, ut testes, mos est audire poëtas.

Etiamsi nondum recepit ultimam manum.] Proprium poëtarum, hocce, aut simili προλήψεως genere, puta, *Adhuc sub spongia esse*, *In incude versari*, Αὐτοσχεδίως *esse conscripta*, *& effutita*, praeoccupare auditorum animos, ut si, quae nondum exacta numeris suis & perfecta sunt, elegantiam habeant exspectatam, auresque impleant, majus sic merito laudis choragium aucupentur; vel etiam, si fortasse aliquid occurrerit minus elegans, minus consonum, minusve politum, calumniandi jam ante habeant ansam praereptam. Fateor me tale quid de Aeneide, ac Metamorphosi magnorum vatum jam olim conjectare. Ultimam autem manum recipere Graecis est, *addere colophonem. colophonem imponere.* Sed hocce protritum. Pro eodem *summa manus* Ovidio est lib. I. de Trist. El. 6. ubi de suis Metamorphoseon libris loquitur:

Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.

Et III. de Arte, quum argute docet puellam, quando liceat fucum inducere:

Tu faciem cura, dum te dormire putemus:
Aptius à summa conspiciere manu.

Etiam, *extrema manus*, passim reperitur, quod *ultimam limam* adpellat ipsus Naso:

Ablatum mediis opus est incudibus illud:
Abfuit & scriptis ultima lima meis.

Cap. CXIX. *Assyria concham laudabat miles in unda.*] Prae hacce scriptura versiculi hujus omnes aliae putidae prorsus habentur Musico senatui. Nobilis valde in Assyria olim purpura. Virgilius in Ciri:

Nec Libys Assyrio sternetur lectulus ostro.

Quaesitus tellure nitor certaverat ostro.] Capio de variis lanarum tincturis, colores tamen terra quaesitos bibentium; quos Arbiter cum ostro componit, qui color ex mari. Inde, *Pelagiae purpurae*, dictae Plinio, quod nobis observatum alibi. Recte omnino cum superiore conjungitur, consentitque nostrum hocce interpretamentum, alii vero hic ingeniose ineptiunt. Multiplici quidem colore (haud secus atque hodie fit) intinctae antiquitus lanae. Ovidius postquam plures recensuit, subdit in III. de Arte:

Quot nova terra parit flores, quum vere tepenti
Vitis agit gemmas, pigraque fugit hyems:
Lana tot, aut plures succos bibit, &c.

- - - *Nova vellera Seres.*] Seneca Tragicus Thyeste:

Seres vellere nobiles.

Lanuginem quandam Seres petebant ex arboribus, quam postea nentes *sericum*, sic ab illis denominatum, conficiebant. Ipse Hercule Oetaeo:

Nec Maeonia distinguit acu,
Quae Phoebeis subditus Euris
Legit Eois Ser arboribus.

Vide Ammianum Marcellinum lib. XXIII. ubi latius de serici confectura. Puto *nova* Petronio vocari, quae Senecae coaevo scriptori heic, *acu distincta*, sunt, tunc primum beatioribus inventa. Id autem dubium non est, primitus *sericum* arboribus depecti; *byssum* vero (quod & per saturam refero) instar lini è terra edi, *bombycinum* à vermiculis gigni, quod sciunt jam docti.

Atque Arabum populus sua despoliaverat arva.] Ut Romam odores mitteret, fruticesque aromaticos. Disertim Tibullus, quum die natali sacrificium parat lib. II. El. 2.

Urantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener è terra divite mittit Arabs.

Statius lib. I. Sylva 4. vs. 105.

- - - - *Odoriferis Arabum quod doctus in arvis*
- - - - *Carpsi.*

Ideo Ovidius *thurilegas Arabas* vocavit lib. IV. Fastor.

- - - *Ne desit bellua dente*
Ad mortes preciosa suas. - - -] Preciosa dente plaudenti nempe populo, ut animadvertitur ex sequentibus:

Ut bibat humanum populo plaudente cruorem.

Quod ita Salvianus illustrat lib. VI. *In spectaculis primum deliciarum genus est, mori homines, impleri ferarum alvos humanis carnibus cum circumstantium voluptate.* Recte omnino se habet nostrum interpretamentum. dentes namque feras olim venationibus commendarunt. Vetus inscriptio inter alia:

AEDILITATEM LAVDABILITER ADMINISTRAVIT. ET
DIEM FELICISSIMVM III. IDVS JANVAR. NATALEM

DEI

DEI PATRIS NOSTRI VENATIONE PASSERIS. DENIS
BESTIIS. ET IV. FERIS DENTATIS, ET IV. PARIB.
FERRO DIMICANTIBVS. CETEROQVE HONESTISSIMO
APPARATV LARGITER EXHIBVIT.

- - - *Premit advena classes*

Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula.] Plerumque quippe Romam ferae advehebantur ratibus. multis indicat Claudianus lib. III. Stiliconis, cujus & alicubi elegans illa clausula est:

- - - *Exsanguis dextera torpet*
Remigis, & propriam metuebat navita mercem.

Praeterea hic, *auratam aulam*, claustrum, aut caveam, interpretor, quibus advehi ferae consueverant, quod notum, nec sane inepte, quum claustra illa quasi ὕπαιθρα sint, & subdialia, quae loca Homero saepius *aulae* proprie nuncupantur, ut Rhodiginus fuse observavit lib. XII. Ferreae, & ligneae primitus, eae caveae fuere, sed postea inaurari coeptae sub profusis admodum principibus, potissimum Nerone. Vide Lipsium lib. de Ampith. cap. 9. & de Magnitud. Rom. lib. II. cap. II. Bulengerum de Venation. cap. 17. Aliter ut Symbolae locum ceperunt, turpis error in syllabae quantitate committebatur.

Persarum ritu.] Persarum mos, pueris virilitatem exsecare, ac praecipue forma praestantibus. Hocce vero Semiramidis inventum, quae post Ninum tota, exceptis Indis, regnavit Asiâ. Clare Ammianus Marcellinus lib. XIV. cap. 17. *Postrema multitudo spadonum, à senibus in pueros desinens, coloris obluridi, distortaque lineamentorum compage deformis: ut quaqua incesserit quisquam, cernens mutilorum hominum agmina, detestetur memoriam Semiramidis reginae veteris, quae teneros mares castravit omnium prima, velut vim injectans naturae.* Ab ipsa postea didicerunt Assyrii, Medi, Persae. Cur autem apud Persas latius sit consuetudo propagata, rationem reddit Dio Prusensis adpositissimam Orat. de Pulcritudine [i. e. XXI. p. 270.] statim à principio: Οἱ δὲ Πέρσαι πῶς ἐνόμιζον; οὐ γὰρ φανερὸν, ὅτι εὐνούχους ἐποίουν τοὺς καλοὺς, ὅπως αὐτοῖς ὡς κάλλιστοι ὦσι, τοσοῦτον διαφέρειν ᾤοντο πρὸς κάλλος, τὸ θῆλυ· σχεδὸν καὶ πάντες οἱ βάρβαροι, ὥσπερ τὰ ἄλλα ζῶα, διὰ τὸ, μόνον τὰ ἀφροδίσια ἐννοεῖν; ὡς οὖν λέγεται Δαίδαλος ποιῆσαι, τὸν ταῦρον ἐξαπατῶν περιθεῖναι τῷ ξύλῳ δέρμα βοὸς· καὶ ἐκεῖνοι γυναικὸς εἶδος περιτιθέασι τοῖς ἄρρεσιν, ἄλλως δὲ οὐκ ἐπίστανται ἐρᾶν. *Persae vero quomodo existimabant? An non manifesto, quum eunuchos faciebant ex formosis, ut ipsis quam pulcerrimi essent, tantum differre putabant femineam formam, quod ad pulcritudinem adtinet? Ita fere & omnes barbari, qui & cetera animalia, veneream duntaxat rem cogitantes. Ut igitur dicitur fecisse Daedalus, taurum decipiens, ligno circumdato tergore bovis: ita & illi mulieris speciem circumponunt maribus, aliter autem nesciunt amare.* Τρυφῇ vero illis causam fuisse moris immanissimi, Athenaeus adserit. sed planius mollitiem illam Seneca P. exprimit Controv. 33. lib. V. qui locus mirifice hic Petronium inlustrat. *Principes viri contra naturam divitias suas exercent. Excisorum greges habent, exoletos suos, ut ad longiorem patientiam impudicitiae idonei sint, amputant.* Sic & D. Hieronymus lib. I. adversus Jovian. *Et in longam securamque libidinem exsectus spado.* Etiam Plutarchus de Herodoti malignitate.

- - - *Viros.*] Genitalia. Catullus carmine de Berecynthia & Aty.

Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro.

Plaut. Asin. I. 3. 84.

Quin, si tu voles, domi servi qui sunt, castrabo viros.

- - - *Exsectaque viscera ferro.*] Vel *exsectos* ἁπλῶς sufficeret. nam sic locuti politissimi scriptores. Cic. lib. II. de Natura Deor. *Nam vetus haec opinio Graeciam opplevit, exsectum Coelum à filio Saturno, vinctum autem Saturnum à filio Jove.* De visceribus vide quae notamus ad verba illa cap. CXI.I. *Et finge te non humana viscera.*

In Venerem fregere. -----] Id est, fecerunt, ut exsecti illi, & impudici omnino venerem, ac femineum ingenium inducrent, & imitarentur. Haec vera est interpretatio, quam & D. Hieronymus tueri plane videtur Epist. ad Marcellam. *In theatralibus scenis idem histrio nunc Herculem robustus ostendit, nunc mollis in Venerem frangitur.* Et Epist. de Hilarione: *In scenis theatralibus unus atque idem histrio nunc mollis in Venerem frangitur, nunc tremulus in Cybelen.*

Quaerit se natura, nec invenit. -----] Plane huc facit illud Manilii:

Naturae pudet. -----

Utrumque & Firmicus interpretatur: *Eos poenitebit, quod viri nati sunt.* Et ipse Manilius paullo anterius dixerat:

Atque odisse virum.

----- *Fractique enervi corpore gressus.*] Viros petit hocce jaculum, quibus id mollitiei indicium dedecori datum. feminis namque semper fuit ejuscemodi elegantiarum permissum studium, uti infra latiuscule patefacimus ad verba cap. CXXVI. *Quo incessus compositus*, &c. Argute enim *fractos gressus* effeminatorum vocavit, vir quippe velut frangi videtur, ubi, quicquid feminae est, nimirum imitatur. Quo facit & id, quod proxime praecessit: *In venerem fregere*, & quae ibi notavimus. Similiter prorsus, ut Arbiter, locutus Quinctilianus lib. V. cap. 9. *Ut fortasse corpus vulsum, FRACTUM INCESSUM, vestem muliebrem, dixerit aliquis mollis & parum viri signa.*

Quod & D. Hieronymus adversus Helvid. *gressum frangere* dixit. & ad Eustochium: *solutis genibus fractum incessum.*

Et laxi crines.] Mollitici etiam nota, *laxi crines.* Cicero in Pisonem: *Erant illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriae, & fluentes.* Appuleius de suo capillitio in Apologia: *Capillus ipse, quem isti aperto mendacio ad lenocinium decoris promissum dixere*, &c.

---- *Ecce Afris eruta terris*

Citrea mensa. ----] Mensas è citro intelligit ex Mauritania, Africae regione, magno precio Romam adlatas, quae & eburneis pedibus fulciebantur. Sic Martialis lib. 11. Ep. 43.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes.

Et lib. IX. Ep. 22. Res est jam multis inculcata, eoque plura non addimus. Id autem silentio praetereundum non est, quod de Seneca philosopho tradidit Dio lib. LXI. quingentos nimirum tripodas illum habuisse de ligno cedrino, pedibus eburneis fulsultos, similes prorsus & pares inter se, super quibus epulari consueverat. qui nimius quidem, si verus, fatendum est, Stoici philosophi luxus. Singulorum vero precium ex illis Tertulliani l. de Pallio cap. 5. cognoscere licet. Plinius namque, à quo habuit, mire hic corruptus est: *Adigo caute rem ambitioni, qua M. Tullius quingentis millibus nummûm orbem citri emit, qua bis tantum Asinius Gallus pro mensa ejusdem Mauritaniae numerat.*

---- *Greges servorum.* ----] Plinius *legiones* vocavit; *agmina* Ammianus eleganter lib. XIV. *Familiarum agmina, tamquam praedatorios globos, post terga trahentes.* Seneca *turbam* Consol. ad Helviam: *Turbam, quae quamvis magnam domum angustet.* Sed quid mirum, si unus Pedanius Secundus *quingentos servos* domi habuerit, testante Cornelio Tacito XIV. Annal. immo *millenos* plurimi, sed, ut mireris, semel audi Athenaeum lib. VI. cap. 20. *Μυρίους ἢ δισμυρίους (οἰκέτας) καὶ ἔτι πλείους δὲ πάμπολλοι κέκτηνται. οὐκ ἐπὶ προσόδοις δὲ, ὥσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζάπλουτος Νικίας· ἀλλ' οἱ πλείους τῶν Ῥωμαίων συμπροϊόντας ἔχουσι τοὺς πλείους. Decem, immo viginti mille, & plures quoque servos habent, non quaestus causa, ut ille Graecorum ditissimus Nicias, sed plerosque in publicum comitantes.* Recte ergo jam Plinius, quum adserit, *servorum quoque causa nomenclatorem adhibendum.* Nunc vero Arbiter de pueris in triclinio ministrantibus haud dubitanter capiendus.

Ac maculis imitatur vilibus aurum] Desultorii Critici sunt, qui maculas istas volunt ad *citreas mensas* referri, nulla habita *ostri* proxime praecedentis ratione, quae mira inconcinnitas est, ordoque turpe praeposterus. Et, quod magis mireris, nec nobis ullum exemplum exhibent rubrarum macularum, quae eo in ligno aurum imitentur. Indubium enim est, Arbirum nunc tricliniaris supellectilis luxum exagitare, ut subinde ciborum. Purpura autem Romanos stravisse lectos discubitorios, nemo nescit, post tot de ritibus convivialibus eruditas lucubrationes. Item scilicet, quod gliscente luxuria purpuram vario distinxerint aureis maculis, hoc est, clavis, stellulis, aut palmis, quae tamquam emblemata vestibus insuerentur, insererenturve. qui mos, addo ego, late aevo Neronis (quem nunc Petronius insectatur) percrebuit: Idque jam pridem ex Plinio conjeceram, ubi de marmorum institione agit lib. XXXV. *Neronis vero inventum, maculas, quae non essent, in crustis inserendo unitatem variare, ut ovatus esset Numidicus, UT PURPURA distingueretur Synnadicus, qualiter illos nasci optarent deliciae.* Sic locus interpungendus necessario. aliter quidem ex eo, praecipue ut Dalecampius edidit, neutiquam elici proba sententia posset. Ait ergo Plinius: Numidicum marmor ovatis figuris tantum fuisse distinctum, Synnadicum vero multiplici forma, ut purpura nimirum distinguebatur, variegari solitum. Purpurae igitur luxuriem illam carpere hic voluisse Petronium, mero meridie clarius jam est.

Ad mensam vivus perducitur. ----] Aptius de mullo hoc proderet, de quo sic Seneca lib. III. Natur. Quaest. *Parum videtur recens mullus, nisi qui in convivae manu emoritur.* quod subinde pluribus persequitur. ejusque & rationem reddit Plinius lib. XIX. cap. 17. quid autem de scaris dicendum? equidem reor, recentium exaggerationem esse. recentiores namque scaros antiquis in optatis fuisse, equidem observo; eo scilicet, quod intestina, visceraque eorum prae caeteris praeferrentur, immo caetera haberentur despicatui. Aperte Epigrammatista noster dicit in Xeniis:

Hic scarus, aequoreis qui venit obesus ab undis,
Visceribus bonus est: cetera vile sapit.

Viscera vero ut sint brevi conruptioni obnoxia, liquido constat.

---- *Inque Lucrinis*

Eruta littoribus vendunt conchylia coenas.] Ex Lucrino lacu advecta Romam conchylia plurimi fecerunt antiqui. Sic & Horatius Od. 2. Epod.

Non me Lucrina juverint conchylia
Magis ---- &c.

Sic & Martialis in Xeniis Ep. 82.

Ut renovent per damna famem. ----] Idem ut aliter cap. XCIII. dixit:

---- *Atque arata Syrtis,*
Si quid naufragio dedit, probatur.

Quod etiam Latinus Pacatus innuit loco interpre-

pretibus alibi laudato. Plane autem Manilius lib. v. verf. 370.

----- *Numidarum pascimur oris*,

Phasidos & damnis. -----

Quae vera indubie lectio est, quicquid reluctetur Franc. Junius, placuitque jam olim valde Scaligero.

----- *Jam Phasidos unda*

Orbata est avibus ----] Vere *jam*, licet de tempore ipso-speciatim loquatur belli civilis. Colchos namque, apud quos est Phasis, à Pompejo Magno demum fuisse penetratos, auctor est Vellejus Paterculus lib. II. Inde postea Romam adiatae aves Phasianae sunt. Itaque ibi particula *jam* recentem illum luxum indicat signanter.

----- *Mutoque in littore.*] Eleganter, quasi *mutum* esset *littus* Phasidos fluvii jam sine avibus. Sic Nonno Panopolitae ἀκτὴ ἄψοφος, *littus silens.*

Nec minor in campo furor est, emtique Quirites, &c.] Confer hosce pecunia conrupti senatus, populique, versus cum illis Lucani lib. I.

Hinc rapti precio fasces, sectorque favoris
Ipse sui populus, letalisque ambitus urbi,
Annua venali referens certamina Campo.

Labes autem illa eo usque urbem invasit, ut candidati, referente in Caesare Plutarcho, palam in comitiis numarias mensas ponere consueverint, uti populi videlicet sic suffragia possent impudice redimere. Idem & Appianus lib. II. Bellor. Civil. additque: Ὤφθη δέ ποτε καὶ μεσεγγύημα ταλάντων ὀκτακοσίων ὑπὲρ τῆς ἐπωνύμου γενόμενον ἀρχῆς. *Denique inventus est, qui DCCC. talenta per ambitionem apud sequestros deponeret.*

Pellitur à populo victus Cato -----] Saepius id contigit Catoni, publicae ergo tuendae libertatis. Insignior vero, & effrenatior tum plane fuit seditiosorum audacia, quum Metellum Tribunum plebis legem promulgantem, cujus summa erat, ut Pompejo ab Asia cum magno exercitu in Italiam venire permitteretur, inlustri illo praetextu, nempe ut urbem à Catilina in periculum conjectam servaret, animus vero ejusdem Metelli esset, ut principatus ac respublica in manus Pompejo traderentur, acriter aspernatus est. Latius in Catonis vita narrat Plutarchus, subditque: Πάντων διασκεδασθέντων, ὑποστάντα μόνον τὸν Κάτωνα, καὶ βαλλόμενον λίθοις καὶ ξύλοις ἄνωθεν, οὐ περιεῖδε Μυρήνας ὁ τὴν δίκην φυγὼν ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατηγορηθείς, ἀλλὰ τὴν τήβεννον προϊσχόμενος, καὶ βοῶν ἀνασχεῖν τοῖς βάλλουσι, καὶ τέλος αὐτὸν τὸν Κάτωνα πείθων καὶ περιπτύσσων εἰς τὸν ναὸν τῶν Διοσκούρων ἀπήγαγεν. Omnes ergo quum essent dissipati, *Catonem solum subsistentem, ac desuper saxis & lignis impetitum, haud neglexit Muraena, is qui pridem ab eo in jus fuerat tractus: sed togam suam ei praetendens, vociferandoque jacientes, ut cessarent, monens, vix tandem monitis suis concedentem Catonem veste sua involvit, inque Castoris abduxit.* De re eadem verba Senecae, nil dubium, quin capienda sint cap. I. de Constantia. Inquit ergo ad Serenum: *Et tibi indignum videbatur, quod illi dissuasuro legem, toga in foro esset erepta; quodque à rostris usque ad arcum Fabianum per seditiosae factionis manus tractus, voces improbas, & sputa, & omnes alias insanae multitudinis contumelias pertulisset.* Quod etiam epist. 14. tetigit.

------ *VICTUS Cato, tristior ille est*,

Qui VICIT ------] Cadmaea isthaec victoria fuit, de qua Plutarchus περὶ παίδων ἀγωγῆς. ac postea Paroemiographi. Mirifice autem Petronio faecem praetulit Aristaenetus Ep. 6. lib. II. Ἀλλ' ἔγωγέ σοι ἥδιστον ἐπιχαίρω, ὅτι σε νῦν ἔνδον εἰσέβαλλον παρ' ἐκείνην, καὶ ἧτταν ὑπέστην ἐγὼ τῆς φασὶ καδμείας νίκης ἀμείνω. Φανερὸν γὰρ ὡς ἐν πονηραῖς ἁμίλλαις ἀθλιώτερος ὁ νικήσας. *Sed ego tibi insulto jucundius, quod te intro ad eam impuli, repulsamque tuli Cadmaea tua victoria meliorem. Certum quippe in malis certaminibus, infeliciorem esse, qui vicit:* Nec aliud innuere videtur fragmenti illud cap. LIX. *Semper hac in re qui vincitur, vincit.* quod de *Osculana pugna* tradidit etiam Titinius Setina apud Festum. Porro sententia depromta est hic tempestiviter è Stoicorum schola, ejus quippe familiae & Cato seculejus. Ad rem satis opportune Seneca noster laudato jam libro: *Catoni tu putas injuriam fieri potuisse à populo, quod aut praeturam illi detraxit, aut togam? quod sacrum illud caput purgamentis oris adspersit? Tutus est sapiens, nec ulla adfici aut injuria, aut contumelia, potest.*

------ *Fascesque pudet rapuisse Catoni.*] Bis enim repulsam tulit Cato, scilicet in petitione praeturae, ex quo ei praelatus Vatinius; & in consulatus, uti Plutarchus tradidit. Locus autem iste omnino de praetura capiendus. facinus quippe illud Romanis civibus turpissimum fuit. de quo & opportune consulendus Seneca est Ep. 71. & de Constantia cap. I. 2. Praetorum autem honori lictores cum fascibus suis fuisse concessos, criticastri haud nesciverint.

------ *Sed in uno victa potestas.*] *Potestas* hic libertatem interpretor, & à me plane Seneca est adpositissimo loco cap. 2. *Simulque exstincta sunt, quae nefas erat dividi.* cujus sequentia sunt interpretamentum. *Neque enim Cato post libertatem vixit, nec libertas post Catonem.* Addit Arbiter:

Romanumque decus;

Quod & interpretatio est praedictae *potestatis*, nostramque mirifice juvat: Romanae namque reipubl. summum decus habitum *libertas*. Item & illa opitulantur:

----- Quare tam perdita Roma
Ipsa sui merces erat. -----

Amissa quippe libertate, Urbs futura erat necessario praemium victori. *Merces* ibi praemium est, uti jam interpretes.

Ipsa sui merces erat.] Appianum hic interpretem exhibeo de re parissima loquentem, hoc est, de civili bello Syllae & Marii lib. I. Bell. Civil. Μετὰ δὲ τοῦτο στασίαρχοι πολέμου νόμῳ συνεπλέκοντο ἀλλήλοις, καὶ ἡ πατρὶς ἆθλον ἔκειτο ἐν μέσῳ. *Post haec factionum principes justis exercitibus, ut in bello mos est, rem gesserunt adversus se invicem: ET VICTORIAE PRAEMIUM PETEBATUR PATRIA.* Ast Dio exsertim de bello hocce Caesaris & Pompei agens lib. XLI. inquit: Ἆθλόν τε γὰρ αὐτὴν (τὴν Ῥώμην) ἤδει τοῖς κρατήσασι προκειμένην. *Nam Romam IN PRAEMIUM VICTORI propositam noverat.* Addit Arbiter:

----- Et sine vindice praeda.] Nam reliquus deinceps non erat futurus vindex adsertorque libertatis.

Praeterea gemino deprensam gurgite praedam.] Quaenam maria *geminum gurgitem* hic Petronius adpellat? an ea, quae Florus in civili hoc bello *intestinum*, & *externum*, hoc est, *Mediterraneum*, & *Oceanum*? sic enim fuere nuncupata olim. illud Plinio & *internum* dicitur, Straboni ἐντὸς, hocce *exterius* Lucano, ἐκτὸς Ptolemaeo. An illa, quae sub nominibus *superi*, & *inferi* insignita exstiterunt olim? ita passim classicis scriptoribus indigitata offenduntur maria, auctoribus Plinio, & Mela *Adriaticum*, & *Tyrrhenum*. An denique, Geographiae illi adsentiens Graecorum, universum quantum maris est toto in orbe bifariam dividentium, sub *gemini gurgitis* adpellatione integrum Thetidos Neptunique vastum imperium voluit subintelligi? Audi Musam primam Herodoti cap. 102. ut certior fias hujusce divisionis, ubi de Araxis nempe fluvii loquitur ostiis: Τὸ δὲ ἓν τῶν στομάτων ὁ Ἀράξης ῥέει διὰ καθαροῦ ἐς τὴν Κασπίην θάλασσαν. Ἡ δὲ Κασπίη θάλασσα ἐστὶ ἐπ' ἑωυτῆς, οὐ συμμίσγουσα τῇ ἑτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἕλληνες ναυτίλλονται πᾶσαν, καὶ ἡ ἔξω στηλέων θάλασσα, ἡ Ἀτλαντὶς καλεομένη, καὶ ἡ Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα. ἡ δὲ Κασπίη ἐστὶ ἑτέρη ἐπ' ἑωυτῆς. *Reliquum illud per apertum fluit in mare Caspium, quod mare per sese est, nec ullo cum alio commiscetur. Nam & illud, quod Graeci omne pernavigant* (Mediterraneum indicat) *& id, quod extra columnas est* (Oceanum innuit) *Atlanticum dictum, & rubrum, idem est mare. Caspium vero est alterum, ac per seipsum*, &c. Docti, inquam, viderint, modo scruteris, quaerasque ab illis, genii nimirum ergo tantum exhilarandi, qui *geminum* illum deorum vitiorum *gurgitem* meditantur, quamnam integro loco concinnam, immo haud repugnantem, sententiam eliciant?

Foenoris ingluvies, ususque exederat aeris.] Ne bis idem repeteret, *usus* hic jam olim non pro usura capiebam, ut concors interpretum senatus; sed usum opus profusum interpretabar, quod aliter Petronius dicit paullo post:

----- Detritaque commoda luxu, &c.

Et inferius de praedis quoque:

----- Aspice late
Luxuriam spoliorum.

Ast postea in Lucani incidens locum, quem exprimere videtur optasse noster Arbiter, mutavi consilium, illud interea magnopere demirans, videlicet illius vestigia quomodo premat, quem carmine isto, velut Apollinis jaculo, confodere, ajunt in votis habuisse. inquit ergo Pharsaliae praecentor lib. I. ejusdem aevi exagitans pariter morum corruptelam:

Hinc usura vorax, avidumque in tempore foenus.

----- Detritaque commoda luxu

Vulneribus reparantur. -----] Amara nimis ironia hocce prolatum, nam praecedit:

Arma placent miseris. -----

sensusque est, illis bellum placere, velut si exin exhaustae opes resarcirentur. quod interpretamentum prae quovis alio magis nobis adridet. praeda namque, ullaeve divitiae ex sociis, concivibusque minime additae. quod & Lucanus sic operis initio:

Bella geri placuit nullos habitura triumphos.

Eo autem libere magis audebant discrimina adire, quod ipsi aere alieno oppressi (quod & Arbiter dicit:

Nulla est certa domus, nullum sine pignore corpus)

bona jam, quibus consulerent, non haberent. unde & illud etiam, quod subsequitur, claret.

------ Inops audacia tuta est.

Tres tulerat fortuna duces, &c.] Florus in Bello hocce Civili lib. IV. cap. II. *Forte tunc Crassus genere, divitiis, dignitate, florebat: vellet tamen auctiores opes. Cujus Caesar eloquentia & spiritu, & jam consulatu adlevabatur. Pompejus tamen super utrumque eminebat. Sic igitur Caesari dignitatem comparare, Crasso augere, Pompejo retinere cupientibus, omnibusque pariter potentiae cupidis, de invadenda republica facile convenit. Ergo, quum mutuis viribus in suum quisque decus niteretur, Galliam Caesar invadit, Crassus Asiam, Pompejus Hispaniam, tres maximos exercitus: & jam sic orbis imperium societate trium principum occupatur.*

Cap. CXX. *Feralis Enyo.*] Proba lectio. *Enyo*, Bellona Latinis est, quae Dea belli, & Martis *aurigatrix* Virgilio. Sic *civilis*, & *navalis* Martiali: *Threissa virago* Ausonio: & pluribus de ea mentio.

Crassum Parthus habet -----] De M. Crassi interitu

teritu sic Obsequens: Anno Urbis DCC. *GN. DOMITIO & APPIO CLAUDIO COSS. M. Crassus ad Parthos profectus, quum Eufratem transiret, multa prodigia neglexit. Quum etiam coorta tempestas, signifero signum arreptum mersisset gurgiti, & offendente nimborum caligine prohiberentur transire, pertinaciter perseverans cum filio & exercitu interiit.* Scripsere plures. vide Florum lib. IV. cap. 4. & Appianum Alexandrinum de Bell. Parth.

---- *Libyco jacet aequore Magnus.*] Magnus Pompejus in Aegypto occisus. *Aequor Lybicum* vocat abusive Aegyptium pelagus, quia vicina haec maria, quia contermina. *In Pelusiaco littore*, ait Florus, *fuisse trucidatum*, hoc est, juxta Pelusium Aegypti civitatem, sed antequam in terram exscenderet. Caedem ejus scripsere Plutarchus, Dio, Paterculus, Lucanus, alii. Funus vero ex Appiani lib. II. Bellor. Civil. lubet referre. Πομπηΐου δὲ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες οἱ περὶ Ποθεινὸν ἐφύλασσον Καίσαρι, ὡς ἐπὶ μεγίσταις ἀμοιβαῖς. ὁ δὲ αὐτοὺς ἠμύνατο ἀξίως τῆς ἀθεμιστίας. τὸ δὲ λοιπὸν σῶμά τις ἔθαψεν ἐπὶ τῆς ἠϊόνος, καὶ τάφον ἤγειρεν εὐτελῆ, καὶ ἐπίγραμμα ἄλλος ἐπέγραψε,

Τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου.

Pompeji caput, per ministros Photini resectum, servatum est in adventum Caesaris, exspectatione maximi praemii. Sed ille nefarium scelus pro merito ultus est. Reliquum truncum in littore quidam sepelivit, aggesto exiguo tumulo: cui alius quispiam hanc inscriptionem addidit:

Paene caret tumulo, cui tot moda templa fuerunt.

Julius ingratam perfudit sanguine Romam.] Vere *ingratam Romam*. Florus lib. IV. cap. II. *Itaque non ingratis civibus, omnes unum in principem congesti honores.* quos subinde recenset. Tunc enim non ingrata Roma: ast, ubi parricidarum ei manus inlatae sunt, *ingrata* procul dubio jure merito audiret. De republica sane, & universo civium ordine, egregie meritum miris laudibus illum tantum virum prosequuntur historici omnes. Fateor & mihi semper diligendum vehementer esse suspiciendumque invictum illum, clementemque admodum spiritum, & cum ipso Magnum nostrum Imperatorem Carolum V. unice conferendum, utrumque vero cum magno Alexandro. Trium maximorum Imperatorum Ingenium exhibet nobis Appianus, dum Romanum & Macedonicum componit in II. Bell. Civil. [p.524.] φιλονεικότεροι δὲ τοῖς ἐξελέγχουσιν ὄντες, ταχύτατοι πρὸς διαλύσεις ἦσαν, καὶ συγγνώμονες τοῖς ἁλοῦσιν, ἐπὶ δὲ τῇ συγγνώμῃ καὶ εὐεργέται. καὶ οὐδὲν ἢ κρατεῖν μόνον ἐνθυμούμενοι. *Quum contentiosi essent erga adversarios, tamen erga victos erant faciles ad veniam, & gratiam, & insuper benefici, sola contenti victoria.* Audi tamen fortissimi Romani ducis vocem lenissimam, simulque de ingrata illa urbe Paterculi lib. II. aliud testimonium: *Laudandum experientia consilium est Pansae, atque Hirtii, qui semper praedixerant Caesari, ut principatum armis teneret, ille dictitans, MORI SE, QUAM TIMERI, MALLE, dum clementiam, quam praestiterat, exspectat, incautus ab ingratis occupatus est.*

Parthenopen inter magnaeque Dicarchidos arva.] Hoc est, inter Neapolin & Puteolos. Campaniae urbs Puteoli, vicina Neapoli, *Dicarchaea* Silio Italico dicta lib. XII. & hic Petronio *Dicarchis*, Plinio vero & Festo *Dicaearchia colonia*. Ast maxime illud mirum est, interpretes nempe non animadvertisse, Vesuvii montis summum hiatum hic Petronium describere. audi, ut Plinius ibi eum conloect plane lib. III. cap. 5. *Dein Puteoli colonia Dicaearchia dicti: postque Phlegraei campi, Acherusia palus Cumis vicina. Littore autem Neapolis Chalcidensium, & ipsa Parthenope à tumulo Sirenis adpellata.* Inter Neapolim ergo & Puteolos *Phlegraeos campos* sitos Plinius facit. Phlegraei autem campi Vesuvii montis sunt. Diodorus lib. IV. Ὠνομάσθαι δὲ καὶ τὸ πεδίον τοῦτο Φλεγραῖον, ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ τὸ παλαιὸν ἄπλετον πῦρ ἐκφυσῶντος, παραπλησίως τῇ κατὰ τὴν Σικελίαν Αἴτνῃ. καλεῖται δὲ νῦν ὁ λόφος Οὐέσουϊος, ἔχων πολλὰ σημεῖα τοῦ κεκαῦσθαι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. *Phlegraeus quoque campus is locus adpellatur, à colle nimirum, qui Aetnae instar Siculae magnam vim ignis eructabat: nunc Vesuvius nominatur, multa inflammationis pristinae vestigia reservans.* Adderem, nisi dicta sufficerent, Melam nostrum lib. II. cap. 4. Vitruvium l. II. c. 6. Dionem l. LXVI. Cassiodorum l. IV. Variar. Ep. 50. Referam tamen ipsius montis topographiam ex l. V. Strabonis ad rem haud parum conducentem: Ὑπέρκειται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐεσούιον ἀγροῖς περιοικούμενος παγκάλοις, πλὴν τῆς κορυφῆς. Αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστὶν, ἄκαρπος δ' ὅλη, ἐκ δὲ τῆς ὄψεως τεφρώδης, καὶ κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρόαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός. *Supra locos hos Vesuvius mons est pulcerrimis arvis circumquaque habitatus, praeterquam in vertice: hic magnam partem planus est, ac totus infructuosus, adspectantibus cineream faciem objicit, & cava antris persimilia, fumosarum instar rupium ab igne depastarum.* Postremum vero Dio expressit, inquiens, Amphitheatri formam totum montem referre. Ibidem, hoc est, circa Lucrinum lacum, constituunt Geographi fluvium *Cocytum*, cujus & Arbiter hic meminit. Ita & Silius lib. XII.

Ast hic Lucrino mansisse vocabula quondam
Cocyti memorat.

---- *Et nigro squallentia pumice saxa.*] Plinius ju-

te, &c. Fuse vero Appianus lib. IV. Bel. Civil.

Thessaliaeque rogos, & funera gentis Iberae,
Et Lybiae cerno, & tua, Nile, gementia, clostra.]

Florus etiam loca recenset: *Si locum, & spatium, ubi commissum est* (bellum civile) *intra Italiam, inde se in Galliam HISPANIAMQUE deflexit, reversumque ab occasu, totis viribus in Epiro THESSALIAQUE consedit? hinc in AEGYPTUM subito transiit; inde respexit Asiam, inde AFRICAE incubuit, postremo in HISPANIAM remigravit, & ibi aliquando defecit.*

Et Libyae &c.] Claustra Libyae *Mauritania*. Ast *gementia* quoque, nempe ob interitum ejus regis Jubae, Pompejanarum partium fautoris. Ipse, quum foret à Caesarianis victus, in certamine ad Thapson Africae oppidum, in regiam se recepit, magnificeque epulatus super mensas & pocula interficiendum se praebuit Petrejo fugae comiti, Floro lib. IV. cap. 2. & Appiano lib. II. auctoribus.

---- *Et tua, Nile, gementia clostra.*] *Alexandriam* & *Pelusium* urbes intelligit, quae Nili claudunt ostia. Proprie igitur *Nili claustra* illae vocantur Petronio. Ita & *Pelusium* ipsum κλεῖς τῆς Αἰγύπτου, *clavis Aegypti* dicitur Suidae, & sic pari ratione *Alexandria* potesset adpellari. In Alexandria autem apud Ptolemaeum Cleopatrae fratrem in summum vitae discrimen adductus Caesar fuit. Appianus lib. II. Florus lib. IV. Lucanus lib. X. In Pelusiaco item littore Pompeius trucidatus est, ut supra vidimus. An, *gementia*, ob illa inibi patrata facinora? fors non male. Pariter de incrementis Nili agens Plinius lib. V. cap. 9. inquit: *Minimumque* (incrementum) *Pharsalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine aversante.*

Actiacosque sinus.] Pugnam innuit navalem ad Actium Caesaris Augusti cum Actium Caesaris Augusti cum Antonio & Cleopatro Aegypti regina. Memoriae prodidere Plutarchus in Antonio, Dio lib. L. Virgilius lib. VIII. Propertius lib. IV. El. 6. Memorabile enim inprimis bellum hocce civile, qua ultimum, qua ingens.

---- *Et Apollinis arma timentes.*] Mirum quot res inlustrationis indigas praetereant interpretes, vel quantum alias tenebrarum ipsa inlustratione rebus offundant. *Ambracios*, *Actiacosve*, & nunc indicat sinus, ubi Actiaca illa pugna commissa. ratio autem, quod Apollo tunc suppetias venit Augusto arcu suo & sagittis. Plane Virgilius extremo lib. VIII. vers. 704. quem hic indubie respexit Petronius:

ACTIUS haec cernens arcum intendebat Apollo
Desuper: omnis eo terrore Aegyptus, &c.

Plene & Propertius Eleg. 6. lib. IV. ubi ad Augustum Apollo:

Vince mari: jam terra tua est; tibi militat arcus,
Et favet ex humeris hoc onus omne meis.

Et subinde:

Dixerat: & pharetrae pondus consumit in arcus.

Et mox:

ACTIUS hinc traxit Phoebus monimenta, quod ejus
Una decem vicit missa SAGITTA rates.

Tutelare numen continuo Augustus agnovit Apollinem, praecipue eo in praelio, eaque propter, Dione teste initio lib. LI. καὶ ἐπ' αὐτῇ τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἀκτίῳ τριήρη τε καὶ τετρήρη, τά τε ἄλλα τὰ ἑξῆς, μέχρι δεκήρους, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων νεῶν ἀνέθηκε. καὶ ναὸν μείζω ᾠκοδόμησεν, ἀγῶνά τε τινὰ καὶ μουσικὸν, καὶ γυμνικὸν, ἱπποδρομίας τε πεντετηρικὸν ἱερὸν κατέδειξεν, Ἄκτια αὐτὸν προσαγορεύσας. πόλιν τε τινὰ ἐν τῷ στρατοπέδου τόπῳ, τοὺς μὲν συναγείρας, τοὺς δ' ἀναστήσας, τῶν πλησιοχώρων, συνῴκισε. *Eadem die Caesar Apollini, qui apud Actium colitur, triremem, quadriremem, ac alia navium genera usque ad deciremem, ex captis navibus consecravit: templum majus exstruxit, ludos musicos, ac gymnicos, & certamen equestre cum sacro quinquennali constituit, Actios illos ludos dicens, urbemque eo loco, ubi castra habuerat, effecit, partim collectis ad eam incolendam hominibus, partim eo translatis finitimis.*

---- *Sitientia regna.*] Eo quod ipse Dis pater protulerat supra cap. praecedenti:

Jam pridem nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tisiphone sitientes perluit artus.

Ideoque & nunc subjungit:

---- *Tuque ingenti satiare ruina*
Pallida Tisiphone.

Orta hinc venusta illa translatio Juvenalis Satyr. X.

Ad generum Cereris sine caede & vulnere pauci
Descendunt Reges & SICCA MORTE tyranni.

---- *Simulacra virûm*] Summa dictum elegantia, sed habuit ab inlustribus prius animis, primum puta Lucretio in I. si Ennii non, ut volunt critici nonnulli, versus iste est.

Sed quaedam simulacra modis pallentia miris.

Sed postea saepe alias. Et deinde à principe poëtarum omnium, qui itidem pluries. duo tantum loca designo. in VII. Aeneid. vers. 89.

Multa modis simulacra videt volitantia miris.

In

In I. autem Georg. verf. 476. Iifdem ac Lucretius verbis :

—— *Et fimulacra modis pallentia miris.*

—— *Gremioque reducto*

Telluris.] Id eft, claufo hiatu, quem fupra cap. CXX. eleganter defcripfit :

Eft locus excifo penitus demerfus hiatu &c.

—— *Fraternos palluit ictus.*] Hoc eft, timuit Pluto fulmina à fratre Jove miffa, quorum fat culta praecedit periphrafis.

Aufpiciis patuere deûm.] Pleraque tamen ex illis poëtica fide prolata, Virgilium prorfus aemulatus extremo lib. I. Georgicon, neutiquam vero veritatis religiofa oratione, ut ipfe Arbiter loquitur. Alia ferme funt ab iis, quae Julius Obfequens, diligens Prodigiorum fcriptor, bellum nempe illud civile praefagientia, memoriae prodidit Anno ab V. C. IDCCIV. Operae autem pretium erit hic conferre nonnulla, quae fignanter ipfum portenderint, alia namque in praefentia congerere (facile enim innumera nobis) prorfus, me Hercules, foret, patientia auditoris mei abuti.

—— *Namque ore cruento*, &c.] Pariffime defectus illos folis & lunae defcripfit Lucanus in I. verf. 537.

—— *Cornuque coacto*

Jam Phoebe toto fratrem quum redderet orbe,

Terrarum fubita percuffa expalluit umbra.

Ipfe caput medio Titan quum ferret Olympo,

Condidit ardentes atra caligine currus,

Involvitque orbem tenebris, gentefque coëgit

Defperare diem.

Tetigit Florus : *interdiu tenebrae.* Item Dio lib. XXXI. Ὁ τε ἥλιος σύμπας ἐξέλιπε. *Sol totus deliquium pertulit.*

—— *Rupta tonabant*

Verticibus lapfis montis juga.] Ejusdem belli oftentum, montium tremores ac motus. Lucanus & hic haud inferiori verf. 553.

—— *Veteremque jugis nutantibus Alpes*

Difcuffere nivem.

Et Virgil. in fine lib. I. Georg. verf. 474. licet ibi aperte portenta narret, quae praeceffferint fecundum bellum civile apud Philippos, fed poëtae illa faepe confundunt :

—— *Infolitis tremuerunt motibus Alpes.*

Rem autem Dio fignanter tradidit : Καὶ σεισμοὶ συνεχεῖς μετὰ μυκηθμῶν ἐγένοντο. *Et terrae motus crebri cum mugitibus editi funt.*

—— *Nec vaga paffim*

Flumina per notas ibant morientia ripas.] Veterem fcripturam expreffi. *Nec vaga*, quia jam *paffim morientia.* quod mirifice & Virgilius dicto jam loco verf. 478. fignificavit verbo uno :

—— *Siftunt amnes.*

Huic fenfui bene, qui *per latas ripas* hic reponunt. Joan. Ludovicus de la Cerda aliter capit, fcilicet, *nec ibant per notas ripas*, cui fimile & illud inter prodigia Papinii fit VII. Thebaid. verf. 405.

—— *Averfique fuis de curfibus amnes.*

Sed fic opponuntur plane *vaga* & *morientia.* Utut autem ergo olim fcriptum fuit, five *notas*, five *latas*, mens noftra, ordoque verborum indubie praeferendus. Helenopolitana vero editio habet, *orientia.* Sed tunc ex antica pugnans foret fenfus, eique lectioni firmandae effent fubfidio, quae Chr. Richardus congerit, ubi, *torrentia*, fcripfiffe Petronium opinatur intrepide.

Armorum ftrepitu coelum furit.] Idem & Lucanus verf. 569.

Tum fragor armorum (auditus.)

Sed oftentum hocce fpeciatim alii recenfent inter illa, quae pridie, eodemve die, cladem Pharfalicam portenderunt. Sic Jul. Obfequens : *Clamorem, crepitumque armorum Antiochia, bis ut curreretur in muros, auditum ; indeque fonum tympanorum Pergami.* Iifdem paene verbis Valerius Maximus lib. I. cap. de Prodigiis, & Dio lib. XLII.

—— *Et tuba Martem*

Sideribus tremefacta ciet] Puto hic & Arbitrum Lucani oftentum id optaffe oftendere verf. 578.

Infonuere tubae, & , quanto clamore cohortes

Mifcentur, tantum nox atra filentibus auris

Edidit, &c.

—— *Jamque Aetna voratur*

Ignibus infolitis, & in aethera fulmina mittit.] *Infolitis* ; folitis quippe & quotidianis majores fuere, five violentiores. Differitas autem aliunde Lucano petita, quae & eo animadvertenda, quod ex diametro pugnet cum Petroniana. inquit ergo Cordubenfis poëta verf. 545.

Ora ferox Siculae laxavit Mulciber Aetnae,

Nec tulit in coelum flammas, fed vertice prono

Ignis in Hefperium cecidit latus.

Quod *undantem Aetnam* Virgilius dicto loco verf. 471. vocavit. Aliter igitur Arbiter, qui dixit, *Et in aethera*, &c. Cerda, *rotatur*, mavult, non *voratur*. Aliorum autem interpretamenta (eorum pace dictum fit) videntur fomniorum.

Umbrarum facies diro ftridore minantur.] Duplex Lucani portentum complexus hic Arbiter. primum verf. 568.

Compofitis plenae gemuerunt offibus urnae.

Alterum verf. 570.

— *Et*

—— *Et venientes cominus umbrae.*
Aſt equidem jam dudum factum eſt, quum locum caperem de oſtento, quod pugnam ipſam Caeſaris & Pompeji anteceſſit. ejus ſic Obſequens meminit: *Nocturni terrores in exercitu fuere.* Sic & Valerius Maximus, item Lucanus lib. VII. inter plura alia verſ. 179.

Defunctoſque patres & cunctas ſanguinis umbras
Ante oculos volitare ſuos.

Movit me elegans illa exercitus periphraſis:

Ecce inter tumulos, atque oſſa carentia buſtis.

—— . *Stridore.*] *Stridor*, & *ſtridere* propritim de umbris manium. noſter etiam Lucanus in VI. verſ. 623.

Auribus incertum feralis ſtrideat umbra.

Item Papinius IX. Thebald. verſ. 299.

Stridebit veſtros Tydeus inhumatus ad ignes.

Unde lucem mutuati ſunt Accio in Alceſtide, primum noſter Delrio, poſtea Ger. Joann. Voſſius:

Quum ſtrideret retracta rurſus inferis.

Quod de umbra Alceſtidis dictum, conligere eſt.

Fax ſtellis comitata novis incendia ducit.] Ipſum Lucanus lib. I. verſ. 526.

Ignota obſcurae viderunt ſidera noctes.

Ac deinde per plures verſus facum, flammarum, cometarum, fulgurum, lampadum, ac denique ignium variarum formarum longam contexit deſcriptionem.

Sanguineoque recens deſcendit Juppiter imbre.] Appianus, qui iſtorum fuit parcus prodigiorum recenſor, hujuſce meminit, quod aliis fuit praetermiſſum. inquit in II. Bell. Civil. Αἷμά τε πῃ ἔδοξεν ὁ Θεὸς ὗσαι. *Alicubi ſanguinem pluiſſe.* Ait ergo Arbiter, pluviam ſanguinearum guttarum cecidiſſe. ubi eleganter *Jovem* uſurpavit pro pluvia. Sic etiam Lucanus de Aegypto loquens lib. VIII. verſ. 446.

Terra ſuis contenta bonis, non indiga mercis,
Aut Jovis.

Sic & alibi iterum.

Gallica projecit.] Notum ex hiſtoria, & ipſe Arbiter inferius cap. ſequenti maſculo ſpiritu:

—— *Dum Rhenum ſanguine tingo,*
Dum Gallos iterum Capitolia noſtra petentes
Alpibus excludo, &c.

Alpibus aëreis, ubi Grajo nomine.] Expreſſit Poëtam principem in III. Georg. verſ. 474.

Tum ſciat aëreas Alpes. ——

Aëreae celſae ſunt: ſed ſat ei vel *Alpes* ſimpliciter ſufficerent, nam Gallica lingua *Alti montes Alpes vocantur*, teſte hic Philargyrio. Non longe Lucanus abit extremo lib. I. verſ. 688.

—— *Nunc deſuper Alpis*
Nubiferae colles, atque aëriam Pyrenen.

Signanter autem *Alpes* illas Arbiter deſignat, ſaepius *Grajas* priſcis nuncupatas ſcriptoribus, ab Hercule videlicet Grajo, qui illas primus cum exercitu tranſiit. Silius lib. III. Cornel. Nepos in Annibale, alii. Nam, quae *Poeninae* dicebantur *Alpes*, ab Hannibale denominatae fuere, qui eas ſecundum ſuperavit cum ampliſſimo exercitu. Plinius lib. III. cap. 17. Paul. Warnefridus de geſtis Longob. lib. II. cap. 18. Celebris autem tertius memoratur Caeſaris tranſitus, ſed qua primum ſcilicet Hercules exercitum duxerat, quas & ideo (Grajas inquam) *Julias* deinde *Alpes* adpellatas fuiſſe, mea conjectura eſt, de quibus plurima exſtat apud Marcellinum memoria, Sextum Rufum cap. VII. Breviar. & Paul. Warnefridum lib. II. de geſt. Longob. cap. 13. eaſque Meſſalla Corvinus lib. de Auguſta progenie videtur *Romanas* nuncupaſſe, niſi illae fortean ſunt, per quas iter Pompejus Magnus adgreſſus, ad aemulationem quoque Anniballs, alias fauces aperuit, medio ſcilicet inter Padi Rhodanique fontes ſpatio, ut teſtatur in I. Bell. Civil. Appianus. Qui aliter vero Alpes confundunt, priſcos ſcriptores ſatis non viderunt, ſed Plinium, & quos ego hic tetigi, potiſſimum.

—— *Vulſae*
Deſcendunt rupes, nec ſe patiuntur adiri.] Haud inepte de rupibus interpreteris imminentibus, praecipitiumque minitantibus. Juvat animoſe Appianus Anibal. [p. 315.] Ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὰ Ἄλπεια ὄρη, καὶ μηδεμίαν, μήτε δίοδον, μήτε ἄνοδον εὑρὼν (ἀπόκρημνα γάρ ἐστιν ἰσχυρῶς) &c. *Quum autem Hannibal ad Alpes perveniſſet, neque ullum vel tranſitum, vel adſcenſum reperiſſet (ſunt enim mirum in modum omni ex parte praecipites)* &c. Sic & Ammianus de quodam Alpium jugo loquens lib. XV. cap. 25. *Pendentium ſaxorum altrinſecus viſu terribile eſt.*

Eſt locus Herculeis aris ſacer.] Nihil ergo dubium, monumentum aliquod inſigne relictum olim Grajis in Alpibus, Herculi ſcilicet ſacrum, in ejus ea facti difficilis itineris memoriam. Ea autem (moneo equidem, ne ad illam auriculae tenerrimae pateant) mirifica eſt adſerentium Geographia, nempe, hic Dyrrachium Epidamnumve denotari, quibus ſine ſagarum cantamine tranſlatum fuit in Alpium cacumen Graecorum oppidum maritimum.

—— *Hunc nive dura*
Claudit biems.] De ipſis Alpibus pariter Silius noſter lib. III.

—— *Clauſae nivibus rupes,*

dixit. Sed de fabuloſa Alpinarum nivium altitudine glacieque plura nos, ubi multis Arbiter.

Totum ferre potest humeris minitantibus orbem.] Apte ex praecedentibus :

---- *Canoque ad sidera vertice tollit.*

Utrobique id videtur expressum esse Silii Italici itidem de summitate Alpium canentis :

---- *Suppostaque coelo*

Saxa

Quod bene Dausquejus cum illo Apollinaris contulit Carm. 5.

Alpes marmoreas , atque occurrentia juncto

Saxa polo.

---- *Summo de vertice montis*

Hesperiae campos late prospexit.] Opportuna oppido specula ad subjectam Italiam prospiciendam. Annibalis hic apud Livium conlatio adpositam suggeret Caesaris Italiam prospectantis repraesentationem. De Alpinis montibus sic loquitur lib. XXXI. cap. 35. *Per omnia nive oppleta quum signis prima luce motis segniter agmen incederet , pigritiaque & desperatio in omnium vultu emineret, praegressus signa Annibal , in promontorio quodam, unde longe & late prospectus erat , consistere jussis militibus , Italiam ostentat , subjectosque Alpinis montibus circumpadanos campos.* Vere ergo Polybius lib. III. [p. 287.] Οὕτω γὰρ ὑποπέπτωκεν τοῖς προειρημένοις ὄρεσιν, ὥστε, συνθεωρουμένων ἀμφοῖν, ἀκροπόλεως φαίνεσθαι διάθεσιν ἔχειν τὰς Ἄλπεις τῆς ὅλης Ἰταλίας. *Ita enim subjecta erat Italia montibus illis , quos supra commemoravi , ut , quum Italia & Alpes una spectarentur , viderentur ad totam Italiam arcis rationem & similitudinem obtinere.*

---- *Et ambas*

Intentans cum voce manus ad sidera.] Loci hujusce argutia satis ex parilibus locis constabit conferenti , hebes modo prorsus non sit. inquit Encolpius cap. IX. *Quibus ego auditis , intentavi in oculos Ascylti manus.* & cap. XCV. *Et alius veru extis stridentibus plenum in oculos ejus intentat.* ac denique cap. CVIII. *Sed intentans in oculos Tryphaenae manus.* Sic & Senecae mens divina in Epist. 71. *In oculos nunc mihi manus intentat ille.* Quid ni ergo potesset Caesar manus ad sidera, veluti in hominis parissimi oculos, intentare , summo nimirum in illo rupis cacumine constitutus ? quod mire & hyperbolae consonat superiori :

---- *Canoque ad sidera vertice tollit.*

Coelum illinc cecidisse putes , &c.

Cap. CXXII. *Testor ad has acies invitum accessere Martem ,*

Invitus me ferre manus.] Testantur & plures , inquit Paterculus lib. II. cap. XLIX. *Nihil relictum à Caesare , quod , servandae pacis caussa , tentari posset. nihil receptum à Pompejanis.* Latius Appianus lib. II.

Dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes

Alpibus excludo.] Interpositae quippe Alpes munimenti arcisque rationem ad totam Italiam obtinere viderentur. Opportune Cicero Orat. de Prov. Consul. *Alpibus Italiam munierat ante natura , non sine aliquo divino numine : nam , si ille aditus Gallorum immanitati multitudinique patuisset , nunquam haec urbs summo imperio domicilium ac sedem praebuisset.*

---- *Mercedibus emtae ,*

Ac viles operae.] Mercenarii milites , & auxiliares. Appianus lib. II. ait , jussisse Senatum , scilicet Pompejum ξενολογεῖν καὶ ἐκ τῶν περιοίκων ἐθνῶν ὅσα ἄλκιμα. *conducere ex circumvicinis fortibusque nationibus mercenarios.* At de auxiliaribus apud ipsum ibidem Caesar & ita contemtim loquitur. [p. 474.] Καὶ τάδε μοι περὶ μόνων ἐστὶ τῶν Ἰταλῶν, ἐπεὶ τῶν γε συμμάχων μηδὲ φροντίζετε, μηδ' ἐν λόγῳ τίθεσθε, μηδὲ μάχεσθε ὅλως ἐκείνοις. ἀνδράποδα ταῦτ' ἐστὶ Σύρια καὶ Φρύγια, καὶ Λύδια, φεύγειν ἀεὶ καὶ δουλεύειν ἕτοιμα. *Et hactenus de solis loquor Italis. nam de auxiliaribus nolo vos esse sollicitos , aut ullo eos in numero ponere , aut armis invadere. Mancipia Syra Lydiaque & Phrygia , ad fugam tantum & servitutem nata.* Fuse recenset lib. III. Lucanus.

---- *Quorum est mea Roma noverca.*] Mater namque solum Italorum jure diceretur. Ast hic & Italorum (ex quibus robur constitit exercitus Pompejani) vult Caesar Romam quoque videri *novercam* , quum illos in manifestum capitis periculum acerbe projiceret : nam victoriam sibi certo augurabatur Caesar. disertim subdit:

Ut reor , haud impune ; nec hanc sine vindice dextram

Vinciet ignavus.

ac subinde :

Inter tot fortes armatus nescio vinci.

Ex nostra autem ista interpretatione fortasse lucis accipiet usuram vox illa Scipionis Africani apud Paterculum lib. II. cap. 4. Nam , ubi de Ti. Gracchi caede sententiam suam dixisset, & tunc omnis concio obclamasset , *Hostium* , inquit , *armatorum toties clamore non territus , qui possum vestro moveri , quorum noverca est Italia ?* Hoc est, qui duriter , veluti à noverca, à matre Italia accepti estis ?

---- *Furentes.*] Sic ego conjectaram , postea edidit Bourdelot. Sed adhuc penitus non placet , ceteris tamen praeferenda. vulgaris , *ferentes* , alii *frequentes* , *nocentes* , *sequentes*.

Namque omnes unum crimen vocat.] *Crimen* εἰρωνικῶς. communes namque facit anteactas suas *victorias* , *triumphos* , eoque militem captat, & excitat , iteratque ideo non semel. eo spectant :

---- *Victores ite furentes ,*

Item : -- *Omni-*

---- *omnibus una*
Impendet clades.

nempe victoriae, nam prius Caesar dixerat:

---- *Vincendo certior exsul.*

quod & anterius:

---- *Sed vulnere cogor*
Pulsus ab urbe mea.

Item:

Non solus vici.

Ac denique:

---- *Et sordes meruit victoria nostra.*
---- *Quia poena tropaeis*
Imminet, & sordes meruit victoria nostra, &c.
---- *Sumite bellum,*

Et tentate manum.] Probe Casaubonus censuit, exprimere hic Caesaris verba, Petronium amasse, quae cap. xxx. refert Suetonius: *Tantis rebus gestis & Caesar condemnatus essem, nisi ab exercitu auxilium petiissem.*

Judice fortuna cadat alea.] Manifesto & hic Petronium ad Caesaris verba constat respexisse, quae apud Tranquillum cap. xxxii. ubi multus Casaubonus. Apte item judicem fortunam facit in causa, quae ferro dicenda. Ipse anterius:

---- *Et caussam dicite ferro.*

Haec ubi personuit, de coelo Delphicus ales, &c.] Parissimus carminis contextus ille Poëtae ter maximi lib. vi. Aeneid.

Vix ea fatus erat, gemino quum forte columbae, &c.

Sed Homeri aperta imitatio est, ut infra ostendimus.

---- *Delphicus ales.*] *Aquilam* hic Apollinis alitem agnovit unus alterve interpres, sed rationem non reddunt. Praebeam ego interea satis idoneam, dum plures forte suppetunt aliis. Naturalis historiae adserunt architecti, aquilam scilicet adversos solis radios intueri sine nictatione potesse. eoque indice legitimam experiri pullorum suorum ingenuitatem. Legitimo ergo & jure ejus numinis audiret ales, quae eousque esset oculatissima. uti idcirco *accipiter* audiit, ut postea ex Aeliano patescet. Vide autem Aristotelem, & Aelianum de Animal. Plinium lib. x. cap. 13. Antigonum cap. lii. D. Augustinum, Lucanum lib. ix. Opitulatur autem iis, qui aquilam hic interpretantur, augustus semper fortunatissimusque ejus in auguriis volatus. quo facit & illud Senecae lib. ii. Nat. Quaest. cap. 32. *Cur ergo aquilae hic honor datus est, ut magnarum rerum faceret auspicia?* Cujus & apud scriptores priscos exstant innumera exempla. Opitulatur item Antonini Liberalis de Periphante narratiuncula Metamorph. 6. qui, quum plurima feliciter Apollini templa condidisset, Jovem autem sibi reddidisset valde infensum, eoque statuisset, totam ejus domum fulmine comburere, Apollo extremam familiae ejus perniciem deprecatus est, tandemque in *aquilam* Periphantem commutavit. Haec ego jampridem pro loci hujus interpretatione conceperam. novissime autem & ipsi Apollini adlubuit, verum suum ad nos mittere alitem, ut, postea quam de Arbitri mente ille nos fecisset certiores, ei vicissim vindicaremus decus singulare. Is enim *accipiter* est Apollini sacer. Vide Aelianum de Anim. lib. ii. cap. 43. lib. vii. cap. 9. lib. xii. cap. 4. quem προσήκειν τῷ θεῷ (ait Aelianus lib. x. de Animal. cap. 14.) τῷ προειρημένῳ φασίν· ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνοι ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀπταίστως βλέποντες. *Cum deo illo idcirco convenientiam habere ajunt, quod de avibus soli accipitres semper nullo negotio adversus solis radios intuentur.* Ipse & *nuncius Apollinis* dictus est, & auspiciis praemittendis à fatidico deo illo prae omnibus praeposita volucris. Quapropter Homerus fecit, ipsam loquenti itidem Telemacho laetum omen ab Apolline adserre; & nunc Arbiter, Homerum indubie exprimens, Caesari. Ecce inquit lib. xv. Odyss.

Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις
Κίρκος, Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος, &c.
Sic igitur ei locuto volavit dextra avis
Accipiter, Apollinis velox nuncius, &c.

Immo, uti ab Apolline ipso tradita, auguria acciperent ab accipitre, quandoquidem in ipsum transfigurari Apollinem consuevisse, pro certo habuerint antiqui. Sic tradit Ovidius lib. vi. Metamorph. & Antoninus Liberalis Metamorph. 28.

Omina laeta dedit.] Dextra ex parte nimirum volans, quod hic subindicari videor mihi toto meridie clarius videre, quum *portis sinistrae* versu sequenti signanter facit mentionem. *Aquila* enim, si dextra ex parte venit, felix omen fecit, & magnarum rerum auspicia, ut ex augurum disciplina compertum jam olim equidem habui. Sic Homerus saepe in Iliados libris ostendit, praesertim lib. xii. & extremo xiii. aliasque, ad quos properans lectorem remitto. Sic & Romani sensere, ut ex Suetonio ego observo in Vitellio cap. ix. *Praemisso agmini laetum evenit auspicium: siquidem à parte dextra repente aquila advolavit: lustratisque signis,* &c. Juvatque quod in Claudio refert cap. vii. Idem de *accipitre* censendum, quum exsertim bis Homero δεξιὸς ὄρνις ibi dicatur, hoc est, *volans ad dextram*, prosperamque fortunam portendens. Hoc autem eo potissimum animadversione dignum judicavi, quod semper aves, qua *Oscines*, qua *Praepetes*, sinistrae augurium quidem fecundissimum portenderint antiquitus.

------ *Pepulitque meatibus auras.*] Faustum aliud *aquilarum* omen & hic denotari, olim au-

 tem,

tem, si *stridentibus*, quod Arbiter nunc innuere mihi etiam videbatur. Locus item & de *accipitris* volatu haud incommode capiendus, qui ἐλαφρότατος πετεηνῶν, *citissimus volucrum*, Homero dicitur lib. XIII. Odyss. ταχὺς, *velox*, *celer*, extremo XV. ὠκυπέτης, *celeriter volans* Hesiodo lib. I. Ejus autem pernicitas *igni* ab Aeliano comparatur lib. X. cap. 24. *sagittae* lib. XII. cap. 4.

------ *De parte sinistra*

Insolitae voces flamma sonuere sequenti.] Laetum & istud quoque omen. in auguriis namque, quae sinistra sunt, bene eventura putantur. Donatus in illud II. Aeneid.

------ *Subitoque fragore*

Intonuit laevum.

inquit: *Quod dixit laevum, debet hoc prosperum intelligi, nam ejus in hac caussa est ratio. Laeva in aliis contraria significantur. In sacris autem idcirco prospera accipiuntur, quae sunt laeva, quia sacrificantis, vel precantis, latus laevum dexterum est ejus, qui postulata largitur.* Sciens praetereo alios innumeros. Ast *voces*, addit, *flamma* sequuta est, itidem nempe à parte sinistra emicans. quod etiam inprimis creditum prosperum augurium, auctore Dionysio Halicarnasseo lib. II. paullo post principium: Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἀστραπὴ διῆλθεν ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιά. τίθενται δὲ Ῥωμαῖοι τὰς ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἀστραπὰς αἰσίους. *Peractis precibus fulgur à sinistris ad dextram emicuit. Habent autem Romani talia pro faustis*, &c.

Ipse nitor Phoebi vulgato laetior orbe

Crevit.] Supra, obscurari solem, ejusque lumen diminui, adversum fuit habitum ostentum: nam semper illud miseri eventus sequuti sunt, ut Jul. Obsequens observat capp. 31. 45. 48. 127. Ast nunc contra, Phoebeum orbem augeri, auratoque fulgore praecingi, rationi videtur esse consentaneum, fortunata portendere.

Cap. CXXIII. -- --- *Et insolitos gressus prior occupat ausu.*] Sic Annibalis transitum canens Silius lib. III. ubi & Alpium descriptio & ducis intrepidi virtus mire adpositae, ut cum integro hocce Petroniano loco ab solerti conferantur lectore. Ecce illis parilia verba Italici vers. 516.

> *Rumpit inaccessos aditus, atque ardua primus*
> *Exsuperat.*

------ *Et cana vincta pruina*

Non pugnavit humus, &c.] *Vincta*, vere Arbiter scripsit, in codices nonnullos postea clanculum inrepsit, *juncta*, mendax indubie scriptura, sed in eam potuit degenerare nobilis illa primaeva absque ulla mutatione, ut supra dicebamus ad verba cap. XCIV. *Et jam semicinctio stantem ad parietem spondam vinxeram.* Vincta ergo cana pruina humus tunc primum non pugnavit, hoc est, haud contendit cum primis hominum gressibus, immo potius contemsit, *quievitque: duratas* namque *nesciebat mollire pruinas*, ut loquitur Silius ibidem vers. 482. Ast, postquam turmae processere universae, amplissimusque equitatus, ingenti cessit ponderi, ligatique nimbi fracti sunt, ac rupta undarum vincula, ipsae autem nives liquefactae montibus altis, instar justorum fluminum, undabant. Id tamen haud diutule torrentibus iis concessum, nam vincti illico stetere rursus, geluque obriguere. &, quae paullo ante aqua soluta erat, repente in pruinam glaciemque concrevit, cujus rigor ferro frangendus esset. Ubi vero id omissum temere, adeo vestigia progredientium delusit, ut prolabentium militum armorumque passim congererentur acervi. Integram sic difficiliorum versuum sententiam veluti παραφραστικῶς contexere adlubuit, eo potissimum, quod hic viros eruditos caecutientes haud semel animadverteram. Quam hic *humum vinctam cana pruina*, post pauca vocat *horrida arva.*

------ *Sed haec quoque jussa putares.*] Probior scriptura, & quam adstruit scriptus liber. Pridem vulgatim placebat, *jussa*, & coacta interpretabar, ut Ovidii est illud in 3. Epist.

Nec tibi magnificum femina jussa mori.

hoc sensu; flumina modo nata coacta videbantur fluere, nam simul ac nata perstringi gelu erat necessum, quod adprime sequenti consonat:

Vinctaque mox stabant.

hoc est, post quid temporis. Ast magis tamen est, *jussa*, cum Richardi interpretamento. Aliorum autem, *missa*, *spissa*, & *stare*, gerrae gerrae.

Tum vero malefida prius vestigia lusit,

Decepitque pedes, &c.] Lubrica glacie gressus fraudari, quis non expertus? Prolapsio exin casusque simplex frequentius provenit, at membrorum insuper abscissio nonnumquam. id Arbiter sequentibus designat:

> ------ *Passim turmaeque, virique,*
> *Armaque, congesta strue deplorata jacebant.*

Hocce eleganter Silius nostras loco laudato vers. 552.

> *Nec pestis lapsus simplex, abscissa relinquunt*
> *Membra gelu, fractosque asper rigor amputat artus.*

Qui verus horumce versuum sensus. nam, quid hic cum pedum lapsu admutilatio illa mortuorum prae frigoris pervicacia membrorum? Exprimunt item haud indecenter mentem, quam enucleamus, hujus Poëtae, venusta duo Epigrammata Graeca, quae exstant in Antholog. lib. I. cap. 23. lib. III. cap. 22. quae sic & C. Caesar Germanicus transtulit haud inficete:

Thrax

Thrax puer adstricto glacie dum luderet Ebro ,
Frigore concretas pondere rupit aquas.
Dumque imae partes rapido traherentur ab amne ,
Praesecuit tenerum lubrica testa caput.
Orba quod inventum mater dum conderet urna ,
Hoc peperi flammis , cetera , dixit , aquis.

Item saltatriculae fatum Nicephoro Calixto memoriae proditum lib. 1. Hist. Ecclef. cap. 20. *Malefida* , lues fcilicet , quod lubrica , rurfus quippe conftricta & concreta. quid autem hic *lues* , jam Turnebus docuit, contuleruntque Symbolae.

Qualis Caucafea, &c.] Quando fcilicet Hercules κατατοξεύσας ἐπὶ τῷ Καυκάσῳ τὸν ἐσθίοντα τὸ τοῦ Προμηθέως ἧπαρ ἀετὸν ὄντα Ἐχίδνης καὶ Τυφῶνος. ὃς καὶ τὸν Προμηθέα διέλυσεν ἑλόμενος τῆς ἀλκαίας. *Aquilam Typhonis & Echidnae filiam , Promethei jecur in Caucafo monte depafcentem, fagittis confecit; & Prometheum, detracto permolefto vinculo , folutum liberavit* , ut inquit Apollodorus lib. 2. Bibliothec.

Amphitryoniades.] Sic Hercules ab Amphitryone dictus , cujus filius exiftimatus , revera Jovi erat trinoctio concubitu progenitus. Unde *falfiparens Amphitryoniades* adpellatus Catullo Eleg. ad Mallium.

—— *Tela Gigantum.*] Hui tela in coelum emiffa ? maxime. Sic Apollodorus lib. 1. de Gigantibus agens: Ἠκόντιζον δὲ εἰς οὐρανοὺς πέτρας καὶ δρῦς ἡμμένας. *In coelum faxa atque accenfas arbores jaculabantur.* Non ergo tela funt machinamenta, ut exponunt alii.

—— *Arces.*] Alpinas , ut fupra de monte Caucafo:

Qualis Caucafea decurrens arduus arce.

Signanter vero Alpes Italiae *arx* pluribus dictae.

Interea volucer, &c.] Premit & hic prorfus Lucani veftigia lib. 1. Arbiter , eademque comminifcitur de Caefaris adventus fparfis per famam rumoribus ; item de animis civium vario perculfis , ac ipforum fuga. tute confer , nobis fatis fit , digitum aliquoties ad fontem intendiffe.

—— *Juga celfa Palati.*] Montis nempe , qui *Palatium* dictus. Varro lib. IV. L. L. & plures. Inter omnes Romanos colles praecipuus ille, ubi & fedes Romani imperii, & domus imperatorum , jure ergo hic pofitus pro tota urbe Roma.

Fervere Germano perfufas fanguine turmas.] Nam Germaniam quoque cum Gallia debellavit Caefar, & tandem bellis Germanicis finem impofuit. Vide Caefarem lib. IV. Bell. Gall. Appianum in Epitome Bellor. Gall. Lucanum lib. 1.

—— *Per dubias cauffas.*] Dubii quippe , culpam fortunae committerent fefe; exfilio, an bello ? Pariter Lucanus lib. 1. verf. 490.

Tum, quae tuta petant , & quae metuenda relinquant ,
Incerti, quo quemque fugae tulit impetus, urgent
Praecipitem populum.

Multus hic prae ceteris Dio lib. XLI. haud nimis longe ab initio.

Gaudet Roma fuga.] Hiftorica fide hocce totum de civium fuga prolatum eft , itaque omnes memorant , fed fufe Dio lib. XLI. Arbitro vero Lucanus praeivit , cujus femper cordi habuit, uti jam vidimus ,

—— *contracta fequi veftigia vatis.*

—— *Et abfentem votis interficit hoftem.*] Votis, id eft , defideriis. Sic etiam Scaliger ad Tibullum. perperam alii.

Sunt , qui conjugibus maerentia pectora jungant ,
Grandaevofque patres.] Idem Lucanus , fed majori τῷ πάθει lib. 1. verf. 504.

—— *Nullum jam languidus aevo*
Evaluit revocare parens , conjuxve maritum
Fletibus.

—— *Tantum trahit.*] Humeris innuit. quapropter & fuere , qui reponerent loco *oneris* , *humeris* , non invenufte. Haud aliter , ac illi facerent, de quibus Strabo lib. VI. Οἱ τοὺς γονέας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι. *Hi parentes humeris fuftulerunt.* Et , uti depingi olim folitum Aeneam , nempe humeris patrem Anchifen geftantem, memini me legiffe apud Appianum. Si vero , *humeris*, reponis , *ignara juventus*, imprudens interpretaberis, ipfo manuducente Arbitro, quum fubdit.

—— *Omnia fecum*
Hic vehit imprudens.

Eo autem ignara ac imprudens, quod praedam fcilicet in praelia ducerent.

Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auster, &c.] Arbiter pariffimum locum pari quoque fimilitudine ac Lucanus exornare non erubuit libr. 1. verf. 448.

—— *Qualis quum turbidus Aufter*
Reppulit à Libycis, &c.

Difperеam & nifi hic major nofter Annaeus eft , & nifi ego facile probaverim cuiquam.

—— *Ligat alter pondere pinus.*] Nugantur Symbolae. Lucanus interpretatur pari illa in fimilitudine verf. 500.

Fractaque veliferi fonuerunt pondera mali.

Pinus hic plane pro malo navis , ut etiam Lucanus lib. II. verf. 695.

—— *Dumque ardua pinus*
Erigitur.

Pondera igitur mali antennae sunt, *juga* ibidem Lucano dictae:

Dum juga curvantur mali.

Et *vela*, quae antennis adligantur, & hoc est scilicet, quod Arbiter nunc aperte inquit.

Alter tuta sinu, tranquillaque littora quaerit.] Hoc est, nando vitae consulit. Exprimit indubie illud Lucani dicto jam simili lib. I. vers. 501.

Desilit in fluctus deserta puppe magister,
Navitaque.

Sinu Arbiter, *pectore* Virgilius inquit in IX. vers. 103.

---- *Secant spumantem pectore pontum.*

---- *Gemino cum Consule Magnus*

---- *Imperii deserto nomine fugit.*] Vix tibi temperes à risu, si Symbolas hic consulis. efferunt: *Pompejus bis consul*, & nihil amplius addunt. Immo ter, si bene calculum ponunt. Esto tamen bis, quidnam illud in praesentia fecerit Arbitro? ne hilum. Rem autem ego sic pandam. Consules C. Claudius Marcellus & L. Cornelius Lentulus anno ab V. C. si Fastorum Capit. & Dionis stat fides 705. si Annaei Flori 704. si Paterculi 703. postquam ab illis Pompejo bellum contra Caesarem mandatum est, omnes una cum majori senatus populique parte, deserta Urbe, in fugam se dederunt. Inquit Vellejus lib. II. *Cn. Pompejus consulesque, & major pars senatus, relicta Urbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrhachium.* Sic & Appianus lib. II. de Pompejo loquens: Ἐξῄει τῆς τε βουλῆς καὶ τῆς πόλεως αὐτίκα ἐς τὴν ἐν Καπύῃ στρατιάν· καὶ οἱ ὕπατοι συνείποντο αὐτῷ. *Curiam exivit, ac mox Urbem quoque, petens exercitum ad Capuam, quem confestim secuti sunt consules.* Item Florus lib. IV. *Nec Pompejus ab Italia, quam senatus ab Urbe, fugatur prior*, &c. Sed, plures quid referam, quum plus satis rem jam patescere, ire possit inficias nemo. Vide tamen, si lubet, Plutarchum in Pompejo, Dionem lib. XLI. Lucanum lib. I.

Ille tremor Ponti.] *Pontus* hic Asiae regio est, sic Ptolomaeo vocata; regnumque Mithridatis Lucano in X. Ipsam Pompejum subjecisse, ex eaque tertium triumphum duxisse, tradit Plutarchus in Pompejo, Appianus lib. de Bell. Mithrid.

---- *Saevi quoque terror Hydaspis.*] Hydaspes Indiae flumen, per quod Arbiter populos designat plurimos orientis, quos Pompejus subegit: ac veluti adpendiculae fuere belli Mithridatici, ut loquitur Plutarchus in Pompejo. Pariter & Lucanus memorat in VIII. vers. 227.

Qua rapidus Ganges, & qua Nysaeus Hydaspes
Accedunt pelago, &c.

Et piratarum scopulus.] Piraticum innuit bellum, quod admodum difficile magnique momenti P. R. fuit. Innumeri namque piratae continuis incursationibus plures vexabant Romani imperii provincias, agrisque eorum à cultoribus desertis, urbanam jam multitudinem fames premebat. Formidabilius adhuc eo, magisque exstiterat Pompejo gloriosum, quod prius Muraena hos praedones adgressus, nec quicquam effecerat memorabile, nec post eum Servilius Isauricus. Tandem vero Magno decretum mira dexteritate, celeritateque confectum fuit. Fuse narrant Appianus Bell. Mithrid. Plutarchus in Pompejo, & Dio lib. XXXVI. Lucanus autem tetigit saepe.

---- *Modo quem ter ovantem.*] Sic etiam cap. CXXXIII.

---- *Et ter ovantem*
Circa delubrum gressum feret ebria pubes.

Ubi *laetabundum* gressum Arbiter significat, uti haud semel interpretatur Servius, Virgilii Scholiastes: nunc vero Pompejum *triumphantem*. ter namque triumphavit ille, singulos scilicet triumphos de singulis orbis partibus, tum temporis cognitis, ducens. Hocce Plutarchus in hunc modum extollit in Pompejo: Ἐπεὶ τρεῖς γε καὶ πρότερον ἦσαν ἕτεροι τεθριαμβευκότες· ἐκεῖνος δὲ τὸν μὲν πρῶτον ἐκ Λιβύης, τὸν δὲ δεύτερον ἐξ Εὐρώπης, τοῦτον δὲ τὸν τελευταῖον ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰσαγαγὼν, τρόπον τινὰ τὴν οἰκουμένην ἐδόκει τοῖς τρισὶν ἐπῆχθαι θριάμβοις. vertit Xylander. *Quippe ante ipsum quoque inventi sunt, qui ter triumpharent. Sed Pompejus, qui primum ex Africa, secundum ex Europa, tertium ex Asia, adtulisset triumphum, de toto orbe terrarum quodammodo videbatur triumphasse.* Plures memorant, Lucanus passim tangit.

---- *Quem fracto in gurgite Pontus*, &c.] Nam *Pontum* Euxinum circumquaque, *Bosporumque* Thracium frequenter Magnus Pompejus adiit, dum Mithridatem debellaret. *Fractum gurgitem* vocat, vel quod boreae vi, & caeterorum violentissimorum ventorum septentrionalium ferocia mare illud agitari, atque turbari creberrime solet, ut in ejus Periplo docet Arrianus. De ipso etenim sic & Pomponius Mela lib. I. cap. 19. *Brevibus atrox, nebulosum, raris stationibus, non molli, neque arenoso, circumdatum littore, vicinum aquilonibus, & , quia non profundum est, fluctuosum, atque fervens.* Vel quod medium frangi velut videatur, quum per terras sese ingerens effundit. Audi Plinium ejus figuram formamve delineantem lib. IV. cap. 12. *Deinde* (post Bosporum Thracium) *vastum mare Pontus Euxinus, qui quondam Axenus, longe refugientes occupat terras, magnoque littorum flexu retro curvatus in cornua, ab his utrimque porrigitur, ut sit plane arcus Scythici forma. Medio flexu jungitur ostio Maeotici lacus. Cimmerius Bosporus id os vocatur.* Itidem prot-

prorsus & Mela dicto jam loco, Dionysius Alexandrinus lib. de Situ Orbis, & Eustathius, ejus Scholiastes. Id enim, *frangi*, *scindive pelagus*, *unda*, &c. dicitur eleganter. Disertim magnus vates in topographia portus Carthaginiensis lib. I. Aeneid. vers. 160.

----- Quibus omnis ab alto

Frangitur, inque sinus scindit sese unda reductos.

Et veneratus erat submissa Bosporus unda.] Adposite *submissa unda*, uti gestum habitumque venerantium adorantiumque vel aequor sic referret quoque: licet nunc tandem, & situs hic Bospori Thracii haberi rationem, mihi venit in mentem. Inferiorem namque loco illum esse Ponto videlicet Euxino, Pontum item palude Maeotide, eruditorum fuit verior quondam sententia. inquit Plinius lib. IV. cap. 13. *Non est omittenda multorum opinio, qui, maria omnia interiora illo capite nasci, non Gaditano freto, existimavere, haud improbabili argumento: Quoniam aestus semper è Ponto profluens, numquam reciprocatur.* quod & lib. II. dixit, & Strabo lib. I. aliasque pluribus ostendit. Juvat item & Macrobii observatio hujusmodi lib. VII. Sat. cap. 12. *Si in Pontum vel paleas, vel ligna, seu quaecumque alia natantia, projeceris, foras extra Pontum feruntur in Propontidem.* Nuperum autem hocce nostrum commentum ex illis tamen est, quae, quum adposite scriptorum verbis convenire videatur, eorumque reconditiores sensus enucleare, revera imputant eisdem falso prorsus interpretes. Quid autem dicam *Bosporum*, quem hic designat, *Thracium*, (nequaquam *Cimmerium*) angustias illas vocari faucesque, quae inter Propontidem & Pontum Euxinum interfunt? haec sane nemo nescit.

Cap. CXXIV. *Tergo tanta lues Divûm quoque numina vidit.*] Sic edidimus nos post Bourdelotium, adsentientem quoque verissimae eruditorum emendationi. Tergo igitur numina vidit, quod vidit fugientia, idque novissime Dii facere credebantur, ubi aderat rerum desperatio. Spectat huc & illud Petronii cap. LXXXIX.

Peritura Troja perdidit primum Deos.

Ubi nos opportuna adtingimus. Latiuscule nunc depingit Arbiter:

----- Ecce per orbem

Mitis turba deûm, &c.

Consensitque fugae coeli timor.] Fugae, scilicet Pompeji, hoc sensu: Coelicolarum fuga omnino videbatur cum fuga Pompeji convenire. quod in gratiam illius magnifice dictum. Nostrum commentum evincit id prorsus simile, Trojanae Haloseos cap. LXXXIX.

----- Liberae ponto jubae

Consentiunt luminibus.

Quod & nos unice interpretamur. Fulcit item, quod dictum est, & τῷ *tergo* emendationem. nam praemitti necessum, terga Magni fugientis fuisse visa, ac divorum quoque terga fugientium, ut inductionis clausula sat tempestiviter addatur: *Consensitque*, &c. Itaque sic omnia optime cohaerent.

----- Et crine soluto Justitia.] In hacce Justitiae hypotyposi habitum illi dedit Arbiter eo temporis convenientem, alioquin vero prorsus improprium. Quum enim Mars imperat, belloque ardent omnia, Justitiae vinculis, quibus nempe adstringuntur, solvuntur homines civili doctrina vel egregie instituti. Quod indubie per crinem nunc Justitiae solutum significavit Petronius.

----- Ac moerens lacera Concordia palla.] Vide ut hocce etiam proxime superius fulciat commentum. Nunc enim Arbiter, ut ruptum ostendat scissumque amicitiae foedus inter Pompejum & Caesarem, rupta scissaque palla *Concordiam* fugientem inducit, pariſſime ac Virgilius *Discordiam*, ubi innuere vult inter Octavium & Antonium disruptum quoque esse foedus. quem locum plane hic Arbiter aemulatus est. Ecce ait VIII. Aeneidos vers. 702.

Et scissa gaudens vadit Discordia palla.

Scissa enim palla, utpote habitu proprio, *gaudens* Discordia Maroni fuit: unde simile palla lacera ac scissa, utpote improprie, contra *moerens* Concordia apte Arbitro postea depicta est. Sic rursus & paullo infra de Discordia pàriter inquit Petronius:

Atque intortorto laceratam pectore vestem.

Perfidiae pariter & ideo tribuuntur, opinor ego, à Claudiano *fracta* videlicet *arma*: fractae videlicet Fidei ut sic imaginem praeberet. ita de feliei Manlii Theodori loquitur Consulatu vers. 166.

Nonne vides, -----

----- fractis ut lugeat armis

Perfidia?

----- Sedes Erebi qua rupta dehiscit.] Hiatum certe illum designat, culte admodum superius descriptum cap. CXX.

Est locus exciso penitus demersus hiatu,

Parthenopen inter, &c.

Et Bellona minax.] Nempe flagello. id ei plures dedere, noster Lucanus lib. VII. vers. 568.

Sanguineum veluti quatiens Bellona flagello.

Sic &

Falce minax -----

numen impudicum est Carmine impudico 30. & *furoris* hic paucis interjectis describitur

----- Flagranti

Stipite dextra minax.

----- Facibusque armata Megaera.] Seneca Tragicus Thyeste vers. 251.

... *Et*

------ *Et geminas faces*
Megaera quatiens.

Alii. & alias aliis gestaminibus à poëtis donatur.

Quas inter Furor, abreptis ceu liber habenis.] Hic ubi imminent arma, bellaque praeparantur, apte depingit *Furorem* Arbiter solutum vinculis & catenis. Ubi vero felicitatem pacemque Augusti aevi praedicit Juppiter, vinctum, religatumque finxit maximus poëta lib. I. Aeneid. vers. 293.

------ *dirae ferro & compagibus arctis*
Claudentur belli portae: Furor impius intus
Saeva sedens super arma, & centum vinctus ahenis
Post tergum nodis, fremet horridus ore cruento.

Innumerabilibus telis gravis.] Uti Caesaris ille adversus juniorem Pompejum in Hispania dimicantis, quo scilicet tela ducenta, mirum! excepisse testatur Appianus lib. II. Bell. Civil. Minutium vero strenuum militem ejusdem Caesaris apud Dyrrachium uno itidem clypeo centum & triginta, ibidem quoque ipsus scriptor.

------ *Mutataque siderq pondus*
Quaesivere suum.] Mutatione locus non eget, ut sibi constet; hypallagen namque Arbiter hic commisit. dictum enim,

Mutataque sidera pondus.

pro *mutatum pondus.* Mutaverant plane locum dii, nam in terram descenderant. exsertim Arbiter:

Sentit terra deos.

Et mox:

------ *Namque omnis regia coeli*
In partes diducta ruit.

Pondus certe deorum grave apud scriptores veteres animadvertitur, quod Adrianus Behotius observavit Apophoret. lib. I. cap. 9. Sat autem amice Juvenalis Sat. XIII. Arbitrum comitatur.

------ *Nec turba deorum*
Talis, ut est hodie; contentaque sidera paucis
Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
Pondere.

Ubi pariter, *sidera*, pro coelum, uti Arbitro, Satyrographo est.

In partes diducta.] Ita Petronius supra cap. CVIII. *Totiusque navigii turbam diducit in partes.* Utrobique τὸ *partes* militari notione accipiendum, cujus vocabuli usum Paterculus indicavit lib. II. *Ut primum C. Caesar inclinatam vidit Pompejanorum aciem, neque prius, neque antiquius quicquam habuit, quam ut* (sic legit Lipsius, meo animo, recte) *omnes partes (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret.*

Magnum cum Phoebo soror.] Veram loci hujusce lectionem Casp. Gevartio debemus viro politissimo. Ego quidem, statim atque ejus emendationem vidi, haud cunctanter in textum recepi. Universa deorum natio, inquit Arbiter, in duas erat partes divisa. hinc Caesari favebant dii isti, illinc Pompejo illi. Sed, postquam particulatim illos enumeraret, qui à cujusque partibus stabant, ut prius conceptus locus erat, tantum ipsorum meminisse videbatur, qui à Caesaris erant partibus, nulla facta eorum mentione, qui à Pompeji. Sic locus habebat:

Magnaque cum Phoebo soror, &c.

Prorsus ineptissime. Nunc autem, ut emendatus est ab erudito viro, sibi mirifice constat Petronii sententia. nam innuit aperte, Caesari *Venerem* favisse, *Palladem*, & *Martem*: Pompejo vero *Phoebum*, *Dianam*, *Mercurium*, & *Herculem*. Ex Venere, & Marte Caesarem originem ducere, creditum; itaque illos habere propitios, rationi erat omnino consentaneum. Ita & Phoebum pariter haberet Pompejus, cui templum erexerat, Dianam item venationum amphitheatralium praesidem, ipsis idem deditissimus; & *Herculem* denique cui *totis actis similem* Arbiter nunc facit ipsum Pompejum. Hocce sane conlatio illa, quam Plinius instituit Herculis & Pompeji lib. VII. cap. 26. firmat non leviter: *Ad decus imperii Romani, non solum ad viri unius pertinet, victorias POMPEI MAGNI, titulos omnes, triumphosque hoc in loco nuncupari: aequato non modo Alexandri Magni rerum fulgore, sed etiam HERCULIS prope, ac Liberi patris.* Porro Pompejum *magni* cognomento insignitum olim fuisse, adeo vulgare est, ut ignoret nemo, ex ipsoque isto poëmatio satis superque liquet, Lucanoque passim. Sed plenius apud ipsum Gevartium dictorum fulcimenta videri poterunt lib. I. Elect. cap. 6.

Intremuere tubae.] Varians isthacc lectio est. Alii, ut hinc comam Discordiae Arbiter describere incipiat, *intremuere jubae*, legunt. Aliae editiones habent, *infremuere tubae.* Est &, qui emendet, *intonuere.* Ad oram vero cujusdam mei exemplaris manu Germani non ineruditi exaratum reperi: *legendum potius insonuere tubae, vel ingemuere.*

------ *Hujus in ore*
Concretus sanguis.] Aristides, oratione de Concordia ad Rhodienses, Στάσιν, quae eadem cum *Discordia*, sat depingit similiter. nobis sic placuit conferre:

------ *In ore*
Concretus sanguis,

Oratori illi est, τὰ δὲ χείλη πελιδνή, *labris livida.*

------ *Contusaque lumina flebant.*] Ibidem Aristides: Τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς διεστραμμένη, δάκρυσι νοτερά-

ῥεύθοις ἀεὶ συνεχομένη. *Distorta oculis, recentibus perfusa semper lacrimis.*

-- .. *Obsessa draconibus ora*] Hoc est, anguineo capillamento frons redimita. A me plane est Virgilius in VI. Aeneid. vers. 280.

-- -- *Et Discordia demens*

Vipereum crinem vittis innexa cruentis.

Sanguineam lampada.] Ovidius explicat in IV. Transform. vers. 480.

Nec mora, Tisiphone madefactam sanguine sumit

Importuna facem.

Unde jam veram illam lectionem poterunt emendatores concoquere.

---- *Non femina cesset*, &c.] Ex ore nempe Discordiae opportune valde verba prolata. Inter omnes enim cupit venenum suum disseminari.

---- *Tecta rebellent.*] Hoc est, nutent, vacillent, quod passim visitur, quum *tremit tellus*, ut ait Arbiter. nam *quasi emota sedibus suis nunc huc, nunc illuc abire, aut referri, tunc tecta videntur*, adserente Juniore Plinio lib. VI. Ep. 16. Quod & in seditionibus, quas amat nutrix illa bellorum Discordia, parilissime plerumque contingit. idque Arbiter supra cap. praecedenti dixit, & potissimum est hujus difficilis loci interpretamentum:

-- -- *Ergo pulsata tumultu*

Pectora per dubias scinduntur territa caussas.

Nam *tecta* ibi μετωνυμικῶς pro civibus sumenda.

Tu legem Marcelle tene] De mittendis scilicet in Galliam Caesari ante tempus successoribus, quod in primis dissidium illud intestinum excitavit. Consul tunc temporis erat C. Claudius Marcellus, qui Pompeji partes sequebatur, Caesari vehementer infensus. Vide Dionem lib. XL. Tranquillum in Julio cap. XXVIII. Florum lib. IV. cap. 2. Appianum lib. II. Bell. Civil.

---- *Tu concute plebem*

Curio.] Nam Curio eo anno Tribunus erat plebis, & ipsi commovendae aptissimus, qui καὶ ἐς τὸν δῆμον εὐχαριτώτατος καὶ εἰπεῖν ἱκανώτατος, *& apud plebem gratiosissimus & simul eloquentissimus foret*, Appiano teste lib. II. Bell. Civil. [p. 443.] Ipse autem quum primum esset valde Caesari adversus, postea muneribus largis inductus est, ut eidem tandem faveret. Appianus quoque, alii.

---- *Ne supprime Lentule Martem.*] Immo excita, quod haud semel Cornelium Lentulum conlegam Claudii Marcelli anno sequenti, & ultimo libertatis Romanae, fecisse, historici tradunt. Ecce inquit Plutarchus in Caesare: Καὶ Λέντλου τοῦ ὑπάτου βοῶντος ὅπλων δεῖν πρὸς ἄνδρα λῃστήν, οὐ ψήφων. *Ac Lentulus consul armis, non suffragiis, contra latronem* (Caesarem) *opus esse vociferans*, &c. & sic alias. Exstat & apud Lucanum initio lib. V. Lentuli oratio, qua senatores, Pompejanumque exhortatur exercitum, magnis scilicet animis adversus Caesarem esse decertandum. ipsam si lubet, adi.

Quid porro tu, Dive, tuis cunctaris in armis?] Paterculus interpretatur: *Nihil relictum à Caesare, quod servandae pacis caussa tentari posset.* quod idem multis alii prosequuntur.

Non frangis portas?] Juvat capere de Caesare, portas aerarii Romani effringi jubente. Plutarchus in ejus vita: ταῦτα πρὸς τὸν Μέτελλον εἰπὼν ἐβάδιζε πρὸς τὰς θύρας τοῦ ταμιείου. μὴ φαινομένων δὲ τῶν κλειδῶν, χαλκεῖς μεταπεμψάμενος, ἐκκόπτειν ἐκέλευεν. *Sic fatus ad Metellum, profectus est ad fores aerarii. non comparentibus clavibus, fabros accivit, rumpi jubens eas.* Sic Dio lib. XLI. Appianus lib. II. Bell. Civil. Florus item lib. IV. cap. 2. *Aerarium quoque sanctum, quia tardius aperiebant tribuni, jussit effringi: censumque & patrimonium populi Romani ante rapuit, quam imperium.* ideo addidit:

Thesaurosque rapis?

---- *Nescis, tu Magne, tueri*

Romanas arces?] Dicit, quod, adpropinquante Caesare, urbem Pompejus deseruerit, quod supra plene jam ostendimus.

---- *Epidauria moenia quaere.*] Equidem apud censores jurem, mendacem istam scripturam esse, quod & interpretes nonnulli subodorari videntur: id autem praesertim animadvertitur, quod vicina admodum sit meliori prorsus illi, nempe *Epidamnia*. Epidamnus civitas Epiri est, eadem scilicet, quae & Dyrrhachium, etsi aliter Appianus videtur sentire, lib. II. Bell. Civil. duas faciens illas, sed vicinas inter se, reluctantibus tamen priscis aliis scriptoribus. Ad Dyrrhachium ergo adpulerunt consules cum Pompejano exercitu, ut primum Italia solverunt; ad quod & pugna quoque celebris, unde superior Pompejus evasit. apte igitur illum hortatur dea, ut *quaerat* felicem sibi regionem futuram.

Thessalicosque sinus, &c.] Thessalia Graeciae regio est, Macedoniae propinqua, ubi Pharsalici campi conflictu illo maximo Caesaris & Pompeji oppido famigerabiles. Sic *Thessalicae clades, ruinae, caedes, dies, pugna*, &c. pro Pharsalicis passim Lucano sunt. eo autem praelio victus tandem Pompejus. idque, quum illum adloquitur Discordia, jubetque, humano tingi sanguine eos sinus, intelligendum omnino est.

Heredipetarum.] Notum vocabuli connubium, cui & similia alia, apud Nonium, *coenipeta*; apud Ciceronem, *agripetae*; apud Plautum & Apulejum, *lucripetae* sunt.

Opes suas summo cum certamine in Eumolpum congesserunt. certatim omnes muneribus, &c.] Supra & hujusce meminimus. Sic apud Plautum ait Periplectomenes in Milite Act. III. sc. I.

Illi inter se certant donis, ego haec mecum mussito:

Bona mea inhiant, certatim dona mittunt & munera.

Apud Lucianum item in Dialogis mortuor. Polystratus senex orbus, & dives: Οἱ δὲ ἠμιλλῶντο, καὶ ἀλλήλους ὑπερεβάλλοντο ἐν τῇ περὶ ἐμὲ φιλοτιμίᾳ. *Interim illi inter sese decertabant, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur.* Et pluribus ibidem.

Cap. CXXV. *Removisse vultum fortunam*] *Vultum*, id est, conspectum. Sic Lucanus lib. VI. *Caesaris in vultu*, dixit, pro, in conspectu. Horatius itidem vultum Fortunae dedit lib. I. Ep. II.

---- *Et vultum servat Fortuna benignum.*

Consuetudinem meam.] Praesentem, ac felicem.

Cap. CXXVI. *Qui nosti venerem tuam, superbiam captas.*] Nae superbiam jam olim peperit ingentem pulcritudo. Adposite Veneris pullus lib. III. de Arte:

Forma Dei munus, forma quota quaeque superbit.

Juvenalis item Sat. V.

----- *Sed forma, sed aetas*

Digna supercilio.

Ubi Scholiastes: *Quia pulcer, & juvenis, ideo superbit.* Verum enim vero omnino hic est, *superbiam captare*, quod cap. XCVI. *fastum facere.* Ipsus Naso in Fastis:

Fastus inest pulcris, sequiturque superbia formam.

Et lib. II. Amor. El. 17.

Dat facies animos, facie violenta Corinna est:
Me miserum! cur est tam bene nota sibi?
Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus:
Nec nisi compositam se videt illa prius.

Mire & huic consonat fastus puellae in codicillis cap. CXXIX. *Non timeo, ne quis inveniatur, cui minus placeam. nec speculum mihi, nec fama mentitur.*

Venerem tuam.] Seneca lib. II. de Benef. cap. 28. *Ille non est mihi par virtutibus, nec officiis: sed habuit suam venerem.* Plinius vero fat commode interpretatur cap. 10. lib. XXXV. de Apelle loquens: *Pictorum opera quum admiraretur, conlaudatis omnibus, deesse iis unam illam Venerem dicebat, quam Graeci Charita vocant.*

Vendisque amplexus.] Tale namque est superbientium ingenium, sciuntque miseri, qui Veneris fastigatissimae numen precio expiare didicerunt.

Flexae pectine comae?] Paullulum intortae ac crispatae. Id magni olim factum tam viris, quam mulieribus. Martialis lib. III. Ep. 63.

Bellus homo est, flexo qui digerit ordine crines.

Et lib. X. Ep. 65.

Tu flexa nitidus coma vagaris.

Propterea, ubi natura deforet, ad id ars erat adhibita. Major igitur laus illa Circes inferius hoc cap. *crines ingenio suo flexi*, ubi nos plura. Artis vero subsidium *pecten* erat. Sic, ut Arbiter, Spartianus de Adriano imperatore, ejus vita cap. XXVI. *Forma comtus, flexo ad pectinem capillo.* Item *calamistrum*. Arnobius lib. II. *Calamistris vibrare caesariem.* & Auctor Phallicorum Ep. 45. Hinc Cicero interpretandus de Pisone: *Erant illi comti capilli.* Cui oppositum Appulejus II. Metam. *inaffectatum capillitium* vocavit.

Facit medicamine adtrita.] Sumendus videtur locus de volsura pilorum. facit, ut credam, Martialis lib. II. Ep. 29.

Et splendent VULSO brachia TRITA PILO.

Nam id frequenter in usu viris impudicis. Ipse saepe Valerius, & signanter lib. III. Ep. 74.

* *Psilothro faciem levas.*

En *medicamen*. Arnobius, ut Petronius, conjunxit eum ementita crispitudine dicto jam loco, *cutem corporis levigare.* & passim plures. Insignem tamen locum Lampridii referam de Alagabalo mire commento nostro facientem, in ejus vit. cap. XXI. *In balneis semper cum mulieribus fuit, ita ut eas ipse psilotbro curaret: ipse quoque barbam psilotbro adcurans. quodque pudendum dictu est, eodem, quo mulieres, adcurabatur, & eadem bora.* Insuper vero, post volsuram, & fucus additus. illud est Ciceronis superiori etiam loco: *Cerussataeque buccae, dignae Capua.* Et Petronius supra cap. XXXIII. *& inter rugas malarum tantum erat cretae.*

Et oculorum quoque mobilis petulantia.] Indicium de Polyaeni moribus Chrysidi datum etiam ex oculis. *Oculi nimis arguti*, inquit Cicero I. de Leg. *quemadmodum animo adfecti simus, loquuntur.* Sunt enim *oculi arguti*, loquaces, mobiles, petulantes. Sic apud Ovidium etiam El. II. lib. III. Amor.

Risit, & argutis quiddam promisit ocellis.

Petulantes vocavit iterum Petronius oculos formosissimae feminae cap. CXXXVIXI. *Ipse Paris dearum libidinantium judex, si hanc in comparatione vidisset tam petulantibus oculis.* Eustathio lib. III. id est, ὄμμα γοργὸν, *oculus mobilis, petulans.* Et Luciano in Imaginibus, τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ, καὶ κεχαρισμένον. *Oculorum mobilitas cum bilaritate, & gratia conjuncta.* Alias *mollis petulantia*, nec improbandum.

Quo incessus tute compositus, & ne vestigia quidem

dem extra mensuram aberrantia ?] Carpit in viro mollitiem sane intolerabilem, qui morbus frequens inrepsit aevo suo conruptissimo, uti ex creberrima censura conligere est Senecae Filii, scriptoris synchroni. Sic rursus cap. CXIX. Arbiter.

---- Omnibus ergo
Scorta placent, fractique enervi corpore gressus.

Unde apud Phaedrum Fab. 82. patet, qui *gressus languidus* sit, & *delicatus*. Feminae autem veniam mereri videbantur, ut pote quibus sine dedecore fuit omnium elegantiarum permissum semper studium. Ideo inter alias hancce non praetermisit nequitiarum magister in III. de Arte vers. 297.

Omnibus his, quando prosunt, impendite curam,
Discite femineo corpora ferre gradu.
Est & in incessu pars non temnenda decoris:
Adlicit ignotos illa fugatque viros.
Haec movet arte latus: tunicisque fluentibus auras
Excipit, extensos fertque superba pedes.
Illa, velut conjux Umbri rubicunda mariti,
Ambulat, ingentes varica fertque gradus.
Sed sit, ut in multis, modus hic quoque: rusticus alter
Motus in incessu, mollior alter erit.

Hinc ergo discimus, & modum hic vel feminis ipsis esse servandum. nimis namque turpe compositus incessus fastidio erit haud secus spectantibus, atque rusticus videlicet & incompositus. *Molliorem* argute vocat illum nunc Naso, quem condemnat; nam, qui *mollis* tantum, omnino commendatus antiquis. Sic Brutus laudat, referente Cicerone apud Quinctilianum lib. VI. cap. 4. *Nae illi sunt pedes faceti, ac deliciis ingredienti molles.* Sic & Propertius, quum puellae ait, Musam suam celebrare elegantem incessum Eleg.* 12. lib. II.

Et canit, ut soleant MOLLITER ire pedes.

Ita & alii, plures vero floride describunt, nec desunt, qui exagitent.

Tute.] Variant Critici, studio, arte, fuco. sed fucum faciunt. *Tute* vulgati omnes, quos viderim, retinent, ac nos amplectimur. Si mutationi autem locus, *turpe*, cum Catullo reponerem. quae scriptura ad vulgatam & proxime accedit. inquit Carm. 42.

---- Illa, quam videtis
Turpe incedere, mimice, ac moleste.

Vides me ?] Mire vilis sic capitis expressum ingenium. infimae namque sortis feminis dicaculis id genus formulae insunt peculiares, quas improprie admodum facias ab inlustribus mulieribus usurpari. Ex illis isthaec omnino est, *Vides me?* nobis itidem familiaris, *Veisme? jues*, &c.

Ex vultibus tamen hominum mores conligo.] Cicero I. de Leg. *Et is, qui adpellatur vultus, qui nullo in animante esse praeter hominem potest, indicat mores.* Inde eleganter quidem Orat. in Pisonem, *vultum mentis sermonem* vocavit. sic in princ. ait: *Oculi, supercilia, frons, vultus denique totus, qui sermo quidam tacitus mentis est, hic in errorem homines impulit*, &c. Hinc ergo disce, quid propritim *vultus* erat antiquis Romanis.

Aut statores altius cinctos.] Matronas, ait, nonnullas ad libidinem haud concitari, nisi statorum altius cinctorum spectaculo. *Stator* servus est carceris custos, aut alibi janicularius, qua voce latet hic, reor, nequitia: *statorque* scortillo nunc est, cui *staret* scilicet* mentula opportune. sic ἁπλῶς fumtum *stare* priscis frequenter, pro, tam rigidum stare, quam cornu. Appulejus lib. II. Lusus Asini: *Steterunt & membra, quae jacebant ante.* Martialis lib. II. Ep. 45.

Quae tibi non stabat praecisa est mentula, Glypte.

Et Ep. 75. lib.* III.

Stare, Luperce, tibi jam pridem mentula desit.

Quod Epigramma lepido joco claudit ad ambiguitate τ͂ *stare* petito:

Mirari satis hoc quisquam, vel credere, possit,
Quae non stat, magno stare, Luperce, tibi ?

Et alias saepe, nec non alii. Commentum etiam nostrum & illud oppido juvat, *altius cinctos.* quod, paratos ad opus, veneris nempe, interpretari cum pluribus proclive est, uti & illud alibi Petronii interpretantur: *& praecincti certe altius eramus.* Similis prorsus fuit & Faustinae M. Antonini uxoris libido, de qua sic cap. XIX. vide Rigaltium ad Phaedrum Fab. 36. Capitolinus in M. Antonino Philos. cap. XIX. *Multi autem ferunt, Commodum omnino ex adulterio natum: siquidem Faustinam satis constat apud Cajetam conditiones sibi & nauticas, & gladiatorias, elegisse.* Caussam reddit Lampridius in Alagabalo: & cap. VIII. *Idque diligenter curatum est, ut ex tota penitus urbe, atque ex nauticis monobelos quaererent: sic eos appellabant qui viriliores videbantur.* Alii legunt, *onobelos.* notum inter obscoena asinus, sive Petronio teste cap. XXIV. *hodie enim post asellum*, &c. Alioqui & *statores* tabellarii sunt, ut ex Cicerone, aliisque constat. Ideoque ut pote qui iter facturi, *altius cincti.* Et sic quoque argute Arbiter lude-

ret dilogia. Ridicularii ergo hie prorfus illi, quibus *difcinctos*, placet

Harenarius aliquas accendit.] Haud dubio multae olim illuftres fen inac & gladiatoribus caluere. memoria enim infignes, Fauftina eadem M. Antonini conjunx, & Hippia Fabritii Vejentonis fenatoris viri, & confiliarii Caefaris. De illa jam Capitolinum teftem adfcivimus in M. Antonino Philof. In hanc autem Juvenalis pluribus invehitur Sat. VI. ubi ejus cum Sergio gladiatore in Aegyptum fugam defcribit: ac demum rationem reddit, cur omnia reliquerit facta tandem nobiliffima matrona harenarii fecuteleja. ipfam ergo, inquit Satyricus, non ludii eximia pulchritudo movit, nec aetas juvenilis; nam admodum deformis ille erat, jamque grandaevus:

Sed gladiator erat: facit hoc illos Hyacinthos:
Hoc pueris, patriaeque, hoc praetulit illa forori,
Atque viro; ferrum eft, quod amant.

Huc etiam opportune facit Tertulliani locus, ut eft tamen à Lipfio fatis bene emendatus lib. de Amphith. cap 3. *fcenicos, xyfticos, harenarios illos amentiffimos, quibus viri animas, feminae autem illis etiam corpora fua fubfternunt.* Sunt etiam & venatores dicti *harenarii.*

Aut perfufus pulvere mulio.] Quid habent cum luctatoribus muliones commune, ut hic confundant interprêtes? ego quidem prorfus ignoro. Utrique haud dubio pulverulenti, fed diverfa admodum ratione. Proinde ergo (nifi parum fortaffis tempeftivus alicui venire mulio videretur inter fcenicos nimirum ludios, & harenarios, quod perridiculum foret) concinne fatis de mulorum ductoribus acciperem locum. animadvertere namque obvium cuique eft, quantum ab itinere pulveris contrahant neceffario muliones. Sic de amafio fugitivo dixit Tibullus lib. I. Eleg. 9.

Jam mihi perfolvet poenas, pulvifque decorem
Detrahet.

Aut hiftrio fcenae oftentatione traductus.] *Oftentatio* frequenter Ciceroni *fimulatio* eft. *Traductus*, infamia notatus, adfectus, ut tonforibus notum. Sermo hic de contemtiffima faece hominum eft. Faciunt & huc mirifice illa Juvenalis in VI.

Urbicus exodio rifum movet Attellanae
Geftibus Autonoës: hunc diligit Aelia pauper.
Solvitur his magno comoedi fibula: funt, quae
Chryfogonum cantare vetent: Hifpulla tragoedo
Gaudet.

Ac deinde pluribus.

Ufque ab orcheftra quatuordecim tranfilit.] Elegans & multiplex eft ufus particulae, *ufque*, hujufmodi amplificationis triplex. *A loco*, uti nunc Arbiter, & paffim Cicero. *A perfona* item Tullius I. de Nat. deor. *ufque Thalete*, &c. Ac denique *à tempore*. Idem lib. VII. Ep. ad Atticum Epift. 8. *Habebamus autem in manibus Antonii concionem, habitam X. Kal. Jan. in qua erat accufatio Pompei ufque à toga pura.* Ceterum *orcheftra* Graecis ἀπὸ τῶ ὀρχήσεως, *à faltatione.* S. Ifidorus lib. XVIII. Orig. cap. 44. *Orcheftra autem pulpitum erat fcenae, ubi faltator agere poffet, aut duo inter fe difputare.* Et Scholiaftes Juvenalis ad illud Sat. VII.

Quaeque reportandis pofita eft orcheftra cathedris.

Ait: *Orcheftram fpatium in theatro dicit effe, quod pantomimo faltanti vacat. Ejufmodi autem & poëtae legitur, in quo ftans recitet.* Sic viri docti ifthaec emacularunt verba antea conrupta. Item fenatui fedes deftinata in theatris, & amphitheatris *orcheftra* dicta, puto, quod pantomimorum alteri proxima foret. Habebat primos nimirum, proximofque fcenae, & arenae ufque ab podio gradus quatuor, aut quinque. Ita Vitruvius de orcheftra theatrali loquitur lib. V. cap. 16. *In orcheftra autem fenatorum funt fedibus loca defignata, & ejus pulpiti altitudo ne fit plus pedum quinque, ut qui in orcheftra federint, fpectare poffint omnium agentium geftus.* De ifta loquitur in praefentia Petronius orcheftra. Poft illam ftatim *equeftria* erant, quae quatuordecim gradibus conftabant. Deinde plebi fpatium magnum, gradus plures, ubi hera Chrifidis, quos deperiret, aucupatur. Latius autem de *orcheftra*, alii jam in theatris fuis, & amphitheatris.

Quatuordecim.] Sic *quatuordecim*, fine adjectione Suetonius in Augufto cap. XL. *Quum autem plerique equitum, attrito bellis civilibus patrimonio, fpectare ludos è quatuordecim non auderent, metu poenae theatralis.* Macrobius etiam cap. 3. lib. II. Saturnal. *Deinde quum Laberius in fine ludorum annulo aureo honoratus à Caefare, è veftigio in quatuordecim ad fpectandum tranfiit.*

Et in extrema plebe quaerit, quod diligat.] Sic Sentius Augurinus:

Et quaerit, quod amet.

In extrema plebe, hoc eft in loco tertio, & fumma cavea, ubi extremi gradus populo adtributi, unde *popularia* vocata. Suetonius in Claudio cap. XXV. & in Domitiano cap. IV. *Dieque proximo omne genus rerum miffilia fparfit: & quia pars major intra popularia deciderat, quinquagenas tefferas in fingulos cuneos equeftris & fenatorii ordinis pronunciavit.* Difpertita ergo tria loca, *orcheftra, equeftria, popularia*, tribus populi Romani ordinibus, *fenatui, equiti, plebi*, fcilicet.

Nolo tibi tam valde placeas.] Illud Ovidii eft III. de Arte de comtis adulefcentibus loquentis:

Praecipue, fi cultus erit, fpeculoque placebit.

Pariffime, ut Arbiter; Martialis item lib. III. Ep. 55.

NO-

NOLO, peregrinis PLACEAS TIBI, Gellia, nugis.

Et lib. v. Ep. 59.

----- *NOLI TIBI, Cinna, PLACERE.*

Terentius Prologo Heautont. belle usurpavit:

----- *Ut adulescentuli*

Vobis placere studeant potius, quam sibi.

Glossae veteres: *Sibi placens.* Αὐθάδης, Αὐτάρεστος. Cornelia Gracchorum mater heroina facundissima in quadam epistola: *Et, si perseveras, vereor, ne in omnem vitam tantum laboris culpa tua recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere possis.*

In crucem mittam.] Venuste sane dictum. *Crux* hic pro cruciario, ut superius diximus. inquit dicacula numquam succubuisse servo, eumve amplexam. Vere nam supplicium servile *crux*. Vide, ut distinxit Caesar militum ac servorum supplicia, referente Hirtio de Bello Hispan. *Ea nocte speculatores prehensi servi tres, & unus ex legione vernacula: Servi sunt in crucem sublati, militi cervices abscissae.*

Flagellorum vestigia.] Et hocce de servis quoque accipiendum. Itaque adversus genuinam lectionem frustra est Criticorum pruritus. Rursus ad libidinem sordidam redit ingenuarum, effertque mira exaggeratione. nam quum prae verberum immanitate stigmatici servi necessario relinquerentur, aliter fieri non poterat, quin saepicule oscularentur ea vestigia impudicae matronae. Flagris ac loris caedi, inliberale ac servile fuisse, nemo nescit. Unde fat hic opportunus Plauti festivus jocus Poenulo II. I. 186. *tergum* servi flagellis secti *ostreatum* vocantis, hoc est, stigmatis verberum, ac vibicibus, duratum, ut testae sunt ostreorum. Sciens autem sexcentos alios praetermitto.

Etiamsi ancilla sum, &c.] Fuere olim & id genus superbientes ancillae, quae & fuere nobiles, qui ejusmodi sordibus calerent. Eleganter Romanae lyrae princeps Horat. lib. I. Carm. 33.

Ipsum me melior quum peteret venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriae
Curvantis Calabros sinus.

Luget plane suam fortem, factus quippe, licet non ingratiis, ipsusmet mancipium libertinae. Id etiam Agathias Scholasticus ut intolerabile inter amorum recenset incommoda lib. VII. Anthol. Epigr. 80.

Ἢν δ' ἀρ' μιγῇς ἰδίῃ θεραπαινίδι, τλῆθι καὶ αὐτὸς
Δοῦλος ἀμοιβαδίην δμωΐδι γιγνόμενος.

Si vero misceatis propriae ancillae, perfer & ipse
Servus alternatim servae fieri.

Tali ergo libidine flagrantes *ancillariolos* antiqui vocabant, ut Seneca docet lib. I. de Benef. cap. 9. & Martialis lib. XII. Ep. 58.

Numquam tamen, nisi in equestribus, sedeo.] Manet adhuc in metaphora scortilium, lepidumque schema exhibet ingeniorum illa disparitas. *Equestria* sunt loca equitibus destinata. eis videlicet Leges Roscia & Julia XIV. gradus adsignarunt in theatris & amphitheatris. In ipsis tamen sedere non licebat equitibus illis, qui sive suo, sive fortunae, vitio decoxissent. Sed hocce protritum. *Equestria* ἁπλῶς saepius scriptores prisci dixerunt. Sic Seneca Rhetor. Contr. 18. *D. Julius ludis suis mimum produxit, deinde equestri illum ordini redditum jussit ire sessum in equestria.* Sic & Philosophus Seneca lib. VII. de Benef. cap. 12. Suetonius in Caligula cap. XXVI. & plures alii.

Inter monstra numerare.] Quicquid natura sua degenerans est, proprium *monstrum* nuncupatur. Cornelius Fronto: *In monstro rectus ordo naturae vertitur.* Recte ergo nimirum nunc Arbiter, quum utraque à natura sua tam longe diversam haberet libidinem.

Procedentibus deinde longius logis.] Valde haec lectio mihi probatur. nam formula erat Romanis, velut vernacula, familiaris, *longi logi.* Hispani dicunt, *Cuentos largos.* Plautus Menaechm. Act. v. sc. II.

Loquere, uter meruistis culpam, paucis: non longos logos.

Alia vero Arbitri exemplaria praeferunt, *locis.* quod idem prorsus est. Nonius: *Logi*, *à Graeco λόγοι*, *sermones, vel dicta ridicula, & contemnenda.* Etiam usurpabant, ut *nugae.* Persius Sat. II. Turpilius Canephoro:

Testamentum ergo celabis? logi.

Terentius Phormione Act. III. sc. II.

PHAE. *Foeneratum istuc beneficium tibi pulcre dices.* DO. *Logi.*

In platanona.] Id est, platanetum, locum ubi plures platani. Seneca Ep. 55. *Platanona medius rivus, & à mari, & ab Acherusio lacu receptus, Euripi modo dividit.* Sic & Martialis lib III. Ep. 19. Platanus arbor ad opacandum locum tantum idonea est, unde ei nomen ἀπὸ τοῦ πλατύνειν. De illa & ideo Plinius sic lib. XII. cap. I. *Quis non jure miretur arborem umbrae gratia tantum ex alieno petitam orbe?* Adeo ergo *tantum*, ut vel maritandis vitibus utilis non sit. Propterea Horatio *coelebs* haud invenuste nuncupata, & *vidua* Martiali. Umbra tamen admodum celebris fuit. Petronius ita cap. CXXXI.

Nobilis aestivas platanus diffuderat umbras.

Plures. idcirco sub platanis, opacitate quidem earum mirifice adlectante, crebriter convivabantur veteres. Virgilius IV. Georg.

Jamque ministrantem platanum potantibus umbram.

Etiam Horat. lib. II. Carm. II. Unde *genialis*

Ovidio adpellata x. Metam. & pluribus mirum in modum in delitiis habita. Macrobius refert lib. II. Sat. cap. 9. *Q. Hortensium platanos suas vino irrigare consuevisse.* Et, *Xerxem aliam in Lydia adamasse*, Aelianus lib. II. de Var. Hist. cap. 14.

Itaque conlegit altius tunicam.] Mire gestum exprimit abire parantis, ut supra jam notabamus ad verba cap. XIX. *Et praecincti certe altius eramus.*

In eum daphnona, qui ambulationi haerebat.] Δαφνὼν, *lauretum*, vel *loretum*. Martialis lib. X. Ep. 79.

Disposuit daphnona suo Torquatus in agro.

Et Ep. 92. *laureum nemus* vocavit. Laurus infructuosa quoque arbor est, sed quae pariter ornatui faciat, amoenitatique. Ea de, ac platano, aliisque similibus Ulpianus de usufructu capiendus, Petronio inlustrando adpositissimo loco: *Etsi forte voluptare fuit praedium, viridaria, vel gestationes, vel DEAMBULATIONES, arboribus infructuosis opacas, atque amoenas, non debebit dejicere.* Et Appulejus lib. XI. *Quaeque arbores earum tantum umbra contentae. & steriles, austrinis laxatae flatibus*, &c.

Laterique adplicat meo mulierem.] Minus nequitiae hic quam alias τῷ lateri, quippe enim acu Ovidium tetigit El. 10. lib. III.

Quanto ego non fixus lateri spatiantis adhaesi?

Unde & Martialem Interpretor Epigr. 68. lib. VI.

----- Ille tuum, Castrice, dulce latus.
Hic tibi curarum socius, &c.

Ibi ergo adsiduum itidem tantum comitem equidem agnosco. uti apud Catullum Carm. 21.

Haeres ad latus, omnia experiris.

Omnibus simulacris emendatiorem, nulla vox est, quae formam ejus possit comprehendere.] Utrumque pariter conjunxit Simocatus quadam epistola amatoria hisce nempe verbis: Τὴν δὲ θέαν οὔτε λόγος ἐκφράσειεν, οὔτε ζωγράφου χεῖρες μιμήσαιντο. *Spectaculum vero neque sermo expresserit, neque pictoris manus facile fuerint imitatae.* Porro cum simulacris conlatae olim formae emendatissimae cultis scriptoribus. Sic de Ephesina Melite amore percita Achilles Tatius inquit lib. V. Γυναῖκα γὰρ ἐξέμηνεν ἐπ' αὐτὸν πάνυ καλὴν, ὥς τε ἂν ἰδὼν αὐτὴν εἴποις ἄγαλμα. *Feminam enim ipsius amore usque ad furorem incendit formosissimam, adeoque ut, quum videas, quoddam judices simulacrum.* Sic & Philostratus de formoso adulescente loquens lib. V. Καθάπερ τῶν Ἑρμῶν οἱ γεγυμνασμένοι. *Non secus atque artificiose fabricata Mercurii simulacra.* Princeps vero Lucianus hic, dum in imaginibus Pantheae absolutissimam formam cum pluribus confert praeclarorum artificum Insignioribus simulacris, immo potius sumens quod in quaque imaginum fecit artifex eximium, unicam conficit longe omnium praestantissimam. quae videtur & Arbiter adumbrare voluisse, quum paulo post os Circes verbis illis depingit. *Et osculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit.* Lucianum, moneo, adi, operam haud ludes. Barthium item ad Cyneget. Gratii, ubi de translatione & emendatiorem.

Formam.] Pulcritudinem, uti supra jam diximus, Arbiterque pluries usurpavit.

Crines ingenio suo flexi per totos, &c.] Duae sunt hic laudes eximiae. prima scilicet, crines natura sua, haud ullo artificio, crispulos esse; alterea, ita nempe à natura fuisse levidensi crispitudine inflexos, ut neutiquam id foret impedimento, quo minus per humeros libere fluitarent. Similem comae habitum graphice Appulejus descripsit lib. III. Fab. Milef. patefecitque perspicue Petronii animum: *Uberes enim crines, leniter emissos, & cervice dependulos, ac deinde per colla dispositos, sensimque sinuato patagio residentes, PAULISPER AD FINEM CONGLOBATOS, in summum verticem nodus adstrinxerat.* Sic rursus, breviuscule tamen, lib. I. *Jamque primum crines uberrimi, prolixique, & SENSIM INTORTI, per divina colla passive dispersi, molliter defluebant.* Eadem prorsus & Manilii mens verbis illis lib. V.

----- Tortos in fluctum ponere crines.

Ita etiam Eustathius in Prudentiae imagine lib. II. Ὁ πλόκαμος εὐφυῶς περὶ τοὺς ὤμους ἥπλωτο τῆς παρθένου, καὶ βοστρυχοῦτο μὲν ὡς εἰκός. Vertimus: *Capillus in cincinnulos decenter conversus per totos virginis humeros eleganter effusus est.* Aelianus quoque de Aspasia lib. XII. de varia Historia cap. I.

Ingenio suo.] Id est, sponte sua, vel natura. Nonius: *Ingenium veteres dixerunt, & sua sponte, vel natura. Naevius Lycurgo*, &c. Pariter Donatus ad illud Andriae Terentii: *Bonum ingenium narras adulescentis.* Nec aliud fors Callistratus voluit in Cupidinis imagine: Θαλλούσῃ τῇ τριχὶ ἐπιβαλὼν κατὰ νώτου χεῖσθαι. *spontaneo crine per terga fuso.*

Per totos sese humeros effuderant.] Aspectu istud jucundum. ideoque aeque olim frequenter conspiciendas sic sese praebuerunt puellae formosae, ac ipsas exin scriptores politi commendarunt. Heliodorus in formosissimae Charicliae descriptione lib. I. Καὶ τὴν κόμην ὑπὸ τῷ στεφάνῳ βακχεῖον σεσημένης, καὶ τοῖς νώτοις πλεῖστον ὅσον ὑποτεθειμένης. *Coma sub corona bacchico more jactata, & totum per tergum sese effundente.* Passim Eustathius, & plures Graecorum. Ita & vetus Latii poëta Ledam depinxit:

Leda per albentes humeros fluitante capillo.

Tra-

Traditque ut summum lenocinium Naso III. de Arte:

Alterius crines humero jactentur utroque:
Talis es adjumta, Phoebe canore, lyra.

Numeratque inter eximia Tertullianus, describeruntque prope innumeri. Appulejus autem eo unice prae aliis delectatus est, ut ex ejus ad Fotidem verbis conligere licet lib. II. Milef. *Sed, ut mibi morem plenius gesseris, in effusum laxa crinem, & capillo fluenter undante, ede complexus amabiles.*

Frons minima.] Et frontes breves antiquis, haud secus ac nobis hodie, fuere laudatissimae. Res jam occupata est aliis. Addimus tamen nos ex nostro penu magni convivii haud incondita appendicula. Laudem exin petitam nescit nemo. è contrario autem equidem praebeo convicium. Sic meretrix comparem insectatur apud Lucianum. Ἑταιρικ. Διάλογ. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ καὶ ἐπαινεῖ σοι αὐτῆς ὁ στρατιώτης οὗτος, ἐκεῖ εἰ μὴ παντάπασι τυφλός ἐστιν, ὃς οὐχ ἑώρακε τὰς μὲν τρίχας αὐτὴν ἀραιὰς ἔχουσαν, καὶ ἐπὶ πολὺ τοῦ μετώπου ἀπηγμένας. *Caeterum illud miror, quidnam adeo laudet in ea miles iste, nisi, si omnino caecus est, qui non viderit, capillitium illam rarum habere, & in multam usque frontem reductum.* Id autem magis mihi jam olim fuit dignum observatione, videlicet, naturae illi defectui priscos, parissime ut nos, suppetitas quondam ivisse: Feminae calamistris in annulos cincinnosque illud comae convertunt, quod potissimum totam frontem circumdat; minuunt & sic, obumbrantque id latitudinis illis scilicet visum minus decorum. Simillime & suo aevo factum ostendit Lucianus in Amoribus hisce verbis: Σιδηρᾶ δὲ ὄργανα πυρὸς ἀμβλείᾳ φλογὶ λιπανθέντα, βίᾳ τὴν ἕλικα τῶν πλοκάμων διαπλέκει. καὶ περίεργοι μὲν αἱ μέχρι τῶν ὀφρύων ἐφελκυσθεῖσαι κόμαι βραχὺ τοῦ μετώπου μεταίχμιον ἀφιᾶσι. *Et ferrea instrmenta ignis modica flamma calefacta cincinnorum flexus inter se vi quadam implicant. At curiosius quidem compositae illae, & ad supercilia usque adtractae comae, breve interstitium fronti relinquunt.* Idemmet omnino insinuavit Commodianus, poëta vetus, & nondum typis excusus, verbis illis:

----- *Et ad speculum cincinnos fronte reflexos.*

Sic locum Gaulminus, vir doctus, emendavit notis ad Eustathium, quum, *ad spelum*, inveniret exaratum. Et alibi ipsus scriptor:

Lavatis comulas gratulatim fronte reflexas.

Ubi, *granulatim*, haud inepte legit idem Gaulminus.

Et quae radices capillorum retro flexerat.] En crinium Circes tertia & insignis commendatio, licet cum fronte quoque isthaec communis sit. Retroflexerat enim puella capillos antependulos: itaque aliter esse non poterat, quam eorum, modo adscititii ne forent, conspicerentur radices, eorum saltem inquam, qui à fronte circumcirca pullulascerent. Id autem maximi haberi, ideo animadvertitur plane, quod adulterinarum comarum usus esset quondam creberrimus. Eaque propter ab Arbitro hic notatum signanter, immeritoque ab interpretibus praetermissum. Ovidius inquit III. de Arte:

Femina procedit densissima crinibus emtis:
Proque suis alios efficit aere suos.
Nec pudor est emisse. palam vaenire videmus
Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.

Aperte & Petronius supra cap. cx. meminit, passim Martialis, & Graeci Epigrammatarii, Lucianus Dialogis meretriciis, Aelianus de Var. Hist. & innumeri alii.

Et rursus confinio luminum paene permixta.] Commendatae olim, quae pulcritudine insignes, à superciliorum quoque commixtione. hoc est, brevi adeo intercapedine ea habere disjuncta, ut anceps in confinio luminum divortium relinqueretur. Sic elegantissime Venus hocce Mariae dedit novae nuptae Honorii, cjus formam extollens apud Claudianum vers. 167. hisce verbis:

Quam juncto leviter sese discrimine confert
Umbra supercilii.

Μιξόφρυν & Cratinus vocavit sic *supercilia miscentem*, uti testatur Pollux. Splendidum jam & hinc clarorem mutuatur Ovidius lib. III. de Arte:

Arte supercilii CONFINIA NUDA repletis.

Unde & pretium id genus superciliorum cognoscere sat licet: fuco igitur ea feminis quaesita, quibus natura scilicet haud concesserat. Itidem & parum viris, quod &, *supercilia producere*, dicebatur. Juvenal. Sat. II.

Ille supercilium madida fuligine factum
Obliqua producit acu.

Fuligine igitur productum supercilium, aliisque, quae absque dubio haud defuissent, medicaminibus. Tertullianus de Hab. Mul. cap. 2. *Et illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur.* Inibi ergo, scilicet in confinio luminum, *notam* quamdam habuisse Helenam feminarum pulcerrimam, Dares Phrygius memoriae prodidit in characteribus.

Oculi clariores stellis.] Oculi cum stellis conlati omni genti, omni aevo. Vetus Poëta:

Pande puella stellatos oculos.

Et Martialis Ep. 42. lib. IV.

Lumina sideribus certent.

Sic Aristaenetus vernans scriptor extrema Ep. 10. lib. I. passimque omnes, & nos alibi.

Nares paullulum inflexae.] Etiam oris elegantia, aduncus leviter nasus. Notarunt jam alii. Γρυπὸς Graecis est. Ita apud Aelianum Aspasia ὀλίγον γρυπὸς, quemadmodum apud Petronium Circe.

Circes *nares paullulum inflexae.* Inde Demetrius Syriae regis filius *Grypus* ab naribus est cognominatus. Habitum etiam & physiognomis id nasi genus in pretio, nobile quiddam quasi ac regium prae se ferens. Aquila namque, à qua trahit similitudinem, regina avium censetur. Fuit itidem magni & apud Persas factum, sicut de Cyro memorant Plutarchus, & Xenophon. Idem ego etiam in Faustinae Imaginibus animadverti, numis praecipue, feminae sane, quantum est memoriae historicorum, formosissimae.

Osculum.] Osculi hujus supra jam meminimus. Addimus nunc insuper, eximium hic ab ore parvo petiisse pulcritudinis encomium, uti fecerunt alii. magni quippe & id fecerunt antiqui. Ostendit aperte Plautus in Poenulo v. 11. 153. dum, inter alias, illam quoque oris elegantiam recenset.

Specie venusta, ore parvo, atque oculis pernigris.

Itidem Varro: *Sed & oculi subpaetuli nigellis pupillis quandam bilaritatem significantes animis, rictus parvissimus.* Et alibi: *At rictus oris candidi parvissimus.*

Jam pedum candor intra auri gracile vinculum positus.] Calcei hoc genus fenestrari perforatique frequenter quondam in usu babitum Graecis, & Romanis; feminis tamen potissimum, quod vix eo uti, excepto remissionis tempore (puta, conviviis, & spectaculis destinato) sine dedecore viri possent. Tales igitur erant *soleae*, *sandalia*, *crepidae*, *Gallicae*, *Tyrrbenici*, *Baxeae*, *Obstrigilli*. Inutile jam exempla aggerere, quum res in aperto sit, actaque viris doctis, qui de antiquorum calciamentis scripsere. Leviter tamen, quae ad Petronii inlustrationem faciunt, hinc inde excerpsimus. Sic Glossae: Σανδάλιον, *Gallicula.* & *Solea.* σανδάλιον. Sunt & A. Gellio lib. x. cap. 20. *crepidae*, sive *crepidulae*, soleae vocatae, & Cicero 11. Philipp. *Gallicas* pro crepidis usurpavit. Idem ergo *solea*, *sandalium*; *crepida*, & *Gallica*, sive *Gallicula.* Mirifice autem ad rem Pollux lib. VII. cap. 22. de Tyrrhenicis loquens: Τυῤῥηνικὰ, τὸ κάττυμα ξύλινον τετραδάκτυλον. οἱ δὲ ἱμάντες ἐπίχρυσοι. σανδάλιον γὰρ ἦν, ὑπέδησε δ' αὐτὸ Φειδίας τὴν Ἀθηνᾶν. *Tyrrbenici, quorum solea lignea, quatuor digitorum latitudinis: lora autem inaurata, erat enim sandalium: boc Minervam induit Phidias.* Prorsus ferme Circes describit calceatum. Tyrrhenici omnino sunt, quae *Tyrrbena vincula* Virgilio in VIII. Sic pariter & Cephisodorus Comicus in Trophonio:

——— Σανδάλιά τε τῶν λεπτοσχιδῶν,
Ἐφ' οἷς τὰ χρυσᾶ ταῦτ' ἔπεστιν ἄνθεμα.

---- *Sandalia vero ex tenuiter perforatis,*
Quibus aurei flores insunt.

λεπτοσχιδῆς, vocat *calceos fenestratos* ac *superne apertos*, uti Pollux eodem in loco interpretatur. Σχισταὶ, πολυτελὲς ὑπόδημα, καὶ θρυπτικόν. ταύτας δὲ καὶ λεπτοσχιδεῖς ὀνόμαζον. *Fenestrati, pretiosi calcei, & perforati, quos etiam* λεπτοσχιδεῖς *nominaverunt.* Addit etiam Comicus χρυσᾶ ἄνθεμα, *flores aurei*, nempe, qui superiore erant pedis parte, ubi vincula in nodos complicabantur. Parissime nos eadem in calceis vinculorum ornamenta adpellamus, *flores*, *rosas*, *rosetas.* Vidimus ergo jam aurea illa calceorum ligamina, quibus Circen induit Petronius, Polluci laudata, & Cephisodoro. De ipsis quoque & accipiendus Clemens Alexandrinus lib. II. Paedag. cap. II. Χαίρειν ἐατέον τὰς ἐπιχρύσους τῶν σανδαλίων ματαιοτεχνίας. *Valedicendum est inanibus sandaliorum aureis artificiis.* Et saepe alias. Fallitur ergo scriptor *de Calceo antiquo*, dum adseverat, *sandalia* ex calceamentis fuisse pedem omnimodo obtegentibus. quod miror valde, viro docto excidisse. Simillimi quoque erant *obstrigilli*, & *Baxeae*, quas & à *Crepidis* parum aut nihil distinguunt antiquarii, adseruntque calceamenta fuisse philosophorum, & sacerdotum, Appuleius autem evincit lib. II. & XI. Metamorph. Sed *crepidatos* quis illos nescit?

Vinculum.] Et *vinculum* propritim dictum de ejuscemodi calceamentis, minime vero de pedem undequaque munientibus: & apte quidem, nihil quippe praeter illorum vincula superiori pedis parte visitur. De ipsis ergo capiendus Manilius lib. v. Astron.

----- *Nec injunt tegmina plantis.*

Quod ejus non vidit interpres, quum locum emendare conabatur, immo perdere. Inde ἀπλῶς *vincula* ipsi calcei pluribus scriptoribus, aeque ac Petronio, vocati. Ovidius lib. II. Fast. loquens de Hercule ornamentis muliebribus induto:

Fregerat armillas non illa ad brachia factas:
Scindebant magni vincula parva pedes.

Et 5.

------ *Habent gemini vincula nulla pedes.*

Ac saepius alias. Itidem Tibullus lib. I. Eleg. 5.

Vinclaque de niveo detrabet ipse pede.

Saepe etiam Virgilius, & plures alii. Praebeo & hinc lucidam facem nostro poëtae principi Garsiae Lasso, dum calceum sic Hymenaei stylo depingit limatissimo Eclog. 2.

Estaba el Hymeneo alli pintado,
El diestro pie calçado EN LAZOS DE ORO.

Graphice expressit idemmet Petronianae Circes calceamentum, perinde atque adpellationem, *auri vinculum*, reddens, *Lazos de oro.* Equidem tamen autumo, Arbitrum vati eximio haud inno-

notuiſſe; aſt Manilium, qui *vincla* pariter illa vocavit *aurea*, alioſque ex antiquis ſaepius vidiſſe, totus adſero. Adſtruo magis adhuc Hymenaei calciamenta ſubitanea noſtra obſervatiuncula. Haud prorſus abſimilia fuiſſe *vincula* & *foccos*, exin conligere eſt, quod, quum exſertim Ovidius ſupra Herculi *vincula* dederit, ubi amatorie induto poſtea Seneca in Hippolyto faſcias crurales, nimirum & *foccos* Chor. Act. 1. iſtis verſiculis:

Crura diſtincto religavit auro,
Luteo plantas cohibente ſocco.

Scite igitur ſic & Laſſus noſter *vinculis* calceatum fecit Hymenaeum, quum *ſocco* fecerit Catullus:

Huc veni niveo gerens
Luteum pede ſoccum.

Adriſit & erudito Garſiae noviſſimo interpreti commentum noſtrum, Doct. Dn. Thomae Tamalo de Vargas inquam, quem de ipſo monui jam libens. Ipſus quidem Heſperiae noſtrae decus & ornamentum ſingulare poſt Herrerii Sanctiique lucubrationes illud addidit ſat tempeſtiviter quo potiſſimum indigere Poëta videbatur, nimirum ferrum Criticum, quum, haud ſecus atque omnes ſcriptores priſci, exſtiterit obnoxius & librariorum oſcitantiae, & temporum injuriae.

Parium marmor exſtinxerat.] Elegans ſumme tranſlatio. Quemadmodum adſtante ſole ac luna ſtellae veluti exſtinguuntur, perinde ac lucernarum artificialium lumen; ſic enim coram majori candore marmor candidiſſimum. Hinc jam & illud proxime ſuperius claret: *Oculi clariores ſtellis extra lunam fulgentibus.* Notum eſt, ab eximia marmor Parium albedine plurimum antiquis commendari. Vide Plinium lib. xxxvi. cap. 5. Poſthaec incidi in Epiſtolam elegantem Philoſtrati, ubi eadem prorſus atque ego commentus eſt, quum roſis areſcere contigiſſe coram ſuis roſeis deliciis finxit ludibundus: Οὐκ ἤνεγκε (τὰ ῥόδα) παρευδοκιμούμενα· ὁ δὲ ἔλεγχος τῆς πρός σε ἁμίλλης. ἀλλ' ὁμοῦ τε ἔθιγεν εὐωδεστέρου χρωτὸς, καὶ ἀπώλετο. οὕτω καὶ λύχνος πίπτει πυρὸς ἡττηθεὶς μείζονος. καὶ ἄστρα δὲ, ὅταν ἀντιβλέπειν ἡλίῳ μὴ δύνηται. *Non tulerunt* (roſae) *improbationem, neque ferre potuerunt certamen tecum initum: ſed, ſimul ac fragrantiorem cutem adtigerunt, ſuam vim perdidere. Sic etiam lucerna interit, victa ab igne copioſiore: & aſtra, quum ſolem adverſum intueri non poſſunt.*

Inter coelicolas fabula muta taces? Quod idem eſt, ac ſi diceret, quum prius libidinem tuam ſermonibus differrent coelicolae, nunc jam ſane otium iſtud tuum, & amorum vacuitatem inſectantur, exagitant, & fabulantur. Agnoſce autem elegans antitheton, *fabula muta.* Inquit S. Iſidorus lib. 1. Etymol. cap. 40. *Fabulas poëtae à fando nominavere.* Et M. Varro lib. v. L. L. ac S. Iſidorus lib. 1. Etymol. cap. 40. Inde *fabulor*, exinque noſtrum *Fablar* antiquum, poſtea mutata *f.* in *h. Hablar.* ut ſexcentis vocibus contigit.

Nunc erat à torva ſummittere cornua fronte:
Nunc pluma canos diſſimulare tuos.

Haec vera eſt Danaë.] Prae aliis ſaepius tres haſce Jovis μεταμορφώσεις ſcriptores plures retulerunt. Sat Palladae ſimillimum Epigrammation teſtatur lib. vii. Antholog. cap. Ep. 82.

Νῦν πελαγινώσκω καὶ τὸ Διὸς ὡς ἀνεράστου
Μὴ μεταβαλλομένου τῆς σοβαρᾶς ἕνεκεν.
Οὔτε γὰρ Εὐρώπης, οὐ τῆς Δανάης, περὶ κάλλος,
Οὐδ' ἁπαλῆς Λήδης ἔστ' ἀπολειπομένη, &c.

Vertit Scaliger:

Mirum, quod non mutet ob hanc ſe Juppiter, olli
Iraſcor, rudis eſt: nil in amore videt.
De forma non Europae, Danaaeve puellae,
Non ea concedat, candida Leda, tibi, &c.

Sic & Ariſtaenetus lib. 11. 2. Φίλος γὰρ Πυθιάδος τίς, εἰ μή γε Ζεὺς ταῦρος, ἢ χρυσὸς, ἢ κύκνος γενόμενος διὰ σέ. *Quis enim amicus Pythiadi, niſi Jupiter propter te factus taurus, aut aurum, aut cygnus?* Statius item Stellae epithalamio lib. 1. Sylv. 2.

Falſas huic pennas, & cornua ſumeret aethrae
Rector, in hanc vero cecidiſſet Juppiter auro.

Ita & alii.

Jam tua flammifero membra calore fluent.] Occultatur & hic extrema nequitia. prima namque fronte Jovis aureum ſtillicidium prae ſe fert Arbiter, clanculum videlicet profluens in ſinum Danaës, in receſſu vero profluvium potius (licet de Jove ſermo ſit) ſubintelligit Priapi. Opitulantur & illa *membra*, impudica vox, commenti argutiae. Petronius ipſe inferius cap. cxxxii.

Quis vetat in tepido membra calere toro?

Pariter Carmen liberum haud ſemel. Item & id Artemidori lib. 11. cap. 6. Οὐδὲν οὕτως τὰ σώματα θερμαίνει, ὥσπερ πῦρ καὶ γυνή. *Nihil tam corpora calefacit, quam ignis ac femina.*

Cap. CXXVII. *Riſit tam blandum.*] Et ſupra hujuſce meminimus loci. Sic lib. v. de Iſmene dixit Euſtathius: ἐρωτικῶς ἐμειδία *Amatorium riſit.* Id autem arte quadam, ei etiam adhibitis magiſtris. Quod innuit Ovidius:

----- *Diſcunt etiam ridere puellae,* &c.

Praecepta plures antiquorum dedere, quae occurrunt paſſim. Monebant item & nequitiarum doctores, ut ipſae tantum ſcilicet riderent, quae ſcirent probe: aliae vero riſum vitarent cane pe-

 jus

jus & angue. Id quoque praecepisse Nasonem, indicio est lepidissimum Martialis Epigramma 41. lib. II. ubi ejusdem refert carmen Phaicucium, ex quo autem opere illud sit, dubium. Ast sic apud Valerium est:

RIDE, SI SAPIS, O PUELA, RIDE.
Pelignus, puto, dixerat Poëta.
Sed non dixerat omnibus puellis.

Nam, quibus picei buxeique forent dentes, etiam si ridere doctissime saperent, ridendi facultas prorsus erat interdicta. scio illud, SI SAPIS, aliter capi haud indecenter posse; sed longe prae alio quovis adrisit in praesentia nostrum commentum novissimum.

Ut videretur mihi plenum os extra nubem luna proferre.] Deformis namque luna, quum pallens latet sub nube. ea Lucani mens est lib. v. Pharf.

----- Tum lurida (luna) *pallens*
Ora tulit vultu sub nubem tristis ituro.

Virgilii item lib. III. Aeneid.

Et lunam in nimbo nox intempesta tenebat.

Ast vero quum os extra nubem profert, pulcriorem adhuc sese conspiciendam praebet, quam quum sudum est, quod hic indubie Arbiter voluit. Addidit *os plenum*, id est;

------ Postquam plenissima,

&

------ suos ignes coeunte cornu
Junxit.

Quod scite dictum, nam tunc longe pulcerrima. Seneca in Hippolyto:

Clarior quanto micat orbe pleno.

Corippus lib. II. loquens de filia Justini imperatoris:

Luce sua plenam quae possit vincere lunam.

Mox digitis gubernantibus vocem.] Gestus iste loquentis optime illas decet puellas, quae elegantissimis manibus praeditae sunt. Sic Cicero lib. VII. Fam. Ep. 6. ubi de Medea loquitur Corinthiacis persuadente matronis, ne scilicet suum exilium vitio veterent: *Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quam ignoverunt Medeae, quae Corinthi arcem altam habebant, matronae opulentae, optimates: quibus illa manibus gypsatissimis persuasit, ne sibi illae vitia verterent, quod abesset à patria.* Contra vero, quibus deformes manus sunt, omnino ille vitandus est purgamento pejus & cadavere. Argute nequitiarum praeceptor in III. de Arte:

Exiguo signet gestu quodcumque loquatur,
Cui digiti pingues, & scaber unguis erit.

Ceterum nota mihi illa Ciceronis verba, *manibus persuasit*. Num ergo, quaeso, manus ad persuadendum valent? maxime, inquio; tunc nimirum maxime, quum *vocem gubernant*, ut ait Petronius. Uterque enim *actionem* miram illarum feminarum subintellexerunt, quae recte admodum, ut infra dicimus, quasi corporis quaedam eloquentia fuit habita. Illa quidem ars erat, quam Quinctilianus *chironomiam* adpellat, quod manuum praecipue commotionem edoceret ipsis verbis convenienter temperandam. haud secus atque is, qui choreas agit, sono sese adcommodat.

Feminam ornatam.] Hic interpretis vicem obit Tertullianus de Hab. Mul. cap. 4. nam ibi, quid feminarum *ornatus* sit, in hunc modum exponit, & ab *cultu* distinguit: *Habitus feminae duplicem speciem circumfert, cultum, & ornatum. Cultum dicimus, quem mundum muliebrem vocant: Ornatum, quem immundum muliebrem convenit dici. Ille in auro, & gemmis, & vestibus deputatur: iste in cura capilli, & cutis, & earum partium corporis, quae oculos trahunt.* Cum Varrone consentit, qui lib. IV. L. L. deducit *ornatum, quasi ab ore natum*. Sed saepe Afer ipsus alias confundit vocabula.

Concilio tibi, ô juvenis, sororem. habes tu quidem & fratrem.] *Frater*, & *soror*, inter verba *ἐρωτικὰ* fuere olim, quo de jam plures. Argute Martialis lib. x. Ep. 65.

Quare desine me vocare fratrem,
Ne te, Carmenion, vocem sororem.

Habe tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere.] Curiosam hancce amantium diligentiam nescio an satis ceperint interpretes. Id enim inprimis cordi amantibus semper fuit, initio videlicet coëuntis cujuslibet gratiae sedulo inquirere, an pectus illius, quem depereant, alio num intempestiviter teneatur amore. Nam illud sane cogitant, quo minus unice diligantur, potissimo fore impedimento. Isthaec plane est apud Ovidium Helenae maxima sollicitudo, tunc primum quum Paridis exstitit amore saucia; indeque pernovit, prius Oenonem amatam, ac postea illi fuisse destitutam. Inquit ergo Epist. ad Paridem:

Tu quoque dilectam multos, infide, per annos
Diceris Oenonem deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas, & nobis omnia de te
Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.

Eodem gradu venio.] Et magnos viros olim cepit immanis jugulandi scripturas insontes libido. hic vir summus scribebat, *eodem gradu veniae.* perperam. sic prorsus sententiae leporem adimeret, qui nunc totus est in amoris cognatione nequissima.

Ad hoc templum amoris gratis accedere.] Argute sane, ut Circes hic eximiam pulcritudinem extollat, ipsam *templum Amoris* adpellat. feminae quippe formosae, & ad amorem concillandum praestantes, Amoris jure merito poterunt viventia templa vocari, quum nusquam alias majori

jori cum reverentia Amor colatur. Ipsae enim omnino possunt medullitus amari, & iste cultus Amoris potissimus est.

Sine quo non potes vivere, &c.] Sic Appulejus lib. x. Fabulae Milesiae: *Amo, & cupio, & te solum diligo, & sine te jam vivere nequeo.* Propertius El. 28. lib. II.

Si non unius, quaeso miserere duorum,
Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.

Nec aliud vult Eleg. II. lib. I.

Aut sine te vitae cura sit ulla meae?

Quemadmodum ego te volo.] *Velle*, ἀγαπᾶν, amare est. sic S. Prosperus docet lib. I. de vocat. Gent. cap. 3. *Quid autem est amare, nisi velle? aut, quid est odisse, nisi nolle?* Disertim Ovidius El. 19. lib. II. Amor.

Si tibi non opus est servata, stulte, puella:
At mihi fac serves, quo magis ipse velim.

Ita & vetus interpres Bibliorum Genes. cap. XXXIV. 19. *Quia volebat filiam Jacob.* id est, eam amabat. Nos etiam simpliciter usurpamus: *Como io te quiero*, & cum adjectione, ut *Bene Vello*, *Querer bien*. Catullus Carm. 76.

Ut jam nec bene velle queam tibi, si optima fias.

Ita & *malle* usurpat Petronius cap. XCII. *Malo te, inquam, quam balneum totum.*

Tanta gratia conciliabat vocem loquentis.] Et hic quoque commendat *actionem*, quae vita & spiritus orationis Ciceroni est in Oratore, & *quasi corporis quaedam eloquentia*. Recte ergo Petronius *gratiam* adpellavit summam hancce in dicendo virtutem. Ita Ovidius XIII. Metamorph.

--- *Nec abest facundis gratia dictis.*

Item Propertius lib. I. El. 2.

Unica nec desit jucundis gratia verbis.

Quod & ejus eruditus interpres Passeratius vidit.

Conciliabat vocem.] Sic usurpavit supra cap. CIX. *Epulaeque ad certamen prolatae conciliant hilaritate convivium.*

Inter auras canere Sirenum concordiam.] Proba isthaec, immo vera mihi lectio est, itaque illam sollicitare, injurium. Qui autem, *intus canere*, malunt scribere, quid de *auras* cogitant, sive *aures*, faciendum, nam vocem istam retinet & librorum concordia? Ceterum frequens fuit quondam Sirenum suavi cum puellarum voce conlatio. Heliodorus de Chariclia loquens lib. I. Ὑπὸ δὲ τῶν λόγων, ὥσπερ τινὸς Σειρῆνος, κεκηλημένος. *Rursus autem illius oratione tamquam alicujus Sirenis cantu demulcebatur.* Aelianus de Aspasia lib. XII. ποικίλ. ἱστορ. cap. I. Φώνημα δὲ εἶχεν ἡδὺ, καὶ ἁπαλὸν, εἶπεν ἄν τις λαλούσης αὐτῆς ἀκούειν Σειρῆνος. *Vocem habebat suavem, & teneram, ita ut, ipsa loquente, Sirenem audire te diceres.* Princeps autem hic Pausanias, quum in Atticis inquit: Εἰώθασι δὲ καὶ νῦν ἔτι ποιημάτων καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν Σειρῆσι εἰκάζειν. Vertit Amasaeus: *Obtinuit certe consuetudo, ut nunc etiam, poëmata, & orationum quodvis genus, in quo insit suaviloquentia, cum Sirenis cantu conferatur.*

Deae nomen.] Puellas olim pulcerrimas, non aliter ac deas, venerabantur, dearumque adpellatione ac reverentia prisci colebant. Huc omnino referri debet, quod paullo ante dixit ipse Polyaenos: *Immo, inquam ego, per formam tuam te rogo, ne fastidias hominem peregrinum inter cultores admittere: invenies religiosum, si te adorari permiseris. Ac, ne me judices ad hoc templum Amoris gratis accedere*, &c. Haud leviter hocce Appulejus firmabit fabulae initio Psyches & Cupidinis, potissimum, ubi de illa loquens lib. IV. inquit: *Puellae supplicatur, & in humanis vultibus Deae tantae numina placantur: & in matutino progressu virginis victimis*, &c. per plures lineas. Inde passim cum deabus simplex pulcerrimarum conlatio, & additis quoque dearum nominibus, apud scriptores veteres reperitur. Pati autem cum illis componi, & olim fuit quibusdam religio; ideoque vehementer id lenocinium aversatae sunt. Sic Panthea illa pulcerrima feminarum à Luciano nempe talem adsentationem aspernata est. Ipsus vero, haud noviter indecenterve illud fecisse, evincere conatur in de Imaginibus, quem vide sat adpositum Dialogum. Audax quoque & Arbiter est in ejusmodi conlationibus. inlustris enim locus ille cap. CXXXVIII. *Quid huic formae aut Ariadne habuit, aut Leda simile? quid contra hanc Helene, quid Venus, posset? Ipse Paris dearum libidinantium judex*, &c.

Nec mea mater, dum placet, labentis mundi cursum detinuit.] Ad matrem Circes veneficae, Solis progeniei, Persem nuncupatam, adludit indubie: minime vero ad ipsam Circem, uti nonnulli volunt dormitantes interpretes. Efflictim amatam Soli, constat, Persem fuisse; ideoque, dum illi pulcerrima placet, quid mirum, si cursum suum detinere, in coeloque diutius haerere, fecisset? Sic τὸ *dum placet* debet interpretari, uti & Arbitro saepius est. Ita in Polyaeni codicillis cap. CXXX. sat impudice: *Placebo tibi, si me culpam emendare permiseris.* & alias, tandem vero in fragmentis:

--- *Tu sola placere*
Vel spoliata potes.

Verba autem, *labentis mundi cursum*, de sole, mundi anima & vita, coelove, commode capienda. Orpheus Hymno in Solem:

Χρυσολύρη, κόσμου τὸν ἐναρμόνιον δρόμον ἕλκων.

Auream lyram habens, concinnum mundi cursum trahens.

Et Macrobius in II. de Som. cap. II. de anno agens mundano inquit : *Unde & mundanus dicitur , quia mundus proprie coelum vocatur.* Et noster Mela initio operis : *Omne igitur hoc , quicquid id est , cui mundi , coelique nomen indidimus.* Itaque plures poëtae usurparunt. *Detinuit* ergo solis cursum , ut Leucothoë quoque apud Ovidium in IV. Metamorph.

Habebo tamen , quod coelo imputem.] Tamquam beneficium. Sic verbo *imputare* usi veteres. Suetonius in Tiberio cap. LIII. *Imputavit etiam , quod non laqueo strangulatam in Gemonias abjecerit.* Similiter Tacitus , Plinius , Juvenalis , Quinctilianus & alii inferioris aevi scriptores.

Curiosum.] Zelotypum interpretor , quod subsequentibus vel Arbiter adstruat ; subdit : *Longe ab hoc loco frater est.* Apte oppido. Zelotypi namque admodum curiosi sunt , omniaque occulta , clandestinoque peracta cupiunt pernoscere , quod genuinum est *curiosi* significatum. unde id Appulejanum in limine Metamorphoseon jam notescet : *Non quidem curio sum , sed qui velim scire cuncta , vel certe plurima.* Ubi *curio* pro curiosus est, mens autem isthaec: equidem curiosus non sum , hoc est , qui res occultas cognoscere velim ; cupiam tamen particeps fieri cujuscumque sermonis , modo propalam inter vos agitetur. Longe vero à nobis Petroniani & Appulejani interpretes absunt. Inde ergo *curiosae artes* , magicae , & *curiosi* , magi dieuntur . quippe qui res occultas pernoscere fatagunt. Ex dictis autem & Catullo nova lux oritur , qui pariter & zelotypos significavit ad Lesbiam :

Quae nec pernumerare curiosi
Possint , nec mala fascinare lingua.

Fascino namque potissimum invidi nocent , & zelotypi livore plane laborant.

Brachiis mollioribus pluma.] Floride, more suo, Appulejus lib. III. Milef. de Fotide: *Tuam plumeam lacteamque contingit cutem.*

Idaeo quales fudit , &c.] Homerum hic plane exprimit, concubitum describentem Jovis & Junonis lib. XIV. Iliados. quod enim haud indecore posset interpretibus praemoneri. Referam equidem Homeri locum , faculamque ita admovebo versibus elegantissimis. Jovi sane in monte Ida copiam sui recusaverat Juno , caussans videlicet , ibi προπέφανται ἅπαντα, *patentia esse omnia.* Sed postquam de nebula aurea nescio quid Jupiter cogitasset , certioremque fecisset uxorem , subdit magnus Poëta vers. 346.

Ἦ ῥὰ καὶ ἀγκὰς ἔμαρπτε Κρόνου παῖς τὴν παράκοιτιν ,
Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην ,
Λωτόν θ' ἑρσήεντα , ἰδὲ κρόκον , ἠδ' ὑάκινθον
Πυκνὸν καὶ μαλακὸν , ὃς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργε.
Τῷ ἔνι λεξάσθην , ἐπὶ δὲ νεφέλην ἕσσαντο
Καλὴν , χρυσείην. στιλπναὶ δ' ἀπέπιπτον ἕερσαι.
Ὣς ὁ μὲν ἀτρέμας εὗδε πατὴρ ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ,
Ὕπνῳ , καὶ φιλότητι δαμεὶς , ἔχε δ' ἀγκὰς ἄκοιτιν.

Dixit sane , & ulnis complexus est Saturni filius suam uxorem.
Hos autem subter tellus divina produxit recentem herbam ,
Lotumque roscidum , & crocum , & hyacinthum
Densum & mollem , qui à terra in altum elevabat eos.
Hoc thoro indormierunt : insuper autem nebulam induerunt
Pulcram , auream : lucidi autem decidebant rores.
Sic hic quidem quiete dormiebat pater in Gargaro summo ,
Somno & amore domitus : tenebat autem in ulnis uxorem. *

Fallitur autem , qui in eadem historia eadem descriptione uti Valerium Catonem in Diris adserit , quum alia prorsum in historia sit. idque magis admiratione dignum , quod ipse animadverterit , adlusisse ibidem Valerium ad primum Jovis cum uxore concubitum, scilicet,

----- *Prius conjux quam dictus uterque est.*

Quod & Homerus ibidem tetigit vers. 295. quum inquit :

Οἷον ὅτε πρώτιστον ἐμισγέσθην φιλότητι ,
Εἰς εὐνὴν φοιτῶντε , φίλους λήθοντε τοκῆας.
Στῆ δ' αὐτῆς προπάροιθεν , ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν.

Proinde ac quando primum misti sunt amore
In cubile ascendentes , dilectis clam parentibus.
Stetit autem ipsam ante , verbumque dixit , & elocutus est.

Idaeo vertice dixit , Homerus quippe, Ἴδης ἐν κορυφῇσι.

Candidiorque dies.] Felicior , jucundior. Apud Suidam est : Λευκὴ ἡμέρα, *alba dies* , ἡ ἀγαθὴ ἐπ' εὐφροσύνῃ, *pro bona & bilari.* Et apud Hesychium : Λευκὴ ἡμέρα. ἀγαθή. *Candidus dies , laetus , jucundus.* Sed hac de re multa nos in *Antiquorum Calculorum Diatriba* cap. I. ubi & origo

* *Vide Philostrati Epistolam amatoriam , cujus initium :* Καὶ τῷ Διί , ὅτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ Ἴδῃ τῷ ὄρει , &c.

origo etiam, unde, qui felix dies, *candidus* vocaretur.

In hoc gramine pariter compositi.] Clitophon apud Achillem Tatium extremo lib. v. Οὔτε στρωμνῆς ἡμῶν δεηθέντων, οὔτε ἄλλης τινὸς τῶν εἰς παρασκευὴν ἀφροδισίων. αὐτουργὸς γὰρ ὁ ἔρως, καὶ αὐτοσχέδιος σοφιστής, καὶ πάντα τόπον αὐτῷ τιθέμενος μυστήριον. *Nobis neque stratum, neque alium ullum ad venerem adparatum requirentibus. Amor enim sui ipsius artifex est, & quae opus sunt ex tempore adferens, ad sua ipsius arcana quemvis adcommodat locum.* Faciunt huc & quae paullo infra nobis proferuntur ad verba illa cap. seq. *Excussit vexatam solo vestem.*

Compositi.] Gladiatorium ac militare verbum est, *compono*, transferturque ad veneris rem, ut prope omnia verba militaria, exemplaque supra protulimus ad verba cap. XIX. *Paria composueram.*

Cap. CXXIIX. *Numquid spiritus jejunio macer?*] Levicula vox hic videtur *macer.* puto scribendum *acer.* nam eo temporis oppido gravis halitus esse solet. Iccirco Ovidius praecipit in III. de Arte:

> *Cui gravis oris odor, numquam jejuna loquatur:*
> *Et semper spatio distet ab ore viri.*

Et iterum ibidem:

> *Quid, si praecipiam, ne fuscet inertia dentes?*
> *Oraque suscepta mane laventur aqua?*

Bourdelot. edidit, *acet*, quod ego non improbo.

Numquid alarum negligens sudor?] *Negligens*, id est, foetidus, μεθυμικῶς· nam qui munditiam negligunt, haud aliter quam foetidos esse, necessum est. Conjunxit, ut Arbiter, Ovidius cum teterrima osculi anima lib. I. de Arte:

> *Nec male odorati sit tristis anhelitus oris,*
> *Nec laedat nares virque paterque gregis.*

Et rursus in III. olidum caprum cavere jubet:

> *Quam saepe admonui, ne trux caper iret in alas.*

Perfusus ergo rubore manifesto, etiam, si quid habueram virium, perdidi.] Veneris languentis causa isthaec saepius ferme potissima. parissime Ovidius in parissimi argumenti Elegia, lib. III. Amor. Eleg. 6.

> *Huc pudor accessit facti, pudor ipse nocebat:*
> *Ille fuit vitii causa secunda mei.*

Maximianus itidem:

> *Erubui, stupuique, omnes verecundia motus*
> *Abstulit, & blandum terror ademit opus.*

Quaeso, inquam, regina.] Urbana olim amatorum compellatio, *regina*. Sic nobis hodie prorsus est, *mi Reina*. Martial. lib. x. Ep. 64. Pollam adloquens:

> *Contigeris regina meos si, Polla, libellos.*

Sic & *dominam* compellabant amasiam. Arbiter haud semel: *fateor me, domina*, &c. & *Curro nudus ad dominam*. Ita Polyphemus apud Ovidium lib. XIII. Transformat.

> *Inveni, & dixi, dominae servabimus istos.*

Veneficio contactus sum.] Enervatorum & hocce refugium. Ovidius in Elegia laudata:

> *Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?*
> *Forsitan impatiens fit latus inde meum.*

Numquid indecens sum? numquid incomta?] Utrumque complexus est Ovidius in principio ejusdem Elegiae:

> *Aut non formosa est, aut non bene culta, puella.*

Indecens, deformis est, sine lepore, nec partium inter se convenientia. Naso ipse El. 3.

> *Longa, decensque fuit, longa, decensque manet.*

De Circes autem pulcritudine multis jam vel ipsus Arbiter. Non *incomtam* esse, supra cap. praecedenti, eademmet de se praedicat: *Si non fastidis foeminam ornatam.* Utrumque etiam ex illis elegantissimis codicillis subodorari licet cap. sequenti: *Nam, quod ad me adtinet, non timeo, ne quis inveniatur, cui minus placeam. nec speculum mihi, nec fama, mentitur.* Videtur ergo hinc ironica fuisse Circes interrogatio.

Rapuit deinde tacenti speculum.] Hic forsitan haud inepte quaeris, undenam eo loci ad manum speculum comtissimae puellae? pusillum, inquam, indubie eadem, aut ancilla, gestarunt, quod moris erat. Conligo equidem ex Appulejo, qui pluscula in Apologia de speculis edisserit. ubi inter alia: *Quod tamen crimen est, imaginem suam nosse? eamque non uno loco conditam, sed quoquo velis parvo speculo promtam gestare?* Alias vero, domi scilicet, *Specula totis paria corporibus*, ut inquit Seneca L. I. Nat. Quaest. cap. 17. habuere profusae admodum feminae, *auro argentoque caelata, & gemmis adornata.*

Et postquam omnes vultus temtavit.] Mentem Arbitri exprimit Tertullianus de Veland. Virg. verbis hisce: *Jam & consilium formae à speculo petunt.* Quod à Martiale potuit mutuari lib. IX. Ep. 17.

> *Consilium famae speculum.*

Nec aliud Claudianus voluit Epithalam. Honor. & Mariae, ubi eleganter inquit:

> .... *Speculi nec vultus egebat*
> *Judicio.*

Quo loci videtur adumbrare voluisse illud ejusdem Epigrammatarii eodem lib. Epig. 18.

Addidit & nitidum sacratis crinibus orbem,
Quo felix facies judice tuta fuit.

Id autem lib. VIII. Ep. 52. *censuram speculi* vocavit. Pariter oratori speculum consulendum, monet Quinctilianus lib. 11. quippe qui totius corporis motus ac vultus debeat moderari, modulaminique adcommodare verborum.

Excussit vexatam solo vestem.] Agi res ipsa hic prorsus videtur, haud referri. Verbum est veteris *vexare*, qua notione saepius eo usus est Petronius, capp. scilicet 17. 106. 132. 139. quibus in locis & nos eo de loquimur. Vexata enim Circes erat vestis, subinjecta namque fuit veneris conluctationi, qui lectus haud amantibus insuavis. Sic Ovidius Eleg. 4. lib. 1. Amor.

Saepe mihi dominaeque meae properata voluptas
Veste sub injecta dulce peregit opus.

Propertius lib. 1. Eleg. 4.

------ *Et quae*
Gaudia sub tacita ducere veste libet.

Et Eleg. 7. lib. IV.

Saepe Venus trivio commissa est pectore misso:
Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Ipsum Aristaenetus acute vocavit θάλπωμα αὐτοσχέδιον Ep. 2. lib. 1. Simili etiam cubili, pallio, inquam, usum fuisse Sophoclem in re amoris, memoriae prodidit apud Athenaeum Hieron. Rhodius, quem vise lib. XIII. Dipnosoph.

Raptimque aedem Veneris intravit.] Videtur, ut vota susciperet, aut sacra faceret pro valetudine Polyaeni nervorum. Sic apud Plautum Curculione Act. 1. sc. 1. Phoedromus adulescens amore percitus vovit, se prima luce sacra facturum Veneri:

Nunc ara Veneris haec est ante horum fores,
Me inferre Veneri vovi jam jentaculum.

Amantes ergo ejuscemodi vota Veneri nuncupasse, haud dubium est. Ita & Priapo. sic profert is ipse de anicula:

Ne desit sibi, me rogat, fututor.

Et alibi:

Ne desit sibi, mentulam rogare.

Et puella quoque.

Pro quibus, ut semper placeat spectantibus, orat:
Tentaque ad exemplum sit sua turba dei.

Quae adposite omnino ad mentem Petronii. eaque propter & Priapi fuere ejuscemodi minae:

Quaeque haec proterva carpserit manu poma
Puella, nullum inveniat fututorem.

Opportune autem in horto illo sacellum Veneris foret, nam & *Venerem hortensem* ethnici coluerunt. plane M. Varro lib. 1. de re rust. sub principium. Sed omnium facetissime Lucianus quodam meretricio dialogo, qui locus rem totam mirifice inlustrat. Loquitur mater εἰρωνικῶς ad Musarium filiam: Ἂν ἔτι τοιοῦτον ἐραστὴν εὕρωμεν, ὦ Μουσάριον, οἷος ὁ Χαιρέας ἐστί, θῦσαι μὲν τῇ πανδήμῳ δεήσει λευκὴν μηκάδα, τῇ δὲ οὐρανίᾳ, καὶ τῇ ἐν κήποις, δάμαλιν ἑκατέρᾳ, &c. *Ergo si talem amatorem posthac inveniamus, Musarium, qualis Chaerea hic est, immolare oportebit nos, publicae quidem Veneri capram candidam, coelesti autem, & ei, quae in hortis est, juvencam utrique,* &c.

------ *Effossaque protulit aurum*

In lucem tellus.] Lucianus in *Somnio* sive *Gallo*: Ἐμοὶ δὲ διὰ χρυσῶν τινῶν πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον. *Mihi vero per aureas quasdam portas dulcissimum hoc advenit somnium, & ipsum aureum undique, & aureis circumamictum, & auri plurimum secum adducens.* Luculentus enim illis versibus interpres ibi Samosatensis Philosophus, quem confer. Ipse Petronius supra cap. CIV. carmine haud absimilis argumenti:

------ *Defessumque invenit aurum.*
------ *Animus quod perdidit optat,*

Atque in praeterita se totus imagine versat.] Mirifice istud Lucianus multis in Micyllo exprimit, Somnio jam laudato. In id usque adeo sutor prolabitur, ut necesse habeat vel Gallus ipse eum increpare in hunc modum; Ἔτι γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἦν, καί τινα ἰνδάλματα μάταια διαφυλάττεις, κενὴν, καὶ, ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀμενηνήν τινα εὐδαιμονίαν τῇ μνήμῃ μεταδιώκων; *Etiamnum tu somnium illud, quod dudum tibi visum est, in animum revocas, & inania quaedam observas simulacbra, atque (uti loquitur poëta) evanidam quandam felicitatem memoria consectaris?* Ad quem tamen Micyllus: Ἀλλ' οὐδ' ἐπιλήσομαί ποτε, ὦ Ἀλεκτρυὼν, εὖ ἴσθι, τῆς ὄψεως ἐκείνης. οὕτω μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπὼν ᾤχετο. *Immo illud scias, Galle, ne ullo quidem tempore umquam visi illius mihi venturam oblivionem: tantum mellis somnium aufugiens in oculis mihi reliquit.*

Quod me Socratica fide diligis.] *Socratica fide,* hoc est, honesta, verecunda. animi namque pulchritudinem sectabatur vereccunditer Socrates: corporis vero eo tantum, quod ipsi non lateret, egregiam quandam virtutis ac praeclaram indolem prae se ferre formae quoque praestantiam. Prolixe Maximus Tyrius pluribus Dissertationibus hocce evincere conatur. Philosophumque ab calumniis vindicare. nobis autem satis sit ex IX. locum proferre, qui totam rem inlustret insignite. Τῷ δὲ Σωκράτει ὁ ἔρως ἦν κατὰ μὲν τὴν σπουδὴν τοῖς ἄλλοις ὅμοιος, κατὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν διαφέρων, κατὰ δὲ τὴν ἡδονὴν σωφρονέστερος, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν εὐστοχώτερος. ἔχαιρε δὲ αὐτῷ, ψυχῆς ἄνθος ἐν σώματι διαφαινόμενον, οἷον εἰ ξυνιείης ποταμοῦ νάματος λειμῶνι ἐπιρρέον. καλὰ μὲν ἐστὶ ἐπ' αὐτοῦ ἄνθη, λαμπρυνόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὴν ὄψιν. τοῦτο

δόναξ

δύναται καὶ ψυχῆς ἄνθος ἐμπεφυτευμένον σώματι καλῷ· ἐκλαμπρύνεται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐκλάμπει, καὶ διαφαίνεται. καὶ ἔστι τοιγάρτοι ὥρα οὐδὲν ἄλλο, ἢ μελλούσης ἀρετῆς ἄνθος, καὶ οἱονεὶ προοίμιον κάλλους ἀρειοτέρου. ὥσπερ γὰρ τοῦ ἡλίου προφαίνεταί τις αὐγὴ ὑπὲρ ἄκρων ὀρῶν, ἀγαπητὴ ὀφθαλμοῖς θέαμα διὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος· οὕτω καὶ τῆς λαμπρᾶς ψυχῆς προφαίνεταί τις ὥρα ὑπὲρ ἄκρων τῶν σωμάτων, ἀγαπητὴ φιλοσόφοις θέαμα διὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος. Ita Heinsius reddit: *At vero amor Socratis diligentia studioque consequendi similis erat reliquis, libidinis differebat. Si voluptatem spectes, temperantior; si virtutem, solertior: cujus fons & origo erat pulcbritudo animi, quae corpore elucebat. Ut, si fluvium pulcrum cogites, qui pratulum irrigat: flores enim, quamvis pulcri sint, qui sub aqua sunt, pulcriores tamen aquae caussa videntur. Idem potest flos animae, pulcro innatus corpori: illustratur ab eo, elucet, splendorem suum transfundit. Ut nihil aliud sit pulcbritudo corporis, quam futurae virtutis flos, & majoris quasi pulcritudinis praeludium. Sicut enim solis exortum praecedit fulgor quidam in summitate montium, quo vehementer delectantur oculi, quod aliud exspectant: Ita animae splendorem splendor aliquis in extremis corporis partibus praecedit, quo plurimum delectantur philosophi, quia aliud mox venturum vident.* Hunc prorsus fuisse Petronii sensum de Socrate, convincunt sequentia: *non tam intactus Alcibiades in praeceptoris sui lectulo jacuit.* quae sic & Plutarchus confirmat in Sermone primo de Virtut. Alex. paullo ante finem: Σωκράτης ἠνείχετο συγκοιμηθέντος Ἀλκιβιάδου. *Socrates se continebat Alcibiade una dormiente.*

Cap. CXXIX. *Funerata est pars illa corporis.*] Sic Maximianus:

> *Ast ubi dilecti persensit funera membri.*

Et alibi:

> *Hac me defunctum vivere parte puto.*

Sic & Martialis lib. XIII. Ep. 34.

> *Quum sit anus conjux, & sint tibi mortua membra.*

Ovidius item lib. III. Amor. Eleg. 7.

> *Nostra tamen jacuere velut praemortua membra.*

Ipsus Petronius cap. XX. *Sollicitavit inguina mea mille jam mortibus frigida.* cui consonum illud etiam Martialis lib. XI. Ep. 47.

> *Nec levat exstinctum sollicitata caput.*

Clauditque Epigramma.

> *Summa petas, illic mentula vivit anus.*

Et cap. CXXXII. cui mire hinc acumen accedit:

> *Sed furciferae MORTIFERO timore lusus.*

Pars illa corporis.] Sic cap. CXXXII. *Cum ea parte corporis verba contulerim.* & saepe alias. Carmen obscoenum:

> *Falce minax, & parte tui majore, Priape.*

Et alias passim. Etiam videtur de femineo arvo usurpare Petronius cap. CXII. *Ne hanc quidem partem corporis abstinuit.*

Codicillosque mihi dominae suae reddidit.] Codicilli hic scripti genus solitum ad praesentes mitti. Plane indicat Seneca extrema epistola LV. *Video te, mi Lucili, quum maxime audio: adeo tecum sum, ut dubitem, an incipiam non epistolas, sed codicillos, tibi scribere.* Item Tacitus lib. IV. Annal. de Sejano loquens: *Componit ad Caesarem codicillos. moris quippe tum erat, quamquam praesentem, scripto adire.* Morem autem istum, *praesentem* videlicet *scripto adeundi*, primus excogitavit Caesar, Plutarcho referente, ejusque rationem reddente. Λέγεται δὲ καὶ τὸ διὰ γραμμάτων τοῖς φίλοις ὁμιλεῖν, Καίσαρα πρῶτον μηχανήσασθαι, τὴν κατὰ πρόσωπον ἔντευξιν ὑπὲρ τῶν ἐπειγόντων τοῦ καιροῦ, διά τε πλῆθος ἀσχολιῶν, καὶ τῆς πόλεως τὸ μέγεθος, μὴ περιμένοντος. *Memorant eum praeterea rationem cum amicis per litteras agendi primum excogitasse Caesarem, quum conloquendi coram de rebus necessaris tempus propter occupationum multitudinem, atque Urbis laxitatem, spatium non daret.* Ipsum postea usurpare Augustum, & Tiberium, notum ex Suetonio, Macrobio, & Tacito. Infra hoc capite Polyaenos: *verbaque in codicillis talia imposui.* Hispani vocant, *Villetes.* an à *villa* deducta vox, nostrates docti viderint.

CIRCE POLYAENO SALUTEM.] Vulgaris isthaec olim epistolarum ἐπιγραφὴ, salutatione nempe numquam contemta. Plauti non piget exemplum referre ex Pseudolo I. I. 39.

> *Phoenicium Calidoro amatori suo*
> *Per ceram, & linum, litterasque interpretes,*
> *Salutem mittit.*

Valde autem, quippe cum receptus esset mos iste, impudens velut habebatur epistola, quae carebat salute. Plane ipse Plautus Bacchidibus IV. IX. 83. ubi quod in Mnesilochi litteris salus initio scripta non erat, subdit Chrysalus:

> *Inde à principio jam impudens epistola est.*

Lenones tamen indigni prorsus habiti, ad quos illa mitteretur salutatio. Sic Pseudolo IV. II. 56. ubi, Polymachaeroplacides miles Ballioni lenoni scribit:

> *Salutem scriptam dignum est dignis mittere:*
> *Te si arbitrarer dignum, misissem tibi.*

Nunc etiam languori, &c.] Hoc est, tantum abest, ut querar, quin potius languori tuo gratias ago.

In umbra voluptatis diutius lusi.] Argutissime sane *umbram voluptatis* adpellat, levem illam initio venerei conflictus velitationem. Fungitur interpretis munere nec minori cum elegantia Achilles Tatius lib. v. ubi de Clitophontis frigiditate Melite queritur: Ἀλλὰ τὸ πάντων ὑβριστι-

κόν

κύταζον, προσαπτόμενος καταφιλῶν οὕτως ἀνίστης, ὡς ἄλλη γυνή. τίς αὕτη τῶν γάμων ἡ σκιά; *Quin immo* (*quod omnium contumeliosissimum est*) *complexu meo, ex ipsis dissuaviationibus aeque discedis, atque alia mulier. At quid hoc est, nisi nuptiarum umbra?* Venit & Nonnus hic adpositus adsecla, quum lib. XLII. gaudium in somniis venereum *σκιεροὺς γάμους* vocat, hoc est, *umbratiles nuptias.* Convenit item rei mirifice & verbum *ludere*, quod & superius cap. CXXVII. pariter usurpat: *Mille osculis lusimus quaerentes voluptatem robustam.*

Negant enim medici, sine nervis homines ambulare posse.] Notum est hoc satis ex Medicorum filiis, & eorum parente Hippocrate lib. II. Praedictorum. Ludit autem haud invenuste in ambigua *nervorum* acceptione. nam saepe pro parte illa corporis, qua homines sumus, *nervus* accipitur. fors, quia, ut tradit ipsus Hippocrates, *φλέβες καὶ νεῦρα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος τείνουσιν ἐς τὸ αἰδοῖον.* *Ex toto corpore venae, & nervi in pudendum procedunt.* Plane expedit se post pauca argutula puella: *Recipies, inquam, NERVOS tuos, si triduo sine fratre dormieris.* Sic & Arbiter pluries: cap. CXXXI. *Dicto citius NERVI paruerunt imperio.* & eodem capite:

> ---- *Et NERVIS tente Priape fave.*

Ac cap. CXXXIV. *Quae striges comederunt NERVOS tuos?* Ita & Horatius Epod. 12.

> *Cujus in indomito constantior inguine nervus.*

Et Appulejus lib. II. Metamorph. & plures alii. Ast elegans est, & ambiguus itidem apud poëtam liberum Carm. 69. de Penelope lusus ille, nullum scilicet, conjunx ut Ulysses, sui arcus nervum tetendisse, jactante. de quo Homerus Odyss. Φ. Ubi & nequiter illa ad nervum genitalem aperte adludit. loquitur ad ipsam Priapus:

> *E quibus* (procis) *ut scires, quicumque valentior esset,*
> *Haec es ad arrectos verba locuta procos.*
> *Nemo meo melius NERVUM tendebat Ulysse,*
> *Sive illi laterum, seu fuit artis, opus.*
> *Qui quoniam periit, modo vos intendite: qualem*
> *Esse virum sciero, vir sit ut ille meus.*
> *Hac ego Penelope potui tibi lege placere:*
> *Illo sed nondum tempore factus eram.*

Sic & Ludovicus Ariostus usurpavit ad antiquos Poëtas, ut conjicere est, respectu. Adloquitur Bradmantem viraginem pulcerrimam Rodomontius Cant. 35.

> *Io son di tal valor, son ti tal NERBO,*
> *C'haver non dei d'audar di sotto à sdegno.*

Dilogia ludit.

Tentavit.] *Tentare* dicitur de morbis leviter corpora tangentibus. Plane Caelius Aurelianus lib. I. Morb. Diuturn. cap. 3. ubi de Incubone prosatur: *Est autem supradicta passio Epilepsiae tentatio*, hoc est, praecursor, & principium. Hispani parissime usurpamus: *Otra vezo me ha tentado este mal.* Claret jam, puto, argutia puellae, quum frigescentium valde nervorum illa sit exaggeratio.

Ad tubicines mittas.] Nihil refert hic *tubicines*, an *tibicines* legas; frequens quippe utrorumque, ac paene promiscuus in funeribus usus, quod satis jam liquet. Ideo autem ad lugubrem pompam plures forsitan accersiti, quod dulci ac blando musicae concentu fletus caussa mitior redderetur ac lenior. quod Boëthium in Prooemio artis Musicae, puto, tradidisse. Funerum tibicines peculiari adpellatione *siticines* dicebantur, & *monumentarii ceraulae*, Graecis τυμβαῦλαι. Plura vero de iis acta jam olim eruditis hominibus, obviaque apud scriptores de Funeribus, & Bulengerum de Theatro.

Homini tamen misero non invideo medicinam.] En *miser* pro aegroto etiam Arbitro, nam Plauto sic acceptum jam pridem observavit Franc. Floridus lib. II. Lectionum Subsicivar. cap. 23. ita in Poenulo habet v. II. 43.

> ---- *Miseram esse praedicat buccam sibi:*
> *Fortasse medicos non esse arbitrarier.*

Non timeo, ne quis inveniatur, cui minus placeam.] Isthaec superbientium feminarum fiducia quamnam non tetigit? Ovid. etiam novit I. de Arte:

> ---- *Sibi quaequae videtur amanda:*
> *Pessima sit, nulli non sua forma placet.*

Circes autem emendatissima erat pulcritudo, itaque ejus, ut Helenae apud ipsum Nasonem, fastus tolerabilis. sic ad Persidem suum inquit in Epist.

> *Hoc quoque enim dubito, non quod fiducia desit,*
> *Aut mea sit facies non bene nota mihi.*

Nota vero pessime plerisque, unde & fiducia falsa. Ita ad amicam Propertius resipiscens lib. IV. El. 23.

> *Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae.*

Nec speculum mihi, nec fama mentitur.] Audi, ut *speculum* & *famam* pariter Martialis conjunxerit Ep. 41. lib. II.

> *Quare si speculo mihique credis.*

Utrumque tamen mendax olim audiit. *Speculum*, quod ei, verax quum semper sit, aniculae ac deformes non crederent. nam, ut Ovidius ait paullo post laudandus:

> *Pessima sit, nulli non sua forma placet.*

Ideo Graecis etiam haud semel δόλιον vocatum. *Famae* vero, quod natura sua fallax semper exstiterit. Abunde Tertullianus quem unicum referam. Ipse dum illud interpretatur Virgilii.

Fa-

Fama malum, quo non aliud velocius ullum, inquit in Apologetico: *Cur Fama malum? quia velox? quia index? an quia plurimum mendax? quae ne tunc quidem, quum aliquid veri adfert, fine mendacii vitio est, detrahens, adjiciens, demutans de veritate. Quid? quod ea illic conditio est, ut non nisi quum mentitur, persuaderet; & tam diu vivit, quam diu non probet.* Martiall tamen nonnumquam verax est, quapropter lib. VII. Ep. 5. inquit:

Credo tibi, verum dicere, Fama, soles.

Fieri.] Sic habent plerique veteres codices, alii vero, *frater*, quam lectionem praetulit editio Helenopolitana. unde subit suspicari, utrumque scripsisse Petronium. Chrysis ancilla hic Polyaenon adloquitur, & post convicium dominae, opportune ei adsentari adgreditur. cui & *fratris* compellatio satis adposita, blandientium namque illa fuit olim amicorum. Sic & Quinctilianus edocet declamat. 321. *Certe quoties blandiri volumus bis, qui esse amici videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc nomen potest, quam ut FRATRES vocemus.* Sic apud Symmachum passim est *frater* pro amico, ac familiari. Et ad Esther Assuerus rex cap. 15. *Quid babes Esther: ego sum frater tuus, noli metuere.* Ubi Joseph Ben Gorion *amicus* interpretatur. Blandientis hic quoque mulierculae & ille veneficii respectus erit: summa quippe excusationis Polyaeni anterius illa fuit: *veneficio contactus sum.*

Lunam deducunt.] Sagarum isthic potissimus conatus. inferius rursus cap. CXXXIV.

----- *Lunae descendit imago*
Carminibus deducta meis.

Ubi & nos plura.

Cap. CXXX. *Fateor me, domina, saepe peccasse, nam & homo sum, & adhuc juvenis.*] Duplex hic Polyaeno praesidium est. primum, quod homo sit, cujus natura erroribus obnoxia. Ipsus cap. LXXV. *Nemo nostrum non peccat, homines sumus, non dii.* Alterum, quod junior; inquit namque Cassiodorus: *Gloriosa supplicatio est, quae veniam quaerit aetatis,* lib. VII. Formula 41. quae de *aetatis venia* est. Sic & Aristaenetus lib. II. Ep. 1.

Proditionem feci, hominem occidi, templum violavi.] Speciem habent proverbialem locutiones istae; in summis flagitiis usurpandae. non tamen referendae sunt ad ullum Polyaeni facinus, cujus in Satyrico mentio; nec, ut volunt interpretes, ad *audaciae nomina*, hoc est, specimina, cap. LXXXI. Encolpio recensita, qui idem nunc cum Polyaeno est. In praesentia enim ad nihil aliud opportune magis verbis illis respiceret, quam ad multiplex crimen illud enervati corpusculi. uti, ni fallor, non neminis quoque fuit, nescio tamen ubi, argutum commentum.

Non me, sed instrumenta, peccasse.] Acute satis, tanquam habeant instrumenta illa suum proprium arbitrium. Vide quae observamus ad verba cap. CXXXII. *Naturali convicio exoneravi.*

Paratus miles, &c.] Mens, *nec potui cupiens*, quod simili in re dixit Ovidius lib. III. Amor. El. 6. *miles*, Veneris nempe. nam *miles* etiam impudice usurpatur. Appulejus lib. IX. *commodum prima stipendia Veneri militabant novi & nudi milites.* Eadem ratione, qua *militare*, *militia*, &c. nos alibi.

Arma.] De Marte ad Venerem multiformis translatio, ast armorum creberrima. passim pro membro usurpantur genitali. Sutrius Comicus: *Myrrbinum mibi adfer, quo virilibus armis occursem fortiuscula.* Propertius lib. IV. El. 9.

------ *Et toto solvimus arma toro.*

Et alias saepe. Cornelius Gallus hypobolimaeus:

Fortis ad occasum ni pugnem solis ab ortu,
Detrahat ignavo protinus arma Venus.

Maximianus item ad amasiam:

En longo confecta situ tibi tradimus arma;
Arma ministeriis quippe dicata tuis.

Plures. Hinc ergo & subodorari jam licet Arbitri nequitiam, ubi de Ascylto sermo est cap. XCI. *Quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.* quae mire sequentibus consonant, adhuc Arbitro de ipsomet loquente cap. XCII. *Habebat enim inguinum pondus tam grande, ut ipsum hominem laciniam fascini crederes.* Pariter etiam Hispanis, *Armado*, & *Armar*, inter obscoena.

Forsitan animus antecessit corporis moram.] Forsitan & hic Petronii animus haud erit cuiquam pervius, vera autem philosophia ille innititur. ejus enim placitis constitutum est, verum ac plenum veneris gaudium animi corporisque commotione constare. Sic & Appulejus indicat lib. II. Metamorph. *Quum ergo jam vino madens, nec ANIMO tantum, verum etiam CORPORE ipso ad libidinem inquietus alioquin, & petulans.* Idemmet & Arbiter saepe innuit, adpositis vero verborum involucris subdit hic in codicillis: *Non me sed instrumenta peccasse.* &: *Paratus miles arma non habui.* & cap. CXXXI. *Postero die quum sine offensa corporis, & animi consurrexissem.* & postea eod. cap. *Ecquid hodie totus venisti?* Unde jam isthaec loca nova luce clarent. Verum enim vero sic natura comparatum est, primorum scilicet parentum noxia, ut si animus, id est, animi adpetitus, corporis moram antecedat, & urgeat, tunc maxime repugnet corpus, adverseturque, quae in praesentia mens est Petronii procul dubio. Fulcit mire sententiam magnus August. & penitus Arbitri sensum propalat lib. XIV. de Civ. Dei cap. 16. *Sed neque ipsi amatores hujus voluptatis, sive ad concubitus conjugales, sive ad immunditias flagitiorum, quum voluerint, commoventur: sed aliquando motus ille importunus est nullo poscente, a-*

liquando autem destituit inbiantem, & quum in ANIMO concupiscentia ferveat, friget in CORPORE: atque ita mirum in modum, non solum generandi voluntati, verum etiam lasciviendi libidini libido non servit: & quum TOTA plerumque menti cohibenti adversetur, nonnumquam & adversus se ipsam DIVIDITUR, commotoque ANIMO, in commovendo CORPORE se ipsa sequitur. Plura non addimus, post ferculum namque adeo opiparum ex penu nostro necessario sorderent diaria.

Omnia.] Nuptum hic verbum, ut supra jam vidimus ad verba cap. XI. *Nec adhuc quidem omnia erant facta*, quem locum licet adire.

Tempore.] Hoc est, mature adverbium enim est, *tempori*, & *tempore*; ut *vesperi* & *vespere*; *heri* & *here*; *mani* & *mane*, ac similia. quo & opportune magis spectat Vulcani fabella lib. 2. Fab. 166. quam alias Symbolae ἀκαίρως ex Hygino referunt. Ego hic possem ex Fulgentio Mythologo.

Per quod te habere potui.] Nemo jam non novit verbi *habere* minus honestam notionem. Discedimus nos ideo hinc elegante Aristippi dicto apud Ciceronem lib. IX. Epist. *Sed tamen Aristippus ille quidem Socraticus erubuit, quum esset objectum, habere eum Laida: Habeo, inquit, Laida; non habeor ab illa.* Optime ad mentem Petronii.

Summa tamen excusationis meae.] Diversa prorsus ab aliis *summae* acceptio isthaec. haud secus & Seneca usus lib. I. de Beneficiis cap. 10. *Haec est enim injuriae summa: beneficium perdidisti.*

Curavi diligentius noxiosissimum corpus.] Sic Plinius Ep. 20. lib. V. *Curatis utcunque corporibus.* Docet ibidem Petronius, quid, *corpus curare*, sit. nimirum ungi, pasci, & adcumbere, ac uno verbo, genio indulgere. Quo facit & illud ejusdem Arbitri cap. CXV. *Cibisque naufragio corruptis utcumque curati, tristissimam exigimus noctem.* Idque Maronis in III. divini operis:

> ---- *Passimque in littore sicco*
> *Corpora curamus.*

Noxiosissimum corpus] Partem, qua homines fumus. Vidit & jam pridem Rigaltius ad illud Phaedri de Eunucho:

> *Damnum insectatus est amissi corporis.*

Unde etiam hand inconcinne exponendus Ovidius lib. II. Amor. El. 10.

> *Saepe ego lascivae consumsi tempora noctis,*
> *Utilis & forti corpore mane fui.*

Apertius tamen hacce *corporis* notione usus El. 7. l. III.

> *Num mea Thessalico languent devota veneno*
> *Corpora?*

Bulbis, cochlearumque sine jure cervicibus.] Veneri quidem suscitandae pari vi ac virtute videntur veteres agnovisse *bulbos*, & *cochleas*, quum & saepius conjunxerint ex compacto, ubi suscitabula nimirum libidinis languentis pararint. Sic Alexis apud Athenaeum lib. II. cap. 23.

> —— Πίννας, κάραβον,
> Βολβοὺς, κοχλίας, κήρυκας, ᾠὰ, ἀκροκώλια.
> Τοσαῦτα τούτων ἄν τις εὕροι φάρμακα.
> ---- *Pinnas, locustam,*
> *Bulbos, cochleas, cerycas, ova, extremos pecudum artus.*
> *Tam multa ex his invenias remedia.*

Heraclides item Tarentinus in convivio ibid. ubi & rationem reddere videtur: Βολβὸς, καὶ ᾠὸν, καὶ τὰ ὅμοια, δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικὰ, διὰ τὸ ὁμοειδῆ ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῷ σπέρματι. *Bulbus, cochlea, ova, & similia gignere semen videntur, quia prima illorum natura eandem cum genitura speciem & potestatem habet.* Item Theocritus Idyll. XIV. quum epulum struit amatorium.

> Βολβός τις κοχλίας ἐξῃρέθη.
> *Bulbus & cochlea promebantur.*

Sed satis jam locorum, innumeri namque scriptores sunt, qui in re veneris prodiderunt eorum usum. Haud semel Athenaeus, etiam Dioscorides, Naevius, Ovidius, Juvenalis, Apicius, M. Varro, Plinius, Columella, Appulejus & alii. Verum enimvero mirum admodum est, quod de bulborum radicibus scribunt naturalium rerum doctores: nempe ab similitudine ὄρχεις ipsas vocari, hoc est, *testiculos*, quia omni ex parte humanorum testiculorum figuram exhibeant; itemque in pube pilos fibrillae capillaceae quam plurimae, quae circa caulis principium insunt per ambitum. ut vel sic etiam virtutem bulborum ac potestatem artifex natura palam indicare satageret. Ipsorum videre licet apud Portam schemata lib. III. Phytognom. cap. 44. *Cervices* autem *cochlearum* expetitas gulonibus fuisse, jam viderunt alii.

Hausi parcius merum.] Unus Flaccus Argonaut. lib. II. inlustris Petronio interpres:

> ---- *Lapsas*
> *Restituunt* (Argonautae) *vires, & parco corpora Baccho.*

Alii vero Arbitri interpretes sibi constant parum.

Ne latus frater meum convelleret.] Oppido nequiter dictum. Idem aliter supra de simili fratre cap. LXXXVII. *Pungere me manu coepit, & dicere, quare non facimus?* Et dilogia potuit hic quoque ludere. nam *latus* praetextatum vocabulum est, ac persaepe antiqui pro sede libidinis usurparunt. Plin. lib. XXII. cap. 13. de urticae semine agens: *Et lateri medetur cum semine lini.* Et Ovidius lib. III. Amor. Eleg. 10.

Vidi

Vidi ego, quum foribus lassus prodiret amator,
Invalidum referens emeritumque latus.

Item Phyllidis Epistola:

------ *Et lateri conseruisse latus.*

Cap. CXXXI. *Etiamsi locum inauspicatum timebam.*] *Nam movemur enim*, ait Cicero II. de Leg. *nescio quo pacto locis ipsis, in quibus eorum, quos diligimus, aut admiramur, adsunt vestigia.* Vim quippe magnam habent loca ad rerum memoriam revocandam. Eadem mens Plinii Junioris est lib. VI. Epist. *Ipsa loca, in quibus esse una solemus, acrius me tui commonent.* Item Senecae Ep. 50. *Repositum in animo nostro desiderium loca interdum familiaria evocant.* Propterea ejusmodi loca valde esse amanti cavenda, si amasiam cupit oblivisci, monet Ovidius in II. de Remed. Amor.

Et loca saepe nocent: fugito loca conscia vestri
Concubitus, caussas illa doloris habent.
Hic fuit, hic cubuit, thalamo dormivimus illo:
Hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.

Faciunt & huc quae anterius notavi ad verba cap. CXVII. *Ideoque de civitate sua miserrimum senem exilisse*, &c.

Fastose.] Superbe. Convincunt plane ejusdem Chrysidis verba cap. CXXVI. ubi ipsummet adfatur Polyaenon. *Quia nosti venerem tuam, SUPERBIAM captas.* Ita & Agraetius: *fastus de superbia, & facit genitivum fastuum.* Elegans est in re amoris vox illa, *fastose*. Sic politissimus Martialis lib. X. Ep. 13.

Ad nocturna jaces fastosae limina moechae;
Et madet, heu! lacrimis janua surda tuis.

Et Bargates supra ad Eumolpum cap. XCVI. *Contubernalis mea mihi fastum facit.* Ac plures alii. Sic & *fastidium* usurpat Tibullus Eleg. 8. lib. I.

Licium protulit varii coloris filis intortum.] *Licia*, quae filis varii coloris variique numeri constarent, solita fuisse veneficiis adhiberi, protritum. neutiquam vero, id licium, quod fuisset quadam religione ac artificio contortum, in magicis habuisse vim longe majorem. Innuit indubie Petronius, *Licium filis intortum*, inquiens. Plane autem indicat Lucanus lib. VI.

Traxerunt torti magica vertigine fili.

Ubi *magica vertigo* mihi *rhombus* Ovidii est, & Horatii *turbo*, & Propertii *rota*. Unde, quod arte quadam venefica licia torquerentur, quodque inter in orbem vertendum carmina quaedam insusurrarent, conligere est.

Magico torti sub carmine rhombi,

dixit Propertius. Sic item Laelius, poëta vetustus, petens ad philtra licia isthaec inter alia (si vera tamen est Josephi Scaligeri & Gilberti Gaulmini emendatio)

Trochiscili, ungues, teniae
Aureae, illices, bitortilae.

Quo etiam facere Plutarchi *in περὶ ποτ...* *in Phasi*, πλεκτὸν ἔριον, id est, *tortilis lana*, qua Saturnus à Jove ligatus in Tartarumque detrusus est, haud ambigit ipse Gaulminus. Nec secus Scipio Gentilis in Appul. Apolog. τὸ ποικίλον in laneis coronis apud Artemidorum lib. I. cap. 79. censet, non solum ad varietatem colorum, sed ad *intortam lanam*, esse referendum. Ideoque ipsas coronas in somniis visas veneficia ac vincula portendere.

Carmine.] Incantamento, aut *cantamine*, ut loquitur Appulejus. *Percantatione*, ut S. Augustinus: Sic Juvenalis Sat. VI.

Hippomanes carmenque loquar, coctumque venenum.

Arnobius lib. I. *Qui sine ulla vi carminum, sine herbarum & graminum succis.* Sed latius alibi. Vir autem eruditus Doct. Don Thomas Tamajus de Vargas putabat hocce carmen distichon esse, cui pagina proxime sequenti exsulare contigit, ac proinde hic esse inserendum.

Dum vivis sperare licet, tu rustice custos
Huc ades, & nervis tente Priape fave.

Argute enim. aliud vero noluit Petronius, quam quod dictum anterius.

Ter me jussit exspuere.] Virgilius in Ciri:

----- *Ter in gremium mecum, inquit, despue virgo,*
Despue ter virgo, numero deus impare gaudet.

Sed hic fuse omnes. Addam tamen, sic apud Lucianum Chaldaeum incantatorem ter in faciem Menippi conspuere, quum ipsum, ut ad inferos descenderet, incantabat.

Purpura involverat.] *Purpuram* hic viris doctis negotium vidi facessere: quod pariter & Bourdelotius videtur sensisse. equidem vero sic me ex objectis laqueis expedio. Biceps sacrum hocce fuit aniculae sagae, & *magicum* propulsando veneficio, quo contactus Polyaenos, ut dixit cap. CXXVIII. & *piaculare* placando numini Lampsaceno, hoc est, Priapo. Primum re ipsa patet; alterum quoque ac praecipue ex pluribus nostris actus hujusce notatiunculis, versiculisque subsequentibus:

Dum vivis. sperare licet, &c.

ubi nempe doctis viris illos conlocare visum. Isti ergo *purpura* hic adhibita, nam, ut inquit Plinius lib. IX. cap. 36. *Purpura diis advocatur placandis.* Et Servius Aencid. lib. XII. *Purpura maris vicem ad piandum praebet.* & Clemens Alexandrinus in Protrept. inter piacula [illegible] ἐρίῳ ἐ πορφύρᾳ πεποικιλμένων meminit, id est, *quorundam sertorum ex lana & purpura variatorum.* Potuit & priori *purpura* adhiberi, sacro, in-

quam, magico. nam ejus tinctura hominis lotio conficiebatur, teste etiam Plinio eodem lib. cap. 39. *Lotio* autem praestigiatoris artem deleri, ut Sarisberiensis loquitur, ideoque veneficas lotio etiam magia enervatis mederi, vulgo notum est. Itaque *purpura* lotii vicem hic praebere posset, ut maris in expiationibus, ceu Servius supra protulit.

Ingenti tumore repleverunt.] Sic ego primus edidi, & sic Arbiter haud dubio scripsit. in scriptura vero, quae huc usque regnavit, scilicet, *ingenti motu repleverunt*, mendum sane facile committi agnoscitur, quippe quod ex duarum syllabarum trajectione ortum, & alius praetermissa repetitione. *Tumorem* parti ei rigidae dedit itidem Tibullus in Priapeis:

Et inquietus inguina adrigat tumor.

Unde & qui, *inquieti motu*, emendabat, nihilum profecit. minime namque ibi oberat sententiae *τὸ ingenti*, sed potius *motus* ille, qui aniculae manus replere ineptissime conabatur. ac praeterea *ingens motus*, & *inquietus*, anne differunt?

Vides, quod alis leporem excitavi.] Hancce scripturam sartam tectamque conservare, mihi semper in animo fuit. Nam verba omnia ad aniculae mentem sunt adpositissima. Dividiae autem Criticorum de voce, *alis*, olim exstitere: pluresque parum recte amplectuntur, *aliis*. Pinnae enim excitato peni neutiquam tribuerentur improprie, quod plane tuetur Juvenalis Sat. VI.

----- *Quod enim non excitet inguen*
Vox blanda & nequam? digitos habet, ut tamen omnes
Subsidant pennae.

Licet ergo, inquit Satyricus, inguina labascant, improbis tamen verbis, veluti digitis, sollicitata excitantur. Non aliter illi dedit *pennas* Ludovicus Ariostus loco haud vulgari. loquitur de Rugiero nudam Angelicam conspicante, & inire cupiente, extremo Cant. 10.

Quivi il bramoso Cavalier ritenne
L'audace corso, e nel pratel discese,
E fe raccorre al suo destrier le Penne,
Ma non à tal, che pin le havea distese.

Non semel & *Equum* partem illam, ut hic, adpellavit. Sic Cant. 8.

Ma ne l' incontro il suo Destrier trabocca,
Ch' al desio non risponde il corpo infermo.

Et iterum:

Tutte le vie, tutti li modi tenta,
Ma quel pigro Rozzon non pero salta, &c.

Lepus enim etiam inter obscoena, vel uno Plauto teste Casina. I. I. 50.

Meus pullus passer, mea columba, mi lepus.

Pariter ac nobis, *gaçapo*, vox plane fornice nata. *Excitare*, itidem. Juvenalis supra, Martialis passim, Tibullus, alii. *Alatus* etiam & *lepus* alius apud Petronium cap. XXXVI. sed absimili sensu. Hui! quid si picatas manus plagiarii mei & hic contingeret agnoscere?

----- *Et nervis tente Priape fave.*] Id saepe à Priapo precabantur Ethnici. passim in Priapeis, ac nos alibi dicimus. at usque eo dementiae devenere, ut vota ei facere haud dubitarit, qui se nimirum cuperet sat rigidum praebere. Eo spectat Carmen illud cap. CXXXIII.

Nymphorum Bacchique comes, &c.

Tentus autem millies ille audiit, quippe qui

Tormento citharaque tensiorem

suum penem extollat. inde & *tentigo*, & *penitentia*, &c. inter impudica.

Nobilis aestivas platanus diffuderat umbras.] Plura Hermogenes περὶ γλυκύτητος orationis, ac de *descriptionibus* agens, huic conducentia congerit, quem vide. De *platanis* supra nonnulla tetigimus. *Nobilis* hic Arbitro vocatur, quia viri principes valde in deliciis habuerint, & usque eo fane magni platanos fecerint, ut sub ipsis consueverint convivari: etiamque cum amasiis concumbere. vid. Plinium. quod decus vel Jupiter ipse platanis noluit invidere, nam poëtae fabulantur sub platano scilicet cum Europa concubuisse.

Et circumtonsae trepidanti vertice pinus.] Et *pinus* olim arbor umbrifera censita, ideoque cum platano, ut Arbiter, sociarunt poëtae alii. Horatius lib. II. Carm. II. qui locus & praedictis subvenit:

Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo
Potamus uncti?

Et saepius cum populo. speciem vero mire expressit Petronius, Ovidium quoque indubie exprimens X. Transform.

Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus.

De *lauro* autem, quae subsequitur, & superius meminimus.

----- *Cupressus.*] Inter deliciosas namque arbores, faustas, laetas etiam recensita. Martialis in descriptione amoenarum aedium lib. XII. Ep. 50.

Daphnonas, platanos, ac aërias cyparissos.

Alii.

----- *Testis silvester Aëdon,*

Atque urbana Progne. -----] Haec est verissima scriptura, quae inter variantes MSS. repraesentatur. *Iasdon* autem vox nihili unde inrepsit in plures vulgatos libros, puto Criticorum filios haud subodorari. Aperta est Ovidii imitatio VI. Metam. Ibi enim postquam extremo libro Philomelae & Prognes fabulam pluribus persecutus esset,

fet, tandemque ipsas abiisse in aves, dixisset, addidit;

---- Quarum petit altera SILVAS:

nempe Philomela:

Altera tecta subit.

scilicet Progne. Isthaec mero meridie clariora: Philomela namque luscinia est, quam Graeci ἀηδόνα adpellant; neutiquam tamen Graecam vocem poëtae Latini adspernati sunt. Ea & usus parissimo loco Seneca in Agamemnone vers. 666. quem aemulari, licet poetae adhuc in vivis agentis, haud indecore Arbiter potuit:

Non quae verno nobile carmen
Ramo cantat querula Edonis,
Ityn in varios modulata sonos:
Non quae tectis Bistonis ales,
Residens summis, impia diri
Furta mariti garrula deflet.

Sic & auctor Octaviae, vers. 898.

----- Quae lacrimis nos bis questus
Reddet Aëdon? cujus pinnas, &c.

Lucanus in fine Panegyrici ad Pisonem:

Sic & Aëdonia superantur voce cicadae.

Luscinia autem silvarum arborumque incola est, unde adpositissime Arbitro *silvester* nuncupatur. Ita ipsus Naso Consolat. ad Liviam: vers. 105.

Talis in umbrosis mitis nunc denique SILVIS
Deflet Threïcium Daulias ales Ityn.

Ita & ἀηδὼν Homero χλωρηὶς dicta Odyss. T. hoc est, interprete Eustathio, *ἡ ἐν χλωροῖς τόποις διατρίβουσα, quae in locis virentibus habitat.* Virgilio IV. Georg.

----- Populea moerens Philomela sub umbra.

Progne vero hirundo est, quae *domestica* Latinis pluries vocata; uti Graecis *οἰκεία*, Nonno *μεγάροισι συνέστιος, hominibus contubernalis.* Porro *silvester*, & *urbana*, satis eleganter opponuntur.

Resoluta.] Hoc est, corpus soluta. recte omnino, nam qui in lectulum projiciunt se dormituri, membra resolvunt. sic dixit de Cerbero Virgilius VI. Aeneid.

---- Atque immania terga resolvit
Fusus humi.

Sic etiam & illud Propertii interpretatus est Passeratius lib. II. El. 34.

Desine, & ad molles membra resolve toros.

Ast nemo planius expressit Curtio elegantissimo scriptore lib. VI. ubi de Philota sermo est suspecto de conjuratione in Alexandrum, nihilominus tamen in utramque aurem, ut ajunt, dormiente: *Illum sive securitate animi, sive fatigatione RESOLUTUM somnus oppresserat.*

Marmoreis cervicibus.] Videtur hocce à Virgilio mutuatus IV. Georg. de Orpheo discerpto loquente:

Tum quoque MARMOREA caput à CERVICE revulsum.

Consonum est illud Naevii in Iliad. Cyp. lib. I.

Collum marmoreum torques gemmata coronat.

Sic *pectus marmoreum* dixit Lucilius. *Marmoreis* ergo, id est, candidis. plane Martialis in eleganti antitheto lib. VIII. Ep. 56.

Marmorea fundens nigra falerna manu.

Aureum torum.] Καλὸν interpretantur. mihi vero revera *aureus* est. nec id valde eo temporis mirum. nam Plinius lib. XXXIII. cap. II. inquit: *Lectos vero mulierum jam pridem totos operiri argento*, &c. & post pauca addit de Carvilio Pollione equite Romano: *Idem & aureos* (lectos) *fecit.* Quum de Julio Caesare sileam, quem, testis est Suetonius, *in aureo lecto veste purpurea decubuisse.*

Myrtoque florenti quietum verberabat.] Myrtus Veneris arbor. & merito in deliciis illa habuerit, vim namque à natura obtinuit libidinis promovendae. Quam igitur & hoc nomine venerit hic myrtus tempestiva, haud necesse indicare. Potuit & id temporis puella ad manum habere muscis scilicet abigendis, quod olim fieri solitum. Martialis lib. III. Ep. 82.

Fugatque muscas myrtea puer virga.

Quietum.] Ipsum torum. Sic Lucretius cubilia ferarum vocavit, *quietes*, lib. I.

Namque canes ut montivagae persaepe ferai
Naribus inveniunt intectas fronde quietes.

Homerum imitatur, qui κοῖτον etiam ἀντὶ τῆ κοίτης usurpat Odyss. II.

——Κοίτε δὲ μέδητ.

---- Lecti curam habuerit.

quod observat Gifanius. Pari ratione in priscis marmoribus *quietorium* & *requietorium* inveniunt, pro sepulcretis. *Quiescere*, hoc est, dormire, in sepulcris defuncti existimantur. unde & κοιμητήρια, id est, *dormitoria*, eadem loca vocari, notum est.

Ramum super oculos meos posuit, & quasi pariete interjecto audacior facta.] Ramum myrri. Qui prae pudore loqui non audent, multum animo confirmantur, si arte quadam praesentium possunt fugere obtutum. Recte sane, quum verum sit, quod inquit Aristoteles lib. II. Rhetoricor. *τὴν ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ, pudorem esse in oculis.* Nec non Euripides, ex quo refertur hic versus:

Αἰδὼς ἐν ὀφθαλμοῖσι γίγνεται, τέκνον.
Mea gnata, in oculis nascitur hominum pudor.

Quod illud Sapphus spectat:

Αἰ δ' ἦχες ἐσθλῶν ἵμερον ἢ καλῶν,
Καὶ μηδὲν εἰπῆν γλῶσσ' ἐκύκα κακόν·
Αἰδώς κεν οὐχὶ σ' εἶχεν ὄμματ'.
At si te cepisset bonarum rerum, aut honestarum, desiderium,

Nec lingua tua trepidasset aliquid improbum prolatura,

Pudor profecto oculos tuos non occupasset.

Huic igitur adstruendo, Petronioque inlustrando, nonnulla exempla adlubet referre. Socratis insigne est apud Platonem, quod imitatus Hispanus Rhetor apud A. Gellium lib. XIX. cap. 9. sic profatur: *Permittite mihi quaeso, operiri pallio caput, quod in quadam parum pudica oratione Socratem fecisse ajunt.* Sic & noverca apud Appulejum lib. x. Milef. dum privignum amatorie adloquitur: *Et ubertim adlacrimans, laciniaque contegens faciem, voce trepida sic eum breviter adfatur.* Itidem myrrha scelestum amorem apud Ovidium lib. x. Metam. narrare volens:

---- Pudibundaque vestibus ora

Texit, & ô, dixit, felicem conjuge matrem! &c.

Hinc jam & alius locus Petronii clarorem mutuatur cap. CXIII. *Risu excepere fabulam nautae, erubescente non mediocriter Tryphaena, vultumque suum super cervicem Gitonis amabiliter ponente.* omnino ut obtegeret.

Ecquid hodie totus venisti?] Lucem à se sibi hic Arbiter mutuatur, ut supra jam vidimus. *Totus* ergo, hoc est, sine corporis offensa, animique, ut Petronius loquitur. Pariterque animo corporeque ad libidinem excitatus. Firmiter vel unicus Cicero adstruat nostrum interpretamentum 2. Academ. Quaest. *Qui se TOTOS & ANIMIS & CORPORIBUS in salutem reipublicae contulerunt.* Huc spectant quoque verba ejusdem Polyaeni prorsus gemina germana cap. CXL. *Dii majores sunt, qui me restituerunt in integrum.*

Usque ad satietatem.] Hoc sane si ad urbanitatis stateram exigeretur, sui oblitus Polyaenos foret rusticatim loquutus. Placitis vero Homeri subscribens, ac postea Aristotelis, qui amoris quoque, haud secus atque aliarum rerum, experiri humanum genus satietatem, docuerunt jam olim, inustam maculam delebit. Heliodorus tamen post homines natos homo politissimi ac venustissimi ingenii illis haud adsentit, immo potius sub Cnemonis persona principem illum vatem ita lib. IV. reprehendit: Ἐγὼ καὶ Ὁμήρῳ μέμφομαι, ὦ πάτερ, ἄλλων τε καὶ φιλότητος κόρον εἶναι φήσαντι, πράγματος, ὃ κατ' ἐμὲ κρατεῖν, οὐδεμίαν φέρει πλησμονὴν, οὔτε τὸ καθ' ἡδονὴν ἀνυόμενον, οὔτε εἰς ἀκοὴν ἐρχόμενον. *Ego vero & Homerum reprehendo, qui quum aliarum rerum, tum amoris satietatem esse dixerit. quae res, me judice, nullam satietatem admittit, neque quum fruitur quispiam, neque quum auditu percipit.*

Cap. CXXXII. *Ipsa corporis pulcritudine.*] Ad oram fragmenti hujusce in pluribus editionibus adpingitur isthaec inscriptio: ENCOLPIUS DE ENDYMIONE PUERO. Perperam, nam aptissimum fragmentum est praecedenti de Circe narratiunculae, ac subsequenti. quos videlicet discerptos centones nunc sarcit Polyaenos. Itaque aut à germano loco exsulat fragmetum, aut prorsus est sublestae fidei illa inscriptio, quod verius ego prorsus existimo. Τὸ *ipsa* ergo ad Circem referri, haud dubium est. Nescio autem, unde in marginem inrepserit ἐπιγραφὴ ὑποβολιμαῖα. nos ideo expunximus.

Me ad se vocante.] Eleganter, pro, provocante. Nescio quid simile subodoror apud Theocritum Idyl. III.

—— Τί μ' οὐκέτι τοῦτο κατ' ἄντρον

Παρκύπτοισα καλεῖς τὸν ἐρωτύλον;

---- Quare me non amplius prope hoc antrum

Prospectans vocas amatorculum tuum?

Quasi spectando vocet, nam sic amantes loqui consueverunt, unde eorum oculi *arguti* dicti, ut memini alias. Καλεῖν enim pariter usurparunt Graeci, & Anacreon, ni fallor, saepe usus.

Jam pluribus osculis collisa labra crepitabant.] Videntur plane osculorum subindicari *popysmata.* Juvenalis Scholiastes adposite ad illud Sat. VI.

---- Frontemque manumque

Praebebit vati crebrum popysma roganti.

inquit: *Popysma*] *Oris pressi sonus, ut LABIORUM in se COLLISORUM strepitus.* Contra illa Tibulli oscula tacita sunt lib. 1. El. 8.

Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur

Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.

Jam adligata ambitu corpora.] Illud est Heliodori lib. II. de Chariclia & Theagene. εἴχοντο ἀλλήλων, *mutuo ambitu cohaerebant.* Et iterum lib. v. ipsimet εἴχοντο ἐπὶ πλεῖστον ἀλλήλων οἱονεὶ συμπεφυκότες. *In amplexu mutuo diutissime haerebant, veluti in unum corpus coaluissent.* Ita & Eustathius lib. v. de Ismenes & Ismeniae amoribus: Καὶ περιπλακέντες τοῖς δάκρυσιν ἐβρεχόμεθα. *Et mutuo nos amplexantes lacrimis perfundebamur.*

Animarum quoque mixturam fecerant.] Repetenda hic quoque sunt lectori meo, quae ad verba cap. LXXIX. comminiscor:

Et transfudimus hinc & hinc, &c.

Modo vero subindicem, mire nunc adstrictam illam, ambitiosamque implicationem exprimi verbis hisce. quasi dicat, amantium corpora adeo mutua adligari connexione, ut animae quoque viderentur prorsus commisceri, quod unice Heliodorus anterius.

Vocatque cubicularios.]. Apte quippe ejus supplicio adhiberentur servi illi, quorum ingenium semper difficile fuit, & inveniustum. Aperuit Seneca etiam, dum plurimum meminit cap. 14.

14. de Constantia Sapientis : *Quidam se à cinerario impulsos moleste ferunt, & contumeliam vocant ostiarii difficultatem, nomenclatoris superbiam, cubicularii supercilium.* Latius de eisdem Bulengerus in suo Romano Imperio.

Et me jubet catorogare.] Mentem hic Arbitri ego indubie adsequor. nimirum, jussisse matronam, ut verberarent Polyaenon. duo quippe ejus fuere supplicii genera, *verbera* & *sputa*, quae nunc primum effert. addit, *ac me conspui jubet.* postea vero rursus exsertim refert : *Verberibus, sputisque extra januam ejectus sum.* Ea tamen mens (quod miror valde) quum palam ante oculos obverfetur, fere fugit interpretes. Verum enim vero hodie vaticinari, qua videlicet voce eam protulerit auctor, vel Semonibus deis prorsus non liceat. Maxime autem mihi conjectare ex constanti haece omnibus in codicibus scriptura vestigium genuinae haud levidense, in Veteri Glossario Arabico-Latino exaratum offendi,. *Catomum. Cervix*, apta quidem originatione, nam *ἐξ super*, & *ὦμος, humerus*, est. Ibi enim cervix, hoc est, supra humeros. Hinc equidem vere, ut autumo, Bedam interpretor, & Adonin in Martyrolog. de Romano Martyre die 18. Novembris loquentes: *Indignatus Asclepiades Catomo suspendi eum ac verberari jussit*, non per *catomum* intelligens quoddam vinculum, quo Martyr ad verbera suspensus esset, ut voluit Baronius Cardinalis, sed *cervicem :* ut verbis illis, *Catomo suspendi, ac verberari*, illud exprimeret, quod fieri solet à ludimagistris, quum in puerorum nates verbera infligunt, cervici alicujus ipsis adpensis pueris. Ut sic Sancto Martyri etiam in flagellationis modo esset quid ignominiae. Idemmet & Encolpio accidisse nullus ego dubito. Ita apud Hippocratem lib. 1. de Articul. *κατωμίζειν* est, *in humeros aliquem levare*, quo etiam nostrum aperte fulcitur commentum. An ergo scripsit Petronius, *Et me jubet catomissari?* Haud inepte, vere autem, juxta scio cum ignarissimis. Hispani dicerent : *Imando me tomassen acuestas.* Ast dii vostram fidem! quae hic intemperiae agunt Criticorum familiam?

Quasillarias.] Bene hic Douza P. ceteri, dicam, mentis desipiunt. quidnam in domum matronae ingenuae mendicas ancillas, quaestuarias obtrudunt, & alias id genus? *Quasillariae* enim sunt, quas nos vocamus *bilanderas :* quae familiae semper sordidissima pars.

Familiaeque sordidissimam partem.] Eamdem familiae sordem memorat Naso Eleg. 2. lib. 11. Amor. quum de Eunucho loquitur, qui puellae custodiam laxarit:

Ille placet, versatque domum, nec verbera sentit :
Ille potens dominae, sordida turba jacet.

Itaque pensatis vibicibus animosior verberum notas arte contexi.] Omnino *vibicibus*, non *vlcibus*, legendum, vel ipso Festo, aut Paullo, indicante : *Vibices, plagae verberum in corpore humano, dictae, quod vi fiunt.*

Ferrum timui.] Bipennem. Aliter *bipennem* ubique interpretari, desipere est. Varro in Parmenone vocavit *ferream bipennem, securim.*

---- *Mille operta rugis.*] Sic est, quum languorem patitur. Contra illa quae exprimitur devirginato in Carmine :

Versibus obscoenis offendi desine : non est
Mentula subducti nostra supercilii.

Tenta quippe illa perpetuo olim efficta est. ideoque absque rugis, quae in supercilio cogi ac subduci solent.

Ita non potui supplicio caput aperire.] Capite intecto Romani vulgo incedebant antiquitus : minime autem, ut nos, pileati, aut petasati. At vero contra ventum, aut aestum, laciniam togae in caput saepe rejiciebant. Quum autem in honorati alicujus occursu eam togae laciniam à capite removebant, id, *aperire caput*, vocabant. Observatum jam hocce viris doctissimis, addam unum tamen aut alterum exemplum. Seneca Ep. 65. inquit : *Si consulem videro, aut praetorem, omnia, quibus honor haberi solet, faciam : equo desiliam, CAPUT APERIAM,* &c. Sallustius quodam fragmento : *Quibus de causis Sullam in victoria dictatorem, equo descendere Pompejo uni, adsurgere de sella, CAPUT APERIRE solitum.* Caput ergo aperire, denudare omnino erat. unde Petronius jocum nequam petivit. Nam parti illi, de qua in praesentia queritur, & *caput* tributum, quod cum Hispanis etiam Latini habuerunt commune. Illi autem aperiendo requiri enim videbatur tumor ejus sat rigidus, *confugerat* namque *in viscera mille OPERTA rugis.* Voluit igitur Polyaenos joculariter nunc illam bipenne decollare, Graeci dicunt, *κεφαλοτομεῖν*, sive ut Phrynicus, *καρατομεῖν.* Ei igitur supplicio necessario caput denudari aut aperiri debebat. quod quum fieri nequisset, supplicii quoque exsecutio pariter non potuit. res tota prorsus ridicularia est.

Caput.] Quod in virili membro *glandem* Medici, Philologi prisci *caput* vocarunt. Sic saepe Tibullus uno in carmine, ubi de inertia inguinis :

---- *Nec viriliter*
Iners senile penis extulit caput.

Et iterum :

Tibi haec paratur : ut tuum ter & quater
Voret profunda fossa lubricum caput.

Et tertio :

---- *Simul*
Vagum sonante merserit caput luto.

Mar-

Martialis lib. XI. Ep. 47.

Traditur & digitis pannucea mentula lassis,
Nec levat exstinctum sollicitata caput.

Plures.

Sed furciferae mortifero timore.] *Furciferae*, a-cute. quippe quae egeat furca, qua sublevetur. nam

--- *Languidior illa coliculi tepente thyrso.*

Et:

Quam lentae salices, lassove papavera collo.

Illum autem *mortiferum timorem* mirifice id explicat cap. XX. *Mille jam mortibus frigida.*

Namque illa METU FRIGIDIOR rigente bruma.

Et prae timore *frigidior hyeme Gallica factus* supra Encolpius, ut innumeros praeteream. Vide autem quae paullo anterius congessi ad verba cap. CXXIX. *Funerata est pars illa corporis*, &c. nam & huc pariter spectant.

Nam nec nominare quidem te inter res serias fas est.] Arnobius lib. V. *Objectanturque partes illae.* --- *quas inter aures castas sine venia nefas est ac sine honoribus adpellare praefatis.* Et Rutilius Lupus lib. I. de Fig. sentent. sic loquentem facit Lycurgum: *Virilis naturae membra, quae non possumus honeste adpellare.*

ROGO TE, MIHI APODIXIN defunctoriam REDDE.] Agnosco ego nunc primum hic veterem debitoris formulam petentis à creditore soluti jam debiti professionem, quam prisci Jureconsulti *Apocham* vocarunt. *Apodixis defunctoria* libellus est, quo ostenditur scilicet, quempiam jam defunctum esse, vitaeque debito liberatum, quod videtur hic (utcumque tamen protulerit) etiam Wouwerius monuisse. Jlocaliter autem isthaec nunc Petronio translata.

Oculos.] Martialis lib. IX. Ep. 38. luscam facit:

Et sit lusca licet, te tamen illa videt.

Et lib. XI. Ep. 74.

Umbellam luscae, Lygde, feras dominae.

Sic & lib. II. Ep. 33. Satis enim constat, illam de coelitum esse prosapia.

Poenitentiam agere sermonis mei coepi.] Sic verbotenus Auctor Dialogi de Oratoribus: *Neque illius, inquit* (Messala) *sermonis mei poenitentiam ago.*

Secretoque rubore perfundi.] Contra paullo ante cap. CXXVIII. *Perfusus ego rubore manifesto.* apte, nam suis nunc, tunc vero puellae, verbis erubuit. *Rubor* μεθωνυμικῶς verecundia est; & vice versa *verecundia* rubor non semel. Sic Horatius lib. I. Carm. 27. *Bacchum verecundum* vocavit, hoc est, rubentem, quod ebrietatis proprium, uti apud Nonnum videre licet. itaque Bacchum ideo rubicundum plures effinxere. Et *Comus* deus, quem cum Baccho etiam confuderunt Graecorum plures, & *Hyalium Dionysium* Hesychius adpellat, ἐρυθρὸς ὑπὸ οἴνου, *prae vino rubicundus* Philostrato est lib. I. Iconum. Sic & Naevius *rubentem auroram*, *pudoricolorem*, adpellavit, ut observat A. Gellius lib. XIX. cap. 7.

Mox perfricata diutius fronte.] In fronte, ajunt, pudorem sedere, unde qui eam perfricant, videntur à fronte manu velut pudorem abstergere. Hinc utriusque linguae id genus proverbia exorta, quorum exempla plures congessere, & nobis haud difficile, sat insuper multa addere. Liquet & hinc jam *adtrita frons* illa furunculi apud Martialem Ep. 59. lib. VIII.

Naturali convicio.] Puta inobedientiae, nam id à natura pars illa corporis quam primum habuit. Exprimit manifesto naturale convicium illud Naso Elegia Amorum saepius hic laudata:

Nostra tamen jacuere velut praemortua membra,
Turpiter hesterna languidiora rosa,
Quae nunc ecce vigent intempestiva, valentque:
Nunc opus exposcunt, militiamque suam.
Quin istic pudibunda jace pars pessima nostri:
Sic sum polliticis captus, ut ante, tuis.
Tu dominum fallis, per te deprensus inermis
Tristia cum magno damna pudore tuli.

Non & Ulixes cum corde litigat suo?] Ad lib. XX. Homeri Odysseae signanter respexit, ubi statim in principio animi pendet Ulixes, agitatque in corde, quonam modo de ancillis procis se immiscentibus sumat supplicium:

--- Κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.
Ὡς δὲ κύων ἀμαλῇσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα,
Ἄνδρ' ἀγνοιήσασ' ὑλάει, μέμονέν τε μάχεσθαι.
Ὥς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει ἀγαιομένου κακὰ ἔργα.
Στῆθος δὲ πλήξας, κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ,
Τέτλαθι δὴ κραδίη. καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης,
Ἤματι τῷ, ὅτε τοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ
Ἰφθίμους ἑτάρους. σὺ δ' ἐτόλμας, ὄφρα σε μῆτις
Ἐξάγαγ' ἐξ ἄντροιο, ὀϊόμενον θανέεσθαι.

--- *Cor autem ei intus latrabat.*
Sicut autem canis teneros circum catulos iens,
Virum ignorans latrat, & est prompta ad pugnandum:
Sic hujus intus latrabant indignantis mala opera.
Pectore autem percusso cor increpuit verbo:

Tole-

Tolera utique cor, & pejus aliud aliquando tolerasti
Die illo, quo tibi robore insuperabilis comedit Cyclops
Fortes socios. Tu autem, &c.

Ac subinde :

Ὡς ἔφατ' ἐν στήθεσσι καθαπτόμενος φίλον ἦτορ.
Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληκυῖα, &c.
Sic dixit, in pectoribus incessens dilectumcor.
Huic valde in illo aestu cor manebat tolerans, &c.

Et quidem Tragici oculos suos tanquam audientes castigant.] Adlusit & hic Petronius ad loca olim Tragicorum insignia, ubi cum oculis suis Heroes jurgia consererent, *litigarentque*, ut *Ulixes cum corde.* Juvat valde id Timoclis Pontici; [apud Athenaeum Dipnosoph. VI. c. I. p. 223.]

Τὰς γὰρ τραγῳδοὺς πρῶτον, εἰ βούλει, σκόπει,
Ὡς ὠφελοῦσι πάντας· ὁ μὲν γὰρ ὢν πένης,
Πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν Τήλεφον
Γινόμενον, ἤδη τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.
Ὁ νοσῶν δὲ μανικῶς, Ἀλκμαίων' ἐσκέψατο.
Ὀφθαλμιᾷ τις; εἰσὶ Φινεΐδαι τυφλοί.
Nam Tragoedos, si libet, primum considera,
Quam sint utiles omnibus. Pauper enim aliquis
Pauperiorem se cognoscens Telephum
Fuisse, facilius ita paupertatem fert.
Qui morbum aliquem furiosum patitur, Alcmaeonem contemplatur.
Lippiens alius Isyphum coecum videt, &c.

Si aliud non latet, quod nobis adhuc subodorari non licet. Sunt &, qui *Tragici* interpretentur hircosi; *oculos* autem in *loculos* mutent, intelligentes subalares. Sed raro illi, puto, maledicunt axillis suis, immo nec putidum acorem sentiunt. Addam & quod novissime succurrit. *Tragici* Graecis libidinosi etiam dicebantur, eo quia malus ille odor homini numquam fere provenit, quousque rem cum mulieribus habere per aetatem queat: aut, quoniam tum maxime foetent hirci, quum adpetunt coitum. quod notum, notatumque jam viris eruditis. Quemadmodum autem oculi eorum adficiantur pessime, qui rei venereae immodice operam impendunt, sat sciunt lippi, tonsoresve, ac nos dicimus infra ad verba cap. CXL. *Lumborumque solutorum*, &c. Facit ut credam, veram esse hanc interpretationem, quod ad verba illa Eclogae III. Virg.

---- *Transversa tuentibus hircis*,

producit Servius: *Alii legunt hirquis. Hirqui autem sunt oculorum anguli, secundum Suetonium Tranquillum, in vitiis corporalibus: ut sit sensus, novimus qui te corruperit, hirquis transversa tuentibus. & est hypallage, pro, oculis in hirquos retortis, quam rem solet libido perficere.*

Quid me, &c.] Parilis prorsus argumenti est & Epigrammatistae nostratis prima liminaris epistola, ut conferenti constabit; & haud absona plusculа habet in Apologia scriptor venustissimus ex Madaura.

---- *Constricta spectatis fronte Catones.*] Martialis, *adstricta fronte*, dixit lib. XI. Ep. 40. Et germanum illud Ep. 2.

Triste supercilium, durique severa Catonis Frons.

Ovidius *rugam*, adpellavit, *frontis* in I. de Arte.

---- *Novae simplicitatis opus.*] Cum Martiale interpretor Epistola eadem: *Et probetur in me novissimum ingenium.* Est igitur eorum *novum*, aut *opus*, aut *ingenium*, conlata scilicet cum operibus, cum ingeniis, veterum scriptorum, puta Catulli, Marsi, Pedonis, Getulici, & aliorum, qui libere, ac licentiose valde, primitus scripserunt, id est, longe majori cum simplicitate.

Sermonis puri non tristis gratia ridet.] Id est, Placet enim mihi libera venustas Latini sermonis. *Non tristis*, hoc est, non severa, vel ipso Martiale interprete, ioco, quem ante retuli:

TRISTE SUPERCILIUM, durique SEVERA Catonis FRONS.

Ridet, hoc est, adridet, ut cap. V.

Sed, sive armigerae RIDENT Tritonidis arces.

Quis vetat in tepido membra calere toro?] *In tepido*, id est, in calido, ut passim invenitur. Sic Appulejus lib. II. Fab. Mil. *Torum tepentem adultero mancipavi.* Valde autem Casp. Sciopio probatur sua emendatio:

Quis putat in calido membra tepere toro?

nam, quum prius prodidisset in Stoica Philosophia, ad oram postea libri mei adpinxit. Ubi quum *tepere* frigescere sit, eadem prorsus ejus scripturae sententia est, ac illius, quam nos excudimus, praelataque est viris eruditis.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte.] Ordo prae ceteris probior, *Ipse pater Epicurus doctus in arte veri*, &c. Recte, juxta Epicureorum tamen opinionem, ipso scilicet parente Epicuro fidejubente. sic tradidit Cleomedes: Οὗτος δὲ (Epicurus) ὑπὸ πολλῆς τῆς σοφίας, καὶ ἐπιστήμης, μόνος εὑρηκέναι τὴν ἀλήθειαν διαβεβαιοῦται. *At iste, multa sapientia & scientia fretus, se solum veritatem reperisse, adseverat.* Et L. Torquatus apud Ciceronem lib. I. de Finib. *Quem* (Epicurum) *ego arbitror unum vidisse verum.* Et Lucretius initio lib. VI.

Omnia veridico qui quondam ex ore profudit.

Et paucis versibus interjectis:

Veridicis igitur purgavit pectora dictis.

(M m) *Jussit*,

Juſſit, & hanc vitam dixit habere telos.] Aliter etiam MSS. repraeſentant, *Deos*, & utrique lectioni fundus ſuus haud deërit, dogma, inquam, Epicureum. Qui *telos* ampleċtuntur, de interitu, quem Epicurus adſeruit, animarum, locum capere, habent neceſſum. Vide Arnobium lib. II. *Juſſit* ergo, minimi faciendos eſſe tetricos Catones illos, & ambitioſe ſeveros, non ſolum morum, ſed verborum etiam, cenſores, apud quos ſuis nominibus res exprimere fas non ſit. nam, ſi periturae animae ſunt, merito, dum licet, voluptatibus, quoquomodo poſſimus, inſervire, rationi conſentaneum videatur. Quibus autem *Deos* potius adridet, pariter *juſſit* illud accipient, neutiquam quippe hominibus curari cenſoriam gravitatem oportere, quum vel Deus ipſe, ut amens ille adteſtatur Lactantii verbis, de Ira Dei, *ex hoc beatus, & incorruptus eſt, quia nihil curet*, ſed in altiſſima quiete parum de aliis ſollicitus eſt.

Ficta ſeveritate.] Id eſt, qui ficte ac ſimulate ſeveri ſunt. Martiali *ambitioſe triſtes* dicuntur. Graphice ipſe ὑποκριτὰς illos depingit lib. I. Epig. 25. ad Decianum:

Adſpictis incomtis illum, Deciane, capillis,
Cujus & ipſe times triſte ſupercilium?
Quos loquitur Curios, adſertoreſque Camillos?
Nolito fronti credere, nupſit heri.

Cap. CXXXIII. *Tetigit puer oculos ſuos.*] Ut per eos juraret. addit: *Conceptiſſimiſque juravit verbis.* Amatorium, *per oculos*, jusjurandum, creberrimumque rerum eroticarum ſcriptoribus. Laudabimus conlationis gratia nonnullos diſtinguemuſque. Per oculos ipſiuſmet jurantis faepiuſcule. Tibullus Eleg. ult. lib. III.

Etſi perque ſuos fallax juravit ocellos.

Ovid. lib. II. Amor. Eleg. 16.

At mihi te comitem jurabas uſque futuram,
Per me, perque oculos, ſidera noſtra, tuos.

Propert. El. 16. lib. I. addit Thyeſteam hercule exerationem:

Quamve mihi viles iſti videantur ocelli,
Per quos ſaepe mihi credita perfidia eſt.
Hos tu jurabas, ſi quid mentita fuiſſes,
Ut tibi ſuppoſitis exciderent manibus.

Jurabant item per ſuos, & amaſiae, aut amantis, oculos. Ovidius lib. III. Amor. El. 2.

Perque ſuos illam nuper juraſſe recordor,
Perque meos oculos.

Tenerrimum erat, ac delicioſum valde juramentum; neutiquam tamen ideo leviſdenſe: Oculi namque res cariſſima eſt. ſic Catullus:

Ambobus mihi quae carior eſt oculis.

Et alibi:

Quinti, ſi tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, ſi quid carius eſt oculis,
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Eſt oculis, ſeu quid carius eſt oculis.

Ea propter & Plauto *oculiſſimum oſtium*, cariſſimum eſt.

Nympharum Bacchique comes, quem pulcra Dione, &c.] *Priapus* Jovis, ſeu Bacchi, filius ex Venere, ſylvarum incola, hortorum cuſtos, quem Sileni, & *Bacchi comitem*, ebriorum nempe numinum, ac ſalacium, facit Euſtathius. Rationem Suidas reddit opportunam: Οὕτω καὶ ὁ κωμικὸς, σκώπτων λαβὼν τὰς ἀφορμὰς, Διονύσῳ Φαλλὸν ἑταῖρον εἶναί φησι. ἀκόλουθα γὰρ Διονυσιακοῖς τὰ Ἀφροδίσια. *Sic & Comicus, occaſione inde ſumta, Priapum Bacchi ſocium eſſe, inquit: Nam Bacchicum potum ſequitur res venerea.* Sic & in fine carminis hujuſce, *ebria pubes*, ſacrificialis pompa Priapi eſt.

------ *Viridiſque Thaſos.*] Adpoſitum epitheton, dives namque inſula *Thaſos* ſylvarum & nemorum. unde *nemoroſa Thaſos* dicta Papinio lib. V. Thebaidos. Et ea propter fors cultus ibi deus ille,

------ *quem pulcra Dione*
Divitibus ſilvis numen dedit.

Sic Virgilius in III. Aeneid. *viridemque Donyſam*, &, *niveamque Paron*, ob colores marmorum.

------ *Quem Lydus adorat*

Veſtiſiuus.] Recte, ſi *Lydus* hic, leges *veſtifluus.* Sic Propertius de Baccho Lydio habitu induto inquit lib. III. El. 17.

Et feries nudos veſte fluente pedes.

Si autem *ſeptifluus* placet, neceſſario *Nilus* repones.

------ *Dryadumque voluptas.*] Priapeja:

Najadas antiqui, Dryadeſque habuere Priapi:
Et, quo tenta dei vena ſubiret, erat.

------ *Et rebus egenus*

Adtritis ------] Hoc nequiter dictum, nec aliter ſumi poteſt. ratio in proclivi eſt, adtingimusque ad cap. XCII. *Ut tam magna fortuna*, &c. *Res* inter obſcoena, quod nemini hodie latet, Arnobius ſatis ſimiliter lib. V. *Artificii curas tum rebus adhibuiſſe perituris.* id eſt, genitalibus. Ludit ergo plane verborum ambiguitate, quod & ex illis patefit cap. CXVI. *Poſt ADTRITAS bellis frequentibus OPES.*

Exonera mentem.] Placari patere. ſic ſuperiori proxime capite. *Si dolorem meum naturali convicio exoneravi.*

------ *Mihi fortunae adriſerit hora.*] Ubi, nempe dives ego jam rerum ſim & opulentus, minime vero, ut nunc, me quum

Helleſpontiaci ſequitur gravis ira Priapi,

inops, & rebus egenus adtritis. Patet omnino tranſlationis nequitia conlatione nimirum germani loci cap. XCII. *Ut tam magna fortuna ſolus uteretur.* ubi nos etiam iſthaec jam compoſuimus.

---- *Ibit*

------ *Ibit ad aras,*

Sancte, tuas bircus.] *Hircus*, etsi salacissimum animal, ac proinde Priapo sacrum, haud tamen adeo fuit ipsi frequens hostia, sed Baccho potius, qui aliquibus idem cum Priapo deus. sic Virgilius II. Georg.

------ *Baccho caper omnibus aris*
Caeditur.

Propria autem Priapi victima *asinus.* inquit Ovidius I. Fastor.

Caeditur & rigido custodi ruris asellus.

Et pluribus caussam persequitur. aliis vero variae sunt, verior tamen quae apud Lactantium lib. I. cap. 21. *quia magnitudo membri virilis enormis est; non potuit ei monstro aptior victima reperiri, quam quae ipsum, cui mactatur, posset imitari.* unde & ipsi Arbitro lux oritur cap. XXIV. *Hodie enim post asellum diaria non sumo.* Exstat & inter monimenta, quae ex vetustate reliqua sunt, à Boissardo edita, è marmore quodam depromtum, delineatumque Priapi sacrificium, ubi hostia, quae immolatur, asinus est; universaque insuper sacrificii pompa, & luculenta exprimitur celebratio.

------ *Et querulae fetus suis bostia lactens.*] Sic Carmen liberum ad Priapum:

Hic tibi, qui rostro crescentia lilia mersit,
Caeditur è tepida victima porcus bara.

Ideo & puellae, quae Priapi sacra videlicet curarent, nonnumquam suillis pellibus praecingebantur, uti palam videre est in marmore sacrificii Priapi nobis laudato. Victima enim ei satis erat conveniens. nam *ea pecude*, ut ait Cicero, *nibil genuit natura foecundius.* Hic autem porculum lactentem vovet, inquiens, *bostia lactens.* diversa namque victimarum ratio constabat etiam aetate. Sic Cicero docet lib. II. de Leg. *Jam illud ex institutis pontificum, & haruspicum, non mutandum est; quibus hostiis immolandum cuique deo, cui majoribus, cui lactentibus*, &c.

Spumabit pateris bornus liquor.] Vini libationem innuit, ut ea quoque iratum numen redderet propitium. Apte *spumabit* de vino novello dixit. Sic Propertius El. 17. lib. III.

Dummodo purpureo spument mibi dolia musto.

Illud namque haud infrequenter diis libabant. Ecce, Horatius inquit fat simili loco lib. I. Carm. 81.

------ *Quid orat*, DE PATERA NOVUM *Fundens* LIQUOREM?

Huc etiam facit, *Ebria pubes*, ut dicebam paullo ante.

------ *Et ter ovantem*

Circa delubrum gressum feret ebria pubes.] Autumo equidem, ad morem nunc adlusisse veterum, quibus in usu, dum sacra fiebant, hostiaeque cremarentur, circum aras saltare. Sic docet Etymologici auctor: Ὑπορχήματα δὲ, ἅτινα πάλιν ἔλεγον ὀρχούμενοι, καὶ τρέχοντες κύκλῳ τοῦ βωμοῦ, καιομένων τῶν ἱερείων. *Hyporchemata autem, quae denuo canebant tripudiantes, & circumcursantes altare ardentibus victimis.* Etiam Virgilius lib. VIII. divini operis vers. 285.

Tunc Salii ad cantus, incensa altaria circum,
Populeis adsunt evincti tempora ramis.

Nam ibi *Salii* saltatores sunt, inquit Servius ibidem: *Salii sunt, qui tripudiantes aras circumibant.* Quam consuetudinem jampridem tetigit & Meursius in Orchestra. Apte ergo saltationem illam, ac tripudium, *gressum ovantem*, id est, laetabundum, Petronius vocaret, ut supra interpretabamur ad verba cap. CXXIII.

------ *Modo quem ter ovantem*, &c.

Eum locum videre licet.

Solertique cura deposito meo caveo.] Ait hic novissimus Petronii interpres, hacce mente Claudianum dixisse lib. III. de Rapt. Proserp. vers. 118.

------ *Leviusque meum Trinacria celet*
Depositum.

Claudiani autem mens est, Cererem timere, quod negligenter Sicilia Proserpinam servarit, ubi eam *depositam* reliquerat. Ac simul observat, ita Tranquillo in Othone cap. III. Poppaeam Sabinam, quam apud Othonem Nero *deposuerat, donec Octaviam amoliretur*, ut Tacitus refert, pariter & *depositum* adpellari. Addereque posset, ita Achillem, apud Statium à Thetide occultatum, bis quoque *depositum* vocari lib. I. & II. Achill. Sed nondum hacce mente ullum apud Petronium inveni depositum, à quo Polyaenos cum solertia caveret. Enimvero nos ecce aliter interpretamur, an probe, doctiores viderint. *Deponi* olim dicebantur aegri jam prorsus desperati: aut etiam recens mortui, quando de sublimiori lectulo humi conlocabantur. Primum loco S. Isidori planissime probare mihi videor, ex lib. X. Orig. *Desperatus vulgo vocatur malus ac perditus, nec jam ullius prosperae spei. Dicitur autem per similitudinem aegrorum, qui adfecti & sine spe* DEPONUNTUR, &c. quibus plenius patefacit morem. Sic etiam Nonius: *Deponere est desperare, unde & depositi desperati dicuntur.* Ubi & Lucilium laudat. III. Sat.

Symmachus praeterea jam tum DEPOSTUS *bubulcus,*
Exbalans animam, pulmonibus aeger agebat.

ac plura congerit exempla. Alterum loca isthaec Ovidii convincunt lib. III. Trist. El. 3.

Depositum nec me qui fleat ullus erit?

Et lib. II. de Ponto El. 2.

Jam prope DEPOSITUS, *certe jam frigidus, aeger.*

Ac passim in monumentis, DEPOSITI, qui humati sepultique sunt. Sed jam ad rem: pa-

 tet

tet ergo *depositum* apte vocari membrum illud, de cujus valetudine jam prope desperaverat, quod ingenti laboraret paralysi, uti ad ipsum Polyaenon Circe in Codicillis scripsit: *Narrabo tibi, adulescens, paralysin cave. numquam ego aegrum tam magno periculo vidi: me dius fidius, jam peristi. Quod si idem frigus genua manusque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas.* & sequentia. quo facit & venefica curatio, cujus cap. CXXXI. descriptio. ea quippe numquam, nisi in magno salutis discrimine, adhibita. Sive eo, quod jam illud membrum haberet demortuum, *depositum* haud inconcinne nuncuparet. id enim veluti jam *funeratum* idem Polyaenos haud cunctanter agnoscit cap. CXXIX. *Funerata est pars illa corporis, qua quondam Achilles eram.* Quod genus sermonis Petronio singulare non fuisse, & ibi ostendimus. Verborum igitur, *solertique cura deposito meo caveo*, eadem sententia est, ac praecedentium cap. CXXXI. *Postero die, quum sine offensa corporis animique consurrexissem*, &c. hoc est, sine libidinis dispendio. Arbitro igitur huncce animum fuisse, vel juratus equidem adfirmare paratus sum.

Cap. CXXXIV. *Cadaver.*] Satis hic interpretes. Addam tamen, omen ab Hebraeis Graecos sumsisse; ab his, ut plurima alia, Latinos. Hebraeis ergo, mortuum tetigisse, piaculum. ipse itaque, qui tetigit, manebat pollutus, expiationeque necessario indigebat. Num. cap. 19. 11. *Qui tetigit cadaver hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus, aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur.* & deinceps pluribus.

Tamquam caballus in clivo.] Caballus antiquis dicebatur equus aerumnosus, debilis, parumque jam utilis aetate multa. Lucilius apud Nonium:

Succussatoris tetri, tardique caballi.

Tales propemodum olitorum sunt, uti apud Horatium lib. 1. ep. 18. pistorum, uti apud Ausonium Epist. 21. Frugalissimorum hominum, uti apud Senecam Epist. 77. & omnino, qui Hispanis *Rocines* dicuntur. Formam ergo habet proverbialem Petronii locus, illi Nasonis haud absimilis Epist. Acontii:

----- *Clivo sudamus in uno.*

nti nescio cui Critico memini notari.

Harundinem ab hostio rapuit.] Vide quae adducunt interpretes ad verba illa cap. XCVIII. *Sed raptam cauponi harundinem.* ea namque magis huc pertinent plane. sed nondum hic, proferre liceat, equidem adquiesco.

Ingemui ego, utique propter mascarpionem.] Necessario hic sententia exigit negationem, certoque magis certum est, scripsisse Petronium, *ne ingemui ego*, &c. similes namque syllabarum repetitiones praeterire vel sedulum librarium, factu oppido facile est, uti supra diximus. Mens enim Arbitri ex superioribus liquet cap. CXXXII. ubi pariter se Polyaenos ipse inficiari conatur plagipatidam: *Itaque pensatis vibicibus animosior verberum notas contexi, ne aut Eumolpus contumelia mea hilarior fieret*, &c. Utique ex sequentibus: *Lacrymisque ubertim manantibus, obscuratum dextra caput super pulvinum inclinavi.* Ubique ergo contumelias occultat, ne hilarior eis fieret Eumolpus. De *Mascarpione* autem interpretes consulendi, mireque ejus acceptio Eumolpo convenit.

Quid vos in cellam meam tamquam ante recens bustum venistis?] Quam misere locus iste viros doctos exercuerit, indicio possunt esse praeclara illa nugamenta, quae hic intempestiva, ut ajunt, Minerva comminiscuntur interpretes. Arbitri autem mens per se ipsa patet. ait, *tamquam ante recens bustum*, quippe atrati, *atraque veste deformes*, inquit; quo in funeribus usi colore Romani. quippe largiter *laceratis crinibus* lugentes: *lacrymisque ubertim manantibus*, &c. *nec minus illa fletu confusa*, &c. Quem scilicet nemo nescit jam feralem habitum.

Bona sua vendere potest.] *Vendere*, prostituere. Sic Tibullus El. 9. lib. 1.

Blanditiasne meas alii tu vendere es ausus?

Interpretamenti vice illud est ipsius Arbitri cap. CXXVI. *Nisi quod formam prostituis, ut vendas.*

Lorum in aqua, non inguina, habet.] Hinc claret Martialis illud lib. 11. Ep. 61.

----- *Priami quod tendere posset alutam.*

Nec absonum est hocce Ep. 47.

Traditur & digitis pannucea mentula lassis.

Nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu.] Venusta aposiopesis, cujus exempla non congero. De corneis mentulis alii. addo Demetrium Apameum antiquissimum Medicum in Libro Signorum: *Tensionem autem fuisse veretri nimiam, cum parvo dolore, ut CORNU putaretur.*

Quum volo.] Repetitque. ab Ovidio habuit pariter de maga El. 8. lib. 1. Amor.

Quum voluit, toto glomerantur nubila coelo:
Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sic & Tibullus El. 2. lib. 1.

Niliacos.] Optimas, κατ' ἐξοχὴν dictum. Aquae Niliacae praestantiam plures tradidere antiquorum; ac proinde inde eam tantum potasse Aegyptios reges, & Babylonios inter gazas servasse.

----- *Et jussi stare dracones.*] Sistunt carminibus sagae serpentum ingressum. Tibullus lib. 1. El. 3.

Cantus & iratae detinet anguis iter.

Seneca Tragicus Medea:

Hic fera serpens corpus immensum trahit,
Trifidamque linguam exsertat, & quaerens, quibus
Mortifera veniat, carmine audito stupet.

No-

Nota res, angues incantari.

----- Lunae descendit imago,

Carminibus deducta meis, trepidusque furentes

Flectere Phoebus equos revoluto cogitur orbe.] Utrumque etiam Ovidius dixit El. I. lib. II. Amor.

Carmina sanguineae deducunt cornua lunae:

Et revocant niveos solis euntis equos.

Conjunxit & fratres illos Appulejus lib. Milef. *Magico susurramine solem inbiberi, lunam despumari.* nempe in herbas, quum de coelo jam descendisset. quod Lucanus docet in VI. magicaeque illius spumae meminit scriptor de Fluminibus in Inacho. Frequentior tamen lunae in magicis carminibus memoria est, sagarum quippe praeses, ac praecipuum numen, semper habita. Vix umquam magicae disciplinae quid molitum fuit, absentiva videlicet luna, invocatave. Ea propter veneficae haud dubio totis viribus deducere satagebant, ut propior suis cantaminibus adstaret. Supra jam & Arbiter meminit: *Solent, inquit, haec, frater, & praecipue in hac civitate, in qua mulieres lunam deducunt.* Innumera hic exempla praetermitto, qua Graecorum, qua Latinorum. Id autem ei contingere creditum, quum eclipsin perpetiebatur. Me jam olim Livius docuit lib. XXVI. cap. 15. *Disposita in muris Campanorum imbellis multitudo tantum aeris crepitu, qualis in defectu lunae silenti nocte cieri solet, edidit clamorem, ut averteret,* &c. Lunae namque laboranti subvenire majores consueverant aenea crepantes instrumenta, ut, obstante tinnitu, ad aures ejus incantationes pervenire non possent. Hanc rationem prodidit Petr. Apollonius, quam frustra alibi hucusque quaesivi, quum adeo creberrima ubique sit illorum mentio auxiliantium crepitaculorum. inquit lib. I. Excid. Hierosol.

----- Quantum pavidae succurrere lunae

Certantes populi tinnitibus aeris acuti

Ingeminant, surdasque deae nituntur ad aures

Thessalicum ne carmen eat, detractaque coelo, &c.

----- Taurorum flamma quiescit

Virgineis sacris.] Hinc jam exemplis sagarum insignium vim magicam extollit. & primo loco de Medea sermo est, quae flammivomos tauros,

Forma percita quum ducis Pelasgi

fuit, arte sua mollit. Plene hoc Apollonius Rhodius, Valerius Flaccus, Euripides. tangunt pene omnes, quot scriptis nomina sua immortalitati commendarunt.

Et rursus fluvios in summo vertice ponam.] Carminis clausulam hancce haud obliti praevii Musarum sacerdotes. Ovidius El. I. lib. 2. Amor.

Inque suos fontes versa recurrit aqua.

Et lib. I. Eleg. 8. ubi *caput* vocavit, quod Petronius *verticem:*

Inque caput liquidas arte recurvat aquas.

Tibullus item lib. I. El. 2.

Fluminis haec rapidi carmine vertit iter.

Cap. CXXXV. *Detersisque curiose manibus.*] Dictum juxta veterum religionem, quibus, absque manuum ablutione, rem sacram auspicari, piaculum erat. Inquit Hesiodus [vs. 722.] Ἐργ. ἐ Ἡμερ.

Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον

Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.

Ne umquam mane Jovi vinum libaveris ardens

Illotis manibus, neque divûm praeterea ulli.

Idem Homerus lib. VI. Iliados. unde in proverbium abiit, ἀνίπτοις χερσὶν, *illotis manibus*, quod in eos inquit Diogenianus usurpari, qui profanis manibus sacra contrectarent, ἐπὶ τῶν βεβήλοις χερσὶ τοῖς ἱεροῖς ἐγχειρούντων. Sic in Odyssea Telemachus manus lavat, antequam deo supplicet, cujus & in auctoribus Latinis exempla passim. Ideo pro foribus templorum marmorea vasa praefigere mos erat aquae continendae lustrali, qua prius videlicet lavarent sacrificaturi. Eorum jam pridem vasculorum dederunt imagines antiquarii. tute vide Choulium.

Mensam veterem posuit in medio altari.] Festus: *Mensae in aedibus sacris ararum vicem obtinebant.* Sed ibi vel *altare* sufficeret. illud namque quasi *alta ara* fuit dictum. Ast dii fuere, quibus sacra in aris facerent, aliis vero in altaribus, aliis in altaribus & aris. Sed forte de his fuse alias. Iterum Festus alibi: *Anclabris mensa ministeriis divinis apta.* Ab *anculare* indubie verbo antiquo, quod prisci pro ministrare dicebant, teste eodem Festo, aut Paullo. *Ligneam* autem agnoscere licet mensam illam vetusculam. nec mirum id in templo foret opulentissimo, primae quippe frugalitatis remanserant ejuscemodi reliquiae. Sic Dionysius Halicarnasseus memoriae prodidit Antiq. Rom. lib. II. ubi post alia subdit: Ἐγὼ γοῦν ἐθεασάμην ἐν ἱεροῖς οἰκίαις δεῖπνα προκείμενα θεοῖς ἐν τραπέζαις ξυλίναις ἀρχαϊκαῖς. *Ipse certe spectavi in sacris aedibus coenas diis adpositas in mensis ligneis antiqui operis,* &c.

Quam vivis implevit carbonibus.] Vix absque igne olim ullum sacrum, nedum magicum, peractum. ideo subdit cap. sequenti. *Statimque, ne res aliqua sacrificium moraretur, ad reficiendum ignem in vicinia cucurrit.* Unde nonnullis, *ara*, quasi *ardea*, est ab ardendo; vel quasi *ura* ab urendo. Videtur & religione quadam, *vivis carbonibus*, dixisse, quo & fors fat bene illud Plinii spectare cogites lib. XVI. cap. cap. 6. *Hoc quoque inter*

Mirabile quidem paupertatis ingenium, singularumque rerum quasdam artes fames edocuit.] Sic ego sententiae hiatulum supplevi, manuducente tamen divino Seneca Ep. 15. *Quod si velis deinde, quemadmodum ambules, dijcere, admittes istos, quos nova ARTIFICIA DOCUIT FAMES. Erit, qui gradus tuos temperet, & buccas edentis observet.* Aliique magistelli esurientes. Ipsamet Plauti sententia est Sticho II. I.

------ *Illa* (paupertas) *omnes ARTES PERDOCET.*

Et Appulei; *Omnium artium repertrix paupertas.* Aliter vero editione Parisina periodus expletur, scilicet; *Mirabile quidem paupertatis ingenium*, quae opibus oblectatur, *singularumque rerum quasdam artes* suis prodit.

Non Indum fulgebat ebur, quod inhaeserat auro.] Indubie de lacunaribus capiendus versus, de quibus diserte in Paradoxis Cicero inquit: *Tecta ebore & auro fulgentia.* Ennius Andromacha loquens de Priami domo:

Vidi ego te, adstante ope Barbarica,
Tecteis caelatis, laqueatis
Auro, ebore.

Propertius item El. II. lib. 9.

Quod non Taenariis domus est mibi fulta columnis
Nec camera auratas inter eburna trabes.

Nec jam calcata radiabat marmore terra] Pavimenta cum tectis conjunxit, ut Tibullus lib. III. Eleg. 3.

Aurataeque trabes, marmoreumque solum.

Sic etiam Seneca Ep. 114. *Ut lacunaribus pavimentorum respondeat nitor.* Marmore olim strata, nemo nescit. satis adposite Seneca ipse: *Ut terram marmoribus abscondas, & non tantum habere tibi liceat, sed calcare, divitias.* Et Martialis Ep. 50. lib. XII.

Calcatusque tuo sub pede lucet onyx.

Ubi observa, *lucet*, quod Arbiter dixit, *radiabat*. Ibi enim mire accinit & divino Senecae Ep. 86. *Eo deliciarum pervenimus, ut, nisi gemmas, calcare nolimus.* Plures non refero.

------ *Sed crate saligna*

Impositum Cereris vacuae nemus.] Descriptio est rusticorum tectorum rudis aevi ac simplicis. Erant nimirum ex lignis impolitis, & inter se connexis, exstrui solita, paleaque ad imbres arcendos insuper abdita; nobis, *techos pagizos*, hodie dicuntur. *Cererem* adpellavit *vacuam*, quod postea, *inanem paleam*, ut Virgilius III. Georg.

Surgentem ad zephyrum paleae jactantur inanes.

Horumce ex culmo tectorum & Vitruvius meminit lib. II. cap. I. graphice autem descripsit Seneca Epist. 90. unicaeque facem Arbitro luxit: *Quid ergo? Non quamlibet virgeam cratem texuerunt manu, & vili obleverunt luto, deinde stipula, aliisque silvestribus, operuere fastigium, & pluviis per devexa labentibus, biemem transiere securi?*

------ *Et nova terrae*

Pocula, quae facili vilis rota finxerat actu.] Simillime Tibullus El. I. lib. I.

FICTILIA ANTIQUUS PRIMUM sibi fecit agrestis
POCULA, DE FACILI composuitque luto.

Hinc mollis stillae lacus.] Carpit & hic insana Neronis opera, *stagna* puta *instar maris*, *piscinas*, *fossas*, quae & tetigit alibi:

------ *Mare nascitur arvis.*

de quibus plura nos ad verba cap. LXXXI.

Expelluntur aquae saxis,

quae vise.

------ *Et de caudice lento*

Vimineae lances.] Anne lances ligneas intelligit? Vasculorum quippe lignearum frequens quondam usus, & priscae frugalitatis specimen habitum fuit. Fors similes alias concepit animo illis, de quibus Plinius ait lib. XVI. cap. 31. *Minutis baec* (ficus) *capillamentis birsuta, ut abies, multaeque sylvestrium, è quibus montani praetenuia fila decerpentes, spectabiles lagenas, & alia vasa, nectunt.* Quaeque autem sint, *adigit* indubie *cauterem ambitioni*, ut verbis Tertulliani dicam, de Pallio cap. 5. *qua lances centenarii ponderis Sylla molitur: sive, qua Drusillanus, & quidem servus Claudii, quingenariam promulsidem aedificat.* Idem Plinius refert lib. XXXIII. cap. II. & quod *ei fabricandae officina prius exaedificata fuerat.*

------ *Clavis numerabat agrestis.*] Haec est scriptura veteris M. S. ac pene eadem cum illis, quas antiqui vulgati repraesentant. quapropter & nos praetulimus. *Agrestis* substantive positum, ut saepius prisci. Tibullus supra adductus El. I, lib. I. & El. 2.

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.

sic *rustica* Ovid. lib. 2. Fast.

Ara fit bie, ignem curva fert rustica testa.

Et *montani*. Plinius lib. XVI. cap. 31. & sic plura alia.

Et viridi junco gracilis pendebat harundo.] Loquitur, ni fallor, de agresti structura, haud omnino absimili cameris canniciis Palladii lib. I. Tit. 13. Ibi, postquam docuit asseres disponere, perticasque ad tecti concamerationem, addit: *postea palustrem cannam, vel banc crassiorem, quae in usu est, contusam, facta & strictim juncta crate, subnectimus, & per omne spatium cum ipsis asseribus & perticis adligamus.* Juncis nimirum adligabant, vel tomicibus, ut paullo ante ait ipse Palladius. & Columellae *tomex* ipsa *juncea* est lib. XII, cap. 32. Sicuti Nasoni IV. Fastorum *juncea vincla.* Et Plinius libr. XIX. cap. 2. ait: *junco Graecos ad funes usos, nomini credamus, quo berbam eam*

eam adpellant. Nam σχοῖνος & *juncum* significat, & *funem*. Apte *viridi* addidit, tunc quippe maxime ad ligandum aptus, quidve ex illo conficiendum. Inde Pontanus:

Dum tibi de viridi fiscellam vimine texo.

Id genus tectorum & Vitruvius meminit lib. II. cap. I. *Vitandoque imbres, & aestus, tegebant harundinibus & fronde.* Et Plautus Rudente I. II. 34.

Quin tu in paludem is, exsiccasque arundines,
Quis pertegamus villam, dum sudum'st?

Indicat hic Petronius tectorium opus nondum fornici fuisse inductum.

---- *Quae fumoso suspensa tigillo.*] Haud displicebat jam olim Dousae P. levicula emendatio, *e* & *quae* in *s* commutantis. Proprius & ille character casae paupertinae, *fumosum tigillum.* quod eleganter Juvenalis Sat. I patefacit, *fumumque domi* vocans, quod noster Epigrammatista lib. III. Ep 30. *fuscae pensionem cellae.* Fumosae autem nigredini obnoxia valde lignea contabulata, ex quibus exstructae domunculae primaevae: quod utrumque hic innuit Petronius oppido breviter. inquit Scholiastes Apollonii ad vers. 170. lib. I. Argon. ξυλίναις γὰρ ἐχρῶντο τὸ παλαιὸν οἰκίαις, λίθων μηδέπω ἐπινοηθέντων. *Ligneis enim domibus olim utebantur, lapideis nondum inventis.* Popinae pariter fusco colore ex fumo obtectae. Unde ejusdem Epigrammatarii lucet versus ille lib. XII. Ep. 62.

Nigri fornicis ebrium poëtam.

Ubi interpretes mirum miras agere nugas, quum Martialis ipse praetulisset facem ejus caligini, quum inquit Ep. 60. lib. VII.

Occupat aut totas nigra popina vias.

---- *Mitia sorba*

Inter odoratas pendebant texta coronas, &c.] En opes. Suspensos igitur in orbem interpretor fructus inter flores, & herbas odoratissimas, ut omnino coronas referre viderentur. Favet haud leviter mihi Appulejus in imagine numinis multiplicis lib. XI. *Quaqua tamen insignis illius pallae perfluebat ambitus, individuo nexu corona totis floribus, totisque constructa pomis, adhaerebat.* Ubi pariter in ambitu extimo pallae fructus inter flores contexti, qui, licet revera in coronam haud nexi forent, ejus tamen speciem prorsus referebant. *Sorba* etiam pensilia olim servabantur, ut ex Varrone constat proxime laudando. *Mitia* adposite, ut Virgilio, & Senecae Trag. Choro I. Thyest. *mitia poma* matura; & Horatio, *immitis uva*, acerba est.

Et thymbrae veteres] Plurima *thymbrae*, sive *saturejae*, mentio est apud Theophrastum, Dioscoridem, & Plinium, quos adire poteris Inde θυμβροφάγειν de parcis ac frugalibus dictum proverbium, de quo Hesychius, & Suidas, usurpatque Aristophanes in Nubibus, *Veteres* aridae interpretor, nam Columella de eadem herba inquit lib. II. cap. ult. *Nam & viridis esui est jucunda, nec arida inutilis ad pulmentaria condienda.*

---- *Et passis uva racemis.*] Uvae pensiles sunt. de quibus lib. XIV. cap. I. *Durant aliae uvae per hiemem, pensili concameratae nodo.* Sed Plautus perspicue in Poenulo Act. I. sc. II. vers. 99. innuens suspendium adolescentis:

Siquidem tu es mecum futurus pro UVA PASSA PENSILIS.

Item Varro lib. I. de. R. R. cap. 68. *Pensilia, ut uvae, sorba, ipsa ostendunt, quando ad usum oporteat promi.* Non ergo de passa, *sole, fumove*; aut in *ollis*, sive in *sapa*, *mustove*, condita.

Qualis in Actaea, &c.] Hic quid deesse, hians sententia cuilibet indicio esse poterit, & monuit jam olim Hadrianus Junius. Ex duplici autem lectione *Hecates* & *Hecale* elicere haud inconcinnum sensum possumus. *Digna sacris Hecates*; Hecale etiam scilicet, quippe quae pauperrima, *digna* videbatur *sacris*, hoc est, coena Hecates, quae à pauperibus rapiebatur, ut Aristophanes in Pluto docet, ubi Scholiastes. Κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλούσιοι δεῖπνον ἑσπέρας, ὡς θυσίαν τῇ Ἑκάτῃ προσάγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθεν· οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἤσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἑκάτη ἔφαγεν αὐτά. *In novilunio divites coenam vespere, velut sacrificium Hecatae, offerentes, in triviis ponebant. Pauperes autem veniebant, & comedebant, dicebantque ipsam Hecatem comedisse.* Sic Lucianus variis in locis. Hecales vero paupertatem vel illud Ovidii II. de Rem. Am. possit adstruere:

Cur nemo est Hecalem, nulla est, quae ceperit Irum?
Nempe, quod alter egens, altera pauper erat.

Dicitur *hospita*, quod Theseum hospitio exceperit. Sic de eadem Statius ultimo Thebaid. libro:

---- *Nec fudit vanos anus hospita fletus.*

Praeter Plutarchum autem, infra laudandum, andi Appulejum adposite profantem lib. I. Fab. Miles. *Et tibi specimen gloriosum adrogaris, si, contentus lare parvulo, Thesei illius cognominis patris tui virtutes aemulaveris, qui non est adspernatus Hecales anus hospitium tenue.* immo, si Callimacho credimus poëmatio ab anu *Hecale* inscripto, habuit illa φιλοξενίης τέγος ἀκλήιστον, *hospitii lares omnibus patentes.* Verum enim vero si, *digna sacris Hecale*, mavis scripsisse Petronium, ad sacrum Hecalesium ibi respexisse, haud erit dubium. Id Iovi ab anu Hecalo dicto posteritas instituit, non sine ipsius Hecales honoribus. Itaque suam propter hospitalitatem digna sacris habita olim fuit.

fuit. Sic Plutarchus rem totam in Theseo prodidit: Ἡ δὲ Ἑκάλη, καὶ τὸ περὶ αὐτὴν μυθολόγημα τοῦ ξενισμοῦ, καὶ τῆς ὑποδοχῆς, ἔοικε μὴ πάσης ἀμοιρεῖν ἀληθείας. ἔθυον γὰρ Ἑκαλήσιον οἱ πέριξ δῆμοι συνιόντες Ἑκαλείῳ Διΐ, καὶ τὴν Ἑκάλην ἐτίμων, Ἑκαλίνην ὑποκοριζόμενοι, διότι κἀκείνη, νέον ὄντα κομιδῇ τὸν Θησέα ξενίζουσα, ἀσπάζετο πρεσβυτικῶς, καὶ φιλοφρονεῖτο τοιούτοις ὑποκορισμοῖς. ἐπεὶ δὲ ηὔξατο μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ Διῒ βαδίζοντος ἐπὶ τὴν μάχην, εἰ σῶς παραγένοιτο, θύσειν, ἀπέθανε δὲ, πρὶν ἐκεῖνον ἐπανελθεῖν, ἔσχε τὰς εἰρημένας ἀμοιβὰς τῆς φιλοξενίας, τοῦ Θησέως κελεύσαντος, ὡς Φιλόχορος ἱστόρηκεν. *Hecale, & quae de illa fabula hospitii & convivii memoratur, non omnino apparet ex vano esse. Sacrum Hecalesium circumjecti populi, concilio indicto, Jovi Hecalo faciebant, & Hecalem colebant, diminutivo nomine Hecalenen appellantes: quod illa quoque juvenem admodum hospitio excipiens Thesea senum more salutasset, & blandita fuisset ei diminutis nominibus. Quae, quia pro eo ad pugnam progrediente, si sospes revertisset, Jovi voverat hostias, diem autem suum ante illius reditum obierat, haec retulit hospitalitatis jussu Thesei praemia, ut Philochorus tradidit.*

----- *Quam Musa loquentibus annis*

Battiadae veteris, &c.] Nam poëma *Hecalem* dictum condidit Callimachus, quod haud semel Plinius laudat, *Battiades* vocatus, filius quippe Batti fuit, ut plures volunt.

Cap. CXXXVI. *Quae staturae altitudinem adjecerat.*] Plane necessum, nam mensa, ubi paratum sacrificium, super altare imposita erat, ut supra visum.

Ignemque modo convalescentem exstinguit.] Aqua scilicet effusa, pariterque subinde aniculae *faciem totam excitato cinere perfudit.*

Tres anseres sacri.] Videlicet Priapo, rationem vero paullo post inquirimus. Fuere & Diis aliis anseres consecrati, quorum in fanis etiam alebantur. *Junoni* apud Livium sunt lib. v. ubi de ipsorum excubiis sermo est omnino canum praeferendis: *Anseres Galli non fefellere: quibus sacris Junoni in summa inopia cibi tamen abstinebant.* Sic in Camillo Plutarchus, & in de Fortuna Romanorum: Χῆνες ἱεροὶ περὶ τὸν ναὸν τῆς Ἥρας ἐτρέφοντο θεραπεύοντες τὴν θεόν. *Anseres sacri circa fanum Junonis alebantur ad cultum Deae.* Habuit & Juno ipsa *pavones* sacros in Samio templo, uti narrat apud Athenaeum Menodotus. *Isidi* fuere quoque anseres ejus in templis sacri. ex Aristide conligo Sacr. Sermonum 3. Ἐτεθύκειν τῇ Ἴσιδι καὶ τῷ Σαράπιδι ἐν τῷ τῆς Ἴσιδος ἱερῷ, λέγω τοῦ ἐν Σμύρνῃ γενόμενον. ἐξιόντι δέ μοι τὰ προπύλαια περιτρέφοντο χῆνες δύο τῶν ἱερῶν. *Quum Isidi & Serapidi quondam in Isidis templo Smyrnae sacra fecissem, vestibulum egresso anseres duo sacri occurrerunt.*

Ab anu diaria exigere.] Martialis extremo lib. XI.

----- *Puerique diaria poscunt.*

Hic μνημονικὸν ἁμάρτημα Rittershusii est, tribuentis Horatio id Epigrammatistae. At hoc, nemo est, cui saepius non contingat. Nec exemti sunt ab hac labe scriptores prisci, apud quos equidem observavi non semel. Veniam igitur non ambigam à quovis quin sim impetraturus, si alicubi quid tale mihi imprudenter exciderit. *Diarium* proprie Hispanis dicitur, *La racion.* sed nos anterius plura.

Rabioso stridore.] Eleganter dictum, licet anserum *clangere* proprium sit. Sed fuse nos de anserum voce paullo infra.

Alius vincula calceamentorum resolvit.] Diversa longe *vincula* ista ab illis, de quibus supra sermo fuit ad verba cap. CXXVI. *intra auri gracile vinculum.* misere tamen interpretes confundunt. Hic enim ligamina sunt, quae calceos vinciunt, adstringuntque, *corrigiae* Ciceroni dictae lib. II. de Divinat. ubi earum *abruptio* inter omina adversa recensetur. *Retinacula*, ut puto, Apollinari Carm. 2. Habuere enim antiquorum nonnulla calceamenta, ut nostratia, hoc genus vincula; etiamque brachiola, quae *ansae* adpellabantur. Aperte Tibullus Eleg. 8. lib. I.

Ansaque compressos conligat arcta pedes.

Toles Herculea Stymphalidas, &c.] Confert anserum clangorem ingentem cum eo, quem ciebant *Stymphalides*, quum ipsas fugavit Hercules, & *Harpyjae*, quum duo Boreae filii, Zetes & Calais. Stymphalides Herculi conterritae fuere, & dispulsae, χάλκεα κρόταλα, Palladis munere accepta, quatienti, ut refert Apollodorus lib. II. Biblioth. Pariter fere & Hyginus fabulam narrat Fab. 20. at Argonautis, non Herculi, id contigisse effert. Postea vero Fab. 30. inter Herculis athla Stymphalidum internecionem recenset.

----- *Sanieque fluentes Harpyjas.*] Aliter atque aliter mutant conrectores, nempe, *poenaque luentes*, *pennaque fluentes*; primitus autem editi ex MSS. *peneque*, aut *poenaeque fluentes.* Ast, *sanieque fluentes*, retineri potest, ac idem cum *veneno*, quod sequitur, *saniem* interpretari.

----- *Quum Phineo maduere veneno*

Fallaces epulae.] Suspectam indubie semper lectionem fecit codicum varietas, quod hic voci *Phineo* accidit, aliter *furtivo* exaratae. sed latet adhuc, quae sani coloris eniteat. Mens tamen auctoris dubio procul percipitur. Epulas namque illas subindicat, quae fuere Harpyjis apud Phineum extremae; nam eae *fallaces* fuere, insidio-

studioseque paratae; ut ipsas nimirum volucres sic ad mensam adeerserent, & illico Boreae filii profluunt. Didici ego ex Apollonio, qui mihi prorsus aditum ad Arbitri cognitionem patefecit. inquit lib. II. Argonaut. vers. 263.

> Αἶψα δὲ κουρότεροι πεπονήατο δαῖτα γέροντι,
> Λοίσθιον Ἁρπυίῃσιν ἑλώριον. ἐγγύθι δ' ἄμφω
> Στῆσαν, ἵνα ξιφέεσσιν ἐπεσσυμένας ἐλάσειαν, &c.

> *Statim autem juvenes instruxerant coenam seni,*
> *Novissimam Harpyjis praedam: propeque ambo* (Zetes & Calais)
> *Constiterunt, ut ensibus irruentes profligarent*, &c.

Quod Valerius, vestigia ejus persequens, sic multis IV. expressit:

> ---- *Et durae commovit* (Phineus) *imagine poenae.*
> *Instituere thoros, mediisque tapetibus ipsum*
> *Accipiunt*, &c.

Ac denique:

> *Emicat hic subita, seseque Aquilonia proles*
> *Cum clamore levat*, &c.

Pariter & Apollodorus narrat lib. I. puto, edoctus ab Apollonio. Hic vero *epulis* illis *veneno madidis* interpretamenti vice plane sunt & isthaec ejusdem Valerii de Harpyjis etiam ibidem loquentis vers. 497.

> *Tum sola colluvie, atque inlusis stramina mensis*
> *Foeda rigant.*

Restat autem, ut *Phyneo* (sic in MS. exaratum) eamus mutatum, & res nobis haud infeliciter cedet, si ejus loco *Typhaeo* reposuerimus. *Typhoïdes* enim *Harpyjae* ibidem Valerio dicuntur, hoc est, Plutonis filiae, quem dicunt litteratores Typhonem adpellari. Profecto sic optime sententia se habet, alioqui parum sibi constans, & mire caligans. ita delibero, licet mihi non lateat, *Phyneas aves* Senecae in Thyeste Harpyjas nuncupari.

Conlectoque cultu meo ire, &c.] En habitus per urbem incedentis expressus. & contra manentis: *Projectaque veste tamquam exspectarem morantem, in aditu steti.* Sed supra de his pleno modio ad verba cap. XIX. *Et praecincti certe altius eramus.*

Cum testo ignis pleno.] *Testo*, aut *testa*, utroque modo inflectitur, ignem in vicinia petebant. Supra Petronius hoc capite: *Ad reficiendum ignem in vicinia cucurrit.* Ex fragmentis vasculorum fictilium quondam, ut hodie, testa ut plurimum illa. Sic Isaias cap. 30. 14. *Et comminuetur, sicut conteritur lagena figuli contritione pervalida: & non invenietur de fragmentis ejus testa, in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquae de fovea.* Et Ovidius innuit lib. II. Fast. ubi agricolae sacrificium deo Termino parant:

> *Ara fit hic. ignem curva fert rustica testa*
> *Sumtum de tepidis ipsa colona focis.*

Ingestisque super pluribus lignis.] Auctor Moreti:

> ---- *Atque arsura focis imponere ligna*
> *Imperat.*

Praecesserat:

> *Parvulus exusta remanebat stipite fumus.*

Prius enim arida materia, facilique, uti & semper moris fuit, ignem excipiebant. illud est: *Conlocavit illa ignem cassis harundinibus conlectum.*

Tribus nisi potionibus è lege siccatis.] Apud Eubulum Bacchus ipsus legem jubens:

> Τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
> Τοῖς εὖ φρονοῦσι, τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα,
> Ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι, τὸν δὲ δεύτερον
> Ἔρωτος ἡδονῆς τε, τὸν τρίτον δ' ὕπνου,
> Ὃν εἰσπιόντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
> Οἴκαδε βαδίζουσι.

Vertit Florens Christianus:

> *Nam terna tantum temperari pocula*
> *Catis jubebo: Sanitatis gratia*
> *Primum hauriatur, alterum oblectaminis*
> *Et amoris erga, deinde somni tertium.*
> *Ubi istud ebibere, quis pectus sapit,*
> *Domum redibunt.*

Patuit ergo vetuscula sacerdos. Observo equidem ex celebri hocce ternario potionum numero ortum indubie olim, poculum, quod Bacchi diceretur, fuisse *tripodem*, cujus apud Athenaeum plurima memoria est lib. II. &, ni fallor, X. sed plures, puto, hanc mysticam potandi rationem sibi exornandam sumserunt, qua propter manum de tabula, ne videamus, quod longe enim ab ingenio nostro abest, aliorum scrinia compilare. *Siccatis*, sic cap. XCII. *Siccataque avide potado.* Sic & plures veterum loquuti, & Juvenalis dixit, *ubera siccare.*

Ut putares iterum anseres limen intrasse.] Nam, quum primum venerant, ingentem ediderant clangorem, stridoremque. sic paullo ante hoc cap. *Ac veluti rabiosa stridore circumsistunt trepidantem.* Anserum autem proprium est *clangere*, ut docet Columella, ut Festus vero, *gingrire.* ait: *Gingrire, anserum vocis proprium est. Unde genus quoddam tibiarum exiguarum, Gingrinae.* Ita χινίζειν Graeci dicebant de tibia canentibus. Item Arnobius lib. VI. anseribus dedit *gingritus.* Sed auctor Philomelae *gratitare*, unde nostrum *Graznar* videtur fluxisse. Illud autem

tem mirum eſt, quod de anſeribus Aelianus, Philes, & Plutarchus referunt, praecipue ut pateat, quam proclives illi ſint ad gratitandum. Videlicet, quod Taurum montem, ubi ingens aquilarum multitudo eſt, quum ipſi tranſmittunt, ſinguli mordicus lapidem tenent, ne clangorem fundant; parum quippe ſuae taciturnitati aliter fidunt. Itaque, ab aquilis non praeſenſi, tractum illum ſaepenumero transvolant innoxii. En igitur cur Poëtis pluries vocentur *arguti*, *garruli*, &c.

Cap. CXXXVII. *At illa complofis manibus.*] Geſtus omnino eſt *plaudentis*, ut ſupra oſtendimus ad verba cap. XVIII. *Complofis deinde manibus.* quae viſe. Uſurpant quoque cum *afflicti*, & *iracundi*, exemplaque apud Arbitrum non deſunt.

Neſcis, quam magnum flagitium admiſeris.] Veſtigium videtur & aliquod hujuſce flagitii eſſe apud Livium ſupra adductum. Nam, ſi anſeres ſacros nondum de republica bene meritos nefas occidere, poſtea enim, quum patriae cuſtodes haberentur, & ſervatores, jure merito magnum putaretur ſacrilegium, ac teterrimum parricidium.

Occidiſti Priapi delicias, anſerem omnibus matronis acceptiſſimum.] Sacratos hinc Priapo anſeres diſcimus, ipſius in templo diverſari, alique, eorum ſcilicet cura ſacerdoti commiſſa, rationem vero hucuſque nobis ieterpretes invidere. Commodam equidem in praeſentia proferam, dum alia ſeſe obtulerit adpoſitior. Cuſtodibus quibuslibet, & excubiarum praeſidibus, animalia ſenſu acerrima, & excubantia, adjungi, nemo neſcit. Sic janitoribus canes adhibebantur, ut nos multis ſupra pateſecimus. Priapo ergo, qui hortorum vigili cuſtodiae deſtinatus fuit deus, tute vides, ut anſeres conſecrarentur opportune ,de quibus prodidit Plinius cap. 22. lib. x. *Eſt & anſeri vigil cura, Capitolio teſtata defenſo, per id tempus canum ſilentio proditis rebus.* Et Aelianus lib. XII. de Anim. cap. 33. Φυλάττειν δ᾽ ἄρα χηνῶν κύνες ἀχρειότεροι. καὶ τοῦτο τεκμηριοῦνται Ῥωμαῖοι. *Anſeres ad cuſtodiam praeferendi ſunt canibus, quod Romanorum periclitatione conſtat.* Et Cicero item infra laudandus. Iſtud autem commentum noſtrum illis procul dubio adridebit potiſſimum, qui vel labris primoribus liberos in numen illud poëtarum jocos libaverint. Sed, curnam, inquis, ille *matronis acceptiſſimus?* fors propter ipſum Priapum, quem haud perfunctorie ſibi propitium reddere matronae ſtudebant. Aut propter Junonem, quam imprimis colebant feminae, ei nempe animis & corporibus addictae, cui & anſeres utique à primis temporibus fuerant etiam ſacri, ut ex Livio, & Plutarcho ſupra jam vidimus. Speciatim vero de occiſo anſere anum non loqui, nullus ego dubito, niſi id exaggerationis ingenio turbulentae mulierculae detur ſat tempeſtivum.

Ibis in crucem.] Sic loquutus cap. CXII. *qua ratione mortuus iſſet in crucem.* Nec aliter Horatius lib. II. Satyr. *Ibis ſub furcam.* Fori erant indubiè formulae, unde illa Comicis familiaris, *Ire in malam crucem.* quod puto, formularum ſcriptores non tetigere.

Haec ait: & tremulo deduxit vertice canos, &c.] Viſum doctis & verſiculos hoſce, divulſos indubie jam olim ab integra Satyra, & inter rudera veteris monumenti hucuſque haud ſine religione adſervatos, nunc denuo eidem adnectere, & hic ſat inſerere tempeſtiviter, ubi hiantem lacunulam prae ſe MSS. ferebant. Quod etiam nos haud aegre paſſi ſumus. Perſpicui admodum ſunt & elegantes, omniaque habent ad oſtentationem doloris comparandam inprimis neceſſaria, crinium evulſionem, planctus, ſuſpiria, ac denique fletum largum. quibus loca paralleła plura in Arbitro, pariterque ſunt omnibus ſcriptorum in paginis.

Strutbiocamelum reddam.] Hoc eſt, omnium maximum volucrem pendam. Talis ſtruthiocamelus, ut ſupra oſtenſum. prae pondere enim alis ſublevari non poteſt, quod inquit Pauſanias in Boeoticis: Καὶ Ἀρσινόης ἐστὶν ἐν Ἑλικῶνι εἰκὼν, ἣν Πτολεμαῖος ἔγημεν ἀδελφὸς ὤν. ταύτην δὲ Ἀρσινόην στρουθὸς φέρει χαλκῆ τῶν ἀπτήνων. Πτερὰ μὲν γε καὶ αὗται κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλαις φύουσιν, ὑπὸ δὲ βάρους καὶ διὰ μέγεθος οὐχ οἷά τέ ἐστιν ἀνέχειν σφᾶς ἐς τὸν ἀέρα τὰ πτερά. *Et Arſinoës in Helicone eſt imago, quam Ptolemaeus frater uxorem duxit. Arſinoës autem ſtatua aeneo inſidet ſtruthiocamelo ex involucrum genere. Habent hi quidem alas, uti alites ceteri, ſed prae corporis mole bumo ſe in ſublime nequeunt attollere.* Ideo argute, more ſuo, ei Plautus in Perſa II. III. dedit, *volare curriculo.* quod *volitare* haud inconcinne Flavius Vopiſcus dixit Firmo: *Et ſedentem ingentibus ſtrutbionibus vectam eſſe, & quaſi volitaſſe.* quod minus eſt quam volaſſe. *Strutbio*, ergo etiam dicebatur, *paſſer marinus*, & κατ᾽ ἐξοχὴν στρουθὸς Graecis ſimpliciter, & *paſſer* Latinis. Vetus inſcriptio: Aedilitatem Laudabiliter Administravit. Et Diem Felicissimum III. Idus Januar. Natalem Dei Patris Nostri Venatione Passeris, Denis Bestiis, &c.

Non publicum anſerem.] An *publicum*, quia è publico paſtus, ut docet Cicero Oratione pro Roſcio Amerino? *Anſeribus cibaria publice locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut ſignificent, ſi fures venerint.* Sed mihi hic, fateor, aqua haeret; ſumque, ut dicam cum magno vate,

Μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.

Unde possitis & deos emere.] Mens plane ex illis superioribus liquet cap. LXXXVIII. *Mille pondo auri Capitolio promittere solet: & ne quis dubitet pecuniam concupiscere, Jovem quoque peculio exorat.* ac subinde: *Quum omnibus diis hominibusque formosior videatur massa auri*, &c. ad quae loca vide quae notamus.

------ *Securo naviget aura.*] De vulgi ac *fortunae* favore capiendus plane locus, quae frequens allegoria est scriptoribus priscis. Insignis vero ac parilis prorsus Horatii illa Ep. 18. lib. I.

------ *Tu, dum tua navis in alto est,*
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
Uxorem ducat Danaën, ipsumque licebit
Acrisium jubeat credere, quod Danaën.] *Quod Danaën*, scilicet jussi credere. hoc est, nihil auro esse inaccessum. nam
Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo.

Canente Latino Lyricine pariter de Danaë & Acrisio lib. III. Carm. *Ipsum Acrisium*, ἐμφατικῶς.

Carmina componat.] Ergo *partem coronis credendum est, quas ad imperitos deferre gratia solet*, ut supra Arbiter dixit cap. LXXXIII. & nos pluscula ibidem.

------ *Sitque Catone prior.*] Plures Catones inlustres, quos haud importune hic memoraret Petronius. illum autem arbitror prae omnibus magis tempestiviter nunc innuere, de quo hocce elogium Plinius lib. VII. cap. 17, nobis reliquit: *Cato, primus Porciae gentis, tres summas in homine res praestitisse existimatus est, optimus orator, optimus imperator, optimus senator.* & subinde: *Itaque: si proprium Catonis, quater & quadragies caussam dixisse, nec quemquam saepius postulatum, & semper absolutum.*

Jurisconsultus PARET, NON PARET.] Nam Jurisconsulti ex illis plane sunt, qui frigidam efflant uno ore & calidam animam. Ast solennem formulam, in judiciis frequenter usurpari solitam, agnoscunt hic & viri jureconsultissimi, videlicet, *Si paret*, quam & Festus interpretatur. *si inveniatur, si comparet, si adparet.* Nobis est, *si parece, si parreciere*, Graeci εἰ φαίν. Claret ergo Arbitri mens, ac praecipue similis loci conlatione cap. XIV. qui pariter de judicibus capiendus, ut ibi monitum est:

Nonnumquam nimis vendere verba solent.

Videntur enim judicibus jurisconsulti olim fuisse adbibiti, *quibus à Caesare*, inquit Justinianus lib. I. Instit. Tit. 2. *jus respondendi datum est, & quorum sententiae & opiniones eam auctoritatem tenebant, ut judici recedere à responso eorum non liceret, ut est constitutum.* Inprimis ergo & principes illi, quorum hic etiam memoria, Servius & Labeo.

Et, quum digitos pariter extensos porris apioque instrasset.] Polluti quippe erant anseris caede. Expiatio vero potius videtur coquinaria, ad anserisque condimentum pertinere, quam ad ejus sanguinis lustrationem. *Porris* enim *apioque* constitit, quae ex oleribus principem fere in condimentis obtinent locum. *Apium* namque illud est vulgare, & quod ad manum habuit sacerdos, nobis, *peregil*, dictum. De quo sic Plinius lib. XX. cap. 11. *Apio gratia vulgo est, namque rami largis portionibus per jura innatant, & in condimentis peculiarem gratiam habent.* Itaque hic etiam more suo forte Arbiter lusit, quippe ad Satyrici ingenium mire faciunt & lusus similes.

Avellanas nuces.] Ipsarum memoria etiam in Carmine libero:

Nucemve longam, quam vocant Avellanam.

De ipsis quoque sic Macrobius lib. II. Saturn. cap. 14. *Nux haec Avellana, seu Praenestina, quae est eadem, ex arbore est, quae dicitur Corylos.*

Recluso pectore extraxit fortissimum jecur, & inde mihi futura praedixit.] Sic Virgilius lib. IV. Aeneid.

------ *Pecudumque reclusis*
Pectoribus inhians spirantia consulit extra.

Signanter ἡπατοσκοπίᾳ protulit Arbiter, quae princeps species haruspicinae. inquit apud Philostratum Apollonius lib. VIII. τὸ ἧπαρ, ἐν ᾧ φασὶ τὸν τῆς αὐτῶν μαντικῆς εἶναι τρίποδα οἱ δεινοὶ ταῦτα. *Jecur, in quo vaticinii sedem esse, dicunt ejus artis periti.* Consulebant & tota viscera, hepatis autem exploratio potissima erat. Sed ubertim de his juxta ac erudite jam magni viri, inprimis Brissonius lib. I. de Form. Stuckius de sacrif. Gent. & noster Delrius lib. IV. Disquis. Mag. Ἀπαυδιόντα vero, quae hic interpretes nonnulli.

Epulasque etiam lautas.] Nam anseres olim in deliciis valde gulonibus fuere, eorum autem praecipue jecinora. Indicat Athenaeus lib. IX. Plin. lib. X. cap. 22. Martialis lib. XIII. Epig. 58. & alias, Horat. Sat. ult. lib. II. Persius Sat. VI. & plures alii. Alagabalus apud Lampridium insana prodigalitate *canes jecinoribus anserum pavit*, ita, *ut psittacis atque fasianis leones*, & Aristides, difficili in morbo, diutinaque ciborum aversione, nihil paene praeter hepar anserinum edere potuit, ipso testante Ἱερῶν λόγ. δευτ.

Cap. CXXXVIII. *Scorteum fascinum.*] Hoc est, rubrum penem coriaceum, ut Suidas exsertim tradit voce Φαλλοί. Indubie eum in modum effictum membrum illud, ut sic ad veritatem utcumque accederet. Nec aliter Priapi simulacris figurari consuevisse, indicio esse potest toties repetita ejus mentio. Catullus:

Sedet revinctus cum rubenti fascino.

Tibullus:

Soles,

Soles, revinctus sacrum pampino caput,
Ruber sedere cum rubente fascino.

Carmen liberum:

Rubro, Priape, furibus minare mutino.

Et passim alias. Unde dies oritur improbo Martialis Epigrammati lib. XI. 33.

Cur non basio te Philaeni? calva es.
Cur non basio te Philaeni? RUFA es.
Cur non basio te Philaeni? lusca es.
Te qui basiat, hic, Philaeni, fellat.

Rufus & *ruber* idem color, ut prolixe apud A. Gellium disceptatur lib. II. cap. 26. Confecti & ex varia materie varios in usus olim phalli, ex ligno, *ficu* potissimum, qui *ficulnei* saepius adpellati, ex *ebore*, ex *auro*, ex *serico*, & ex *lineo panno*, quibus Lesbiae tribades abutebantur. Item ex *vitro*, qui *Phallovitroboli*, aut *Phallovitrobeli* Capitolino, si mendax scriptura non est, dicuntur. Erant videlicet vitrea pocula in obscoenam pudendi figuram effigiata. Unde Juvenalis Sat. II.

------ *Vitreo bibit ille Priapo.*

Ubi Scholiastes: *In vitreum penem, quos adpellant Drillopotas.* Pocillatorum icunculas, manibus illos Priapos extollentium, Pignorius opere de Servis exhibuit. Ceterum non solum per obscoenitates bibebant, ut ait Plinius; immo ipsas edebant obscoenitates. Placentarum namque genus habuere in deliciis, pudendi quoque virilis speciem omnino referentium, & *siligneì Priapi* vocabantur. Sic Martialis edocet Ep. 69. lib. XIV. Item placentae fuere aliae in muliebria inguina. Sed ohe, nonne satis est impudicitiarum? sat plura, nec vulgaria quidem, addere possemus, ast pudor non finit.

Quod ut oleo, & minuto pipere, atque urticae trito circumdedit semine.] Omnia irritant venerem languentem. Ita qui Aemilii Macri nomine circumfertur de urtica loquens:

Cum vino bibitum venerem semen movet ejus,
Et melius tritae si jungas melque piperque.

Lege *trito*, & ad semen referto, quod & tuetur Petronius, & Ovid. III. de Arte. Idem docet Plinius ubi de urticae semine lib. XXII. cap. 13. *Et lateri medetur cum semine lini, addunt hyssopum, & piperis aliquid.*

Nasturtii succum cum abrotono miscet.] Veneficio contactus Polyaenos, ineptus ad venerem prorsus erat relictus, veraque voluptate omnino fraudatus erat, cui morbo, ut visum est, omne curationis genus à misero juvene adhibitum. Nunc vero ecce quam opportunum medicamen *abrotonum* scilicet cum nasturtio mistum. De abrotono namque Plinius inquit lib. XXI. cap. 21. *Ramo ejus, si subjiciatur pulvino, venerem stimulari, ajunt. efficacissimamque esse herbam contra omnia veneficia, quibus coitus inhibeatur.* Quod Aemilius Macer hypobolimaeus ad verbum mutuatus est:

Haec etiam venerem pulvino subdita tantum
Incitat, & veneris nocuis potata resistit.

Nulliusque adversus nos momenti erit Plinii testimonium, adserentis, *nasturtium venerem inhibere.* nam ibi mens ejus est, generationi officere, si sumatur frequenter. herba quippe natura sua fervida est, desiccansque valde. itaque eadem prorsus ejus ratio est ac rutae, cujus fervens pariter natura. ideoque de ruta ipsa inquit ibidem etiam Plinius lib. XX. cap. 13. *Itemque generationes impediri hoc cibo, ideo pro fluvio genitali datur, & venerem crebro per somnia imaginantibus.* Unde ipse Macer de nasturtio loquens:

------ *Hae re venerem ceu ruta coërcet,*
Siccando semen, fuerit si sumta frequenter.

quae unice Plinium interpretantur. Ast in linimentis longe diversa ratio censetur, praesertim si admistum sit cum aliis nasturtium, quibus quum vim suam calidam praestiterit, frigidis & maleficiatis proderit haud leviter. creberrima namque in re medica sunt ejuscemodi connubia medicamentorum.

Viridis urticae fascem comprehendit.] Apte etiam, ut titillationem veneream excitaret, pruritu scilicet mordacium urticae foliorum. Et additum opportune, *coepit lenta manu caedere.* ita namque major pruritus, ut constat, incenditur. quod & Plinius innuit lib. XXI. cap. 15. *Mirum, sine ullis spinarum aculeis lanuginem ipsam esse noxiam, & tactu tantum leni pruritum.* Nec multum abludit id veteris Lexici: *Aca, & Aciela,* ἀκαλύφη. hoc est, *urtica,* quod ut ferri nimirum acies ulceret.

Quid huic formae habuit Leda simile? quid contra hanc Helene?] Similis illa veteris Poëtae comparatio in feminae pulcerrimae descriptione:

Non Helenae mater, nec par tibi filia Ledae,
Quamvis haec Paridem moverit, illa Jovem.

Ipse Paris dearum lividinantium judex.] Cur videlicet,

Electus Paris arbiter esset eis,
* Ὄφρα καὶ ἀθανάτοισι θεμιστεύωσι νομῆες,
Ut immortalibus etiam redderent jus pastores,

opportune docet Lucianus Θεῶν κρίσ. Alii fere non tangunt. quippe καλός τε αὐτὸς, καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά. *formosus ipsus, & rerum amatoriarum doctus.* Et Dialog. marin. quia φιλόκαλος ὤν, καὶ οὐκ ἂν ἐκεῖνος κρίναι κακῶς. *elegantiae studiosus & ipse quum sit, male judicare non poterit.* Argute autem, qui hic à *litore* primus excogitavit,

* *Coluthus.*

tavit, *lividinantium.* Sic Varro similis Satirae antesignanus Agathone *Virgidemiam* excudit.

Cap. CXXXIX. *Torum frequenti tractatione vexavi, amoris mei quasi quandam imaginem.*] Vexatio isthaec juxta ac Cynicorum nequissima, quorum audiere culcitrae uxores Martial. lib. IV. Ep. 53. & saepe alias. *Amoris mei*, id est, amicae meae, quod Propertio familiare. sic El. 2. lib. III.

At tu stulta deos, tu fingis inania verba:
Forsitan ille alio pectus amore terit.

Alio amore, id est, alia amica: & El. 3. lib. II.

His saltem ut tenear jam finibus, aut, mibi si quis,
Acrius ut moriar, venerit alter amor.

Hoc est, altera amasia. & sic alias. Eleganter etiam Catullus Epig. x. mero quodam Hispanismo.

Varrus me meus ad suos amores
Visum duxerat è foro otiosum.

Plautus sic, & alii.

------ *Prius Inachia Tirynthius ira*, &c.] Solamen sibi quaerit Polyaenos ab exemplis pluribus mortalium, qui pariter prius numina sibi sensere vehementer infensa. & primitus Herculis meminit, cui maxime omnium viventium, fama est, Junonem infensam & inimicam fuisse, quod è pellice Jovis Alcmena natus foret. eaque propter ingentia ille pericula subiit, quae ei perdendo Juno per dolum proposuerat. *Inachia* ergo, id est, Juniona. *Inachia* enim Juno dicta, quod non vulgare est. ab *Inacho* indubie fluvio Argivae Junoni consecrato, ut tradit Pausanias, de eoque fuse Plutarchus, εἰ γνήσιον, de fluminibus. Ita Ἰναχὶς Ἥρη dicitur Nonno initio libri ultimi Dionysiacôn, hoc est, *Argiva*, ut *Inachides mulieres*, & *Inachia fora*, &c. pro Argivis eidem usurpantur.

------ *Onus coeli tulit.*] Quomodo hoc capiendum sit, Apollodorus edocet lib. II. Biblioth. Undecima Herculis aerumna fuit, aurea mala ab Hesperiis reportare. Ast, quum praemonitus à Prometheo foret, ne ad Hesperidum hortos ipse accederet, sed ad ea accipienda Atlantem mitteret, necesse habuit, Atlantis interea subire vices, eique in coelo sustinendo succedere. Itaque laboris illud minime ei Juno, Eurystheusve, primiter imposuere, sed ei ex illo undecimo fuit ortum.

------ *Ante profanam*
Junonem Pelias sensit.] Pelias Neptuni filius ex Tyrone, qui quum primum adultus novercam matris occidit, superque ipsam Junonis aram jugulavit. καὶ καθόλου διετέλει τὴν Ἥραν ἀτιμάζων, ἐστασίασαν δὲ ὕστερον πρὸς ἀλλήλους. *Eamque ob rem nullo unquam honore Junonem adfecisse memoratur, atqui postea inter se discordiam excercere non desierunt*, inquit Apollodorus lib. I. Unde patet, nauci non esse lectionem illam, *profanus.* immo recte illi omnino, qui praeferunt.

------ *Tulit inscius arma Laomedon.*] Laomedon scilicet Trojanorum rex. Ipse valde sibi infensum habuit Neptunum, quapropter cetum cum inundatione in regionem suam immisit, quod, quicquid offendebat in campis, corripiebat. Hercules illud occidit, pacta cum Laomedonte mercede, quam postea non solvit. Quod facinus vindicaturus Hercules, finita jam Jasonis expeditione, ad Troadem adpulit. *Inscius*, ergo Arbiter inquit, nam improvisus & inopinatus Hercules adfuit Ilio tunc expugnando. Ejus mentem patefacit Diodorus lib. IV. Λαομέδων δὲ, ἀπροσδοκήτου τῆς παρουσίας τῶν πολεμίων γεγενημένης, δύναμιν ἀξιόλογον συναγαγεῖν ἐξεκλείσθη διὰ τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν· ἀθροίσας δὲ ὅσους ἠδύνατο, μετὰ τούτων ἦλθεν εἰς τὰς ναῦς. *Interim Laomedon inexspectato hostis adventu perculsus, dum justum exercitum nequit, quas per angustias temporis potest copias, tumultuario conligit, easque adversus classem educit*, &c. Apollodorus item fuse narrat lib. II.

------ *Gemini satiavit numinis iram Telephus.*] *Gemini numinis*, Minervae interpretor, qua artium omnium, qua bellorum, deae. *Telephus* Herculis filius fuit, quem ex Auge suscepit. Eum odio Minerva habuit, quod in ejus templo à matre fuisset expositus, eaque propter vi pestilentiae ingenti suam adfecit regionem, quousque Aleus pueri avus eum in Parthenium montem deferendum exponendumque dedit, ubi est à cerva nutritus, exinque *Telephus* vocitatus. Apollodorus etiam tradit lib. II.

Satiavit.] Pariter ut Ovidius usurpavit lib. VI. Transform. ubi Latonam Niobe indignabunda adfatur:

Pascere crudelis nostro, Latona, dolore,
Pascere, ait; satiaque meo tua pectora luctu,
Corque ferum satia.

------ *Et regnum Neptuni pavit Ulyxes.*] Plene Homerus in Odyssea, decantatumque satis in scholis Grammaticulorum.

Me quoque per terras, per cani Nereos aequor,
Hellespontiaci sequitur gravis ira Priapi.] Ex pluribus enim iocis (autumo & alias nos dixisse) superstitiosam nimis Petronii religionem licet observare. quo & versuum horumce sententia omnino referenda est. Vehementer Priapi numen, ille fecit, sibi iratum Encolpium exinde agnoscere, ex quo mysteriis ejus profanus interfuit, turbavitque. Id ergo, quippe *inexpiabile scelus* admiserat, illi Quartilla minatur cap. XVII. *Non enim impune quisquam, quod non licuit, adspexit.* Hujus postea facinoris non semel aut iterum poenas luit, sed passim. Eventuum enim, quos memoria suggeret, indicium faciemus. Capite XCV. Licae verba sunt: *Videbatur mibi*

mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quaeris, scito à me in navem tuam esse perductum. Postidea bis à Circes congressu, & fors haud semel à pueri, discessit sine voluptate. Quo etiam & indubie facit illud cap. sequenti. *Nec se rejiciebat à blanditiis doctissimus puer, sed me numen inimicum ibi quoque invenit.* Ea propter sibi conscius Encolpius, sive Polyaenos, numinis genium lenire saepe conatur. cap. CXXXI. Inquit, nam ibi distichon hocce inserendum esse, recte censuerunt olim viri eruditi:

...... Tu rustice custos

Huc ades, & nervis tente Priape fave.

Pluribus autem versibus cap. CXXXVIII.

Nympharum Bacchique comes, &c.

Et tandem in praesentia exclamat:

Me quoque per terras, &c.

Hellespontiaci Priapi.] Sic Virgilius lib. IV. Georgicor.

Hellespontiaci servet tutela Priapi.

Ubi Servius: *Hic autem Priapus fuit de Lampsaco civitate Hellesponti, de qua pulsus propter virilis membri magnitudinem, post in Deorum numerum receptus, meruit numen esse hortorum.* Strabo autem lib. XIII. urbem maritimam cum portu in Hellesponto memorat, *Priapum* nomine, quod à Priapo habuit, qui ibi colitur.

Te noxam meruisse.] Viri docti jam olim de *noxa* ac *noxia* differtarunt. Id autem certius hic proferre possumus, *noxiam* peccatum esse, *noxam* poenam peccati. Cornelius Fronto disertim: *Noxia est culpa, id est, peccatum, noxa poena.* Festus latiusculе. Ita & hic Petronius plane. Symmachus item lib. I, Ep. 49. *Ne NOXAM MERUISSE videatur.* Sic item Ep. 59. Sic & plures alii.

Chrysis intervenit, amplexuque effusissimo me invasit.] Amabat namque illum, quae prius oderat cap. CXXXVIII. *Chrysis, quae priorem fortunam tuam oderat*, &c. & pluribus anterius cap. CXXVI. *Nolo, inquit, tibi tam valde placeas*, &c. Adulterum enim dominae deperire, saepius ancillis contigit. Elegans est hujus argumenti Aristaeneti epistola lib. II. cujus principium. Θεράπαινά τις παιδίσκη τῷ μοιχῷ τῆς δεσποίνης ἐράσθη.

Tu desiderium meum.] Cicero ad uxorem lib. XIV. Ep. 2. *Hem mea lux, meum desiderium.* & iterum, epistolae clausula, uxorem & filios adloquens: *Valete mea desideria, valete.* Sed de his copiosa aliis jam messis.

Numquam finies hunc ignem, nisi sanguine extinxeris.] Haud abludunt versus illi limatissimi Valerii aeditui:

Quid faculam praefers Phileros, qua nil opus nobis?

Ibimus; hic lucet pectore flamma satis.

Istam non potis est vis saeva exstinguere venti,

Aut imber coeli candidus praecipitans.

At contra hunc ignem veneris, si non Venus ipsa,

Nulla est, quae possit, vis alia opprimere.

In Arbitri vero verbis summa latet nequitia, frequentiori namque coïtu sanguis emittitur, cujus ratio manifestaria ex medicorum filiis, didicique ex Avicenna jam olim. purus putusque sanguis semen est in testiculis dealbatus, constatque plane, in creberrimo coïtu dealbari non posse. Quae haud dubio sententia Juvenalis est Sat. I.

Partes quisque suas ad mensuram inguinis haeres

Accipiat, sane mercedem sanguinis. ......

Unus ex novitiis servulis.] Crotone scilicet habitis, qui nequicquam erant conscii mimicae simulationis, ac technarum. Sic & loquutus Cicero in Pisonem: *Nemo queritur, Syrum nescio quem de grege novitiorum factum esse consulem.*

Cap. CXL. *Quae multas saepe haereditates officio aetatis extorserat.*] Innuit Philumenem ex illis fuisse,

...... Quae testamenta merentur

Noctibus.

ut ait Juvenalis Sat. I. *Officium* autem verbum est nequam, quod satis jam ex Seneca Patre notum lib. IV. Contr. Pari autem notione, atque hic Arbiter, prius usus Ovidius lib. III. Amor. El. 7.

At nuper bis flava Chio, ter candida Pitho,

Ter Libas officio continuata meo est.

Quod autem *officium* hocce, exsertim prodidit Etruscus Maximianus:

Carnis ad officium carnea membra placent.

Et floris exstincti.] Simili prorsus figura Vespruscius Spurina Poëta vetustus & elegans dixit *tepidum florem* Ode I. de Contemtu seculi:

Soli qui sapientiae,

Post florem tepidum, nec stabilem gradum

Aetatis, senium dicat.

Sic nos, *en la flor de su edad.* Sic & Appulejus in Apologia:

Aetatis florem floribus ut decores.

Ad Pygiciaca sacra.] A *pyga* indubie, quae cauda salax antiquis erat, unde & nuptum nostrum vocabulum deductum. Sic & impudicis numinibus *sacra* fieri olim solita, vidimus supra, quum de opertaneis Priapi sacris loquuti sumus; produximusque sat adpositum Epigramma illud:

Quum sacrum fieret deo salaci,

Conducta est pretio puella parvo,

Communis satis omnibus futura, &c.

Lumborumque solutorum.] Hoc est, elumbem, parumque jam rei venereae idoneum. libidinis namque sedes lumbi sunt, & ab ipsa libidine denominatos, crediderunt non contemnendi Grammatici. Pariter usurpavit Persius Sat. I.

...... Quum carmina lumbum

Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.

Ubi

Ubi Scholiaſtes: *Dicitur enim libido lumbis immorari.* Idem prorſus ſenſerunt Graeci. apud Lucianum in Aſino inquit Palaeſtra: Ὀσφῦς ἡμῖν ὑγρῶς ἐπικινεῖ). μακάριος ὅστις ἐνταῦθα ἐνεβάψατο. *Lumbis meis paullum humoris ſuperabundat, ex quo, beatus erit, ſi quis paullulum deguſtarit.* & iterum ibidem, & ſaepe alias. Unde quaeſtio illa Varronis περὶ ἐξαγωγῆς luce jam claret meridiana: *Quam ſympathiam lumbi ad oculos haberent.* Nam Ariſtoteles Problem. 2. Sect. 4. quod eſt, Διὰ τί τῶν πλεῖστα ἀφροδισίοις χρωμένων ἐπιδηλότατα συνδίδωσι τὰ ὄμματα καὶ τὰ ἰσχία; *Cur iis, qui rem veneream immodice agunt, oculi & clunes manifeſte ſubſideant,* inquit: ὅτι ἡ μεγάλην ἔχουσι τὰ ὄμματα τὴν δύναμιν, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν περὶ γένεσιν, &c. *Oculos vero, & locum his proximum, vim ad procreationem maximam obtinere,* &c. quae huc mirifice faciunt. Sic & lib. II. de Generat. Animal. cap. 7. Ἅτε γὰρ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τόπος σπερματικώτατος τῶν περὶ τὴν κεφαλήν ἐστι. δηλοῖ δ' ἐν μὲν ταῖς ὁμιλίαις μετασχηματιζόμενος ἐπιδήλως μόνος. καὶ τοῖς χρωμένοις πλεῖστον ἀφροδισίοις, ἐνδίδοασι τὰ ὄμματα φανερῶς. *Sedes enim oculorum maxime omnium locorum capitis ſeminalis eſt. Quod patet, quum ſola ipſa per coitum venereum manifeſte immutentur, & uſu immodico rei venereae oculi aperte langueant, & ſubſideant.*

Ut ſederet ſupra commendatam bonitatem.] De hacce Elephantidos tabella ſupra jam ad verba cap. XXIV. *Equum cinaedus mutavit*, quae hic haud importune memoranda. Referendum item, *ſupra commendatam bonitatem*, ſcilicet ad veneris illam, quam Eumolpus ſimulaverat, inepitudinem.

Coraci autem imperavit, ut lectum, in quo ipſe jacebat, ſubiret.] Pariſſimus locus cap. XCVII. unde & nunc recipit clarorem Petronius: *Imperavi Gitoni, ut raptim grabatum ſubiret, annecteretque pedes & manus inſtitis, quibus ſponda culcitam ferebat: ac, ſicut olim Ulyſſes pro ariete adhaeſiſſet, extentus infra grabatum ſcrutantium eluderet manus.* Sub lectum ergo ingreditur Corax *quadrupes*, ut dixit de Nerone Tranquillus.

Ad effectum ſpectaret.] Parilis τῷ *effectus* apud Martialem uſus lib. II. Ep. 82.

Ergo ſine effectu prurit uterque labor.

Ut ſpiſſaret officium.] Non Venerium, ut perperam hic interpretes accipiunt, & alias alii. Motus quippe Coracis officium eſt, quod ſpiſſandum, nam prius ille lente ſenem commovebat, parique motus lentitudine puella eundem reciprobat. Acute ideo Scioppius *lente*, non *lento parebat imperio*, in Symbolis, & in libro meo, ſcripſit. ni ſors *lento* adverbialiter poſitum ſit, ut *vario*, *manifeſto*, *dubio*, &c.

Sic inter mercenarium amicamque poſitus ſenex.] Injurius hic valde in Eumolpum nuperus interpres, qui medius quippe inter puellam & Coraca, cum illo confundit Auſonii Epigr. 112. --- *qui facit, & patitur.* quum nihil adeo in re ſimili excogitari poſſit diverſum. Mire autem Epigramma illud *triplicem* illam Suetonii *connexionem*, cujus ſpectaculo delectabatur Tiberius, inluſtrat ac exprimit. vid. ejus vit. cap. 43.

Veluti oſcillatione ludebat.] Nota jam res, *oſcillum*, & *oſcillatio*, & quam apte dictum de ſene hinc inde ab amica mercenarioque motu reciprocante pulſo. Luſus originationem Hyginus Fabula 131. tradit, & iterum Aſtronomicis in Arctophylace, paucis immutatis. Philargyrus potiſſimum ad Oſcos trahit in Georg. Virg. At Bulengerus latius perſequitur Theatro ſuo, exprimitque, ni fallor, icunculis in Arte Gymnaſtica.

Sororis ſuae automata.] Plane adluſio eſt ad illa pegmata, quae machinamentis occultis attollebantur, & deprimebantur, de quibus nos ſupra. Id autem ut puellae hic penitus conveniat, oſtendere haud neceſſum, nec aliter cum doctis nugari.

Doctiſſimus puer] *Doctus*, dictum de nequitiarum peritia. Sic de aeque improba puella vetus quidam Epigrammatarius:

Hic jacet exutis Dionyſia flebilis annis;
Extremum tenui quae pede rupit iter.
Cujus in octavo laſcivia ſurgere meſſe
Coeperat, & dulces fingere nequitias.
*Quod ſi longa * tuae manſiſſent tempora vitae,*
DOCTIOR in terris nulla puella foret.

Lege *ſuae*, nam marmor ibi de illa loquitur. Hinc jam patet *docto* epitheton adpoſitiſſium *archimimo* in Senecae fragmento apud D. Auguſtinum de Civit. Dei lib. VI. cap. 10. & fruſtra eſſe, qui emendare ſatagunt. Claret itidem alius Petroniani loci improbitas cap. CV. ubi de Lycae ſermo ex inguinibus, tanquam ex ungue leonem, pernoſcente Encolpium: *Quum homo prudentiſſimus, confuſis omnibus corporis indiciorumque lineamentis, ad unicum fugitivi argumentum tam DOCTE pervenit.* Sic eleganter Catullus Carm. 12. *diſertus* uſurpavit:

----- Eſt enim leporum
DISERTUS puer, ac facetiarum.

Quod de nequam moribus pueri procul dubio capiendum, uti Martialis illud lib. XI. Ep. 20.

Quaeris, cur nolim te ducere, Galla? DISERTA es:
Saepe ſoloeciſmum mentula noſtra facit.

Dii majores ſunt.] Θεοὶ μεγάλοι, & qui *dii majorum gentium* dicti, Enniano diſticho comprehenſi: *Juno, Veſta*, &c. inter quos & *Mercurius* recenſitus, nominatimque & hic Petronio memoratus. Principes enim illi dei olim habiti, *Conſuleſque* cum Jove, ac *Conlegae*, dicti, uti notatum Marciano Felici, D. Auguſtino, & aliis.

Con-

Contra, *dii minores*, *dii minuti* nominantur Plauto in Casina II. v.

Me restituerunt in integrum.] Supra loci hujusce meminimus ad verba cap. CXXXI. *Ecquid bodie totus venisti ?* Mutilatus esse censebatur Polyaenos parte, *quam manus irata praeciderat*, hoc est, cujus usum ademerat sagae nequitia. Eam autem quum jam Mercurius ei, diique majores, reddidissent, id est, ejus usuram, jure merito in integrum nunc adserit esse restitutum.

Mercurius enim, qui animas ducere, & reducere solet.] Complexus duo haec Mercurii munia etiam Lucianus Deorum dialog. Ὑπόπτερός τ' ἐστὶ, καὶ ῥάβδον τινὰ πεποίηκε θαυμασίαν τὴν δύναμιν, ᾗ ψυχαγωγεῖ, καὶ κατάγει τοὺς νεκρούς. *Alatus autem quoque est, ac virgam quandam adparavit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas evocat, & deducit mortuos.* Prudentius quoque lib. I. contra Symmachum:

Nec non Thessalicae doctissimus ille magiae
Traditur exstinctas, sumtae moderamine virgae,
In lucem revocasse animas, Cocytia lethi
Jura resignasse, sursum revolantibus umbris.
Ast alias damnasse neci, penitusque latenti
Immersisse Chao.

Ceterum longe aliud est, quod nos hic quaerimus, ubinam scilicet munere fungeretur animas revehendi satelles Orci, quum illuc duceret, unde negant videlicet redire quemquam ? Nam illud nequicquam sufficit, quod de Protesilao fabulator reliquit scriptum Hyginus Fab. 80. *Uxor Laodamia Acasti filia, quum audisset Protesilaum perisse, flens petit à diis, ut sibi cum eo tres horas conloqui liceret, quo impetrato, à Mercurio reductus, tres horas cum eo conlocuta est. Quod iterum quum obisset Protesilaus, dolorem pati non potuit Laodamia.* Unde Papinius in Genethliaco Lucani dixit:

—— *Solet hoc patere limen*
Ad nuptas redeuntibus maritis.

Tres vero, Alcestim, Thesëum, & Ulyssem, quos in de Luctu addit Lucianus, Mercurius non reduxit. Praeterquam quod id genus exempla,

Quando haec rara avis est,

negotium non conficiunt. Aliud ergo necessario quaestiunculae effugium requirendum est. Ego autem non effugium proferam, sed rectam ejus solutionem; hoc est, hacce in re ipsummet antiquorum arbitrium. Insigne olim exstitit Pythagoreorum dogma illud adserentium, animarum omnino esse μετεμψύχωσιν. Hac enim ratione migrare animae in alia corpora credebantur. Anima scilicet, defuncto jam homine, ibat in infernum, usque dum poenis purgaretur. postea vero ad Elysium transmissa, per multa saecula ibidem detinebatur, donec à Deo, constituto annorum curriculo perfecto, lethaeisque potatis subinde aquis, omnium praeteritorum prorsus oblita, novum jam informare corpus adpeteret. Non tamen, omnibus alia corpora deberi, arbitrabantur; sed nonnullis tantum; neque iis fortuito, sed fato. Latius omnia haec Anchises apud Virgilium exponit summa elegantia VI. lib. Aeneid. hisce verbis:

—— *Animae, quibus altera fato*
Corpora debentur.

Per plures versus. Animas ergo ex tenebris in lucem istam evasuras, reversurasque denuo ad corpora, Mercurius ab Orco reducere existimabatur. quae mens indubie ejusdem poëtae principis est, quum subdit:

Has omnes, ubi mille rotam volvere per annos,
Lethaeum ad fluvium Deus evocat agmine magno,
Scilicet immemores supera ut convexa revisant,
Rursus & incipiant in corpora velle reverti.

Sic Servio placuit, quo trahit & illud IV. Aeneid.

—— *Animas ille evocat Orco*
Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit.

Adstruxere itidem animarum reditum illum & Mathematici plures, quorum Varro meminit, retulitque in de Civit. Dei XXII. cap. 28. S. Augustinus in hunc modum: *Genethliaci quidam scripserunt, esse in renascendis hominibus, quam adpellant* παλιγγενεσίαν *Graeci. Hanc scripserunt confici in annis numero quadringentis quadraginta, ut idem corpus, & eadem anima, quae fuerant conjuncta in homine, aliquando eandem rursus redeant in conjunctionem.* Eadem fuit & Chrysippi philosophi sententia, adtestante Lactantio lib. VII. Divin. Instit. cap. 23.

Me gratiosiorem esse, quam Protesilaum.] Quippe jam nervos suos receperat Encolpius. Hocce ex Martiale unice elucidandum lib. I. Ep. 36.

Tamquam conjugibus suis mariti
Non possunt sine mentula placere.

Laodamiae autem placuit adeo Protesilaus, ut, absentivus quum esset, ab imaginis ejus cereae complexibus sibi non temperarit, nec, quum mortuus, quin à diis peteret, ut diem unum, (Luciano auctore) vel tres horas (Hygino) reviviseeret; ipsoque frui sibi liceret. Huc & mirifice facit illud Arbitri de matrona Ephesina cap. CXI. *Deinde, ut & corpus jacentis conspexit, & lacrymas consideravit, faciemque unguibus sectam; ratus scilicet, quod erat, desiderium exstincti non posse feminam pati*, &c.

Deorum beneficia.] Dixerat namque prius: *Dii majores sunt, qui me restituerunt in integrum*, &c.

 Tra-

Tractat.] Impudice. Sic verbum obscoeni scriptores usurpant. Carmen Ithyphallicum:

At non longa satis, non stat bene mentula crassa,
Et, quam si tractes, crescere posse putes.

Socrates deorum, hominumque judicio sapientissimus.] Sic jam olim locum suppleveram ex Apollinis illo nemini ignoto oraculo, quod & Vitruvius initio lib. III. refert paribus verbis. Sic postea & Bourdelotius edidit. Parisiana autem editio habet, *vere sapientissimus.*

Quod numquam neque in tabernam conspexerat, nec ullius turbae frequentioris concilio, &c.] Ne facellis pecunia sonantibus, pro hamis à levatoribus, & planis in turbam injectis, ut pisciculus inescaretur; quod frequenter furibus contingebat, ut docet paullo post Arbiter, totiusque fragmenti hujusce sententia mire sic sibi constat, & cohaeret. Furacissimum natura sua Socratem memorant monumenta veterum, omniumque viventium impurissimum caput. Diogenes, Cicero de Fato, Alexander Aphrod. περὶ εἱμαρμένης, Aristophanes Nebulis, & alias, plures alii. at ille naturae vitia rationis ac virtutis norma correxit, ut nunc etiam ex Arbitro edifcimus, mireque id verbum, *crediderat*, exprimit.

Unde plani autem, unde levatores, &c.] *Plani* hic & *levatores* impostores sunt illi, qui, haud aliter ac piscatores: hamis videlicet eam imponentes escam, quam sciunt adpetituros esse pisciculos, in turbam sonantes aere facellos projiciebant ad inescandos fures. Ea utitur similitudine Arbiter, ut astum illorum ostendat: *Sicut muta animalia cibo inescantur*, &c. Apte enim illi *plani* vocantur, hoc est, fallaces. nam Festus inquit: Ἄλην *Graeci* τὸν πλάνον, *id est, fallentem, adpellant.* & Glossarium Vetus MS. *Implanavit, seduxit; Implanat, seducit.* Nec illud Acronis abludit: *Planus nomen est hominis, qui solebat multos sic fallere, in quorum vehicula voluisset tolli, ut fingeret, se crus fregisse.* Pariter & *levatores* dicebantur, uti ex Arbitro liquet, quod & veteres Glossae videntur adnuere: *Planare, Levare.* inquit, *viverent*, id est, victum quaererent, qui purus purus Hispanismus est, *de esso viven.*

Muta animalia.] Pisces. Lucanus,

Mutas squamigerûm pecudes,

vocavit, & passim omnes Latinae locutionis magistri. Eumelus, sive Aretinus est, Titanomachiae scriptor, pisces sic ἔλλοπας adpellavit; alii ἔλλοπας, ab aliis autem aliter atque aliter dicti, puta ἀναύδοι, ἄφθογγοι, ἀφώνητοι, λιπόφθογγοι, &c.

Cap. CXLI. *Apud quasdam gentes scimus adhuc legem servari, ut à propinquis suis consumantur defuncti.*] Anthropophagi plures. Sidones parentibus ipsis non pepercere. Zenobius: Οἱ Σιδόνες τοὺς γονεῖς ἐσθίουσι, χωρὶς τῆς κεφαλῆς, τὴν δὲ κεφαλὴν χρυσοῦσι. *Sidones parentes devorant, excepto, quod inaurare solent, capite.* Alii regum tantummodo capita inaurabant, alii pro poculis habebant. Vide autem, ut Arbitro additum scite, *à propinquis suis.* Sed de his non plura.

Quibus animis devoverunt spiritum meum.] Exsecraverunt, & diris imprecationibus vitam meam profecuti sunt. Sic Naso in Ibin:

Nunc, quo Battiades inimicum devovet Ibin,
Hoc ego devoveo teque tuosque modo.

Spiritus pro vita, saepe scriptores boni, uti alibi dicimus, usurparunt. Recte habet interpretatio, nam captatores illi, qui testamento Eumolpi legata habebant, avide discessum ejus exoptabant.

Excaecabat ingens fama oculos, &c.] Fama divitiarum Eumolpi. Caeci namque avari prorsus efficiuntur, ubi avida eos pecuniae cupiditas invasit. Supra hoc latiuscule patefecimus ad verba fragmenticuli cap. LXXXII. *Sed omnes opertis oculis bona sua computant.* quae vide.

Viscera.] Id est, membra, uti saepe prisci. Cicer. Tuscul. II. *Spartae vero pueri ad aram sic verberibus accipiuntur, ut multus è visceribus sanguis exeat.* Solinus cap. 22. *Esse illic & Panotiorum gentem, quorum aures adeo in effusam magnitudinem dilatentur, ut viscerum illis reliqua contegant: nec amiculum aliud sit, quam ut membra membranis aurium vestiant.* Iterum cap. 25. *Regionem partim tenent barbari, quibus per artifices plagarum figuras jam inde à pueris variae animalium effigies incorporantur, inscriptisque visceribus, hominis incremento pigmenti notae crescunt.* Et Seneca in Thyeste Act. 4. Sic Beatus Eugenius, Episcopus Toletanus, & pius Poëta, in Crapulam:

Propense stomachum qui farcit dape ciborum,
Viscera crassa vehit, sed macra corda gerit.
Decrescit sensu, grandescit corporis auctu,
Carnea fit moles membra caduca ferens.

Et alibi de morte loquens:

Omnia vitali privantur viscera motu,
Clauduntur oculi, garrula lingua tacet.

Quod autem Eumolpus paullo ante praemiserat, neutiquam hic nos sinit ambigere: *Omnes, qui in testamento meo legata habent, praeter libertos meos, hac conditione percipient, quae dedi, si CORPUS MEUM IN PARTES CONCIDERINT, & astante populo comederint.*

Sed centies sestertium comesse.] Quod quum antiquitus insolitum non foret, solatium quoque delusis captatoribus esset tempestivum; *multorum* quippe *bonorum*, scilicet largitorum, veluti *pensatio* sic fieret. nam ut Juvenalis insectatur Sat. I.

—— *Una comedunt patrimonia mensa.*

Et plura congerunt, qui de luxu Romanorum

rum memoriae eruditas lucubrationes prodiderunt.

Quod aliqua inveniemus blandimenta, quibus saporem mutemus.] Clemens Alexandrinus lib. II. Paedagogi cap. I. postquam varia recensuit piscium & avium genera, subdit: Ταῦτα τοῖς ἡδύσμασιν ἐξαλλάσσοντες οἱ γαστρίμαργοι τοῖς ὄψοις ἐπικεχήνασιν. *Haec condimentis immutantes, ii, qui sunt gulae dediti, obsoniis inhiant.* & subinde pluribus. Hujusce artis insignis apud Graecos *Mithaecus* fuit, ut retulit Maximus Tyrius Dissert. VI. uti apud Romanus *Apicius*, ut Plinius, & alii; exstatque, si verum est, adhuc ejus gulae ingeniosum specimen.

Et stomacho conciliatur averso.] Pulcherrime Arnobius, quum lib. VII. quaerit ab gentibus, an Dii sui *aversionibus stomachorum laborant? & ad expellenda fastidia saporum varietas quaeritur*, &c. Aversionem, illam stomachi ἀπεψίαν Galenus vocat VIII. de composit. medicament. cap. 3.

Saguntini, &c.] Longa Sagunti obsidio fuit, unde omnium rerum inopiam oboriri necessum erat, ut ait Livius lib. XXI. cap. II. Cum Arbitro autem D. Augustinus lib. III. de Civit. Dei cap. 20. *Primo fame contabuit, nam etiam suorum cadaveribus à nonnullis pasta perbibetur.* Inde in proverbium venit *Saguntina fames.* de quo consulendi Adagiographi.

Petavii.] Forte legendum, *Petavonii*, ab urbe Petavonio Hispaniae Tarraconensis, teste Antonino, Πεταόνιοι Ptolemaeo lib. II. Geograph. cap. 6. quos cum Saguntinis conjunxisse, valde enim verosimile est, quum utrique Hispanici populi sint, & animi virtute ac robore etiam pares. Haud infelicem equidem judico emendationem istam, quum *Petaviorum* sedes nusquam gentium compareant, nisi Plato conlocet in sua Republica, aut in Utopia Martyr Thomas Morus. *Petovium* autem oppidum prisca marmora exhibent apud Gruterum pag. 608. 5. & alib. vide & Ortelii Thesaurum voce *Petovio.* Eorum autem, qui *Petillini* scribunt, haud est parvi habenda emendatio.

Quum esset Numantia à Scipione capta.] A Scipione nempe Africano minore, qui sic nuncupatus ad discrimen Scipionis Africani avi sui. Minor ergo Scipio tertio bello Punico tandem magnam Carthaginem incendit, evertitque penitus, quum prius secundo Punico bello concussisset avus. Adposite ergo Florus Bello Numantino lib. II. *Ceterum duce Scipione Carthaginis incendiis ad excidia urbium imbuto, tandem etiam in ultionem excanduit.* In ultionem scilicet ignominiarum, quibus Numantini adfecerant Romanos.

Semesa in sinu corpora.] Fuse Appianus in Hispanicis narrat extremas Numantinorum aerumnas, rabiosamque famem. Signanter vero ad Arbitri inlustrationem faciunt illa Valerii Maximi: *Quapropter capta jam urbe, complures inventi sunt, artus & membra trucidatorum corporum sinu suo gestantes.*

Massilienses, quotiens pestilentia laborabant, &c.] Fragmentum hocce, quod à Petronio habuisse, Servius disertim prodidit ad illud III. Aeneid. *Auri sacra fames*, veluti genuinum discerpti corporis frustulum, admisimus nunc in calce reliquorum superstitum. nec aliter viris doctis jam visum. Morem autem illum alii scriptores prisci retulerunt.

Verbenis.] Herba est *verbena* in lustrationibus adhiberi solita, quapropter ab Appulejo, ni fallor, *lustrago*, vocatur. Hoc enim lustrale sacrificium est, quod & *amburbale*, & *amburblum* dicebatur, quum urbes lustrarentur. Ideo verbena Graecis olim nobili adpellatione insignita, quae nempe erat ἱεροβοτάνη conjunctim, sive divulse ἱερὰ βοτάνη, ut vocatur Dioscoridi, hoc est, *herba sacra.* Abusive tamen verbenae adpellabantur omnes herbae sacratae, unde nonnulli volunt ideo dictas esse *verbenas*, quasi *herbenas.* Sed de his toto flumine viri jam docti.

Et vestibus sacris.] Bene qui de *infulis* capiunt, quippe quae, juxta ac sacerdotum, exstiterint hostiarum quoque ornamentum olim. Festus: *Infulae sunt filamenta lanea, quibus sacerdotes, & hostiae, templaque velabantur.* Plane & illa erat victima lustralis.

Circumducebatur per totam civitatem.] Sic factum in urbium lustrationibus, sacrumque ideo *amburbium* vocatum, Servio doctore, quod urbem scilicet circuiret, & ambiret hostia. Exsertim Appulejus initio lib. III. *Tandem pererratis plateis omnibus, & in modum eorum, qui lustralibus piamentis minas portentorum hostiis circumforaneis expiant, CIRCUMDUCTUS angulatim forum, ejusque tribunal adsistuor.*

Cum execrationibus.] Unde *anathema* à Graecis sacri illi homines dicebantur, quo & D. Paullut adlusit, quum scripsit ad Romanos, *se optare anathema esse.*

Plaudite.

N E R O

Ad Judices, postquam canere desisset:

OMNIA, QUAE FACIENDA, EQUIDEM FECI; SED EVENTUS EST IN MANU FORTUNAE.

Arriani Epictetus.

ὍΤΑΝ ἀγωνιῶντα ἴδω ἄνθρωπον, λέγω, οὗτος τί ποτε θέλει; εἰ μὴ τῶν οὐκ ἐφ' αὐτῷ τι ἤθελε, πῶς ἂν ἔτι ἠγωνία; διὰ τοῦτο καὶ ὁ κιθαρῳδὸς μόνος μὲν ᾄδων, οὐκ ἀγωνιᾷ· εἰς θέατρον δ' εἰσερχόμενος, κἂν λίαν εὔφωνος ᾖ, καὶ καλῶς κιθαρίζῃ. οὐ γὰρ ᾆσαι μόνον θέλει καλῶς, ἀλλὰ καὶ εὐδοκιμῆσαι. τοῦτο δ' οὐκέτι ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ.

Quum aliquem angi video, dico: Quid iste sibi vult? Nisi aliquid earum rerum, quae penes ipsum non sunt, vellet, num angeretur? Qua propter CITHAROEDUS, etiam quum solus cantat, non angitur: sed theatrum ingressus, licet admodum vocalis sit, & citharam bene pulset, tum vero angitur. Neque enim tantum bene cantare vult, sed laudari etiam: id quod jam penes ipsum non est.

DIS-

DISSERTATIONES ET PRAEFATIONES VARIAE, DE VITA ET SCRIPTIS TITI PETRONII ARBITRI.

D. JOAN. LISTHIO, SECRETARIO ET CONSILIARIO CAESAREAE MAJESTATIS, AMICO VETERI SUO

JOAN. SAMBUCUS PAN.

SYLVULAM hanc Satyricam, eruditam, & variam, adeoque ob fictas narratiunculas, nec vulgaria imitationis poeticae quaedam exempla, insignem, restitutam, ac paene integram ad te mitto. Nam cum ante annos XLV. de unico exemplari manuscripto Lutetiae impressa esset, & nulla linea sine mendis, aut aliquo defectu legeretur: hortatu Pulmani, viri doctissimi, qui aliquot Hadriani Junii, (quem honoris & amicitiae causa, eruditionisque, nomino) observationes, atque etiam suas mihi ostenderat, cum vetusto meo codice diligenter contuli, integras paginas addidi, loca praeter alios plus quam quinquaginta restitui, ut nihil ad sensum, & auctoris probitatem in his reliquis lector sit requisiturus. Hanc opellam tibi vovi, meque, ut facis, redamare ne desinas. Viennae, 1564. in festo Martini.

PETRONII ARBITRI VITA.

PEtronii Arbitri vitam describere in tanta temporum obscuritate perdifficile est. Ne tamen nihil dicamus, Petroniam gentem Romae inlustrem invenio. Nam Petronius Volusianus consul fuit imperante Gallieno, anno Christi 262. Eodem aut paullo ante tempore floruisse nostrum non dubito. Nam ex hoc fragmento satis apparet reip. Rom. à Christianis principibus nullam dum factam fuisse mutationem. Meminit *crucis* & etiam *judicum ex equestri ordine* sumptorum; ridet & *formulas judiciorum*. Deinde testimonia ex eo proferunt Terentianus & Macrobius. Illum ego cum Gyraldo Cypriani; hunc Prudentii facio aequalem. Aliorum autem argumenta refellere non est locus. *Disertum* vocat Petronium Maurus; nam & ex libello hoc videtur versatus in declamationibus; posteaque se contulisse ad hoc Satyricum

 scri-

ſcribendi genus, Lucianum, ſeu potius Lucium Apuleium imitatus. Nam & *Lucianae improbitatis*, & *Pſyches* (de qua Apuleius) meminit. Scripſiſſe etiam de Maſſilienſibus, ait Servius; & his verſiculis indicat Sidonius:

—— *Et Maſſilienſium per hortos*
Sacri ſtipitis Arbiter colonum,
Helleſpontiaco parem Priapo.

Quibus iocis confirmari videtur vulgi opinio, hunc Maſſilienſem exiſtimantis fuiſſe: quanquam, ut dixi, Petronia gens Romae fuerit nobiliſſima, cum & Turpiliani, Mamertini, Septimiani, & Voluſiani, omnes ex hac gente fuerint conſules: quicquid ſit, nos vulgarem opinionem ſecuti ſumus. De iſto autem opere, lector, ipſe ſis arbiter, & vale.

IO. TORNESIUS D. LEBEO JC. S.

ANNO ſuperiori, cum per aliquot menſes hic ſubſiſteres, & me ſemel atque iterum Petronium, quem typis jam tum deſtinabam, legere atque relegere ſummo ſtudio videres, quae tua facilitas humaniſſima eſt, haud gravate me occupatiſſimum in eo negotio, & de illo te officio rogantem, adjuviſti in conferendo ejus Satyrico cum ſex exemplaribus, quae tum ad manum fuerunt. Horum primarium & vetuſtiſſimum in membranis deſcriptum nactus ſum à * clariſſimo viro, cui nos, & quotquot Muſas, Muſarumve filios & alumnos in honore habent, tantum debemus, quantum vix dici poteſt. Alterum, quod imitandum meis operis tradidi, fuit † hominis doctiſſimi, & amicitia mihi conjunctiſſimi, cujus vigiliis ſi nos aliquando fruemur, innoteſcet ejus ſingulare judicium ac doctrina, praeſertim ſi, quae in Plinium ac Theophraſtum incredibili diligentia commentatus eſt, in lucem exire patiatur. Tertium fuit Antverpienſe, quod Sambucus publico donavit. Quartum, editio Pariſienſis jam olim vulgata. Ad me illam quidem miſit inſignis hujus aetatis ‡ Juriſconſultus, quem ob eximiam erga me benevolentiam diligo, & ob raram omnium ſcientiarum cognitionem veneror. Caetera, fragmenta fuerunt. Meum quoque laborem valde levarunt Joſephi Scaligeri Catalecta, viri procuidubio eruditione praeſtantiſſimi, à quo praeclara multa ſperamus, vel ingeniis feliciſſimis nondum comperta, quamvis ampliſſimam jam gloriam conſecutus ſit ob ea perſpicaciſſimi judicii ſui monumenta, quae diutius latere noluit. Uſum etiam me fragmentis veterum Poëtarum ingenue profiteor, quae collegit Henricus Stephanus, typographorum noſtri temporis citra controverſiam & invidiam princeps. Caeterum, prioribus hujus Satyrae foliis jam formis excuſſis, priuſquam obtinuiſſem exemplar, cujus primo loco ſupra mentionem feci, gnaviter illud conferendum putavi cum iis, quae jam expreſſa fuerant: & quae nobis praetermiſſa digna viſa ſunt oculis ſtudioſorum, in calce libri judicanda & adnotanda cenſui: & ne quid deſideraretur, quod induſtria fideſque mea praeſtare poſſet, quae in Catalectis Joſephi Scaligeri legi praeter ea, quae habebantur in noſtris exemplaribus, ea proximo folio exhibui. Cum autem maxime cuperem noſtram editionem alicujus nomine patrocinioque tutam prodire, te unum elegi, cui dicarem; haud totam quidem: nam ea tui juris pars eſt, in qua caſtiganda & purganda, operam ſedulo navaſti: ſed reliquum illud, quod mihi vindicare non immerito liceret, ob moleſtiſſimam operam, quam in eo reſtituendo & emaculando ſuſcepi ac pertuli. Hoc ergo qualecumque eſt, tibi nuncupo, & ut ab amico hilari fronte accipias, obnixe precor. Vale. Lugduni, a. d. 11. Kal. Maij. Anno 1575.

* *Jacobus Cujacius, JC.*
† *Jacobus Dalecampius, Medicus.*
‡ *Franciſcus Roardus, JC.*

LILIUS GREGORIUS GYRALDUS FERRARIENSIS

DE

PETRONII ARBITRI VITA.

Ab Eudaemone & Libanio non longe aberrat Petronius, Arbiter dictus, & Maſſilienſis à pleriſque exiſtimatus. Hic Satyricum opus varium, & (ut ſic dicam) miſcellum compoſuit. Cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum caſtigata, multae tamen eruditionis hominem fuiſſe facile cognoſcimus: nam in taxandis moribus cum acrem, tum feſtivum maxime, & jocis ſeria miſcentem videmus. Quo tempore vixerit, quodve inſtitutum vitae ſectatus fuerit, haud ſane compertum: in declamationibus tamen verſatum, ex iis, quae extant, elicimus. In Quintiliani quidem enarrationibus, literatores * quidam ante Quintilianum floruiſſe ſu-

* *Quinam iſti Enarratores; Legitur Raphael Regius Volaterranus* Enarrationes, *Laurent. Valla* Caſtigationes, *Bartholinus Pinus Luſitanus* Enarrationes, *Jodoc. Badius Aſcenſius* Explanationes, *Petr. Moſellanus* Annotationes, *Johan. Sichardus* Varias lectiones, *Joach. Camerarius* Recognitiones, *Petrus Gelandius* Argumenta Capitum, *in Quintiliani Inſtitutiones edidiſſe, antequam Gyraldus haec ſcriberet. Nam caeteri Enarratores eo fue-*

suspicantur. Sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, ut a quo versus sumpserit, & fuis inseruerit, ut illum,

Primus in orbe Deos fecit timor.

Petronii certe versus in testimonium à Grammaticis veteribus afferuntur, Terentiano, Servio, Fulgentio, aliis. Non parum, mea quidem sententia, hi à veritate absunt, qui hunc ipsum Petronium eum esse non modo putarunt, sed literarum etiam monumentis mandarunt, qui Bononiensium sanctissimus fuerit Antistes, cujus praeclara pietatis monumenta in re Christiana nostris in annalibus traduntur. Talis sunt ignorantiae, ut sic dicam, sipario recentes nostri scriptores obtecti, ut pro sanctissimo & integerrimo, impium & nefarium Deorum cultorem aliquando nominent. Non alium, quam Petronium Arbitrum, significari putarim illis Appollinaris hendecasyllabis:

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

Scripsit etenim Petronius lascive admodum & impudice, ut ex ipsis fragmentis facile cognoscimus. Sed & de Massiliensibus eum scripsisse, testis est Servius Maurus. Quin & eum, Macrobius ait, fictis casibus amatorum argumenta fabulasque scriptitasse.

P. GUIRANDI ALOSIANI JC.

EPISTOLA.

ARNAUDO GUIRANDUS.

Scripsit Anno 1590.

VENIT Petronius novae editionis in manus. Tu petis, ut mittam: & quasi querendo, quaeris quid de Arbitro arbitrer. Placet, & taedet dicere. Placet, quia multa placent: nam sive defaecati sermonis puritiam spectes, merae lepos: sive priscas negotiorum formulas, multae & elegantes. Taedet, quia pleraque quorum me taedet: seu quae abominor prorsus. Vis enim illas venerandae antiquitatis gemmas legere? Has necesse est quaeras in putore, seu stercore rabidi & nefandi illius Cupidinis: cujus foedissimae faces, imo faeces, in ejusmodi quaestu tibi elucebunt. Proh Christiani pudoris candorem! Et hoc vidit Lipsianus * Dousa, † hoc Richardus: illius Praecidanea, hujus notae librum exornant? At improbanda non approbant. Esto. Sed quid vetabat, turpia expungere? Haec si demas, dicent, quid reliqui fiet? Verum, inquam, quid impediebat, pro Gitone Gitonam reponere? Hei mihi! quam pessimo exemplo talia luce donantur: & quam carissimo precio hae vetustatis reliquiae, & cineres nobis emuntur. Quotus enim quisque est, qui ejusmodi ne quidem antea cogitata, semel tamen lecta stupefactus non admiretur: & inter admirationem & incrudelitatem fluctuans ad aliquid turpe caeca quadam cogitatione ebrius non pelliciatur? Erubescant igitur, qui talia legenda exhibent. In exercentes insurgant leges, armentur jura gladio ultore. Vel potius, ô

Flamine qui terras terres & fulmine torres,
Fulmine fac subito talia monstra peti.

Modestius ibi ** Linocerius post phaleucos longe minus turpes, addit: *Caetera, nisi eloquenti Timantis silentio, dicere pudor non sustinuit.* Quid tandem? ais. Amica sermonis elegantia, amici sales, amica veterum monumenta: sed amicior naturae honos, quem Christianus pudor aemulatur. Prisci nostrae fidei lumine quasi hoc sibi suo quasi jure arrogabant. Nos alio utimur: & cum naturam, tum rationem optimas sequimur duces.

Hoc etiam te moveat, Arnaude, quod in eodem codice extat *Lusus in puellae lacrymas:* isque adhuc incerto autore. Extant oculi, non flammeoli, & sereni: sed nubili, lippi, & parum pristini honoris retinentes. Extant: sed ita pro derelicto, ut eos nullus commendatione vel tantilla dignetur. In re natura sua foedissima non tam detergenda, quam detegenda toti lincei: rem casu deturpatam, alioqui mundissimam, nescio quo fastidio delicatuli contemnunt. Quales quales attamen mitto, ut eos conferas cum illis a se multis in locis restitutis. Num au-

fuerunt posteriores, nempe Guilielmus Philander, qui Castigationes, *Jacob. Lodoicius Strebaeus* Compendium, *Jonas Philologus* Epitomen, *Stephan. Riccius* Annotationes ex doctorum virorum scriptis collectas (*cujusmodi nuper dedit Daniel Pareus Philippi F. Davidis nepos, juvenis doctissimus, patre avoque dignus,*) *Petr. Ramus* Distinctiones, *Adrian. Turnebus* (*ut putatur*) notas, *in easdem Quintiliani Institutiones, concinnarunt. At Pet. Pithoeus* Praefationes, *Persevaldus Bellingenius Caecinatus* Adnotatiunculas, *Petr. Aerodius Andegavensis* Scholia, *in solas Declamationes fecerunt. Quem autem ex istis omnibus innuat Gyraldus, non queo decernere, cum nullus nunc sit ad manum. Quae caussa est, cur verba eorum, quibus Petronii faciunt mentionem, non licuerit inter haec testimonia referre.* LUNDOR.

* *Janus Dousa Nordovix.*
† *Christophorus Richardus Biturix.*
** *Goefredus Linocerius Vivariensis.*

autem distinctione nostra cum principium, tum caetera aliquantillum elucidentur, tu videbis. Vale.

EX ROBERTI TITII BURGENSIS

Praelectione II. in Catullum, superiori Epistolae opponenda.

Quod eundem obscoenitatis insimulant, aevi culpa ea fuit, in quod ille incidit, velut ex Horatio, Tibullo, Propertio, Catullo, aliisque sciri potest. Verum haec obscoenitas nulli prorsus impedimento esse debet, quo minus hunc Poëtam plurimum diligamus, atque ipsius plerasque scriptiones frequenter lectitemus, ac, quantum possumus, imitari conemur. Pluribus enim atque iis quidem nitidissimis ingenii, venustatis, elegantiae, doctrinae luminibus interlitae sunt atque perspersae. Nihil autem prohibet, quo minus bonos medicos imitemur, qui ex venenatis etiam vel herbis vel animalibus utilia pharmaca persaepe conficiunt, &, quod optimum fit, secernunt è singulis, ac vel insigniter perniciosa temperamentorum beneficio sanitati perquam commoda reddunt. Quinetiam virtus magis adhuc elucet è vitiorum quasi tenebris evoluta. Unde factum fuisse reor, ut Homerus, qui prudentem atque omnibus virtutibus exaggeratum Ulyssem fingere voluit, illi & Phaeacum delitias, & Circes delinimenta objecerit, & Cyclopum pericula proposuerit. Memorant Psylos in Africa, Marsos in Italia, & qui Ophiogenes vocantur in insula Cypro, cum quidam eorum arbitrantur suppositum esse aliquem in stirpe, admovere consuevisse, ut pungat colubra; si non sit, mori, cum pupugerit; si de gente sit, vivere: atque Exagonem quendam ex familia Ophiogenum, cum Romae legati munere fungeretur, à consulibus in dollum serpentium conjectum experimenti causa, circummulgentibus linguis miraculum praebuisse. Hujuscemodi pericula atque experimenta, velut lapis Lydius aurum, ita solida virtute praeditorum virorum animos indubitanter explorant. Sed nos fucato quodam virtutis colore leviter aspersi causas undique aucupamur nostram culpam in alios derivandi, & consulto quasdam rationes, quae veritatis levem modo speciem atque imaginem prae se ferunt, ita complectimur, ut ab eis nullo pacto nos divelli patiamur. Petronius tamen hanc falsam quorundam persuasionem jampridem confutavit, cum cecinit;

Quid me constricta spectatis fronte Catones,
Damnatisque novae simplicitatis opus?
Sermonis puri non tristis gratia ridet:
Quodque facit populus, candida lingua refert.

Et, quoniam fortasse non magnam in ejus testimonio, qui crimen aliquod à se amoliri studet, subesse auctoritatem quispiam exstimaverit, operae precium fuerit Catullum audire ita loquentem;

Nam castum decet esse pium poëtam
Ipsum, versiculos nihil necesse est.

Et Ovidium de eadem re;

Crede mihi, distant mores à carmine nostri,
Vita verecunda est, Musa jocosa mihi.

Sed & Martialis inquit;

Lasciva est nobis pagina, vita proba.

Ausonius quoque vir consularis, & antiquorum morum, priscaeque gravitatis, ac Divi Paulini amicitia in primis clarus, ait in eandem sententiam;

Nostra simul certant variis epigrammata nugis,
Stoicus has partes, has Epicurus agit.
Salva mihi veterum maneat modo regula morum,
Ludat permissis sobria Musa jocis.

Quod argumentum pluribus deinde prosequitur epistola ad Paulinum, cum Centone nuptiali conjuncta; neque non item L. Apuleius Apologia pro se ipso priore. Ac notum est illud D. Adriani in Voconium suum;

Lascivus versu, mente pudicus erat.

Denique si quid bonis moribus non consentaneum scripsit Petronius, illud certe mihi non scripsit, qui ab eo, tanquam à scopulo, diligenter cavebo. Neque tamen par est, ut paucorum gratia, tam bellae scriptiones penitus abjiciantur, quomodo nec messores quidem manipulos omnes protinus abjiciunt, propterea quod avena, lolium, atque alia hujuscemodi frugum vitia spicis admista sint: alloqui nec Lucretius legeretur, nec Horatius, nec Ovidius, nec Martialis, nec ulius denique Poëta, qui hactenus summo in honore habitus sit. Sed nec Oratores quidem attingere fas erit, cum vix quemquam reperias, qui non aliquid, quod bonis moribus utcumque officiat, suis scriptis inseruerit. &c.

IN PETRI PITHOEI J. C. CONJECTANEA

De Petronio Arbitro

PATISSONII PRAEFATIO.

†. *P. S.*

Scripsit Anno 1575.

Remitto ad te Petronium tuum, immo nostrum, immo jam omnium. Adjeci etiam, ut iracundia tua ingratissimo isto cumulo expleri posset, * Notulas tuas. Perfide inquies, & loqueris? Pone tu potius supercilium, atque audi. Non meministi quae magnus Basilius de utilitate ex hujusmodi scriptoribus capienda monet? Memini, ais, & probo: Sed Petronii obscoenitas, spurcities, &, ut uno verbo dixerim, nequitia ea est, ut ne Lampsaci quidem ferri publice posse videatur. At tu, ô bone vir, & Anacreontem, & Catullum, & Val. Martialem Coquum, caeterosque ejus ordinis etiam à pueris in schola decantari audis, nec irasceris. Hos tibi, credo, communis jam usus tolerabiliores fecit, faciet hunc quoque caeteris aliquando minus improbum videri. Quanquam ego quidem nec spurcitiem istam tam accuratam laudo, & ut ab hac religiose omnes caveant, serio moneo, &, quantum possum, magna voce denuncio. Utantur modo fruanturque viri boni arbitratu, dum ne quid eorum culpa deterius fiat. Quod ad me attinet, hoc testor, hoc adfirmo, id mihi potius animi fuisse, Latinae elegantiae Arbitrum, quam aut Neronis, aut Siliae Petronium edere. Atque utinam tam salacem, & Venereum hominem omnibus post hac infibulare liceat, quod forsitan ausuri sunt illi, qui, ut Plauti verbis dicam,

Petroni nomen indunt verveci sectario.

Mihi quidem certe castrare non libuit, ne quod imperitis istis sectoribus & mangonibus accidit, simul & eviratem & occiderem. Bene vale, atque irasci tandem desine. CAL. MAJI M. D. LXXV.

DE PETRONIO ET EJUS SCRIPTIS, VETERUM AUCTORUM LOCI.

Aut valde me conjectura fallit, aut hic ipse est Petronius, de quo Tacitus lib. XVI. Annal. sic scribit:

† *Pithoeo Salutem.*
* *Varietatem lectionum.*

C. Suetonio, L. Telesino Coss. *intra paucos dies eodem agmine Annaeus Mella, Cerialis Anicius, Rufus Crispinus, C. Petronius cecidere.* Et cum de caeteris dixisset, de Petronio subjicit: *Illi dies per somnum, nox officiis & oblectamentis vitae transigebatur, utque alios industria, ita hunc ignavia ad famam protulerat: habebaturque non ganeo & profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu. Ac dicta, factaque ejus quanto solutiora, & quandam sui negligentiam praeferentia, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniae, & mox Consul vigentem se ac parem negotiis ostendit: dein revolutus ad vitia seu vitiorum imitationem inter paucos familiarium Neroni assumptus est elegantiae ARBITER, dum nihil amoenum & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbavisset. Unde invidia Tigillini, quasi adversus aemulum & scientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem Principis, cui caeterae libidines cedebant, adgreditur, amicitiam Scevini Petronio objectans, corrupto ad indicium servo, ademptaque defensione, & majori parte familiae in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam petiverat Caesar & Cumas usque progressus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris aut spei moras: neque tamen praeceps vitam expulit, sed incisas venas, ut libitum, obligatas, aperire rursus, & alloqui amicos non per seria, aut quibus constantiae gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae & sapientium placitis, sed levia carmina & faciles versus. Servorum alios largitione, quosdam verberibus, affecit. Iniit & vias, somno indulsit, ut, quanquam coacta mors, fortuitae similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum foeminarumque & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni, fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula. Ambigenti Neroni quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia matrimonio senatoris haud ignota, & ipsi ad omnem libidinem adscita, ac Petronio perquam familiaris. Agitur in exilium, tanquam non siluisset quae viderat, pertuleratque, proprio odio.* Hactenus Cornelius.

Atqui C. Plinii codices quidam, ut & Plutarch. in lib. de discr. amic. & adulat. *Titum* vocat. Sic in lib. XXXVII. Nat. hist. scriptum est; *T. Petronius Consularis moriturus, invidia Neronis principis, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrhinam CCC. H-S. emptam, fregit.*

Petronius alius, cujus Tacitus idem meminit libris XIV. & XV. est *Petronius Turpillianus.* Sic enim apud ipsum legendum est lib. XV. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non sub Nerone, sed sub Galba periisse certum est ex lib. I. Hist. Petroniorum familia equestris fuit. meminitque Plini-

nius lib. vi. P. Petronii equestris ordinis & praefecti Augustalis sub Augusto ipso. Ex qua etiam familia fuisse verisimile est Petronios, quorum Gennadius presbyter Massiliensis honorifice meminit in libro de viris illustribus. Sed & Flavium, Sabinum, Probum, Maximum, Primulum, aliosque, quorum non apud scriptores modo, sed in ipsis lapidibus monumenta restant: itemque illum, qui jussu Caracallae ante templum Divi Pii occisus à Spartiano traditur. Sed & jureconsultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii Epistolae plures.

Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora praecessisse ex eo etiam intelligitur, quod ejus Terentianus Maurus meminerit: si modo Terentianus is est, quem suo tempore Sienem rexisse Martialis testatur. Is igitur, quisquis tandem fuit, Petronii sic meminit, cum de dimetro jambico claudo agit:

Horatium videmus
Versus tenoris hujus
Nusquam locasse juges.
At Arbiter disertus
Libris suis frequentat.

Et paulo post de sexta tome Hendecasyllabi:

Nunc divisio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces composuisse cantilenas.
Hoc Petronius invenitur usus,
Et plures alii: sed iste versus
Quali compositus tome sit, edam.
Juverunt segetes meum laborem.

Aurel. Macrobius Theodosius lib. i. Comment. in Somnium Scipionis: *Fabulae, quarum nomen indicat falsi professionem, tantum conciliandae auribus voluptatis, aut adhortationis quoque in bonam frugem, repertae sunt. Auditum mulcent, velut comoediae, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum referta, in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam lusisse, miramur. Hoc totum fabularum genus, quod solas aurium delicias profitetur, è sacrario suo in nutricum cunas sapientiae tractatus eliminat.*

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Episcopus in carmine ad Magnum Felicem:

Non Licinius hic Lucretiusque est,
Non Turnus, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusque.

Idem in Narbone:

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

Ubi illi *Massiliensium horti* (ut hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam significare videntur, quam mores, qui ex Plautino proverbio, & Athenaei historia notati sunt.

Fabius Planciades Fulgentius libro i. Mytholog. *Licet mulierum verbalibus undis & causidici cedant, nec grammatici mutiant, rhetor taceat, & clamorem praeco compescat, sola est satyra quae modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana subit Albutia: hac enim adludente & Plautinae Saureae dominatus obdormit, & Sulpicillae Ausonianae loquacitas deperit, Sallustianaeque Semproniae, quamvis praesens sit, melos raucescit.*

In veteri libro Defloratorum, qui fuit Johan. Biturigum ducis, non usque adeo vetusto, Petronii frusta hanc inscriptionem habent: *Petronii Arbitri Afranii Satyrici.* quod probare non possum. Nam ut, quae de Afranio Quintilianus scribit, inquinasse eum argumenta foedis puerorum amoribus, mores suos fassum, de hoc quoque Petronio dici posse videatur, longe tamen alium ab Afranio fuisse certum est.

Sunt & qui de Petronio dictum illud scribant:

Lascivus versu, mente pudicus erat.

Quod tamen D. Adrianum de Voconio poëta amico suo scripsisse, testis est Apulejus Apologia. Caeterum nihil puto ad hunc Petronium pertinere, quod Rhaphaël Volaterr. lib. xviii. Comm. sic scribit: *Petronius Arbiter Poëta, cujus aliqua de medicina versibus conscripta ad nos pervenerunt.*

Sane Petronium quendam Diodotum de Medicina scripsisse, Plin. auctor lib. xx. cap. 8.

In veteri exemplari bibliothecae Vaticanae sequens Epigramma Petronii fragmentis quibusdam praefixum dicitur, Julio Romano auctore.

Petronii carmen divino pondere currit,
Quo juvenum mores arguit atque senum.
*Quare ille * praesaga gaudet lasciva puella,*
At quoque delicias frigida sentit anus.
*Nam * iter diri scripsitque Neronis amictu*
Arbiter arbitrio dictus & ipse suo.

PETRI DANIELIS AURELII, JC.

PRAEFATIO.

Mirum est, qui Petronium in lucem emiserunt, nihil dum certi de illius aetate prodidisse, ante quos Lilius Giraldus hac in re valde allucinatus est, secutus Placidum Lactantium Statii interpretem, qui Statio posteriorem facit Petronium, et à quo sumpserit hoc hemistichium, & suis versibus inseruerit;

Primus in orbe Deos fecit timor.

Sed jam constat Neronis temporibus vixisse è Corn. Tacito, qui in Nerone vitam ejus describit: cui addendum, quod scribit Plinius Natur. hist. lib. xxxvii. cap. 2. *Petronium virum consularem Neronis invidia moriturum, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrhinam CCC sestertiis emptam confregisse.* Taciti autem beneficio restitutum

tum est Petronio GAII praenomen, TURPILIANI cognomen, ARBITRI agnomen: denique ejus aetas, studium, dignitas & mors innotescit. Quidam tamen putant eundem Petronium Neronis *Arbitrum* ab officio sic appellatum & notitiae atque dignitatis nomen in aula principis fuisse, quod ut credam sine auctore adduci adhuc non potui. *Turpiliani* vero cognomen & Taciti, & aliorum auctorum, testimoniis satis clarum est. Unde & Senatusconsulti Turpiliani quidam auctorem volunt Petronium, quum Neronis temporibus consulatum gessit, cum C. Junio Caesonio Paeto. Certe eo tempore legem Juniam Petroniam de libertate tulere C. Junius Caesonius & Petronius Turpilianus COSS. Anno videlicet DCCCXIII. ut si dissonantes pares judicum existerent sententiae, pro libertate pronunciaretur, l. XXIV. D. de manumissionibus. Petroniam quoque de servis tulisse fertur idem Petronius Turpilianus COSS. eodem anno DCCCXIII. ne dominis potestas esset ad bestias depugnandas suo arbitratu servos tradere: ut ei, qui jure viri delatum adulterium non peregisset, nunquam postea deferre hoc crimen permitteretur. Filiam reliquit Petroniam, cujus in Vitellio meminit Suetonius, Vitellii scilicet uxorem, ex qua & filium Petronianum altero captum oculo suscepit.

De scriptis ejus fragmentum tantum ad nos pervenit ex Satyrarum opere, quod in libros divisum fuisse credibile est; nisi fallunt veteres Glossarii, qui subinde Petronii testimonia citant & advocant *è libro primo Satyrarum.* Sic citatur in verbo, *excelsissimus:* sic etiam in hoc versu,

Et thymbrae veteres, & passis uva racemis.

Quin & in veteri Glossario S. Benedicti Floriacensis habetur hic locus desumptus è Petronio Arbitro libro XV. *Sed video te totum in illa haerere tabula, quae Trojae halosin ostendit:* qui tamen in excusis extat fragmentis. Ex quo apparet, Petronii scripta magna ex parte concidisse: quae, ut opinor, multa erant in mulierum ineptiis levitateque ridenda & exprimenda, utpote qui argumentis (ut ait Macrobius) fictis amatorum casibus refertis multum se exercuerant. Puto etiam suppressa fuisse propter nimiam obscoenitatem & argumenta lasciviis plena. Flagitia enim Neronis sub nominibus exoletorum faeminarumque, & novitate cujusque stupri perscripsisse, & obsignata misisse Neroni, ex supra citato Taciti loco & auctoritate constat: putantque nonnulli ea esse ipsa, tam quae nunc extant, quàm quae ampliora quibusdam doctis & antiquitatis studiosis videre licuit: sed an ea sint, valde addubito. Ejusmodi quidem scripta Mimos appellare vetustas consuevit, quod magna ex parte stuprorum actus contineant; & Petronium ipsum Mimographum fuisse non praeter fidem est, licet hoc nomen speciali privilegio Laberio tributum sit. Verosimile tamen est, huic operi Satyrarum nomen impositum ob maledicentiam & carpta Neronis vitia, tum etiam propter variorum poenas, tum quasi per Satyram aspersionem, rerumque ridicularum & pudendarum narrationem. Hujus etiam Arbitri esse pleraque, quae de Priapo extant Epigrammata, mihi probabile est.

Fertur & alter Petronius (ne quem forte fallat) de re Grammatica nonnihil scripsisse, cujus auctoritate utitur Sergius in commentariis ad editionem secundam Donati, itemque alter grammaticus: hic, dum *Quirites* & *Quiritem* nominativo & accusativo singularibus, recte dici, ille, dum *classica a calando, id est, vocando* dicta esse tradit.

Ad extremum hoc praetereundum non puto, quid hac editione à nobis praestitum sit. Pleraque Petronii non tantum emendata & conlata cum veteri codice eruditi cujusdam amici nostri, cujus ope & beneficio magna ex parte restituta & aucta sunt haec fragmenta, sed & sparsos undique Petronii locos diligenti opera in unum coactos exhibemus. Atque utinam, qui plura habent magna studiosorum fraude invisa, speciosis quamlibet coloribus non tamdiu retineant, aut Catullum (si possunt) & Martialem cum caeteris quoque eodem carcere damnent. Verum ne diutius querer, facit M. Anton. Muretus, vir undecumque doctissimus, quem audio ex vetustissimo & integerrimo codice Petronii editionem omnium absolutissimam publice parare, quo nomine studiosi omnes illi merito plurimum, ut à quo benigne & liberaliter in communem Reipubl. litterariae utilitatem erogatum sit, quod ab aliis invidiose suppressum fuerat, debebunt.

CLAUDII BINETI BELLOVACENCIS JC.

PRAEFATIO

CL. BINETUS LECTORI S.

Scite L. Gyraldus eorum putidam opinionem arguit, qui Petronium, lascivioris nequitiae auctorem, Bononiensium sanctissimum antistitem somniant. Nec dissimili fere periculo hallucinantur, mea sententia, qui Ausonio consulari cognominem quendam Burdigalensium Episcopum substituunt. Nae vero omnium scitissime vir nostrae aetatis quam plurimis peritis antistes, qui Petronium non quidem antistitem (nisi, qui veneris libidinumque pervigilis

liis & facris praeeffet, fic appelles) fed ex Tacito conceptiffimis verbis Neroni elegantiae arbitrum fuiffe adfcitum oftendit, veriffima conjectura. Ego & illius fententiam confirmabo epigrammate Julii cujufdam, quod Romae in Vaticana Bibliotheca cum Petronii fragmento defcriptum legi. Illud corruptum licet & inelegans, ut hiftoricum tamen teftimonium, adfcribam.

Petroni carmen divino pondere currit,
Quo juvenum mores arguit atque fenum.
* *Quare ille praefsa gaudet lafciva puella,*
At quoque delicias frigida fentit anus.
Nam * *rbter diri fcripfitque Neronis amictu*
Arbiter, arbitrio dictus & ipfe fuo.

Ubi pro, *amictu*, quis non videt, vel caecus, fi modo aures & mentem habeat, legendum effe, *amicus?* At ne quid diffimulem, Petronii Arbitri aliorumque Epigrammatum bonam partem ex bibliotheca Ecclefiae Bellovacenfis habui: quae cum veteri Ifidori Etymologico connexa erant. Unde patet, Goveanum alicubi illud ad Juliam, cujus initium eft,

Me nive candenti, &c. ----

legiffe, &, ut inauditum aliis, duobus verfibus minus, quibufdam commutatis, audaci nimium parodia imitatum effe. Inveni & illud Florentiae inter ἄδηλα quaedam, ut jam cujus non fit dubitare non debeam. Auctorem non adfirmo, judicabunt docti. Caeterum judicio amicorum illa cum apud neminem haftenus reperiri poffe, nifi precario à me poffideat, crederem: ut teftes mihi funt clariffimi viri, Jac. Cujacius, Jof. Scaliger, Ludovicus Caftaneus prudentiffimus juxta & doctiffimus Regis ad fummum Pontificem Orator, M. Antonius Muretus, Achilles Statius, & Aldus Manutius, quibus ea ifto ordine oftendi. Has, inquam, delicias, eorum confilium fequutus, diutius fitum & tineas pati non permifi, plura editurus, fi, quae depofita apud me jacent, medicum inveniant. Et haec bona fide omnia. At perfide nunc, inquis, qui † aes tuum cum his puris nummis in folutum obtrudis. Fateor, fed fcis incontinentiffimum poëtarum genus in morbo periculum quaerentium. fallor, nec enim poëta dici velim, ne, ut Eumolpus Petronii, alio quam Orphei miraculo in caput meum moveam, & concitem lapides iracundiae tuae. Verum & hos aloës & abfynthi bolos, fi vis, ut aegrotis fit, deglutire facillimo negotio poteris, quos prius veteris elegantiae melle, & priorum epigrammatum fapore involvas & contingas. Bene vale.

† Id eft, tua Epigrammata, (quae fc. in fine fuae editionis adjecerat.)

PROLEGOMENA

CAP. I.

ὉΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ

SIVE DE

T. PETRONIO ARBITRO

Elogia & Teftimonia.

Plutarchus Chaeroneus lib. Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου;

Ἢ τὰς ἀσωτίας καὶ πολυτελείας εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπαρίαν ὀνειδίζουσιν, ὥσπερ Νέρωνα Τίτος Πετρώνιος.

Servius Maurus Honoratus Commentar. in lib. III. Aeneid.

Hoc autem in Petronio lectum eft.

Idem Comment. in XII. Aeneid.

Nomina in TOR communia funt, ut hic & haec balneator: licet Petronius ufurpaverit, balneatricem dicens.

Luctatius Placidus Comment. in Statii Thebaid. lib. II.

Primus in orbe Deos] Ut Lucanus; quae finxere timent. Et Petronius Arbiter illum fecutus, &c.

B. Hieronymus Stridonenfis epift. ad Demetr.

Concinnatulos pueros & calamiftratos, & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbitri eft: Non bene olet, qui bene femper olet, quafi quafdam peftes & venena pudicitiae virgo devitet.

Furius Publicus Fulgentius l. I. Mytholog.

Denique hujus rei non immemor Petronius ait.

Idem lib. II. in Tantalo.

Hanc fabulam Petronius breviter exponit, dicens, &c.

Idem lib. de Continentia Virgiliana.

Unde & Petronius in Eufcio ait.

Cl. Marius Victorinus Afer Artis Grammat. lib. III. de duobus Ionicis Sotadeo & Sotadico.

Hujus tenoris ac formae quofdam verfus poëtas Lyricos carminibus fuis indidiffe cognovimus, ut & apud Arbitrum invenimus, cujus exemplum, &c.

Idem lib. IV.

Metrum erit Anacreontion; fiquidem eo frequentiffime ufus fit, fed & apud nos plerique, inter quos Arbiter Satyrico ita: &c.

Fa-

Fabius Fulgentius Planciades de Prisco sermone.

Unde & Petronius Arbiter ait, &c.

Isidorus Episcopus Hispalensis Etymolog. lib. V. cap. XXXVII.

Petronius aliter existimat, dicens, &c.

Diomedes Artis Grammat. lib. III.

Et illud hinc est comma, quod Arbiter fecit tale: &c.

Sergius in Donati Artem secund.

Cujus nominativus erit hic Quirites, ut dicit Petronius.

Priscianus Caesariensis lib. VIII.

Communia vero esse defendit, tum natura ipsius sensus, tum veterum non improbanda auctoritas: à qua quae potuimus è diversis colligere libris, exempla proferamus. Petronius, &c.

Idem lib. XI.

Multa ex hujusmodi verbis inveniuntur apud antiquissimos participia praeteriti temporis, tam activam quam passivam significationem habentia, ut meditor, &c. Sic etiam amplector, amplexus. Petronius, &c.

Helenius Acron Comment. in Horatii Epod. V.

Petronius, ut monstraret furentem: Pollice, ait, &c.

Pompejus in Arte.

Ait Petronius, hic Quirites, numero singulari.

Joannes Episcopus Saresberiensis in Policrat. sive de Nugis Curial. lib. III. cap. VII.

Hoc ipsum Arbiter noster ingemiscit, etsi alterius videatur induisse personam.

Idem eod. lib. cap. VIII.

Fere totus mundus ex Arbitri nostri sententia mimum videtur implere, ad * comoediam suam quodammodo respiciens.

Idem lib. VIII. cap. XI.

Non quidem solus est in mulierum ineptiis ridendis aut exprimendis Petronius. Scribit B. Hieronymus, quia totae Euripidis tragoediae in mulieres maledicta sunt, &c.

M. Conradus de Mure Canonicus Thuricensis in Fabulario.

Philosophus est sapientiae amator, naturaliumque rerum & secretorum delectator, &c. Hic quoque poëtarum scriptoribus historiarum, nomina multorum quoque misces Philosophorum, &c. Plautus, Pedius, Pedo, Pherecides, Periander, Persius, Petronius, &c.

* An Satyricam hanc?

B. Vincentius Episcopus Beluacensis, specul. histor lib. †. XX. cap. XXV.

Eodem tempore fuit Petronius Bononiensis ‡. Italiae Ecclesiae Episcopus, vir sanctae vitae & monachorum studiis ab adolescentia ** excitatus. Hic scripsisse putatur vitas Patrum monachorum Aegypti, quem velut speculum ac normam professionis suae monachi amplectuntur. Legi, inquit Gennadius, sub ejus nomine in ordinatione Episcopi ratione & humilitate plenum tractatum, quem lingua eleganter ostendit non ipsius esse, sed, ut quidam dicunt, patris ejus Petronii, eloquentissimi & eruditissimi in secularibus litteris viri. Nam & praefectum praetorii se fuisse in ipso tractatu designat. Mortuus est Theodosio & Placido Valentiniano regnantibus. ††. ACTOR. De quodam libro Petronii partim metrico, partim prosaico, pauca haec moralia, quae sequuntur, excerpta notavi. PETRONIUS.

Quid faciunt leges, ubi sola pecunia regnat,
Aut ubi paupertas vincere nulla potest?
Jam nunc judicium nihil est nisi publica merces.

Tutius est parvo aere rem perditam recuperare, quam in ambiguam litem descendere.

Periculosum est alienis interesse secretis.
Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit,
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.
Divitis haec magni facies erit, omnia cernens
Qui tenet, & sicco conquirit ore famem.
Heu heu nos miseros, quam totus homuncio nil est,
Nil erimus cuncti, postquam nos auferet orcus.
Ergo vivamus, dum licet esse bene.
Omnes opertis oculis bona sua computant.
Cum fortuna manet, vultum servatis amici,
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Raram facit mixturam cum sapientia forma. Ego sic semper & ubique vixi, ut ultimam quamque lucem, tanquam non redituram, consumerem. Quid non commune est, quod natura optimum fecerit? Nescio quo modo bonae mentis est soror paupertas. Nihil tam arduum est, quod non improbitas extorqueat. Ingeniosa gula est.

Ad

† Vet. edit. XXI.
‡ For. *Galliae*.
** For. *exercitatus*.
†† Pro, AUCTOR, id est, ipse Vincentius, ut ex operis ejus praefatione patet.

Ad praedam strepitumque lucri suffragia vertet
Venalis populus, venalis curia primum,
Ipsaque majestas auro corrupta jacebit.
Quaerit se natura, nec invenit, omnibus ergo
Scorta placent, fractique enervi serpere gressu,
Et laxi crines & tot nova nomina vestis.
Quisquis habet nummos, secura navigat aura,
Fortunamque suo temperat arbitrio.
Carmina componit, declamat, concrepat, omnes
Et peragit causas, fitque Catone prior.
Parva loquor, quidvis nummos praebentibus opto,
Eveniet. clausum possidet arca Jovem.
----- O maxima rerum.
Et merito pietas homini mitissima virtus.

B. Antoninus Archiepiscopus Florentinus in Summa Historiar.

Hujus liber ad manum non est. Adducit & ipse Petronium, sed in eo lapsus, quod Bononiensem Episcopum cum Vincentio constituerit.

Jacobus Magni Eremita S. Augustini Autisiodorensis Sophelog. lib. V. cap. XIII. lib. VI. cap. XVIII

Juxta illud Petronii.

Idem lib. VI. cap. XII.

Nam, teste Petronio; *Ingeniosa gula est.*

Pomponius Sabinus Comment. in Virgilii Cirin.

Post eum Divus Claudius quatuor mansuefactas (scil. tigres) in caveis aureis, in circo: quarum meminit Petronius, cum ait: &c.

L. Domitius Brusonius Lucanus Rer. memorabil. lib. IV. cap. I.

Quartilla apud Arbitrum Petronium ait; &c.

Editor Lipsiensis in frontispicio.

Petronius Arbiter Poëta Satyricus.

Et deinde.

Petronii Arbitri Satura, in qua vitia Romanorum reprehenduntur, incipit.

In fine.

Finis Petronii Arbitri in Satyra integra. Impressum Liptzgk per Jacobum Thanner Herbipolensem, Anno salutis nostrae 1500.

Petrus Crinitus de Honest. discipl. lib. IV. cap. XIII.

Legebamus nuper Venetiis ego & Joannes Venetus Petronii Arbitri Satyricon opus contra declamatores: in quo cum alia multa nos magnopere affecerunt, tum illud praecipue carmen, in quo de pavone & ciconia ludens, &c.

Joannes Baptista Pius Commentar. in Fulgentii Mytholog.

Petronius festivus poëta elegantissimusque Satyras Varronis more scripsit, quarum fragmentum, vorsa & prosa oratione scriptum, nostro in armario continetur.

Idem Annotat. Posterior. cap. XLVIII.

Petronii Arbitri opusculum aureum manus eruditiorum versant, imo fragmenta operis aurei, in quo contendit Petronius effugere ab omni verborum vilitate, sumereque satagit voces à plebe semotas, ut fiat illud,

Odi profanum vulgus & arceo.

Hunc autorem plura scripsisse, quam exstent, ostendit Fulgentius Placiades, quaedam in Mythologiis suis advocans, quae non comparent. In his, Dii boni, reliquiis quanta sit librariorum incuria, quivis vel mediocriter eruditus noscere potest.

Editor Parisiensis Reginaldus Chalderius in frontispicio.

Petronii Arbitri, quatenus extare comperitur, Satyrae fragmentum, cujus vel hoc unum distichon, quod nemini doctiorum non est in ore, aestimationem indicat & pretium.

Quisquis habet nummos, secura naviget aura,
Fortunamque suo temperet arbitrio.

Et in calce.

Haec ad * exemplar, quod unicum habuimus, excusa sunt. Quisque pro suo arbitrio & eruditione, quod sibi displicet, restituat. Parisiis pridie Cal. Majas. Anno M. D. XX.

Conradus Gesnerus Tigurinus, Medicus ac Philosophus, in Bibliotheca.

Petronius Arbiter, Massiliensis à plerisque existimatur, Satyricum opus varium composuit, cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum castigata, multae tamen eruditionis hominem fuisse facile cognoscimus, &c. Vide plura apud Lil. Gyraldum de Poëtis Latinis. Joannes Alexander Brassicanus emendavit, & annotationibus illustravit, pauloque antea, quam obiret, Joanni Oporino excudendum transmisit.

Idem ibidem.

Joannes Alexander Brassicanus, vir de bonis literis optime meritus, multos ante id tempus nusquam excusos auctores typographis publicandos exhibuit, quorum plerisque praefationes suas ad-

* An Mediolanense, quod hanc & Germanicam editionem praecessit.

adjunxit: ut, opera Eucherii, Graeca Geoponica Constantini, Salviani Episcopi librum de vero judicio & providentia Dei, Petronii Arbitri Satyras, quibus etiam Scholia adjecit.

Adrianus Turnebus Adversarior. lib. II. cap. XX.

Haec ego è Petronio Memmii V. C. descripsi, quem domi sub sera & claustro habet, ne quem foris obscoenus & lascivus scriptor impura sua petulantia contaminet.

Idem lib. XIX. cap. VI.

Petronius Arbiter venustatem orationis suae inquinavit spurcissimis amoribus.

Idem lib. XXVI. cap. V.

Expurgare mendas Petronii, id esset, omnes littoris algas legere, omniaque maris ejectamenta.

Gerartus Falkenburgius Noviomagus Epist. ad Dousam.

Pulmanus remittit tibi Petronium cum foenore, quem quando Plantino visum erit recudere, fiet in eo honorifica tui mentio: interea de carmine illi praefigendo cogitabis. Antverpiae, IV. Kal. April. CIↃ. IↃ. LXIX.

Janus Dousa P. ad Falkenburgium Responsione.

Ad Petronium quod attinet, gratulor nobis aliquod fuisse opellae illius pretium; ita eum pulchre mihi & quidem cum foenore remisit Pulmanuus tuus, ut nihil jam ultra ipsi ad summum felicitatis cumulum deesse existimem, praeter typos Plantini nostri & Gallicanum Memmianae Bibliothecae exemplar, quod utinam Pithoeus nobis invidere abstineat diutius. Interim de carmine illi, uti postulas, praefigendo operam dabimus, ne editionem moretur.

Obertus Gifanius JC. Ind. Lucretian. in CASUS.

Proferam unum ex Petronio, in quo superioribus mensibus operam aliquam posuimus, non eam tamen, quam cupereinus; in eo igitur, ut alia multa, ita & hoc restituendum puto.

Jacobus Durantius Casellius JC. Variar. lect. lib. I. cap. V.

Apud Petronium Arbitrum multa sunt impudica, fateor, & quae ipse iniquis oculis animoque legeres iniquo. At ipsum idcirco dari aeternis tenebris, oblivioni sempiternae, qui fieri potest? Illum, Venus, ab oblivionis periculo sarctum tectumque facias, qui in te ornanda nullas dicendi veneres, nullas praetermisit elegantias. Vae Gothico saeculo! quo non modo capite minutum est Romanum imperium, verum etiam litterae ad internecionem occisae. Per hocce tempus liberales artes velut nube quadam obductae sunt, non solum Bibliothecae, ritu sepulchrorum, clausae, verum etiam incendio flammisque consumptae. Vae quoque Cassianis quibusdam Monachis! qui, cum sine tentigine ac prurigine Petronio dare operam non possent, illi lascivienti & luxurianti penem sustulerunt. Vellem quidem, ipse praetextatis verbis abstinuisset, & rebus aliis conscribendis capitale ingenium, & graphicam eloquentiam occupasset, sane disertorum apud Latinos familiam duceret. At Neronis saevitiae id ascribo, cujus ulciscendi causa sub exoletorum & cinaedorum spurcis figmentis incoestas & exsecrabiles libidines palam fecit. Qui hoc non intellexere, illi velut impudico & propudioso nebuloni fibulam imposuerunt, quasi ille Juvenale fuerit impudicitior, qui easdem res eodem ore prosequutus est. Desiderabatur ipse non ita diu, sed P. Pithoeus & Cl. Binetus Romanae majestatis optimi vindices fecere, ne ipsum vel amissum desideraremus, vel corruptum & inquinatum contemneremus, &c.

M. Antonius Delrio Jesuita Commentar. in Senecae Medeam, vers. 14.

Petronius Arbiter obscoenus alioquin & paganus; quem nollem Div. Antoninus in Summ. Histor. & alii quidam cum S. Petronio Episcopo confudissent: nam refellit Satyra Arbitri, Sambuci & Pithoei studio edita, in qua versus illi, quos homini huic beato adscribunt errore gravi.

Josephus Scaliger Commentar. in Priapeia.

Hoc distichon est singulare epigramma. Neque dubito, quin ex Satyrico Menippeo Petronii acceptum fuerit. Nam alia ad hujus intelligentiam opus sunt, quae, ut verisimile est, in prosa sua tractabat Petronius.

Josias Simlerus Canonicus Tigurinus in Additionibus ad Biblioth. Gesneri.

Petronii Arbitri Massiliensis Satyrici fragmenta restituta & aucta è Bibliotheca Joannis Sambuci Antverpiae Plantinus. Extant etiam ejus Satyrarum fragmenta in Bibliotheca Petri Pithoei.

Janus Gulielmus Plautin. quaest. in Epidic. cap. 4.

Non de nihilo Petronium amas, P. Pithoee, vernulae & Latinae urbanitatis purissimum fontem. Nam floralia sacra quod celebrat sine fuco atque fallaciis, more Romano, non tam severi esse debemus, ut, quod in aliis ferimus, quia necesse est, in hoc uno damnemus, qui illis apertior fortassis est, at non inhonestior. Recte tu, qui huic Arbitro aequissimus arbiter fuisti, & sententia tua vitam illi salutemque reddidisti, &c.

Idem in Mostellar. cap. IV.

Te consulo, A. Oisele, quem Arbitri studiosum

ſum opinor, vel quia mundiſſimi in ſermone nitoris eſt, vel quia ab amiciſſimo tibi homine (ſcil. P. Pithoeo) in lucem & cognitionem eruditorum retractus.

Juſtus Lipſius Antiquar. lect. lib. I. cap. VIII.

Petronii Arbitri fragmenta pauca habemus, ſcriptoris terſi & venuſti, &, niſi quod in re ilia voluptatum nimis Latine interdum loquatur, caetera laudati. Ejus pro parte emendandi caput hoc ſcripſimus.

Idem Epiſtolic. quaeſtion. lib. III. Epiſt. II.

Ut in vita, ſic in ſtudiis juvat ſeveritati adſperſa comitas. Ea cauſſa frequenter ſoleo à gravioribus libris animum, quaſi in ludum, mittere ad ſcriptores amoeniores. Quo in numero Petronium repono; quidquid dicant iſti frontis ſeverae. Et tua fide, P. Pythoee, vidiſtin' quidnam venuſtius, argutius, poſt natas Muſas? Non ego; abeſſet tantum nuda illa nequitia: qua tamen nihil offendor; joci me delectant, urbanitas capit: caetera nec in animo, nec in moribus meis, magis labem relinquunt, quam olim in flumine veſtigium cymba. Ut vina appoſita vinoſum movent; invinium, ut antiqui loquebantur, non movent: Sic iſta animum jam ante improbum fortaſſe incitent; caſto & caſtigato non adhaerent. Et ſunt tamen intra Muſaeos homines, qui hunc ſcriptorem fugiſſe velint; à quibus nos certe, mi Pithoee, diſſentimus. Meae ſententiae teſtes has notas do; quae cuicuimodi illae, non niſi ab eo, qui cum cura legerit, eruantur.

Idem lib. V. Epiſt. XIX.

Immenſum tibi, Pithoee, Petronius debet: liceat & mihi, ſi fas eſt, venire in partem nominis tui, &c.

Robertus Titius Brugenſis Aſſertionum lib. VII. cap. IV.

Nam Petronius, multo potior auctor, inquit.

Joannes Jacobus Friſius Canonicus Tigurinus in Biblioth. Chronolog. A. D. 490.

Terentianus Maurus contemporaneus Alphio, Avito, Septimio, Petronio, & Aurelio Apollinari.

Hieronymus Commelinus Catalogo ſuorum libror. manuſcript.

Petronius de Mida Rege, & * aenigmata verſibus conſcripta.

Conradus Ritterbuſius JC. notis in Phaedrum.

Eadem cauſſa, &c. Petronii Arbitri elegantiſſimum Satyricon ita nobis laceravit, ac detruncavit, ut vix Orpheum mulieres Thraciae, vel Pentheum Bacchae diſcerpſerint miſerabilius.

Ulyſſes Aldrovandus Medicus Ornitholog. lib. XIV. cap. XVII.

Haud me latet, capum à Petronio Poëta antiquiſſimo Gallum dici.

Albericus Gentilis JC. in Virgilian. lect. locum ex Petronio citans ad filium ait.

Audi virum acrem, & ſtomachi Lycidae noſtri.

Iſaacus Caſaubonus de Satyra lib. II. cap. II.

Petronius Arbiter cur opuſculum ſuum, quo Neronis & aliorum procerum flagitia horrenda, non minore flagitio publicavit, Satyricon potius, quam Satyram inſcribere maluerit, fruſtra fortaſſe quaeſierimus: neque eſt tanti.

Idem lib. II. cap. IV.

Petronii libellus mera eſt Satura Varroniana, ut ſuo loco dictum; ipſe tamen Saturicum ſive Satyricum maluit inſcribere: quomodo Commentarium dicitur pro Commentario libro; Apologeticus pro Apologetico libro: at qui Satyricon titulum Petronii libris impoſuerunt, ii ſine dubio Graecam vocis Satyrae originem ſpectant; cujus rei nunquam auctori veniſſe in mentem pro certo habeo.

Guilhelmus Barclaius Pater in Euphormionis Luſinini Satyrico.

His elementis inſtructus adoleſcens, ut primum ingrata Romanae linguae initia evaſit, ſtatim ad amoenitatem Ciceronis traducendus eſt. Mox in omnes paſſim authores evagetur licentius ſtudium, nec Petronio, Livio, Salluſtio, &c. pigeat miſcuiſſe Ciceronianam dictionem.

Franciſcus Raphelengius junior, in praefat. ſuae editionis Petronianae.

Nos commoditati tuae conſulendum rati, perſuaderi nos paſſi ſumus, ac proinde tantum non juſtum commentarium in amoeniſſimae eruditionis, & eruditiſſimae feſtivitatis auctorem tibi damus.

Michaël Piccartus Philoſophus Altorphinus Periculor. Criticor. cap. 17.

Vere arbiter elegantiarum eſt Petronius, quicquid Catones contradicant, & bonorum manibus terendus, licet Helleſpontiaco par ſit Priapo, ut ille cecinit.

I. R. in Confutatione Fabulae Bourdonianae, pag. 305.

* Forte Petronii Afranii.

Primum

Primum illud in numerum procedat: Petronium Josephi delitias. Magnum sane crimen; quod tamen adeo verum est, ut Josephus postquam ab hinc annos XXXVII. Valentiae Cavarum illum auctorem ex membranis Cujacii descripsit, vix unam paginam illius inspexerit. Quo modo ergo delitiae ejus liber ille fuerit, quem post tam longinquum tempus revisere dignatus non sit? Et tamen cum isti amphitheatrici latratus non adeo deterrent, ut, si totus Petronius in membranis exstaret, pigeret eum describere. Si enim is scriptor indignus est, qui tenerae aetati committatur, at non dignus, qui pereat tamen. Quare non objecerunt Martialem, Catullum, alios, apud quos

Nomen adest rebus, nominibusque pudor?

Quis veterum poëtarum plus obscoenitatis, impuritatis, flagitiorum professus est, quam docet Poenitentiale Burchardi? Quot sunt, qui ignorarent multa, quae ibi leguntur, nisi ex ipso didicissent? Ridicula magis, an impudens contumelia? Quot possent huc adferri, nisi haec rideremus potius, quam in illis confutandis vel momentum temporis terere vellemus?

Erycius Puteanus Melchiori Haiminsfeldio Goldasto, serio amico, S. D.

.... In Petronio quoque cum fructu publico eris: emacula, & florem illum Latinioris purum putumque repraesenta. Scena quaedam scelerum, non nego, in hoc scripto: sed quam intueri cum fructu, certae virtutis sit; vibex ipse titulus, quo tam enormem eluvlem severus Arbiter proscribit. Plerumque mortales ab oculis auribusque removemus, quae peccamus. Atque ista alieni aevi vitia sunt, tunc quoque reprehensa: quid si & nostri? Morum maculas Christiani videant, ad quas redierunt: si reprehendi nolint, saltem in schemate corrigantur. Ego sic censeo.

CAP. II.

ἈΝΤΙΛΕΓΟΜΕΝΑ,

SIVE

AUCTORITATUM, QUAE PETRONIANIS EDITORIBUS OBJECTARI SOLENT, RESOLUTIO.

Produximus testimonia, quibus Petronius non tam veniam meretur, quam innocentiam ab intentatis criminibus vindicat. neque nos advocationem ejus apud quemvis competentem judicem porro subterfugimus. Quanta enim putes in illo confidentia sit, in quem illud elogium unicum complurima consentiunt hominum saecula, & omnium gentium consciscunt erudita oracula, elegantiae Latinae primarium fuisse arbitrum, & morum Romanorum disertissimum censorem? At propter immemorabilem obscoenitatem, inquiunt isti simulatores, viri gravissimi eum damnandum judicarunt. Quinam autem isti? Augustinus, ajunt, Patres Concilii Tridenti, Beza, Guirandus, alii. Agite, fultis, quamvis jam & priores editores, viri nec ipsi non gravissimi, Sambucus, Pithocus, Binetus, Douza, Wouwerius; & quos modo in testimonia citavimus, abunde responderint, nominatos tamen testes, Praetore sic volente, proplus examinemus.

D. Augustini verba sunt lib. I. Confession. c. XVI. *Non omnino per hanc turpitudinem verba ista commodius discuntur, sed per haec verba turpitudo ista confidentius perpetratur. Non accuso verba quasi vasa electa atque pretiosa, sed vinum erroris, quod in eis nobis propinabatur ab ebriis doctoribus*, &c. Haec purissimus ille Pater post bene multam in lascivos Poëtas invectivam: quibus non tam Petronium petit, quem mihi unquam in scholis praelectum non quisquam evicerit, quam Plautum, Terentium, Ovidium, Juvenalem, Persium, Statium, quos pueris proponi ab impuris magistris non ferendum esse ait. Ite nunc, simulatores, & fidite judicio vestro impuri, qui hos Poëtas, quos sanctissimus iste doctor perpetuo exsilio à scholis relegavit, pueris vestris adhuc nascentibus instillare consuevistis.

Concilii Tridentini decretum nihil aliud vult, quam id genus scripta pueris esse interdicenda. Idem & nos volumus; quin jubemus, ac decernimus. Quid enim pueris cum Petronio? cujus illi scopum non magis attendent, quam plebejus idiota Aristotelis Metaphysica. Et ad vitia haec aetas quam virtutes pronior, non ducenda est ad hos scopulos, ne temere & insrunite illisa à Sirenibus suffocetur. Equidem scelestissimus sit, oportet, qui Petronium pueris sumat interpretandum: nequissimus, qui proponat legendum: pharmacus, cujus magisterio pudor illorum periclitetur. Nec injuriâ Edmundus Richerius, Sorbonae Theologus, in Obstetrice animorum, cap. IV. num. 4. conqueritur: *Ut jam non mirari oporteat, quare juventus ad libidinem prona, sed quamobrem non longe vitiosior sit: quippe quae Poëtarum quorundam carminibus, & Petronii operibus igni aeterno devovendis, quasi divorum Pauli Epistolis, Ambrosii Officiis, vel Augustini Confessionibus, impune, libere, gloriose utatur.* Verum oportune commodeque subjicit: *Sed me censere dico, Poëtas illos & auctores emungendos, non mutilandos: mundandos, non evirandos: velandos, non castrandos, esse: hoc est, ut à Concilio Tridentino est sanctissime constitutum, viris ad legendum, non pueris ad interpretandum, esse concedendos*, &c.

Petri Guirandi JC. haec sunt verba: *Hei mihi! quam pessimo exemplo talia luce donantur: & quam carissimo precio hae vetustatis reliquiae, & cineres nobis emuntur. Quotus enim quisque est, qui ejusmodi ne quidem antea cogitata, semel tantum lecta, stupefactus non admiretur, & inter admirationem & incredulitatem fluctuans ad aliquid turpe, caeca quadam cogitatione ebrius, non pelliciatur? Erubescant igitur, qui talia legenda exhibent.* Cui meam vicem respondeat vir & judicio & verecundia Guirando multo praestantior. Is est Just. Lipsius, qui super Petronio in haec verba, quae tamen, etsi supra posuimus, placet heic repetere, P. Pithoeo JC. rescripsit; *Nuda illa nequitia nihil offendor; joci me delectant, urbanitas capit: caetera nec in animo, nec in moribus meis, magis labem relinquunt, quam olim in flumine vestigium cymba. Ut vina apposita vinosum movent, invinium non movent: sic ista animum jam ante improbum fortasse incitent; casto & castigato non adhaerent. Et sunt tamen inter Musaeos homines, qui hunc scriptorem fugisse velint; à quibus nos certe dissentimus.*

Theodorus Beza Vezelius praefat. Homil. de Resurrect. Domini, ad Ordines Belgii scribit: *Duo sunt, de quibus peto etiam atque etiam, ut mihi fas sit pro animi vestri aequitate vobiscum agere. Unum, ut in tanta & nunquam satis laudanda cura, quam excitandis Ecclesiae seminariis impenditis, diligenter prospicere velitis, ut quam accuratissime fieri poterit, maxima cum fide & diligentia lingua illa sancta doceatur. Deinde ut impurissimorum illorum & abominandorum spurcissimorum scriptorum, veterum & recentium, lectio severissime interdicatur, & in omnibus vestris ditionibus quam longissime a bonarum artium & disciplinarum scholis repellatur. Sunt enim illae juventuti, in vera pietate erudiendae, & sanitati morum, à teneris etiam annis hauriendae, proprie consecratae. Constat autem, & experientia ipsa jam pridem ostendit, illorum scriptorum turpissimorum lectione, quibus vel ipsa virtus contaminatur, juventutem ad turpissima quaevis cogitanda excitari, & ita sensim ad ea tandem exercenda impelli, haud secus ac si in ganeis & mediis luparum lustris educarentur: & fortasse nulla re magis ira Dei in Christianum orbem excitatur, quam hujusmodi sordium impurissima tractatione: & tamen istud tam turpe dictu & factu, longo jam abusu passim non invaluit modo, sed etiam maxime excolitur, & commendatur, nescio quo pervestigandae omnis antiquitatis praetextu: cum tamen earum rerum memoriam, quae non modo nihil nos adjuvant, sed è contrario deteriores nos efficiunt, jam pridem obductam, obsitam & abolitam esse oportuerit.* Quibus verbis sunt qui putent Scaligerum & Douzam designari; quorum ille amatorios poëtas, hic etiam Petronium, notis illustrarunt. Sed ignoscant mihi verecundissimi viri manes, nonne ipsius Bezae est, qui Martialem, Petronio nihil castiorem poëtam, *mel merum* dictitare solitus est? asserit Raphaël Eglinus ejus discipulus in ea, quam selectis Catulli carminibus praefixit, epistola. Et quam avide lubenterque mel illud linxerit, res eloquitur. Nemo enim existimatur ad honestatem carminis Bilbilitani propius accessisse. Unde liquido constare videtur, non aliam Bezae mentem fuisse, quam istis, quos minus dudum diximus, nimirum Milesios auctores, ut viris permissos, ita adolescentulos eorum lectione esse prohibendos.

Nec aliud D. Basilii judicium fuit de scriptis gentilium; quae in nostrum usum quomodo vertenda, tanquam spolia Aegyptiaca, vel. D. Augustinus recte riteque te monuerit. Et oppido quam eleganter D. Hieronymus in ea ad Oratorem Roman. *Quaeris*, inquit, *cur in opusculis nostris saecularium interdum literarum exempla ponamus, candoremque ecclesiae ethnicorum sordibus polluamus? responsum breviter habeto. Nunquam hoc quaereres, nisi te Tullius totum possideret: si scripturas sanctas legeres, & earum interpretes omisso Vulcacio evolveres. Nam & in Moyse, & in Prophetarum voluminibus, & epistolis Pauli quaedam de libris gentilium assumpta sunt. In Deuteronomio quoque Domini voce praecipitur, mulieris captivae radendum esse caput & supercilia, omnesque pilos & ungues corporis amputandos, & sic eam habendam conjugio. Quid ergo mirum, si ego etiam sapientiam propter eloquii venustatem & membrorum pulcritudinem de ancilla atque captiva Israëlitidem facere cupio? Et si quod mortiferum est idololatriae, vel voluptatis, erroris & libidinum, praecido & abrado, mixtusque purissimo corpori immaculatos Domino Sabbaoth filios ex ea genero?* Cui Joan. Saresberiensis Episcopus, congruentissimis hisce verbis insigniter acclamat: *. *Quod sic hoc ipsum patienter admittitur, ea, quae à Philosophis gentium publicae utilitatis gratiâ scripta sunt, audiri quid prohibet? Quaecunque enim scripta sunt, inquit Apostolus, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus.* Similiter Martin. Bucerus, vir singularis pietatis, ingenii unici, & dexterrimi judicii, Enarration. in D. Matthaei Euangel. extremo cap. XI. *De ea parte prophetiae, quae per omnia secula, & apud quaslibet identidem sese exeruit gentes, tum per insomnia, tum per portenta, tum per instinctum quendam & afflatum divinum, denique de imposturis & fallaciis in his, tam hominum, quam daemonum, praestiterit legere M. Tullii libros de divinatione. nihil enim negligendum, quod Domini donum esse liquido constat. Eximia autem Dei dona esse tot egregios libros, quibus multa adeo rerum, hoc est, operum Domini, cognitio continetur, qui dubitat, is par-*

* Policrat. lib. III. c. I.

vum

vam indubie rationem habet providentiae Dei: fine cujus singulari beneficio haud factum est, quod hi libri per tot secula, & infinitos casus servati ad usque nos pervenere. Et iterum Comment. in Psal. I. *Neque profana omne genus scripta, quum locus & tempus fuerit, lectione dedignabimur. Si enim vere ille scripsit, non esse librum tam malum, ex quo non possit aliquis fructus percipi, & fructum nullum nisi Dei verba adferant: certe Dei verba contempserit, qui vel ethnicorum poëtarum scripta in totum repudiet: quanquam utiliora ex his deligi conveniat, quae nimirum Dei in creaturis suis bonitatem certius indicant, & de virtutibus purius praecipiunt.* Audin' tu harum Satyrarum indemnatum fructum? & quae ex illis delibanda, excerptaque ad Christianam institutionem conferenda sint? At enimvero objicient illi rursum, Petronium non de virtutibus pure, sed de vitiis impure, spurcidice & flagitiose praecipere. Bona verba, quaeso. Petronius Satyricus flagitia atque facinora hominum satyrice perstrinxit.

Id isti vituperant factum; atque in eo disputant;
Contaminari non decere fabulas:
Faciunt nae intelligendo ut nihil intellegant,
Qui, cum hunc accusant, ----

Lucilium, Varronem, Horatium, Juvenalem, Persium, Sulpitium, Lucianum, Apuleium, accusant, quos hic noster partim auctores habuit, alios aemulatores. Veruntamen *quas illi nobis obscoenitates narrant?*

Utinam ne in nemore Edeno, obscoenitatibus
Infectum ab imo, humanum cecidisset genus.

Utinam ne in vita, in hominum usu ac consuetudine universa, in aedibus, in vicis, in compitis nostris, obscoenitatum plena omnia! Utinam ne in animis, in praecordiis omnium obscoenitatum stabulum! cur non lernam potius dico & sentinam perennem? Hic, hic, expurgato opus est. Hic plenis cadis exhausto opus. Nam quid politura, quaeso te, speculi agas, ubi in facie foeditas insedit? Speculum expurgas: ab ore maculas, verrucas, lentiginem, lepram quin amoves? Inspiciendo in speculum temet, ut es, vides: formosus formosum, deformis deformem. Spectari, audire talis, qualis es, non vis? Deformitatem è corpore elue; foeditatem expelle animo. Haec magistrorum honestissimi simul atque doctissimi ad mascarpiones Jesuitarum non inidonea responsio fuit: quam hoc loco repeteremus. Cui paribus fere tibiis concinit Laurentius Ramirez de Prado nobilis Hispanus, in Hypomnemat. ad Martialis Amphitheat. epigr. xxv. ad Raderum Jesuitam ejus poetae castratorem; **Age, vir honestissime, qui sciebas ea esse inhonesta? quod legeram, inquis. cur legisti, vir tantae sanctimoniae? &: si legisti, cur nobis invides eam lectionem? Ego vero pati non possum superciliosos istos censores, qui nequitias Martialis nobis adimunt, sibi relinquunt. Satius fuisset, sanctissime vir, ut totum Martialem intactum reliquisses, ne scilicet purissimae manus deligendis epigrammatibus & interpretandis inquinarentur.* Et Joannes Gerson, Cancellarius Parisiensis, & in Sanctis à nonnullis repositus, quum in sermone, * habito in Concil. Remensi, de impudicitia perorans in haec exclamat: *Credite, quia providendum esse omnino cum effectu & discretione contra tantam familiaritatem in cubilibus, & alibi, quam exercent parentes utrique cum utraque progenie, & affines cum affinibus in adolescentia, senesque cum junioribus, tam in † religione, quam in scholis, & alibi. Dubitaverim prorsus, si non deteriores mores trahunt aliquando pueri & puellae hac occasione in parentum domiciliis, & religionum & scholarum contuberniis, quam facturi erant in prostibulis lenonum vel meretricum.* Sed quae obscoenitates in Petronio? Meretricemne ductare? ad scortumne alludere? aut heram adulterari? anne medium puerum amplecti? an virginem deflorare? Credo hae sunt obscoenitates istae; quas, vulgo fieri solitas, ita pudenter, nude, & simpliciter reprehendit Petronius, ut mihi videatur quasi poenitentiam agere sermonis sui, secretoque rubore persundi, quod ea vitia insectetur, quae ne ad cogitationem quidem admittere severioris notae homines debeant: ita studiose & cum industria cavit, ne oblitus verecundiae suae non abstineret à spurcis & turpibus earum partium appellationibus, quas ne nominare quidem inter res serias fas est. Quid ergo peccavit, si pravos populi mores & consuetudines vitio turpissimi domini foedas & inquinatas redarguit? Numnam non praeoccupavit ipse, & sagacissimo ingenio contumelias vestras odoratus his elegantissimis verbus elusit?

Quid me constricta spectatis fronte Catones,
Damnatisque meae simplicitatis opus?
Sermonis puri non tristis gratia ridet:
Quodque facit populus, candida lingua refert.

An Neronis, Domitiani, Eliogabali facinora honestioribus verbis circumloquuntur Suetonius, Dio Cassius, Lampridius, P. Orosius, Xiphilinus Patriarcha Constantinopolitanus? ‡. *De vitiis dissertio sive disputatio duplex est. Una, qua ad vitia ho-*

* Verba sunt Martini Haynecci in epist. Terentio praeposita.

* Dominica secunda post Pascha partit. 2. considerat. 3. provis. 4.

† Id est, Monasteriis.

‡ Verba sunt Henrici Loriti Glareani praefat. in Sueton.

homines allicimus suasionibus, exhortationibus ac lenociniis: ut qui amare docent nostra aetate, pro dolor! etiam potare, qui amatoria ludunt, ut juvenum mentes veluti inebrient, quales impudici poëtae. Ea dissertio vitiosa ac detestanda, maxime homini Christiano, plus etiam illis, qui juventuti ut magistri praesunt. Altera est dissertio de vitiis: ut ea detestemur ac execremur: imo quoties de eis fit mentio, ut ab iis dehortemur, ab iis abstineamus, & execremur. Haec dissertio neutiquam reprehendenda est. multi enim sancti viri ac doctores, quemadmodum de virtutibus scripserunt, ita è regione de vitiis copiose disseruerunt. Itaque Caesarum refert vitia Suetonius, in odium illorum monstrorum id facit, ut ea scilicet fugiamus ac evitemus: imo cogitemus in quanta caecitate fuerint perditi illi nebulones: & multo magis in quanta stupiditate mundus, qui talia portenta dignatus est ullo honore: cum nihil illis tetrius ac magis abominabile fuerit. Haec Glareanus pro Suetonio, qui Caesarum flagitia libero dicendi genere exsecutus est. Cur non nos eadem pro Petronio, qui gemina παιδικῶν Neronianorum turpitudines insecutus est? Cur non pro ipso D. Paulo Apostolo, qui eadem pari libertate commemorat & inculpat? Joannes Saresberiensis Episcopus de Nugis Curial. lib. III. cap. XIII. longum de lenonibus ac mollibus, usuque formosorum, sermonem his verbis excusat: *Verum haec abominatio, non tam ostendenda est, quam conspuenda, puderetque eam Nugis nostris esse insertam, nisi eandem Apostolus, Romanis scribens, verbis manifestius expressisset, dicens; quia foeminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum, qui est contra naturam, & masculi, relicto usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, ut darentur in sensum reprobum, facerentque quod minime conveniret, & vitiis universis obnoxii indignationem Dei, & omnium poenarum in se aculeos provocarent. Et tunc quidem in auribus Romanorum hoc tuba Apostolica conclamabat, quando impiissimus imperator Nero luxuriae saevientis puerum Sporum exectis testiculis in muliebrem naturam transformare conatus est.* Et Fratres Ordinis Praedicatorum, qui eum apud Christianos locum invaserunt, quem olim apud gentiles obtinuerant poëtae & Satyrici, in tractat. de Turcis: *Quaesitum extitit de gravi infectione populi Christiani, quoad praedicta vitia (Sodomitica) an videlicet tam gravis infectio, ex negligentia officii praedicationis contingeret, dum ipsi praedicatores gravitatem hujus vitii fidelibus non proponerent? Quaesitumque ulterius extitit, an propter simplices & innocentes expediret praedicatoribus, sub silentio pertransire de hujusmodi vitiis differendo? Responsum fuit, quod quia officium praedicationis est praecipuum in ecclesia ad extirpationem vitiorum & plantationem virtutum, si gravitas hujus vitii fidelibus ardenter proponeretur, ut quia videlicet pro vindicta clamat ad coelum,* &c. *Ad secundum quaesitum responsum fuit, quod omnino sub silentio pertransire non expediret, etiam propter quoscunque innocentes, multiplici ratione. Primo, quia videmus, quod tales innocentes etiam ex Diabolica suggestione continuo seducuntur absque auditione verbi Dei, & declaratione illorum vitiorum. Unde utrisque, tam reis, quam innocentibus expedit, talis declaratio verbi Dei. Secundo ad hoc admonet scriptura, prout est illud: Si non annunciaveris iniquo iniquitatem ejus, sanguinem ejus de manu tua requiram. Et iterum; Clama, ne cesses; annuncia populo meo scelera eorum. Ratione etiam concludebatur. Nam Apostolus Paulus expressissime loquitur ad Roman. 1. de hujusmodi vitiis, & sicut cuncta alia scripta ipsius necessario praedicantur, ita & praesens haec materia, cum non sit data distinctio inter suas doctrinas, quare videlicet una magis debeat esse praedicabilis quam altera. Ad hoc est Gregorius in Moralibus; Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium in errore relinquit.* Et haec pro Petronio brevis quaedam veluti apologia esto, quae necessario praemunienda fuit, ut & judicii praecipitationi caveremus, & malevolorum simul maledictis responderemus. Nunc videamus, cujus Philosophi rationem opinionemque Petronius sit secutus.

CAP. III.

CUI SAPIENTIAE STUDIO PETRONIUS DEDITUS FUERIT.

Sunt qui Petronium adserant disciplinae Stoicae sectaneum fuisse; quibus cum haec fragmenta, tum alia, quae memoraturus sum, bonâ fide refragantur. Quid enim sibi velle dicent illos versus, quos in Stoicorum avaritiam aperte fudit?

> *Ipsi, qui Cynica traducunt tempora scena,*
> *Nonnunquam nummis vendere verba solent.*

Mihi videtur non oblique Senecam carpere, cujus suspectum in gubernatione Caesaris regimen, tanquam venale & ambitioni pervium, sed aulicorum, uti fas existimare, calumniis. Quis enim has in tantâ potentia unquam effugit? Nec ambigo, quin frigusculum ex invidia inter utrosque exstiterit, quod Petronii mentionem in suis officiosis Seneca scriptis, nec illiberalis aut parcus in amicis collaudandis, suppresserit. Ego existimo, nec opinione fallor, Petronium sectâ Epicureum fuisse. Idque ita esse, uti autumo, rebus necessariis evincam. Principio dum Epicurum vocat *patrem veri*, id est, auctorem & doctorem veritatis, seu verae justaeque rationis & disciplinae institutorem.

Ipse

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte
Jussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

quam adoream, nisi discipulus & sectator, haud temere Epicuro tribuisset. Tum deinde ex praeceptis atque doctrinis Epicureis passim interspersis, quod genus dogmatis amplexus fuerit, affatim elucescit. Contende sis Epicuri dicta, quae ab Diogene Laërtio & auctore vitae Philosophorum referuntur, cum Petronianis istis fragmentis, & dices me verum dicere. Ego verba pono ad compendium, & longiores logos alibi caedam. Quos vero errores accepit

—— Epicuri de grege porci,

nobisque imbibendos propinavit, consilium est silentio non praeterire. Notavi mihi tria praecipue, quae in erroribus Epicuri recensentur. Primum est, Deos res humanas non curare, sed otiosos residere in coelis, valde occupatos in nihil agendo, ut ille ait. Hinc ab Epicureis falso ridentur superstitiosi, qui Deûm timore, tanquam pueri nocturnis terriculamentis & occursaculis afficiantur. In quos superstitiosos & Petronius panxit epigramma non illepidum;

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua coelo
Fulmina cum caderent. ——

Alterum, in voluptate summum bonum esse situm. Quo pertinet illud;

Ergo vivamus, dum licet esse bene.

& huic similia. Tertium, animas cum corporibus interire. Cujus erroris quamvis non superest ullum in his fragmentis manifestum vestigium, satis in morituro apparuit. Nulla ei cura animae, nullum à sophorum placitis alloquium, sed contra ea immortalitatis irrisio & contemtus. Capio & interpretor ita Tacitum exsertim scribentem: *Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animae, & sapientium placitis, sed levia carmina & faciles versus.* Scilicet ut se masculum Epicureum esse probaret, motûs illos & aegritudinem temperans, constantem animi quietem & voluptatem, in qua summum bonum collocasse modo memoravimus, dissimulavit. Et haec tibi ex tripode dicta puto. Atque nunc mea comitate ac virtute fiat, ut T. Petronius Arbiter T. Lucretio Caro in civitate Epicurea, quam usque solus oberravit in Latio, comes & inquilinus civis ex decreto detur. Nos de summa Satyrici porro videamus.

CAP. IV.

ARGUMENTUM ET MYTHOLOGIA HUJUS SATYRICI.

Petronius, auctore Tacito, in his Satyris vitia gentis togatae sub nominibus exoletorum feminarumque perscripsit & notavit; praecipue autem flagitia Neronis imperatoris incessit, cujus ad exemplum orbis tum Romanus erat compositus, ut verum experiamur, quod vulgo dici amat; *Qualis rex, talis grex.* Petronio, qui praecipuum in aula Caesaris inter domesticos principis locum tenuit, coaevus exstitit (haud scio an non & notus) D. Paulus Apostolus, admirandae illius & diviniflimae epistolae ad Romanos auctor, ex cujus principio, quae verba videntur summam totius hujus Satyrici complecti, ea verba juvat appingere. *Feminae earum* (inquit) *immutaverunt naturalem usum in eum, qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quae non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, incompositos, sine affectione, atque foedere, sine misericordia. Qui cum justitiam Dei cognovissent, non intellexerunt, quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.* Haec ille: quibus verbis qui volet planum & perspicuum habere interpretem, ei ego unicum hunc Petronium dedero: nec omnino vanum est magni cujusdam Theologi dictum, *caput primum ad Romanos sine Petronii Satyra intelligi non posse.* Addo etiam caput XIII. in quo à commemoratis vitiis Romanos in hunc modum dehortatur: *Nox praecessit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus; non in commessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & aemulatione: Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in desideriis.* Nec Romanorum tantum scelera Petronius, sed & Graecorum tangit & exagitat, dum more palliatorum comicorum, pleraque in Graeca urbe gesta confingit. Etiam idem Apostolus eadem quoque ipsissima in Graecis notavit. Sic enim ad Galat. cap. 5. scribit; *Manifesta sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Et 1. epist. ad Corinth. cap. VI. *Jam quidem omnino delictum* e-

est in vobis, quod judicia habetis inter vos. Quare non magis injurias accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis & fraudatis: & hoc fratribus. An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et haec quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Porro in fragmentis (nam optimam partem desideramus) primum bonarum artium professores mordet, tanquam ingenuae & liberalis juventutis corruptores. Dein procuratorum forensium & advocatorum calumnias & rapacitatem taxat. Tum in sacerdotum infandas libidines invectus, transitum ad luxum conviviorum facit, quem sub Trimalchionis nomine ac lautitiis perstringit. Hinc de scelerata paedagogorum nequitia parentes serio monens, accusata artificum inertia prehendit publicarum balnearum turpitudinem. Postmodum negotiatorum mercatorumque, hoc est, eorum, qui solas exstruere divitias curant, fortunas exponens, obiter animadvertit in feminarum levitatem. Tandem castigato lascivarum mulierum insano amore, quo peregrinos adolescentes ambire ultro, & donis consuescunt lacessere, in imposturas ac fraudes exulum, & natale solum vertentium, quibus hospites suos & creditores, dum amplos peregri census & patria jactitant vectigalia, circumscribunt, stilum exacuit. Insaniam denique testatorum notat, qui turpes, impudentes & nefarias testamentis adjiciunt conditiones, quorum flagitii flagrantia à Jureconsultis etiam improbatur. Et haec tantum reliqua sunt hujus Satyrici capita: cetera injuria temporum nobis invidit.

CAP. V.

SATYRARUM INTERLOCUTORES.

Encolpius,	ἐγκόλπιος,	fabularum dux.
Ascyltos,	ἄσκυλτος,	adulescens.
Agamemnon,	ἀγαμέμνων,	scholasticus.
Gnithon,	γνίθων,	puer.
Quartilla,	*	Priapi sacerdos.
Psyche,	ψυχὴ,	ancilla.
Pannychis,	παννυχὶς,	puella.
Embasicoetas,	ἐμβασικοίτας,	cinaedus.
Trimalchio,	τριμαλχίων,	dives.
Carpus,	*	servus.
Menelaus,	μενέλαος,	scholasticus.
Lycurgus,	λυκοῦργος,	
Eumolpus,	εὔμολπος,	poëta.
M. Manicius,	*	
Bargates,	βαργάτης,	servus.
Licas,	λυχὰς,	mercator.
Tryphaena,	τρύφαινα,	uxor.
Aesius,	αἴσιος,	
Corax,	κόραξ,	tonsor.
Chrysis,	χρυσὶς,	ancilla.
Circe,	κίρκη,	amica.
Doris,	δωρὶς,	amica.
Proselenos,	προσέληνος,	anus.
Polyaenus,	πολύαινος,	idem qui Encolpius.
Enothea,	οἰνόθεα,	Priapi sacerdos.
Endymio,	ἐνδύμιων,	puer.
Philumena,	φιλουμένη,	meretrix.
Gorgias,	γόργιας,	advocatus.
Albutia,	*	amica.

Nominum rationes in notis traduntur. Id enim quam studiosissime observavit Petronius, ut quas personas introduxit, earundem convenientes exprimeret mores, notasque similitudines, &, ut Rhetores vocant, τὸ πρέπον diligenter ubique persequeretur. Porro quae in his fragmentis nullas dicendi partes habent, non puto fuisse πρόσωπα κωφὰ, sed earum interlocutiones temporum injuria periisse.

JOANNIS A WOUWEREN

HAMBURGII

DEDICATIO.

VIRO ILLUSTRI

JOSEPHO SCALIGERO
Jul. Caesaris Fil.

JOANN. A WOUWEREN.

S. D.

Fama sublimis, eruditione nobilis, nobilitate illustris Josephe Scaliger, Aristippum saltare coactum in purpura, dixisse scribit Laërtius: (καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν οὖσ' ἥγε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται). Putabat nimirum probum & virtuti addictum nullis lenociniis delectari, aut corrumpi posse. Quam vellem hanc vocem pressius advertissent tristiores isti, qui hunc scriptorem, quem damus, non tantum infamem fecerant, sed perpetuis tenebris aeternaeque oblivioni damnarant,

rant, praepostero mehercles pietatis obtentu. Atqui utinam ille ignis intepuisset! nunc gravius est incendium per omnes regiones sparsum diffusumque, ut nec mare huic exstinguendo: sunt enim severioris notae homines, quibus satis non est, ne quidem ad cognitionem hunc scriptorem admittere; sed renatum ex parte, nonnulli monstrum clamare, more majorum comburendum, aut diis sacrandum; alii porro proscribere, vinctum in ergastulum & carnificinam dare, imo quem evirarant, prorsus occidere, adeo ut plura parata supplicia, quam membra. Periisti, miser, periisti, vel judicio, tuo, vel illorum praejudicio. Jacet praeterea atque occisa est libertas. Quis enim quaeso tantis cervicibus qui contra tendat? Quis tantis humeris Atlas, qui tot malorum montes sustineat, ut saltem tralaticia humanitate languentem erigat? Quamquam praeclari viri, postquam convertissent mentem ad arbitrum omnis elegantiae, nullum recusarunt periculum, quod salutis spem ostenderet; itaque in carcerem & ergastulum datum vindice dextra verae libertati asseruerunt, confossum togatorum spiculis, velut ex inferis reduxerunt; equidem, denuo audere facinus dignum censorum nota, imo tunica molesta merito est: nunquam enim inauditum & indefensum Petronium dirissima tristiorum conspiratione damnari patiar. Itaque ut decretoriis armis pugnem, quid in eo accusent, dicant, quaeso, clarius. Opus novae simplicitatis, seu, ut illi malunt, nequitias & accuratam spurcitiem? Velim sane tam candide ad mentem admittant, quam simpliciter ab eo scriptum sit, magisque accusent libidinem principis, cujus flagitia sub nominibus exoletorum foeminarumque perscripsit. Demodocus apud Phaeacas Martis & Veneris collusiones cantabat, non quod vitiis adularetur, sed ut cauterium adhiberet libidini, similia eorum moribus ingerebat; credo vel solo recogitatu improbos mores erubuisse. Atque quid caussae cur Juvenalem, diligentissimum luxuriae interpretem, non accusent, qui eadem & saepe gravius prosecutus? Quid dicam? hunc non solum legi, sed in sinu gestari, ne irascuntur quidem. Aristophanem, Anacreontem, Catullum, Martialem, totamque illam cohortem publice prostitui, tum pueris in ipsis Minervae sacrariis praecantari, patiuntur. Quae ergo dementia est huic salutem negare, cum iis vitam concedamus? Sane nescio quis fatalis morbus veteres tenuerit ut pudicitiae sacra multoties profanare ipsis suave: taceo quam frequentes scopuli in poëtarum scriptis, quos castae mentes facile declinant, improbae minime: taceo quam obviae cantiones, haud dissimiles illis, quas Ulisses nisi alligatus praetervehi noluit, ad quas jam olim proborum aures occalluerunt; improbi vero non facile sonum istum excutiunt, (imo prosequitur & diutius haeret) haut aliter affecti, quam ii, qui symphoniam audierunt, in quorum animis durat illa modulatio, atque ex intervallo recurrit. Solonem petulantes versus scripsisse, Platonem amatorie lusisse, D. Hadrianum versu lascivum fuisse, refert Madaurensis Philosophus, qui, cum ejusdem criminis insimulatus, ajebat se in vita philosophum, in epigrammatis amatorem. At arguunt & urgent, judiciorum spiculis reum Petronium, ejus nequitiam palam prostare nudam; facinus me hercles dignum proscriptione. Sed crimen excuso, ut ille olim Platonis versus petulantiores, scilicet tanto pudicitius composuisse, quanto apertius; *Namque id genus omnia occultare peccantis, promulgare ludentis est.* Quanquam quid attinet veritatem per interpretem quaerere? Si verum amamus, multa in his scriptis, quae menti impudicae proluvium ad omne genus nefandae libidinis. Sed ut apes ex omnium arborum satorumque floribus liquamen confingunt dulcissimum, araneae venenum: ita probis, in quorum animis ne minimum quidem sui vestigium relinquit haec scriptio, mel, improbis, quibus inhaeret, venenum. Quid utilitatis ex hujusmodi scriptoribus capiendum, viri sancti jam olim monuerunt. Viderit si forte qui hic omnino nudas ineptias putabat, quas proprias poëtarum affirmat philosophia, qui solas aurium delicias profitentur, & dulces nectere fabulas, anne frustra sit. Sane in scurrilibus his jocis praecepta sapientiae, non solum in vita utilia, sed necessaria. Jam vero quis tam superciliosus, quem tot amabiles lusus, joci, & urbanitas tota non flectat? *Magna pars*, ait Plinius, *studiorum amoenitates quaerimus.* Suadeo deduce oculos, atque huc diverte, peream nisi omnia tam venuste docta, ut non tantum ingenium alant, sed infinitam voluptatem & jucundissimum adferant oblectamentum. Denique quem non capiet oratio ista pudica, non maculosa, non turgida, sed naturali pulcritudine exsurgens, ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexit, quam tam facilem, tam probe temperatam in toto Latio frustra quaeras, is mihi omnino mortuus, aut elephanti corio circumtectus videtur. Dicam, ne ejus manes obmussitent. Quam alti sublimisque spiritus poëta, specimen reliquit, cupiens probare posteritati, se novisse viam, qua itur ad carmen, imo se in Heliconem venisse ingenti flumine literarum inundatum. Sed ut in gemmis & lapidibus saepe naevi, nec proinde omnino viles: ita in hoc scriptore labes haud paucae, quae tamen totum minime deturpant. Bene olim Naso, qui ajebat decentiorem esse faciem, in qua aliquis naevus. Caeterum dic mihi, quis tam improbae men-

mentis, qui spurcitiem istam non palam damnet? ego sane hoc ajo, hoc testor, id potius animi cum aliis fuisse, elegantiae & omnis leporis, non Neronis nequitiae, Arbitrum edere: tantum ut omnes religiose caveant, ne quod deliquium morum integritas ex frequenti hujus tractatione patiatur, serio hortor. Sed profecto nimis multa oratio est. Neoptolemus Ennianus malebat paucis philosophari. Quidquid ergo est, tibi Vir Illustr. Josephe Scaliger, cujus incomparabilem eruditionem, ingenium supra mortales prius defessi sunt homines laudando (usurpabo illud Salustii ad Caesarem) quam ipse gloria digna faciundo, Petronium Arbitrum à me recognitum, & animadversionibus illustratum dicare libuit. Pompejus, cui ex virtute cognomentum Magni accesserat, cum theatrum, arcem turpitudinum, extruxisset, veritus memoriae suae censoriam animadversionem, Veneris aedem superposuit: ita ego illustris nominis tui titulo damnatum hoc opus praetexui; atque haud fallit augurium; vivat, vivat diutius per aeternum hoc nomen. Tu vero Vir Illustr. patere, exiles quasdam stricturas tui splendoris Petronium illuminare: nam & sol radios suos in loca deformia defert, nec inquinatur. Te quidem in excelso fastigio generis & eruditionis positum, religiose adiri debere scio. Verum & Diis lacte fit, nec putem ulli vitio fuisse eos colere, quoquo modo posset. Itaque ne toties ad hoc templum gratis accedam, laborem tenuem & exiguum obsero, veri legitimique muneris obsidem, quod meae quidem temeritati haud recuso accedere; tamen si non prorsus fastidias votoriam hanc tabellam, nominis tui templo dicatam, in coelum abire videor. Vale Vir Illustr. Lugduni Batavorum CIƆ IƆ XCV.

PRAEFATIO

AD LECTOREM.

Curanti mihi novam Petronii editionem, animus principio fuit haud pauca adjicere, quo nova luce hunc auctorem suffunderem, nescio qua levi ductus insania; cum jam laboraret in fine opus, contenderemque, quid alii ante me (nam Parisiensis Edit. sero nimis in manus meas venerat) nihil mihi residui, praeter exiles quasdam ineptias, quae vel cuivis in facili congerere: continuo severa objurgatione me reprehendens, coepi velle refragari, consilium mutare, imo prorsus abjicere; tum demum illam vocem oraculi existimans, quam toties alii insusurrassent; actum me scilicet acturum, commentaturus in scriptorem traductum tot tantorumque ingeniis. Equidem fatebor tibi simpliciter, serio poenituit stultitiae meae; tandem nonnulli instantia urgere, exsolverem, quod inconsulta pollicitatione promisissem; compulsus denuo adgredi, quod ex desperatione deserueram. Itaque * *quod adsolet apud prudentes viros esse, in operibus elaboratis judicatio restrictior, in subitariis vena prolixior:* idem hic spero; totum enim hoc proxima & repentina foetura natum, quod vereor, monstrum Tethys ipsa jurabit haud ablui posse omnibus undis. Caeterum nullius hortamina tantum apud me potuissent, ut auderem hoc facinus, nisi dulce cum plerisque, qui ante me in hoc campo *difficiles habuere nugas.* dicam quod sentio, in quibusdam illorum vix risum, in quibusdam vix somnum teneo: satis non fuit illis nihil dicere, sed etiam lacera pleraque, & disrupta religare, pro nefas! infelicissima & fallaci manu; adtexere praeterea nescio quas carminum quisquilias, ne ineptissimis dignas; pro quis me hercles, si in auctione venirent, neque Afranius nauci daret; ea Petronii adseverare, quid aliud quis dixerit, quam insaniam? tamen parum abest, quin audeant pallidi isti & jejuni concinnatores. Credite, hoc artificium vobis periit. Lector, ignosce ridenti. Atqui utinam vere errarent; qui calumniantur hoc scriptionis genus. Pace quorundam liceat dixisse, studii hujus dignitatem perdiderunt; miris enim artibus fuss effecerunt, ut totum enervaretur & caderet. Primum genus illorum, qui circa litterarum apices digladiantur, quibus litterulae immutatio triumphus, fastidiosa natio; si quid tale etiam aliis in mente, clamant furta, plagia, & tot nomina criminum graviorum; si quid forte imprudentius exciderit (ut maxime lubricum hoc scribendi genus, nec scio an quis unquam sine lapsu evaserit) conqueruntur ut de vi publica, delictum usque ad mortem; si quid in medio relinquas, ne vel hac via offensam incurras, quod omnia praeripueris, protinus paratum illud Velleji: *Quid aliud quam nimium occupatum dicam, quem vel mendum vocis fefellit, aut hoc vel illo loco somnus obrepsit?* Jam tot ambitus sermonum per sententiarum tormenta, verba ipsa calamistrata tam apte posita, ut jurares de singulis illos iviffe in consilium. Dic mihi, anne fanaticus iste medicus, qui, dum urit & secat, lentis ductibus agit? simplex illa mundicia, quae sine cerussa & fuco, tum constricta brevitas propria hujus materiae, ubi res contenta doceri. Si qua nota melior, quanto praefa-

* Apuleji verba initio de Deo sunt. Similiter loquitur Mellerus spicileg. 10. praefat.

famine illa exprimitur, parturiunt quod pepere-re, *habent artificium, quo prius perjuadeant, quam edoceant;* primo cum audieris, haud ante gnarus quid nascatur, grande aliquid animo volvas: at cum offenderis, deus bone, ridebis illico fastum: litterulae mutatio est, aut syllabae transpositio. Sunt qui diaria texunt actuum, qui eloquentiam ostentant in alienis laudibus. Porro in profligandis adversariis usque ad fastidium & invidiam nimii; non tanti constitit Pompejo victoria; de subattrectatione alienae scientiae, ut ait Plinius, famam sibi aucupantur; quibus instar mortis, si videant alibi clarum oriri sidus, plerosque figuratis perstringunt laudibus: novum maliciae genus, laudare quod accuses, haud ostendunt vulnera, sed infligunt: scriptorem, cui manus commodabunt, si alius tangat, injuriam suam putant, cùm ipsi vix decem annis abortum faciant: miramur, quod horum libri lectorem inveniant: nam legentium contumelia sunt, quos putant optimi cujusque conviciis gaudere. Reliqua sino praeterfluere, ne in fastidium adducta videantur; satiusque mea tegere, quam aliorum vitia indagare. *Accusamus saepe quod facimus, & contra nos diserti in vitia nostra invehimur*, ait D. Hieronymus. Sane his moribus medicinas dicere, cum ventis litigare arbitror: Hippocratis potius fomentis, quam monitis aliorum indigent. Nos exsequemur reliqua propositi. Plerisque is morbus familiaris, ut tanta in operibus suis promittant, propter quae merito vadimonium deferi posset. At cum intraveris, dii deaeque, quam nihil in medio invenies. Non est quod te ante rem suspensum teneam, aut vana spe ductem: nihil damus nisi frivola quaeque & levia, aliis contempta potius, quam non visa. Ita sane oportuit post tam curiosae diligentiae viros, qui uberem messem ex hoc agro collegerunt; idem nos voluisse, licet non adsecuti, abunde pulcrum atque magnificum; omnis hic triumphus illorum, nos armillis & hasta donari serio recusamus. Itaque legendi modum hic ponas licet, aut huic

—— *exarationi*

Districtum bonus applicare theta.

Vulnera coacta prorsus, quae ut scopuli aliorum quoque acumina fregerunt, rescindere non libuit, ne novas plagas incuterem. Quae ordini obstreperent, lectorisque intentionem dispargerent, malui differre, dum plenius in hunc scriptorem, melius nactus exemplar; Itaque fraudi non erit, si intacta multa relinquam, equidem *si bonus est Lector, quae omisi non oblita nobis, sed praeterita, existimet.* At mihi nunc aggressuro venia opus erit (saeva enim & infesta virtutibus tempora) quam ut benigne indulgeas obtestor. Indubie saepius peccaturus, quippe qui homo & adhuc juvenis. Caeterum *placebo tibi, si me culpam emendare permiseris.* Hoc te rogo, lector.

EJUSDEM PRAEFATIO IN VARIORUM IN P. ARBITRUM OBSERVATIONES AB SE DIGESTAS.

Scripta est haec epistola Anno 1595.

Anni fere LXXXIV. postquam renatus Petronius, sed pro nefas tam ruptus, & multifariam truncatus, ut potius informe pecus ex matris visceribus excisum, quam legitimus foetus. Itaque docti viri, publico bono nati, continuo dilaniata & dispersa ejus membra cum cura conquisiverunt, fracta & luxata obligarunt, quorum acumen, & feliciter curiosas manus expertus Arbiter, ut anguis, convertit corium & aevum. Quam damus, editio septima est, ea ut purior & amplior prodiret, imo ne quid omnino deesset, votum & animus mihi fuit. Quidquid igitur emendationum & explicationum ad Petronium pertinentium, apud nostri aevi praeclaros viros sparsum, excerpsimus, digessimus & hoc fasciculo comprehendimus, quo in promptu essent, & velut sub uno oculorum ictu. Selegimus autem necessaria; nam omnia adjicere nec libuit, nec per formam libelli licuit.

CASP. BARTHIUS

Nob. Clarissimoque Melchiori

GOLDASTO AB HEIMENSFELT.

PEtronium Arbitrum gaudeo tandem à te percensitum Vir Clar & amicissime. Multa in eo olim ego disputavi, multa in aliorum animadversiones animadverti. Omnia nunc dispunxi usque ad mancas has notas, quas tibi jugulandas mitto, potius ne promisso meo desim, quam ut operaepretium in iis me fecisse arbitrer. Gratulor autem & tibi famam, & juventuti egregium donum, quod genuino nitori tandem abs te restitutus lepidissimus scriptor in ora virûm exibit. Ego nihil pro tempore quaero, nisi ut nomen meum expungam, quod in tabulas relatum, & à claritate nominis tui splendorem adolescentiae meae mutuer. De reliquis tu videris, qui ab immortali hoc Charitum pullo nunquam perituram famam habebis. Salve ab eo qui tibi commendatus esse cupit, teque admiratur.

T. PETRONII ARBITRI

VITA,

LOTICHII.

IN tanta temporum obscuritate, vitam PETRONII scribere difficile est, partim, quod quidam eundem *Romanum* fuisse asserunt, quod *Petronia gens* illustris *Romae* extiterit, è qua PETRONIUS *Volusianus* Consul fuit, imperante *Gallieno*, anno Christi CCLXII. quo eodem tempore, aut paulo ante, floruisse hic PETRONIUS putatur: partim, quod alii eundem *Massiliehsem* fuisse scribunt: è quorum catalogo videtur esse *Apollinaris*, *Gesnerus*, & alii. Plures autem, quoad nomen, fuerunt PETRONII, scil. PETRONIUS hic ARBITER; PETRONIUS Rhetor; PETRONIUS, Episcopus Bononiensis, alias Grammaticus; PETRONIUS Ascanius; PETRONIUS Indicius; PETRONIUS Venustianus; PETRONIUS Antigonus Pisaurensis; PETRONIUS Hilarius Pisaurensis; PETRONIUS Apollodorus, Pontif. Rom. &c. Sed, inter caeteros, *Plinius* libr. Histor. natur. XXXVII. cap. II. PETRONII ARBITRI in sequentibus commeminit: T. PETRONIUS (ait) *Consularis moriturus, invidia* NERONIS *Principis, ut mensam ejus exhaeredaret, trullam murrhinam trecentis sestertiis emptam fregit. Taciti* vero beneficio restitutum est PETRONIO *Caji* praenomen; *Turpiliani* cognomen; *Arbitri* agnomen. Quidam contra putant, eundem PETRONIUM NERONIS *Arbitrum*, ab officio sic appellatum, & dignitatis nomen in aula *principis* fuisse, quod tamen auctores vix putant credibile. PETRONIUS interim *Turpilianus* temporibus NERONIS, cum *C. Junio Caesonio Paeto*, consulatum gessit: unde *Lex Junia Petronia*, itemque *Senatusconsultum Turpilianum*. Praeterea *Epicureae sectae*, quoad vitae studiique genus, PETRONIUS hic ARBITER discipulus magis fuisse perhibetur, quam *Stoicae*, cum ita invehatur in *Stoicos*:

Ipsi qui Cynica traducunt tempora coena,
Nonnunquam nummis vendere verba solent.

Contra sic idem *Epicurum*, *patrem veri*, pronunciat.

Ipse pater veri doctus Epicurus in arte
Jussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Tres autem *Epicuri* istius cardinales memorantur errores; quorum primus est hic: *Deos res humanas non curare, sed otiosos in coelis stertere, valde occupatos in nihil agendo.* Hinc apud *Epicureos* ridentur superstitiosi, qui quidem DEûM timore ita terreantur, tanquam pueri nocturnis terriculamentis, aut spectris. Cujus sententiae ipse PETRONIUS fuit, sicut è sequentibus innotescit:

Primus in orbe Deos fecit timor, ardua coelo
Fulmina cum caderent. -----

Alter erat iste: *In voluptate summum bonum versari*, ut hinc evidens:

Ergo vivamus, dum licet, esseque bene.

Tertius his accedit: *Animas cum corporibus simul perire*: qui quidem error insignis moribundo in PETRONIO conspicuus fuit, dum, referente *Tacito*, *audiebat ille referentes nihil de immortalitate animae, & sapientum placitis, sed levia carmina, & faciles versus:* quasi dicat, eundem PETRONIUM immortalitatem animae ludibrio potius habuisse, quam credidisse.

Et haec de PETRONII hujus Satyrici vita, non nisi multa obscuritate involuta. Qui plura desiderat, adeat ipsos auctores, qui passim in Satyricum nostrum commentati sunt. Sequens autem *Tetrastichon* vitae ARBITRI in *Bibliotheca* nostra *poëtica* destinavimus, quod hic ascribere non pigeat:

Polluit obscoenos PETRONIUS inter amores
Doctiloquum venae prosperioris opus.
Nomine sic Citherae vates fuit ARBITER & re;
Turpes tolle jocos; caetera purus erit.

MICHAELIS CASPARIS LUNDORPII

Francofordiani Moenigenae, Historici & Philologi

ὉΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ,

ID EST,

Elogia, testimonia, & judicia veterum recentiumque scriptorum

DE

T. PETRONIO ARBITRO,

& ejus scriptis.

B. Hieronymus Stridonensis Epist. ad Demetriad.

Cincinnatulos pueros, & calamistratos, & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbitri est; *Non bene olet*, &c.

B. Benedicti Abbatis Floriacensis Glossarium.

Excellentissimus dicitur à Petronio 1. Satyrarum.

B. Au-

B. Antoninus Archiepiscopus Florentinus in Summa Historiali, sive Chronicor. part. 2. tit. 11. c. 2. §. 5. ubi de S. Petronio Bononiensi.

Vincentius in speculo historial. lib. XXI. cap. 25. sic ait: De quodam libro Petronii partim metrico, partim prosaico, haec moralia excerpta notavi.

Quid faciunt leges, &c.

Joannes Trithemius Abbas Spanhaimensis de Scriptoribus Ecclesiastic.

* Petronius Episcopus Bononiensis, conversatione Monachus, in divinis scripturis valde doctus & eloquens, & non minus sanctitate quam scientia reverendus, qui multis in vita & post mortem miraculis coruscavit, sicut in ejus historia legitur, scripsit inter caetera *de Vita Sanctorum Patrum lib.* I. *de Ordinatione Episcopi lib.* I. & alia nobis incognita. Moritur sub Theodosio & Valentiniano, anno Domini CCCLXXXV. indictione XIII.

Janus Parrhasius Neapolitanus Commentar. in Claudian. de Raptu Proserp. lib. 1. p. 67.

Eumolpus apud Arbitrum ait; *Non verno persona cantu* &c.

Editio Veneta, cujus primum folium in meo exemplari abscissum est, in calce habet.

Impressum Venetiis per Bernardinum Venetum de Vitalibus, anno Domini MCCCCXCIX. die XXIII. mensis Julii.

* De hoc Episcopo, qui diversus longe est ab Arbitro nostro, videri possunt Eucherius Lugdunens. in *Paraenetic. ad Valerian.* Gennadius Massiliensis *de Scriptoribus ecclesiastic. cap.* 41. Leo Magnus *Epist.* 52. Honorius Altisidorens. *de scriptor. ecclesiast. c.* 41. Antoninus Florentinus *Chronicor. part.* 2. *tit.* 11. §. 5. Non recte Cardinal. Baronius in *Not. ad Martyrolog. Roman.* IV. *Non. Octob.* eum confundit cum Petronio Jureconsulto, cujus non semel, meminit Sidonius Apollinaris in *Epistol.* Videatur *Vita S. Petronii* ab Sigonio restituta apud Laur. Surium *de Probat. Sanctor. vitis tom.* 5. ipse Sigonius in *Commentar. de Reb. Bononiens.* Sixtus Senensis in *Bibliothec. Sanct. libr.* 4. Erasmus Roterodam. in *Schol. ad Eucherii Paraenetic.* Possevinus Soc. Jes. in *Apparatu sacro*, verb. *Hieronymus*, Rosweydus in *Not. ad Vitas Patrum*, Andr. Rivetus *l.* 4. *Critici Sacri cap.* 8. LUNDORP.

Philippus Beroaldus, Commentar. in Cicer Tusculan. quaest. lib. V.

De qua est Petronii Arbitri ille versus dignus memoratu.

Franciscus Floridus Sabinus.

* * *

Quotusquisque hodie vivit, qui non sibi censuram in scriptores, quasi à Diis immortalibus demandatam, arbitretur? Ut enim de aliquibus toleretur judicium, quisnam hoc tempore de Cicerone, Livio, Salustio, Tacito, Varrone, Corn. Celso, Plauto, Terentio, Virgilio, Horatio, Lucretio, Ovidio, Catullo, Tibullo, Propertio, Petronio, caeterisque similibus, aliquid in sinistram partem, sine magno scelere decernere audeat? Quorum scripta orbi probatissima semper fuere, & à nullo adhuc satis digne laudata.

Joannes Alexander Brassicanus JC. & eques auratus, exemplar, quod manu ejus propria exaratum habemus, ita inscripsit:

Petronii Arbitri, scriptoris antiqui & valdè boni, quae quidem extant reliqua, recens à pluribus mendis, beneficio vetustissimi exempli, vindicata, & quoad ejus fieri potuit, restituta; adjectis scholiis utilibus, nec minus eruditis.

Ἀναγνωστῇ.

Μικρὰ μὲν ἔργα τάδ' ἐστὶν· ἔχει δ' ἡδεῖαν ὀπωπὴν
Ὡς ῥόδον ἐν κήποις, ὡς ἴον ἐν ταλάροις.

Concilium Tridentinum in Regula Indicis librorum prohibitorum.

Libri antiqui, qui res lascivas seu obscoenas ex professo tractant, narrant, aut docent, ab ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam & proprietatem permittuntur: nulla tamen ratione pueris praelegendi erunt. Deinde in ipso Indice inter libros vetitos reponitur:

Petronius Arbiter in Satyra.

Ptolemaeus Flavius Anconitanus in Conjectaneor. & observationum Centuria, cap. XC.

Dulcis Poëta usurpat Petronius Arbiter.

Petrus Nannius Alcmarianus lib. IV. *Miscellaneor. cap. ult.*

Est adhuc aliud genus Satyrae, à Petronio Arbitro frequentatum, quod partim carmine, partim soluta oratione constat.

Joachimus Camerarius Senior in Epistol. ad Brassicanum.

Petronii Satyricon elegans est: sed flagitia & turpitudinem nefariam proponit, ad cujus cognitionem terreri debent animi piorum, consideratione horribilis irae divinae, qui contemtum & neglectionem veritatis tam atrociter ultus fuit, ut in tantos errores, & talia peccata

homines delabi fineret: in quorum mores haec tanta & tam foeda immemorabilia vitia invaderent, quibus quidem civitates & imperia tandem interierunt

Michael Neander Soraviensis Physicae Philosoph. part. II. *pag.* 358.

Petronii Arbitri elegantes versus, quos nuper Guilhelmus Canterus è schedis antiquis protulit, tales sunt, &c.

Adrianus Turnebus Adversar. lib. VIII. *cap.* 18.

Versus sane quam amoeni & elegantes extant Petronii Arbitri de ciconia: sed, quod inter nos dicere liceat, *ceralistria*, in eis quid sibi velit, nullo modo assequor.

Josephus Justus Scaliger Comes a Burden, lib. I. *epist.* XXXI. *ad Pet. Pithoeum.*

Illud etiam te rogo, Sotadicum illud Petronii, ut apponas in fine Catalectorum nostrorum, sub titulo MISCELLA PETRONII: ubi spatium ei reliquimus: &, si me amas, addes aliquid commentatiunculae tuae ad lectorem &c. Carmen longum Petronii, statim post epistolam Lucani collocari volumus. *Et mox ibidem*: De Petronio tuo etiam aliquid exspecto.

Et epist. XXXII. *ad eundem:*

Auximus Catalecta nostra plus quam centum poëmatiis, quae antehac nunquam excusa fuerunt, & quorum multa sunt Petronii. Id quod judicatum prius è stilo, postea versibus quibusdam, qui jam editi sunt, confirmatum fuit. Tantum sumus φίλαυτοι in judiciis nostris: & ignosces philautiae sive stultitiae meae.

Idem Commentar. in Priapeja diversor. Poëtar.

Scripserunt hujus argumenti poëmatia plures veterum, Catullus, Tibullus, Ovidius, Petronius Arbiter, alii. Itaque ex illorum epigrammatis totus hic liber concinnatus est, & conflatus ab eo, qui epigramma libro praeposuit &c. Sane Petronium hujusce argumenti & nominis quaedam lusisse auctor Sidonius.

Jacobus Nicolaus Loënsis Medicus, Miscellan. Epiphyllid. lib. IV. *cap.* I.

Ne quis ab Isidoro confictum putet, sciat Petronium Arbitrum ante eum hoc litteris mandatum reliquisse. Quod etsi in his fragmentis, quae hodie circumferuntur, Petronii non exstat, citante tamen Joanne Salesberiensi (quem vulgo Architrenium vocant) in opere suo, quod Polycraticum appellat, Petronius hujusmodi tradidit. Verba ejus auctoris, etsi hominis docti magis, quam diserti, non veritus sum apponere.

Petrus Maturus Presbyter Societatis Jesu Lugdunensis, in Annotation. ad B. Antonini Florentini Chronic. part. 2. *tit.* I. *cap.* II. §. 5.

Ex Petronio Arbitro haec desumta sunt, quae habet Vincent. lib. XX. cap. 25.

Justus Lipsius Iscanius, Commentar. in Taciti Annal. lib. XVI.

De C. Petronio.] Quem viri docti eum censent, cujus fragmenta hodie purissimae impuritatis. De quo etiam delibero; sicut & de praenomine, quod apud Plinium lib. XXXVII. cap. 2. *Titus* est, itemque Plutarchum libello Πῶς ἄν τις διακρίνειε τ̀ κόλακα ἐ φίλου.

Christophori Richardi Bituricis JC. Praefatio. Patissonio S.

Petronii Arbitri Satyricon, sane eruditissimum, relegi, ac tuae imprimis voluntati satis facere dum cupio, nonnulla obiter adnotavi, quae, si tibi digna praelo tuo videbuntur, excudes. Memineris tamen me conjecturis ejusmodi non plus tribuere quam somniis, quae neque natura sua, neque conjectoris ingenio, sed casu aliquando vera solent evadere. Vale. Cal. Decemb.

* *Carolus Scribanius Societ. Jesu in Amphitheatro honor. libr.* III. *cap.* 5.

Audi alterum coeli terraeque contemptorem † Capaneum, (*Primus in orbe Deos fecit timor*) provocantemque non *jam reges, sed Deum ipsum, &c.

Marcus Velserus Duumvir Augustanus Rer. Augustanar. lib. V.

Petronii arbitrarias secures facile hebetamus; nec enim Augustalitatis insigne, sed ad ostendendum mirificum Trimalcionis nomen regium, aut triregium verius, &c.

Georgius Thomsonus Andreapolitanus Scotus in Vindice veritatis adversus Justum Lipsium lib. XI. *cap.* II. *pag.* 108.

‡ Sanctissimi viri opusculum pietate refertum forte habebat in pera Episcopus, Petronii Satyricon; quo educto, & aperto obtulit se hemistichium:

----- *Placitone etiam pugnabis amori?* &c.

Janus Dousa Fil. Conjectaneor. & Notar. in Catull. cap. I.

Sed ab *ultima nocte* ad *viduam* transeamus, quam

* Alias Clarus Bonarscius.

† Qui fulmine ictus ob Deorum contemptum periit.

‡ Ironice sic vocat Petronium.

quam ex fequenti carmine (Catulli) in Satyricon fuum tranftulit idem ille eruditae luxuriae arbiter.

Marcellus Donatus Medicus, Dilucidation: in Spartiani Adrian. pag. 1081.

Petronius defcribens accubitum molliffimum omnium Malchionum &c.

Ifaacus Cafaubonus Commentar. in Perfii Prolog.

Petronius Arbiter Perfio aequalis.

Joannes à Wouwer Hamburgius in tract. de Polymathia cap. 1. *de fua Petronii editione fcribit.*

Nuper exactis pueritiae annis, ductus amabili infania, paffus fum frangi famae meae florem editione abortivi libelli, qui mihi quafi tentanti vadum futuri favoris praemiffus, infelicibus aufpiciis praelufit. Quibus ftudiis exceptus fuerit non fcio, neque fcire magni feci, cum in ejus editione non meam ambitionem, aut gloriolae aucupium, fed commune rei litterariae commodum fpectarim: Equidem jam fecurus famae quafi in foporem lapfus requiefcebam, fed turbant conftantiam meam perverfa quorundam judicia, quibus fi ftamus, profecto intererat infelicem foetum nunquam nafci. Sed cum mihi excidit, illa aetate, quae capere non poteft, quam grave pofteritatis judicium, & alioquin parum follicita, quid triftiores ifti probent, vel fupercilio fuo profcribant, jacta jam alea fatius duxi tollere deformem foetum, quam alienae mifericordiae impie exponere; praefertim cum ii, qui nos laceffunt, plumbeis pugionibus pugnent; quos recte, fi quid fentio, defcripfit Ariftides in orat. περὶ τοῦ παραφθέγματος. cujus verba ideo libentius ufurpo, quod ea tot faeculis ante de hujusmodi hominibus, non tam praemeditata oratione dixiffe, quam facro inftinctu agitatus, velut vaticinio, effudiffe videatur: οἱ πλεῖω μὲν, inquit, σολοικίζουσιν, ἢ φθέγγονται· ὑπερορῶσι δὲ τῶν ἄλλων ὅσον αὐτοὺς ὑπερορᾶσθαι προσῆκε, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐξετάζουσιν, αὐτοὺς δὲ οὐδεπώποτ' ἐξήτασαν, καὶ τιμῶσι μὲν τὴν ἀρετὴν, ἀσκοῦσι δὲ οὐ πάντ' ὀνειδίζουσι δὲ τοῖς ἄλλοις, οὐ τῶν πραγμάτων καταγινώσκοντες, ἀλλὰ φθονοῦντες ὅτι αὐτοὶ πράττειν οὐ δύνανται. *Qui faepius incondite loquuntur, quàm os aperiunt; alios contemnunt ipfi maxime defpiciendi; in alios follicite inquirunt, in fe vero nunquam. Virtutem, quam non exercent, commendant. In aliis improbant eà, quae ipfi quidem non damnant, fed quod paria facere non poffunt, invident.*

Omes interim Veneres & Gratias, quae ipfos ut infoecunda fenticeta deferuerunt, lafciviam & errorem appellant, quorum ferreo ori nullae fidiculae pudorem extorquebunt, in aliis accufantes, quod fuum vellent, fi per naturae genium liceret. Praevaricatores aliorum peccata abdita & latentia infami elogio ventilant, & minus cautae ac fimplici innocentiae vitiorum praeconem conducunt; cum ipfos proprii pudoris decoctores ulceribus & porrigine obfitos foeda flagitiorum fcabies jam olim depafcat. Stultitia eft ex verborum propinquitate de ipfis rebus conjecturam facere. Sed arguenda erant verba illorum, qui factorum funt innocentes. At te fugere potuit, ais, illud Plinii: *Narrantem fimilem facienti.* Ergo tam difficilis venia levis errati. Admonere nos debuerat lenitatis humanitas majorum, quos prope Mercurii ftatuam Gratiarum imagines collocaffe Plutarchus prodit. Favendum fcilicet delictis illorum arbitrabantur, quos ingenii amore lapfos conftabat. Quanto enim hi proniores errori, tanto paratior iis apud omnes venia, & ignofcendi ftudium effe debet. Sed profecto oblitus fum mei, qui haec verba tam indigne perdam, cum ineptiffimos homines mores fui fatis ulcifcantur.

Gafp. Sciopius Francus, Confiliarius Pontificius & Caefareus, &c. *Verifimil. lib.* 1. *cap.* 4.

Multa effe apud auctores non protrita vulgo loquendi genera, & quae, cum nobis minus familiaria accidunt, & ftupor nofter elegantiam illorum non adfequitur, ftatim in medicinam rapiamus, pridem ab aliis demonftratum eft, & ipfe nunc duobus Petronii Arbitri locis, fcriptoris elegantis, Jupiter! & terfi, oftendere conabor.

Ibidem ibid. lib. XI. *cap.* 14.

Otiofi fuperioribus hebdomadis, ego inquam & v. CL. Ignatius Hanniel cum nobiliffimo juvene Joanne de * Bredow Eq. Marchico, Petronii Satyricon temporis cauffa legebamus. In eo ut quicque nobis in mentem venerat, ad oram editionis Doufiae, quam beneficio CL. Rittershufii Altorphio habebamus utendam, (nec enim ejus notae libri ad has oras fe penetrare folent) adnotavimus. Et earum quidem conjecturarum, quae tunc in folidum mifi, nonnulla heic proponere volui.

Idem in Admonition. ad lector. in calce eorund. Verifimil.

Neque etiam diffimulare debui, cum jam ad exodium opus hoc fpectaret, adlatam ad me fuiffe novam Petronii Arbitri editionem, omnium illam multo emendatiffimam & pulcherrimam, cujus architectus Joannes à Wouweren, ju-

* Cui Petronium expofuit in Academia Altorphina, & phrafes dictavit elegantiores.

juvenis, ut apparet, ingeniosissimus, in uno atque altero loco idem pene mecum cogitavit. *Rursum ibid.* Reperio in Petronio vicinam, in Catullo vero eandem plane, emendationem cum illa, quam multo ante ipsi Giphanio, & generoso juveni Gundaccaro Baroni à *Tannberg* &c. amico meo suavissimo, forte mecum in Museo meo coenantibus, † proposueram. &c.

Idem in Scaligero Hypobolimaeo pag. 12. *b. de Theodoro Beza.*

Parisiis Genevam pervolavit, & ad Calvinum *Totus* se recepit, eique mox rebus ipsis, *ut plurimum sibi crederet*, *Totum se approbavit*; quo pacto possent ea, quae inquinatissimis, sive, ut vos Arbitri Sacricolae loqui consuestis, *officiosis illis suis manibus* in Novum Testamentum exaravit, hanc nefariam ejus impudicitiam non redolere?

Et pag. 9. *b.* Sed Aristoteles quoque in VII. Politicor. cum turpia omnia, & in quibus vel obscoenitas vel improbitas inest, cujusmodi ‡ jambos & comoedias esse ait, procul à conspectu puerorum, & adolescentum removere jubet, quod ex loquendo, audiendo & videndo turpia, turpiter quoque faciendi licentiam consequi dicat.

Pag. 22. *b.* Existimabam prius te fato tantum esse Polyaeni illius Petroniani, quod his ille versiculis complorat; *Me quoque per terras, per cani Nereos aequor* &c.

Pag. 183. Sed pluris esse tibi video unum Petronium, quam mille Tullios.

Pag. 298. Sed tu gratus scilicet in Dousam esse voluisti, qui non solum praeclaras illas in Petronium notas ediderit, quibus paederastian non minus, quam ex ipso Petronio, discere adolescentes possint.

Denique pag. 282. Cum pater tuus obscoenos & immemorabiles Ausonii, Martialis, Petronii similiumque poëtarum versus negarit à Critico censendos, atque adeo ne legendos quidem omnino, aut audiendos, sed detestandos & flammis expiandos, & pro signis Priapi, atque adeo pro libris honori ejus scriptis, Sanctorum imagines à nobis habendas esse contenderit: tu exortus es, homo sanctissimus, & castitatis ac pudicitiae exemplar, atque specimen, qui non modo illum ipsum censura patris tui notatum Ausonium, sed hoc etiam Burdigalensi Triphallo nihilo deterius mutoniatos. Catullum, Tibullum, Propertium, & Priapejorum versuum scriptores, magna temporis curaeque impensa à te recensitos, castigatos, nec poenitendis (ut gloriaris) commentariis illustratos emittere, & adolescentibus commendare anderes. Hoc, satis scio, nullo modo patri tuo probare posses. &c.

† Petronianae lectiones in convivio propositae.
‡ Id est, mimos.

Arnoldus Clapmarius, Bremensis Saxo JC. in Nobili triennio, p. 28.

Hunc (Homerum) leges, & releges cum Theocrito & Virgilio, Horatium cum Pindaro. Lucretium & Manilium, cum Arato & Musaeo, Hesiodo & Oppiano, Catullum & Propertium cum Callimacho & Anacreonte, Senecam cum Euripide, Aeschylo, & Sophocle, & reliquos veteres Poëtas, ante aliquot annos à Stephano editos, Ennium, Lucilium, Laberium, Afranium, Pacuvium, Petronium, Varronem &c.

*Ludovicus ** Dorleans Parisiensis JC. in Cogitationibus ad Taciti Annales libr.* V. *pag.* 831. *col.* 1.

CAJO PETRONIO.] Qui dictus est Arbiter Neronianae eloquentiae; interversor naturae, & lucernarius. Vivebat enim ad lucernas, de die dormiebat. Quod hodie multi faciunt castrenses bardocuculi. Est de eo epigramma, tractum ex bibliotheca Vaticana. Caeterum non idem est C. Petronius, & T. Petronius, de quo Plinius lib. XXXVII. c. II. Nam T. Petronius mori non est jussus, sed C. Petronius, qui heic moriturus sub Nerone ostenditur. SUPRA PAUCA REPETENDA SUNT] De C. Petronio supra pauca repetenda sunt; id est, scribendum est de Petronio paulo amplius, quam paucitas expetat. PROCONSUL TAMEN BITHYNIAE] Qualis fuerat ante eum Catullus poëta, uterque vitae mollioris.

Idem ad lib. II. *Annal. pag.* 231. *col.* 2.

Inter Romanos elegans scriptor, Petronius Arbiter, illam vestem sericam vocat eleganter *ventum textilem. Rursum pag.* 317. *col.* 2. Sic Arbiter ille nequitiarum. *Iterum pag.* 316. *col.* 2. Sed magis Arbiter ille prostibulatis. *Denique ad libr.* XI. *pag.* 604. *col.* 1. Petronius Arbiter hoc eleganti versu describit tempus istud.

Fridericus Taubmannus Francus, notis in Plauti Truculent. act. III. *sc.* III.

Elegantes sunt Publii Mimi versus apud Petronium Arbitrum, quos appingam.

Matthaeus Raderus Societatis Jesu, Comment. in Martial. lib. VIII. *Epigram.* III.

Musa ad Martialem:

At tu Romano lepidos sale tinge libellos,
Agnoscat mores vita legatque suos.

quos tamen ita describit, ut parcat personis, expo-

** Alias Aurelianus dictus.

exponat vitia. Hoc Petronius facit, petulantius tamen.

Thomas Dempsterus à Muresk Baro Scotus JC. in Paralipomen. ad Rosini Antiquit. Roman.

Petronius Arbiter candidus, tersus, suavis, in omnibus mirandus, modo absit obscoenitas.

Joannes Savaro Arvernus JC. & Praeses, in notis ad Sidonii Carm. IX. vers. 264.

De Petronio plura congesserunt veterum elogia, qui in eum notas texuerunt, quas consule.

*Janus Gruterus in * Explanation. in Plauti Amphitruon. Prolog.*

Festivissimus Poëta Petronius Arbiter Satyrico.

Christophorus Beyfius Parisiensis, in sua editione Petroniana de anno MDCI. *pag.* 135.

Quandoquidem video inter eruditos convenire, ex iis, quae in Priapum leguntur inter Catalecta veterum Poëtarum, nonnulla hujus esse Petronii, visum est ea adjicere, simul & alia quaedam non dissimilis argumenti.

Martinus de Roa, Hispanus Societatis Jesu, Singularium locor. lib. VI. *cap.* 17. *de Petronia scribit.*

Sed ego nec tam religiosus sum in auctore non tam religioso, nec tam sacrosancta duco illius scripta, ut non putem licere, quod in sanctioribus licuit, mutare syllabam, aut etiam dictionem, modo probabili conjectura id fiat, & lux auctoribus afferatur.

Emundus Richerius, Sorbonae Theologus, in Obstetrice animor. cap. IV. *num.* 4.

Utinam non mirari oporteat, quare juventus ad libidinem prona, sed quamobrem non longe vitiosior fit; quippe quae poëtarum quorundam carminibus, & Petronii operibus igni aeterno devovendis, quasi Divorum Pauli epistolis, Ambrosii officiis, vel Augustini confessionibus, impune, libere, gloriose utatur. *Mox subjicit.* † Sed me censere dico poëtas illos & auctores emungendos, non mutilandos; mundandos, non evirandos; verandos, non castrandos esse: hoc est, ut à Concilio Tridentino est sanctissime constitutum, viris ad legendum, non pueris ad interpretandum esse concedendos &c.

Daniel Heinsius Praefat. ad Lector. in Maximi Tyrii Dissertationes.

Plautus aut Petronius aetatem occupant, Philosophia sordet & squaiet. ‡

Eusthatius Swartius Bavaro-Palatinus, Analector. lib. II. *cap.* 9.

Juvat & unico praestantissimoque elegantiarum Arbitro horam, & in antecessum levicula quaedam dare, (dum ultimam recipiat manum, quam cum indice operosissimo adornamus, nova editio) cum hodie fere nullum placeat ingenium, quod in eo non fategerit.

Petrus Scriverius Lugdunensis Belga, Prolegomen. ad Senecam Tragic.

Video Epigrammata quaedam de exsilio, quod Seneca primo imperii Claudiani anno subiit, ex schedis Pithoeanis deprompta, &c. Quaedam Senecae, quaedam Petronii, aut alius possunt videri.

Johannes Norwegus Synglesiensis Hassus in Promtuario Grammatico, in Nomenclatore varior. autor.

Petronius Arbiter, Massiliensis à plerisque existimatus, Satyricon opus varium composuit; cujus licet fragmenta ad nos tantum pervenerint, eademque parum castigata, multae tamen eruditionis hominem fuisse, facile cognoscimus, &c. Vide plura apud Gytaldum de Latinis Poetis. Alexander Brassicanus fragmenta illa emendavit, & annotatiunculis illustravit, pauloque antequam obiret, Joan. Oporino excudenda transmisit. Petronii Arbitri Massiliensis Satyrici fragmenta restituta, & aucta è Bibliotheca Joannis Sambuci, Antverpiae, Plantinus, &c.

Fridericus Lindenbrogius JC. Hamburgius notis in Catalecta ad Lucani Panegyricum:

Apud Petronium in convivio Trimalcionis chrystallinae sunt tesserae, cujus verba digna sunt, quae adscribantur.

Setbus Calvisius Lipsiensis in Chronologic. Anno Christi LXVI.

Inde in Tacito longa series recensetur clarissimo-

* Exstant manuscr. apud v. CL. Suffrid. Sixtinum Amstelrodamens.

† Videatur Julius Nigronus Societ. Jes. *in Dissertat. de Lectione librorum amatorior.* Francisc. Sacchinus Soc. Jes. in *Orat. de Ratione libror. cum profectu legendor. & de vitand. morib. nox. lect.* Laurent. Gambara *de perfect. poëseos rat. & cur abstinendum sit à script. poëmatum turp. aut falsor.*, &c. Savaro *Not. ad Sidon. lib.* III. *epist.* 13. *in fin.*

‡ *Invebitur in eos, qui omne suum studium in legendo, emendando & interpretando Plauto aut Petronio consumunt.*

morum virorum, quos Nero occidit; inter quos etiam est Petronius poëta, qui voluptatibus plerumque totus mersus fuit. Interdum tamen se vigentem & negotiis parem ostendit; ideo etiam proconsul in Bithynia fuit.

Christophorus Besoldus JC. in Dissertat. de Republ. curand. cap. in princ.

Adde elegans Petronii carmen de mutatione Reipublicae Romanae.

Idem in Dissert. de Educatione, studiis literarum, peregrinatione, &c. cap. v. num. III. in fine.

Sic & contra declamatores, ac pro naturali eloquentia, festive pugnat Petronius in princ. Satyr.

Caspar. Barthius eques Saxo, Adversarior. lib. VII. cap. v.

Obscoenissima atque impurissima meretrix Quartilla apud Petronium introducitur de se loquens, ut vitia secuii illius narrationibus fictarum personarum vera proponuntur in eo Satyrico. *Et statim;* sunt vero, qui poëtica levitate, aut satyrica licentia Petronium tale quid finxisse potius, quam verae rei gestae narrationem proposuisse opinentur: quibus ego penitus seorsum sentio. Talia enim erant secreta illa noctium Neronianarum, quae literis prodidit Arbiter, ad quae depingenda ingenio illo luculento perperam abusus est, & nefario instituto, nisi quod vituperat potius & detestatur, quam describit, quae narrationis jucundae effigie proponit: *Rursum ibidem:* Idem disertissimus scriptor, Petronius nimirum, (nam quae turpia in eo sunt, adeo nuda omni ambitu, ut ipsamet se condamnent) aevi Illatini magnis ingeniis adeo familiaris fuit, ut nonnullorum scripta vel solus, vel cum paucis aliis latiniora fecisse sit credendus. In his est sacratissimus Episcopus, prudentissimus princeps, & ingenio memoriaque admirabilis dissertator Joannes, Saresberiensis cognomine; cujus phrasis cum aliquando adeo similis hujus Arbitri stylo atque acumini sit, merito nos suspicio habet, plurima subesse proposito Episcopi servientia, quae revera non ab ipso, sed à Neronianae aulae secretario sint concepta.

Idem lib. XLVI. cap. 18.

Is scriptor spurcus & obscoenus, scripsit turpes libidines, incestaque facinora Neronis sub personis adscititiis, ita tamen, ut mores etiam Quiritium per figuras & historias tangat.

Idem Commentar. in Augustin. de Civit. Dei lib. I. cap. 9. ad verb. Facinorum immanitatem, *pag.* 2919. *col.* 2.

Alia facinora libidinis, multis recenset Seneca, multis abominatur Salvianus, & Satyrici veteres, inter quos Petronius Arbiter scelerate ingenii sui felicitate abusus, Neronis flagitia mixto genere utroque dicendi, non minore licentia scripsit, quam ille patravit. Qui scriptor non video, cur tanti sit, ut juventuti non modo non è manibus excutiatur, sed laudetur insuper, & imitatione dignus habeatur, à viris gravitatem adeo etiam strictè professis, ut ex aliis scriptoribus demant, ad quae in isto legenda & evolvenda lectores suo ablegant; alii vero, horum alioquin velut adversarii, etiam Commentariis insuper illustrent; in quorum secta & me fuisse, sane egregie nunc poenitet. Quid enim est absurdius, quam vel propter monita, sententiasque unam & alteram, talem pestem in sinu gerere, in qua non tam verbis, quam ipso argumento blasphemetur Deus, & ethnica flagitia fiant Christianis familiariora. Non, ajunt, scripsit hoc fine. At vereor, ne multis eo fine legatur. At non solus. Verum caeteris blandior & nequior. Quod quantumvis secus etiam sese haberet, scandali tamen immanis occasio vel in fordidissimis verbis spernenda est, ne dum in fuco eloquentiae, obductis venenosis, & plane perditorum hominum talibus scriptis. Fateor & hoc ipso me Commentario istum nequitiae magistrum pro teste producere. Sed ideo haec scribo, ut, quo fine id faciam, notum sit: minime equidem, ut eum commendatiorem faciam, sed ut utar tanquam eo, quem malim è memoria omni sublatum, quam per me factum notiorem.

Anonymus in Resolutionib. magistralib. quaestion. quodlibeticar. Cardinali Richelieu dedicatar. anno MDCXXV. Septemb. 17. quaest. 2.

Author libelli, *Miroir du temps passé*, estne Petronii Arbitri pronepos, an * Asinus aureus, an Luciani Charon, an Erasmi Dialogista, an spiritus Calvini?

Janus Rutgersius, Regiae Suecor. Majestatis legatus apud ordines Hollandiae, &c. in Confutatione Fabulae Burdonianae, pag. 305.

Primum illud in numerum procedat; Petronium Josephi delitias. Magnum sane crimen, quod tamen adeo verum est, ut Josephus postquam abhinc annos XXXVII. Valentiae Cavarum

* Apuleji scil.

rum illum auctorem ex membranis Cujacii descripsit, vix unam paginam illius inspexerit. Quo modo ergo delitiae ejus liber ille fuerit, quem post tam longinquum tempus revisere dignatus non sit? Et tamen eum isti amphitheatrici latratus non adeo deterrent, ut, si totus Petronius in membranis exstaret, pigeret eum describere. Si enim is scriptor indignus est, qui tenerae aetati committatur, at non dignus, qui pereat tamen. Quare non objecerunt Martialem, Catullum, alios, apud quos

Nomen adest rebus, nominibusque pudor?

Quis veterum Poëtarum plus obscoenitatis, impuritatis, flagitiorum, professus est, quam docet POENITENTIALE BURCHARDI? * Quot sunt, qui ignorarent multa, quae ibi leguntur, nisi ex ipso didicissent? Ridicula magis an impudens contumelia? Quot possent huc adferri, nisi haec rideremus potius, quam in illis confutandis vel momentum temporis terere vellemus?

Bartholomaeus Schobinger Sanctigallensis JC. in Epistol. ad Goldastum de anno MDCIII.

Petronii Satyricon accepi, & lubenter avideque perlegi. Rursum mihi in memoriam revocavit ea, quae, flagitiosum eundem ad modum, in Italia geri tum audivi, cum eam frequentarem. Renata Petronii tempora dicas, atque adeo ipsos revixisse Encolpios & Ascyltos, si, quae Romae gesta scio, commemorem. Sed pudor vetat, quamvis testes advocare possim Gemmingenum & Rottenstenium, quorum ille postea in Vindelicum, hic Vangionum praesulem ac principem electus fuit, olim uterque sociennus & familiaris meus in Italia, & ipsa adeo Roma. Heu quanta ibi labes, & corruptela castae nostrae juventuti! quanta injuria aetati tenellae! O quanta objurgatione digni sunt parentes, qui puros suos pueros in id lupanar detrudunt. Praestaret potius universos Germanos obmutescere, quam ut tanto cum periculo, hoc est, animae corporisque dispendio, non valde necessaria illa lingua ab iis compararetur: Nec fortassis de nihilo est, Antichristi tempora in Neroniano illo schemate nobis adumbrari. Jam tum Abiavius Consul Romanus de suorum temporum nequitia querebatur,

* In quam rem videndus Bernardin. Ochinus 1. *Apologor. cap.* 8. & Pet. Molinaeus *de Monarch. temporal. Pontif. Rom. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 17. ubi de Thomae Sanchez Disputation. *de Matrimonio*, & Cardin. Toleti *Instruct. Sacerdotum*, &c.

Saturni aurea saecla quis requirat?
Sunt haec gemmea, sed Neroniana, &c.

Joannes Philippus Pareus in Oda ad Goldast.

Quae dira, amabo, pestilitas luis
Petronianam vexat urnam?
Arbiter heu maculis onustus
Nunc virginalem paene licentiam
Salesque castae nequitiae aemulos
Occultat, haud ulli legendus,
Tu nisi Philyrides peritus
Sinceriores particulas ope
Pravis recisis pervigili tua
Integritati tradidisses
Depositae modo & invenustae, &c.

M. Gothardus Arthusius Dantiscanus, Scholae Francofordianae ad Moenum conrector, in Eleg. ad Goldast.

Melpomene ut vidit Goldastum scripta Petroni
Apta legi doctis reddere velle viris, &c.

Caspar Conradus Silesius, Philosophus & Medicus Vratislaviensis, Prosopograph. Melicae millenar. III.

Petronius Arbiter Massiliensis, Poëta Satyricus.
Arbiter arbitrio vulgi lascivior audit,
At juvenum hic mores arguit atque senum.

Joan. Petrus Lotichius Medicus Francofordianus ad Moenum, Bibliothecae Poëtic. part. IV. *in princ.*

Polluit obscoenos Petronius inter amores
Doctiloquum venae prosperioris opus.
Nomine sic Citherae vates fuit Arbiter & re:
Turpes tolle jocos, caetera purus erit.

Laurentius Pignorius Presbyter Patavinus, Symbolar. epistolicar. libro, ep. XLII.

Supersedeo à citandis Varronis, Plinii, Petronilque verbis; qui sane paucuiis versibus Graecorum in describenda tabularum elegantia conatibus palmam eripuit.

Et Epistol. XLIV.

Benio ego suas voces (ut cum Petronio dicam) reddere decrevi.

Felix Osius Professor Patavinus, in Notis ad Albertini Mussati Histor. de vita Henrici

rici VII. Imp. lib. 1. rub. 11. pag. 51. col. 1.

Senecae adstipulatur ejus aequalis Petronius Arbiter in Satyrico.

M. Georgius Draudius Ecclesiastes Ortenbergensis in Weteravgia, in Bibliotheca Classica, sive Catalogo Catalogorum nundinali, in Libris historicis, tit. Romanorum vitia, *p.* 1256. *postremae editionis.*

T. Petronii Arbitri, Historici Romani, Satyricon, sive de vitiis Romanorum, nunc adjectis omnibus, quotquot reperiri potuerunt, doctissimorum virorum Notis & Observationibus. Francofurti, apud Aubrios in 8.

Ibidem tit. Satyrica. T. Petronii Arbitri, Equitis Romani, Satyricon, cum Petroniorum fragmentis, noviter recensitum, interpolatum, auctum. Lugduni apud Paul. Frellon, 1615. in 8. & ibid. apud Jacob. Marcum 1618. in 12. & Francofurti apud Wechel. in 8.

Idem in Libris Poëticis, tit. Fragmenta, pag. 1538. Petronii Arbitri Satyrici Fragmenta ab Alexandro Brassicano emendata & illustrata annotationibus, Basileae apud Oporin. & Antverpiae apud Plantin. & ex ejusdem officina cum variorum notis, anno 1591. in 12.

Ibid. tit. Poëmata, pag. 1574. Petronius Arbiter ex Bibliotheca Theodori Pulmanni, apud Hieronym Commelin. in 8.

Ibid. tit. Satyrae, pag. 1589. Petronii Arbitri Satyrici, ejusdemque fragmentorum nova editio, Lugduni Batavorum apud Elzevier, & apud Joan. Maire, 1622. Cum uberioribus Commentariorum instar Notis apud Raphelengium 1602. in 12. Accessit Sulpitiae Satyra de Edicto Domitiani ex recognitione Jani Dousae, Lugduni Batav. 1585. Antverpiae apud Plantin. 1596. in 12.

Jani Dousae pro Satyrico Petronii Arbitri Praecidaneorum libri tres: Lugduni Batav. 1587. in 8.

T. Petronii Arbitri, Equitis Romani, Satyricon cum Petroniorum Fragmentis, noviter recensitum, interpolatum & auctum. Accesserunt seorsim doctorum Annotationes, Scholia, Observationes, Conjecturae, Notae, &c. Francofurti apud Aubrios & Clementem Schleich. 1621. in 8.

TESTIMONIA DE PETRONIO ARBITRO,

Ejus vita, scriptis, &c. quae in Lundorpianis omissa sunt.

Fasti Capitolini A. V. C. 812. Olymp. 210. C. N. 62.

C. Caesonius Pactus, * C. Petronius Turpilianus.

* Tres sub Nerone Augusto Petronii vixisse memorantur, omnes Consulares, T. Petronius, C. Petronius Arbiter, & Petronius Sabinus Turpilianus; quorum postremus tantum in Fastis Consulum legitur, ceteri duo praetermissi sunt, non modo in Capitolinis ab Onuphrio Panvinio, Carolo Sigonio, Anton. Contio, &c. verum etiam Siculis Fastis à Sylburgio editis, nec non in Cassiodoro, Mariano Scoto, Temporario, eaeteris Chronographis. Inde factum est, ut a plerisque Petronii isti confunderentur, & uni Turpiliano adscriberentur, quae tribus diversis assignanda erant. Quamquam & praeter hos eodem tempore vixerit Petronius Aristocrates Magnes Philosophus, Aulo Persio, Poëtae Satyrico, familiaris, ut testantur Annaeus Cornutus, Eilhard. Lubinus, & caeteri Persiani Scholiastae.

Joannes Cuspinianus Medicus, Orator & Consiliarius Maximiliani I. Imp. in Comment. in Cassiodori Chron. A. V. C. 813. *Olymp.* 210. *C. N.* 62. *Imp. Neronis* 7.

PIUS ET TURPILIANUS] A Tacito in XIII. appellantur Coss. *Caesonius Paetus & Petronius Turpilianus.* Sub quibus Consulibus idem scribit copiose, gravissimam cladem in Britannia acceptam; quae quo pacto facta sit, illinc require. Post duo recenset insignia scelera, alterum senatorum, alterum servi. De hoc C. Petronio Turpiliano, qui cum in Indignationem Neronis incidisset, moriturus testamentum conscripsit, * quo omnia flagitia Neronis continebantur, multa scribit Tacitus lib. XVI. lege diligenter.

* Confundit & iste Petronium Arbitrum cum Turpiliano. Quem errorem à Cuspiniano hausit Petrus Daniel JC. in Notis ad Petron.

Onu-

Onuphrius Panvinius Veronensis, Ordinis Eremitarum D. Augustini, lib. II. Fastorum, A. V. C. DCCCXIV. *An. Ch.* LXIII.

CAjus Caesonius Pactus, Cajus Petronius C. F. Sabinus Turpillanus.

Idem in Comment. lib. II. *Fastor. Anno* DCCCXIV.

TAcitus lib. XIV. Caesonium Paetum, & Petronium Turpilianum Cos. subjicit. Liber Cuspiniani, & Cassiodorus Paetum & Turpilianum. De hoc ipso C. Petronio Turpilisno multa scripsit idem Tacitus lib. XVI. & Plinius. Extat antiquus Nummus ita inscriptus: SABINUS. TURPILIANUS. III. VIR. C. Caesonii Paeti Plinius & Dio meminerunt: utrorumque vero haec vetus Inscriptio.

SILVANO. SANCTO. ET MERCVRIO.
ET. LIBERO PATRI. SACRVM.
M. VAGVNTEIVS. M. F. PAL. AVGVRINVS.
SVA. PECVNIA. D. D. III. IDVS. AVGVST.
PETRONIO. TVRPILIANO. ET CAESONIO PAETO. COS.

Desiderius Erasmus Roterodamus in Annotationib. ad D. Hieronymi Epist. ad Demetriad. de Virginit. servanda.

AUt memoria lapsus est Hieronymus, aut versum hunc Martialis ab Arbitro Petronio mutuatus est. Extat enim apud Martialem in Naevolum.

Johannes Glandorpius Monasteriensis in Onomastico historiae Romanae.

* P. PETRONIUS, Praefectus Aegypti, missus ab Augusto successor Cornelio Gallo, bellum gessit adversus Aethiopas. De eo complura Strabo lib. XVII. Dion lib. LIV. Volaterranus in Anthropolog.

* Qui non Publius, sed Cajus Petronius praenominatur à Dione lib. LIV. & Xiphilino in Epitom. qui ait; Γαΐω ἢ Πετρωνίω ἢ τῆ Αἰγύπτε ἄρχοντ@, &c.

† P. PETRONIUS, missus à Caligula successor Vitellio in Syria, teste Josepho lib. XVIII. cap. 15. postea Legatus Claudii. Seneca in libello de morte Claudii, *veterem Claudii convictorem* vocat, & *hominem Claudiana lingua disertum*, nisi forte is Praesidis Syriae pater fuit. Nam ante Claudium obiisse mortem, indicat Seneca. Filium arbitror fuisse, qui *moriturus, invidia Neronis, ut exhaeredaret mensam ejus, trullam murrhinam CCC. sestertiis emptam fregit.* Plinius lib. XXXVII. cap. 16. De eodem Tacitus lib. XVI. Plutarchus in libel. πῶς ἄν τις διαγνοίη τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Philo de legatione ad Cajum.

† Etiam iste non Publius, sed Cajus Petronius vocatur Jornando de Regnor. & tempor. success. cap. 68.

PETRONIUS PRISCUS exactus urbe sub Nerone. Tacitus lib. XV. Annalium.

‡ T. PETRONIUS TURPILIANUS Consul sub Nerone anno Urbis conditae DCCCXIII. caesus ut dux Neronis sub Galbae in urbem ingressum. Tacitus lib. XVIII. & aliquot superioribus libris.

‡ Aliis est C. Petronius Turpilianus.

PETRONIUS SECUNDUS (ita enim vocatur ** ab Eutropio & Paeanio) Praefectus Praetorio sub Domitiano, collega Norbani, caedis illius conscius fuit, occisus postea à militibus.

** Lib. VIII. Xiphilinus in Domitiano, Victorinus in Epitom. Caesar. cap. 12. Diaconus lib. X. Hist. miscell. cap. 1.

PETRONIUS ARBITER Poëta, Massiliensis à plerisque existimatur. Scripsit Satyras, opus varium & eruditum, cujus tantum fragmenta quaedam ad nos pervenerunt. Lactantius Placidus Statio illum posteriorem vixisse tradit, ut ex quo quaedam sumpserit, ut est illud;

Primus in orbe Deos fecit timor. ——

Gyraldus. Advocatur à Terentiano, Servio & Macrobio, item ab Hieronymo in Epistol. ad Demetriad. de Virginitate servanda. Emendatiorem & locupletiorem fragmentorum Petronii editionem debemus Henrico Stephano; & longe melius operae precium factum à Jano Dousa. Ibidem è CL. Bineti & ipsius Dousae sententia de auctoris hujus aetate paulo aliter: quippe qua Neronis imperium astruatur, ut eundem cum P. Petronio, de quo supra, intelligas.

PETRONIUS MAMERTINUS & PETRONIUS SURA, caesi sub Commodo. Lamprid. in Commodo.

PETRONIUS SEPTIMIANUS Consul sub Commodo anno V. C. DCCCCLII.

PETRONIUS JUNIOR occisus à Severo. Spartianus in Vita Severi.

PETRONIUS DIDIUS SEVERUS, pater Didii Juliani Imperatoris, qui Pertinaci successit. Spartian.

PETRONIUS occisus jussu Caracallae ante templum Divi Pii. Spartian.

PETRONIUS MAGNUS Praetor Urbis, citatur à Triphonino, Pandect. 23. de Pact. dotalib.

P. PETRONIUS P. F. PAL. RUFUS cum

Sallustia Phoebe filia, refertur in Memorabilib. Roman. p. 317.

M. PETRONIUS ONESIMUS pater, M. PETRONIUS LICINIANUS F. referuntur in Vetustis Inscriptionib. Urbis Romae p. 291.

M. PETRONIUS PRIMULUS VI. vir Augustalis cum Petronia conjuge, in Memorabil. Italiae p. 346.

M. PETRONIUS HERASMIDICUS cum Petronia Primitiva, pag. 49.

PETRONIUS ANTIOGENIDES, ibid. pag. 148.

C. PETRONIUS FABIUS FRONTO cum Quintia Restituta, pag. 65.

PETRONIUS THALLUS fidejussor cum aliis pro Aurelio Romulo; Pand. 46. L. 68. ex Paulo.

PETRONIUS PROSIANUS Praefectus Urbis sub Constantino, successit in Proconsulatu Africae Aeliano, cui apud D. Augustinum in Epistolis à Constantino & Licinio Augg. rescribitur.

PETRONIUS socer Valentis Imperatoris apud Ammianum lib. XXVI.

PETRONIUS PERPENNA MAGNUS QUADRATIANUS V. C. & inlustris, Praefectus Urbis, Constantinianas thermas refecit, ut indicat inscriptio, quae extat apud Volaterranum, & similiter apud Marlianum lib. V.

PETRONIUS Praefectus praetorio Theodosii Junioris, vir doctus.

PETRONIUS ejus filius, Praesul BONONIENSIS, studiis & sanctitate clarus. Hujus ferebatur olim opus *de Vita Monachorum*, & aliud *de Ordinatione Episcopi*, sed eruditius, quam ut ipsius esse videretur. Proinde patri ejus adscripserunt, maxime cum in eo opere testetur se Praefectum praetorio fuisse. Certe Episcopo filio nobilitatem tribuit Eucherius Lugdunensis Episcopus in Epist. ad Valerianum. Vide Gennadium.

PETRONIUS MAXIMUS V. C. Praefecturam Urbis curavit. Haec inscriptio extat Romae, Inscription. antiq. pag. 223. Hujus ex filia nepos MAXIMUS Valentinianum III. Imp. occidit anno V. C. MCCVIII. vicissim caesus à Genserico Rege. Nicephor. Callistus 29.

PETRONIUS DIODOTUS & PETRONIUS NIGER quaerantur in * Chronologia Medicorum. Diodotus Ἀνθολογούμενα scripsit. Citatur à C. Plinio lib. XX. cap. 8. & Dioscoride.

* Mich. Neander in Biblioth. universali, Paschalis Gallus Picto in Biblioth. Medica, Israël Spachius in Nomenclat. Scriptor. Medicor. Joan. Georg. Schenkius in Bibliis Iatric.

PETRONIO Patre Consule natus est Honorius Pontifex.

C. PETRONIUS THREICION. Inscription. antiq. p. 56.

Richardus Montacutius Anglus in Analectis Exercitation. ecclesiastic. exercit. VIII. sect. 2.

SUccessit (Vitellio Syriae Praesidi) † Petronius: an idem, de quo multa Tacitus Annal. XVI. sane dubito. Missus est cum exercitu contra Judaeos, anno Caji secundo, ut gentem illam stirpitus deleret, quod imagines non admitterent imperatorias. Multiplex hujus mentio apud Philonem in Legatione, & apud Josephum in Historiis. Ubi venit in Provinciam, & Caesaris adimplere mandata cogitabat, Judaei se lamentis & luctui dedidere, agrorum cultura intermissa, neglectis rebus omnibus, jugula postremo offerebant ferienda. Quibus visis, Petronium Josephus ait in haec verba prorupisse; *Vel Deo adjuvante, persuaso Caesare, vobis & mihi vitam procurabo & salutem: vel si noluerit placari, libenter equidem vitam ipse meam pro tot millibus oppignorabo.* Sed cum dilatum hoc negotium ferret aegerrime Cajus, scripsit ad Petronium, *mortem illi minitans*, Cajus, *quod ipsius mandata executioni tradere tardasset. Sed contigit ut, qui literas istas portabant, treis integros menses violentia tempestatum detinerentur; alii interim, Caji interitum nuntiantes prosperrima navigatione usi, illos praevenirent.* Haec Josephus: qui Petronio Marsum successorem dat, Antiquitatum Judaic. lib. XIX. cap. 6.

† De hoc Petronio plura narrat Georg. Fabricius lib. X. Virorum illustr. cap. 426. Torniellus in Annalib. ecclesiastic.

Janus Antonius Saracenus Lugdunaeus, Medicus Genevensis, in Scholiis in Dioscoridem lib. I. de Materia Medica, ad praefat.

DIoscorides Petronium & Diodotum, tanquam ‡ diversos rei herbariae scriptores commemorat. At Plinius tum lib. XX. cap. 8. tum etiam XXV. cap. 9. unum & eundem Petronii Diodoti nomine designare videtur.

Hen-

‡ Verba Dioscoridis sunt: Πετρώνιος, Νίγερτε καὶ Διόδοτος, *Petronius Nigerque & Diodotus:* id est, uterque tam Niger, quam Diodotus. Non ergo duos diversos auctores Dioscorides facit Petronium & Diodotum, sed duos diversos Petronios; scilicet Petronium Nigrum, & Petronium Diodotum. Nec minus quam Saracenus, etiam Hermolaus Barbarus in hoc loco falsus fuit. Et forte ad alterutrum horum duorum Petroniorum spectant carmina illa *de Medicina*, quae se vidisse Volaterranus testatur. Nam Petronii Arbitri esse nemo mihi umquam persuaserit.

Henricus Oraeus Assenheimensis Wedderavus in Nomenclatore scriptorum Ecclesiasticor.

PEtronius Episcopus Bononiensis, anno 427. al. 386. al. 370.

Petronius Abbas in Monte Cassino, anno 713. al. Petronaii.

Johannes Gualtherius Belga in Chronico Chronicor. lib. II. in Bibliotheca Philosophor. anno Domini 490. Zenone imperatore, pag. 911.

TErentianus Maurus contemporaneus Alphio Avito, Septimio, Petronio Arbitro, & Aurelio Apollinari.

Idem in Bibliotheca Patrum, anno 370. pag. 697.

PEtronius Bononiensis, Italicae ecclesiae Episcopus, scripsisse putatur Vitas Patrum Aegypti Monachorum. Gennadius. Et Trithemius scribit, Historiam ejus adhuc se legisse. Obiit anno Domini 385.

Janus Laurembergius in Antiquario verb. Duo.

EX tumulo: quod posuit Petronio Antigenidi Hiarus.

Johannes Meursius Professor Lugdunensis Animadversionum miscellar. lib. III. cap. 18.

PEtronii & ante temporibus, jam inventae erant aliae literarum formae, teste Quintiliano lib. I. cap. 7. inter quem & Petronium non adeo multum aevi interfuit, ut non earundem literarum formis uti potuerint.

Janus Gruterus JC. in Asini Cumani Fratereulo è Plauti Electis electo per Eustatb. Swartium Palat. n. 101.

VIx offam istam canibus tuis objecisti, cum in continenti subnectis ex Petronio, lupanar Ascylti. O coelum! ô terra! Sed amitto verba. Erubescit enim ad ista nefanda ipse calamus.

Anonymus in orat. de Vulpe Scholastica, apud Casparum Dornavium Philosoph. ac Medicum, in Theatro Sapientiae Socraticae, pag. 556.

VEnio ad ultimam Scholasticorum nationem in Oratorum & Rhetorum disciplinis, quos *juventutis cymbalum* satis ignominiose compellavit Appion Grammaticus, quod certo furiarum genere inquietati, in scholis suis adolescentes stultissimos fecerint, nihiloque sapientiores, quam ii bene olent, qui in culina habitant. Quorum tyrones cum in scholasticis exercitiis, & fictitiis declamationum causis, in forum producti essent, clamorem, silentium, risum, coelum ipsum pati non potuerunt. Horum igitur collegia, ut ludus impudentiae, L. Crasso & Domitio Censoribus, explosa & claudi jussa sunt: Gellius lib. xv. cap. 11. Ipsi vero homines habiti sunt abjectissimi & vilissimi mortalium: Turneb. lib. II. Adversarior. cap. 5. Et fastidita est eorum disciplinae ratio, cum diversa esset à forensibus causis, omninoque pro nugarum lerna eliminata est: Fabius lib. II. cap. 10. lib. v. cap. 2. Seneca lib. IX. Controversiar. prooem. Antoninus Imp. in Vita sua. Et haec in nostris hominibus vix aliter geri observarunt, Caseiius in Prodidascal. * Melch. Goldastus in Notis ad Hierociem, Georg. Erhardus in † Symbol. ad Petron.

* Idem tamen auctor in eadem Orat. pag. 555. col. 2. *Notas in Hieroclis Facetias* non Goldasto, sed Alberto Molnari adscribit.

† Harum *Symbolarum* verus auctor est Michael Caspar Lundorpius, qui, quod esset praeceptor classicus in schola hujus urbis, invidiam scholarcharum collegarumque suorum veritus, maluit more multorum nomen fingere, studiorum suorum honestati conveniens, quam famae simul & functionis scholasticae periculum subire; quod eum scriptorem illustrandum, licet summorum virorum consilio atque auctoritate, suscepisset, qui discipulis suis & Scholasticis adolescentibus, propter scholasticas leges non permitteretur. Id quod ipsemet in iterata editione, quam triplo jam auctiorem redditam adornabat, publice testaturus erat, ni eum pestis saeva in ipso conatu & operis ἀκμῇ subito nuper sustulisset.

Melchior Goldastus Haiminsfeldius in Dissert. de Scriptis Petronii Arbitri cap. 2. pag. 27.

COncilii Tridentini Decretum nihil aliud vult, quam id genus scripta pueris esse interdicenda. Idem & nos volumus, quin jubemus ac decernimus. Quid enim pueris cum Petronio? cujus illi scopum non magis attendent, quam plebejus idiota Aristotelis Metaphysica. Et ad vitia haec aetas, quam virtutes, pronior non ducenda est ad hos scopulos, ne temere & infrunite illisa Sirenibus suffocetur. Equidem scelestissimus sit oportet, qui Petronium pueris sumat interpretandum: nequissimus, qui proponat legendum: pharmacus, cujus magisterio pudor illorum periclitetur. &c.

Theodosius Berenicus Noricus, sive Matthias Berneggerus Historicus & Professor Argentinensis, in Tuba pacis pag. 360. in fin.

PLures (hoc elegantiarum Arbitri est) quae perperam in juventute didicere, in senectute confiteri &c.

Caspar Barthius Hallensis Saxo in Notis ad T. Calpurnii Siculi Bucolica eclog. 2. vers. 32.

OPtimus & singularis judicii poëta Petronius.

Idem Adversarior. lib. VI. cap. I.

Arbiter noctium voluptatumque Neronis.

Idem lib. XI. cap. 20.

Spurcus & obscoenus, sed ad pios etiam castosque illustrandos utilis auctor.

Tobias Magirus Angermundanus Marchicus, Professor Francofordiae ad Oderam, in Polymnemone, seu Florilegio loc. commun. in Onomatologo Critico.

T. Petronius Arbiter Eques Romanus, inter paucos familiarium Neroni assumtus est, Elegantiarum Arbiter, dum nihil amoenum & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbavisset. Tacitus XVI. Annal. cap. 18.

Franciscus Torreblanca Villalpandus Cordubensis JC. in Granatensi curia regius Advocatus lib. II. de Magia cap. 13. n. 18.

Ut non male apud Petronium magus gloriatur: &c. Perite quidem, & ex arte. Et lib. I. cap. 25. n. 14. Unde recte in hunc modum Petronius Arbiter.

Jos. Anton. Gonsalius de Salas in Praeludio II.

Fulcitur haut leviter haec veritas divina illa D. Paulli Epistola ad Romanos, ubi, compar quum ille fuerit aetate Neroni, & Petronio, pariter adeo eademmet vitia exagitat ac recenset, ut capita I. & 13. ejusdem Epistolae, ex sententia quorundam eruditorum Theologorum, fere sine Petronii Satira non possint intelligi.

Haec Illustris Dominus Gonsalius transscripsit ex Goldasti Dissertat. de Scriptis Petronii Arbitri, cap. 4. in quo, prolatis D. Paulli Apostoli verbis, Goldastus subjicit: *Quibus verbis qui volet planum & perspicuum habere interpretem, ei ego unicum hunc Petronium dedero. Nec omnino vanum est magni cujusdam Theologi dictum, caput I. ad Romanos sine Petronii Satyra intelligi non posse. Addo etiam caput 13. in quo à commemoratis vitiis Romanos dehortatur.*

Idem in Praeludio I. in fin. de Petronio scribit.

Mortem obiit anno post Romam conditam DCCCXVIII. C. Suetonio Paullino, L. Pontio Telesino Coss. post Christum natum anno LXVII. biennio antequam Petrus & Paullus, Apostolorum coryphaei, Romae paterentur.

Quae & ipsa verba ex dicti Goldasti Inscriptione mutuatus est, quam ad priscorum imitationem memoriae T. Petronii Arbitri composuit, & Georg. Erhardus sive Mich. Casp. Lundorpius in limine suae editionis posuit; quam inde Lotichius quoque & Theodorus de Juges mutuatam suis editionibus inseruerunt.

Daniel Otto JC. Consiliarius Baronis ac Domini Geroltzeckii, in Discurs. politic. de Majest. Imperii & Imperant. cap. I. num. 16.

Quod vel maxime de Imperatore dicendum videtur, utpote qui dominus orbis dicitur, sicut Petronius canit: *Orbem jam totum* &c.

Theodorus de Juges JC. Genevensis in Praefat. ad Petronii Satyricon in capita ab se dissectum.

Ecqua enim respublica, quod regnum, quod imperium foelicitatem tantam, quantam imperium Romanum sub Neronis quinquennio tantopere celebrato jugiter obtinuit. At enim tantum beneficium cum primis Senecae Philosopho imputandum, quamdiu is Neronis praeceptorem egit; & Burrho ejusdem Neronis Praefecto Praetorio: vice versa, ut hoc sublato, ita Senecae potentia infracta, & bene gubernandi ratio simul infracta ad Tigellinum aliosque Tiberianae & Cajanae aulae reliquias, pervenit, Nerone ad eos converso & transfuga. Quare videre est, quantum intersit Principem fidos & virtutum amantes habere consiliorum participes, qui extrema potius pati non abnuant, quam à virtute desciscant. Quo sane in censu fuit Seneca noster, fuit & Papinianus: addere ausim & Petronium nostrum; qui, licet Neronis deliciarum Arbiter assumptus, tamen bene administratae Provinciae gloriam reportavit, paremque se negotiis ostendit.

Hunc Petronium C. Plinius, naturalis historiae scriptor, *Titum;* Tacitus lib. XVI. Annal. cap. 19. *Cajum* nuncupat: ut isti potius subscribam, validissimo hoc inter caetera argumento innitor; quod scilicet ex professo Tacitus Petronii vitam & obitum accurate descripserit, ut verosimile non fiat, Tacitum errasse in ejus praenomine, cujus vitam, mores, & obitum tam accurate referre instituit. Sic enim loco supra citato: *De C. Petronio pauca repetenda. Forte illis diebus Caesar Campaniam petiverat, & Cumas usque progressus, Petronius illic attinebatur: nec tulit ultra timoris aut spei moras,* &c. Quin imo hoc ipsum Petronii Satyricum his verbis indicavit: *Ne codicillis, (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus est, sed flagitia principis sub nominibus exoletorum foeminarumque, & novitate cujusque stupri praescripsit, atque obsignata misit Neroni, fregitque annulum, ne mox usui esset ad facienda pericula.* His, inquam, verbis indubie Tacitus Satyricon hoc Petronii indicare voluit.

Quod

Quod quidem ad se missum per codicillos, promptum fuerat Neroni flammis abolere: nihilominus tamen ad nos illi Codicilli pervenere, vel potius eorum fragmenta, quibus vitia aulae Neronianae perstringit Petronius. Neque enim, ut artifex voluptatum illos scripsit codicillos, vel ut mangnarius vel mango voluptatum, vel leno impurissimus, Gaditanas aut Memphitides puellas, aut quales media prostabant suburra, oculis libidinantium subjiceret, ad excitandas & inflammandas libidines: sed Venusina lucerna, satyrice tractare instituit exoletos, & spinthrias Neronianos: sicut & Seneca noster lib. I. Natural. quaestion. cap. 16. proponit spurcissimum infandae libidinis hominem, hostium nomine, non imitandum, sed detestandum. Ideoque dixit Seneca: *Occidendus & ad speculum immolandus.* Sic enim locus ille restituendus est. Itaque cum Petronius aulam Neronianam infamem & spurcissimam describat, detestandam, non imitandam, proponit: Sybaritarum ferme more, qui servos ex industria vino obruebant, liberisque ostendebant, ut ita ebrietatem detestari discerent. Ingens interim est haec Petronii, & laudanda libertas, qui principis ipsius flagitia proscribere in animum induxerit; haud absimilis Agesilao, qui privatorum errata modeste tulit, principum maxima omnia existimavit: quia ut principes melius virtutem in populos proprio exemplo sanciunt, quam vinculis, pedicis, manicis, ergastulis, legum sanctionibus & poenis: ita contra propriis flagitiis populum quam brevissime corrumpunt. Et ad summam non Petronius unus tantum, sed & alii quoque vitia satyrice tetigerunt. Horatius, Seneca, Juvenalis, Persius, Martialis, hoc unum agere voluerunt, ut per hoc vitia & impurissimae impuritatis homines, tanquam periculosissimos scopulos fugeremus. Neque audiendi Catones quidam, & Sabinae frontis homines, qui dicant; *Quaerere aliud debebas, quod ageres; crimen addijcitur, dum videtur.* His enim ex epist. 14. lib. IV. Epistolar. Plinii Secundi respondere promptum est: *Erit eruditionis vestrae cogitare, gravissimos & summos viros non modo lascivia rerum, sed ne verbis quidem abstinuisse.* Verum malo, ut ipse Petronius pro se respondeat: *Si vir fueris, non abibis ad spintbriam.* Sic enim legendum, non (ut vulgo legitur) *ad spurcam.* Si bene natus, bonis artibus imbutus, & verae philosophiae placitis instructus fueris, tanquam murex, purissimae castitatis piscis, non patieris corruptelam. Et ut Socrates ingressu suo carcerem purgavit, ita si quid à virtute alienum, & vitio adune, purgabit tua felix & bona indoles, candide lector.

CASPARIS BARTHII EQUITIS SAXONIS *DISSERTATIO* * DE PETRONIO,

An ejus tolerabilis sit lectio, an vero abjicienda, ut volunt quidam de virtute locuti.

PRAEFATIO.

NOn recipiam in me defensionem Dissertatiunculae paene puerilis alicujus meae, quam hoc capite proponam, de Petronio Arbitro, ea aetate judicium meum interrogatus, qua alios sequi debebam. Non quod magnopere me errasse in veritate tuenda existimem, sed quia omnino piget id defendere, quod tum temporis placuit. Proponam autem ea hic eam solum de caussa, ut ne excidat aliquando mihi, quid tenerrima aetate senserim de talibus; quae quidem ipsa excusare omnia facile poterit; nondum enim decimum quartum aetatis annum attigeram, cum eam describerem. Sic autem sonat ad verbum Dissertatiuncula.

DISSERTATIUNCULA.

VAria de PETRONIO ARBITRO censorum hodiernorum esse judicia, Amicissime.... quotidiana evolutione libellorum non possum ignorare. Nihil enim editur, quod ad lectionem nostram, cum primum potest fieri potestas, non rapiatur. Qui scriptor si solus hoc infortunii seculo nostro ferret, sane meruisse videri poterat, cum elegantioris urbaniorisque nequitiae nemo ullus ab omni antiquitate ad nos venerit: iste autem adeo lacer & distractus, ut tam miserabilis tam delicati hominis facies, si non excutere judicis rigorem, tamen inclementiam differre, & suspendere debuisse hactenus videatur. Verum cum eadem illum pati videamus, quae alii infiniti scriptores passi ante ipsum sunt hactenus, & nunc etiam pati non desinunt, uni quidem isti non comparandi, caeteris vero, de suo cuique genere, etiam praeferen-

* Scripta anno Christi 1608. excerpta ex ejus lib. XLIX. Adversar. cap. II.

ferendi, communem ferens cum ſodalibus ſuis ſententiam, eorum deinceps cenſui mihi accenſendus, vel hoc infortunii nomine deinceps vi debitur. Illi vero omnes cum optima quaeque de poſteritate promeriti fuerint, adſueti tamen jam ſunt id praemii tolerare, quod ſtupori potius aut malignitati judicantium, quam ipſorum culpis adſcribendum intra conſcientiam ſuam, idonei ſibi teſtes, probaverunt. Ego vero, quid in tanto talium numero PETRONIO ejuſque felicitati officere poſſit, nondum video, niſi quod noſtra potiſſimum aetate tenebras plurimorum annorum evaſit, & quodammodo de noctis mortiſque ipſius mancipio, libertati redditus atque renatus eſt. Eam enim invidiam elegantiarum ſuarum impunitus luci reſtituere non potuit, quam magiſtri vulgarium ingeniorum nulli umquam generoſo ignoverunt. Et in eo quidem, ut id potiſſimum adſpiciam, quo illi decore maxime ſe magnos faciunt, & populo diſplicere omnes fabulas laborant, praeter eas, quas ipſi aliquando finxerint. Itaque ſanctitatem, ante caeteras virtutes, ſuam ſtrictis in ſcriptores petulantioris argumenti ſtilis demonſtrare ſatagant; quam quidem & nos admirari aeque atque unice ſuſpicere libet, non enim aliter licet. At, joco ſemoto, talibus illi cenſuris, caſtitatem meram ſpirantibus, nec vero arbitrario jure, ſed ſtrictiſſimo, efficiunt, ut arbitremur nos, obtuſioris quidem ingenii, & naris non paullo, quam decet, obeſioris, non tam ambitioſe eos quaerere opinionem perpetuae ſanctitatis, quam fortaſſis nobis aliae cauſſae perſuaſurae fuiſſent. Simpliciter enim nos docent, longe plus ipſos de auctoritate exiſtimationis ſuae imbibiſſe, quam ante eos fecerint ii homines, quorum familiaritati admiſſum olim fuiſſe Petronium animadvertimus. Et Hieronymi quidem, non ſuo tantum, ſed omni Chriſtiano aevo, manibus quod fuerit ſanctius, ex lectione famave ſcriptorum, memoriam meam nihil ſubire potuit hactenus. Illae etenim excluſae coetu caeterorum mortalium, ne quid erranti vulgo expoſitum attingerent, ſacrarumque litterarum tractationem diurnam atque nocturnam rerum caducarum uſu atque contactu conſpurcarent, tamen ad ipſa Chriſti praeſepia, locum omnibus locis toto mundo venerabiliorem, immo in ipſis externati & Deo recedentis animi ſpeculationibus atque meditationibus, Arbitri hujus jactare ſententiam, & chartae aeternum (quatenus durabunt mortalia) victurae infigere minime dubitarunt. Quam quidem ſanctiſſimi viri audaciam, vel, ut iſti noſtri vociferantur, impietatem, tot ſanctae & Chriſtum medullitus amplexae animae imitari, & pro exemplo ſequi non dubitaverunt: ignari videlicet fuerunt ſimplices illorum hominum animi, ſecuturum aliquando ſeculum illud, longo prius tempore à Prophetis vaticiniis praedictum, quo omni culpae ſuſpicione majora cenſorum hodiernorum collegia, damnatura exactiſſimo illo ſuo, & provocationis neſcio, judicio forent veterum Paganorum non ſatis atque ſancta monumenta; quorum tamen ſcribendorum finis non alius fuit, quam ut oſtenſa mortalibus vitia in abominationem eorum venirent.

Nemo enim, qui exſtet quidem, ſatyricus ſcriptor, quorum quidem hic ſolum ſcripta ſentimus & loquimur, umquam alia intentione mentis ſales ſuos mordaces commendavit memoriae, quam ut mortalibus ea ratione horrorem malorum morum incuteret. Lacedaemonios ajunt, illos bonae cordataeque vitae antiſtites primarios, ſingulis annis diem unum fervis ſuis libertatem plenam induliſſe, eoque illos ſtudio adegiſſe, ut eum diem non alio quoquam opere, quam effuſis compotationibus inſumerent. Cum tot tam varia natione ingenioque mancipia vino jam turgerent, pateſeciſſe campum ſpatioſum ebriis, ut quo quiſque vellet modo, corpus agitaret, vocem intenderet, geſtus differret, denique faceret & diceret quicquid liberet. Hoc ſpectaculo gliſcente, & nemine non furias vini, medullas mentis expugnantis, mirificis & abſurdis, & abominabilibus geſtibus factiſque & dictis excutere volente, & ſecundum eaſdem omnia faciente, admiſiſſe liberos ſuos, ut quid vino virium in humanum ingenium foret, non dictis praeceptiſve audirent, ſed viſu & exemplo cernerent; & ſobrietatem inde amare, ingurgitationes barbaras odiſſe diſcerent. Non alia ratione prudentiſſimi, & ſapientiae ſtudiis plene pectora inſtructi, homines, cum ipſi procul ex arce mentis compoſitae errores, & vitia mortalitatem vexantia, & differentia cernerent, neque non ipſi pars quondam eorum fuiſſent, licentia autem meliore potiti, velut ex alto & tuto loco palantia miſerorum deliria inſpicerent; monitis ſalubribus quodam nectare tinctis, talia ſcripta ediderunt, quae vitam perditorum non tam dictis, quam exemplis exprimerent, nominibus fictis ad uſum verorum inductis atque compoſitis; non raro ipſorum etiam regum & principum ſceleratis actionibus non parcentes. Talis fuit veterum Graecorum Comoedia, ex qua prognata ſatyrica poëſis, Romanam tandem gravitatem ſalibus Atticis miſcere inſtitit.

Nec in poëſi hoc ſapientium inſtitutum ſtetit, venere in medium homines cordati excultique doctrinis, qui proſam quoque orationem vitiis, ut per ea tempora gerebantur, deſcribendis commodarent. Horum cum omni aevo exi-

exiguus fuerit numerus, comparatione quidem caeterorum, viris etiam fanctis, Christianae antiquitatis horum ftudium adeo fuit gratum, ut dicta eorum crebro mediis fanctis fuis orationibus & commentationibus infererent. Scilicet quod ipfi quoque abominarentur vitia illa horribilia ex animo, & pectora omni genere nobilium, & honeftarum difciplinarum adeo exculta haberent, ut de facili perfpicerent, intentio hominum eorum tantum abeffe ut mereretur inceffi, ut maxima etiam commendatione merito afficeretur, ut dicta ipforum pro teftimoniis folida auctoritate ufurparentur.

Utrumque horum, quae doctiffimis & fanctiffimis horum hominum animis adfuiffe, modo declaravi, abeffe mihi videntur longiffime ab illis, qui, nulla ratione idonea in confilium adhibita, tale genus auctorum veterum non vituperant folum, fed prorfus aboiendum arbitrantur, quoniam nudo fermone de vitiis loquantur.

Et de PETRONIO quidem eo liberius judicare confueverunt ifti cenfores, quod & iife folus exftet de iis, qui vitiorum immanitatem fupra enarrata ratione, non carmine, fed profo dicendi genere fpectandam exhibuit, & ipfi etiam confueverint de eo fine omni confideratione dominium cenfendi fibi fumere, quod vulgo facile approbaturos fefe fibi perfuadent. Loquuntur ergo & fcribunt de hoc fcriptore, abominabilem ideo & merito aboiendum effe, quod omnia impuritatis prifcae velut fecreta, coram oculis fpectanda exhibeat. His nos de fine atque inftituto auctoris fufficere poffe exiftimo, quae modo allata funt.

Quod fi alios contra fe cenfores ftare doceri non abnuunt, eccum ipfis Hieronymum, modo à nobis productum, qui non folum non abhorruit lectionem Arbitri, fed caftiffimo fermone, Chrifti virginibus morum, & vitae univerfae praecepta praefcribens, hujus ejusdem teftimonio, contra malos mores uti voluit. Non producam porro ad defenfionem hujus vitio facti rei alios majorum temporum fcriptores: media ipfa aetas, omnibus fcholis jam fophiftis fervientibus, omni jam liberaliori difciplina, fub tenebras fyllogifticationum redacta, hoc tali fcriptore tantopere capta eft, ut tot fpretis aliis, Hieronymi nimirum auctoritatem fecuta libenter, hujus & ipfa, ceu egregii teftis, dictis contra vitiorum foeditates pugnare quandoque voluerit: Non producam inftar talium Joannem Carnotenfem, quem Salisburienfem vocant, Epifcopum, Fulgentium, Ifidorum, Vincentium, aliofque, quorum fcripta ceu gemmis Petronianis funt Chriftianitatem fuam interfita. Sidonium, Macrobium, Terentianum, tacebo; quorum tamen auctoritas Arbitri teftimonio utitur. Horum enim fcripta à viris doctiffimis jamdudum rabularum latratibus objecta funt. Et quid volunt fibi larvae umbratiles illae, tot feculis etiam prae aliis probatum ab fanctiffimis & eruditiffimis mortalium fcriptorem, quam primum ipforum ingratiis publicum vidit, caftraturi, aut prorfus terminis vitalibus eliminaturi? Hoc ergo adhuc unum facinus, ad confummationem fuae fanctitatis reliquum habent, poft tot praeclara aliorum fcriptorum monumenta, miferrimis modis dilancinata atque decurtata, Petronium videlicet etiam ex viro tot feculis fuperftite, ignaviffimum, & prorfus omnibus ignotum conficere; dum virtutibus nimirum fuis, hujus vitia exftirpaturi funt? Caveant enim vero, cavillis omnium digniffimi, tanta ambitione ftolliditatis fuae fecretum mundo litteratiori patefacere; feque omnibus ipfos pro fatuis velle vendere? Nemo certe vifurus non eft, quid fub hoc lapide fcorpionis delitefcat.

Cum enim diverfa duo fint omnino hominum piorum genera, alterum quod dolo atque fraude fanctitatem quampiam prae fe ferat, atque oftentet; alterum candoris plenum, atque conftanti mente verae pietatis ardens, immobile ab allatrantibus undique vitiis, adeoque fine tefte cupiens virtutis: oftendant rogati nobis, in utro horum genere cenfendos fefe opinentur, qui inducti ea cauffa, ut hominibus glaucomam fuae fanctitatis ob oculos obfundant, omnibus oftentandae virtutis articulis imminent, & per emiffarios fuos occulta ei rei quaeque expifcantur. Quae quidem res ut in confeffo eft, ita nulla porro probatione indiget: probari tamen ex re nata facile poffet, fi quo pacto id nunc ageretur. Ipfi autem vel minima nos negatione inducere poterunt, ut liquido ipfis univerfam probemus.

Jam vero altera illa, de qua verba modo fecimus, hominum fecta, quam penitus has talium nugas non moretur, eo aperte teftata eft, quod optima quaeque ex famofo fcripto feligens, contemnat caetera in eorum numero habere, quae quacunque ratione animum laedere, aut mores impuritate narrationum poffit attaminare; eadem vero ea, quae feleсtiffima effe videt, prorfus ita familiaria fibi iterata lectione faciat, ut jam ipfa familiaritate cum gravibus & cordatis viris opus ante damnabile etiam, fi tale quidem foret, omnem videatur amififfe turpitudinem. Qua quidem in re, vel ipfos perduelles noftros teftes nuncupare non trepidamus, fiquidem tantum tribuere poterunt fanctiffimis viris, quorumque beata nomina quotidie fanctitatis celebrant, ut iis aliquid judicii etiam in hac re fuiffe confiteantur. Et haec, puto, fatis poterant effe abfol-

vendo ab igne vel impurissimo scripto, quodque in eum finem conditum sit, ut lectores opere ipso in nequitiae retia intricet.

De ipso hoc Petronio nostro, & ejus infelicissimo fragmento, aliquid addere, non fuerit fortassis omnino extra oleas, quandoquidem à paucis commendatus liber ejus est, qui non aculeum aliquem in ejus invidiam ipsi laudationi injecerint: veriti videlicet censoriam tantorum heroum austeritatem, quos modo non ipso nomine nunc attigimus. Ego vero fateor, & ipsum me minime omnium delectari adeo nuda obscoenitate, nec in eum umquam talia finem legisse, ut inde aliqua mihi vernilitatis stimuli moverentur. Si enim tale quid animi cui foret, sane plurimorum Christianorum exstant libri, & sane non minus magno supercilio, si frontem videas, quam esse volunt vel hi ipsi, qui tantas miserabili Petronio dividias faciunt, ex quibus possis, vel semel perlectis, multo fieri nequior, quam si Satyricum hoc scriptum totum didiceris. Nec de recentis memoriae solis auctoribus loquor. Unum mihi, inter veteres Christiani nominis defensores, Arnobium lege, scriptorem, quoad verba & phrasim, prorsus insuetatae & reconditae doctrinae, & ex quo infinita discas, vix ullibi praeter ipsum exstantia. Male utatur oculis suis, qui, Petronio & isto collatis, videre non possit, numquam tam nude locutum esse Arbitrum, vitiorum exempla devitanda proponentem, quam Afer ille faciat, ob oculos ferens apertam eorundem confutationem. Liber sane Arnobii quintus de libidinum variis generibus, & secretis historiis, sine circuitu & praefatione, satis copiose & detracta omni veste, loquitur, ut Matris Deûm obscoenissimi famuli, & scenici agyrtae, libidines non egerint planius, atque apertius exsecuti sint, quam iste earum hostis easdem describat. Et de caetero hic mos est omnium fere eorum, qui minime timent à vitiis inquinari, ut ea sine velo aut operimento, suis nominibus detestentur: ii autem contra, qui sibi ipsis vel experientia, vel suspicione non credunt, seque impares ducunt resistendi criminibus, il extemplo ignes atque arma inclamant, sesquipedalibus conviciis proscindentes eos, qui sectae ipsorum subscribere renuunt. Quod si hoc genus hominum vitia certo se effugere, aut illis resistere posse confideret, minime tantopere ab illis sibi metueret; nec ut insuperabilibus sese ipso excessu timoris submitteret. Quod si omnino aliquis, non satis rebus necessariis instructus, tantae molliciei futurum se metuit, ut ab talibus Paganorum scriptis pectus suum conspurcatum iri persuasum habeat; age sibi caveat, ut libet, eo nomine, neque moliatur exitium contrariis, ut habeat, quae etiam fugere & detestari possit. Boni vero & constantis ea solet esse natura, ut opponi sibi gaudeat exercendae bonitatis & constantiae suae materiem, ne lassescat & flaccescat vigor virtutis ipso in usu, velut hoste opposito strenuitas se in pectoribus militum acuit, & subjicit. Itaque, qui firmo se animo continet, caussam neque ipse habet, ut delere velit criminum genus, quo internecione subiato, ejus etiam robur in bonis moribus viluerit, neque tantopere celebrabitur. Sic neque imbellis contra vitiorum insultationem pectus velit deleta talia scripta; neque constantia pectus munitus tanti illa faciat, uti ipsius nomine minus sint celebria, minusque legantur à curiosis. Virtus nimirum ipsa, si spoliata fuerit oppositorum duello, nec quid malum sit, cuique inferenda contra tela, agnoverit, nec quo pacto ea ipsius boni in se excellentiam agnoverit. Nullum est, nedum ut gloriosum sit, sine adversario praelium. Iners victor, qui sine sudore triumphat. Fortunae aleam fortitudo superare non potest, si ejus adversam vim experta non fuerit, si eius iratae vultum non viderit. Multum prodest ingenuae pietati, aliorum scelera iudicare posse. Exercentur nefaria in seculo cum justis, ut enitescat electione proborum mens justifica, atque castis manibus virtutibus operata. Coactae enim, & non studio suo confirmatae virtutis nulla est gloria.

Haud dubie Dei omnipotentis singulari permissione atque indultu, extremo aevo in lucem reducta sunt talia scripta, per tot seculorum calamitates non exstincta, ut discere posteritas possit, quanta in nocte Dei timorem contemnens mortalitas quondam vixerit. Nostrae quidem aetatis posteritas noctem praeteritorum incusare minime cupit, claudit enim sponte sua, & claudere pugnat oculos, diei velut nimiae pertaesa, nec in vestigiis perditorum mortalium cursum infelicitatis suae sistit; ultra omnia priorum exempla peccare, & obscoenitatem pro laude ducere, plerisque gloriae putatur. Carent enim ut plurimum hodie viventes homines fundamento verae pietatis, nec cor solide intus munitum timore Dei, & veritatis amore habent: sed in diem solis opibus parandis intenti vivunt, Deum & virtutem procul habent: hanc inane nomen, neque extra utilitatem quippiam valere autumant, illum nec esse credunt, aut omnino curam rerum terrestrium, & humanarum infra sese existimare. Stulti, qui non videant curam apud Deum nullam esse, sed gubernare omnia sola Deitate sua numen illud, quod omnia miris rerum interventibus, ad recti,tamen ordinem, dirigat. Nobis sane, apertis paullum cordis oculis, etiam à scopo ipso talium scriptorum, ad emendandos nimirum mores, recedere licet, & ex vitiorum ipsis etiam

narra-

narrationibus emaculandae vitae monita & praecepta petere.

Quod si omnino fateamur, Paganorum multos, immemorabilia multa, atque scelesta condidisse litteris, & ornata floribus eloquentiae, etiam eo fine in lucem dedisse publicam, ut corrumperent animos simplicium: sane perierint isti tales, ob haec talia facinora. Ideo vero ego scripta ipsorum legere non abhorream, ut sciam propter quid tanto ingenio homines interierint, ut me instruam, mihi caveam, mihi exinde carior fiam, quam ut magistris vitiorum obsecundem, etiam minus doctis & eloquentibus, quoniam nec instructis tot copiis bonarum rerum credere me debeam. Adde quod pericula eorum, qui perierunt, prudentiorem me facere debeant ad vitanda mea; cum nemo sit, qui per se cavere sibi satis possit; melius autem prudentia nemini comparetur, quam ab exemplis male rebus suis utentium. Exempla itaque damnatorum impiorum, praeceptorum mihi loco sint, ad emendandam vitam meam, & saluti necessaria praestruenda. Quo alium merito damnatum esse duco, id ego numquam equidem commissurus sum, quamdiu quidem mihi constitero, & sanae mentis fuero. Profecto vero scripta talia specula sunt clarissima poenarum, quibus inspectis admoneri debemus, vitiorum obsequia quantam vim suppliciorum trahant. Singula enim & universa tantae impietatis facinora, certum est impunita à Deo evadere non posse. De cujus sanctitate & voluntate, si praecepta animo & confirmata est scientia nobis, impossibile certe futurum est, non corrigi mores, etiam satis antea castos, vel ex his foedis & turpibus historiis, qualibus fortuna, hoc est malitia mortalium, ludit in executione malignitatum suarum. Quod si animus, infestus criminibus, Dei judicia non cognoverit, is sane vel à castissimis faciiius ad facinus impelletur, quam ab hujus generis scriptoribus. Odio enim habet utique monita salutaria, quae cum invitus leget, omnino vel contemnet, vel ad opprobrium eorum in vetitum nitetur. Quod quidem in dubio futurum duplex est de simplice peccato. At mens & nata & educata ad virtutem, generositate quadam ad gloriam & decus enitens, tum conscientia etiam roboratae usu virtutis non adspernabitur, nec poterit naturam vitiorum penitus cognoscere, ut, cum quibus monstris confligat, inspicere eo possit accuratius. Invidiosum igitur erit subducere infandum hostem explorationi melioris. Nemo imperator bellum parat, qui non cupiat, quatenus possit, vel cogitationes ipsas, nedum consilia, adversi hostis rescicere: nec sumptibus ei rei, nec labori parcet, nec ingenio, ad exploranda omnia, ut ipse damnum aliquod inferat, & inferri cogitatum ingenio avertat atque amoliatur. Nobis autem, qui in cognitione maiorum eorundem detestationem, atque adeo debellationem etiam, habemus, subducentur adversariorum subtilissimi, ut ne eorum valeamus explorare calliditatem; quorum si semel in manus potestatemque veniremus, actum utique longo & dubio tempore de nostra foret incolumitate.

His omnibus nec trepide, nec obscure permotus, fateor & prae me fero, PETRONIUM non alio dignum esse supplicii genere, quam quo habentur sodales ipsius, ejusdem census scriptores alii, quorum praecipui à viris aeque piis ac doctis ubique terrarum hodie leguntur. Etsi cum istis dictis auctor esse nolim ignarae juventuti, & immeditatae, scriptorum hujus notae quippiam, vel ad linguae cultum, vel ad sapientiae instructionem, proponi. Tenella enim aetas satis habet in Dei cognitione, & linguae usibus mediocribus addiscendis, sese occupare, ad quae ipsa etiam raro sine vi quadam & praecipientium importunitate summa adigi potest: in deteriora vero quavis cera fluxior, longe praevenit ad nequitiam ingenia defendentium. Naturam quippe solam sequens, nec usu adhuc experta, quantillam dulcedinem voluptatum quam immensa sequatur amarities. Sed ideo tamen penitus elidi extra fines vitae vitalis spiritus tot secula natos, non erit ingenui animi probare. Multa sunt in talibus, immo plurima omnino, quae ignorare turpe sit viro erudito, quique antiquitatis notitiam talem profiteatur, quali sit opus ad declaranda, quae in successionibus temporum, & versionibus eruditiorum, spinosa atque duriora occurrunt.

Hoc vero longe consultius rear futurum, si non omnibus, tamen multis, si arcere studeant à conversatione eorum adolescentes, qui talia cum ipsi patrant, tum in libris scripta, diris omnibus detestationibus exsecrantur. Quod genus mortalium sane perquam crebrum atque densum hodie invenire est. Nam quotusquisque est, qui auctoritatem aliquam habere velit, quin in iis * regionibus vitam aliquando egerit, ubi & quotidie haec talia fiunt, & palam tamen atque vulgo pessimis omnino modis ex libris veterum exsculpuntur auctorum, in vita autem relinquuntur; quoniam à majoribus descendunt perpetuo ordine ad liberos, qui parentum vestigiis insistentes, id demum liberum & licitum factu non esse censent, quod nesciunt fecisse alios. Ignorare autem non possunt, vitia fere nulla puniri, quoniam omnia quotidie patrari vident: rideri insuper eos, qui prudentiam & pieta-

* Italiam atque Hispaniam intelligit.

pietatem in libris quaerunt: iis autem vitiorum memoriam eximunt, qui ab aliis commissa diris incessunt, ut illudant simplicibus animis, absterrendo eos, velut à vetitis rebus, iis, quorum ipsi magistri exercitiis insenuerunt. At multo sane, mea quidem persuasione, & pro sapientia consultius, & pro vita beata sanctius, institutum foret, ordinem morum emendare prius, & ab rerum turpium usu abstractum animum exercendis justitiae & innocentiae addicere, quam persequi velle per maria & terras, stabula & cubilia foedarum nequitiarum, earundemque ad vanam sanctimoniae tumorem, & inanem castitatis ostentationem, memoriam eradere ex libris antiquorum. Sed, quae perfidia hodiernorum morum est, sceleratissime illud peccatur, quod sub ambitu pietatis committur. Fatentur enim, qui sub hujus umbra facinoribus flagitiosis indulgent, conscientiam repugnare factis ipsorum, & turpitudini inhumanae non sponte velum praebere virtutem. Quare etiam duplex reatus eos perturbat, flagitiorum videlicet prosecutio, & veritatis justitiaeque agnitarum contemtus atque illusio. In omnibus rebus primum ad innocentiam gradum facit simplicitas. Neque ulli ignoscitur aequius & facilius, quam qui candore suo deceptus, aliena culpa erravit. Sic etiam, qui naturae ductum sequens, ignarus quid contra justitiae vigor postulet, impegit aliquando, quoniam peccare necesse est hominem natum, facilius veniam à communi necessitatis lege impetrat. Qui vero cognitam habens malitiam vitiorum, iis tamen non abstinet, sed eo libentius peccat, quo magis invitus debebat, quoniam perspectum habeat ingenium criminum, ei utique optimo jure gravior poena incumbit: praecipue si ad haec ejus auctoritatis est, ut exemplo ipsius ducantur alii. Hoc genere vereor, ne sint plerique magistrorum, qui scriptis vernilioribus ideo infesti sunt, quoniam tam prolixum usum habent malarum rerum, ut summa earum dulcedine afficiantur, eamque porro ipsam etiam invideant aliis. Quo plerumque ordine peccant, qui ita sese vitiis ingurgitarunt, ut retro pedem ferre non possint. Generosa vero & candida mens, neque ullius obstinationis in humanitatis erroribus vel conscia sibi, vel imperium umquam passura, nequaquam eo admittet veterum libidinum recensiones, atque historias, ut ad earum exempla peccare velit ipsa, sed tenorem perpetuum bonitatis, & generositatis suae secum servans, ideo & malorum hominum scripta legere non fastidit, ut quanta etiam in eruditis pectoribus vitia regnent, perspicere valeat; neque satis esse disciplinis mentem instruere, sed usu ipso etiam servandam virtutis legem, neque dissonam vitam bonis praeceptis vivendam; neque praecepta minus consistere in vitiorum fuga, quam virtutum obsequio, gnara, ideoque ad nil sese foedum inclinans, omnia sese inferiora censens, quae constantiam captae virtutis convellere audeant.

Hanc ipsam autem, ut ad institutae orationis finem veniamus, mentis excelsitatem, ignara veritatis coelitus manifestandae, eruditorum priscorum sapientia etiam in contemptu omnium mortalium, & quidem non immerito, collocavit. Omnia enim ad finem eundem festinare videns: gloriam, ambitionem, opes, potentiam, voluptates, poenitentiam, curas aerumnasque in vita perpetuas sequi: his deditos, omnibus momentis pendere; nullo non tempore agi, & ferri à domina instabili eorum bonorum, quae ipsis utenda, ad incertum tempus tradita sint; instituit vota, & curas, & libidines omnis vitae contemnere, & pro nullius precii rebus aestimare. Ut vero eandem hanc suam aestimationem pluribus ostenderent, &, miseratione generalis illius erroris, docerent velut de plano genus humanum, in quantis versaretur tenebris, libellos composuerunt, quibus, fictis & excogitatis personis, repraesentarent & expingerent velut potentium & fortunatorum in rebus humanis vecordiam, eamque, velut in tabella publice suspensam, omni posteritati ostenderent.

Horum in genere fuisse PETRONIUM, ipsa ipsius mors testatur. Tam enim omnia mortalia contemsit, & pro ridiculis vanisque habuit, ut in ipsa etiam mortis vicinia jocaretur & cantillaret, velut in theatro, ludis spectandis exstructo, hactenus moratus, jam vero memoria ludicrarum rerum haerente adhuc, cantillans, & animum praeteritis fabulis reminiscendis oblectans. Et haec quidem cum summa sit sapientiae humanae, neque altius ejus curae umquam subierint, quis nos jubebit solam eorum hominum auctoritatem potius sequi, qui scripta tanti viri aboleri cupiunt, quam rationem ipsam, quae utique nemini non persuadebit, alio omnino honore dignum esse hominem, tam bene de posteris mereri cupientem, ut ipso etiam vitae suae periculo non dubitarit evulgare, saevissimi & libidinosissimi omnium mortalium Neronis flagitia: ut nimirum in suavi ipsius & eloquentia admirabili scriptione, velut in speculo, cernere potuerit aetas sequens, quousque bacchari valeat malitia humanae naturae, ubi in summo rerum fastigio fuerit aliquando collocata. Nos vero tanto intervallo abest, ut tam preciosum scriptum legere possimus integrum, ut vix centesimam ejus partem ad nos pervenisse, conjectura possimus adsequi: hanc vero ipsam etiam aboleri velle, cui tot barbara secula pepercerunt, quae furialis, rogo, futura

sit

sit barbariae immanitas? Praecipue tantillo isti fragmento, cum tot tamque ex mediis vitae negociis haustae insint sententiae, tam suavia dicta, tam venusta, tam gravia etiam & concinnae venustatis carmina, ut cum nobilissimis omnis aetatis ingeniis contendere hunc scriptorem merito omnes fateantur. Immensa sit materies, si diducere singula velim. Neque ego alium ordinem totius commentationis fuisse existimo, quam ut recensita aliqua historia, ejus fuerit utilitas quopiam epigrammate, aut alioquin carmine, demonstrata. Caetera non patitur nobilitas scripti alio, quam ei rei destinato opere exsequi. Nos vero à discendis multis insigniter bonis, quorundam crasse obscoenorum malignitas non deterreat.

PRAEFATIO,

Quae praefigitur editioni Parisinae, anni 1677.

CANDIDO AC BENEVOLO

LECTORI SALUTEM.

Inter omnes, quotquot Satyras scripsere, Lector benevole, vix quemquam lepidius rem aggressum, majorique studio & animi candore pertractasse, quam hunc nostrum Titum Petronium Arbitrum, quidquid etiam ejus hodie superest, serio deprehendo. Hic enim adolescens (quem seipse auctor fingit) senili instructus prudentia, omnium pererrans cubilia, scholas atque pulpita, forum, curiam, templa, convivantium triclinia, peregrinantium denique navigia atque itinera, speculator sagacissimus, tandem nobis quid ubivis locorum in grandi orbis theatro observaverit, in quas personas & exempla inciderit, ea ingenii amoenitate, fide & infucata verborum simplicitate refert, ut in ipsummet, ceu primarum partium in hac fabula actorem, omnis redundet invidia, confessum nimirum qualis ex mundi contagione evaserit, quidque pertulerit. Qui cum sit principalis scopus hujus operis, ut ut à paucis observatus, quin potius aureum hoc scriptum pro nescio quo purgamento, ipseque auctor pro malesano Epicureo, ex cujus ore & calamo nil nisi obscoena & turbida fluerent, magno errore à praecipuis quibusdam viris habitus, age hic prima statio esto. Deinceps visuri, *an quid certi indagari possit de aetate, qua hic noster Petronius vixerit; & qua ratione sit cum fructu legendus.*

Certum est auctorem nostrum esse Petronium Arbitrum, solum de praenomine, Titusne an Cajus, & aetate variant. Lil. Gregorius Gyraldus Ferrariensis de Petronii vita: Ab Eudemone & Libanio non longe aberat Petronius, Arbiter dictus, & Massiliensis à plerisque existimatus. Quo tempore vixerit, quodve institutum vitae sectatus fuerit, haud sane compertum: in declamationibus tamen versatum, ex iis, quae extant, elicimus. Litteratores quidam eum ante Quintilianum floruisse suspicantur, sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, quod ab eo versus sumpserit, suisque inseruerit, ut illud,

Primus in orbe Deos fecit timor.

Non alium quam Petronium Arbitrum significari putarim illis Apollinaris hendecasyllabis.

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

Quidam C. Plinii codices, ut & Plutarchus in lib. de discr. amic. & adulat. *Titum* vocant: sic in lib. XXXVII. Nat. hist. scriptum est: *Titus Petronius Consularis moriturus invidia Neronis Principis, ut mensam ejus exheredaret, trullam murrhinam* CCC. HS. *emptam fregit.* Petronius alius, cujus Tacitus meminit libris XIV. & XV. est *Petronius Turpillianus.* Sic enim apud ipsum legendum est lib. XV. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non sub Nerone, sed sub Galba periisse, certum est ex lib. I. Hist. Petroniorum familia equestris fuit, meminitque Plinius lib. VI. P. Petronii equestris ordinis & Praefecti Augustalis sub Augusto ipso. Ex qua etiam familia fuisse verisimile est Petronios, quorum Gennadius Presbyter Massiliensis honorifice meminit in libro de Viris illustribus: sed & Flavium, Sabinum, Probum, Maximum, Primulum, aliosque, quorum non apud scriptores modo, sed in ipsis lapidibus monumenta restant: itemque illum, qui jussu Caracallae ante templum Divi Pii occisus à Spartiano traditur. Sed & jureconsultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii epistolae plures. Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora praecessisse, ex eo etiam intelligitur, quod ejus Terentianus (is est, quem suo tempore Sienen rexisse Martialis testatur.) Is igitur, quisquis tandem fuit, Petronii sic meminit, cum de dimetro Jambico claudo agit:

Horatium videmus
Versus tenoris hujus
Nusquam locasse juges.
At Arbiter disertus
Libris suis frequentat.

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Episcopus Narbone:

Et te Massiliensium per hortos.
Ubi illi *Massiliensium horti* (ut hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam significare videntur, quam mores, qui ex Plautino proverbio, & Athenaei historia notati sunt. In veteri libro Defloratorum, qui fuit Joannis Biturigum Ducis, non usque adeo vetusto, Petronii frustra hanc inscriptionem habent: *Petronii Arbitri Afranii Satyrici*, quod probare non possum. Nam ut, quae de Afranio Quintilianus scribit, inquinasse cum argumenta foedis puerorum amoribus, mores suos fassum, de hoc quoque Petronio dici posse videantur, longe tamen alium ab Afranio fuisse certum est.

Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meritoque de ejus aetate dubitavit Lipsius, & Petronium qui fuit *aequalis Neronis*, cum Petronio Satyricorum auctore confundere timuit: cum animadverteret à Cornelio Tacito in lib. XVI. Annalium relata de Petronio, haudquaquam Petronio Satyrici scriptori majore ex parte convenire. Certe ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est *Cajus Petronius*, aut ut Plinius & Plutarchus vocant, *Titus Petronius*, *& inter paucos familiarium Neroni assumptus est elegantiae arbiter*, quod doctos viros in errorem induxit, sed *Arbitri* nomen non tulit: posterior seu Satyricorum auctor, propriis nominibus appellatus est *Petronius Arbiter*, quemadmodum à Fulgentio in lib. II. & III. Mythologiae vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Arbitri* nomine à Terentiano Mauro, à Diomede, à Servio Honorato, à Macrobio Theodosio. à Mario Victorino, ab Hieronymo, & à Sidonio allisque laudatur.

Praeterea Cajus Petronius, si qua Tacito fides, Proconsul Bithyniae, & mox Consul extraordinarius fuit, *inter paucos* Neroni Aug. *familiarissimus*: magnas opes, magnam familiam habuit: homo ignavus & deses, & otio & mollitiis fluens, erudito luxu ac scientia voluptatum acceptissimus vitioso principi. Ac Petronium Arbitrum cum multi laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores: nemo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo divitem, nemo amicum imperatoris Neronis fuisse, aut jussu ejus periisse, memoriae prodidit. Bibliotheca quidem Vaticana quaedam Petroniana in codice scripta servat, & his Julii cujusdam epigramma praefixum, in quo Petronius *diri Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse* fertur. Sed hoc hexastichon ut incultum est, corruptum, ac recens, ita nullius apud doctos in historia auctoritatis.

Denique Cajus Petronius paulo ante mortem coactam *flagitia Principis*, *sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cujusque stupri*, *perscripsit*, *atque obsignata misit Neroni*: ut Cornelius Tacitus in lib. XVI. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune. Caji Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri Satyra grandis atque verbosa, vel justum potius opus extitit: Libellus Caji Petronii pro codicillis haberi poterat, & noctes ac stupra domini Neronis, & in eum coetum admissorum atque ad omnem libidinem adscitorum exoletorum feminarumqne nomina, quid quisque ibi novissime fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil, omnia vera. Contra Petronius Arbiter M. Varronem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosa oratione variis carminibus mista, sub falsis nominibus, tanquam sub persona, mores hominum notavit, ac vera aetatis suae vitia carpsit, modo eloquentiam, picturam, Dialecticam, & defecisse queritur: modo Trojae Halosim versibus jambicis describit: navigantium etiam rixas, naufragium, fabellamque de matrona Ephesina narrat: interdum regulas carminis exponit. Sequuntur versus de bello Civili fere 300. & eius captores. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caji Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum & desidiae humanae reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam: is plane nec in litteris nec in ulla alia re quidquam videt aut judicat.

Janus Dousa, ut Petri Pithoei conjecturam de aetate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut paroemias, videlicet. *Non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex aequo usurpari: aliam item gnomen, *primus in orbe Deos fecit timor*, Statio in libro III. Thebaïdos cum Petronio communem: ex quibus tamen sententia primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Planciades Fulgentius in libro I. Mythologiae (vere, an falso nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis Aug. aequalem, & Statio atque Martiale vetustiorem fuisse, ambosque haec hemistichia Petronio potius, quam Petronium ambobus debere? Nonne Placidius Lutatius putat & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion supra laudatum de origine superstitionis à Papinio Statio accepisse? Idem plane dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemistichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio; hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio uti facere oportebat, sed eidem Petronio asseruit, propterea quod utrique haec apud Petronium legerant & legisse meminerant; apud Statium & Martialem aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec

multum

multum curabant, an ab aliis scriptoribus prius quam à Petronio fuissent usurpata. Quare facile & libenter accedo Henrici Valesii fratris mei sententiae, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentiorem, ac natione Gallum fuisse, atque in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis hactenus examinatis intellectisque, in carmine XXIII. quod inscribitur Narbo.

Et te Massiliensium per hortos
Graii cespitis Arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

Ita enim emendandum versum medium frater existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbiter colonum;

Nec dubitat in priscis Sidonii codicibus scriptum fuisse *GraI cespitis* seu *Graji cespitis:* quod cum non intelligeretur à legentibus in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quae vulgata lectio haud dubie vitiosa est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius (simulachra enim Priapi custodis hortorum ad eorum ostia collocari consueverant) Priapi in hortis Massiliensium positi *colonum* Petronium Arbitrum vocaturus non fuit, sed cultorem, &c.

Hic virum doctissimum Petrum Pithoeum admodum miror, qui sibi *videri* ait, à Sidonio tribus versibus supra laudatis *non tam Arbitri patriam quam mores designari*, Massiliensium moribus *Plautino proverbio & Athenaei historiae notatis* simillimos. Quasi horti Massiliensium mores eorum corruptos, atque degeneres indicare potius apud Sidonium valeant aut debeant, quam Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus vacantis, ac in hortis otiantis, &c. Praeterea Petronii stilus non Romae natum, sed Transalpinum hominem sapit. Quando igitur Petronius Arbiter floruit? quaeret aliquis. Equidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quam (ut frater meus arbitratur) Gallieni Augusti aequalem fuisse: cum quod elegantia Petronii in aetatem Gallieni, hoc est, in senectutem Imperii Romani, ac velut in faecem linguae Latinae cadere mihi non videtur. Petronium paulo ante Constantini Augusti tempora, certe longa infra Severum colloco. Hoc mihi persuadet altissimum de illo silentium in scriptis vetustiorum auctorum, Quintiliani, Suetonii, Plinii; Prisciano demum, Diomedi, Victorino & S. Hieronymo memoratus. Nec spernendum testimonium ipsius auctoris *picturae ne vestigium quidem reliquum esse* dolentis, cui ego crimini seculo Neronis nullum omnino locum reperio, cum ad usque Commodi principatum statuas egregio artificio perfectas adhuc extare in Urbe audiam. Optassem similiter, qui Pithoeum secuti, pro sua sententia causas adduxisse, nec solam nominis umbram hic nobis reliquisse. Mihi quidem quae D. Valesius de stilo tangit, vix, quae D. Statilius affert, praesertim de pictura, cum Arbiter idem de eloquentia atque poësi afferat, plane tanti non videntur, ut à communi recedam, quin potius pro hac confirmanda facere videntur verba haec, *Ecce belli civilis ingens opus*, &, *In Asiam cum à quaestore stipendio essem reductus. Zeuxidos manus vidi nondum vetustatis injuria victas. Inaudito more pueri pedes recumbentium unxerunt.* Quae si expendantur, ad antiquitatem auctoris spectant: hoc solum dico me in toto Satyrico, quantum hodie quidem ejus extat, nihil tale invenire, quod Neronem & ipsius noctes prodat. Ajunt Neronem sub nomine Trimalchionis tegi: sed Trimalchio ab Arbitro mitis, senex, calvus, deformis, servus quondam, ex Asia oriundus, qui domino tot annos ad delicias fuerit, mercator deinde & conjux Fortunatae, ambubaiae, quam de mactra sustulit, inducitur; qui, quaeso haec naturae, aetati, statui, & uxoribus (Poppaeae, ac priori) Neronis congruunt? Noctem quidem seu nocturnam delectationem habemus in Satyrico unam, sed cui non praefuit Nero, si Nero est Trimalchio, nec nocturnus grassator noctem ambiit, sed Quartilla juvenes Encolpium & Ascylton in stabulo ultro accessit. Haec rursus ab ingenio & ratione agendi Neronis longissime absunt.

Accedo nunc ad alterum membrum, *Qua ratione Arbiter cum fructu legendus.* Ubi apprimis eximendus scrupulus, qui multos torsit, multos eo redegit, ut in sola amoenitate, hunc auctorem volvendo, acquiescerent: nimirum Petronium opinatos sectae addictum fuisse Epicureae, negasse cum Epicuro providentiam Dei, immortalitatem animae, tum finem, tum summum bonum hominis in voluptate, quae sensu percipitur, collocasse, adducentes pro sua sententia verba Satyrici atque fragmenti.

Primus in orbe Deos fecit timor.
Ergo vivamus dum licet esse bene.
Ipse pater veri doctus Epicurus in arte
Jussit, &c.

Nolo me ego hic immittere, quae vera Epicuri fuerit mens, inprimis de *voluptate*, cum legam apud Laërtium in ejus vita circa finem haec: Ὁ δ᾽ Ἐπίκουρος καὶ ἀχώριστόν φησι τῆς ἡδονῆς τὴν ἀρετὴν μόνην· τὰ δ᾽ ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά. *Epicurus autem solam ait virtutem à voluptate separari non posse; reliqua vero separari, ut mortalia.*

lia. Et paulo poſt: Οὐκ ἔςιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς. *Non licet jucunde, niſi prudenter atque honeſte vivere.* Breviter ſolum repono, ad primum, ceu fulcrum reliquorum, allegatum nimirum contra providentiam epigramma: *Primus in orbe Deos*, &c. Potius perlecto toto carmine Arbitrum dicendum, ſuperſtitionem & multitudinem deorum pro acumine ingenii ſui exagitare, quam ſuperos negare rerum humanarum curam gerere: ſuadet id ultimus verſus:

Jam ſibi quiſque deos avido certamine fecit.

Mireque conſonant haec verba. *Noſtra regio tam praeſentibus plena eſt numinibus, ut facilius poſſis deum quam hominem invenire. Ecce duos aureos pono, unde poſſitis & deos & anſeres emere.* Contra immortalitatem animae nihil objicientibus Satyricon ſuppeditat. Trahunt huc verba Taciti: *Audiebatque (moriturus) referentes, nihil de immortalitate animae & ſapientium placitis, ſed levia carmina & faciles verſus.* Qui nihil aliud probant, quam quid Petronius (ſive ille noſtri operis auctor, ſive alius) tunc egerit, non quid revera ſenſerit de voluptate: O miſerandam jucunditatem, quae tot amaritudines & perpetuas poenas, eaſque in dies faeviores, ſecum trahit! jam juventus ludens loris caeditur, jam amaſium inquirens diſpoliatur, eundem infeliciſſimum praedicat, ipſe ad ſuſpendii neceſſitatem redigitur, Tryphaenam ſuam damnatam mulierem, & in toto navigio ſolam verberandam clara liberaque voce pronuntiat, hoccine voluptatis praemium, Epicurei ſummi boni, in quo ii vivere & mori cupiant? Vix mihi perſuadeo, ullum tam dementem inter mortales unquam extitiſſe, qui in momentanea corporis voluptate finem hominis collocarit. In talibus igitur auctoris fictio agnoſcenda, cum ſub ſcemate hic omnia agantur, Epos ſi excipias belli civilis, Haloſin Trojae, & ſi quae hujuſmodi, ac ſententioſa per totum ſcriptum ſparſa, quae quo ſpectent, continuo liquet, in aliis mimum componit: nunc ex perſona ficto ſemper gaudens nomine, nunc ex utroque, ut quo collineet, ſaltem in circumſtantiis, non perinde obvium ſit. Laudat quoque Epicurum ſomnia condemnantem, non ceu magiſtrum & ex animi ſui ſententia, ſed argumento inſerviens, quemadmodum ſaepiſſime etiam Seneca eundem Epicurum pro ſuis placitis ſtabiliendis adducit, cui tamen de caetero non adhaeſit. Ut vero uno quaſi ictu cadat Epicureiſmi objectio, & lector ab hac frivola opinione minime praeoccupetur, ecce verba Satyrici noſtri pro Deorum providentia. *Ni Deus quidam humanarum rerum arbiter pendenti excuſſiſſet indicium. Deos immortales curam humanarum rerum agere, puto intellexiſti.*

Rerum humanarum divinarumque poteſtas
Fors cui nulla placet nimium ſecura poteſtas,
Quare age fors, muta pacatum in praelia vultum,
Romanoſque cie, ac noſtris da funera regnis.

Haec Pluto, ſeu Dis pater, de caſtiganda luxuria Romanorum ad Fortunam, quam Epicurus plane non admittit: ut vel ex hoc uno appareat, Arbitrum ab Epicuri dogmate alieniſſimum fuiſſe. Caeſar ad Jovem.

Juppiter omnipotens, & tu Saturnia tellus
Armis laeta meis ---- Teſtor ----
Haec ubi perſonuit de coelo Delphicus ales
Omnia laeta dedit, &c.

Pro immortalitate animae Fortuna ad Ditem,

Pande age terrarum ſitientia regna tuarum,
Atque animas arceſſe novas: vix navita Porthmeus
Sufficiet ſimulacra virûm traducere cymba,
Claſſe opus eſt.

Pro fine & ſumma hominis felicitate in actione conſiſtere virtutes, invicto argumento ex contrario ſenſu, ex ore ipſius Encolpii, (qui ibi Polyaenos audit) ſeu auctoris: *Dii, deaeque, quam male eſt extra legem viventibus! quidquid meruerunt, ſemper exſpectant*; ut ſileam haec: *O maxima rerum pietas*, &c.

Habes, mi Lector, metam operis & cynoſuram lectionis. Supereſt modo, ut paucis evolvam, quid caetera praeter principalem hunc ſcopum in Satyrico tractetur, occaſione nempe perſonarum & locorum, in quae Encolpius incidit. Primum itaque in hiſce fragmentis (nam maximam partem deſideramus) enormem morum proluviem ſeverus Arbiter noſter proſcripturus, quomodo de eo loquitur Puteanus loco paulo ante allegato, in bonarum artium profeſſores, ipſoſque adeo parentes ob pravam educationem, & inſtitutionem invehitur. Mox procuratorum forenſium & advocatorum calumnias, judicumque juſtitiam taxat. Tum in ſacerdotum infandas libidines atque hypocriſin invectus, tranſitum ad luxum conviviorum facit, quem ſub Trimalchionis nomine ac lautitiis prolixe perſtringit. Hinc de ſcelerata paedagogorum nequitia & philoſophorum hypocriſi parentes atque amicos ſerio monet: accuſat literatorum, & artificum ſocordiam: reprehendit publicarum balnearum turpitudinem. Poſtmodum maritorum & negotiatorum quorundam ſive fortunam, ſive ingenium tangens, acerrime in levitatem feminarum animadvertit, quam facile adament, & peregrinos quidem juvenes ultro ambiant. Porro in impoſturas ac fraudes exulum & natale ſolum vertentium, quibus hoſpites ſuos & creditores, dum amplos alibi cenſus jactitant, circumſcribunt, ſtylum exacuit. Inſaniam denique teſtatorum & captatorum, nefariis conditionibus ſibi invicem inſidiantium, no-

notat. Et haec tantum reliqua sunt hujus Satyrici capita: caetera injuria temporum nobis invidit. Hicque quod interpretes monent, meminisse juvabit, Epist. ad Rom. cap. 1. & 13. tum ad Galat. cap. 5. & Epist. 1. ad Cor. cap. 6. quibus locis Apostolus de flagitiis Romanorum & Graecorum agit, non melius, quam perlecto hoc Satyrico, intelligi posse.

Superest, ut *quid hac in editione praestitum* edisseram: Satyricon damus vetus, simul & fragmentum ejusdem. Deinde P. Petronii Rhetoris declamationem & Petronii Grammatici fragmenta adjungimus. Postea plerumque tum Petronii nomine insignitorum, tum aliorum, quos recensere labor foret inutilis ac plane frustraneus, subjicimus Epigrammata, & Sulpiciae Satyricon carmen. Joannis Bourdelotii notas criticas, quae ad Petronii Satyricon intelligendum maximae erunt utilitati, ac pariter ipsiusmet Petronii glossarium (quo nil lucidius) aptissimum ad verba Latino sermoni penitus ignota, graecumque potius redolentia, quod non mediocre afferet commodum, explananda per scrutandaque: omissis denique variorum interpretum commentariis, transvolamus ad Priapeia seu diversorum poëtarum in Priapum lusus, cui succedunt veterum poëtarum Erotes Venerei, Pervigilium Veneris, Floridi de Qualitate vitae, Epigramma Valerii Aeditui, Ausonii Cento nuptialis, Cupido cruci affixus, ejusdem Rosae, Priapismus cum Ecloga Tobiae Gutberleth. Haec satis sint. & priusquam te, mi Lector, deseram, unum moneo, nimirum supplenda suppleas benignus, omniaque legitime ac honesto fine legas. Quibus sic indicatis, vale, & studiis nostris fave.

PRAEFATIO,

Quam sub Typographi nomine praemiserunt Traguriensi fragmento, qui id primum Patavii edidere.

MArinus Statileus Traguriensis, vir diligens, & eruditus, cum olim post absolutum jurisprudentiae studium, Patavio reversus in patriam, offendisset in Bibliotheca Nicolai Cippici, amici omnibus officiis conjuncti sibi, antiquum volumen, in enque, una cum carminibus Horatii vulgaris exempli, Satyricon Petronii Arbitri, in quo praeter ea, quae de operis hujus auctore circumferuntur, plurima notasset nova, neque in impressis legi solita: deliberare apud se coepit de scripto publicae literatorum delectationi non invidendo, cum praeter antiquitatem codicis, ad pretium inventi conferre plurimum videretur, quod liber Hectori quondam Cippico possessus putabatur, hujus Nicolai abavo, viro longe doctissimo, magnaeque inter suos auctoritatis, & famae, quemque tradunt literis & optimarum artium gloria proximum floruisse *Coriolano Cippico*, consobrino suo scriptori elegantis historiae de bello Asiatico, quod Veneti cum Mahomete Secundo Turcarum Principe gessere Petri Mocenici ductu; cujus quidem scriptoris honorifica mentio extat apud Palladium Fuscum in opusculo de situ orae Illyrici, & apud M. Ant. Sabellicum de antiquae linguae reparatione: cumque idcirco satis causae habere se crederet, ne, quod invenerat contemnendum putaret, cum doctioribus quibusque suum consilium, primo in patria, deinde Venetiis, ac Batavii communicavit; sed inprimis cum *Johanne Rhodio*, profundae eruditionis, & solidi judicii viro. Et quia res visa omnibus est magni inprimis momenti, propter singulare auctoris de puritate & elegantia linguae Latinae meritum, cujus germanum hunc partum ut crederet, multis atque indubiis argumentis adducebatur: destinavit commodiori meditationi curam vulgandi scripti, & castigationibus illustrandi; sed quoniam suum propositum aliis occupationibus distentus exequi differebat, cruciabatque ea mora multorum doctorum hominum commotos exspectatione animos, Venetus ad Summum Pontificem Orator suum ei rei studium, auctoritatemque commodavit. Quamvis enim gravissimis urgeatur negotiis, intentaque & assidua mentis agatione opus habeat, & ut suo amplissimo muneri, ea, quam omnes in eo admirantur, prudentia, consilio, dexteritate respondeat, studia tamen optimarum artium pulcherrimum sapienti viro molestis a curis laxamentum existimat: utque est amantissimus literarum, reique literariae promovendae maxime cupidus, egit cum Statileo vehementer, ut saltem exemplum ejus partis libri, qua Petronius hic Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad se mitteret, quod non tarde, nec operose obtinuit. Itaque tanti legati beneficio doctissimi cujusque in urbe censurae subjectus liber, opinionem sui, quam è Dalmatia, Venetiisque ac Patavio attulerat, facile retinere est visus. Primo, quia antiquitas scripturae ducentorum amplius annorum, quam illi nemo, non tribuit, omni illum suspicione suppositionis liberat, quod eò seculo non adhuc adeo subtiliter saperent sermonis Romani lautitiae, ut hujus auctoris non alia re, quam elegantia, commendati, famam anxie ac laboriose astruere voluerint lucubrationibus suis eruditi viri: Deinde, quod lacunae pleraeque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per haec scripta explentur, &

complanantur, & ficubi in ipsis lacunis verba aliqua pauca, nec integrae fententiae extant, hoc fupplemento fuis locis aptata, & fuo fenfui restituta leguntur, idemque accidit de narratione cafus infelicis illius vaforum artificis quam à Johanne Sarisberienfi accepimus Petronianam effe: cujufmodi etiam eft eodem auctore porcus Trimalcionis aliis animalibus, atque efcis, gravidus qui in hoc fragmento lepidiffime defcribitur. Accedit res omnium graviffima, ftilus non abhorrens à Petronii charactere: Verum quia hoc ipfum nequaquam perpetuum eft, nec paucae dictiones occurrunt infolentes Romanis auribus, ac fententiae etiam quaedam non ufquequaque Petroniani faporis, non nemo eft qui dubitat, ne id accidat fcripturae vitio non ex omni parte germanae: aliis librariorum culpa effe videtur, qui exfcribendo alia ex aliis exemplaria errores erroribus accumularint, notafque fortaffe in margine librorum inventas auctoris verbis immifcuerint. Nobis rem in medio ponere confilium eft, & judicio legentium integram relinquere Itaque fragmentum ipfum Statilei, ejus inventoris, manu diligenter à fuo veteri exemplari defcriptum, nudum, & quale ab eodem impetratum accepimus, correctis dumtaxat nonnullis gravioribus orthographiae mendis, publici juris facere decrevimus; quo materia praebeatur decoris ingeniis, & hujufmodi linguae Latinae munditiarum intelligentibus, in hoc fe pulvere exercendi, fcriptoremque omnium lepidiffimum hac etiam fui parte à temporis injuriis vindicandi. Accipe igitur, humaniffime Lector, hunc noftrum, qualifcunque eft, laborem, & conatum promovendi pro virili parte Latinas literas boni confule; operisque elegantiffimi integritati, quantum licuit, confultum effe pro tuo erga bonas artes ftudio gratulare.

Sereniffimo Principi

LUDOVICO BORBONIO,

PRINCIPI CONDAEO, &c.

Sereniffime Princeps,

Cum fragmentum Petronii Arbitri fuperioribus annis apud Tragurium Dalmatiae civitatem repertum acceptaque Patavii publica luce Parifios advectum ftudia doctorum virorum in partes non leviter diftraxiffet, aliis illud fcriptum pro legitimo & genuino fui auctoris foetu agnofcentibus, aliis adulterinum & fuppofititium quovis pignore effe certantibus; accidit illi perhonorifice, ut nequaquam indigna res videretur, quae tuum, Princeps Sereniffime, afpectum fubiret, tuumque judicium experiretur. Summa namque humanitate (ut rumor eft) codicem Patavio allatum in tuam Bibliothecam admififti, & ad graviffimarum curarum, quae coeleftem mentem tuam affidue intentam & exercitam habent, laxamentum, lectionem & cognitionem ejus adhibere non femel dignatus es. Ne autem temere de illius ftatu pronuntiares, viros doctrina & eruditione praeftantes in confilium advocatti, qui propofitis in utramque partem rationibus & argumentis hanc literariam caufam coram te diligenter ac ferio difceptarent. Huic ego rumori, fummo cum plaufu atque approbatione doctiffimi cujufque excepto, quin fidem haberem, minime, Princeps Sereniffime, dubitavi Veniebat enim in mentem divini ingenii tui nobilitas, cujus immenfo captu non folum adminiftrandae Reip. & rei militaris exercendae, & copiarum ducendarum rationes, quas Viris tui faftigii convenientes etiam vulgus putat, fed etiam haec amoeniora Mufarum ftudia complecteris, & inter caeteras regias artes recenfendas exiftimas. Nec injuria; earum namque beneficium eft, ne animus humanus, ferendo feriarum cogitationum continenter oneri impar, ad otia ignava refpiciat, fed confultius ad vires reficiendas in curarum varietate, quam in fupino torpore, momentum pofitum effe ducat. Cum autem ea difceptatio manca quodammodo videri poffit ob nondum infpectum à viris doctis codicem manufcriptum, quo fragmentum continebatur, à quo praecipue petendae erant neceffariae ad inftruendum judicium conjecturae, nec multum temporis interceffiffet, ut is codex adnitentibus fummis viris Antonio Grimano, Veneto ad Pont. Max. Legato, & Antonio Priolo, Dalmatiae Praefecto, Romam mitteretur, & publice vifendus & examinandus proponeretur, effentque mihi fub praelo omnes hujus auctoris reliquiae, cum notis & commentariis paulo, quam alias editae, inftructiores, ornatiorefque: mearum partium effe putavi, codicem ipfum Tragurio allatum, ficut eft mendofum & a veterum librariorum imperitia male mulctatum meis typis publice legendum proponere, unaque novam Marini Statilii, ejus domini, Apologiam, quo haberent literarum ftudiofi collectum in unum veluti corpus totum hujus caufae confpectum; & quid cuique de ea pronuntiandum effet, facilius apud fe quifque ftatuere poffet. Et quoniam te, Sereniffime Princeps, arbitro & quafi confilii praefide quaeftio haec verbis exerceri coepta eft, abfurdum prorfus & à judiciorum confuetudine alienum fuerit, fi eundem te caeterae quoque ejufdem judicii partes, quae fcripto confignatae funt, difceptatorem

rem non haberent. Prodit itaque liber tuo potissimum inscriptus nomine, tuaeque summae dignitatis splendore conspicuus, quo illum frui & in luce fulgentissima literarum gloriosum incedere, quae tua humanitas est, & in literas & bonas artes studium, facile patiere Serenissime Princeps, minime detrectaturum fortunam, quam huic causae gravissimus judicii tui calculus esse volet.

Serenissimae tuae celsitudinis devotissimus

J. BLAEU.

D. D. GULIELMO ET PETRO FRATRIBUS BLAEU

JOANNES LUCIUS

Salutem.

CUm praeteritis hisce annis allatum esset in Urbem fragmentum T. Petronii Arbitri, integram coenae Trimalchionis fabulam continens, quae trunca, & mutila hactenus legebatur, exscriptum à vetusto codice Traguriensi Bibliothecae Cippicorum, in quo plurima alia Petroniani Satyrici cum jam editis congruentia descripta sunt: cumque res visa esset eruditorum oculis, & cognitione non indigna, exemplum ejus ad vos, viri Clarissimi, ut perveniret efficere conatus sum, quorum opera publicam lucem acciperet; sed intervenit casus, ut allo, quam quo erat destinatus, litterarum mearum fasciculus abiret, qui tamen post varios errores incidit commodum in manus (ut audio) Viri summae dignitatis, summaeque doctrinae apud Parisios, ejusque cura doctorum hominum judiciis commissa est: nata exemplo nobilis inter ejus lectores controversia, germanusne parentis, quem praeferebat, foetus, an spurius & suppositius videretur. Et quando codex antiquus, quem dixi, nusquam comparebat, nullique satis idonei testes proferebantur, qui scripturam vidissent, deque ea judicare possent, si qui ejus causae favebant (quos quidem plurimos, & fere doctissimum quemque fuisse accepi) non nisi cunctanter & timide tanta de re pronunciare visi sunt. Quamvis autem ipse hunc codicem, cum essem Tragurii, saepe inspexissem, ac perlegissem, & cum exemplo typis vestris impresso, quod apud me est, contulissem, & utriusque locos, tum congruentes, tum discrepantes in margine ejusdem editi adnotassem, vobisque, dum in Urbe eratis, ostendissem, aetatemque manuscripti saltem ducentorum annorum productiorem esse indicassem: tamen testimonium hac de re meum, nec apud me ipsum tanti feci, nec in aliorum animis tanto in pretio futurum judicavi, ut prolato ipso codice, & in loco celebri palam inspecto, ad fidem ejus antiquitatis asserendam opus non esset. Eoque magis, quod idem fragmentum Patavii interim editum est, nequaquam satis accurate, & dimissa passim ejus exemplaria & studia & stilum hominum eruditorum excivere in utramque controversiae partem prolixe disputandi. Itaque & ipse, quantum in me fuit, & plerique alii, quibus abitersa à provinciae nostrae nomine hac tam foeda macula opus erat, summa ope contendimus, ne Marinus Statilius, codicis possessor, in suo proposito hujus scripti occulte habendi perseveraret, sed Romae conspici, & judicari pateretur: donec summorum virorum interventu *Antonii Priuli, Dalmatiae Praesidis, & Antonii Grimani, Veneti apud Urbem Legati*, confecta res est, eoque facultas summa fuit codicis per otium legendi, & pertractandi; agnitaque est ab amicis meis in hoc codice cum Amstelodamensi, quam dixi, collatio; & sicubi ab illo discrepabat, aut cum illo congruebat adnotatio ductis lineis, & appositis numeris paginarum designata, simul autem totum scriptum describi commode potuit: quod quidem ut fieret, curatum diligenter est, summo adhibito studio, ut editio ejus prodire posset quam fidelissima, una cum adnotationibus marginalibus eadem manu, qua contextus exaratus est, appositis (aliae vero quae recentiores visae sunt consulto omissae fuerunt) item cum suis mendis quantumvis enormibus, & manifestis: nam non solum corruptae plurimae voces, sed etiam peccata orthographiae in diphthongis tum omittendis, tum perperam collocandis, in litteris majusculis non adhibendis, in negligendis interpunctionibus, & si quae alia vitiosam scriptionem faciunt, intacta relicta sunt. Qua quidem in re diversum consilium meum fuit ab editoris Patavini diligentia, quae nequaquam (ut mea fert opinio) satis opportune, & sine dubio multo quam opus erat remissius, in adornanda ejus correctione versata est. Hoc itaque exemplum ut quam exactissime typis vestris expressum appareat, magni interest proposito hujus editionis, & rationibus causae à Statilio susceptae: cujus defensionem ad vos mitto una cum hoc exemplo imprimendam. Eruditis autem doctorum virorum laboribus, si quis hac de re scribere praeterea volet, alia editione opus erit, vel si placet hac ipsa uti poterit: ita tamen, ut quae quis de suo his scriptionibus adjicienda putaverit, omnino separatim adjiciat, quo ipsae integrae & propria cum specie visendae, & judicandae legentium oculis subjiciantur.

Romae die 14. Novemb. an. Domini MDCLXVIII.

JO. CAJI TILEBOMENI

DE TRAGURIENSI FRAGMENTO

PETRONII

Judicium ad Typographum.

Di boni! vir amicissime, quam delinitum is apte, quam bene permulsum animos eorum, quibus adhuc cordi sunt Romanae Musae venustiores; tersa de more, quam paras, editione novorum veterum quantivis pretii, Fragmentorum Petronii, quae Tragurii reperta sunt, nuper in rara & ad invidiam usque felici librorum inibi suppellectile Cippicorum illustrium. Quid enim felicem non appellem illam, quae talem, ut ita dicam, aspergit aquam indies deficientibus ac sensim pereuntibus literis amoenioribus: unde vires ipsae nonnullas valeant resumere? Nec poteras certe, Vir optime, quidquam jucundius, vel gratius adornare sapientibus ac patricii gustus hominibus, quam reticentia sepultam huc usque secretioris historiae portiunculam illam, in apricum proferre: & spurcae Neronis aulae flagitia, quae, sub exoletorum foeminarumque personis, perurbane in scenam traduxit ac una perstrinxit Petronius, omnium oculis & odio subjicere. Ubi subit abominari maxime facinus indignum prorsus illorum hominum, qui desideratissimi jure merito Satirici Caji Petronii, Arbitri inquam illius sui nequitiarum Principis, integrum corpus celant ac posteris invident. Macte igitur hac nova virtute, Vir ornatissime, perge tuis alacriter typis beare hanc ipsam, quam per amicos illustres faustis avibus ex Italia es nactus, mellitissimam partem comoediae hujus (ita vocat hoc opus Policraticus Joannis Sarisberiensis, cui aeque ac Ciceroni Terentius, familiaris fuisse videtur Petronius.) Nec vero, an illa sit perlepidi, ut erat prorsus, ingenii Arbitri nostri genuina proles, ullus dubito: cum id satis superque conficiant & probent, tum constans ac nihil turbata narrationis series ejusce literariae auctionis, cujus interventu, cupientissimo sane, vulgatorum jampridem Petronii fragmentorum hiatus & lacunas expleri: peregrina, quae irrepserant, verba, migrare: contraque propria in eorum locum redire, ac postliminii quasi jure, plane mireris revertere: Tum etiam suavis, ac nulli cum illa communis, nitor & concinnitas orationis: ut alia praeteream argumenta, non minoris addicenda. Sed objiciet quis forte, multa notari in illa, quae vix audiant Latine: multas voces insolitas ac ita obscuras, ut vel ipsi Oedipo negotium facesserent; adeo ut tam purum, tam nitidum tamque politum scriptorem minus redoleant. Cedam equidem: sed ille quoque concedat necesse est, (si quid illi saporis ac solertiae bonis in literis) Petroniani sermonis leporem, gratiam atque venustatem, haec inter micare, &, ut stellas inter luna minores, clarius refulgere, ut isthaec proinde aut male nitenti, vel deficienti ἀλο-γεαζῳ, aut amanuensi non satis perito imputari debeant. Neque mehercule haec impudens dico; cum noverim probe, id infortunii genus accidisse huic ipsi Petronio, cum primum Venetiis anno millesimo undequingentesimo, praelo commissum est, atque publicatum Satiricum illius

...... lacerum crudeliter ora,
Ora manusque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, & truncas inhonesto vulnere nares.

Verum enim vero bono politiorum literarum fato, tempore ex illo poene nullus, cui paulo blandius arriserint ipsae Musae, non annisus est ei ferre suppetias ac medicinam facere; imprimisque Hermanus Buschius, inde Johannes Alexander Brassicanus: ac ita deinceps, ordine commentationis cujusque, Joannes Auratus: Henricus Memmius: Alphonsus Delbenius: Claudius Puteanus: Joannes Sambucus, Pannonius ille doctissimus, qui MS. Codicis longe amplioris meliorisque, quam qui tum editi erant, opera, Petronium in multis perfectiorem, & paginis etiam solidis auctiorem reddidit Antverpiae centum abhinc annis minus uno: Joannes Tornaesius, qui suam editionem Lugduni, paulo post instruxit, sane praestabilem: Henricus Stephanus: Petrus Daniel, qui, sub Pierii Aureliani nomine, eruditissimas suas in Petronium notas in vulgus exire, si vixisset, constituerat: Pithoeus uterque: Mamertus Patissonius, qui, praeter varietatem lectionum, quas elegantibus quidem formis, cum ipso Petronio Lutetiae chartis illevit perpulchris anno M. D. LXXVII. Aliam insuper tam magis nitentem, quam esse potest, locupletioremque authoris illius editionem perfecit ibidem, annos post decem, Joannes Passeratius, cujus exemplar & id suffertum manu propria lectionibus variis notisque innumeris, quin & felicibus conjecturis dictatum ac illustratum asservat Parisiis I. Jacobus Mentelius, Vir Nobilis. Michaël Gaspar Lundorpius, qui ὁμολογούμενα de Petronio praeclara collegit, falso Erhardi nomine alias edita. Germanus Coladonius; Janus Dousa Pater, in quo perfecta semper eruditio certavit cum ingenii pulchritudine: quique inter caetera de Petronio Arbitro, hoc etiam est promeritus, ut insignia duo loca ipsius: alterum de ductili vitro, alterum de coena Trimalcionis, quae sibi quon-

quondam assumserat Joannes ille Sarisberiensis, in Satirici ordinem authoris ejusdem, primus ipse redegerit. Petrus Guirandus: Joannes Ricardus: Gulielmus Dupeyratius: Claudius Binetus: Janus Dousa, Filius: Conradus Rittershusius: Jacobus Bongarsius: Joannes à Wouweren, & ille quid utique non praestitit? quos pluteos non excussit, ut Petronium nova luce suffunderet? Gasper Scioppius: Josephus Antonius Gonsalius à Salas, qui suis in Petronium Commentis, iisque selectis Juppiter! & amussitatis exacte, curavit ad Sirenem Latinam seu purissimarum vocum illius quasi promptuarium, nulli ni fallor, qui Romane loquendi amat veneres, non valde gratum, ac propemodum necessarium. Joannes Bourdelotius: qui Commentario, illoque brevi ac mire diserto atque accurato, eundem enucleavit. Renatus Moreilus; Joannes Petrus Lotichius, qui notis ad Petronii verba *ἰατροφυσικὰ ζητήματα* praemisit, curiosa omni doctrina referta atque ad miraculum erudita: Thomas de Judicibus: aliique adeo sunt multi, ut enumerando vix sustineas. Qui omnes invicem fecere Animadversionibus & Collectaneis, Castigationibus & Schediasmatis, Racemationibus & Scholiis, Observationibus & Symbolis, Excursibus, & Conjectaneis Notulis, Dissertationibus ac Spicilegiis: ut, quem quondam turpi ubique scatentem stribiligine, mutilum, dederat vetus editio, Venetiis: vel ex ipsa postmodum Calderiana, Parisiis: emaculatum nunc tandem, ac tantum non restitutum feliciter habeamus. Quod certe cum tuo, Vir eximie, novo hocce fragmento, quod e vetustissimo (ne quid fraudis in eo subesse quis putet) simul & integerrimo Mureti Codice Manuscripto, cujus meminit Petrus Daniel in notis, describi fortean sibi olim curaverat Venetiis, dum doctis quibusque percharus juvenis hic commoraretur Muretus, Hector Cepio seu Cipicus, civis Traguríanus, vir apud suos magnificus, & optimarum artium gloria laudatissimus: similiter actum iri, mihi facile persuadeo, statim atque secundo artis tuae munere dimiseris, publicaveris; illiusque salutem *τῷ ἰάτρων χαριέστατοι* adposite commendaveris. Sed interim, Vale.

JOHANNI CAPELLANO

Illustri viro, & Christianissimi Regis Consiliario,

JOH. CHRISTOPHORUS WAGENSEIL

Salutem & observantiam dico.

Si fatendum, quod res est: oritur utique frequenter amicitia ex occulto quodam animi impetu, & intus latente inexplicabili causa. Neque enim alio referre possum summam benevolentiam, qua me hominem peregrinum & ignotum, necdum ullius in studiis nominis, omnium omnino meritorum expertem, atque adeo à nemine commendatum, ubi primum inter cultores tuos admitti poposci, ilico complexus es, quamque mirifico in me studio perpetuo comprobasti. Nempe patuere mihi assidue aedes tuae: licuit è tuis dictis, factis, ac institutis sanctioris philosophiae monita haurire, & ea edisere, ad quae si non admissus fuissem, non erat operae pretium ad excolendum ingenium meum, noscendosque hominum mores totam fere Europam lustravisse. Enimvero uti haec beneficia tanti, quanti bonam mentem, aestimo; ita testimonium ac judicium tuum, quo ipsius Optimi Maximi Regis Numen, Majestatem, divinamque liberalitatem mihi propitiasti, nec ullis verbis exprimere valeo, ac ne satis quidem mente concipere. Cui tantae benignitati tuae quando aliam referre gratiam nequeo, ejus me tota vita memorem futurum polliceor. Has ergo litteras confessoriae tabellae, ac velut pignoris loco, te habere quaeso, & simul aequi bonique consulere munus, quod adjunxi. Etsi enim quae de meo contuli, levia & non satis digna sunt in cujusquam manus, nedum in tuum conspectum venire, quippe quae petasatus in ipso Hispanicae peregrinationibus procinctu, multas inter occupationes celeriter effudi: quia tamen Summi Viri Hadriani Valesii insignem Dissertationem elicuerunt, ideo quam à se non habent, auctoritatem & lucem ab ea mutuantur, & cum tibi, tum Reipublicae litterariae, nonnihil se isto nomine commendabunt. Nam sine illa fuisset, meae profecto nugae, ad amicum majori fiducia quam cura privatim scriptae, numquam prodiissent in publicum. Valesianum autem acre de novo Petronii fragmento judicium ex Hispania reversus supprimere dicti is sine flagitio non potui. Tam perspicue enim (audacter dico) omnem errorem nobis dissolvit,

Ut contra si quis sentiat, nil sentiat. Vale Illustris Vir. Data Luteciae VI. Id. Januarii Ann. M. DC. LXVI.

JOH. CHRISTOPHORI WAGENSEILII

DE

CENA TRIMALCIONIS

Nuper ſub Petronii nomine vulgata

AD

CHRISTOPH. ARNOLDUM V. C.

DISSERTATIO.

CHRISTOPHORO ARNOLDO V. C.

JOH. CHRISTOPH. WAGENSEIL

Salutem dico.

Ante hoc biennium cum Romae commorarer, convenit me aliquando eruditus vir, qui nunc fato functus eſt, *Abrahamus Ecchellenſis*: cumque vario ſermone inter cetera de Italorum recens editis, ac poſtmodum edendis ingenii fetibus colloqueremur, mentionem injecit Petroniani nequaquam mutili codicis, quem in Dalmatia repertum Venetus ad Pontificem legatus poſſideret, & poſt ſuum in patriam, quem maturabat, reditum, eſſet facturus publici juris. Cumque eo nuntio vehementer me gaudere animadverteret, recipiebat pro ſua erga me humanitate, acturum ſeſe hoc gnaviter, ut ipſius libri legendi mihi faceret copiam. Convaſaverat autem jamtum ſua Ampliſſimus Orator domum rediturus. Quare etſi illius opera, meumque eluſum deſiderium, nihilo tamen minus emolumento reip. litterariae, & mihi quoque, quem Petroniana venuſtas ſerium ſemper habuit amatorem, tacite gratulabar: neque me continui, quin ilico eos qui affectu benevolentiaque mihi junguntur, (quos inter Te V. C. tuo erga me merito praecipue numero) ingentis meae voluptatis redderem participes: Enimvero hanc animo conceptam laetitiam paullo poſt apud Taurinos degenti mihi, Venetorum litterae non parum imminuerunt, quod haudquaquam totum Petronium, ſed inſigne tantum fragmentum ab interitu vindicatum memorarent. Imminuerunt autem, non tamen abſtulerunt funditus. Quippe perſpectum habeo non vilius coli ab eruditis librorum, quam ab antiquariis ſtatuarum, fragmina,

Et Curios jam dimidios, naſoque minorem Corvinum, & Galbam auriculis naſoque carentem.

Erutus fuerat quondam Romae fortuito e ruderibus truncus ſine pedibus, capite & brachiis. Ei nihilominus quotquot in Urbe ſunt ſignorum principatum detulit immortalis Michael Angelus, & illius lineamentis inhaerendo, ſummae ſuae arti, cujus rudimenta cum ipſius naturae veritate certantia, animorum etiam picturam monſtrabant, multum contulit: ideoque inter toto orbe nota antiquitatis ſpecimina ultimoſque humanae induſtriae conatus, Venerem nimirum pudicam, Antinoum, Nilum cum ſeptemdecim puerulis, & trium (quod non tam Plinio, quam oculis, credimus) artificum divinum illud opus, Laocoontem, ſimulacrum hoc in Vaticanis hortis honoratiore loco repoſuit. Similis Petroniani foedum in modum laceri corporis hactenus apud litteratos ſors fuit. Idem ergo novo huic membro ominabar, proindeque ſummopere optabam, expleret aeſtuantium cupidinem graviſſimus Senator, neque nimis diu ſpes noſtras moraretur. Ex eo deinde tempore Gallicum iter ingreſſo mihi, nihil de Petronio amplius reſcire licuit: donec hiſce diebus eruditorum conſeſſui, qui in celeberrimi *Menagii* muſeo ſingulis hebdomadibus habetur, interveniens non prodiiſſe ſolum comperio in Italia Petronianum fragmentum, ſed etiam Luteciae novam editionem ad ejus exemplum adornatam. Quaeſito itaque Bibliopolae nomine & domicilio, celeri gradu ad illum me confero: & pretio quod poſcebat exſoluto, domum repetens, librumque in manus ſumens, curioſos oculos admoveo. Cum vero initia pridem aliunde nos habere animadverterem, his praetermiſſis, novitate animum oblectare unice deſiderabam. Vix autem unam & alteram pagellam perlegeram, & ſtatim moto diutius capite, ſpondere (intra memet inquam) auſim, hunc ſermonem non eſſe Petroniani ſaporis. Quare cum dicente hactenus noſtro, *nequaquam recte faciat, qui cito credit:* judicio ad hoc agendum evocato, veritatem explorare, totumque libellum cum annexis praefationibus ſollicite evolvere inſtitui. Cui operi dum defixus incumbo, bene multa ultro ſeſe mihi offerebant, ex quibus confictum eſſe a plano quodam iſtud Trimalcionis convivii ſupplementum, non ſuſpicari, ſed citra trepidationem affirmare poſſe exiſtimabam. Quod num bene, num ſecus abs me factum ſit, ut dijudices, rationum quae ſuccurrebant momenta inter feſtinandum in chartam conjicere, & ad te, *Arnolde clariſſime*, perſcribere viſum eſt: ut pro ea qua polles ſingulari doctrina, hiſce vel addas vel demas fidem, atque ſi & tu pedibus in no-

noſtram ſententiam iveris, popularium juvenum animos ad magna ſurgentes a peſtilenti hoc ſidere cavere ſibi jubeas, nec iſtam laciniam Petronianae purpurae apud nos quoque aſſui patiaris. Qui enim talibus nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quam bene olere qui in culiua habitant. Equidem nullus ignoro, periculoſae plenum opus aleae eſſe, de aliquo ſcripto, num genuinum aut adulterinum ſit, velle pronuntiare. Nec longe quaerenda magnorum virorum exempla, qui toto hic coelo miſere aberrarunt. Opus multa eruditione, limato judicio, accurata circumſpectione, & familiari, ut ita loquar, cum ſcriptoribus neceſſitudine: quo quem non tam cum vulgo ad alloquium, quam ad intima arcana admiſſum appareat. Quae omnia etſi in me perexigua eſſe ſentio, ac praeterea in hac longiore peregrinatione mihi libri nulli praeſidio ſunt: non tamen coram Te, tam benigno rerum aeſtimatore, hanc cauſſam agere reformido. Hic enim Judaei mei mihi obverſantur, quorum in Talmudicis Digeſtis cum a τοῖς ἔξω prolata argumenta ſunt, ſaepe mulier aut ſervus magiſtro reſponſum praeripit, cauſaeque bonitatis fiducia, ſecum adverſarium committi depoſcit. Eadem & mihi mens: aut ſi mavis,* jure bono utor Quiritium, quod cum lex Cornelia de Falſis violata eſt, perſecutionem criminis etiam cuivis e populo indulget. Prius autem quam rem ipſam aggredior, geminis qui contra me dicunt teſtibus aurem nonnihil porrigam. Etſi enim repellere eos poſſem tanquam minus idoneos, quod alter pro amico Typographo ex compacto, alter Typographus pro ſe ſe, atque ſic ambo in rem ſuam loquuntur: ne tamen habeant quod querantur, age tantiſper audiamus, quo nobis commendent modo Deorum hoc munus ſcilicet.

Sunt in ipſo ſtatim limine aliqua, quae me offendunt, quibus tamen neutiquam vacare conſtitui. Nolo enim operoſe diſquirere, quae vocabuli Ἀνέκδοτος germana vis ſit. Tolerabo quoque illum Euripidis verſum etſi (quod fateor) aegerrime, cum certum ſit Chriſtiani eum hominis pietatem ſere laceſſere. Poſtquam enim ſancto Spiritui Menandri effatum in divini oraculi dignitatem evehere, omneſque fideles graviter hortari placuit: Μὴ πλανᾶσθε, φθείρουσιν ἤθη χρηςθ' ὁμιλίαι κακαί· iſtud adverſa fronte pugnans Euripidis: Ἡδὺς διπλοῦς φαῦλος ὁ ψευδὴς λόγος, non putarim nude & ſimpliciter laudare, eoque librorum frontes exornare cuiquam eſſe integrum. Eſto, commoda moliri queat interpretatione: ſed nobis caſte ſobrieque non ſentiendum ſolum, ſed & loquendum. Alioquin uti nihil tam probe dictum, quod perverſa ingenia in pravum ſenſum detorquere non queant: ita quoque haud ullae tam exſecrabiles voces, quae bonum ſenſum ſibi affingi non patiantur. Adde, quod Euripidis dictum prorſus οὐδὲν πρὸς ἔπος. Satis enim honeſte pleraque peraguntur in hoc convivio, ita ut nullius animus moreſque ex hujus fragmenti lectione noxam ſint contracturi. Haec autem, uti dixi, late nunc non proſequor. Illud vero quod porro ibidem exprimitur *praefixo judicio de ſtili ratione ipſius*, condonari nullatenus poteſt. Quis enim alius ita loquutus? Et quam miſera eſt haec innocentis pronominis è ſua ſede in aliam deportatio? Immo quorſum quaeſo de ſtili ratione judicium? Si enim omnino Petronii eſt hoc fragmentum, haud ultra de ſtilo admodum laboramus, ſatiſque conſtat, quo cenſu ſit habendum. At longe melius *Cajus Tilebomenus* ſuam Epiſtolam *de Tragurienſi fragmento Petronii judicium* inſcripſit. Ad eum autem nunc noſtra pergit oratio, libratura rationum illius pondera, ob quas fragmentum hoc nobis obtrudere molitur.

Principio urget *conſtantem ac nihil turbatam narrationis ſeriem; quodque hoc auctario vulgatorum pridem Petronii fragmentorum hiatus & lacunae expleantur.* Convenienter profecto ex Rhetorum praecepto hoc argumentum primo loco poſuit. Tam leve enim eſt, ut nihil ſupra. Ecquis adeo hoſpes eſt in bonis litteris, ut neſciat omnem aetatem tuliſſe ineptos ſycophantas, qui otio & ingenio ſuo abuſi, ingratis Gratiis ab aliis ſcripta incruſtare & pro ſuo arbitro interpolare ſategerunt, ſervato utcumque ordine rerum? Quin ſi iſta valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii ſupplementa illis ipſis auctoribus tribuamus licet, ob retentam ſane ſeriem rerum geſtarum, & utcunque expletas, quibus illi ſcriptores laborabant, lacunas. At vero praeterquam quod vetera & recentia in hoc fragmento ante cohaerere dicuntur, Petronianum inſuper genium, *ac nulli cum illo communem nitorem & concinnitatem orationis*, offendi, urgetur. Ingenue fateor majoris hanc rationem eſſe ponderis, ſi idonee probari queat, ſed an quiſquam id ſit praeſtiturus, vehementer etiam atque etiam dubito: mihi enim rem recte penſitanti contraria omnia veriſimilia apparent, & clarum certumque diſcrimen inter veri & ſimulati Arbitri orationem indicare me poſſe mihimet videor. De hoc autem in progreſſu erimus ſolliciti, illud interim verbo indicandum, Tilebomeni conjecturam qua ſuſpicatur, fieri potuiſſe, ut Hector Cepio novum hoc fragmentum è Mureti vetuſtiſſimo & integerrimo codice deſcripſerit, non ſatis (ſi quid ego proſpicio) rem acu tangere: nec enim plane conſtat Muretum unquam talem habuiſſe codicem, & Petrus Daniel, qui ſolus illius meminit, ita rem narrat, ut facile appareat, è vagis ac incertis rumoribus eam hauſtam, quales

les saepe viris etiam doctis imponere, nemo tam rerum humanarum ignarus est, qui nesciat: & longe probabilius est, credere, ipsum Muretum palam jactaturum fuisse, si tale quid ei obtigisset. Sed esto, habuerit Petronii optimum codicem Muretus, quia tamen Traguriense exemplar ducentos amplius annos agere volunt, utique nullo modo fieri potest, ut ex Mureti libro sit expressum. Ceterum quae adversus Tilebomenum disseruimus, faciunt eadem ad impugnandum Patavinum typographum, qui supra typos sapere ausus est, & non imprimendi tantum, sed & judicandi partes citra Quiritium suffragium sibi praepostere arrogavit. Nempe idem alta voce crepat, *lacunas plerasque & hiatus, quibus vulgati laborant codices, egregie hoc fragmento expleri; quin & stilum à Petroniano charactere non abhorrere.* Ad quae quia pridem Tilebomeno aut satisfecimus, aut de satisfaciendo fidem oppigneravimus, non est cur idem bis repetamus. Tantum quaedam circa ea, quae alter non indicavit, monere operae est pretium. Postulat nimirum is homo, ut ei credamus Marinum Statileum codicem suum *primo in patria, deinde Venetiis & Patavii cum doctoribus quibusque, inprimis autem cum Johanne Rhodio, profundae eruditionis; & solidi judicii viro, communicasse*, qui omnes quantum indicant sequentia, plurimum ei detulerint. Haec autem si ita sunt, quare nihil ex his quae maxime opus habemus, aut videmus? Quare tantorum virorum judicia supprimunt? Cur gravi & perenni se opprobrio exponere, quam illa fragmento annectendo, eidem sibique auctoritatem conciliare malunt? Quid tergiversantur? Quid nos suspensos tenent? Quando igitur tam subdole, tam inique, nobiscum agitur, condonabit nobis typographus, si in eam deveniamus opinionem, nihil eum praeter atram suam fuliginem nobis vendere, omniaque turpiter esse conficta. Eccur enim alioquin, obsecro, ex bene multis Venetis & Patavinis, egregiis viris, unum tantummodo nominasset Rhodium, nisi quod is rebus humanis exemptus, *ἐν μακάρων νήσοισι* degens, de tanta contumelia, quae per flagitium nomini atque doctrinae ipsius infertur, agere non potest? Claret inter Patavinos profundae elegantiorum litterarum cognitionis vir *Octavius Ferrarius*. Quare huic non exhibitus liber? aut quare ne tum quidem cum ista ederentur, rogatus praefaretur aliqua, & quo gratiosius esset ignotum fragmentum, haut gravatim efficacem ejus commendationem susciperet? Ea re aut totus fallor, aut vappam hanc indignam judicavit, cui ederam suam appenderet; eoque ire jussit, quo Volusi Annales à Catullo ablegantur. Interim certum est cum ego Patavii degerem, nihil Ferrarium de Petroniano fragmento habuisse perspectum. Secus enim non id clam me habere voluisset, quem inter cariores admisit, & non privatim tantum, sed & publice propensi favoris crebris testimoniis est prosequutus, adeo ut & varias lectiones, quas ex optimo Apuleii M. S. excerpsit, nec non alia quae in pretio habeo, ultro communicarit. Quomodo autem latere poterat optimum Virum Petronii hoc fragmentum, si cuiquam Venetiis aut Patavii, in primis Johanni Rhodio, cum quo arctam, quoad Deus & fata siverant, coluerat amicitiam, cujusque defuncti etiam funus supremo humanitatis officio curavit, vel minimum innotuisset? Quemadmodum vero clavus clavum, sic nugae hic trudunt nugas. Venetorum enim & Patavinorum litteratis derelictis, Romam mox pergit noster, atque nobilissimum legatum fragmentum, quod impetraverant, doctorum in Urbe censurae subjecisse, obque ducentorum in primis annorum aetatem, pro libri bonitate judicatum fuisse perhibet. Elumbis est autem haec collectio eorum; nam nemo unus cordatus Romae (uti mihi persuadeo) potuit *πρὸς ἑαυτὸν συλλογίζειν*. Nam si postremis temporibus fraus haudquaquam facta, ideone confestim umquam admissa? Atqui non heri, aut nudius demum tertius nati, cum qui *πλαγίως* aliorum scrinia compilant, tum qui à se confictis vel antiquitatis, vel magni alicujus nominis auctoritatem tribuunt: immo vero cum ipsis litteris, nec prius desinent, quam omnia in priscum chaos relabantur. Plautina auctaria, Ciceronis contra Sallustium, & hujus adversus illum declamationes, Senecae ad Paulum Epistolae, aliaque ejus farinae, duorum saeculorum facile aetatem agunt, neque tamen ea propter fidem male ambulantem obtegunt. Sed deseramus haec, quia notiora sunt, quam ut verbis opus sit: & potius miremur os frontemque typographi, qui quantum apparet, reliquos mortales fungos credidit, dum incogitanter temereque quidvis effutit. Praemisit enim *saltem* (tantum dicendum erat) *exemplum ejus partis libri, qua Petronius Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad illustrem Legatum missum:* sub finem itidem diserte fragmentum hoc Statilei manu diligenter è suo veteri exemplari descriptum profitetur. Ergo si Statileus veterem suum codicem retinuit, quomodo viri docti Romae de illius aetate tulere judicium? Si autem omnino tulere, qui fragmentum sua manu descripsit? Quamprimum ista inter se conciliaverit Frambottus, tum non amplius typothetes, sed confestim

erit mihi magnus Apollo.

Nunc vero missos tandem faciam geminos praecones, atque adversus ipsum depugnabo fragmentum decretoriis armis: & injuriam inquam Arbitri vindicabo, & dignitatem: evincamque *malae & adulterinae notae esse hoc fragmentum*, ita

ita manifestum facientibus indicium tam VERAIS *quam* REAUS. Ad quae digito monstranda dum me accingo, illud interea arbitrandum relinquo, annon suspectus merito nobis esse debeat Statilcus, quod solum hoc fragmentum protulerit, reliqua autem, quae in suo codice leguntur suppresserit. Nam cum in aliquibus locis non tralaticia deformitate Petronius adhuc sit insignitus, saltem quidquid erat lectionum varietatis, indicare debuisset: ut haberent unde tentarent Philologi, num totam illi formam suam reddere, & omnem scabitudinem sine cicatrice delere possent. Proinde jam statim conjiciat quis, prorsus nihil praeter hoc fragmentum illum possidere in universo suo censu. Jurabat tamen simulate, Petroniano codici haec esse inserta; ne si nuda & separata tantum diceret inventa, de fuco ejus moveretur ilico suspicio.

Praeterea & illud mirum videri queat, quod commodum Trimalcionis cenam fragmentum persequitur. Nam si rem recte pensitamus, nullibi facilius planus aliquis dolum & versutias exercere poterat. In ceteris majoris operis laborisque res fuisset, vel ad speciem aliquid subornare: hanc autem telam semel coeptam valde pronum erat pertexere. Praeparato sic dupiici dubitatione animo, nunc denique majoris momenti rationes inculcare satagemus. Igitur quod ad Verba attinet, aio illa barbara, monstrosa, Immo ne humana quidem, quae adeo frequenter hic offendere est, imposturam prodere. E multis quaedam per saturam proferam in medium. Scilicet habemus *babaecalis*, *credrae*, *culusta*, *bacalusias*, *pataracina*, *mulsipultarium*, *caldicer*, *mixcix*, *burdubasta*, *constreinum*, *nesapium*, *cromataricas*, *offla colaris*, *aecropbragiae*, *sciledatae*, *mu nec ma*, *dignitosso*, *mrculia genge*, *mataritata*, *copo copilatus*, *ebiam*, *ipim*, *cacritus*, *minuciolum*, *vaccatonem*, *saucunbulum*, *gizeria*, *excattarissasti*, *artissclium*, *coricillum*, & qui alii occurrunt horribiles soni, sive, ut ille ait, lapides cerebrum excutientes. Atque hic nemo mihi regerat, occurrisse jamdudum huic dubio utrumque hujus fabulae prologum, causando & scripturae vitio, & librariorum imperitia ista potuisse accidere: talem etiam reliquorum, quae de Petronio supersunt, & aeque sordidam fuisse olim faciem: exspectare nunc Aristarchos nostros, ut in hoc pulvere sese exerceant, ac palmam in medio positam consequi laborent. Nulla subiit animum oblivio: jam haec teneo memoriter: immo quod isti tam instanter flagitant, ego ambabus ultro largior; non tamen ideo meum eludent ictum. Ingenue fateor undecumque potius, quam ex Latio ortos fuisse librarios, qui talia scripserint: nec fieri posse, ut homo paucula Latinorum edoctus vocabula, tam inhoneste dictiones deturpet. Bonum factum! Si tales erant, quare sui semper non exstitere similes? Quare bene multae illae, quae de Trimalcionis cena ad nos pascendos remanserunt verae reliquiae, adeo immunes esse potuere ab omni fere labe? Nam prout istae hic exprimuntur, certant cum emendatissima, quotquot exstant, editionum: in ceteris autem nulla non pagella enormibus scatet mendis. Quod ergo istud quaeso praeposterum fatum, ut tantum quae aliunde victura, aliunde edita dudum erant, incolumia & compta ad nos è codice Traguriensi pervenirent? Quare, inquam, librarii nullam exordio rubiginem affricuere, sed fidem ac peritiam suam nobis comprobant? Quomodo autem tam repente oestro perciti ea membranis illinunt, quae non hominum verba, sed pecudum mugitus, videantur? Nempe hic quidem manifeste tenemus planum, qui non satis ex Arbitro nostro didicerat, *multa oportere una consentiant, ut mendacium aliquod consistat.* Idcirco dum γνήσια Petronii fragmenta pulchra atque ornata, sua autem affectato situ rancoreque squalentia in hoc theatrum educit, prodit se miser sorex, & captus est: habet. Nondum argumentum de Verbis me dimittit: & quamvis inductione earum phrasium, quas Petroı ıɔs in deliciis habuit, ac frequentissime ingeminavit, noster versa vice planus vel rarius, quam par erat, vel nunquam per suum stuporem adhibuit, ἀπόδειξιν formandi sese offerat occasio: sciens tamen, cum aliunde satis probationum suppetat, ista praetergredior. Quin potius suas impostori voces reddam, & uti ab omnibus ceteris mortalibus distinctum (perfrictum tamen) vultum vocemque habet: ita & peculiarem ei esse loquendi idiotismum, cum quo Petronius nihil commune habeat, eum quod forsitan in se ipso non agnovit, edocebo.

Ne autem nlmletate fastidio sim legentibus, delectu instituto *quatuor* inprimis *loquendi modos*, quibus ipse Petronius nec semel usus deprehenditur, signabo. *Primus est, quando toties ineptissime humanitatem aliquibus hominibus adimit, & nescio quid in locum reponit.* Dixit quidem disertissimus noster Arbiter, *Quid vos me jumentum putatis esse, aut lapidariam navem? Hominis operas locavi, non caballi: nec minus liber sum, quam vos.* Dixerat quoque alibi: *Lorum in aqua, non inguina habet:* quibus sane nihil excogitari potuit argutius. Sed Pseudo-Arbiter, servum pecus, ineptus imitator, longe aliter & per summam vilitatem ἐπιφωνηματικῶς c. 38. *Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet: phantasia, non homo.* Item c. 43. *Durae buccae fuit, linguosus; discordia, non homo.* item c. 43. *Durae buccae fuit, linguosus; discordia, non homo.* Iterum c. 44. *Sed memini Safinium. Tunc habitabat ad Arcum veterem me puero; piper, non homo.* Iterumque c. 74. *At inflat se tanquam rana, &*

& in sinum suum conspuit; *codex*, *non mulier.* Adde quod c. 58. *Bella res iste qui te haec docet, Mufrius*, *non magister.* Proxime inculco phrasin aliam, nimirum *plusquam*, quam rei augendae causa plusquam par est, aut oportet, usurpat falsus Arbiter, verus non usurpat. c. 38. *Plus vini sub mensa effundebatur*, *quam aliquis in cella habet.* c. 37. *Argenti in ostiarii illius cella plus jacet*; *quam quisquam in fortunis habet.* sic c. 34. *Hereditatem accipit*, *ex qua plus involavit*, *quam illi relictum est.* cap. quoque 44. *Plus in die nummorum accipit*, *quam alter patrimonium habet.* denique cap. 57. *Cujus pluris erat unguis*, *quam tu totus es.* Tertio nimis saepe *dejerare* mihi videtur Pseudo-Petronius. Putares ex natione fuisse, quae pravam tertio cuique verbo jusjurandum interjiciendi contraxit consuetudinem. Genuinus Arbiter, etsi non omnino abstinuit, rariuscule tamen & vix semel aut iterum in universo, quale exstat, Satyrico ad sacras obtestationes delapsus est. Subditicius autem in tam brevi fragmento passim jurat. cap. 44. *Ita meos fruniscar*, *ut ego puto omnia illa Aedilibus fieri.* cap. 57. *Ita tutelam hujus loci habeam propitiam*, *ut ego*, *si secundum illum discumberem*, *jam illi balatum duxissem.* cap. 58. *Ita satur pane fiam*, *ut ego istud cum liberto meo dono.* c. eod. *Ita lucrum faciam*, *& ita bene moriar*, *aut populus per exitum meum juret*: *nisi te toga ubique perversa fuero persecutus.* cap. 61. *Omne me*, *inquit*, *lucrum transeat*, *nisi jamdudum gaudimonio dissilio*, *quod te talem video.* cap. 59. *Sic me salvum habeatis*, *ut ego sic solebam ipsum Ammeam debatuere.* cap. 70. *Ita crescam patrimonio*, *non corpore*: *ut ista coquus meus de porco fecit.* cap. 72. *Sic vos felices videam*: *conjiciamus nos in balneum.* cap. 74. *Sic genium meum propitium habeam*; *curabo domata sit.* Postremo etsi constat reperiri quandoque apud primae classis auctores vel in eadem, vel in simili dictione lusus: parcissime tamen, & tamquam sale ad condiendum, non ad vitiandum, sermonem, talibus sunt usi. Nostri certe Arbitri generosior spiritus grandem & pudicam orationem, non vero vanitatem amans, indelectatus his est, nec umquam (nisi memoria me fallit) verborum sectatus argutias. Is econtra, qui sub nomine ejus irrepit, longe aliter animatus fuit. Nam enormiter hic impingit, atque adeo manifeste εἰς ψυχρολογίαν καὶ ἀκυρολογίαν ἐκπίπτει. Ecce tibi testimonia: cap. 37. *Quem amat*, *amat*: *quem non amat*, *non amat.* cap. 38. *Vides illum*, *qui in imo imus recumbit?* cap. 39. *Qui me hominem inter homines esse voluit.* cap. 43. *Crevit quidquid crevit*, *tanquam favus.* Ibidem. *Frater ejus fortis fuit*, *amicus amico.* &, *Longe fugit*, *quisquis suos fugit.* cap. 44. *Serva me*, *servabo te.* Ibidem. *Illos leones*, *quos ego hic inveni*, *cum primum ex Asia veni.* Ibidem. *Amicus amico*: *cum quo audacter posses in tenebris micare.* cap. 45. *Modo sic*, *inquit*, *modo sic.* Ibid. *Mortuus pro mortuo.* cap. 46. *Tu qui potes loqui*, *non loquere.* ibid. *Crede mihi*, *quidquid discis*, *tibi discis.* cap. 48. *Si factum est*, *controversia non est*: *Si controversia non est*, *nihil est.* cap. 57. *Homo inter homines vos capite aperto ambulo.* ibid. *Spero sic moriar*, *ut mortuus non erubescam.* cap. 58. *Ecce quidem vobis longe venio*, *late venio*: *solve me.* cap. 61. *Satius est rideri quam derideri.* cap. 71. *Facies & totum populum sibi suaviter facientem.* cap. 74. *Hominem inter homines feci.* cap. 77. *Hospitium hospites capit.* ibid. *Habes*; *habeberis.* Huc revoco ejusdem dictionis, quam Rhetores appellant, ἐπιζεύξιν: à qua similiter elegantiarum Arbitrum, tamquam à vehementiore figura, consulto abstinuisse non animadvertit is, qui pro eo supparasitari nobis decrevit. Quare more suo inscienter cap. 44. *Hei*, *hei*, *quotidie haec colonia retroversus crescit*, *tamquam coda vituli.* Inde cap. 46. *Modo*, *modo*, *collo suo circumferebat onera venalia.* hinc cap. 49. *Quid? Quid? porcus hic non est exenteratus?* cap. 67. *An*, *an*, *illa proclamavit*, *aberrante tunica super gemma composita.* Profecto si quis ista insubida & insipida, quae hactenus recensuimus, pro Petronianis accipit, bonam mentem non amat, neque viam vidit, qua itur ad Latinitatem.

Pugnavit fortassis non perfunctorie prima mea legio, nondum tamen cano receptui. In insidiis enim quamdam ejus cohortem collocavi, quae fugienti hosti omnem elabendi praecludit viam. Quaero enim, an verus Arbiter sacras litteras legerit; an hodiernam linguam Italam fuerit edoctus? Legit enim Pseudo-Arbiter, fuit edoctus iste suppositicius. Videlicet verba cap. 37. *Ipse Trimalcio fundos habet*, *qua mihi volant*, *nummorum nummos*, Hebraismum & sacrae scripturae loquendi modum sapiunt: magis illa cap. 44. *Nomina omnium reddere*, *tamquam unus de nobis.* Videntur enim ex divinis, *Ecce Adam factus tamquam unus ex nobis*, per scelus detorta: sed manifestissime omnium quae cap. 60. *Deductus è lacunaribus subito circulus ingens*, *de cupa videlicet grandi excussus demittitur*; *cujus per totum orbem coronae aureae cum alabastris unguenti pendebant.* Hem! fieri-ne potest, ut phrasis *Alabastris unguenti* aliunde, quam è Lucae cap. 7. deprompta sit? Hellenistica enim & Evangelistae peculiaris est, neque ejus exemplum apud profanos auctores ullibi reperitur cap. 46. *Scimus te prae litteris fatuum esse*: haud dubie desumptum est, ex his Festi Praesidis ad Paulum Apostolum verbis: *Insanis Paule*: *multae litterae te ad insaniam convertunt.* Atque hujus quidem argumenti tantum robur est, ut si nihil praeterea occurreret, solum per sese ad Pseudo-Petronium confundendum abunde sufficiat. Statueram Italae linguae gnarum fuisse planum nostrum,

strum, & confido omnes idem opinaturos, ubi primum hos loquendi modos perpenderint. cap. 27. *Unus servus Agamemnonis interpellavit.* cap. 76. *Non mehercules mi haec jactura gusti fuit.* paulio post: *Mi centum aureos in manu posuit.* Denique cap. 47. *Multis jam diebus venter mihi non respondit: nec Medici se inveniunt.* Extra controversiam est, nequidquam ad barbarismos hosce defendendos idoneam quaeri auctoritatem. Purum enim putum Italorum redolent idioma, quo dicunt, *Un servidore d'Agamemnon ci interruppe. Jo non n'hebbi gusto di questa perdita. Mi mise centa scudi d'oro nella mano. Gli medici non si trovano.* Quin & in cap. 44. *plovebat* pro *pluebat* scriptum est: in quo Italorum pronuntiationem statim agnoscas, pro u *ou* proferentium. Quam in phrasibus hucusque ostendi deformitatem, nunc de toto quoque sermonis probare debebam contextu, atque ostendere, quam naturali pulchritudine exsurgens, satisque sibi constans Arbitri oratio, numquam in unum corpus coalescere possit cum altera maculosa, hiulca, sententiolis vibrantibus picta, nec magis cohaerente, quam male tessellata solent esse pavimenta. Hoc autem tam perspicuum est, ut non ulterius quam verbo id tetigisse, & ad cujusvis attenti lectoris assensum provocare opus sit.

De Verbis plus satis dimicatum: adversus Res nunc ordines instruam, ac signa movebo. Atque hic ante omnia illud mihi concedi postulo, de quo inter eruditos propemodum convenit, esse hoc in Neronem scriptum Satyricon, eoque illius mores & vitam turpissimam traduci: hoc est, non de alio, quam de nostro, loqui Tacitum, cum in 16. Annalium, *Petronius*, inquit, *ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia principis sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cujusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni.* Lipsius quidem in notis videtur fuisse ambiguus. Quid autem causae habuerit, non liquet. Mihi enim Arbitrum cum Suetonio comparanti, nulla dubitandi relinquitur occasio, & verisimile fit, insignem hunc scriptorem multis in Petronio, & praecipue his, quae de Trimalcione, hoc est de Nerone recensentur, plus lucis conferre, quam quidquid in eum congestum est Commentariorum: ut valde mirer, a nemine interpretum Petronii, quos mihi videre contigit, (usus autem sum Lugdunensi editione,) id fuisse animadversum. Paucis itaque assertioni meae fidem faciam. Inducitur a Petronio Trimalcio ludens pila inter pueros capillatos forma conspicuos: hinc in unius ex eis capite, postquam aquam poposcisset ad manus, digitos paululum adspersos tergit: mox discubituris pueri Alexandrini aquam in manus nivatam infundunt, suaviter inter ministeria sua cantantes. Ad haec illustranda mire facit Suetonii locus in Neronis sui cap. 20. *Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo commeatu Neapolin confluxerant; plures Alexandria evocavit. Neque eo segnius adolescentulos equestris ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustissimae juventutis undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condiscerent, (bombos & imbrices & testas vocabant) operamque navarent cantanti sibi, insignes pinguissima coma & excellentissimo cultu pueri.* Petronianus Trimalcio balneis delectatus: delectatus & Nero, de quo idem cap. 27. *Refotus saepius calidis piscinis, ac tempore aestivo nivatis.* Bene lotus Trimalcio lecticae impositus est, praecedentibus phaleratis cursoribus quatuor, & chiramaxio, in quo deliciae ejus vehebantur, puer vetulus, lippus. Sic Suetonius cap. 44. *In praeparanda expeditione primam curam habuit deligendi vehicula portandis scenicis organis, concubinisque, quas secum educeret.* Ostiarius prasinatus, qui in aditu stabat, arguit Trimalcionem fuisse prasinae factionis, in quam propendisse quoque Neronem e cap. 22. colligere est. Trimalcionis splendida domus, porticibus & picturis, quae vitae anteactae rationem reddebant ornata, Encolpium ex admiratione rapiebat in stuporem: & quem non illa Neronis domus aurea depraedicata hunc in modum Sueton. cap. 31? *Domum à Palatio Esquilias usque fecit, quam primo transitoriam, mox incendio absumptam restitutamque auream nominavit. De cujus spatio atque cultu suffecerit hoc retulisse. Vestibulum ejus fuit, in quo colossus centum triginta pedum staret ipsius effigie: tanta laxitas, ut porticus triplices millenarias haberet, item stagnum maris instar, circumseptum aedificiis ad urbium speciem:* & quae sequuntur. Trimalcionis grande armarium, praeter Lares argenteos Venerisque signum marmoreum, etiam in pyxide aurea non pusilla barbam ipsius asservabat. Suetonius de Nerone cap. 12. *Barbam primam* (inquit) *posuit, conditamque in auream pyxidem, & pretiosissimis margaritis adornatam, Jovi Capitolino consecravit.* Trimalcioni *Cnaei* praenomen (hoc enim indubie restituendum) Petronius in inscriptione tribuit, nec sine causa. Nam ita scribente Suetonio in cap. 1. *Qui ex Neronis familia fuerunt, nulla praenomina praeter Cnaei & Lucii usurparunt.* Lepide tesserarum lusum in Trimalcione Petronius perstringit, prorsus uti Suetonius in Nerone cap. 30. dum eum *quadringenis in punctum sestertiis aleam lusisse* memorat. Fortunata uxor & topanta Trimalcionis, quae numos modio metiebatur, & ex nihilo in coelum abierat, aut valde fallor, aut est illa *Acta liberta*, quam (uti habetur in cap. 28. & 50.) *paullum abfuit, quin justo matrimonio sibi conjungeret,*

geret, submissis Consularibus viris, qui regio genere ortam pejerarent: quaeque mortui Neronis *reliquias monumento Domitiorum condidit.* Trimalcio poësin adamavit: quare inter epulandum arcessito inde sermone se suosque convivas exhilarare coepit. Nero, fidem faciente Suetonio c. 10. *recitavit carmina non modo domi, sed in theatro tanta universorum laetitia, ut ob recitationem supplicatio decreta sit, eaque pars carminum aureis litteris Jovi Capitolino dicata.* Denique Trimalcionis cena inter exoletos ad mediam noctem protracta: uti saepe saepius fecisse Neronem patet è cap. 27. nec abludit Tacitus loco supra indicato. Sic ergo abunde constat, nihil eorum, quae Trimalcioni à Petronio tribuuntur, temere confictum esse, sed vivam ad amussim in eo expressam Neronis imaginem. Revertamur nunc è diverticulo ad planum nostrum: discutiamus parumper, num is nobis idem praestiterit, Neronisque vitia pariter satyrico sale perfricuerit. Minime gentium: & alia omnia potius quam hoc egisse videtur. Putares ex eis esse, qui inter elegantiarum Arbitrum & Bononiensem Episcopum discrimen facere non valuerunt: adeo supinam suam oscitantiam, hebesque ingenium omnium oculis ingerit. Non longe quaerenda argumenta: statim aberrat à janua, dum ad postes aedium Trimalcionis libellum cum hac inscriptione defigit: QUISQUIS SERVUS SINE DOMINICO JUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPIET PLAGAS CENTUM. Pauperis (quod ajunt) est, numerare pecus: ideo iste titulus vel ipsum Crassum ἀγέλαστον in cachinum solvere queat. An enim aliquid indignius erat, quam Trimalchionem, qui greges puerorum, exoletorumque per nationes coloresque descripta agmina possidebat, ita delineare, ut nemo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jussu pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petronius cap. 37. familiae Trimalcionis ne decimam quidem partem dominum suum nosse, sancte nobis jurat, & cap. 47. solorum coquorum decurias numerat quadraginta. At si plano cap. 53. fides est, Mithridates servus sine dominico jussu etiam in crucem actus est. Nempe ad capitis supplicium, de servis sumendum, Trimalcionis jussu nullatenus; ad foras prodeundum, plane opus fuit. Lepidum vidimus initium: suaviora sunt quae cap. 40. succedunt. Allatus fuit in mensam aper primae magnitudinis, cujus latus cum quidam, ad hoc subornatus, venatorio cultro vehementer percussisset, ex ejus plaga turdi evolaverunt, quos parati cum arundinibus aucupes momento exceperunt, & inter convivas diviserunt. Euge! Sic ea tempestate crudis homines vescebantur volucribus: vel quod credibilius, jam assae, ut in Utopia, per auras circumvolitabant. Nam etiam cap. 45. porcorum coctorum ambulantium fit mentio. Quae de strepitu obsceno (ut noster honeste circumscripsit Arbiter) cap. 47. garrientem facit Trimalcionem, nihil ad Bacchum, minus quoque ad Neronem pertinent, sed è Suetonii Claudio videntur accepta. Pariter Apuleji asino vectus est planus, cum historiam de Cappadoce cap. 63. compilavit. Obruit me errorum multitudo. Interim tamen majora & clariora fraudis sunt ostendenda κερτήσμα. Cap. 50. jactitat Trimalcio se solum possidere vasa Corinthia, & causam addit, quia aerarius à quo ea emat, Corinthus vocetur. Scio: vult traducere Trimalcionis imperitiam. Hoc ergo tantisper transeat: illud nunc urgeo, apertam in verbis esse contradictionem. Etenim si publice prostabant Corinthia, qua ratione eorum possessione solus gloriari poterat Trimalcio? Habebat utique vasa Corinthia & non unus mercator; habebant & divites alii complures, quos haec merx emptores similiter invenerat. Sequitur ibidem. *Valde bene scio, unde primum Corinthia nata sint. Cum Ilium captum est, Hannibal, homo vafer & magnus scelio, omnes statuas aeneas & aureas & argenteas in unum rogum congessit, & eas incendit. Factae sunt in unum aera miscellanea. Ita ex hac massa fabri sustulerunt, & fecerunt catilla & paropsides, statuncula: sic Corinthia nata sunt.* Ain vero? Siccine tanta ignorantia Trimalcionis aut Neronis animum obsederat, ut nec Trojam prae Corintho, nec Achillem nosset prae Hannibale? Sed haec cras credemus, hodie non item. Auscultamus enim Tacito Suetonioque, qui Neronem omnibus liberalibus disciplinis, Philosophia excepta, probe imbutum esse diserte perhibent; atque etiam Trojanas res didicisse ad unguem. Sic enim de eo Tacitus XII. Annal. *Ut studiis honestis & eloquentiae gloria nitesceret, causa Iliensium suscepta, Romanum Troja demissum, & Juliae stirpis auctorem Aeneam, aliaque haud procul fabulis vetera facunde exsecutus, impetravit ut Ilienses omni publico munere solverentur.* Suetonius vero cap. 7. *Tener adhuc, necdum matura pueritia, Circensibus ludis Trojam constantissime favorabiliterque lusit.* Et iterum cap. 38. *Incendium Urbis è turri Maecenatiana prospectans, laetusque flammae, ut ajebat, pulchritudine ἄλωσιν Ilii in illo suo scenico habitu decantavit.* Atque ex his etsi intelligitur, quam male Trimalcio histrioniam exerceat, dum cap. 52. *Habeo,* inquit, *capidem, quam reliquit patronus meus, ubi Daedalus Nioben in equum Trojanum includit:* possum tamen insuper singulare & proprium istis opponere testimonium Suetonii cap. 21. *Utque constitit, peracto principio Nioben se cantaturum, per Cluvium Rufum consularem pronuntiavit, & in horam fere decimam perseveravit.* Piget me pudetque insulsi impostoris. Sed ta-

tamen ne vel sic quidem finem facit affaniarum.. Narrat cap. 59. Homeristas cenaculum intrantes Graeca recitasse carmina: quae cum simul discumbentes non assequerentur, Trimalcio sumpto sibi interpretis munere, *Scitis*, inquit, *quam fabulam agant. Diomedes & Ganymedes duo fratres fuerunt. Horum soror erat Helena: Agamemnon illam rapuit, & Dianae cervam subjecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnent Trojani & Parentini. Vicit scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax insanit, & statim argumentum explicavit.* Ob ea quae modo dixi, nullum dubium relinquitur, laborasse impostorem illa insania, quam Trimalcioni imputatum it. Ne tamen vel in hoc fortuito rem acu tetigisse quis putet, quod Trimalcionem Graecae linguae expertem facit, ecce iterum Suetonius in 7. & 46. capitibus contrarium diserte testatur, Neronemque Graeca cum soluta tum ligata oratione excelluisse observat. Possem plura ejus notae afferre in medium, nisi videretur futilium affaniarum plus satis esse. Quare id unum adhuc restat, ut quando evicimus pessimo consilio à veteratore quodam Petronium esse interpolatum: nunc, quo tempore id factum videatur, disquiramus. Etsi enim tanti id non est momenti, superaddam tamen istam veluti mantissam. Paucis autem me expediam. Recentissimum enim hunc esse inepti alicujus homunclonis abortum suspicor, idque inde colligo, quod verum Petronii textum tam castigatum restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum Criticorum. Nam quod legit cap. 33. *Accipimus nos cochlearia non minus selibras pendentia*, id ex Gruteri, Dusae, & Erhardi hausit emendationibus. In textu est, *sex libras:* quamvis, ut verum fatear, de hujus correctionis bonitate adhuc dubitem. Ibidem habemus. *Gallina erat lignea, petentibus in orbem alis, quales quae incubant ova. Incumbunt* vulgo excusum, cujus in locum *incubant* Tornaesius substituit. Porro cap. 35. *Obiter & foedissimi servi minorem nobis aestum infrequentia sua faciunt:* ita rescribere nos jubet Gruterus. Vulgo imprimunt: *Obiter et perditissimi servi minorem nobis aestum sua frequentia facient.* Illa tamen correctio neutiquam arridet. Quare pridem legendum censueram. *Obiter & perditissimi servi majorem nobis aestum frequentia sua faciunt*, sensu plano & facili. Habita est Trimalcionis cena aestate, quia aqua nivata manibus infusa. Invehitur ideo Trimalcio in ministrorum turbam, quae circumstans aestum jam aliunde satis magnum augebat. Deinde pag. 11. *Super taurum bubulae frustum.* Quondam erat *bubale*, quod correxere Tornaesius, Scaliger, Casaubonus. Eodem capite. *Super pisces duos mullos:* quomodo legendum monuit Wouwerius pro veteri *mulos*. Noto mihi insuper novas quasdam, & ante hunc diem inauditas correctiones, probas tamen, & quo solo nomine machinator horum apud me gratiam iniit. Talis est illa loci depravatissimi emendatio cap. 29. *Ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente Romam intrabat.* Nam *tenia intrabat* quid esset, nemo explicare poterat. Item cap. 33. *Pinguissimam ficedulam inveni piperato vitello circumdatam:* καλῶς καὶ σοφῶς. Hactenus legimus *piperato vitellio piperatam.* Amplius cap. 34. *Larvam argenteam attulit servus sic aptatam, ut articuli ejus vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur.* Collaudo & hanc emendationem tamquam eruditam, multisque nominibus praeferendam lectioni, quae codices insedit: *Larvam argenteam attulit servus sic aptam, ut articuli ejus vertebraeque locatae in omnem partem flecterentur.* Denique cap. 27. *Ipse paterfamiliae, qui soleatus pila prasina exercebatur.* Editiones nostras occupat *pila sparsiva*. Verum enimvero hujus postremi loci morbum equidem probe perspectum habeo, quis Aesculapius curaverit. Fuit is sine dubio laudatus *Octavius Ferrarius*, qui mihi ipsi aliquando suam hanc conjecturam suggessit, inductus, tum quod in aliquibus MSS. esset *sparsina*, tum quod Trimalcio inter prasinos nomen professus erat. Jurare itaque ausim superiores castigationes quoque *Marinum Statileum Traguriensem, eum olim Patavii jurisprudentiae studium absolveret*, ab eodem magistro accepisse. Tot ergo rationibus inductus, si possem, in aurem Statileo insusurrarem, *videri mihi ipsum totum Arbitri fragmentum ex sese finxisse tamquam araneum, & bene facturum, si grave crimen, quo sese commaculavit, apud reipublicae litterariae patres conscriptos, & illustrissimum Venetum Senatorem deprecetur.* Certe cap. 59. sine ulla caussa mentio fit Parentinorum, quos constat à Tragurio insula & urbe Statilei patria parum abesse.

Ad te nunc tandem redeo, *Arnolde Clarissime*, longiorique dissertationi, qua te sum moratus, ignoscere te obsecro. Crevit tamquam herba irrigua sub manibus, & urceum cum pararem, exivit amphora. Quidquid autem ejus est, non tam docendi quam emendandi causa memineris tibi esse transmissum. Finio argumento, quod omnibus meis potentius duco: nempe viros summos, quos ex animo veneror, *Valesios fratres* idem penitus de hoc fragmento judicare: judicare & illustrem virum *Johannem Capellanum Christianissimi Regis Consiliarium:* cujus singularem erga me propensionem, propter magnitudinem gaudii, quo delibutus sum, non me contineo, quin apud te depraedicem. Numero enim eam inter prima munera, quae bona fortuna mihi largita est: nec ipsum aliter suspicio,

 quam

quam almae sapientiae sacerdotem, qui soco suo, tamquam arae assidens, semper sacra facere, & oracula consulentibus effundere videtur. Itaque si nullum alium longinquae meae peregrinationis fructum perciperem, abunde mihi sufficeret dulcis cum tanto viro conversatio: à quo numquam discedo, quin altum ac praeclarum aliquod reconditae illius doctrinae, ingenuaeque virtutis monitum mecum referam, utile ac salutare futurum tota deinde vita. Vale, Vir Clarissime, & me, quod te facere confido, ama. Deus te servet sospitetque, cum urbis nostrae columine *Dilberro*, cujus benevolentiae, ut me commendes, vehementer te rogo. Scr. Luteciae Kal. Febr. Anno MDCLXV.

HADRIANI VALESII

HISTOR. REGII

De cena Trimalcionis, nuper sub Petronii nomine vulgata,

DISSERTATIO,

& de aetate patriaque Petronii, ac ejus operis inscriptione.

HADRIANUS VALESIUS

JOH. CHRIST. WAGENSEILIO.

Suo S.

QUaesisti a me, doctissime WAGENSEILI, an pro Petronianis habenda existimarem, quae anno MDCLXIII. exeunte Patavii, ac iterum Luteciae nuper, essent sub Petronii Arbitri nomine vulgata. Cum Petroniana esse prolatis quibusdam argumentis negarem: rogasti ut ea mandarem literis, atque idem tibi videri dixisti, ac tuam de tota re sententiam in Dissertatione ad Christophorum Arnoldum te fuse aperuisse. Qua ego perlecta, etsi intelligebam sufficere, quae docte ac magno cum judicio scripsisses: tamen tumultuarias observationes meas raptim tibi aperire, breviterque exponere constitui, ut & desiderio tuo satisfacerem, promissoque me solverem, &, si qua tibi excidissent ac diligentiam tuam fugissent, in Dissertatione mea lector inveniret.

Ac primum solent codici scripto, atque è bibliothecae latebris recens eruto auctoritatem dare claritas & dignitas inventoris, magnitudo urbis, in qua inventus dicitur, ejus, apud quem repertus est, fama, & doctorum hominum de codicis vetustate favorabile judicium. Nunc repertor voluminis, de quo sermo est, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus postquam Patavii jus didicerat, reversus domum: locus, in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici, hominis obscuri, in urbe ignobili Dalmatiae Tragurio. Denique ex omnibus, qui Venetiae, Patavii, Romae judicium de codice isto apocrypho tulisse dicuntur, unus Johannes Rhodius natione Danus laudatur, vir doctus quidem, & in evolvendis dignoscendisque veteribus codicibus diu multumque versatus: sed qui ante editionem cenae Trimalcionis Patavii decessit: ita ut, quid de codice Traguriensi senserit, jam ex ipso scire non possimus. Sed quid opus est, quemquam de codice consulere, cum ejus partum editionem Patavinam habeamus, cujus in singulis paginis tot indiciis suppositio se prodit & imposturа?

Petronius verbis utitur usitatis. At heic occurrunt portenta verborum: *saplutus*, *inpatria*, *matus*, vel *mattus*, id est animo defectus & languens, tristis & maceratus, & velut contusi contritique cordis, Picardis nostris atque etiam Germanis, ut audio, notissimum vocabulum. Dicunt enim illi de se, quum languent, *je suis mate*: hi similiter, quum lassi sunt, defessi atque fatigati, *Ich bin mat*. ego sum matus. Occurrunt *abstinax*, pro abstinens; *caldicerebrius*, pro iracundo & calido; *nesapius* hoc est (ni fallor) insipiens, rudis, ignarus; *madeia*, *perimadeia*, verba, ut arbitror, Syriaca; *bomo dignitosus*; *occupo*, nomen substantivum; *gaudimonium* pro gaudium, *tristimonium* pro tristitia; *bacibalium*; *corporaliter: Orcus apoculanius*, vel *aboculanius*, id est caecus: recentiores aboculum & abocellum, ac nonnumquam, ab oculis, dixere, ut infra, *librum ab oculo legit*, id est, clausis oculis legit, *aveuglette: exopinissent* pro opinentur: *Ego me apoculo*, pro discedo è convivio, pocula relinquo: *Palamedes*, quo nomine pelamydes ab Italis appellantur: *strabonus* pro strabo; *monstruosum* pro monstrosum; *coricillum* pro corculum. Quae monstra si quis Petronio tribuere potest, ne quid gravius dicam, Petronium & linguam Latinam non novit. His adde nomina propria virorum ac mulierum *Mammia*, *Cicaro*, *Satuna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habinna*, ac similia: quae cujus linguae sint, ignorare me fateor: cum apud Petronium, qualem editum habemus, nomina propria omnia, uno excepto *Borgatis* nomine, aut Graeca sint, aut Latina.

Sunt heic & nonnulla verba recentiora ac minime Latina, quae Petronii aetate nondum in usu

usu erant. Qualia *frons expudorata* pro inverecunda & attrita: *bonatus*; *porcus silvaticus* pro apro vel sue fero; sicuti apud Paulum Langobardum *equus silvaticus*; *minutiolus* pro infantulo; *amasiuncula*; *fulcipedia*; *flaminatae*; *berbex* seu berbix, quod est in glossariis vervecis nomen; *molestare* pro vexare; *adjutare* pro adjuvare; *oricularii servi* vel auricularii; *rostrum barbatum* pro labris & ore hominis: nomen Hispanis in faciei significatione hodieque usitatum. Contra aliqua heic reperias vocabula veterrima & rancida, quae ante Arbitri natalem dudum exoleverant: ut *frunisci* pro frui, quod Catonis majoris est; *Jovis* non semel pro Jupiter, quod Ennii; similiter *bovis* pro bos: *praefiscini*, aliaque. At *adjuvare*, *frui*, *Jupiter*, Petroniana sunt. Quis ergo sanus putet Petronium, in scribendo tam varium, tam inaequalem, tam sui dissimilem esse voluisse, ut nunc *frui*, nunc *frunisci* diceret; modo *adjuvare*, modo *adjutare*; nonnumquam *Jupiter*, interdum & *Jovis*?

Jam vero in Arbitro, qui *disertus* à Terentiano Mauro merito appellatur, quis ferat mutationes generum & declinationum & casuum in nominibus, quales nobis codex iste Traguriensis obtrusit? *Balneus*; *Caelus* non semel; *malus fatus* ter & amplius; *ille stips* pro stipes; *solida* pro solidos in IV. casu plurali; *statuncula* pro statunculas; *lactem* pro lac; *vasum* pro vas; *iorus*, *reticulus*, *candelabrus*: *strigae*, & *nervia* in accusativo plurali, cum & *striges* veteri terminatione, & *nervos*, sincerus Petronius dicat his verbis: *Quae striges comederunt nervos tuos?* Item alibi. *Recipies*, *inquam*, *nervos tuos*, *si triduo sine fratre dormieris.* Quamquam dici potest striges à strigis distingui oportere, cum strix avem nocturnam quamdam ignotam & fabulosam; striga vero mulierem veneficam in lege Salica, & in legibus Langobardorum ac veteribus Glossariis significet. Striges porro aves ut hominum intestina exedere, ac praesertim infantium viscera carpere, dicuntur à Plauto & Ovidio Poëtica fide: ita strigae sive striae, quae & mascae, mulieres maleficae vivos homines intrinsecus comedere, falso ac ridicule credebantur à plebe etiam Christiana. Omitto soloecismum insignem: *Ego puto medicum & numularium: medicus qui scit*, pro medicum: item alium ei similem, *aerumnosi, quibus prae mala sua cornua nascuntur*, id est, prae malis suis: nec non *nummos in publico effundere*, *in solio descendere*, *vocare cocum in medio*; pro *in publicum*, *in solium*, *in medium*. Quis in Arbitro toleret, aut potius quis aequus arbiter Arbitri esse putet, verba activa ex passivis facta, passiva ex activis, aut in eis mutatas perperam conjugationes: *Aedes non somniatur*, pro somniat: *quid iste argutat molestus?* pro argutatur: *convivare* pro convivari: *dum mater amplexaret corpus filii sui*, pro amplexaretur: *nihil nos delectaris*, pro delectas: *nihil sibi defraudit*, pro defraudat: *scias oportet hunc vinciturum*, pro victurum: *fefellitus sum*, pro falsus sum, deceptus sum: *effrangi* pro effringi.

Quis praeterea tales Arbitro phrases assignet? *Toralia praeposuerunt toris*, pro imposuerunt: *planctus est optime*, pro magnum sui desiderium reliquit: quod nostri similiter dicerent, *il a esté bien plaint & regreté.* *Puellarius erat, omnis Minervae homo*, pro omnium virginum vir & corruptor, aut saltem amator. *Admissus erga Caesarem est cum suo munere: deinde ferit reporrigere Caesari.* Admitti ad aliquem, vel ad videndum salutandumque aliquem, dicunt Latini scriptores; *erga aliquem admitti*, non dicunt. *Tu beatior es: bis prandebis cena.* Sic apud nos plebs hominem divitiis superbum irridere consuevit, ac bis prandere jubet. *S'il est riche, qu'il disne deux fois.* Sed prandium & cena male confunduntur. Nec enim magis dici quis potest, *cena prandere*, quam prandio cenare. *Habuimus in primo porcum*, pro habuimus primum. Sic vulgo diceremus: *Nous avons en premier lieu un cochon.* *Quinque naves aedificavi, oneravi vinum:* & paullo inferius, *oneravi vinum*, *lardum*, pro oneravi naves vino, lardo: vinum, lardum in naves imposui. Sic vulgo nostri mercatores loquuntur. *J'ai chargé du vin, du cotton, du poivre.* *Mei coci etiam vitulos aheno coctos solent facere*; item *Gallus allatus est, quem Trimalcio jussit ut aheno coctus fieret.* Coctum facere pro coquere barbarum est. *Libertorum, qui omnia ad se fecerunt*; pro in sinum suum omnia domini bona conjecerunt. *Nemini nihil boni facere oportet*; item *Nec sursum nec deorsum non cresce.* Utrubique duae negationes sunt, quarum altera supervacanea. *Si quis nostrum voluerit sua rem causa facere, non est quod illum pudeat.* Ibidem nescio quis de pane autopyro ait. *Et vires facit; & cum mea rem causa facio, non ploro:* id est (honos auribus sit) alvum solutam habeo, nec nitor aut durum caco. Cui, praeterquam huic Pseudo-Petronio, *sua rem caussa facere* idem fuit, quod flatus crepitusve alvi emittere, vel cacare? Nos quidem Franci honesta circumlocutione eum, qui alvum exonerat, *res suas agere* dicimus, *faire ses affaires*; Latini non item, multo minus, *rem sua causa facere.* *Quare tangomenas faciamus.* *Vita vinum est*: iterum, *Itaque tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus.* *Tangomenas faciamus*, id est laute epulemur, vivamus, gaudeamus. Utrubique *tango menas* disjunctim legendum & emendandum puto, & ex Plauti male intellecto versu hoc loquendi genus esse desumtum. *Sentin' senem tactum esse triginta minis?* Nam juvenes qui pecuniam recens acceperunt, eamque habent in mani-

manibus, digitisque contrectant & tangunt, laeti opipare convivari gaudent.

Interdum impostor ut fucum legentibus faciat, & nugis suis auctoritatem aliquam conciliet, Persium; aliquando etiam Martialem imitatur. *Meum enim intelligere nulla pecunia vendo:* ex Persii Satyra I. petitum est.

Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo
Iliade.

Aut non deridebis, licet barbam auream habeas, Persii Sat. II.

Nam fratres inter abenos
Somnia pituita qui purgatissima mittunt
Praecipui sunto, sitque illis aurea barba.

Ipse Trimalcio fundos habet, qua milvi volant: ex hocce versu Persii Sat. IV.

Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.

Si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret; ex Persii Sat. I.

Haec fierent, si testiculi vena ulla paterni
Viveret in nobis?

Frigori laecasim dico. Laecazin seu λαικάζειν emendandum est, quod fellare significat. Notus Martialis versus.

—— *Sed lota mentula lana*
λαικάζειν *cupidae dicet avaritiae.*

λαικάζειν *dicere alicui*, metaphorice est, aliquem irridere ac illudere.

Quid, quod praeter plurimas mendas leviores, quarum pleraeque sunt à nobis inter legendum restitutae, graves aliquas ac (si ita loqui licet) capitales & insanabiles de industria sparsit impostor, ut se vetusto quidem, sed corrupto codice usum esse, lectori persuaderet, & ut quaecumque alia Petronio indigna ac damnanda occurrerent, vitio exemplaris, aut librariorum transscribentium negligentiae inscitiaeque possent imputari. Tales sunt in cap. XLIV. *Similia Sicilia interiores & larvas sic istos peridopabant:* ibidem, *Puto enim nescio quid Asiadis* (vel potius *à Siadis*) *habuisse.* Item cap. XLV. *Adeo de magna turba adhebete acceperant.* cap. LII. *Nam Hemerotis pugnassent petraitis in poculis.* In cap. LXII. *Et omnia vestimenta secundum jam posuit mihi in animo in naso esse.* In cap. LXIII. *Cum adhuc capillatus essem (nam à puero vitam chiam gessi) ioim mostri delicatus decessit, mehercules margaritum cacritus, & omnium numerum.* Quae forte sic emendanda sunt. (*Nam à puero vitam Tyanis gessi*) *ibi infans magistri delicatus decessit, mehercules margaritum Charitos, & omnium numorum.*

An commemorem è foro piscario petita convicia, non modo Arbitro, sed etiam quovis scriptore ingenuo indignissima? Fortunata uxor Trimalcionis vocatur *malae linguae pica pulvinaris*, *mulier milvinum genus*; moecha obsceno vocabulo *matella* dicitur; alius *berbex & bellum pomum*; *Larifuga nocturnus, qui non valet lotium suum.* Giton *cepa cirrata* ob capillos crispos & densos; *crucis offa*, *corvorum cibaria*, *terrae tuber*, id est terrae filius, *vulpi suda*, id est vulpes sudans. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum praesentibus convivis *canem* appellat; Trimalcio invicem eam *codicem* ob hebes & stupidum ingenium, & *ambubajam* nomine Syriaco, *milvam* à rapacitate & avaritia, *sterteram* à stertendo, etiam *viperam.*

Pudet pigetque me diutius hisce Grammaticis quisquiliis immorari. Tempus est jam, à verbis & a stilo ad res ipsas transire: ut clare omnibus appareat, à vero Petronio suppositicium istum in utroque ex aequo discedere. Ac primum videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem in cunctis ridiculum legentibus exhiberet. Sed dum sine modo ac delectu nugas nugis adjungit atque superstruit, dum ineptiarum genus omne consuit: imposturam suam ipsemet aperit, nugacem se ac ineptum, Petronique infelicissimum imitatorem prodit, ridendum denique se universis praebet. Nunc *aper pileatus* infertur, circa se porcellos habens, cujus è dentibus duae sportellae dependent, & cujus è latere percusso turdi evolant, mox ab aucupibus excipiendi: aper, inquam, pileatus, ceu libertate donatus ac manumissus, quod à convivis pridie totus & integer esset remissus. Nunc postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivae ineptos, humiles, ac demissos, solis fatuis & sensus communis expertibus convenientes. Ganymedes quidam de annonae caritate queritur more modoque mendicorum: ait se *jam annum esurire*; negat se *ea die buccam panis invenire potuisse.* Trimalcio qui surrexerat, ut obscenis naturae desideriis indulgeret, reversus ad mensam, dat convivis eadem omnia vel in triclinio faciendi libertatem, quod Imper. Claudius edicto statuere voluerat, multisque verbis, usque ad nauseam ac risum audientium, in continentes invehitur. Coquus propterea, quod porcum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores constitit: at idem, mox secto ventre porci, argentea corona donatur à Trimalcione, & in lance Corinthia potat: quasi lances tam vina quam cibos caperent, seu vasa potoria simul ac escaria essent. Sequuntur de vasis Corinthiis fabellae relatu indignae, nulla temporum habita ratione, Ilii halosis Hannibalis aetate & opera: scyphorum & capidis emblemata, Cassandrae virginis filii, & Niobe à Daedalo equo Trojano inclusa. Pro acroamate *Homeristae* inducuntur Graecis versibus colloquentes. Trimalcio vero dum fabulam, quam agunt, vult exponere, res, homines, tempora ac ioca misere

fere confundit, ita ut ipse fabula fiat. Interea *vitulus* affertur *galeatus*: quem unus ex Homeristis Aiax furens gladio concidit, partiturque convivis. Quis haec legens risum teneat? aut potius quis non indignetur, talia & tam putida Petronio tribui? Jam vero fabulae aniles de homine versipelli in lupum mutato, & de vestibus ejus lapideis factis, nec non de strigis seu nocturnis maleficisque mulieribus, quae infantem mortuum rapuissent ad comedendum, & pro eo stramentum suppofuissent, Apuleio conveniunt magis, quam Arbitro. Quamque ista fabella posterior de strigis ex hisce veri Petronii Arbitri verbis mihi videtur desumta. *Quae striges comederunt nervos tuos?* In codice Bibliothecae Vaticanae, qui Palatinae olim fuit, reperitur *Indiculus superstitionum & paganiarum*, in quo haec de strigis verba legimus. *De eo, quod credunt, quod feminae lunam comedant, & quod possint corda hominum tollere juxta paganos.*

Taedet talia fusius persequi. Pergendum est tamen. Jussu Trimalcionis ingens canis catena vinctus adducitur in triclinium ab ostiario. Quid agrestius, quid indignius tanto convivio, & tam divite convivatore potest excogitari? Trimalcionis jussu puer mollis & dorsum ejus inscendit, & scapulas plana manu pulsat. Quid indecentius? Jubet idem in cap. LXIV. *potiones dividi inter omnes servos, qui ad pedes sedebant.* Quid indulgentius? immo vero quid minus Romanum? Bibere famulos domino praesente ac epulante; *sedere ad pedes* servos, domino discumbente. An sedens famulus ministrare potest? More Romanorum, aut potius more omnium gentium, succincti in conviviis stabant famuli, ut essent ad ea, quae poscebantur, quaerenda ac convivis porrigenda paratiores & expeditiores: quemadmodum vetera marmora ac picturae docent. Sufficiant ad id probandum vel duo Juvenalis versiculi è Satyra v.

Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodque aliquid poscas, & quod se stante recumbas.

Tamen impostor eadem in re iterum erravit: quum in cap. LXVIII. *servum ad pedes Habinnae sedentem* fecit: Nec umquam aut usquam meminl legere, *ad pedes sedisse pueros*, nisi ingenuos in conspectu parentum convivarumque discumbentium. Apud Suetonium invenio, Claudium Aug. *adhibuisse omni cenae & liberos suos cum pueris puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur.* Hunc morem non ignoravit Arbiter: Arbitri corruptor ignoravit. Sed quid ego *sedentes ad pedes* famulos Trimalcionis tantopere miror, quos paullo post visurus sum recumbentes? Quippe in cap. LXX. Trimalcio famulis suis, etiam cocis, permisit ut discumberent. Itaque *totum triclinium familia occupat*, & convivae *paene de lectis dejiciuntur*. Credas Saturnalia celebrari. Permisit, inquam, id stulte & novo more Trimalcio, is, qui initio cenae adeo timuerat, ne *servi* sui convivis *aestum frequentia sua facerent*, & ob id *suam cuique mensam jussserat assignari*. Unde ille sui tantopere dissimilis tam repente factus? Unde tam cito oblitus dispositionum suarum? An ebrius erat? An non jam fatuus stultusve, sed plane demens?

In cap. LXVII. Fortunatae uxoris Trimalcionis *periscelides tortae*, quales in usu nobis sunt matronisque nostris, & quas vulgo à poplite, cui subligantur, *arrectarias* vel *jarretarias* vocamus, nec moris Romani sunt, nec Graecanici. Nam Graecorum Romanorumque periscelides erant fasciae, quibus crura involvebantur, ac tegebantur.

In cap. eodem Fortunata discubitura posteaquam manus lavit, *tergit eas sudario, quod in collo habet*. Verba Pseudo-Arbitri seu impostoris sunt. *Tunc sudario manus tergens, quod in collo habebat, applicat se illi toro, in quo Scintilla Habinnae discumbebat uxor.* At erant quidem Romanis (ut Catullus, Suetonius in Nerone, aliique docent) sudaria è lino, sed ad detergendum oris sudorem, unde & appellationem traxere: sudarium circa collum nullum umquam matronis Romanis fuit. Atque ut gratis concedam fuisse: an Fortunata Trimalcionis, ditissimi & nitoris ac elegantiae amantissimi viri uxor, tam sordida esse potuit ac immunda, ut eo linteo, quo collum velaverat, velut mantili in triclinio, tergeret manus? Omnino existimavit impostor, uti suae ac nostrae aetatis matronae collum haberent sudario lineo circumdatum & tectum, quod vulgo *muscarium colli* (*Mouchoir de col*) appellatur, quia collum tegit & defendit à muscis: sic & olim matronas Romanas habuisse. Haec tanta moris Romani ignorantia non in Petronium, sed in impostorem cadit totius antiquitatis ignarum.

Jam enim suum testamentum in convivio recitari jubet Trimalcio, quo servis omnibus dat libertatem: & quale monumentum sibi fieri, quidque ei inscribi velit, exponit. Nec contentus his, funebrem vestem, quam *vitalia* vocat, unguentum nardinum, & cetera inferri triclinio praecipit, convivisque ostentat: ac demum tamquam in funere suo cornicines canère jubet, atque ad balneum saturos convivas invitat. Quid his ineptius? O sermones convivales! O spectacula festivis epulis convenientia! Etiam heic ignarum moris Romani sese prodit

Pseudo-Petronius, qui cornicines pro tubicinibus funeribus adhibeat. Mortui enim efferebantur ad tubam, aut etiam ad tibiam: ut post Ovidium in lib. VI. Fastorum, post Persium in Satira IV. & Agellium in lib. XX. cap. II. verus Petronius vel solus satis docet his verbis. *Quod si idem frigus genua manusque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas.* Ubi *tibicines* fine caussa legi vult Petrus Pithoeus.

Dare operam saltem debuit impostor, ut finis cenae Trimalcionis cum sequentibus, hoc est, ut falsa & ficta cum veris cohaererent, nec falsa haberi possent, neu fraus facile deprehenderetur. Finis cenae Patavinae talis est. Cum cornicines insonuissent, vigiles regionis proximae rati ardere Trimalcionis domum, cum aqua & securibus accurrunt, & januam effringunt. Encoipius, idem & Polyaenus alio nomine dictus, Ascyltus & Giton laeti oblata occasione discedunt. *Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque plane tamquam ex incendio fugimus.* Contra apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus, Encolpius, cujus sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum, nec vigilum, ullam mentionem facit: atque, cum post cenam ex aedibus Trimalcionis ipse & Ascyltus ac Giton vellent discedere, & per amplissimas longissimasque porticus, media jam nocte sine lumine, hora paene tota hac illacque erravissent ebrii, & locorum etiam interdiu obscurorum ignari; se tamquam filo Ariadnes *Gitonis acumine explicitos tandem esse, qui omnes pilas columnasque pridie notaverat creta: quae lineamenta evicerint spississimam noctem, & notabili candore ostenderint errantibus viam.*

Anno MDCLXIII. ineunte edidi Panegyricum de laudibus Berengarii Augusti, quem ante annos aliquot ex urbis Patavii Bibliotheca Monastica à Johanne Rhodio Dano & à Nicolao Heinsio, viris clarissimis, erutum acceperam. In meis in Panegyricum illum notis, quid esset apud Gregorium Turonicum Episcopum *barbatorias celebrare*, & quid *barbatoria* significaret, fuse docui pag. 191. & sequentibus. Missus est statim Berengarius meus in Italiam: missus in primis Patavium, unde venerat, & lectus à Patavinis. Placuit observatio mea impostori, homini Italo è provincia Venetia, vel Dalmatae, qui (si qua fides) Johanni Rhodio Pseudo-Petronianas quisquilias suas approbaverat. Itaque digna ei visa, quam suae cenae Trimalcionis insereret. *Tum Trimalcio: Amici (inquit) hodie servus meus barbatoriam facit, homo frugi & micarius. Itaque tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus.* Sed tamen mos hic quidem aetate Petronii multo vetustior: nomen autem ipsum, *barbatoria* ejusdem aetate (ni fallor) recentius. Sic idem impostor, qui de cena libera aliqua ab Henrico Valesio fratre meo observata esse didicerat, voluit & liberae cenae meminisse, atque ab ea suam suppositiciam cenam auspicari. *Venerat jam dies tertius: id est exspectatio liberae cenae.*

Sic igitur judico, nova omnia, quae sub Petronii Arbitri nomine primum Patavii, deinde Luteciae publicata sunt, falsa, ficta, suppositiciaque esse, barbara, futilia, judicii doctrinaeque vacua, ac plane omni ex parte ridicula ac rejicienda: eademque tam in verbis, quam in rebus, ab Arbitri genio, elegantia, ac nitore longe recedere.

In uno tamen, mi WAGENSEILI, à te dissentire cogor, quod miraris Justum Lipsium, virum magni in literis nominis summique judicii, de Petronio nostro dubitavisse, ac *deliberavisse*, an is esset C. Petronius, Tacito memoratus in rebus Neronis: audacterque sequeris tenui fultam tibicine opinionem, vel potius conjecturam Petri Pithoei, Claudii Bineti, Jani Dousae, & insequentium plerorumque Petronii commentatorum, qui Neronis Augusti aequalem faciunt, ac putas Trimalcionis nomine Neronem à Petronio designari. Atqui Trimalcio inter servos venales advectus est Romam: ubi *ratiocinari didicit, deinde dispensator factus est:* uti Petronius ipsemet verus ac pridem editus docet. An ista in imperatorem Neronem conveniunt, paterno genere nobilissimum, materno etiam familiae Caesarum adnexum? Jam uxor Trimalcionis fortunata re & nomine fuit: femina viri sui simillima, ex egente locuples facta, adeo ut *nummos modio metiretur:* sicuti Petronius indicat hisce verbis. *Et modo quid fuit? Ignoscet mihi genius tuus: noluisses de manu ejus panem accipere.* At Neroni Aug. uxores non aliae fuere quam nobiles & clarae, Octavia & Poppaea: è quibus Octavia etiam Claudii Aug. filia exstitit. Nam Acten libertam pellicis habuit, non justae uxoris loco. Praeterea jam senex erat Trimalcio: at imperator Nero annum aetatis XXXII. non excessit. Trimalcio illitteratus & fatuus inducitur à Petronio; quales multi divites, qui obscurissima initia habuere; Nero Aug. & eloquentiae & historiae studuit, ac poëticae. Trimalcioni *in deliciis* fuit *puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior*, si Arbitro credimus. At Neroni tot & tam lectae cum aetate, tum forma, deliciae erant, ut Juvenalis de eo delectu sic referat in Sat. X.

> *Nec praetextatum rapuit Nero loripedem, vel*
> *Strumosum, atque utero pariter gibboque tumentem.*

Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meritoque de ejus aetate dubitavit Lipsius, & Petro-

tronium, qui fuit *aequalis Neronis*, cum Petronio Satyricorum auctore confundere timuit: cum animadverteret ab Cornelio Tacito in lib. XVI. Annalium relata de Petronio, haudquaquam Satyrici scriptori majore ex parte convenire. Certe ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est *Cajus Petronius*, aut, ut Plinius & Plutarchus vocant, *Titus Petronius*, *& inter paucos familiarium Neroni assumptus est elegantiae arbiter*, quod doctos viros in errorem induxit: sed *Arbitri* nomen non tulit: posterior, seu Satyricorum auctor, propriis nominibus appellatus est *Petronius Arbiter*, quemadmodum à Fulgentio in lib. II. & III. Mythologiae vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Arbitri* nomine, à Terentiano Mauro, à Diomede, à Servio Honorato, à Macrobio Theodosio, à Mario Victorino, ab Hieronymo, & Sidonio, aliisque laudatur. Praeterea Cajus Petronius, si qua Tacito fides, Proconsul Bithyniae, & mox Consul extraordinarius fuit; *inter paucos* Neroni Aug. *familiarissimus:* magnas opes, magnam familiam habuit: homo ignavus & deses, & otio ac mollitiis fluens, erudito luxu ac scientia voluptatum acceptissimus vitioso Principi. At Petronium Arbitrum cum multi laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores: nemo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo divitem, nemo amicum imper. Neronis fuisse, aut jussu ejus periisse, memoriae prodidit. Bibliotheca quidem Vaticana quaedam Petroniana in codice scripto servat, & his Julii cujusdam epigramma praefixum, in quo Petronius *diri Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse* fertur. Sed hoc exastichon ut incultum est, corruptum, ac recens; ita nullius apud doctos in historia auctoritatis. Denique Cajus Petronius paullo ante mortem coactam *flagitia principis, sub nominibus exoletorum feminarumque, & novitate cujusque stupri, perscripsit, atque obsignata misit Neroni*: ut Cornelius Tacitus in lib. XVI. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune? Caji Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri Satyra grandis atque verbosa, vel justum potius opus exstitit: ut ex Petronianis quae supersunt, & ex his, quae laudantur à variis auctoribus, desideranturque, facile intelligi potest: adeo ut jure forsitan queratur Dousa simul & affirmet, decimam totius operis partem ad nos pervenisse. Immo & plures erant Petronii libri, non *Satyricon* in recto singulari, sed *Satyricôn*, hoc est, Satyrarum, in secundo casu plurali inscripti; ut Ciceronis Rhetoricôn, Virgilii Maronis Bucolicôn & Georgicôn, Valeri Sorani Epopticôn, Aurelii Nemesiani Cynegeticôn, Marciani Felicis Capellae Afri Carthaginensis Satyricôn lib. VII. de nuptiis philologiae. Certe Terentianus Maurus de dimetro jambico claudo sic ait,

At Arbiter disertus
Libris suis frequentat.

Et à Mario Victorino de Metris Arbiter *Satyricôn* laudatur, non *Satyrico*, aut *in Satyricon.* In veteri quoque Glossario Petri Danielis haec verba reperio. *Excellentissimus dicitur à Petronio in primo Satyrarum:* quod idem est, atque *in primo libro Satyricôn.* Missum facio Fabium Planciadem Fulgentium in libro Continentiae Virgilianae, à quo *Petronius in Euscio* laudatur. Libellus Caji Petronii pro codicillis haberi poterat, & noctes ac stupra Domitii Neronis, & in cum coctum admissorum, atque ad omnem libidinem adscitorum exoletorum feminarumque nomina, quid quisque ibi novissime fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil; omnia vera. Contra Petronius Arbiter M. Varronem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosa oratione variis carminibus mista, sub falsis nominibus, tamquam sub persona, mores hominum notavit, ac vera aetatis suae vitia carpsit: atque uti ipsemet ait, *in opere novae simplicitatis*

Sermonis puri non tristis gratia ridet:
Quodque facit populus, candida lingua refert.

Si, *quod faciebat populus*, *retulit* Arbiter, ut ipse affirmat; de Neronis stupris ne cogitavit quidem. Non igitur sua Neroni flagitia, sed sua populo, sua juventuti ac senibus, vitia Arbiter, & corruptos mores exprobravit: ac sicuti vere asserit epigramma Vaticanum, (cur enim ejus testimonio in re apertissima & omnibus patentê uti mihi non liceat;)

Petroni carmen divino pondere currit:
Quo juvenum mores arguit atque senum.

Nimirum fictos casus amatorum opus Petronii Arbitri continebat: veri nihil; omnia ficta. De quo opere Macrobii Theodosii in lib. I. Commentariorum in Somnium Scipionis verba sunt haec. *Fabulae, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum conciliandae auribus voluptati, aut adhortationi quoque in bonam frugem repertae sunt. Auditum mulcent, velut comoediae, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum referta, in quibus multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnumquam lusisse, miramur.* Denique nunc in declamationes umbratiles, & scholasticas invehitur Petronius Arbiter: nunc Poëtas deridet carmina sua in theatro, in balneo, in pinacotheca populô intempestive recitantes: modo picturam, statuariam, dialecticam, philosophiam, astronomiam, eloquentiam, ceterasque artes ingenuas defecisse, queritur: modo Trojae halosin versibus jambicis describit:

 navi-

navigantium etiam rixas, reconciliationem & naufragium, bellamque de matrona Ephesia fabellam enarrat: interdum regulas carminis exponit. Sequuntur de bello civili Caesaris & Pompeji versus heroici fere trecenti, & de captatoribus aut heredipetis clusis non pauca. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caji Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum, & desidiae humanae reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam: is plane nec in literis, nec in ulla alia re quidquam videt aut judicat. Janus Dousa, ut Petri Pithoei conjecturam de aetate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut paroemias, videlicet *non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex aequo usurpari: aliam item gnomen, *primus in orbe Deos fecit timor*, Statio in lib. III. Thebaidos cum Petronio esse communem: ex quibus tamen sententiis primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Planciades Fulgentius in libro I. Mythologiae (vere an falso nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis Aug. aequalem, & Statio atque Martiale vetustiorem fuisse, ambosque haec hemistichia Petronio potius, quam Petronium ambobus, debere? Nonne Placidius Lutatius putat, & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion supra laudatum de origine superstitionis, à Papinio Statio accepisse? idem plane dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemistichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio: hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio, uti facere oportebat, sed eidem Petronio asseruit, propterea quod utrique haec apud Petronium legerant, & legisse meminerant; apud Statium & Martialem aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec multum curabant an ab aliis scriptoribus prius, quàm à Petronio, fuissent usurpata.

Quare facile & libenter accedo Henrici Valesii fratris mei sententiae, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentiorem, ac natione Gallum fuisse, atque in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis hactenus examinatis intellectisque, in carmine XXIII. quod inscribitur Narbo.

Et te Massiliensium per hortos
Graji cespitis Arbiter colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

Ita enim emendandum versum medium frater existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbiter colonum,

nec dubitat in priscis Sidonii codicibus scriptum fuisse *Gral cespitis*, seu *Grai cespitis:* quod cum non intelligeretur à legentibus, in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quae vulgata lectio haud dubie vitiosa est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine, Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, (simulacra enim Priapi, custodis hortorum, ad eorum ostia collocari consueverant) Priapi in hortis Massiliensium positi, *colonum* Petronium Arbitrum vocaturus non fuit, sed *cultorem*. Deorum enim vel simulacrorum cultores Latini scriptores dixere: *colonos Deorum* aut statuarum nequaquam dixere. Praeterea etiamsi gratis concessero, *colonum Priapi* pro cultore & veneratore Latine dici posse: tamen nec vel tum suus tribus hisce versiculis sensus constabit: fatendumque erit Sidonium his duobus in versibus continuis Priapi sine caussa bis meminisse. *Te Arbiter per hortos Massiliensium sacri stipitis*, seu Priapi lignei *cultorem*, *Priapo Hellespontiaco parem.* Quo quid frigidius scribi, quid etiam ineptius excogitari potest? Sidonius igitur scriptor Gallus in suo Narbone apertissimis verbis Arbitrum Gallum agnoscit: quem propter obscoenitatem, & ob amorem hortorum Priapo comparat, & in hortis Massiliensium spatiantem, ac delicate desidentem nobis exhibet. Quae Petronii in hortis mora, & judicium ejus de Epicuro, quem *patrem doctum in arte veri*, id est in Philosophia vocat, & *hominem esse divinum* ait, *qui* somnia, & *ejusmodi ludibria facetissima ratione condemnet;* turpis quoque flagitiorum, adulteriorumque relatio cum impietate conjuncta mihi persuadet, ipsum secta simul ac vita Epicureum fuisse, summum bonum in voluptatibus corporis ponentem. Heic virum doctissimum Petrum Pithoeum admodum miror, qui sibi *videri* ait, ab Sidonio tribus versibus supra laudatis, *non tam Arbitri patriam quam mores designari*, Massiliensium moribus *Plautino proverbio, & Athenaei historia notatis* simillimos. Quasi *horti Massiliensium*, mores eorum corruptos, atque degeneres indicare potius apud Sidonium valeant aut debeant, quam Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus vacantis, ac in hortis otiantis.

Certe ipse Arbiter moris cujusdam Massiliensium mentionem fecit, tamquam sibi notissimorum: quoties pestilentia laborarent, unum è pauperibus, qui se sponte obtulisset, per annum sumtu publico delicate alentium, ac postea ornatum verbenis & vestibus sacris per urbem circumducentium cum exsecrationibus, ut in ipsum mala civitatis reciderent, atque ita demum

mum praecipitantium in mare. *Quod in Petronio sibi lectum esse*, scribit Servius Honoratus in illud libri III. Aeneidos hemistichium, *Auri sacra fames.* Sed nunc in Petronii opere manco ac mutilo, quale habemus, de more isto Gallicano Massiliensium, homines pro salute publica devoventium, nihil reperitur. Proinde non miror Petronium Massiliensis agri cultorem, patria quidem Gallum, sed domicilio semigraeculum, libenter Graeca nomina usurpare, ut *schedium* pro malo & extemporali poëmate; *tropica*; *embolum navis* pro rostro; *methodium*, *paronychia*, *corymbion*, pro capillamento seu galericulo, *hypogeum* vel *hypogaeum* pro conditorio, seu monumento casulave subterranea; τὰ πάνζα, *schema*, pro figura orationis; *apodixin*, *telos*, *automata*, pro motu corporis voluntario; *planos*, *paropsidem*, *triclinarchem*, *chiramaxium*, *symphoniam*, *hydraulem*, *pinacothecam*, *diaetam*, & similia. Non miror eum Graecis in nominibus, Graecas terminationes fere semper retinere: v. g. *Ascyltos*, *Polyaenos*, *Giton*; *Ascylton* in IV. casu, *Encolpion*, *Polyaenon*, *satyrion*; *aëra*, *platanona*, *daphnona*, *Coraca*, *Crotona*, *Platona*, *Gitona*, *Iliada*, *Naiada*, *Dorida*. Non demum miror, ab Arbitro transitum Alpium maritimarum Alpibus Graiis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monoeci exacte describi his verbis,

Alpibus aëriis, ubi Grajo nomine pulso
Descendunt rupes, & se patiuntur adiri,
Est locus Herculeis aris sacer. Hunc nive dura
Claudit hiems, canoque ad sidera vertice tollit, &c.

Abest enim ab urbe Massilia Graecorum portus, vel statio Herculis Monoeci, in Alpibus maritimis, sive Ligusticis, millia passuum non amplius CCLXXXVI: sicuti in itinerario maritimo portuum, & positionum navium ab Urbe Arelatum usque Ethicus docet. Idem Petronius Arbiter ut Massiliensium Graecorum, sic & Gallorum, nimirum popularium suorum, non semel meminit. *Increta facies, ut suos Gallia cives putet*: item, *Ego autem frigidior hieme Gallica factus.* Ex quo apparet Arbitrum hiemes ac frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse. Praeterea quivis linguae Latinae peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscat. Ejus enim stilus non Romanum seu Romae natum, sed plane Gallum & Transalpinum hominem sapit, & Antoninorum tempora potius quam Domitii Neronis: cujus principatus similes Arbitri scriptores non habuit. *Disertus* quidem Arbiter vocatur a Terentiano Mauro: & est sane disertus: sed nec Senecae, Quintiliano, nec ambobus Pliniis, ac ne vel Tacito quidem aut Suetonio comparandus: cum ad inferiora tempora pertineat. Interdum lutulentus fluit, nec ubique purus, nitidus est ac illimis.

Quando igitur Petronius Arbiter floruit? quaeret aliquis. Equidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quam (ut frater meus arbitratur) Gallieni Aug. aequalem fuisse: cum quod elegantia Petronii in aetatem Gallieni, hoc est, in senectutem imperii Rom. ac velut in faecem linguae Latinae, tot undique gentium barbararum incursionibus corruptae atque depravatae, cadere mihi non videtur: tum quod Macrobius in Somnium Scipionis Arbitrum Apulejo non conjungit modo, sed velut aequalem aut etiam vetustiorem praeponit, prioremque appellat hisce verbis jam supra laudatis. *Auditum mulcent argumenta fictis casibus amatorum referta: in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnumquam lusisse, miramur.* Constat autem Apulejum ante Septimium Severum Pertinacem Aug. nimirum imperante Marco Aurelio Antonino nituisse. Unus ex editoribus Petronii Janus Dousa scribit, quosdam *Petronium Luciano posteriorem*, hoc est recentiorem, *credidisse*: qui mecum de aetate Petronii plane conveniunt. Nam & Lucianus Antoninorum temporibus viguit.

Ne quis autem forsitan putet gratis me scripsisse, Petronii Arbitri sermonem (quidquid ipse de se dicat) *non ubique purum*, sed quandoque inelegantem ac incultum esse: omissis Petronianis versibus, quorum & structura plerumque vitiosa, & obscura ac intricata sententia est; in soluta oratione Arbitri, pauca de pluribus Neroniano saeculo indigna, a me observata subjiciam, quae nec membranarum vetustati, & situ attrituque evanescentibus litteris, nec librariorum in transcribendis priscis codicibus negligentiae, nec editorum incuriae, nec typographorum inscitiae, nec ulli alii, quam ipsimet auctori, assignari possunt. *Sed de remedio non tam valde laboro:* item, *Giton semel ictus, tam valde exclamavit.* *Tam valde*, pro tam, aut adeo, non memini apud veteres scriptores legere; quod nos vulgo dicimus, *si fort.* *Neque enim tam magnum facinus admisimus*: scripsisset Neronianorum temporum auctor, *tantum facinus admisimus.* Sic tamen ubique Arbiter loquitur. *Timebam, ne tam grande munus suspectum faceret humanitatem meam. Habebat enim inguinum pondus tam grande. Inbibuit Tryphaena tam grande facinus. Nec se minus grandi vexatam injuria, quam Lycam. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiae esse sparsam. Tam magnum aeque clamorem* sustu-

sustuiit. Ut tam magna fortuna solus uteretur. Nescis, quam magnum flagitium admiseris? Ubi *tam grande munus, tam grande pondus, tam grande facinus* dici non oportuit, sed tantum munus, tantum pondus, tantum facinus. *Tam magnam familiam, tam magnum clamorem, tam magnam fortunam* dici non oportuit, sed tantam familiam, tantum clamorem, tantam fortunam. *Minus grandi vexatam injuria* dici non oportuit, sed minore affectam injuria. *Quam magnum flagitium* dici non oportebat, sed quantum flagitium. Nostri Petronium hodieque imitantur. Nam ut ille *tam magnum* aut *tam grande* usurpavit; ita dicunt *si grand.* Ut ille *minus grande* dixit; ita nostri usurpant *moins grand:* ut ille *quam magnum;* ita nostri *combien grand.* Jam istud Petronii, *bene mane surrexi*, pro summo mane, aut prima luce surrexi, nostrum hodieque est, *bien matin.* Nostrum & illud: *Et jam plena nox erat.* Plenum enim diem, ac plenam noctem vocamus; *en plein jour, en pleine nuict. Repositum in pristinum decorem puerum gaudebam:* id est, restitutum in pristinum decorum. Sic nos dicimus, *remis en son premier eclat.* Ex his intelligitur, Petronium natione Gallum extitisse, cum nos Gallo-franci ejus adhuc in multis sermonem sequamur. Eundem autem a temporibus Neronis Aug. longe absuisse indicant quae apponam. *Indignatus rusticus, quod nos centonem exbibendum postularemus.* Dici oportuit *exhiberi*, non *exbibendum. Ostium nostrum satis audaci strepitu impulsum exsonuit. Satis* pro valde recentiorum Nerone scriptorum est; *exsonare* verbum ea aetate inusitatum, quod tamen Petronius saepe usurpat. *Omnia mimico risu exsonuerant;* item, *exsonat cantibus totum navigium. Ideo vetui hodie in hoc diversorio quemquam mortalium admitti.* Dicendum erat, *in hoc diversorium quemquam mortalium admitti. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusque in cervicalia minutissima.* Dicendum fuit *in cervicalibus minutissimis*, aut *in cervicali minutissimo. Ne absentivus essem:* pro abessem. *Absentivum* pro absente, alibi non legi. *Quales esse solent, quae incumbunt ova. Incubare ova*, vel etiam *ovis*, gallinae dicuntur: *ova incumbere* non dicuntur. *Ficedulam inveni piperato vitello piperatam. Ficedulam pipere piperatam* non melius dixeris, quam gypso gypsatum parietem, pernam sale salitam, alas Icari cera ceratas, & similia. *Si bona fide poenitentiam emendas.* Poenitentia culpam aut peccatum emendare, dici possumus, & solemus; *Poenitentiam emendare*, dici nec possumus nec debemus. *Amictus discoloria veste. Discolor* dici solet, ut decolor, concolor, unicolor, bicolor, versicolor; *discolorius* dici non magis solet à veteribus scriptoribus Latinis, quam decolorius, concolorius, unicolorius, bicolorius, versicolorius. *Aratro domesacta tellus* pro subacta vel domita, Neronis aetate non dicebatur, nec *domefacere*, pro domare. Nam verba primae conjugationis, quale est *domo*, nulla in compositione recipiunt *facio*, sed tantum plurima secundae, & paucissima tertiae. *Tantum omnem scabitudinem animo, tanquam bonarum artium magister, deleret sine cicatrice.* Iram appellat animi *scabitudinem* Petronius novo & inusitato nomine pro scabie, aut scabritie, vel scabredine, quam & *ulcus*, animi scilicet, alibi vocat. *Gubernator, qui pervigil nocte siderum quaque motus custodit. Siderum motus* vel sidera *custodire*, pro servare aut observare, improprium est. *Certe diutius junctos nos mare feret: vel si voluerit misericors ad idem litus expellere, aut praeteriens aliquis tralaticia humanitate lapidabit. Lapidare* posuit Petronius pro lapidibus tegere, ut humare est humo operire vel tumulare: cum significet lapidibus petere. *Coaequale natalium suorum sinciput*, pro aequale, nusquam apud veteres alios scriptores Latinos reperire memini. *Ephebus plenae maturitatis, & annis ad patiendum gestientibus* vocatur à Petronio, casum mutante contra regulas Grammaticae. Debuit enim dici *ephebus plena maturitate, & annis ad patiendum gestientibus*, aut certe, *Ephebus plenae maturitatis & annorum ad patiendum gestientium. Psyche acu comatoria mihi malas pungebat. Acum comatoriam* vocat Petronius acum crinalem, ne servata quidem analogia. Nam à coma non fit comatorius: sed fortasse legendum est, *acu comatrice*, hoc est ornatrice. *Soli militares, soli fortissimi habentur. Militaris* militaribus honoribus digno, recens est haud dubie, nec saeculi Neroniani. Jam *melliti verborum globuli, & fabulosum sententiarum tormentum, & controversia sententiolis vibrantibus picta*, ac similia apud Arbitrum, verba sunt magnifica, rerum ac sensus paene vacua. Omittere non possum versum hunc Petronii,

Has inter sedes Ditis Pater extuiit ora.

Ditis Pater vocatur Arbitro, qui ceteris omnibus *Dis Pater:* ut *hic Quirites* in numero singulari, pro Quiris, quemadmodum Sergius & Pompejus in Arte affirmant.

Haec sunt, mi WAGENSEILI, quae tuis precibus inductus de Petronio Traguriensi, vel Patavino properatim exaravi, adjungenda observationibus tuis, aut si malueris, tamquam mnemosynon amici tui domi servanda. Vale V. C. & amare me perge. Scribebam Lutetiae Parisiorum v. Nonas Martias anno Domini MDCLXV.

MA-

MARINI STATILEI

Traguriensis J. C.

RESPONSIO

AD

JOH. CHRISTOPHORI WAGENSEILII,

ET

HADRIANI VALESII

DISSERTATIONES

De Traguriensi Petronii Fragmento.

AD M. MOCAENICUM V. P.

NUNQUAM existimassem fieri potuisse, ut qui pro virili rempublicam literariam adjutum issem; ob eam causam conviciis ab illius reipublicae civibus proscinderetur. Enimvero id nunc mihi usu venire fidem facit mulleus libellus, quem ad me misisti, amicissime MOCAENICE,

Di magni horribilem & sacrum libellum!

Hic duas continet dissertationes; unam Christophori Wagenseilii, Germani: alteram Hadriani Valesii, Parisiensis, quibus homines illi confidentissimi fragmentum à me repertum, & bona fide in communem studiosorum utilitatem prolatum, impugnant. Nec modo fragmentum impugnant, (id enim tolerabile esset) sed etiam auctorem, quem longe alium à Petronio autumant, atque ipsum inventorem maledictis lacessunt. Ac Valesius fraudis atque inscitiae postulare auctorem non desinit: ceterum neminem designat, solum mihi, qui id scriptum protuli, ut juveni ignoto, fidem non esse adhibendam censet. Alter multo insolentius agit, & cum de illo scripto pronuntiasset, suspicari se hunc inepti alicujus homuncionis esse abortum, non multo post hunc mihi abortum donat, tum se in aurem, si posset, mihi insusurraturum dicit, *videri sibi me totum illud Arbitri fragmentum ex me finxisse velut araneum*, ut videre est in *fine dissert.* Tametsi vero intelligo, quam turpiter nugator iste hallucinetur, dum homuncioni cum abortum tribuit, ad quem haud scio, an magnorum, quotquot nunc vivunt, virorum legitimi partus adspirare possint, nihilque magis in votis habeam, quam ut mihi quidquam simile aliquando scribere contingat: Attamen non ferenda est tam impudens hominis improbi contumelia, qui me eum esse homuncionem, quem ariolatur, ineptissimae scriptionis auctorem praedicat. Proinde si eum, quibus modis meretur, accepero, non erit quod me accuset: sed petulantiam suam, qua prius in me non solum immerentem, sed & de literatis hoc munere, ut spero, bene meritum, tota illa dissertatione debacchatus est.

Quia autem primas in hac scena loquendi partes sortitus est, primum cum ipso agam. Mitto fumos, quibus in hanc scenam ingreditur: colloquium cum Abrahamo Ecchellensi, spem sibi factam ab eo integri fragmenti Petroniani in Dalmatia reperti, literas deinde à Venetia transmissas ex quibus didicerit, non plus fragmento inventum; tandem se Lutetiae de fragmenti editione certiorem esse factum. Veniam praefari, quod libris destitutus in alieno solo causam hanc agere audeat; utpote qui, uti etiam in epistola nuncupatoria testatur, petasatus in ipso Hispanicae peregrinationis procinctu, multas inter occupationes, eam dissertationem effuderit. In quo utrum magis admirer, ambigo, hominis temeritatem, an vanitatem. Nam si, ut praedicat, minus se instructum paratumque tantae disceptationi sentiebat, primum quis eum coëgit scribere? Deinde cum non nisi multo post tempore, redux scilicet ab Hispania, & in Galliam appulsus, ac Lutetiae commorans istius dissertationis edendae consilium ceperit; quis eum prohibuit, quominus lucubrationem festinanter conscriptam incudi redderet, ex sententia sua digereret, atque emendaret? Si autem, quod magis verisimile est, hac effusi inter profectionis occupationes operis professione gloriolam celeritatis quaesitum iit, quis infulsi hominis vanitatem & ineptias satis lato cachinno excipere possit? Neque enim ut crassos, quibus tota ejus dissertatio scatet, deprecetur errores, ad eam tumultuariae operae confessionem impelli potuit, qui tam arrogans est, ut nusquam non sese velut Astydamas laudet, efferat, venditet, ac triumphum canat. Ejusdem levitatis est, quod cum Valesii sui tripodem consuluisset, (quod ex ipsius Valesii dissertatione initio apparet) non expectato responso in medium prosiliit, suamque ipse sententiam velut Batti silphium indicatura sua obtrudit. Nam si tanti momenti rationes, quanti videri ipse vult, habebat, si ictus inevitabiles, si ἀποδείξεις daturus, ut de se insolenter praedicat, cur alium sciscitabatur? Doceret simpliciter, nobisque omnibus epistomium imponeret. Merito itaque ab illo socio suo vapulat, qui sua Petronii Massiliensis commentatione bonam ejus differ-

dissertationis partem inducit. Denique tam parum istis censoribus convenit, ut unius verbis, alterius dicta refelli possint. Sed his missis ad rem veniamus. Prima censoris velitatio est in typographum Parisiensem, quem statim de titulo & versu Euripidis praefixo explodit. Dehinc in Tilebomenum stili mucronem convertit, ejusque conjecturas exagitat. Postremo & in typographi Patavini praefatione ἀλογίας notat. Quas castigationes illis viris, quorum magis interest, sigillatim confutandas pro ipsorum arbitrio, satius est relinquere. Illud hominis argutuli non praeteribo. Inter alias conjecturas, quibus viri illi utuntur, haec erat: Hocce novi fragmenti auctario vulgatorum Petronii fragmentorum hiatus & lacunas commode expleri. Hoc levissimum argumentum videtur Critico: si (inquit) ista valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii supplementa illis ipsis auctoribus tribuamus licet: ob retentam utique seriem rerum gestarum. Non videt autem disparem esse rationem. Cum enim de iisdem rebus variorum historicorum commentarios habeamus, non est difficile unius seriem ex aliorum scriptis explere. At ludicrae scriptionis & fictitii argumenti, quod totum ingenio auctoris nititur, hiatum unde expleas? Praeterea σοφιστικῶς dividit, quae conjungi debent. Non enim satis est, habere, unde rerum series continuetur: sed illa, quibus vacua implentur, etiam orationis filo & charactere prioribus congruere, atque, ut ita dicam, congermanescere oportet, ut ab eodem auctore profecta existimentur. Cum etiam convenienter ex Rhetorum praeceptis primo loco id argumentum positum dicit, quia sit admodum leve; tenuem ejus artis peritiam ostendit. Etsi enim Fabius *lib.* v. *Inst. Orat.* vetat, ne à potentissimis ad levissima decrescat oratio, tamen Homericam, ut vocat, dispositionem, qua, quae validissima sunt, primo summoque loco; infirma medio collocantur, non obscure nobis tenendam insinuat. Sed missis his atque aliis ejusmodi assanis, quibus deinceps in me, & in typographum Patavinum inepte velitatur, ad illa, quae magis ad rem pertinent, quaeque ipse majoris momenti censet, stilum convertam.

Fragmenti primum stilum ut Petronio indignum carpit; dein res quae tractantur. In stilo monstrosa, uti appellat, vocabula notat, loquendi modos, non à Petronii quidem genio abhorrentes, sed nimis frequenter, & ad fastidium usque legentium inculcatos: postremo hodiernae linguae Italicae phrases, & Hebraïsmos. In rebus ignorantiam antiquitatis & ἀλογίας animadvertit.

Primum de stilo agamus, deque illis monstrosis vocabulis. Enimvero si ista objectio valet, vix ullum erit cujusquam vetusti auctoris scriptum, quod non imposturae suspectum esse debeat. Cujus enim scriptoris non primae editiones mendis prope infinitis scatent. Varronis fragmentum de lingua Latina, prout est editum ab Antonio Augustino, consideret, & pudebit eum suae istius objectionis: multo enim plura ibi verborum portenta reperiet, quam in hoc Petronii fragmento. Quid alia referam veterum auctorum monumenta Plauti, Catulli, Tibulli, Propertii, Plinii, quam foedis ubique maculis contaminata essent, priusquam in doctorum hominum manus venirent. Quibus viris eruditissimis si eadem ac nostro Critico mens fuisset, non illis emendandis quantam videmus, operam posuissent, sed explodendis, ut adulterinis, dissertationes scripsissent. Quid igitur ea objectione levius, quid eo catalogo ineptius? in quo & suam inscitiam miser prodit, qui voces notissimas pro barbaris, & nihil significantibus habeat, *cofo* pro caupo, ut solebant veteres scribere, *nesapius*, pro insipiente, quae vox extat apud Terentianum Scaurum. *Gizeria* vel *gigeria:* (nam quis non videt peccatum in litera?) sunt autem gigeria Nonio interprete gallinarum intestina: earumdem ventriculus Scaligero; Lucilius usurpavit *lib.* VIII. *Satyr.*

gigeria sunt,
Sive adeo hepatia.

Cujus porro inscitiae est ne *chius* quidem epithetum quid sibi velit, intelligere; aut quo sensu sese vitam chiam egisse dicat Trimalcio? Nam Chios, perinde ut Coos, ob mores praetextatos male audisse, Graecorum proverbia indicant, Χῖος λιπαιτῶν, apud Aristophanis Scholiastem, & γέλως Χῖος, apud Diogenianum de molli lascivoque lusu. Nec vox *dignitosso* seu *dignitoso* (ita enim legendum) monstrosa ipsi videretur, si saltem Philoxeni glossarium legisset: ibi *dignitosus* exponitur ἀξιωματικός. à dignitate enim dignitosus, quemadmodum à calamitate calamitosus. Quod & ipse viderain, priusquam Philoxenum consuluissem, sicut *Burdubasta* mendose scriptum pro Butubata, quod est apud Festum. Et *munecma* quoque divisim legendum, *mu nec ma.* Nam mu pro mutire dicebant veteres. Lucil. Satyr.

Nec laudare hominem quenquam, nec mu facere unquam.

Auctor Charisius lib. 2. Ex quibus istius censoris temeritas patet, qui, quae non intelligit, damnat, & ut barbara & monstrosa explodit. Nam & alia ad eum modum à viris solertibus emendari posse quis dubitat?

Sed instat, si librariorum imperitia istiusmodi mendae irrepserunt, cur non per omne fragmentum ejusdem imperitae manus vestigia comparent? Nam coenae exordium, ut in editionum emen-

emendatiſſima, purum ab omni labe legitur. Hinc vero de induſtria aſperſas ejusmodi maculas ab impoſtore colligit, huncque ictum inevitablem putat; nempe quia alios ex ſua tarditate aeſtimat. Quis enim, qui ſenſus communis aliquam ſcintillulam habet, non facile intelligat, fieri potuiſſe (quod & factum ſcio) ut ex prioribus editionibus apud praela, multa fragmenti hujus reſtituta ſinr loca ex iis, quae pridem edita fuerant, reliqua autem tum primum in lucem prodeuntia, ſic ut erant, corrupta eruditorum judicio ac cenſurae relicta. Quod non erat in proclivi, tam inſignirer & foede corrupta ſtatim emendare. Ecce quem ictum inevitabilem putat, quam exiguo negotio eluditur?

Phraſes praeterea & idiotiſmum novi fragmenti, ut Petronii elegantiae parum congruenrem, vituperat. Rem autem toram ad quatuor reducir loquendi modos, quibus interim uſum non ſemel Petronium fatetur; ſed quod iidem in hocce fragmento crebrius ac ſine ratione ingerantur, id vitio vertit, atque inconſultae imitationis indicium putar. Primi modi ex veteri Petronii editione exempla haec profert: *hominis operas locavi non caballi; lorum in aqua non inguina habet.* Alterum loquendi genus eſt, quo *pluſquam* rei augendae cauſa adhibetur, ut *plus vini ſub menſa effundebatur, quam aliquis in cella habet.* Tertia forma eſt, quod nimis frequenter dejerat pſeudo-Petronius. Quarta, in eadem dictione luſus, cum ſcilicet idem vocabulum argute in eadem ſententia iteratur: ut *tu, qui loqui potes, non loquere.* Coacervat deinde loca ad fidem faciendam, & multa ſimilia, ex toto ſcripto excerpta, ſub eundem aſpectum conducit, ut frequentia moveant faſtidium legentibus, quae in fragmento commode diſtincta, non modo offenſionem nullam, ſed etiam gratiam, habent. Haec vero via infamandi bonos auctores cui non, quantumvis rudi & indocto, patet? Quis cujusque ſcriptoris verba in hunc modum retexendo, ac perturbando non illum deformem ac prorſum ridiculum concinnet? Conferantur in unum loca omnia Ciceronis, in quibus clauſula, *eſſe videatur*, periodum terminat, aut ubi verbum *verſari*, *familiariter aliquo uti*, aliasque phraſes ſibi familiares uſurpat, & habebit iſte calumniator, unde parentem eloquentiae apud ſui ſimiles traducat. Quod de Cicerone dixi, transferre licet ad alios ſcriptores. Nemini enim non quaedam locutiones familiares, & quaſi vernaculae, quarum ceu charactere ab aliis dignoſci poſſit. Sicut de Hermolao Barbaro viro inter recentiores abſolutiſſimo obſervatum eſt, ſaepius hunc verbo *ferrumino* uſum, eamque ob cauſam ab obtrectatoribus ferruminatorem vocatum. Demum quod ſaepius dejerant hujus fragmenti interlocutores, id quoque Criticus vitio vertit, ſed imperitiſſime: quando conſtat hunc veterum illorum, dum inter ſe agerent, morem fuiſſe, ut non temere quidquam affirmarent ſine juramento. Res plana ex Plauti & Terentii fabulis, quas novus Criticus nondum videtur, aut valde oſcitanter, legiſſe, qui id non obſervaverit. Quid enim haec ſibi volunt nuſquam non interpoſita, *Pol*, *ecaſtor*, *perecaſtor*, *Hercules*, *per Jovem*, *diſperеam*, & alia id genus. Sed & id ipſum epiſtolarum Auguſti fragmenta illa indicant, quae citat Suetonius in Tiberio; *Jucundiſſime, & ita ſim felix*, &c. *ſive quid incidit, de quo ſit cogitandum diligentius, ſive quid ſtomachor valde, medius fidius Tiberium*, &c. Item: *attenuatum te eſſe continuatione laborum cum audio & lego, Dii me perdant*, &c. In epiſtola Antonii ad Auguſtum apud eundem Suetonium: *ita valeas, ut tu hanc epiſtolam cum leges*, &c. De iis poſtremo, quos vocat, luſibus, cum videlicet idem vocabulum in eadem ſententia repetitur; non minus abſurdus eſt, cum eos in fragmento ſaepius, quam par ſit, frequenrari arguit; nec ludicrae ſcriptionis genius quid ferat, advertit. De quo infra adverſus Valeſium dicemus. Nunc operae pretium eſt videre cohortem illam, quam ſe in inſidiis, catus ſcilicet imperator, collocaviſſe jactat, quae fugienti hoſti omnem elabendi praecludat viam. Ita enim loquitur magnifice, ut ſemper alias: *meum non eludent ictum. Captus eſt, habet. Pugnavit non perfunctorie mea prima legio.* ut Traſonem aut Pyrgopolynicem mihi audire videar. *Quaero*, inquit, *an verus Arbiter ſacras literas legerit, an hodiernam linguam Italam fuerit edoctus? Legit enim Pſeudo-arbiter, fuit edoctus iſte ſuppoſititius; videlicet verba* cap. XXXVII. *Ipſe Trimalcio fundos habet, qua milvi volant, nummorum nummos, Hebraiſmum & ſacrae ſcripturae loquendi modum ſapiunt.* Siquidem nullum huic loco ſubeſt mendum. At mihi vera lectio videtur *nummorum modios*: qua locutione & ſupra utitur Petronius *nummos modio metitur.* Fortaſſis & foenus ingens his verbis notari aliquis conjiciat, neque diſplicet conjectura. Pergit Criticus ineptire; magis illa Hebraiſmum ſapiunt, cap. XLIV. *Nomina omnium reddebat, tamquam unus de nobis; videntur enim ex divinis per ſcelus detorta.* Nempe quia apud Moſem Dei verba ſunt: *ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt:* Igitur cenſoris judicio haec phraſis *unus de nobis* Hebraica eſt. O inſcitiam & temeritatem! ceu vero neceſſe ſit, quicquid locutionis extet in Latina bibliorum verſione, id ex Hebraeo idiomate expreſſum eſſe. Alioqui & illa quae in cap. LVII. leguntur: *Nemo nibi in foro dixerit, redde quod debes*, ex Matthaei capite XVIII. pariter ſumpta eſſe dicerentur, ubi ita ſcriptum

est : *Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum dicens, redde quod debes.* Credo & si in hoc fragmento verbum *magnifico* alicubi reperiretur, exclamaret censor, ex Virginis Deiparae cantico apud Lucam promptum esse, *magnificat anima mea Dominum.* Et nobis Plautum, & Terentium, Romanae linguae lumina, qui id verbum usurpant, circumcideret: ut & in eorum scriptis Hebraismos expiscaretur. Denique si Latina est locutio, *unus de nobis*, cur ex sacris literis potius quam ex communi linguae Latinae usu fluxisse credatur, non video. Esse autem Latinam nemo hactenus excepto censore isto dubitavit, cum Cicero ita loquatur pluribus in locis; pro Planco c. 32. *is enim unus fuit de magistratibus, qui* &c. item pro Milone c. 24. *Deinde dixit, se gladio percussum esse ab uno de illis.* Nam si unus de illis dicitur, quidni & de unus de nobis? Eadem enim ratio est. Sed quod subdit multo magis ridiculum est. *Manifestissime omnium*, inquit, *quae* cap. 60. (supple è divinis sumpta:) *deductus è lacunaribus subito circulus ingens, de cupa videlicet grandi excussus demittitur, cujus per totum orbem coronae aureae cum alabastris unguenti pendebant.* Hic demum triumphat. *Hem* (inquit) *fierine potest, ut phrasis, alabastris unguenti, aliunde quam è Lucae cap. 7. deprompta sit? Hellenistica enim & Euangelistae peculiaris est, neque ejus exemplum apud profanos auctores ullibi reperitur.* Omitto barbaram vocem *ullibi* pro usquam. Illud cujus ruditatis & inscitiae est, non putare *alabastrum unguenti* phrasim esse Latinam, quia Graeci ita loquantur? An quisquam tam hospes est in literis, ut linguam Latinam magna ex parte è Graeca expressam nesciat? Optimum quemque Romanorum scriptorum Hellenismos non solum non reformidasse, sed etiam affectasse? Ut quisque ex illis elegantissimus fuit, eo plures Graecanicas phrases aspergendas orationi censuisse? ut ex compluribus Plauti, Terentii, Virgilii, Horatii & Ciceronis, atque aliorum locis pridem viri docti observaverunt. De hac autem phrasi *alabastrum unguenti*, quam censor Latinam negat, libenter ab eo quaesierim, num Horatium parum Latine locutum putet, cum *nardi onychen* dixit,

Nardi parvus onyx eliciet cadum?

Quid enim interest, quantum ad phrasim attinet, dicere alabastrum unguenti, & nardi onychen. Alabastrum è lapidibus est pretiosis, sicut onyx. Ex his quia vulgo fiebant vasa unguentaria, ob hanc causam ipsi lapides metonymice pro ipsis vasis usurpabantur: sicut in illo Horatii versu nardus pro nardino unguento. Plinius lib. XIII. cap. 2. *unguenta optimè servantur in alabastris.* De onyche Martialis epig. 93. lib. VII.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat,
Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.

Liquet igitur eodem modo dici alabastrum unguenti & nardi onychen, ut si unum è Lucae Euangelio sumptum sit, non possit non & alterum indidem pari jure promptum videri. videat censor, quemadmodum persuadere possit cuiquam, Horatium è novo testamento phrases mutuo accepisse. Pergit novus Criticus gratissimo Deo risui ex Hypatinorum instituto litare, dum se acutis illis animadversionibus deridendum omni coetui literatorum liberaliter propinat. Id quoque è libris sacris expressum putat, quod in fragmenti cap. 46. legitur: *scimus te prae literis fatuum esse*, propterea quod in Actis Apostolorum Festus praeses sic Paulum compellat, *insanis Paule, multae litterae te ad insaniam convertunt.* Quasi vero haec sententia sit ejusmodi, ut nemini potuerit nisi ex scripturae loco in mentem venire, ac non insanire, etiam vulgus experientia compertum habeat. Ita enim idiotae literarum studia infamare solent. Sic Democritus Abderitanis insanire creditus; sed & ipse Democritus excludit sanos Helicone poëtas. Senecae nullum ingenium sine mixtura dementiae. Apud Aristotelem literarum studiis praestantes melancholici. Domitius grammaticae artis clarus, judice Phavorino, insanus. Aretaeus medicus de stomachi imbecillitate tradens, cui morbo studiosi literarum, Celso teste, obnoxii, istos ex studiorum intemperie delirantes, τὴν διάνοιαν κούφους appellat. Quae ergo ineptia est, cujus sententiae passim apud tot profanos scriptores extent elementa aut vestigia, eam putare non aliunde quam ex Actis Apostolorum promi potuisse? Et quis Criticum istum non rideat, dum ejus argumenti vim tantopere commendat, ut solum per se ad Pseudo-Petronium confundendum sufficere glorietur?

Videamus deinceps, ut probet Italicae linguae gnarum fuisse auctorem fragmenti. Tria loca in medium producit, cap. XXVI. *Unus servus Agamemnonis interpellavit.* cap. LXXVII. *non me Hercules mi haec jactura gusti fuit.* Item, *mi centem aureos in manu posuit.* Denique pag. 47. *multis jam diebus venter mihi non respondit; nec medici se inveniunt.* Ut ostendat haec Italorum esse idiomatis, Italice mox reddit: *un servidore d'Agamennon ci interruppe*, &c. Quo quid putidius & indoctius fieri potest? Principio qui potius hae phrases Italicae, quam Gallicanae? Nam & Galli dicunt *un serviteur:* eaque voce *un* ceu articulo demonstrativo utuntur. Praeterea *unum* pro quemdam Latinis dici, licet rarius, vox *unumquodque* indicat. Terent. Adelph.

Nam

Nam jam unum quicquam, quod quidem erit bellissimum,
Carpam.

Non enim eo loco unum significat solum, ut fere alias; sed rei particularis nota est, ut hic *unus servus.* Sed & Cicero ita unum usurpat epist. 16. famil. lib. 15. *Quamquam quicum loquor? cum uno fortissimo viro*, &c. Item in 1. de oratore, *sicut unus paterfamilias bis de rebus loquar.* Ita & Plautus Mostell. act. III. scen. 2. *iterum jam ad unum saxum me fluctus ferunt.* Plura Scioppius Animadverf. in Voss. Non solum igitur unus Latina est phrasis, sed etiam elegantiae Romanae. Quare vapulet nugator.

Sequitur haec locutio; *non mi haec jactura gusti fuit.* Quae quid commune habeat cum Italica, quam adducit, non video. Plane aliud agebat, cum id describeret. Illud singularis inscitiae, cum Latinam negat *mi centum aureos in manu posuit*: propterea quod Itali similem loquendi modum habent. Neque illud Terentii legit in Phorm.

ebo dic quid velis dari
Tibi in manum.

Quid enim interest *in manum dare*, an *in manu ponere* pecuniam dicamus? eandem quippe esse loquendi formam nemo non videt. Denique neque illud Latinum deputat: *nec medici se inveniunt.* Fac ita esse, an Petronianum negabis? En tibi,

Quaerit se natura, nec invenit.

nam si *se invenit* Latine non dicitur; neque *quaerit se* Latine dicitur. At Persius usurpavit: *nec te quaesiveris extra.* Haec quippe verba ita mutuo respondent, ut ubicumque unum ponitur, ibi alterum aut expresse poni, aut subaudiri debeat. Tum ut paulo ante Hebraïsmos & Hellenismos somniabat, sic nunc nihil non ad Italam phrasim trahit. Ut quia in cap. XLIV. *Plovebat*, pro *pluebat* scriptum est, Italorum pronunciationem *u* in *ou* vertentium cornicatur: adeo rudis est, ut veterem hunc fuisse Romanorum pronunciandi modum ignoret. sic in vett. epigram. *joussit*, pro *jussit.* ut videre est in lib. Passeratii de literar. inter se cognat. & permutatione. Et *perplovere* apud Festum in voce, *pateram.* Quod autem Petronius haecce in Satyra Menippea ab archaïsmis non abhorruerit, sed eos dedita opera operi asperserit, ut alii ferè quicunque eo genere luserunt, ex veteri fragmento, quod Petronii esse nemo dubitat, cognosci potest. In quo adverbium priscae notae *valgiter* usurpatum de Quartilla, *commovebat valgiter labra.* Item *clostellum* ὑποκοριστικῶς à claustro, ut à plaustro *plostellum*, mutato *au* in *o* ἀρχαϊκῶς, *bistrionia*, *mulcavit: leccatores*, vel, ut alii legunt, *lenatores.* Quod antiquae glossae exponunt, *gulosos & lenones.* Haec autem ex Petronii reliquiis a Dousa collectis. Praeterea phrases antiqui saporis. cap. x. *in memoriam revocatus injuriae.* Qua locutione utitur Plautus in Persa. Item *auoemus* pro volumus & sustinemus, unde *soles* alibi. Atque alia id genus, quae lector non oscitabundus observare poterit. Sed de Petronii archaismis, iterum ad Valesii dissertationem dicemus.

Hactenus de stilo Germanus Criticus. Deinceps vero ad rerum examen transit, ut earum quoque argumento probet, non recte Petronio id fragmentum adscribi. Principio illud demonstrationis suae fundamentum ponit, ac sibi concedi postulat, Petronii Satyricon in Neronem esse scriptum, quo turpissimi ejus mores ac vitia traducerentur. Quod ipsum nihilominus collatione quorumdam Suetonii locorum, quibus Neronis studia & mores tanguntur, cum iis, quae de Trimalcione prodit Petronius, probare instituit. In qua collatione operam suam ita venditat Germanus Criticus, ut omnibus in Petronium editis commentariis praeferre non dubitet. Etiam miratur à nemine Petronii interpretum eam congruentiam fuisse animadversam. At ego admiror, qui se Lugdunensi Petronii editione usum dicat, non advertisse, id quibusdam locis factum à Dousa in Praecidaneis, certe viam desabulatam: tametsi is Trimalcionem esse Neronem non decernit. Cui opinioni & Valesius Germani Critici in censura collega vehementer reclamat, ut videbimus. Sed nimirum novus Criticus qui nunc primum πτερυγίζει, hac tam eleganti observatione ingenii sui florem illustrare voluit, atque, ut dici solet, ex hoc mustaceo lauream affectavit. Quam tamen frustra hujus operae sit, videor me sanioribus judiciis probare posse.

Apud Petronium Trimalcio ludit pila inter pueros capillatos forma conspicuos: hinc in unius ex iis capite, postquam aquam poposcisset ad manus, digitos paululum aspersos tergit. Mox discubituris pueri Alexandrini inter ministeria cantantes aquam in manus nivatam fundunt. His Germanus Criticus confert hunc Suetonii locum de Nerone: *Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo commeatu Neapolim confluxerant, plures Alexandria evocavit. Neque eo segnius, adolescentulos equestris ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustissimae juventutis, undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condiscerent (bombos & imbrices, & testas vocabant) operamque navarent cantanti sibi, insignes pinguissima coma & excellentissimo cultu pueri.* Quaeso quid haec ad Trimalcionem pila inter comatulos ludentem? Hic pueri Alexandrini aquam niva-

nivatam in manus discubituris infundunt: illic operam navant Neroni cantanti, & varii plausibus adulantur. Haeccine est congruentia, hic concentus? At utrobique Alexandrinorum fit mentio. Quid tum postea? An quisquam antiquitatis, aut certe illorum temporum tam ignarus, ut nesciat Alexandrinos pueros vulgo illis beatis in deliciis habitos? Quod nunc Martialis testimonio, ut in re haud obscura, sufficiet ostendere ex. epigram. 47. lib. IV. ubi qualem puerum velit, explanat:

Niliacis primum puer is nascatur in oris,
Nequitias tellus scit dare nulla magis.

Subdit: Petronianus Trimalcio balneis delectatus, delectatus & Nero; de quo idem Suetonius cap. 27. *refotus saepius calidis piscinis ac tempore aestivo nivatis.* Quis non miretur dialecticam Germani Critici? Petronianus Trimalcio balneis delectatus, delectatus & Nero: igitur Trimalcio est Nero. Atqui in tota illa comparatione idem judicii acumen apparet. Trimalcio lecticae impositus est, praecedentibus phaleratis cursoribus quatuor, & chiramaxio, in quo deliciae ejus vehebantur, puer vetulus, lippus. Nero apud Suetonium, in praeparanda expeditione, primam curam habuit deligendi vehicula portandis scenicis organis, concubinisque, quas secum educeret: igitur Trimalcio est Nero. Eadem opera Criticus iste efficiet Trimalcionem esse Pub. Clodium, quem Cicero in Miloniana testatur semper secum scorta, exoletos, lupas ducere solitum. Item Marcum Antonium, cui idem ab eodem exprobratur in Philippica secunda. Quid autem istos memoro, tum constet Senecae testimonio locupletiores fere omnes illis temporibus sic peregrinari solitos, ut agmen cursorum antecederet, rhedae catamitis plenae sequerentur. Verba magni scriptoris ex epistola 123. adscribere placet: *omnes jam sic peregrinantur, ut illos Numidarum praecurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedat.* Et paulo post: *omnium paedagogia oblita facie vehuntur*, &c. Quae ergo socordia est, quod multorum, imo omnium fuit commune, uni Neroni tamquam proprium assignare? Ejusdem farinae sunt, quae deinceps sequuntur: Trimalcionis splendida domus porticibus & picturis: Neronis quoque magnifica domus apud Suetonium. Trimalcio tesserarum lusui impensius deditus fuit, & item Nero. Habuit Trimalcio uxorem Fortunatam: Nero Acten libertam prope justo matrimonio sibi conjunxit. Trimalcio poësim amavit: Nero eidem studuit, & carmina sua domi, & in publico recitavit: igitur Trimalcio est Nero, Fortunata Trimalcionis, ipsa est Acte concubina Neronis. Non me fugit haec esse indigna, in quibus redarguendis bonas horas collocem, quae sunt homine indigna & extremi stuporis: & profecto me istiusmodi nugarum piget. verumtamen quando semel istud saxum volvere coepi, quicquid id est molestiae ac taedii devorandum est. Cum tam crasse ubique hallucinetur Germanus Criticus, tam obtuse omnia colligat, tamen impostori, quem hujus fragmenti auctorem somniat, supinam oscitantiam atque ingenii hebetudinem exprobrare audet, hoc est, lepus pulpamentum quaerit. Quid ita? quia ad postes aedium Trimalcionis praefigitur libellus cum hac inscriptione? *quisquis servus sine dominico jussu foras exierit, accipiet plagas centum.* *An* (inquit Criticus) *aliquid indignius erat, quam Trimalcionem, qui greges puerorum, exoletorumque per nationes coloresque descripta agmina possidebat, ita delineare, ut nemo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jussu pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petronius cap. 37. familiae Trimalcionis ne decimam quidem partem dominum suum nosse sancte nobis jurat. At si plano cap. 53. fides est, Mithridates servus sine dominico jussu etiam in crucem actus est. Nempe ad capitis supplicium de servis sumendum Trimalcionis jussu nullatenus; ad foras prodeundum, plane opus fuit.* Ipsamet verba sunt istius nugatoris, qui nodum in scirpo quaerit. Nisi enim obstrigillandi morbus ejus mentem praeligaret, non ita in rebus apertis & planis caecutiret. Adeone stupidus est, ut non videat illa agmina servorum, quae possedit Trimalcio, non fuisse in unis aedibus congregata, sed per alias ejus domos, per villas & latifundia dispersa? Quorum proinde multis ignotum dominum fuisse haud absurdum est. At vero cum & in illis aedibus, in quibus hospites coena excepturus erat, multos itidem haberet Trimalcio famulorum omne genus greges, quidni, eorum quantum ibi erat, titulo postibus affixo exire vetaret, non ob eam causam solum, ut diligentius ministraretur, sed eo maxime, ut posset homo dives & stolide ambitiosus, opes & magnificentiam ex ingenti illa servorum aliorum aliis ordine succedentium multitudine ostendere. Non ergo impostoris, ut putat, sed suam ipse inconsiderantiam atque incredibilem stuporem Germanus Criticus prodit. Id quoque ut absurde confictum vellicat, quod extat in cap. 40. Cum aper primae magnitudinis in mensam allatus esset, cjusque latus quidam, ad hoc subornatus, cultro venatorio percussisset, turdi ex plaga evolaverunt, quos parati aucupes cum arundinibus momento exceperunt, & inter convivas diviserunt. Hic Criticus exclamat: *euge! sic ea tempestate crudis homines vescebantur volucribus, vel, quod credibilius, jam assae, ut in Utopia, per auras circumvolitabant.* At enimvero, Germane Critice, non vides in illo

illo repofitorio, in quo ille aper illatus, non folum quae in praefens ederentur, ut ipfum aprum, fed etiam apophoreta extitiffe, quae fibi quisque domum auferret, videlicet porcellos ex copto placentis factos, in quo genere illae aves, Thebaicaeque, & Caryôtae fuerunt, quas pueri itidem divifere coenantibus, non quas tunc abfumerent, fed fecum, ut dixi, auferrent. Quid hic abfurdi, in quo rifum tollant coronae? An non tute dignus, Germane Critice, cum ifto tuo rifu inepto, qui in Utopiam ablegere avibus illis affis per auras volitantibus pafcendus?

Sed & Apulei afino vectum effe planum infimulat, cum hiftoriam compilavit de Cappadoce cap. 62. Quafi vero folus Apulejus de iftiusmodi maleficiis & praeftigiis fcripferit, ac non multi ante eum auctores Graeci multa de iis rebus memoriae prodiderint. Ut videre eft apud Plinium, qui aliquot ejusmodi hiftorias ex eorum commentariis recitat, lib. VIII. cap. 22. *Euanthes* (inquit) *inter auctores Graeciae non fpretus tradit*, *Arcadas fcribere*, *ex gente Anthaei cujufdam forte familiae lectum ad ftagnum quoddam regionis ejus duci*, *veftituque in quercu fufpenfo tranare*, *atque abire in deferta*, *transfigurarique in lupum*, &c. Ibi & confimilem fabulam ex Agriopae, qui Olympionicas fcripfit, monumentis refert.

Trimalcio per jocum unum fe effe gloriatur, qui vafa Corinthia habeat, quod aerarius, à quo ea emerit, Corinthus vocaretur. Ibi Germanus Criticus manifeftam contradictionem invenit. Si, inquit, publice proftabant Corinthia, qua ratione eorum poffeffione folus gloriari poterat Trimalcio? Ineptus cavillator femper nodum in fcirpo. Sane publice proftabant Corinthia, fed quae pro Corinthiis non habebat Trimalcio; utpote quae neque Corinthi facta effent, neque ab opifice Corintho. Neque enim fufficere cenfet, ut vas Corinthium cenfeatur, ex aere Corinthio effe factum, quale aes à Corinthi expugnatione olim Romam magna copia advectum; fed fi à Corintho vel Corinthi confectum. Quod ipfe his verbis fignificat eodem loco: *Quid eft autem Corinthium*, *nifi qui Corinthum habeat?* fcribendum: *nifi quia Corinthus habeat?* Nempe vel urbs, vel opifex. Eft enim lufus in voce Corinthus. Adde Sepiafiae fraudem in iis vafis. Unde illud Martialis,

Confuluit nares, *an olerent aera Corinthum.*

Quin Plinii tempore artem illam temperandi aeris defitam fuiffe, ex ejus verbis colligi poteft, lib. XXXIV. cap. 2. *Quondam aes confufum auro argentoque mifcebatur*, *& tamen ars pretiofior erat: nunc incertum eft*, *pejor haec fit*, *an materia.* Non folum igitur ars aut ftatuas ex aere effigiandi, aut vafa fingendi, fed & ipfius aeris materia Plinii aetate degeneraverat. Quid mirum igitur, fi Trimalcio eo fenfu, quem dixi, & per jocum fe folum Corinthia vera poffidere gloriatur?

Ibidem idem Trimalcio Corinthiorum origine explananda turpiter hallucinatur, perfonas & tempora confundens: *valde bene fcio* (inquit) *unde primum Corinthia nata funt. Cum Ilium captum eft*, *Hannibal homo vafer*, &c. Hunc fermonem hominis indocti & ebrii, ceu à Nerone aut quovis alio fobrio prolatum, ad veri normam explorat Germanus Criticus. Siccine (inquit) tanta ignorantia Trimalcionis aut Neronis animum obfederat? Quafi vero hominum vitiis infectandis modum ullum teneat Satyrica petulantia, & non cuncta ultra verum ac fidem exaggeret? Quid fi Petronius de Nerone ne cogitavit quidem. Quid enim neceffe eft Trimalcionem effe Neronem? Mihi Petronium nihil aliud voluiffe, quam fub perfona Trimalcionis ftultorum divitum, quorum magna tunc Romae manus, ineptam eruditionis oftentationem urbanius traducere, propemodum conftat. Sic & cap. 59. idem Trimalcio Homeriftis triclinium intrantibus (non enim coenaculum, ut Germanus Criticus infcite interpolat) quam ii acturi effent, fabulam ftultiffime interpretatur. Haec fi recta, ut decuit, reputaffet via literio ifte, non exfcribendis Suetonii locis de Neronis moribus ac ftudiis lectorem occideret. Neque impoftoris infcitiae adfcriberet, quod Trimalcio hocce in fupplemento Graecarum literarum expers inducitur; neque in eo refutando toties Suetonii verba obtruderet, quibus citationibus nihil infulfius magifque ἀπειρόκαλον dici, aut excogitari poteft.

Poftremo velut plane demonftraffet Germanus Criticus, non effe Petronii hoc fragmentum, etiam hanc operam velut mantiffae loco fumit, ut oftendat, quo tempore id factum videatur. *Recentiffimum* (inquit) *hunc effe inepti alicujus homuncionis abortum fufpicor*, *idque inde colligo*, *quod verum Petronii textum jam caftigatum reftitutumque exhibuit ex conjecturis noviffimorum Criticorum.* Ita quidem ariolatur improbus ifte calumniator, literarum, quantum in ipfo eft, everfor; ceu non potuerit ex codice emendatiori defcribi hoc fragmentum, ex emendatiore, inquam, quantum ad illa attinet loca: quae haud fecus leguntur, atque poftea à viris eruditis ex conjectura reftituta funt. Non enim eadem eft manufcriptorum conditio & facies; alii aliis locis mendofi; alii emendatiores. Alii mutilatiores, alii ampliores; ut qui Joannis Sambuci opera Antverpiae centum fere abhinc annis prodiit, in multis, quam qui vulgatus antea fuerat, amplior, integrisque pa-

paginis auctior. Haec decuit maturo judicio penfare, qui vellet de hoc fragmento fententiam dicere, non autem futilium objectionum larvis impelli ad obtrectationem. Sed funt quidam ita fervidi & praecipitis ingenii, ut nulla rationis ope fufflaminari poffint, quin ftatim, quo eos naturae impetus rapit, velut ἀνερμάτιστα πλοῖα, ut loquitur Plato, ferantur: quale profecto ingenium novi iftius Critici effe ex illa infulfa differtatione apparet. At nunc faltem Phryx ifte admonitus, fero licet, fapiet: nunc infcitiam fuam ac temeritatem agnofcat; &, fi non omnino ejuravit bonam mentem, palinodiam canat.

Deinceps mihi etiam ad partes vocandus ille alter cenfor, Hadrianus Valefius, in eadem non folum cenfurae vanitate verfatus, fed etiam factionis fignifer, imo imperator. Cujus numine afflatus Germanus Criticus, & ceu Delphico oraculo inftinctus videtur. Primum igitur hic, quemadmodum initio differtationis fragmenti auctoritatem elevet, videre operae pretium eft. Exinde enim patebit, quam nihil in impofturae lite, quam nobis intendit, omittendum duxerit, etiam quod leviffimum videretur. *Solent* (inquit) *codici fcripto atque è bibliothecae latebris recens eruto auctoritatem dare, claritas & dignitas inventoris, magnitudo urbis, in qua inventus dicitur, ejus apud quem repertus eft fama, & doctorum hominum de codicis vetuftate favorabile judicium. Nunc repertor voluminis, de quo fermo eft, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus: locus in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici, hominis obfcuri, in urbe ignobili Dalmatiae Tragurio. Denique ex omnibus, qui Venetiae, Patavii, Romae judicium de codice ifto apocrypho tuliffe dicuntur, unus Joh. Rhodius Danus laudatur*, &c. Quam haec ἐνθεαστικῶς, & populariter homo aftutus digerit. Credas animum ibi effe. Atqui, ex his tribus conditionibus, ex quibus codicis manu exarati pretium aeftimandum cenfet, quid duae priores ad rem pertineant, non video. Solam, quae poftremo loco affertur, alicujus momenti effe fateor. Quaefo quid facit ad manufcripti bonitatem urbis magnitudo, in qua inventus eft, fi, ut Suidas teftatur, Origines fcripturae facrae vetuftiffimum exemplar (quo quid praeftantius dici poteft?) in Hierichuntis oppidi ruderibus, dolio inclufum, reperit? Si Poggius Florentinus olim (ut certi auctores tradunt) Quintiliani libros Inftitutionum oratoriarum illos pulcherrimos è falfamentarii taberna, atque ificiorum ac botulorum patria, quibus tunicas debebant, redemptos, in ftudioforum ufum vendicavit? Quid denique inventoris dignitas, cum ipfum Apollinis oraculum, caprarum indicio monftratum, & patefactum dicatur? Cum non paucae morborum medelis praeftantes herbae, belluis monftrantibus in hominum notitiam atque ufum pervenerint? Cum Jof. Scaliger (ut magis propriis exemplis urgeam) caftig. ad Catullum, librum manu exaratum, omnium vetuftiffimum & optimum, eumdemque ab homine Veronenfi ignoto, uti teftatur, in Galliis repertum toties commendet? Quod vero me ignotum effe arguit, non video, quo argumento id tam confidenter affirmare poffit, nifi quod hactenus nomen meum non audivit. Atqui neque ego ad hanc ufque diem Hadrianum Valefium, an inter homines effet, noveram. Valefios Francorum reges ex fama & hiftoriarum monumentis noveram. Sed hi, opinor, nihil ad Criticum. Noveram & Francifcum Valefium Covarruvianum medicinae arte & fcriptis clarum: item Henricum Valefium Ammiani Marcellini Eufebiique editorem in Gallia. At vero ufquam aliquem exiftere, qui Hadrianus Valefius vocetur, neque hactenus fcivi, neque quemquam vidi, ex quo inter literatos verfor, five in noftra Dalmatia, five aliis Italiae locis, qui fefe de eo quidquam vel fama accepiffe diceret. Qui ergo ignotus magis ego, quam ifte fuperciliofus cenfor, qui me ex fua ignorantia ignotum praedicat. Fortaffis clarum inter populares fuos nomen adeptus: at mihi ne iftud quidem verifimile fit, quantum quidem ex ejus fcripto conjectare licet. Hiccine Lutetiae, in urbe tot nobilium ingeniorum parente & hofpita, aliquod nomen habeat, qui in una differtatiuncula tam faepe, tamque turpiter hallucinetur, quique (ridiculum) dum errores in aliorum fcriptis expifcatur, in craffiffimos ipfe nufquam non incidat?

ἰατρὸς ἄλλων αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

Equidem mallim femper ignotus effe, quam hoc modo innotefcere. Et tamen fi nondum fatis multis notus fum, utpote juvenis, fciat, mihi non deeffe artes, quibus ad famam pervenire poffim. Sed de his hactenus. Quod demum in illo eruditorum numero, qui Venetiae, Patavii, Romae de hoc fragmento judicium tulerunt, unus Rhodius, ifque vita functus, laudetur, viderit ipfe Frambottus typographus, & qui eam editionem curarunt, quorum vel negligentia id fieri potuit, vel judicio potius, quod eam teftium enumerationem parum neceffariam putarent, ubi res ipfa propriis dotibus aeftimanda in manus hominum veniret. Quam viam fcriptionum probandarum, cum longe certiffimam ipfe cenfor fateatur, ideoque ad fragmenti ipfius examen mox accedat, age ipfum fequa-

sequamur, & quid contra afferat, diligentius consideremus.

Petronius (inquit) verbis utitur usitatis. At hic occurrunt portenta verborum: *saplutus*, *lupatria*, *matus* seu *mattus*, id est, animo defectus & languens. Primum, quod ait Petronium, verbis uti usitatis, si simpliciter, ita ut verba sonant, accipiatur, concedi potest. Liquet enim plerasque vocum, quibus Petronius utitur, tritas esse, & in communi Romanorum scriptorum usu positas. At si id vult, nusquam verba minus usitata reperiri apud Petronium, in veteri inquam Petronii editione, quam solam Petronii genuinam agnoscit, fallitur: neque satis diligenter eam editionem pervolutavit. Nam quis alius scriptor *bamare* dixit, pro hamis defigere? quis *indelectatum*? quis *vesticontubernium*: *allucitas*, pro angustiore casa; *jacturae pensionem*, pro pensatione? Quas voces partim in veteri fragmento, partim in Grammaticorum commentariis, ex iis locis Petronii, quae non extant, citatas atque explicatas legimus. Neque porro iste censor cogitat, vix decimam Petronii Satyrarum partem nobis manere incolumem, ut ex tam paucis, quae supersunt, quibus verbis usus sit Petronius, quibus abstinuerit, dici non possit. Praeterea quae portenta verborum vocat, non sunt. *Saplutus* vox Graeca est, composita ex ζα & πλῦτος, qua voce Euripides utitur; hoc quemquam, vel mediocriter literis tinctum, non animadvertisse mirer, nedum eum, qui tam superbam censuram exerceat. Nec de voce *lupatria* temere pronunciandum censeo, cum sit corrupta. Quod autem nomen *mattus* inter potenta recenset, & tamen Picardis & Germanis notissimum fatetur, an non contradictio est? Si in Latina lingua id portentosum judicat, sciat in vetustissimo glossario *mattum* pro tristi annotatum extare. *Abstinax*, *caldicerebrius*, *nesopius*, novae quidem voces, sed Latina moneta percussae. Imo *nesapus* vel *nesapius* haud novum vocabulum, nec Latinis auribus ignotum, utpote quod apud Terentianum Scaurum extet. *Madeia* & *Perimadeia* Syriaci idiomatis censet, vel potius ariolatur homo, ut audio, linguarum Orientalium omnino expers. Neque videt acclamationem esse hominum in plausu gracciffantium, ut fere illis mos fuit, μα δία perite μα δία. Nam & iis qui recitabant, per adulationem *sophos* Graece acclamare solebant, ut compluribus locis videre est apud Martialem. *Dignitosus* à dignitate, ut calamitosus à calamitate, cur repudiari debeat. non video, cum nobis in ea voce analogia tam manifesto suffragetur. Sed & in glossario Philoxeni, ut supra adversus Germanum criticum notavi, haec ipsa dictio exponitur. *Gaudimonium* pro *gaudium*, & *tristimonium* pro *tristitia*, non possunt explodi, nisi & *mendicimonium* & *moechimonium* damnentur, quibus vocibus usum esse Laberium ex Nonio & Gellio discimus. Ex quo conjicere est, eas in comicorum theatris, atque inter plebem vulgatas fuisse. Monstri item simile videtur censori, *occupo* substantive usurpari. Qui potius quam *comedo* apud Varronem pro gulofo, cujus verba citantur à Nonio in hac voce? Et nugo pro nugatore apud Apuleium, quam vocem magnus ille antiquarius non posuisset, nisi apud veteres legisset. *Baciballum* si nullum est mendum, è plebis faece & theatris sumptum vocabulum autumo. Quod in ludicra scriptione non est nefas. Cum praesertim vilis persona loquitur, ut hoc loco Niceros: *Cum adhuc servirem*. Proinde idem fuae bambaginis conscius, cum rogaretur à Trimalcione, ut fabellam narraret, sic praefatur: *omne me lutrum tranjeat, nisi jam dudum gaudimonio dissilio, quod te talem video. Itaque bilaria mera sint, etsi timeo istos scholasticos, ne derideant, viderint: Narrabo tamen*, &c. Quid igitur mirum, si tales homines, rudes literarum, educationis expertes, desitis aut sordidis vocabulis utantur? Annon justius miremur, censores non intelligere, Petronium de industria id fecisse, ut decorum servaret? Itaque ejusdem Nicerotis sunt illa, quae deinceps idem censor ceris suis miniatulis notat, *corporaliter*, *orcus apoculanius*, *exopinissent*. Quamquam nec Trimalcio non easdem voces usurpat, utpote quem juxta vilissima mancipia ineruditum, futilem, & stolide ambitiosum exhibeat Petronius: Hinc esse arbitror, quod non ita exoletis & rancidis vocabulis squallet vetus fragmentum, quod in eo non nisi eruditi Agamemnon, Encolpius, Ascyltos, Eumolpus, Gyton, aut urbanioris notae mulieres interloquantur, Circe, Quartilla, Chrysis. In hoc autem fragmento Trimalcio ejusque uxor Fortunata è nihilo magni, Habinna lapidarius & monumentorum redemptor: liberti, coqui, & alia extremae sortis mancipia? Adde nequioris convivii & liberae, ut vocat, coenae licentiam, ipsamque vinolentiam, quae ejusmodi voces ineptas & sordidas etiam honestis nonnunquam exprimit. Caeterum Orcus apoculanius quid sit, si intellexisset censor, non emendaret, vel potius depravaret. Legit pro *apoculanius* aboculatius, & caecum exponit. *Recentiores* (inquit) *aboculum & abocellum, ac nonnumquam ab oculis dixere, ut infra librum ab oculo legit, id est clausis oculis legit, aveuglette.* Nugae. Apoculanius vera est lectio à verbo *apoculo*, quo infra utitur Petronius cap. LXVII. *Nisi illa discumbit, ego me apoculo*; hoc est ego me à poculis removeo, potare desisto. Orcum autem apoculanium facetissime appellat, quod homines apoculet, hoc est a mensa & poculis abstrahat. Nemo enim

nim apud inferos potat. Et alludere videtur ad illud Horatii 1 Carm. 4.

Jam te premet nox, fabulaeque manes
Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis.

Hoc igitur sensu orcum apoculanium eo loco dici putandum est, epitheto inter pocula & comessationes nato, atque in ore ejusccmodi popinorum frequenti; quod iis orci instar videtur longe à poculis degere.

Sunt & alia quaedam censori isti minus probata, ut *Palamedes*, pro Pelamydes hodierno Italorum idiomate. *Palamedes* (inquit) *quo nomine Pelamydes ab Italis appellantur.* Nempe ab Italo nupero adornatum id fragmentum hinc arguit. At nihil necesse est, potuit enim librarii culpa error non magni momenti accidere. Sicut in voce *strabonus* pro *strabo*. Nisi si ita scribendum est: *Strabo bonus.* *Monstruosum* quoque pro *monstrosum*, non putat ferendum. At veteres sic pronunciasse ex antiquis glossis liquet. Pro monstro item habet *coricillum* dici pro corculum. Quid si corcillum scripsit Petronius, diminutivum à corculo, ut ab os osculum osciilum, à poculo pocilium, unde pocillator? Sed & nomina, inquit, personis indita haud ex instituto Petronii, apud quem ea aut Graeca, aut Latina sunt, uno excepto *Bargatis* nomine. Hic vero res aliter se habet; *Mammea*, *Cicaro*, *Satuna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habiuna*. quae cujus sunt linguae, censor sese ignorare fatetur. Ceu vero non potuerit Petronius variare nomina, pro personarum conditione, quas inducit, aut ex veteri fragmento, quod vix decima est totius operis pars, de toto opere judicium ferri possit. Nec tamen concedendum est, ea nomina, quae recenset, non esse Graeca, aut Latina. Potest enim Mammea esse à mamma: potuit cicaro à cicco, quod, teste Festo, significat membranam tenuem punici mali. Satunam autem Deam ea ratione dictam apparet, qua Satunum Deum, à voce satu, quae partem, qua viri sumus, notat. Denique *Gavilla* nomen à Gavia ave, quae & larus dicitur.

Pergit acutus ille censor, & verba quaedam recentiora & minime Latina, quae nondum Petronii aetate in usu essent, in hoc fragmento observat. In his est *frons expudorata* pro inverecunda. At enimvero libenter ab eo quaererem, unde sciat Petronii aevo atque ante ipsum non fuisse id vocabulum in usu, cum non pauca ejusdem formae ex vetustissimis scriptoribus in Grammaticorum commentariis citata extent: *eliminare*, *expapillare*, *egurgitare*, *exdorsuare*, *evallare*, *expectorare*, *eluminare*, *elucifacere* & *elucificare*. Quae si veteres illi usurparunt, quidni etiam verbum *expudorare*, licet in tanta priscorum librorum vastitate ad nos non pervenerit? Sed esto, non fuerit in usu id verbum ante Petronium: Quid tum postea? Non potuit veterum illorum jure atque exemplo uti Petronius, ut novum verbum procuderet in ludicra scriptione, sicut Laberius in Mimis *elucifacere*? nonne ipse in dissertationis calce vocabula & phrases, Petronio peculiares, nec satis, ut quidem autumat, probas annotat? Quidni ergo & verbum *expudorare* in illo censu? Accedit, quod in glossis Isidori id verbum reperitur. Bellius vero est, cum & *porcum silvaticum*, pro *apro* vel sue fero, inferioris Latinitatis censet, quia equus silvaticus apud Paulum Longobardum legatur: unde apparet videri ipsi epithetum *silvaticus* recentioris notae, neque Latinae. Atqui Cato hac ipsa voce utitur de re rustica cap. CXLIII. *Mala* (inquit) *Scantiana in doliis & alia quae condi solent, & silvatica.* Murem quoque silvaticum dixit Plinius: atque etiam *erraticum* eadem forma. Vitruvius arenam fluviaticam lib. I. cap. 2. Quidni ergo & *silvaticus* pro silvestri dicatur? Idem statuendum de aliis vocabulis, quae item ut parum Latina explodit, *minutiolus*, *amasiuncula*, *fulcipedia*, *staminatae*. Quae tametsi apud nullum scriptorem hodie extarent, temerarium tamen esset nobis rei Latinae ναυάγια, ut Demadis verbis utar, πολλὶ ιυομένοις, quibus è tanto naufragio nihil praeter tabulas aliquot easque multa vetustatis carie corruptas superest, ea vocabula negare Latina esse, quia in nostris libris non reperiantur. At enim censor *berbex* pro vervece, ut inferioris aevi, aut barbarum, carpit. quod tamen in vet. gloss. legitur. Et *molestare*, pro vexare, explodit, cum in veteribus Petronii fragmentis id verbum reperiatur, eo etiam Modestinus & alii veteres JC. usi sint. Cum porro in hoc censu non nisi verba recentiora aut minime Latina exagitet, nequeo satis mirari in iis verbum *adjutare*, quod passim apud Terentium & Varronem legitur, ab eo taxatum esse. Tum *oricularii* pro auricularii eadem censura notari. quod quam sit indignum homine vel mediocriter erudito, facile ostendi potest. Quis enim nescit, veteres plerisque in vocibus diphthongum *au* in *o* mutasse? Cujus mutationis exempla aliquot supra attuli, & nusquam non obvia sunt. Sed de voce oricularii, pro auricularii, aurem vellam censori ad Catulli epigrammate, quod sic habet.

Cinaede Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla.

Adducam & Celsum, latinissimum rei medicinae scriptorem, qui clysterem, Graecis ἐνεγχύτην dictum, ipse oricularium vocavit. Quia vero deinceps multa desita vocabula coacervat, quae hocce fragmento passim occurrunt, quibus usum esse Petronium, scriptorem elegantem & politum

tum incredibile judicat; propterea quod non ita frequentes archaïsmi in veteri editione occurrunt: quae inaequalitas aliquam fraudis suspicionem facere potest, certe ei argumento censores isti praecipue insistunt; maxime ad rem pertinet, qua ratione id factum sit, semel explanare, ut nemini amplius de ea re scrupulus haereat. Sic itaque existimandum est; cum Latina lingua primis temporibus, ut aliae res omnes, rudior extitisset, magis ac magis subinde limari ac perpoliri coepisse, donec ad Ciceronis aetatem pervenit, quo tempore maxime effloruit, & summam adepta est perfectionem. At vero cum sub doctissimorum virorum lima vetustatis situm ac rubiginem poneret, non est putandum, vulgi domi, in foro, in triviis loquentis eandem fuisse rationem, ut etiam plebeji & indocti homines, mulierculae, servitia eidem linguae cultui studerent: imo penes eruditos & elegantis ingenii homines hic cultus linguae primum stetit, in plebe autem diu pristini horroris vestigia, magisque in sequiori sexu & infima hominum forte, manserunt. Idque ex nostris rebus conjectare licet. Adhuc enim mulierculanum ac rusticorum sermo non pauca obsoleta vocabula ex prisco squallore retinet. Quod in omni non barbara lingua eodem modo se habere verisimile est. Huc spectare arbitror, quod Cicero 2. Philipp. Antonium castigat ut ineruditum & ineptum, quod *contumeliam facere* dixerit, quae tamen locutio Plauti & Terentii temporibus viguit, & tempore Ciceronis in ore plebis viguisse dubium non est: tunc vero honestis ita insolens erat, ut non intelligeretur, ut eo loco idem arguit: *quid est porro facere contumeliam? quis sic loquitur?* Et infra: *nonne satius est mutum esse, quam quod nemo intelligat, dicere?* Hujus & argumentum est, quod Augusti aevo Julius Hyginus, licet Grammaticae artis peritus, quia tamen obscuris natalibus & ex servo libertus, multa vocabula veterum ritu pronuntiat, ut *Jovis* pro Jupiter. Quod Phaedrus *majores* pro majoris, *cavernam nancta* pro nacta, *pulcra juvenis*, & alia ejusmodi antiqui squalloris vitare non potuit: quod Vitruvius homo è plebe, licet non ineruditus, *frigorem* in accusandi casu pro frigus, *similitates* pro similitudines, aliquando usurpat, atque omnino pinguem quandam dicendi Minervam prae se fert. Proinde studiose id observatum satyrarum Menippearum & mimorum scriptoribus, ut personis, quas introducerent, quae fere obscurae & ignobiles, congruentem dictionis formam, nempe antiquam, imponerent: eoque maxime, quod magis haec ad risum movendum idonea est. Nec vero vetusti sermonis squallor atque obsoletorum verborum caries ita in plebe haesit, ut non ea multis doctis & nobilibus placeret. Testatur Seneca vel sua aetate antiquarios Romae complures viguisse, de quibus ita prodit epistola 114. *Multi* (inquit) *ex alieno saeculo petunt verba: duodecim tabulas loquuntur, Gracchus illis, & Crassus, & Curio nimis culti & recentes sunt: ad Appium usque & ad Coruncanum redeunt.* Adde & quae Gellius ex eodem Seneca affert lib. XII. cap. 2. Haec si quis maturo judicio consideret, facile rationes inveniat, quibus nostro fragmento patrocinetur. Sunt in eo archaïsmi frequentes, quia mancipia & inerudit loquuntur: fortassis & Trimalcio ex illis antiquariis; quam personam mihi videtur instituisse Petronius, non solum in qua mollitiem & luxum sui aevi, sed etiam illorum antiquariorum ac populi Enniani ineptias prolixius rideret.

Sed jam graviora crimina audio, soloecismos ingentes, *ego puto medicum & nummularium: medicus qui scit*, pro *medicum*. item, *aerumnosi quibus prae mala sua cornua nascuntur.* Quod ad priorem locum attinet, valde morosum, immo iniquum esse oportet, qui ejusmodi soloecismum auctori potius, quam librario aut amanuensi, adscribendum putat: Qui enim pronior lapsus, quam in *s* pro *m*? quod vero & posteriore loco soloecismum esse *prae mala sua*, & *prae malis* scribi debere censet, saepe in literatorum circulis albis dentibus risimus. Nempe egregius censor ibi *mala* neutrum plurale somniat: at non ita est: nomen est substantivum feminini generis, & in auferendi casu, *mala malae*, unde maxilla. Ita in fragmento legitur capit. XXIX. *in Capricorno aerumnosi* (supple nascuntur) *quibus prae mala sua cornua nascuntur.* Agit eo loco astrologum Trimalcio, & signorum coelestium vires in hominum nativitatibus exponit. In Capricorno nasci aerumnosos, quibus prae mala sua, id est, ante & juxta malam, cornua nascuntur, ad aerumnas alludens, hoc est furcillas, quibus, ut Festus testatur, religatas sarcinas viatores gerebant. Id autem Capricorno adscribit, quod ita pingi solet cornibus ad malas retortis ad instar furcillarum, quae aerumnae vocantur. Unde egregius astrologus colligit, nasci infelices & aerumnosos sub Capricorno. Ex his censoris istius supina oscitantia apparet, qui ne auctoris quidem, quem reprehendit, verba intelligat. Ejusdem incogitantiae est, quod non multo post notat: *nihil nos delectaris* pro *delectas* positum. Locus est in cap. LXIV. *Tibi dico*, (inquit) *Plocrime, nihil narras? nihil nos delectaris?* Et putat *delectaris* passivam esse terminationem, ceu auctor *delector* active usurpasset. Ubi est acumen criticum? non videt *delectaris* syncopen esse, pro delectaveris, ut in his Horatii versibus 1. Carm. Od. 4.

Jam te premet nox fabulaeque manes
Et domus exilis Plutonia : quo simul mearis , &c.

id est, meaveris. Similiter haec culpat, *somniatur* pro somniat: *argutat* pro argutatur : *amplexaret* , pro amplexaretur , & alia id genus prisce figurata & conjugata. Sed huic objectioni supra abunde obviam itum.

Dehinc quas in eodem fragmento phrases improbet, audire operae pretium est. *Toralia strae posuerunt toris*, pro imposuerunt. Item, *planctus est optime* , pro magnum sui desiderium reliquit. At quam facile & gratis haec , tam nos facile judicium ejus improbamus & explodimus. apage. Id quoque confodit : *puellarius erat*, *omnis Minervae homo*, eadem temeritate. Item illud : *admissus erga Caesarem est*. Admitti (inquit) ad aliquem, dicunt Latini scriptores: Erga aliquem admitti , non dicunt. At ubi est naris critica ? non enim odoratur mendum in voce *erga* , & quidem leve : Nam vera lectio est *ergo* : *Admissus ergo Caesarem est*, omissa praepositione , *ad* , ut saepe alias apud bonos auctores. Plaut. in Pseud. *Nunc adeo hanc editionem nisi animum advortitis omnes*. Eodem modo Virgilius in IX. magni operis , suppressit praepositionem *cum*,

Tum demum praeceps saltu sese omnibus armis
Projecit fluvio.

id est , cum omnibus armis. Sexcenta ejusmodi occurrunt exempla. Pergit censor , & cum Germanus Criticus Hebraïsmos & Italici idiomatis phrases invenerit, hic Gallicismos expiscatur. *Tu beatior es. bis prandebis coena* , quia Galli dicunt, *s'il est riche* , *qu'il disne deux fois*. Quasi vero non longe plures locutiones afferri possint Franco-Celtis cum Romanis scriptoribus communes ; ita quidem didici ab Henrico Stephano , homine Gallo & eruditissimo, qui librum ejus argumenti conscripsit , cui titulum fecit, *De Latinitate falso suspecta*. Hunc librum oportet censorem non legisse: Alioqui non ita inconsulte phrases Latinissimas pro Gallicismis exploderet. At quam bellam mox animadversionem subjungit : *sed prandium & coena male confunduntur. Nec enim magis dici quis potest, coena prandere* , *quam prandio coenare*. Quis deinceps hunc censorem ferat ? qui ne hoc quidem perspicere potest , sic distinguenda esse haec verba : *bis prande*, *bis coena*. Quo modo nulla fit prandii cum coena confusio. Haec quoque Gallici idiomatis putat : *habuimus in primo porcum*: quia videlicet Galli dicunt , *nous avons eu en premier lieu un cochon*. Ubi eum quoque Critice destituit. Nam aut deest vox *ferculo porcum coronatum*. Vel sic : *in primo porcum ferculo* , pro eo quod scriptum est, *poculo*. Nam non multo post subdit; *sequens ferculum fuit*. Alium Gallicismum in hisce ariolatur censor: *quinque naves aedificavi*, *oneravi vinum*: propterea quod in Gallia vulgus mercatorum ita loquitur; *J'ay chargé du vin*, *du coton*, *du poivre*. At fallitur : Latinam esse hujusmodi locutionem, spondeo multis veterum exemplis ; atque ipsius Petronii in veteri fragmento : *dolorem naturali convicio exoneravi*. Quippe onerare vinum; & exonerare vinum, & dolorem exonerare eadem loquendi formâ dici palam est. Sed & Plinius lib. XVIII. cap. 16. *deplere sanguinem* dixit ; pro deplere venas aut corpus sanguine. Tum Plautus latinae linguae columen , *onerare zamiam* in Aulularia. Qualis hypallage & in hoc Maronis versu,

Vina bonus quae deinde cadis onerarat Acestes.

Et in iis :

---- onerantque canistris
Dona laboratae Cereris.

In capit. LXXIV. fragmenti ita scriptum est : *dicto citius de vicinia gallus allatus est* , *quem Trimalcio jussit* , *ut aëno coctus fieret*. Coctum facere (inquit censor) pro coquere , barbarum est. ita quidem illi censori videtur, quia in suis lexicis aut eclectis eam locutionem non reperit. Nos tametsi non habemus o tendere hanc ipsam phrasim in illis , qui supersunt nobis , Latinae linguae auctoribus : cum tamen apud Plautum legamus *fartum facere*; & in testamento Corocottae (quidni enim in hoc negotio citemus) haud dubie veteris scriptoris , & Neronis temporibus supparis, si vera est Schotti conjectura, qui id scriptum Porcello Grammatico adscribit , cujus Seneca pater meminit in Suasoriis, certe citatur id scriptum à S. Hieronymo nostrate , & Apuleji fabulis de asino jungitur: cum inquam in eo testamento *cruentum facere* legamus, pro cruentare, non video cur tantopere abhorrens a lingua Latina haec phrasis videri debeat. Sed esto non sit bene Latina: at Petronianam non esse, quo pacto censor iste probabit? De hoc enim agitur. Nonne ipse fatetur apud Petronium multa occurrere parum Latina? Ego vero, ut non ausim ita inclementer Petronii Latinitatem damnare, tamen non pauca in ejus stilo reperiri non publici saporis fateri cogor. Ejusmodi sunt illa: *mihi notavi*, *fortiter facere*, pro coïre cum muliere, *solitudinem aut lassitudinem imponere alicui*, *exhibendum postulare* pro exhiberi & alia id genus. Quae si Petronii propria , licet minus proba, censor agnoscit, quidni & *coctum facere* pro coquere, & *sua rem causa facere* pro alvum exonerare in ejusdem idiotismorum numero habeamus? Illud quoque reprehendit censor, *nemini nihil boni facere oportet*: item *nec sursum nec deorsum cresco*. Utrobique (inquit) duae negationes sunt, quarum altera supervacua. Perquam grammatice. Mihi videor audire praefatum Porcellum Grammaticum

ticum Corneli Severi carmina arrodentem apud Senecam Suasor. 2. Scripserat eximius ille vates de Romanis militibus edicta in posterum pugna epulantibus:

------- fusique per herbam,
Hic meus est, dixere, dies.

Quibus verbis nihil efficacius ad exprimendum affectum animarum incerta sorte pendentium dici potuit. At Porcelius iste soloecismum in eo versu notavit, quod poëta de pluribus loquens, *hic meus est dies*, non dies hic est noster, dixisset. Ita isti magistri à regulis Grammaticae, vel latum unguem discedi nolunt. At Seneca, pro poëta & sensu, adversus istos censores stare non dubitat: *Cum* (inquit) *ad sensum retuleris, ut Grammaticorum quidem calumnia, ab omnibus magnis ingeniis submovenda, habebit locum.* Hac igitur magni viri formula, geminas in verbis Petronii negationes, adversus Grammatici hujusce nostri ferulam, tueri possim. Sed quo vehementius eundem repercutiam, libet Ciceronis loca proferre, in quibus ille eloquentiae parens negationes sine necessitate geminat. Pro lege Manilia: *erat enim metus injectus iis nationibus, quas nunquam Popul. Romanus neque lacessendas bello, neque tentandas, putavit.* Item pro Cornelio. *Neminem unquam alterius rationis atque partis, non re, non verbo, non vultu denique offendit.* Sed neque Livius veretur: *Ad ea munera data à Diis, & ipse addiderat multa belli decora, facundiamque in foro: ut nemo, non lingua, non manu, promptior in civitate haberetur.* Id autem more Graecorum, quibus negationes sic ad negandum geminare nulla religio est. Quid porro non movet censor, ut novum fragmentum in suspicionem adducat? Etiam Martialis & Persii imitationes exprobat: idque factum ab impostore autumat eo consilio, ut nugis suis aliquam auctoritatem conciliaret. Quid hoc iniquius? Primum, quid vetat eandem sententiam Petronio, & illis poëtis sponte oblatam: & quotus quisque ingeniorum concursum, extra omnem imitationis suspicionem, in variis scriptoribus non agnoscit? Deinde cur potius auctor fragmenti illos poëtas, quam hi illum imitati? Postremo, si imposturae indicium imitatio, nullum erit opus non suppositititium: quis enim unquam ita scripsit, ut neminem imitaretur? At quam indiligens censor, qui non & Horatii & Phaedri & Apuleji imitationes animadverterit? siquidem imitari dicendus est, qui aliis similia dicit. cap. 71. Trimalcio de sepultura sua mandans, *Praeterea* (inquit) *ut sint in fronte* (nam sic legendum pro *in fonte*) *pedes centum: in agro pedes ducenti:* non illis Horatii gemella?

Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat.

cap. 62. illud: *homo meus coepit ad stellas facere*, &c. an non Phaedrum sapit fab. 88. lib. v. *homo meus se in pulpito totum prosternit?* Ejusdem fragmenti pag. 70. *ipse mihi asciam in crus impegi.* Hinc censor poterat probare ex Apulejo, auctorem hujus fragmenti hausisse; eo quod hac ipsa locutione utatur Apulejus in III. Metam. *An* (inquit) *vulpinaris amasio, meque sponte asciam cruribus meis illidere compellis?* nugae. Ex communi rerum & linguae usu, non imitatione, casu, non industria, evenit saepe, ut auctores in eundem sensum, eadem verba, incurrant. Caeterum quae in ea locorum collatione similia putat, non sunt. In fragmento haec: *si nos coleos haberemus, non tantum sibi placeret*, non eundem sensum habent atque illa:

Haec fierent, si testiculi vena ulla paterni
Viveret in nobis.

Prior locus significat; si mares essemus, vigoremque masculum haberemus: posterior; si paternae virtutis aliquid in nobis esset. Haec autem eadem non esse, satis constat acrius contuenti. Nam & foeminae dicere possint, *si testiculi vena ulla*, &c. quae scilicet & patrissare, & degenerare à paterna virtute possunt. At eaedem non dicerent; *si coleos haberemus*, hoc est si mares essemus, quia repugnat foeminam esse marem: non repugnat foeminam esse generosam. Non minus hallucinatur, cum λαικάζειν in Martialis epigrammate exponit *fellare:* cum simpliciter *scortari* id verbum significet. Nam *fellare* Graeci λεσβιάζειν dicunt. At illud incredibile prorsus, nedum absurdum, quod mendas illas capitales, ut vocat, & insanabiles, quae passim in fragmento occurrunt, ab impostore de industria sparsas censet hoc consilio, ut se vetusto codice usum esse lectori persuaderet, & quaecunque alia Petronio indigna notarentur, vitio exemplaris aut librariorum transscribentium culpae imputari possent. Quasi vero non id omnium primarum editionum (veterum scriptorum editiones intelligo) commune vitium sit, ut plures ejusmodi mendas capitales habeant; ut supra adversus Germanum Criticum disserui. Deinde quis tam stolidus est, ut existimet solis gravioribus erratis fidem vetusti codicis fieri posse, nisi & dictio & res, quae tractantur, & alia omnia ad amussim respondeant? Nam cum multa in hoc fragmento inoffensa sermonis serie decurrant, si ea sunt Petronio indigna, quis librariorum inscitiae aut negligentiae, & non potius auctoris stultitiae adscribenda judicet? An quis tam bardus est, ut scripturae vitia ab iis, quae auctoris tarditate & imperitia irrepunt, non distinguat? Valeat igitur censor cum isto colore tam insulso.

Arguit postremo, petitis è foro piscario conviciis in eo fragmento certari, quae non modo Arbitro, sed quovis scriptore ingenuo, indignissima sint. *Fortunata*, inquit, *uxor Trimalcionis vocatur malae linguae, pica pulvinaris; mulier milvinum genus, moecha obscoeno vocabulo matella dicitur.* Quidni ab irato Trimalcione & ebrio, à convivis Trimalcionis similibus, hoc est, parum honestis & liberalibus? Alius *berbex & beitum pomum, larifuga nocturnus, qui non valet lotium suum.* At haec maledicta eo cum decent, qui ibi rixans introducitur. Ejusdem namque sunt & illa; *cepa pirrata*, vel pyrrha, vel capitata, ut aliquis conjiciat. *Crucis offa, corvorum cibaria, terrae tuber, vulpisuda.* Addit censor. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum praesentibus convivis canem appellat. Grande scilicet flagitium, & propter quod fragmentum explodi debeat. At quis miretur mulierem furiis incensam, & qualis Fortunata inducitur, talia maledicta jactare? Trimalcio invicem eam codicem, ob hebes & stupidum ingenium, praedicat. Scilicet maledictum è foro piscario, & non è communi omnium sermone. Senex Terentianus Heaut.

—— *in me quidvis harum rerum convenit,*
Quae sunt dicta in stultum, caudex, stipes, &c.

Denique Trimalcio uxorem *ambubajam* nomine Syriaco, *milvam* à rapacitate, *sterteram* à stertendo, etiam *viperam* vocat. Et haec convicia num sint piscarii tantum fori lector eruditus judicet: num satyrae parum congruentia. Certe Horatius ambubajarum collegia dixit in satyris. Et Suetonius de Nerone: *Coenabat nonnumquam in circo maximo inter scortorum totius urbis, ambubajarumque ministeria.* Quid ergo flagitii est, in satyrica sugillatione Neronis temporum, ambubajarum mentionem fecisse? Tandem taedio (ut inquit) grammaticarum quisquiliarum, à verbis & stilo ad res ipsas censor transcendit, demonstraturus in his non minus à veri Petronii ingenio demutatum. Hic vero est, ubi censor judicii, & eruditionis suae egregium specimen edit, oblitus quid ludicra scriptio, quid satyricum institutum promittat; singula quaeque dicta & facta in hoc convivio, ex philosophorum, ac morum antiquorum norma expendit, omnia ad vivum, quod ajunt, unguem resecat. *Ac primum*, inquit, *videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem cunctis ridiculum legentibus exhiberet.* Quid tu Trimalcionem pro uno è septem sapientibus exhiberi à Petronio autumas? An tibi res adeo intolerabilis videtur, induci in satyra stultum divitem in coena hilari & libera, ea agentem & dicentem, quae siccis & sapientibus minime congruant? cum illorum ipsorum locupletum, apud Horatium, confessione *stultitiam patiantur opes.* Ecce stultitiam fatentur beati, tu eam in divitis persona rideri, idque in satyra, ineptum & Petronio indignum censes. Cur autem, si tales homines tunc Romae extiterunt, qualis Trimalcio inducitur, nefas sit, eos propriis coloribus depictos ridendos propinasse posteritati? Multa inepta fiunt & dicuntur in hac Trimalcionis coena: An alia ludicrae & satyricae scriptionis materia? An tu hic dicta sapientium, & è disciplinis liberalibus problemata, velut in Platonis aut Xenophontis convivio, aut Plutarchi Symposiacis, aut Athenaei Δειπνοσοφιστῶν libris proponi velles? Enimvero tunc jure aliquis fucum esse factum suspicaretur? Nunc cum nihil in hoc fragmento non apprime congruat ideae, quam nobis de Trimalcionis ingenio Petronius in veteri fragmento objecit, non ineptus, qui, quae fiebant, ceu in theatro exhibuit: sed qui haec tam inconsulte atque inscite reprehendit, is ineptus est, & nihil intelligit. Quod autem multi tunc Romae fuerint Trimalciones, indocti, inepti, futiles, somnia, non homines, dubitare non potest, qui vel Senecae epistolas legerit; ex quibus unum exemplum proferam. *Calvisius Sabinus* (inquit) *memoria nostra fuit dives: & patrimonium habebat libertini & ingenium. Nunquam vidi hominem beatum indecentius. Huic memoria tam male erat, ut illi modo nomen Ulyxis excideret, modo Achillis, modo Priami, quos tam bene noverat, quam paedagogos nostros novimus. Nemo vetulus nomenclator, qui nomina non reddit, sed imponit, tam perperam tribus, quam ille Trojanos & Achivos persalutabat. Nihilominus eruditus volebat videri.* Reliqua, quae sequuntur facetissima, ne sim longus, praetereo. Quis ergo non videt similem Trimalcionem induci à Petronio, dum eum facit enarrandis poculorum caelaturis, aut fabulae argumento, quod Homeristae acturi sint, tempora, personas turpiter confundere? sed singula excutiamus.

Aper (inquit censor) *pileatus infertur*, &c. Quid hoc abhorrens à Petronio? An non in veteri fragmento, asinus Corinthius in promulsidari cum bisaccio positus exhibetur, & gallina lignea incubantis habitu, cum ovis & palea mensae infertur? Ita histrioniam in coena facere amat Trimalcio, ad exhilarandos convivas. *Postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivae ineptos, humiles, ac demissos solis fatuis & sensus communis expertibus convenientes.* An ignorat censor, tales fuisse beatorum illorum convivas? Enimvero non haec humiliora sunt, quam dialogus Asellii Sabini, in quo boleti & ficedulae, & ostreae & turdi certamen inducebatur. Quo tamen Dialogo ita dele-

delectatum Tiberium tradit Suetonius, ut auctorem HS. ducentis remuneratus sit. Denique apud Juvenalem Domitianus Caesar cum proceribus in consilium vocatis de apparatu rhombi deliberat. Pergit censor: *Trimalcio eandem, quam Claudius imperator, convivis libertatem in triclinio facit, & in alvum continentes invehitur.* Quidni Trimalcio idem, quod antea Claudius, permittat? *Cocus praeterea, quod porcum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores consistit.* At haec mimica sunt, hi Trimalcionis ludi. Non placent censori, at alii facetum id inventum, nec à tali coena abhorrens judicent. *Et in lance Corinthia potat: quasi lances tam vina, quam cibos caperent.* Non sane capiunt, neque ea mente scripsit Petronius; sed Trimalcionis ludum & lasciviam expressit. Nunquam audiit censor in nequioribus conviviis & comessationibus quosdam a modimperatore in calceis potare jussos. Absurdum id fateor, factum tamen. Denique non hic de moribus atque institutis pop. Romani; sed de lascivia, jocis & ineptiis divitum agitur.

Sequuntur de vasis Corinthiis fabellae relatu indignae, nulla temporum habita ratione. Quid mirum de sene indocto, obliviofo, ebrio? Nonne Calvisius Sabinus loco Senecae supra adducto, ob eandem ineptam eruditionis, in summa inscitia, ostentationem, ridetur? *Interea vitulus affertur galeatus: quem unus ex Homeristis Ajax furens gladio concidit, partiturque convivis.* Hoc tetricus censor acerbius explodit. *Quis* (inquit) *haec legens risum teneat?* Et tu censor ride, sodes, atque etiam cachinna. Nec enim opinor, alio haec consilio Petronius refert, quam ut risum legentibus moveat; sicut nec Trimalcio (si vera narratio est) alia mente id faciebat, quam ut convivas suos exhilararet. *Jam vero fabulae aniles de homine versipelli in lupum mutato, Apulejo conveniunt magis, quam Arbitro.* Vellem hujus judicii nobis aliquam rationem explicasset censor, ut intelligeremus, cur, quod in ludicra scriptione Apulejo licuit, non liceat Petronio. *Jussu Trimalcionis ingens canis catena vinctus, adducitur in triclinium ab ostiario. Quid agrestius, quid indignius tanto convivio?* Jam dixi (quod & omnibus, censore uno excepto, perspicuum arbitror) nihil serium dici aut agi in ea coena, nihil ex consuetudine & moribus, sed ex luxu & lascivia hominis improbi, & vanissimi ostentatoris. Et nunc quod canem ostiarium in triclinium adduci jubet, non feritati agresti aut inscitiae, sed protervitati, adscribendum est. Nisi existimamus agrestem fuisse Helogabalum, qui (ut refert Lampridius) leones & leopardos exarmatos, ad secundam aut tertiam mensam jubebat accumbere, ignorantibus cunctis esse exarmatos, ad pavorem & ridiculum excitandum: aut illum patremfamilias ditissimum, de quo Milesiar. lib. x. mentionem facit Apulejus, qui asinum suis ipse manibus in triclinium perduxit, eique mensa posita, omne genus eduliorum solidorum, & illibata fercula jussit apponi, merum etiam propinari. Hi sunt beatorum lusus & nugae, non ignotae iis qui veterum libros diligentius legerunt, quique urbanioris notae hominum mores non penitus ignorant.

Idem Trimalcio cap. 64. *Potiones dividi jubet inter omnes servos, qui ad pedes sedebant. Quid* (inquit) *indulgentius? imo vero quid minus Romanum, bibere famulos domino praesente ac epulante, sedere ad pedes servos domino discumbente. An sedens famulus ministrare potest?* Non est hoc Romanum, fateor, sed Trimalcionianum. Quae autem haec inscitia est, ne animadvertere quidem, quid personis, quas Petronius exhibet, conveniat? quippe Trimalcio, ut ex veteri etiam fragmento apparet, non solum exquisitissimas lautitias ubique affectat, sed etiam ludis inusitatis, ac mimicis, convivarum admirationem captat, moris atque instituti Romani securus. Quod ut magis pateat, nonnulla de ejus moribus, ex illo veteri fragmento, censori suggeram. Trimalcio è solio balnei egressus, unguentoque perfusus, palliis ex lana mollissima factis tergitur. An hoc Romanum est? Eodem pila se exercitante, spado in parte circuli stat cum matella argentea, quam ludenti signo dato subjiciat. An id Romanae consuetudinis? Idem in postibus triclinii fasces habet cum securibus fixos: an hoc censor dicet Romani esse instituti, ut sevir Augustalis (nihil enim amplius Trimalcio) fasces cum securibus habeat? Quippe istis magistratibus colonicis & municipalibus, non fasces, sed virgae nudae aut baccilli praeferebantur. Itaque Encolpius, cujus sub persona fabula narratur, id ut novum notat & admiratur: *& quod praecipue*, inquit, *miratus sum in postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi.* An denique moris Romani est, servos inter ministrandum cantare? Haec & alia quae brevitatis causa praetermitto, à Romano usu abhorrentia, cum de Trimalcione prodantur in veteri fragmento, qua fronte potest censor culpare, quod in novo fragmento quaedam praeter Romanorum consuetudinem, in eadem Trimalcionis coena observentur? Nec tamen, ut ad propositum revertar, ita Trimalcionis proprium fuit habere servos ad pedes sedentes, ut non hujus aliquot exempla in litteris extent. Nonne idem de Calvisio Sabino cujus supra mentionem feci, prodit Seneca? *Magna* (inquit) *summa emit servos, unum qui Homerum teneret*, &c. *Postquam haec familia illi comparata est, coepit convivas suos inquietare. Habebat ad pedes*

pedes bos, &c. Idem de quodam Zoilo, quem Malchionem appellat, homine Trimalcionis simili, notat Martialis.

At ipse retro flexus ad pedum turbam,
Inter catellas anserum exta lambentes,
Partitur apri glandulas palaestritis,
Et concubino turturum nates donat.

Quare hunc censorem aut paucae lectionis, aut parum diligentem, aut minus bona memoria praeditum esse oportet, qui neget sese meminisse unquam legere, ad pedes sedisse pueros, nisi ingenuos. Sed & futili ratione objectio nititur: *An* (inquit) *sedens famulus ministrare potest?* Certe qui sedet non potest ministrare. At ubi est multitudo servorum, ut apud Trimalcionem, & alios ejusmodi locupletes, quidni aliis sedentibus, alii ministrare possint? Caetera quae de Trimalcionis cocis discumbentibus addit, non minus aliena & frivola.

Alia objectio ex cap. 67. *Fortunatae uxoris Trimalcionis periscelides tortae, quales in usu nobis sunt, matronisque nostris, & quas vulgo à poplite, cui subligantur, arrectarias vel jarretarias vocamus, nec Graecanici.* Primum unde habet censor, periscelidas hasce Fortunatae, ejus generis esse ac eas, quibus poplites ligamus? Nempe quia tortae dicuntur. At id epithetum longe alio spectat, quam iste censor putat. Nihil enim aliud significat, quam eas fascias, quibus crura tota involvi mos esset, cum aliis de more latae & simplices essent, huic tortas fuisse. An autem exinde sequitur, non iis tota ejus crura involuta atque amicta fuisse? Non sane, sed haec censoris interpretatio est à mente, & verbis Petronii aliena. Miseret me atque pudet istius censoris, qui ne illa quidem quae legit, quo sensu dicantur, mente assequitur. A cruribus Fortunatae ad collum censor ascendit: ibi quia sudarium invenit, ignarum antiquitatis auctorem fragmenti clamat. *Sudarium circa collum nullum unquam matronis Romanis fuit.* Ita sane, sed quaero num viri sudarium in collo habuerint: minime gentium, si consuetudo spectetur. Nam sudaria, ut ipse censor fatetur, non cultus causa, sed ad sudorem oris tergendum, & viri & foeminae habebant. Quid est igitur, quod Neronem Suetonius, ligato circa collum sudario, prodiisse in publicum dicit? Nempe quia Nero, ut in aliis rebus, sic in cultu vulgi consuetudinem spernebat. Si igitur Nero praeter morem sudario collum ligavit, quidni & uxor Trimalcionis, cultus insolentis perinde amans, praesertim domi, tametsi id vulgo matronarum consuetum non fuerit? Pergit censor: *Fortunata Trimalcionis ditissimi & nitoris, & elegantiae, amantissimi viri uxor, tam sordida & immunda esse potuit, ut eo linteo, quo collum velaverat, velut mantili in triclinio tergeret manus.* Nimirum censor matronae illius manus suis similes putavit, ut sordibus lintea, dum tergerentur, commacularent. At scire eum convenit talium mulierum opulentarum, quae munditiis student, manus ita lotas & nitidas semper esse, ut si leviter aqua tingantur, ut iis delicatis mos est, nullam linteis labem afferant. Non enim ad abluendas sordes Fortunata manus aut lavat aut tergit, sed ad speciem & deliciis causa.

Trimalcio senex ebrius de testamento suo mandat, funebrem vestem, unguentum nardinum, & reliqua ad funus pertinentia afferri jubet, & convivis ostendi, ac demum tamquam in funere suo cornicines canere jubet. Hic censor exclamat. *Quid his ineptius? O sermones convivales.* Verum his declamatoriis officiis atque ἱερῇς ἀνακεχωρηκυίαις comprimendis, sufficiet ea proferre, quae de Pacuvio Syriae propraetore Seneca in epistola 12. prodidit; ipsamet ejus verba adscribam: *Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, cum vino & illis funereis epulis sibi parentaverat, sic in cubiculum ferebatur à coena, ut inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur, βεβίωκε, βεβίωκε, nullo non se die extulit.* Sive igitur Petronius sub Trimalcionis persona, hanc Pacuvii insaniam traducere voluit, sive hujus, quem Trimalcionem appellat, eadem petulantia fuit, patet quam sint ridiculae censoris exclamationes, qui Senecae & satyricorum scripta videtur nunquam attigisse, ac ne quidem quid satyra sit, intelligere. Etiam hic Pseudo-Petronium ut Romani moris ignarum carpit, quod cornicines gro tubicinibus adhibeat funeri. Neque videt homo acutus non esse verum id funus, sed mimicum, quale Syriae propraetoris, qui ut vidimus inter plausus & cantus exoletorum efferebatur. Quaero enim utrum magis sit praeter morem Romanum, cornicines funeri adhibere, an plausus & symphoniam? Ita idem Seneca in ludo Claudium ad tibicinum & cornicinum cantum facit efferri: *interrogat Mercurius, quid sibi velit ille concursus hominum, num Claudii funus esset? Et erat omnium formosissimum & impensa cura plenum: ut scires Deum efferri: tibicinum, cornicinum, omnisque generis aeneatorum tanta turba, tantus conventus, ut etiam Claudius audire posset.* Quid restat, nisi ut censor Senecam, ut parum Romani moris gnarum, in ordinem cogat.

Objicit praeterea finem coenae Trimalcionis cum iis quae sequuntur, hoc est, ut ejus verbis utar, falsa & ficta cum veris non cohaerere; Videamus quomodo id ostendat. Finis (inquit) coenae Patavinae (ita novum fragmentum vocat) talis est: *Cum cornicines insonuissent, vigiles regionis proximae, rati ardere Tri-*

Trimalcionis domum, cum aqua & securibus occurrunt, & januam effringunt. Encolpius, Ascyltus, & Gyton laeti oblata occasione discedunt. *Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque plane, tamquam ex incendio fugimus.* Contra, inquit, apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus (obiter notandus censor, qui *dudum* pro pridem hoc loco imperite usurpat) Encolpius cujus sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum, nec vigilum ullam mentionem facit; sed ait, cum ipse & Ascyltus & Gyton abire vellent, & per amplissimas, longissimasque porticus, media jam nocte sine lumine errarent ebrii, &c. Haec censor; vel inconsiderate admodum, vel parum bona fide. Aut enim non videt, aut dissimulat, lacunam esse in veteri Petronii fragmento ante illa verba, *neque fax ulla in praesidio erat, quae iter aperiret errantibus.* Quam lacunam non recte expleri iis, quae in calce novi fragmenti habentur, neque seriem fabulae apte continuari ostendat censor, & tunc ipsum non in tota illa dissertatione hallucinatum credemus. Quin etiam censor sua scrinia compilasse impostorem Pseudo-Petronium quiritat, & vocabulum *barbatoria*, quod in cap. 73. legitur, sibi furto ablatum è notis suis in Berengarii Augusti panegyricum vindiciarum jure repetit. *In meis* (inquit) *in panegyricum notis, quid esset apud Gregorium Turonicum Episcopum, barbatorias celebrare, & quid barbatoria significaret, fuse docui. Placuit observatio mea impostori*, &c. & mox; *sed tamen mos hic quidem aetate Petronii multo vetustior: nomen autem barbatoria, ejusdem aetate (ni fallor) recentius.* Bene est quod addit (ni fallor) & hac praefatione judicii periculum declinat. Cur ergo cum fieri possit, ut in eo ipse fallatur, ac sese de eo incertum esse fateatur, quo tempore id nomen usurpari coeptum sit, tam asseveranter postea pronuntiat, hanc vocem è suis notis acceptam? Neque enim quicquam affert ad id probandum, sed sententiam suam sine ratione Pythagorico more velut edictum proponit: At nos ratione & conjecturis ducti probabilius censemus, cum res sit, ut fatetur, aetate Petronii vetustior, & vocabulum, quo ea res designatur, Petronii aevo antiquius credi oportere: tametsi in aliis veterum monumentis, quae nobis ex tantis literarum cladibus paucissima supersunt, non reperiatur. Idem statuendum de libera coena, cujus & initio fragmenti mentio habetur, ita fuisse ab antiquis nominatam, non, ut iste nugatur, impostoris fraude ex fratris sui observationibus notatam.

Hactenus videri possim duorum censorum tela & machinas non segni manu repercussisse. Restat ut eosdem nunc de veteris fragmenti vero auctore inter se digladiantes spectemus. Germanus Criticus ex vulgata opinione Petronium Neronis familiarem, cujus Tacitus meminit, Satyrici auctorem defendit, ut supra vidimus. Hic ad alium Petronium refert. In quo duo agit; primum ostendit nihil illud Satyricon ad Neronis noctes spectare; deinde ab alio Petronio Massiliensi scriptum esse. De primo, cum mihi admodum verisimile videatur, non est opus lectorem morari. De altero autem rationes ejus & conjecturas expendere, non ab re erit. Ita igitur statuit praeter Petronium à Tacito memoratum, alium fuisse Neronis aevo multo recentiorem, natione Gallum, qui in provincia Viennensi, finibusque Massiliensium Graecorum vixerit. Id autem Sidonii Apollinaris testimonio probat, cujus versus hosce adducit ex carmine, quod Narbo inscribitur:

Et te Massiliensium per bortos
Socri stipitis arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

Primum audaciam censoris & facinus παγκατακινδυνευμένον lector observet. Cum in omnibus Sidonii codicibus *sacri stipitis* scriptum extet, audet pro *sacri*, *Grai*, pro *stipitis*, *cespitis* legere. Tum nobis testem fratrem adducit, qui non dubitet in vetustis ejus scriptoris libris scriptum fuisse *Grai cespitis*, quod quidam non intelligentes in *sacri stipitis*, perperam mutarint. Quasi vero *Grai* pro *Graeci* epithetum sit ejusmodi, ut alicui in eo aqua haerere potuerit. Hanc autem conjecturam censor in hunc modum confirmat. *Si* (inquit) *sacri stipitis nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, Priapi colonum Arbitrum vocaturus non fuit, sed cultorem.* Ita quidem si auctor ille Latini sermonis puritatem in poëmatis coluisset, quam ne in soluta quidem oratione assequi potuit. Quis enim Sidonium parum tersa ac limata dicendi ratione usum ignorat? Instat: *Etiamsi gratis concessero colonum Priapi pro cultore Latine dici posse, tamen nec vel tum suus tribus hisce versiculis sensus constabit; fatendumque erit Sidonium bis duobus in versibus continuis Priapi sine causa meminisse. Te, Arbiter, per bortos Massiliensium sacri stipitis, seu Priapi lignei, cultorem Priapo Hellespontiaco parem.* Esto: quid in eo incommodi aut flagitii? Hoc, inquit, nihil frigidius atque ineptius videtur. Ita credo videri censori isti; at iis, qui aures poëticas habent, ea repetitio non friget. Quin si bis eandem vocem Priapi in duobus illis versibus iterasset poëta, non parum gratiae addidisset; sed non est omnium de poëmatis judicium ferre. Tamen ex hac tam audaci Sidonii interpolatione, & tam frivola disputatione audet pronuntiare, Arbitrum natione Gallum a Sidonio agnosci: tum & Petronium Epicureum fuisse exinde colligit.

ligit. De hinc Pithoeum miratur, quod iis versibus non tam Arbitri patriam, quam mores, designari ob Massiliensium mores Plautino proverbio, & Athenaei historia notatos, existimaverit. *Quasi* (inquit) *horti Massiliensium, mores eorum corruptos potius, quam Petronii domicilium apud Sidonium indicare debeant.* At Pithoeus, si viveret, non parum tam importunam censoris istius interpretationem miraretur, quae & verbis auctoris vim facit, & a mente ejus alienissima est. Nam si Petronium Arbitrum Massiliensem, & Antoninorum aevo supparem Sidonius putasset, non eum inter veteres scriptores, qui priorum Caesarum temporibus floruerunt, proximumque Cornelio Tacito in illo ipso poëmate posuisset. Sed reliqua hominis confidentissimi argumenta spectemus. *Ipse Arbiter moris cujusdam Massiliensium mentionem fecit, tamquam sibi notissimorum.* At pudet me respondere tali argumento. Adeone iste censor lectores indoctos, immo sensus communis expertes putavit, ut eos tam frivolo & nugaci verborum strepitu permoveri posse crederet? Quid enim ista collectione levius, quid futilius? Isto enim modo probari posset Platonem fuisse natione Persam, qui de Persidis regum educatione & magnitudine, tam multa exquisitissime in Alcibiade I. disputat: aut Scytham Hippocratem ob ea, quae de Scythicae gentis & Amazonum moribus Nomadumque institutis in lib. de aëre, locis, aquis tradit: qui & in lib. IV. de morbis modum casei conficiendi apud Scythas tam dilucide explanat. Item Maro fiet Moschus aut Sarmata, aut Dacus, eorum argumento, quae in 3. Georgic. prodit de frigoris inclementia in regionibus septentrioni subjectis, ac populorum qui ibi degunt, victu tam graphice descripto. Similiter Galenum Teutonem dicemus aut Gallum, qui tot locis Gallorum candoris & flavorum capillorum mentionem facit. Sed & Celsum indidem natum: Quidni? qui eorum quae in Gallia fierent, meminerit, lib. VII. cap. 7. *Nihil est* (inquit) *melius, quam quod in Gallia quoque comata fit, ubi venas in temporibus, & in superiore capitis parte legunt.* Sexcenta ejusmodi loca ex variis auctoribus proferre possum, quibus istius rationis imbecillitas amplius demonstretur. Non minus temere, ne quid gravius dicam, ex Graecis vocabulis quae in illo Satyrico passim occurrunt, Petronium ortu Gallum fuisse colligit, domicilio tamen semigraeculum. Nam & Lucilius & Varro & Plinius, & Columella, & Suetonius hac ratione semigraeculi & Massilienses habendi essent, in quorum scriptis tot Graeca vocabula observantur. Nolo hic eorum vocabulorum catalogum instituere. Sufficit hujus lectores admonuisse. Quis enim nescit Lucilium in Satyris tantum Graecarum vocum admiscuisse, ut eo nomine reprehendi ab Horatio meruerit. Similiter Varro frequenter in libris graecissat, praesertim in satyris, nempe quibus & titulos Graecos praefixit, in Margopoli περὶ ἀρχῆς. Cosmotoryne περὶ φθορᾶς κόσμου. Triodite tripylio περὶ ἀρετῆς. Est modus matulae περὶ μέθης ὅσον λύρας γεγονὼς ... Vinalibus περὶ ἀφροδισίων. ταφὴ Μενίππου, & sic de aliis. Ex quibus satyris sunt illa: *di enos lemmatos logos Antipatri stoici filius rutro caput displanat.* Et *metamelos inconstantiae filius me reprehendit.* Idem vitae exodium Graece pro exitu in iisdem satyris dixit; in libris de re rust. ornithonas, pelagios greges piscium, & alia ejusmodi ἔτι πλείους. qualia & apud Columellam & Plinium & Suetonium crebra reperiet diligens lector.

Id quoque pari levitate adjungit: *non demum miror ab Arbitro transitum Alpium maritimarum Alpibus Grajis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monaeci exacte describi.* Ceu vero non Claudianus patria Alexandrinus, multis versibus Alpes Rhetias lib. de Bello Gildonico, & Silius Italicus origine quidem Hispanus, sed patria Italus Alpes Grāias item studiose descripserint. Cujus porro vanitatis est putare, quidquam ad rem pertinere, quod Petronius Gallorum non semel meminerit. Ut cum ait, *increta facies, ut suos Gallia cives putet. Ego autem frigidior hyeme Gallica factus:* atque ex his locis colligere Arbitrum hiemes & frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse? Sed me talium nugarum pudet, pigetque: ad alia transeamus.

Stilus (inquit) *Petronii non Romanum seu Romae natum, sed plane Gallum & transalpinum hominem sapit. Quivis linguae Latinae peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscit.* Igitur censoris judicio cujuscunque scriptoris oratio quodam cothurno assurgit, is Gallus censendus. Quid igitur Senecae faciemus? Quid Fabio; quid duobus Pliniis & Solino, quorum non minus floridus & grandis stilus? Non videt autem rebus debere esse aptum dicendi genus. Imprimis vero ludicra scriptio ejusmodi stilum postulat, qui inter astrictam & solutam orationem quasi medius decurrat; quique numeris licet absolutus, tamen licentiore & poëtico cultu hilaritatem quandam & lasciviam prae se ferat. Ita magnus Criticorum dictator Lipsius stilo scifcit lib. II. Elect. cap. 21. ubi Apuleji stilo patrocinatur: *Jam* (inquit) *argumentum miscellum est & satyricum, quod amat hunc cultum quaesitum, pinguem & squallenti quodam auro. Varronis fragmenta è Satyris vident? Etiam exa-*

mi-

minent. Reperient ea haud longe esse a Milesiis istis Punicis, & inculti cultus stilo. Quo viri magni judicio etiam illa repercutiuntur, quae mox de nonnullis phrasibus Petronio propriis, ac minus, ut quidem autumat, Latinis idem censor disputat. Addit stilum Petronii Antoninorum sapere tempora potius quam Domitii Neronis, cujus principatus similes Arbitri scriptores non habuit. Sumit pro manifesto quod in controversia versatur, nempe non fuisse Neronis principatu scriptorem ullum, qualis Petronius.

Nam nos Petronium ipsum tunc extitisse contendimus. Sed & Senecam eodem genere lusisse in Apocolocynthosi quis non videt? Hoc quippe scriptum nihil aliud quam Satyra Menippea in Claudium, quemadmodum illud Petronii in Neronem: nec dubitandum, quin illis temporibus alii ejusmodi ingeniorum lusus extiterint, qui ad nos non pervenerunt. At, inquit, Macrobius in somnum Scipionis Arbitrum Apulejo non conjungit modo, sed velut aequalem aut etiam vetustiorem praeponit, prioremque appellat his verbis: *auditum mulcent argumenta fictis casibus amatorum referta: in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apulejum nonnumquam lusisse, miramur.* bonum factum: hoc scilicet restabat, ut se suo ipse gladio Ajax iste jugularet, quod nunc facit. Nam si eo loco, ut disertim fatetur, Macrobius Arbitrum Apulejo ut vetustiorem praeponit, prioremque citat, quomodo hoc ipso loco probari potest Petronium aequalem fuisse Apulejo, & imperante Marco Aurelio Antonio vixisse? Quis non miretur hominis inconsiderantiam, qui ea ex auctoribus adducat, quae ipsius sententiae tam manifesto adversentur?

Jam illud quemadmodum probet, Petronii scilicet sermonem non ubique esse purum, sed quandoque inelegantem & incultum, consideremus. Multa quidem in Arbitri oratione culpat, criticisque unguibus conscribillat ut parum nitida & pura. Sed cur ea culpet, non dicit, solum se illa non meminisse apud veteres scriptores legere: ceu res Latina ejus memoria pendeat: ita si qua vox ipsum fugerit, continuo civitate Romana ejicietur & capite minuetur. At nos cucurbitae caput non habemus, ut praesentibus libris, quorum fides vacillat, in cujusquam memoriam, quantumvis bonam & felicem, quam in solida illa antiquitatis monumenta, incumbere malimus. Nam quam saepe haec censorem frustra habeat, jam faxo, ut omnes atque ipsemet fateatur. Haec igitur ut parum Latina ex Petronio affert, *Sed de remedio non tam valde laboro*: item, *Giton semel ictus tam valde exclamavit. Tam valde*, inquit, pro tam, aut adeo, non memini apud veteres scriptores legere: quod nos vulgo dicimus *si fort.* At nihilo secius Cicero in epistola ad Atticum 8. lib. VII. ita loquitur: *Quod opus est de Dionysio tam valde affirmare*; in libris de Divinatione, *nihil est tam vulgare quam nihil sapere*: & *tam vehementer* lib. de Orat. Haec quoque censor Latina non putat: *Neque enim tam magnum facinus admisimus, & tam grande munus, pro tantum facinus, tantum munus.* Quia videlicet non meminit hujus apud Terent. in Adelp.

--- --- an sedere oportuit
Domi virginem tam grandem, &c.

Sed & Apulejus eandem locutionem usurpat; magnus antiquarius, atque, ut Sanctius in Minerva censet, purissimus Latinae linguae scriptor. Non temere enim quidquam vocabuli aut locutionis usurpat, quod non apud antiquos legerit, ut de eo Scaliger scriptum reliquit. Unde à Prisciano & aliis Grammaticis saepe laudatur. Is igitur IV. Metam. sic loquitur: *nec nostris tam magnis, tamque periculosis laboribus solatium de tam fera refectione tribues.* Pergit censor: *minus grandi vexatam injuria* dici non oportuit, sed minore affectam injuria. Si censorem audimus, neque *minus multa pignora* dicere licebit, qua tamen loquendi forma utitur Cicero II. de Oratore. Rursus *quam magnum flagitium* dici non oportebat, sed quantum flagitium. Atqui inter sententias Senecae & Pub. Syri à Grutero collectas, haec extat.

Quam magnum est non laudari & esse laudandum. Jam illud Petronii (inquit censor) *bene surrexi mane* pro *summo mane* aut *prima luce surrexi*, *nostrum hodieque est: bien matin.* Ita satis vehemens ratio est censori, cur aliqua phrasis minus Latina censeatur, si similis ei in Franco-Celtarum lingua respondeat. At quam sit ineruditum, quam inscitum, id argumentandi genus, abunde citato opere demonstravit Henricus Stephanus, quem lector consulat. Nunc confutando huic censoris judicio mihi sufficiet Ciceronis auctoritas, qui in IV. Epist. ad Attic. sic scribit: *Ante diem quartum Calendas Maji, iens in Pompejanum, bene mane surrexi.* Eadem locutione utitur in libro de Oratore: *Cum ei qui rogasset, num tibi molestus futurus esset, si ad te bene mane venisset.* Sunt & alia, quae ut parum Latina expungit eodem judicio, quod scilicet Galli similem loquendi modum tenent. *Jam plena nox erat. Repositum in pristinum decorem puerum gaudebam.* Quia Galli dicunt, *en plein jour*, *en pleine nuit*: *remis en son premier eclat.* Quod postremum quam ab illo poëtae discrepat,

---- Sic nos in sceptra reponis.

aut ab eo quo, utitur Fabius, *in gradum reponere*, hoc est in dignitatem? In his autem quae sequuntur, censoris vel inscitia, vel oblivio apparet manifeste; *Satis pro valde* (inquit) *recentiorum*

tiorum Nerone scriptorum est. Ergo recentior Nerone Terentius, cujus in Phorm. haec sunt,

---- *satin' superbe illudit is me?*

Recentior Cato, qui teste Charisio lib. II. *satis* pro intente usurpat: cujus & verba haec citat: *jam apud vallum nostri satis agebant.* Etiam verbum *exsonare*, Neronis aetate inusitatum decernit. Mira confidentia vel potius temeritas: scilicet omnium, quicunque Neronis temporibus viguere, scriptorum phrases & vocabula, in numerato habet censor, ut, quae tunc in usu nec ne, verba & locutiones fuerint, pronunciare possit; qui ne illa quidem vulgata & trita in Terentii comoediis & Ciceronis epistolis tenet! Qui enim *exsonare* magis inusitatum, quam *exclarare*, pro illustrare, quod Vitruvius Nerone etiam antiquior usurpat? Dehinc librariorum & amanuensium erratis Petronium oppugnat. *Ideo vetui in hoc diversorio quemquam admitti*, pro *diversorium. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusque in cervicalia minutissima.* Dicendum (inquit) fuit *in cervicalibus*, &c. Neque videt extritam syllabam, *in* pro *inter*. *Quales esse solent quae incumbunt ova*, pro incubant, atqui ita pridem docti emendarunt. *Ficedulam inveni piperato vitello piperatam*, pro circumdatam. At in novo fragmento ita legitur. Negat & *discolorius* usurpatum veteribus scriptoribus Latinis. Si quidem eum omnes veterum libros legisse constet, credemus. Alias non. Eadem conditione assentiemur de aliis, quae ibidem pro inusitatis affert, *absentivus* pro absens, *domefacere*, *scabitudo.* Dixit Petronius; *Gubernator qui pervigil nocte siderum quoque motus custodit.* Quis putasset in his esse locum reprehensioni? Atqui censor hic invenit, quod obelo confodiat: *Siderum* (inquit) *motus vel sidera custodire*, *pro servare aut observare*, *improprium est*: Igitur Cicero improprie locutus, qui actione I. in Catil. dixit: *Multorum te oculi speculabuntur, atque custodient.* Et Juvenalis, qui custodem pro observatore posuit Satyr. V.

---- *tibi non committitur aurum,*
Vel, si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas, unguesque observet acutos.

Ecce custodem vocat eum, qui appositus ut observet. Praeterea *lapidare* pro *lapidibus tegere*, sicut humare est humo operire, id quoque reprehendit: sane minus id verbum eo sensu usitatum: *saepius enim significat lapidibus petere.* Sed ab trito calle & vulgi semita discedere magnos auctores, quae invidia est, praesertim ubi analogia tam palam invitat, ut hoc loco? *Coaequale* (inquit censor) *natalium suorum sinciput*, pro *aequale*, *nusquam apud veteres alios scriptores Latinos reperire memini.* Ita saepe nobis memoriam suam oppignerat. At satis jam ex multis perspectum habemus, quam malum haec ei nomen sit, quae toties ipsum frustra habeat. Et nunc frustra habitum ostendo ex Columella, qui ea voce utitur lib. VIII. cap. 14. ubi de anseribus educandis: *milium quoque aut etiam triticum mistum cum aqua, recte praebetur, atque ubi se paulum confirmavit* (anser) *in gregem coaequalium compellitur.* Leges etiam Grammaticae violatas conqueritur: *Ephebus* (inquit) *plenae maturitatis, & annis ad patiendum gestientibus*, vocatur à Petronio casum mutante contra regulas Grammaticae. *Debuit enim dici*, *Ephebus plena maturitate & annis*, &c. Primum paucis de illa censoris religione. quis nobis eas regulas posuit? qua auctoritate? Unde illa religio animis incessit? An non ex veterum scriptorum observata dicendi ratione? Igitur ab ipsis auctoribus, quorum scripta leguntur, regulae vim omnem atque auctoritatem mutuentur, necesse est; Quae autem regula est, cui non aliqua exceptio opponi possit? Quid ita? quia auctores non eundem loquendi modum, ac disciplinam sequuntur, sed & alia aliis magis forma placet. Ut sunt varia hominum ingenia & mores. Hinc illa à magistris Graecis notata ἀνακόλουθα, & σολοικοφανῆ in Thucydide, & aliis magnis auctoribus; atque ab aliis in ipso M. Tullio in Grammaticae regulas illas vulgares manifeste peccantia, quae nemo nisi ineptus carpere ausit. Horum exemplo citata Petronii locutio defendi possit, sed nihil opus est. Non enim ibi casus sine ratione mutatur, ut censor putat; neque varii illi casus ab eadem voce *ephebus* reguntur; sed *ephebus plenae maturitatis*, possessive dicitur. In sequentibus autem verbis est ellipsis, *annis ad pat. gest.* pro in annis, sicut apud Plinium lib. VII. cap. II. *Julium viatorem è Vocontiorum gente foederata, in pupillaribus annis*, &c. Item Petronium arguit quod acum comatoriam, dixerit acum crinalem, ne servata quidem analogia. Nam, inquit, à coma non fit *comatorius.* Sed bene est, quod ipse mendum subesse in eo vocabulo suspicatur. *Fortasse*: inquit, *legendum est*, *comotriae*, *hoc est ornatricis.* Quae tamen emendatio parum commoda. Nam minori interpolatione licet, *acu comptoria*, *a* in *p*. Quae haud dubie vera lectio est. Haec quoque castigat, *soli militares*, *soli fortissimi habentur. Militaris*, inquit, *pro militaribus honoribus digno*, *recens est haud dubio*, *nec saeculi Neroniani.* at quid opus est interpretatione? Ego verbum *militares*, non alio sensu hic positum arbitror, quam apud Horatium I. Carm.

Cur neque militaris
Inter aequales equitet?

Denique Petronium, *Ditis pater* pro Dis, *Quirites* in numero singulari, pro *Quiris*, usurpare notat.

tat. Sed haec inter ejus archaismos ponenda esse nemo non videt. Petronium vero exoletis nonnunquam uti vocibus, satis supra demonstratum arbitror.

Habes, CARISSIME MOCAENICE, expectatam omnibus Petroniani fragmenti assertionem ac vindicias, contra temerarios Criticos, vel potius calumniatores. Consequens esset, ut quoniam sat strenue, ni fallor, eorum stolidum impetum repressimus, inscitiam, ac temeritatem reprehendendi, patefecimus; ut deinceps, elegantiam, urbanitatem, lepores & veneres, quae in hoc passim fragmento elucent, oculis omnium subjiceremus, ut magis constaret non esse Petronii genio indignum id scriptum: sed ea res mihi manifestior videtur, quam ut explanatione egeat apud eos, qui acetum in pectore habent, & judicii acumine pollent. Quin veluti detersis nubibus, ipsa per se lux solis in omnium oculos incurrit; futurum existimo, ut discussa ineptarum dubitationum caligine, fragmenti hujus pulcritudo perspicua per se omnibus reddatur.

APOLOGIA
AD PATRES CONSCRIPTOS
REIP. LITTERARIAE
MARINI STATILII
TRAGURIENSIS.

CUm multa mihi in vita P. C. inter varios, ut res humanae se habent, adversae fortunae casus, prospere & feliciter evenere, tum haud scio, an quidquam laetius, optatius, & unde liquidiore meus animus voluptate perfunderetur, aut acciderit unquam, aut accidere possit, quam quod hodie in augustissimum conspectum vestrum prodire, atque in tam nobili frequentia de mea mediocritate, deque rei vestrae publicae non mediocri negotio, verba facere coactus sum: quod certe si mea sponte fecissem, non sine gravi temeritatis, & arrogantiae, nota facere potuissem. Nam cum praeteritis hisce annis, novum Satyrarum T. Petronii Arbitri fragmentum de coena Trimalchionis, opera typographi Patavini in publicum prodiisset, delatumque esset Parisios; Joh. Christophorus Vagenseilius, insignis levitatis & confidentiae adolescens, recens illuc advectus, quod plausu doctorum virorum, quos sibi colendos homo peregrinus desumpserat, plus nimio delectaretur, talemque se re ipsa esse crederet, qualis ab amicorum urbanitate, & blanditiis audiebat: cepit consilium plenum vanitatis, atque aetati suae, quam collectae recens prosperae opinioni, convenientius, insectandi hujus operis, & pro falso & adulterino insimulandi. Cum autem praecipuam in hac editione mei mentionem fieri animadverteret, & scriptum ipsum à mea potissimum bibliotheca prolatum audiret; me unum, antequam sciret, ater, an albus homo essem, dic ad vos dicta nominatim in judicium vocavit; imo quasi vestris jam sententiis condemnatum, & legis Corneliae, quae de falsis est, constrictum, & irretitum poenis, non tam ad causam dicendam, quam ad crimen jam deprehensum ultro confitendum, justamque ea de causa animadversionem à vestra lenitate, & misericordia deprecandam, hortatus est. Satis autem prolixam ad hoc suum dictum probandum disputationem contexuit, quam his potissimum verbis conclusit: „*Si possem, in aurem Statilei insu-„surrarem, videri mihi totum Arbitri fragmentum „ex sese finxisse tanquam araneum, & bene factu-„rum, si grave crimen, quo se commaculavit, „apud reipl. litterariae patres conscriptos deprecare-„tur.* Adscivit sibi tam praeclarae actionis socium Adrianum Valesium, virum alioquin doctum, & gravem, & quem hoc suo tam foedo luto inficeret, prorsus indignum, qui altera disputatione hoc idem argumentum, sed aliquando modestius, & verecundius, executus est. His ego geminis contra me actionibus, sine mora censui respondendum, eoque misi statim ad summum virum M. Mocaenicum, accuratam hac de re dissertationem, quam etiam typis editam esse audio, atque in ea, quantum ingenio, & industria conniti potui, cum utriusque disputationis argumentis pugnavi: solam autem exequi, tunc visum est partem controversiae, quae juris quodammodo esse videbatur, iis dumtaxat argumentis, & rationibus adhibitis, quae ad asserendam ejus germanitatem ex ipsius verbis ac sententiis duci poterant; cum fretus abundantia, ut ita dicam, mearum virium, experiri constituissem, ecquid ea sola ad causam obtinendam satis essent, omissis adjumentis, quae codex ipse autographus in medium prolatus afferre posset. Nunc vero repudiato, ut audietis, hoc consilio, & accedente ex codicis inspectione magna copia alterius partis controversiae exercendae, quae magis facti est, rursus ad hanc causam integram, non jam privatim, & cum amicis, sed in judicio disceptandam, me confero, vosque oro, & obtestor P. C. ut, si, quae dicturus hodie sum, probavero, non solum de mea ipsius, sed etiam de hujus scripti innocentia, & meorum accusatorum vanitate, sine dubitatione pronuncietis. Interim dum mei facti in hoc toto negotio versati rationem vobis expono, ut jam

jam facere incepistis, quaeso diligter attendite:

LOnge mihi alia mens est, P. C. cum de proferendis in publicum ingenii mei monumentis delibero, quam accusatori meo fuit, cum criminibus prius apud vos pronunciatis, quam apud se cogitatis, in famam nomenque meum grassatus est. Adeo enim tanta in re nihil inexplorato, nihilque temere mihi suscipiendum existimo, ut gratiam celeritatis, quam illum secutum video, rem pueris modo, ad indolem ingenii probandam in ludo certantibus, utcumque laudabilem, caeterum, ubi quid serio scribendum est, inanem, & futilem, atque ad abolendam ab ineptorum scriptorum fama stultitiae notam infirmam esse statuam. Quanquam enim de fragmento Petroniano, & mea sponte optime sentiebam, & viros doctissimos hujus mei judicii auctores, & suffragatores habebam; ejus tamen vulgandi consilium, & meis animadversionibus illustrandi, non modo ultra praescriptos a prudentissimo Poëtarum novem annos, apud me pressi, sed tantum non prorsus abjeci: veritus quippe sum, id quod evenit, ne quis litterator insulsus, & hujus similis, existeret, qui mei facti reprehensione ad captandam eruditionis gloriam abuteretur. Multo namque satius duco, ignotum me esse, quam per opprobria, & maledicta, etiam falso jactata, inseri famae, & eruditorum sermonibus celebrari; quippe qui satis intelligam, etiam vitae per silentium actae, & procul à magnarum curarum turbis habitae, suam inesse dignitatem, nec illum male vixisse judicari, qui natus juxta moriensque fefellit. Hujus autem mei propositi, & quam in eo constantem, obfirmatumque me praebuerim, testes sunt optimi, & gravissimi viri, qui codicem, quo fragmentum hujusmodi continebatur, vetustum illum quidem, & Catulli, Tibullique, ac Propertii exemplaribus nobilem, auferre à me, & in vulgus dare quotidiano multorum annorum convitio frustra conati sunt: testis vir sapientissimus Venetus ad Pont. Max. legatus, cujus auctoritas apud me omnium gravissima, non tamen ultra valuit, quam ut hujus scripturae capita hactenus majore ex parte inedita describi curaret, & me invito, & reclamante typis excudi permitteret: testis omnis antiquitatis consultissimus Octavius Ferrarius, merito ab adversario meo laudatus, in cujus amantissimo sinu expostulationes hac de re meas, cum liber à Frambotto typographo edebatur, multa cum molestiae significatione deponebam. Causae autem erant hujus molestiae, non solum vetus meum de hac editione omittenda consilium, sed plurima, eaque foedissima ipsius editionis vitia, quibus mederi, ne auctor facti à me improbati ulla ex parte viderer, omnino non sustinebam. Siquidem in ipsa praefatione nonnulla cum de fragmento, tum de me ipso aliter ac res habet affirmabantur; neque enim Horatii ulla carmina in codice hoc leguntur, sed poëtarum, quos dixi; nec mihi in mentem unquam venit testem citare in hac causa Joannem Rhodium; propterea quod neque Rhodius unquam codicem hunc oculis usurpavit, & hominis mortui testimonium quanto locupletius, tanto suspectius, futurum erat. Nam quid ego de ipso fragmenti contextu dicam, imperite, atque oscitanter exscripto, & à fide sui exemplaris multis in partibus abhorrente. offensus scilicet ejus editionis curator, quicunque ille fuit, multitudine mendorum ac foeditate, & vocabulorum, quae in illo passim occurrunt, insolentia, correctionem adornavit, ut sibi videbatur intimae cujusdam eruditionis, re vero ineptam & absurdam: nihil enim tam operae pretium fuerat, quam ut scriptio illa subjiceretur oculis eruditorum, sicut erat, inculta, & rudis, quo decoris ingeniis materiam exercendae industriae, in locis corruptis restituendis, integram praeberet, ac ipsa sui deformitate crimen à se removeret suppositionis, & imposturae, cujus cogitatio, ut mox audietis, à sui saeculi genio, & studiorum ejus temporis ratione magnopere abhorrebat. Quod certe si fecisset, nec potius primas fragmenti paginas ex libris pridem editis, caetera vero ex ingenio emendasset, hoc saltem habuisset minus loci adversarii iniquitas ad me criminandum, quasi quae de meo finxissem, de industria corrupta, quae vero ex aliis descripsissem emendata, ut acceperam, protulissem, eoque duplicem hujus scripti auctorem deprehendendum praebuissem. quae alioquin ratio quam sit a proposito impostoris aliena, quam rursus ad sinceri correctoris rationes accommodata, nemo non videt; cum illi, vel universa scriptione, eodem luto foedata, vel undequaque ejusdem limae beneficio castigata opus esset; hujus vero industriae qualemcumque conatum ipsa operis varietas commendaret. Quid multa? non solum ego editionis auctor non sum, sed nec alius quisquam, cui ego saltem de nomine notus essem, cum in illa pro Statilio, vetere scilicet meae familiae vocabulo, Statileus appeller.

Habetis P. C. rem gestam, quantum ad me attinet, in causa fragmenti Petroniani, cujus conficti, & suppositi reus apud vos factus sum. Sed maculam tam deformem, satis superque, opinor, à vita & factis meis detergunt, quae à me, ut dixi, privatim ad optimum Mocenicum hac de re scripta sunt; multo vero prolixius hoc ipsum praestitit, & omnem penitus adversariorum calumniam nudavit, & refutavit, res ipsa, post codicem hunc Romam transmissum,

& doctorum hominum oculis subjectum, ejusque scripturae non ambiguam antiquitatem ad ccc. annos omnium judicio porrectam: spatio, ut videtis, integri saeculi, quam quod Patavinus typographus profiteri ausus est, ampliorem. Expugnari namque tandem aliquando passus sum constantiam meam, non tam auctoritate summi viri Antonii Priuli, Dalmatiae praefecti, cui librum in Urbem mittendum tradidi, quam adversarii convitiis, & maledictis, quorum vanitatem revinci, ac pateficri, non mea solum, sed rei litterariae universae intererat, ne monumentum, elegantissimi scriptoris, cui tot saeculorum, ut ita dicam, ingluvies, in veteres libros foede bacchata, pepercisset, levissimi hominis livore, ac malevolentia oppressum, atque enecatum interiret. Quid enim jam est, quod hoc prolato codice ad tuam, Vagenfeili, tuendam sententiam afferre audes? An verum illum, an vetustum negabis? sed habes adversarios huic tantae pertinaciae viros doctissimos, & in omnis antiquitatis cognitione apprime versatos, quorum magna est in Urbe copia, nec modo Italos, verum etiam omnium transalpinarum, transmarinarumque gentium, & praecipue curiosae hujusmodi elegentiarum Gallicae nationis, qui codicem in loco celebri ad hoc ipsum propositum inspexere, qui singulas ejus paginas, singulas lineas per otium contemplati sunt, qui in chartas, qui in litteras, diligentissime inquisivere, & quo saeculo editus, qua manu exaratus sit, integris a studio partium animis arbitrati sunt, quorum ego testimonium praesens, & ut sic dixerim, oculatum non vereor, ne quisquam sanus non anteponat tuis inanissimis suspicionibus, & conjecturis.

Jam vero constituta hac tanta codicis antiquitate, quae jam reliqua potest esse in hoc negotio fraudis, & imposturae suspicio? Quem, oro, tanti criminis reum facis, cui dicam dicis, cujus nomen defers? Illius opinor, qui librum descripsit aut describendum curavit. At hic ne facti quidem ipsius utcunque admissi, cui fraudem inesse contendis, auctor est. Siquidem novissimam hanc fragmenti partem, quantum in illo est, abjudicat à Petronio, tantum abest ut falso illi tribuat. Inspice, si placet, ejus exemplum, non quale à Patavinae editionis curatore prolatum est, corruptum & mutilum, sed quale nunc demum prodit sincerum, & integrum. Occurret in fronte titulus operis parti fragmentorum jam vulgatae praefixus; conceptus his verbis, & rubris litteris exaratus;

Petronii Arbitri Satyri fragmenta ex libro decimoquinto & decimosexto.

Occurrent summae paginae hanc partem continentes hoc eodem titulo, & colore notatae, quas ubi omnes evolveris, & congruentes cum omnibus manuscriptis, & impressis exemplaribus inveneris, offendes ad calcem solemnem illam veterum manuscriptorum codicum clausulam:

Petronii Arbitri Satyri fragmenta expliciunt ex libro xv. *&* xvi.

Hactenus, ut vides, ille; nec ultra quicquam Petronio tribuit. quae si germana, & legitima non sunt, planum licet illum, & impostorem, & si quae foediora in buccam veniunt, vocabulis appella. Sequitur exemplum hujus novi fragmenti, cujus scripturam nullo titulo insignitam reperies. Nihil in fronte, nihil ad calcem, nihil in summis aut infimis chartis adnotatum est, ex quo possit elici mens scriptoris, quid de illius sentiat auctore; quae quidem res inscitiam fortasse hominis, atque stuporem non fraudem ullam coarguit, ut qui ex materia, ex genere dictionis, ex personis, quae loquentes inducuntur, conjecturam facere de autore nequiverit. Ego vero idipsum candori ejus acceptum fero, & ingenuae cuidam animi simplicitati, quod forte fidei suae minime esse putaverit, ut de suo quidquam adscriberet, cum aliena describebat; quia forte vetustiore aliquo exemplo pariter acephalo, & anonymo, usus est. Quod sine dubio immunem illum à tuo crimine facit, & plane extra calumniae tuae jactum constituit; quandoquidem infectum prorsus esse vides, quod illum fecisse insimulas: ut, si quempiam lege Cornelia de sicariis interrogares, quis te ferret in accusatione perseverantem, ubi non modo nullam caedem factam doceres, sed ipse, quem interfectum esse contenderes, extemplo vivus ac valens in judicium conspectum se daret. Nec vero haec à me ejus studio, & gratiae causa, dictum puta, quid enim ille in se habet, quod quemquam ad sui amorem aiiiciat? qui vel ex hoc ipso infelici suo labore, se prodit hominem plane rudem, omnisque expertem elegantiae, & prorsus barbarum, & rusticanum; certe nullo modo ad cruditas hujusmodi fraudes concipiendas idoneum; adeo deformibus mendis, tam inepta orthographiae ratione, hoc suum opus inquinavit, ut, cui pro Agamemnone *Agamnenon* est, *cornicipes* pro cornicibus, *causa palectice* pro gausapa lecticae, *ampliteatrum* pro amphitheatro, *volutates* pro voluptatibus: cujus denique errata pene plura, quam verba sunt. neque solum in hoc novo fragmento, sed per omnem vulgati pridem Petronii scripturam, cujus ipso initio turpissime labitur, dum ait: *Cum alio genere furiarum declamatores inquietantur*, & quae sequuntur: quorum verborum sententia frigida, elum bis

bis, & propemodum nulla eſt. Mitto enim peccatum in titulo, dum pro Satyrico Petronii Arbitri, Petronium Arbitrum Satyrum nobis obtrudit. id namque vetuſtioris illius exempli ſcriptoris peccatum eſſe potuit, imo ſaeculi potius: nam & Dantes ille Aligherius illo aevo doctiſſimus judicatus, hac eadem ratione Horatium Flaccum, ſatyrarum ſcriptorem, Horatium Satyrum vocat, & apud ſequioris aevi Graecos D. Gregorins Rom. Pont. ſuorum Dialogorum opere, quo maxime apud illos notus eſt, Gregorii Dialogi vocabulum eſt aſſecutus.

At enim hoc ipſum de induſtria fecit, quo fidem adſtrueret mendacio, quod adornabat. Quia credo alia exempla Petronii, quae doctorum tunc manibus terebantur integra erant, & caſtigata, & criticorum lima perfecta, à quorum adeo nitore diverſum hoc noſtrum, affectata hac ſui deformitate perſuadere potuerit, ut ſincerum & legitimum judicaretur. Ecquid intelligis, cenſor inſulſe, quo in ſaeculo, quibus in moribus, inter quae hominum ſtudia tua verſatur oratio? In haec noſtra demum, & patrum, avorumque noſtrorum tempora aſtutum hujuſmodi conſilium cadere fortaſſe poterat, poſt reverſam ſcilicet litterarum lucem, adeoque minus frequentem in hoc genere peccandi morem; & poſtquam beneficio praeclari typographiae inventi, reſtituta paſſim per viros eruditos ſua veteribus libris integritas ſtatim latiſſime patuit, eaque re conſtitutae ac ſtabilitae videri poterant verae, ac germanae librorum lectiones, ut merito corruptiſſimae quaeque ſcripturae antiquitatem ſapere exiſtimentur, integrae autem, & caſtigatae novitatis ſuſpectae ſint, contra vero aetate deſcripti codicis, cum adhuc ingeniis hominum ſitus ille à diuturna muſarum negligentia contractus haereret, vetera juxta ac nova litterarum monumenta eodem, ut ita dicam, cibo paſta cernimus, eodem affecta morbo, eodem luto foedata, ruſticitatis, atque inelegantiae in verbis, in ſententiis, in omni denique dicendi, & ſcribendi ratione. Mire ingenia illius ſaeculi ab omni genere litterarum, praeter theologiam, *& juriſprudentiam, ac medicinam, abhorrebant, cum caetera omnia doctrinae ſtudia, atque in his ipſis omnem cultum, omnemque ornatum orationis, morbos animi, morumque corruptelam appellarent; ſecumque praeclare agi putarent humanioris doctrinae viri, ſi pro magis, & maleficis, ab hominum coetu non arcerentur: id quod memoriae Silveſtri Secundi Rom. Pont. propemodum uſu venit, cum propterea quod aſtronomiae, & numerorum ſcientiae intelligens eſt habitus, quamquam erat egregie pius, ac ſanctus, ſiniſtris ab imperita poſteritate necromantiae, & impiorum ſacrorum, rumoribus laboravit.

Sed quid ego de incommodis rei litterariae illorum temporum tam multa diſputo? quaſi vero ſit opus argumentis, & conjecturis in re omnium liquidiſſima; quamque non ſolum mente & cogitatione comprehendimus, ſed ipſis oculis ſubjectam, & expoſitam habemus. Adſpicite quaeſo P. C. & contemplamini tabulas, ac ſtatuas illius aetatis artificum, in veterum templorum parietibus adhuc haerentes. Quicquamne vobis in eo genere rudius, aut impolitius poteſt occurrere? ego vero, ſi vel Giottum illum tanto in honore (& quidem merito) à ſuis aequalibus habitum, caſus aliquis in officinam artificum noſtrorum, quamlibet mediocrium, deferret, & ille de pictura differere ac judicare inſtitueret, prope eſt ut exiſtimem auditurum, quod olim ab Apelle Alexander audivit, faceſſeret illinc propere, nec pueris colores miſcentibus riſui eſſe perſeveraret. Hoc eodem ſqualore, eademque rubigne caeteras humaniores doctrinas infectas, ac deformatas, eadem opera vos intueri putate propter arctiſſimum ſocietatis vinculum, quo inter ſe (ſi Platoni credimus) connexae, colligataeque ſunt, ut nunquam ſingulae floruiſſe viſae ſint, quin floruerint univerſae. Unum non inficior, aetas illa tulit Franciſcum Petrarcham ſcriptorem ſua lauro digniſſimum, qui & ipſe, quod Virgilii lectione delectabatur, magus eſt habitus, non vulgi ille quidem, ſed ſummi tunc hominum Innocentii Rom. Pont. judicio. Hic tamen, ut rerum copia valuit, & robore quodam ac pondere ſententiarum, ita ornamentis, quae à dictionis elegantia ſcriptis accedunt, & puro illo, qui poſtea in pretio fuit, Romani ſermonis candore, nec omnino caruit, nec multum aut paſſim abundavit, non ſolum in ſoluta numeris oratione, ſed etiam in verſibus, certe illum negligentiorem hujuſmodi loquendi munditiarum, & hebetioris ad earum guſtum palati fuiſſe, ſcripta ejus, alioquin laudatiſſima, declarant; atque hanc eandem conjecturam de omnibus ejus aequalibus licet facere, ac de genio illius faeculi in univerſum. Verum, ſi non defuit illis temporibus, qui tam eleganter latine ſcribere poſſet, eoque ſcribendi genere tam effuſe delectaretur, quid ita non ſcripſit accepto alio argumento, in cujus tractatione profiteri ſuum nomen potuiſſet, & laboris fructum ferre ſincerum & liquidum, nominis & gloriae non contemnendae? qui enim ſcribere potuit, quo ſtilo pleraque hujus fragmenti ſcripta ſunt, ubi ſeſe ad ſcribendum quacumque de re contuliſſet, facile, & Petrarcham, & alios etiam melioris aevi ſcriptores hac dicendi laude ſuperaſſet. qui ergo factum eſt, ut hoc uno abortu verius, quam foetu, clariſſimi ingenii ſui foecunditatem terminandam judicaverit, aut ſi quid ſcripſit, hoc unum ad nos pervenerit? cum praeſertim haberet

ret liberum decurrendi per omne genus argumenti spatium, nemine illa aetate ad occupandam clarescendi per hujusmodi scripta materiam admodum sollicito. Sed nullus, mihi credite, fuit, neque enim esset, quod tantopere admiraremur, totque in coelum extolleremus laudibus secutos longo post intervallo doctissimos homines, qui excisam in suis sedibus barbarorum crudelitate Graeciam una cum suis artibus in nos invexerunt, apertisque tota Italia bonarum artium veluti fontibus, Petroniano illo litterarum flumine occidentem universum inundavere. Quid enim attinet illos auctores laudare reversae in orbem terrarum humanioris doctrinae, quae jam plusquam integro saeculo illorum exortum praeverterat? Quid Bembus, & Sadoletus, & alii hujus notae summi viri aliud praestitisse visi sunt, quam quod inter principes hujus rationis constituendae fuere? Quid ipse Leo X. Pont.

Dulcia qui profugas revocavit ad otia Musas,

si gratiam ejus facti proavorum aetas jam abstulerat omnem: cujus certe aetatis palato si adeo subtiliter sapiebat Petronius, si ejus tunc scripta, quae exstabant, tam curiose manibus terebantur, si quae non comparebant, tam impotenti desiderio conquirebantur, ut viris doctis in mentem venirent extrema ejus fingendi, & supponendi consilia; id vero non incipientis, & recens adamatae litterarum elegantiae argumentum est, sed jam provectae, & ad fatietatem usque ac fastidium inter eruditos versatae. Ut enim ostrea, & boleti, & jubae mullorum apud rudes voluptatum convivas non magno in pretio sunt, quippe quos haedus, & pullus, & placentae magis delectant: sic elegantiae genere, quo Petronius valet, hominum ingenia inter primos ad eloquentiam impetus non magnopere capiuntur, sed praeclare secum agi putant, si cum Cicerone, & Livio, & Salustio versari cum fructu liceat. Quod autem de hominibus dico, idem de temporibus dictum accipite, quibus sua indoles, sui mores, sua studia sunt.

In his ergo, ac talibus scriptoribus conquirendis, & ab interitu vindicandis satis erat superque tunc occupata doctorum virorum industria, & maxime hujus, quem dixi Francisci Petrarchae, caeterorum omnium, qui in hac parte rei litterariae curandae cum laude versati sunt, primi auctoris, ac ducis. Qui tamen veterum librorum cladi, illa aetate cum maxime glisc enti, nequaquam suo illo intentissimo studio tantum opis afferre potuit, quin pleraque ex fatali illo naufragio erepta, & in sicco jam posita, à refluente rursus veluti aestu illius vorticis absorberentur: quod sibi vir ille summus usu venisse queritur in duobus Ciceronis libris, qui de gloria scripti sunt; quodque etiam Quintiliano aevo Petrarchae incolumi, ut fama est, accidisset, nisi Poggium illum Florentinum ad cujusdam salsamentarii tabernam fors detulisset, à quo est erutus, & centum post annos iterum luci restitutus. Ergo turbo ille, veterum monumentorum devorator, illa temporis procella, qua omnem pene antiquitatem absumptam dolemus, nondum adeo remiserat, ut viris doctis cum illa luctantibus fatis vacaret cogitare de nugis Petronianis, toto animo, totisque ingenii viribus in clariores, quos dixi, scriptores, quasi in majoris precii merces servandas, intentis.

Jam si Petronius illa aetate tanti non fuit, quae satis digna causa esse poterat, ut tam esset diligens in eo supponendo cujusquam industria? neque enim quicquam aliud tuos, quos appellas ineptos sycophantas, ad hujusmodi fraudes impulit, quam auctorum, quos supponebant nobilitas, & crebrae hominum eruditorum de eorum scriptis deperditis querelae. Sic Annium Viterbiensem ad suas ineptias Berosi Chaldaei nomine illustrandas, desperata vetustissimi scriptoris inventio; sic Sigonium ad confingendam Ciceronis de consolatione disputationem, diu frustra desideratus elegantissimus liber adduxit: sic alios multos; quos sigillatim commemorare infiniti operis res esset. Quid autem, si inter eruditos illius temporis nondum plane constabat, quae pars Petronii integra, quae amissa prorsus esset, quem tandem locum habere potuit absurda hujusmodi de eo supponendo cogitatio? hanc certe persuasionem non magnopere certam, & pervulgatam fuisse, argumento est: primo, quod neque de aliis auctoribus exploratum id erat, multo quam Petronius clarioribus, tunc cum maxime de coenobiorum angulis eruebantur, quosque adeo latere potius, quam interiisse viri docti existimabant; deinde, quod fragmentorum illius collectiones, aliae aliis cumulatiores ferebantur, nec dum ullum exstabat typographiae artificium, cujus ope quasi statui posset, quid exstaret ex illo opere, quid interiisset, & minutae hujus naufragii tabulae in conspectum omnium dari, ut sunt illae interruptae sententiae, & clausulae nulli parti caeteri operis cohaerentes:

In hac re qui vincitur vincit.
Non recte facit, qui cito credit.
Nemo coelum putat, nemo jusjurandum servat.
Nemo Jovem pluris facit, sed omnes opertis oculis bona sua computant.

Quod

Quod hodie non est cras erit, sic vita traditur.
Apes ideo pungunt, quia ubicumque dulce est, ibi acidum invenies.
Quod non expectas ex transverso fit, & super nos fortuna negotia curat.
Nemo nostrum non peccat, homines sumus, non Dii.

Et tamen arguere me audes, quod haec ipsa ut aptata suis locis apparerent, verba, & sententias intermedias, & universam rei gestae seriem ex ingenio commentus sim. Quid autem minus probabile, imo quid magis alienum à ratione, quam non modo mihi, qui scripturae ante ccc. annos conflatae non interfui, sed ulli omnino hominum in mentem venisse tam frigida, tam jejuna, tam absurda? praesertim si cogites illa, quae dixi, tempora, quorum ingeniis, & moribus haec atque talia tribuere nihil aliud est, quam

Delphinum sylvis appingere, fluctibus aprum.

Ut non omnem frugem, neque omnem arborem in omni agro reperire possis, sic non omne facinus in omni vita nascitur, summus ille non sentiendi minus, quam dicendi, magister verissime dixit. In magna quadam litterarum, & hominum litteratorum, abundantia, & ex assiduo humanioris doctrinae cultu, atque ut ita dicam attritu, primum satietas oritur, & ex satietate fastidium, inde eorum quae in hoc genere rara, & paratu difficilia sunt intemperans appetitio, ac rerum quae non exstant desiderium: hinc deinde pretium existit hujusmodi fraudum, sine quo friget omnis malitia. Nemo enim gratuito malus est, nec tam infelici conditione virtus agit, ut si par utrinque spes affulgeat, nec dispar ea, quae speres assequendi facultas, non quisquam vir bonus, & innocens, quam pravus, & improbus, esse malit.

Sed ego P. C. vestra in me audiendo patientia nimis abutor intemperanter, & in re minime dubia testes profero non necessarios. Quidquid de caeteris Petroniani operis partibus statuetis, haec sine dubio, quae coenam Trimalchionis exequitur, non multo ante conscriptum hunc codicem incolumis fuit. Adite, quaeso, Joannem Sarisberiensem decimi tertii prope saeculi scriptorem, quem in suo de nugis curialium opere, non minus sermonibus hujus integri convivii, quam epulis, effuse delectatum invenietis, ex eoque & porcum Trojanum, & ductilem ex vitro phialam, tanquam apophoreta quaepiam secum abstulisse, ut his ad illustranda ingenii sui monumenta uteretur. Atqui structuram hujus fragmenti (seu germanum illud, sive suppositìtium dicere placet) multo quam hoc ejus exemplum, vetustiorem esse constat. Clamat hoc mendorum deformitas & multitudo: clamant orthographiae peccata, aliaque scripturae vitia, quae neque a vero auctore profecta sunt; neque impostori homini (si quidem fraus ulla in hoc negotio versata est,) minime rudi aut indocto, conveniunt. Vero autem propius est, librariorum imperitia, dum alia ex aliis transferendo mendose scripta mendosius exscribunt, hac tanta clade codicem affectum esse: quae quidem si meus accusator admittit, & patitur sei cum iniri chronologiae rationem, jam conflatum hoc ab illo crimen incidet in tempus, quo committi omnino non potuit: non enim magis impostura aliqua opus tunc erat ad proferendum hoc Trimalchianae coenae fragmentum, quam sit hoc tempore ad carmina Virgilii, & Tullii orationes, & Livii historiam, propterea quod haec omnia vera, & germana supersunt; quomodo & Petronius hac sui parte, ut videtis, supererat legebaturque, & laudabatur; vel si jam interierat, nondum adeo certa, & explorata ejus amissio esse potuit, nec tam anxia inquisitio, inventio tam desperata, ut extremo huic suppositionis consilio locus ullus esset. Certe hoc ejus operis caput maxime omnium cum temporis injuria pugnasse, ejusque expugnationem, & quasi absumptionem in illo communi veterum litterarum incendio, nullo modo certam tunc exploratamque fuisse, argumento sunt, super disertam ejus in auctore, quem dixi, mentionem, multa hujus coenae veluti frusta, & semesa fercula, per impressos hactenus codices dispersa, & vaga, quae nunc, ut Patavinus typographus verissime praedicat, scripti hujus beneficio suae integritati restituta, & veluti mensae iterum apposita, cernuntur.

Vides, inepte critice, quam in irritum ceciderint insani illi tui conatus. Quid enim nunc illi primae legioni facies, quam mecum prospere pugnasse confidentissime gloriaris? quo te vertes cum caeteris tuis ridiculis copiis, quem locum capies in quo tuto consistere, thraso magnifice, possis? cum omnes conclusas, & circumventas videas, hac una rationum cohorte ab hujus codicis proistione deducta; ut vereri jam subeat, ne consulto, ac de industria librum tantisper occuluisse videar, & quasi in insidiis collocasse, quo incautos, & sibi nimium fidentes, tuique similes, ad ineptias effutiendas, & risum praebendum elicerem: quomodo rideri saepe videmus,

In triviis fixum qui se declinat ad assem.

Quid enim tam ineptum, ac tam ridiculum, quam omnis ille tuorum argumentorum apparatus, praesertim cum recentissimum hunc esse ais inepti homuncionis abortum, propterea quod

quod verum Petronii textum castigatum, restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum criticorum, eosque nominatim commemoras, quos viros, dii boni! Tornaesios, Dousas, Casaubonos, Scaligeros. Cum autem adhuc meliores alias castigationes in hoc scripto agnoscas ad hanc diem inauditas, easque ultro probes, & magni facias, tecumque hac in re sentiat doctissimus Schefferus, & nulla dubitatio reliqua de codicis antiquitate jam sit; alterum fatearis necesse est, aut in machina ordinanda versatam fuisse mentem aliquam inusitatae cujusdam in criticae studio sagacitatis, & tot ac talibus ingeniis praestantiorem; aut verum, & genuinum sui scriptoris foetum hunc esse, certe a probris, & contumeliis, quibus a te passim accipitur, longissime remotum: ac nisi ex livore, & malignitate totus factus es, sine cunctatione fatebere, cum primum novam hanc fragmentorum Petronii editionem aspicies, & lectionum varietatem ad corrigenda vetera hujus auctoris exemplaria per otium considerabis, nimisque praeceps tuum judicium de meo censu hoc uno novo fragmento instructo damnabis.

Quid nunc P. C. pluribus jam attinet immorari in verbis, & formulis, & reliqua scripti hujus dictione, unde suas conjecturas praeclarus antiquitatis magister ad me traducendum deducit; praesertim vero, quod hanc partem meae defensionis executi egregie sunt viri doctissimi populares ejus, qui ingenium industriamque suam tot editis operibus nobilem, in vocibus, quas ille barbaras, monstruosas, & ne humanas quidem appellat, partim corrigendis, & restituendis, partim afferendis, & excusso diligenter Latinae linguae universo penu, suae notioni reddendis feliciffime collocavere. Nec omnino nihil meritus esse hac de re visus est subscriptor ejus Valesius, qui suam *barbatoriae* interpretationem, vocabuli pro barbaro & absurdo repudiati, sic amplectitur, sic tanquam unicam filiam exosculatur, & in sinu habet, ut scriptori ante se 200. annos nato furti literarii litem intendat, quasi quae ab illo didicisset, pro suo venditet: quem etiam profecisse contendit à clarissimo viro, fratre suo, cum epulas illas Trimalchionis *coenam liberam* nominavit. Sed ut jam dixi hanc meae causae partem, satis idoneis defensoribus curandam relinquo. nec vereor P. C. ne illorum adducti auctoritate, sine dubitatione apud vos non statuatis, nihil aliud esse causae, quod conjecturae talium ingeniorum tam belle conveniant cum hoc fragmento, quam ipsam veritatem, quam certe nisi scriptor illius illitteratus, & barbarus secum facientem habuisset, nullis vestigiis ad tam recondita Latinitatis arcana pervenire potuisset.

Nequeo tamen mihi temperare, quin ad ea, quae de loquendi quibusdam formulis petulanter, & absurde jactari video, paucis respondeam, nec iis contentus sim, quae jam de hoc toto genere in meam ad Mocenicum epistolam congessi. Non placent critico illa verba, *unus servus Agamemnonis interpellavit trepidantes*. Credo elegantius futurum fuisse putat, si dixisset, quidam servus Agamemnonis nos interpellavit: At placet Tacito, qui se satis Latine loquutum existimat, cum dixit, *eodem anno, ni mature subventum foret, mancipii unius audacia discordiis, armisque civilibus rempublicam perculisset*. Placet Ciceroni, qui disputatione de Oratore, *Lucinum Crassum unum patrem familias*; in Philippicis, *Marcum Antonium unum gladiatorem nequissimum* appellat, eoque loquendi genere non necessitatis, sed elegantiae, causa multis aliis locis libenter utitur. Etiam Catullo placet, cui novus hic

Suffenus unus caprimulgus, & fossor.

videtur. Denique placet eruditissimo Scheffero, cujus unguis pluris est, quam ipse totus, politamque hanc dictionem, doctam & elegantem vocat. Requirit censor noster puritatem Romani sermonis, cum audit, *tamquam unus ex nobis*, & orationem quasi magis Christianam, quam Latinam, auctorem vero tamquam compilatorem sacri Mosaici scrinii manifestum reprehendit. Haec tamen eadem verba in hanc sententiam, securus ejus supercilii, usurpat Plinius; nec veretur ne se quisquam inelegantem, & barbarum judicet. Audi si molestum non est, quam id ille maxime probat, quod tu improbas: *Unum se ille è nobis, & hoc magis excellit, quod unum e nobis putat.* Minus veretur ne ab illo vapulet Cicero, cum ait: *Ruffio me Diusfidius ita desideratur, ut si esset unus e nobis.* Quod si Plinio, si Ciceroni, licuit uti genere orationis in sacris litteris usitato, sine suspicione furti in illo sacrario facti quid ni liceat Petronio, adversum quem adeo injustum, & rigidum te praebes, ut statui idcirco illi, si Diis placet, controversiam moveas, & ut se ipsum ejuret ac repudiet cogis?

Vide autem, quantum in hoc à te dissentiam; quae tibi validissima argumenta videntur abjudicandi à Petronio hujus fragmenti, in iis ego argumentis vel maxima hujus causae praesidia posita esse censeo. Qua de re antequam dicere incipio, aliam quandam, quae mihi tecum est, controversiam paucis aperiam; nec sane erit quod moleste id feras, quando-

quidem hac eadem in re à me ipso dissentio: adductus scilicet vi veritatis, cujus mihi studium omnibus meis studiis, & rationibus antiquius est. Nam cum hactenus vulgatam de Petronii aetate opinionem, quae illum Neroni aequalem statuit, probare solitus essem, nuper accurata eruditi hominis disputatione coactus sum, ut multo recentiorem hunc scriptorem existimem, & paulo ante Constantini Augusti tempora, certe longe infra Severum collocem. Primo hoc mihi persuadet altissimum de illo silentium in scriptis vetustiorum auctorum, Quintiliani, Suetonii, Plinii, qui ingeniis sui temporis recensendis, & praedicandis, diligentissimi fuere; nisi putas lege majestatis deterritos ob Neronis principis vitia in hisce libris notata: praesertim rara illa Trajani temporum felicitate, ubi sentire quae velis, quaeque sentias, dicere liberum solutumque fuit, nec ulla tritior habita via est exequendi laudes principum tunc florentium, quam insectando vitia superiorum, ut vel hoc ipso nomine acceptos vulgi palato Petronii sales, certe minime neglectos, aut famae incognitos esse oporteret; quomodo minime ignota fuisse constat *dicta factaque* illius Petronii Tacito celebrati, inter quae scripta etiam diligens Historicus utique commemorasset, si quid memoratu dignum ab illo scriptum putasset: nam codicillos, qui Neroni missi ab illo morituro sunt, ut idem tradit, obsignati, verisimile est, aut suppressos continuo fuisse à principe, ut *faciendis sceleribus prompto, ita audiendi ea, quae fecerat, insolente*; aut, si mox prodiere materiam potius sermonibus garrientis in circulis vulgi, quam feriis scribentium lucubrationibus praebuisse. Qui autem factum est, ut Petronius noster aevo superiore, ut videtis, obscurus, & ignotus, viris eruditis, qui aliquanto serius floruere notissimus esset, & inter praecipuos recti, & emendati, sermonis auctores laudaretur, adeoque inter eos, qui familiam in hoc genere ducunt, recenseretur, Prisciano, Diomedi, Victorino, ipsi quin etiam divo Hieronymo tanti sit, ut ne tum quidem, cum ad foeminam, & virginem scriberet, quicquam offenderetur obscoenitate argumenti, quin ejus nomen, ejusque sententias suo stilo usurpandas putaret, interque illa severa castitatis praecepta insereret? quod sine dubio summae cujusdam scriptoris auctoritatis, & supra suae materiae invidiam positae, indicium est; qui certe splendor in ipso sui fonte atque origine tam tenuis, ut omnino nusquam appareret omnino esse non potuit; nisi forte Giges aliquis cum annulo fabuloso praesto fuit, qui opus illud suis aequalibus, & proximae posteritati tantisper occuluit; aut Maroniana illa, quae mox

...... circumfusa repente
Scindit se nubes, & in aethera purgat apertum.

ex eaque tanquam ex machina emersit,

...... claraque in luce refulsit

Titus Petronius Arbiter, non ille cum exiguis codicillis Neronianarum noctium indicibus, quos Tacitus commemoravit, sed sexdecim amplius voluminibus satyrico sale refertis onustus: quae statim excepta cum plausu, & ad exemplar omnis elegantiae proposita sunt. Atqui hoc automaton plane factum negat auctor perantiquus Lutatius Placidus, qui Statio Papinio suo posteriorem hunc Petronium facit, quem etiam a suo poëta profecisse affirmat, cum is dixit:

Primus in orbe deos fecit timor.

Nec vero spernendum ullo modo videtur testimonium in hac re scriptoris, qui propter antiquitatem plurima aetatis Petronianae vestigia ex ejus operibus, tunc sine dubio integris, deprehendere potuit. Quid multa? ipse Petronius de hac controversia diserte pronunciat in illa elegantissima de sui temporis vitiis querela, ac de ruina bonarum artium, inter quas picturae ne minimum quidem vestigium reliquum esse dolet. Huic ego querelae in saeculo Neronis nullum omnino locum reperio, cum ad usque Commodi principatum, statuas egregio artificio perfectas, adhuc extare in Urbe audiam, nec vero propter arctissimam harum artium societatem fieri posse arbitror, ut diverso à sculptura fato usa pictura sit; sed utcumque potuerit, testimonia certe non dubia florentis tune etiam pictorum industriae habemus ex parietibus nuper, ut accepi, repertis in ruderibus thermarum Titi, eorum autem parietum crustas diligenter exceptas ajunt, & in pinacotheca viri primarii collocatas, ad specimen hujus artis longe clarissimum, nec minus ad saeculi, quo proditum est, laudem; ne quis illud notatae a Petronio inelegantiae audeat accusare; quae deinde labes circa Constantini tempora quomodo in picturas, & statuas grassata est, ut argumento sunt insculptae arcui hujus principis apud Urbem figurae, sic reliqua omnia musarum studia, atque opera inquinavit. His ego non argumentis, aut conjecturis, sed ipsius rei pro se manifeste loquentis fidei, haud quaquam gravate me dedidi, & a pristina mea opinione discessi. Nec vero, quo minus constanter in hac nova permaneam, tuae me repertae nuper inter Neronem, & Trimalchionem comparationes commovebunt, quibus nihil quidquam in omni memoria

moria litterarum ineptius legi, nihil ab re magis, nihil cum ratione pugnantius.

Sed ut jam ad propositum redeam, quo tu ore, qua lingua, loquutos putas primos illos sacrarum litterarum Latinos interpretes, qui designatis hic a me temporibus floruere? non opinor pura illa, & exquisita, & doctissimo cuique vix usurpata dictione, sed humili, plebeja, & quam promiscua multitudo usurpabat. Tale enim orationis genus maxime conveniens futurum erat auctoribus ipsis, quorum versionem susceperant, ut qui non persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed nuda, & ab omni eloquentiae fuco remota, veritate pollerent. Quid igitur miraris, quid tantas tragoedias excitas, si usitatas sacro eloquio dicendi formulas in his fragmentis offendis, nec venit in mentem, quibus illae personis, cui hominum generi tribuantur? nempe cocis, pistoribus, lapidariis, caeterisque ex infima vulgi faece petitis, quorum ut a moribus longissime distant altissimi divinae scripturae sensus, sic a sermone non admodum oratio discrepat. Hi si tibi videntur inquinate, si abjecte, si barbare loqui, nil miri, nil novi accidit; hoc enim ipsi etiam Petronio videtur, nec risui temperat cum illos audit; ut crebris interdum potiunculis impotentiam splenis castigare necesse habeat, ne in cachinnos erumpat, & usque ad lacrymas rideat una cum doctis, & elegantibus viris ad hanc coenam adhibitis. An alia mente hoc suum opus Satyrici titulo inscriptnm ab illo putas, quam quod omnigenae varietatis plenum est? quid igitur mirum, aut decoro adversum, si cui vitia hominum notare atque irridere propositum est, sermonis vitia insectetur, eamque materiam suscepto argumento non alienam existimet? Hinc illi affectati archaismi, hinc importunus Graecarum dictionum usus, & cetera, quae tu merito barbara, & stolida esse putas; sed praecipue illa quae tibi videntur nova, & hodiernum Italicum sermonem redolentia. quid autem inde colligis? an idcirco scriptoris proposito convenire negas? quid tu vulgarem hunc Latini sermonis usum, diversis quasi canalibus in Italos, Gallosque, ac Hispanos derivatum, subito credis quasi ranas pluvias extitisse, nec potius paulatim, & valescentibus per intervalla corruptelis ab usque veteri Latio coeptis? In quo etiam illi unius urbis cives, & modici agri coloni aliter tamen vulgo, aliter inter honestiores, loquebantur, eoque magis cum populus deinde

—— *coepit agros extendere victor & urbem*

Latior amplecti murus ——.

Nec vero dubia res est. Alioquin enim quae tanta laus fuisset aut Corneliae Gracchorum matris, aut Aureliae Caesaris, multarumque praeterea illustrium matronarum, quod liberos suos inter alias honestas artes ad nitorem Romani sermonis instituissent, quidve opus foret exquisitis illis educationis praeceptis, quae ne nutrices quidem, quarum sermo vitiosus esset, ad puerorum consuetudinem admittunt? Multo latius deinde patere coepit haec loquendi in uno eodemque populo diversitas, post infusam Urbi, ut ait Cicero, peregrinitatem, & refertam colluvie omnium nationum Italiam; cujus rei exempla litteris consignata proferre magni, & molesti negotii res est. Quem enim tunc, cum pulcherrima, & elegantissima quaeque tam foede negligebantur, quisquilias hujusmodi sua cura dignaturum fuisse putamus, ut communi litterarum calamitati subtraherentur? Illud satis exploratum videtur ex paucis & obscuris, quae utcunque supersunt, vestigiis, aliam atque aliam hujus vitii faciem fuisse pro temporum, in quae incidit diversitate; aliter enim humiles personae in Plauti scena inductae, laborant hoc morbo, aliter postea laborasse credendi sunt Amafanius ille & Rabirius, quos M. Varro *vulgari sermone* disputasse in Academicis apud Ciceronem commemorat, quorumque sese vir ille doctissimus dissimilem esse gloriatur: alia in hoc genere alicubi peccat Vitruvius, & si quis alius eo tempore stilum scaevum hac faece sermonis inquinavit: alia longo post intervallo scriptor historiae Romanorum pontificum, quae nomine Anastasii Bibliothecarii circumfertur; quibus ego adjicio, ut ad nostra tempora propius accedam, Dantis comoediam; ejus enim dictio adeo popularis est, & ad vulgi gustum accommodata, quemadmodum aequali ejus Francisco Petrarchae placet, ut cauponibus, & fullonibus, ac lanistis in deliciis fuerit; quae tamen hac nostra aetate nisi doctis, & eruditis, nec intelligitur, nec omnino quidquam sapit. Quod certe summo poëtae, & eloquentissimo scriptori vitio verti non debet, nam quod antea linguae corruptela, jam proprium novi in Italia idiomatis corpus, suo cultu ornatum, suo nitore conspiciendum esse coepit; neque enim illic Danti Latine loqui propositum, tam ut superioribus, quos dixi, fuit; nec vero si fuisset, non elegantissime, & pro caetera sua summa doctrina, & eruditione loqui potuisset. Jam vero suam vulgaris, & plebejae orationis faciem defuisse, credibile non est etiam Petronii aetate; cujus ego cum expressissima vestigia in hoc fragmento cernam, nec alia in chartis occurrant, cum quibus illa conferam, & sic esse tibi persuadeam, ad ea litterarum monumenta, in quae temporum inclementiae minus licuit, respiciam oportet, ad lapides, inquam,

quam, priscis Inscriptionibus insignes. Haec mecum, imo cum Salmasio, similem hujus nostrae, cum agit de lingua Hellenistica, controversiam agitante, quaeso recognosce, & Gruterum aliosque monumentorum hujusmodi collectores consule, & persuade tibi, si potes, quicquam te ad hanc causam boni consilii, quidquam recti judicii, denique sanae mentis aut rationis attulisse.

Certe mihi aliquando peccata illa perpetua in genere nominum, in hoc fragmento reputanti adeo gravia sunt, ut librarii illa negligentiae potius, quam auctoris proposito, quamvis invita ratione tribuenda censerem; donec admonitus à pariete, quem dixi, in Titi thermis invento me collegi: nam duas areas inter caeteras ejus historias spectari ajunt his appositis inscriptionibus:

Forus Olitorius.

Forus Boarius.

qua re accepta, stuporem illico damnavi meum, ut jam nec *coelus*, nec *fotus*, nec *vinus*, nec *lorus* displiceant. Imo versare statim animo coepi, an hoc proprium valescentis plebeji sermonis inelegantiae, & veteris linguae probitatem superantis vitium esse putarem, cum etiam apud Gruterum depravationes hujusmodi multis in vocibus animadverterem, cumque *lutus* pro lutum, *vase sua* pro vase suo, *hic monumentus*, pro hoc monumentum, scriptum viderem. Nec vero ulterius, quin ita factum esse statuerem, dubitavi, ubi primum a Bembo didici, nullum generis neutri, nec in Italicae, nec in aliarum vulgarium linguarum, nominibus usum esse; eam igitur corruptelam sermonis, ut omnes alias, paulatim irrepsisse verisimile est, quod sine dubio fieri non potuit, nisi multo antea, adeoque prioribus saeculis incepisset, donec à sermone, qui nunc in usu est, omne penitus exolesceret neutri generis vocabulum. Vides profecto neque phrases sacrae scripturae, neque idiotismos hodierni Italici sermonis huic fragmento quidquam esse fraudi, quominus probum, & germanum, & antiquum esse censeatur. Ad de veras corruptiones vocum ab imperitia librariorum profectas; adde sciolorum interpolationes, & ex margine in contextum irruptiones; & caetera scriptionis peccata: in quae si quidquam accusatori meo cordis esset, non excandesceret, nec scriptum hoc temere suppositititium pronunciaret, nec tam industriam suam operi calumniando, quam castigando, & restituendo collocaret.

Actum erat de pulcherrimis antiquitatis monumentis, si, quae illi in hoc genere mens est, primis illis litterarum assertoribus superiore saeculo fuisset. Quid enim Plinio corruptius, quid Fabio Quintiliano, quid libris & fragmentis Livii posterius inventis mendosius, aut deformius fuit, cum primum ad manus eruditorum pervenere? quorum tamen vitia doctissimi homines, nequaquam elato, ut facit hic censor, supercilio excepere, nec modo corvorum, & vulturum ad laceranda ea corpora quasi vulneribus confecta, sed instar officiosi medici, cum ex parte, quam integram cernebant, vita, ac spiritu praedita intelligerent, ad caeteras sese sanandas ac restituendas accinxere. At enim hujus fragmenti deformitas insignis est, nimisque frequens per totum ejus contextum barbaries. quasi vero terminus in hac re aliquis praescriptus esset, aut modus statui potuerit injuriae temporis, intra quem saevire in libros deberet. An vero idcirco praecipites nos esse convenit in ferenda contra veritatem manuscriptorum codicum sententia, propterea quod paulo quam caetera durius habiti sunt, nec potius diligenter in utramque partem negotium examinare, plusne momenti esse videatur in vitiis ad librum repudiandum, quam in iis, quae integra, & genuina sunt, ad agnoscendum?

Hoc ipsum P. C. vobis hodie diligenter in hac causa faciendum est, nec est quod timeatis, ne nimis prolixa oratione fatigemini, cum alteram hujus propositi partem executi jam simus; satis enim liquet ex iis, quae hactenus disputavimus, quanti sit ad sententiam de hujus fragmenti statu ferendam, quod mendis, & barbarismis, & caeteris sermonis vitiis inquinatum, ac deformatum est, cum partim ea vitia de industria adhibita, partim fortuito illapsa ostendimus. Age vicissim, quae integra hic videmus, quae castigata, quae urbanitatis, & elegantiae plena, & ad Petroniani palati saporem perfecta, num à barbaro aliquo, & inconcinno scriptore, qualia erant aequalium hujus codicis ingenia, excogitari, & fingi potuerint: quorum, si placet, nonnulla insigniora in medium proferam.

Auspicari autem libet ab iis, quae doctissimus Schefferus recensuit, *de arenae sparsione in theatris: de vitali lecto: de jejunio tempore siccitatis: de lanatis deorum pedibus: de gladiatore tertiario: de exhaeredatione cum elogio: de Venere strabone: de puero hederis redimito, & modo Bromium, interdum Lyaeum, Eubiumque confesso: de Priapo cum frugibus in sinu more vulgato.* His adde, *coenam liberam*, & *barbatoriam* cum Valesio, praeterea *pueros capillatos*, *canes Laconicos*, *ferrum Noricum*, *titulum auctionis*, *cisternam frigidariam*, *sponsionis provocationem*, *si prasinus proximis circensibus primus palmam. monumentum quod haeredem non sequeretur*, *in fronte pedes centum*, *in agro ducentos porrectum.* adde *morem ultimo supplicio in servos animadvertendi*, & quod *genio domini maledicere capitale* fuerit.

Quid

Quid illae notiones vocum ex intimo Latinitatis penu depromptae, *familiae* pro servis: *contubernalis* pro uxore servi: *maligne* pro parum, *pro reliqua sua insolentia*, nec potius, ut vulgus scribentium diceret, juxta reliquam suam insolentiam: *duravi interrogare* pro sustinui, cum Tacito: ubi ait, *Augustum in nullius unquam suorum necem durasse*. *Praeconis artificium* pro re quaestuosa, cum Martiale:

> *Artes*, enim ait ille, *discere vult pecuniosas*,
>
> *Praeconem facito vel architectum.*

fortunae filius cum Horatio: *imperare* pro exercere cum Virgilio, ubi ille,

> *Exercetque frequens tellurem atque imperat arvis.*

In signo piscium natos obsonatores futuros, qua conjectura notum videtur huic scriptori, quod eruditionem non vulgarem sapit, *obsonium* pro piscibus, quasi per antonomasiam usurpari. Jam *proscribere*, id est venum exponere: jam *castigare crebris potiunculis risum*, & non potius coërcere: & *interpellare* pro impedire: *subornatus* pro instructus: *supremum diem obire* pro mori. ad summum enim barbarus obire simpliciter dixisset: *offendere* pro displicere. Quid illa? *secundum litteras: secundum statuam: ab hoc ferculo Trimalchio ad lasanum surrexit*, nonne in medio Latio videntur nata? & *odi pessime*, non potius odi maxime. quid illae aliae formulae minime vulgares, *& facinus indignum*, *aliquis ovillam est & tunicam habet?* ubi notabilis est antiquorum lanae frequentior, quam lini, usus, & ipse vulgo non admodum notus. Item ubi Trimalchio in coquum excandescens, *oblivisceretur*, inquit, *aliquis porcum exenterare*. in quibus ego formulis Maronianam musam elegantissime hunc ipsum affectum exequentem agnosco, cum ait:

> *Tunc pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris*
>
> *Mortalem infernis ad limina surgere vitae.*

Jam illae transitiones lepidissimae, *quid multa? ne multis vos morer*: item ubi convivam oscitantiam coci damnantem inducit, quod porcum non exenteraverit, & dicentem, *non mehercules illi ignoscerem, si piscem praeterisset*, statim subjicit: *At non Trimalchio, qui relaxato in bilaritatem vultu: Ergo, inquit, quia tam malae memoriae es, palam nobis illum exentera.* Affine huic illud Virgilii:

> *Haec Proteus, & se jactu dedit aequor in altum,*
>
> *Quamque dedit spumantem undam sub vertice torsit.*
>
> *At non Cyrene: namque ultro affata timentem.*

Audite reliqua hujus narrationis, & nisi lepidissima sunt, & vere Petroniana, me licet impostorem, & planum, & hoc fragmentum suppostitium, & adulterinum judicate: *Recepta coquus tunica cultrum arripuit, porcique ventrem timida manu secuit; nec mora, ex plagis ponderis inclinatione crescentibus tomacula cum botellis effusa sunt, plausum post hoc automaton familia dedit, & Gajo feliciter conclamavit.* Quid expressius, quid lepidissimo scriptori convenientius? sexcenta sunt hujusmodi P. C. quae si velim enumerare singula, & laudare pro merito, nullum dicendi finem faciam. Vos ea, cum librum legetis, tacita vobis cogitatione, quaeso, subjicite. Quod cum feceritis, fingite, si placet, adductam ad vos aliquam ex illis muliercalis, quae sese à malis geniis obsessas, & agitatas mentiri solent; Has certe, cum de rebus supra captum suum audimus disserere, cum de philosophia disputare, cum latine, cum graece memoriter, & expedite loqui, omni illas imposturae suspicione liberare solemus. Non aliter hunc, & sua sponte, & saeculi sui fato rudem, indoctum, inelegantem scriptorem cum docte, erudite, atque eleganter loquentem auditis, à falso conficti, & ex ingenio suppositi hujus fragmenti crimine liberum, & prorsus innoxium pronunciare debetis. Nisi forte imprudenti illi, casu aliquo, verba tam ornata, tamque exquisitas dicendi formulas excidisse putamus. Hoc qui existimat fieri posse, non intelligo, cur non idem putet, si innumerabiles unius & viginti formae litterarum aliquo conjiciantur posse ex iis in terram excussis annales Ennii, ut deinceps legi possint, effici: quomodo disputabat Balbus ille Tullianus adversis infanam Democriti, & Epicuri philosophiam de mundo, ex fortuito atomorum concursu fabricato. Sed ut maxime casum intervenisse dicamus in illa parte fragmenti, quae constat ex colloquiis, ut supra dixi, hominum imperitorum, ubi dictio elegans rarior est, quid faciemus alteri parti, ubi personae doctae, & auctoris periculo differentes inducuntur; qua in parte sermonis puritas, & elegantia perpetua est, quod auctor hic lepidissimus velit esse non suum?

Hoc autem, ut eo manifestius deprehendatis, signo aliquo ad marginem apposito hanc, quam dixi, fragmenti portionem à reliquis distinguite; & quod non semel a me factum est, separatim legite, ac judicate. aut ego nullum unquam librum Latinum attigi, aut vos scriptionem totam probam, germanam, antiquam, & optimo saeculo natam sine dubitatione pronuntiabitis, & mirari desinetis tantam in hoc fragmento stili varietatem, eamque adeo non exscriptoris crimini, sed auctoris consilio, tribuetis, non solum vitia hominum, ut ante dixi, sed etiam sermonis, & linguae irridentis. Unum excipio, si a-

(Cc c3) li-

licubi vitiosum aliquid offendetis, in quo librarii culpa versata sit, quae auctori fraudi esse non debet; & est, quod minime ignoratis, omnium veterum monumentorum cum primum ab interitu vindicantur, communis haec calamitas.

Sed jam satis, ac etiam nimis multa dicta sunt de argumentis, quae ducit meus accusator ex hujus scripti verbis, ac tota loquendi ratione; ad res veniamus. Offendit censorem nostrum Trimalchionis inurbanitas, illiberales joci, sordes convivarum, indoctique & insulsi sermones, & universus coenae apparatus, nequaquam satis exactus ad normam illius Petronii Neronianarum elegantiarum arbitri à Tacito commemorati, quem cum Arbitro nostro confundit. Piget hic P. C. iterum ad partes vocare ineptissimum nugatoris de Nerone Trimalchione commentum, satis, ut arbitror, à Valesio suo, & a me ipso, confutatum; quamquam non stomachari non possum, esse aliquem vel mediocriter in Romanae historiae cognitione versatum, qui Neronem agnoscat in oratione nullo vestigio crudelitatis impressa, quo vitio, cui, Tacito auctore, caeterae ejus libidines cedebant, tanquam praecipua quadam nota insignis est vita illius principis, caetera minime inepti, nec indocti, nec rudis. unde etiam satis ampla peti poterat non objurgandi solum, sed etiam deridendi, & amarissimo sale perfricandi materies. Certe sine his notis, & quasi proprio, ut ita dicam, charactere non magis ad verum pingi potuit Nero, quam sine barba Jupiter, sine crinibus Apollo, sine hasta Pallas, sine tridente Neptunus. Alia omnia in animo habuit Petronius noster cum Trimalchionem in scenam induxit, quam principem ullum Romanum, aut omnino quemquam notae paulo honestioris mortalem. Ecquid intelligitis rem illi tunc fuisse cum genere hominum humili, abjecto, impuro, quibus nulla à natalibus, nulla ab educatione, nulla à studiis honestis, commendatio est? qui cum divites se factos vident, & literas admirari sero incipiunt, inter suas opes inopes, inter studia doctrinarum indoctissimos, se produnt. Quod plerumque usu venit iis, qui repente ditescunt accepto non ab Jove, nec a superis, sed à Dite, & Manibus beneficio, praesertim si malae artes accedant, qualis fuit ille domini sui haeres, a Luciano memoratus, *καταπύγων οἰκέτης, ἐκ παιδικῶν τίμιος, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον, ἀντὶ ποικίλων καὶ παμβδελυρῶν ἡδονῶν, ὡς ἤδη ἔξωρος ὢν ὑπηρέτησεν αὐτῷ, μέγα τὸ μίσθωμα ὁ γενναῖος ἀπολαβών.* quibus fortunae gradibus sese ad suam felicitatem processisse Trimalchio non gravate fatetur, nec improbabile omnino est, ejus personam Petronium ab hoc ipso Luciani loco petiisse; id quod certe nemo scriptor qui ccc. abhinc annos vixerit, facere potuit, cum eo saeculo neque Luciani, nec omnino Graeci cujusquam scriptoris ulla paene esset inter Latinos cognitio: ita ut homines doctos quoties consulto Aristotele, aut Platone, caeterisque insignioribus Graeciae luminibus opus esset, ad interpretes Arabas, & horum versiones saeculo superiore à Latinis factas se conferre oporteret: id quod Divum Thomam fecisse memorant, ad illustrandas suas illas admirabiles de philosophia morali & rerum natura disputationes.

Sed ut, unde digressi sumus, redeamus, haec universa hominum stultorum natio à Graecis *νεόπλουτοι* appellantur, vocabulo non fortunae modo novitati imposito, sed etiam ingenio, & vitiis, quae plerumque hanc mutationem sequi solent; indeque usu receptum est, ut cum quid ineptum, importunum, sui impotens, dicere volumus, *νεόπλουτον* dicamus. Sic in coena, quam Plutarchus paulo hac nostra apparatiorem septem priscis sapientibus instruxit, sermones convivarum in persequendis vini saporibus, & unguentorum odoribus, justo plus occupati *φορτικόν τι καὶ νεόπλουτον* judicantur. Sic nimis exquisitam in vitae cultu magnificentiam Dio ille Syracusanus, accepta à magistro suo Platone doctrina, *νεόπλουτον τρυφὴν* appellavit. Ita Cicero, cum de Campanis sui temporis verba ad Quirites faceret: *Imo*, inquit, *hoc etiam magis quam illi veteres, germanique Campani, quod in vetere fortuna illos natos, nimiae tamen rerum copiae depravabant, hi ex summa egestate in eandem abundantiam traducti, non solum copia, sed etiam insolentia, commovebuntur.* Hujus autem faecis tanta copia in vita est, ut Aristoteles, cum sua illa divina de tractandis affectibus, & permovendis animis praecepta formaret, genusque humanum in quasdam veluti classes partiri instituisset, & suos cuique mores, sua studia assignaret; unam inter caeteras repentinorum hujusmodi divitum posuerit. *Διαφέρει δὲ* (ait ille) *τοῖς νεωστὶ κεκτημένοις, καὶ τοῖς πάλαι, τὰ ἤθη, τῷ ἅπαντα μᾶλλον καὶ φαυλότερα τὰ κακὰ ἔχειν τοὺς νεοπλούτους. ὥσπερ γὰρ ἀπαιδευσία πλούτου ἐστὶ τὸ νεόπλουτον εἶναι.* quasi divitem esse, ratio quaedam atque doctrina, non merum fortunae beneficium sit; quam Tacitus *luxum eruditum*, quam Flaccus *artem fruendi*, nominavit. Hanc tantam tam uberem jocandi, ridendique materiam, quid, oro, mirum est, à Satyrico lepidissimo delectam esse, & tam obviam, tamque late patentem in hoc vitio hominum intemperantiam ad notandum susceptam, quomodo Rhetorum vanitatem, & Grammaticorum ineptias, & juvenum amores, & foeminarum impudicitiam notavit?

Jam, si placet, videamus an hoc suum describendi, ac traducendi neoplutos propositum recte hic Petronius exequatur, & an ipse Trimalchio

chio impositam sibi ad hoc praestandum divitis inepti personam satis cum dignitate sustineat. Illum autem ex parte, qua jam pridem notus est, & minime controversus, aestimemus, ex vetere, inquam, & ante edito fragmento, ut ejus mox priora lineamenta, vultumque incessum cum his novis, & recens cognitis conferamus.

Jam primum omnium lusus ille pilae cum pueris capillatis, quam ineptus in sene deliro sit, quam indecorus, videtis: quam deinde sordidae, atque intempestivae deliciae, matellam argenteam paratam habentis, & exonerantis in propatulo vesicam, mox lavantis, & ad manus abstergendas pueri capillos pro mappa adhibentis. quantum vero arrogantiae in novo more, primum in convivio locum occupandi, inque solemni illo ad epulas, quasi ad sacrificium, accessu: in illo ambitioso cursorum phaleratorum comitatu, chiromaxio, quo veheretur vetulus, lippus, & deformissimo domino deformior catamitus: in procaci servorum ad symphoniam ministrantium choro: jam repositorium illud operosum, quo convivas suos coelo inferre, & Jovis epulis admovere visus sibi est. jam fercula suis quaeque coeli signis attributa, nulla cum elegantia, eaque vilia, & ad quae ipsi convivae tristes, & nauseantes accedunt. Quid illi scissor, qui unius vocabuli compendio, & nomen audiret, & imperium acciperet, quam proximus, & plane germanus est illi in hoc novo fragmento commemorato vasorum Corinthiorum artifici, quorum utriusque nominibus ad frigidissimos suos jocos effutiendos nugator abutitur? Quid ficedulae, quas omnino praestabat nudas, aut pipere, ut placet Martiali, adspersas mensae apponere, quam accersita putrium ovorum imagine conspurcare? quod idem deinde facit botulis, ac tomaculis, quae praeclarus hic coenarum magister, nequaquam satis conciliari potuisse convivarum palato existimavit, nisi foeda stercoris porcini opinione condivisset. Adde jactantiam opulentiae & armillarum, anulorumque vanissimam ostentationem, qualem prorsus legimus apud Lucianum in simili convivatore, qui diu sordidus, repente divitem se, & ex Simone Simoniden factum somniavit: adde sermones inconditos, & plebejos, & insulsa, atque invito Apolline profusa carmina: adde longam illam de moribus Fortunatae, & de sodalibus Trimalchionis unius convivarum narrationem, cujus dicto non minus rudis, & inelegans est in paucis illis clausulis, quae in calce veteris fragmenti leguntur, quam in reliquo ejus progressu, quem hujus nostri codicis beneficio debemus.

Haec omnia ex veteris coenae fragmento prolata, aliaque permulta, quae etiam proferri possunt, ruris, & inficentiarum plenissima, si cum iis quae in hoc novo legimus, diligenter attenteque conferantur, non puto tam aquam aquae, non ovum tam ovo simile visum iri. Quod quidem, si tu, Vagenseili, ut faceres ab illa animi tui levitate impetrare potuisses, si serio potius, & considerate, quam petasatus, & & longinquo intentus itineri, oscitanter & perfunctorie ad judicandum te contulisses, quamlibet obtusus, tardusque sis, aliter omnino, ac fecisti, de re, quam vides minime dubiam, pronunciasses: non temere objecisses novitatis crimen nunquam tibi viso codici, quod unica ejus inspectione dilui, & in ventos abire posse suspicari debueras: non accusasses nullis adductus inimicitiis, nulla violatus injuria, hominem prorsus ignotum, nec idcirco dum fragili illidere dentem credis, tam solidum, quam nunc experiris, offendisses. Sed omittamus P. C. adolescentem inconsideratum, & improvidum, jam, ut arbitror, hac tanta veritatis luce adversus se opposita obstupefactum, ut mutire, aut hiscere contra amplius omnino non audeat. Unum tamen adjiciam quod salva fide praetermittere non possum: adversari nonnihil vetustati hujus codicis adscripta illi Catulli carmina, quem aliquanto serius inventum ajunt. Verum si Josepho Scaligero diligenti hujus poëtae commentatori credimus, non integri 50 anni à summa, quam ejus aetati assignavimus detrahentur, quo certe dispendio nihil deperit virium argumentis inductis pro veritate fragmenti, quandoquidem vis eorum omnis in saeculi, quo scriptum hoc prodiit, rusticitate sita est, quae profecto addito hoc spatio in immensum crevit, Petrarcha scilicet quasi duce bonarum artium extincto, quo tempore, ut idem Scaliger ait, litteras scire barbaries erat.

Venio nunc ad alterum accusatorem, Hadrianum inquam Valesium, cum quo, quia nullas mihi nominatim inimicitias denunciat, sed litterarum dumtaxat certamen, nullo sibi desumpto adversario, ingressus est, lenius & civilius agendum puto; simul rationem habebo hominis dignitatis, propter laudatos ejus in augenda re litteraria conatus, & quod Henrico Valesio ejus fratri novissima Eusebianae Historiae editione, multisque aliis ingenii monumentis clarissimo plurimum tribuo. Itaque amice adversus illum, non accusatorie, nec jurgiis, aut maledictis, sed querelis, & expostulationibus certabo, nec tam de causa, quam superioribus argumentis optime constitutam, & in tuto jam positam arbitror, quam de me ipso privatim, & nonnullis meis civibus, ac ipsa de patria pauca dicam. Et primo quidem; quod me ignotum appellat, facile ignosco homini in amplissimo doctrinarum omnium theatro versanti, & magno co-

conatu, an etiam via, & ratione, ipse viderit, ad famam, ac nominis aeternitatem nitenti. Monere tamen non omittam, ut caute agat, & quantum in se negotii suscipiat, etiam atque etiam considcret, nec vero se utcunque notum, & celebrem esse, rem admodum praeclaram, & viro sapienti expetibilem putet. Id quod sine dubio scriptorem rerum gestarum (inter quos ille nomen suum, ut audio, professus est) propter effusa hominum omnis ordinis in hoc genus litterarum studia, extemplo sequitur, neque enim sine fama, incertum bona, an mala, caeterum ampla, & perpetua esse potest, non ergo de magna, atque aeterna ei fama, quae invitum etiam manet, sed de bona, & prospera laborandum est: ad eam porro, nisi in sua historia conscribenda haud paulo majore diligentia, consilioque utetur, quam in hac agendi causa usus est, nullo pacto perveniet. Nec minus libenter errori illius de mea aetate veniam tribuo, cum hominem quinquaginta amplius annos natum, credo juvenilium studiorum meorum commemoratione deceptus, juvenem vocat; &

O mihi praeteritos referat si Juppiter annos!

cum haec audio, interdum exclamo, illud animo satis aequo ferre non possum, quod in patriam meam, non id exigentibus causae suae rationibus, gratuito injurius est, cum eam urbem Dalmatiae ignobilem esse affirmat. Sed prius quam ad agendam publicam civitatis causam descendo, adhuc pauca tecum privatim expostulare animus est. Inclementer omnino facere videris, ne dicam inurbane, quod Zippicos, cives meos, homines ignotos, & obscuros nominas, quorum familiae à majoribus, & opibus, & honoribus, & artium doctrinaeque cultu abunde superest, quo se ab hac tua contumelia tueantur; sed ut ea quae fortunae sunt, missa faciam, nihil ne movet animum tuum Coriolani Cippici commemoratio, à typographo Patavino cum laude facta? cui sine dubio egregie respondere comperimus opusculum illud non inelegans de rebus in Asia gestis, nisi tuam unam historiam lectu, & cognitu dignam existimas: sed habe aliud ingenii monumentum hujus ipsios Coriolani in Vaticana bibliotheca, ubi inter alios clarorum poëtarum lusus carmen hoc reperiri accipio:

Qualem fons suus, & ruina disci,
Et dens fulminei peremit apri:
Qualem sustulit armiger Tonantis:
Et flerunt Berecynthii leones:
Et frustra miser Hercules vocavit.
Hoc Quaterius, heu, jacet sepulchro,
Jam laus, nunc dolor urbis universae.
Sed fles, hoc satis est. abi viator.

Hunc non vulgaris impetum spiritus, & ingenii non mediocriter eruditi foctum apud te, quaeso, diligenter expende, & imprudentem, homini tanta doctrinae elegantia, quantam in eo fuisse vel ex hac parva verborum clausula necesse est, maledixisse poeniteat. Sed vereor ne hac ipsa veteris hujus codicis domini eruditione ad causam fragmenti premendam abutare, &, quid ita factum sit, exclames, ut solus tanto thesauro, cujus pretium non ignorasset, incubaverit, non eo se reperto sit gloriatus, non protulerit, non vulgaverit? Expectabam ut adderes, non impresserit, non typis edi curaverit; cum nondum ullus typorum, nullus in scribendo formarum usus esset. Pergitisne omnium temporum, omniumque morum rationem confundere, & quid cuique conveniens, quid proprium sit, aut negligere, aut ignorare, & qua facie rem litterariam hodie cernitis, eadem semper fuisse judicare? Sed jam ad publicum patriae meae negotium accedam. Qua in re quoniam turpe est patritio, ut ait ille, viro jus in quo versatur ignorare, ne, quaeso, moleste feras, si te officii tui tantisper admoneam, & in rerum, quodque historiam scribere professo non minori curae esse debet, locorum cognitione non admodum esse versatum ostendam.

Tragurio meo, si nescis, quae summa sapientum judicio urbibus esse solet, nobilitas est: Primum ob vetustatem originis, quae ab usque anno bis millesimo repetatur, quo tempore Syracusii, Dionysio tyranno post porrectas ad vicinam Italiam opes, Adriatici maris imperium animo agitante, Issum urbem, insulae, quam ad sedes figendas delegerant, cognominem condidere; à quibus mox, abundante sobolis copia in vicina Illyrici continente, Tragurium, & Epetium coloniae deductae sunt. hoc autem apud Polybium & Strabonem vetustissimos, & gravissimos auctores, si voles, invenies. Deinde ob conditorum, qui per ea tempora & opum magnitudine, & rebus gestis clarissimi habiti sunt. Quanti autem adversus lutum, quo tu hanc civitatem involvis, est, principem illam fuisse inferendae in oram Illyricam illius tractus humanitatis, & litterarum? quod illi bonum ex monstrato erudito vitae cultu, & mansuetis Graecorum moribus accidisse necesse est: quandoquidem ad temperandam ac veluti cicurandam ejus viciniae barbariem hoc Tragurium nostrum illi parti Illyrici praestitit, quod veteri Sicaniae Syracusae, quod Cumae Campaniae, quod Thraciae Byzantium, quod Massilia Galliae tuae; unde Druidas illos veteres plurima hausisse tum ad religiones ordinandas, tum ad gubernandam rempublicam, argumento est usus ab iis linguae Graecae multis in rebus, teste Caesare, deinde adhibitus. Hoc, inquam, idem veteres cives mei

mei finitimos barbaros beneficio affecere; neque enim aliter fieri potuit, ut homines antea feri, rudes, inhofpitales, bellicam fuam virtutem vita piratica, & latrociniis exercitam juftis militaris difciplinae praeceptis, & inftitutis temperari, & caftigari fuftinuiffent; nec fine fumma ratione, hinc potiffimum accepta, vicini Dalminienfes, aut initia fumere, aut nomen opefque fuas, non amplitudine illi terrarum, fed hominum frequentia, & militaris difciplinae laude, propagare potuerunt, ut confimili Achaeorum, qui & ipfi circa eadem tempora floruere, inftituto plures civitates in commune confulerent, & in unum veluti corpus coalefcerent, eoque confenfu, & fibi praefidio, & hoftibus terrori, & univerfae genti ornamento effent: ad quos idcirco debellandos, & fibi adjungendos non minus negotii populo Romano, quam ufquam alibi terrarum fuit. Hinc illa Dalmatici triumphi laurus, nobili Flacci carmine celebrata, & fplendidum Salonini cognomen; unde non minus honoris Pollionis familiae, quam Metellis à Creta, ab Africa Scipionibus, à Germania Neronibus & Drufis acceffit. Succubuit mox fine dubio una cum reliquo terrarum orbe, praevalentibus populi Romani viribus, etiam Dalmatia, atque Illyricum univerfum, cui tamen ea calamitas incremento potius, quam incommodo fuit, ut fines fuos antea modicos ad Iftrum latiffime extenderet; quo tempore civitas noftra fplendidae inter caeteras civium Romanorum coloniae dignitatem obtinuit, communibusque deinde tum periculis, tum cladibus, à Gothorum, caeterorumque barbarorum, immanitate profectis, defuncta ufque ad Sclavorum adventum incolumis fuit. Hujus gentis infanis viribus, quamquam everfa, & confecta, ut Salonae, & reliquae ejusdem tractus civitates, obftitit tamen, & in eodem veftigio, quantum afflictae, & perditae licuit, vetus fuum nomen tueri, & patrias leges colere, atque obfervare perfeveravit, vitam, quam agri fructibus non licebat, maritimis quaeftibus, & mercaturae induftria tolerando; eo majore, quam aliae eodem ufae fato Dalmatiae civitates, quod non folum veteres mores, vetusque erga principes Romanos obfequium, fed etiam locum ipfum retinuit, & quoad potuit fibique, & reipublicae, & nomini Chriftiano fumma cum fortitudinis, atque conftantiae, laude confervavit. Alteram deinde cladem à Saracenis eft paffa direptionis, atque incendii; & quamvis fe funditus excifam vidiffet, non tamen obniti contra fortunam defiit, quin iterum refurgeret, & reflorefceret, & fidem fuam integram atque conftantem tum Ungarico, tum Veneto, imperio egregie approbaret, & prifcos Romanos mores, & linguam nullis admixtis vicinorum barbarorum corruptelis ad haec ufque tempora tueretur. Hanc, tu Valefi, civitatem tam fplendidis ortam initiis, talibus fundatam inftitutis, tam illuftri in utramque partem fortuna exercitam, ne, oro, pofthac ignobilem appelles. Revere-re, fi quicquam humanitatis in te eft, veterem ejus virtutem, revertere gloriam, & hanc ipfam, ut ille ait, fenectutem; quae in homine venerabilis, in urbibus facrofancta eft. Quod fi ad urbium nobilitatem non fatis in vetuftate momenti effe putas, confer animum ad praefentes hujus civitatis una cum caetera Dalmatia res, &, fi potes, aude contemnere quotidiana noftrae gentis cum hofte omnium validiffimo certamina, ac perfeverantem quatuor & viginti annorum luctam, in qua non folum impetum illius tanta vi in nos effufum conftantiffime fuftinemus (id quod in altera belli parte, quae Cretam exercet, fummae laudis eft) fed etiam ultro in apertum prodire audemus, & abactionibus praedarum, vaftationibus agrorum, & oppidorum expugnationibus, infeftiffimum illi ciere bellum. quantum autem in nobis eft, adeo locum munitum, tot obfidiones paffi, nullum amifimus, ut potius Venetum hac ejus parte imperium late propagaverimus.

Quod fi principi noftro fatis opum, ac virium effet, ut quae noftra potiffimum ope, noftrifque fudoribus, ac fanguine hactenus de hofte cepit, retinere, ac tueri poffet, quamvis Cretae poffeffione (quod Deus omen avertat) dejiceretur, nihil omnino effet, quamobrem illum hujus belli fortunae poeniteret; contra autem quamobrem adverfarius fuam viciffim afflictam jam & perditam ducat, fi quicquam in eo cordis eft, abunde magnas, gravefque caufas habet: quod fuper vaftatas, atque in folitudinem prope redactas latiffimas regiones, hoc memorabili experimento apud nos facto, ignaviae fuae fefe convictum intelligit: quod fenefcentem in mentibus hominum terrorem ejus virium videt, quo maxima adverfus majores noftros illi genti confecta funt bella, & clariffima illius imperio regna, provinciaeque adjunctae. Quod fi clariffimo regi veftro uti adverfus hos barbaros fua virtute, fuifque viribus libebit, fi, ut rumor validior in dies eft, hoc fpectant ejus confilia, & apparatus, & evocati ab aula Ottomanica legati propofitum; fi Deus propitius aderit, ut huic tanto incepto fortuna refpondeat, quam tu cenfes futuram tantarum rerum praecipuam caufam, quem, oro, veluti auctorem expeditionum, ac victoriarum facies, quibus iterum in Oriente gens Chriftiana clarefcet? nimirum eam gentem, cujus virtute, ac periculis factum eft, ut hoc iter ad laudem, quod hactenus arduum, & inacceffum vifum eft, planum, facile, expeditum effe conftaret: quo-

quomodo laudatus ille in vetere memoria Xenophontis cum parva Graecorum manu per infestas Persarum nationes in patriam reditus, eaque re periculum barbaricae ignaviae factum, & mentes hominum à tanti hostis terrore liberatae, prima victoriarum Alexandri & Macedonum, si Polybio credimus, causa fuit. Quod si nihil à nobis aliud ad res tam praeclaras, tamque magnificas esset profectum, quam ut locum, sedemque ipsi otiosi cessantesque praeberemus; non tamen erat, quod cuiquam obscura, aut ingloria videri posset hominum natio, quorum caput in medium rerum omnium discrimen fortuna conjecerit, &

------ quorum actus uterque,

non secus ac Sigaeis olim in campis,

Europae atque Asiae terris concurrerit orbis.

Libet enim in optima causa magnifice loqui; nec vereor, ne me quisquam idcirco tumidum potius & gloriosum, quam justissimae pietati laudabiliter indulgentem existimet. Haec, atque talia assiduis hominum sermonibus celebrata, neque ignorare, neque contemnere impune potes. Quid ergo venit in mentem, importunam de nobilitate controversiam excitare? an quod omnia prae te contemnis, quia forte animos facit praeclarum istud cognomen cum priscis Francorum regibus tibi commune? Quod si mihi res esset cum quopiam alio, quem tanti non facerem, quanti apud me ipse merito es, prope esset ut exclamarem sic:

------ Nanum cujusdam Atlanta vocamus,
Aethiopem cycnum, parvam, extortamque puellam
Europen, canibus nigris, scabieque vetusta
Laevibus, & siccae lambentibus ora lucernae
Nomen erit Tigris, Leo, Pardus, si quid adhuc est
Quod fremat in terris violentius.

Sed, ut dixi, summam tuae dignitatis habeo rationem, tibique, & propter tuum ipsius, & propter doctissimi viri, fratris tui, virtutem, cujus ad te redundat gloria, tantum tribuo, ut te unum clarissimum virum, & nullo non praeclaro nomine, nullis non splendidissimis titulis dignum existimem, idque libenter, atque ingenue prae me fero, nec sententiarum inter nos dissensionem ad animorum usque dissidium, quantum in me est, excrescere patiar: nihil enim homini docto, & liberaliter instituto aeque conveniens esse statuo, quam litterarias hujusmodi controversias modeste, verecunde, civiliter exercere.

Sed jam satis multa in causa, ac etiam plura fortasse, quam oportet, extra causam. Reliquum est P. C. ut non jam rationibus, & argumentis, sed precibus, & obsecrationibus vobiscum agam; nec vero pro me, cujus aetatem extra aleam hujus, quodcunque pericli est, positam esse videtis; ac ne pro descriptore quidem hujus codicis, qui criminis a nemine commissi, & nusquam extantis, aut apparentis reus agitur; sed pro ipso Petronio, ne clarissimi scriptoris commoda & rationes, accusatorum meorum alterius inconsideratae malignitati, alterius praepropero judicio dedendas putetis: ne ejus miserae, & multum jactatae fortunae postremas hasce reliquias, quasi tempestate quadam in littus ejectas, mergi rursus, & eruditorum fructui eripi, & extorqueri patiamini. Satis superque discriminum adiit, satis dura, & aspera perpessus est, vix exigua sui parte incolumis, atque superstes. Nec vestrae videtur esse humanitatis, ut cujusquam odium, & saevitiam cum blattis ac tineis, & caeteris temporis injuriis, initam ad ejus perniciem conspirationem probasse videamini. Liceat illi vestro fretum praesidio resurgere paulatim a sua calamitate, & convalescere, purgatumque a turpissimo crimine in clarissima litterarum luce cum dignitate versari. Statuite sententiis vestris exemplum, ad quod respiciendo homines adolescentes modum adhibere condiscant ingeniorum libidini, & gloriae cupiditati, tutioremque a sua cuique virtute ad laudem ascensum, quam per alterius ruinas, esse putare. Denique in hoc toto negotio transigendo quid veritas patiatur, quid ratio postulet, quid vestram deceat gravitatem, quid ex usu Reip. litterariae maxime sit, pro vestra singulari fide, ac sapientia considerate.

JOANNIS SCHEFFERI,

ARGENTORATENSIS

DE

Fragmenti hujus Traguriani vero auctore

DISSERTATIO.

De fragmento istoc, quod sub nomine Petronii non ita pridem publicatum est Patavii, & dubitarunt multi, antequam in lucem ederetur, essetne verus ejus auctor Petronius, uti constat ex praefatione saltem, quam praeposuisse illi dicitur typographus, & nunc, postquam exiit, dubitare quidam non omittunt. Scilicet quod Plauto accidit, ut non paucae ejus complerentur à recentioribus lacunae, integrique aliquando adderentur actus: quod Ciceroni ipsi,

ipsi, ut nescio quae illi Consolatio affingeretur, Vellejo etiam, ut fragmento nescio quo, recentioris tamen alicujus redderetur absolutior, idem ne Petronio evenerit, quamplurimi verentur. Nec profecto metus ille absque causa gravi doctos subit animos. Jam primum enim creditu est admodum difficile, potuisse hoc fragmentum tanto tempore latere in occulto, praesertim apud viros doctos, & amantes litterarum, quales Nicolaus Cippicus, abavusque ejus, Hector Cippicus, typographo Patavino memorantur. Neque enim tam ignotum illo quoque tempore Petronii fuit nomen, aut quae ipsi prodita sunt in Satyrico, tam levia, & ingrata, ut à viro etiam mediocriter instructo litteris potuerint contemni. Sed nec ea, tum praesertim, per Italiam, vicinasque terras hominum eruditorum fuit oscitantia segniciesque, ut, si quid haberent maxime Latinas pertinens ad literas, id temere negligerent, ac ne verbo quidem apud alios laudarent. Deinde quam suspectum, quod non manuscriptum ipsum, unde captum hoc fragmentum dicitur, sed ejus tantum aliquod apographum Romam mittitur, legatoque Veneto, ut in praefatione supra memoratus ait typographus, communicatur? Ergo nihil valuit amicitia Statilei apud Cippicum, nihil legati, & legati Veneti, & tam studiose appetentis hoc fragmentum, apud Statileum dignitas auctoritasve? Cumque nihil magis fidem facere dubitantibus potuisset, quam liber ipse, ante ducentos amplius, sicut ajunt, scriptus annos, quid ita tenuere suspensos per apographum illud, & non monstrata charta, scriptione, literis, similibusque, dubium inspicientibus exemerunt omne? Adde, quod id ipsum, quicquid tandem est, ad quod excusum hoc fragmentum fuit, tam religiose sit servatum custoditumque, quod ex viris fide dignis in Italia degentibus ad nos perlatum est, ut id nemini concessum fuerit inspicere vel arbitrari. Sed haec forsan invenirent excusationem aliquam, nisi scriptum ipsum sese proderet. Quam enim multa sunt, *non usque quaque Petroniani saporis*, sicut ipsi ejus editores coguntur fateri? Talia *abstinax*, pro quo Petronius in vulgatis habet *abstinens*. *Fatus* masculine, pro quo ipse semper *fatum*, neutro genere. *Coelus*, pro quo ille *coelum*. *Nervia*, pro quo idem *nervos*. *Vasus*, pro quo ipse *vas*. *Lorus*, pro quo *lorum*. *Molestare*, pro quo *molestus esse*. *Gaudimonium*, pro quo *gaudium*, &c. Adde his, quae licet apud eum aliis reddita vocabulis non legantur, tamen alia, quam ut iis Petronius uti voluerit, videntur. Qualia sunt *laniones*, *urceatim*, *lanisticius*, *desomnis*, *urnalis*, *offla*, *cultrum*, *larifuga*, *pedicellum*, *dignitosus*, *occupo*, *corporaliter*, *manuciolum*, *vaccato*, *capsella*, *debatuere*, *fulcipedia*, *coricellum*, *naufragare*, ac id genus. Nec in ipsis formulis locutionibusque non suspecta possunt esse multa, ut, *non improperο*, *omnia ad se fecerunt*, *de lucerna*, *te persuadeam*, *de praesentiarum*, *in sinum illius demandavi*, *ab oculo*, aliaque. Habes quoque multa hic antiqua, quorum alias non ita studiosus esse Petronius videtur, ut, *hoc illoc*, *berbix*, *stips frunitus*, *plodo*, *bovis*, *scia*, & similia. Quid dicemus de illis, quae quis crederet aperte sumpta ex aliis, iisque posterioris aevi scriptoribus? ut, *fundos habet, qua milvi volant*, quod legitur apud Juvenalem Satyr. IX. *frigori laecasin dicit*, cui similia habet Martialis lib. II. 5. *animam ebullit*, quod est Senecae in Apocol. *toga perversa prosequi*, quod ejusdem, atque ejus unius est, in lib. I. de Ira cap. 15. neque usquam alias occurrit. Amplius & considerationem meretur, quod quae vere sunt Petronii, sine modo hic occurrant. Dicit semel iterumque Petronius, *ad summam*: id oggeritur hic paginis singulis. Similiter illud *rogo*, quotiens est repetitum; *Rogo magister, quid putas? Rogo, mensis December est? Rogo, vos oportet credatis. Rogo, inquit, Habinna, puto interfuisti.* Talia observes & in aliis. Quid, si formula nonnulla placuit, quoties ea & ad fastidium repetitur? ut: *Piper, non homo, phantasia, non homo, discordia, non homo.* Quae quis sibi facile persuadeat, sic iteraturum fuisse Petronium, non utique nugacem? Sed haec singula: conferamus universa. In quibus quam sunt omnia inaequalia, quam inter se diversa? Interdum incedit polite, ut plane referat Petronianam faciem. Mox ad horrida & aspera delabitur. Est saepe, ubi ad ridicula, & trivialia, & sordes proruit. Nolo afferre fabulas de Ulysse, Sybilla Cumana, Diomede, & Ganymede, & Helena, & farinae hujus alia. Quid est quaeso in Trimalcionis conliberti cum Ascylto contentione, quod quem valde possit oblectare? quam ibi multa frigida sunt abjectaque? Possemus hujus generis afferre alia, sed sunt obvia, & facilia deprehensu. Ad postremum ne in rebus quidem ipsis sunt non multa, quae suspicionem praebeant multiplicem. Ut quae memorat *de lingua canina*, *de laribus bullatis*, *loco libertino*, *praetorioque*, *phaecasiis auratis*, *carne ursina*, & non paucis aliis. De quibus diu adhuc cogitandum, quando pleraque aliis sunt ignota. Neque vero ambigendum est, quin hic plurima occurrant neque satis integra, neque sic, ut postulabat ratio, excusa. Sed miretur aliquis, nec id injuria, quare viri docti, qui fragmentum istoc descripserunt, caeterique, qui Venetiis Patavii-que judicium de eo tulere suum, tam corrupta manifeste, ac ob id non modo necessaria emendatu, verum saepe & facilia, singulis fere ver-

 sibus

ſibus voluerint relinquere. Nam ſi eo dicas factum, ut ſcripturae codicis antiqui ſua magis conſtaret auctoritas, haud ſane video, qui non aeque bene id potuerit, plerisque iſtis emendatis. Potius exiſtimet nonnemo, affectata & conficta ſponte iſta vitia fuiſſe. Atque iſthaec quidem ſunt, & alia fortaſſis, quae in mentem cui venire ad Petronio abjudicandum hoc fragmentum poſſe videantur. Adverſus quae, qui ſtatuit contraria, dixerit fortaſſe, non inſolitum videri, ut laterent olim lateantque etiamnum hodie apud doctos, quibus quae in hoc illove deſiderantur ſcriptore, poſſint expleri. Symmachi epiſtolas nonnullas edidit non ita pridem Schoppius. Chariſii lacunas non paucas explevit Andreas Schottus. Livii ipſius aliquod fragmentum ante annos hoſce quinquaginta Romae publicatum accepimus. Neque obſtat, quod ſint docti, qui poſſederint haec talia, poſſideantve. Sunt enim nonnulli alieni ab his literis, alii vocabulum ejusmodi librorum ſcire contenti ſcripta inſpicere ipſa, & conferre cum editis non ſuſtinent, cum & moleſta ſit manuſcriptorum lectio, collatio illa taedioſa. Ita fit, ut aliquando, qui haec talia in bibliothecis ſuis habent, ipſi ſe habere ignorent. Alii invidia quadam agitantur, dumque nolunt aliis communicare, edereque ipſi famae ſtudio ſuſcipiunt quidem, at negociorum aliorum interventu de die in diem differunt, ſummo talia ſilentio arctiſſimaque apud ſe cuſtodia conſervant, atque ſimul tineis interea pabulum laetiſſimum adornant. Sed nec manuſcriptum ipſum, quo de agitur, mitti Romam aut Venetias tuto ſatis potuit, per incerta maris, & periculoſa itinerum, cum praeſertim illo ſemel amiſſo ſupereſſet nihil, quo incertis ambigentibus poſſet ſatisfieri. Jam quod illa attinet, quae neque in Petronio, nec aliis ex veteribus occurrunt, quis ex eo ſatis colligat, nunquam iſta ſic fuiſſe uſurpata. Quam enim multa ſunt in Cicerone ipſo rara, de quibus nemini, opinor, crederes, niſi legi apud ipſum deprehenderes: ut *dimetiti*, pro, *dimetati*; *etiam*, pro, *ita*, *juratus eſt*, pro, *juravit*, *ſucceſſa cui velle omnia*, *putiſſimus*, *praemoleſtia*, *partior* pro *dividor*, *obiratus*, *involatus*, *agricultio*, aliaque plura, de quibus integrum quondam ſcripſit librum Statilius Maximus, quem *Singularia Ciceronis* nuncupavit. Talia occurrunt quoque apud caeteros notae optimae ſcriptores, nec eſt fere quisquam, qui non aliqua generis hujus habeat. Adde, quod in multis, occurrentibus in hoc fragmento, lex analogiae non repugnet. Item, quod reperiantur apud alios, Philoxenum cumprimis, cujus paene omnia vocabula è probatiſſimis ſcriptoribus deſumta facile convincunt, quae in ipſum viri docti pridem annotarunt, & adhuc notare poſſunt, atque ob hanc cauſam pluris, quam nonnulli fere exiſtimant, auctoritatem ejus fieri oportere. Neque ſequitur, ſunt aliqua in hoc fragmento, quorum dari nulla poterunt exempla, quando de his judicandum fuerit ex caeteris. Maxime cum ipſe Arbiter in eis, quae ſunt fidei indubitatae, habeat ignota fere aliis; ut ſunt, *abſentivus*, *acceptatus*, *chiragricus*, *circumtumulatus*, *clinare*, *conſpaciantes*, *domefacere*, *guſtatio*, *veſticontuberium*, *ſupellecticarius*, & alia hujusmodi. Quae etiam eſt cauſa, quod delectatum eum novitate, viri eruditi teſtentur. Sed videntur quaedam manifeſte capta ab aetate junioribus. Ad hoc diceret nonnemo, anceps valde lubricumque eſſe id conjiciendi genus. Annon enim ea, quae in iſtis junioribus ſolummodo leguntur hodie, uſurpata eſſe poſſunt & vetuſtioribus? Quam enim multi optimorum ſcriptorum periere libri, in quibus iſta non fuiſſe lecta, quis eſt quaeſo, qui auſit certo confirmare? Habemus apud Juvenalem *tot milvos intra tua praedia laſſos*. Verum id alluſione dictum ad proverbium, *quantum milvi volant*, docet nos non contemnendus Perſii Scholiaſtes, qui Perſius id ipſum uſurpavit ante Juvenalem. Jam ſi ex proverbio id uſurpavit Perſius antiquior Juvenale, cur non Arbiter Perſio antiquior id uſurpare potuit ex proverbio eodem? Quod vero non ſunt omnia aequalia, id dicat quiſpiam non modo non vertendum vitio, ſed ponendum etiam in laude. Primum enim aliae aliaeque ſunt perſonae, quae loquentes hic introducuntur, quibus unum genus attribuere orationis inconveniens indecorumque erat. Sunt liberti quidam, ſunt lapidarii, ſunt coci, & id genus alii ex vulgi faece, quibus niſi, fallor, culta caſtigataque oratio parum apte affingitur: quando hi plebeja, & humilia, & trivialia plerumque loquuntur. Quo fortaſſis pertinet & bene larga illa copia proverbiorum, quae eſt in ſermonibus eorum ac colloquiis. Ea enim ſunt, quibus velut ornamentis excolunt plebei dicta ſua. Sed & antiqua pluſcula eo reſpectu poſſunt hic eſſe uſurpata, quando plebs retinentior eſt fere ſermonis antiqui, nec niſi ſero, quem caeteri arbitrantur, cultum adhibere addiſcit. Neque id officere cui videatur ad fragmentum hoc Petronio adtribuendum, quod diverſa ſint nonnulla, quae in editis prioribus leguntur. Nam cum ibi fere differant mulieres impudicae, ac laſcivi juvenes, debebat ſane oratio eſſe comptior, cum hoc genus ante omnia orationi ſtudeat, facundiamque inter inſtrumenta promovendae artis ſuae numeret exerceatque. At in noſtris ſunt plerique omnes adulti, atque in negotio longe alio ac diſſimili occupati. Quae res obſervationem hic videtur promerere maximam,

mam. Versantur enim in convivio, ubi luxu cuncta diffluunt: indulgent vino, poti ebriique sunt, quales qui concinne decoreque facit loquentes, is, quod maxime in ipsis est decorum, praetermittit. Atque ex hoc vitio potationis est, quod de rebus nihili inter se contendant, inque contentione ipsa magna, parva, feria, inepta, cuncta denique inter se permisceant ac confundant. Accedunt alia quaedam, ut imprimis ineptum, stultaeque ostentationis plenum Trimalcionis ingenium, cui ex toto ridiculae illae fabulae, quae superius commemorantur, mathesesque ac rhetorices stolidissima jactatio debent assignari. Habinnas est servilis, malleoque ac fabrilibus tractandis ferramentis, quam civilitati, aptior. Sed nec caeteri meliores, ut exigere ab ipsis comptiora, nesciam an aequum sit. Atque eadem videri causa potest, cur non etiam in rebus ipsis, consuetudinibusque, sicut vulgo notae nobis sunt, omnia conveniant. Cum praesertim haec fingantur geri non in Urbe, sed colonia, non satis scio qua, (Neapolim nonnulli suspicantur) ubi non necesse est, ut fuisse omnia Romanis eadem credamus; cum ipsis etiam in Romanorum moribus necdum omnia sint observata, quotidieque illa eruditionis pars amplificetur. Et quia in colonia finguntur geri, ideo fortassis sunt adhibita non pauca ex sermone Graeco desumpta, maxime cum loquuntur ii, qui sunt gentis non Romanae. talia sunt *saplutus*, *catapbagi*, *bacelogiae*, *lecbasin*, & id genus alia, numero non exiguo. Nam quod quaedam sunt hic sic corrupta, ut intelligantur facile illorum vitia, id accidit & aliis scriptoribus, & alicubi apud nostrum non tam describentium, quam typographi errore, omittentis maleve repetentis litteram in fine, vel initio vocabuli, evenisse potest. Caeterum ut ista in utramque partem dici forte queunt, ita nescio, an, si excussis omnibus res tandem ipsa sit definienda, quis negare ausit, aliqua nec ea pauca hic extare, vere docta, nec Petronio indigna. Huc impr s refero, quod habet de arenae sparsione . theatris, de vitali lecto, jejunio siccitatis mpore, lanatis deorum pedibus, tertiario gi atore, exhaeredatione cum elogio, Priapo cum frugibus in sinu, Venere strabone, ac similibus. Nec in dictione minus sunt polita multa, elegantia, docta. Ut, *unus servus*, pro, *aliquis*; *usque hoc*, pro, *hucusque*; *positus super hoc officium*, pro, *constitutus*: *subsessores*, pro, *venatores*; *confessus Euclium*, pro, *referens eum habitu*; *secum tulit tot annos*, pro, *vixit*, & id genus plura alia. Nolo integras afferre formulas, connexionesque nihil ab antiquis, etiam probatissimis scriptoribus recedentes. De proverbiis saltem dicam, in quibus plerisque non opinor fore quequam, qui sincerum continere vetustatis gustum non ultro intellecturus sit, etsi prorsus pauca eorum doctis viris ante fuerint notata. Quibus omnibus efficitur, ut non aegre patiamur persuaderi nobis, esse in fragmento hoc aliquam multa, non habentia alium, quam Petronium auctorem, atque si quis praeter cum est, qui illa inter se connexuit, eum longe plura, quam quae nobis hactenus innotuerunt, reliqua ex Petronio habuisse. Quod si foret certum, ut fragmenti hujus editores tradunt, codicem, unde primum est transsumptum, annos aetate sua exercere ducentos, forsitan & longius iremus. Est enim omnino verum, illo tempore vix extitisse, qui has tales Romani sermonis suavitates vel intelligerent satis, vel imitari perite possent, vel si poterant, decipere figmentis hujuscemodi vellent alios, nondum sic in dignitate constituto sermone Latino, ut sequentibus temporibus est factum. Nunc sententiam priorem ut censemus tutiorem, ita fidem facilius apud rerum istiusmodi peritos vix ambigimus inventuram. Sane ne id quidem penitus negari potest, quod adducunt editores illi de hiatibus expletis, complanatisque lacunis, quae in pridem divulgatis Petronii occurrebant. Quin imo & lectiones quaedam diversae pretii sunt quantivis. Ut exemplo utar, est in editis, *ut putares Darium bydraule cantante pugnare*, quod interpretes in universum omnes torsit. At hic legitur, *ut putares essem Darium*, unde docte ac sagaciter, ut omnia, cl. Gronovius restituit, *putares essedarium*, qua lectione nemo est, qui non intelligat locum desperatum pulchre esse restitutum. Ita in vulgatis legitur, *piperato vitello piperatum*, at in hoc fragmento, *piperato vitello circumdatum*, quod haud dubie est melius. Quis enim ferat illud, *piperato piperatum*, ingratissima repetitione atque sensu penitus inepto. Ad eundem modum credo fore neminem, cui non videatur aptius, *vertebraeque laxatae*, quam ut fuit hactenus, *locatae*. Nolo caetera afferre, quando de quorundam lectione potest esse dubitatio, quaeque receptorum loco hic occurrunt, ipsa quoque sunt corrupta. Sed nec quae de vitreorum tenacissimorum hic artifice habentur, magnifice attollam. Quanquam ea Sarisberiensis consuetudo sit, ut bona fide aliorum pleraque, ipsis etiam retentis verbis, transferat in suos usus. Cujus rei si quis testimonium requirat, matronae Ephesinae factum ex hoc ipso desumptum apud eum legat, & cum Arbitri narratione conferat. Neque multum discrepet etiam Isidorus, eandem memorans artificis praedicti historiam, sique habet, ubi contra Sarisberiensem convenit cum nostro, ea fere meliora sint, & à Sarisberiense male immutata. De fragmentis saltem caeteris monebo, quae in editis Petronii huc

hucusque separatim legebantur, videri ea tam opportune ubique hic occurrere, ut in illis ipsis locis nata, non ingenio studiove inserta faciie intelligantur. Ad postremum tota fragmenti hujus oeconomia non repugnat vel ingenio Petronii, vel instituto. Si praesertim, quod persuasum pridem viris doctis est, pars multo maxima Satyrici in Neronem est directa, cum non pauca ejus vitia docte ac subtiliter notata deprehendet hic, quisquis inspicere intimius examinareque volet.

Sed haec hactenus, neque fine alio, quam ut nostrum libere judicium de fragmento istoc depromendo, libertate illa provocemus libertatem aliorum, id est, si erravimus, quod fieri facillime potuisse non inficiamur, ab aiiis deducamur in viam, doceamurque rectiora. Quando non cuivis datum omnia perspicere, minime vero nobis, qui propterea nostrum hoc judicium alii doctiorum ac exercitatiorum jure meritoque subjicimus.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

DOMINO

D°. JOH. BAPT. COLBERT,

Regi Christianissimo à consiliis sanctioribus, summi etiam Galliarum aerarii moderatori prudentissimo integerrimoque,

doctrinarum et virtutum omnium confugio

PATRONO INDULGENTISS.

THOMAS REINESIUS D.

Sereniss. Elect. Saxon. Consil.

Quem eminus inter orbis Gallicani sidera hactenus contemplari, tacitaque veneratione prosequi, & admirari cepimus, quotquot in hisce Germaniae oris liberalibus studiis nomina dedimus, & quaecunque habere existimamur, iisdem debemus, eum cominus intueri, audire, adire, adloqui posse in magna felicitatis parte ponendum utique esse, & quibusvis bonis expetibile vel intra prima, nemo diffitebitur. Mihi Dei omnipotentis munere (huic enim potius tribuere jubet pietas, quam fortunae caecae, iniquae, versatili & fallaci rerum humanarum arbitrae creditae) plus contigisse, & majora multo, quam sperare potui, in sinum, etiam quem nondum panditissem, confluxisse, tuo inprimis *Illustriss. & Excellentiss.* Domine, singulari prorsus favore, fatis, intelligo; agnoscere autem fatis, & pro valore impreciabili aestimare fatis, & praedicare nequeo. Sive enim fastigium istud, eminentemque dignitatem, in qua Regis Christianissimi indultu & gratia, proba virtutum tuarum aestimatrice, constitutus late coruscas, suspiciam, sive inusitatae benignitatis, quam novo, & in secula mittendo exempio adversus hominem hunc exerces, animo meo subeat cogitatio; sive humilitatem meam considerem, horrore prehendor protinus, & confusus oppressusque rei magnitudine procumbo. Nimirum cum arduis regni negotiis impositus, saluti ejus te tuasque curas omnes inpendere soleas; in eam tamen praecipue incumbis, ut quod à bonis literis in respubiicas manere compertum habes splendoris & vigoris, id vero non tantum sollicitissime computes, inquiras, procures; sed & Regi Maximo, ut eandem rei pulcerrimae utilissimaeque dignationem habere velit, persuadeas. Huic vero instituto tuo laudabili & saluberrimo, luculentum testimonium vel Germania perhibuerit, & in ea viri docti omnis elegantis eruditionis cultores quamplures, quos favore tuo provehi, ornari, & regiae munificentiae admoveri dignos existimasti: pro quo adfectu, quantum Tibi debendi reae sint, aeterna erit literarum confessio. Beneficiariis istis vestri Regis judicio & inclinatione tua potissimum me quoque accenseri nuper accidit; fecisti, puto, ne vel facultas benefaciendi exhausta, vel voluntas lassata videri posset, & ut tenorem bonitatis & constantiae impraepeditum, inconcussumque servare intelligeremini. emeritis vitae stipendiis, annis gravem, & in extremo aevi cardine senem, a quo quidquam operarum, vel meritorum frustra expectaveritis, nexu insolubili Tibi obligasti. Non sufficiebat; quod Regi Maximo me secretum à turba ostendisses, & secundas egregie agente Per-Illustri Do. Capellano commendasses, etiam effectum Patrocinii tui, impetrato dono regio, praelitisti, & ne quid deesset ad cumulum gravissimis literis, (fere dixeram *amicissimis*; ita non multo secus atque in privati hominis modum scriptae sunt) voluntatem munificentissimi donatoris mihi significare non subterfugisti: quae si vel cogitem universa, vel tractem singula, cogor, pro inaestimabiiibus habere, eoque ad gratiarum vel agendarum inopiam me redigi sentio. Quis enim ulla gratitudine adsequi praesumat adeo exuberantem gratiam? Invicta ea est; & debitorem in nervo detinet aeternum.

Hunc

Hunc ILLUSTRISS. Do. animum Tibi profiteri possum solum; caeteris quae ratio poscebat, & ingens meritum tuum, defectus & foeneus. profiteor eum, inquam, & quantum virium DEUS indulserit, praestabo incorruptum, dum advixero, omnibus. Promissi hujus & observantiae meae pignus, quod solenni patronos honorantium clientum more offerri interim Tibi aequum est, in privatis opibus non reperio nunc, praeter *Censuram & Scholia brevicula ad Fragmentum Petroni è Dalmatia*, quae paulo ante quam Vestrae advenirent, prelo subjeceram. Debent hoc eruditi literatoribus *Patavinis*, qui è bibliotheca *Cippicorum Dalmatarum* (olim *Coepiones* adpellabant) acceptum primum typis exscribi fecerunt: in quod exemplum cum incidisset reconditioris literaturae & amoenitatum omnium consultus *Nic. Heinsius*, ne possideret solus, in Suediam transmisit ad V. C. *Prof. Regium Job. Schefferum*, qui cura sua dignum habitum iterum vulgavit, sed paulo comtius, & cum eruditis Notis; ex hujus manu ad me pervenit; & quia rogabat sententiam de novo dubiaeque praeterea fidei scripto, *Amico* eam gratificari fas esse putavi; & inde natum mihi, quod hic exhibeo. Opinantur de eo, uti fieri amat, alii aliter; magna manus ineptorum, quod ad farinam nihil facere ejusmodi scitamenta putant, non contemnunt tantum, nimirum quod non intelligunt; verum calumniantur etiam, dum adsequi desperant, talium curiosos: doctorum vero plerique Petronio aevi Claudiani fine dispectu adscribunt; alii eidem ob stili inaequalitatem, suspectam multis nominibus Latinitatem sermonis, & nonnulla Romanis moribus difformia adjudicant, & inter figmenta ludicra, quod genus hominum otiosorum festivorumque vanitas, & excessus Gratiarum solet extrudere, rejiciunt. Ipse neglectis fastuosis istis & indolatilibus, ab utrisque discedendum esse vidi, & medio incedendum; temperamentoque hujus judicii robur, qua potui, adstruxi *Praefatione ad Lectorem, & in Scholiis*: per quae subinde prodigiose corruptorum à librario emaculationes, distortorum luxatorumque restitutiones, verarum lectionum adsertiones, obscurorum explicationes, & alia quantivis precii annotamenta advertentur. Hoc me curasse summa fide & industria, ut Petronio sua redderentur. aliena & insulta secernerentur, opusculum autem multae eruditionis seculo nostro commendaretur, adfirmo vere: si qua conatui illusit facultas, veniam, spero, dabunt aequi judices; sua perspicacia meam avidentiam lectoris bono sublevabunt, conferentque sine invidia, quicquid rei conducere, & sensa scriptoris nonnunquam involuta explanare posse judicaverint. Ei vero Illustrissimum nomen tuum, DOMINE, praescripsi, tam ut aliquod gratitudinis adversus Te extaret ad posteros monumentum, quam ut scriptum, quod à vetustate habet auctoritatem, à novitate gratiam habere debet, Tuo potissimum patrocinio suitum tectumque procederet. Deprecarer culpam audaciae, nisi singularis humanitatis tuae fiducia, qua sustentor, alia omnia sperare juberet; Peccare etiam in mores tuos videbor, si quod facis ante, benigne habere literas, occurrere desideriis clientum, eorumque operas sereno vultu excipere, Te hortarer. Quod superest, ILLUSTRISSIME & EXCELLENTISSIME DN. complector voto: DEUS OPT. MAX. Te servet incolumem quam diutissime, commune Galliae & posteritatis cujuscunque bonum; hujus, dum foves literas: illius, dum inservis REGI. DEUS, ajo, Te servet; & omnia, quae cogitas, quae dicis, quae facis, ad honorem ter sancti sui nominis, & regni salutem evadere, Te vero consiliorum actionumque prosperrimis successibus longum interesse, & gloriose laetari clementer indulgeat. Scrib. Lipsiae 25. April. St. vet. anno MDCLXVI.

LECTORI PHILOLOGO

S. P. D.

Coenam C. Pompei Trimalcionis, è servili genere inter libertos, à sordibus in rem lautam &. ad Se Viratum usque in Colonia provecti, hominis τρυφερῶ καὶ ἀλαζόνος. argumenti Satyrico suo, narrationi fictae, partem fecerat T. Petronius Arbiter, scriptor aevo Neronis doctissimus, nitidissimus, lepidissimusque, imitatus (quando & hoc nosse interest) Publium Mimorum Poëtam salibus & dicacitate, coenarum etiam compositione, Plin. lib. VIII. cap. 5. nobilem. Eam in excusis libris omnibus hactenus mutilam legimus, quippe comperto prorsus planissime, exitum ejus, interspersas epulis fabulas potorum ebriorumque, & ludicra interim exhibita convivis periisse, aliunde expleri desiderantes. Id vero ne faciamus porro, beneficium est typographi Patavini Pauli Frambotti. Hic enim repertum Tragurii apud Dalmatas in Bibliotheca Cippicorum insigne fragmentum, Petronianis editis connectendum, anno superiore ex apographo concesso operis suis & sumtu communicavit: quem secutus in Suecia vir eruditus, hortatore N. Heinsio, iteravit editionem Upsaliae, adjectis Notis necessariis, Dissertationeque super vero ejus auctore comta satis,

&

& curiose instructa; in qua cum πολὺν ῥεμβασμὸν & inclinationem in contraria observare quisque possit, rimari omnia odiosius incivile fuerit; disputare autem contra utramque contradictoriarum tenentem, & hoc ipso nihil λογικῶς adferentem, futile & supervacaneum. Interim laudamus, si ἀῤῥεψίαν, ἐποχὴν & ἐπιχειρεῖν, quam profiteri oportuit liquidius, judicii sui temperamentum esse voluit. Certe aliter decidenda esse causa videtur; nimirum, ut inde exordiar, & finem dicendi post pauca faciam, multo maxima pars ejus fragmenti Petronio recte tribuitur; quod nemo eorum, qui vel levem deliciarum ejus gustum habent, negaverit; per omnes etiam paene paginas doceri id posset; idemque curatissime praestitum in editione Upsaliensi. Caeterum mangonium aliquod, perinde ac in aliis primae notae scriptoribus multis, quos glossemata inficeta subinde deformarunt, hic intervenisse & ejus aliquam partem Petroniastri alicujus esse, Arbitrum imitari & exhibere, velut in scena Mercurius Sosiam, ausi & apti fatis, manifesta fides est. Is cum in fragmento Arbitri praeter ea, quae dudum collecta dederunt commentatores, incidisset, hiatus in editionibus conspicuos impleri sic posse ratus, ea utcunque connexuit: quod ut fieret sine offensa lectoris, fingere aliqua & infulcire de suo formandis sententiis integrandisque membris, comminisci etiam, quae nunquam facta meminerat, necesse habuit. Et hinc est summa illa inaequalitas sermonis, & purissimae Latinitati ammixtae extremae barbariei stribligines, non Augustei aurei, sed plumbei illius, quod viros obscuros inter literas reflorescentes illustrasse scimus, seculi, verba decuspata, inepti putidique archaismi, Graecanicae literaturae modica intelligentia, & quae sequi eam solet adfectatio odiosa, & prava prorsus adplicatio, nonnunquam mimica & ridicularia: Scio, magnis quoque auctoribus incidere aliqua vitiosa; (rem notam de Manilio, de Vitruvio, de Velejo, de Valerio Maximo, fecerunt censurae eruditorum, à vulgo sui temporis desumsisse quaedam, quae non probarent ipsi.) sed ea & rara & tanquam conniventibus surrepserunt: simul etiam hoc à serio & emendati sermonis scriptore Latino non potuisse dici, quae hic occurrunt totis agminibus infesta & horrida Latinis auribus, etiam postquam purgata fuerint; *saplutus*, cap. 37. *scordaliae*, cap. 95. *bacalusiae*, cap. 41. *libra rubricota*, cap. 46. *excattarissare*, cap. 67. *debattuere*, cap. 69. *fastiditus studia*, cap. 48. *adjutasses nobis*, cap. 62. *baciballum*, cap. 61. *manuciolus*, *vaccaro* cap. 63. *martiolus*, cap. 51. *caldicor*, cap. 45. *strabonus*, cap. 68. *scelio*, cap. 50. *apoculamus*, cap. 62. *ego me apoculo*, cap. 59. *barcalae*, cap. 67. *babaecali*, cap. 37. *inspeciosus*, cap. 40. *flaminatae*, cap. 41. *gingiliphe exsonare* cap. 73. *tangomenas facere*, cap. 34. 73. *coelus*, cap. 39. *vasus*, *lorus*, cap. 57. *fatus malus*, cap. 42. 70. 77. *literae thesaurum est*, cap. 46. *facere ad stellas*, cap. 61. *quod sursum est deorsum facere*, cap. 63. *barbatoriam facere*, cap. 73. *stertero*, cap. 75. *offla crucis*, *corvorum cibaria*, cap. 58. *capere sibi cerebellum*, cap. 76. *per scutum per ocream egraginare*, cap. 33. *ut satisfacerem domino homini malisto & dignitoso*, cap. 61. *qui te haec docet mufrius non magister*, cap. 57. quorum pleraque, quae cura & notitia aliqua digna adparebant, in Scholiis recensui, excussi, restitui, suisque auctoribus & temporibus, quantum licuit, reddere conatus sum. Facile autem credidero Petronio, etsi minime omnium nugaci, censori autem nugarum & vitiorum acriculo, excidere potuisse aliquot insulsos frigidosque jocos, petitos è trivio, nulla eruditione conditos, ineptas recitationes & ἀνεορκσίας, *de Niobe equo Trojano inclusa à Daedalo*, cap. 52. *de origine aeris Corinthii sub Annibale*, cap. 50. *Mathematicen Trimalcionis*, cap. 39. *Philosophiam ejus*, cap. 55. 56. physicen ejusdem περὶ πορδῆς, cap. 47. narrationes ridiculosas *de mensura sui ad candelabrum*, *& unctione labri de lucerna*, ad barbam celerius producendum, cap. 62. *de facto ex homine lupo*, cap. 75. *de strigarum maleficiis circa cunas infantiles*, cap. 63. 59. *de Homeristarum argumento* cap. 66. *de esu ursinae carnis* cap. 38. Inducere enim hominem insubidissimum, decumanum λαπιστὴν Trimalcionem, nequam servos, & mulierculas ejusdem farinae, à quibus in vino & joco nihil serii, honesti, comti & docti expectari posset, proposuerat; at παρεγμιμυδῶν in brevi scripto magnus adeo numerus, majorque multo, quam in toto Satyrico, quantum hodie est, post variorum tot collectos, repertus facere potest, ut Petronio, ne tam in Oratoriae leges ipse dicendi magister peccarit, id scriptionis genus ἁπλῶς & simpliciter abjudicemus. Ea vero ipsa qualia, quaeso, sunt? Certe nec antiqua, nec apud mediae aetatis scriptores Latinos Graecosve lecta, sed pleraque tracta a vulgo subrostranorum, & è Jano sive medio sive infimo, Φορτικὸν καὶ παχὺ, infeliciter arguta, Petronii vero urbanitate & genio indignissima: *Colonia haec crescit retroversus ut coda vituli* cap. 44. cum eam priore statu & felicitate excidisse & decrevisse dicere vellet; *curris*, *stupes*, *satagis*, *tanquam mus in matella* cap. 58. *inflat se tanquam rana* cap. 74. *qui fuit rana nunc est rex* cap. 41. *calda potio vetustiarius est*, cap. 77. *homo qui non valet lotium suum*, id est, nihili, cap. 57. *in molli carne nascuntur vermes*, cap. 55. id est, divites & deli-

delicati facile irascuntur. *Qui in pergula natus est, aedes non somniatur*, cap. 74. id est, humilis natu alta non sapit vel adsectat: *nunc hoc est calidum mejere & frigidum potare*, cap. 67. *in manu illius plumbum aurum fiebat*, cap. 43. *qui asinum non potest, stratum caedit: colubra piscem non parit*, cap. 45. *asinus in tegulis*, cap. 63. *in alio pedicellum* (festucam) *in te ricinum* (trabem) *non vides*, cap. 57. *strabones qui holera spectant, lardum tollunt*, cap. 39. cujus originem (significatio enim aperta est de aliud simulantibus, agentibus aliud) si quis quaerat, ei nec ad Graecos, nec ad Latinos, eundum est, quippe quibus holera cocta cum porcina non fuere inter edulia; sed in Germanorum Italorumque, qua Germaniae confinales sunt, victu esse meminerit, & hisce ideo proprium vernaculumque proverbium, ignarum Petronio. Eademque plane ratio est *formularum*, quae creberrimae occurrunt, non τῶν ullum vetustatis eruditae referentes, sed exuccae exanguesque, & vel adulta aestate frigentes, maleque accersitae: *Scitis quid dicam; taceo, quia non sum de gloriosis*, cap. 75. cum multa se premere intelligi vellet: *Sed, tace lingua: panem dabo*, cap. 58. *Ita fatur pane fiam*, cap. 69. *Ita salvum me habeatis. ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret*, cap. 58. *magis, quod bene moriar, fuit*, cap. 61. *tanquam hoc loco, salvum sit quod tango, mediam trajecit*, cap. 63. quod à suo corpore plagam avertentis est: *ita Genium meum propitium habeam*, cap. 74. Praeterea perpensius cogitandum propono doctis, quod observare videor in oeconomia sive dispositu Coenae hujus; esse in ea alia quaedam, quae Arbiter ne quidem somniare potuit. Post recensita à vetere Petronio fercula, tanquam soluta coena, hic *aper primae magnitudinis* adponitur, cap. 40. mox *sus ingens tomaculis & botulis fartus* cap. 49. tum *apophoreta* cap. 56. ad haec *vitulus elixus*, cap. 68. & *matteae* cap. 65. & *secundae mensae* cap. 39. Cum autem matteae ultimum coenae conficerent, post tertium missum, ὕστατον ἐπὶ πᾶσιν εἰσφερομένας, ut ex *Athen. l.* 14. notum est; indeque Molpis Lacedaemonius ματτύας exponit ἐπιδειπνίδας; qui factum ut cap. 69. *epidipnis è turdis fartis siligine, uvis passis, & nucibus; è cydoniis confixis spinis, ansere altili, circaque pisces & omnium avium genera* demum adferatur? Non cadit in Petronium ea inscitia (nisi si eam simulare dicere lubeat, cum omnia hic sub fictione agantur) ut tres παραθέσεις seu missus cujusque coenae, & praeter hos epidipnida, quod patet è *Mart. lib.* 8. *ep.* 32. mattyas autem & epidipnida easdem esse ignoraret; ista ab interpolatore, vel semidocto vel φιλοπαίγμονι, qui mensam breviorem & simpliciorem visam, e corrasis undique conviviorum catalogis, & descriptionibus augeri posse eredidit, & constipavit huc, interjectis subinde Petronianae elegantiae flosculis (nec enim negandum id est) praeter rationem, quicquid sub manum venisset, etiam maxime dissonum & incongruens Petronio. Mirum autem quod quindecim illa fercula, ad faces & buccinas exhibita in nuptiis Trivultianis Mediolani ab H. Barbaro mutuari omiserit; certe huc faciebant. Eandemque notam meretur, quod de Colliberto Trimalcionis opulento, & qui tum *octingenta sua possideret, cum de nihilo crevisse; divitem autem factum, quod incuboni pileum rapuisset, & invenisset thesaurum* narratur cap. 38. *Incubonem* vocat Δαίμονα οἰκίδιον, larem domesticum, quem vulgo *coboldum* nominant, (*Augustinus l.* 15. *de Civ. D. c.* 32. vulgo Silvanos & Faunos adpellari *incubos* dicit) creduntque curari ab eo domum, instrui culinam, purgari stabula, jumenta pasci & ornari, & quaevis ministeriorum genera exhiberi domino aedium, opesque conciliari; haec superstitio, qua hodieque tenentur nostrates, antiquis praesertim Gentilibus incognita insinuatur isthic; vel etiam tangitur fabula de Fortunati illius Utopici pileo & facculo, pueris ad cunas inter somnia occentari solita. Utramvis admittamus, figmentum esse Petronio multo recentius, ultro dilucescit. Ex eo vero, quod historiam de fabro vitreorum metalli duritie & ductilium cap. 51. Joh. Saresb. Praesul Carnot. lib. IV. Polycrat. cap. 5. è Petronio repetit, non satis firmiter colligitur, hoc ipsum fragmentum visum Carnotensi fuisse: quin verba nostri ex istius effusis substricta contractaque non eodem tenore elegantiaque decurrere, sed archaïsmo barbarismoque inquinata & recentioris seculi auctorisque esse, cuivis comparanti innotescit. Non sollicitabo fidem relationis, etsi de ejus veritate dubitet ipse; nam & apud Isidorum lib. 16. Orig. cap. 15. & Petrum Damiani lib. IV. ep. ult. pag. 385. dissimulato tamen nomine Petroni (fortassis, quod à quibusdam severae frontis ob nudas nequitias & accuratam spurcitiem damnatum norant) legitur: saltem alio exemplari sive Gallico sive Anglicano, non hoc Traguriano, quod putant & supponunt viri docti, usum esse Saresberiensem tandem deprehendo. Nam l. 8. c. 7. eum, qui de porco Trojano, aliis animalibus gravido, luxus causa parato & illato mensis, doceri velit, *coenam Trimalcionis apud Petronium ingredi* jubet; at ejus generis porcum neque editiones Petronii, neque fragmentum hocce usquam vel nominant, vel describunt: quod tamen persuadere no-

nobis voluit *Frambottus*; nimirum botulos habens pro animalibus, & turdos vivos tantisper clausos in ventre porci pro hujus fartura. Sed de hoc sentiat quisque quod volet; ἀμφοτερίζει γὰρ ἡ λέξις τοῦ Πολυκράτους. Liquere nunc igitur puto, quod initio dixeram, simul cum Petronio Petroniastrum datum esse. Hominem adeo liberalem, ut possidere solus noluerit, adeo felicem, ut repererit, quod secula tredecim obruerant, digito non possum ostendere: locum tamen, in quo mimum istum composuerit, jam subindicavi. Vixerunt ante annos ducentos, qua aetate circumscribunt codicem Traguriensem, in Italia literatores illustres plurimi, inter Venetos & Patavinos inprimis memorabiles, & de Latinae linguae cultu bene meriti, quos a Scardionio, Jovio, Tomasino petere quisque intextos etiam Peplo Italiae Joh. Mariae Toscani inspicere potest. In turba eorum quidni fuerint, qui Petroni linguam intelligere & imitari lepores possent? Saltem cogitemus Poggios, Aretinos, Guarinos, Vallas, Philelfos, Panormitas, Beroaldos, Politianos, Picos, Barbaros, Sabellicos, Pios, Coelios, Pontanos, quibus nec acumen ingenii, nec varia eruditio defuit, nec liberalium facetiarum gratia, nec Barbarici sermonis, quem modo dedicerant & vernacularum suavitatum latinis interjiciendarum notitia. Et bono igitur jure injuria reputari possit, quod Frambottus praefatur, *ei seculo non adeo sapuisse Rom. sermonis lautitias, ut Petroni famam adsuere voluerint lucubrationibus suis eruditi viri.* Sit ita: non citent isti *Petroni Satyricon*: quis inde sanus colliget, etiam ignorasse? Non citant autem, quia pietatis obtentu publica conspiratione eum infamassent majores; quam tamen censuram contemserunt Grammatici, Servius, Diomedes, Acro, Priscianus, Isidorus, Fulgentius & si qui alii sunt, D. Hieronymus quoque qui cum Petronio fuisse, ejus testimonio usi, profitentur. Fortasse benignius judicavi de fartore istius centonis, & praeter meritum ad eorum, quos laudavi, tempora retuli. Obstat enim conjectura non minus probabilis nec absurda, videri posse, praeteriti vel etiam currentis seculi fetum esse, qui cum sub plurium manibus in hanc staturam surrexisset, edi tandem hoc suo tempore, & seculo intemperantia literarum laboranti ac novitatis avido debuerit. Et hoc ipsum neque nos suspicari desinemus, donec de ducentis ab hinc amplius annis scripto exemplari fidem plenam nobis fecerit inventor ejus, & institor mercis Dalmaticae *Statileus*: quod nisi fiat, proximi erimus illudi sibi, vaenire sub habitu veterum mustea quaedam, & fuco latebram quaeri existimantibus. Quod autem magnifice praedicant *lacunas plerasque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per haec scripta impleri & complanari*, intra verba res tota consumta est, nec cujusquam expectationi satisfactum. Quae enim initio fragmenti offeruntur velut supplementa editorum ante, ea parerga mera, superamenta & inutilia παρεμβλήματα sunt, corrumpuntque sententiam, non adjuvant aut perficiunt; idque adparebit manifesto, si vel non recipiantur in textum, vel recepta ejiciantur. Utrinque enim reliqua concinne cohaerebunt. Neque auctorem Petronium habere potest id, quod se cap. 34. ostentat; qui enim cap. 31. dixerat, *pueros Alexandrinos discubituris aquam in manus nivatam infudisse*, quomodo dicit, quod *duo Aethiopes capillati vinum dederint in manus, aquam nemo porrexerit?* Nugae sunt istae, malae memoriae hominis & inepte risum captantis. Fortassis dicere licuerit, ea, quae ita inter se pugnant, è duabus ἐκδόσεσι (sic enim consueverunt scriptores veteres) in unam, criticorum qui talia colligebant inadvertentia, convenisse. Frivolum quoque istud cap. 55. *de inscriptione, de disticho Trimalcionis cum elego suo, de epigrammate*; Contra belle consonant omnia, si ista dispungantur. Stupor etiam ibidem notari potest descriptoris, qui gnomen allatam pro disticho, & pentametrum pro elego commendat; neque advertit ῥῆσιν istam, *Distichon*, &c. in autographi margine jacuisse, ad orationis vero seriem nihil facere: Idemque alibi quoque patratum esse libere suspicari licet. Et hac igitur accessione Petronius nihil adjutus est; in reliquis, quibus decursus coenae narratur, genuina scriptoris veteris & primi, à tessellis noviciis & interpolamento ludicro (lusus enim hic inprimis quaesitus est ab otiosis & facetis literatoribus) tam rerum quam verborum facile discernentur. De re lubrica & latebrosa ita censemus; quae vero praeterea dici supererant, in Scholiis, enarraturis tamen tantum obscuriora pauca, & intacta notatoribus, commodius adparebunt LECTORI: à quo unum hoc summopere contendimus, velit discrepantiam à judiciis aliorum nostram bene ferre, eamque non libidinem dissentiendi, sed studium veri & recti interpretari. Candidis elegantibusque ingeniis hoc quicquid est operae navavi, nec nisi hortatu talium, & in usum talium; tetricorum & trivialium, non sapientium ultra quatuor parietes, & nihil magis in deliciis habentium, quam Latine nescire, omnem autem orationem suam barbarismis & soloecismis instruere, ΟΥΔΕΙΣ ΛΟΓΟΣ, ad haec studiorum istas amaenitates, sine quarum notitia cultuque, solidam eruditionem nullam esse, summi quique viri judicarunt,

velut

velut doctrinam vagam, incertam, & supervacuam, sive ignorantia sive malitia ea est, criminantium ac contemnentium, contemtui jamdudum me paravi. Scr. Lipsiae prid. KL. Febr. Ann. CIƆ IƆC LXVI.

HUMANO LECTORI

Christophorus Arnold S. P. D.

BArlaeo si credas, qui Romanos scriptores acri subtilique ingenio & judicio percensuit, *elegantissimus Petronius* est, *epist.* 132. & *elegantiarum sub Nerone arbiter*, *homo Latini sermonis potens*, *epist.* 60. à quo Belgicus ille Claudianus *perstringi verborum tumorem & inanes sonos*, *epist.* 129. diligenter monet. Nunc igitur ἀπορῶ, quo me vertam: Haec enim res est, quae cujusque animum in hac causa dubium facere possit. Estne ipsus Arbiter, an non est? Hic se arbitrio nostro non eximet, si quidem spectatores simus elegantiarum, quas nemo facile videbit. Quanta illa depravatio & foeditas turpificati fragmenti hujus debet videri? ingens verborum tumor est; & inflata sunt fere omnia: nec suo quodque in loco sonat aptissime. Tantum vero abest, ut negligam ista, & nimis antiqua & stulta dicam; aut illam clarissimorum virorum operam deputem parvi pretii: ut potius vel mihi saltim, si non aliis, persuadeam, quod comicae lenitatis pater de muliere, quae citra speciem erat & delectationem, ait in Mostellaria: *Purpura aetas occultanda est; auro turpe mulieris.* Caeterum jurabo, mihi non liquere; atque ita judicatu illo solutus ero.

Interea eruditione & dignitate illustres in Galliis viros veneror, quos in Divorum epulis non de vetere solum novaque philosophia, verum de hoc ipso etiam fragmento incredibili judicio disseruisse, accepi: Cumque producta lis esset longius, celsissimos edixisse Praesides, amplius esse dispiciendum. Hoc quoque in Germania egere docti homines, atque imprimis eruditi; quorum sententias, chartis hisce inclusae paucissimis, tandem, flagitantibus id amicis, in lucem edidi; ne perirent. Vale, humane Lector, & omnia ad tuum de Arbitro arbitrium refer.

EPISTOLAE VARIORUM

DE

NOVO PETRONII FRAGMENTO

AD

CHRISTOPHORUM ARNOLDUM.

Reverende &c. Domine:

NUllas abs te literas accipio, quas non exosculer, ita eruditione, & quod caput est, affectu sunt refertae; atque hoc te credere obsecro, nec ea propter quid secius suspicari, quod tardius quandoque rescribo: nam ego profecto frequentiores ad te darem, modo argumentis non destituerer. In eo loco vivo, ubi --- non aliud opus aut labor est, quam in vernacula ingeniosos se facere; nec ullum verbum, nisi papavere & sesamo sparsum, aut pro suggestu, aut cum declamandum est, proferre. Ceterum commodum heri CL. Ecchellensis quid ad me perscripsit, quod scire tua omnino interest: *Legatus Venetus*, qui Romae commoratur, Petronii codicem nactus est, nulla sui parte mutilum; ejusque editionem maturabit, quam primum lares repetere continget: addit, repertum esse in obscuro *Sclavoniae* angulo, & accurate descriptum. Si quid in *Gallia* curare me voles, impera: Parisiis complures menses eximus; & forte tum deinceps in ipsam *Hispaniam* penetrabimus. Deus te servet, & laeta novi anni auspicia capere jubeat. Augustae Taurinorum, d. 8. Decemb. 1664.

Tuus

omni observantia

Joh. Christ. Wagenseil.

Reverende &c. Domine:

DIu sane desui meo ad te scribendi officio, aliae tamen omnes potius hujus intermissionis fuere causae, quam ut vel hilum de mea in te observantia remiserim: non spero, sed confido, aequum, ac benignum me te habere judicem, itaque non utar prolixa excusatione. Ipse nosti, quanto intervallo sejungamur, quantum itinerum conficiam, & quam multa denique ex adverso mihi nascantur negotia. Caeterum ut eo pronior sis ad veniam, compenso nunc fere, quic-

quicquid antehac neglexi ; & non tam epiſtolam mitto , quam librum ; Imo ſi tanti judicas has nugas , publice ab omnibus legatur ſinceri hoc mei in te obſequii monumentum, & praefigatur ſuppoſititio Petronii fragmento ; cujus editionem te ultro ſuſcepturum mihi perſuaſi. Concepi iſta ſummam inter feſtinationem & mille curas , jamque ad iter Hiſpanicum , quod poſt tertium diem (utinam auſpicato) ingreſſurus ſum , accinctus : Quare , ſi quid peccatum , excuſabis id tum apud te , tum alios. Debuiſſem deſcribere iſthaec , ſed me tempus deficit; itaque tute facies , ut tuus affectus , quod mihi deeſt, ſuppleat ; & ne lituris oculi offendantur. Illud autem monendum , quod ſuum quoque de fragmento hoc judicium communicaturus eſt ampliſſimus vir , Hadrianus Valeſius , epiſtola ad me directa ; quae cum caeteris typis eſt tradenda. Nondum illam paravit , confectam tamen me abſente in mandatis habent amici illico ad te tranſmittere : Dabis ergo operam , ut haec imprimis fideliter & emendate excudatur. Scribo d. 10. Februar. Lutetiae 1665. Iterum vale & ſalve

à Tuo

humili obſequio
Joh. Chriſt. Wagenſeil.

Reverende & Praeclariſſime Domine:

UT primum ex immani itinere , quo totum Hiſpaniae ad internum mare littus, multa etiam ejus loca mediterranea, nec minus Africae oram perluſtravi , pedem pauliſper figere , ac quietem captare mihi licet , ex animo ſalutare te feſtino. Spero delatum ad te interea Petronii fragmentum , cum adjuncta mea epiſtola , & quicquid ejus eſt , aequi te conſuluiſſe bonique : obſequium enim in te meum oſtentare volui , non eam , quam non habeo , eruditionem. Pervenere etiam ſine dubio alterae illae ampliſſimi Valeſii , ſic enim amici ſcribunt fuiſſe ad te tranſmiſſas , earumque exemplaria communicarunt: quas tamen , tum quod inſperata quaedam calamitas mentem omnem pervertit , tum quod tabellarius abitum parat , nondum perlegere licuit : ſunt autem dubio procul omnia praeclara , & talia , qualia eſſe conſueverunt , quae Valeſii nobis dedere. Itaque ſi mearum nugarum te piget forte, pudetque, ſaltem eo nomine mihi debebis , quod hae poſtremae meo nomine procuratae ; nec differes publicam editionem. - - - De Valeſio autem reverenter loquendum , ut perpetua nobis ſit tanti Viri amicitia : Caeterum eum mirifice devincies , ſi typographus typos adhibeat elegantiores , & à mendis caveat. In Hiſpania magna regnat barbaries , omnes bonae literae hic exulant : fortunam tamen admodum propitiam habui , in erudendis è pulvere & ſqualore aliquibus MSS. codicibus , quo nomine vehementer mihi gratulor. Sunt autem *Ciceronis officia* , & *alia* quaedam *opuſcula: Pomponius Mela: Priſciani nonnulla :* Ἰωάννου τοῦ Ἀλεξανδρέως [illegible] : & denique *Hiſtoria* quaedam , ut inſcribitur , *abbreviata Hieroſolymitana* , ſcripta à *Magiſtro Thadeo* , in civitate Meſſane A. D. MCC XCI. Quaeſo te , diſpice num poſtremi duo jam publici facti ſint juris , & vale , atque me amare perge. Scrib. raptim Madriti , d. 20. Mai , 1665.

Tuus

omni obſequio cultuque
Joh. Chriſt. Wagenſeil, D.

V. CL.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

JO. LUDOV. PRASCHIUS.

QUantum me delectavit Tua fides ac benevolentia, Vir excellens, in Petroniano, quod fertur , ἀποσπασμάτιον , cujus avidus ſane fui , abſque mora ſubmittendo : tantam nauſeam movit ſtomachus minus ipſe. Equidem paratus eram , ut in nuperis indicavi , conjecturis meis , vel utcunque , ſi γνήσιον eſſet, illuſtrare , vel , ſi mious , coarguere : jamque adeo lecturus manum calamo armaveram. Sed minui conſilium meum , ut primum *expectationem liberae coenae* , i. e. principium & caput ipſum conſiderare attentius coepi. Totum enim tuber eſt , etiam ubi hoc non ſimulat : utique ſi ad Arbitri genium & eloquentiae regulam ſpectes. Ipſum Trimalcionem haec ſcripſiſſe dixeris. Denique manifeſto inſitiva ſunt, planeque, ut habet inſcriptio , [illegible]. Pro ſidem hominum! ut nihil pudet? Atqui ego non tam ſcriptura moveor , qua curioſitati imperitae plebis illudere id genus hominum quaerunt , quam quod maximis nominibus ad inſtruendam ſcenam , & injuriam velandam abutuntur : idque non tam in judiciis privatis ementiendis, quam obtinendis huic rei privilegiis. Num male, quaeſo, remp. ſibi conſulturam credis, quae hoc monſtri peperit , ſi in doli fabricatorem accuratius inquirendo , ſuam & alienam exiſtimationem digna

digna animadversione vindicatum iret? Quae eo pertinent omnia, ut ne ullas exspectes à me notas, aut censuram etiam explicatiorem, super re, ut ego arbitror, liquida: maxime postquam eruditissimo *Wagenseilio* fraudis argumenta quaedam speciminis loco proponere,* & prologorum ineptias diluere visum est. Nam quod ajunt, *narrationem casus infelicis illius vitreorum vasorum artificis, & porcum Trimalcionis aliis animalibus atque escis prevididum, ista continent, quae ? Joh. Sarisberiensi accepimus Petroniana esse:* facile vel ex *Gellio* scias, *lib. III. Noctium, cap. III.* quae sit vera in his talibus *judicii norma*. Dein, quis malit hinc efficere, non fefellit, quam, caute fefellit? Quasi legisse Sarisberiensem non queat simia; aut non idem aliis in fetibus, haud dubie subditis, usu venerit. His vel verbum addere; sit cum nugivendulo istoc pariter insanire: quem hoc magno mercaturum existimo. Nisi tu quid dissentis, vir doctissime. Prudentissimus Kerscherus, qui per omnia mecum facit, officiose te resalutat. Bene vale, & favere mihi persevera. D. Ratisb. a. d. 5. Jul. CIↃ IↃC LXV.

Jam haec enarraveram, cum ecce afferuntur mihi à venerabili Ursino nostro hae, quas vides, literae: quem favere opinioni nostrae laetor. Deus & te, & illum, & inclytum Dilherrum & quisquis bonas literas amat, servet redametque!

CLARISSIMO DOMINO PRASCHIO,

Amico optimo, S. P. D.

Remitto Petronianum fragmentum, *CL. Praschi*, & pro communicatione ago gratias. Perlegi obiter; neque enim occupationes aliter sinebant. Scire aves, quid mihi videatur? Primum, valde corruptum est; sive descriptoris inscitia; sive auctoris studio, ut praeferret aliquid ἀρχαίας χειρὸς, & crux poneretur Grammaticis, quos lepidus homo hic exercere voluit, ut ad palum. Deinde indignum quidem videtur Petronii ore, quo Musae & Sirenes sedere solebant; sed festivo ejus ingenio non indignum, nisi adeo maculatum esset. Satyrica μίμησις totum est: facitque auctor histrioniam; homo non inficetus, risus artifex & jocorum. Falluntur, qui Trimalchionem à Petronio introductum arbitrantur, ut solum Neronem traduceret. Seculi sui mores, & ingenium in imagine ostendit; regum imprimis; nam Claudii fatis expresse: sed & Libertorum, qui tum soli regnabant, quasi diceret Ter Reges. Id enim Trimalchionis vocabulum facete confictum. Eandem viam ingressus est auctor fragmenti, quisquis est, si non ipse Petronius. Tempora illa si quis conferat cum hac Satyra, non negabit. Servi, fortuna manu ducente, qui cretatos in urbem pedes intulerant, mox eo evecti sunt, ut dominarentur dominis suis. Opes è divite illius cornu non modio, sed trimodio affusae. Tum luxus insolens, & perdendi pariter percundique libido. Coci in honore, coronis digni habiti; Philosophi spreti, & tota urbe Italiaque proscripti. Stabat & obmutuerat eloquentia; jacebant ingenuae artes. *Asini volabant, Pegasis clitellae imponebantur.* Novae semper voluptates quaesitae studio, & inventae; fastidio praesentium, & cum grandi praemio inventorum: etiam monstrosae, ut inexperti se in beatam Utopiam, catarum simiarum patriam, repente delatos, non vivere & sentire, sed somniare, credere possent. Fiebant talia, qualia apud Athenaeum de aurea aetate, ni fallor, legere memini; & qualia nobis narrabat in Utopia sua festivus Barnardinus. Affectabant tamen stupidissimi homines illi, docti videri: Grammatici, Philologi, Mathematici, & quid non? applaudebant moriones, & asseclae mensarum; vel serio, ut similes habent labra lactucas; vel assentandi studio, ne dentirent dentes. Hinc ἀρχαϊσμοὶ, ἰδιωτισμοὶ, & tota ista loquendi fartago. Haec per μίμησιν si non reprehendit, ridendo dicere verum amans, Petronius: tamen potuit, & vix aliter, aut magis festive potuit. Nescio enim, an notatio aut character ejusmodi hominum festivius describi possit? Eadem omnia ejusdem aevi docti, λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους, Seneca, Quintilianus, Tacitus, sive qui de Caussis corruptae eloquentiae scripsit, & Satyrici Poëtae reprehenderunt. „ Latentque inter faeculentas istas sordes gemmae quaedam, „ quas Petronius pro suis agnosceret, sibique „ vindicaret non invitus: potuitque mala manus „ multa affricare, ut semper sunt in alienis libris ingeniosi, quique muscerdas suas intermisceant alieno piperi. Verum quidquid sit; nam δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι: non male merebitur Cl. noster Arnoldus de curiose eruditis, si quamprimum excitatae eorum exspectationi satisfaciat, lucique det hoc, qualecunque est, fragmentum: quod & ingenia acuere eorum potest, quibus eruditas nugas agere, quam nihil, magis placet; & moribus seculi nostri theta nigrum praeligere.

Saturni aurea secla quis requirat?
Sunt haec aurea; sed Neroniana.

Profecto Trimalchionis lingua loqui, ingenio sapere, & moribus vivere tralatitium sit; & quid postera dies allatura sit, etiam non praemansa lauru, facile divinabit, cui non pepo fallit - -

laevae sub parta mamillae. Vale φίλτατον κάρα, & , quod facis , ama

Summo mane festinabam, 3. Non. Julias, 1665.

Tui
studiosissimum
J. H. Ursinum.

Reverende &c. Domine:

Suaves mihi fuere literae tuae , & in aegritudine hac solatio, atque adeo lenimento : Interim in sinu potius ob eas gaudere , quam prolixe respondere per valetudinem mihi licet. Velsianam epistolam haud ad te fuisse perlatam, animo discrucior ; teneo sane ejus exemplar , sed quod transmittere tibi non ausim, ante autori quam illud exhibeam , ut errores ab amanuense commissos , emendet ; faciam autem id brevi : ut primum enim sanitati reconciliatus fuero , denuo petam Lutetiam. Insignis profecto est dissertatio , eruditione leporeque pariter refertissima , ac digna , quae à te edatur. Heronis Alexandrini editionem olim promisit Franciscus Barocius , Patritius Venetus , in suis ad Heronem Mechanicum scholiis , in quae forte nuper incidi ; an id praestiterit , porro dispiciendum : & facile me certiorem reddet summus vir , Ismaël Bulialdus , qui in Thuani museo praesidet , & amore serio me complectitur. - - - Vale Patrone. & me, quod certe facis, ama.

Scr. Madriti, d. 24.
Septemb. 1665.

Tuus
omni obsequio
J. C. Wagenseil. D.

Vir Plurimum Reverende :

Petronianum fragmentum , quod cum debita gratiarum actione remitto , & cujus usum longiorem ne aegre feras , enixe peto , lubens pellegi. De eo Excell. Ursini τοῦ πάνυ judicio omnino assurgo , nam & mihi plane sedet, sub Trimalchionis nomine non tam Neronis personam , quam aulam , sed & ἀναισθησίᾳ Claudii, libertorum illius temporis typum , & egressam principale fastigium potentiam traduci. Talem etiam Zoilum suum eleganti epigrammate depingit Martialis , III. 82. ubi sub finem *Malchionem* appellat , in quo epigrammate multa occurrunt , quae cum Petronianis pulchre comparari possunt. Istos seculi sui mores in hoc etiam fragmento non illepide expressit festivus sane nugator , & ingeniosus impostor; si tamen impostor , cujus foetum ipse forte Petronius non dedignaretur pro suo agnoscere. Quanquam autem Cl. Wagenseilius νοθείαν scripti accuratissima diligentia manifestam facere conatus sit , diffiteri tamen nequeo , videri eum quandoque nimio deprimendi studio abreptum , aliquando longius provectum fuisse. Essent certe in mundo, quae alicubi reponi possent. *cap.* XXVIII. fragmenti verba illa , *unus servus Agamemnonis interpellavit* , quae Italicum sapere idioma putat , quo dicimus , *un servidore d'Agamemnon ci interruppe* , aliter capio. Hoc enim, nisi fallor , vult autor : Deliberantibus caeteris, & quid consilii caperent incertis , & quo se verterent nesciis , *unus* i. e. *solus* Agamemnonis servus evadendi rimam ostendit , & consilium expedivit , quod reliqui sequerentur. Atque ita etiam reliqua forte loca commoda interpretatione ab Italicismi , ut ita loquar , suspicione liberari possent. Legisse vel verum vel Pseudo-Arbitrum sacras literas , quod miratur, ego inficiarer. Earum enim cognitionem Ethnicis omnino adimere velle, vel sola Ovidii Metamorphosis vetat. Sed non opus eo recurrere. Ebraismo illi , *numerum numos* , similes è profanis scriptoribus alios adduxit , si bene memini , alicubi Del Rio ad Senecam. Ad exemplum phraseos , *unus de nobis* , Tacitus dixit lib. XIV. Ann. cap. 35. *unam è vulgo.* Turdi & apri latere evolantes non ideo à paratis cum arundinibus aucupibus capti sunt , & inter convivas distributi , ut crudis iis vescerentur ; sed ad excitandum ridiculum , & conciliandam convivis voluptatem : quemadmodum etiam in missilium sparsione vivae aviculae tesseris inscriptae. Imo simile quid nec hodie insolens ; & vidi ipse frigillas vel acanthidas vivas tucetae immissas , quae ea aperta subito erumpentes , non sine jucunda accumbentium delectatione , triclinium pervolitarunt. Verborum monstra & nomina , ipso paene sono tremenda (qualia in vero Petronio etiamnum supersunt) me non offendunt. Erit forte aliquis in Gallia aut Suecia haruspex , qui haec prodigia procuret. Utinam & è Batavia Hercules (Gronovius) existat, qui Augiae stabulum purget. Sed nec illa me movent , quae differit de veris Petronii reliquiis , quae in hoc fragmento tam ab omni labe immunes comparent , ut cum emendatissima editione certent. Possunt enim & illa ibidem non levioribus fortasse mendis contaminata comparere ; sed cum jam tot criticorum limam passa sint , quare inventis frugibus glandes nobis iterum apponeret , aut iis , quae jam in mera meridie jacent , tenebras rursus & caliginem induceret editor ? cui quidem ipse Wagenseilius gratias agit ob desperatorum quorundum locorum felicissimam emendationem. Sed tu haec

tibi

tibi scripta pro candore tuo, boni, ut spero, consules; & vel ex hac scribendi libertate, sinceritatem animi mei aestimabis. Video autem in hoc fragmento observasse, duobus locis inserta quaedam esse non ἀτόπως, ubi in vulgata Petronii editione nulla, quod sciam, lacunae suspicio; unde constare possit, acumen ingenii plano huic non defuisse. *pag.* 30. *edit. Lugd.* (qua, beneficio Nob. Praschii, ad paucas horas usus sum) haec verba reperias: *Ceterum, ut movimus dextros gressus* &c. Cohaerent illa cum praecedentibus, nullo interposito asterisco. In fragmento autem cap. xxx. non incommode praeposita leguntur: *His repleti voluptatibus, cum conaremur in triclinium intrare, exclamavit unus ex pueris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede. Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra praeceptum aliquis nostrum limen transiret. Ceterum, ut pariter movimus dextros gressus*, &c. Omnino videtur istud additamentum, & observatio de dextris pedibus non esse de nihilo (de qua an aliquid suboleverit interpretibus Petronianis, quorum nemo ad manus, nescio) nam mox repetit: *Retulimus ergo dextros pedes*, &c. Alter locus vulgo *pag.* 35. sic habet: *Dum titulos perlegimus, complosit Trimalcio manus, & heu, inquit, ergo diutius vivit! Verum est vinum Opimianum praesto*, &c. Quam languent haec prae illis, prout in fragmento, quanquam hoc loco Aesculapii indigo, expressa sunt, cap. xxxiv. *Heu, inquit, ergo diutius vivit vinum, quam homuncio! quare tangomenas faciamus; vita vinum est? Verum opimianum praesto.* Sed ego patientia tua jam satis diu abusus sum. Vale ergo, mi Arnolde, & si prolixitati meae irasceris, prolixioribus te vindica.

Ratisb. 28. Sept.
A. C. 1665.

Plur. Rev. Digti Tuae
addictissimus.

N. N.

Vir admodum Rever. & Doctissime:

Quaeso a te, vel ignoscas responsionis meae tarditati, qua effectum forsitan, ut non tam segnis aut difficilis, quam ingratus, improbus, sine culpa tamen mea, videar! Delectavit me non parum, quod Schefferi diligentiam in conspectu dare voluisti. Eam schedam ubi legi, ad Kerscherum primum, sicut imperaveras, hinc ad Ursinum (expetebat enim, a te certior factus) detuli: a quo nondum recepi. Sed repetam, ut per manus N. apud quem bene nuper fuit, tibi remittatur. Ad rem quod attinet, mediam Cl. Scheffero viam, caussam notarum ad mendacium totum, placuisse video. Ego sententiam non muto: nec dubito, a quo aliqua sint, omnia conficta esse. Quod autem aliqua sint, non tam verba ac sententiae, aut res etiam explicatae, quam interior explicandi ratio docet *leges*, inquam, *narrationis, leges satyrae, vix paucis in hoc exercitatis hodie cognitae, Petronio familiares: accedente naturali & inimitabili lepore, singulari denique vi judicii ac ingenii, itaque non iners operis structura, non otiosus aut abruptus sermo, non involuta, obscura, molesta oratio. Nec ineptit ipse, cum ineptias aliorum ridet. Scit modum servare, scit movere, scit elaborare & implere verbis sensus, scit novae orationis quodam aestu lectorem auferre, scit occulte & callide sub civili schemate securos lacerare, scit urbanitatem flectere ad seria, locosque veluti communes, pari decore & eruditione.* Sed quis paucis atque ex tempore cuncta complectatur? E diverso alter ille, somnium,

Quem si quis non odit, amet tua carmina, Maevi.

Doctorum tamen & hoc agentium arbitrio omnia permitto, & te, Arnolde Praeclarissime, valere ac salvere jubeo. Vale, & perseveranter mihi fave.

D. Ratisb. a. d.
11. Octob. 1665.

*Tuae Dignitatis & Eruditionis
cultor officiosissimus*

J. L. Praschius.

Vir Plurimum Reverende:

Redit ecce ad dominum suum fragmentum Petronianum, cum specimine eruditissimarum notarum Schefferianarum, quod ante hoc octiduum Nob. Praschius mihi transmisit. De αὐθεντία scripti pulchre in utramque partem disserit Schefferus, sed haec ἀδιαφορία Nob. Praschio non placet, qui illud omnino pro spurio habet; quod in familiari nuper discursu observavi. An dicemus, quo etiam fere Cl. Schefferus inclinare videtur, esse fragmentum istud vere Petronianum, sed flagitiosa interpolatricis manus liberalitate ignobili accessione locupletatum? Haereo. Tantum adscribo ὁ μακαρίτης *Ruperti* nostri verba, ex *Observ. in Besold. pag.* 684. editionis tuae: *Supersunt in Aeneae posteris, ut multi boni viri, sic etiam nonnulli, qui Transalpinos putant carere judicandi facultate.* Vale, Vir maximum reverende, &, quod facis, constanter ama

Ratisb. 2. Nov.
1665.

Totum Tuum N. N.

Vir

Vir Plurimum Reverende :

De Petronii fragmento nondum mihi satisfactum est. Ferrarii sententiae subscribere non possum. Claustralem eruditionem in multis transcendit illud scriptum. Quod si etiam a te seorsim sentiam, dabis veniam, ut spero, libertati meae. Veritati, ait, nonnemo, non amicitiae litabo in praesens, quanquam sententiarum dissensio non est voluntatis alienatio. Ais esse *Politici lusum, qui mores rodit hodiernos.* Sed quorum mores tangit? cui vitio peculiariter insultat? quos depectendos sibi prae aliis destringendosque sumit? cur larvam Petronii induit? cur non aperte & nudis verbis in vitia invehitur hujus seculi, quo difficile est, satyram non scribere? cur legi vult, non intelligi? quid opus tot obsoleta motare verba, & ut alicubi Taubmannus jocatur, ex Saturni podice (sit venia verbo) deprompta? Audi igitur & meum somnium. *Duco esse foetum hominis mediocriter docti, & in Petronio non perfunctorie versati; qui, forte sub initium renascentium literarum, otio vel abundans, vel abutens, exercendi styli causa, Petronium sibi prae aliis imitandum elegit, & in multis sane non infeliciter aemulatus est; in plerisque, ut nunquam par fit imitator auctori, tanquam sorex suo se judicio prodit. Inspergit ex aliorum etiam bonorum autorum viridariis decerptos flosculos, & insedisse etiam inprimis Apuleji asino, bene observavit Clar. Wagenseil.* Sphalmata & tot verborum portenta, auctoris ipsius, dum antiquitatem nimis affectat, an exscriptoris, vitio irrepserint, haud facile dixero, quanquam in istud proclivior sim, qui videam: commodis interpunctionibus & distinctionibus non parum juvari posse, quod alicubi jam feliciter praestitit *Schefferus*, &c.

Ratisb. 23. Nov.
1665.

Pl. Rev. Dign. Tuae
addictissimus

N. N.

JOANNES BOSCHIUS
LECTORI S.

Non minus elegans, quam vera est oratio, omnium ore satis trita: *Benignum & ingenui pudoris plenum est, fateri per quos profeceris.* Quare me, non abs re fore facturum existimo, si te humanissime Lector, de instituto hoc nostro certiorem reddidero. Praestantissimus THEODORUS HILLENSBERGIUS J. C. Tornaesianam editionem concessit, quinto & septuagesimo superioris seculi anno sex exemplarium ope procuratam. Ad cujus oram trium Codicum MSS. collationes adscripserat Nob. Janus Dousa Pater, videlicet Memmii, Pithoei, & veteris cujusdam. Illustris legatus NICOLAUS HEINSIUS Pactianam nobis editionem dono dedit, in qua nonnullas veteris scripti exemplaris variantes lectiones notaverat Janus Dousa Filius. Clarissimus vir FREDERICUS SPANHEMIUS F. F. Lugduno Batavorum a Bibliotheca nobis utendum humanissime praebuit codicem, propria Josephi Scaligeri manu ex optimo Cujacii illo descriptum, cujus margine varias aliorum duorum veterum lectiones adscripserat vir magnus. Viginti praeterea editionibus usus sum, inter quas Christophori Plantini illa, cum scripto libro collata. Has omnes non tralatitia diligentia contuli, ut caeteris nostra emendatior prodiret editio. In textu religiose versatus sum, scriptorum utique codicum lectionem secutus, nisi quando in iis nullus satis commodus verborum sensus, quod tunc in notis annotavi. Satyricon illud vetus in capita secundum Joannis Merceri editionem divisimus: & suis locis peculiari charactere Traguriense fragmentum inseruimus, prout in editione celeberrimi, dum viveret, typographi Joannis Blaevii legitur. Glossarium denique vetus subjecimus. Accipe ergo properatum potius quam elaboratum opus, quod curis nostris secundis cultius dabo, si modo me perrennare velit is, qui supra nos negotium curat. Habes hic, inquam, mi lector, breves nostras in Petronium notas, quae, si placebunt, laetabor; sin autem minus, satis erunt longae. Si ullo in loco erravi, comiter errantem doce, & memento nostrum neminem non peccare, quoniam homines sumus, non Dii. Vale multum.

FINIS.

S I.

SIREN LATINA,

SIVE

OMNIUM PURISSIMARUM VOCUM

T. PETRONII ARBITRI SATYRICI

PROMTUARIUM.

Numeri capita indicant:

A.

A capillis uſque ad ungues. 102.
longe a cella oſtiarii. 29.
a colloquio praeceptoris te ſubduxiſti. 9.
a legato gratiam moliri. 107.
a lite dimitto. 18.
a primo ad ultimum. 71.
a quorum reginae. 102.
a ſpectaculo vacabat. 26.
a Tarento arietes emit. 38.
a turba paululum ſeduxit me. 13.
a turpiſſima ſuſpicione fortuna me dimiſit. 13.
ab acta & aco omnia exponete. 76.
ab aris faces accendere. 89.
ab extrema parte verbi conſurgere. 80.
ab extemporali declamatione venit. 6.
ab hac voce equum mutavit. 24.
ab hoc epigrammate coepit poetarum eſſe mentio. 55.
ab oculo librum legere. 75.
abditur decenni praelio irata virtus. 89.
abditus ſinus ſi quis ultra. 119.
abducere morti ſic ſe adflictantem non potuerunt. 111.
abduxere ſcaphae impoſitam. 114.
abduxit domum. 92.
abegit metus lacrymas. 89.
- - - vernantes comas triſtis hyems. 109.
aberrantia extra menſuram pedum veſtigia. 126.
aberravit puer in balneo. 97.
- - - ſuſpicio mea. 54.
aberrante tunica. 67.
abeundi formavi conſilium. 36.
abjeciſſet hanc ſuper menſam. 34.
abjecta laſſitudine. 21.
abjecti in lectis. 26.
abjectum deſtituit. 80.
abiete impoſita gemit pulſum marmor. 89.
abjiciet animam. 74.
abiit in coelum. 37.
abimus in deverſorium praecipites. 15.
abire victor dolet, qui non jugulat. 18.
aboleri praeterita oſculis placet. 109.
cum abrotano naſturcii ſuccum miſcet. 138.
abruptis liber habenis furor. 124.
abſcidit eliſos ignes. 122.
abſcindam vel hoc gladio partem meam. 80.
abſciſurum ſe tot miſeriarum cauſſam minatus eſt. 108.
abſcondebam frequentius vultum. 110.
abſconderes quos tuebaris. 107.
abſcondit galea victum caput. 124.
abſente me quid feciſti? 136.
abſentem votis interficit hoſtem. 123.
abſentia prudenti iram meam exſtinxit. 94.
abſentivus morae ne eſſem. 33.
abſtinax fuiſſet. 42.
abſtinebo me ab hoc cibo. 90.
abſtinentem frugalitas ſtrangulavit. 115.
abſtinentia aliquot dierum mulier ſicca. 111.
abſtineret à Gitone injuriam. 108.
abſtinuit ne banc quidem corporis partem. 112.
abſtulerunt ſuperiorem partem tepoſitorii. 36.
abſtulit mihi paralyſis per quod etiam te habere potui. 130.
abundanti cornu copinſa fortuna. 29.
acaciae rivi perfluebant per frontem. 23.
accedere huc ebrietas & imprudentia locorum. 79.
accedere juſtiſſimae ultioni. 106.
accedere jubeo Gitona. 115.
- - - gratis ad hoc templum amoris ne me judices. 127.
- - - circulis ludentum coepimus. 27.
accede iſtuc. 57.
accederent ad oculos legentium notae. 105.
accedet huc, quod blandimenta inveniemus. 141.
accedit his. 101.
accedo aniculam quandam. 6.
accendis deſiderium aeſtuantis. 126.
accendit ab aris faces. 89.
- - - aliquas harenarius. 126.
accenditur audacia mea iratior Lycas. 108.
accenſa jocantium libidine. 26.
- - - contumelia Tryphaena ſaevit. 108.
accenſis mentibus arma ſumite. 124.
accepi hoſpitium Pergami. 85.
- - - gravem injuriam. 129.
- - - patrimonium laticlavium. 76.
accepiſſet illam optime. 42.
accepit ex qua hora injuriam. 129.
accepta dataque patrio more fide 108.
acceptiſſimum omnibus matronis anſetem occidiſti. 137.
acceſſere continuo duo ſervi. 13.
acceſſi tentaturus an pateretur injuriam. 140.
acceſſimus triſtiores ad tam viles cibos. 35.
acceſſiſſe ad hoc genus exercitationis Demoſthenem non video. 2.
- - - huic triſtitiae proximum naufragium. 117.
acceſſit ad me paterfamilias 8.
- - - propius cum muliercula comite. 12.
- - - propius tamquam emtor 12.
- - - ad aurem Pſyche ridens. 25.
- - - ad caput ejus cum minimis tibiis ſymphoniacis. 28.
quid accidiſſet, quaeſivi. 9.
accipere legem muliebris patientiae. 25.

accipere noluisses de manu illius panem. 37.
- - - sestertiûm centies potui. 74.
acciperem remedium tertianae. 19.
acciperet majorem injuriam. 25.
accipiam haereditatem. 77.
accipiat tamquam ignis melius corpus. 115.
accipiebat rationes procurator. 39.
accipiet plagas centum. 28.
accipimus cochlearia. 33.
accipit injuriam. 94.
accitabula. 56.
acclinatus lateri navis. 103.
accognoscen Cappadocem 69.
accubitoria vestimenta perdidit. 30.
accurrit in conductum. 9.
- - - unus ex novitiis servulis. 139.
accumbebat supra me. 36.
accumulat liberûm funus parens. 89.
accuratissimas nobis lauticias mirantibus. 34.
accurrit Menelaus & inquit. 27.
- - - Lycas. 105.
accusans inertiam meam. 135.
accusare coepit aetatis longae moram. 134.
accusat errorem vestium, nec punit. 16.
accusatius hinc Numidae, illinc nova vellera, Seres. 119.
accusatores antiquitatis vitia docemus & discimus. 88.
aceto diluo cruris vulnus haud altum. 136.
Achilles qua quondum eram, illa pars corporis funerata est. 129.
Achilli uxor data Ifigenia. 59.
acidior sonus. 68.
acidius sibi umquam fuisse negat. 92.
acido cantico me excepit. 31.
acidum invenies ubicumque dulce est. 82.
aciem ne ancillarum quidem clamor destituit. 108.
acies haesit paulisper. 109.
- - - versas videt. 104.
- - - civiles jam tum spirare putares. 122.
- - - ad has invitum arcessere Martem. 122.
Acrisium ipsum jubeat credere, quod Danaën. 137.
acroama novum. 78.
acta urbis recitare. 53.
- - - trinis sideribus tuba mortem ciet. 122.
- - - sui Caesaris ducit Dione. 124.
Actaea in terra hospita fuit. 135.
Actiacos sinus cerno. 121.
actio putidissima. 73.
actis rotis Tirynthius similis. 124.
actu facili vilis tota finxerat pocula. 135.
actuarius. 53.
actus amore vindictae. 122.
- - - fatis jubentibus. 123.
acu comatoria malas mihi pungebat. 21.
acumen ridere non minus concionum quam calumniantium coepimus. 15.
acumine Gitonis expliciti sumus. 79.
acutissima ratione 72.
- - - voa. 41.
acuto strictoque articulo caput miserantis percussi. 96.
acutum hominem atque urbanitatis vernilitae fontem. 24.
ad aea. 58.
ad aurem accedere. 52.
ad bestias dare. 45.
ad clamorem confluxerant concinnes. 14.
ad coenam praemittere. 10.
ad constitutum veniremus. 15.
ad eloquentiam ire. 2.
ad frigidam eximus. 28.
ad genua procumbere. 97.
ad januam pervenimus. 28.
ad ictum exclamavit. 22.
ad interdictam veniret. 13.
ad inventionem sufficere. 88.
ad lasanum surgere. 41.
ad latus habere servulum. 46.
ad latus constitit meum. 83.
ad lunam. 103.
ad malam admovere urceolum. 74.
ad manus nihil erat praeter dupondium unum. 14.
ad manus aquam poposcit. 27.
ad naturam reverti. 52.
ad neutram partem nobis attentationem flectentibus. 17.
ad numerum. 40.
ad nummum. 58.
ad officium venire. 74.
ad ora manus referre. 89.
ad oscula. 114.
ad pedes sedere. 68.
ad pedes stare. 58.
ad pedes pueris insequentibus. 31.
ad pedes sedere. 64.
ad pondus. 58.
ad praedam venerant. 22.
ad quintum miliarium. 62.
ad quod signum matellam ludenti supposuit spado. 27.
ad rem pertinet. 100. 107.
ad sinistram intrantibus pictus erat canis ingens. 29.
ad stabulum venit. 16.
ad strepitum articulorum usque. 17.
ad summa. 57. 77.
ad summam. 31. 45. 57. 71. 103. 38. 31. 134. 110. 140.
ad tertianam remedium. 18.
ad villam supremum diem obiit. 61.
adamarent. 110.
adcurro vid. *accurro*.
addicere pallium minoris placuit. 14.
addicimus domino corpora animasque religiosissime. 117.
addictus histrioniae. 5.
- - - perditis. 5.
addit dolis fidem. 89.
addite cursum. 23.
additur illi comes Pallas. 124.
adducere si quem forte emtorem splendida vestis posset. 12.
- - - ostium cellae. 94.
adductae nubes obruere tenebris diem. 114.
ades huc, ô Bacchi tutor. 133.
- - - huc, tu rustice custos. 133.
adferre damnatas manus. 80.
adfigere cruci. 113.
adfigi crucibus jussit latrones. 111.
- - - cruci illi jubet, quae vacabat. 113.
adfirma ei. 101.
adfirmabat pallium crastino die exhibiturum 15.
- - - se cum onere fugiturum. 117.
adfirmavi verecundissimum puerum huic petulantiae non sufficere. 25.
adfirmavit, mihi dominum esse iratissimum. 139.
adfixa. vide *affixa*.
adflictantem se non poterant parentes abducere. 111.
adfulsisse solum illud verum pudicitiae amorisque exemplum. 111.
adgredimur ridentes res electissimas. 36.
adgressus simulantem aliquot basiolis invasi. 85.
- - - osculis tamquam fomentis. 98.
- - - iisdem blanditiis pudicitiam ejus. 112.
adhaesisset olim Ulyxes pro ariete. 97.
adhaesuram atramento vestem. 102.
adhibuisset ullum dolum malum consilio. 101.
adhuc aliud aliquod iter salutis quaerendum. 102.
adjecerat staturae altitudinem sella. 136.
adjecimus ne ullum quidem verbum, 17.
adjecit Trimalchio. 34.
adjectis petulantibus dictis. 11.
adjicere deverbia melica. 64.
adiri se patiuntur rupes. 122.
aditu in ipso occurrit mihi. 7.
- - - in ipso stabat ostiarius prasinatus. 28.
in aditu steti projecta veste. 116.
aditum mihi praeclusissem. 87.
- - - haberet consilium. 102.
aditus balnei. 73.
adjutasses saltem nobis. 62.
adjuvaturos nos divinam providentiam vel periculo nostro. 18.
adjuvisses de medicina. 88.
adjuvit casus utriusque partis votum. 15.
- - - hilaritatem comissantis cymbalistria. 23.
adlata vide *allata*.
admiratione saturi sequimur. 28.
- - - timidissima. 92.
admiseris magnum flagitium. 137.
admiserunt intrantem reclusae fores. 16.
admisimus tam magnum facinus. 20.
admisistis inexpiabile scelus imprudentes. 17.
admisit nos per eandem fenestram. 79.
admissus Caesarem est. 58.
admitte timidas preces. 133.
admittere inter cultores hominem peregrinum ne fastidias. 127.
admittere ne ad cognitionem quidem severioris notae homines solent. 138.
admitterent in domum. 85.

admitti in hoc diversorio quemquam mortalium vetui. 19.
- - - in partem voluptatis tentabat. 113.
admittitur nec ad scenas, nec ad spectacula. 116.
admoneo amicos meos. 141.
admovete te ipsum jacentis corpus debet, ut vivas. 111.
admonitus, periculosum esse alienis intervenire secretis. 20.
admonuerunt pari somniorum consensu, quid fecissent. 106.
admonuisti bene. 25.
admotis manibus tentare coepit inguinum vires. 131.
admotum ne quidem ignem sensisset. 39.
admovere ad faciem manus trementes. 74.
- - - ad malam frigidum urceolum. 74.
admovi non impius hostis templis dextram. 133.
admovit se furtim foribus. 81.
- - - se ultro ephebus. 86.
- - - ad virilia sua novaculam infestam. 108.
adnuissetis de hac medicina. 18.
adolebat Lycam inimicis manibus collatus rogus. 115.
adolescens, vide *adulescens*.
adoptare sororem quid prohibet? 127.
adorari si te permiseris, invenies religiosum. 127.
adorat quem Lydus vestifluus. 133.
adoratis sideribus intro navigium. 99.
adoravi monochromon Apellis. 83.
adornat pueri caput. 110.
adplico, vide etiam *applico*.
adplicat mentem magnis. 5.
adplicuerat oculum curiosum pes rimam improbe diductam. 26.
adrasum caput coccineo pallio excluserat. 32.
adriserit fortunae hora. 133.
adsidebat aegrae fidissima ancilla. 111.
adspersus, vide *aspersus*.
adspexit nemo impune quod non licet. 17.
adspicere unde posset omnes terra. 124.
adspice late luxuriam spoliorum. 120.
adspirant solae desertis frondibus antae. 119.
adstante populo comederint corpus meum. 141.
adstrinxi toto pectore optima fide reviviscentem amicitiam. 91.
advena tigris premit classes. 119.
adventitia hac frequentia me excipere solet. 90.
adulator vilis picto jacet ebrius ostro. 83.
adulatores ficti coenas divitum captant. 2.
adulescens, ignosce. 137.
- - - omni libidine impurus. 81.
- - - narrabo tibi, paralysin cave. 129.
adulescentem quem vides, malo astro natus est. 134.
adulescentuli quae probent, nisi doctores dixerint. 3.
adulescentulos existimo in scholis stultissimos fieri. 1.
adulescentulus nocte mecum dormiat. 134.
adulescentulus cum essem. 64.
adultera dat munus. 104.
adumbrata inscriptione derisi sumus. 106.
adumbratae literarum notae. 105.
advocati jam paene nocturni. 15.
advocationem commodabam Eumolpo. 96.
advocatus periclitantium. 110.
adulti solis radii non mansuescunt. 122.
adurere terram. 44.
adusta area attritis ridet pilis. 109.
aeciophagiae contumelia. 56.
aedem Veneris intravit. 128.
in aedicula armarii lares argentei positi erant. 29.
aedicularum cultum. 85.
- - - custodi mando coenulae officium. 90.
aedificant auro sedesque ad sidera mittunt. 120.
aedilis trium cauncarum. 44.
aedilium edicta recitare. 53.
aedium in interiorem partem fugit. 129.
aëdon sylvestris. 138.
aeger pedibus erat. 96.
aegrae adsidebat fidissima ancilla. 111.
aegre expugnavit gubernator. 108.
aegri objurgentur, quod carnem faciant pejorem. 141.
aegrorum cubilia circumiturum. 108.
aegrum planctibus pectus verberabam. 81.
- - - tam magno periculo numquam vidi. 129.
Aegyptiorum audacia tam magnae artis compendiariam invenit. 2.
Aegyptius puer clibano argenteo panem circumferebat. 35.
aemulationem furiosam in amantium potestate non esse. 99.
Aeneas. 68.
aeneoli piscatores. 73.
aeneum navis embolum. 30.
aenigma non est, sed res aperta. 41.
aequalis superciliorum cum fronte calvities. 108.
aequo plusne exhorrescant. 141.
ex aequo jus firmum approbare. 74.
aequor incendit fulmineum jubar. 89.
- - - cani Nereos. 139.
aequore Siculo mersus sextus. 119.
- - - Libyco jacet Magnus. 120.
aequum Mars amat. 34.
- - - est nuptam induere ventum textilem. 55.
aera concrepans cymbalistria. 22.
- - - miscellanea. 50.
aëra pertentabat dulcis sonus. 127.
aerarius. 50.
aerarius assis. 57.
aerari scabra rubigine dentes stabant. 124.
aere parvo recuperare thesaurum. 14.
- - - paene hominum ferarumque animas comprehenderat. 88.
- - - sonantes sacellos pro hamis in terram mitterent. 140.
aëreis Alpibus est locus Herculeis aris sacer. 122.
aeris usus exederat praedam. 119.
aes piceum laudabat miles in unda. 119.
Aesius nomine. 104.
aestivas platanus diffuderat umbras. 131.
aestu in hoc dictorum dum totus incedo. 6.
- - - funesto spargitur. 120.
aestuantis desiderium accendis. 126.
aestum minorem facient nobis frequentia sua servi. 34.
aetate vestra magis quam injuria mea commoveor. 17.
aetatem ad hanc perveni. 25.
- - - bene ferre. 43.
- - - inter experimenta consumsit. 83.
aetates tabularum coepi prudentiorem consulere. 88.
aetati gaudia dedisti. 109.
aetatis ejus esse puellam. 25.
- - - longae moram coepit accusare. 134.
- - - officio multas extorserat haereditates. 140.
aether perterritus planctibus insolitis tremuit. 136.
in aethera Aetna fulmina mittit. 122.
Aethiopes fesvi. 102.
- - - capillati intraverunt. 34.
Aetna voratur ignibus insolitis. 122.
aevi fuga mobilis. 119.
aevo jam desolata senectus. 124.
- - - mirando tradidit Baccineas veteres. 135.
affabilitas amici. 68.
affixa pittacia in cervicibus amphorarum. 34.
afflavit veluti pestilenti quodam sidere juvenum animos. 2.
Afrae volucres placent palato, quod non sunt faciles. 93.
ex Africa navis non venit. 141.
in Africa fundis nominibusque trecenties sestertiûm depositum habere. 117.
in Africam exploratorem miserit caprator. 125.
Africanam ficum super leonem imposuerat. 35.
Afris eruta terris citrea mensa. 119.
Afrorum ultimus Ammon excutitur. 119.
agaga est. 69.
Agamemnon Halenam rapuit. 59.
Agatho unguentarius. 74.
agas quid, quaero. 129.
age, pande sitientia regna tuarum terrarum. 128.
- - - ergo. 79. 82. 102.
quid agebas frater sanctissime. 81.
agellis Siciliam conjungere. 48.
agens gratias humanitati nostrae. 33.

agen-

agendum circuitu negavi. 13.
ager laetus cespite alit herbas. 120.
agere ne nihil videremur. 14.
- - - aliquando caussas solebat. 15.
- - - gratias grassatoris audaciae coepi. 82.
- - - curam rerum humanarum deos immortales. 106.
- - - poenitentiam sermonis mei coepi. 132.
- - - perplexe ne putetis. 134.
- - - scordilias de medio. 59.
- - - dilectum. 44.
agetur cura hujus quoque rei. 129.
agili clune. 23.
agit ferias. 24.
- - - grex in scena mimum. 80.
- - - languide. 98.
- - - tenebris quicquid luce fuit. 104.
- - - deus nescio quid tacitis cogitationibus. 127.
agmen longum fecerant ebriae mulieres plaudentes. 26.
- - - hominum damnatum avertitur. 124.
agnoscere dignitatem suam. 117.
agnoscerem fabulam. 92.
quod agnoscimus quamvis nostrum sit. 14.
agnovi terribilem paullo ante & implacabilem Lycam. 115.
agnovit Tryphaena verum Girona. 110.
ago tibi gratias hoc nomine. 128.
- - - gratias languori tuo. 129.
- - - dum haec. 133.
- - - ago honatus. 74.
agreste olus vendebat. 6.
agrestis clavus numerabat. 135.
agri jacet. 44.
per agros Numidiae sparsam familiam. 117.
in agrum pedes ducenti. 71.
agunt lateribus spumas. 89.
aguntur haec Crotone. 125.
Ajax insanit ob Ifigeniam Achilli uxorem datam. 59.
cum alabastris unguenti pendebant. 60.
alarum negligens sudor. 128.
albam stragulam attulit. 78.
alba de viridi riserunt lilia prato. 127.
- - - veste amictus. 65.
albas olivas in altera parte habebat, in altera nigras. 31.
albi & nigri calculi. 33.
albus anser. 93.
Alcibiades non tam intactus in praeceptoris sui lectulo jacuit. 128.
alea cadat judice fortuna. 122.
alendus publice & purioribus cibis anno integro. 141.
ales Phasiacis petita Colchis. 93.
- - - Delphicus de coelo omnina laeta dedit. 122.
Alexandrinis pueris aquam nivatam in manus infundentibus. 31.
Alexandrinus puer. 68.
algentes petissemus. 72.
alia intrant, alia exeunt. 72.
- - - parte Cynthia plenos vultus extinxit. 122.
alicula polimita. 40.
alienam rem domino reddere si nollet. 13.
alienis intervenire secretis periculosum. 20.
- - - amplexibus indormivit. 79.
alieno metu spirat roborea moles. 89.
- - - periculo innocentem imponere. 102.
alienum concupiscunt. 140.
aliis leporem excitavi. 131.
sine alimento quintum diem trahebat. 111.
alio genere furiarum inquietantur. 3.
- - - ullo genere persequendum curabis. 109.
aliquem utique reliquit partem. 115.
aliquid aliud promittam. 10.
- - - tu autem secreto diceret. 28.
aliis in orbem patentibus. 31.
alit herbas cespite laetus ager. 120.
- - - cor grave vulnus. p. 668.
alinbi. 45.
aliud aliquid promittam. 30.
in alium terrarum orbem delatos se putent. 1.
alium pro alio vocaret. 117.
alius tunicam meam lacerat, alius, &c. unus etiam, &c. 136.
allata est gustatio valde laudata. 31.
allatae amphorae vitteae diligenter gypsatae. 34.
allatum est repositorium cum corbe. 31.
allatus est ipse ad symhoniam Trimalchio. 32.
alligata mutuo ambitu corpora. 132.
alligatae chartae mutant figuram. 102.
alligaturus tamquam solidos. 302.
alligavit pedes nostros. 20.
alligo artissimis complexibus puerum. 11.
alloquio dignum crederet. 110.
alogias discere. 58.
Alpea per totas fervere Germano perfusas sanguine turmas. 123.
Alpibus aëreis locus est Herculeis aris sacer. 122.
- - - exclodo Gallos. 122.
alta bipenni latera pertentat. 89.
- - - petit gradiens juga nobilis Apennini. 124.
altae rates. 89.
altari in medio veterem mensam posuit. 135.
altas quatere ad excursum jubas. 29.
alte succincta. 23.
altera instita pedes nostros alligavit. 20.
in altera parte albas, in altera nigras olivas habebat. 31.
- - - altera parte lectuli sedet. 134.
- - - - - parte scriblita erat, in altera placenta. 35.
alternos oculos foramini apponebam 96.
in altero ferculo altilia videmus. 36.
altilia in altero ferculo videmus. 36.
altilia lacerare. 40.
altiles gallinae. 65.
altilis anser. 69.
altiore somno obdormiuit. 86.
altis montibus flumina undabant modo nata. 123.
altissimos gemitus. 81.
altitudinem staturae adjecerat sella. 136.
altius praecincti eramus. 19.
- - - excussum poculum. 22.
- - - subinde tollebat pedem. 117
- - - cinctus statores. 126.
- - - collegit tunicam. 126.
alto vultu non curet regiam. 5.
- - - insonuit gemitu pectus. 137.
ex alto magnus inhorruit auster. 123.
altos immittite fluctus gurgitibus feris. 108.
altum vulnus aceto diluo. 136.
altus timor mentem habet. 328.
alveo circumlata oxicomina. 66.
amabile pectus. 91.
amabiliter vultum suum super cervicem Gitonis ponente Tryphaena. 333.
amantes inter risus solet vultus frangere. 328.
amantibus si qua fides est. 79.
amantium pictorum vultus. 83.
- - - in potestate furiosam aemulationem non esse. 99.
- - - amplexus iratum dividet mare. 114.
amas eum sic, quemadmodum ego volo. 127.
- - - bonam mentem. 3.
- - - semper nova. 120.
amasiuncula. 75.
amasiunculi. 45.
amat Mars aequum. 34.
- - - Circe Polyænon. 127.
- - - quae me, numquid illa tu es. 126.
quem amat, amat, quem non amat, non amat. 37.
non amat generosior spiritus vanitatem. 118.
amator suspectus patrifamiliae ne essem. 85.
- - - vetus Dorida contemsi. 126.
amatorem gratum. 313.
amatores jacent obligari noctibus totis. 83.
- - - literarum jactantur quacumque ratione possunt. 84.
amatori scribit meretrix. 104.
per ambages praecipitandus est liber spiritus. 118.
ambas intentans cum voce manus ad sydera dixit. 122.
ambiguam in litem descendere. 14.
ambitioni spes quoque suas donant. 4.
ambitiosissime petere. 65.
ambitiosus detonuit imber. 17.
ambitu mutuo alligata corpora animarum quoque fecerant mixturam. 132.
- - - verborum sensum teneriorem intexuit. 118.

am-

ambobaja. 74.
ambulant phaecasiati milites in exercitu vestro. 82.
ambulantem male fidem rerum obscuritas temporis regeret. 12.
ambulatione levissima compositus. 130.
ambulationi haerebat. 126.
amica vincit uxorem. 93.
- - - quod se non dimisisset. 136.
amicae anulos involate. 58.
amicam inter & mercenarium positus. 140.
- - - communem. 105.
amici, nondum suave erat venire. 11.
- - - in angustiis apparent. 61.
amicitiam diligenter. 26.
amicitiae sacramentum delevi. 80.
- - - nomen si quatenus expedit haeret. 80.
- - - veteris nomen reliquit. 81.
amicitiam communem & fidem scelere violasti. 79.
- - - reviviscentem toto pectore adstrinxi. 91.
amicorum beneficio impune laturos, si quid deliquissent. 125.
ad amicos indicium detulerit. 125.
amicos qui laedit paulo minus quam patricida appellatur. 107.
- - - admoneo. 141.
amictus discolori veste. 97.
- - - plumaro aureo Babylonico.
amiculo me opertum evolvit. 11.
amicus amico. 43.
amiserat sanguinem tam inexspectato ictus sono. 100.
amiserit amplius vicies sestertium. 117.
amisissem ebrias manus. 79.
Ammea. 69.
Ammon Afrorum ultimus excutitur. 119.
amnis spumeus ludebat aquis errantibus. 121.
- - - improbus rapitur per valles 117.
amo hoc, quod possum qualibet ire via. 18.
amoliri custodem molestum cupiebam. 10.
amolitur invidiam. 97.
amor etiam Deos tangit. 83.
- - - ingenii neminem umquam divitem fecit. 83.
- - - antiquus carcer est. 42.
- - - solus furtum potius quam praemium erit. 100.
- - - contemtus vires habet. 101.
amore dignus lotus. 131.
- - - vindictae actus. 122.
amori suo imperasset. 83.
- - - placitone etiam pugnabis. 112.
- - - secreto favit candidior dies. 127.
- - - confesso se junxit Jupiter. 127.
amoris peregrini concessio. 91.
- - - arbitrium ad alium judicem tuli. 91.
- - - omne genus invenerant implicitae manus. 132.
- - - est argumentum, non malignitatis. 117.
- - - mei quasi quandam imaginem. 119.
- - - ad hoc templum ne me gratis accedere jodices. 127.
in amphitheatro arenam spargunt. 34.
amphitheatrum videat. 45.
Amphitryoniades Caucasea decurrens arduus arce. 123.
amphoram dentibus sustinere. 51.
amphorae vitreae diligenter gypsatae. 34.
- - - copiosae, gypsatae. 71.
amphoras habebant. 70.
amplecti pectus divioum. 138.
amplector genua perseverantis. 98.
amplexare corpus filii. 61.
amplexibus alienis indormivit. 79.
- - - invado pectus. 91.
amplexu me effusissimo invasit. 119.
amplexui junxit cervicem meam. 86.
amplexum repugnanti puero non imperabis. 109.
- - - sume. 127.
in amplexum ejus toto corpore immissus. 131.
amplexus mitigatum. 98.
- - - vendis, non commodas. 126.
- - - amantium iratum dividet mare. 114.
- - - meos in crucem ut mittam, dii non sinant. 126.
amplioris fortonae domum quaerentes. 124.
amplius quidquam gustare non potui. 17.
- - - vicies sestertiûm amiserit. 117.
amplum munus. 60.
- - - sibyllam pendere vidi. 48.
ampulla nardi. 78.
anas pictis enovata pennis. 93.
anathymiasis si in cerebrum it. 47.
anatinam parare. 56.
ancilla haberet matronae superbiam. 126.
ancillae humilitatem matrona haberet. 126.
ancipites inter metus jam decuma moestos Phrygas obsidebat messis. 89.
anfractus per obscurissimos egressus. 8.
angues orbibus geminis ferunt ad saxa fluctus. 89.
- - - corusci tergoribus ligant. 89.
in angulo grande armarium vidi. 29.
- - - quodam fori. 12.
angulos repositorii. 36.
- - - omnes circuire coepi. 92.
anhelitu perdet opus. 100.
anhelitus inter sudoresque. 87.
anicula ab eadem deductum putates. 7.
aniculae manus ingenti motu repleverunt nervi. 131.
- - - solutae mero ac libidine. 138.
aniculam quandam accedo. 6.
- - - comitem trahens. 133.
anima in naso est. 62.
animadversionis impetum eluderes 107.
animadvertit Trimalchio. 34.
animadverto Enotheam venientem. 136.
animal pugnacissimum armata manu elidere. 136.
animalia muta cibo inescantur. 140.
animam egit diu. 101.
- - - abjiciet. 74.
- - - ebullire. 62. 42.
- - - paene submovit gemitus suspirio ctus. 113.
- - - in corpore nostro amplexam. p. 671.
animarum quoque mixturam fecerant mutuo ambitu corpora alligata. 132.
animas errantes huc illuc transfudimus. 79.
- - - paene hominum ferarumque aere comprehenderat Myron. 88.
- - - corporaque domino religiosissime addicimus. 117.
- - - arcesse novas. 121.
- - - ducere & reducere Mercurius solet. 140.
animi furentis vaticinatio appareat. 118.
- - - tui sententia. 109.
- - - corporisque sine offensa consurrexissem. 131.
animus, quibus devoverunt spiritum meum, eisdem etiam corpus consumant. 141.
animo scabitudinem omnem deleret. 99.
- - - suo finxit diem, quo venturus esset in patriam. 115.
animorum repentina mutatio. 19.
- - - pictuтam esse crederes. 83.
animos juvenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam sidere afflavit. 2.
- - - sapientiae praeceptis componerent. 4.
- - - miserorum excoecabat ingens fama. 141.
animosior pensatis vibicibus. 132.
animum his succioge bonis. 5.
- - - bonum habere eam jussi. 18.
- - - magnum habere. 45.
- - - ter helleboro detersit. 88.
- - - quem adversus Ascylton sumseram. 94.
- - - diffidentem fraudavi. 100.
- - - palpitantem percussit. 100.
- - - meum interrogare coepi, an vera voluptate fraudatus essem. 128.
- - - dominae candida humanitate testitue. 129.
animus errore lentus injurias diligit. 93.
- - - antecesserit corporis motam. 130.
- - - quod perdidit optat. 128.
annecteret pedes & manus institis. 97.
anni ejus ad tesseram venerunt. 83.
Annibal homo vafer. 50.
annis subinde prodeuntibus 25.
- - - ad patiendum gestientibus. 87.
- - - male pubescentibus. 119.
- - - loquentibus tradidit hanc Musa. 115.

an-

anno hoc primum vitum expertam foeminam ſi non faſtidis. 127.
- - - integro alendus. 141.
annona pro luto erat. 44.
ANNORUM CENTUM FALERNUM OPIMIANUM. 34.
annorum tot ſecreta ne traducere velitis. 17.
annus primos det verſibus. 5.
- - - non plus quam ſeptem habere videbatur. 25.
- - - per mille apes diſponite. 115.
- - - properantes differat. 119.
- - - florentes primo vigore traduceres. 112.
annulis aureis ornatum eſſe. 71.
annulos buxeos curare. 58.
- - - de pavimento tollere reſtrictis manibus. 73.
annulum grandem ſubauratum in minimo digito ſiniſtrae manus habebat. 32.
- - - trajicere in dextram. 74.
annum eſurire. 44.
ano meo inſerere coepit. 138.
anſa oſtii diſrupta. 96.
anſer albus. 91.
- - - altilis. 69.
pro anſere ſtruthiocamelum reddam. 117.
anſerem facere de porco. 70.
- - - ſuper aquarium impoſuerat. 35.
- - - occiſum poſt lectum mitto. 136.
- - - obtuli jacturae penſionem. 136.
- - - acceptiſſimum omnibus matronis occidiſti. 137.
- - - publicum occidiſſem. 117.
- - - totum laceratum verubus confixit. 117.
anſeres ſacri impetum in me faciunt. 136.
- - - putares iterum limen intraſſe. 136.
- - - emere, & Deos poſſitis. 137.
anſerina ova pileata. 65.
anſeris potius quam mei miſeretur. 136.
- - - morte me vindicavi. 136.
- - - fatum comploratat. 117.
ante ſi veniſſes. 62.
- - - ejus cryptam ſacra turbaſtis. 16.
- - - limen thalami conſedimus. 26.
- - - pedes nobis procubuit. 30.
antecesserit animus corporis moram. 130.
antecessura fabulas latrocinia ubi didiciſtis? 17.
antennam. 109.
anteſcholanus. 81.
antiquiſſimam urbem & aliquando Italiae primam Crotona. 116.
antiquitatis accuſatores vitia docemus & diſcimus. 88.
antiquorum quemquam alium. 140.
antra gemunt montibus hauſtis. 120.
antrum Cyclopis. 101.
ab anu diaria exigere ſolent medio die anſeres ſacri. 136.
anum inſpicere diligentius coepi. 135.
- - - mittit ſuper focum. 136.
- - - erexi non ſine riſu. 136.
anus urbana centonem rejecit. 7.
- - - lippa. 95.
- - - laceratis crinibus atraque veſte deformis. 133.
- - - crudeliſſima hoc humore ſpargit femina mea. 138.
- - - floris exſtincti. 140.
Apelles. 88. 64.
Apellis monochromon adoravi. 83.
aper primae magnitudinis. 40.
aperire ſupplicio caput non potui.
aperiret iter errantibus. 79.
aperitur ingens clauſtrum. 89.
apertis labris, quibus & ſpiritum recipere poſſitis & cibum. 102.
apes pungunt. 82.
- - - divinae beſtiae. 56.
apio porrisque eum digitos luſtraſſet. 137.
apoculo me. 67.
Apoculamus. 62.
Apodixin defunctoriam mihi redde. 132.
Apollinia arma timentes. 121.
Apollo damnabat noxias manus. 83.
apophoreta. 56. 40. 60.
Ἀποθανεῖν θέλω. 48.
apparatus reliquus lautitiarum ſplendidiſſime expoſitus. 21.
- - - religioſus. 60.
appareat animi furentis vaticinatio. 118.
apparebat nihil aliud quaeri. 15.
appareret facile. 117.
appellant Graeci monochromon. 83.
appellatur Fortunata. 37.
- - - latro qui ignotos laedit, paullo minus quam parricida, qui amicos. 107.
appello fidem tuae memoriae. 91.
Appennini nobilis juga alta petit. 124.
appetere Latinas literas. 46.
appetituros eſcam piſciculos 3.
applicare ſe toro. 67.
applicat lateri meo mulierem. 126.
appliciti parietibus alii. 22.
applicitum parieti Gitona video. 91.
applicitus certiſſimae morti. 114.
applicui me majoribus pueris. 25.
applicuit in oſculum. 24.
appoſui *potionem* 20.
appoſuit ingentem cucumam foco. 135.
approbare jus firmum ex aequo: 74.
approbavi me totum Eumolpo. 140.
apri gauſapati. 38.
aptatam ſic larvam argenteam attulit. 34.
aptatus funebri lecto exſpecto mortem jam non moleſtam. 114.
apud quem fiat hodie, neſcitis? 26.
- - - quem cubitum ponitis. 27.
- - - ſe non eſt. 129.
Apuliae fundi. 77
aqua Cocytia perfuſus locus. 120.
- - - dentes habet. 42.
in aqua lotum, non inguina habet. 134.
aquae aſperginem impoſituram aliquam corpori maculam. 102.
- - - ſaxis expelluntur. 120
aquam popoſcit ad manus. 27.
- - - nemo porrexit. 34.
- - - nivatam in manus infundentibus pueris Alexandrinis 31.
- - - peteret. 94.
- - - foras, vinum intro clamare. 52.
- - - in os conjicere. 67.
- - - liberam guſtare. 71.
in aquario naſcuntur copones. 19.
ſuper aquarium anſerem impoſuerat. 35.
aquas inter non bibit Tantalus infelix. 82.
- - - pulſas evertit auſter. 123.
- - - Niliacas jaculantur horrida ſaxa. 134.
aquila ferebat coelo ſublimis deum. 83.
aquilo poſſeſſor Italici littoris. 114.
aquis quid dici formoſius poteſt? 100.
- - - errantibus ludebat ſpumeus amnis. 111.
Arabes ut imitemur, pertunde aures. 102.
Arabum populus ſua deſpoliaverat arva. 119.
araneis oleo madentibus vulnus coartavit. 98.
aras ad tuas, Sancte, ibit hircus. 111.
arata Syrtis ſi quid naufragio dedit, probatur. 93.
aratro domefacta tellus nitet. 99.
Ararus. 40.
arbiter rerum humanarum deus 98.
arbitrio ſuo temperet fortunam. 117.
arbitrium amoris ad alium iudicem tuli. 91.
arbor relicta non erat. 114
arbores inter exſpectare ducem itineris coepi. 131.
arca cadaveris. 112
- - - clauſum poſſidet Jovem. 137.
arce ſublimi impoſitum oppidum cernimus. 116.
- - - Caucaſeâ decurrens arduus Amphitryoniades. 123.
arceo profanum vulgus. 118.
arces Tritonidis armigerae. 5.
- - - tumidas Caeſar iratus deprimit. 123.
- - - Romanas neſcis tu, Magne, tueri. 124.
arceſſe novas animas 121.
arceſſendos ad ſenſus oculos longius mittit. 115.
arceſſere longius fabulas coepi. 37.
- - - invitum Martem ad has acies teſtor. 122.
arceſſito ſermone me laſſaſſet. 139.
- - - ferrumine. 102.
arceſſo in hoc periculum Eumolpum. 102.
archipirata hic ille eſt, cui vecturam debemus. 101.

ar-

arcibus Romanis quae triovi, omnia odi. 121.
arctaverat ludum. 85.
arctissimis complexibus alligo puerum. 11.
ad arcum veterem habitare. 44.
ardet domus. 78.
arduus Amphitryoniades. 123.
areaque attritis ridet adusta pilis. 109.
arenam in amphitheatro spargunt. 34.
arena eum de ruina demisit. 9.
- - - imprudens nos componet. 114.
arescit spissatus languida succis tellus. 134.
argentea in lance pisum purgabat. 28.
- - - spina dentes perfodit. 52.
argenteam matellam tenebat. 27.
- - - craticulam. 51. 70.
- - - larvam attulit servus. 54.
argentei lares in aedicula positi. 29.
argenteo clibano panem circumferebat. 55.
argenteos denarios pro calculis albis habebat. 33.
argenti pondus in marginibus lancium erat inscriptum. 31.
cum argento mensa cecidit. 22.
argentum loquatur & aurum. 117.
- - - inter reliqua purgamenta scopis coepit verrere. 34.
- - - componere. 67.
- - - sceleratum. 56.
inter argentum avidius rixantur. 22.
- - - plus in ostiarii cella jacet. 37.
argumenta quaedam obscura coepi prudentiorem consulere. 88.
argumento hoc incidisse in navem videntur, non venisse. 107.
argumentum fugitivi unicum. 105.
- - - amoris, non malignitatis. 157.
- - - fabulae explicare. 59.
argutas nec mu nec ma. 57.
argutat quid ille molestus. 46.
Ariadne quid huic formae simile habuit 118.
aries modo fit coelus. 39.
super arietem cicer arietinum. 55.
arietinum cicer super arietem. 35.
aris Herculeis locus est sacer. 122.
arma turmaeque passim jacebant. 125.
- - - super nubes ruptae cadebant. 125.
- - - cruor, ante oculos volabant. 123.
- - - qui tentata velit. 123.
- - - ingentis quatiat Demosthenis. 5.
- - - jussit deponere. 82.
- - - ubi non sunt, libere loquor. 91.
- - - deponimus compositis foederibus. 100.
- - - bellantem decipiunt. 115.
- - - placent miseris. 119.
- - - Apollinis timentes cerno. 121.
- - - Gallica projecit, civilia sustulit. 122.
- - - ministris non regimen prodest. 125.
- - - fumite nunc gentes accensis mentibus. 124.
- - - paratus miles non habui 130.
- - - tulit inscius Laomedon. 139.
armarium grande in angulo vidi. 29.
armata facibus Megaera emergit. 124.
- - - manu pugnacissimum animal elidere coepi. 136.
armatos duos cum viderem, ad fortiorem confugi. 91.
armatus ipse mercenarius tonsor ferramenta nobis distribuit. 108.
- - - inter tot fortes nescio vinci. 122.
armigerae rident Tritonides arces. 5.
armilla aurea cultum dextrum lacertum nudavit. 32.
armillas crassissimis detrahere lacertis. 67.
armis raptis quis evocat. 108.
- - - miles exstruit omnis orbis praemia. 119.
- - - laeta meis Saturnia tellus. 122.
- - - Dive, in tuis cunctatis. 124.
- - - projectis Jupiter inter coelicolas fabula muta taces. 126.
armorum strue diversa feralis Enyo obruit omnes. 120.
- - - fragor trepidantes personat aures. 121.
- - - strepitu coelum furit. 122.
arte secreta non te fraudabo. 3.
- - - compositus color inquinat corpus, non mutat. 102.
- - - verberum notas contexi. 132.
- - - Hercules Stymphalidas coactas ad coelum fugisse. 136.
- - - quadam caro corrumpitur. 141.
in arte doctus Epicurus veri patet. 131.
artem quaesisse te apparet. 107.
- - - nihil auferentem nemo damnare est ausus 117.
- - - suam perseverabat extendere. 140.
artes pulcerrimae cur periissent. 88.
- - - desertas invocat inopi lingua. 85.
- - - ingenuae vigebant, quum adhuc nuda virtus placeret. 88.
- - - paratas nequidem audemus cognoscere. 88.
- - - poterant movere Romam. 119.
- - - quasdam singularum rerum. 135.
artibus mimicis periti sumus. 106.
- - - his callens Idaeo frutices in gurgite sistam. 134.
articuli ejus vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur. 34.
articulo extremo digiti sequentis. 52.
- - - stricto acutoque caput miserantis perculi. 96.
ad articulorum strepitum usque contritis inter se manibus. 17.
artifex peritus tectis arundinibus volucres tetigit. 109.
artificium puellae pari motu remunerabat. 140.
- - - servorum. 69.
- - - docere. 46.
- - - severae si quis amat effectus 5.
- - - tam magnae compendiariam invenit. 2.
artissellum de suo parare. 75.
artium bonarum magister. 99.
artus sitientes perluit Tisiphone. 120.
arva sua despoliaverat Arabum populus. 119.
- - - magnae Dicarchidos. 120.
- - - horrida securis frangebat gressibus. 123.
in arvis mare nascitur. 120.
arundo, vide *harundo*.
arundinibus quassis choraulas imitati. 69.
- - - cum arundinibus parati aucupes fuere. 40.
asciam in crus impingere. 74.
post asellum, diaria non sumo. 24.
asellum regebant lances duae. 31.
asellus Corinthius cum bisaccio positus erat in promulsidari. 31.
ex Asia commigravit ventosa loquacitas. 2.
asinus in tegulis. 63.
aspergimen aquae aliquam corpori maculam impositurum. 102.
asperis regionibus diutius nives haereut. 99.
aspersos digitos in capite pueri tersit. 27.
assem pro cella meretrix exegerat. 8.
- - - habeas, assem valeas. 77.
- - - habere. 61.
ab asse crescere. 43.
assentationem ad neutram partem nobis flectentibus. 17.
assignari suam cuique mensam jubet. 34.
assis aerarius. 57.
assurgere tentavi. 61.
astra minora ducens Phoebe. 89.
astro malo natus. 134.
astronomia ubi est? 88.
astrorum coelique motus deprehenderet. 88.
astu simillimo Ulyxem vicit. 97.
astrico ubi est? 86.
asturconem Macedonicum puero optimum donabo. 86.
asylo Baistor notaveram. 104.
at enim. 115.
at non. 98.
ateliam facere. 55.
Atellanici versus. 61.
Athenas ex Asia ventosa loquacitas commigravit. 2.
athla. 57.
atra veste deformis anus. 155.
atramento vestem adhaesuram. 102.
atramentum habet. 102.
- - - liquefactum per totum os omnia scilicet lineamenta fuliginea nube confudit. 105.
Atridae decepti pignus. 108.
atriensem interrogare coepi. 29.
atriensis Bajas relegatus. 55.
atriensis nos servavit. 72.
atro metu dubia pendebat vatis Calchantis fides. 89.
atroci stilo verba effoderent. 4.
attigerit quisquis belli civilis ingens opus. 118.

Atti-

A.
A.

Atticum mel. 38. 56.
attingere fontem. 88.
quod attinet ad me. 129.
attoniti expectavimus lacrimas ad ostentatinnem doloris paratas. 17.
attoniti admiratione. 63.
attonitis excidit omnis constantia. 19.
attonito vultu efferatoque nil aliud quam caedem cogito. 82.
attonitus ego exclamo. 94.
- - - intremui post hoc fulmen. 101.
- - - novitate facinoris. 136.
attractus scarus ultimis ab oris. 93.
attrahere nocentes in medium. 105.
attrita medicamine facies. 126.
attritas bellis frequentibus opes. 116.
attriti mutuis libidinibus. 81.
attritis rebus egenus. 133.
- - - atea ridet adusta pilis. 109.
attulerat nec adhuc quidem futurae eurinsas manus. 13.
attuli expectanti electum par columbarum. 85.
attulissem mihi damnatas manus. 80.
attulisti secures. 97.
attulit servus larvam argenteam. 34.
- - - in monimentum cenulam suam. 111.
au, au! 67.
avarus condit opes. 104.
auctor praesentis concordiae. 110.
aucupes cum arundinibus. 40.
audaci strepitu hostium impulsum exsonuit. 16.
audacia quaenam haec est. 17.
- - - Aegyptiorum tam magnae artis compendiariam invenit. 2.
- - - meâ accenditur iratior Lycas. 108.
- - - inops tuta est. 119.
audaciae inter nomina. 81.
- - - grassatoris gratias agere coepi. 82.
audaciam tonsoris pueris daret discentibus. 82.
- - - vestram interrogare. 102.
audacior facta interjecta quasi pariete. 131.
audacius ille tragoediam implebat. 108.
audaculus. 63.
audemus ne quidem paratas artes cognoscere. 88.
audientes tanquam oculos tragici castigant. 132.
audimus murmur insolitum. 115.
audio haec diligentius. 6.
audirem sententias, id est, vitrea fracta. 10.
audirent diu, quod vellent imitari. 4.
- - - illum loquentem. 140.
auditis his. 134.
audito voluptatis precio. 85.
auditoribus gratissimum fore quod putant, meditantur. 3.
audivi veterem convivam. 33.
audiunt nihil ex iis, quae in usu habemus. 1.
ave. 74.
avellanas nuces cum precatione mersit in vinum. 137.
aversa soln oculos fixa tenebat. 132.
averso stomacho conciliatur caro. 141.
averteretur peregrina libidine usque ad furorem. 110.
avertitur hominum damnatum agmen. 124.
auferentem nihil artem nemo est ausus damnare. 117.
auferet nos Orcus. 34.
auferet mihi amicam. 113.
auferri squalorem damnatis jussi. 105.
cum ergo auferretur. 28.
aufugi judicium. 81.
auguria nec nnvi. 126.
seviro AUGUSTALI. 30.
Augustus pater patriae. 60.
avibus nrbata est Phasidos unda. 119.
avidius manus porrigere. 60.
avide siccato poculo. 92.
- - - se cibo replevit. 111.
avidius rixantur inter argentum. 22.
avidum cibus strangulavit. 115.
avis exul hiemis. 55.
rula in aurata vectatur gradiens tigris. 119.
avocatus cibo canis. 72.
aura tollebat plumas volitantes. 109.
- - - verni temporis mansuescunt. 122.
- - - secura naviget, quisquis habet nummns. 137.
inter auras canere Sirenum concordiam putares. 127.
aure descendentes capillos manu dentata duxit. 18.
aurae desertis frondibus solae adspirant. 119.
auras meatibus pepulit. 122.
aurata gradiens vectatur in aula tigris. 119.
aurato praecinxit fulgure vultus. 122.
aurea cavea pendebat superlimen. 28.
- - - pensa torquentes tres Parcae. 29.
- - - pixis non pusilla. 29.
- - - armilla cultum dextrum lacertum nudavit. 32.
aureis intactis tunicula plena. 13.
ad aurem ridens accessit Psyche. 25.
in aurem aliquid secreto diceret. 28.
aureo plumato Babylonico amictus. 55.
aureola capsella. 63.
aureos numerantem dispensatorem deprecati sumus. 30.
- - - denarios pro nigris calculis habebat. 33.
- - - duos pono. 137.
aures meas obsceno sermone violari dolui. 85.
- - - pertunde, ut imitemur Arabes. 102.
- - - percutere. 68.
- - - Triphenae notissima voce repleter. 105.
- - - deflectit jam sua sponte credentes. 105.
- - - ad vestras tam candide perveniat, quam simpliciter gestum est. 107.
- - - trepidantes fragor armorum personat. 121.
aureum torum cervicibus premebat. 131.
- - - annulum ferreis stellis ferruminatum. 32.
auri pondo mille. 88.
- - - massa formosior videatur, &c. 88.
- - - intra gracile vinculum positus pedum candor. 126.
auri secreti conscius. 128.
- - - tantum videt. 37.
auribus quasdam insidias fecerint. 3.
- - - meis familiaria vox. 100.
- - - omnium in se conversis. 110.
auriculas alicui praecidere. 67.
auro praecingitur qui pugnas & castra petit. 83.
- - - corrupta jacebat ipsa majestas. 119.
- - - inhaeserat ebur. 135.
- - - aedificant. 120.
aurum defossum invenit avarus. 104.
- - - fulvum mitteret tellus. 19.
- - - maculis imitatur vilibus citrea mensa. 119.
- - - effossa tellus in lucem protulit. 128.
- - - contra erat. 76.
- - - pro luto habere. 51.
- - - & argentum loquatur. 127.
auspicatus sum non hodie primum. 90.
auspiciis paruere Deûm ventura damna 122.
auspicium mihi feci. 105.
auster magnus inhorruit. 133.
- - - languidus non patitur glaciem resoluta vivere terra. 137.
ausu insolito prior occupat gressus. 123.
ausus est nemo damnare artem nihil auferentem. 117.
aut dormi aut dicam patri. 87.
- - - hoc, aut illud erit. 45.
autnmata sororis suae per clostellum miratur. 140.
automaton aliquod. 54.
- - - plausum familia dedit. 50.
autopyrus panis. 66.
autumno non haec tellus viret. 120.
auxilia magis litis, quam virium. 108.
auxiliaretur quibus. 19.
auxiliator infirmus. 89.
in auxilio erat quisquam 21.
- - - sibi neuter. 89.
auxilium invenit statim. 92.

B.

Babae, babae, 37.
Babaeculis ex istis quemvis in rutae folium conjiciet. 37.
Babylonico plumato amictus aureo. 55.
bacalusias consumere. 41.
Bacca Indica. 55.
Bacchi comes & Nympharum. 133.
- - - tutor ades huc. 133.
baccibalum pulcerrimum. 61.

bac-

baccineas veteres mirando aevo tradidit. 115.
baccis redimita Daphne. 131.
Bajas relegati. 53.
Baiſtar. 104.
balatum alicui ducere. 57.
balenariam virgam tenens. 21.
balneatoris contuberninm. 53.
balnei ſunus. 73.
balneo praeterito modica unctione uſus. 130.
in balneo ſequi. 26.
- - - carmen recitare. 91.
- - - ſubducta veſtimenta. 30.
balneum anguſtum, & ciſternae frigidariae ſimile. 73.
- - - intravimus. 28.
- - - cogita. 93.
Balneus fullo. 42.
barbam ipſius conditam eſſe dicebant in pyxide aurea. 29.
- - - peregrina rarinne figurare. 102.
- - - auream habere. 58.
barbae horrentes. 99.
barbara voce. 96.
barbaries in legendo. 68.
barbatum roſtrum habere. 75.
barbatoriam facere. 73.
barbatus ingens. 40.
barcalae. 67.
Bargate. 96.
Bargates inſulae procurator. 96.
baro nnſter. 63.
- - - inſulſiſſimus. 53.
baſia ſpiſſiſſima ſtupentibus impegit. 31.
baſiare. 60.
- - - mortuum. 74.
- - - puerum. 64.
baſiavero hunc puernm. 85.
baſiavi nihil aliud quam puerum. 85.
baſiavit me. 24.
- - - vocatum. 69.
baſiavit me ſpiſſius. 18.
- - - me ſemel iterumque. 135.
baſiis olidiſſimis nos inquinavit. 21.
- - - diſtrivit comitem. 24.
Baſilica. 57.
baſio immundiſſimo me conſpuit. 23.
- - - inhaeſi. 86.
baſiolis aliquot ſimulantem invaſi. 85.
baſium puero dedit bona fide. 110.
beatior tu es. 57.
beatitudo animi. 38.
bella ſatis puella producta eſt. 25.
- - - qui vident, qui ſunt. 122.
- - - dent memorata truci canore. 5.
- - - in triſtia paratis fatis. 119.
- - - tota ante oculos volitant. 123.
- - - res eſt. 58.
bellantem arma decipiunt. 115.
belle hoc eras in promulſide libidinis noſtrae militabit. 24.
- - - erit. 46.
- - - corrigere. 53.
belli aliquid dicere in defunctum. 78.
- - - ſi quid habes, affer. 68.
- - - civilia ingens opus quiſquis attigerit. 118.
bellis frequentibus attritas opes. 116.
belliſſima occaſio eſt. 25.
belliſſimum nomen. 70.
belliſſimum liberum ſolum. 89.
bella carens turba. 89.
Bellona minax emergit. 124.
bellua dente ad mortes precioſa ſuas. 119.
belluae cupientia exire gemitum audimus. 115.
belluis piſcibuſque expoſitus es. 115.
bellum totum fraude ducebat nova. 89.
- - - ſumunt. 89.
- - - non ſtlatarium futurum quum appareret. 108.
- - - ſumite. 122.
bellum & furor, ferroque excita libido. 119.
- - - pomum. 57.
bellus homo. 42.
bene olere. 2.
bene riſum diſcuſſit. 14.
- - - admonuiſti. 25.
- - - ſi memini. 30.
- - - eſſe dum licet, vivamus. 34.
- - - mane. 85.
- - - fit hodie. 92.
- - - eveniat. 99.
- - - calculum ſi ponas. 115.
- - - feliciterque eveniret. 117.
- - - ſe habere. 58.
- - - fuit nobis. 65.
- - - emere. 75.
- - - moriar. 61.
beneficia deorum utraque manu tractat. 140.
beneficiis ſuis Mercurius mihi reddidit, quod irata manus praeciderat. 140.
beneficio Gitonis praeparata nos implevimus coena. 16.
- - - ejus uſus in ſomnum delapſus ſum. 87.
- - - amicorum laturos impune ſiquid deliquiſſent. 125.
- - - tam grandi obligati. 31.
- - - alicujus quid habere. 67.
- - - vivere. 71.
beneficium cui dederitis, ſtatim ſcietis. 31.
- - - ut debeam effice. 126.
benignus quam es. 44.
berbex. 57.
beſſalis comula. 58.
beſtiae mutae laborioſiſſimae. 56.
beſtiarii. 45.
beta. 66.
betae faſcis. 56.
bibat Maeonium felici pectore fontem. 5.
- - - humanum populo plaudente cruorem. 119.
ad bibendum revocavit. 23.
biberine literas vulnera fetro praeparata. 106.
bibere hilarius. 52.
biberunt omnes unum lactem. 71.
bibiſſe ſatyrion omnes videbantur. 8.
bibit inter aquas Tantalus. 82.
- - - Sullanus enſis. 120.
bibliotheca Graeca & Latina. 48.
biduo officio defuiſſem. 139.
bifurcum. 62.
bilem hodiernam ſi ejuras, una cenabimus. 90.
bilychnis lucerna de camera pendebat. 30.
bimus. 47.
bipennem terribilem ter manu corripui. 132.
bipenni alta latera pertentat. 89.
cum bifaccio aſellus. 31.
blandientibus hamis repugnantem praedam convellebat. 109.
blandimenta aliqua inveniemus. 141.
blandiſſima oratione plenus. 126.
blanditiae ejus omnes me vulnerabant. 112.
a blanditiis ſe rejiciebat puer. 140.
- - - - ejus pudicitiam adgreſſus eſt. 112.
blandius reſcribere dominae. 129.
blandum riſit. 127.
boletorum ſemen. 38.
bona habere nolo, niſi quibus populus inviderit. 100.
- - - ſua opertis oculis computant. 82.
- - - fide baſium puero dedit. 110.
- - - fide poenitentiam emendas. 91.
- - - quibus ſua in odium veniſſent. 105.
- - - fide exactis oſculis. 11.
- - - ſua neque puero, neque puellae, vendere poteſt. 134.
bonae mentis ſuror eſt paupertas. 84.
bonam mentem amas. 3.
- - - mentem ne quidem aut valetudinem petunt. 88.
- - - bonamque valetudinem optarunt. 61.
- - - mentem habere jubemus. 115.
- - - mentem habere coepiſti. 131.
bonarum artium magiſter. 99.
bonatus ago. 74.
boni dies qui eſſent diſtinguente bulla notabantur. 30.
- - - neſcio quid hic debet eſſe. 33.
- - - praeceptor ſenatus. 88.
- - - facere. 45.
bonis his animum ſuccinge. 5.
- - - centonibus ne quidem dignam pannuciam pro hac parte vindicabant. 14.
- - - quotidie magis magiſque ſuperfluentibus. 125.
ſupra bonitatem commendatam ſederet. 140.
bonitati ejus credere ſe & vota ſua. 140.
bonorum multorum penſationem promiſeris. 141.
- - - conſiliorum ſicca, ſobria. 37.
bonum animum habere eam juſſi. 18.
- - - ſuum concoquere. 75.
- - - vinum heri poſui. 34.
Boſphorus Magnum ſummiſſa unda veneratus erat. 123.
botuli. 49.
boves beſtiae laborioſiſſimae. 56.
brachia mea forſitan fregiſſet. 134.
bracchiis mollioribus pluma implicitum. 127.
bracchium contuſum. 54.
brevi deus haec oſtenta ſolvit. 122.

Bromius. 41.
bruma rigente frigidior metu. 132.
bubale frustum super Taurum imposuerat. 35.
bubulci nascuntur sub signo Tauri. 39.
bucca, bocca, quot sunt hic. 64.
- - - panis. 44.
ad buccam probare mucronem. 70.
buccae durae esse. 43.
buccinatorem habet subornatum. 26.
buccinus signum dedit. 74.
de bulbi facere piscem. 70.
bulbis pastus. 130.
bulla distinguente notabantur dies. 30.
bullae fumus. 42.
bullati lares. 60.
bordubasta. 45.
bustis ossa carentia. 121.
bustorum flammis sparsa extulit ora. 120.
bustum recens. 134.
buxea mola. 74.
buxeos annulos curare. 58.

C.

C. Pompejus Diogenes. 38.
caballi operas non locavi. 117.
caballus in clivo. 134.
cacabo io tuo fecit nequitiae nidum ciconia. 55.
in cacabum est conjectus. 74.
cacatum currere. 71.
cacetus. 63.
cacumine montis excelsissimi. 88.
cadat alea judice fortuna. 122.
cadaver recens matrona deflebat. 111.
- - - calcasti nocte. 134.
cadavera quae lacerantur. 116.
cadebant nubes ruptae super arma. 123.
cadere corpus orationis. 2.
caduceatoris more. 108.
caduceum tenebat capillatus Trimalchio. 29.
cadunt scissa in molem robora. 89.
caede expelli. 102.
- - - te ipsum. 52.
caedem & sanguinem cogito. 82.
caedere leota manu. 138.
caedes incendia totaque bella ante oculos volitant. 123.
caena, vide in *cena*.
Caesar omnes moras exsuit. 122.
- - - calcavit juga. 122.
- - - fortior omnibus movit Mavortia signa. 123.
- - - iratus tumidas dum deprimit arces. 123.
Caesari cohaeredem facere. 76.
Caesaris acta sui ducit Dione. 124.
caesi vertices Idae trahuntur. 89.
Cajus Pompejus. 71.
calamistro crines convertere. 102.
calathisco uvas circumferre. 51.
calcare timuerunt viam visam. 118.
calcasti purgamentum nocte in trivio aut cadaver. 134.
calcato radiabat marmore terra. 135.
calcavit Caesar juga milite laeto. 122.
Calchantis vatis fides atro dubia pendebat metu. 89.
calceamentorum vincula resolvit. 136.
calcem Graeculis impingere. 46.
calcitrosi nascuntur sub signo Tauri. 39.
pro calculis albis aut nigris aureos argenteosque denarios habebat. 33.
calculum si bene ponas ubique naufragium est. 115.
calculus in tabula mobile ducit opus. 80.
caldae potio vestiarius est. 41.
caldam ministrare. 68.
- - - poscere. 65.
caldicei. 45.
calduo mejere. 67.
caldus oxtura sum. 58.
calefacti sudore. 28.
calent quaedam feminae sordibus. 126.
calentes baesimus. 79.
calere membra in tepido toro quis vetat. 132.
caler, tanquam furnus. 72.
calicem in faciem immittere. 74.
calices fictiles inauratos. 73.
caligaria Cassandia. 74.
caligas servo donare. 69.
caligine texit vultus. 122.
per caliginem vidi Gitona. 9.
callens his artibus. 134.
calliditate ingenti pecuniam nobis reddidissent. 15.
callidus captator si exploratorem miserit. 125.
calore flammifero jam tua membra fluent. 126.
calorem mentis nec vino obruat. 5.
calvae. 66.
calvi miserabiliores solent esse. 107.
calvities superciliorum. 108.
calumniantium acumen ridere coepimus. 15.
calvos stigmososque. 109.
calvum senem videmus tunica vestitum russea. 27.
calvus tuberosissimae frontis. 15.
de camara pendebat lucerna bilychnis. 30.
ad camaram sublatis manibus. 40.
ad camaram diduxit os ebrium. 73.
camella cum lignea clavus detrahentem securus fuerat. 135.
camellam vetustate ruptam temperata pice refecit. 135.
- - - vini posuit infra manus meas. 137.
- - - grandem jussit misceri. 64.
in campo non minor furor est. 119.
campos in pestilentia. 116.
- - - perfuso sanguine exundantes. 104.
- - - Hesperiae late prospexit. 122.
cana sparsa favilla extulit ora. 120.
- - - vincta pruina non pugnavit humus. 123.
canalis. 56.
Canceri signo mercatores nascuntur. 39.
super Cancrum coronam imposuerat. 35.
candelabro se ab omni periculo vindicabat. 95.
candelabrum supra mensam eversum. 64.
ad candelabrum se metiri. 75.
candelabrum ligneum rapit. 95.
candida humanitate animum ejus restitue. 129.
- - - lingua refert quod facit populus. 132.
candide ad aures vestras perveniat. 107.
candidior dies secreto favit amori. 127.
candidum exulerat jubar jam plena Phoebe. 89.
candidus Hylas repellebat improbam Naiada. 83.
candor pedum Parium marmor extinxerat. 126.
candore notabili ostenderunt erranti-bus viam. 79.
CANEM CAVE. 29.
- - - ingentis magnitudinis catena trahit. 95.
- - - in domo relinquere. 43.
- - - pascere. 57.
- - - pictum timere. 72.
canere Homericis versibus lyrici timuerunt. 2.
- - - inter auras Sirenum concordiam putares. 127.
canes Laconici. 40.
canescere usque ad senectutem non potuerunt. 2.
cani Nereos aequor. 139.
canibus venator saltus quatit. 104.
caninam linguam comedere. 43.
caninum ingenium. 64.
canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus. 29.
- - - in somnis leporis vestigia latrat. 104.
- - - leporem persequitur. 63.
- - - catenarius ad januam erat. 72.
- - - formae ingentis. 64.
- - - ultimo adjecit. 74.
canoque locum ad sydera vertice tollit. 122.
canora vox. 68.
- - - voce librum legere. 59.
canore truci memorata bella. 5.
canos pluma dissimulare. 126.
- - - vertice tremulo deduxit. 137.
cantabant obiter. 31.
cantabundus. 62.
cantante choro gustatoria rapiuntur. 34.
- - - hydraule putares essedarium pugnare. 36.
cantare voce tremula. 70.
cantaret tota familia. 31.
cantavit toto itinere. 28.
cantibus exsonat ovigium. 109.
cantica Menecratis. 73.
cantico acido me excepit. 35.

can-

canticumde Laserpitiario mimo extorquet. 35.
cantu vero persona virgulta. 120.
. . . sua rura colebant. 131.
canturire. 64.
canus senex intravit pinacothecam. 83.
capacior scyphus. 65.
capere Carthaginem ut possit familia. 117.
. . . osculum si saltem permitteretur. 138.
caperem experimentum oculorum. 91.
caperent castra obducti specus. 89.
caperentur non sic homines spe nisi aliquid morderent. 140.
capidem habere. 52.
capiebat Mercurius levatum mento in tribunal excelsum. 29.
capillamento non minus decoro me exornavit. 110.
capillati Aethiopes intraverunt. 34.
. . . pueri. 70.
capillatos inter pueros ludentem pila senem videmus. 27.
capillatus Trimalchio caduceum tenebat. 29.
. . . puer. 57.
. . . essem. 63.
capilli cecidere. 109.
. . . decus formae. 109.
capillorum elegidarion coepit dicere. 109.
. . . radices retro flexerat frons minima. 126.
capillos ab aure descendentes dentata manu duxit. 18.
. . . in nave praecidit. 105.
. . . nocentes horridos longosque habebant. 105.
. . . deposuerunt. 104. 107.
. . . liberos non habere. 38.
capistris culti. 47.
capit duro Trojam, ibat juventus capta. 89.
capita patrum suorum praecidant. 1.
. . . praeligemus vestibus. 102.
. . . utriusque radat. 103.
. . . cum superciliis denudanda tonsori praebuimus. 103.
. . . cur nudavere crinibus. 107.
. . . exonerare molesto & supervacuo pondere. 107.
capite operto cum rostico steterat. 14.
in capite pueri digitos tersit. 27.
. . . . obruto tunicula somnum mentiri coepi. 100.
pro capite denarios solvere. 57.
capite aperto ambulare. 57.
. . . diutius moto consedit. 134.
capiti, quum saepius dolet, maledicere solemus. 112.
. . . apteot gemmas. 88.
capitibus conjunctis marcebant. 22.
. . . opertis an nudis? 101.
. . . lustrari navigium. 105.
capitis spoliati dedecus. 108.
. . . perisse partem jam scito. 109.
. . . cum periculo hanc fortunam persequi destinat. 138.
Capitolia nostra petentes Gallos excludo. 122.
Capitolii limen antequam tangant. 88.
Capitolio promittere solet mille pondo auri senatus ipse. 88.
capo, coco. 59.
Cappadoces malitia & astutia celebres. 69.
Cappadox homo. 63.
sub Capricorno nascuntur aerumnosi. 19.
super Capricornum locustam marinam imposuerat. 35.
capsella aureola. 67.
capta ibat juventus dum Trojam capit. 89.
. . . Numantia à Scipione. 141.
captabant nec quicquam aliud in hac epulatione. 141.
captari cenas divitum ficti adulatores. 3.
. . . aut captantur. 116.
captantur aut captant. 116.
captas superbiam. 126.
. . . fraudibus opes per mille annos disponite. 115.
captat impotentium cenas. 5.
captator callidus exploratorem misetit. 125.
captatores exhausti liberalitatem imminuerunt. 141.
captiva pubes intus fremit. 89.
captivitate praeterita tristiora. 113.
captivorum frontibus impressa stigmata. 105.
Capua. 62.
capulum quem devoveram. 82.
caput operui. 7.
. . . ad ejus cum minimis symphoniacis tibiis accessit. 28.
. . . superbum pallio retexit. 17.
. . . operuerat pallio. 20.
. . . ancillae fregit excussum altius poculum. 22.
. . . durum. 39.
. . . involverat flammeolo. 26.
. . . adrasum coccineo pallio excluserat. 32.
. . . operuit. 90.
. . . movit. 92.
. . . miserantis stricto acutoque articulo percussi. 96.
. . . pueri connubio dominae adornat. 110.
. . . iratum commovens. 113.
. . . exseruit ad osculum. 114.
. . . obscuratum dextra super pulvinum inclinavi. 134.
. . . victum abscondit galea. 124.
. . . sanguineum late tollit furor. 124.
. . . Stygium extulit ad superos Discordia. 124.
. . . supplicio aperire non potui. 132.
. . . fregisset. 134.
cara margarita. 55.
carbonibus vivis implevit veterem mensam. 135.
carbunculos probitas est. 55.
carcerem facere de nave ne viderer. 105.
Carchedonios ignes lapideos optas. 55.
cardine moto coeli regia visa metas suas transcurrere. 136.
cardueles occidere. 40.
carens bello tuba. 89.
carentia bustis ossa. 122.
caricae dulces. 64.
carinis gravidis freta pressa jam peragebantur. 119.
carissimae familiaritatis sacra ne pollueremus. 80.
carissimam suam cuique rem esse videmus. 15.
carissime pater. 98.
carissimorum mihi duorum hominum duo funera spectem. 112.
carissimum sibi paullo ante commilitonem destituit abjectum. 80.
. . . quem post fatalem rixam habuit. 97.
carmen ne quidem sani coloris enituit. 2.
. . . recitabat. 92.
. . . recitare conatus sum. 93.
. . . in hoc laborat. 115.
. . . multos decepit. 118.
ad carmen qua via iretur. 118.
carmina ejusmodi effudit. 23.
. . . ad sua rediit. 109.
. . . componat. 137.
carmine ipse effingam, quod sentio. 4.
. . . peracto. 131.
carminibus implebo laudes tuas. 94.
. . . loquaris. 94.
. . . deducta meis lunae descendit imago. 134.
. . . magicis socios mutavit Ulyxis Circe. 134.
carminis ad tranquillitatem refugerunt. 118.
ex carnario rapta furca. 95.
de carnario pannum furca detulit. 135.
carnarium in medio. 45.
in carnarium sinciput furca reponit. 136.
in carne molli vermes nascentur. 57.
carnem suam faciant pejorem. 141.
carnes humanas Saguntini edêre. 141.
carnis paululum delibat. 136.
caro non per se placet. 141.
carpe inquit Trimalchio. 36.
. . . carpe, lentissima voce ingerebat Trimalchio. 36.
. . . quoties dicis, eodem verbo vocas & imperas. 36.
carpimus iter. 116.
carpit obsonium. 36.
. . . poma pendentia. 82.
carpus vocatur, qui obsonium carpit. 36.
. . . ille non accessit. 40.
Carrio. 70.
cartae alligatae mutant figuram. 102.
Carthaginem capere ut possit familia. 117.
casa humilis conservabat opes. 135.

casa erat, nunc templum. 77.
ad casae ostiolum vix processerat. 136.
extra casam ire coepi. 138.
casam piscatoriam subimus. 115.
caseus mollis. 66.
Cassandra occidit filios suos. 52.
. . . caligaria. 74.
casside cruenta velat ora. 124.
cassis harundinibus ignem collectum collocavit. 136.
castae nec deformis aut infacundus juvenis videbatur. 112.
castigare risum potiunculis. 47.
castigant oculos tragici tanquam audientes. 132.
castigato Lica. 109.
castra petit. 83.
- - - caperent. 89.
casu in has plagas incidisse juvenes putatis. 107.
- - - incidisse in plagas noxios apparet. 107.
casulae ostiae. 46.
casulam illam eandem. 111.
casulas vendere. 44.
casus utriusque partis votum adjuvit. 15.
- - - si nos adjuverit. 102.
- - - similis quum in eandem fortunam nos retulisset. 87.
cataphagae nascuntur sub Leonis signo. 39.
catastrophe. 54.
catellam deponere in terram. 64.
- - - pingere. 71.
- - - cingulo alligatam. 71.
- - - nigram. 64.
catena vinctus ingens canis pictus erat. 29.
- - - trahit canem ingentis magnitudinis. 95.
- - - vinctus. 64.
catenarius canis ad januam erat. 72.
catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret. 34.
cum catenis in litore stantes piratas videor. 1.
catervas toto orbe fluitantes. 124.
catilla facere. 50.
catillus concagatus. 66.
Cato victus pellitur à populo. 139.
catomidare me jubet. 132.
Catone sit prior. 137.
Catones quid me constricta fronte spectatis. 132.
Catoni rapuisse fasces pudet. 119.
Caucasea qualis decurrens arduus arce Amphitryoniades. 123.
caudae dant sonitum. 89.
caudice de lento vimine lances. 135.
CAVE, CAVE CANEM. 29.
- - - paralysin. 129.
- - - circumspicias. 58.
cavea aurea super limen pendebat. 28.
caveo deposito meo. 133.
cavere malo. 82.
- - - paralysin jubes. 130.
caunearum trium aedilis. 44.
caupones nascuntur sub Aquario. 39.
cauponi raptam harundinem super lectum mittit 98.
caussa nostra nullo genere par erat. 14.
- - - ultionis ne me putetis huc venisse. 17.
- - - sub eadem nos omnes obruet. 93.
- - - ego sum omnium scelerum. 98.
- - - voluptatis huc atque illuc vectatur Tryphaena. 101.
in caussa eques sedet. 14.
caussa officii visere languentem desiderabit. 101.
- - - mea relicta tantum pro alio clamo. 108.
- - - mea peracta est. 122.
- - - omnium malorum fuerat. 132.
- - - tua sollicita sum. 137.
non sine caussa Circe Polyaenon amat. 127.
caussae nos mille quotidie collident. 10.
caussam praesentis desidiae excutere. 88.
- - - iracundiae non quaesiit. 94.
- - - noli confundere. 107.
- - - vide ne deteriorem confidentia facias. 107.
- - - tot miseriarum minatus se abscisurum. 108.
- - - dicere ferro. 122.
- - - meam cogitabam saepius. 125.
- - - tristitiae sciscitata. 137.
- - - lacrimarum ne quotidie cerneret sepulcrum. 117.
caussas agere aliquando solebat. 15.
- - - odiorum exponit. 101.
- - - orare. 104.
- - - per dubias scinduntur territa pectora. 123.
- - - concrepet & peragat. 137.
- - - ago. 48.
caussidicus. 46.
cauti ite nunc. 115.
ceciderunt memoriae meae. 56.
cecidisse tua voluntate magnum misero erit solatium. 91.
- - - illinc coelum putes. 122.
cecidit sua sponte delapsa fera. 16.
- - - mensa cum argento. 22.
- - - fortuna. 80.
cecidit nos extortis clunibus. 21.
cede insaniae. 94.
cedit fortuna. 80.
cedunt vota mihi. 121.
celebrantur in hac urbe non literarum studia. 116.
celeri discincta meatu fortuna sonet. 5.
celerior ventus distulit curationis propositum. 107.
celeritatem miratı. 49.
celerius in malam fortunam incidere. 140.
- - - confice, si quid tristius paras. 20.
cella utor & nocte. 95.
in cella ostiarii illius argentum plus jacet. 37.
pro cella meretrix assem exegerat. 8.
non longe ab cella ostiarii. 29.
cellae ostium obduxit. 94.
- - - mercedem ne daretis fugere nocte in publicum voluistis. 95.
- - - ostium effractum neminem poterat excludere. 98.
cellam perbonam. 77.
- - - in proximam ducti sumus. 21.
- - - in nostram veneras. 25.
- - - in sacerdotis me perduxit. 134.
- - - in meam tanquam ante recens bustum venistis. 134.
cellas omnes cum viatore pererravit. 97.
cellatio. 77.
cellulae lumen necdum liberaveram. 136.
cellulam risu plausuque implevit. 11.
in cellulam redii. 11.
celsa qua Tenedos mare dorso repellit. 89.
- - - juga Palati summi petit. 123.
cena Cynica traducunt tempora. 13.
- - - beneficio Gitonis praeparata nos implevimus. 16.
cenabant multo honestiores. 34.
cenae hoc est jus. 35.
- - - liberae exspectatio. 26.
- - - principium videtis. 27.
- - - mandata curaverat. 92.
- - - ordinem explicui. 92.
cenaculum locat. 38.
cenam summam vindicare. 41.
ad cenam promittere. 10.
cenare bis. 57.
inter cenandum philologiam nosse. 39.
cenare usque in lucem. 73.
cenares ut, foris poetam laudasti. 10.
cenas divitum captant adulatores. 5.
- - - impotentium non captet. 5.
- - - vendunt conchylia. 119.
CENAT FORAS G. NOSTER. 30.
- - - quomodo rex. 38.
cenatiunes. 77.
cenatoria. 56.
cenatoria repetimus. 21.
cenemus, suadeo. 35.
censebat succurrendum periclitanti. 96.
censum meum jactasset. 87.
- - - turbant greges servorum. 119.
- - - in damna furentem aspice. 120.
centies sestertium comesse te finge. 141.
centonarius. 45.
centonem anus urbana rejecit. 7.
- - - exhibendum postularemus. 15.
centonibus ne quidem bonis dignam pannuciam vindicabant pro hac parte. 14.
CENTUM ANNORUM FALERNUM OPIMIANUM. 34.
- - - plagas accipiet. 28.
- - - denarios praesentes numeraveris. 109.
centuriae cujus es. 82.
cen-

centurionem & legionem confiatotissime ementitus. 82.
centus eum malo. 56.
cenulae officium aedicularum custodi mando. 90.
- - - cum parte diversitor intervenit. 95.
cenulam suam in monumentum adtulit. 111.
cepa cirrata. 58.
cerasino succinctus cingulo. 28.
cerasina tunica. 67.
cerdo. 60.
cerebellum. 76.
cerebrum alicujus experiri. 75.
Cereris vacuae nemus impositum crate saligna. 135.
cernerei quotidie sepulcrum causam lacrimarum. 117.
cernimus oppidum sublimi arce impositum. 116.
cerno equidem gemina jam stratos morte Philippos. 121.
- - - tua Nile gementis ciostra. 121.
cernunt inclusum pavido corde tribunal. 104.
certa est nulla domus. 119.
certamen erat summum inter homines. 88.
certamine cum summo opes suas in Eumolpum congesserunt. 124.
certantia cum naturae veritate Protogenis rudimenta. 83.
certatim omnes muneribus gratiam Eumolpi solicitabant. 124.
certaverat ostro quaesitus tellure nitor. 119.
certior exsui vincendo. 122.
certissimae morti adplicitus. 114.
certos fluctus nec ventus impulerat. 114.
certus. 44.
cervical. 56. 78.
cervicalia inter minutissima positus. 32.
cervice semel iterumque percussa. 94.
cervicem invasit. 20.
- - - junxit amplexui. 86.
- - - quatere soles quadripes. 89.
- - - praebeo. 97.
- - - praecideiat. 108.
- - - vinxit meam. 131.
cervices veste oneratas. 32.
- - - nodo condebam. 94.
- - - fractas videre. 54.
- - - post terga flectere. 73.
cervicibus manus injeci. 91.
- - - cochlearum sine jure pastus. 130.
- - - marmoreis aureum torum premebat. 121.
in cervicibus amphorarum adfixa erant pittacia. 34.
cervix, manus, pedum candor, marmor exstinxerant. 126.
- - - cucumae frangitur. 136.
cespes cum herbis excisus favum sustinebat. 35.
- - - signum terrae. 39.
cespite laetus ager herbas alit. 120.
cessamus mimum componere. 117.
cessit ... femina, non puer. 124.
cessit mihi feliciter hoc furti genus. 102.
Chaos gaudet ferali eup essu. 120.
Chiam vitam gerere. 63.
chiragrici manibus maledicunt. 132.
in chiramaxio deliciae ejus vehebantur. 28.
choraulas imitari quassis arundinibus. 69.
choraulem Latine cantare. 53.
a choro cantante gustatoria rapiuntur. 34.
chorus Ditis emergit. 124.
Chrysanthus. 42.
Chryside dimissa cum ejusmodi pollicitatione. 130.
Chrysidem ducem itineris exspectare coepi. 131.
Chrysis intellexit me convitium pelegisse. 129.
- - - intravit cubiculum meum. 129.
- - - mea vides, inquit, vides. 131.
- - - vapulat. 132.
Chrysippus ter helleboro animum detersit. 88.
cibaria corvorum. 58.
cibis largioribus excito vires. 82.
- - - naufragio corruptis utcumque curati. 115.
- - - validioribus pastus. 130.
- - - publicis & purioribus alendus. 141.
cibo eodem pasta. 2.
- - - ab hoc me abstinebo. 90.
- - - me replebam. 96.
- - - & potione refecta. 111.
- - - se replevit. 111.
- - - ioefcantur muta animalia. 140.
cibos ad viles tristiores accessimus. 35.
- - - omnes palam damnet. 117.
cibum proprium convenientemque materiae structor imposuerat. 35.
- - - recipere. 102.
- - - dare mulierculae tentavit. 111.
- - - sumere. 111.
- - - capiebam. 113.
cibus avidum strangulavit. 115.
Cicaro. 46.
cicatrice. 99.
cicatricem originis indicem post vicesimum annum Ulyxis nutricem invenisse. 105.
- - - recentem ne inter initia coeuntis gratiae rescinderet. 113.
cicatricibus frontes scindere. 102.
cicatrix non est in hoc pectore quam vulnus ingens fuerit. 91.
cicer arietinum. 35. 66.
- - - lupinosque uno dupondio mercari destinaveramus. 14.
Cicerejus. 58.
Cicero ut ait. 3.
Ciceronem. 35.
Ciceronis indomiti verba minentur. 5.
ciconia grata peregrina hospita. 55.
C donea mala, spinis confixa. 69.
cie Romanos. 120.
ciet mortem trinis sideribus acta tuba. 122.
cimices ore tangebat. 98.
cinaedum Eumolpi acoetam vocari non intellexeras. 24.
cinaedus supervenit. 21.
- - - homo omnium insulsissimus. 23.
- - - ab hac voce equum mutavit. 24.
cinctos altius statores viderint. 126.
cinere excitato perfudit totam faciem. 136.
cinerem id aut manes credis curare sepultos. 111.
cineres divisit. 120.
- - - mei. 71.
cingillum galbinum. 67.
cingor gladio latus. 52.
cingulo succinctus. 21.
- - - cerasino succinctus. 28.
cinnamum rosa vereiur. 93.
CINNAMUS DISPENSATOR Trimalchioni seviro Augustali. 30.
circa pedes discumbentium sparsi jacebant. 22.
CIRCAE POLYAENOS SALUTEM. 130.
Circe nec sine causa Polyaenon amat. 127.
- - - Phoebeja carminibus magicis socios mutavit Ulyxis. 134.
Circen me vocari non dixit tibi ancilla ? 127.
Circes de toro sine voluptate surrexit. 134.
Circenses ludi. 70.
circha gallicinia. 62.
circuire omnes angulos coepi. 92.
circuitor. 53.
circuitu ageodum negavi. 13.
circulatores. 68.
circoli in diversa parte duo spadones flabant. 27.
circulis ludentium accedere coepimus. 27.
in circulis sicut mos est. 47.
circulo eboreo lamina splendente connexum. 32.
circulos ardentes transire. 53.
circulatum pondus. 67.
circulus dolii. 60.
circumactum corpus humanum levi vortice ad littus deferri video. 115.
circumamictus turbulento quasi quodam somnio. 100.
circumcide nos, ut Judaei videamur. 102.
circumdatam vitello ficedulam inveni. 33.
circumdedit veste sua errantem. 92.
- - - urticae semine fasciaum. 138.
circumducebatur per totam civitatem. 141.
circumegit repetitum procella. 114.
circumferebat clibano argenteo panem. 35.
circumferre collo onera. 46.
circumfluat Romana manus. 5.
circumiturum Licam aegrorum cubilia. 101.
circumire pedes alicujus. 54.
circummingere. 57. 62.
circumscriptus miles. 112.
circumscripta mora fuga mobilis aevi

vi ut propeiantes differat annos. 119.
circumsistunt trepidantem anseres rabioso stridore. 136.
circumspicere coepi. 54.
circumspiciens ille. 86.
circumtonsae trepidanti vertice pinus. 138.
circumtumulata cupressu ferali saxa. 120.
circumvenienti zonâ utrumque praecinxit. 114.
circumvenit illum frequentia ingens. 92.
- - - hostile ac male nobile lignum turba sepulta mero. 119.
cisterna frigidaria. 73.
citem ad testimonium poëtas. 2.
citius mortem venire credas. 109.
- - - dicto. 131.
cito fit, quod dii volunt. 76.
citra summam voluptatem. 57.
citrea mensa Afris eruta terris ponitur. 219.
cives ut Gallia putet suos. 102.
civiles acies jam tum spirare putares. 122.
civili plane jure dimicandum. 83.
civilis sustulit arma. 122.
civilis belli ingens opus quisquis attigerit. 118.
civis Romanus esse malui. 57.
de civitate sua misertimum senem exusse. 117.
- - - in hac fieri solent. 129.
civitatem per totam errarem. 8.
- - - per totam circumducebatur. 141.
civitatis mala ut in ipsum reciderent. 141.
clades ecce alias & laesae vulnera pacis. 119.
. . . hominum auspiciis Deûm patuere. 122.
. . . omnibus una impendet. 122.
clamando ingenuos honestosque invidiam nobis facis. 107.
clamant declamatores. 19.
. . . prehendere furem. 138.
clamantem extraximus. 115.
clamantis frontem solvit. 95.
clamare noli. 137.
. . . Jovem Olympium. 58.
clamavi elata liberaque voce. 108.
clamavit longe majore nisu. 9.
. . . magna vociferatione latrones tenere. 14.
clamitare clara voce coepi. 92.
clamo tantum pro alio. 108.
. . . illi quotidie. 46.
clamor ancillarum ne quidem aciem destituit. 108.
. . . adjectus & diminutus. 68.
clamore replet vulgus. 69.
. . . ingenti exsonare. 73.
ad clamorem confluxerant conciones. 14.
. . . . tollit. 94.
. . . . magnum sustulit. 136.
clamoris non minore indignatione Gitona flagitabat. 92.
clangore pari persequebatur singulos strepitus. 117.
clara voce fecerat potestatem. 34.
. . . etiam luce timeret omnem. 79.
. . . voce clamitare coepi. 92.
. . . liberaque voce clamavi. 108.
. . . voce exhortabatur Coraca. 140.
clariores oculi stellis extra lunam fulgentibus. 126.
clarius fulgens lumen. 111.
. . . nescio quid toto coelo relucente. 127.
classe in hac non Troïus hostis vehit decepti pignus Atridae. 102.
. . . opus est. 121.
classes premunt mare. 89.
. . . premit advena tigris. 119.
. . . fluitare mari. 123.
classis alia subiit. 74.
claudit hiems hunc locum nive dura. 122.
clavem exemit. 94.
claustris fortissime discussis. 11.
claustrorum firmitatem laxavit. 89.
clausum possidet arca Jovem. 137.
clavum fumoso parieti reddidit. 133.
clavus tabularia. 75.
. . . numerabat agrestes. 135.
clibano argenteo circumferebat panem. 35.
cliens cenas impotentium non captet. 5.
cliens natali meo donaverat vestimenta. 30.
clientes filii sui quotidie ne cerneret. 117.
clinavit talis humus venerem in molles herbas. 127.
in clivo caballus. 134.
. . . medio laborare. 47.
clivus Capitolinus. 44.
per clostellum automata sororis miratur. 140.
clostra Danai relaxant. 89.
. . . tua gementia Nile cerno. 121.
clostrum ingens aperitur. 89.
clune agili. 23.
clunibus extortis nos cecidit. 21.
. . . basiisque distrivit comitem. 24.
cluso ostio. 63.
clusus palato tuo pavo pascitur. 21.
coactas arte Herculea Stymphalidas ad coelum fugisse lego. 136.
coaequale natalium suorum sinciput. 136.
coartavit vulnus madentibus oleo araneis. 98.
coccinea gausapa involutus. 28.
coccineum tomentum. 38.
coccineo pallio adrasum excluserat caput. 32.
cochlearia non minus sex libras pendentia accipimus. 33.
cochlearum sine jure cervicibus pastus. 103.
cochleas singulas. 66.
cochleas afferre in craticula argentea. 70.
coco, coco. 59.
coctores insulariique. 93.
coctos porcos ambulare. 45.
cocus ingeniosus. 70.
. . . super me positus. 70.
. . . doctissimus. 74.
Cocytia perfusus aqua locus. 120.
Cocyti penetralia cui patent. 121.
. . . tenebras & tartara liquit. 124.
coda vituli. 44.
codicillis talia verba imposui. 129.
codicillos mihi dominae suae reddidit. 129.
. . . poscere. 55.
codex non mulier. 74.
coeleste ac divinum pectus amplecti. 138.
coeli motus deprehenderet. 88.
- - - sidera victa. 123.
- - - timor fugae consensit. 124.
- - - regia in partes diducta ruit. 124.
- - - regia confusa. 136.
- - - unus tulit Tirinthius. 139.
coelicolas inter fabula muta taces. 126.
coelo sublimis aquila Deum ferebat. 83.
- - - toto mihi clarius nescio quid relucente. 127.
- - - quod imputem, habeto. 127.
de coelo aler Delphicus omina laeta dedit. 122.
in coelo positum ad inferos traheres. 132.
coelum nemo putat. 82.
- - - inferni manes sperare jubentur. 120.
- - - armorum strepitu furit. 122.
- - - confractum grandine. 123.
- - - nec Mathematicorum curare soleo. 126.
ad coelum non pertinet. 44.
in coelum abiit. 37.
coelum illinc cecidisse putes. 122.
ad coelum fugisse. 136.
coelus in quo XII. Dii habitant. 39.
- - - totus fit forulus. 39.
coëmebat, quicquid boni per facultates poterat. 112.
coëmere venalitia jumenta. 76.
coenas, vide *cenas*.
coeno hoc mersam Romam, quae poterant artes sana ratione movere. 119.
coeperam ephebum in gymnasium deducere. 85.
coeperat in gratiam mecum redire. 109.
coeperis à te exire. 90.
coëuntis gratiae initia. 113.
cogita balneum. 93.
cogitabam saepius tam consuetudinem meam quam causam. 125.
cogitationibus tacitis Deus nescio quid agit. 127.
. . . magnis pectora implete. 115.
cogitatione distorta. 55.
cogitationum magnarum haec sunt vota. 115.
quid cogitem scio, quam spatiantem vidi. 126.
cogito caedem & sanguinem. 82.
cogitur aut cibum sumere aut vivere. 111.

cog'tur flectere Phoebus equos. 134.
ad cognitionem admittere. 132.
cognoscere me domum quum negarem. 7.
. . . & meum osculum, quum liberit, tu tamen dignare. 127.
cognovimus esse Crotona. 116.
cogor vulnere. 122.
cohaerere. 67.
cohaeredem Caesari facere. 76.
cohaerentes ne malignior fluctus distraheret. 114.
coisse mihi jam in pullum videbatur. 33.
coitum si huic abstulero plenum & optabilem. 26.
. . . venere constrictum puero non imperabis. 109.
colaphis objurgare puerum jussit. 34.
de colapio facere gallinam. 70.
colaris. 56.
Colchis Phasiacis perita ales. 93.
colebant cantu sua rura. 131.
colei nascuntur sub signo Gemini. 39.
coleos habere. 44.
coliculi repente thyrso languidior. 132.
collabitur ante pedes nostros. 94.
collatus manibus inimicis rogus Lycam adolebat. 115.
collecta rabies libidine perditorum. 108.
collectione spiritus plenus. 98.
collecto spiritu. 29.
. . . cultu meo extra easam ire coepi. 136.
collectum cassis harundinibus ignem collocavit. 136.
collegae mei riserunt. 29.
collegerant passim per pavimentum effusam fabam. 136.
collegi sarcinulas. 81.
. . . diu vocem. 100.
collegit altius tunicam. 126.
collibertus. 38.
collident nos mille quotidie causae. 10.
colligere frusta. 59.
colligo hominum mores ex vultibus. 126.
collisa jam pluribus osculis labra crepitabant. 132.
collo lasso papavera. 132.
collocare pecuniam. 53.
collocavit ignem collectum cassis harundinibus. 136.
colloqui Graecia versibus. 59.
a colloquio praeceptoris te subduxisti. 9.
collum trajicere lancea. 62.
colono Lacedaemonio tellus habitata. 5.
coloniae misereri. 44.
colonia. 57. 76.
color solus tanquam figuram possit pervertere. 102.
. . . arte compositus. 102.
colore permutato imponemus inimicis. 102.
. . . vestibus intexto niteant sententiae. 118.
colores mutemus a capillis usque ad ungues. 102.
coloris sani ne quidem carmen enituit. 2.
. . . varii filis intortum licium protulit. 131.
. . . sui esse. 63.
colubra restem non parit. 45.
columbam tenens statua. 71.
columbarum illi par donabo. 85.
. . . electum par attuli exspectanti. 85.
columbas quanto facilius sit emere quam asturconem. 86.
columnas omnes notaverat. 79.
comae pectine flexae. 126.
. . . vernantes. 109.
comarum praesidio adumbratae litteratum notae. 105.
comatoria acu mihi malas pungebat. 21.
comburere vivum. 78.
comedere caninam linguam. 43.
comederint corpus meum astante populo. 141.
comederunt striges nervos tuos. 134.
comes seu frater iste tuus. 9.
. . . mercenarius interpellanti aderat. 108.
. . . rapinae vestis dummodo placeret. 117.
. . . Paci it summissa Fides. 124.
. . . additur illi Pallas. 124.
. . . Nympharum Bacchique. 133.
comessare. 65.
comesse te finge non humana viscera, sed centies sestertium. 141.
comissantis hilaritatem adjuvit cymbalistria. 23.
comissator eum ingenti frequentia. 65.
comitata ipsa una virgine intravit. 17.
. . . innumerabilibus sideribus luna. 100.
. . stellis novis fax incendia ducit. 122.
comitatum ad meum quod attinet. 102.
comitatus faciebat nequid tristius exspectarem. 19.
comite eum muliercula propius accessit. 12.
comitem ad meum transitu facto. 24.
. . . aniculam trahens. 131.
comites in navigium vera fide induxisse. 41.
. . . ite mei, ite furentes. 122.
commendare liberos suos ejus prudentiae. 140.
supra commendatam bonitatem sederet. 140.
commendatior vultus enituit. 110.
commendo illam omnibus amicis. 71.
commigravit loquacitas ex Asia Athenas. 2.
commilito. 80.
commilitonem sibi paullo ante carissimum in loco peregrino destituit abjectum. 80.
comminuere vasa crystallina. 64.
commisit judici litem. 80.
commissuris in serrans secures claustrorum firmitatem laxavit. 97.
committimus reliqua fortunae. 102.
commoda manum. 101.
. . . detrita luxu vulneribus reparantur. 119.
commodabam injuriam Eumolpo advocationemque. 96.
commodabat lacrimas lugenti. 111.
commodaret locum perituro. 112.
non commodas amplexus, vendis. 126.
si commodas, effice ut debeam beneficium. 126.
commodis inimici nostri tristis, injurius hilaris. 93.
. . . lucis, quamdiu licuerit, frui. 111.
. . . omnibus prohibetur. 116.
commodius nihil est, quam semper eum sapientia loqui. 140.
commonstrare eum si quis voluerit. 97.
commovebat valgiter labra. 26.
commovent orbes manu. 89.
commoveor aetate magis vestra quam injuria mea. 17.
commovere caput. 113.
commoveret dominum lumbis suis. 140.
commovit latera non indecenti risu. 20.
commundare. 47.
commune est, quod natura optimum fecit. 100.
communem amicitiam & fidem scelere violasti. 79.
. . . apud amicam consumpserunt pecuniam meam. 105.
communes sarcinulas partiamur. 10.
communi sermone vocabat. 113.
communis ex praescripto consilii. 124.
. . . fortuna coepit redire ad poenitentiam suam. 141.
comoedi servi. 53.
in comparatione si hanc vidisset Paris. 138.
compedes. 67.
compendiariam tam magnae artis invenit Aegyptiorum audacia. 2.
compendii majoris pretium leviorem ut faceret jacturam. 14.
competistis ex novacula. 103.
compilatus capo. 62.
complexibus artissimis alligo puerum. 81.
complexus habuerunt sine aemulo omnes fabulae. 83.
comploratur fatum anseris. 137.
comploratta ab omnibus singularis exempli foemina. 111.
complosis manibus inquit. 137.
. . . manibus in risum effusa est. 18.
complosit manus risu meo prodita. 20.
. . . illa tenerius manus. 24.
. . . Trimalchio manus. 34.
componat carmina. 137.

com-

componere argentum. 67.
- - - tunicam super genua. 67.
- - - mimum quid cessamus. 117.
componerent animos sapientiae praeceptis. 4.
componet nos iratis etiam fluctibus imprudens arena. 114.
componit statum praeliantis. 95.
compono in altum. 99.
compositi in hoc gramine pariter mille osculis lusimus. 127.
compositis in haec verba foederibus. 109.
composito silenzio. 103.
compositus ad fata Sinon. 89.
- - - levissima ambulatione. 130.
- - - arte color inquinat corpus, non mutat. 102.
- - - tute incessus. 126.
composueram paria. 19.
composui ad praeliandum gradum. 80.
comprehendendae versibus non sunt res gestae. 118.
comprehenderat aere pene hominum animas ferarumque. 88.
comprehendere formam ejus quae possit, nulla vox est. 126.
comprehendi Eumolpi genua. 101.
comprehendit viridis urticae fascem. 138.
comprobamus factum. 55.
computant omnes bona sua opertis oculis. 44. 82.
computa, & tibi plus do quam accepi. 45.
comula bessalis. 58.
conabor opus versibus pandere. 89.
conaremur in triclinium intrare. 30.
conari si quid vellent. 19.
conatus circa solium sedentibus carmen recitare. 92.
- - - dextrae conjungere dextram. 121.
concagatus catillus. 66.
concedit fortuna. 114.
concepit pleniorem spem. 97.
- - - toto pectore flammas. 127.
concepta ne jam sint ova timeo. 33.
- - - tabes tacitis medullis. 119.
conceptissimis jurat verbis. 113.
conceptis verbis juravit. 133.
concessio peregrini amoris. 91.
conchylia eruta in Lucrinis littoribus vendunt cenas. 119.
conchyliata lana. 54.
conchyliatum tomentum. 38.
concidenda jam paulo ante lues jacebat. 123.
concidere vitulum. 59.
conciderint corpus meum in partes. 141.
conciderunt pariter secundum lectum. 22.
conciliabat gratia vocem loquentis. 127.
conciliant hilaritate concilium epulae ad certamen prolatae. 109.
conciliante subinde gratiam ancilla. 112.
conciliatur caro arte quadam stomacho averso. 141.
concilio tibi sororem. 127.
- - - frequentioris turbae nec oculos suos crediderit. 140.
concilium epulae ad certamen prolatae hilaritate conciliant. 109.
concinere. 52.
concinnabat spoliatum crinibus vultum. 113.
conciones nostram videbant invidiam. 14.
ex concionibus nescio quis. 15.
concionum non minus acumen, quam calumniantium, ridere coepimus. 15.
concipere neque edere partum mens potest nisi flumine litterarum inundata. 118.
concisa vulnera mande. 121.
concitabat totam viciniam. 78.
concitant libidinem. 126.
concitatus iracundia. 106.
conclamabo. 102.
- - - feliciter. 50.
conclamans veluti hospites. 114.
conclamavit familia. 54.
concoquere bonum suum. 75.
concoquit sicco ore famem. 82.
concordia moerens lacera palla. 124.
concordiae praesentis auctor. 110.
concordiam Sirenum inter auras canere putares. 127.
concoxi tres plagas Spartana nobilitate. 105.
concrepans aera cymbalistria. 22.
concrepere hastis scuta. 59.
concrepet omnes & peragat causas. 117.
concrepuit digitos. 27.
concreta glacie. 122.
- - - gelu ponti velut unda ruebat. 123.
concretus sanguis discordiae in ore. 124.
concubitus quis, veneris quia gaudia nescit. 132.
concupiit scire, quis, aut quid faceres. 111.
concupiscere pecuniam ne quis dubitet. 88.
concupisco dum omnia, voluptatem consumsi. 130.
concupiscunt alienum. 140.
concupisse nec hominis mortem, nec supplicis. 97.
concurrere medici. 54.
concursu vocum facto. 115.
concursus fit familiae. 95.
concussa gemitibus largis. 18.
concussae rigido flumine nubes exonerabantur. 103.
concute plebem, tu Curio. 124.
concutere extremam laciniam pallii coepimus. 12.
concuteret grabatum. 98.
condemnat ejusmodi ludibria facetissima ratione. 104.
condimentis foetere. 70.
condiscimus pariter elatum ab Eumolpo filium. 117.
condiscipulos. 87.
condit avarus opes. 104.
conditam ipsius barbam esse dicebant in pyxide aurea. 29.
conditione hac percipient, quae dedi. 141.
conditionem rapui. 80.
conditorii foribus praeclusis. 112.
conditorium. 111.
- - - fatale faceret. 112.
conditurum hanc vitrorum an alius sciret. 51.
conditus lectulo. 132.
in conductum adcucurrit. 9.
conduxi locum secretum. 81.
conduxit tanquam puellam. 81.
- - - onus deferendum ad mercatum. 101.
confecta praetexta bonis lanis. 78.
confessione sua exilio dignus. 81.
confesso se junxit amori Jupiter. 127.
confessus est, sibi non displicere. 117.
- - - Evium. 41.
confice celerius, si quid tristius paras. 20.
conficere quod modo licebat, nec jam poteram. 132.
confidentia vide ne deteriorem facias causam. 107.
confingere quod solum salvo pudore poteram. 112.
confinio luminum paene permixta supercilia. 126.
confirmat invalidam manum. 89.
confitebantur omnis ordinis homines. 111.
confitentem habes reum. 130.
confitentur, eloquentia nihil esse majus. 4.
confiteri non vult in senectute, quod quisquis perperam discit. 4.
confixit verubus totum anserem laceratum. 137.
confluxerant conciones ad clamorem. 14.
confossa mille vulneribus ora cruenta casside velat. 124.
confossis tot vulneribus. 26.
confractum grandine tumida coelum. 123.
confuderit hilaritem dominae. 132.
confudit omnia lineamenta fuliginea nube. 108.
confugerat in viscera mille operta rugis. 132.
confugi ad fortiorem. 91.
confugimus ad temeritatem. 102.
confugiunt rei ad poenam. 107.
confundere causam noli. 107.
confusa nec minus illa fletu. 134.
- - - regia coeli. 136.
confusione vultus & lacrimis obumbrare poteris hanc simulationem. 101.
confusis omnibus corporis indiciorumque lineamentis. 105.
confusum vides Gitona tristemque. 91.
confusus hac denunciatione Eumolpus. 94.
- - - ille & consilii egens. 101.
- - - & novitate facinoris attonitus. 136.
congemuit infracti manibus. 23.

con-

congemuit vox. 100.
congerere in rogum. 50.
congesserunt opes suas in Enmolpum. 124.
congesta strue arma deplorata jacebant. 123.
conjeci me in eundem locum. 39.
conjectum teli. 90.
conjecturam ducebat ex hoc. 137.
conjicere me ter in sinum lapillos jussit. 131.
- - - piper & cuminum in porcum coctum. 49.
conjiciet quemvis in rutae folium. 37.
conjiciam vos in duas pelles. 102.
conjugibus moerentia pectora jungant. 123.
conjuncti vobis familiaritate. 107.
conjunctis capitibus marcebant. 22.
conjungere dextrae dextram conatus. 121.
conjungerent nos sola morte. 114.
conjunxerint si nos fata. 127.
conjunxi in unum omnia vota. 86.
conlidere. 51.
connexum dextrum lacertum circulo eboreo lamina splendente nudavit. 32.
consalutamus dominum. 117.
consalutavi eum ridens. 7.
consalutavit me. 131.
conscenderent. 107.
conscendimus in montem sudantes. 116.
conscius auri secreti gremium excuriat. 128.
consecuit genas. 137.
consederam non diu satiatus. 131.
consederant per antennam pelagiae volucres. 109.
consedi secundum invitantem. 131.
consedimus ante limen thalami. 26.
consedit puer super lectum. 9.
- - - ille flens in lectum. 96.
- - - inter utrumque. 134.
consensitque fugae coeli timor. 124.
consensu pari somniorum admonuerunt, quid fecissent. 106.
consentiant multa una oportet. 102.
consentiunt luminibus jubae. 89.
consenuit Eudoxus in cacumine excelsissimi montis. 88.
conservabat opes humilis casa. 135.
considat rabies irascentis. 139.
considerantium haeserant vultus. 26.
considerare diligentius pallium coepit. 12.
- - - non licebat multa. 30.
consideravit nec faciem meam, nec manus. 105.
- - - lacrimas faciemque unguibus sectam. 111.
considet lassatus. 73.
- - - in pulvino. 59.
- - - arvis. 112.
considit in pectoribus ira. 99.
consilia Deorum ne proferatis in populum. 17.
- - - ne quis deprehenderet. 91.
- - - mortalium haec sunt. 115.
consiliator Deorum. 76.
consilii communis ex praescripto. 124.
- - - egens. 101.
consilio credere non multum oportet. 82.
- - - nec ullum dolum malum adhibuisse. 101.
consiliorum bonorum, sicca, sobria. 37.
consilium turius secutus. 79.
- - - non imprudens. 102.
- - - ppoeremus. 115.
- - - puellae placuit. 126.
- - - formavi abeundi. 136.
- - - si vis exemplis quoque probari. 141.
consistere in summo humore ventosas nuces. 137.
- - - extra conjectum teli. 90.
consisterem cum Quartilla, si depugnandum foret. 19.
consolatione ignota percussa. 111.
consonuere cornicines funebri strepitu. 78.
consortio studiorum. 101.
conspatiantes video quosdam inter titulos nudasque meretrices. 7.
conspectu in vestro supplices jacent. 107.
in conspectu frequentiae plangere. 111.
- - - ejus falernum potabant. 28.
conspexerat nunquam in tabernam. 140.
conspexi hominem ne ipse quidem sine aliquo motu. 12.
conspexit corpus jacentis. 111.
conspicata eum Quartilla. 24.
conspiciamur a cunctis. 101.
conspui me jubet. 132.
conspuit me basio immundissimo. 23.
conspuere in sinum suum. 74.
constantia omnis excidit attonitis. 19.
constantiam meam destruente fortuna. 100.
constantissime & centurionem & legionem esse ementitus. 82.
constaret mendacio fides. 140.
consternata est etiam Scintilla. 74.
consternata insolentia ebriorum. 70.
consternatus surrexi. 60.
constet mendacium natione. 102.
constitit ad latus meum. 81.
- - - tumultus intra rixam. 64.
constitui finire vitam suspendio. 94.
constituta lite vos dimitto. 18.
constitutum habere. 57.
ad constitutum veniremus. 15.
constratum puppis. 100.
- - - navis. 100.
constricta fronte Catones quid me spectatis? 132.
consuetudinem vetustissimam putabam in sanguinis pignus transisse. 80.
- - - meam expectare coepit. 86.
- - - meam cogitabam. 125.
- - - ne desidia perderem. 140.
consule cum gemino Magnus fugit. 123.
consulere coepi prudentiorem aetatis tabulatum. 88.
consultissima sapientiae via. 88.
consumant iidem animis etiam corpus, quibus spiritum meum devoverunt. 141.
consumantur à propinquis suis defuncti. 141.
consumat quae ratio periturum corpus. 115.
consumerem ultimam quamque lucem tanquam non redituram. 99.
consumit testorum omnium * inter lusum. 33.
- - - ruga diutius vinctas vestes. 102.
consumserunt apud communem amicam pecuniam meam. 105.
consumsi voluptatem tempore. 130.
consumta frigidissima urbanitate. 109.
consumtis versibus suis. 23.
consumsimus reliquas noctis horas male soporati. 103.
consumsit aetatem inter experimenta Democritus. 87.
consurgimus omnes. 100.
consurgunt tumida freta. 89.
consurgere. 67.
- - - altius. 80.
consurrexi ad officium nuptiale. 25.
- - - ad aurem male dormientis. 86.
- - - turbatus. 136.
consurrexissem sine offensa corporis, animique. 131.
consurrexit & coepit me praecedere. 7.
- - - statim ab extrema parte verbi. 80.
contactus veneficio. 128.
contaminet ingenuos contra fas legemque. 106.
contectus tunica mea. 114.
contemni turpe est. 18.
contemplationem injecit super humeros rustici emtoris. 12.
contemplatus foedissimam jacentium volutationem. 95.
contempsi Dorida vetus amator. 126.
contempsimus junctis viribus molestum. 8.
contemptam vidit personam vendentis. 13.
contemtu in animum redeunte. 81.
contemtus sapiens sane jurgia nectit. 18.
- - - amor vires habet. 108.
contenta vulgari more. 111.
- - - es si verberibus, nudus ad dominam curro. 130.
- - - nec mulier tam gravi injuria. 13.
contentus vel hoc gladio necesse est partem meam abscindam. 80.
- - - hoc principio. 85.
- - - iteratione non fuit ephebus. 87.
- - - maledictis. 117.
- - - fuit vidua pudicaque nocte. 133.
- - - nec ipse peccare, mihi deos iratos excitasti. 134.
contero os lacrimis perfusum vultu meo. 91.

conterrita motis peonis volucei fama volat. 121.
cooterritus tam fabulofa pollicitatio-oe. 135.
contexi arte verberum notas. 132.
contestu fabularom deficieote. 20.
conticuit fubito esanimatus. 12.
contigerat terram. 27.
non contigit fepultura fluctibus obruto. 115.
cootine te. 65.
continere. 47.
- - - libidinem. 74.
continebantur joveoes nondum declamatioonibus. 2.
continent a rixa manus. 96.
continuat in mortem ultimam fomnos. 89.
contioui manum. 96.
contiouit nec fe folum intra verba. 11.
contra nos infitmiffimae, fi quid vellent conari. 19.
- - - Troas invocat Trojae facra. 89.
- - - fas legemque ingenuos contaminet. 108.
- - - hanc quid Helene, quid Venus poffet? 138.
contritis inter fe manibus. 17.
controverfiam declamare. 48.
- - - fententiolis vibrantibus pictam. 118.
cootubernalem legare. 71.
contubernali meo melius fuccederet. 24.
contubernalis mea. 55. 61. 96.
contubernium balneatoris. 53.
in contubernium recepiffem Afcylti parem. 92.
contulerim verba cum ea corporis parte. 132.
contumacem vexavi hac oratione. 132.
contumaciam ridebat Giton. 117.
contumelia tollerem menfam, quam humanitate pofuiffem. 93.
- - - acceofa faevit Triphaena. 108.
- - - mea hilarior fieret Eumolpus. 132.
contumelia aecrophagiae. 36.
contumeliae impatiens Eumolpus. 93.
- - - me laffant. 138.
contumeliam aliquam metuiffe fugitivos. 95.
contumeliis matrona verberata. 132.
contumeliofo nec verbo Encolpion infequeris. 109.
conturbare creditores. 38.
conturbavit & libidinis fuae folum vertit. 81.
contufa lumina flebant. 124.
contufum brachium. 54.
convalefcentem modo ignem reftinguit. 136.
convellebat repugnantem praedam blaodientibus hamis. 109.
convelleret frater latus meum. 130.
conveoiat his moribus. 94.
cooveniententem materiae ftructor impofuerat cibum. 35.
convenire nobis non poffe intelligo. 10.
conveniret inimicis, fi perirem. 98.
conveniffe hoc putares. 22.
convenire huc. 23.
cooverfa poteftas fparfis opibus. 119.
converfis omnium in fe vultibus auribufque. 110.
converfus Eumolpus ad motum. 98.
- - - ad eum longe arceffere fabulas coepi. 17.
coovertebat aquilo huc illuc obooxiam ratem. 114.
convertere crines calamiftro. 102.
- - - huc manus. 80.
converti in eam totum ignem furoris. 112.
convertit ad hanc fcenam vultum Trimalchio. 31.
- - - novitas oculos omnium. 35.
- - - folutum gaudio vultum. 91.
- - - fe ira in odium. 108.
- - - pacem in arma. 108.
- - - fluctus os inviolatum in terram. 115.
- - - Eumolpus mentem ad novitatem rei. 117.
conviciarer feniori. 93.
coovicio naturali dolorem meum exoneravi. 132.
- - - refpondere. 59.
convicium totum me perlegiffe intellexit. 129.
- - - verens abeundi formavi confilium. 136.
- - - habere. 66.
in coovictu fuavius effe. 61.
convivae nunquam eadem veniunt & exeunt. 72.
convivare. 57.
convivam veterem audivi. 33.
convivis divifere pavonioa ova. 33.
convivium eft rejectum. 23.
convocat omnes quafillarias. 132.
coovolate planta. 23.
copiofa cornu abundante fortuna. 29.
copiofae amphorae. 71.
copo compilatus. 62.
coptoplacentae. 40.
cor non habebat. 59. 63.
- - - quotidie liquefcit. 42.
Coraca exhortabatur clara voce. 140.
Coraci imperavit 140.
Corax detrectator minifterii. 117.
cum corbe repofitorium adlatum eft. 33.
cordacem nemo melius ducit. 52.
cordae fruftum. 66.
corde pavido cernunt inclufum tribonal. 104.
- - - cum fuo Ulixes litigat. 112.
cordi mihi quippe cremare viros. 121.
coricillum eft, quod homines facit. 75.
Corinthia lanx. 50.
Corinthius vocatur aerarius. 50.
- - - afellus cum bifaccio pofitus erat in promulfidari. 31.
corneolus eft. 43.
cornices libentiffime fpectare. 53.
cornicines funebri ftrepitu. 78.
corniger pecoris pater ibit ad aras. 123.
quam cornu, tam rigidum illud reddidero. 134.
- - - abundanti copiofa fortuna. 29.
- - - acutum. 39.
cornua à torva fummittere fronte. 126.
- - - nafcuntur prae malis. 39.
- - - erant in eo. 35.
corollarium accipere. 74.
coronae aureae. 60.
- - - argenteae. 50.
coronam fuper Cancrum impofuerat. 35.
corooas pingere ad pedes ftatuae. 71.
- - - inter odoratas pendebant texta mitia forba. 135.
coruois oneratus ebrius. 65.
- - - crura pedefque vincire. 70.
- - - fi modo aliquid credendum eft. 81.
corpora detraheret ad fepulturam. 111.
- - - animafque domino religiofiffime addicimus. 117.
- - - mutuo ambitu alligata animarum quoque fecerant mixturam. 132.
- - - liberorum fuorum femefa in finu matres tenerent. 141.
corporaliter curare. 61.
corpore non toto facinus feci. 113.
- - - toto me ingurgitavi. 86.
- - - coervi fracti greffus placent. 119.
- - - toto velut laxato. 128.
- - - toto in amplexum ejus immiffus. 131.
- - - io humano ventri maledicere folemus. 132.
corpori aliquam maculam impofituram aquae afpergmcm. 102.
corporis mei ad menfuram veftigium hominis figuravi. 97.
- - - omnibus lineamentis confufis. 105.
- - - oe hanc quidem partem abftinuit. 112.
- - - pars illis funerata eft. 129.
- - - moram animus anteceflerit. 130.
- - - animique fine offenfa confurrexiffem. 131.
- - - pulcritudine me ad fe vocante. 132.
- - - cum ea parte verba contulerim. 131.
corpus orationis enervaretur & caderet. 2.
- - - ab ictu fubducebat. 98.
- - - inquinat, non mutat color arte compofitus. 102.
- - - cuftodire coepit ac flere. 111.
- - - jacentis coofideravit. 111.
- - - jacentis admonere te debet, ut vivas. 111.
- - - viri. 112.
- - - mariti fui tolli jubet ex arca. 112.
- - - patrisfamiliae in monimentum referre debuit. 113.
- - - humanum video circumactum levi vortice ad littus deferri. 113.
- - - periturum tanquam interfit quae ratio confumat. 115.

corpus

corpus tamen ferae lacerabunt. 115.
- - - nullum sine pignore est. 119.
- - - saginatum superfluentibus bonis impleveram. 125.
- - - tenta modo tangere. 126.
- - - noxiosissimum diligentius curavi. 130.
. . . hoc rediret forsitan ad vires. 138.
- - - meum si in partes conciderint. 141.
- - - eisdem consumant, quibus animis devoverunt spiritum meum. 141.
extra corpus orationis ne emineant sententiae. 118.
corpus lividum. 63.
correcti pedes. 67.
correptis armis exstruit miles omnia orbis praemia. 119.
correptum Gitona in cubiculum traxit. 26.
corrigere fialam belle. 51.
corripui ter terribilem manu bipennem. 132.
corrotundare. 76. 39.
corrumperet puerum. 113.
corrumpitur arte quadam caro. 141.
corruptae eloquentiae regula stetit & obtinuit. 2.
corrupta vini odore ancilla. 111.
- - - auro majestas jacebat. 119.
corruptae uxoris memor. 106.
corruptis naufragio cibis utcumque curati. 115.
corvi, qui lacerant. 116.
corvorum cibaria. 58.
corusci angues. 89.
corusco rupta fulgure intremuit nubes. 122.
corymbio dominae pueri adornat caput. 110.
corymbion flavum. 110.
costas recorrigere. 43.
cras erit. 45.
Crassum Parthus habet. 120.
crastino die pallium exhibiturum affirmabas. 15.
in crastinum turba parata erat. 18.
crate saligna impositum Cereris vacuae nemus. 135.
craticulam argenteam. 31. 70.
infra craticulam erant Syriaca pruna cum granis Punici mali. 31.
creberrimis ictibus supercilium suum vendicat. 95.
crebris singultibus amabile pectus quassaverat. 91.
credat se diligentiae. 107.
credere mihi. 129. 46. 77.
credebam jocari senem. 117.
credebat vere stigmata captivorum frontibus impressa. 105.
credendum si aliquid coronis est. 85.
credentes jam sua sponte aures desectit. 105.
- - - facilius poëma exstrui posse. 118.
credentibus haud dubie, unde, aut qui, essemus, indicavimus. 124.
credere non multum consilio oportet. 82.
- - - Acrisium jubeat, quod Danaën. 137.
- - - bonitati ejus se, & vota sua. 140.
crederemus nos regioni. 115.
crederes pantomimorum non patrisfamiliae triclinium. 31.
- - - animorum esse picturam. 83.
- - - ipsum hominem laciniam fascini. 92.
crederet nec alloquio quidem dignum. 110.
- - - ut plurimum. 140.
credet, si illi mero meridie dixerit, tenebras esse. 37.
credi nihil volunt inter homines melius, quam quod ipsi tenent. 84.
crediderat oculos suos concilio frequentioris turbae. 140.
credidimus pulsas mille rates. 89.
credidit quale osculum Dianam habere Praxiteles. 126.
credimus hanc poenam gravissimam. 115.
credis id cinerem aut manes sentire sepultos. 111.
credire mihi. 52.
credit pelago. 83.
- - - Fortunae omnia. 123.
qui credit ciro, non recte facit. 43.
credo, resipiscerent partes veneficio sopitae. 138.
credrae domi nascuntur. 38.
cremare viros mihi cordi. 121.
crepedine semitae. 9.
crepitabant pluribus osculis collisa labra. 132.
crepuit ostium impulsum. 99.
crescere ex parvo. 71.
crescit tibi discipulus. 46.
crescere patrimonio, non corpore. 70.
crescebat tamquam favus. 76.
cretae tantum erat inter malarum rugas. 23.
cretica discere. 58.
crevit ipse nitor Phoebi vulgato latior orbe. 122.
- - - de nihilo. 38.
- - - ab asse. 43.
crimen unum omnes vocat. 122.
criminis metu non venissemus ad constitutum. 15.
crine soluto Justitia. 124.
- - - scisso Discordia. 124.
crinem solutus. 89.
- - - cui deo vovisti? 107.
crines calamistro convertere. 102.
- - - ruptos super pectus jacentis imposuit. 111.
- - - laxi placent. 119.
- - - ingenio suo flexi. 126.
crinibus capita nudavere. 107.
- - - modo nitebas. 109.
- - - passis funus prosequi. 111.
- - - spoliatum vultum concinnabat. 113.
- - - laceratis atraque veste deformis anus. 133.
crispus, mollis, formosus. 97.
croceum. 62.
- - - effundere. 60.
Croesus. 64.
Croesi margarita. 64.
cromataricae merae. 53.
crotalia. 67.
crotalistria. 55.
Crotona esse cognovimus. 116.
- - - intravimus. 124.
Crotone dum haec magno tempore aguntur. 125.
in crucem ibis. 137.
- - - unam vidit sine cadavere. 112.
- - - amplexus mittam. 126.
- - - servus actus est. 53.
cruces servabat miles. 111.
cruci adfigi. 111.
- - - adfigere mulierem. 113.
crucisrii unius parentes detraxere nocte pendentem. 112.
crucibus jussit latrones adfigi. 111.
crucis ossa. 58.
cruda adhuc studia in forum propellunt. 4.
crudeles manus in hoc supplicium durassent. 105.
crudeliorem Lycurgo hospitem in societatem recepi. 83.
crudelis non sum. 106.
- - - fortuna non concedit. 114.
crudelissima anus hoc humore spargit femina mea. 138.
crudelissimas manus inhibere. 105.
crudelitatem suam impediunt saevi implacabilesque domini. 107.
- - - mutaverunt in auxilium. 114.
cruenta casside velat ora mille vulneribus confossa. 124.
cruentatis inter praecipitem decursum digitis. 138.
cruenti vulneribus referunt veluti ex praelio pedem. 108.
cruento latroni eripe me. 91.
- - - ore deformis vultus caligine texit. 122.
cruentos pedes per omnes scrupos gastrorumque eminentium fragmenta traxissemus. 79.
cruor, incendia, &c. ante oculos volitant. 123.
cruore nullo jam pridem ora perfundimus. 120.
cruorem ut bibat humanum populo plaudente. 119.
crura in orbem pandere. 102.
- - - mea paene resupinatus fregi. 25.
cruralibus fasciis alligatus. 40.
cruris haud altum vulnus aceto diluo. 136.
crus meum ferreo morsu vexare non dubitavit. 136.
in crus asciam impingere. 74.
ante cryptam sacra turbastis. 16.
crystallina vasa comminuere. 64.
cum crystallinis tesseris & tabula terebintina sequebatur. 33.
cubicularios vocat. 112.
in cubiculo reliquit filiam. 140.
in cubiculum traxit correptum Gitona. 26.
- - - meum intravit Chrysis. 129.
- - - intravi sine Gytone. 130.
cubile. 103.
cubilia aegrorum circumiturum. 108.

cubitum apud quem ponitis. 27.
- - - reponere. 65.
in cubitum erectus contumacem vexavi. 132.
cucumae cervix frangitur. 136.
cucumam ingentem foco adposuit. 135.
cucurbitae nascuntur sub Aquario. 39.
cucurrit ad reficiendum ignem in vicinia. 136.
cucurrit ad Gitona investigandum. 94.
culcita. 38.
- - - remota. 98.
culcitam sponda ferebat. 97.
in culina habitant. 2.
culpae ignosce minori. 133.
culpam emendare permiseris. 130.
culter ventorius. 40.
- - - ex Norico ferro. 70.
inter cultores tuos hominem peregrinum admittere ne fastidias. 127.
cultrum tonsorium super jugulum meum posui. 108.
- - - accipere. 56
cultu non proinde speciosus. 83.
- - - Phrygio. 89.
- - - meo collecto ire extra casam coepi. 136.
cultum armilla aurea dextrum nudavit lacertum. 32.
- - - aedicidarum. 85.
cum argento mensa cecidit. 22.
- - - Gitone rationem deducerem. 10.
- - - ingenti subtilitate tollentibus paronychia. 31.
- - - inscriptione omnia reddiderat. 29.
- - - maxime. 54.
- - - muliercula accessit propius. 10.
- - - paribus infans inquinata sum. 25.
- - - Quartilla consisterem. 19.
- - - rustico steterat. 14.
- - - titulo adfixa erant pittacia. 34.
- - - vobis inducias facio. 18.
Cumanum praedium. 53.
cuminum conjicere in porcum coctum. 49.
cunctaris in armis Dive tuis? 124.
cupa. 60.
cupiditas pecuniae haec tropica instituit. 88.
cupiebam amoliri custodem molestum. 10.
cupienti mihi invocare Quiritium fidem. 21.
cupientis quasi exire beluae gemitum audimus. 115.
cupressus tremulae. 131.
cupressu ferali circumtumulata saxa. 120.
cura agetur hujus quoque rei. 129.
- - - placendi tanta erat. 110.
- - - solerti deposito meo caveo. 133.
curabis persequendum. 109.
curae esse. 71.
- - - valere. 79.
curam agere rerum humanarum Deos immortales puto intellexisti. 106.
curandum est, ne emineant sententiae extra corpus orationis. 118.
curant soli exstruere divitias. 84.
curare in gregem. 38.
- - - domos, sepulcrum. 71.
- - - aegros. 62.
curare te nec veteres tragoedias. 110.
- - - nec mathematicorum coelum soleo. 126.
curat negotium super nos fortuna. 82.
- - - fortuna negotia super nos. 55.
curati utcunque cibis naufragio corruptis. 115.
curationis propositum distulit celerior ventus. 107.
curaverat mulier coenae mandata. 92.
curavi diligentius noxiosissimum corpus. 130.
curet nec alto vultu regiam. 5.
curia patrum venalis. 119.
Curio concute plebem. 124.
curiosa Horatii felicitas. 118.
- - - manu segrego grana sordidissimis putaminibus vestita. 135.
curiosas manus nec adhuc futurae quidem attulerat. 13.
curiose detersis manibus. 135.
- - - manu sinistra involuta. 61.
curiosum oculum adplicuerat. 26.
- - - principium non me delectavit. 92.
- - - aliquem extimescas. 127.
curiosus pictor omnia diligenter cum inscriptione reddiderat. 29.
curiosus, non doctus. 46.
curis latrantibus intra membra errat. 119.
non curo. 68.
currebat super pisces garum piperatum. 36.
currentia supercilia usque ad malarum scripturam. 126.
currit qua sidus utrumque. 119.
curritis recta ad lucrum. 116.
currum labentis mundi mater mea detinuit. 127.
curro nudus ad dominam, si verberibus contenta es. 130.
cursim persequi coepi Ascylton. 6.
cursoribus falcatis praecedentibus. 28.
cursorum gregem cum magistro se exercentem notavi. 29.
cursu uno. 76.
- - - ab ingenti posse navem deflecti. 101.
cursum de foro subducta pagina. 5.
- - - addire. 23.
- - - lunae altera habebat. 30.
- - - intermiserat repentina tranquillitas. 109.
- - - quo destinaret, nec gubernator sciebat. 114.
curvati portus. 101.
cuspide reducta uterum notavit. 89.
custodem molestum amoliri cupiebam. 10.
- - - inde expelli nec posse. 42.
custodi aedicularum coenulae officium mando. 90.
a custodia mei vultum removisse Fortunam putabam. 125.
custodiam tenet scaphae. 102.
- - - ut viderunt laxatam. 112.
custodire corpus ac sic e coepit. 111.
custodit siderum motus. 102.
custos & paedagogus, etiam quo non jusseris, sequar. 96.
- - - rustice, huc ades. 131.
Cyclopis antrum nos intrasse fingite. 101.
Cyclops vel esuriens potuisset parcere. 98.
- - - ille hic est. 101.
- - - Ulixi pollicem penicillo extorsit. 48.
Cyllenia proles Magnum excipit. 129.
cymbo traducere simulacra virûm vix navita Porthmeus sufficiet. 121.
cymbalistria intrans & concrepans aera. 22.
- - - adjuvit hilaritatem comissantis. 23.
Cynthia exstinxit plenos vultus. 122.
cynica traducunt tempora coena. 13.
cyperon molle & rosae emicuere. 127.

D.

Da oscula dum licet. 114.
- funera regnis nostris. 120.
dabat iracundiae locum. 113.
- - - Siciliam modo ventus. 114.
- - - ferrum male usum trepido. 132.
dabimus operam ne quis hoc sciat. 137.
Daedalus Niobam in equum Trojanum includit. 52.
- - - nomen bellissimum. 70.
in damna furentem censum aspice. 120.
damna ventura auspiciis patuere deûm. 122.
damnabat Apollo noxias manus. 83.
damnare divinae mentis opera ne videamur. 104.
- - - artem nihil auferentem nemo ausus est. 117.
- - - stuporem suum. 41.
damnata mulier. 108.
damnatas manus mihi attulissem. 80.
damnatis jussi squalorem auferri. 105.
- - - novae simplicitatis opus. 132.
damnatum hominum avertitur agmen. 124.
damnatus ego animum interrogare coepi. 128.
damnet cibos omnes palam. 117.
per damnum renovent famem. 129.
damus omnes plausum à familia inceptum. 36.
Danaë haec est vera. 126.
Danaën uxorem ducat. 137.
Danaï stipant graves equi recessus. 89.
- - - relaxant clostra & effundunt viros. 89.
dant caudae sonitum. 89.
daphne baccis redimita. 131.
in daphnona se flexit. 126.
dare manum languentibus quis non volet? 101.
- - - malum. 74.

da

dare cibom mulierculae tentavit. 111.
ut daret, quisquis aliquid rogatus erat. 31.
- - - tonsoris audaciam pueris discentibus. 94.
- - - sermonibus locum. 129.
daretis mercedem. 95.
dari jussit infelicibus missionem. 21.
- - - jusseras Embasicoetam. 24.
- - - sola juvenibus haereditas posset. 140.
das adultera munus. 104.
- - - hic vela fugae. 123.
data responsa in pestilentia. 1.
- - accepraque patrio more fide. 108.
dare mihi dicem, qui me ducat ad liberos meos. 1.
datur signum symphoniae. 34.
daturum operam. 99.
- - - serviles poenas. 139.
de camera pendebat lucerna bilychnis. 30.
- - coelo nuntiare. 60.
- - gloriosis esse. 75.
- - jure aliquid gustare. 46.
- - loco ooo moveri. 58.
- - lucerna equites occidere. 45.
- - manu illius panem accipere. 37.
- - medicina adjuvabitis. 18.
- - medio recedere. 38.
- - more scilicet eooociones invidiam oostram ridebant. 14.
- - nihilo crescere. 38.
- - nobis currere. 58.
- - pera lorum solvit. 11.
- - re verum dicere. 43.
- - ruina eum areoa dimisit. 9.
- - de sacculo oummos essnodere. 71.
- - sinu protulit instias. 20.
- - sinu proferre. 51.
- - suo sibi. 66.
- - suo parare. 75.
- - tabula caput oon tollere. 46.
- - vita quantum perdiderit ut sciat. 26.
- - una die doas facere. 72.
- - utroque securam esse jussi. 18.
deae nomen libuit quaerere. 127.
dearum lividinantium judex Paris. 138.
deas huic donasset & Helenae. 138.
debattuere. 69.
debeam ut beneficinm, effice. 126.
debellati Quirites tecta relinquunt. 123.
debent incidere in malam fortunam, qui alienum concupiscunt. 140.
deberent loqui. 2.
deberi Priapi genio pervigilium. 21.
debet hic nescio quid boni esse. 33.
- - - te jacentis corpus admoovere, ut vivas. 111.
- - - debetur sepultura. 43.
debilis tamquam caballus in clivo. 134.
debuit patrisfamiliae corpus in monimeotum referre. 113.
decebant egregie formam ejus moderationis verecundiaeque verba. 93.
decem H. S. vix fuissent vestimenta. 30.
- - - pondo armillam habet. 67.
December mensis est. 58.
decenni praelio irata virtus. 89.
decepit carmen multos. 118.
- - - pedes. 123.
decepta supplicio lacrimas effudit. 105.
- - - quereret, si libidinosa essem. 129.
decepti pignus Atridae ooo Troïus hostis hac io classe vehit. 108.
deceptum se & derisum questus est. 87.
deceret nihil nec facere, nec dicere. 108.
decernentis ferre seotentiam. 70.
decidebant in terram. 27.
decidi in lectulum. 80.
- - - in somnum gaudio lassus. 87.
decipere noli domioam tuam. 128.
decipiunt arma bellantem. 115.
declamare me diutius in portico Agamemnoo oon est passus. 3.
declamasti controversiam. 87.
declamatione extemporali. 6.
- - - hac finita. 133.
declamationem tam iniquam resolvit Eumolpus 107.
declamationibus noodum juvenes continebantur. 2.
declamatores num alio genere furiatum inquietantur? 1.
declamet, & omoes caussas peragat. 137.
declinabont suspicioaem quaerentium literae. 103.
decollari eum praecepit imperator. 51.
decorem in pristinum gaodebam repositum puerum. 110.
decoro me non minus capillamento exornavit. 110.
decrepitus. 45.
decretum. 54.
decucurrerunt quadrigae meae. 64.
decuma jam moestos, inter ancipites metus, Phryges obsidebat messis. 89.
decumam vix partem esse poto, quae dominum suum novit. 37.
decoria quadrigesima. 47.
decuriis in omnibus cum esse posset. 71.
decurrens arduus arce Caucasea Amphytryoniades. 123.
decurrit ad oltionem. 132.
decurrunt ad vapulantem ancillae, 105.
decursum inter praecipitem cruentatis omnibus digitis evasi. 138.
decos quod solum est formae, eccidere capilli. 109.
- - - Romaoum & potestas in uno victa. 119.
- - - tuom ooo sine honore patiar. 133.
dedecus spoliati capitis. 108.
- - - hoc est populi morumque ruioa. 119.
dedere vinum in manus. 34.
dederitis beneficium. 31.
quae dedi, hac coodítione percipient. 141.
dedissem poenas nisi valeotior fuissem. 8.
- - - potorem. 92.
dedisset potionem. 92.
dedisti qoae prima aetati nostrae gaudia, prima rapis. 109.
dedit puero innumerabilia oscula. 20.
- - - licentiam nox tertia. 86.
- - - si quid arata Syrtis naufragio, probatur. 93.
- - - puero basinm bona fide. 110.
- - - parti osculum proficiscens. 115.
- - - haec ubi dicta. 121.
- - - omnina laeta de coelo Delphicus ales. 122.
- - - quem Dione sylvis numen. 133.
deditiis hostibus parcimus. 107.
deducere ephebum in gymnasium coeperam. 85.
- - - ad terram talos. 102.
deducerem veterem cum Gitone rationem. 10.
deducit me dolor usque ad necessitatem mortis. 17.
deducta meis carminibus lunae descendit imago. 134.
deductom me in fornicem esse intellexi. 7.
- - - ab eadem anicula putares. 7.
deductus lacunaribus circulus ingens. 60.
deducunt etiam lonam mulieres. 129.
deduxere imprudentes noxios in oavigium. 106.
deduxit io terram vario gramine indutam. 127.
- - - Deus ipse ad poenam. 106.
- - - canos tremulo vertice. 137.
deerant oec ropto turbine venti. 123.
deesset ne quid scenae. 117.
defecerat positum in monimeoro lumen. 111.
defecisse fratrem tam cito nec verisimile erit. 101.
defecit picturia. 88.
defectae humore lucernae tenue & extremum lumen spargebant. 22.
defeoderent opes suas. 114.
deferebantur ad manus viscatis illigatae viminibus volucres. 109.
deferendum onus ad mercatum conduxit. 101.
deferre etiam ad imperitos gratia solet. 83.
- - - pedes in terram. 65.
deferri corpus humanum levi vortice circumactum ad littus video. 115.
- - - ad ima graves & plenas integro fructo nuces. 137.
deferunt in pedes quicquid doloris habent. 132.
deficere. 76.
deficiens ille. 8.
deficiente jam die in forum veniebamus. 12.
- - - jam fabulaum contextu. 20.

 de-

deficiente in porticu. 29.
defixae in utroque poſte tabulae duae. 30.
deflebam adhuc tanquam ignotum. 115.
deflebat matrona recens cadaver. 111.
deflecti à curſu navem. 101.
deflectit aures jam ſua ſponte credenter. 105.
deflexis ad inguina mea luminibus. 105.
defluens vinum ex ſacco. 73.
deformes ore cruento vultus caligine texit. 122.
deformi in loco quid faceret quaeſivi. 7.
deformior domino Trimalchione puer. 28.
nec deformis caſtae aut infacundus juvenis videbatur. 112.
- - - laceratis crinibus atraque veſte anus. 133.
deformitate non tralatitia inſignitum intelligebam. 110.
defoſſumque invenit aurum. 104.
defraudit ſibi nihil. 69.
defudit levi pectore voces. 121.
defuiſſem officio. 139.
defuit nec imber oculis. 137.
defuncti à propinquis ſuis conſumantur. 141.
defunctoriam apodixin mihi redde. 132.
defunctorio ictu nec ſatiatus. 116.
defunctum in conditorium proſequuta eſt. 111.
defundes Pierio pectore verba. 5.
dehiſcit tellus perfoſſa. 120.
- - - rupta Erebi ſedes. 124.
dejectam ſuo pondere anum ſuper focum mittit. 136.
dejecit tela Gigantum. 123.
dejicere philoſophos de negotio. 56.
delapſa ſua ſponte ſeta cecidit. 16.
delapſus ſum in ſomnum. 87.
delatos ſe in alium terrarum orbem putent. 1.
delectari. 45.
- - - aliquem. 64.
delectata illa urbanitate tam ſtulta. 7.
- - - illa riſit tam blandum. 127.
delectatus forma mulieris miles. 111.
delectavit me tam curioſum principium. 92.
deleret omnem ſcabitudinem animo ſine cicatrice. 99.
deleverat nondum ingenia umbraticus doctor. 2.
delevi amicitiae ſacramentum. 80.
Deliaci manu receſi. 23.
delibat paululum carnis. 136.
deliberaremus moeſti. 23.
delicatus puer. 63.
delicatiſſimam omnium rem notavi. 33.
deliciae ejus vehebantur in chiramaxio. 28.
delicias Priapi occidiſti. 137.
ad delicias foemina. 75.
deliniri poſſet hoſtis frugalitatis meae. 84.
Delio profante. 89.
deliqui nunquam uſque ad mortem ante hunc diem. 130.
deliquiſſent ſi quid, impune laturos. 125.
delirantes Graeculi. 88.
Delphicus ales de coelo omina laeta dedit. 122.
delubra deûm. 104.
delubrum intravit anus. 133.
circum delubrum greſſum feret ovantem. 121.
deluſa ſuis muneribus terra. 135.
demandare in alicujus ſinum. 61.
dementi quid ſuccurrerit audite. 102.
dementia eſt omnia facere, ne quid e nobis relinquat ſepultura. 115.
dementiam hanc miſerorum. 80.
demerſi vino ſcortiſque. 88.
demerſus penitus exciſo hiatu locus. 120.
demiſit in ſinum manum. 24.
- - - ſe verticibus magni Olympi. 121.
demiſſo labro orare. 52.
demittitur circulus ingens. 60.
Democritus expreſſit omnium herbarum ſuccos. 87.
Demoſthenis ingentis quatiat arma. 5.
Demoſthenem neque ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video. 2.
denariis trecentis illum emit. 68.
denarios habebat aureos argenteoſque pro calculis albis aut nigris. 11.
- - - praeſentes numerabis ducentos. 109.
- - - centum praeſentes numeraveris. 109.
- - - ſolvere. 57.
- - - binos in epulum dare. 45.
dentata manu duxit deſcendentes ab aure capillos. 18.
dentes ad mortes pretioſa ſuas belua ne deſit. 119.
- - - perfodit ſpina argentea. 32.
- - - ſtabant aerati ſcabra rubigine. 124.
- - - aqua habet. 42.
ſub dentem venire. 38.
dentibus amphoram ſuſtinere. 53.
- - - folliculos perite ſpoliat. 135.
dent epulas. 5.
denudanda capita tonſori praebuimus. 103.
denunciante gubernatore relicturum ſe navis miniſterium. 108.
denunciatione hac confuſus Eumolpus. 94.
deo crinem voviſti. 107.
deorum conſilia ne proferatis in populum. 17.
- - - hominumque pudor. 132.
- - - beneficia utraque manu tractat. 140.
- - - per miniſteria praecipitandus eſt liber ſpiritus. 118.
- - - hominumque judicio ſapientiſſimus Socrates. 140.
Deos etiam amor tangit. 83.
- - - primum perdidit peritura Troja. 89.
- - - deaſque. 101.
- - - immortales rerum humanarum curam agere puto intellexiſti. 106.
- - - ſentit terra. 124.
- - - precati viam ingredimur. 117.
- - - mihi iratos excitaſti. 134.
- - - emere & anſeres poſſitis. 137.
- - - roga, ut ignoſcant facto tuo. 137.
- - - hanc vitam habere dixit. 132.
deplorata jacebant arma congeſta ſtrue. 121.
deploratumque relinquit limen. 123.
deponere pallium juſſit liberatos querela. 15.
- - - capillos cuiquam mortalium in nave non licere. 104.
deponerentur apud ſe utraque flagitabant. 15.
deponimus arma compoſitis foederibus. 109.
depoſita veſtis inter praedones ſtrangularetur. 15.
- - - omni offenſa in gratiam cum puero redii. 87.
depoſito meo ſolerti cura caveo. 113.
depoſitum poſtquam eſſe inviolatum vidit. 13.
- - - fundis nominibuſque habere in Africa trecenties ſeſtertium. 117.
depoſuit veſtem. 114.
depraeſentiarum. 74. 58.
deprecabar nec quicquam pro me. 108. 49.
deprecati ſumus diſpenſatorem. 30.
ſecundum deprecationem hanc. 18.
- - - ſupplicis interpellavit Licas. 107.
deprecatus ſum numina verſu. 111.
deprehendere adulterium. 51.
deprehenderat furtum miſerorum. 104.
deprehenderet aſtrorum coelique motus. 88.
- - - conſilia. 91.
deprehenderit mendacium. 125.
deprehenſos ſe intellexerunt. 22.
deprehenſus ne quidem auſus es mihi verum dicere. 98.
- - - in ſecreto daret ſermonibus locum. 129.
deprehenſam gemino gurgite praedam. 119.
deprimere manu librum. 69.
deprimit tumidas arces iratus Caeſar. 123.
depugnandum ſi foret. 19.
depulſa injuria fuerat. 22.
deridere. 58. 61.
derident ſolitudinem meam. 81.
deriſerunt me pueri imitatione petulantiſſima. 92.
deriſi ſumus adumbrata inſcriptione. 106.
deriſiſſe me vos putabatis. 16.
deriſit me. 100.
deriſum ſe queſtus eſt. 87.
deſcendentes ab aure capillos dentata manu duxit. 18.
- - - nos ſi adjuverit caſus. 102.
deſcendere in ambiguam litem. 14.
deſcendi in platanona. 131.
deſcendimus per funem lapſi in in ſcapham. 102.

deſcendit funis. 102.
- - - in conditorium. 111.
- - - Jupiter repens ſanguineo imbre. 122.
- - - lunae imago carminibus deducta meis. 134.
deſcendunt rupes. 122.
deſerit terras exoſa furentes mitis turba deûm. 124.
deſerta urbe ducitur populus, quo mens iſta jubet. 123.
deſertas artes inopi lingua. 83.
deſertia frondibus ſolae adſpirant aurae. 119.
deſerto nomine imperii Magnus fugit. 123.
deſertus jacerem in diverſorio Graecae urbis. 81.
deſiderabit viſere languentem officii cauſa. 101.
deſiderium aeſtuantis accendis. 126.
- - - tu meum, tu voluptas mea. 139.
- - - extincti. 111.
deſidia ne conſuetudinem perderem. 140.
deſidiae praeſentis cauſam excutere. 88.
deſinat rabies libidine perditorum collecta. 108.
deſit ne belua dente ad mortes precioſa ſuaa. 119.
deſolata aevo ſenectus. 124.
deſomnem facere. 47.
deſperatus valde ingenioſus eſt. 68.
deſpoliare. 49.
deſpoliatus. 82.
deſpoliatus, vide *diſpoliatus*.
deſpoliaverat ſua arva Arabum populus. 119.
deſpuit in terram veluti muſcarum imagines. 135.
deſtinaret curſum. 114.
deſtinat perſequi hanc fortunam vel cum periculo capitis. 138.
- - - ſemel. 75.
deſtinatione à ſua quam longe jacet. 115.
deſtinatum carpimus iter. 116.
deſtinaveramus mercari lupinos cicerque dupondio. 14.
deſtinavi illum docere. 46.
deſtiti totum parietem perſequi. 29.
deſtituit commilitonem ſibi cariſſimum in peregrino loco abjectum. 80.
- - - ne ancillarum quidem aciem clamor. 108.
deſtitutum miniſterio non agnoſcere dignitatem ſuam. 217.
deſtruat iſtas idem, qui poſuit, moles Deus. 121.
deſtruente fortuna conſtantiam ſuam. 100.
det primos verſibus annos. 5.
- - - curſum pagina ſubducta foro. 5.
detecto jugulo. 102.
derectum parietem putares nimbo laborare. 23.
detergere frontem unguento. 47.
deteriorem vide ne facias confidentia cauſam. 107.

deterſa eſt uda facies plorantis ſpongia. 108.
deterſis pauliſper oculis. 82.
- - - curioſe manibus. 135.
deterſit ſudorem manibus. 8.
- - - pallio vultum. 91.
- - - animum ter helleboro. 88.
detexerit fallaciam invidioſa proditione. 125.
detexit omni vi recuſantes. 23.
detinuit curſum labentis mundi. 127.
detonuit imber ambitioſus. 17.
detractator miniſterii. 117.
detrahentem ſecutus clavus fuerat. 135.
detraheret corpora ad ſepulturam. 111.
detraxere pendentem. 118.
detraxit humeria laciniam. 12.
detrita luxu commoda vulneribus reparantur. 119.
detritus laevae Mavortius umbo haeret. 124.
detulerit juvenes tam urbanos in ſuam regionem. 16.
- - - indicium ad amicos. 125.
detuliſſemus raptum latrocinio pallium. 12.
detulit de carnario pannum furca. 135.
detumeſcunt odia. 109.
detur Embaſicoetas Aſcylto. 24.
deverſorium, vide *diverſorium*.
deverbia melica. 64.
devirginetur Pannychis noſtra. 25.
deum quam hominem invenire facilius poſſis. 17.
- - - aquila ſublimis coelo ferebat. 83.
deûm delubra. 104.
- - - natura fallax. 109.
- - - matrem nummos in praeſentem uſum pro fide ſua reddituram. 117.
- - - auſpiciis patuere ventura damna. 122.
- - - mitia turba. 124.
devolat raptim ad puerum. 105.
devorare trecenties ſeſtertium. 76.
- - - panem. 44.
devotione nauſeamus diſſimulata. 103.
devoveant ſpiritum meum. 141.
devoveram capulum. 82.
deus juvenes tam urbanos in regionem ſuam detulerit. 16.
- - - illi monſtraſſet remedium ad tertianam. 18.
- - - humanarum rerum arbiter. 98.
- - - ipſe quos ad poenam deduxit. 106.
- - - idem, qui poſuit, moles iſtas deſtruet. 125.
- - - oſtenta brevi ſolvit. 122.
- - - agit neſcio quid tacitis cogitationibus. 127.
dextra minax terris incendia ſtipite portat. 124.
- - - ſanguinem tremula quatiebat lampada. 124.
- - - obſcuratum caput ſuper pulvinar inclinavi. 134.
dextrae conjungere dextram conatus. 128.

dextram conjungere dextrae. 121.
- - - nec hanc ſine vindice vincler ignavus. 122.
- - - non templis impius hoſtis admovi. 133.
dextro pede, exclamavit unus ex pueris. 30.
dextros greſſus pariter movimus. 30.
- - - pedes retulimus. 30.
dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum. 32.
diaeta magiſtri. 115.
Dialectica ubi eſt? 88.
Dianam quale oſculum habere Praxiteles credidit. 126.
diaria hodie poſt aſellum non ſumo. 24.
- - - ab anu medio die ſolebant exigere anſeres. 136.
de diariis pretium facere. 75.
dic Chriſis, ſed verum. 128.
dicaciſſimus homo carminibus vindicaret. 113.
dicam aut faciam. 99.
- - - ego jam patri. 87.
ut ita dicam. 2.
Dicarchidos magnae arva. 120.
dicebant barbam ejus in aurea pyxide conditam eſſe. 29.
dicebat nihil aliud, niſi hoc. 87.
- - - ut ipſa paulo ante. 137.
dicentibus fidem quis habebit. 14.
dicere coepit ultimo. 139.
- - - verum ne deprehenſus quidem auſus es mihi. 98.
- - - potes cujus haec navis eſt? 100.
- - - mihi ſecundum quietem videbatur. 104.
- - - nihil, nec facere deceret. 108.
- - - coepit capillorum elegidarion. 109.
dicere aliquid belli in defunctum. 78.
diceret aliquid ſecreto in aurem. 28.
- - - quum haec ipſa. 127.
dici his melius quid poteſt? 55.
- - - a quis quid formoſius poteſt. 100.
quid dicis muliebris patientiae ſcortum. 9.
dicit quoties Carpe, eodem verbo vocat & imperat. 36.
dicite cauſam ferro. 142.
dicta omnia factaque quaſi papavere & ſeſamo ſparſa. 1.
- - - voluit in calvos ſtigmoſoſque jaculari. 109.
- - - haec ubi dedit. 121.
- - - tantum valent. 134.
ad dictata pugnare. 45.
dictis etiam petulantibus adjectis. 11.
dictionis totius ordinem infamant. 6.
dicto citius nervi paruerunt imperio. 131.
dictorum in hoc aeſtu totus incedo. 6.
dictum Trimalchionis. 41.
dicturum gladio jus ignaviae. 132.
didicimus. 58.
didiciſſet ratiocinari. 29.
didiciſtis fabulas anteceſſura latrocinia. 17.

diducere pectus gemitu nihil profuturo. 111.
- - - os. 73.
diduci in cogitationes. 41.
diducit turbam in partes. 108.
diducta in partes ruit omnis regia coeli. 124.
diductam fregerunt lagenam. 22.
- - - improbe rimam. 26.
die jam deficiente in forum veniebamus. 12.
- - - postero. 15. 34. 53. 124. 131.
- - - crastino. 15.
- - - tertio. 112.
- - - hesterno. 138. 139.
- - - feriarum etiam lugentes rident. 134.
- - - medio diaria exigere solebant anseres. 136.
diebus paucis interpositis. 87.
diem prope tanquam ignores. 99.
- - - jam quintum sine alimento trahebat. 111.
- - - tenebris obtuere nubes undique adductae. 114.
- - - quo venturus esset in patriam animo suo finxit. 115.
- - - ante hunc numquam deliqui usque ad mortem. 130.
- - - ante hunc inviolatum domicilium polluisti. 117.
dierum aliquot abstinentia sicca mulier. 111.
dies qui boni quique incommodi essent distinguente bulla notabantur. 30.
- - - Saleonis ludum artaverat. 85.
- - - ut venit. 86.
- - - quinque. 42.
- - - nihil est. 41.
- - - tertius venerat. 26.
- - - candidor favit amori. 127.
differat properantes annos fuga mobilis aevi circumscripta mora. 119.
different nos rumoribus per urbem. 10.
differentiam morum. 84.
differre quod placet, tardum est. 10.
differrem peram istam. 117.
diffuderat nobilis platanus aestivas umbras. 131.
diffusi in risum. 10.
diffusus contentione. 71.
digiti sequentis extremo articulo. 32.
digitis gubernantibus vocem. 127.
- - - omnibus inter praecipitem decursum cruentatis. 138.
digito minimo sinistrae manus. 32.
- - - medio turbatum sputo pulverem sustulit. 131.
digitos concrepuit. 27.
- - - paululum aspersos in capite pueri tersit. 27.
- - - pariter extensos porris apioque lustrasset. 137.
- - - saepe offenderunt. 132.
digna sacris Hecates. 135.
dignam ne centonibus quidem bonis pannuciam vindicabant pro hac parte. 14.
- - - laude rem me fecisse putaveram. 136.
dignare & osculum meum, quum libuerit, cognoscere. 127.
digni sunt parcotes objurgatione. 4.
dignitas pudoris in concione proscripta. 106.
dignitatem vindicaret & injuriam. 18.
- - - suam non agnoscere destitutum ministerio. 117.
dignitossus. 57.
dignum alloquio nec Lycas quidem crederet. 110.
- - - nec tralatitia propinatione judicabat. 113.
dignus non sum qui bibam? 20.
- - - plane illa domo homo. 23.
- - - exilio sua quoque confessione. 81.
- - - hac injuria fui? 91.
- - - amore locus. 131.
- - - non est, quem in oculis feram. 75.
dii propitii. 60.
. . immortales. 106. 86.
. . hominesque nec illud patiantur. 103.
. . nec istud sinant. 112.
. . majores sunt qui me restituerunt in integrum. 140.
. . deaeque. 115. 125. 79.
. . hoc non sinant. 126
diis omnibus hominibusque formosior videatur. 88.
. . . vota reddentem penatum suorum ruina sepelit. 115.
dilabendum est per ipsa gubernacula. 102.
dilabitur levis pruina. 99.
dilata fallacia non est. 103.
dilectum agere. 44.
dilexisti vere Encolpion. 114.
quod diligat, quaerit in extrema plebe. 126.
diligenter viam tenebam. 6.
. . . lodiculam in pavimento extendit. 10.
. . . amicimur. 26.
. . . omnia curiosus pictor cum inscriptione reddiderat. 29.
. . . gipsatae amphorae. 34.
. . . me jussis purgare. 135.
diligentia libidinosa speculabatur lusum puerilem. 26.
. . . matrisfamiliae. 67.
diligentiae cujus se credat. 107.
diligentissima sciscitatione quaesivit. 24.
diligentissime speculari coepi. 92.
diligentius haec audio. 6.
. . . . . . considerare pallium coepit. 12.
. . . . . . tenuit laciniam. 12.
. . . . . . inspectis signis. 14.
. . . . . . oppessulatas invenit fores. 97.
. . . . . . exploraremus. 116.
- - - - - - curavi noxiosissimum corpus. 130.
- - - - - - coepi anum inspicere. 135.
diligis me Socratica fide. 128.
diligit injurias animus errore lentus. 93.
diluo aceto vulnus cruris haud altum. 136.
dimicandum plane jure civili. 12.
dimicantium furor perseverat. 108.
dimiserat me fortuna à turpissima suspicione. 13.
dimisit eum de ruina arena. 9.
dimisisset se amica. 136.
dimissa cum ejusmodi pollicitatione Chryside. 130.
dimitti a convivis. 41.
dimitto a constituta lite. 18.
Diomedes & Ganymedes duo fratres fuerunt. 59.
Dione Caesaris acta sui docet. 124.
- - - pulcra numen dedit sylvis. 133.
diro stridore minantur umbrarum facies. 122.
discederet ne interim praeda. 14.
discedentem jocari putabam. 80.
discedunt nequissimi servi. 96.
discentibus pueris audaciam tonsoris daret. 94.
discimus tantum, & docemus vitia. 88.
discincta celeri meatu fortuna sonet. 5.
discit quod quisquis perperam, in senectute confiteri non vult. 4.
discoloria veste amictus. 97.
discordem libidinem coepi mirari. 126.
discordi strepitu virgulta loquuntur. 120.
Discordia extulit ad superos caput Stygium. 124.
- - - quicquid jussit factum est in terris. 124.
discordiae finem imponam. 80.
discubuerant omnes. 31. 67.
discubuimus jussi. 21.
- - - tandem. 31.
discumbentium circa pedes sparsi jacebant. 22.
discumbit supra me. 57.
discurrens familia. 59.
discurrere circa mensam. 40.
discurreret huc atque illuc. 37.
discurrunt nautae ad officia trepidantes. 114.
discussa exspectatione. 47.
discussis fortissime claustris. 11.
discussit paene risum. 14.
discusso muliebri errore. 181.
discutere ebrietatem. 73.
disertiorem alterum puto, alterum honestiorem. 55.
dissertissime poëtarum. 96.
DISPENSATOR Cinnamus Trimalchionis. 30.
- - - factus esset. 29. 45.
- - - reus factus. 53.
dispensatorem deprecati sumus. 30.
dispensatoris vestimenta in balneo sibi subducta. 30.
displicere sibi genus divinationis. 117
dispoliatum gaudio totum pertractavi. 79.
dispoliatus servus nobis ante pedes procubuit. 30.

disponere lautitias suas. 73.
disponite opes fraodibus captas per mille aonos. 115.
disposita in orbe habebat duodecim signa. 35.
disrupta ostii ansa. 96.
dissidentem animum fraudavi. 100.
dissilio gaudimonio. 61.
- - - felicitate. 75.
dissimulante injuriam. 79.
dissimulate canos pluma. 126.
dissimnlata petit facies. 80.
- - - nauseantis devotione. 103.
- - - missione. 108.
dissolvebat risu ilia. 24.
distenta libido quae dictat. 87.
distinguente bulla notabantur, qui dies boni, quique incommodi essent. 30.
distorta cogitatione. 55.
distraheret cohaerentes malignior fluctus. 114.
distribuit nobis sertamenta sua mercenarius tonsor. 108.
distrivit clunibus eum basiisque. 24.
non distulit poellam invitare ad sacra pygiciaca. 140.
- - - curationis propositum celerior ventus. 107.
Ditis pater eatulit ora. 120.
- - - petit implacabile regnum. 124.
. . . chorus late emergit. 124.
diu flevit. 17.
. . multumque. 23.
dive tuis cunctatis in armis? 124.
diversa in parte circuli spadones stabant. 27.
. . . probare quis potest? 84.
. . . armorum strue omnes obruit feralis Enyo. 120.
diversitor cum parte cenulae intervenit. 95.
diversitores. 79.
in diversorio cojus qua ratione puer est, eadem in viridario ejus frater fui. 9.
diversorio parvo refecti. 124.
. . . in hoc quenquam admitti vetui. 19.
dives vehiculis X. tabellarius. 79.
dividamus puerum. 79.
dividere cum fratre sic nolito. 18.
. . . potiones servis. 64.
dividet amantium amplexus iratum mare. 114.
divinam putabam. 7.
. . . providentiam adjuvaturos vel periculo nostro. 18.
. . . illam vestem sistrumque redde navigio. 114.
divinae mentis opera ne damnare videamur. 104.
divinarum rerum potestas. 120.
divinationis genus sibi non displicere, confessus est. 117.
divinum hominem Epicurum esse hinc scies. 104.
. . . illud ac coeleste pectus amplecti si permitteretur. 138.
divisere pavonina ova convivis. 33.
in divisione literas didici. 48.
divisionem praecipitem libido faciebat. 10.
divisit cineres. 120.
divisos esse in duas partes scirote quoscunque homines in hac urbe videritis. 116.
divitem unquam neminem amor ingenii fecit. 83.
. . . si propinquum extulerit. 88.
divitias has ostenderet. 32.
. . . exstruere solis curant. 84.
divitibus sylvis numen dedit. 133.
divitis nomen ille tenet. 80.
. . . haec magni facies erit. 82.
divitum cocoas captant. 3.
divum numina quoque tanta lues vidit. 124.
dius fidius. 104.
diutius moto capite consedit. 134.
. . . vivit vinum quam homuncio. 34.
. . . lusi in umbra voluptatis. 129.
dixerat se podagricum esse. 140.
at dixerat non aliter fecit. 140.
dixerint nisi, quae probent adolescentuli. 3.
dixero quicquid, minus erit. 126.
dixisse vestra pace liceat. 2.
dixit tibi ancilla, me Circem vocari? 127.
. . . Deos hanc vitam habere. 132.
docemus vitia, & discimus. 88.
docet plus, quam ipse scit. 46.
docte pervenit ad unicum fugitivi argumentum. 95.
doctior ipsis lenonibus latro. 84.
doctissimus puer se rejiciebat a blanditiis. 140.
. . . cocus. 74.
doctor umbraticus nondum ingenia deleverat. 2.
doctores in his exercitationibus minimum peccant. 3.
doctus veri pater Epicurus. 132.
dolata mille plagis vetustissima sinci pitis particula. 135.
dolet cum saepius, capiti etiam maledicere solemus. 132.
. . . victor abite, qui non jugulat. 18.
dolis addit fidem: 89.
dolor in praecordiis major saevit. 17.
dolore in supervacuo ne perseveraret. 111.
. . . paratae lacrimae inundavere pectus. 113.
dolorem neque ullom sentiebam. 94.
. . . naturali convitio exoneravi. 132.
doloris ad osteotationem lacrimas paratas exspectavimus. 17.
. . . quicquid habent, in pedes deferunt. 132.
dolui severa tristitia violari aures meas. 85.
dolum nee ullum malum consilio adhibuisse. 101.
domare mulierem libidinosam. 74.
domefacta aratro tellus nitet. 99.
domi leones, foras vulpes. 44.
. . . gaudere. 44.
domicilium idem omnium. 111.
. . . meum ante hunc diem inviolatum polluisti sanguine. 137.
domina Venus. 85.
. . . succurre. 105.
. . . inquam, rogo. 20.
. . . quaeso. 24.
. . . mea ex hac nota est. 126.
. . . fateor me saepe peccasse. 130.
. . . uxor. 66.
dominae corimbio pueri caput adornat. 110.
. . . pertinaciam expugnare coepit. 111.
. . . suae codicillos mihi reddidit. 129.
. . . modo blandius rescribe. 129.
. . . hilaritatem quis confuderit, quaerit. 132.
dominam è latebris prodocit. 126.
. . . ut duceret, ancillam rogavi. 126.
. . . tuam decipere noli. 128.
ad dominam nudus curro, si contenta es verberibus. 130.
domine rogo ubi est afturco? 86.
domini, quoque saevi implacabilesque crudelitatem suam impediunt. 107.
. . . nec supercilium induebat. 113.
dominico sine iussu quisque servus foras exierit. 28.
dominicum vinum ministratoris gratia est. 31.
domino rem alienam si nollet reddere. 13.
. . . Trimalchione deformior puer. 28.
. . . corpora animasqoe religiosissime addicimus. 117.
dominum bujusce navigii Licam Tarentinum si diaero. 100.
. . . ultro ad fugientes accedere. 101.
. . . me facite. 117.
. . . etiam eorum meminisse, qui praesentes non essent. 117.
. . . serviliter ficti consalutamus. 117.
. . . mihi iratissimum esse affirmavit. 139.
. . . lumbis suis commoveret. 140.
. . . suum quae novit, non puto decumam partem esse. 37.
dominus propter elegantias laudatus. 34.
. . . navigii. 101.
domiti boves. 53.
domo illa plane dignus. 23.
in domo Eumolpi se pueros relinquere. 140.
domos vivo cultas esse, falsum est. 71.
domum me cognoscere quum negarem. 7.
. . . abduxit errantem. 92.
. . . an tuis pedibus perveneris. 129.
. . . amplioris fortunae quaerentes. 124.
domus Sirenum ridet. 5.
. . . nulla est certa. 119.

donabo illi par columbarum. 85.
. . . gallos gallinaceos duos pugnacissimos patienti. 86.
. . . puero asturconem Macedonicum optimum. 86.
donant ambitioni spes suas. 4.
donare legem superbum est. 18.
donas mihi eum, sine quo non potes vivere. 127.
donasset huic Helenen & deas. 138.
donaverat mihi natali meo cliens quidam vestimenta accubitoria. 30.
dono vobis quicquid est. 30.
. . . tibi fratrem meum. 127.
donum promittis si propinquum divitem exsuleris. 88.
Dorida vetus amator contempsi. 126
dormi aut ego jam dicam patri. 87.
dormiat nocte mecum adolescentulus. 134.
dormientem jam olim mercenarium suum exire cum sarcinis jubet. 99
dormientes tanquam olim, stertere coeperunt. 22.
dormienti huic si abstulero coitum plenum & optabilem. 86.
. . . vel imponi utcumque posset. 102.
dormientis ad aurem consurrexi. 86.
dormieris si triduo sine fratre, nervos recipies. 129.
dormisse nos una putes. 104.
dormire vobis in mente est. 21.
dorso repellit qua Tenedos mare. 89.
dracones jussi stare. 134.
draconibus obsessa ora. 124.
Dryadum voluptas, ades huc. 133.
dubia pendebat ratio metu vatis Calchantis fides. 89.
non dubia mors coepit oculos obducere. 19.
dubias per causas territa pectora scinduntur. 123.
dubie credere. 124.
sine dubio non repugnaveras. 26.
. . . paulisper trepidavimus. 30.
dubitavi, an utrumque trajicerem gladio. 79.
dubitavit crus meum morsu vexare. 136.
dubitet ne quis pecuniam concupiscere. 88.
ducat me ad liberos meos. 1.
. . . Danaen uxorem. 137.
duce orbati anseres redierant in templum. 136.
ducebat bellum totum fraude nova. 89.
. . . ex hoc conjecturam. 137.
ducem mihi date. 1.
. . . itineris se humanissime promisit. 8.
. . . itineris exspectare Chrysidem coepi. 131.
ducens minora astra Phoebe radiantis face. 89.
ducente Minerva Romam intrabat Trimalchio. 29.
ducentos denarios praesentes numerabis. 109.
ducere Mercurius animas & reducere solet. 140.
ducerem vos ad magnas opes. 137.
duceres ut dominam, ancillam rogavi. 126.
duces se in armis tentant. 89.
. . . tres tulerat fortuna. 120.
ducit calculus in tabula mobile opus. 80.
. . . feras ad pabulum. 100.
. . . Gitona in partem navis inferiorem. 110.
. . . incendia fax stellis comitata novis. 122.
. . . praedam in praelia. 123.
. . . Caesaris acta sui Dione. 124.
ducite me. 99.
ducitur laceratus orbis ad Stygios manes. 121.
. . . deserta urbe populus, quo mens ista jubet. 123.
ducti sumus in cellam. 21.
dulce ubicumque est, ibi & acidum invenies. 82.
dulces caricae. 64.
dulcis sonus pertentabat aëra. 127.
dum loqueris. 99.
dunaria lanx. 59.
duodecim signa habebat in orbe disposita. 35.
duorum mihi carissimorum hominum duo funera spectem. 112.
dupondiarius dominus. 58.
. . . homo. 74.
dupondii non facio matrem meam. 58.
dupondium praeter unum nihil ad manum erat. 14.
. . . nemo evadit. 58.
dura nive hunc locum claudit hyems. 122.
durae buccae esse. 43.
durabat sub insolito fasce. 117.
durant vulnera miserorum. 104.
durante adhuc iracundia. 96.
durare una nocte vinctos posse. 102.
. . . puta diutius posse infectam medicamine faciem. 102.
duraret inter omnes tutum mendacium. 117.
durassent crudeles manus in hoc supplicium. 105.
duravi interrogare. 41.
duro remissus Thessala quadrupes jugo. 89.
durum caput. 39.
dux Eumolpus. 109.
. . . ac magister saevitiae unus anser. 136.
duxerant nos ad spectaculum. 27.
duxerunt uxores. 116.
duxi laciniam Eumolpi. 100.
. . . staminarias. 41.
duxissem illi balatum. 57.
duxit capillos ab aure descendentes dentata manu. 18.
. . . notum fugitivorum epigramma. 103.
. . . me injecta manu. 133.

E.

E lege siccatis tribus potionibus. 136.
. . nobis ne quid sepultura relinquat. 115.
ebibitis solus tantum medicamentum. 20.
ebibit quicquid Satyrii fuit Encolpius. 20.
eboreo circulo lamina splendente connexum. 32.
ebria pubes circa delubrum gressum feret. 133.
ebriae mulieres longum agmen fecerant. 26.
ebrias manus quum solutus mero admisissem. 79.
ebrietas huc accedebat. 78.
ebrietatem discutere. 73.
ebrii estis an fugitivi. 96.
ebrio proximus. 52.
ebriorum partem excitavit. 22.
. . . hospitum frequentia. 95.
ebrius ostro picto jacet vilis adulator. 83.
. . . coronis oneratus. 65.
ebullire animam. 62. 42.
ebur Indum non fulgebat. 131.
ecce ipsa venit ad stabulum. 16.
. . . alia monstra. 89.
Echini. 69.
Echion. 45.
ecquid Romano sentis te pondere victam. 120.
. . . bonam mentem habere coepisti. 131.
. . . hodie totus venisti? 131.
edere partum neque concipere mens potest. 118.
edere humanas carnes Saguntini. 141.
edicta scribentes tyrannos vident. 1.
. . . aedilium recitare. 53.
edile nav gium. 113.
eductus stipendio à quaestore. 85.
effari pudet penturaque prodere fata. 119.
effecistis ut corpus orationis enervaretur & caderet. 2.
ad effectum spectaret res. 140.
effectus artis severae si quis hamat. 5.
efferam vos pro sarcinis. 102.
efferato vultu. 82.
efferatus ex dolore in rabiem. 94.
effesti volo. 77. 78.
effice ut beneficium debeam. 126.
effingam ipse carmine, quod sentio. 4.
efflare omnia. 79.
effluere vinum. 71.
effoderent verba atroci stilo. 4.
effodérit thesaurum. 88.
effossa protulit aurum in lucem tellus. 128.
effractum ostium cellae neminem poterat excludere. 98.
ut effrangeret, rogare coepit. 75.
effregit stabuli januam. 78.

effu-

 E. E.

effuderant sese per totos humeros crines. 126.
effuderis indemnatum spiritum entequam fata poscant. 111.
effudi haec iratus. 132.
effudisset haec ingenti verborum volubilitate. 124.
effudit lacrimas. 18. 105.
- - - ejusmodi carmina. 23.
- - - haec mulier clamore turbata. 109.
- - - partem leguminis super mensam. 135.
effugere putidissimam actionem. 73.
effugiendum est ab omni verborum vilitate. 118.
effugium aliquod quaerendum est. 101.
effundere risum indecenter. 58.
- - - crocum. 60.
- - - vinum super ossa. 65.
- - - plurimum vinum. 28.
effundunt viros. 89.
effusa est repente in risum. 18.
effusam passim per totum pavimentum collegerant fabam. 136.
effuse laudare. 64.
effusis nullis precibus. 132.
effusissimae laudationes. 48.
effusissimo me amplexu invasit. 139.
effusus sudor utriusque spiritum revocat. 101.
- - - funesto aestu spiritus. 120.
egens consilii. 101.
egenus attritis rebus. 133.
egisse nihil oe te putes. 177.
egit diu animam positus super pectus meum. 101.
ego sic semper. 99.
egraginavi per scutum & ocream. 61.
egredi nave qnomodo possumus. 101.
egreditur superbus cum praemio Ascyltos. 80.
egregie formam ejus decebant moderatioois verecundiaeque verba. 93.
egressum per sordidum & tenebrosum extraho Gitona. 91.
egressus per anfractus obscurissimos. 8.
- - - continuo limen. 94.
ei affirma. 101.
ejectus de baloeo tanquam de theatro. 92.
- - - sum extra januam. 132.
- - - quod sum, lusum puto. 138.
ejicitur & Proselenos. 132.
eisdem animis consumant corpus, quibus devoveruor spiritum meum. 141.
ejuras hodiernam bilem. 90.
ejusmodi carmina effudit. 23.
- - - methodio laetus. 36.
- - - tibi vota proponas. 94.
- - - vox super constratum puppis congemuit. 100.
- - - ludibria facetissima ratione condemnat. 104.
- - - cum polliciratione dimissa Chrisde. 110.
- - - ludos saepe spectaverat. 36.
elaborato hoc opere. 115.
elatum filium ab Eumolpo pariter condiscimus. 117.
elatus est vitali lecto. 42.
electissimas res ridentes adgredimur. 36.
electum par columbarum attuli expectanti. 85.
elegantes strophas. 60.
elegare omne patrimonium. 53.
propter elegantias laudatus dominus. 54.
elegerunt me ad officium. 107.
elegidarion capillorum coepit dicere. 109.
elegit fratrem Ascylton. 80.
elidere coepi pugnacissimum animal armata manu. 136.
eligendo in fratre illi saltem sit libertas. 80.
elisos abscidit ignes. 122.
elixus vitulus in lance dunaria. 59.
cum elogio exhaeredare. 53.
eloquentia delectari. 59.
- - - locum non habet in hac urbe. 116.
eloquentiae corruptae regula stetit & obtiouit. 2.
- - - magister. 3.
- - - ingentis juvenem. 117.
ad eloquentiam ituris haec viam facerent. 1.
- - - - - - primi omnium perdidistis. 2.
- - - - - - pueris induunt. 4.
- - - - - - si pervenissent. 88.
eluderes impetum animadversionis nostrae. 107.
eluderet scrutantium manus. 97.
elusant fugerunt gaudia mentem. 128.
elusus circa popinas errarem. 98.
Embasicoetam jusseras dari. 24.
- - - cinaedum vocari non intellexeras? 24.
Embasicoetas Ascylto detur. 24.
- - - praeferebat facem. 26.
embolum navis aeneum. 30.
emendare me colpam si permiseris, placebo tibi. 130.
- - - morbum istum sola sum quae scio. 134.
emendas bona fide poenitentiam. 91.
emendatiorem omnibus simulacris mulierem. 126.
ementitus constantissime & centurionem & legionem. 82.
emere plane mihi placet. 14.
- - - columbas gallosque gallinaceos scis. 86.
- - - & Deos possitis & anseres. 137.
- - - bene. 75.
emergit late Ditis chorus. 124.
emicuere rosae violaeque & molle cyperoo. 127.
emineant sententiae extra corpus orationis expressae. 118.
eminentium gastrorum fragmenta. 79.
emittere nullum verbum potui. 19.
- - - extra januam. 72.
emta probat eques, qui sedet in causa. 14.
emtae mercedibus ac viles operae. 122.
emtique Quirites ad praedam suffragia vertunt. 119.
emtitius an dominatus es? 47.
emtor propius accessit. 12.
emtorem si quem splendida vestis posset adducere. 12.
emtoris rustici super humeros contemplationem injecit. 12.
enatare. 57.
enervaretur corpus orationis & caderet. 2.
enervi corpore fracti gressus placent. 119.
enituit ne carmen quidem sani coloris. 2.
- - - vultus emendatior. 110.
enormis loquacitas Athenas commigravit ex Asia. 2.
Enothea inter utrumque consedit. 79.
- - - mensam veterem posuit in medio altari. 80.
- - - ut vidit. 83.
- - - profert scorteum fascinum. 84.
Enotheam animadverto cum testo ignis pleno venientem. 82.
enovata pictis pennis anas. 93.
ensis Syllanus bibit. 120.
Enyo feralis omnes obruit diversa armorum strue. 120.
eo perventum est. 67.
eodem omnia haec ventura sunt. 115.
epatie in catillis. 66.
ephebo cum fratre filiam reliquit. 140.
ephebum in gymnasium deducere coeperam. 85.
- - - rogare coepi. 87.
ephebus ad hoc votum ultro se admovit. 86.
- - - nunquam altiore somno obdormivit. 86.
- - - iteratione contentus non fuit. 87.
- - - plenae maturitatis. 29.
Ephesi matrona quaedam erat tam notae pudicitiae. 111.
Ephesus tragoedus. 70.
Epicurum hominem esse divinum hinc scies. 104.
Epicurus veri pater. 132.
Epidauria moenia quaere. 124.
epidipnis. 69.
epigramma notum fugitivorum per totam faciem liberali manu duxit. 103.
- - - mortuo facit. 115.
epulae ad certamen prolatae conciliant hilaritere convivium. 109.
- - - fallaces Phineo maducre veneno. 136.
epulas deor. 5.
- - - lautas peravit. 137.
epulatione in hac nec quicquam aliud captabant, nisi tantum ne esurirent. 141.
epulum dare. 45.
- - - funebre. 78.

eques, in causa qui sedet empta probat. 14.
- - - Romanus. 57. 92.
in equestribus sedeo, etiamsi ancilla sum. 126.
equi graves recessus Stipant Danai. 89.
equites de lucerna occidere. 45.
equos furentes flectere Phoebus cogitur. 134.
equum cinaedus mutavit. 24.
- - - minacem figurarent. 59.
erat contra aurum. 76.
- - - quisquam in auxilio. 21.
- - - longum singula excipere. 28.
- - - à fronte cornua submittere. 126.
Erebi sedes qua rupta dehiscit. 124.
erectus his sermonibus. 88.
- - - in cubitum. 132.
erexi anum non sine risu. 136.
erexit grabatum. 95.
ergastulo. 81.
ergastulum errantes intercepisset. 105.
erigere vultus. 60.
erimus sic cuncti, postquam nos auferet Orcus. 34.
- - - tibi praesto sine tormentorum injuria. 102.
Erinnys horrida emergit. 124.
eripe me latroni cruento. 91.
eriperemus se poenae. 30.
ero tui similis. 87.
errantem veste circumdedit. 92.
errantes ergastulum intercepisset. 105.
- - - animas hinc & hinc labellis transtulimus. 79.
- - - nec quid esset sciebamus. 116.
- - - oculos somnia ludunt. 128.
errantibus iter aperiret. 79.
- - - viam ostenderunt. 79.
- - - aquis ludebat amnis spumeus. 131.
errare coepimus vestiti. 27.
errarem per totam civitatem. 8.
- - - elusus circa popinas. 98.
erras Encolpi. 94.
errat intra membra furens curis latrantibus tabes. 119.
errore lentus animus injurias diligit. 93.
- - - muliebri discusso. 111.
errorem vestrum nec accusat, nec punit. 16.
- - - timeret luce clara. 79.
erubescente Triphaena. 113.
erubescere. 60.
- - - post mortem. 57.
erubui eum hoc ipsum interrogare. 36.
erubuit paululum. 131.
eruditas mentes ira praelabitur. 99.
ervilia. 57.
erumpit in has furibundo pectore voces. 124.
eruta subinde pavonina ova divisere convivis. 33.
- - - terris Afris citrea mensa. 119.
- - - Lucrinis littoribus conchylia vendunt cenas. 119.
escam imposuerit hamis. 3.
esse sui coloris. 63.
- - - in controversiam. 15.
essedaria mulier. 45.
essedarium cantante hydraule pugnare. 36.
est in mente dormire. 21.
- - quod curiosum aliquem extimescas. 127.
- - non apud se. 129.
- - te videre! 67.
- - aliquis ovillam. 56.
esto, quicquid Servius & Labeo. 137.
esuriens Cyclops. 98.
ne esurirent, in hac epulatione captabant. 141.
et caetera. 111.
etiam videre. 40.
- - - tibi. 46.
etiamnum loquebatur. 27.
evadit nemo dupondium. 58.
evasi tamen. 138.
Eudoxus in cacumine excelsissimi montis consenuit. 88.
eveniat male aediles. 44.
evenirent bene feliciterque. 117.
evertere tragoediam periclitabatur. 140.
- - - candelabrum supra mensam. 64.
everteret fluctus ratem. 114.
evertit auster pulsas aquas. 123.
evicerunt spississimam noctem certa liniamenta. 79.
evitaremus praesentem procellam. 26.
Evium contestus. 41.
evocaret ad sui quoque spectaculum vicinarum gentium feminas. 111.
evocat mihi fata. 108.
evolavit manifesto omnis spes. 114.
evolvit me amiculo opertum. 11.
eupatria haec omnia providet. 37.
Euripides aut Sophocles invenerunt verba. 2.
in euripo pisces natabant. 36.
ex pueris unus. 30.
- - cujus osculo pendet. 127.
- - transverso fit quod non exspectas. 82.
- - hac nota literatorum esse. 83.
- - tui animi sententia. 109.
exacta lege frugalitatis poliat mores. 5.
exactis bona fide osculis. 11.
exaggerata verborum volubilitate. 124.
exagitatus Inachia Tirinthius ira onus coeli tulit. 139.
exanimatus subito conticuit. 12.
exarmaverat nautas mirabili forma. 105.
excaecabat ingens fama oculos. 141.
excaeco formam meam à vitio naturali. 158.
excandesceres merito, si proditum posses ostendere. 98.
excandui vehementer. 85. 57.
- - - plane vehementer. 87.
excanduisset quid, quaerebam. 136.
excanduit ulterius mulier eadem indignatione lancinata. 100.
- - - Licas hoc sermone turbatus. 105.
- - - interpellatus. 115.
excatarrizare. 67.
excelsissimi montis cacumine. 88.
excelsum in tribunal mento levatum rapiebat. 29.
exceperat suasoriam Agamemnonis. 6.
excepere nautae fabulam risu. 113.
excepi haec vulnera pro libertate publica. 1.
excepit me non minus acido cantico. 31.
excepti pluribus ferculis. 21.
exceptione hac. 86.
exceptionis formula. 64.
exciderat senibus quoque libera virtus. 119.
- - - coeus ille. 54.
excidisset parapsis. 34.
excidit omnis constantia attonitis. 19.
excipere singula longum erat. 28.
- - - me hac adventitia frequentia solet. 90.
- - - aves volitantes. 40.
- - - magno tumultu. 72.
- - - fabulae partem. 42.
exciperem ut plurima longe arcessere fabulas coepi. 37.
exciperet exsulem. 100.
excipit Magnum Cyllenia proles. 124.
excipimus urbanitatem jocantis. 52.
exciso penitus demersus hiatu est locus. 120.
excisus cum herbis cespes favum sustineret. 35.
excita ferro libido. 119.
excitabo patrem. 87.
excitando ludibria. 2.
excitasti mihi deos iratos. 114.
excitato cinere faciem perfudit. 136.
excitatus totiens. 87.
- - - à cena. 96.
excitavi verberibus Gitona. 79.
- - - alius leporem. 131.
excitavit partem ebriorum. 22.
- - - me sopitum. 87.
- - - omnes cymbalistria. 22.
excito vires largioribus cibis. 82.
exclamare miseri volebamus. 25.
exclamat. 103.
- - - imperio para te. 135.
exclamavi. 83.
exclamavit ad ictum. 22.
- - - unus ex pueris. 30.
exclamo attonitus. 94.
excludere poterat neminem effractum cellae ostium. 98.
excludo Alpibus Gallos Capitolia nostra petentes. 122.
excluserat coccineo pallio adrasum caput. 32.
exclusum mulcant. 95.
excogitavi rationem. 85.
excursum. 89.
excusare moram coepit. 136.
excusationem aliquam idoneam praeparassem. 139.
excusationis meae summa haec est. 130.
excussisset indicium puero. 98.

excussissima palma os hominis pulsat. 95.
excussit salamandra supercilia tua? 107.
- - - vociferantem in mare ventus. 114.
- - - properantem spiritum. 115.
- - - vexatam solo vestem. 128.
excussum forte altius poculum ancillae caput fregit. 22.
excutere causam praesentis desidiae. 88.
excutiat gemitum gravatum. 128.
excutitur Atrorum ultimus Ammon. 119.
excederat usus aeris praedam. 119.
exegerat assem pro cella meretrix. 8.
exegimus reliquam noctem abjecti in lectis sine metu. 26.
- - - tristissimam noctem. 115.
exemit raptim clavem. 94.
exemplar testamenti. 71.
exempli singularis femina. 118.
exemplis vis probari consilium. 141.
exemplo pessimo. 104.
exemplum verum pudicitiae amorisque adfulsisse. 111.
exercebatur pila prasina soleatus. 27.
exercentem se cum magistro cursorum gregem in porticu notavi. 29.
exercere negotiationem honestam. 38.
exercitati forensibus ministeriis. 118.
- - - vultus senex. 83.
exercitationibus in his minimum doctores peccant. 3.
exercitationis genus. 2.
exercitu in vestro phaecasiati milites ambulant. 82.
exercuissem animum in Eumolpi sanguinem. 94.
exhaeredare cum elogio. 53.
exhausti captatores liberalitatem imminuerunt. 140.
exhibendum centonem postularemus. 15.
exhibiturum crastino die pallium affirmabat. 15.
exilaratus ego. 13.
exhortescant aequo plus. 141.
exhorruit primo. 140. 104.
exhortabatur Coraca. 140.
exhortantibus universis. 109.
exhortatione eadem tentavit muliierculae cibum dare. 111.
exi foras ocius. 94.
exierit quisquis servus foras hue sine dominico jussu. 28.
exigere medio die ab anu diaria solebant anseres? 136.
exigeret quicquid, promitto. 117.
exisse de civitate sua miserrimum senem. 117.
eximus ad frigidam. 28.
exinteratus porcus. 49.
exire à te quotiescunque coeperis. 90.
- - - cum sarcinis jubet mercenarium. 100.
- - - cupientis beluae quasi gemitum audimus. 115.
exire Capuae. 62.
existimo adolescentulos in scholis stultissimos fieri. 1.
ut existimo, duce orbati anseres. 136.
exitu tam turpi vitam finiatis. 103.
exitum non alium pictura fecit. 2.
- - - eundem esse omnium. 111.
exitum facturam. 45.
exitus malus coenae. 54.
exonera mentem, quaeso, hac prece. 133.
exonerabantur nubes flumine. 123.
exonerabat stomachum nausea gravem. 103.
exonerare capita molesto & supervacuo pondere. 107.
exonerata Grajo sono. 5.
- - - vesica aquam poposcit ad manus. 27.
exoneravi dolorem meum naturali convicio. 132.
exopinissent. 62.
exorat peculio Jovem. 88.
exoravit puellam. 140.
exordiri fabulam. 61.
exornaverant thalamum incesta veste. 26.
exornavit me non minus decoro capillamento. 110.
exosa terras furentes mitis turba deûm. 124.
exosculatus pectus sapientia plenum. 91.
exossatae gallinae. 65.
expaverat nuptiarum nomen puella. 26.
- - - ad raptum ferramentum. 94.
expediat nobis. 101.
expedire scruta. 62.
expedit valde. 101.
- - - nudas manus Triphaenae familia. 108.
expedite sarcinulas. 99.
expediunt aliquid. 39.
expellente lusu inter manus vibrabant pilae. 27.
expellere paupertatem nostram privatis quaestibus temptemus. 10.
- - - ad idem littus mors misericors si voluerit. 114.
expelli caede. 102.
expelluntur aquae saxis, mare nascitur arvis. 120.
experimenta. 88.
experimentum oculorum caperem. 91.
experiri volui an &c. 31.
- - - cerebrum. 75.
expertectus tricliniarches. 22.
- - - pertrectavi gaudio dispoliatum torum. 79.
expertam hoc primum anno virum foeminam si non fastidis. 127.
expertes laboris juvenes. 102.
expiare manus precio licet. 137.
expiaretur tutela navis. 105.
expiavit somnium. 104. 105.
expilatum libidinosa migratione navigium. 113.
expilatori lagenam duo Syri triclinium intraverunt. 22.
explere me sententiam finite. 115.
expliciti tandem acumine summus Gitonis. 79.
explicui ordinem cenae. 92.
explicuimus mercem. 14.
exploraremus diligentius. 116.
exploratorem si callidus captator in Africam miserit. 125.
exponere omnia ab acia & acu. 76.
exponit instans periculum trepidanti puero. 101.
- - - mulieri quid accidisset. 112.
expositurum se rem sua memoria tactam. 110.
expositus splendidissime reliquus lautitiarum apparatus. 21.
- - - es piscibus beluisque. 115.
exposui totum praelium ordine. 136.
expressae ne emineant extra corpus orationis sententiae. 118.
expressit imprudentibus risum. 32.
- - - omnium herbarum succos. 88.
exprimeret aliquot figuras catenatio mobilis. 34.
expudorata frons. 39.
expugnare dominae pertinaciam coepit. 111.
- - - reliquias navis. 114.
expugnata paupertas nova mendicitate revocanda. 125.
expugnavit aegre gubernator. 108.
cum exsecrationibus circumducebatur. 141.
exsecratus aniculae insidias. 7.
- - - omen. 103.
exsectaque viscera ferro in venerem fregere. 119.
exsequi paratus erat Gorgias. 141.
exseruit ad osculum caput. 114.
exsibilare nescio quid tetricum. 64.
exsilio dignus. 81.
exsolvi me voto. 85.
exsonare ingenti clamore. 73.
exsonat cantibus totum navigium. 109.
exsonuerant omnia mimico risu. 19.
exsonuit ostium impulsum audaci strepitu. 16.
exspectabant haereditatem. 141.
exspectant semper, quicquid meruerunt. 125.
exspectanti attuli par columbarum. 85.
exspectante me tale nihil inclusit. 94.
exspectare consuetudinem meam coepit. 86.
- - - Chrysidem ducem itineris coepi. 131.
exspectarem ne quid tristius. 19.
- - - tamquam morantem in aditu steti. 136.
exspectat hunc in aliqua terrarum parte secura uxor. 115.
exspectatio liberae coenae. 26.
pro exspectatione magnum ferculum. 35.
exspectaturum judicis sententiam. 112.
exspectavimus lacrimas ad ostentationem doloris paratas. 17.
exspecto mortem jam non molestam. 114.
quod non exspectes ex transverso fit. 55.
exspirabo statim. 72.
exspirasse putasset super corpus viri pu-

pudiciſſimam uxorem. 112.
exſpuere me ter juſſit. 131.
exſpuit, nec ſudavit unquam. 44.
exſtincta tantorum flamma quieſcit 134.
exſtincti deſiderium non poſſe feminam pati. 111.
- - - floris anus. 140.
exſtinctum vis tu reviviſcere reluctantibus fatis. 111.
exſtinxerat Parium marmor perdurr candor. 126.
exſtinxeris ignem hunc ſanguine. 139.
exſtinxit inopia Lyſippum. 88.
- - - iram meam prudenti abſentia. 94.
- - - plenos Cynthia vultus. 122.
exſtruere ſolas divitias curant. 84.
exſtrui facilius poëma poſſe credentes. 118.
exſtruit omnia orbis praemia vagus miles. 119.
exſul hiemis avis. 55.
- - - certior vincendo. 122.
exſulem exciperet. 100.
- - - Triphaenam Tarentum ferat. 100.
exſultas gaudio. 131.
exſultantes quaerebat fuſcina piſcer. 109.
exſurgit pulcritudine naturali. 60.
exta ſtridentia. 95.
extemporali declamatione. 6.
extendere artem ſuam perſeverabat. 140.
- - - ſe ſupra totum. 46. 78.
extendit lodiculam in pavimento. 20.
extenſos pariter digitos porris apioque inſtraſſet. 137.
extentus infra grabatum. 97.
extersit pollice lacrimas manantes. 9.
extimeſcas curioſum aliquem. 127.
extis ſtridentibus plenum veru. 95.
extollere perituram molem. 120.
extorquerat improbitas. 87.
extorquere mihi pudorem velle coepit. 9.
- - - pollicem. 48.
extorquet canticum de laſerpitiario mimo. 35.
extorſerat haereditates officio aetatis. 140.
extorſi gandium male repugnanti. 87.
- - - pedem menſulae. 136.
extortis clunibus nos cecidit. 21.
extra teli conjectum. 90.
- - - cellam proceſſit. 94.
- - - corpus orationis ne emineant expreſſae ſententiae. 18.
- - - fuit ſpiritus. 120.
- - - legem viventibus quam male eſt? 125.
- - menſuram ne aberrantia quidem pedum veſtigia. 126.
- - - nubem luna plenum os proferre videretur. 127.
- - - januam ejectus ſum. 132.
- - - veſtibulum me injecta manu duxit. 133.
- - - caſam ire coepi. 136.
- - - lunam fulgentibus ſtellis clariores oculi. 126.
extrahere in ſiccum. 72.
extraho Gitona per tenebroſum & ſordidum egreſſum. 91.
extraneo in ſtrato tollit pedes. 55.
extraxi illos proxima nocte mero unguentiſque perfuſos. 105.
extraximus clamantem. 115.
extraxit fortiſſimum jecur. 137.
extrema parte verbi. 80.
- - - parte potionis Gitona ſpargebat. 109.
- - - in plebe quaerit quod diligat. 106.
extremam laciniam pallii coepimus concutere. 12.
extremitates imaginum erant ad ſimilitudinem praeciſae. 83.
extremo digiti ſequentis articulo. 32.
extremum & tenue lumen ſpargebant lucernae. 22.
- - - ſolatium haberemus. 106.
- - - vinculum patior. 114.
extremus torus. 78.
extulerat candidum jubar plena Phoebe. 89.
extulerit divitem propinquum. 88.
extuliſſet virum. 111.
extulit ora Ditis pater inter has ſedes. 120.
- - - in lucem nutritas ſanguine fruges. 120.
- - - ad ſuperos Stygium caput Diſcordia. 124.
exuere ſe. 62.
exuit omnes moras. 122.
exulceratae mentes ad ſanitatem revocantur. 111.
exundant campi ſanguine. 104.
exurit flamma medullas. 121.

F.

Faba erat ad uſum repoſita. 135.
- - ubi eſt? 136.
- - vitrea. 67.
fabam effuſam per totum pavimentum collegerant. 136.
- - - ruſus oneravi. 76.
fabula haec dum inter amantes luditur. 95.
- - - erat una in toto civitate. 111.
- - - muta taces. 126.
non fabula, factum. 76.
fabulae omnes habuerunt ſine aemulo complexus. 83.
fabulam agnoſcerem. 92.
- - - riſu excepere nautae. 113.
- - - agere. 59.
- - - exordiri. 61.
fabularum contextu deficiente. 20.
fabulas anteceſſura latrocinia ubi didiciſti? 17.
- - - longe arceſſere coepi. 37.
ſine fabulis ne ſileret hilaritas. 110.
fabuloſa pollicitatione conterritus. 135.
fabuloſum ſententiarum tormentum. 118.
fac iterum, ſi quid vis. 87.
face radianti minora aſtra ducens Phoebe. 89.
facem fumoſam magis quam lucidam quaſſans. 97.
- - - praeferebat. 26.
facere recte negavit. 63.
- - - injuriam quibus venter non ſoleat. 102.
- - - de nave carcerem ne viderer. 105.
- - - poëma. 115.
- - - omnia. 115.
- - - ad ſe omnia. 38.
- - - barbariorem. 73.
- - - factum. 65.
- - - ad ſtellas. 62.
- - - ſibi ſuaviter. 71.
- - - coactus eſt ſervus. 45.
- - - ſua re. 47.
- - - ullum verui, quod ſe juvet. 47.
nec facere, nec dicere. 108.
facerent viam ad eloquentiam ituris. 1.
faceres fortiter. 9.
- - - verſum. 93.
quid faceret in loco tam deformi quaeſivi. 7.
faceret ne quid temere. 12.
- - - leviorem jacturam pretium majoris compendii. 14.
- - - ſuſpectam humanitatem meam grande munus. 86.
- - - inducias. 108.
- - - fatale conditorium familiari ac viro. 112.
faces accendit. 89.
facetiſſima ratione ejuſmodi lubibria condemnat. 104.
faciamus rangomenas. 34.
faciant quid leges, ubi ſola pecunia regnat. 14.
- - - pejorem carnem ſuam. 141.
facias cauſam deteriorem. 107.
faciatis nocturnas religiones jocum riſumque. 17.
facibus armata Megaera emergit. 124.
facie tota ac pectore totum meum preſſit. 18.
faciebat libido diviſionem tam praecipitem. 10.
- - - litem ſolum pallium. 15.
- - - comitatus, ne quid triſtius exſpectarem. 19.
faciem meam ſudario abſcondere. 67.
in faciem inſpuere. 75.
- - - Aſcylti tunicam miſit. 15.
- - - ejus fuligine longa perfricuit. 22.
- - - medicamine infectam. 102.
- - - meam conſideravit. 105.
- - - unguibus ſectam. 111.
- - - totam excitato cinere perfudit. 136.
facient aeſtum minorem. 34.
facies vera redit, diſſimulata perit. 80.
- - - haec divitis magni erit. 82.
- - - plorantis uda ſpongia deterſa eſt. 108.
- - - umbrarum diro ſtridorem minantur. 112.
- - - medicamine attrita. 126.
- - - manavit gurgite pleno. 137.
facies illam non pluris, quam ſportam. 113.
faciet nequaquam recte, qui cito credit. 82.

fa-

facile intelligeret. 91.
- - - adhinnirent. 110.
- - - appareret. 117.
faciles aves. 93.
facili femore. 23.
- - - vilis rota finxerat actu pocula. 135.
faciliorem ad portum refugerunt. 118.
facilius poſſis deum quam hominem invenire. 17.
- - - columbas galloſque gallinaceos emere quam alturconem. 86.
- - - poema exſtrui poſſe credentes. 118.
faciliime tegeret obſcuritas rerum fidem male ambulantem. 12.
quid facimus igitur. 13.
facinora in haec quaere ſupplicium. 130.
facinore opus eſt. 80.
facinoris novitate attonitus. 136.
facinus admiſimus magnum. 20.
- - - grande inhibuit. 108.
- - - indignum. 91.
- - - non toto corpore feci. 133.
facio inducias vobiſcum. 18.
facis veſticontubernium. 11.
- - - nobis invidiam. 107.
facit nemo pluris Jovem. 82.
- - - quod populus, candida lingua refert. 132.
- - - raram miſturam cum ſapientia forma. 94.
- - - mihi faſtum contubernalis mea. 96.
- - - ſibi quiſque ſomnia. 104.
- - - mortuo epigramma. 115.
facire potius quod jubeo. 103.
- - - me dominum. 117.
faciunt id longe melius hiſtorici. 118.
- - - in me impetum anſeres facti. 136.
facta dictaque omnia quaſi papavere & ſeſamo ſparſa. 1.
- - - nec adhuc quidem erant omnia. 18.
- - - hilarior mulier. 18.
- - - animorum repentina mutatio. 19.
- - - mentio de uſu formoſorum. 85.
- - - audacior interjecto quaſi partere. 131.
factam tibi injuriam nec quereris. 109.
- - - rem ſua memoria. 110.
- - - ſibi nullam vim ab Aſcylto juravit. 133.
factio ſtatim intravit. 59.
factis ex molliſſima lana palliis tergebatur. 28.
facto ſilentio inquit. 14.
- - - ad comitem meum tranſitu. 24.
- - - ut ignoſcant tuo, deos roga. 137.
- - - nihil ſine ratione. 39.
- - - vocum concuſſu. 115.
- - - mox ſilentio. 59.
facturi fuimus. 102.
facturum me recte. 139.
facturus quod minabatur. 108.
factum comprobamus. 55.
- - - erat in ſupercilio vulnus. 98.
- - - ſi quid eſt ante hunc diem. 109.
- - - eſt in terris, quicquid diſcordia juſſit. 124.
- - - eſt de uno corpore, quicquid hic eſt poſitum. 69.
- - - non fabula. 76.
quid factum eſt, Jupiter, quod inter coelicolas fabula muta taces. 126.
factus frigidior hieme Gallica. 19.
- - - eſſet diſpenſator. 29.
facultates. 112.
facundia horret ruinoſis pannis. 83.
faleratis curſoribus quatuor praecedentibus. 28.
faleris pelagiis matrona onerata. 55.
Falerna vina. 55.
Falerno inundamur vino. 21.
Falernum potabant iatraliptae. 28.
- - - OPIMIANUM annorum centum. 34.
fallaces epulae Phineo maduere veneno. 136.
fallacia dilata non eſt. 103.
fallaciam totam detexerit. 125.
fallax natura deum. 109.
fallebat nec me. 137.
aut fallor, aut fortuna coepit redire ad poenitentiam. 141.
falſius nihil eſt inepta hominum perſuaſione. 132.
fama volat volucer motis contexita pennis. 123.
- - - mihi non mentitur. 129.
- - - ingens excaecabat oculos animoſque miſerorum. 141.
ad famam Hyperidis proceſſit. 2.
fame moreter. 10.
- - - ultima. 141.
famem concoquis ſicco ore. 82.
- - - renovent per damna. 119.
- - - a labris abigere. 46.
fames ad mortes pretioſa. 119.
familia Tryphaenae nudas expedit manus. 108.
- - - cum tua non venit navis ex Africa. 140.
- - - triſtis inter ſe muſſat. 132.
- - - lanistica. 45.
- - - intra fortique idem fecerat. 22.
- - - tota an cantaret, experiri volui. 31.
- - - vero babae, babae. 37.
- - - conclamavit. 54.
a familia inceptum plauſum omnes damus. 36.
familiae concurſus fit. 95.
- - - negotiantis dominus. 101.
- - - ſordidiſſimam partem convocat. 132.
- - - domuſque praeſidium. 64.
familiam tam magnam per agros Numidiae eſſe ſparſam. 117.
familiarem alloquebatur. 113.
familiari ſono inductae ancillae. 105.
- - - fatale conditorium faceret. 112.
familiaris oculis meis ruſticus. 12.
- - - auribus meis vox. 100.
familiaritate vobis conjuncti. 107.
familiaritatis cariſſimae ſacra polluerimus. 80.
famoſa fax. 97.
farciebantur aves nucibus, ſiligine, &c. 69.
ex farina pingui figurata ova. 33.
fas non eſt, te nominare inter res ſerias. 132.
- - impune profari vera. 121.
faſce ſub inſolito durabat. 117.
faſcem viridis urticae comprehendit. 138.
faſces fixi cum ſecuribus poſtibus triclinii. 30.
- - - pudet rapuiſſe Catoni. 119.
faſcia praſina involvere. 64.
faſciae noſtrae es. 46.
faſciis cruralibus alligatus. 40.
faſcini laciniam ipſum hominem crederes. 92.
faſcinum ſcorteum profert. 138.
faſcis betae. 56.
faſtidias hominem peregrinum inter cultores admittere. 127.
pro faſtidio unius horae multorum bonorum penſationem promiſeris. 141.
faſtidioſe tanquam mendici ſpolium venditabat. 13.
faſtidis feminam ornatam. 127.
faſtiditum. 48.
faſtoſe, inquit, quid eſt. 131.
faſtum mihi facis contubernalis mea. 96.
fata tardant manus. 89.
- - mihi evocat. 108.
- - antequam poſcant. 111.
- - peritura prudere pudet. 119.
- ſi nos conjunxerint. 127.
- - properare. 114.
- - etiam de invitis ſtatuant. 115.
fatale conditorium familiari ac viro faceret. 112.
fatalem rixam. 97.
fatali meta. 94.
fatcor & prae me fero. 91.
- - - me ſaepe peccaſſe. 130.
fatendum eſt verum. 129.
fateris te ſervum & humilem. 126.
fatigatus in curſu. 6.
- - - tot malis. 22.
- - - taedio. 137.
fatis reluctantibus vis tu exſtinctum reviviſcere? 111.
- - properantibus hoc ultimum gaudium rape. 114.
- in triſtia bella paratis. 119.
- - jubentibus actus. 123.
fatorum mandata tempeſtas peragit. 114.
fatum implacabile me perſequitur. 139.
- - - anſeris complorat. 137.
- - - ſuum plorare. 75.
fatus meus. 77.
- - - malus. 42. 71.
fatuum eſſe. 46.
fave nervis tente Priape. 131.
favebam vapulanti. 96.
favilla cana ſparſa extulit ora. 120.
favit amori ſecreto candidior dies. 127.
favor eſt in precio. 119.
favorem Norbano eripiat. 45.
favum ceſpes cum herbis exciſus ſuſtinebat. 35.

fen-

tanquam favus crevit. 43. 76.
fax neque ulla in praesidio erat. 79.
- - stellis comitata novis incendia ducit. 122.
- - - magna surgit inter haec nomina. 127.
fixo sciatis 95.
febris quando veniat. 56.
feceram aditum. 87.
fecerant longum agmen ebriae mulieres. 26.
- - - animarum quoque mixturam alligara mutuo ambitu corpora 132.
fecerat idem tora intra forisque familiis. 21.
- - - hoc semel iterumque. 140.
- - - potestatem clara voce. 34.
fecerint insidias auribus. 3.
quicquid feceris omnia eodem versura sunt. 115.
fecerunt nuptias. 25. 53.
- - - quicquid Apelles Phidiasve. 88.
- - - idem in ultima fame Petavii. 141.
feci quid ego mali. 132.
- - - non toto corpore facinus. 133.
- - idem ex altera parte. 80.
- - mihi auspicium. 105.
- - proditionem. 130.
quod feci, non invenio. 130.
fecisse me rem laude dignam putaveram. 136.
fecissem homicidium. 137.
fecisti quid absente me. 136.
- - - ita omnia, ut quos tuebaris absconderes. 107.
- - - ut inimicus me sacerdotio pellat. 137.
fecit non alium exitum pictura. 2.
- - - idem ex altera parte & ancilla. 18.
- - - nequitiae nidum in cacabo tuo ciconia. 55.
- - - muliebre opus in ergastulo. 81.
- - - nemini injuriam. 83.
- - - neminem unquam divitem amor ingenii. 83.
- - - votum. 88.
- - - optimum natura. 100.
- - - nec aliter ac dixerat. 140.
fefellit nec hoc Gitona. 94.
fefellitus sum. 61.
felicem matrem, quae te talem peperit. 94.
felicem sic me videas. 61.
felices vos videre. 72.
felici pectore bibat Maeonium fontem. 5.
felicibus usque ad invidiam fruor votis. 11.
felicio 60. 67.
felicitas curiosa Horatii. 118.
felicitate hac. 86.
- - - plenus. 125.
- - - praesenti lassus. 125.
feliciter cessit mihi hoc furti genus. 102.
- - - & bene eveniret. 137.
feliciter conclamare. 50. 60.
felix in amicos est. 77.
femina singularis exempli ab omnibus complorata. 111.
- - - non cesset, non puer. 124.
- - - ad delicias. 75.
- - - mea subinde spargit hoc humore crudelissima anus. 138.
feminae prudentissimae ingenio usus 112.
- - - quaedam sordibus calent. 126.
feminam simplicem. 106.
- - - nullam esse tam pudicam. 110.
- - - ornatam & hoc primum anno virum expertam si non fastidis. 127.
feminarum omnium formosissima. 101.
feminas viciorum gentium ad sui spectaculum evocaret. 111.
femore facili. 23.
fenerare libertos. 76.
fenore se magno tollit, qui pelago credit. 83.
fenoris ingluvies exederat praedam. 119.
fera quaeritur in sylvis. 119.
ferae corpus lacerabunt. 115.
ferali circumtumulata cupressu saxa. 120.
feralis Enyo obtuit omnes armorum strue diversa. 120.
ferarum animas aere comprehenderat Myron. 88.
feras mentes ira obsidet. 99.
- - - Luna ducit ad pabulum. 100.
ferat Tarentum exulem Triphaenam. 100.
ferculis pluribus excepti. 41.
in ferculo altero altilia videmus. 36.
ferculum insecutum est laudationem non pro exspectatione magnam. 35.
- - - tollere. 39.
ferebat aquila coelo sublimis deum. 83.
- - - institis culcitam sponda. 97.
- - - de nocte in monimentum quicquid boni poterat. 112.
- - - sententiam decernentis. 70.
ferebantur in chiramaxio deliciae ejus. 28.
feret nos mors juncta diutius. 114.
- - - gressum ebria pubes circa delubrum. 133.
feriarum die etiam lugentes rident. 134.
ferias agit. 24.
feriati dies. 46.
fericulusta. 39.
feris gurgitibus altos immittite fluctus. 108.
ferit omnia haec signa tonitru Romano. 123.
fermentum peculii. 76.
ferro hoc titulus incisus. 89.
ferramenta sua distribuit mercenarius tonsor. 108.
ferramento eodem quaero ad mortem viam. 94.
ferramentum raptum. 94.
ferre tot sepulcra quasi tellus non posset. 120.
- - - potest humeris totum minitantibus orbem. 122.
- - - inviras manus ad has acies. 122.
- - - secum. 70.
- - - annos. 43.
- - - arbitrium ad judicem. 91.
- - - aerarem. 43.
ferreis velut stellis ferruminatum anulum aureum. 32.
ferro praeparata vulnera literas biberint. 106.
- - - necari. 117.
- - - exsecta viscera in venerem fregere. 119.
- - - excita libido. 119.
- - - causam dicere. 122.
- - - meo venio. 130.
ferrum inhibuimus. 80.
- - - timui. 131.
- - - optimum daturus est. 45.
- - - Noricum. 70.
- - - hoc fidem habere jam scies. 58.
ferruminati ponticuli. 31.
ferruminatum ferreis velit stellis anulum aureum habebat. 32.
ferrumine non accersito frequenter infigitur atramentum. 102.
ferventia fomacula supra craticulam posita argenteam. 31.
ferventissima potio. 74.
fervere Germano perfusas sanguine turmas. 123.
fervet illi sanguen. 59.
ferunt ad saxa fluctus angues orbibus geminis. 89.
festinatione praecipiti conditionem rapui. 80.
festram per eandem nos admisit. 100.
fetus querulae suis. 133.
fiala vitrea. 51.
fiat apud quem hodie nescitis. 86.
ficedulam pinguissimam vitello piperato circumdatam. 33.
ficta severitate nihil ineptius. 132.
fictae preces ut fidem haberent. 97.
ficti adulatores cenas divitum captant. 2.
- - - serviliter dominum consalutamus. 117.
fictilem urceolum in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
- - - lucernam de sinu proferre. 69.
fictiles calices. 73.
ficum Africanam super Leonem. 19.
fide bona exactis oculis. 12.
- - - optima maoubias partiti sumus. 79.
- - - bona poenitentiam emendas. 91.
- - - optima revivisceritem amicitiam toto corpore adstrinxi. 91.
- - - vera in navigium comites induxisse. 101.
- - - data acceptaque patrio more. 108.
- - - bona basium puero dedit. 110.
- - - Socratica me diligis. 128.
- - - tua narra mihi. 133.
pro fide sua Deûm matrem nummos reddituram. 117.
fidelis, pius, fortis. 71.
fidelissimi servi rapuerunt properam Triphaenam. 114.
fidem rerum male ambulantem obscuritas temporis facillime tegeret. 12.

fidem

fidem timeret oculorum. 12.
- - - dicentibus quis habebit. 14.
- - - Quiritium invocare mihi cupienti malas pungebat. 21.
per fidem vestram. 24.
fidem scelere violasti. 79.
- - - dolis addit ictus. 89.
- - - memoriae tuae appello. 91.
- - - & indicium in lance argentea praeferebat. 97.
. . . haberent fictae preces. 97.
. . . proditione laesissent. 107.
. . . maris inspicere oculis uventibus coepi. 115.
. . . hanc non maria sola mortalibus praestant. 115.
. . . mendacio praeberet. 117.
. . . malle, quam thesauros. 57.
. . . habet. 58.
fides amantibus si qua est. 79.
. . . vatis Calchantis atro dubia pendebat metu. 89.
. . . religiosae orationis sub testibus. 118.
. . . summissa Paci comes it. 124.
. . . mendacio constaret. 140.
fidissima ancilla aegrae adsidebat. 111.
fiduciam. 100.
fieret hilarior, tristior. 132.
fieri solent praecipue in hac civitate. 129.
. . . stultissimos in scholis existimo adulescentulos. 1.
. . . gradus laborum si paterentur. 4.
. . . vix posse, ut rabies irascentis sine verbere considat. 139.
. . . in coenam. 47.
. . . tanquam possit major paralysis. 130.
figuram mutant alligatae cartae. 102.
. . . tanquam hic solus color possit pervertere. 102.
figurare barbam peregrina ratione. 102.
figurarent minacem equum. 89.
figuras aliquot exprimeret mobilis catenatio. 34.
in figuras se convertere. 39.
figurata ex farina pingui ova pertundimus. 33.
figuravi vestigium unius hominis ad corporis mei mensuram. 97.
filiam filiumque orbis senibus ingerebat. 140.
. . . speciosissimam cum fratre ephebo in cubiculo reliquit. 140.
filii sui sodales ne cerneret. 117.
filiis imperent, ut patrum suorum capita praecidant. 1.
filis varii coloris intortum licium. 131.
filium hospitis formosissimum. 85.
. . . elatum ab Eumolpo pariter condicimus. 117.
. . . filiamque ingerebat orbis senibus. 140.
filius hic, pater ille vocatur. 80.
. . . forsitan ignarus tempestatis hunc expectat. 115.
Filix. 45.
filo bono esse. 46.
fimbriis hinc atque illinc pendentibus. 32.
in fine carmen laborat. 115.
finem discordiae imponam. 80.
finge se centies sestertium comesse. 141.
fingite, nos antrum Cyclopis intrasse. 101.
finiatis vitam tam turpi exitu. 103.
finiebat quasi embolum navis aeneum imam partem. 30.
finieram querelam. 139.
finierat vixdum. 122.
finies hunc ignem nunquam, nisi sanguine exstinxeris. 139.
finio iram osculo. 99.
. . . vitam suspendio constitui. 94.
finiri lusum permittitis. 33.
finita tam foeda objurgatione. 132.
. . . hac declamatione. 133.
finxerat vilis rota facili actu pocula. 135.
finxit se inhonestescere Ascyltos. 9.
. . . animo suo diem, quo venturus esset in patriam. 115.
firmabat hoc ad fata compositus Sinon. 89.
firmitatem claustrorum laxavit. 97.
firmum jus. 74.
fit ex transverso, quod non exspectas. 82.
. . . familiae concursus. 95.
. . . nulla mora. 105.
fixi in postibus triclinii fasces erant cum securibus. 30.
fixos solo oculos aversa tenebat. 132.
fixus erat libellus cum hac inscriptione. 28.
flabra tacentia ponunt Zephyri ante meos pedes. 134.
flagellis caedi. 63.
flagellorum vestigia obosculantur. 126.
flagellum. 56.
flagitabant, uti apud se utraque deponerentur. 15.
flagitabat Gitona non minore clamoris indignatione. 92.
flagitium admiseris magnum. 137.
flagranti stipite dextra minax terris incendia portat. 124.
flamma non levior exurit medullas. 121.
. . . sonuere sequenti insolitae voces. 122.
. . . tantorum quiescit virgineis extincta sacris. 134.
flammas toto concepit pectore. 127.
flammeolo involverat caput. 26.
flammifero tua membra calore fluent. 126.
flammis saevit miserandas in urbes. 104.
. . . bustorum sparsa extulit ora. 120.
flavicomum corymbion erat. 110.
flebant contusa lumina. 124.
flectentibus nobis assentationem ad neutram partem. 17.
flectere equos furentes revoluto cogitur orbe Phoebus. 134.
. . . convitium. 58.
. . . cervices post terga. 73.
flectire mentes satisfactione leniras. 107.
flens ille consedit in lectum. 96.
flere totis noctibus diebusque coepit. 111.
. . . vehementius coepit. 137.
. . . ubertim. 72.
fletibus manant genae. 89.
fletu nec minus confusa illa. 134.
flevi cum clamore. 114.
flevit diu sedens super torum meum. 17.
flexae pectine comae. 126.
flexerat frons minima recto capillorum radices. 126.
flexi ingenio suo crines. 126.
flexit se in daphnona. 126.
flore modo nato honorabat resolutam lyram Apollo. 83.
florem pueri umbram revocavit. 83.
florentes primo vigore annos traduceres. 132.
florenti myrto quietum verberabat. 131.
flores fudit de Idaeo vertice terra parens. 127.
florida tellus arescit, cum volo. 134.
floris exstincti anus. 140.
fluctibus iratus. 114.
. . . obruto non contigit sepultura. 115.
fluctum in corpore facere. 47.
fluctus ad saxa ferunt geminis orbibus angues. 89.
. . . altos feris gurgitibus immittite. 108.
. . . nec certos ventus impulerat. 114.
. . . jam ratem evertet. 114.
. . . malignior ne sic nos cohaerentes distraheret. 114.
. . . os inviolatum convertit in terram. 115.
. . . an ignis, an mora, consumat corpus periturum. 115.
. . . stupuere pruina. 123.
. . . inertes mihi pontus submittit. 134.
fluens tabo lingua. 124.
fluent tua membra flammifero calore. 126.
fluentes pene Harpyjas. 136.
fluitare mari classes. 123.
fluitantes toto orbe catervas adspicere posses. 124.
flumina nec vaga passim per nota ibant morientia ripas. 122.
. . . montibus altis undabant modo nata. 123.
. . . victa suis haerentia ripis. 123.
. . . mihi parent. 134.
flumine largo plenus Pierio defundes pectore verba. 5.
. . . ingenti literarum mens inundata. 118.
. . . rigido concussae nubes exonerabantur. 123.
fluvios in summo vertice ponam. 134.
foco adposuit cucumam ingentem. 135.
foculum. 81.
super focum mittit anum pondere dejectam. 136.
foeda objurgatione finita. 132.

foederibus in haec verba compoſitis arma deponimus. 100.
foederis tabulas ſignat dux Eumolpus. 109.
- - - verba nec permittebant meminiſſe. 113.
- - - novi impatiens. 113.
foediſſimam jacentium volutationem contemplatus. 95.
foedo ſtridore trepidantem circumſiſtunt. 136.
foenus, vide *fenus*.
foenum emere. 57.
in folium rutae quemvis ex iſtis babaeculis conjiciet. 37.
follem plenum habebat ſervus. 27.
folliculos dentibus perite ſpoliat. 135.
fomentis adgreſſus eſt mitigarum. 98.
fontem urbanitatis vernulae. 24.
- - - Maeoniumque bibat felici pectore. 5.
- - - philoſophiae inveniſſet. 29.
foramen valvae. 96.
foramina omnia parietum ſcrutatur. 98.
foramini alternos oculos opponebam. 96.
FORAS CENAT G. NOSTER. 30.
- - - ocius exi. 94.
- - - quiſquis ſervus ſine dominico juſſu exierit. 28.
- - - omnia parata ſunt. 47.
fore gratiſſimum auditoribus putant 2.
forenſia & coenatoria. 56.
forenſibus miniſteriis exercitati. 118.
fores ſubito recluſae admiſerunt intrantem 16.
- - - diligentius oppeſſulatas invenit. 97.
foribus ſe furtim admovit. 11.
- - - praecluſis. 15. 91.
- - - conditorii praecluſis. 112.
- - - reſeratis. 94.
foris ut cenares poëtam laudaſti. 10.
- - - per rimam ſpeculari. 92.
- - - & intra idem familia fecerat. 21.
forma raram facit miſturam cum ſapientia. 94.
- - - mirabili Giton exarmaverat nautas. 105.
- - - mulieris delectatus miles. 112.
- - - vera redit. 128.
formae quod ſolum decus eſt cecidere capilli. 109.
- - - huic quid aut Ariadne habuit, aut Leda ſimile. 138.
- - - ingentis canis. 64.
formam ejus egregie decebant moderationis verecundiaeque verba. 93.
- - - illi ſuam totam reddidit. 110.
- - - proſtituis, ut vendas. 126.
- - - ejus, nulla vox eſt, quae comprehendere poſſit. 126.
. . . per tuam te rogo. 127.
- - - meam à naturali aliquo vitio excaeco? 128.
formavi conſilium abeundi. 136.
formoſior omnibus diis hominibuſque maſſa auri videatur. 88.
formoſiſſima omnium feminarum. 101.
formoſiſſimum hoſpitis filium. 85.
formoſius aquis, quid dici poteſt. 100.
formoſorum de uſu mentio facta eſt. 85.
formoſus puer. 97.
formula haec erat. 109.
ſecundum formulam hanc imperamus Eumolpo. 117.
in fornicem deductum me intellexi. 7.
foro ſubducta pagina det curſum. 5.
in foro pecunias mutuari. 58.
- - - nemo mihi dixit. 57.
fors mura pacatum in proelia vultum. 120.
fortem neu ſupprime Lentule Martem. 124.
inter tot fortes armatus vinci neſcio. 122.
fortior ominibus Caeſar. 123.
fortis, pius, fidelis. 71.
fortiſſime diſcuſſis clauſtris. 11.
fortiſſimi ſoli atque innocentes habentur. 116.
fortiſſimum jecur extraxit. 137.
fortiſſimus Giton. 108.
fortiter faceres. 9.
fortius ſublatis manibus. 9.
fortuito luto ſatiatus paries. 135.
fortuna diſcincta ſonet celeri meatu. 5.
- - - me à turpiſſima ſuſpicione dimiſerat. 13.
- - - cornu abundanti copioſa. 29.
- - - quum manet, vultum ſervatis amici. 80.
- - - ſuper nos negotium curat. 82.
- - - ſuam habet rationem. 82.
- - - tam magna ut ſolus uteretur. 92.
- - - me totum aliquando viciſti. 100.
- - - crudelis non concedit. 114.
- - - tres tulerat duces. 120.
- - - levi deludit pectore voces. 121.
- - judice cadat alea. 122.
- - - levis Magni quoque terga videret. 123.
- - - communis coepit redire ad poenitentiam ſuam. 141.
fortunae luſum mirabilem 13.
- - - ſimilitudine parem commilitonem deſtituit. 80.
- - - reliqua committimus. 102.
- - - omnia credit. 123.
- - - amplioris domum quaerentes. 124
- - - prioris ſtatum oblitus. 125.
- - - filius. 43.
- - - adriſerit hora. 133.
fortunam in eandem ſimilis ſi nos caſus retuliſſet. 87.
- - - volucrem tali voce laceſſit. 120.
- - - à cuſtodia mei removiſſe vultum putabam. 125.
- - - ſuo temperet arbitrio. 137.
- - - tuam priorem oderat. 138.
. . . in malam incidere. 140.
Fortunata Trimalchionis uxor. 37. 47.
plus quam in fortunis quiſquam habet. 37.
in forum cruda adhuc ſtudia propellunt. 4.
. . . veniebamus deficiente jam die. 12.
in forum venerint. 1. 104.
fracta vitrea, id eſt, ſententias audirem. 10.
. . . eſt putris ſella. 136.
fractique enervi corpore greſſus placent. 119.
fracto gurgite pontus Magnum veneratus erat. 123.
fragmenta eminentium gaſtrorum. 97.
fragor armorum trepidantes perſonat aures. 121.
frangebat ſecuris greſſibus horrida arva. 123.
frangere ſolet riſus vultus. 128.
frangi pertinaciam ſuam paſſa eſt. 111.
frangis portas. 124.
frangitur cervix cucumulae. 136.
frater iſte tuus ſeu comes. 9.
. . . numquid paraſſet nobis in prandium. 9.
. . . cujus in viridario fui. 9.
. . . ſanctiſſime quid agebas? 11.
. . . ne majorem injuriam in ſecreto acciperet. 25.
. . . ab hoc loco longe eſt. 127.
. . . ſororia ſuae automata per cloſtellum miratur. 140.
. . . crede mihi. 120.
. . . latus meum convelleret. 130.
. . . narra mihi, inquam. 133.
. . . fraterno ſanguine furens Medea pugnat. 108.
fraternos palluit ictus umbrarum pater. 122.
fratre in eligendo ſit illi ſalva libertas. 80.
. . . cum Ephebo filiam reliquit. 140.
cum fratre ſic noſtro dividere. 11.
. . . ludentem me invenit. 11.
ſine fratre ſi triduo dormieris, nervos recipies. 129.
fratrem aliquem mihi proſpiciam. 10.
. . . meum eſſe quum dixiſſem. 24.
. . . Aſcylton elegit. 80.
. . . ſaltem oſtenderet. 97.
. . . tuum in ultimis eſſe ei affirma. 101.
. . . tam cito defeciſſe nec veriſimile erit. 101.
. . . tu quidem habes. 127.
. . . meum tibi dono. 127.
fratri uterque tranſtulit pias vices. 89.
fratris habitu perturbatus. 5.
fraudabo te arte ſecreta. 3.
fraudatus vera voluptate. 128.
fraudavi animum diffidentem. 100.
fraude nova ducebat bellum. 89.
fraudem parat, non ſatisfactionem, qui vultum permutat. 107.
fraudibus captas opes per mille annos diſponire. 115.
fregere in venerem exſecta ferro viſcera. 119.

fregere turmae ligatos nimbos. 123.
fregerunt lagenam diductam. 22.
fregi paene reſupinatus crura. 29.
fregiſſet brachia mea caputque. 134.
fregit caput ancillae excuſſum altius poculum. 22.
fremit intus captiva pubes. 89.
frenetticus. 63.
frequenti tractatione vexavi totum. 139.
frequentia ſua minorem nobis aeſtum facient. 34.
- - - hac adventitia me excipere ſolet. 90.
- - - hoſpitum ebriorum. 95.
- - - ingens illum circumvenit. 95.
- - - modica. 97.
- - - ingenti. 85.
frequentiae in conſpectu plangere. 111.
frequentiam rerum venalium notavimus. 12.
frequentibus bellis attritas opes. 116.
frequentioris turbae concilio oculos ſuos crediderat. 140.
freta tumida conſurgunt. 89.
- - - gravidis preſſa carinis peragebantur. 119.
fricare ingenia quam inguina magis impedit. 92.
frigida jam mille mortibus inguina mea ſolicitavit. 20.
ad frigidam eximus. 28.
frigidaria ciſterna. 73.
frigidior hieme Gallica factus. 19.
- - - metu, bruma regente. 132.
frigidiſſima urbanitate. 109.
frigidum poſt ſcema multum riſit. 126.
- - - potare, caldum mejere. 67.
frigidus urceolus. 74.
frigore periculoſo inhorrui. 17.
frigori laecaſim dicere. 42.
frigus idem genua manuſque ſi tentaverit tuas. 129.
frondibus deſertis ſolae adſpirant aurae. 119.
frons minima, & quae capillorum radices retroflexerat. 126.
- - - expudorata. 39.
fronte nunc erat à torva ſummittere cornua. 126.
- - - diutius perfricata. 132.
- - - quid me conſtricta ſpectatis Catones. 132.
in fronte pedes centum. 78.
per frontem ſudantis perfluebant acaciae rivi. 23.
- - - clamantis ſolvit. 95.
- - - repugnantis ſignat. 131.
frontes cicatricibus ſcindere. 102.
- - - notans inſcriptione ſolerti. 103.
- - - implevit ingentibus literis. 103.
in frontibus ſervitia cernitis. 107.
- - - captivorum ſtigmata impreſſa. 105.
frontis inſcriptione ſe maculaſſet. 106.
- - - tuberoſiſſimae calvus. 15.
fructu integro plenas nuces ad ima deferri. 137.
ad fructum laudibus non perveniunt frugalitas ſanctique mores. 116.
fructus hac praeda. 80.
frugaliſſimus puer. 75.
frugalitas abſtinentem ſtrangulavit. 115.
- - - ſanctique mores laudibus ad fructum non perveniunt. 116.
- - - mea perduxit me ad hanc fortunam. 75.
frugalitatis lege mores poliat exacta. 5.
- - - meae hoſtis vellem tam innocens eſſet, ut deliniri poſſet. 84.
fruges ſanguine ovantas extulit in lucem tellus. 120.
frugi erat Eumolpus. 73. 75. 140.
frui vis lucis commodis quam diu licuerit? 111.
frunitus eſt. 43.
frunifci. 44.
frunifcari peculium. 75.
fruor votis uſque ad invidiam felicibus. 11.
- - - oſculis uſque ad ſatietatem. 131.
fruſtum bubale ſuper taurum impoſuerat. 35.
- - - urſinae. 66.
frutices Idaeo io gurgite ſiſtam. 134.
fudiſſem haec inter gemitus lacrimaſque. 91.
fudit Idaeo de vertice flores terra parens. 127.
fueram ubi die heſterno. 131.
fuga turpi verritus ora. 80.
- - - quaereretur per aliam partem navis. 102.
- - - mobilis aevi circumſcripta mora properantes differat annos. 119.
- - - huic per terras, illi magis unda probatur. 123.
- - - Roma gaudet. 123.
- - - magis placebat, quam quies. 26.
fugae dat vela. 123.
- - - conſenſit coeli timor. 124.
- - - merae. 45.
fugam Aſcylti notavi. 4.
fugax orbe relicto petit Ditis regnum Pax. 124.
fugere per medium lopanar coepi in aliam partem. 7.
- - - nocte in publicum voluiſtis. 95.
fugerunt eluſam gaudia noctem. 128.
fugi ad verba, magis quae poterant nocere. 132.
fugiendum erit rurſus. 125.
fugientem ſubſecutus. 90.
- - - ſecutae aniculae per aliquot vicos. 138.
fugis puellas ridentes. 109.
fugiſſe ad coelum reor tales Herculea Stymphalidas arte coactas. 136.
fugit puer inter turbam. 98.
- - - tantum, quantum quiſque timet. 123.
- - - Magnus imperii deſerto nomine. 123.
- - - in partem aedium interiorem. 129.
fugitivi & ebrii. 96.
- - - unicum argumentum. 95.
- - - naſcuntur in Virginis ſigno. 39.
fugitivorum notum epigramma per totam faciem liberali manu duxit. 103.
fugitivos ebrioſque. 96.
- - - aliquam contumeliam meruiſſe, 95.
- - - poenitentia reduxit. 107.
fugitivum ſuum dixit quaerere. 97.
fugiturum ſe cum onere adfirmabat. 117.
fui petiturus praecipitia. 94.
fuit quid modo, modo? 37.
Fulcipedia. 75.
fulgebat Indum ebur. 135.
fulgens clarius lumen. 118.
fulgentibus extra lunam ſtellis clariores oculi. 126.
fulgure rupta coruſco intremuit nubes. 122.
- - - aurato praecinxit Phoebus vultus. 122.
fuligine longa faciem ejus perfricuit. 22.
fuliginea nube lineamenta confudit. 108.
fullo Balaniſcus eſt. 42.
fulmen hoc. 101.
fulmina in aethera mittit Aetna. 122.
fulminatus hac pronunciatione. 80.
fulmineum jubar incendit aequor. 89.
fulvum mitteret aurum tellus. 119.
fumoſam magis quam lucidam facem quaſſans. 97.
fumoſo parieti clavum reddidit. 135.
- - - ſuſpenſa tigillo humilis caſa. 135.
funde ſanguinem. 97.
fundere verba. 91.
fundis nominibuſque depoſitum trecenties ſeſtertium habere. 117.
fundit opes tellus ſcopulis. 134.
fundorum aliquot dominus. 101.
fundos mendaces loquatur. 117.
- - - habet, qua milvi volant. 37.
- - - Apuliae jungere. 77.
fundum legare. 71.
funebri lecto aptatus exſpecto mortem. 114.
funera regum. 104.
- - - duo duorum mihi cariſſimorum. 112.
- - - da regnis noſtris. 120.
- - - gentis Iberae cerno. 121.
funerata eſt pars illa corporis, qua quondam Achilles eram. 129.
funeſto ſpargitur aeſtu ſpiritus. 120.
cum funibus nos aggrediuntur. 105.
funis. 114.
- - - deſcendit. 102.
funus liberum parens accumulat. 89.
- - - proſequi paſſis crinibus. 111.
in funus rogari. 72.
furca de carnario rapta. 95.
- - - pannum de carnario detulit. 135.
- - - reponit in carnarium ſinciput. 136.
furciferae mortifero timore luſus. 132.
furem prehende clamant. 138.
furens Medea fraterno ſanguine pugnat. 108.
- - - tabes erat intra membra. 119.
furentem in damna cenſum aſpice. 120.
furentes nautae nos cum funibus aggrediuntur. 105.
- - - ite victores. 122.

fu-

furentes flectere Phoebus equos cogitur. 134.
. . . terrae. 124.
furentis more. 82.
. . . animi vaticinatio appareat. 118
furere cum insanientibus necesse habent. 3.
fures prodidit illa. 22.
furiarum alio genere inquietantur declamatores. 1.
furibundo pectore has erumpit voces 124.
furiosam aemulationem neque in amentium esse potestate. 99.
furiosum me putes esse. 94.
furit effusus spiritus extra. 120.
. . . coelum armorum strepitu. 122.
velut furnus calet. 72.
furor dimicantium perseverat. 108.
. . . pacem convertit in arma. 108.
. . . nec minor in campo est. 119.
. . . sanguineum late tollit caput. 124.
. . . & bellum ferroque excita libido 119.
furorem supprimere. 72.
ad furorem averteretur. 110.
furoris totum ignem in eam converti. 132.
furti hoc genus mihi feliciter cessit 102.
furtim conspatiantes video quosdam inter titulos nudasque meretrices. 7.
. . . se foribus admovit. 11.
. . . processimus ad latus navigii. 103.
furtiva molitio quid sibi vult? 95.
furtivis subinde osculis me verberabat. 26.
furtum ergo potius quam praemium amor erit? 100.
. . . miserorum nocte deprehenderat 104.
. . . versat manus improba. 118.
fusae circum gramina & molles violas cantu sua rura colebant. 131.
fuscina alius quaerebat exsultantes pisces. 109.
fuste percutere amphoram. 70.
futura mihi praedixit. 137.
futurum quum appareret non statarium bellum. 108.
futurus eodem navigio auspicium mihi feci. 105.

G.

G. noster foras coenat. 30.
G. Pompejus Trimalchio. 30.
Gajus. 50.
galbinum cingillum. 67.
galea abscondit victum caput. 124.
galeatus vitulus. 59.
Gallia ut cives putet suos, increta facies. 102.
Gallica hieme frigidior factus sum. 19.
. . . projecit, civilia sustulit arma. 122.
gallicinia circha. 62.
gallina erat lignea patentibus in orbem alis. 33.
. . . Numidica. 55.
gallinae altiles. 65.
. . . exossatae. 65.
gallinaceos gallos duos donabo patienti. 27.
. . . columbasque facilius emere quam asturconem. 28.
gallinam facere de colaepio. 70.
gallinae pavonis ova jussi supponi. 33.
gallos gallinaceos duos pugnacissimos donabo patienti. 86.
. . . scis quanto facilius sit emere, quam asturconem. 86.
. . . Capitolia petentes Alpibus excludo. 122.
gallus spado. 55.
. . . gallinaceus cantavit. 74.
Ganymedem laudo. 83. 92.
Ganymedes & Diomedes fratres. 59.
garrimus vario sermone. 55.
garum piperatum ex utriculis eorum currebat super pisces. 36.
gastrorum eminentium fragmenta. 79.
gaudebam puerum in pristinum decorem repositum. 110.
gaudens hac vindicta. 136.
gaudent ferali circumtumulata cupressa laxa. 120.
gaudenti attuli, quicquid promiseram. 86.
gaudere domi. 44.
gaudet Roma fuga. 123.
gaudia, quae prima dedisti aetati nostrae, prima tapis. 109.
. . . Veneris quis nescit? 112.
. . . vulgo nota non placebant. 119.
. . . ebriam mentem ingerunt. 128.
gaudio dispoliatarum rerum pertectavi. 9.
. . . lassus in somnum decidi. 87.
. . . solutum vultum convertit. 91.
. . . illa exsultans inquit. 131.
gaudimonio dissilio. 61.
gaudium repugnanti extorsi. 87.
. . . mentis pavidae lacrimas habet. 89.
. . . hoc rape properantibus fatis. 55.
Gavillae domus. 61.
gausapa coccina involutus. 28.
gausapati apri. 38.
gausapila myrtea subornatus cinaedus. 21.
gelidae periere nives. 137.
gelu concreta unda ruebat. 123.
gementia claustra tua Nile cerno. 121.
gemina pignora. 89.
. . . jam strictos morte Philippos cerno. 121.
gemini satiavit numinis iram Telephus. 139.
ab Gemini signo nascuntur bigae, boves. &c. 39.
geminis angues orbibus ferunt ad saxa fluctus. 89.
gemino gurgite deprensam praedam foecunis ingluvies exederat. 119
. . . cum consule Magnus fugit. 123.
super Geminos testiculos ac renes imposuerat. 35.
gemit abiete imposita pulsum marmor. 89.
gemitibus largis concussa. 18.
gemitu nihil profuturo ne perseveraret pectus diducere. 111.
. . . alto insonuit turbatum murmure pectus. 137.
gemitum lugentis audisset. 111.
. . . quasi cupientis exire belluae audimus. 115.
. . . audire. 63.
gemitus lacrimasque. 91.
. . . altissimos. 81.
. . . suspirio tectus animam paene submovit. 113.
gemmarum descriptio. 55.
gemunt antra haustis montibus. 120.
genae fletibus manant. 89.
genas consecuit. 137.
genere furiarum alio inquietantur declamatores. 1.
. . . nullo par erat causa nostra. 14.
. . . vario tabularum mirabilem pinacothecam. 83.
. . . alio ullo persequendum curabis. 100.
quonam genere praesentem procellam evitaremus. 26.
generosior spiritus vanitatem non amat. 118.
genesin suam premere. 39.
genio Priapi pervigilium debere. 21.
. . . maledicere. 53.
. . . gratias agere. 57.
genios iratos habere. 62.
genitor eius Cocyti penetralia parent. 121.
genium propitium habere. 74.
genius tuus mihi ignoscet. 37.
. . . Gajus dictus. 75.
gentes apud quasdam scimus legem servari. 141.
. . . arma sumere accensis mentibus. 124.
gentis humanae vitia. 118.
. . . Iberae funera cerno. 121.
gentium vicinarum feminas ad sui spectaculum evocaret matrona. 111.
genu in limine posito numina deprecatus sum. 133.
genua ad vestra proreodo supinas manus. 17.
. . . utriusque tangebat infelicissimus puer. 80.
. . . ad Ascylti procubui. 97.
. . . perseverantis amplector. 98.
. . . Eumolpi comprehendi. 101.
. . . manusque tuas si idem frigus tentaverit. 129.
genus hoc exercitationis. 2.
. . . hoc furti semel mihi feliciter cessit. 102.
. . . negotiationis quod praecipue probarent. 116.
. . . divinationis sibi non displicere confessus est. 117.
. . . quod hominum aut unde veniremus. 124.
. . . omne amoris invenerant implicitae manus. 132.
geometria. 58.
gerere vitam Chiam. 63.
Germano sanguine sexagintaque triomphis esse nocens coepi. 122.

Ger-

Germano ſanguine perfuſas turmas fervere totas per Alpes. 123.
geſtae res non ſunt comprehendendae verſibus. 118.
geſticulatus ad ſymphoniam obſonium laceravit. 36.
geſticulatus mucrone. 59.
geſtientibus ad patiendum annis. 87.
geſtum eſt ſimpliciter. 107.
geuge. 58.
gigantum penituroturn tela dejecit Jupiter. 123.
gigeria optime facta. 66.
Gingiliphо. 73.
glacie concreta. 122.
glaciem non patitur reſoluta vivere terra languidus auſter. 137.
glacies prima non pugnavit. 123.
gladiator obſcoene non taces? 9.
gladiatores legitimi corpora animaſque domino religioſiſſime addicimus. 117.
- - - ſeſtertiarii. 45.
gladiatorium Laenatis munus. 29.
gladio trajicerem utrumque. 79.
- - - latus cingor. 82.
- - - jus dictitum ignaviae ſuae. 112.
gladios retractant. 89.
gladium ſtrinxit. 9. 62.
- - - parricidali manu ſtrinxit. 80.
- - - mihi abſtulit miles. 94.
- - - quaeſivi. 94.
glandem comedere. 40.
glebulas emere. 57.
glires melle & papavere ſparſos. 31.
globulos verborum mellitos. 1.
gloria hos reddit honores. 120.
- - - quos terret. 122.
gloriari ſolebat Socrates. 140.
glorioſum aliquem facere. 56.
glorioſus. 78.
glyco. 45.
Gorgias erat paratus exſequi. 141.
grabatum. 92.
- - - erexit. 95.
- - - ſubiret. 97.
- - - concuteret. 98.
gracile auri vinculum. 126.
gracilis hirundo viridi junco pendebat. 135.
gracilipes ciconia. 55.
gradiens perit juga alta nobilis Apennini. 124.
gradiens in aula aurata tigris vectatur. 119.
gradu eodem venio. 127.
gradum compoſui ad praeliandum. 80.
- - - reduxi. 136.
gradus laborum fieri ſi paterentur. 4.
Graecae urbis in diverſorio jacerem deſertus. 81.
Graecis verſibus colloqui. 59.
Graeco more. 111.
Graeculi delirantes. 46. 88.
Graeculio, Serapa nomine. 76.
Grajo exonerata ſono. 5.
- - - nomine pulſo ubi rupes deſcendunt. 122.
gramina circumfuſae cantu ſua rura colebant. 131.
gramine vario indutam terram. 127.
- - - in hoc compoſiti mille oſculis ludimus. 127.
grana ſordidiſſimis puraminibus veſtita ſegrego. 135.
grandaevos patres. 123.
grande armarium in angulo vidi. 29.
- - - munus ſuſpectam faceret humanitatem meam. 86.
- - - inguinum pondus habebat. 92.
- - - facinus Triphaena inhibuit. 108.
grandem annulum ſubauratum habebat. 32.
grandi beneficio obligati. 31.
grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur. 5.
grandine tumida confractum coelum. 123.
grandis & pudica oratio non eſt maculoſa. 2.
- - - illa oratio haberet majeſtatis ſuae pondus. 4.
- - - injuria. 106.
granis punici mali. 31.
graſſantibus quicquid Lycurgi villa praebuiſſet. 117.
graſſator nocturnus. 82.
graſſatoris audaciae gratias agere coepi. 82.
grata ciconia. 55.
gratia miniſtratoris vinum dominicum eſt. 31.
- - - ad imperitos etiam deferre coronas ſolet. 83.
- - - vobis reddenda eſt. 122.
- - - conciliabat vocem loquentis. 127.
- - - triſtis ſermonis puri non tidet. 132.
gratiae coëuntis initia. 113.
- - - ſuae reſiſtere poſſe neminem jactaret. 125.
gratiam Eumolpi certatim muneribus ſolicitant. 124.
- - - parem referre. 77.
- - - conciliante ancilla. 112.
in gratiam redire modo liceat. 138.
gratias agens humanitati noſtrae. 31.
- - - agere graſſatoris audaciae coepi. 82.
- - - ago tibi hoc nomine. 128.
- - - ago languori tuo. 129.
- - - agere indulgentiae domini. 71.
gratioſiorem me eſſe ſcias, quam Proteſilaum. 140.
gratis ne me judices ad hoc templum amoris accedere. 127.
gratiſſimum quod putent auditoribus fore. 3.
gratulor mihi ſine cauſa. 79.
gratum amatorem. 113.
gravatim ſe inſinuant portibus navigia. 101.
gravatum gremium excutiat conſcius auri. 128.
gravatus tot malis Aſcyltos. 22.
gravem nauſea ſtomachum exonerabat. 103.
- - - injuriam accepi. 129.
graves equi receſſus ſtipant. 89.
- - - mero alius obtruncat. 89.
- - - nuces & plenas integro fructu ad ima deferri. 137.
gravi injuria mea nec contenta mulier. 132.
gravidari poſſe ſic porcum miraberis. 55.
gravidis freta preſſa carinis. 119.
graviorem poenam timentes. 102.
gravis jam eſt mulius. 93.
- - - non erit victus & ſenex. 100.
- - - ira Helleſpontiaci Priapi ſequitur me. 139.
- - - innumerabilibus telis umbo. 124.
- - - ebrietate. 78. 93.
graviſſimam hanc poenam credimus. 115.
grege Socratico plenus. 5.
gregem curſorum cum magiſtro ſe exercentem notavi. 29.
greges ſervorum cenſum turbant. 119.
gremio Gitonis. 113.
- - - occultat ille penates. 123.
- - - telluris reducto pater umbrarum timuit fraternos ictus. 122.
gremium excutias auri ſecreti conſcius. 128.
- - - ſatis amplum. 60.
greſſibus ſecuris frangebat horrida arva. 123.
greſſum feret ebria pubes circa delubrum. 133.
greſſus dextros pariter movimus. 30.
- - - fracti enervi corpore placent. 119.
- - - prior occupat inſolito auſu. 123.
grex agit in ſcena mimum. 80.
gubernacula. 102. 114.
gubernantibus vocem digitis. 127.
gubernator miſericordia permotus. 101.
- - - pervigil nocte ſiderum motus cuſtodit. 102.
- - - aegre expugnavit. 108.
- - - nec quo curſum deſtinaret ſciebat. 14.
gubernatore denunciante. 108.
gubernatori perſuade. 102.
gula ingenioſa eſt. 119.
gulae capitique maledicere ſolemus. 132.
gurgite infeſto repetitum procella circumegit, atque hauſit. 114.
- - - gemino deprenſam praedam foenoris ingluvies exederat. 119.
- - - fracto pontus Magnum veneratus erat. 123.
- - - in Idaeo frutices ſiſtam. 134.
- - - pleno facies manavit. 137.
gurgitibuſque feris altos immittite fluctus. 108.
guſtantibus adhuc nobis. 33.
guſtare non potui quicquam amplius. 37.
- - - liberam aquam. 71.
- - - aliquid de jure. 46.
guſtatio allata eſt valde lauta. 31.
guſtatione mirifica initiati. 21.
guſtatoria à choro cantante rapiuntur. 34.
guſti haec jactura mihi non fuit. 76.

guſtum velati minimum hauſeram ſomni. 22.
guſtus ex amphora. 77.
gymnaſium. 85.
gypſatae diligenter amphorae vitreae adlatae ſunt. 34.
- - - amphorae. 71.

H.

Habeam iratam Junonem meam. 25.
- - - ne tecum quoque rixandum. 90.
habeat pudorem. 96.
quid habeat, ipſe neſcit. 37.
habebant horridos longoſque capillos. 105.
habebat follem plenum. 27.
- - - hoc inſcriptum. 30.
- - - olivas in altera parte albas, in altera nigras. 31.
- - - in minimo digito ſiniſtrae manus annulum grandem ſubauratum. 32.
- - - aureos argenteoſque denarios pro calculis albis ac nigris. 33.
- - - repoſitorium duodecim ſigna in orbe diſpoſita. 35.
- - - inguinum tam grande pondus. 92.
- - Romanus victor jam totum orbem. 119.
habebit dicentibus fidem. 14.
habebo vinctos loris inter veſtimenta pro ſarcinis. 102.
- - - quod coelo imputem. 72.
habemos in nſa. 1.
habenas liber mutet. 5.
habenis liber furor. 124.
habent neceſſe cum inſanientibus furere. 3.
- - - legata in teſtamento meo. 141.
- - - proximas neceſſitudines. 116.
- - - quicquid doloris, in pedes deferunt. 132.
habentur ſoli militares, ſoli fortiſſimi atque innocentes. 116.
habeo, quod timeam. 141.
- - - quod coelo imputem. 127.
habete bonum animum eam juſſi. 18.
- - - non plus quam ſeptem annos videbatur. 25.
- - - bona nolo, niſi quibus populus inviderit. 100.
- - - bonam mentem jubemus. 115.
- - - in Africa trecenties ſeſterium fundis nominibuſque depoſitum. 117.
- - - per quod te potui, abſtulit mihi paralyſis. 130.
- - - deos hanc vitam Epicurus dixit. 132.
- - - aliquem bene. 38.
- - - complexus. 83.
- - - pudorem. 96.
- - - oſculum. 126.
- - bonam mentem. 131.
haberemus nos extremum ſolatium. 106.
haberent quas picturas in media porticu. 29.
. . . fidem fictae preces. 97.
haberet majeſtatis ſuae pondus grandis illa oratio. 4.
. . . aditum conſilium. 102.
. . . ancilla matronae ſuperbiam. 126.
haberetur latrocinii ſuſpicio in utra parte. 15.
habes ſermonem non publici ſaporis. 3.
. . . quid ingenui ſanguinis. 113.
. . . de tam magna nave ne tabulam quidem. 115.
. . . tu quidem & fratrem. 127.
. . . confitentem reum. 130.
. . . habeberis. 77.
habet ſuam fortuna rationem. 82.
. . . odium propter morum differentiam. 84.
. . . lacrimas gaudium pavidae mentis. 89.
. . . atramentum. 102.
. . . buccinatorem & horologium in triclinio ſubornatum. 26.
. . . quod queratur. 43.
. . . unde. 45.
. . . haec res panem. 46.
. . . fundos, qua milvi volant. 37.
. . . in hac urbe eloquentia. 116.
. . . quiſquis nummos. 137.
. . . vires contemtus amor. 108.
. . . quiſquis ſuos haeredes. 116.
. . . Parthus Craſſum. 120.
. . . timor altus mentem. 128.
. . . locum in aqua, non inguina. 134.
plus, quam babet quiſquam in fortunis. 37.
habeto juriſconſultus paret, non paret. 137.
Habinnas. 65.
habitant in culina. 2.
habitare hic debes. 7.
habitarem. 85.
habitat mecum. 76.
habitata tellus Lacedaemonio colono. 5.
habitationem mihi proſpiciam. 10.
habitem. 4.
habitu fratris perturbatus. 9.
habueram ſi quid virium, perdidi. 128.
habui arma miles paratus. 130.
habuimus non minus ſudoris. 79.
habuit cariſſimum. 97.
- - - huic formae quid ſimile Ariadne. 138.
hac, illac. 57.
haec annona. 44.
- - ubi dicta dedit. 61.
haerebat ambulationi daphnon. 126.
haeredem non invenit Myron. 88.
- - - facere. 71.
haeredes ſuos quiſquis habet. 116.
haeredipetarum in turbam incidimus. 124.
haereditas ſola haec juvenibus dari poſſet. 140.
haereditatem nec exſpectabant. 141.
- - - accipere. 77.
haereditates multas officio aetatis extorſerat. 140.
haerent diutius nives incultis aſperiſque regionibus. 99.
haerentia ſuis ripis victa flumina. 123.
haerere te totum video in illa tabula. 89.
haeret amicitiae nomen. 80.
- - - laevae Mavortius umbo. 124.
haeſerant conſiderantium vultus. 26.
haeſimus calentes. 79.
haeſit pauliſper acies. 109.
haloſin Trojae oſtendit. 29.
hamas ſi quis artis ſeverae effectus. 5.
pro hamis locellos in turbam mitterent. 140.
- - - eam impoſuerit eſcam. 3.
- - - blandientibus convellebat praedam repugnantem. 109.
Hannibal nobis quis navigat? 101.
ab Hannibale oppreſſi Saguntini. 141.
harenae imponere. 81.
harenarius aliquas accendit. 126.
Harpyias pene fluentes. 136.
harundinem raptam ſubter lectum mittit. 98.
- - - ab oſtio rapuit. 134.
harundinibus rectis tetigit volucres. 109.
- - - caſſis collectum ignem collocavit. 136.
harundo quaſſata verberantis impetum minuiſſet. 134.
- - - gracilis pendebat viridi junco. 135.
haſtam ingentem quatiens Mavortius. 124.
- - - in magnam nixus. 123.
haſtis ſcuta concrepere. 59.
haud mora. 99.
haurire me ruina terra non potuit. 81.
hauriret me inimicus ignis. 98.
hauſeram ſomni minimum guſtum. 22.
hauſi parcius merum 130.
hauſit repertum infeſto gurgite procella. 114.
hauſtis montibus antra gemunt. 120.
Hecates ſacris digna. 135.
hederis redimitus. 41.
hei; hei, quotidie pejus. 42. 44.
Helena ſoror Diomedis & Ganimedis. 59.
Helene quid contra hanc, quid Venus poſſet? 132.
Helenen huic donaſſet & deas. 138.
in Heliconem ſe veniſſe continuo putavit. 118.
helleboro animum ter deterſit Chryſippus. 88.
Helleſpontiaci gravis ira Priapi me ſequitur. 139.
Hemerotis pugnaſſet. 52.
herbarum omnium ſuccos Democritus expreſſit. 88.
herbas alit ceſpite laetus ager. 120.
- - - in molles ſalis humus Venerem clinavit. 127.
cum herbis exciſus ceſpes favum ſuſtinebat. 35.
Herculea arte Stymphalidas ad coelum fugiſſe reor. 136.
Herculeis aris ſacer locus. 122.
Herculem ad interdictum venturum ſi crediſſet. 83.
Hercules. 88. 114.

Herculis duodecim aerumnae. 48.
- - - porticu. 106.
Hermeros. 59.
Hermogenes. 45.
Hesperiae campos late prospexit. 122.
hesternae injuriae memor. 131.
hesterno die. 131. 139.
Hesus. 104.
heu. 64.
- - - heu nos miseros. 34.
hiatu penitus exciso demersus locus. 120.
- - - rupto tellurem solvit. 121.
hibernum me invaderet mare. 98.
hieme Gallica frigidior factus sum. 19.
hiemis eaul avis. 55.
hiemis pruinis rigent. 122.
hiems tristis adedit comas. 109.
- - - hunc locum nive durâ claudit. 122.
hilares fine tormentorum injuria tibi praestito erimus. 102.
hilaria meta. 61.
hilarior post hanc pollicitationem facta mulier. 18.
- - - ne fieret Eumolpus contumeliâ meâ. 112.
hilaris injuriis inimici. 92.
hilaritas longior pigritiam recedendi imposuerat. 85.
- - - ne sileret sine fabulis. 110.
- - - non dabat iracundiae locum. 113.
- - - turbata est. 74.
hilaritate conciliant epulae convivium. 109.
hilaritatem comissantis adjuvit cymbalistria. 23.
- - - dominae quis confuderit, quaerit. 132.
- - - reficere. 60.
hinc atque illinc. 49.
- - - pendentibus fimbriis. 32.
Hipparchus. 40.
Hircanae tigres. 134.
hircus ibit ad aras, Sancte, suas. 133.
- - - in ervilia. 57.
historici longe melius id faciunt. 118.
histrio scenae ostentatione traductus. 126.
histrioniae addictus. 5.
hoc est? 93.
- - - erat? 100.
- - - & illoc. 39.
hodiernam bilem ejurat. 90.
holera spectare. 39.
Homericis versibus canere timuerunt Pindarus novemque Lyrici. 2.
Homeristae. 59.
Homerum pueri in scholis legebant. 48.
Homerus testis. 118. 59.
homicidium fecissem. 137.
hominem ne ipse quidem fine aliquo motu conspexi. 12.
- - - acutum. 24.
- - - ipsum laciniam fascini crederes. 92.
- - - inter homines esse. 39.
- - - facere. 74.
- - - Deum quam hominem invenire facilius possit. 17.
- - - peregrinum inter cultores admittere. 127.
- - - divinum esse Epicurum scies. 104.
- - - non ignorum. 107.
- - - occidi. 130.
- - - tam infelicem tu nunquam vidisti. 134.
homines sumus, non dii, nemo nostrum non peccat. 82. 75.
- - - omnis ordinis confitebantur. 111.
- - - quoscunque in hac urbe videretis. 116.
- - - liberos patimini ire sine injuria, quo destinant. 107.
- - - urbanioris notae mentiri. 116.
- - - severioris notae ne admittere quidem ad cognitionem solent. 132.
- - - nec ulli celerius incidere in malam fortunam debent. 140.
- - - qui humanitet versantur. 45.
- - - sunt amici & servi. 71.
- - - vix mille secreta noverunt. 17.
- - - inhabitarent nobile solum. 116.
homini misero non invideo medicinam. 129.
hominibus omnibus formosior. 88.
hominis os palma cacultissima pulsat. 95.
- - - unius vestigium ad corporis mei mensuram figuravi. 97.
- - - nec mortem concupisse, nec supplicia. 97.
- - - operas locavi, non caballi. 117.
hominum paene animas ferarumque acre Myron comprehenderat. 88.
- - - duorum mihi carissimorum duo funera eodem tempore spectem. 112.
- - - clades auspiciis patuêre deûm. 122.
- - - damnatum avertitur agmen mitis turba deûm. 124.
- - - quod genus, aut unde veniremus. 124.
- - - mores ex vultibus colligo. 126.
- - - deorumque pudor. 112.
- - - inepta persuasione nihil est falsius. 132.
- - - deorumque judicio sapientissimus Socrates. 140.
homo stultissime. 10.
- - - omnium insulsissimus. 23.
- - - lautissimus. 26. 27.
- - - verecundissimus. 101.
- - - prudentissimus. 105.
- - - dicacissimus ne carminibus vindicaret. 113.
- - - sum, & adhuc juvenis. 130.
- - - en quemadmodum natat. 115.
- - - putidus. 54.
- - - negotians. 43.
- - - praefiscini. 73.
- - - inter homines suos. 57.
- - - non erat pulsus. 119.
homuncio totus nil est. 34.
quam homuncio, vinum diutius vivit. 34.
homuncio ursum comest. 66.
homunciones. 56.
honesta inter primas matrona. 140.
honesti juvenes. 107.
honestiorem alterum puto. 55.
honestiores multo cenabant. 34.
honestos clamando invidiam nobis facis. 107.
inter honestos coenare. 41.
honorabat lyram resolutam modo nato flore Apollo. 83.
sine honore patiar tuum decus. 133.
honores ad summos perveniunt. 116.
- - - hos gloria reddit. 120.
ex qua hora injuriam accepit. 129.
hora paene tota. 79.
- - - minus interposita. 87.
- - - fortunae quandoque mihi adriserit. 133.
horae unius fastidio. 141.
horas inspicere. 71.
Horatii curiosa felicitas. 118.
horis aliquot spatiatus. 86.
hornus liquor spumabit pateris. 133.
horologium subornatum habet. 26.
- - - in medio. 71.
horrendi nemoris de parte sinistra insolitae voces flamma sonuère sequenti. 132.
horrentibus barbis nauta in limine stetit. 99.
horret sola pruinosis facundia pannis. 83.
horribile secretum inter nos periturum. 21.
horribilem rem narrare. 63.
horrida tellus extulit in lucem nutritas sanguine fruges. 120.
- - - securis frangebat gressibus arva. 123.
- - - Erinnys emerg t. 129.
- - - saxa Niliacas jaculantur aquas. 134.
horridos longosque habebant capillos. 105.
horrore quodam tractavi Protogenis rudimenta. 83.
- - - miti quievit humus. 123.
in horrorem visu quodam perductus. 128.
horruerat ter ovantem Magnum Jupiter. 123.
hortari lugentem coepit. 111.
- - - canes. 64.
horti tubere laevior rotundo. 109.
hos dies. 38.
hospita ciconia. 55.
- - - qualis in Actaeâ quondam fuit terra digna sacris Hecates. 135.
hospitari. 77.
hospitem occidi. 81.
- - - recepi Lycurgo crudeliorem. 83.
hospites mi. 116.
hospiti placet puer. 100.
hospitio Ascylti. 64.
hospitis formosissimum filium. 85.
hospitium. 86.
- - - Pergami accepi. 85.

- - - hoſpites capit. 77.
hoſpitum potionibus liberum urceolum jaculatus eſt. 95.
- - - ebriorum frequentiae. 95.
hoſtem abſentem votis interficit. 123.
hoſtia lactens. 133.
hoſtiarii cella. 29. 37.
hoſtiarius. 65.
- - - praſinatus in ipſo aditu ſtabat. 28.
hoſtibus dedititiis parcimus. 107.
hoſtii anſa diſrupta. 96.
hoſtile ac male nobile lignum. 119.
ad hoſtiolum caſae vix proceſſerat. 136.
hoſtis frugalitatis meae. 84.
- - - Troius non in hac claſſe vehit decepti pignus Atridae. 108.
- - - erat, ſi qua foret tellus quae fulvum mitteret aurum. 119.
- - - non templis impius admovi dextram. 133.
hoſtium audaci ſtrepitu impulſum exſonuit. 16.
- - - cellae obduxit. 94.
- - - reſerandum cenſebat Giton. 96.
- - - effractum cellae neminem poterat excludere. 98.
huc, huc convenite ſpatalocinaedi. 23.
- - - atque illuc diſcurreret. 37.
non humani viſcera, ſed centies ſeſtertium te comeſſe finge. 141.
humanae gentis vitio. 111.
humanam ſatietatem quid tentare ſoleat ſcitis. 112.
humanarum rerum arbiter Deus. 98.
- - - rerum deos immortales curam agere, puto intellexiſti. 106.
- - - rerum divinarumque poteſtas Fortuna. 120.
humanas edêre carnes Saguntini. 141.
humane locutus. 90.
humani juris oblitus. 79.
humanior veſtis utinam ſufficeret. 117.
humaniſſime ſe ducem itineris promiſit. 8.
humanitate menſam poſuiſſem. 93.
- - - tralatitiâ praeteriens aliquis nos lapidabit. 114.
- - - candidâ animum ejus reſtitue. 129.
humanitatem meam ne tam grande munus ſuſpectum faceret. 86.
- - - ad invitantis porrexit victam manum. 111.
humanitati noſtrae gratias agens. 31.
humanius eſt. 126.
humano ſanguine tinge Theſſaliae ſinus. 124.
- - - in corpore ventri maledicere ſolemus. 132.
humanum corpus video circumactum levi vortice ad littus deferri. 115.
- - - cruorem bibit tigris. 119.
humeri minitantes. 122.
humeris laciniam detraxit. 12.
ſuper humeros ruſtici emptoris contemplationem injecit. 12.
humeros ſcopionibus pingere. 22.
per humeros crines ſe effuderant. 126.
humilem te fateris & ſervum. 126.
humilis taberna ſpectaret Thebanum par. 80.
- - - casa opes conſervabat. 135.
humilitatem ancillae matrona haberet. 126.
humillimi ſpiritus poëta. 83.
humor moleſtus. 60.
humore defectae lucernae tenue & extremum lumen ſpargebant. 22.
. . . hoc ſpargit femina mea. 138.
. . . in ſummo conſiſtere ventoſas nuces. 137.
humus canâ vincta pruinâ non pugnavit. 123.
. . . ſatis Venerem molles clinavit in undas. 127.
Hydaſpis ſaevi repertor Magnus. 123.
hydraule cantante eſſedarium pugnare putares. 36.
Hylam nympha praedata. 83.
Hylas candidus repellebat improbam Najada. 83.
Hypaepis tuis imponit templum veſtiſluus Lydus. 133.
Hyperidis ad famam quis proceſſit. 2.
hypogaeo. 111.
Hyrcanae tigres mihi parent. 134.

I.

Jacebant alii ſparſi circa diſcumbentium pedes. 22.
. . . arma congeſta ſtrue deplorata. 123.
jacebat in lecto. 140.
. . . auro corrupta majeſtas. 119.
. . . lues paullo ante jam concidenda. 123.
jacent nunc amatores obligati noctibus totis. 81.
. . . agri. 44.
. . . mortui pueri. 52.
. . . ſupplices in conſpectu veſtro. 107.
jacentem parapſidem puer ſuſtuliſſet. 34.
. . . ſomno Romam. 119.
jacentis corpus conſpexit. 111.
. . . ipſum te corpus admonere debet, ut vivas. 111.
. . . ſuper pectus crines ſuos impoſuit. 111.
jacentium foediſſimam volutationem contemplatus. 95.
jacere in ſcapha nautam unum ſtationis perpetuae. 102.
jacerem deſertus. 81.
jaceremus in triclinio. 85.
jacerent incluſi. 26.
jacet vilis adulator picto ebrius oſtro. 83.
. . . ſacerdos inter aras victima. 89.
. . . longe a deſtinatione ſua. 115.
. . . plus argentum in oſtiarii cella. 37.
. . . Magnus Libyco aequore. 120.
. . . libertini loco. 38.
jactabas vires imperii tui. 115.
jactamus talia. 114.
jactantur litterarum amatores. 84.
jactare multa in muliebrem levitatem coepit. 110.
jactaret ſuis. 125.
. . . taurus. 45.
. . . panem candidum. 64.
jactaſſet cenſum meum inter condiſcipulos. 87.
jactura me non tam movet, quam negligentia nequiſſimi ſervi. 30.
. . . illum nec moveri. 117.
jacturae pentionem anſerem obtuli. 136.
jacturam leviorem faceret precium majoris compendii. 14.
jacuerunt una. 122.
jacuit in praeceptoris lectulo intactus Alcibiades. 128.
jaculantur Niliacas aquas horrida ſaxa. 134.
jaculari dicta voluit in calvos ſtigmoſoſque. 109.
. . . urceolum. 95.
jam mentum, jam cervix, jam manus, jam pedum candor. 71.
. . . ſcies, ferrum hoc fidem habere. 58.
. . . nunc. 71.
jamdudum cupiebam cuſtodem amoveri. 10.
prid. JAN. KAL. G. noſter foras coenat. 30.
januam effregit. 78. 79.
. . . intravit mulier. 139.
ad januam pervenimus. 28.
. . . erat canis catenarius. 72.
extra januam verberibus ſputiſque ejectus ſum. 132.
iatraliptae tres ſalernum potabant in conſpectu ejus. 28.
ibant flumina per notas morientia ripas. 122.
ibat capta juventus dum Trojam capit. 89.
Iberae gentis funera cerno. 123.
ibis ad ſpuitam. 113.
. . . in crucem. 137.
ibit ad aras, Sancte, tuas hircus. 133.
icta mens quo jubet, populus ducitur. 123.
ictu primo harundo quaſſata. 134.
. . . nec defunctorio ſatiatus. 136.
ad ictum exclamavit. 22.
ictus reſilit. 89.
. . . inexſpectato ſono. 100.
. . . ſemel Giton. 105.
. . . fraternos palluit umbrarum pater. 122.
Idae caeſi vertices trahuntur. 89.
Ideao fudit de vertice flores terra parens. 127.
Idaeos frutices in gurgite ſiſtam. 134.
idoneam excuſationem praeparaſſem. 139.
jecur fortiſſimum extraxit. 137.
jejunio macer ſpiritus. 128.
jejunium ſervare. 44.
Ifigenia Achilli uxor data. 59.
ignara oneris juventus id, pro quo metuit, tantum trahit. 123.
ignarus tempeſtatis filius. 115.
ignaviae ſuae jus dicturum gladio. 112.

ignavus nec hanc sine vindice dextram vinciet. 121.
ignem ne quidem admotum sensisset. 79.
. . . furoris totum in eam converti. 132.
. . . modo convalescentem restinguit. 136.
. . . ad reficiendum in viciois eucurrit. 136.
. . . cassis harundinibus collectum collocavit. 136.
. . . hunc ounquam finies nisi sanguine exstinxeris. 139.
ignes lapideos Carchedonios optas. 55.
. . . elisos abscidit. 128.
ignibus insolitis voratur Aetna. 122.
ignis taoquam melius accipiat corpus. 115.
. . . cum testo pleno venientem Enotheam animadverto. 136.
. . . inimicus. 98.
. . . ao fluctus, an mora consumat corpus periturum. 115.
inter ignominiosos latitat. 116.
igooraremus quum nos, quae animorum mutatio facta esset. 19.
Ignoras propediem. 99.
ignoscant ut facto tuo, deos roga. 137.
Igooscet mihi genius tuus. 37.
ignosce adolescens sollicitatum tua caussa. 137.
. . . culpae minori. 133.
ignosci illis ut prosit vide, qoos ad poenam ipse Deus deduxit. 106.
ignota & ioaudita luxuria. 20.
. . . consolatiooe percussa. 111.
ex ignotis. 112.
Ignotos qui laedit latro appellatur. 107.
ignotum hominem. 107.
. . . deflebam. 115.
ilia sua dissolvebat risu. 24.
Iliada & Odysseam. 29.
Ilium captum. 50.
illigatae viscatis viminibus volucres deferebantur ad manus. 109.
ad ima deferri nuces graves. 137.
imagine in praeterita se totus versat. 128.
imagioem quaodam amoris mei. 139.
. . . basiando praeterire. 60.
imagines pictas stellarum VII. habebat. 30.
. . . velut muscarum in terram despuit. 135.
imaginibus infernis turbatus. 111.
imaginum extremitates ad similitudinem praecisae. 81.
imago mortis lucida emergit. 124.
. . . lunae descendit carminibus deducta meis. 134.
. . . cocoae ex luto. 69.
Imam partem finiebat aeneum embolum oavis. 30.
imber ambitiosus detonuit. 17.
. . . oculis nec defuit. 137.
imbre sanguineo descendit Jupiter. 122.

I.

imitaretur naufragorum ultimum votum. 103.
imitari quod velleot, diu aodirent. 4.
. . . luscinias. 68.
. . . muliones, circolatores. 68.
imitatione petulantissima me deriserunt. 92.
imitatur citrea mensa vilibus maculis aurum. 119.
imitemur Arabes. 108.
imminet poana trophaeis. 122.
imminuerunt liberalitatem exhausti captatores. 141.
immiserat circa oneratas veste cervices laticlaviam mappam. 32.
immissus toto corpore in amplexum ejus. 131.
immittere calicem in faciem. 74.
. . . pedes super lectum. 67.
immittire altos fluctus gurgitibus feris. 108.
. . . lampades in medias urbes. 124.
immo potius. 16.
immolentur virgines tres. 1.
immortales dii. 86.
. . . deos. 106.
immundissimo me basio conspuit. 23.
imparibus soleis ligneis imposita anus. 95.
impatieos contumeliae Eumolpus. 95.
. . . foederis novi. 113.
impatientem maris fratrem tuum in ultimis esse. 101.
impedit magis ioguina quam ingenia fricare. 92.
impediunt crudelitatem suam saevi quoque implacabilesque domini. 107.
impegit basia spississima stupentibus. 31.
impeodere spiritum tanquam rem vacuam sine causa. 102.
. . . mortuum malo quam vivum occidere 112.
impendet clades omnibus una. 122.
impendi hunc oculom pro vobis. 1.
cum impensa sacrificii venit. 137.
imperabis oihil repugnanti. 109.
imperamus Eumolpo secundum hanc formulam. 117.
imperasset amori suo Nympha. 83.
imperat eodem verbo & vocat. 36.
imperator provinciae. 111.
. . . justus. 113.
imperavi Gitoni. 97.
imperavit Coraci. 140.
imperent filiis ut patrum suorum capita praecidant. 1.
imperii tui vires jactabas. 115.
. . . deserto oomine fugit Magnus. 123.
imperio paruerunt nervi. 131.
. . . para te. 135.
. . . servio. 135.
. . . lento parebat. 140.
Imperiosi nascuntur sub Leonis signo. 39.
Imperitos. 83.
impetium oon est moratus. 97.
. . . sequetur stomachus. 141.
impetrabunt non aliter, quod petunt. 3.
impetraverat à se. 52.

I.

impetum tertianae timerem. 17.
. . . morbi monstrata subtilitate lenire. 17.
. . . animadversionis nostrae eluderes. 107.
. . . minuisset verberantis quassata harundo. 134.
. . . in me faciunt anseres sacri. 136.
impetus hic placet. 118.
impingere calcem Graeculis. 46.
impius hostia non templis admovi dextram. 133.
implacabile regnum Ditis petit. 124.
. . . fatum me persequitur. 139.
implacabilem Licam agnovi. 115.
implacabiles quoque domioi crudelitatem suam impediuot. 107.
implebat ille audacius tragoediam. 108.
. . . osculis pectus. 113.
. . . strepitu obscoeoo simul atque odore viam. 117.
implebo carminibus laudes tuas. 94.
implere labra tumore. 102.
. . . triclinium teterrimo latratu. 64.
. . . lamentatione triclinium. 72.
implete pectora magnis cogitationibus. 115.
impleveram superfluentibus bonis saginatum corpus. 125.
implevi lactentibus papillis manus. 86.
. . . vestimentis lectum. 97.
implevimus noa cocoâ. 16.
implevit risu plausuque cellulam. 11.
. . . frontes ingeotibus litteris. 103.
. . . vivis carbooibus mensam. 135.
implicitae manus omne genus amoris invenerant. 132.
implicitam brachia pluma molliotibus in terram deduxit. 127.
Impooam discordiae finem. 80.
impooe tiogolis modum. 107.
impooemus ioimicis. 108.
impooere alieno periculo innocentem quid attinet. 102.
impooeres mihi lassitudinem ultimae senectae. 132.
imponeret manibus meis Gitona. 100.
imponi posset dormienti. 102.
. . . utrisque quadragenas plagas placuit. 105.
imponit Hypoepis tuis templum Lydas. 133.
. . . sibi podorem. 47.
imposita imparibus soleis ligneis anus. 95.
. . . abiete pulsum marmor gemit. 89.
impositam scaphae Triphaenam abducere. 114.
impositum arce sublimi oppidum cernimus. 116.
. . . Cereris vacoum nemus crate saligna. 135.
imposituram corpori maculam aquae aspergiuem. 102.
impositus est lecticae Trimalcio. 28.
imposuerat structor super signa pro-

prium convenientemque materiae cibum. 15.
- - - pigritiam recedendi hilaritas longior. 81.
impoſuerit hamis eſcam. 3.
impoſui harenae. 81.
- - - codicillis talia verba. 129.
impoſuit mihi ſolitudinem. 81.
- - - crines ſuper pectus jacentis. 111.
impotentia tua ubi nunc eſt? 115.
impotentium coenas non capet cliens. 3.
imprecati bene. 78.
impreſſa ſtigmata captivorum frontibus. 105.
imprimite mucrones. 80.
improba ſi hunc manu tractavero. 86.
- - - manus verſat furtum. 128.
- - - grana tollit. 135.
improbam Naiada repellebat candidus Hylas. 83.
improbaſſe ne me putes ſchedium Lucilianae improbitatis. 4.
improbe diductam rimam. 26.
improbitas omnia extorquet. 27.
improbitatis Lucilianae ſchedium improbaſſe. 4
improbitet aliquem pugno tollere. 66.
improbus amnis per valles rapitur. 117.
improperare. 38.
imprudens conſilium. 108.
- - - nos arena cumponet. 114.
- - - hic vehit omnia ſecum. 123.
imprudentes admiſſtis inexpiabile ſcelus. 57.
- - - noxios in noſtrum inducere navigium. 106.
imprudentia locorum. 79.
imprudentibus expreſſit riſum. 32.
impulerat nec certos fluctus ventus. 114.
impulit me ſuper lectum. 134.
Impulſi juvenili licentia. 17.
impulſum audaci ſtrepitu oſtium exſonuit. 16.
- - - oſtium crepuit. 99.
impune quiſquam, quod non licuit, non aſpexit. 17.
- - - modo ſi fas eſt vera profari. 121.
- - - laturos, ſi quid deliquiſſent. 125.
impurus omni libidine adoleſcens. 81.
imputem quod coelo, habeo. 127.
in altum componere. 99.
- - Aſiam eductus eſt. 85.
- - Aureos. 76.
- - aurem aliquid ſecreto diceret. 28.
- - auxilio erat quiſquam. 21.
- - balneo ſequi jubemus. 26.
- - coenam. 47.
- - capite pueri digitos terſit. 27.
- - conductum accurſit. 9.
- - conſpectu. 71.
- - controverſiam eſſe. 15.
- - cubitum reclinare. 39.
- - culina habitare. 2.
- - curſu fatigatus. 6.
- - die. 44.
- - faciem immittere. 74.
- - fanum rogari. 72.
- - gratiam revertere. 87.
- - gregem curare. 38.
- - his lautitiis eramus. 32.
- - ingenuum naſci. 57.
- - imo imus recumbit. 38.
- - laevam intrare. 62.
- - lectis abjecti. 26.
- - litem ambiguam deſcendere. 14.
- - manu ponere. 100.
- - manus vinum dedere. 34.
- - memoriam revocatus ruſus invidiae. 10.
- - mortem ultimam. 89.
- - nummis omnia habere. 41.
- - oculos Aſcylti manus intentavi. 9.
- - os conjicere. 42.
- - oſculum applicuit. 24.
- - praecipiti res humanae ſunt. 55.
- - partes diducere. 108.
- - populum proferatis deorum conſilia. 17.
- - poſte defixae tabellae. 80.
- - poteſtate eſſe. 52.
- - prandium paraſſet. 9.
- - primis Quartilla. 26.
- - proſpectu. 66.
- - publico nummos effundere. 72.
- - publico manare. 100.
- - publicum videre. 58.
- - ſecreto. 25.
- - ſecreto loqui. 97.
- - ſervitutem dare. 57.
- - ſinum demiſit manum. 24.
- - ſolio deſcendere. 73.
- - tenebris micare. 44.
- - terram decidebant. 37.
- - terram deponere. 64.
- - unum nata ſunt. 50.
- - ultimis eſſe. 101.
Inachia Tirinthius ira exagitatus. 139.
inanes ac ſine medulla ventoſas nuces. 137.
inani palea ſaxiatus paries. 135.
inanibus ſonis ludibria quaedam excitando. 2.
inanis ſpuma pinnas per maria torquebat. 109.
inauditus mos. 76.
inauratae Phaecaſiae. 67.
inaurati calices. 67.
inauſpicatum locum timebam. 118.
incaluere nives. 123.
incedo in hoc doctorum aeſtu. 6.
incendia ducit fax ſtellis comitata novis. 122.
- - - totaque bella ante oculos volitant. 123.
- - - terris portare. 124.
incendit aequor fulmineum jubar. 89.
incepto vultu ſermone movetur. 132.
inceptum plauſum dare. 16.
Inceſſus tute compoſitus. 126.
inceſta veſte thalamum exornaverant. 26.
incidere in malam fortunam debent, qui alienum concupiſcunt. 140.
incidimus in turbam haeredipetarum. 124.
incidiſſe juvenes caſu in has plagas putatis. 107.
- - - caſu noxios in plagas apparet. 107.
- - - in navem videntur, non veniſſe. 107.
incincta quadrato pallio. 135.
incipe velle ſervare. 98.
incipere illum pridie puto, poſtero die finire. 82.
inciperent. 107.
inciſus hoc titulus ferro. 89.
inclinata res eſt. 18.
inclinatus ad aurem alicujus. 49.
inclinavi caput ſuper pulvinar. 134.
inclinavit ſe in lectulum. 131.
includere in equum Trojanum. 52.
- - - labyrintho. 73.
incluſi jacerent. 26.
incluſit ridendas pagina partes. 80.
- - - me nihil tale exſpectantem. 94.
incluſum cernunt pavido corde tribunal. 104.
incluſus loco. 81.
inclyta pater cui Lesbos. 133.
incommodi dies qui eſſent diſtinguente bulla notabantur. 30.
incompta numquid ſum? 128.
increta facies, ut Gallia cives putet ſuos. 102.
incubant ova. 33.
incuboni pileum rapere. 38.
inculta mulier. 139.
incultis aſperiſque regionibus diutius nives haerent. 99.
incumbere ſuper brachium. 54.
incumbis ſuper praedam. 80.
indecens numquid ſum? 128.
- - - unam rubore faciem ſudario abſcondit. 67.
indecenter pinguis. 64.
- - - uſum effundere. 58.
indecenti riſu latera commovit. 20.
indelectatus nequitia mea. 87.
indemnatum ſpiritum effuderis. 118.
Indica bacca. 55.
- - - margarita. 55.
indicavimus haud dubie credentibus, unde, aut qui, eſſemus. 124.
indicem originis cicatricem Ulyxis nutricem inveniſſe. 105.
- - - afferre. 74.
indiciorum omnibus lineamentis confuſis. 105.
indicium & fidem in lance argentea praeferebat. 97.
- - - puero Deus excuſſiſſet. 98.
- - - ad amicos detulerit. 125.
indignatione clamoris non minore Gitona flagitabat. 92.
- - - eadem mulier lancinata ulterius excanduit. 100.
indignatus Licas. 108.
indignatus ruſticus. 15.
- - - puer. 64.
indignum facinus. 56.
indiligentia. 67.
indomita matrona tollat pedes in ſtrato extraneo. 55.
indomiti Ciceronis verba minentur. 5.
indormivit alienis amplexibus. 79.
inducias facio vobiſcum. 108.
- - - more caduceatoris faceret. 108.
inductae familiari ſono ancillae ad vapulantem decurrunt. 105.
induebat ſupercilium. 113.

Induere nuptam ventum textilem aequum est? 55.
indulgeat tibi. 101.
indulgentiae domini gratias agere. 71.
indulsi lacrimis. 81.
- - - solicito. 86.
Indum fulgebat ebur. 135.
indutam vario gramine terram. 127.
induunt eloquentiam pueris adhuc nascentibus. 4.
induxere in navigium imprudentes noxios. 106.
induxisse comites in navigium vera fide. 101.
inedia mortem persequentem non potuerunt parentes abducere. 111.
- - - si soluta fueris. 111.
inepta hominum persuasione nihil falsius. 132.
ineptiae humiles. 52.
ineptiora praeteritis credo proferre volebat. 110.
ineptius nihil ficta severitate. 132.
inertes mihi pontus summittit fluctus. 134.
inertiam meam accusans. 135.
inescantur cibo muta animalia. 140.
inexpiabile scelus admisistis imprudentes. 17.
inexspectato ictus sono. 100.
infacundus juvenis. 112.
infamant ordinem totius dictionis. 6.
infamis eques Romanus. 95.
infans cum patibus inquinata sum. 25.
infecta materies. 114.
infectam medicamine faciem puta diutius durare posse. 102.
tam infelicem hominem numquam vidisti. 134.
infelicibus jussit dari missionem. 21.
infelicissimus puer. 80.
Infelix Tantalus. 82.
inferiorem partem navis. 110.
inferni manes coelum sperare jubentur. 120.
infernis imaginibus turbatus. 111.
ad inferos traheres in coelo positum. 132.
inferre in rationes. 53.
infestam novaculam ad virilia sua admovit. 108.
infesto gurgite repetitum procella circumegit. 114.
infigitur frequenter atramentum non accersito ferrumine. 102.
infirmissimae erant mulierculae. 19.
infirmissimus vector. 108.
infirmitas ne militiam perderet. 82.
infirmus auxiliator. 89.
Inflat se tanquam rana. 74.
inflati utres. 42.
inflexae paululum nares. 126.
infra manus meas camellam vini posuit. 137.
- - - pecuniam positi. 84.
infractis manibus congemuit. 23.
infuderat oleum lucernis occidentibus. 22.
infulis stabant sacri Phrygioque cultu gemina nati pignora Laocoonte. 89.
infundentibus aquam in manus nivatam pueris Alexandrinis. 31.
ingemiscere graviter. 54.
ingemiscente familia. 71.
ingemui ego, utique propter mascarpionem. 134.
ingenia nondum deleverat umbraticus doctor. 2.
- - - fricare. 92.
ingenii amor neminem unquam divitem fecit. 83.
- - - sui plausum noverat. 90.
ingenio prudentissimae feminae usus miles. 112.
- - - suo flexi crines. 126.
ingeniosa gula est. 119.
ingeniosus cocus. 70.
ingenium paupertatis mirabile. 135.
- - - caninum. 64.
ad ingenium redux. 117.
ingens scholasticorum turba in porticum venit. 6.
- - - canis catena vinctus. 29.
- - - aperitur claustrum. 89.
- - - vulnus quum in hoc pectore fuerit, cicatrix non est. 91.
- - - frequentia illum circumvenit. 92.
- - - belli civilis opus quisquis attigerit. 118.
- - - fama excaecabat oculos animosque miserorum. 141.
- - curtus. 101.
ingentem quatiens Mavortius hastam. 124.
- - - cucumam foco adposuit. 135.
ingenti calliditate pecuniam nobis reddidissent. 15.
- - - cum subtilitate paronychia tollentibus. 31.
- - - cursu. 101.
- - - membranae versus ingerentem Eumolpum invenimus. 116.
- - - literatum flumine mens inundata. 118.
- - - tu satiate ruina pallida Tisiphone. 121.
- - - volubilitate verborum quum haec effudisset. 124.
- - - motu aniculae manus nervi repleverunt. 131.
- - - risu hoc fecerat. 140.
- - - nive tellus vincta erat. 123.
ingentibus literis frontes utriusque implevit. 103.
ingentis quatiat Demosthenis arma. 5.
- - - magnitudinis canem catena trahit. 95.
- - - eloquentiae & spei juvenem latum ab Eumolpo condiscimus. 117.
ingenuae artes vigebant. 88.
ingenui juvenes. 107.
- - - sanguinis si quid habes. 113.
ingenuos vultus ceroitis voluntaria poenarum lege proscriptos. 107.
- - - honestosque clamando invidiam nobis facis. 107.
- - - quisquam contra fas legemque contaminet. 108.
ingenuus stupro. 81.
ingerebat filium filiamque orbis senibus. 140.
- - - lentissima voce, carpe, carpe. 36.
Ingerentem versus membranae ingenti Eumolpum invenimus. 115.
ingestis super ignem pluribus lignis. 136.
ingluvies fenoris exederat praedam. 119.
ingratam perfudit sanguine Romam Julius. 120.
ingratum artificium. 53.
ingredimur viam deos precati. 117.
inguina solicitavit mille mortibus frigida. 20.
- - - super mea diu multumque frustra moluit. 23.
- - - quam ingenia fricare tanto magis impedit. 92.
- - - ad mea luminibus deflexis movit officiosam manum. 105.
- - - non habet, sed lotum in aqua. 134.
inguinibus meis perfusis. 138.
inguinum tam grande pondus habebat. 92.
- - - vires tentare coepit. 131.
ingurgitata inter diversitores diutius anus ne admotum quidem ignem sensisset. 79.
ingurgitavi me toto corpore. 86.
inhabitarent qui homines nobile solum quum exploraremus. 116.
inhaerentem unius statuae lineamentis Lysippum inopia exstinxit. 88.
- - - intempestivo ministerio tonsorem sibi ad lunam notavit. 103.
inhaeserat auro Indum ebur. 135.
inhaesi basio. 86.
inhibere crudelissimas manus. 105.
inhibuimus ferrum. 80.
inhibuit grande facinus Triphaena. 108.
inhorrescere se finxit Ascyltos. 9.
inhorruerunt pili. 63.
inhorrui frigore periculoso. 17.
- - - fabulosa pollicitatione conterritus. 135.
inhorruit mare. 114.
- - - magnus ructus. 123.
injeceral ille manum. 8.
injeci cervicibus manus. 91.
injecit contemplationem super humeros rustici emptoris. 12.
- - - utramque laciniae manum. 14.
injecta manu me extra vestibulum duxit. 133.
injicio phrenetico manum. 115.
inimici victoriae invidissem. 80.
- - - injuriis hilaris, commodis tristis. 92.
inimicis conveniret. 91.
- - - manibus collatus rogus adolebat Lycam. 115.
- - - permutato colore imponemus. 102.
inimicissima oculis meis utraque. 113.
inimicum me numen ibi quoque invenit. 140.
inimicus omnium vitiorum. 84.
- - - quisquis voluerit me sacerdotio pellat. 137.
- - - ignis. 98.

iniquam declamationem Eumolpus resolvit. 107.
initia coëuntis gratiae. 113.
initiati gustatione mirifica. 21.
injuria mea depulsa ancilla. 22.
- - - vetustatia nondum victas Zeuxidos manus vidi. 83.
- - - hac dignus fui? 91.
- - - tormentorum. 102.
- - - grandi se vexatam. 106.
- - - mea tam gravi nec contenta mulier. 132.
- - - mea commovent. 17.
injuriae rursus in memoriam revocatus. 10.
- - - omnis inventor Ascyltos. 79.
- - - meae noxio sanguine parentabo. 81.
- - - hesternae memor. 131.
in injuriam usque vigilavit. 133.
injuriam mortuus ne accipiam. 71.
- - - vindicaret, & dignitatem. 18.
- - - ne majorem in secreto frater acciperet. 25.
- - - sive non sentiente, sive dissimulante. 79.
- - - nemini fecit. 83.
- - - nec Encolpius accipit. 95.
- - - Eumolpo, advocationemque commendabam. 96.
- - - facere quibus venter non soleat. 102.
- - - à Gitone abstineret. 108.
- - - tibi factam à Gitone neque quereris. 109.
- - - gravem accepi. 129.
- - - accepit. 129.
- - - an pateretur tentaturus accessi. 140.
injurias diligit animus errore lentus. 93.
injuriis inimici hilaris, commodis tristis. 92.
- - - pro singulis praesentes denarios ducentos numerabis. 109.
innocens utinam esset frugalitatis meae hostis. 84.
innocentem alieno periculo imponere quid attinet. 102.
innocentes habentur soli. 116.
innocentibus iratum mare. 81.
innumerabilia oscula puero dedit. 20.
innumerabilibus comitata sideribus luna. 100.
- - - telis gravis ambo lateri haeret. 124.
inopi lingua desertas invocat artes facundia. 83.
inopia castinxit Lysippum. 88.
inops & rebus egenus attritis. 133.
- - - audacia tuta est. 119.
- - - quisquis peccat, minor est reus. 133.
inquietantur alio genere furiarum declamatores. 1.
inquietatus ille moleste tulit. 100.
inquinat corpus color arte compositus. 102.
inquinata sum cum paribus infans. 25.
inquinatum esse literis. 46.
inquinavit nos basiis olidissimis. 21.
insaniae cede. 94.
cum insanientibus furere necesse habent. 3.
insanis molibus tellus perfossa dehiscit. 120.
insanum. 92.
inscius Laomedon tulit arma. 139.
sine inscriptione casum hunc transire non oportet. 55.
cum inscriptione omnia reddiderat pictor. 29.
inscriptione cum hac fixus libellus. 28.
. . . monumenti. 71.
. . . soletti notans frontes. 103.
. . . hae frontis se maculassent. 106.
. . . adumbrata derisi sumus. 106.
inscriptum hoc habebat. 30.
. . . nomen Trimalcionis in lancium marginibus. 31.
insecurum est ferculum laudationem. 35.
insecutus est lecticarius. 34.
insequentibus ad pedes aliis. 31.
insequeris Encolpion nec verbo contumelioso. 109.
insequi humanitatem. 65.
inserere ano meo coepit. 138.
insertans commissuris secures. 97.
inseruit vinculo manus. 97.
insidiae emergunt. 124.
insidias quasdam auribus fecerint. 3.
- - - aniculae exsecratus. 7.
insignitum me non tralatitia deformitate intelligebam. 110.
insinuant se gravatim portibus magna navigia. 101.
insolenter solere. 59.
insolentia reliqua. 50.
- - - ebriorum. 70.
insolitae voces flamma sonuere sequenti. 122.
insolitis ignibus Aetna voratur. 122.
- - - planctibus perterritus aether tremuit. 136.
insolito sub fasce neque Giton durabat. 117.
- - - gressus prior occupat ausu. 121.
insolitum murmur audimus. 115.
insonuit alto gemitu pectus. 137.
inspeciosus puer. 74.
inspectis diligentius signis. 14.
inspexit rationes patrimonii sui. 115.
inspicere maris fidem oculis uventibus coepi. 115.
- - - anum diligentius coepi. 135.
- - - iter vitae. 84.
- - - horas. 71.
inspiceret querelam judex postero die. 15.
inspicite quod ego inveni. 103.
inspuere in faciem. 75.
instans periculum trepidanti Eumolpo exponit. 101.
instat Eumolpus. 92.
instigat in Eumolpum canem. 95.
institas duas protulit de sinu. 20.
institis manus & pedes annecteret. 97.
instituit haec tropica pecuniae cupiditas. 88.
instruere juvenes salubribus praeceptis. 140.
instrumenta peccasse, non me, memento. 130.
instruxerat thecam rudis novacula. 94.
instruxit versum pedibus. 112.
insulae procurator Bargates. 97.
insulam non viduae hanc esse, sed M. Manicii saxo sciatis. 95.
- - - Carioni lego. 71.
insularii mulcant exclusum. 95.
insultissimus omnium homo. 23.
intactis aureis plena tunicula illa est. 113.
intactus Alcibiades in praeceptoris sui lectulo jacuit. 128.
integram simulationem servasset. 140.
integro fructu plenas nuces ad ima deferri. 137.
- - - anno alendus. 141.
in integrum me restituerunt dii majores. 140.
intellexeras cinaedum Embasicoetam vocari. 24.
intellexerunt se deprehensos. 22.
intellexi me in fornicem esse deductum. 2.
. . . puerum vigilare. 85.
. . . stertere partem. 87.
intellexisti, puto, deos immortales rerum humanarum curam agere. 106.
intellexit Chrysis me perlegisse totum convicium. 129.
intelligebam me non tralatitia deformitate insignitum. 110.
intelligere linguam. 71.
. . . meum nulla pecunia vendo. 52.
intelligeret facile redisse me in gratiam. 91.
intelligo me virum esse. 129.
. . . nobis convenire non posse. 10.
. . . nihil magis obesse juvenibus miseris. 107.
intemperans licentia. 57.
intempesta nocte. 105.
intempestivo inhaerentem ministerio tonsorem sibi ad lunam notavit. 103.
intentans in oculos Tryphaenae manus. 108.
. . . ambas cum voce manus ad sidera, dixit. 122.
intentare oculos. 70.
intentat in oculos vetu. 95.
intentavi in oculos manus. 9.
intepescente paululum saevitia. 94.
inter titulos quosdam & meretrices conspatiantes video. 7.
. . . se contritis manibus. 17.
. . . nos perituram secretum. 21.
. . . argentum avidius rixantur. 22.
. . . rugas malarum tantum ſiccitate erat. 23.
. . . haec stabat Giton. 24.
. . . caetera. 105.
. . . caetera mala. 81.
. . . gemitus & lacrymas. 91.
. . . initia. 43.
. . . experimenta. 88.
. . . manus expellente lusu pilas vibrabant. 27.

inter cervicalia minutiſſima poſitus. 32.
. . . luſum omnium reſtorum * conſumis. 33.
intercepiſſet e[illegible]ntes ergaſtulum. 105.
ad interdictum veoturum. 83.
. . . . venitet. 13.
interdiu. 102.
. . . ſevera, nunc hilaria. 64.
interficit votis abſentem hoſtem. 123.
interjecto quaſi pariete audacior facta. 131.
interiorem in aedium partem fugit. 129.
intermiſerat curſum tranquillitas repentina. 109.
intermiſere bellum revocatae ad pacem manus. 109.
intermiſſo luſu. 34.
interpellanti aderat mercenarius comes. 108.
interpellare ſupplicium. 106.
. . . libidinem ſaltationis. 52.
. . . fabulas. 39.
. . . loquentem. 69.
interpellat ſaevientium minas. 108.
ſine interpellatione acciperem tertianae remedium. 19.
interpellatus excanduit. 115.
interpellaverat mortem mimicam. 94.
interpellavit deprecationem ſupplicis. 107.
. . . trepidantes unus ſervus. 26.
interpoſita minus hora. 87.
interpoſitis paucis diebus. 87.
interpretamenta ſomniorum audirem. 10.
interpretem. 107.
interrogare atrientem coepi. 29.
. . . eum hoc ipſum non erubui. 36.
. . . animum meum coepi. 128.
interrogare audiciam vaſtram. 102.
interrogo ego, quot eſtis? 92.
tamquam interſit, quae ratio corpus periturum conſumat. 115.
intervenire alienis ſecretis periculoſum. 20.
inteſtina ſua vomere. 66.
. . . non habere. 63.
intervenisset tabellarius Trimalchionis. 79.
intervenit eum parte cocnulae. 91.
. . . illa comitem aniculam trahens. 131.
. . . ſacerdos. 134.
. . . Chriſis. 139.
intervortiſſent pecuniam veſtram. 107.
inteſtinas meas noverat. 76.
intexto veſtibus colore niteant ſententiae. 118.
intexuit ſenſum teneriorem verborum ambitu. 118.
intonare cornu ſuo. 78.
intorto circa brachium pallio. 80.
intortum filis varii coloris licium. 131.
intra verba ſe continuit. 11.
. . . foriſque idem tota familia fecerat. 12.
. . . rixam tumultus conſtitit. 64.
. . . hos dies. 38.
intrabat Romam Trimalchio Minerva ducente. 29.
. . . in larvam. 62.
intrans cymbaliſtria & concrepans aera omnes excitavit. 22.
intrantem admiſerunt recluſae ſubito fores. 16.
intrantes pica varia ſalutabat. 28.
intrantibus ad ſiniſtram pictus erat canis ingens 29.
intrare in triclinium conaremur. 30.
intraſſe antrum Cyclopis fingite. 101.
. . . iterum limen anſeres putares. 136.
intraſſemus triclinium. 31.
intrat cinaedus homo omnium inſulſiſſimus. 23.
. . . Eumolpus cum Gitone 94.
. . . ſtabulum praeco cum ſervo publico. 97.
intraverat una virguncula. 18.
intraverunt palaeſtricae quam plures 21.
intraverunt duo Aethiopes capillati. 34.
. . . triclinium Syri. 22.
intravi theatrum. 90.
. . . cubiculum ſine Gitone. 130.
intravimus balneum. 28.
. . . Crotona. 124.
intravit ipſa una comitata virgine. 17.
. . . pinacothecam ſenex canus. 83.
. . . aedem Veneris. 128.
. . . cubiculum meum Chryſis. 129.
. . . delubrum anus. 133.
. . . januam mulier haud inculta. 139.
intremuere tubae. 124.
intremui poſt hoc fulmen attonitus. 101.
intremuit nubes fulgure rupta coruſco. 122.
. . . triclinium. 60.
intro navigium adoratis ſideribus. 100.
introverſus. 63.
intuens Aſcylton truci vultu. 79.
intueremur modo nosmetipſos, modo mulieres. 19.
intuerētur me mater tanquam unum ex philoſophis. 85.
invaderet utinam me hibernum mare! 98.
invado pectus amplexibus. 91.
invadunt virum. 74.
invaſerat pallium. 15.
invaſi baculis aliquot ſimulantem. 85.
invaſit cervicem ejus. 20.
. . . me effuſiſſimo amplexu. 139.
invenerant omne genus amoris implicitae manus. 132.
invenerat tuniculam in ſolitudine. 12.
invenerunt verba, quibus deberent loqui, Sophocles aut Euripides. 2.
inveni. 102.
. . . ficedulam pinguiſſimam. 33.
. . . mille nummos. 98.
inveniatur quis, cui minus placeam. 129.
nec inveniebam, quid in re maniſeſtiſſima dicerem. 108.
inveniemus aliqua blandimenta. 141.
invenies & acidum ibi ubicumque dulce eſt. 82.
. . . Gitona in navi Licae. 104.
. . . religioſum, ſi te adorari permiſeris. 127.
invenimus Eumolpum ſedentem. 115.
non invenio, quod feci. 130.
invenire facilius poſſis deum, quam hominem. 17.
invenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem. 8.
inveniret me in diverſorio. 81.
inveniſſe cicatricem originis indicem. 105.
inveniſſem te. 94.
inveniſſet philoſophiae fontem. 88.
inveniſti Tarquinium, ſi Lucretia es. 9.
. . . amatorem. 94.
invenit artis tam magnae compendiariam Aegyptiorum audacia. 2.
. . . me ludentem cum fratre. 15.
. . . haeredem. 88.
. . . diu neuter vocem. 91.
. . . ſtatim auxilium. 92.
. . . diligentius oppeſſulatas fores. 97.
. . . defoſſum aurum. 104.
. . . varius lapis uſus. 120.
. . . me ibi quoque inimicum numen. 140.
non invenit ſe natura. 119.
inveniunt ſe medici. 47.
inventae ſunt matres quae liberorum ſuorum tenerent ſemeſa in ſinu corpora. 141.
inventionem. 88.
inventor omnis injuriae Aſcyltos. 79.
invicem contemplationem ſuper humeros ruſtici emptoris injeci. 12.
invideo homini miſero medicinam. 129.
inviderit. 100.
invidia eadem proclamare coepimus. 14.
. . . hac inundatus Eumolpus. 101.
ad invidiam uſque felicibus votis fruor. 11.
invidiam noſtram ridebant conciones. 14.
. . . amolitur Aſcyltos 97.
. . . facia nobis ingenuos honeſtoſque clamando. 107.
invidioſa proditione detexerit fallaciam. 125.
invidiſſem victoriae inimici. 80.
inviolatum eſſe depoſitum vidit. 13.
. . . os fluctus in terram convertit. 115.
. . . ante hunc diem domicilium meum ſanguine polluiſti. 137.
ſecundum invitantem conſedi. 131.
invitantis ad humanitatem porrexit victam manum. 111.
invitare puellam ad pygiciaca ſacra non diſtulit. 140.
. . . ſermones. 41.
invitas me ferre manus reſtor ad has acies. 122.
de invitis quando ita etiam fata ſtatuant. 115.
invitum arceſſere Martem teſtor ad has acies. 122.
invitus & tarde loquit. 9.
. . . nemo audit quum cogitur cibum

bum ſumere, aut vivere. 118.
inundamur vino Falerno. 21.
inundata mens ingenti flumine litera-
rum. 118.
inundatus hac invidia Eumolpus. 101.
inundavere pectus lacrimae dolore
paratae. 113.
invocare mihi cupienti Quiritium fi-
dem. 21.
invocat artes deſertas inopi lingua fa-
cundia. 83.
- - - contra Troas Trojae ſacra. 89.
involare annlos buxeos. 58.
involavit plus ex haereditate, quam
illi relictum eſt. 43.
involverat flammeolo caput. 26.
involvere brachium lana. 54.
- - - purpura praecantatos lapillos.
131.
involuta manu ſiniſtra. 63.
involutus coccina gauſapa. 28.
jocantium libidine accenſa Quartilla.
26.
errare, *imo* jocare coepimus veſtiti.
27.
jocari ego ſenem poëtica levitate
credebam. 117.
jocum riſumque ne faciatis religiones
nocturnas. 17.
- - eſſe hominibus. 57.
Jovem quoque peculio exorat. 88.
- - - nemo pluris facit. 82.
- - - clauſum poſſidet arca. 137.
- - - aquam exorare. 44.
- - - iratum tollere. 63.
Jovis tibi iratus ſit. 58.
ne Jovis poteſt hoc ſolum vitare. 47.
ipſimi. 76.
ira ſimiliter in pectoribus conſidit.
99.
- - ſe in odium convertit. 108.
- - laxatur. 108.
- - ne reſidua in animis remaneret.
109.
- - Inachia exagitatus Tirinthius onus
coeli tollit. 139.
- - Priapi me ſequitur gravis. 139.
- - nec minor rebellas in hoc pectore.
121.
iracundia durante. 96.
- - - concitatus Licas. 106.
- - - tua ubi nunc eſt? 115.
iracundiae cauſam non quaeſivi. 94.
- - - locum non dabat hilaritas. 113.
iracundiam precibus miſcui. 9.
- - - tuam ſatia. 97.
iracundus ego ſum & tu libidinoſus.
94.
iram meam prudenti abſentia exſtin-
xit. 94.
- - - oſculo finio. 99.
- - - gemini numinis ſatiavit. 139.
iraſcentis rabies ut ſine verbere conſi-
dat, vix fieri poſſe. 139.
iraſcimur ſervis. 115.
iraſcitur pelago ventus. 104.
iraſcor muneribus meis. 121.
irata decenni praelio virtus huc abdi-
tur. 89.
- - - manus quod praeciderat, red-
didit mihi. 140.
iratam Junonem meam habeam. 25.
iratior audacia mea Licas accenditur.
102.
iratis fluctibus imprudens non arena
componet. 114.
iratiſſimum mihi dominum eſſe affir-
mavit. 139.
iratos deos mihi excitaſti. 134.
iratum innocentibus mare non me
potuit haurire. 81.
- - - commovens caput. 113.
- - - mare dividet amantium ample-
xus. 114.
iratus Caeſar tumidas dum deprimit
arces. 123.
- - - haec effudi. 132.
ire patimini liberos homines ſine in-
juria quo deſtinant. 107.
- - extra caſam coepi. 136.
- - ſe in templum ad vota nuncupan-
da ſimulavit. 140.
- - plenis velis. 71.
- - qua libet via. 18.
- - in funus. 42.
- - poſſe ſine nervis. 129.
iretur qua via ad carmen. 118.
irrepſi. 27.
irrumpit perturbatus. 98.
is ipſe erat. 12.
iſſet in crucem. 112.
iſte tuus frater ſeu comes. 9.
it Paci comes ſubmiſſa Fides. 124.
ita, inquit, non dixi tibi ancilla.
121.
- - inquit. 25.
- - ita bene admonuiſti. 25.
- - creſcam. 70.
- - meos fruniſcar. 44.
- - bene moriar. 58.
- - vide. 106.
Italiae urbem aliquando primam Cro-
tona. 116.
Italici littoris poſſeſſor aquilo. 114.
itane eſt. 21.
ite nunc, mortales, & magnis cogi-
tationibus pectora implete. 115.
- - cauti. 115.
- - furentes, ite mei comites & cau-
ſam dicite ferro. 122.
iter aperiret errantibus. 79.
- - vitae rectum inſpicere. 84.
- - ſalutis aliud quaerendum. 102.
- - deſtinatum carpimus. 116.
Iteratam totiens vocem ad aliquam
urbanitatem pertinere ſuſpicatus.
36.
iteratione contentus non fuit. 87.
itinere toto cantavit. 28.
itineris ducem ſe humaniſſime pro-
miſit. 8.
- - - ducem Chryſidem exſpectare
coepi. 131.
ituria ad eloquentiam viam facerent. 1.
jubae liberae ponto conſentiunt lu-
minibus. 89.
jubar fulmineum incendit aequor. 89.
- - - candidum extulerat jam plena
Phoebe. 89.
jubas ut altas ad excurſum quatere
ſolet Theſſali quadrupes. 89.
jubeat Acriſium credere quod Danaën.
137.
Jubemus bonam mentem habere. 115.
jubent medici anatinam parari. 56.
jubentibus fatis actus. 123.
jubentur inferni manes coelum ſpera-
re. 120.
jubeo querelam ſupprimere. 91.
- - - Gitona accedere. 115.
quae jubeo ne recuſent. 141.
jubere ut fieret. 74.
jubes paralyſin cavere. 130.
jubet ſalvere Gitona. 98.
- - mercenarium ſuum exire cum
ſarcinis. 99.
- - - quemque ſuam ſententiam pro-
ponere. 101.
- - - corpus mariti ſui tolli ex arca.
112.
- - - me conſpui. 132.
- - - me catomidare. 132.
Judaei ut videamur, circumcide nos.
102.
judex querelam inſpiceret poſtero die.
15.
- - - dearum lividinantium Paris. 138.
judicabat dignum nec tralatitia pro-
pinatione. 113.
judicabit me nec tralatitia propinatio-
ne dignum. 113.
judice Fortuna cadat alea. 122.
judicem ad alium amoris arbitrium
tuli. 91.
judices, me gratis accedere ad hoc
Amoris templum. 127.
judici commiſi litem. 80.
judicis tui poenitentiam puni. 91.
- - - ſententiam nec ſe exſpectatu-
rum. 112.
judicium nihil eſt, niſi publica mer-
ces. 14.
- - - aufugi. 81.
- - - inter cubicularios actum. 53.
juga montis rupta tonabant verticibus
lapſis. 122.
- - haec Caeſar calcavit. 122.
- - celſa ſummi Palati petis Fama.
123.
- - alta petit gradiens nobilis Apenini.
124.
jugo duro remiſſus Theſſali quadrupes.
89.
qui non jugulat, dolet victor abire.
18.
jugulo detecto. 101.
jugulum nudo. 80.
- - - ſuper meum cultrum tonſorium
poſui. 108.
Juliis Calendis aedes locantur. 38.
Julius ingratam perfudit ſanguine Ro-
mam. 120.
- - - Proculus. 38.
jumentum me putatis eſſe? 117.
junco viridi pendebat gracilis harun-
do. 135.
juncta mors nos diutius feret. 114.
junctis viribus moleſtum contempſi-
mus. 8.
jungant conjugibus moerentia pectora.
123.
jungere oſcula. 67.
jungerem ſomnum morti. 79.
Junonem meam iratam habeam. 25.
- - - profanus Pelias ſenſit. 139.
junxeram ſpondam ad parietem. 94.

junxit cervicem amplexui. 86.
- - - se confesso amori Jupiter. 127.
Jupiter in coelo suo non invenit, quod eligeret. 83.
- - - tepens sanguineo descendit imbre. 121.
- - - omnipotens. 122.
- - - illis iratus est. 44.
- - - torvo ore. 123.
- - - Magnum ter ovantem hortuerat. 123.
- - - projectis armis inter coelicolas fabula muta taces. 126.
- - - se confesso junxit amori. 127.
jurat per deos deasque. 101.
- - - conceptissimis verbis. 113.
- - - per exitum meum. 52.
juravimus sacramentum in verba Eumolpi. 117.
juravit verbis religiosissimis. 21.
- - - verbis conceptis. 133.
jure suo tumultuati. 78.
sine jure cochlearum cervicibus pastus. 130.
quo jure rem nostram vindicamus. 13.
- - - civili plane dimicandum. 13.
jurgia sane contemtus sapiens neclit. 18.
Jurisconsultus, PARET, NON PARET, habeto. 117.
juris humani oblitus. 79.
jus coenae hoc est. 35.
- - ignaviae suae gladio dicturum. 112.
- - humanum. 79.
- - inter litigantes dicere. 70.
- - firmum ex aequo approbare. 74.
post jusjurandum ne ita remaneret. 109.
- - - - - - - - - - nemo servat. 82.
jussa sum vos perquirere. 17.
- - - haec quoque putares flumina. 123.
jusseras certe Embasicoetam dari. 13.
jussens quicquid, metui. 130.
jussi eam bonum animum habere. 18.
- - discubuimus. 21.
- - gallinae pavonis ova supponi. 33.
quemadmodum jussi te, aedificas monumentum. 71.
- - squallorem damnatus auferri. 105.
- - stare diacones mihi parent. 134.
jussisset quicquid aliud Eumolpus. 117.
jussit libertatos querela pallium deponere. 15.
- - - infelicibus dari missionem. 21.
- - - projicere rursus parapsidem. 34.
- - - latrones crucibus affigi. 111.
- - - me ter exspuere. 131.
- - - ipse pater veri doctus Epicurus in arte. 132.
- - - me diligenter purgare. 136.
- - - quicquid Discordia, factum est in terris. 124.
jussu sine dominico quisquis servus foras exierit. 28.
justissimae ultioni accedere. 106.
justitia crine soluto. 124.
juvenem laboriosum. 92.
- - - ingentis eloquentiae & spei elatum ab Eumolpo condiscimus. 117.
juvenes nondum declamantibus continebantur. 2.
- - - studiosi severa lectione mitigarentur. 4.
- - - ridentur in foro. 4.
- - - sententias rident. 6.
- - - jam urbanos quis deus in suam regionem detulerit miratur. 16.
- - - adhuc laboris expertes. 102.
- - - forte putatis casu in has plagas incidisse. 107.
- - - ingenui, honesti. 107.
- - - salubribus praeceptis instruere. 140.
juvenibus miseris obesse. 107.
- - - quae sula haereditas dari posset. 140.
juveneli licentia impulsi. 17.
juvenis, sororem tibi concilio. 87.
- - - adhuc sum. 130.
- - - nudus. 92.
- - - nec deformis aut infacundus castae videbatur. 112.
juventus ibat capta, dum Trojam capit. 89.
- - - Romana ipsa suas vires odit. 120.
- - - oneris ignara id, pro quo metuit, tantum trahit. 123.
juvenum animos veluti pestilenti quodam sidere adflavit. 2.

K.

prid. KAL. JAN. G. noster foras coenat. 30.
Kalendae Juliae. 38.
- - - Sextiles. 53.

L.

Labellis transfudimus hinc & hinc errantes animas. 79.
labentem secutus. 94.
labentis mundi cursum destinuit. 127.
Labeo & Servius quicquid, esto. 137.
laberemur in somnum. 21.
laberetur in somnum. 22.
labetur sub onere. 118.
labi sine morte. 108.
- - - in soporem. 100.
laborabant pestilentia. 141.
laborare parietem detectum nimbo putares. 23.
laborat carmen in fine. 115.
- - - populus. 44.
laboriosum juvenem. 92.
laboris expertes juvenes. 102.
laboro non tam valde de remedio. 17.
laborum gradus fieri si paterentur. 4.
labra non sentientis scopionibus pinxit. 22.
- - - valgiter commovebat. 26.
- - - possumus tumore teterrimo implere. 102.
- - - collisa pluribus osculis crepitabant. 132.
- - - de lucerna ungere. 75.
labris apertis. 102.
labio demisso orare. 52.
labrum manu deprimere. 65.
labuntur multi utrimque semimortui. 103.
labyrintho novi generis inclusi. 73.
lac gallinaceum. 38.
Lacedaemonio tellus habitata colono. 5.
lacera moerens Concordia palla. 124.
lacerabunt ferae corpus. 115.
lacerant corvi. 116.
lacerantur cadavera. 116.
lacerare cantica Menecratis. 73.
lacerata tecta rebellent. 124.
lacerat tunicam meam. 136.
laceratam mutavit vestem palliolo suo. 95.
- - - inter vestem lampadas quatiebat. 124.
laceratis crinibus deformis anus. 133.
laceratum anserem vetubus confixit. 137.
laceratus ducitur orbis ad stygios manes. 121.
- - à coco. 74.
laceravit obsonium scissor. 36.
- - - vehementius pectus. 111.
lacernatus cum flagello. 69.
- - - armillas detrahere. 67.
lacertos niveos pulsata Pax. 124.
lacertum dextrum nudavit aurea armilla cultum. 32.
lacessit volucrem fortunam. 120.
laciniae utramque manum injecit. 14.
laciniam extremam pallii coepimus concutere. 12.
- - - humeris detraxit. 12.
- - - Eumolpi tremulis manibus duxi. 100.
- - - fascini ipsum hominem credores 92.
Laconici canes. 40.
lacrimae inundavere pectus. 113.
lacrimarum causam sepulcrum ne quotidie cerneret. 117.
lacrimas manantes pollice extersit. 9.
- - - ad ostentationem doloris paratas exspectavimus. 17.
- - - diutius non tenui. 24. 115.
. . . effudit. 18. 105.
. . . habet pavidae mentis gaudium. 89.
. . . lugenti commodabat. 155.
. . . consideravit. 112.
. . . abigere. 89.
. . . tenere. 75.
lacrimis perfusum os vultu meo contero. 91.
. . . turbata. 110.
. . . ubertim manantibus. 134.
. . . indulsi. 81.
. . . profusis. 99.
. . . poteris hanc simulationem obumbrare. 101.
ex lacrimis in risum mota. 18.
lactem unum omnes biberunt. 71.
lactens hostia. 133.
lactentibus papillis manus primum implevi. 86.
ad lacum tiaam facere. 70.
lacunaria sonare coeperunt. 60.
lacus scillae mollis. 135.
laecasim frigori dicere. 42.
Laenatis gladiatorum munus. 29.

lam-

in lectulo me ftupente fedet. 137.
in lectulum decidi. 80.
- - transtulit. 79.
- - - fe inclinavit. 135.
lectum fubiret. 140.
fecundum lectum conciderunt. 22.
fuper lectum venit. 23.
- - - me impulit. 134.
poft lectum anferem mitto. 136.
lectus vitalis. 42.
- - - ftratus. 71.
Leda quid huic formae habuit fimile. 138.
legata qui habent in teftamento meo, hac conditione percipient, quae dedi. 141.
legat fundum. 71.
à legato gratiam moliebantur. 107.
à lege ficcatis tribus potionibus. 136.
- - - fevera liberos fuos nolunt proficere. 4.
- - - exacta frugalitatis poliat mores. 5.
. . . poenarum voluntaria ingenuos vultus profcriptos cernitis. 107.
legem donare fuperbum eft. 18.
. . . muliebris patientiae accipere. 25.
. . . nec omen navigantium noverant. 107.
. . . tu Marcelle tene. 124.
. . . fcimus adhuc apud quafdam gentes fervari. 141.
extra legem viventibus, quam male eft. 125.
legentium ad oculos accederent literarum notae. 105.
leges quid faciant, ubi fola pecunia regeat? 14.
. . . timebat Afcyltos. 14.
. . . forumque & pavido cernunt inclufum corde tribunal. 104.
legione ex qua es? 82.
legionem conftantiffime effem ementitus. 82.
legitimi gladiatores domino corpora animafque religiofiffime addicimus. 117.
legitimo nos perfufos oleo refecerunt. 21.
leguminis partem fuper menfam effudit. 135.
lenire impetum morbi monftrata fubtilitate. 17.
lenitas fatisfactione mentes flectite. 107.
lenonibus ipfis doctior latro. 84.
lenta manu me traxit ad fpectaculum. 26.
. . . manu omnia infra umbilicum caedere coepit. 138.
lentae falices laffove papavera collo. 132.
lentior, non melior. 57.
lentiffima voce ingerebat carpe, carpe. 36.
lento de caudice vimineae lances. 135.
. . . parebat imperio. 140.
Lentule tu fortem neu fupprime Martem. 124.
lentus errore animus injurias diligit. 93.
fuper Leonem ficum Africanam impofuerat. 35.
leones illos fi haberemus. 44.
Leonis figno cataphagae & imperiofi nafcuntur. 39.
leporem pinnis fubornatum videmus. 36.
. . . aliis excitavi. 131.
. . . canis perfequitur. 63.
leporis veftigia canis in fomnis latrat. 104.
lepus & folea eft adlata. 16.
Lesbos inclyta cui paret. 133.
letum emergit Erebo. 124.
levatores unde viverent. 140.
levatum mento in excelfum tribunal Mercurius capiebat. 29.
levi vortice circumactum corpus humanum ad littus deferri video. 115.
. . . pectore defudit voces. 121.
levibus fonis ludibria excitando. 2.
levior exurit flamma medullas. 121.
leviora quid loquor? 134.
leviorem faceret jacturam pretium majoris compendii. 14.
levis pruina dilabitur. 99.
. . . fortuna Magni terga videret. 123.
. . . videtur. 74.
leviffima ambulatione compofitus cubiculum intravi. 130.
levitate poetica jocari fenem credebam. 117.
levitatem muliebrem. 110.
libebat quod modo conficere, nec jam poteram. 132.
libellus erat in pofte januae. 28.
liberter peracto officio. 116.
. . . paruit ancillae. 129.
libentiffime fervile officium tuentem. 26.
liber mutet habenas. 5.
. . . ftupro, ftupro ingenuus. 81.
. . . nec minus fum quam vos, etfi pauperem pater me reliquit. 117.
. . . fpiritus praecipitandus eft per fabulofum fententiarum tormentum. 118.
. . . ceu abruptis habenis Furor fanguineum late tollit caput. 124.
. . . efto. 41.
libera portis turba. 89.
. . . voce clamavi. 108.
. . . virtus fenibus quoque exciderat. 119.
liberae coenae exfpectatio. 26.
. . . ponto jubae confentiunt luminibus. 89.
liberali manu duxit notum fugitivorum epigramma. 103.
liberalitatem imminuerunt captatores exhaufti. 141.
liberalitati gratias agere. 47.
liberam aquam guftare. 71.
liberare fe periculo. 101.
liberatos querela juffit pallium deponere. 15.
liberaveram necdum cellulae limen. 136
libere loquor. 91.
liberius volutatus cum fratre non fuo. 79.
liberorum femefa corpora in finu matres tenerent. 141.
liberos capillos non habet. 38.
ad liberos meos me ducat. 1.
. . . fuos nolunt fevera lege proficere. 4.
. . . in hac urbe nemo tollit. 116.
. . . fuos commendare prudentiae ejus. 140.
. . . homines patimini ire fine injuria quo deftinant. 107.
libertas faltem fit illi falva in eligendo fratre. 80.
pro libertate publica vulnera excepi. 1.
libertini loco jacet. 38.
libertos foenerare. 76.
praeter libertos omnes legata accipient. 141.
libertum fepulcro praeponere. 71.
liberum bello folum. 89.
. . . funus accumulat parens. 89.
. . . potionibus hofpitum urceolum in Eumolpi caput jaculatus eft. 95.
libet hoc. 10.
. . . quicquid Proteus effe folet. 134.
qua libet via ire. 18.
libidine jocantium accenfa. 26.
. . . omni impurus. 81.
. . . perditorum collecta rabies. 108.
. . . peregrina ufque ad furorem averteretur. 110.
. . . ac mero folutae aniculae. 138.
libidinem concitant. 326.
. . . difcordem mitari coepi. 126.
. . . continere. 74.
libidinibus mutuis attriti amatores jacent. 81.
libidinis noftrae promulfide. 24.
libidinofa diligentia lufum puerilem fpeculabatur. 26.
. . . migratione expilatum navigium. 113.
. . . mulier. 113.
. . . fi effem, quereret decepta. 129.
libididinofus 94.
libido faciebat praecipitem divifionem. 10.
. . . diftenta quae dictat. 87.
. . . ferro excita. 119.
. . . faltationis. 53.
libitinarius. 38. 78.
Librae figno nafcuntur laniones & unguentarii. 39.
fuper Libram ftateram impofuerat. 35.
libras non minus fex pendentia cochlearia. 33.
librum ab oculo legere. 75.
quum libuerit. 127.
libuit Deae nomen quaerere. 127.
Libyae cloftra cerno. 121.
Libyco aequore jacet Magnus. 120.
liceat pace veftra dixiffe. 2.
. . . ut vobifcum loqui, petit. 16.
. . . in gratiam redire. 138.
non licebat multa confiderare. 30.
licebit jubeat Acrifium credere. 137.
licentia juvenili impulfi. 17.
licentiam dedit nox. 86.
licet fperare, dum vivis. 131.
. . . dum bene effe, vivamus. 34.
. . . ad tubicines mittas. 329.

licet manus pretio expiare. 137.
licio pannum solvit. 133.
licium varii coloris filis intortum de sinu protulit. 131.
lictor valvas triclinii percussit. 65.
ligant tergoribus angues corusci. 89.
ligat alter pondera pinus. 123.
ligatos nimbos fregere turmae. 123.
ligna collo portare. 58.
lignea gallina. 33.
- - - camella. 133.
ligneis soleis imparibus imposita anus. 95.
ligneum candelabrum rapit. 95.
lignis pluribus ingestis super ignem. 136.
lignum hostile ac male nobile. 119.
lilia alba riferunt de viridi prato. 127.
super limen pendebat cavea aurea. 28.
ante limen thalami consedimus. 26.
limen deploratum relinquis. 123.
- - - Capitolii antequam tangant. 88.
- - - egressus. 94.
- - - cellulae necdum liberaveram. 136.
- - - intrasse iterum anseres putares. 136.
limine in ipso conjunctis marcebant capitibus. 22.
in limine polito genu numina deprecatus sum. 133.
linea nebula nudam prostare nuptam aequum est. 55.
lineamenta certa evicerunt spissimam noctem. 79.
- - - fuliginea nube confudit. 110.
- - - jacturae scire secuta. 110.
lineamentis unius statuae inhaerentem Lysippum inopia exstinxit. 88.
- - - omnibus corporis iudiciorumque confusis. 105.
linere utrosque parietes. 39.
lingua inopi desertas invocat artes. 83.
- - - tabo fluens. 124.
- - - candida refert, quod populus facit. 132.
- - - tace. 69.
linguae malae est. 57.
linguam intelligere. 73.
linguosus. 43. 63.
linteis & strigilibus. 91.
non lintea, sed pallius tegebatur ex mollissima lana factis. 28.
linteo sordidissimo praecincta anus. 95.
lippa anus. 93.
lippi oculis maledicunt. 152.
lippus puer. 28. 64.
liquatum est infusum. 70.
liquefactum per totum os atramentum. 108.
liquit Tartara & Coeyri tenebras. 124.
liquor hornus spumabit pateris. 135.
lite ex turpissima in risum diffusi. 10.
- - à constituta vos dimitto. 15.
litem in ambiguam descendere. 14.
- - - commiti judici. 80.
- - - faciebat solum pallium. 15.
litera quadrata scriptum. 29.
literae eaedem suspicionem declinabunt quaerentium. 105.
literarum amatores quacunque ratione possent jactantur. 84.
- - - studiosus. 102.
- - - notae ad oculos legentium accederent. 105.
- - - studia in hac urbe non celebrantur. 116.
- - - flumine mens inundata. 118.
literas scis. 10.
- - - biberint vulnera ferro praeparata. 106.
- - - lapidarias scire. 58.
literatorum nota. 83.
literis ingentibus frontes implevit. 103.
- - - plenus. 118.
lites habere post mortem. 74.
litigat cum corde suo Ulyxes. 132.
litigo cum ventis. 83.
litus magis auxilia, quam virium. 108.
litora quaerit alter tuta sinu tranquillaque. 123.
- - - omnia unde posset adspicere. 124.
in litore stantes cum catenis piratas. 1.
- - - in muro solae desertis adspirant frondibus aurae. 119.
litori proximum locum conduxi. 81.
litoribus Lucrinis eruta conchylia. 119.
ad litus deferri corpus humanum levi vortice circumactum video. 115.
lividinantium dearum judex Paris. 138.
lividum corpus habere. 63.
locavi hominis operas, non caballi. 117.
locellos pro hamis in ruscam mitterent. 140.
loci tutela propitia. 57.
loco in tam deformi quid facerent quaesivi. 4.
- - quo stabulum esset, non sciebam. 6.
- - quo stabulum reliquissem. 4.
- - hoc quis nos novit? 14.
- - hoc rem piam fecit. 76.
- - in peregrino destituit abjectum. 80.
- - ab hoc frater longe est. 127.
locorum imprudentia huc accedebat. 79.
locum in secretiorem venimus. 7.
- - - secretum conduxi. 81.
- - - in hunc me perduxit. 8.
- - - in eundem me conjeci. 9.
- - - alium quem polluas quaere. 79.
- - - proximum littori conduxi. 81.
- - - ne suspicioni relinquerem. 97.
- - - perituro commodare. 112.
- - - eloquentia non habet in hac urbe. 116.
- - - oravit. 122.
- - - sermonibus ne daret veritus. 129.
- - - inauspicatum timebam. 131.
locus primus Trimalchioni servabatur novo more. 31.
- - - est exciso demersus hiatu. 120.
- - - Herculeis aris sacer. 122.
- - - dignus amore. 131.
locustam marinam supra Capricornum imposuerat. 35.
locuta quum diu mecum esset. 139.
locutus es poëtice saepius, quam humane. 90.
- - - haec tunicam sustuli. 140.
lodiculam diligenter in pavimento extendit. 20.
logis longius procedentibus. 126.
longa fuligine faciem ejus perfricuit. 22.
longae aetatis moram coepit accusare. 134.
longe majore nisu clamavit. 9.
- - - à destinatione sua jacet. 115.
- - - frater ab hoc loco est. 128.
- - - melius id faciunt historici. 127.
- - - est. 94.
- - - aliud quaeri. 15.
- - - late venio. 58.
- - - à nobis. 74.
- - - blandior. 98.
- - - tibi sit. 38.
- - - ab ostiarii cella. 29.
- - - fabulas arcessere. 37.
longior hilaritas imposuerat recedendi pigritiam. 85.
longius procedentibus logis. 126.
- - - mittit oculos. 113.
longos habebant capillos. 103.
longum agmen plaudentes fecerant. 26.
- - - erat singula excipere. 28.
loquacitas enormis Athenas ex Asia commigravit. 2.
loquaris carminibus. 94.
loquatur aurum & argentum. 117.
loquebatur etiamnum Menelaus. 27.
loquentem illum audirent. 140.
loquentibus annis musa Baccineas tradidit. 155.
loquentis vocem gratia conciliabat. 127.
loquere melius. 45.
loqueris etiam scelerate? 157.
loqui quibus verbis deberent Sophocles aut Euripides invenerunt. 2.
- - - ut vobiscum liceat, petit. 16.
- - - semper cum sapientia. 140.
dum loquimur. 16.
loquit. 46.
loquitur Eumolpus cum Bargate in secreto. 97.
loquor libere. 91.
- - - quid leviora. 154.
- - - multa. 137.
loquuntur mollia virgulta discordi strepitu. 120.
loripes. 45.
loris vinctos inter vestimenta pro sarcinis habebo. 102.
lorum de pera solvit. 11.
- - - habet in aqua, non inguina. 134.
lorus in aqua. 57.
lota jam semel vestimenta Tyria. 56.
lotium suum non valet. 37.
luce clara timeret errorem. 79.
- - quicquid fuit, tenebris agit. 104.
- - proxima. 115.
lucebat luna tanquam meridie. 62.
lucem supprimere. 114.
- - - ultimam. 99.
- - - sceleri subduxit. 122.
in lucem extulit tellus fruges. 120.

in lucem protulit tellus aurum effoſſum. 128.
lucerna bilychnis de camara pendebat. 30.
de lucerna ungere labra. 75.
lucernae humore defectae tenue & extremum lumen ſpargebant. 22.
- - - ardent plures. 64.
lucernam mero ſpargere. 74.
- - - fictilem de ſinu proferre. 69.
in lucernam liquatum eſt infuſum. 70.
lucernis occidentibus oleum infuderat. 22.
lucet omnibus ſol. 100.
lucidam facem quaſſans. 97.
Lucilianae ſchedium improbitatis ne me putes improbaſſe. 4.
Lucio. 60.
Lucretia ſi es, Tarquininm inveniſti. 9.
lucri ad praedam ſtrepitumque ſuffragia vertunt emti Quirites. 119.
lucrifacere pallium volebant. 15.
Lucrinis litoribus eruta conchylia. 119.
ad lucrum recta curritis. 116.
lucunculum. 66.
ludebat aquis errantibus amnia. 131.
- - - veluti oſcillatione. 140.
ludentem me cum fratre invenit. 11.
- - - pila ſenem videmus. 27.
- - - circulis accedere coepimus. 27.
ludenti ſuppoſuit marellam ſpado. 27.
ludentibus ſufficiebat. 27.
ludibria quaedam levibus atque inanibus ſonis excitando. 2.
- - - ejuſmodi facetiſſima ratione condemnat. 104.
ludit mens ſine pondere. 104.
luditur inter amantes haec fabula. 95.
ludorum remiſſio. 60.
ludos ejuſmodi ſaepius ſpectaverat. 36.
- - - ſibi facere. 73.
ludum dies ſolennis artaverat. 85.
ludunt in ſcholis pueri. 4.
- - - ſomnia meotes. 104.
- - - ſomnia errantes oculos. 128.
lues jam concidenda jacebat. 123.
- - tanta divûm quoque numina vidit. 124.
lugentem coepit hortari. 111.
lugentes utique die feriarum rident. 134.
lugentis gemitum audiſſet. 111.
lumbis ſuis dominum commoveret. 140.
lumborum ſolutorum ſe eſſe dixerat. 140.
lumen tenue & extremum ſpargebant lucernae. 22.
- - - occurrentium mediae noctis ſilentium non promittebat. 79.
- - - quotiens fecerat in monimento renovabat. 111.
- - - notaſſet ſibi inter monimenta clarius fulgens. 111.
lumina contuſa flebant. 124.
luminibus conſentiunt liberae ponto jubae. 89.
- - - ad inguina mea deflexis. 108.
luminum confinio paene permixta ſupercilia. 126.
luna innumerabilibus comitata ſideribus etiam feras ad pabulum ducit. 100.
- - plenum os extra nubem proferre videretur. 127.
- - lucebat tanquam meridie. 62.
lunae curſum habebat altera. 30.
- - - deſcendit imago carminibus deducta meis. 134.
lunam mulieres deducunt. 129.
extra lunam fulgentibus ſtellis clariores oculi. 126.
lupanar per medium fugere coepi in aliam partem. 7.
lupinos ciceſque uno dupondio mercari deſtinaveramus. 14.
lupiorum. 66.
lupus ſubito factus eſt. 62.
lurida mortis imago Erebo emergit. 124.
luſcinias imitari. 68.
luſi in umbra voluptatis diutius. 129.
luſimus mille oſculis. 127.
luſit veſtigia maleſida lues. 123.
luſtrari navigium quorum capitibus debeat. 105.
luſtraſſet apio porriſque digitos. 137.
luſtravi oculis totam urbem. 11.
luſu expellente vibrabant inter manus pilae. 27.
- - intermiſſo. 34.
luſum fortunae mirabilem. 13.
- - - puerilem libidinoſa ſpeculabatur diligentia. 26.
- - - finiri permittitis. 33.
- - - quod ejectus ſum, puto. 135.
inter luſum omnium teſtorum * conſumit. 33.
luſus mortifero timore. 132.
luto fortuito ſatiatus paries. 135.
pro luto annona erat. 44.
- - - - omnia habere. 67.
ex luto imagines factae. 69.
luxato velut toto corpore. 128.
luxu detrita commoda vulneribus reparantur. 119.
luxum ſanguine paſcere mihi cordi. 121.
luxuriae rictu marcent Martis moenia. 55.
luxuriam ſpoliorum aſpice. 120.
Lyaeo maculata teſta. 135.
Lyaeum confeſſus. 41.
Lycas Tarentinus. 100.
Lycurgi villa graſſantibus quicquid praebuiſſet. 117.
Lycurgo crudeliorem hoſpitem recepi. 83.
Lydus veſtifluus adorat. 133.
lyram reſolutam modo nato flore Apollo honorabat. 83.
Lyrici. 118.
- - - novem Homericis verſibus canere timuerunt. 2.
Lyſippum ſtatuae unius lineamentis inhaerentem inopia extinxit. 88.

M.

M. Manicius. 95.
Ma dia perite, ma dia. 52.
Macedonicum Aſturconem optimum puero donabo. 86.
macer jejunio ſpiritus. 128.
machillam ſede ſuſtuli. 74.
macte virtute eſto. 94.
maculam aliquam corpori impoſituram aquae aſperginem. 102.
maculaſſent ſe inſcriptione frontis. 106.
maculataque teſta Lyaeo. 135.
maculis vilibus citrea menſa aurum imitatur. 119.
maculoſa non eſt oratio grandis & pudica. 2.
madens ſudore. 6.
madentibus oleo araneis vulnus coartavit. 98.
maduere Phineo fallaces epulae veneno. 136.
Maecenatianus. 71.
Maeoniumque bibat felici pectore fontem. 5.
maerens lacera Concordia palla. 124.
maerent tempora umbra nudata ſua. 109.
maerentes ſubimus piſcatoriam caſam. 115.
maerentia tecta relinquunt. 123.
- - - pectora conjugibus jungat. 123.
maeſtos Phrygas jam decuma obſidebat meſſis. 89.
maeſtus locum ſecretum conduxi. 81.
magicis carminibus ſocios mutavit Ulyxis Phoebeja Circe. 134.
magis eſt, qui arma tentata velit. 123.
- - - magiſque bonis ſuperfluentibus. 125.
magiſter rogo, inquit. 55.
- - - eloquentiae. 3.
- - - bonarum artium. 99.
- - - ſaevitiae unus anſer. 136.
- - - tuus, homo major natus. 57.
magiſtratus repulſi abierunt. 111.
- - - ſi hoc ſcierint, ibis in crucem. 137.
magiſtri diaeta. 115.
cum magiſtro ſe exercentem curſorum gregem. 29.
ad magna ſurgentes juvenum animos afflavit. 2.
magna fax inter haec nomina ſurgit. 127.
- - - - - vociferatione clamavit latrones tenere. 19.
- - - - - - fortuna ſolus uteretur. 92.
- - - - - - navigia portubus gravatim ſe inſinuant. 101.
- - - - - - de nave ne tabulam quidem naufragus habes. 115.
magnae artis compendiariam invenit Aegyptiorum audacia. 2.
- - - Dicarchidos arva. 120.
magnam familiam per agros Numidiae eſſe ſparſam. 117.
- - - nixus in haſtam. 123.
magnarum cogitationum haec ſunt vota. 215.
ad magnas opes vos ducerem. 117.
Magne tu neſcis tueri Romanas arces. 124.
magni divitis haec facies. 82.

magni quum se verticibus demisit Olympi Jupiter. 123.
Magni quoque terga videret Fortuna levis. 123.
magnificum sibi nihil esset, quod pueris placeret. 4.
magnis mentem adplicat. 5.
- - - cogitationibus pectora implere. 115.
magnitudinis ingentis canem catena trahit. 95.
- - - primae aper. 40.
magno se fenore tollit, qui pelago credit. 83.
- - - tempore dum haec Crotone aguntur. 125.
- - - periculo aegrum vidi. 129.
nec magnum peccatum suum esse. 30.
- - - - - - facinus admisimus. 20.
- - - ferculum. 35.
- - - nescio quid promittere videretur. 83.
- - - erit misero solatium tua voluntate cecidisse. 91.
- - - clamorem sustulit. 136.
- - - flagitium admiseris. 137.
Magnum eum Phoebo Soror excipit. 124.
Magnus Libyco jacet aequore. 120.
- - - ille tremor Ponti. 123.
- - - inhorruit Auster. 123.
majestas auro corrupta jacebat. 119.
majestate conterritus. 65.
majestatis suae pondus haberet illa grandis oratio. 4.
major paralysis tamquam fieri possit. 130.
- - - saevit in praecordiis dolor. 17.
- - - natus. 57.
majora supplicia meruerunt. 107.
majore longe nisu clamavit. 9.
majorem injuriam acciperet. 25.
- - - maledicere. 58.
majores dii me in integrum restituerunt. 140.
majoribus me pueris adplicui. 25.
majoris compendii pretium leviorem faceret jacturam. 14.
majus eloquentia nihil esse confiteantur. 4.
mala caetera. 81.
- - - civitatis in ipsum reciderent. 141.
- - - manus eum tetigit. 63.
- - - Cidonea spinis confixa. 69.
- - - singula. 66.
malae linguae est. 37.
malam in fortunam incidere debent, qui alienum concupiscunt. 140.
malarum rugas. 23.
- - - usque ad scripturam currentia supercilia. 126.
malas mihi pungebat acu comatoria. 21.
male ambulantem fidem rerum obscuritas temporis facillime tegeret. 12.
- - - vestitus es. 83.
- - - dormientis. 86.
- - - repugnanti gaudium extorsi. 87.
- - - pubescentibus annis subripuere viros. 119.
- - - nobile lignum. 119.
- - - sustinet quas struxit opes Romana juventus. 120.
- - - emere. 45.
- - - est extra legem viventibus. 125.
- - - dabat usum trepido ferrum. 132.
maledic illam versibus. 96.
maledicebat properantibus Corax. 117.
maledicere ventri in corpore humano solemus. 132.
- - - majorem. 58.
- - - Trimalchionem coepit. 74.
maledictis nec contentus. 117.
maledicunt pedibus suis podagrici. 132.
malefida prius vestigia lusit. 123.
mali Punici granis. 31.
- - quid feci. 132.
malicorium. 47.
maligne illum ploravit uxor. 42.
malignior fluctus cohaerentes distraheret. 114.
malignitatis hoc non est argumentum, sed amoris. 137.
malis gravatus. 22.
- - - fatigatus. 22.
malle fidem, quam thesauros. 57.
malo cavere jussit. 82.
- - - te quam totum balneum. 92.
- - - vel carminibus loquaris. 94.
- - - mortuum impendere quam vivum occidere. 112.
- - - altro natus est. 134.
cum malo centus. 36.
malorum omnium causa. 132.
- - - omnium obliti. 26.
malum dolum consilio adhibuisse. 101.
- - - dare. 74.
Mamnica. 45.
manant fletibus genae. 89.
- - - aquae in publico. 100.
manantes lacrimas pollice extersit. 9.
manantibus ubertim lacrimis. 134.
manavit facies pleno gurgite. 137.
mancipium omnis musae. 68.
mandata cenae mulier curaverat. 92.
- - - fatorum tempestas peragit. 114.
mandaverunt supremo officio. 112.
mande concisa vulnera. 121.
mando cenulae officium aediculatum custodi. 90.
manducamus panem. 56.
quod manducemus, inveniemus. 46.
mane sedere in cubiculo coepit. 86.
manes id credis curare sepultos. 111.
- - inferni caelum sperare jubentur. 120.
- - - ad Stygios laceratus ducitur orbis. 121.
manet dum fortuna vultum servatis amici. 80.
manibus sudorem detersit. 8.
- - - fortius sublatis. 9.
- - - sublatis eludere. 57.
- - - nexis currere. 73.
- - - testrictis. 73.
- - - sublatis clamare. 40.
- - - supra frontem erectis. 52.
- - - inter se usque ad articulorum strepitum contritis. 17.
- - - complosis in risum effusa est. 18.
- - - infractis congemuit. 23.
- - - meis si quis deus Gitona imponeret. 100.
- - - tremulis Eumolpi laciniam duxi. 100.
- - - interpellat saevientium minas. 108.
- - - inimicis collatus rogus adolebat Lycam. 115.
- - - admotis tentare coepit inguinum vires. 131.
- - - maledicunt chiragrici. 132.
- - - curiose detersis. 135.
- - - complosis inquit. 137.
- - - in pavimento positis. 140.
M. Manicii hanc insulam esse saxo sciatis. 95.
manifestis matrona contumeliis verberata. 132.
manifestissima in re nec quid dicerem inveniebam. 108.
manifesto rubore perfusus. 128.
- - - evolabit omnis spes. 114.
mannos aliquos habet. 45.
mansuescunt solis adusti radii. 122.
mantissa magna. 65.
manu dentata duxit descendentes ab aure capillos. 18.
- - - procaces. 23.
- - - Deliaci recisi. 23.
- - - lenta me ad idem spectaculum traxit. 26.
- - - putamen persecutus ficedulam inveni. 33.
- - - de illius panem noluisses accipere. 37.
- - - parricidali strinxit gladium. 80.
- - - improba si hunc tractavero. 86.
- - - me pungere coepit. 87.
- - - commoverent orbes. 89.
- - - utraque impulsum me praecipitat super lectum. 94.
- - - liberali notum fugitivorum epigramma duxit per totam faciem. 103.
- - - semel iterumque pectus percussi. 115.
- - - trepida ille natos tenet. 123.
- - - corripui terribilem bipennem. 132.
- - - injecta me extra vestibulum dixit. 133.
- - - curiosa grana sordidissimis putaminibus vestita segrego. 135.
- - - armata pugnacissimum animal elidere coepi. 136.
- - - lenta coepit omnia infra umbilicum caedere. 138.
- - - utraque deorum beneficia tractat. 140.
- - - uncta esse. 48.
manubias partiti sumus. 79.
manuciolum de stramentis factum. 63.
manum mihi jam ille injecerat. 6.
- - - utramque laciniae injecit. 14.
- - - demisit in sinum. 24.
- - - frequentius ad capulum, quem devoveram, refero. 82.
- - - invalidam confirmat. 89.

ma-

manum non continui. 96.
- - - commoda. 101.
- - - languentibus dare quis non volet. 101.
- - - officiosam movit. 105.
- - - victam ad invitantis humanitatem porrexit. 111.
- - - ego phrenetico injicio. 115.
- - - ultimam nondum recepit. 118.
- - - ad os opponere. 64.
- - - de tabulis. 76.
manumittere servos. 42.
- - - mortuum. 65.
- - - in testamento. 71.
manus Romana circumfluat. 5.
- - - intentavi in oculos Ascylti. 9.
- - - sinistrae in minimo digito habebat annulum grandem subauratum. 32.
- - - complosit. 34.
- - - curiosas nec adhuc futurae quidem attulerat rusticus. 13.
- - - supinas protendo ad genua vestra. 17.
- - - alligavit. 20.
- - - complosit. 20.
- - - illa tenerius complosit. 24.
- - - ebrias amisissem. 79.
- - - huc convertite. 80.
- - - & pedum candor Parium marmor exstinxerat. 126.
- - - precio expiare licet. 137.
- - - plena. 64.
- - - manum lavat. 45.
- - - sudario tergere. 67.
- - - mala illum tetigit. 65.
- - - trementes. 74.
- - - tentate. 122.
- - - continent a rixa. 96.
- - - inservit vinculo. 97.
- - - ambas cum voce intentans ad sidera dixit. 122.
- - - damnatas mihi attulissem. 80.
- - - Zeuxidos vidi nondum victas injuria vetustatis. 83.
- - - noxias Apollo damnabat. 83.
- - - implevi lacteoribus papillis. 86.
- - - tardant fata. 89.
- - - parvulas ad ora referunt. 89.
- - - injeci cervicibus. 91.
- - - & pedes institis annecteret. 97.
. . . scrutantium eluderet. 97.
. . . crudelissimas inhibere. 105.
. . . nec faciem meam consideravit. 105.
. . . cujus tam crudeles in hoc supplicium durassent. 105.
. . . intentans in oculos Triphaenae. 108.
. . . quid nostrae meruere. 108.
. . . nudas expedit Triphaenae familia. 108.
. . . revocatas ad pacem intermisere bellum. 109.
. . . supinas ad me porrigit trepidans Lycas. 114.
. . . invitas me ferre ad has acies testor. 122.
. . . improba furtum versat. 128.
. . . tuas & genua si idem frigus tentaverit. 129.
. . . aniculae ingenti motu repleverunt nervi. 131.
. . . oculis oppono. 132.
. . . implicitae omne genus amoris invenerant. 132.
. . . infra meas camellam vini posuit. 137.
. . . irata quod praeciderat. 140.
inter manus expellente lusu vibrabant pilae. 27.
ad manus aquam poposci. 27.
in manus aquam nivatam infundentibus pueris. 31.
mappa. 66.
mappalia numerare. 58.
mappam laticlaviam immiserat circa cervices. 32.
mappas implere. 60.
marcebant conjunctis capitibus. 22.
Marcelle in legem tene. 124.
marcent luxuriae rictu Martis moenia. 55.
marcentis super totum ancillae caput fregit altius excussum poculum. 22.
marculum de sinu proferre. 51.
mare etiam innocentibus iratum non me potuit haurire. 81.
. . . qua celsa Tenedos dorso repellit. 89.
. . . classes premunt. 89.
. . . hibernum utinam me invaderet. 98.
. . . inhorruit. 114.
. . . irarum dividet amantium amplexus. 114.
. . . nascitur arvis. 120.
. . . qua currit. 119.
margarita cara quo tibi? 55.
. . . Croesi. 64.
margaritum. 65.
in marginibus lancium argenti pondus inscriptum erat. 31.
mari classes fluitare. 121.
maria non sola mortalibus hanc fidem praestant. 115.
marinam locustam super Capricornum imposuerat. 35.
marinum pisciculum super Scorpionem imposuerat. 35.
maris impatientem fratrem in ultimis esse. 101.
. . . fidem oculis uventibus inspicere coepi. 115.
marita sui corpus jubet ex arca tolli. 112.
marmor pulsum abiete imposita gemit. 89.
. . . Parium exstinxerat pedum candor. 126.
marmorata porticus. 77.
marmore calcato radiabat terra. 135.
marmoreis cervicibus aureum torum premebat. 131.
marmoreum Veneris signum. 29.
Mars aequum amat. 34.
Marsyas quatuor circa angulos repositorii notavimus. 36.
Martem iovitum ad has acies arcessere testor. 122.
. . . fortem neu supprime. 124.
Martis moenia marcent luxuriae rictu. 55.
propter mascarpionem ingenii. 134.
massa auri omnibus diis hominibusque formosior. 88.
. . . dono tibi caligas. 69.
Massilienses pestilentia laborant. 141.
matella digna fuit. 45.
. . . tanquam mus in matella. 58.
matellam tenebat argenteam. 27.
. . . ludenti spado supposuit. 27.
mater te, inquam, rogo. 7.
. . . me praecipue tanquam unum è Philosophis intuetetur. 85.
. . . mea, dum placet, mundi labentis currum detinuit. 127.
materia omnium scelerum. 98.
materiae proprium convenientemque structor imposuerat cibum. 35.
materies rudis atque insecta ibat cum fluctibus. 114.
mathematicorum coelum nec curare soleo. 126.
mathematicus. 39. 76.
matrem tuam felicem, quae te talem peperit. 94.
. . . deûm nummos in praesentem usum pro fide sua reddituram. 117.
matres inventae sunt, quae liberorum tenerent semesa in sinu corpora. 141.
matrisfamiliae diligentia. 67.
matrona onerata faleris pelagiis. 55.
. . . notae pudicitiae. 111.
. . . recens cadaver deflebat. 111.
. . . ut vivere vellet miles blanditiis impetraverat. 112.
. . . ancillae haberet humilitatem. 126.
. . . manifestis contumeliis verberata. 132.
. . . inter primas honesta. 140.
matronae viderint, quae flagellorum vestigia osculantur. 126.
. . . superbiam ancilla haberet. 126.
mationis omnibus anserem acceptissimum occidisti. 137.
matteae insecutae hanc humanitatem. 65.
matteis sumtis ad familiam respiciens. 74.
maturitatis plenae ephebus. 87.
matus plane sum. 41.
mavoluit. 77.
Mavortia signa Caesar movit. 123.
Mavortius umbo haeret laevae detritus. 124.
. . . quatiens ingentem hastam. 124.
mavultis. 99.
maxillae majores agunt Saturnalia. 44.
meas aures tam severa tristitia violari obscoeno sermone dolui. 85.
meatibus auras pepulit delphicus ales. 122.
meatu celeri discincta fortuna sonet. 5.
mecum nocte dormiat. 134.
Medea furens fraterno sanguine pugnat. 108.
media in porticu quas picturas haberent. 29.
mediae noctis silentium. 79.
mediam noctem. 85.
. . . in rixam perfertur Bargates. 96.

medias in urbes lampades immittite. 124.
medicamentorum tantum ſolus ebibiſti. 20.
medicamine attrita facies. 126.
- - - infectam faciem puta diutius durare poſſe. 102.
medici negant ſine nervis ire poſſe. 129.
- - - plures illum perdiderunt. 42.
medicina de hac ſi non admiſſetis. 18.
medicinam homini miſero non invideo. 129.
- - - ſomno petii. 17.
medicum officium difficillimum. 56.
medicus eſt animi conſolatio. 42.
medio digito ſuſtulit turbatum ſputo pulverem. 131.
- - - in altari poſuit veterem menſam. 133.
- - - die ſolebant anſeres diaria exigere. 136.
mediocriter. 113.
meditantur nihil prius, quam quod putent gratiſſimum auditoribus fore. 3.
medium per lupanar fugere coepi in aliam partem. 7.
me-Dius Fidius. 17. 129.
medius coelus ubique eſt. 45.
ſine medulla ventoſas nuces. 137.
medullas exurit flamma. 121.
medullis tacitis concepta tabes. 119.
Megaera facibus armata emergit. 125.
me hercules. 33. 37. 95.
meis oculis familiaris ruſticus. 6.
mel à Jove apes adferunt. 36.
- - Atticum. 38. 56.
- - caldum ſcribilitiae frigidae infuſum. 66.
- - habuit praxin. 39.
- - Hiſpanicum. 66.
melica deverbia. 64.
meliorem moleſtare noli. 58.
Meliſſa Tarentina. 61. 62.
melius contubernali ſuccederet. 24.
- - - loquere. 43.
- - - tanquam ignis accipiat corpus. 115.
- - - longe id faciunt hiſtorici. 61.
melinſculae apes. 38.
melle & papavere ſparſos glires. 31.
mellitos verborum globulos. 1.
intra membra errat uſus aeris. 119.
membra non ſuſtinent ſuccisi poplites. 1.
- - - - - - - - - ad terram trahunt. 19.
- - - - - - - - - quid vetat in tepido calere toto. 132.
- - - - - - - - - urget quies. 104.
- - - - - - - - - jam tua flammifero calore fluent. 126.
membranae ingenti verſus ingerentem Eumolpum invenimus. 113.
memento id tantum, non me, ſed inſtrumenta, peccaſſe. 130.
meminerim me virginem fuiſſe. 25.
memini ſi bene. 30.
meminiſſe nec foederis verba permittebant. 113.
- - - dominium etiam eorum, qui praeſentes non eſſent. 117.
- - - vivorum. 73.
memor uxoris corruptae. 106.
- - - heſternae injuriae. 131.
memorata canore truci bella. 5.
- - - eſt ſumma carminis diu apud Mopſum Thracem. 35.
memoria ſua rem factam. 110.
memoriae tuae fidem appello. 91.
- - - malae eſt. 49.
- - - bonae eſt. 66.
in memoriam turius revocatus injuriae. 10.
- - - - - - - - amicitiae. 97.
mendaces fundos loquitur. 117.
mendacio fidem praeberet. 117.
- - - fides conſtaret. 140.
mendacium prodidiſſem. 82.
- - - in damnum potens. 89.
- - - conſter. 102.
- - - tutam duraret inter omnes. 117.
- - - deprehenderit noſtrum. 125.
tamquam mendici ſpolium faſtidioſe venditabat. 13.
mendicitate nova revocanda paupertas. 123.
mendicus. 81.
Menecratis cantica. 73.
Menelaus anteſcholanus. 81.
mens ſine pondere ludit. 104.
- - - ingenti flumine literarum inundata. 118.
- - - icta quo jubet, populus deſerta ducitur urbe. 123.
menſa citrea Afris eruta terris ponitur. 119.
- - - plena. 43.
- - - cum argento cecidit. 22.
menſae totae argenteae. 73.
menſam cuique ſuam aſſignari juſſit. 34.
- - - quam humanitate poſuiſſem, contumelia tollerem. 93.
- - - veterem in medio altari poſuit. 135.
ad menſam vivus perducitur ſcarus. 119.
ſuper menſam partem leguminis effudit. 133.
menſas ſecundas juſſit adferri. 68.
menſulae pedem extorſi. 136.
extra menſuram aberrantia pedum veſtigia. 126.
- - - - - - - - - corporis mei. 97.
mente ſimpliciſſima. 101.
in mente eſt dormire. 21.
mentem bonam amas. 3.
- - - magnis adplicat. 5.
- - - bonam habere jubemus. 115.
- - - convertit ad rei novitatem. 117.
- - - timor altus habet. 122.
- - - eluſam gaudia fugerunt. 128.
- - - ne quidem bonam petunt. 88.
- - - bonam habere coepiſti. 131.
- - - exonera hac prece, quaeſo. 133.
- - - bonam habere. 70.
mentes ſtupuere. 89.
- - - feras obſidet ira. 99.
- - - ludunt ſomnia. 104.
- - - ſatisfactione lenitar flectite. 107.
- - - exulceratae ad ſanitatem revocantur. 111.
- - - hilaritas praeoccupaverat. 115.
mentibus accenſis gentes arma fumitea. 124.
- - - putis. 44.
mentio poetarum coepit eſſe. 55.
- - - de uſu formoſorum facta eſt. 83.
mentiri ſomnum coepi. 100.
- - - urbanioris notae homines. 116.
mentis calorem nec vino obruat. 5.
- - - pavidae gaudium lacrimas habet. 89.
- - - divinae opera ne damnare videamur. 104.
- - - bonae ſoror eſt paupertas. 84.
mentitur mihi nec ſpeculum, nec fama. 129.
mento levatum in tribunal Mercurius rapiebat. 29.
mentum, cervix, manus &c. marmor extinxerat. 126.
- - - tollere. 43.
mera hilaria. 61.
meracae potiones volabant. 137.
merae cromataricae. 53.
- - - fugae. 43.
mercari lupinos ciceıque dupondio deſtinaveramus. 14.
mercator paratus eſt. 126.
mercatum. 101.
mercedem cellae daretis. 93.
mercedes perdere. 58.
mercedibus emtae ac viles operae. 122.
mercem explicuimus. 14.
mercenario Eumolpi novaculam rapit. 94.
mercenarium ſuum jam olim dormientem exire cum ſarcinis jubet. 99.
- - - inter & amicam politus ſenex. 140.
mercenarius nec ad raptum ferramentum expaverat. 94.
. . . meus tonſor eſt. 103.
. . . comes interpellandi aderat. 108.
. . . tonſor ferramenta ſua nobis & ipſe armatus diſtribuit. 108.
. . . Corax detrectator miniſterii. 117.
. . . praeſenti felicitate laſſus. 125.
judicium merces publica eſt. 14.
merces ipſa ſui perdita Roma. 119.
Mercurii milleſimae. 67.
Mercurius mento levatum in tribunal rapiebat. 29.
. . . qui animas ducere & reducere ſolet. 140.
. . . vigilat. 77.
inter meretrices nudas & titulos, quoſdam conſpatiantes cerno. 7.
meretrix pro cella aſſem exegerat. 5.
. . . ſcribit amatori. 104.
mergamus nos in profundum. 102.
meridie mero ſi dixerit illi tenebras eſſe, credet. 37.
meritiſſima propoſitione monſtrabo in poteſtate tua eſſe Gitonem. 98.
mero meridie ſi dixerit illi tenebras eſſe, credet. 37.
. . . ſolutus amiſiſſem ebrius manus. 79.

mero sepultos Priamidas. 89.
- - - graves alius obtruncat. 89.
- - - unguentisque perfusos extraxi. 105.
- - - sepulta turba. 119.
- - - ac libidine solutae aniculae. 118.
- - - lucernam spargere. 74.
mersam hoc coenn Romam. 119.
mersit in vinum Avellanas nuces. 137.
mersus Siculo scatus aequore. 119.
meruere. 109.
meruerunt quicquid, semper exspectant. 125.
- - - en majora supplicia. 107.
merui, quicquid jusseris. 130.
- - - hoc de te? 132.
meruimus hoc à diis. 114.
meruisse quidem contumeliam aliquam fugitivos. 105.
- - - te noxam coepit dicere. 139.
quid meruissem, sciebam. 132.
meruit sordes victoria nostra. 122.
merum parcius hausi. 130.
messis decima moestos obsidebat Phrygas. 89.
meta à fatali me revocavit ad lucem. 94.
metas suas visa transcendere coeli regia. 136.
methodin ejusmodi laetus Trimalchio. 36.
metiri se ad candelabrum. 75.
metitur nummos modio. 37.
fine metu reliquam noctem exegimus in lectis abjecti. 26.
metu criminis non venitemus ad constitutum. 15.
- - - - - - ac misericordia turbatus. 18.
- - - - - - atro dubia pendebat variis Calchantis fides. 89.
- - - - - - alieno spirat roborea moles. 89.
- - - - - - mutuo mors ipsa miseros perdit. 89.
- - - - - - supplicii pavidus. 108.
- - - - - - frigidius rigente bruma. 132.
metuit pro quo juventus, id tantum trahit. 123.
metus ancipites. 109.
- - - abegit lacrimas. 109.
meum intelligere nulla pecunia vendo. 52.
mi hospites. 116.
mica panis. 42.
micare in tenebris. 44.
micarius homo. 73.
migratione libidinosa expilatum navigium. 113.
mihi ipsi coepi cerebellum. 76.
- - - fugam notavi. 6.
miles me notavit. 82.
- - - ille Eumolpo profuit. 94.
- - - qui cruces servabat. 111.
- - - nec tamen recessit. 112.
- - - victor utrumque persuasit. 112.
- - - circumspectus dum resider. 112.
- - - aes pireum laudabat in unda. 119.
- - - vagus omnia orbis praemia correptis exstruit armis. 119.
- - - paratus arma non habui. 130.
- - - fortis, tanquam nicus. 62.
militabit hoc belle cras in promulside libidinis nostrae. 24.
militares soli habentur. 116.
milite laeso haec juga Caesar calcavit. 122.
milites phaecasiati in exercitu vestro ambulant. 82.
militiam ne infirmitas perderet. 82.
mille causae nos quotidie collident. 10.
- - - mortibus frigida inguina sollicitavit. 20.
- - - pondo auri Capitolio promittere solet ipse senatus. 88.
- - - pulsas credidimus rates. 89.
- - - nummos inveni. 97. 98.
- - - per annos opes fraudibus captas disponite. 115.
- - - vulneribus confossa ora cruenta casside velat. 124.
- - - osculis lusimus. 127.
- - - rugis aperta in viscera confugerat. 132.
- - - plagis dolata sincipitis vetustissima particula. 135.
- - - vix homines noverunt secreta. 17.
millesimae Mercurii. 67.
milliarium quintum. 62.
milva. 75.
milvi quam volant, fundos habet. 37.
milvinum genus mulier. 42.
milvo volanti ungues resecare. 45.
mimicam mortem nec Eumolpus interpellaverat. 94.
mimicis artibus petiti sumus. 106.
mimico risu omnia exsonuerant. 19.
mimo de laserpitario canticum extorquet. 35.
mimum agit in scena grex. 80.
- - - quid cessamus componere. 117.
minabatur. 108.
minacem figurarent equum. 89.
minantur umbrarum facies. 122.
minaris etiam? 95.
minas saevientium interpellat. 108.
minatus se abscissurum tot miseriarum causam. 108.
minax Bellona emergit. 124.
- - - dextra stipite flagranti terris incendia portat. 124.
minentur grandia verba indomiti Ciceronis. 5.
Minerva ducente Romam intrabat Trimalchio. 29.
Minervae homo. 43.
minima frons, & quae radices capillorum retroflexerat. 126.
cum minimis symphoniacis tibiis ad caput ejus accessit. 28.
minimo digito sinistrae manus. 32.
minimum in his exercitationibus doctores peccant. 3.
- - - ne quidem vestigium sui picturae reliquisset. 88.
- - - quod est. 113.
- - - veluti gustum somni hauseram. 22.
minio & croco tinctam scobem sparserunt. 68.
per ministeria deorum praecipitandus est spiritus liber. 118.
ministerii detractator mercenarius. 117.
ministeriis forensibus exercitati. 113.
ministerio intempestivo inhaerentem tonsorem notavit. 103.
- - - destitutum non agnoscere dignitatem suam. 117.
ad ministerium redierant. 22.
- - - - - - navis se relicturum. 108.
ministrantem in conspectu Gitona vidit. 92.
- - - caldam. 68.
ministratoris gratia vinum dominicum est. 31.
ministris non arma, non regimen prodest. 123.
minitantibus humeris totum ferre potest urbem. 122.
Minophila. 70.
minor est ista, quam ego fui? 25.
. . . unda scissa resultat tranquillo. 89.
. . . nec in campo furor est. 119.
. . . nec ira rebellat pectore in hoc. 121.
. . . est reus, quisquis peccat inopi. 133.
minora ducens astra radianti face. 89.
non minore clamoris indignatione Gitona flagitabat. 92.
minorem annulum extremo articulo digiti sequentis habebat. 32.
. . . aestum frequentia sua nobis facient foedissimi servi. 34.
minori culpae ignosce. 133.
minoris pallium addicere placuit. 14.
minuisset impetum verberantis quassata harundo. 134.
minus erit, quicquid dixero. 126.
minutalia. 47.
minutissima inter cervicalia positus. 32.
minuto pipere circumdedit fascinum. 138.
mirabar, nisi omnia defecta sunt. 69.
mirabetis sic porcum gravidari posse. 55.
mirabile quidem paupertatis ingenium. 135.
mirabilem fortunae lusum. 13.
. . . vario genere tabularum pinacothecam intravimus. 83.
mirabili forma examinaverat nautas. 105.
mirando tradidit aevo Musa Baccineas veteres. 135.
miranti libuit deae nomen quaerere. 127.
mirantibus nobis accuratissimas lautitias. 34.
miraremur has lautitias. 27.
mirari nolito. 88.
. . . tam discordem libidinem coepi. 126.
mirari quod illi vacaret in vicinia mortis poema facere. 115.
miratur quis deus juvenes tam urbanos in suam regionem detulerit. 16.
. . . frater sororis suae automata per clostellum. 140.
mi-

prium convenientemque materiae cibum. 35.
- - - pigritiam recedendi hilaritas longior. 85.
impotuerit hamis escam. 3.
impotui harenae. 81.
- - - codicillis talia verba. 129.
imposuit mihi solitudinem. 81.
- - - crines super pectus jacentis. 111.
impotentia tua ubi nunc est? 115.
impotentium coenas non caper cliens. 3.
imprecari bene. 78.
impressa stigmata captivorum frontibus. 105.
imprimite mucrones. 80.
improba si hunc manu tractavero. 86.
- - - manus versat turrim. 128.
- - - grana tollit. 135.
improbam Naiada repellebat candidus Hylas. 83.
improbasse ne me putes schedium Lucilianae improbitatis. 4.
improbe diductam rimam. 26.
improbitas omnia extorquet. 87.
improbitatis Lucilianae schedium improbasse. 4
improbiret aliquem pugno tollere. 66.
improbus amnis per valles rapitur. 137.
improperare. 38.
imprudens consilium. 102.
- - - nos arena componet. 114.
- - - hic vehit omnia secum. 123.
imprudentes admisistis inexpiabile scelus. 17.
- - - noxios in nostrum induxere navigium. 106.
imprudentia locorum. 79.
imprudentibus expressit risum. 32.
impulerat nec certos fluctus ventus. 114.
impulit me super lectum. 134.
impulsi juvenili licentia. 17.
impulsum audaci strepitu ostium exsonuit. 16.
- - - ostium crepuit. 99.
impune quisquam, quod non licuit, non aspexit. 17.
- - - modo si fas est vera profari. 121.
- - - laturos, si quid deliquissent. 125.
impurus omni libidine adolescens. 81.
imputem quod coelo, habeo. 127.
in altum componere. 99.
- - Asiam eductus est. 85.
- - Aureos. 76.
- - aurem aliquid secreto diceret. 28.
- - auxilio erat quisquam. 21.
- - balneo sequi jubemus. 26.
- - coenam. 47.
- - capite pueri digitos tersit. 27.
- - conductum accurrit. 9.
- - conspectu. 73.
- - controversiam esse. 15.
- - cubitum reclinare. 39.
- - culina habitare. 2.
- - cursu fatigatus. 6.
- - die. 44.
- - faciem immittere. 74.
- - fanum rogari. 72.
- - gratiam revertere. 87.
- - gregem curare. 38.
- - his lautitiis eramus. 32.
- - ingenuum nasci. 57.
- - imo imus recumbit. 38.
- - larvam intrare. 62.
- - lectis abjecti. 26.
- - litem ambiguam descendere. 14.
- - manu ponere. 100.
- - manus vinum dedere. 34.
- - memoriam revocatus rursus invidiae. 10.
- - mortem ultimam. 89.
- - nummis omnia habere. 43.
- - oculos Ascylti manus intentavi. 9.
- - os conjicere. 42.
- - osculum applicuit. 24.
- - praecipiti res humanae sunt. 55.
- - partes diducere. 108.
- - populum proferatis deorum consilia. 17.
- - poste defixae tabellae. 30.
- - potestate esse. 98.
- - prandium parasset. 9.
- - primis Quartilla. 26.
- - prospectu. 66.
- - publico nummos effundere. 71.
- - publico manare. 100.
- - publicum videre. 58.
- - secreto. 25.
- - secreto loqui. 97.
- - servitutem dare. 57.
- - sinum demisit manum. 24.
- - solio descendere. 73.
- - tenebris micare. 44.
- - terram decidebant. 27.
- - terram deponere. 64.
- - unum nata sunt. 50.
- - ultimis esse. 101.
Inachia Tirinthius ira exagitatus. 139.
inanes ac sine medulla ventosas nuces. 137.
inani palea satiatus pariea. 135.
inanibus sonis ludibria quaedam excitando. 2.
inanis spuma pinnas per maria torquebat. 109.
inauditus mos. 76.
inauratae Phaecasiae. 67.
inaurati calices. 67.
inauspicatum locum timebam. 131.
incaluere nives. 123.
incedo in hoc doctorum aestu. 6.
incendia ducit fax stellis comitata novis. 122.
- - - totaque bella ante oculos volitant. 123.
- - - terris portare. 124.
incendit aequor fulmineum jubar. 89.
incepto vultu sermone movetur. 132.
inceptum plausum dare. 36.
incessus tute compositus. 126.
incesta veste thalamum exornaverant. 26.
incidere in malam fortunam debent, qui alienum concupiscunt. 140.
incidimus in turbam haeredipetarum. 124.
incidisse juvenes casu in has plagas putatis. 107.
- - - casu noxios in plagas apparet. 107.
- - - in navem videntur, non venisse. 107.
incincta quadrato pallio. 135.
incipe velle servare. 98.
incipere illum pridie puto, postero die finire. 82.
inciperent. 107.
incisus hoc titulus fero. 89.
inclinata res est. 38.
inclinatus ad aurem alicujus. 49.
inclinavi caput super pulvinar. 134.
inclinavit se in lectulum. 135.
includere in equum Trojanum. 52.
- - - labyrintho. 73.
inclusi jacerent. 26.
inclusit ridendas pagina partes. 80.
- - - me nihil tale exspectantem. 94.
inclusum cernunt pavido corde tribunal. 104.
inclusus loco. 81.
inclyta pater cui Lesbos. 133.
incommodi dies qui essent distinguente bulla notabantur. 30.
incompta numquid sum? 128.
increta facies, ut Gallia cives putet suos. 102.
incubant ova. 33.
incuboni pileum rapere. 38.
inculta mulier. 139.
incultis asperisque regionibus diutius nives haerent. 99.
incumbere super brachium. 54.
incumbis super praedam. 80.
indecens numquid sum? 128.
- - - unam rubore faciem sudario abscondit. 67.
indecenter pinguis. 64.
- - - usum effundere. 58.
indecenti risu latera commovit. 20.
indelectatus nequitia mea. 87.
indemnatum spiritum effuderis. 111.
Indica bacca. 55.
- - - margarita. 55.
indicavimus haud dubie credentibus, unde, aut qui, essemus. 124.
indicem originis cicatricem Ulyxis nutricem invenisse. 105.
- - - afferre. 74.
indiciorum omnibus lineamentis confusis. 105.
indicium & fidem in lance argentea praeferebat. 97.
- - - puero Deus excussisset. 98.
- - - ad amicos detulerit. 125.
indignatione clamoris non minore Gitona flagitabat. 92.
- - - eadem mulier lancinata ulterius excanduit. 100.
indignatur Licas. 108.
indignatus rusticus. 15.
- - - puer. 64.
indignum facinus. 56.
indiligentia. 67.
indomita matrona tollat pedes in strato extraneo. 55.
indomiti Ciceronis verba minentur. 5.
indormivit alienis amplexibus. 79.
inducias facio vobiscum. 108.
- - - more caduceatoris faceret. 108.
inductae familiari sono ancillae ad vapulantem decurrunt. 105.
induebat supercilium. 113.

induere nuptam ventum textilem aequum est? 55.
indulgeat tibi. 101.
indulgentiae domini gratias agere. 71.
indulsi lacrimis. 81.
- - - solicito. 86.
Indum fulgebat ebur. 135.
indutam vario gramine terram. 127.
induunt eloquentiam pueris adhuc nascentibus. 4.
induxere in navigium imprudentes noxios. 106.
induxisse comites in navigium vera fide. 101.
inedia mortem persequentem non potuerunt parentes abducere. 111.
- - - si soluta fueris. 111.
inepta hominum persuasione nihil falsius. 132.
ineptiae humiles. 52.
ineptiora praeteritis credo proferre volebar. 110.
ineptius nihil ficta severitate. 132.
inertes mihi pontus summittit fluctus. 134.
inertiam meam accusans. 115.
inescantur cibo muta animalia. 140.
inexpiabile scelus admisistis imprudentes. 17.
inexspectato ictus sono. 100.
Infacundus juvenis. 112.
infamant ordinem totius dictionis. 6.
infamis eques Romanus. 92.
infans cum patribus inquinata sum. 25.
infecta materies. 114.
infectam medicamine faciem puta diutius durare posse. 102.
tam infelicem hominem numquam vidisti. 134.
infelicibus jussit dari missionem. 21.
infelicissimus puer. 80.
infelix Tantalus. 82.
inferiorem partem navis. 110.
inferni manes coelum sperare jubentur. 120.
infernis imaginibus turbatus. 111.
ad inferos traherea in coelo positum. 132.
inferre in rationes. 53.
infestam novaculam ad virilia sua admovit. 108.
infesto gurgite repetitum procella circumegit. 114.
infigitur frequenter atramentum non accersito ferrumine. 102.
infirmissimae erant mulierculae. 19.
infirmissimus vector. 108.
infirmitas ne militiam perderet. 82.
infirmus auxiliator. 89.
inflat se tanquam rana. 74.
inflati utres. 42.
inficaae paululum nares. 126.
infra manus meas camellam vini posuit. 137.
- - - pecuniam positi. 84.
infractis manibus congemuit. 23.
infuderat oleum lucernis occidentibus. 22.
infulis stabant sacri Phrygioque cultu gemina nati pignora Laocoonte. 89.
infundentibus aquam in manus niva-tam pueris Alexandrinis. 31.
ingemiscere graviter. 54.
ingemiscente familia. 71.
ingemui ego, utique propter mascarpionem. 134.
ingenia nondum deleverat umbraticus doctor. 2.
- - - fricare. 92.
ingenii amor neminem unquam divitem fecit. 83.
- - - sui plausum noverat. 90.
ingenio prudentissimae feminae usus miles. 112.
- - - suo flexi crines. 126.
ingeniosa gula est. 119.
ingeniosus cocus. 70.
ingenium paupertatis mirabile. 135.
- - - caninum. 64.
ad ingenium redua. 117.
ingens scholasticorum turba in porticum venit. 6.
- - - cania catena vinctus. 29.
- - - aperitur clostrum. 89.
- - - vulnus quum in hoc pectore fuerit, cicatrix non est. 91.
- - - frequentia illum circumvenit. 92.
- - - belli civilis opus quisquis attigerit. 118.
- - - fama excaecabat oculos animosque miserorum. 141.
- - - cursus. 101.
ingentem quatiens Mavortius hastam. 124.
- - - cucumam foco adposuit. 135.
ingenti calliditate pecuniam nobis reddidissent. 15.
- - - cum subtilitate paronychia tollentibus. 31.
- - - cursu. 101.
- - - membranae versus ingerentem Eumolpum invenimus. 116.
- - - litteratum flumine mens inundata. 118.
- - - tu satiare ruina pallida Tisiphone. 121.
- - - volubilitate verborum quum haec effudisset. 124.
- - - motu aniculae manus nervi repleverunt. 131.
- - - risu hoc fecerat. 140.
- - - nive tellus vincta erat. 123.
ingentibus literis frontes utriusque implevit. 103.
ingentis quatiat Demosthenis arma. 5.
- - - magnitudinis canem catena trahit. 95.
- - - eloquentiae & spei juvenem latum ab Eumolpo condiscimus. 117.
ingenuae artes vigebant. 88.
ingenui juvenes. 107.
- - - sanguinis si quid habes. 113.
ingenuos vultus cernitis voluntaria poenarum lege proscriptos. 107.
- - - honestosque clamando invidiam nobis facis. 107.
- - - quisquam contra fas legemque contaminet. 108.
ingenuus stupro. 81.
ingerebat filium filiamque orbis senibus. 140.
- - - lentissima voce, carpe, carpe. 36.
Ingerentem versus membranae ingenti Eumolpum invenimus. 115.
ingestis super ignem pluribus lignis. 136.
ingluvies fenoris exederat praedam. 119.
ingratam perfudit sanguine Romam Julius. 120.
ingratum artificium. 53.
ingredimur viam deos precati. 117.
inguina solicitavit mille mortibus frigida. 20.
- - - super mea diu multumque frustra moluit. 23.
- - - quam ingenia fricare tanto magis impedit. 92.
- - - ad mea luminibus deflexis movit officiosam manum. 105.
- - - non habet, sed lotum in aqua. 134.
inguinibus meis perfusis. 138.
inguinum tam grande pondus habebat. 92.
- - - vires tentare coepit. 131.
ingurgitata inter diversitores diutius anus ne admotum quidem ignem sensisset. 79.
ingurgitavi me toto corpore. 86.
inhabitarent qui homines nobile solum quum exploraremus. 116.
inhaerentem unius statuae lineamentis Lysippum inopia exstinxit. 88.
- - - intempestivo ministerio tonsorem sibi ad lunam notavit. 103.
Inhaeserat auro Indum ebur. 135.
inhaesi basio. 86.
inhibere crudelissimas manus. 105.
inhibuimus ferrum. 80.
inhibuit grande facinus Triphaena. 108.
inhorrescere se finxit Ascyltos. 9.
inhorruerunt pili. 63.
inhorrui frigore periculoso. 17.
- - - fabulosa pollicitatione conterritus. 135.
inhorruit mare. 114.
- - - magnus auster. 123.
injecerat ille manum. 8.
injeci cervicibus manus. 91.
injecit contemplationem super humeros rustici emptoris. 12.
- - - utramque laciniae manum. 14.
injecta manu me extra vestibulum duxit. 133.
injicio phrenetico manum. 115.
inimici victoriae invidiosam. 80.
- - - injuriis hilaris, commodis tristis. 92.
inimicis conveniret. 98.
- - - manibus collatus rogus adolebat Lycam. 115.
- - - permutato colore imponemus. 102.
inimicissima oculis meis utraque. 113.
inimicum me numen ibi quoque invenit. 140.
inimicus omnium vitiorum. 84.
- - - quisquis voluerit me sacerdotio pellat. 137.
- - - ignis. 98.

iniquam declamationem Eumolpus resolvit. 107.
initia coëuntis gratiae. 113.
initiati gustatione mirifica. 21.
injuria mea depulsa ancilla. 22.
- - - vetustatis nondum victas Zeuxidos manus vidi. 83.
- - - hac dignus fui? 91.
- - - tormentorum. 102.
- - - grandi se vexatam. 106.
- - - mea tam gravi nec contenta mulier. 132.
- - - mea commoveor. 17.
injuriae rursus in memoriam revocatus. 10.
- - - omnis inventor Ascyltos. 79.
- - - meae noxio sanguine parentabo. 81.
- - - hesternae memor. 131.
in injuriam usque vigilavit. 133.
injuriam mortuus ne accipiam. 71.
- - - vindicaret, & dignitatem. 18.
- - - ne majorem in secreto frater acciperet. 25.
- - - sive non sentiente, sive dissimulante. 79.
- - - nemini fecit. 83.
- - - nec Encolpius accipit. 95.
- - - Eumolpo, advocationemque commodabam. 96.
- - - facere quibus venter non soleat. 102.
- - - à Gitone abstineret. 108.
- - - tibi factam à Gitone neque quereris. 109.
- - - gravem accepi. 129.
- - - accepit. 129.
- - - an pateretur tentaturus accessi. 140.
injurias diligit animus errore lentus. 93.
injuriis inimici hilaris, commodis tristis. 92.
- - - pro singulis praesentes denarios ducentos numerabis. 109.
innocens utinam esset frugalitatis meae hostis. 84.
innocentem alieno periculo imponere quid attinet. 102.
innocentes habentur soli. 116.
innocentibus iratum mare. 81.
innumerabilia oscula puero dedit. 20.
innumerabilibus comitata sideribus luna. 100.
- - - telis gravis umbo lateri haeret. 124.
inopi lingua desertas invocat artes facundia. 83.
inopia extinxit Lysippum. 88.
inops & rebus egenus attritis. 133.
- - - audacia tuta est. 119.
- - - quisquis peccat, minor est reus. 133.
inquietantur alio genere furiarum declamatores. 1.
inquietatus ille moleste tulit. 100.
inquinat corpus color arte compositus. 102.
inquinata sum cum paribus insana. 25.
inquinatum esse literis. 46.
inquinavit nos basiis olidissimis. 21.
insaniae cede. 94.
cum insanientibus furere necesse habent. 3.
insanis molibus tellus perfossa dehiscit. 120.
insanum. 92.
inscius Laomedon tulit arma. 139.
sine inscriptione casum hunc transire non oportet. 55.
cum inscriptione omnia reddiderat pictor. 29.
inscriptione cum hac fixus libellus. 28.
. . . monumenti. 71.
. . . solerti notans frontes. 103.
. . . hac frontis se maculassent. 106.
. . . adumbrata derisi sumus. 106.
inscriptum hoc habebat. 30.
. . . nomen Trimalcionis in lancium marginibus. 31.
insecutum est ferculum laudationem. 35.
insecutus est lecticarius. 34.
insequentibus ad pedes aliis. 31.
insequeris Encolpion nec verbo contumelioso. 109.
insequi humanitatem. 65.
inserere ano meo coepit. 138.
inserans commissuris secures. 97.
inseruit vinculo manus. 97.
insidiae emergunt. 124.
insidias quasdam auribus fecerint. 3.
- - - aniculae exsecratus. 7.
insignitum me non tralatitia deformitate intelligebam. 110.
insinuant se gravatim portibus magna navigia. 101.
insolenter solere. 59.
insolentia reliqua. 50.
- - - ebriorum. 70.
insolitae voces flamma sonuere sequenti. 122.
insolitis ignibus Aetna voratur. 122.
- - - planctibus perterritus aether tremuit. 136.
insolito sub fasce neque Giton durabat. 117.
- - - gressus prior occupat ausu. 123.
insolitum murmur audimus. 115.
insonuit alto gemitu pectus. 137.
inspeciosus puer. 74.
inspectis diligentius signis. 14.
inspexit rationes patrimonii sui. 115.
inspicere maris fidem oculis uventibus coepi. 115.
- - - anum diligentius coepi. 135.
- - - iter vitae. 84.
- - - horas. 71.
inspiceret querelam judex postero die. 15.
inspicite quod ego inveni. 103.
inspuere in faciem. 75.
instans periculum trepidanti Eumolpo exponit. 101.
instat Eumolpus. 92.
instigat in Eumolpum canem. 95.
institas duas protulit de sinu. 20.
institis manus & pedes annecteret. 97.
instituit haec tropica pecuniae cupiditas. 88.
instruere juvenes salubribus praeceptis. 140.
instrumenta peccasse, non me, memento. 130.
instruxerat thecam rudis novacula. 94.
instruxit versum pedibus. 118.
insulae procurator Bargates. 97.
insulam non viduae hanc esse, sed M. Manicii fano sciatis. 95.
- - - Carrioni lego. 71.
insularii mulcant exclusum. 95.
insultissimus omnium homo. 23.
intactis aureis plena tunicula illa est. 113.
intactus Alcibiades in praeceptoris sui lectulo jacuit. 128.
integram simulationem servasset. 140.
integro fructu plenas nuces ad ima deferri. 137.
- - - anno alendus. 141.
in integrum me restituerunt dii majores. 140.
intellexeras cinaedum Embasicoetam vocari. 24.
intellexerunt se deprehensos. 22.
intellexi me in fornicem esse deductum. 6.
. . . puerum vigilare. 85.
. . . stertere partem. 87.
intellexisti, puto, deos immortales rerum humanarum curam agere. 106.
intellexit Chrysis me perlegisse totum convicium. 129.
intelligebam me non tralatitia deformitate insignitum. 110.
intelligere linguam. 73.
. . . meum nulla pecunia vendo. 52.
intelligeret facile redisse me in gratiam. 91.
intelligo me virum esse. 129.
. . . nobis convenire non posse. 10.
. . . nihil magis obesse juvenibus miseris. 107.
intemperans licentia. 57.
intempesta nocte. 105.
intempestivo inhaerentem ministerio tonsorem sibi ad lunam notavit. 103.
intentans in oculos Triphaenae manus. 108.
. . . ambas cum voce manus ad sidera, dixit. 122.
intentare oculos. 70.
intentat in oculos veru. 95.
intentavi in oculos manus. 9.
intepescente paululum saevitia. 94.
inter titulos quosdam & meretrices conspatiantes video. 7.
. . . se contritis manibus. 17.
. . . nos periturum secretum. 21.
. . . argentum avidius rapantur. 22.
. . . rugas malarum tantum cretae erat. 23.
. . . haec stabat Gyton. 24.
. . . caetera. 105.
. . . caetera mala. 51.
. . . gemitus & lacrymas. 91.
. . . initia. 43.
. . . experimenta. 88.
. . . manus expellente lusu pilae vibrabant. 27.

in-

inter cervicalia minutiſſima poſitus. 32.
. . . inſum omnium teſtorum * conſumis. 33.
intercepiſſet euntes ergaſtulum. 105.
ad interdictum venturum. 83.
. . . . veniret. 13.
interdiu. 102.
. . . ſevera, nunc hilaria. 64.
interficit vatis abſentem hoſtem. 123.
interjecto quaſi pariete audacior facta. 131.
interiorem in aedium partem fugit. 129.
intermiſerat curſum tranquillitas repentina. 109.
intermiſere bellum revocatae ad pacem manus. 109.
intermiſſo luſu. 34.
interpellanti aderat mercenarius comes. 102.
interpellare ſupplicium. 106.
. . . libidinem ſaltationis. 52.
. . . fabulas. 39.
. . . loquentem. 69.
interpellat ſaevientium minas. 108.
ſine interpellatione acciperem tertianae remedium. 19.
interpellatus excanduit. 115.
interpellaverat mortem inimicam. 94.
interpellavit deprecationem ſupplicia. 107.
. . . trepidantes unus ſervus. 26.
interpoſita minus hora. 87.
interpoſitis paucis diebus. 87.
interpretamenta ſomniorum audirem. 10.
interpretem. 107.
interrogare atrienſem coepi. 29.
. . . eum hoc ipſum non erubui. 36.
. . . animum meum coepi. 128.
interrogate audiciam vaſtram. 102.
interrogo ego, quot eſtis? 92.
tamquam interſit, quae ratio corpus periturum conſumat. 115.
intervenire alienis ſecretis periculoſum. 20.
inteſtina ſua vomere. 66.
. . . non habere. 63.
intervenisset tabellarius Trimalchionis. 79.
intervenit cum parte coenulae. 91.
. . . illa comitem aniculam trahens. 131.
. . . ſacerdos. 134.
. . . Chriſis. 139.
intervortiſſent pecuniam veſtram. 107.
inteſtinas meas noverat. 76.
intexta veſtibus colore niteant ſententiae. 118.
intexuit ſenſum teneriorem verborum ambitu. 118.
intonare cornu ſuo. 78.
intorta circa brachium pallio. 80.
intortum filis varii coloris licium. 131.
intra verba ſe continuit. 11.
. . . ſuriſque idem tota familia fecerat. 22.
. . . rixam tumultus conſtitit. 64.
. . . hos dies. 38.
intrabat Romam Trimalchio Minerva ducente. 29.
. . . in larvam. 62.
intrans cymbaliſtria & concrepans aera omnes excitavit. 22.
intrantem admiſerunt recluſae ſubito fores. 16.
intrantes pica varia ſalutabat. 28.
intrantibus ad ſiniſtram pictus erat canis ingens 29.
intrare in triclinium conaremur. 30.
intraſſe antrum Cyclopis fingite. 101.
. . . iterum limen anſeres putares. 136.
intraſſemus triclinium. 31.
intrat cinaedus homo omnium inſulſiſſimus. 23.
. . . Eumolpus cum Gitone 94.
. . . ſtabulum praeco cum ſervo publico. 97.
intraverat una virguncula. 18.
intraverunt palaeſtricae quam plures 21.
intraverunt duo Aethiopes capillati. 34.
. . . triclinium Syri. 22.
intravi theatrum. 90.
. . . cubiculum ſine Gitone. 130.
intravimus balneum. 28.
. . . Crotona. 124.
intravit ipſa una comitata virgine. 17.
. . . pinacothecam ſenex canus. 83.
. . . aedem Veneris. 128.
. . . cubiculum meum Chryſis. 129.
. . . delubrum anus. 133.
. . . januam mulier haud inculta. 139.
intremuere tubae. 124.
intremui poſt hoc fulmen attonitus. 101.
intremuit nubes fulgure rupta coruſco. 122.
. . . triclinium. 60.
intro navigium adoratis ſideribus. 100.
introverſus. 63.
intuens Aſcylton truci vultu. 79.
intueremur modo nosmetipſos, modo mulieres. 19.
intueretur me mater tanquam unum ex philoſophis. 85.
invaderet utinam me hibernum mare! 98.
invado pectus amplexibus. 91.
invadunt virum. 74.
invaſerat pallium. 15.
invaſi baſiolis aliquot ſimulantem. 85.
invaſit cervicem ejus. 20.
. . . me effuſiſſimo amplexu. 139.
invenerant omne genus amoris implicitae manus. 132.
invenerat tuniculam in ſolitudine. 12.
invenerunt verba, quibus deberent loqui, Sophocles aut Euripides. 2.
inveni. 102.
. . . ficedulam pinguiſſimam. 33.
. . . mille nummos. 98.
inveniatur quis, cui minus placeam. 129.
nec inveniebam, quid in re manifeſtiſſima dicerem. 108.
inveniemus aliqua blandimenta. 141.
invenies & acidum ibi ubicumque dulce eſt. 82.
. . . Gitona in navi Lichae. 104.
. . . religioſum, ſi te adorari permiſeris. 127.
invenimus Eumolpum ſedentem. 115.
non invenio, quod feci. 130.
invenire facilius poſſis deum, quam hominem. 17.
invenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem. 8.
inveniret me in diverſorio. 81.
inveniſſe cicatricem originis indicem. 105.
inveniſſem te. 94.
inveniſſet philoſophiae fontem. 88.
inveniſti Tarquinium, ſi Lucretia es. 9.
. . . amatorem. 94.
invenit artis tam magnae compendiariam Aegyptiorum audacia. 2.
. . . me ludentem cum fratre. 11.
. . . haeredem. 88.
. . . diu neuter vocem. 91.
. . . ſtatim auxilium. 92.
. . . diligentius oppeſſulatas fores. 97.
. . . defoſſum aurum. 104.
. . . varius lapis uſus. 120.
. . . me ibi quoque inimicum numen. 140.
non invenit ſe natura. 119.
inveniunt ſe medici. 47.
inventae ſunt matres quae liberorum ſuorum tenerent ſemeſa in ſinu corpora. 141.
inventionem. 88.
inventor omnis injuriae Aſcyltos. 79.
invicem contemplationem ſuper humeros ruſtici emptoris injeci. 12.
invideo homini miſero medicinam. 129.
inviderit. 100.
invidia eadem proclamare coepimus. 14.
. . . hac inundatus Eumolpus. 101.
ad invidiam uſque felicibus votis fruuntur. 11.
invidiam noſtram ridebant conciones. 14.
. . . amolitur Aſcyltos 97.
. . . facis nobis ingenuos honeſtoſque clamando. 107.
invidioſa proditione detexerit fallaciam. 125.
invidiſſem victoriae inimici. 20.
inviolatum eſſe depoſitum vidit. 13.
. . . os fluctus in terram convertit. 115.
. . . ante hunc diem domicilium meum ſanguine polluiſti. 137.
ſecundum invitantem conſedi. 131.
invitantis ad humanitatem porrexit victam manum. 111.
invitare puellam ad pygiciaca ſacra non diſtulit. 140.
. . . ſermones. 41.
invitas me ferre manus teſtor ad has acies. 122.
de invitis quando ita etiam fata ſtatuant. 115.
invitum arceſſere Martem teſtor ad has acies. 122.
invitus & tarde inquit. 9.
. . . nemo audit quum cogitur cibum

bum sumere, aut vivere. 111.
inundamur vino Falerno. 21.
inundata meos ingenti flumine literarum. 118.
inundatus hac invidia Eumolpus. 101.
inundavere pectus lacrimae dolore paratae. 113.
invocare mihi cupienti Quiritium fidem. 21.
invocat artes desertas inopi lingua facundia. 83.
- - - contra Troas Trojae sacra. 89.
involare anulos buxeos. 58.
involavit plus ex haereditate, quam illi relictum est. 43.
involverat flammeolo caput. 26.
involvere brachium lana. 54.
- - - purpura praecantatos lapillos. 131.
involuta manu sinistra. 63.
involutus coccina gausapa. 28.
jocantium libidine accensa Quartilla. 26.
errare, imo jocare coepimus vestiti. 27.
jocari ego senem poetica levitate credebam. 117.
jocum risumque ne faciatis religiones nocturnas. 17.
- - esse hominibus. 57.
Jovem quoque peculio exorat. 88.
- - - nemo pluris facit. 82.
- - - clausum possidet arca. 137.
- - - aquam exorare. 44.
- - - iratum tollere. 63.
Jovis tibi iratus sit. 58.
ne Jovis potest hoc solum vitare. 47.
ipsimi. 76.
ira similiter in pectoribus considit. 99.
- - se in odium convertit. 108.
- - laxatur. 108.
- - ne residua in animis remaneret. 109.
- - Inachia exagitatus Tirinthius onus coeli tollit. 139.
- - Priapi me sequitur gravis. 139.
- - nec minor rebellat in hoc pectore. 121.
iracundia durante. 96.
- - - concitatus Licas. 106.
- - - tua ubi nunc est? 115.
iracundiae causam non quaesivit. 94.
- - - locum non dabat hilaritas. 113.
iracundiam precibus miscui. 9.
- - - tuam satia. 97.
iracundus ego sum & tu libidinosus. 94.
iram meam prudenti absentia exstinxit. 94.
- - - osculo finio. 99.
- - - gemini numinis satiavit. 139.
irascentis rabies ut sine verbere considat, vix fieri posse. 139.
irascimur servis. 115.
irascitur pelago ventus. 104.
irascor muneribus meis. 121.
irata decenni praelio virtus huc abditur. 89.
- - - manus quod praeciderat, reddidit mihi. 140.
iratam Junonem meam habeam. 25.
iratior audacia mea Licas accenditur. 108.
iratis fluctibus imprudens non arena componet. 114.
iratissimum mihi dominum esse affirmavit. 139.
iratos deos mihi excitasti. 134.
iratum innocentibus mare non me potuit haurire. 81.
- - - commovens caput. 113.
- - - mare divider amantium amplexus. 114.
iratus Caesar tumidas dum deprimit arces. 123.
- - - haec effudi. 132.
ire patimini liberos homines sine injuria quo destinant. 107.
- - extra casam coepi. 136.
- - se in templum ad vota nuncupanda simulavit. 140.
- - plenis velis. 71.
- - qua libet via. 18.
- - in funus. 42.
- - posse sine nervis. 129.
iretur qua via ad carmen. 118.
irrepsi. 87.
irruit perturbatus. 98.
is ipse erat. 12.
isset in crucem. 112.
iste tuus frater seu comes. 9.
it Paci comes submissa Fides. 124.
ita, inquit, non dixit tibi ancilla. 121.
- - inquit. 25.
- - ita bene admonuisti. 25.
- - crescam. 70.
- - meos finniscar. 44.
- - bene moriar. 58.
- - vide. 106.
Italiae urbem aliquando primam Crotona. 116.
Italici littoris possessor aquilo. 114.
itane est. 21.
ite nunc, mortales, & magnis cogitationibus pectora implete. 115.
- - cauri. 115.
- - furentes, ire mei comites & causam dicite ferro. 122.
iter aperiret errantibus. 79.
- - vitae rectum inspicere. 84.
- - salutis aliud quaerendum. 102.
- - destinatum carpimus. 116.
iteratam totiens vocem ad aliquam urbanitatem pertinere suspicatus. 36.
iteratione contentus non fuit. 87.
itinere toto cantavit. 28.
itineris ducem se humanissime promisit. 8.
- - - ducem Chrysidem exspectare coepi. 131.
ituris ad eloquentiam viam facerent. 1.
jubae liberae ponto consentiunt luminibus. 89.
jubar fulmineum incendit aequor. 89.
- - - candidum extulerat jam plena Phoebe. 89.
jubas ut altas ad excursum quatere solet Thessali quadrupes. 89.
jubeat Acrisium credere quod Danaën. 137.
jubemus bonam mentem habere. 115.
Jubent medici anatinam parari. 56.
jubentibus fatis actus. 123.
jubentur inferni manes coelum spectare. 120.
jubeo querelam supprimere. 91.
- - - Gitona accedere. 115.
quae jubeo ne teculent. 141.
jubere ut fieret. 74.
jubes paralysin cavere. 130.
jubet salvere Gitona. 98.
- - mercenarium suum exire cum sarcinis. 99.
- - - quemque suam sententiam proponere. 101.
- - - corpus mariti sui tolli ex arca. 112.
- - - me conspui. 132.
- - - me caromidare. 132.
Judaei ut videamur, circumcide nos. 102.
judex querelam inspiceret postero die. 15.
- - - dearum lividinantium Paris. 138.
judicabat dignum nec tralatitia propinatione. 113.
judicabit me nec tralatitia propinatione dignum. 113.
judice Fortuna cadat alea. 122.
judicem ad alium amoris arbitrium tuli. 91.
judices, me gratis accedere ad hoc Amoris templum. 127.
judici committi litem. 80.
judicis tui poenitentiam puni. 91.
- - - sententiam nec se exspectaturum. 112.
judicium nihil est, nisi publica merces. 14.
- - - aufugi. 81.
- - - inter cubicularios actum. 53.
juga montis rupta tonabant verticibus lapsis. 122.
- - haec Caesar calcavit. 122.
- - celsa summi Palati petit Fama. 123.
- - alta petit gradiens nobilis Apenini. 124.
jugo duro remissus Thessali quadrupes. 89.
qui non jugulat, dolet victor abire. 18.
jugulo detecto. 101.
jugulum nudo. 80.
- - - super meum cultrum tonsorium posui. 108.
Juliis Calendis aedes locantur. 38.
Julius ingratam perfudit sanguine Romam. 120.
- - - Proculus. 38.
jumentum me putatis esse? 117.
junco viridi pendebat gracilis harundo. 135.
juncta mors nos diutius feret. 114.
junctis viribus molestum contempsimus. 8.
jungant conjugibus moerentia pectora. 123.
jungere oscula. 67.
jungerem somnum morti. 79.
Junonem meam iratam habeam. 25.
- - - profanus Pelias sensit. 139.
junxeram spondam ad parietem. 94.

jun-

junxit cervicem amplexui. 86.
- - - ſe confeſſo amori Jupiter. 127.
Jupiter in coelo ſuo non invenit, quod eligeret. 83.
- - - repens ſanguineo deſcendit imbre. 123.
- - - omnipotens. 122.
- - - illis iratus eſt. 44.
- - - torvo ore. 123.
- - - Magnum ter ovantem horruerat. 123.
- - - projectis armis inter coelicolas fabula muta taces. 126.
- - - ſe confeſſo junxit amori. 127.
jurat per deos deaſque. 101.
- - - conceptiſſimis verbis. 113.
- - - per exitum meum. 58.
juravimus ſacramentum in verba Eumolpi. 117.
juravit verbis religioſiſſimis. 21.
- - - verbis conceptis. 133.
jure ſuo tumultuari. 78.
ſine jure cochlearum cervicibus paſtus. 110.
quo jure rem noſtram vindicamus. 15.
- - - - civili plane dimicandum. 15.
jurgia ſanè contemtus ſapiens nectit. 18.
Juriſconſultus, PARET, NON PARET, habeto. 137.
juris humani oblitus. 79.
jus coenae hoc eſt. 35.
- - ignaviae ſuae gladio dicturum. 112.
- - humanum. 79.
- - inter litigantes dicere. 70.
- - firmum ea aequo approbare. 74.
poſt jusjurandum ne ira remaneret. 109.
- - - - - - - - - - - nemo ſervat. 82.
juſſa ſum vos perquirere. 17.
- - - haec quoque putares flumina. 123.
juſſeras certe Embaſicoetam dari. 13.
juſſeris quicquid, merui. 130.
juſſi eam bonum animum habere. 18.
- - diſcubuimus. 21.
- - gallinae pavonis ova ſupponi. 33.
quemadmodum juſſi te, aedificas monumentum. 71.
- - ſquallorem damnatus auferri. 105.
- - ſtare dracones mihi parent. 134.
juſſiſſet quicquid aliud Eumolpus. 117.
juſſit liberatos querela pallium deponere. 13.
- - - infelicibus dari miſſionem. 21.
- - - projicere rurſus paraplidem. 34.
- - - latrones crucibus affigi. 111.
- - - me ter exſpuere. 131.
- - - ipſe pater veri doctus Epicurus in arte. 132.
- - - me diligenter purgare. 136.
- - - quicquid Diſcordia, factum eſt in terris. 124.
juſſu ſine dominico quiſquis ſervus foras exierit. 28.
juſtiſſimae ultioni accedere. 106.
juſtitia crine ſoluto. 124.
juvenem laborioſum. 92.
- - - ingentis eloquentiae & ſpei elatum ab Eumolpo condiſcimus. 117.
juvenes nondum declamantibus continebantur. 2.
- - - ſtudioſi ſevera lectione mitigarentur. 4.
- - - riderentur in foro. 4.
- - - ſententias rident. 6.
- - - jam urbanos quis deus in ſuam regionem detulerit miratur. 16.
- - - adhuc laboris expertes. 102.
- - - forte putatis eam in has plagas incidiſſe. 107.
- - - ingenui, honeſti. 107.
- - - ſalubribus praeceptis inſtruere. 140.
juvenibus miſeris obeſſe. 107.
- - - quae ſola haereditas dari poſſet. 140.
juveneli licentia impulſi. 17.
juvenis, ſororem tibi concilio. 127.
- - - adhuc ſum. 130.
- - - nudus. 92.
- - - nec deformis aut infacundus caſtae videbatur. 112.
juventus ibat capta, dum Trojam capit. 89.
- - - Romana ipſa ſuas vires odit. 120.
- - - oneris ignara id, pro quo metuit, tantum trahit. 123.
juvenum animos veluti peſtilenti quodam ſidere adflavit. 2.

K.

prid. KAL. JAN. G. noſter foras coenat. 30.
Kalendae Juliae. 38.
- - - Sextiles. 53.

L.

Labellis transfudimus hinc & hinc errantes animas. 79.
labentem ſecutus. 94.
labentis mundi curſum detinuit. 127.
Labeo & Servius quicquid, eſto. 137.
laberemur in ſomnum. 21.
laberetur in ſomnum. 22.
labetur ſub onere. 118.
labi ſine morte. 108.
- - - in ſoporem. 100.
laborabant peſtilentia. 141.
laborare parietem detectum nimbo putares. 23.
laborat carmen in fine. 115.
- - - populus. 44.
laborioſum juvenem. 92.
laboris expertes juvenes. 102.
laboro non tam valde de remedio. 17.
laborum gradus fieri ſi paterentur. 4.
labra non ſentientis ſcopionibus pinxit. 22.
- - - valgiter commovebat. 26.
- - - poſſumus tumore teterrimo implere. 102.
- - - colliſa pluribus oſculis crepitabant. 132.
- - - de lucerna ungere. 75.
labris apertis. 102.
labro demiſſo orare. 52.
labrum manu deprimere. 65.
labuntur multi utrimque ſemimortui. 108.
labyrintho novi generis incluſi. 73.
lac gallinaceum. 38.
Lacedaemonio tellus habitata colono. 3.
lacera moerens Concordia palla. 114.
lacerabunt ferae corpus. 113.
lacerant corvi. 116.
lacerantur cadavera. 116.
lacerare cantica Menecratis. 73.
lacerata tecta rebellent. 114.
lacerat tunicam meam. 136.
laceratam mutavit veſtem palliolo ſuo. 98.
- - - inter veſtem lampadas quatiebat. 124.
laceratis crinibus deformia anus. 133.
laceratum anſerem verubus confixit. 137.
laceratus ducitur orbis ad ſtygios manes. 121.
- - à coco. 74.
laceravit obſonium ſciſſos. 36.
- - - vehementius pectus. 111.
lacernatus cum flagello. 69.
- - - armillas detrahere. 67.
lacertos niveos pulſata Pax. 124.
lacertum dextrum nudavit aurea armilla cultum. 32.
laceſſit volucrem fortunam. 120.
laciniae utramque manum injecit. 14.
laciniam extremam pallii coepimus concutere. 12.
- - - humeris detraxit. 12.
- - - Eumolpi tremulis manibus duxi. 100.
- - - faſcini ipſum hominem crederes. 92.
Laconici canes. 40.
lacrimae inundavere pectus. 113.
lacrimarum cauſam ſepulcrum ne quotidie cerneret. 117.
lacrimas manantes pollice exterſit. 9.
- - - ad oſtentationem doloris paratas exſpectavimus. 17.
- - - diutius non tenui. 24. 113.
. . . effudit. 18. 105.
. . . habet pavidae mentis gaudium. 89.
. . . lugenti commodabat. 118.
. . . conſideravit. 111.
. . . abigere. 89.
. . . tenere. 75.
lacrimia perfuſum os vultu meo contero. 91.
. . . turbata. 110.
. . . ubertim manantibus. 134.
. . . indulſi. 81.
. . . profuſis. 99.
. . . poteris hanc ſimulationem obumbrare. 101.
ex lacrimis in riſum mota. 18.
lactem unum omnes biberunt. 71.
lactens hoſtia. 133.
lactentibus papillis manus primum implevi. 86.
ad lacum rixam facere. 70.
lacunaria ſonare coeperunt. 60.
lacus ſcillae mollis. 135.
laecatim frigori dicere. 42.
Laenatis gladiatorum munus. 29.

lae-

laesae pacis vulnera. 119.
laesi quid debent facere, ubi rei ad poenam confugiunt. 107.
laesus neque ulla suspicione vulneris 94.
- - - si in querela perseverasset. 139
laeta meis armis Saturnia tellus. 122
- - - omina dedit de coelo Delphicus ales. 122.
laeticulosus. 57.
laeto milite calcavit haec juga Caesar. 122.
laetus ejusmodi methodio Trimalchio. 36.
- - - aget cespite alit herbas. 120.
laeva haeret Mavortius umbo. 124.
lagenam expilaturi duo Syri triclinium intraverunt. 22.
- - - diductam fregerunt. 22.
lamellulas parare. 57.
lamentatione triclinium implere. 72.
lamina splendente circulo eboreo connexum lacertum. 32.
lampada sanguineam quatiebat tremula dextra. 124.
lampadas immittite in medias urbes. 124.
lana domi nascitur. 38.
- - - alba & conchyliata. 54.
ex lana mollissima factis palliis tergebatur. 28.
lanatos pedes habere. 44.
lance in argentea pisum purgabat. 28.
- - - in, argentea indicium & fidem praeferabat. 97.
- - - aliquid circumferre. 70.
lancea collum trajicere. 62.
lances duae regebant asellum. 31.
- - - vimineae de caudice lento. 135.
ancinata eadem indignatione mulier. 100.
languentem invisere officii causa Licas desiderabit. 101.
languentibus manum dare quis non volet. 101.
languida tellus arescit. 134.
languide agere. 98.
languidior coliculi tepente thyrso. 132.
languidus auster non patitur glaciem resoluta vivere terra. 137.
languorem simulare coepi. 132.
languori tuo gratias ago. 129.
laniones nascuntur sub Librae signo. 39.
lanistitia familia. 45.
lanna defero. 58.
lanius. 82.
lanx Corinthia. 50.
- - - dunaria. 59.
Laomedon inscius arma tulit. 139.
lapidabit nos praeteriens aliquis tralaritia humanitate. 114.
lapidariam navem me putatis esse? 117.
lapidarias literas scire. 58.
lapidarius. 65.
lapidavimus re nunquam. 93.
lapides facta sunt vestimenta. 62.
lapideos ignes Carchedonios optas. 55.
la ides in Eumolpum miserunt. 90.
lapidibus prosequi. 90.
lapidum virgultorumque vis ne lateret. 88.
lapillos ter conjicere in sinum jussit. 131.
- - - querulo rore versabat amnis. 131.
lapis varius invenit usus. 120.
- - - specularis. 88.
lapsi per funem descendimus in scapham. 102.
lapsis verticibus montis juga rupta tonabant. 122.
lapsus vehiculo properantem spiritum excussit. 115.
de lardo palumbum facere. 70.
lardum tollere. 30.
- - - & vinum oneravi. 76.
lares argentei in aedicula positi. 29.
- - - bullati. 80.
largior scena utinam sufficeret. 117.
largioribus cibis excito vires. 82.
largis gemitibus concussa. 18.
largo sic flumine plenus Pierio defundes pectore verba. 5.
larifuga. 57.
larvae. 44.
larvam argenteam attulit servus. 34.
lasanum. 47. 41.
laserpitiario de mimo canticum extorquet. 35.
lassant me contumeliae. 138.
lassasset me arcessito sermone. 239.
lassata temeritate. 82.
lassatus consedit. 73.
lassitudine abjecta coenatoria repetimus. 21.
lassitudinem mihi ultimae senectae imponeres. 132.
lasso papavera collo. 132.
lassus ac moriens mihi Ascyltos occurret. 7.
- - - cum desisset. 68.
. . . gaudio decidi in somnum. 87.
. . . praesenti felicitate. 125.
. . . tamquam caballus in clivo. 134.
late tenere. 82.
- - - campos prospexit. 122.
- - - Ditis chorus emergit. 124.
- - - tollit caput furor. *ibid.*
e latebris dominam producit. 126.
latera commovit non indecenti risu. 20.
- - - pertentat alta bipenni. 89.
latere in voto. 89.
lateret vis lapidum virgultorumque. 88.
lateri navis acclinatus. 103.
- - - meo applicat mulierem. 126.
lateribus spumas agunt. 89.
later quicumque vincetur. 124.
laticlaviam immiserat mappam circa cervices veste oneratas. 32.
laticlavium patrimonium. 76.
latifundia possidere. 77.
latior Phoebi nitor vulgato orbe crevit. 122.
latitat inter ignominiosos. 116.
latrantibus curis intra membra errat usus aeris. 119.
latrat canis leporis vestigia. 104.
latratus teterrimus. 64.
latro appellatur qui ignotos laedit. 107.
. . . est veteranus & ipsis lenonibus doctior. 84.
latrocinia fabulas antecessura ubi didicistis. 17.
latrocinii suspicio haberetur in utra parte. 15.
latrocinio raptum pallium detulissemus. 12.
latrones tenere clamavit magna vociferatione. 14.
. . . jussit crucibus adfigi. 111.
latroni cruento eripe me. 91.
laturos impune si quid deliquissent. 125.
latus gladio cingor. 82.
. . . navigii. 103.
. . . ne frater convelleret. 130.
ad latus servulum habere. 46.
lavare ossa defuncti. 77.
lavari sine turba nihil melius. 73.
Laucoon crinem solutus replet clamore vulgus. 89.
Laucoonte nati. 89.
laudabat miles in unda aes piceum 119.
laudare effuse. 64.
laudasti poëtam, ut foris cenares. 10.
laudationem ferculum insecutum est. 35.
laudatus propter elegantias dominus. 34.
laude dignam rem me fecisse putaveram. 138.
laudes tuas carminibus implebo. 94.
laudibus ad fructum non perveniunt frugalitas sanctique mores. 116.
laudo Ganymedem. 92.
lavor. 92.
lauta valde gustatio allata est. 31.
lautas epulas paravit. 137.
lautissimus homo Trimalchio. 26. 37.
lautitiarum apparatus splendidissime expositus. 21.
lautitias miraremur. 27.
. . . accuratissimas nobis mirantibus. 34.
- - - suas disponere. 73.
- - - aequare. 70.
- - - domini mei. 57.
lautitiis in his eramus. 32.
laxare temeritatem. 82.
laxatae vertebrae. 34.
laxatam viderunt custodiam. 118.
laxato velut toto corpore. 128.
laxatur ira. 108.
laxaverat foramen ansa hostii disrupta. 96.
laxavit claustrorum firmitatem. 97.
laxi crines placent. 119.
lecti tres strati erant. 21.
lecticae impositus est. 28.
lecticariis duobus. 96.
lecticarius insecutus est. 124.
lectione severa mitigarentur studiosi juvenes. 4.
in lectis abjecti. 26.
lecto funebri aptatus. 114.
lectuli altera parte sedit. 134.
lectulo conditus. 132.
in lectulo jacuit Alcibiades. 128.

in lectulo me stupente sedet. 137.
in lectulum decidi. 20.
- - transtulit. 79.
- - - se inclinavit. 135.
lectum subiret. 140.
secundum lectum conciderunt. 22.
super lectum venit. 23.
- - - me impulit. 134.
post lectum aoferem mitto. 136.
lectus vitalia. 42.
- - - stratus. 71.
Leda quid huic formae habuit simile. 138.
legata qui habent in testamento meo, hac conditione percipient, quae dedi. 141.
legat fundum. 71.
a legato gratiam moliebantur. 107.
a lege siccatis tribus potionibus. 136.
- - - severa liberos suos nolunt proficere. 4.
? - - exacta frugalitatis poliat mores. 5.
. . . poenarum voluntaria ingenuos vultus proscriptos cernitis. 107.
legem donare superbum est. 12.
. . . muliebris patientiae accipere. 25.
. . . nec omen navigantium novetaot. 107.
. . . tu Marcelle tene. 124.
. . . scimus adhuc apud quasdam gentes servari. 141.
extra legem viventibus, quam male est. 125.
legentium ad oculos accederent literarum notae. 105.
leges quid faciant, ubi sola pecunia regnat? 14.
. . . timebat Ascyltos. 14.
. . . forumque & pavido cernunt inclosum corde tribunal. 104.
legione ex qua es? 82.
legionem constantissime essem ementitus. 82.
legitimi gladiatores domino corpora animasque religiosissime addicimus. 117.
legitimo nos perfusos oleo refecerunt. 21.
leguminis partem super mensam effudit. 135.
lenire impetum morbi monstrata subtilitate. 17.
lenitas satisfactione mentes flectite. 107.
lenonibus ipsis doctior latro. 84.
lenta manu me traxit ad spectaculum. 26.
. . . manu omnia infra umbilicum caedere coepit. 138.
lentae salices lassove papavera collo. 132.
lentior, non melior. 57.
lentissima voce ingerebat carpe, carpe. 36.
leoto de caudice vimineae lances. 135.
. . . parebat imperio. 140.
Lentule tu fortem neu supprime Martem. 124.
lentus errore animus injurias diligit. 93.
super Leonem ficum Africanam imposuerat. 35.
leones illos si haberemus. 44.
Leonis signo cataphagae & imperiosi nascuntur. 39.
leporem pinnis subornatum videmus. 36.
. . . aliis excitavi. 131.
. . . canis persequitur. 63.
leporis vestigia canis in somnis latrat. 104.
lepus & solea est adlata. 56.
Lesbos inclyta cui patet. 133.
letum emergit Erebo. 124.
levatores unde viverent. 140.
levatum mento in excelsum tribunal Mercurius capiebat. 29.
levi vortice circumactum corpus humanum ad littus deserti video. 115.
. . . pectore desudit voces. 121.
levibus sonis ludibria excitando. 2.
levius exurit flamma medullas. 121.
leviora quid loquor? 134.
leviorem faceret jacturam pretium majoris compendii. 14.
levis pruina dilabitur. 99.
. . . fortuna Magni terga videret. 123.
. . . videtur. 74.
levissima ambulatione compositus cubiculum intravi. 130.
levitate poetica jocari senem credebam. 117.
levitatem muliebrem. 110.
libebat quod modo conficere, nec jam poteram. 132.
libellus erat in poste januae. 28.
libenter peracto officio. 110.
. . . patui ancillae. 129.
libentissime servile officium tuentem. 26.
liber mutet habenas. 5.
. . . stupro, stupro ingenuus. 81.
. . . nec minus sum quam vos, etsi pauperem pater me reliquit. 117.
. . . spiritus praecipitandus est per fabulosum sententiarum tormentum. 118.
. . . ceu abruptis habenis Furor sanguineum late tollit caput. 124.
. . . esto. 41.
libera portia turbe. 89.
. . . voce clamavi. 108.
. . . virtus senibus quoque exciderat. 119.
liberae coenae exspectatio. 26.
. . . ponto jubae conseotiuor luminibus. 89.
liberali mano duxit notum fugitivorum epigramma. 103.
liberalitatem imminuerunt captatores exhausti. 141.
liberalitati gratias agere. 47.
liberam aquam gustare. 71.
liberare se periculo. 101.
liberatos querela jussit pallium deponere. 15.
liberaverat oecdum cellulae limen. 136
libere loquor. 91.
liberius volutatus cum fratre non suo. 79.
liberorum semesa corpora in sinu matres tenerent. 141.
liberos capillos non habet. 38.
ad liberos meos me ducat. 1.
. . . suos nolunt severa lege proficere. 4.
. . . in hac urbe nemo tollit. 116.
. . . suos commendare prudentiae ejus. 140.
. . . homines patimini ite sine injuria quo destinant. 107.
libertas saltem sit illi salva in eligendo fratre. 80.
pro libertate publica vulnera excepi. 1.
libertini loco jacet. 38.
libertos focnerare. 76.
praeter libertos omnes legata accipient. 141.
libertum sepulcro praeponere. 71.
liberum bello solum. 89.
. . . funus accumulat patens. 89.
. . . potionibus hospitum urceolum in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
libet hoc. 10.
. . . quicquid Proteus esse solet. 134.
qua libet via ire. 18.
libidine joeantinm accensa. 26.
. . . omni impulsus. 81.
. . . perditorum collecta rabies. 108.
. . . peregrina usque ad furorem averteretur. 110.
. . . ac mero solutae aniculae. 138.
libidinem concitant. 126.
. . . discordem mirari coepi. 126.
. . . continere. 74.
libidinibus mutuis attriti amatores jacent. 81.
libidinis nostrae promolsisde. 24.
Libidinosa diligentia lusum puerilem speculabatur. 26.
. . . migratione expilatum oavigium. 113.
. . . mulier. 113.
. . . si essem, quereret decepta. 129.
libidinosus 94.
libido faciebat praecipitem divisionem. 10.
. . . disteota quae dictat. 87.
. . . ferro excita. 119.
. . . saltationis. 53.
libitinarius. 38. 78.
Librae signo nascuntur laniones & unguentarii. 39.
super Libram stateram imposuerat. 35.
libras non minus sex pendentia cochlearia. 33.
librum ab oculo legere. 75.
quum libuerit. 127.
libuit Deae nomen quaerere. 127.
Libyae claustra cerno. 121.
Libyco aequore jacet Magnus. 120.
liceat pace vestra dixisse. 2.
. . . ut vobiscum loqui, petit. 16.
. . . in gratiam redire. 138.
non licebat multa considerare. 30.
licebit jubeat Acrisium credere. 137.
licentia juvenili impulsi. 17.
licentiam dedit nox. 86.
licet sperare, dum vivis. 131.
. . . dum bene esse, vivamus. 34.
. . . ad tubicinea mittas. 129.

licet manus pretio expiare. 137.
licio pannum ſolvit. 133.
licium varii coloris filis intortum de ſinu protulit. 131.
lictor valvas triclinii percuſſit. 65.
ligant tergoribus anguea coruſci. 89.
ligat alter pondera pinus. 123.
ligatos nimbos fregere turmae. 123.
ligna collo portare. 38.
lignea gallina. 33.
- - - camella. 133.
ligneis ſoleis imparibus impoſita anus. 95.
ligneum candelabrum rapit. 95.
lignis pluribus ingeſtis ſuper ignem. 136.
lignum hoſtile ac male nobile. 119.
lilia alba riſerunt de viridi prato. 127.
ſuper limen pendebat cavea aurea. 28.
ante limen thalami conſedimus. 26.
limen deploratum relinquis. 123.
- - - Capitolii antequam tangant. 88.
- - - egreſſus. 94.
- - - cellulae necdum liberaveram. 136.
- - - intraſſe iterum anſeres putares. 136.
limine in ipſo conjunctis marcebant capitibus. 22.
in limine polito genu nomina deprecatus ſum. 133.
linea nebula nudam proſtare nuptam aequum eſt. 55.
lineamenta certa vicerunt ſpiſſiſſimam noctem. 79.
- - - fuliginea nube confudit. 110.
- - - jacturae ſcite ſecuta. 110.
lineamentis unius ſtatuae inhaerentem Lyſippum inopia extinxit. 88.
- - - omnibus corporis indiciorumque confuſis. 105.
lineae utroſque parietes. 39.
lingua inopi deſertas invocat artes. 83.
- - - tabo fluens. 124.
- - - candida refert, quod populus facit. 132.
- - - tace. 69.
linguae malae eſt. 37.
linguam intelligere. 73.
linguoſus. 43. 83.
linteis & ſtrigilibus. 91.
non linteis, ſed palliis tergebatur ex molliſſima lana factis. 28.
linteo ſordidiſſimo praecincta anus. 95.
lippa anus. 95.
lippi oculis maledicunt. 132.
lippus puer. 28. 84.
liquatum eſt infuſum. 70.
liquefactum per totum os atramentum. 108.
liquit Tartara & Cocyti tenebras. 124.
liquor hornus ſpumabit pateris. 133.
lite ex turpiſſima in riſum diffuſi. 10.
- - à conſtituta vos dimitto. 18.
litem in ambiguam deſcendere. 14.
- - - commiſit judici. 80.
- - - faciebat ſolum pallium. 15.
litera quadrata ſcriptum. 29.
literae eaedem ſuſpicionem declinabunt quaerentium. 103.
literarum amatores quacunque ratione poſſunt jactantur. 84.
- - - ſtudioſus. 102.
- - - notae ad oculos legentium accederent. 105.
- - - ſtudia in hac urbe non celebrantur. 116.
- - - flumine mens inundata. 118.
literas ſcis. 10.
- - - biberint vulnera ferro praeparata. 106.
- - - lapidarias ſcire. 58.
literatorum nota. 83.
literis ingentibus frontes implevit. 103.
- - - plenus. 118.
lites habere poſt mortem. 74.
litigat cum corde ſuo Ulyxes. 132.
litigo cum ventis. 83.
litis magis auxilia, quam virium. 108.
litora quaerit alter tuta ſinu tranquillaque. 123.
- - - omnia unde poſſet adſpicere. 124.
in litore ſtantes cum catenis piratas. 1.
- - - in muto ſolae deſertis adſpirant frondibus aurae. 119.
litori proximum locum conduxi. 81.
littoribus Lucrinis eruta conchylia. 119.
ad littus deferri corpus humanum levi vortice circumactum video. 115.
lividinantium dearum judex Paris. 138.
lividum corpus habere. 63.
locavi hominis operas, non caballi. 117.
locellos pro hamis in turbam mitterent. 140.
loci tutela propitia. 57.
loco in tam deformi quid facerent quaeſivi. 4.
- - quo ſtabulum eſſet, non ſciebam. 6.
- - quo ſtabulum reliquiſſem. 4.
- - hoc quis non novit? 14.
- - hoc rem piam fecit. 76.
- - in peregrino deſtituit abjectum. 80.
- - ab hoc frater longe eſt. 127.
locorum imprudentia huc accedebat. 7v.
locum in ſecretiorem venimus. 7.
- - - ſecretum conduxi. 81.
- - - in hunc me perduxit. 8.
- - - in eundem me conjeci. 9.
- - - alium quem polluas quaere. 79.
- - - proximum litori conduxi. 81.
- - - ne ſuſpicioni relinquerem. 97.
- - - perituro commodare. 112.
- - - eloquentia non habet in hac urbe. 116.
- - - oravit. 122.
- - - ſermonibus ne daret veritus. 129.
- - - inauſpicatum timebam. 131.
locus primus Trimalchioni ſervabatur novo more. 31.
- - - eſt exciſo demerſus hiatu. 120.
- - - Herculeis aris ſacer. 122.
- - - dignus amore. 131.
locuſtam marinam ſupra Capricornum impoſuerat. 35.
locuta quum diu mecum eſſet. 139.
locutus es poëtice ſaepius, quam humane. 90.
- - - haec tunicam ſuſtuli. 140.
lodiculam diligenter in pavimento extendit. 20.
logis longius procedentibus. 126.
longa fuligine faciem ejus perfricuit. 22.
longae aetatis moram coepit accuſare. 134.
longe majore riſu clamavit. 9.
- - - à deſtinatione ſua jacet. 115.
- - - frater ab hoc loco eſt. 118.
- - - melius id faciunt hiſtorici. 127.
- - - eſt. 94.
- - - aliud quaeri. 15.
- - - late venio. 58.
- - - à nobis. 74.
- - - blandior. 98.
- - - tibi ſit. 58.
- - - ab oſtiarii cella. 29.
- - - fabulas arceſſere. 37.
longior hilaritas impoſuerat recedendi pigritiam. 85.
longius procedentibus logis. 126.
- - - mittit oculos. 115.
longos habebant capillos. 105.
longum agmen plaudentes fecerant. 26.
- - - erat ſingula excipere. 28.
loquacitas enormis Athenas ex Aſia commigravit. 2.
loquaris carminibus. 94.
loquatur aurum & argentum. 117.
loquebatur etiamnum Menelaus. 27.
loquentem illum audirent. 140.
loquentibus annis muſa Baccineas tradidit. 135.
loquentis vocem gratia conciliabat. 127.
loquere melius. 45.
loqueris etiam ſcelerate? 137.
loqui quibus verbis deberent Sophocles aut Euripides invenerunt. 2.
- - - ut vobiſcum liceat, petit. 16.
- - - ſemper cum ſapientia. 140.
dum loquimur. 16.
loquis. 46.
loquitur Eumolpus cum Bargate in ſecreto. 97.
loquor libere. 91.
- - - quid leviora. 134.
- - - multa. 137.
loquuntur mollia virgulta diſcordi ſtrepitu. 120.
loripes. 45.
loris vinctos inter veſtimenta pro ſarcinis habebo. 102.
lorum de pera ſolvit. 11.
- - - habes in equa, non inguina. 134.
lotus in aqua. 57.
lota jam ſemel veſtimenta Tyria. 36.
lotium ſuum non valet. 57.
luce clara timeret errorem. 79.
- - quicquid fuit, tenebris agit. 104.
- - proxima. 113.
lucebat luna tanquàm meridie. 62.
lucem ſupprimere. 114.
- - - ultimam. vv.
- - - ſceleri ſubduxit. 122.
in lucem extulit tellus fruges. 120.

in lucem protulit tellus aurum effossum. 128.
lucerna bilychnis de camara pendebat. 30.
de lucerna ungere labra. 75.
lucernae humore defectae tenue & extremum lumen spargebant. 22.
- - - ardent plures. 64.
lucernam mero spargere. 74.
- - - fictilem de sinu proferre. 69.
in lucernam liquatum est infusum. 70.
lucernis occidentibus oleum infudebat. 22.
lucet omnibus sol. 100.
lucidam facem quassans. 97.
Lucilianae schedium improbitatis ne me putes improbasse. 4.
Lucio. 60.
Lucretia si es, Tarquinium invenisti. 9.
lucri ad praedam strepitumque suffragia vertunt emti Quirites. 119.
lucrifacere pallium volebant. 15.
Lucrinis litoribus ciuta conchylia. 119.
ad lucrum recta curritis. 116.
lucunculum. 66.
ludebat aquis errantibus amnis. 131.
- - - veluti oscillatione. 140.
ludentem me cum fratre invenit. 11.
- - - pila senem videmus. 27.
- - - circulis accedere coepimus. 27.
ludenti supposuit matellam spado. 27.
ludentibus sufficiebat. 27.
ludibria quaedam levibus atque inanibus sonis excitando. 2.
- - - ejusmodi facetissima ratione condemnat. 104.
ludit mens sine pondere. 104.
luditur inter amantes haec fabula. 95.
ludorum remissio. 60.
ludos ejusmodi saepius spectaverat. 36.
- - - sibi facere. 73.
ludum dies solennis aravetat. 85.
ludunt in scholis pueri. 4.
- - - somnia meores. 104.
- - - somnia errantes oculos. 128.
lues jam concidenda jacebat. 123.
- - tanta divûm quoque numina vidit. 124.
lugentem coepit hortari. 111.
lugentes utique die feriarum rident. 134.
lugentis gemitum audisset. 111.
lumbis suis dominum commoveret. 140.
lumborum solutorum se esse dixerat. 140.
lumen tenue & extremum spargebant lucernae. 22.
- - - occurrentium mediae noctis silentium non promittebat. 79.
- - - quotiens fecerat in monimento renovabat. 111.
- - - notasset sibi inter monimenta clarius fulgens. 111.
lumina contusa fiebant. 124.
luminibus consentiunt liberae ponto jubae. 89.
- - - ad inguina mea deflexis. 108.
luminum confusio paene permixta supercilia. 126.
luna innumerabilibus comitata sideribus etiam feras ad pabulum ducit. 100.
- - plenum os extra nubem proferre videretur. 127.
- - lucebat tanquam meridie. 62.
lunae cursum habebat altera. 30.
- - - descendit imago carminibus deducta meis. 134.
lunam mulieres deducunt. 129.
extra lunam fulgentibus stellis clariores oculi. 126.
lupanar per medium fugere coepi in aliam partem. 7.
lupinos ciceique uno dupondio mercati destinaveramus. 14.
lopinum. 66.
lupus subito factus est. 62.
lurida mortis imago Erebo emergit. 124.
luscinias imitati. 68.
lusi in umbra voluptatis diutius. 129.
lusimus mille osculis. 127.
lusit vestigia maletida lues. 123.
lustrari oavigium quorum capitibus debeat. 105.
lustrasset apio porrisque digitos. 137.
lustravi oculis totam urbem. 11.
lusu expellente vibrabant inter manus pilae. 27.
- - intermisso. 34.
lusum fortunae mirabilem. 13.
- - - puerilem libidinose speculabatur diligentia. 26.
- - - finiri permittitis. 33.
- - - quod ejectus sum, puto. 135.
inter lusum omnium testorum * consumit. 33.
lusus mortifero timore. 132.
luto fortuito satiatus paries. 135.
pro luto aonona erat. 44.
- - - - omnia habere. 67.
ex luto imagines factae. 69.
luxato velut toto corpore. 128.
luxu detrita commoda vulneribus reparatur. 119.
luxum sanguine pascere mihi cordi. 121.
luxuriae rictu marcent Martis moenia. 55.
luxuriam spoliorum aspice. 120.
Lyaeo maculata resta. 135.
Lyaeum confessus. 41.
Lycas Tarentinus. 100.
Lycurgi villa grassantibus quicquid praebuisset. 117.
Lycurgo crudeliorem hospitem recepi. 83.
Lydus vestifluus adorat. 133.
lyram resolutam modo nato flore Apollo hoooravat. 83.
Lyrici. 118.
- - - novem Homericis versibus canere timuerunt. 2.
Lysippum statuae unius lineamentis inhaerentem inopia extinxit. 88.

M.

M. Manicius. 95.
Ma dia perite, me dia. 52.
Macedonicum Asturconem optimum puero donabo. 86.
macet jejunio spiritus. 128.
machillam sede sustuli. 74.
macte virtute esto. 94.
maculam aliquam corpori impositurus aquae aspetginem. 102.
maculassent se inscriptione frontis. 106.
maculataque testa Lyaeo. 135.
maculis vilibus citrea mensa aurum imitatur. 119.
maculosa non est oratio grandis & pudica. 2.
madens sudore. 6.
madentibus oleo araneis vulnus coartavit. 98.
maduere Phineo fallaces epulae veneno. 136.
Maecenatianus. 71.
Maeoniumque bibat felici pectore fontem. 5.
maerens lacera Concordia palla. 124.
maerent tempora umbra nudata sua. 109.
maerentes subimus piscatoriam casam. 115.
maerentia tecta relinquont. 123.
- - - pectora conjugibus jungat. 123.
maestos Phrygas jam decuma obsidebat messis. 89.
maestus locum secretum conduxi. 81.
magicis carminibus socios mutavit Ulyxis Phoebeja Circe. 134.
magis est, qui arma tentata velit. 123.
- - - magisque bonis superfluentibus. 125.
magister rogo, inquit. 55.
- - - eloquentiae. 3.
- - - bonarum artium. 99.
- - - saevitiae unus anser. 136.
- - - tuus, homo major natus. 57.
magistratus repulsi abierunt. 111.
- - - si hoc scierint, ibis in crucem. 137.
magistri diaeta. 115.
cum magistro se exercentem cursorum gregem. 29.
ad magna surgentes juvenum animos afflavit. 2.
magna fax inter haec nomina surgit. 127.
- - - - - vociferatione clamavit latrones tenere. 19.
- - - - - - fortuna solus uteretur. 92.
- - - - - - navigia portubus gravatum se insinuant. 101.
- - - - - - de oave ne tabulam quidem naufragus habes. 115.
magnae artis compendiariam invenit Aegyptiorum audacia. 2.
- - - Dicarchidos arva. 120.
magnam familiam per agros Numidiae esse sparsam. 117.
- - - nixus in hastam. 123.
magnarum cogitatiooum haec sunt vota. 115.
ad magnas opes vos ducerem. 117.
Magne tu nescis tueri Romanas arces. 124.
magni divitis haec facies. 82.

ma-

magni quum se verticibus demisit Olympi Jupiter. 121.
Magni quoque terga videret Fortuna levis. 121.
magnificum sibi nihil esset, quod pueris placeret. 4.
magnis mentem adplicat. 5.
- - - cogitationibus pectora implete. 115.
magnitudinis ingentis canem catena trahit. 95.
- - - primae apet. 40.
magno se fenore tollit, qui pelago credit. 83.
- - - tempore dum haec Crotone aguntur. 125.
- - - periculo aegrum vidi. 129.
nec magnum peccatum suum esse. 30.
- - - - - - facinus admisimus. 20.
- - - ferculum. 15.
- - - nescio quid promittere videretur. 81.
- - - erit misero solatium tua voluntate cecidisse. 91.
- - - clamorem sustulit. 136.
- - - flagitium admiseris. 117.
Magnum cum Phoebo Soror excipit. 124.
Magnus Libyco jacet aequore. 120.
- - - ille tremor Ponti. 123.
- - - inhorruit Auster. 123.
majestas auro corrupta jacebat. 119.
majestate conterritus. 65.
majestatis suae pondus haberet illa grandis oratio. 4.
major paralysis tamquam fieri possit. 130.
- - - saevit in praecordiis dolor. 17.
- - - natus. 57.
majora supplicia meruerunt. 107.
majore longe risu clamavit. 9.
majorem injuriam acciperet. 25.
- - - maledicere. 58.
majores dii me in integrum restituerunt. 140.
majoribus me pueris adplicui. 25.
majoris compendii pretium leviorem faceret jacturam. 14.
majus eloquentia nihil esse confitentur. 4.
mala caetera. 81.
- - - civitatis in ipsum recideret. 141.
- - - manus eum tetigit. 63.
- - - Cidonea spinis confixa. 69.
- - - singula. 66.
malae linguae est. 37.
malam in fortunam incidere debent, qui alienum concupiscunt. 140.
malarum rugas. 21.
- - - usque ad scripturam currentia supercilia. 126.
malas mihi pungebat acu comatoria. 21.
male ambulantem fidem rerum obscuritas temporis facillime tegeret. 12.
- - - vestitus es. 83.
- - - dormientis. 86.
- - - repugnanti gaudium extorsi. 87.
- - - pubescentibus annis subripuere viros. 119.
- - - nobile lignum. 119.
- - - sustinet quas struxit opes Romana juventus. 120.
- - - emere. 45.
- - - est extra legem viventibus. 125.
- - - dabat usum trepido ferrum. 132.
maledic illam versibus. 96.
maledicebat properantibus Corax. 117.
maledicere ventri in corpore humano solemus. 132.
- - - majorem. 58.
- - - Trimalchionem coepit. 74.
maledictis nec contentus. 117.
maledicunt pedibus suis podagrici. 132.
malefida prius vestigia lusit. 123.
mali Punici granis. 31.
- - quid feci. 132.
malicorium. 47.
maligne illum ploravit uxor. 42.
malignior fluctus cohaerentes distraheret. 114.
malignitatis hoc non est argumentum, sed amoris. 137.
malis gravatus. 22.
- - - fatigatus. 22.
malle fidem, quam thesauros. 57.
malo cavere jussit. 82.
- - - te quam totum balneum. 92.
- - - vel carminibus loquaris. 94.
- - - mortuum impendere quam vivum occidere. 112.
- - - astro natus est. 114.
cum malo centus. 56.
malorum omnium causa. 132.
- - - omnium obliti. 26.
malum dolum consilio adhibuisse. 101.
- - - dare. 74.
Mammea. 45.
manant fletibus genae. 89.
- - - aquae in publico. 100.
manantes lacrimas pollice extersit. 9.
manantibus ubertim lacrimis. 134.
manavit facies pleno gurgite. 137.
mancipium omnis musae. 68.
mandata cenae mulier curaverat. 92.
- - - fatorum tempestas peragit. 114.
mandaverunt supremo officio. 112.
mande concisa vulnera. 121.
mando cenulae officium aedicularum custodi. 90.
manducamus panem. 56.
quod manducemus, inveniemus. 46.
mane sedere in cubiculo coepit. 86.
manes id credis curare sepultos. 111.
- - inferni caelum sperare jubentur. 120.
- - - ad Stygios laceratus ducitur orbis. 121.
manet dum fortuna vultum servatis amici. 80.
manibus sudorem detersit. 8.
- - - fortius sublatis. 9.
- - - sublatis eludere. 57.
- - - nexis currere. 75.
- - - restrictis. 71.
- - - sublatis clamare. 40.
- - - supra frontem erectis. 52.
- - - inter se usque ad articulorum strepitum contritis. 17.
- - - complosis in risum effusa est. 18.
- - - infractis congemuit. 21.
- - - meis si quis deus Gitona imponeret. 100.
- - - tremulis Eumolpi laciniam duxi. 100.
- - - interpellat saevientium minas. 108.
- - - inimicis collatus rogus adolebat Lycam. 115.
- - - admotis tentare coepit inguinum vires. 131.
- - - maledicunt chiragrici. 132.
- - - curiose detersit. 115.
- - - complosis inquit. 137.
- - - in pavimento positis. 140.
M. Mannicii hanc insulam esse saxo sciatis. 95.
manifestis matrona contumeliis verberata. 132.
manifestissima in re nec quid dicerem inveniebam. 105.
manifesto rubore perfusus. 128.
- - - evolabit omnis spes. 114.
mannos aliquos habet. 45.
mansuescunt solis adusti radii. 122.
mantissa magna. 65.
manu dentata duxit descendentes ab aure capillos. 18.
- - - procaces. 23.
- - - Deliaci recisi. 23.
- - - lenta me ad idem spectaculum traxit. 26.
- - - putamen persecutus ficedulam inveni. 33.
- - - de illius panem noluisses accipere. 37.
- - - parricidali strinxit gladium. 80.
- - - improba si hunc tractavero. 86.
- - - me pungere coepit. 87.
- - - commovent orbes. 89.
- - - utraque impulsum me praecipitat super lectum. 94.
- - - liberali notum fugitivorum epigramma duxit per totam faciem. 101.
- - - semel iterumque pectus percussi. 115.
- - - trepida ille natos tenet. 123.
- - - corripui terribilem bipennem. 132.
- - - injecta me extra vestibulum dixit. 131.
- - - coriosa grana sordidissimis putaminibus vestita segrego. 135.
- - - armata pugnacissimum animal elidere coepi. 136.
- - - lenta coepit omnia infra umbilicum caedere. 138.
- - - utraque deorum beneficia tractat. 140.
- - - uncta esse. 43.
manubias partiti sumus. 79.
manuciolum de stramentis factum. 63.
manum mihi jam ille injecerat. 6.
- - - utramque laciniae injecit. 14.
- - - demisit in sinum. 24.
- - - frequentius ad capulum, quem devoveram, refero. 82.
- - - invalidam confirmat. 89.

ma-

manum non continui. 96.
- - - commoda. 101.
- - - languentibus date quia non volet. 101.
- - - officiosam movit. 105.
- - - victam ad invitantis humanitatem porrexit. 111.
- - - ego phrenetico injicio. 115.
- - - ultimam nondum recepit. 118.
- - - ad os opponere. 64.
- - - de tabulis. 76.
manumittere servos. 42.
- - - mortuum. 65.
- - - in testamento. 71.
manus Romana circumfluat. 5.
- - - intentavi in oculos Ascylti. 9.
- - - sinistrae in minimo digito habebat anuulum grandem subauratum. 32.
- - - complosit. 34.
- - - curiosas nec adhuc fututae quidem attulerat rusticus. 13.
- - - supinas protendo ad genua vestra. 17.
- - - alligavit. 20.
- - - complosit. 20.
- - - illa tenerius complosit. 24.
- - - ebriaa amisissem. 79.
- - - huc convertite. 80.
- - - & pedum candor Parium marmor exstinxerar. 126.
- - - precio expiare licet. 137.
- - - plena. 64.
- - - manum lavat. 45.
- - - sudario tergere. 67.
- - - mala illum tetigit. 63.
- - - trementes. 74.
- - - tentate. 122.
- - - continent a tixa. 96.
- - - inservit vinculo. 97.
- - - ambas cum voce intentans ad sidera dixit. 122.
- - - damnatas mihi attulissem. 80.
- - - Zeuxidos vidi nondum victas injuria vetustaria. 83.
- - - noxias Apollo damnabat. 83.
- - - implevi lactentibus papillis. 86.
- - - tardant fata. 89.
- - - parvulas ad ora referunt. 89.
- - - injeci cervicibus. 91.
- - - & pedes institis annecteret. 97.
. . . scrutantium eluderet. 97.
. . . crudelissimas inhibere. 105.
. . . nec faciem meam consideravit. 105.
. . . cujus tam crudeles in hoc supplicium durassent. 105.
. . . intentans in oculos Triphaenae. 108.
. . . quid nostrae meruere. 108.
. . . nudas expedit Triphaenae familia. 108.
. . . revocatas ad pacem intermisere bellum. 109.
. . . supinas ad me porrigit trepidans Lycas. 114.
. . . invitas me ferre ad has acies testor. 122.
. . . improba furtum versat. 128.
. . . tuas & genua si idem frigus tentaverit. 129.
. . . aniculae ingenti motu repleverunt nervi. 131.
. . . oculis oppono. 132.
. . . implicitae omne genus amoria invenerant. 132.
. . . infra meas camellam vini posuit. 137.
. . . irata quod praeciderat. 140.
inter manus expellente lusu vibrabant pilae. 27.
ad manus aquam poposci. 27.
in manus aquam nivatam infundentibus pueris. 31.
mappa. 66.
mappalia numerare. 58.
mappam laticlaviam immiserat circa cervices. 32.
mappas implere. 60.
marcebant conjunctis capitibus. 22.
Marcelle in legem tene. 124.
marcent luxuriae rictu Martis moenia. 55.
marcentis super torum ancillae caput fregit altius excussum poculum. 22.
marculum de sinu proferre. 51.
mare etiam innocentibus iratum non me potuit haurire. 81.
. . . qua celsa Tenedos dorso repellit. 89.
. . . classes premunt. 89.
. . . hibernum utinam me invaderet. 98.
. . . inhortuit. 114.
. . . iterum dividet amantium amplexus. 114.
. . . nascitur arvis. 120.
. . . qua currit. 119.
margarita cara quo tibi? 55.
. . . Croeti. 64.
margaritum. 63.
in marginibus lancium argenti pondus inscriptum erat. 31.
mari classes fluitare. 123.
maria non sola mortalibus hanc fidem praestant. 115.
marinam locustam super Capricornum imposuerat. 35.
marinum pisciculum super Scorpionem imposuerat. 35.
maris impatientem fratrem in ultimis esse. 101.
. . . fidem oculis uventibus inspicere coepi. 115.
mariti sui corpus jubet ex arca tolli. 112.
marmor pulsum abiete imposita gemit. 89.
. . . Parium exstinxerat pedum candor. 126.
marmorata porticus. 77.
marmore calcato radiabat terra. 135.
marmoreis cervicibus aureum torum premebat. 131.
marmoreum Veneris signum. 29.
Mars aequum amat. 34.
Marsyas quatuor circa angulos repositorii notavimus. 36.
Martem invitum ad has acies arcessere testor. 122.
. . . fortem nen supprime. 124.
Martis moenia marcent luxuriae rictu. 55.
propter mascarpionem ingenii. 134.
massa auri omnibus diis hominibusque formosior. 88.
. . . dono tibi caligas. 69.
Massilienses pestilentia laborant. 141.
matella digna fuit. 45.
. . . tanquam mus in matella. 58.
matellam tenebat argenteam. 27.
. . . ludenti spado supposuit. 27.
mater te, inquam, rogo. 7.
. . . me praecipue tanquam unum è Philosophis intueretur. 85.
. . . mea, dum placet, mundi labentis currum detinuit. 127.
materia omnium scelerum. 98.
materiae proprium convenientemque structor imposuerat cibum. 35.
materies rudis atque infecta ibat cum fluctibus. 114.
mathematicorum coelum nec curare soleo. 126.
mathematicus. 39. 76.
matrem tuam felicem, quae te talem peperit. 94.
. . . deûm nummos in praesentem usum pro fide sua reddituram. 117.
matres inventae sunt, quae liberorum tenerent semesa in sinu corpora. 141.
matrisfamiliae diligentia. 67.
matrona onerata faleris pelagiis. 55.
. . . notae pudicitiae. 111.
. . . recens cadaver deflebat. 111.
. . . ut vivere vellet miles blanditiis impetraverat. 112.
. . . ancillae haberet humilitatem. 126.
. . . manifestis contumeliis verberata. 132.
. . . inter primas honesta. 140.
matronae viderint, quae flagellorum vestigia osculantur. 126.
. . . superbiam ancilla haberet. 126.
matronis omnibus anserem acceptissimum occidisti. 137.
matteae insecutae hanc humanitatem. 65.
matteis sumtis ad familiam respiciens. 74.
maturitatis plenae ephebus. 87.
matus plane sum. 41.
mavoluit. 77.
Mavortia signa Caesar movit. 123.
Mavortius umbo haeret laevae detritus. 124.
. . . quatiens ingentem hastam. 124.
mavultis. 99.
maxillae majores agunt Saturnalia. 44.
meas aures tam severa tristitia violari obscoeno sermone dolui. 85.
meatibus auras pepulit delphicus alea. 122.
meatu celeri discincta fortuna sonet. 5.
mecum nocte dormiat. 134.
Medea furens fraterno sanguine pugnat. 108.
media in porticu quas picturas haberent. 29.
mediae noctis silentium. 79.
mediam noctem. 85.
. . . in rixam perfertur Bargates. 96.

medias in urbes lampades immittite. 124.
medicamentum tantum folus ebibifti. 20.
medicamine attrita facies. 126.
- - - infectam faciem puta diutius durare poffe. 102.
medici negant fine nervis ire poffe. 129.
- - - plures illum perdiderunt. 42.
medicina de hac fi non adnuiffetis. 18.
medicinam homini mifero non invideo. 129.
- - - fomno petii. 17.
medicum officium difficillimum. 56.
medicus eft animi confolatio. 42.
medio digito fuftulit turbatum fputo pulverem. 131.
- - - in altari pofuit veterem menfam. 135.
- - - die folebant anferes diaria exigere. 136.
mediocriter. 113.
meditantur nihil prius, quam quod putent gratiffimum auditoribus fore. 3.
medium per lupanar fugere coepi in aliam partem. 7.
me-Dius Fidius. 17. 129.
medius coelus ubique eft. 45.
fine medulla ventofas nuces. 137.
medullas exurit flamma. 121.
medullis tacitis concepta tabes. 119.
Megaera facibus armata emergit. 125.
me hercules. 33. 37. 95.
meis oculis familiaris rufticus. 6.
mel à Jove apes adferunt. 56.
- - Atticum. 38. 56.
- - caldum fcribiliriae frigidae infufom. 66.
- - habuit prasin. 39.
- - Hifpanicum. 66.
melica deverbia. 64.
meliorem moleftare noli. 58.
Meliffa Tarentina. 61. 62.
melius contubernali fuccederet. 24.
- - - loquere. 45.
- - - tanquam ignis accipiat corpus. 115.
- - - longe id faciunt hiftorici. 61.
meliufculae apes. 38.
melle & papavere fparfos glires. 31.
mellitos verborum globulos. 1.
intra membra errat ufus aeris. 119.
membra non fuftinent fuccifi poplites. 1.
- - - - - - - - ad terram trahunt. 89.
- - - - - - - - quid vetat in tepido calere toro. 132.
- - - - - - - - urget quies. 104.
- - - - - - - - jam tua flammifero calore fluent. 126.
membranae ingenti verfus ingentem Eumolpum inveoimus. 115.
memento id tantum, non me, fed inftrumenta, peccaffe. 130.
meminerim me virginem fuiffe. 25.
memini fi bene. 30.
meminiffe nec foederis verba permittebant. 113.
- - - dominium etiam eorum, qui praefentes non effent. 137.
- - - vivorum. 75.
memor uxoris corruptae. 106.
- - - hefternae injuriae. 131.
memorata canore truci bella. 5.
- - - eft fumma carminis diu apud Mopfum Thracem. 55.
memoria fua rem factam. 110.
memoriae tuae fidem appello. 91.
- - - malae eft. 49.
- - - bonae eft. 66.
in memoriam rurfus revocatus injuriae. 10.
- - - - - - - amicitiae. 97.
mendaces fundos loquitur. 117.
mendacio fidem praeberet. 117.
- - - fides conftaret. 140.
mendacium prodidiffem. 82.
- - - in damnum potens. 89.
- - - confter. 102.
- - - tutum durare inter omnes. 117.
- - - deprehenderit noftrum. 125.
tanquam mendici fpolium faftidiofe venditabat. 13.
mendicitate nova revocanda paupertas. 123.
mendicus. 81.
Meneciatis cantica. 73.
Menelaus antefcholanus. 81.
mens fine pondere ludit. 104.
- - - ingenti flumine literarum inundata. 118.
- - - ifta quo jubet, populus deferta ducitur urbe. 123.
menfa citrea Afris eruta terris ponitur. 119.
- - - plena. 41.
- - - cum argento cecidit. 22.
menfae totae argenteae. 73.
menfam cuique fuam affignari juffit. 34.
- - - quam humanitate pofuiffem, contumelia tollerem. 93.
- - - veterem in medio altari pofuit. 135.
ad menfam vivus perducitur fcarus. 119.
fuper menfam partem leguminis effudit. 135.
menfas fecundas juffit adferri. 68.
menfulae pedem extorfi. 136.
extra menfuram aberrantia pedum veftigia. 126.
- - - - - - - - corporis mei. 97.
mente fimpliciffima. 101.
in mente eft dormire. 23.
mentem bonam amas. 3.
- - - magnis adplicat. 5.
- - - bonam habere jubemus. 115.
- - - convertit ad rei novitatem. 117.
- - - timor altus habet. 128.
- - - elufam gaudia fugerunt. 128.
- - - ne quidem bonam petunt. 88.
- - - bonam habere coepifti. 131.
- - - exonera hac prece, quaefo. 133.
- - - bonam habere. 70.
mentes ftupuere. 89.
- - - feras obfidet ira. 99.
- - - ludunt fomnia. 104.
- - - fatisfactione lenitas flectite. 107.
- - - exulceratae ad fanitatem revocantur. 111.
- - - hilaritas praeoccupaverat. 113.
mentibus accenfis geores arma fumite. 124.
- - - puris. 44.
mentio poetarum coepit effe. 55.
- - - de ufu formoforum facta eft. 85.
mentiri fomnum coepi. 100.
- - - urbanioris notae homines. 116.
mentis calorem nec vino obruat. 5.
- - - pavidae gaudium lacrimas habet. 89.
- - - divinae opera ne damnare videamur. 104.
- - - bonae foror eft paupertas. 84.
mentitur mihi nec fpeculum, nec fama. 129.
mento levatum in tribunal Mercurius capiebat. 29.
mentum, cervix, manus &c. marmor extinxerat. 126.
- - - tollere. 41.
mera hilaria. 61.
meracae potiones volabant. 137.
merae cromataricae. 53.
- - - fugae. 45.
mereari lupinos cicerque dupondio deftinaveramus. 14.
mercator paratus eft. 126.
mercatum. 101.
mercedem cellae daretis. 95.
mercedes perdere. 58.
mercedibus emtae ac viles operae. 122.
mercem explicuimus. 14.
mercenario Eumolpi novaculam rapit. 94.
mercenarium fuum jam olim dormientem exire cum farcinis jubet. 99.
- - - inter & amicam pofitus fenex. 140.
mercenarius nec ad raptum ferramentum expaverat. 94.
. . . meus tonfor eft. 103.
. . . comes interpellandi aderat. 108.
. . . tonfor ferramenta fua nobis & ipfe armatus diftribuit. 108.
. . . Corax detractator minifterii. 117.
. . . praefenti felicitate laffus. 125.
judicium merces publica eft. 14.
merces ipfa fui perdita Roma. 119.
Mercurii millefimae. 67.
Mercurius mento levatum in tribunal capiebat. 29.
. . . qui animas ducere & reducere folet. 140.
. . . vigilat. 77.
inter meretrices nudas & tutulos, quofdam confpatiantes cerno. 7.
meretrix pro cella affem exegerat. 5.
. . . fcribit amatori. 104.
mergamus nos in profundum. 102.
meridie mero fi dixerit illi tenebras effe, credet. 37.
meritiffima propofitione monftrabo in poteftate tua effe Gitonem. 98.
mero meridie fi dixerit illi tenebras effe, credet. 37.
. . . folutus amififfem ebrias manus. 79.

me-

mero ſepultos Priamidas. 89.
- - - graves alius obtruncat. 89.
- - - unguentiſque perfuſos extraxi. 105.
- - - ſepulta turba. 119.
- - - ac libidiue ſolutae aniculae. 138.
- - - lucernam ſpargere. 74.
merſam hoc coeno Romam. 119.
merſit in vinum Avellanas nuces. 137.
merſus Siculo ſcatus aequore. 119.
metuere. 109.
metuerunt quicquid, ſemper exſpectant. 125.
- - - eo majora ſupplicia. 107.
metui, quicquid juſſeris. 130.
- - - hoc de te? 132.
meruimus hoc à diis. 114.
meruiſſe quidem contumeliam aliquam fugitivos. 105.
- - - te noxam coepit dicere. 139.
quid meruiſſem, ſciebam. 132.
metuit ſordes victoria noſtra. 112.
metum parcius hauſi. 130.
meſſis decuma moeſtos obſidebat Phrygas. 89.
meta à fatali me revocavit ad lucem. 94.
metas ſuas viſa tranſcendere coeli regia. 136.
methodio ejuſmodi laetus Trimalchio. 36.
metiri ſe ad candelabrum. 75.
metitur nummos modio. 37.
ſine metu reliquam noctem exegimus in lectis abjecti. 26.
metu criminis non veniremus ad conſtitutum. 15.
- - - - - - ac miſericordia turbatus. 18.
- - - - - - atro dubia pendebat varis Calchantis fides. 89.
- - - - - - alieno ſpitat roborea moles. 89.
- - - - - - mutuo mors ipſa miſeros perdit. 89.
- - - - - - ſupplicii pavidua. 108.
- - - - - - frigidior rigente bruma. 132.
metuit pro quo juveutus, id tantum trahit. 123.
metus ancipites. 109.
- - - abegit lacrimas. 109.
meum intelligere oulla pecunia vendo. 52.
mi hoſpites. 116.
mica panis. 42.
micare in tenebris. 44.
micarius homo. 73.
migratione libidinoſi expilatum navigium. 113.
mihi ipſi coepi cerebellum. 76.
- - - fugam ootavi. 6.
miles me notavit. 82.
- - - ille Eumolpo profuit. 94.
- - - qui cruces ſervabat. 111.
- - - nec tamen receſſit. 111.
- - - victor utrumque perſuaſit. 112.
- - - circumſpectus dum reſidet. 112.
- - - aes pireum laudabat in unda. 119.
- - - vagus omnis orbis praemia correptis exſtruit armis. 119.
- - - paratus arma non habui. 130.
- - - tortis, tanquam orcus. 62.
militabit hoc belle craa in promulſide libidinis noſtrae. 24.
militares ſoli habentur. 116.
milite laeſo haec juga Caeſar calcavit. 122.
milites phaecaſiati in exercitu veſtro ambulant. 82.
militiam oe infirmitas perderet. 82.
mille cauſae nos quotidie collident. 10.
- - - mortibus frigida inguina ſollicitavit. 20.
- - - pondo auri Capitolio promittere ſolet ipſe ſenatus. 88.
- - - pulſas credidimus rates. 89.
- - - nummos inveni. 97. 98.
- - - per annos opes fraudibus captas diſponite. 115.
- - - vulneribus confoſſa ora cruenta caſſide velat. 124.
- - - oſculis luſimus. 127.
- - - rugis operta in viſcera conſugerat. 132.
- - - plagis dolata fincipitis vetuſtiſſima particula. 135.
- - - vix homines noverunt ſecreta. 17.
milleſimae Mercurii. 67.
miliarium quintum. 62.
milva. 75.
milvi quam volant, fundos habet. 37.
milvinum genus mulier. 42.
milvo volanti ungues reſecare. 45.
mimicam mortem nec Eumolpus interpellaverat. 94.
mimicis artibus petiti ſumus. 106.
mimico riſu omnia exſonuerant. 19.
mimo de laſerpitario canticum extorquet. 35.
mimum agit in ſcena grex. 80.
- - - quid ceſſamus componere. 117.
minabatur. 108.
minacem figuraient equum. 89.
minantur umbrarum facies. 122.
minaris etiam? 95.
minas ſaevientium interpellat. 108.
minatus ſe abſciſſurum tot miſeriarum cauſam. 108.
minax Bellona emergit. 124.
- - - dextra ſtipite flagranti tertis incendia portat. 124.
minentur grandia verba indomiti Ciceronis. 5.
Minerva duceote Romam intrabat Trimalcio. 29.
Minervae homo. 43.
minima frons, & quae radices capillorum retroflexerat. 126.
cum minimis ſymphoniacis tibiis ad caput ejus acceſſit. 28.
minimo digito ſiniſtrae manus. 32.
minimum in his exercitationibus doctores peccant. 3.
- - - ne quidem veſtigium ſui picturae reliquiſſet. 88.
- - - quod eſt. 113.
- - - veluti guſtum ſomni hauſeram. 22.
minio & croco tinctam ſcobem ſparſerunt. 68.
per miniſteria deorum praecipitandus eſt ſpiritus liber. 118.
miniſterii detractator mercenarius. 117.
miniſteriis forenſibus exercitati. 118.
miniſterio intempeſtivo inhaereotem tonſorem notavit. 103.
- - - deſtinatum non agnoſcere dignitatem ſuam. 117.
ad miniſterium redierant. 22.
- - - - - - navis ſe relicturum. 108.
miniſtrantem in conſpectu Gitona vidit. 92.
- - - caldam. 68.
miniſtratoris gratia vinum dominicum eſt. 31.
miniſtris non arma, oon regimen prodeſt. 123.
minitantibus humeris totum ferre poteſt orbem. 122.
Minophila. 70.
minor eſt iſta, quam ego fui? 25.
. . . unda ſeuſa reſultat tranquillo. 89.
. . . nec in campo furor eſt. 119.
. . . nec ira rebellat pectore in hoc. 121.
. . . eſt reus, quiſquis peccat inops. 133.
minora ducens aſtra radianti face. 89.
non minore clamoris indignatione Gitona flagitabat. 92.
minorem aonulum eatremo articulo digiti ſequentis habebat. 32.
. . . aeſtum frequentia ſua nobis facient foediſſimi ſervi. 34.
minori culpae ignoſce. 133.
minoris pallium addicere placuit. 14.
minuiſſet impetum verberantis quaſſata harundo. 134.
minus erit, quicquid dixero. 126.
minutalia. 47.
minutiſſima inter cervicalia poſitus. 32.
minuto pipere circumdedit faſcinum. 138.
mirabar, niſi omnia defacta ſunt. 69.
miraberis ſic porcum gravidari poſſe. 55.
mirabile quidem paupertatis ingenium. 135.
mirabilem fortunae luſum. 13.
. . . vario genere tabulatum pinacothecam intravimus. 83.
mirabili forma exatinaverat nautas. 105.
mirando tradidit aevo Muſa Baccineas veteres. 135.
miranti libuit deae nomen quaerere. 127.
mirantibus nobis securatiſſimas lauticias. 34.
miraremur has lauticias. 27.
mirari nolito. 88.
. . . tam diſcordem libidinem coepi. 126.
mirati quod illi vacaret in vicinia mortis poema facere. 115.
miratur quis deus juvenes tam urbanos in ſuam regionem detulerit. 16.
. . . frater ſororis ſuae automata per cloſtellum. 140.

miratus sum hoc praecipue. 30.
. . . est populus. 112.
miretur nunc aliquis. 105.
mirifica gustatione initiati. 21.
mitor. 90.
. . . tibi non succurrisse. 101.
miscellanea aera. 50.
misceri jussit camellam grandem. 64.
miscet nasturcii succum cum abrotano. 138.
miscui postquam precibus & iracundiam. 9.
misella mater. 63.
misello servo factum faciebat. 65.
miserabile visu. 123.
miserabiliores sorte calvi solent esse. 107.
miserandas saevit in urbes. 104.
miserantis caput percussi. 96.
misereor vestri. 17.
miserere frater. 91.
. . . morientium. 101.
misereretur anseris potius, quam mei. 136.
misereri Triphaena volebat. 106.
. . . mei coepit. 137.
miseri exclamare volebamus. 21.
miserias noli suggillare. 128.
miseriarum societatem. 97.
. . . causam miratus se abscissorum. 108.
misericordia turbatus & metu. 18.
. . . permotus. 101.
misericordiae suae non oblitus Giton. 96.
misericors non minus, quam pudica. 112.
miseris juvenibus nihil magis obesse intelligo. 107.
. . . arma placent. 119.
miserit exploratorem. 125.
misero homini non invideo medicinam. 129.
. . . satis magnum solatium erit, tua voluntate cecidisse. 91.
miserorum oculos mors non dubia coepit obducere. 19.
. . . hanc dementiam. 80.
. . . vulnera durant in noctis spatio. 104.
. . . furtum nocte deprehenderat. 104.
. . . oculos animosque excaecabat ingens fama. 141.
miseros mors ipsa mutuo perdit metu. 89.
heu, *heu*, miseros nos. 34.
miserrimum senem de civitate sua exisse. 117.
miserunt lapides in Eumolpum recitantem. 90.
misit in faciem Ascylti tunicam. 15.
missione non dissimulata. 108.
missionem dari infelicibus jussit. 21.
. . . dare puero. 52.
. . . rogare. 54.
. . . pernae dare. 66.
misturam raram facit cum sapientia forma. 94.
Mithridates servus. 53.
miti horrore quievit cana vincta pruina humus. 123.
. . . vultu. 48.
mitia sorba cafa confervabat. 135.
mitigarentur lectione severa studiosi juvenes. 4.
mitigatum amplexus. 98.
mitis turba deum terras exosa furentes deserit. 124.
mitissimus puer. 93.
mittam tibi sanguinem à capite. 90.
. . . amplexus meos in crucem. 126.
mittas ad tubiciones licet. 129.
. . . rogo. 49.
mittere suspiciones. 40.
mitterent loculos pro hamis in turbam. 140.
mitteret fulvum aurum tellus. 119.
mittit harundinem super lectum. 98.
. . . oculos longius ad arcessendos sensus. 115.
. . . anum super focum. 136.
. . . Aetna fulmina in aethera. 122.
mitto post lectum occisum anserem. 136.
mittunt ad sidera sedes. 120.
mixcix. 45.
mixturam quoque animarum mutuo ambitu alligata corpora fecerunt. 132.
mobile opus calculos in tabula ducit. 80.
mobilis catenatio aliquot figuras exprimeret. 34.
. . . aevi fuga circumscripta mora properantes differat annos. 119.
moderationis verecundiaeque verba egregie formam ejus decebant. 93.
modica frequentia. 97.
. . . unctione usus. 130.
modio nummos metitur. 37.
modo nosmet ipsos, modo mulieres intuebamur. 19.
. . . modo, quid fuit? 37. 42.
. . . si vera mihi fas est impune profari. 121.
. . . sic, modo sic. 45.
modum singulis impone. 107.
moenia Martis luxuriae rictu marcent. 55.
. . . Epidauria quaere. 124.
moesti deliberaremus. 26.
moestus, vide supra, *maestus*.
mola buxea piper terere. 74.
tanquam mola vertitur orbis. 39.
in molem cadunt robora. 89.
. . . . . perituram ulterius extollere. 120.
moles roborea spirat alieno metu. 89.
. . . destruet istas idem qui posuit deus. 121.
molestiam jam non mortem expecto. 114.
molestare meliorem noli. 58.
moleste tulit. 100.
molesto in hoc officio ne quidem tacebant. 31.
. . . pondere exonerare capita voluerunt. 107.
molestum junctis viribus contempsimus. 8.
. . . custodem amoliri cupiebam. 10.
. . . jam non plane erat munus. 87.
. . . est, quod puer hospiti placet. 100.
molestus tibi sum. 52.
molibus insanis tellus perfossa dehiscit. 120.
moliebantur gratiam à legato. 107.
molitio furtiva. 95.
molle cypero violaeque emicuere. 127.
molles veteres, Deliaci manu recisi. 23.
. . . clinavit in herbas talis humus Venerem. 127.
. . . circum violas fusae cantu rura sua colebant. 131.
mollia discordi strepitu virgulta loquuntur. 120.
mollioribus pluma brachiis implicitum in terram deduxit. 127.
mollis, debilis, lassus. 134.
. . . torus. 79.
. . . puer. 97.
. . . scillae lacus. 135.
. . . oculorum petulantia. 126.
. . . calcus. 66.
mollissima ex lana factis palliis tergebatur. 28.
moluit super inguina mea diu multumque frustra. 23.
momento recipere. 92.
. . . temporis. 28.
monimenta. 62.
monimento. 111. infra *monumentum*.
monocnemon Apellis adoravi. 83.
inter monstra numerare coepi. 126.
. . . . . . alia. 89.
monstrabo meritissimi propositione in tua potestate Gitonem esse. 98.
monstrasset illi deus remedium ad tertianam. 18.
monstrata subtilitate morbi impetum lenire. 17.
monstro quodam turbatus. 111.
monstruosius ferculum. 69.
in montem conscendimus. 116.
montibus haustis antra gemunt. 120.
. . . altis undabant flumina modo nata. 123.
montis excelsissimi cacumine. 88.
. . . juga rupta tonabant. 122.
. . . summo de vertice Hesperiae campos late prospexit. 122.
monumenta facere. 65. supra *monimenta*.
monumentum hoc heredem non sequatur. 71.
Mopsum Thracem. 55.
mora fit nulla. 105.
. . . circumscripta fuga mobilis aevi. 119.
. . . an ignis consumat corpus. 115.
morae essem absentivus. 32.
moram corporis animus antecesserit. 130.
. . . aetatis longae coepit accusare. 134.
. . . coepit excusare. 136.
morantem tamquam exspectarem in aditu steti. 136.
moraretur res aliqua sacrificium. 136.
moras omnes Caesar exuit. 122.
morata non diu dominam producit. 126.

moratur in scopulo sine spe praedae. 3.
moratus nec diu rusticus. 12.
- - - imperium. 97.
morbi impetum monstrata subtilitate lenire. 17.
morbo isto. 90.
morbosus. 46.
morbum istum, sola sum, quae emendare scio. 134.
morbus animae. 90.
morderent aliquid. 140.
mordet annonam. 44.
de more scilicet conciones invidiam nostram ridebant. 14.
more vulgato. 60.
- - - vulgari sibi placere. 67.
- - - novo locus primus servabatur Trimalchioni. 31.
- - - furentis omnes circumeo porticus. 82.
- - - caduceatoris inducias faceret. 108.
- - - patrio data acceptaque fide. 108.
- - - vulgari non contenta. 111.
- - - Graeco. 111.
moreret fame. 10.
mores sancti laudibus ad fructum non perveniunt. 116.
- - - hominum ex vultibus colligo. 126.
- - - lege frugalitatis poliat. 5.
mori debeo. 80.
morians. 94.
moribus his quam non conveniat vide. 94.
moriens ac lassus mihi occurrit Ascyltos. 7.
morientes ne vellent occidere. 98.
morientia flumina non ibant per nostas ripas. 122.
morientium miserere. 101.
mors non dubia miserorum oculos coepit obducere. 19.
- - ipsa miseros mutuo perdit metu. 89.
- - - venit. 101.
- - - una cui non est satis? 108.
morsu ferrato non dubitavit crus meum vexare. 136.
morsus Traches. 55.
mortales ite nunc. 115.
mortalibus non sola maria hanc fidem praestant. 115.
mortalis ego sic perire coepi. 79.
mortalium quemquam in hoc diversorio admitti verui. 19.
- - haec sunt consilia. 115.
morte pasti invadunt virum. 89.
- - - sola nos conjungerent. 114.
- - - gemina strictos jam cerno Philippos. 121.
- - - anseris me vindicavi. 136.
mortem in ultimam continuat somnos. 89.
- - - scias non longe esse quaerentibus. 94.
- - - mimicam nec Eumolpus interpellaverat. 94.
- - - hominis nec concupisse, nec supplicis. 97.
- - - ne citius venire credas. 109.
- - - inedia persequentem non potuerunt parentes abducere. 111.
- - - exspecto jam non molestam. 114.
- - - ciet tuba trinis sideribus acta. 122.
ad mortem usque numquam ante hunc diem deliqui. 130.
mortes ad suas pretiosa dentre bellua. 119.
morti somnum jungerem. 79.
mortibus nulle frigida inguina solicitavit. 20.
mortifero timore lusus. 132.
mortis ad necessitatem me dolor deducit. 17.
- - - vicinia. 115.
- - - lucida imago Erebo emergit. 124.
mortuo facit epigramma. 115.
mortuum impendere malo, quam vivum occidere. 112.
- - - alienum plorare. 54.
- - - quinquaginta millibus existimare. 65.
morum differentiam. 84.
- - - ruina est. 119.
mota ex lacrimis in risum. 19.
motis conterrita pennis fama volat. 123.
moto diutius capite consedit. 134.
- - - cardine visa coeli regia metas transcurrere. 136.
motu pari artificium puellae remunerabat. 140.
- - - ingenti aniculae manus nervi repleverunt. 131.
sine motu ne ipse quidem hominem conspexi. 12.
motus hos inter populus deserta ducitur urbe. 123.
- - - astrorum coelique deprehenderet. 89.
- - - siderum pervigil nocte custodit. 102.
movere quae artes Romam poterant. 11.
moveri jactura. 117.
movet me non tam jactura, quam negligentia nequissimi servi. 30.
movetur vultu incepto sermone. 132.
movimus dextros gressus pariter. 30.
movit caput. 92.
- - - officiosam manum. 105.
- - - Mavortia signa Caesar. 123.
mu, nec ma argutare. 57.
mucrone gesticulari. 59.
mucronem ad buccam probare. 70.
mucrones imprimire. 90.
Mufrius, non magister. 58.
mugientem orcam in terram trahere jubeo. 115.
mula ex onagro nata. 38.
mulcant exclusum coctores insularique. 95.
mulcavit iterum nihil respondentem. 134.
muliebre opus in ergastulo fecit. 81.
muliebrem in levitatem coepit multa jactare. 110.
muliebri errore discusso. 111.
muliebris patientiae scortum. 9.
- - - patientiae legem accipere. 15
mulier latrones tenere clamavit. 14.
- - - facta hilarior. 18.
- - - seculuelis. 81.
- - - coenae mandita curaverat. 92.
- - - eadem indignatione lancinata. 100.
- - - damnata ni à Gitone abstineret injuriam. 108.
- - - turbata. 109.
- - - aliquot dierum abstinentia siccs. 112.
- - - non minus misericors, quam pudica. 112.
- - - libidinosa. 113.
- - - non contenta tam gravi injuria mea. 132.
- - - haud inculta. 139.
- - - milvinum genus. 42.
muliercula cum comite propius accessit. 12.
mulierculae tres infimissimae. 19.
- - - cibum dare tentavit. 111.
muliere cum pura pugnasti. 9.
- - - pulcherrima. 111.
mulierem adfigere cruci debuit. 112.
- - - omnibus simulactis emendatiorem. 126.
mulieres intueremur. 19.
- - - etiam lunam deducunt. 129.
- - - ebriae agmen fecerant. 26.
- - - serae & nocturnae. 63.
mulieri placebat permutatio. 15.
- - - quid accidisset, exponit. 112.
mulieris forma delectatus miles. 112.
mulio perfusus pulvere. 126.
muliones imitari. 68.
mulionum fata agere. 69.
mullos duos super pisces imposuerat. 35.
mullus jam gravis est. 93.
mulsum sumerò. 34.
multa oportet una consentiant. 102.
- - - coepit jactare in muliebrem levitatem. 109.
- - - loquor. 117.
- - - etiam considerare non licebat. 30.
multas haereditates officio aetatis extorserat. 140.
multorum bonorum pensationem pro unius horae fastidio promiseris. 141.
multum & diu. 23.
- - risit. 127.
mundi labentis currum detinuit. 127.
mundum frigus. 41.
muneribus meis irascor. 121.
- - - gratiam Eumolpi solicitant. 124.
- - - delusa suis terra. 135.
muneris aliquid ferre. 66.
munus tam grande ne suspectam faceret humanitatem meam. 86.
- - - jam plane non erat molestum. 87.
- - - dat adultera. 104.
- - - Laenatis gladiatorium. 29.
- - - dare. 45.
- - - amplum. 60.
muraena. 56.
mures ne ista tangant. 78.

muria foetet. 70.
muris oppida ſolvis. 124.
murmur inſolitum audimus. 115.
murmurat captiva pubes iotus. 89.
murmure timidiſſimo votum feci. 85.
. . . turbarum alto pectus inſonuit gemito. 137.
tanquam mus in matella. 58.
mus cum rana alligatus. 56.
muſa Baccineas veteres tradidit aevo. 135.
muſae omnis mancipium. 68.
muſcae ſumus. 42.
muſcarium. 56.
muſcarum velut imagines in terram deſpuit. 135.
muſſat inter ſe triſtis familia. 132.
muſtela. 46.
muta pacatum in proelia vultum. 120.
. . . fabula taces inter coelicolas. 126.
. . . animalia cibo ineſcantur. 140.
. . . ecce alius ludus. 68.
mutabam vultum. 92.
mutant figuram cartae alligatae. 102.
mutata tam ſuperſtitioſa oratione Triphaena. 106.
. . . ſidera pondus quaeſivere ſuum. 124.
mutare propoſitum. 116.
mutatio animorum repentina. 19.
mutaverunt crudelitatem in auxilium. 114.
mutavi optionem. 86.
mutavit equum cinaedus. 24.
. . . veſtem. 98.
. . . Circe ſocios Ulyxis. 134.
mutemus colores. 102.
. . . ſaporem blandimentis. 141.
mutet habenas liber. 5.
. . . ſaporem. 5.
mutire. 61.
muto in littore tantum ſolae deſertis adſpirant frondibus aurae. 119.
mutuari pecunias in foro. 58.
mutuis libidinibus jacent attriti amatores. 81.
mutuo ſanguine ne pollueremus familiaritatis cariſſimae ſacra. 61.
. . . metu mora ipſa miſeros perdit. 89.
. . . ambitu alligata corpora. 132.
Myron haeredem non invenit. 88.
myrtea gauſapila ſubornatus cinaedus ſupervenit. 21.
myrto florenti quietum verberabat. 131.

N.

Naeniae. 47.
naenias diſcere. 58.
nactus occaſionem vindictae. 95.
Najada improbam repellebat candidus Hylas. 83.
naidi ampulla. 78.
nares paululum inflexae. 126.
narra mihi, inquam, frater. 133.
- - - tu mihi. 48.
narrabo tibi, paralyſin cave. 129.
naſcentibus adhuc pueris eloquentiam induunt. 4.
naſcitur mare arvis. 120.
- - - in ingenuum. 57.
naſcuntur domi omnia. 38.
in naſo eſt anima. 62.
Naſta villicus. 53.
naſturcii ſuccum cum abrotano miſcet. 138.
nata modo flumina undabant montibus altis. 125.
natabant in Euripo piſces. 39.
natali meo cliens mihi veſtimenta accubitoria donaverat. 30.
natalium ſuorum coaequale ſinciput. 136.
natare oportet piſces. 38.
natat en quemadmodum homo. 115.
nati Laucoontis gemina pignora. 89.
natione non conſtet mendacium. 102.
nato modo flore honorabat Apollo reſolutam lyram. 83.
natos manu trepida tenet. 123.
natum hinc puto proverbium. 25.
- - - illum nemo putat. 58.
natura quod optimum fecit, quid non commune eſt? 100.
- - - Deûm fallax. 109.
- - - ſe quaerit nec invenit. 119.
naturae veritate. 83.
naturali pulcritudine exſurgit pudica oratio. 2.
- - - aliquo à vitio formam meam eacaeco. 128.
- - - convicio exoneravi dolorem. 132.
natus eſt malo aſtro. 134.
nave egredi quomodo poſſumus ut non conſpiciamur a cunctis. 101.
- - de tam magna ne tabulam quidem naufragus habes. 115.
navem deducas in portum. 101.
- - - ab ingenti curſu poſſe deflecti. 101.
- - - in tuam ſcito me eſſe perductum. 104.
- - - lapidariam me putatis eſſe? 117.
naves plenis velis euntes. 71.
- - - aedificare. 76.
naufragare. 76.
naufragio corruptis cibis utcumque curati. 115.
- - - dare. 93.
naufragium niſi ponimus, quaerendum eſt aliquod effugium. 101.
- - - ubique eſt. 115.
- - - proximum huic triſtitiae acceſſiſſe. 117.
naufragorum ultimum votum imitaretur. 103.
naufragus de tam magna nave ne tabulam quidem habes. 115.
navigantium legem non noverant. 107.
navigat quis nobis Hannibal? 101.
naviget aura ſecura, quiſque habet nummos. 137.
navigia magna portubus ſe gravatim inſinuant. 101.
navigii hujuſce dominum Licam Tarentinum eſſe. 100.
- - - hujus dominus, quod regit. 100.
- - - ad latus proceſſimus. 103.
- - - totam turbam diducit in partes. 108.
- - - à tutela raptum protendit oleae ramum. 108.
navigiis parvulis expediti piſcatores. 114.
navigio eodem futurus auſpicium mihi feci. 105.
- - - in toto ſola verberanda mulier. 108.
- - - ſiſtrum redde. 114.
navigium intro. 100. 101.
- - - quorum capitibus debeat luſtrari. 105.
- - - ſcrutari quis prohibet? 104.
- - - noſtrum. 106.
- - - totum cantibus exſonat. 109.
- - - expilatum libidinoſa migratione. 113.
navis embolum aeneum. 30.
- - - haec cujus eſt, aut quos vehat, dicere potes. 100.
- - - conſtratum. 101.
- - - per aliam partem ſi fuga quaereretur. 102.
- - - lateri acclinatus. 103.
- - - tutela expiaretur. 105.
- - - miniſterium ſe relicturum gubernatore denunciante. 108.
- - - partem inferiorem. 110.
- - - reliquias tempeſtas expugnat. 114.
- - - ex Africa non venit. 140.
- - - magna magnam habet fortitudinem. 76.
navita periturus premit everſam puppim. 104.
- - - Porthmeus vix ſufficeret ſimulacra traducere cymba. 121.
nauſea gravem ſtomachum exonerabat. 103.
nauſeantis devotione diſſimulata. 103.
nauſia recuſantem ſaginabat. 64.
ad nauſiam ſummam res ibat. 78.
nauta barbis horrentibus in limine ſtetit. 99.
nautae furentes nos adgrediuntur. 105.
- - - riſu excepere fabulam. 113.
- - - diſcurrunt ad officia trepidantes. 114.
nautam unum ſtationis perpetuae interdiu noctuque jacere in ſcapha. 102.
nautas exarmaverat mirabili forma Giton. 105.
ne multis vos morer. 76.
nebula linea nudam proſtare. 55.
nec minus. 54.
- - mora. 49. 64.
- - non. 72.
- - ſurſum, nec deorſum non creſco. 58.
- - hoc, nec illud. 50.
necari ferro. 137.
neceſſe habent cum inſanientibus furere. 3.
ad neceſſitatem mortis me dolor deducit. 17.
neceſſitudines proximas habent. 136.
nectit jurgia contemtus ſapiens. 18.
negarem me domum cognoſcere. 7.

ne-

negant medici fine nervis homines ambulare posse. 129.
negat sibi unquam acidius fuisse. 92.
- - - se interpellare supplicium. 106.
- - - se passurum Eumolpus. 108.
negatum facere. 61.
negavi circuitu agendum. 13.
- - - mihi omnem voluptatem. 33.
negavit recte facere. 93.
- - - hoc Eumolpus fieri posse. 101.
negligens alatum sudor. 128.
negligentia nequissimi servi me movet. 30.
negotia super nos fortuna curat. 55.
negotiantis familiae dominus. 101.
negotiatio placet. 117.
negotiationis quod genus praecipue probarent. 116.
negotiatores si estis. 116.
de negotio dejicere philosophos. 36.
negotium super nos fortuna curat. 82.
neminem unquam divitem fecit amor ingenii. 83.
- - - poterat excludere effractum cellae ostium. 98.
- - - gratiae suae ibi posse resistere jactaret. 125.
nemini injuriam facit. 83.
nemo, inquit, hodie te quaesivit. 139.
- - - coelum putat. 82.
- - - nostrûm non peccat. 82.
- - - liberos tollit. 116.
- - - est ausus damnare artem nihil auferentem. 116.
nemoris horrendi de parte sinistra insolitae voces flamma sonuere sequenti. 122.
nemus Cereris vacuae impositum crate faligna. 133.
Neptuni simulacrum. 104.
- - - regnum pavit Ulixes. 139.
Neptuno sacer crinem solutus omne Laucoon replet clamore vulgus. 89.
nequam servus. 69.
nequaquam recte facit, qui cito credit. 82.
nequissimi servi negligentia me movet. 30.
- - - servi non discedunt ocius. 96.
nequissimus servus. 49.
nequitia mea non indelectatus. 87.
nequitiae nidum in cacabo fecit tuo ciconia. 33.
Nereos cani aequor. 139.
nervas alias invenire. 46.
nervi paruerunt imperio. 131.
nervia praecisa. 43.
sine nervis negant medici ire posse. 129.
- - - - - - tente Priape fave. 131.
nervos tuos recipies, si triduo sine fratre dormieris. 129.
- - - tuos quae striges comederunt? 134.
nesapius. 50.
nescio quis. 6. 15.
- - - quid peccavimus. 128.
- - - quod verberatus sum. 138.
- - - quis haec turbaverit. 130.
- - - quid, deus agit tacitis cogitationibus. 127.
- - - quid boni hic debet esse. 33.
- - - armatus inter tot fortes vinci. 122.
- - - quid clarius toto coelo relucente. 127.
quam nescio quid dixisset. 25.
nescis tu, Magne, tueri Romanas arces. 124.
- - - quam magnum flagitium admiseris. 137.
nescit ipse, quid habeat. 37.
- - - quis gaudia Veneris. 132.
nescitis, apud quem hodie fiat. 26.
neuter diu vocem invenit. 91.
- - - auxilio sibi. 89.
neutram ad partem assentationem flectentibus nobis. 17.
nexis manibus currere. 73.
Niceros. 61.
nidum nequitiae in cacabo tuo fecit ciconia. 55.
niger tanquam corvus. 43.
nigras olivas habebat in altera parte, in altera albas. 31.
pro nigris ac albis calculis denarios aureos argenteosque habebat. 33.
nigro squallentia pumice saxa. 120.
nihil est commodius quam semper cum sapientia loqui. 140.
- - aliud in campis est, nisi cadavera. 116.
- - malo facere de una die duas. 72.
- - timet. 80.
- - boni neminem facere oportet. 42.
- - aliud quam puerum basiavi. 86.
- - est. 41.
- - tam inaequale erat. 52.
nil est totus homuncio. 34.
Nile, gementia tua claustra cerno. 121.
Niliacas aquas jaculantur horrida saxa. 134.
nimbo laborare detectum parietem putares. 23.
nimbos turmae fregere ligatos. 123.
nisi si. 58.
nisu longe majore clamavit. 9.
niteant intexto vestibus colore. 118.
nitebas quondam crinibus. 109.
nitet tellus aratro domesticta. 99.
nitor tellure quaesitus certaverat ostro. 119.
- - - Phoebi vulgato latior orbe crevit. 122.
nivatam aquam in manum infundentibus pueris. 31.
nive dura hunc locum claudit hiems. 122.
- - - ingenti victa erat tellus. 123.
niveos pulsata lacertos Pax. 124.
nives diutius haerent incultis asperisque regionibus. 99.
- - - incaluere. 123.
- - - gelidae periere. 137.
nixus in magnam hastam. 183.
nobile solum qui homines inhabitarent. 116.
- - - male lignum turba sepulta mero circumvenit. 119.
nobilis Appennini alta petit gradiens juga. 124.
- - - aestivas platanus diffuderat umbras. 131.
nobilitate Spartana tres plagas concoxi. 103.
nocens esse coepi sanguine Germano sexagintaque triumphis. 122.
nocentes omnes attrahite in medium. 105.
- - - horridos longosque habebant capillos. 105.
nocere magis verba potarant. 132.
nocte illa vexata inhorruit frigore. 17.
- - - silenti. 89.
- - - sepultos & mero Priamidas. 89.
- - - intempesta. 105.
- - - prima. 112.
- - - soporifera somnia oculos ludunt. 128.
- - - vidua pudicaque contentus fuit. 131.
- - - ea in injuriam usque vigilavit. 133.
- - - in trivio purgamentum calcasti aut cadaver. 134.
- - - mecum dormiat. 134.
- - - uti. 95.
noctem non perdamus. 10.
- - - reliquam fine metu exegimus. 26.
- - - tristissimam exegimus. 115.
- - - spississimam certa liniamenta evicerunt. 79.
- - - mediam. 83.
noctibus totis obligati amatores. 81.
- - - diebusque totis custodire corpus ac flere coepit. 111.
noctis mediae silentium. 79.
- - - unius pactu omnia vendidit. 81.
- - - reliquas horas male soporati consumpsimus. 103.
- - - spatio miserorum vulnera durant. 104.
nocturnae mulieres. 63.
nocturnas religiones jocum risumque ne fecistia. 17.
nocturne percussor. 9.
nocturni jam paene advocati. 15.
nocturnus grassator. 82.
nodo condebam cervices. 94.
noli causam confundere. 107.
- - decipere dominam tuam. 128.
- - clamare. 137.
- - suggillare miserias. 128.
nolite perturbari. 16.
nolito sic cum fratre dividere. 11.
- - - mirari. 88.
nollet alienam rem domino reddere. 13.
nolo, quod cupis, statim tenere. 15.
- - - habere bona, nisi quibus populus inviderit. 100.
- - - tibi tam valde placeas. 126.
noluisses de manu ejus panem accipere. 37.
nolunt liberos suos severa lege proficere. 4.
nomen nuptiarum ne puella quidem tristis expaverat. 26.
- - - Trimalchionis inscriptum erat in marginibus lancium. 31.
- - - amicitiae, si quatenus expedit, haeret. 80.

nomen divitis ille tenet. 80.
- - - amicitiae veteris reliquit. 81.
- - - poetae si aliquid nisecerit. 93.
- - - deae libuit inquirere. 117.
- - - bellissimum. 70.
nomenclator. 47.
nomina audaciae. 81.
- - - saeculis nota. 110.
- - - tot nova vestis placent. 119.
- - - omnium reddere. 44.
- - - inter haec magna fax surgit. 127.
nominare nec quidem te inter res serias fas est. 132.
nomine Acsius. 104.
- - - ubi Grajo pulsae rupes descendunt. 122.
- - - imperii deserto fugit Magnus. 123.
- - - hoc tibi gratias ago. 128.
- - - Philumene matrona inter primas honesta. 140.
nominibus fundisque trecenties sestertium depositum habere. 117.
non dubie. 84.
- - mentiar. 63.
- - negare. 41.
- - fit mora. 49.
- - tantum sibi placeret. 44.
- - si me occidisses. 62.
Norbanus. 45. 46.
Noricum ferrum. 70.
NOSTER G. FORAS CENAT. 30.
nosti venerem tuam. 126.
nota ex hac literarum. 83.
- - ea hac domina est mea. 126.
- - saeculis nomina. 110.
- - non placebant vulgo gaudia. 119.
notabantur distinguente bulla, qui dies boni, quique incommodi essent. 30.
notabili candore ostenderunt errantibus viam pilae columnaeque. 79.
notabit euntes. 102.
notae literarum non adumbratae. 105.
- - urbanioris homines mentiri. 116.
- - severioris homines. 132.
- - pudicitiae matrona. 111.
notans frontes inscriptione solerti. 103.
notas per ripas ibant morientia flumina. 122.
- - - verberum arte conteai. 132.
notasset sibi lumen inter monimenta clarius fulgens. 111.
noraveram. 104.
notaverat omnes pilas columnasque. 79.
notavi mihi Ascylti fugam. 6.
- - - in porticu gregem cursorum eum magistro se exercentem. 29.
- - - rem omnium delicatissimam. 33.
notavimus frequentiam rerum venalium. 12.
- - - res novas. 27.
- - - circa angulos repositorii Marsyas quatuor. 36.
notavit me miles. 82.
- - - uterum reducta cuspide. 89.
- - - sibi ad lunam tonsorem intempestivo inhaerentem munificio. 103.
notissima voce aures Triphaenae repleret. 105.
notorem dedissem. 92.
notum fugitivorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit. 103.
notus Ulixes. 39.
nova fraude ducebat bellum. 89.
- - - vellera Seres. 119.
- - - tot nomina vestis placent. 119.
- - - semper amas. 120.
- - - mendicitate revocanda paupertas expugnata. 125.
- - - pocula terrae. 135.
novacula. 103.
- - - rudis instruxerat thecam. 94.
novaculam rapit mercenario Eumolpi. 94.
- - - infestam admovit ad vitilia sua. 108.
- - - illam se habere sciebat, qua jam sibi cervicem praecideiat. 108.
novae damnatis simplicitatis opus. 132.
novas res notavimus. 27.
- - - animas arcesse. 121.
novendiale sacrum. 65.
novem lyrici Homericis versibus canere timuerunt. 2.
noverant legem navigantium. 107.
- - - plausum ingenii sui. 90.
- - - me optime. 105.
noverca quorum est mea Roma. 122.
noverunt vix mille homines tot annorum secreta. 17.
novi quid? 4.
- - foederis impatiens. 113.
- - angustia. 126.
novimus vos. 62.
novis stellis comitata fax incendia ducit. 122.
quis novit nos hoc loco. 14.
novit quae dominum non puto decumam partem esse. 37.
novitas omnium convertit oculos. 35.
novitate facinoris attonitus. 136.
novitatem rei. 117.
ex novitius unus adcucurrit servulis. 139.
novo more locus primus servabatur Trimalchioni. 31.
nox illa qualis fuit. 79.
- - tertia licentiam dedit. 86.
- - jam plena erat. 92.
noxam re metuisse coepit dicere. 139.
noxias manus damnabat Apullo. 83.
noxio sanguine parentabo injuriae meae. 81.
noxios imprudentes in nostrum inducere navigium. 106.
- - - incidisse in plagas apparet. 107.
noxiosissimum corpus curavi. 130.
nube fuliginea confudit omnia lineamenta. 108.
extra nubem plenum os luna proferre videretur. 127.
nubes undique adductae obruere tenebris diem. 114.
- - - fulgure rupta corusco intremuit. 122.
- - - concussae rigido flumine exonerabantur. 123.
. . . ruptae super arma cadebant. 123.
nuces avellanas cum precatione mersit in vinum. 137.
. . . ventosas in summo humore consistere. 137.
nucibus rudi farti. 69.
nuda virtus placeret. 88.
nudam prostare nebula linea. 55.
inter nudas meretrices & titulos quosdam conspatiantes video. 7.
. . . . . . expedit manus Triphaenae familia. 108.
nudata sua umbra jam temporis moerent. 109.
nudatum pectus in conspectu frequentiae plangere. 111.
nudavere crinibus capita. 107.
nudavit lacertum dextrum. 32.
nudis capitibus. 101.
. . . ire pedibus. 44.
nudo ecce jugulum. 80.
nudus juvenis. 92.
. . . curro ad dominam. 130.
nugarum oblitus. 71. 136.
. . . nihil narrare. 63.
nugax. 52.
nulla paupertas vincere potest. 14.
. . . fit mora. 105.
Numantia a Scipione capta. 141.
numen quem Dione sylvis dedit. 133.
. . . me non solum & implacabile fatum persequitur. 139.
. . . me inimicum ibi quoque invenit. 140.
numerabat pilas. 27.
. . . clavus agrestes. 115.
numerabis praesentes denarios ducentos. 109.
numerantem aureos dispensatorem deprecati sumus. 30.
numerare inter monstra discordem libidinem coepi. 126.
. . . stellas. 62.
. . . mappalia. 58.
numeraveris denarios praesentes centum. 109.
numerorum omnium est. 68.
numerum omnium est. 63.
Numidae hinc accusatus illinc nova vellera Seres. 119.
Numidiae per agros sparsam familiam. 117.
Numidica gallina. 55.
numina divum quoque vidit tanta lues. 124.
. . . deprecatus sum versu. 133.
numinibus praesentibus tegia nostra plena est. 17.
numinis gemini satiavit iram Telephus. 139.
nummus nonnunquam vendere verba solent. 14.
. . . praesentibus quidvis opta. 137.
nummorum plus accipere. 44.
nummus modio metitur. 37.
. . . mille accipiet. 97.
. . . . . . inveni. 98.
. . . nummorum habet. 37.
. . . de sacculo effundere. 71.
. . . in praesentem usum Deûm Matrem pro fide sua redditurum. 117.
num-

nummos quisquis habet, secura naviget aura. 117.
nummulariorum officium difficillimum. 56.
numquid vis. 87.
nunc erat summittere cornua. 127.
nuncupanda ad vota in templum ire. 140.
nuntiare de coelo. 60.
nuptam induere ventum textilem aequum est. 55.
nuptas qui sollicitat ad praemia peccat. 83.
nuptiale ad officium consurrexi. 25.
nuptiarum nomen ne puella quidem tristis expaverat. 26.
nuptias expaverat. 26.
nuptias fecerunt. 25. 112.
nutricem Ulyxis post vicesimum annum cicatricem invenisse originis indicem. 105.
nutricare viperam sub ala. 77.
nutritas sanguine fruges horrida tellus extulit in lucem. 120.
nutriuntur inter haec. 2.
Nympha Hylam praedata. 83.
Nympharum Bacchique comes. 133.
Nyobe a Daedalo equo Trojano inclusa. 52.

O.

O lusum fortunae mirabilem. 13.
. . hominem acutum. 24.
. . patria. 89.
. . facinus indignum. 91.
. . juvenem laboriosum. 92.
. . felicem matrem tuam. 94.
. . poetarum disertissime. 96.
. . te feminam simplicem. 106.
. . fallax natura deum. 113.
. . mi hospites. 116.
. . genitor. 121.
. . Bacchi tutor Dryadumque voluptas. 133.
. . inquit, ô, Enothea. 134.
obdormiscam. 86.
obducere miserorum oculos mors non dubia coepit. 19.
. . . pullarium mulsi. 42.
obducti specus. 89.
obduxit ostium cellae. 94.
obesse miseris juvenibus nihil magis intelligo. 107.
objicies. 109.
obire diem supremum. 61.
obiter cantabant. 31.
. . . per rimam foris speculari diligentissime coepi. 92.
. . . paedidissimi servi minorem nobis aestum facient. 34.
objurgare puerum colaphis jussit. 34.
objurgatione digni parentes. 4.
. . . foeda finita. 132.
objurgavit me. 93.
objurgentur aegri frequenter, quod carnem suam faciant peiorem. 141.
obligati jam grandi beneficio. 31.
. . . noctibus totis amatores. 81.
obliquis trucibusque oculis spectabam utrumque. 113.
obliti omnium malorum. 26.
oblitus juris humani. 79.
. . . officii. 93.
. . . misericordiae suae. 96.
. . . fortunae prioris statum. 125.
. . . verecundiae meae. 132.
. . . nugarum. 71. 136.
oblivi scerentur filiorum. 110.
oblivisci nomen suum. 66.
obnoxiam tatem huc illuc convertebat. 114.
obruat vino mentis calorem. 5.
obruere tenebris diem nubes adductae. 114.
obruet nos omnes sub eadem causa. 91.
obruit feralis Enyo omnes armorum strue. 120.
obtuto tunicula capite somnum mentiri coepi. 100.
. . . fluctibus non contigit sepultura. 115.
obryzo reticulum aureum. 67.
obscoene gladiator. 9.
obscoeno strepitu simul atque odore viam implebat. 117.
. . . sermone violati aures meas doluit. 85.
obscura etiam interdiu imprudentia locorum. 79.
. . . mihi quaedam argumenta coepi prudentiorem consulere. 88
obscuratum dextra caput super pulvinar inclinavi. 134.
obscurissimos per anfractus egressus. 8.
obscuritas temporis facillime tegeret rerum fidem male ambulantem. 12.
obsequium amici quaerebat. 113.
obsessa diaconibus ora. 124.
obsidebat Phrygas decuma messis inter ancipites metus. 89.
obsidet ira mentes feras. 99.
obsonatores nascuntur sub signo Piscium. 39.
obsonium laceravit ad symphoniam gesticulatus scissor. 36.
. . . carpit. 36.
obstem ne quaestibus tuis. 10.
obstupueram metu pavidus. 108.
obstupui ego. 25.
obstupuit paulisper Ascyltos. 10.
obtinuit corrupta eloquentiae regula. 2.
obtruncat hic alios mero graves. 89.
obtuli anserem jacturae pensionem. 136.
obumbrare hanc simulationem poteris & lacrimis & vultus confusione. 101.
occasio bellissima est. 25.
occasione opportunissima uti coepimus. 12.
. . . poenitentia nititur. 48.
occasionem nactus. 62. 78.
occidendum me. 97.
occidentibus lucernis oleum infuderat. 22.
occidere ne vellet morientes. 98.
. . . vivum. 112.
. . . sive placet, ferro meo venio. 130.
occidi hospitem. 81.
. . . hominem. 130.
occidissem anserem publicum. 137.
occidisti Priapi delicias. 137.
occiso ansere viso. 137.
occisum anserem post lectum mitto. 136.
occisurus. 108.
occultat gremio ille penates. 123.
occuparemus secretissimum locum. 100.
occupat prior ausu insolito gressus. 123.
- - - totum triclinium. 70.
occupo propitius. 58.
occurrentium lumen silentium mediae noctis non promittebat. 79.
occurrit mihi aeque lassus ac moriens. 7.
- - - nobis ille idem servus. 31.
ocior ipse hos inter motus populus, quo mens icta jubet, deserta ducitur urbe. 123.
ocius res tuas tolle. 79.
- - - foras exi. 94.
- - - non discedunt nequissimi servi? 96.
- - - attrahite nocentes in medium. 105.
ocrea. 61.
octingenta possidere. 38.
oculi clariores stellis extra lunam fulgentibus. 126.
oculis lustravi totam urbem. 11.
- - - meis familiaris rusticus. 12.
- - - deterlis pueri redierunt ad ministerium. 22.
- - - opertis bona sua omnes computant. 82.
- - - obliquis trucibusque utrumque spectabam. 113.
- - - meis utraque inimicissima. 113.
- - - uventibus maris fidem coepi inspicere. 115.
- - - manus oppono. 132.
- - - lippi maledicunt. 132.
- - - nec defuit imber. 137.
- - - tam petulantibus si hanc in comparatione vidisset Paris. 138.
oculorum fidem quum Ascyltos timeret. 12.
- - - experimentum caperem. 91.
- - - mollis petulantia. 126.
in oculos Ascylti manus intentavi. 9.
- - - - intentate. 70.
oculos miserorum mors non dubia coepit obducere. 19.
- - - omnium convertit novitas. 35.
- - - alternos opponebam foramini. 96.
- - - ad legentium accederent literarum notae. 105.
- - - ad arcessendos sensus longius mittit. 115.
- - - errantes somnia ludunt. 128.
- - - super meos ramum posuit. 131.
- - - fixos solo aversa tenebat. 132.
- - - suos tragici tanquam audientes castigant. 132.
- - - suos tetigit. 133.
- - - - - nunquam crediderat turbae frequentioris concilio. 140.
- - - animosque miserorum ingens fama excaecabat. 141.
- - - modo operi. 141.

ante oculos tota bella volitant. 123.
oculum hunc pro vobis impendi. 1.
- - - curiosum applicuerat. 26.
- - - bubulum videre majorem. 44.
odaria saltare. 53.
oderat priorem fortunam. 138.
odi profanum vulgus & arceo. 118.
- - omnia, quae tribui Romanis artibus. 121.
- - illos pessime. 56.
odia detumescunt. 1. 9.
odit suas vires Romana juventus. 120.
in odium se ira convertit. 105.
odium habet propter differentiam morum. 84.
odoras inter pendebant texta coronas mitia sorba. 135.
odore vini ab eo corrupta ancilla. 111.
- - - obscoeno viam implebat. 117.
Odysseam & Iliada. 29.
offenderunt digitos. 132.
offendit te osculum meum. 128.
offensa omni deposita. 87.
- - - corporis animique. 131.
offensam ob hanc. 86.
offerebat se ex pauperibus unus alendus. 141.
officeret ut olfactui. 117.
officii oblitus. 93.
- - - causa visere languentem desiderabit (Hisp. pro cortelia.) 101.
officio ne in hoc quidem tam molesto tacebant. 31.
- - - supremo mandaverunt. 112.
- - - hoc peracto. 116.
- - - defuissem. 139.
- - - aetatis multas haereditates extorserat. 140.
officiosam manum movit. 105.
ab officioso vestimenta recepissem. 92.
officiosus puer. 74.
officium ad nuptiale consurrexi. 25.
- - - spissaret. 140.
- - - servile libentissime tuentem. 26.
ad officium redire. 63.
super officium hoc positus erat. 30.
offla crucis. 56. 58.
oleae ramum protendit. 108.
olent adhuc patrimonii mei reliquias. 105.
oleo nos legitimo perfusos refecerunt. 21.
- - madentibus araneis vulnus coartavit. 98.
- - & minuto pipere atque urticae trito circumdedit femine fascinum. 138.
- - ferventi convivas respergere. 64.
olere bene. 2.
oleum infuderat lucernis occidentibus. 22.
olfacere nomen poëtae. 93.
olfactui ut officeret. 117.
olidissimis basiis nos inquinavit. 23.
tanquam olim dormientes stertere. 22.
olivae ramum protendere. 108.
olivas habebat in altera parte albas, in altera nigras. 31.
olla male fervet. 38.
olus agreste vendebat. 6.

Olympi magni verticibus se demisit Jupiter. 123.
Olympium Jovem clamare. 58.
omen exsecratus. 103.
- - - navigantium non noverant. 107.
omina laeta dedit de coelo Delphicus ales. 122.
omnibus fortior Caesar. 122.
omne vulgus replet clamore Laucoon. 89.
omnes unum crimen vocat. 122.
- - - vultus tenravit. 128.
omni vi detexit recusantes. 24.
omnia ambitioni donant. 4.
- - - dicta factaque quasi papavere & sesamo sparsa. 1.
- - - eodem quasi cibo pasta non potuerunt ad senectutem canescere. 2.
- - - nec adhuc quidem erant tacta. 11.
- - - quid ita fecisti ut, quos tuebaris, absconderes? 107.
- - - odi, quae tribui Romanis artibus. 121.
- - - coepit infra umbilicum lenta manu caedere. 138.
- - - dum concupisco, voluptatem tempore consumsi. 130.
- - - ista vera sunt. 140.
- - - omnia adferri jussit. 67.
- - - eodem ventura sunt. 115.
omnipotens Juppiter. 122.
omnium primi eloquentiam perdidistis. 2.
- - - insulsissimus homo. 23.
- - - oculos novitas convertit. 35.
- - - vitiorum inimicus. 111.
- - - numerûm esse. 63.
- - - numerorum esse. 68.
- - - delicatissimam rem notavi. 33.
- - - testorum * inter lutum consumit. 33.
ex onagro nascitur mula. 38.
onera venalia collo circumferre. 46.
onerabo sinum meum saxis. 90.
onerare vineam. 76.
- - - portione. 50.
onerata faleris pelagiis matrona. 55.
- - - triumphis meis olim Saturnia tellus. 122.
oneratas veste cervices. 32.
sub onere labetur. 118.
cum onere se fugiturum affirmabat. 117.
oneris ignara juventus. 123.
onus deferendum ad mercatum conduxit. 101.
- - - coeli tulit Inachia Tirinthius ira exagitatus. 139.
opera divinae mentis ne videamur damnare. 104.
- - - pistoria. 38.
operae pretium erat. 27.
- - - viles & mercedibus emtae. 122.
operam daturum. 99.
- - - dabimus. 137.
- - - & sudorem perdidisti. 134.
- - - date. 57.
operas hominis locavi, non caballi. 117.
opere hoc elaborato. 115.
operi oculos. 141.

operire oculos amplius non potui. 62.
operta mille rugis in viscera confugerat. 132.
opertis oculis omnes bona sua computant. 82.
- - - capitibus. 101.
operto capite cum rustico steterat. 14. 16.
opertum me amiculo evolvit. 11.
operuerat pallio caput. 20.
operui caput. 7.
operuit caput. 90.
opes avarus condit. 104.
- - - fraudibus captas per mille annos disponito. 115.
- - - bellis frequentibus attritas. 116.
- - - ad magnas continuo vos ducerem. 117.
- - - quaerebantur. 119.
- - - quas struxit, male sustinet. 120.
- - - suas in Eumolpum congesserunt. 124.
- - - fundit tellus scopulis, quum volo. 134.
- - - conservabat humilis casa. 135.
opibus sparsis conversa potestas. 119.
OPIMIANUM FALERNUM ANNORUM CENTUM. 34.
- - - verum praesto. 34.
oportet non multum consilio credere. 82.
- - - hodie bene sit. 92.
- - - non multa una consentiant. 102.
- - - fiat. 74.
oppessulatas diligentius fores invenit. 97.
oppida bello quatit. 104.
- - - solvis muris. 124.
oppidum arce sublimi impositum cernimus. 116.
- - - videbit tanquam in pestilentia campos. 116.
opponebam alternos oculos foramini. 96.
oppono oculis meis manus. 132.
opportune subduxi me. 6.
opportunissima occasione uti coepimus. 12.
opportunissimam occasionem nacti. 78.
oppositaque ad os manu. 64.
oppressi ab Hannibale Saguntini. 141.
oppressit eos malus fatus. 71.
opprimebat Ascylton penicillo. 21.
opta quidvis numis praesentibus. 137.
optabilem coitum si huic dormienti abstulero. 86.
optare bonam mentem. 61.
optas ignes Carchedonios lapideos. 55.
optat animus quod perdidit. 128.
optima fide partiti manubias sumus. 79.
- - - reviviscentem amicitiam toto pectore adstrinxi. 91.
optime noverat. 105.
optimum videtur, quicquid quaeritur. 93.
- - - quod natura fecit, quid non commune est? 100.
optionem mutavi. 86.
opus est facinore. 80.

opus muliebre in ergastulo fecit. 83.
. . . anhelitu perdet. 100.
. . . ingens belli civilis quisquis attigerit. 118.
. . . classe est. 121.
. . . mobile. 80.
. . . novae simplicitatis damnatis. 132.
. . . versibus pandere. 89.
ora inter has sedes Ditis pater extulit. 120.
. . vestitis turpi fuga. 80.
. . mille vulneribus confossa cruenta casside velat. 124.
. . obsessa draconibus. 124.
. . sudor perluit. 128.
. . jam pridem nullo perfundimus cruore. 120.
orare causas solent. 104.
. . . labro demisso. 52.
oratio pudica non est maculosa nec turgida. 2.
. . . illa grandis haberet majestatis suae pondus. 4.
. . . superstitiosa. 106.
oratione blandissima plenus. 126.
. . . hac contumacem vexavi. 132.
secundum orationem hanc jubet corpus tolli. 112.
orationis corpus enervaretur & caderet. 2.
. . . religiosae sub testibus fides. 118.
. . . extra corpus ne emineant sententiae expressae. 118.
oravit locum Caesar. 122.
orbata est avibus Phasidos unda. 119.
orbati duce redierant in templum anseres. 136.
in orbe disposita duodecim signa. 35.
. . . . quicquid vides. 134.
orbe vulgato latior crevit ipse nitor Phoebi. 122.
. . . relicto fugax Pax petit Ditis regnum. 124.
. . . toto fluitantes catervas posset adspicere. 124.
. . . revoluto flectere Phoebus equos cogitur. 134.
. . . toto terrarum. 140.
orbem in alium terrarum delatos se putent. 1.
. . . jam totum victor Romanus habebat. 119.
. . . totum ferre potest humeris minitantibus. 122.
in orbem patentibus alis. 33.
orbes commovent manu. 89.
orbibus geminis ferunt ad saxa fluctus. 89.
orbis omnis praemia correptis miles vagus exstruxit armis. 119.
. . . ad Stygios manes laceratus ducitur. 121.
. . . senibus ingerebat filium filiamque. 140.
. . . vertitur tanquam mola. 39.
. . . totus. 60.
orcam mugientem in terram trahere jubet. 115.
usque ab orchestra quatuordecim transilit. 126.
orcus nos auferet. 34.
tanquam orcus miles fortis. 62.
. . . . delebit. 45.
ordinatis his. 117.
ordine totum proelium exposui. 136.
ordinem totius dictionis infamant. 6.
. . . coenae explicui. 92.
. . . tristitiae. 103.
ordinis omnis homines confitebantur. 111.
in ore Discordiae concretus sanguis. 124.
ore sicco concoquit famem. 82.
. . crinices tangebat. 98.
. . cruento deformis vultus caligine texit. 122.
. . torvo Jupiter. 123.
oricularii servi. 43.
originis indicem cicatricem nutricem Ulyxis invenisse. 106.
oris ab ultimis attractus scarus. 93.
ornata faleris pelagiis. 55.
ornatam feminam si non fastidis. 127.
ornatus verbenis & vestibus sacris. 141.
oro & peto. 17.
. . te. 45.
orsus est. 110.
os hominis palma excussissima pulsat. 95.
. . totum. 108.
. . inviolatum fluctus convertit in terram. 115.
. . plenum extra nubem luna proferre videretur. 127.
. . diducere. 73.
oscillatione ludebat. 140.
oscula innumerabilia puero dedit. 20.
. . . omnia me vulnerabant. 113.
. . . da, dum licet. 114.
. . . jungere. 67.
osculantur matronae flagellorum vestigia. 126.
osculari plaudentem. 67.
. . . mensam. 64.
osculis bona fide exactis. 11.
. . . furtivis me verberabat. 26.
. . . tanquam fomentis adgressus est. 98.
. . . aboleri praeterita placet. 109.
. . . implebat pectus. 113.
. . . mille lusimus. 127.
. . . usque ad satietatem fruor. 131.
. . . pluribus collisa labra crepitabant. 132.
osculo ex cujus pendes. 127.
. . . iram finio. 99.
osculum puero repugnanti non imperabis. 109.
. . . patri dedit proficiscens. 115.
. . . quale Praxiteles Dianam habere credidit. 126.
. . . meum tu tamen, quum libuerit, dignare cognoscere. 127.
. . . meum unquid te offendit. 128.
. . . capere si saltem permitteretur. 138.
in osculum applicuit. 24.
ossa carentia bustis. 122.
. . patrono bene quiescant. 39.
super ossa vinum fundere. 65.
ostendere proditum si posses. 91.
ostenderet has divitias. 32.
. . . fratrem. 97.
. . . armillas Scintillae. 67.
ostenderunt errantibus viam. 79.
ostendit Trojae halosin. 89.
. . . salutis spem. 102.
ostenta brevi solvit deus. 122.
ostentatione scenae traductus histrio. 126.
ad ostentationem doloris paratas lacrimas exspectavimus. 17.
ostia, vide *bestia*.
ab ostio harundinem rapuit. 134.
ostio cluso. 63.
ostria notare. 70.
ostro certaverat quaesitus tellure nitor. 119.
. . . picto jacet. 83.
ostrum renidens censum turbat. 119.
otoperam super Sagittarium imposuerat. 35.
ova incubant. 33.
. . pavonis gallinae jussi supponi. 33.
. . pavonina divisere convivis. 33.
. . ex farina pingui figurata pertundimus. 33.
. . pileata. 66.
. . anserina pileata. 65.
ovantem ter Magnum Jupiter horruerat. 123.
. . . circa delubrum gressum feret ebria pubes. 133.
oxicomina. 66.

P.

ad Pabulum feras ducit. 100.
pacatius ad reliqua secessimus. 10.
pacatum in praelia vultum muta. 120.
pace vestra liceat dixisse. 2.
pacem convertit in arma. 108.
pacis vulnera laesae. 119.
paedagogus. 94.
paedissimi servi minorem aestum facient. 34.
pagina subducta foro det cursum. 5.
. . . ridendas inclusit partes. 80.
palaestricae intraverunt quam plures. 21.
palam prostare nudam nebula linea. 55.
. . . damnet omnes cibos. 117.
Palati summi juga celsa petit. 123.
palato tuo pavo clusus pascitur. 55.
. . . placent Afrae volucres. 93.
palea inani satiatus paries. 135.
paleam scrutari coeperunt. 31.
palla lacera maerens Concordia. 124.
Pallas comes additur illi. 124.
pallavit tempestas. 46.
pallida Tisiphone satiare ingenti ruina. 121.
pallidi ipsi quum rogaremus. 16.
palliis ex mollissima lana factis tergebatur. 28.
pallio retexit superbum caput. 17.
. . . operuerat caput. 20.
. . . coccineo adrasum excluserat caput. 32.
. . . circa brachium intorto. 80.
. . . vultum detersit. 92.
. . . quadrato incincta. 135.
palliolo mutavit laceratam vestem. 98.

pallium latrocinio raptum detulisse-mus 12.
. . . diligentius considerare coepit. 12.
. . . minoris addicere placuit. 14.
. . . deponere jussit. 15.
. . . volebant lucrifacere. 15.
. . . invaluerat. 15.
. . . suum recipiant. 15.
palluit fraternos ictus umbrarum pater. 122.
palma excussissima os hominis pulsat. 95.
palmam referre primam. 70.
palmulae Caryotae & Thebaicae. 40.
palpitantem animum percussit. 100.
palumbum facere de lardo. 70.
pande terrarum sitientia regna. 121.
pandere opus versibus conabor. 89.
. . . crura in orbem. 102.
panem circumferebat Aegyptius puer clibano argenteo. 35.
. . . accipere de manu illius noluisset. 37.
. . . gustare. 62.
panis autopyrus. 66.
. . . candidus. 64.
. . . famisus. 64.
Pannichis nostra devirginetur. 25.
pannis ruinosis horret facundia. 83.
pannos & vincula statuarum ritu patiemur. 102.
. . . suos comedere. 44.
pannuciam ne centonibus quidem bonis dignam vindicabant pro hac parte. 14.
pannum de carnario detulit furca. 135.
. . . solvit Licio. 135.
Pansa. 47.
pantomimorum non patrisfamiliae triclinium crederes. 31.
papavera lasso collo. 132.
papavere & sesamo quasi dicta factaque omnia sparsa. 1.
. . . & melle sparsos glires. 31.
papillis lactentibus manus implevi. 86.
par nullo genere erat causa nostra. 14.
. . Thebanum ne humilis taberna spectaret. 80.
. . columbarum electum attuli exspectanti. 85.
para te imperio. 135.
paralysin cave. 129.
. . . cavere jubes. 130.
paralytice quid est? 131.
parapsis forte quum inter tumultum excidisset. 34.
parapsidem rursus projicere jussit. 34.
parari anatinam jubent. 66.
paras si quid tristius. 20.
parasset quid in prandium. 9.
parat fraudem. 107.
parata victoria nec mi placet. 15.
. . . in crastinum turba. 18.
paratas ad ostentationem doloris lacrimas exspectavimus. 17.
. . . ne quidem artes audemus cognoscere. 88.
paratis in tristia bella fatis. 119.
paratissimus puer acido cantico me excepit. 31.
paratus est mercator. 126.
. . . miles arma non habui. 130.
. . . erat exsequi Gorgias. 141.
paravit lautas epulas perituro. 137.
Parcae tres aurea pensa torquentes. 29.
parce nobis saltem. 93.
parcere vel esuriens Cyclops potuisset. 98.
. . . adolescentulo. 59.
parcimus dedititiis hostibus. 107.
parcius merum hausi. 130.
parebat lento imperio. 140.
parem sibi commilitonem destituit abjectum. 80.
. . . Ascylti in contubernium recepissem. 92.
. . . referre gratiam. 77.
parens accumulat liberum funus. 89.
. . . Terra fudit flores. 127.
parent cui Cocyti penetralia. 121.
. . . mihi flumina. 134.
parentabo noxio sanguine injuriae meae. 81.
parentalia. 78.
parentare. 69.
parentes objurgatione digni sunt. 4.
. . . non potuerunt abducere mortem inedia persequentem. 111.
. . . cruciarii unius detraxere nocte pendentem. 112.
Parentum & Trojani inter se pugnant. 59.
paret cui inclyta Lesbos. 133.
. . . mihi, quicquid in orbe vides. 134.
. . . NON PARET Jurisconsultus habeto. 137.
pari somniorum consensu admonuerunt quid fecissent. 106.
. . clangore singulos strepitus prosequebatur. 117.
. . motu artificium puellae remunerabat. 140.
paria composueram. 19.
cum paribus infans inquinata sum. 25.
paries circa palea satiatur inani. 135.
in pariete pictus erat canis catena vinctus. 29.
. . . . . quasi interjecto audacior facta. 131.
parietem detectum nimbo laborare putares. 23.
. . . totum prosequi non destiti. 29.
parietes utrosque linere. 39.
parieti applicitum video Gitona. 91.
. . . fumoso reddidit clavum. 135.
parietibus appliciti. 22.
parietum foramina scrutatur. 98.
Paris Dearum lividinantium judex. 138.
pariter movimus dextros gressus. 30.
. . . à choro cantante gustatoria rapiuntur. 34.
Parium marmor pedum candor exstinxerat. 126.
paronychia cum ingenti subtilitate tollentibus. 31.
paropsides. 50.
partam malam pilare. 43.
parricida qui amicos laedit. 107.
parricidali manu gladium strinxit. 80.
pars illa corporis funerata est, qua quondam Achilles eram. 129.
pro parte illa vestem pretiosam pro hac pannuciam vindicabant. 14.
. . . . . utra. 14.
ex parte altera idem fecit ancilla. 18.
. . . . altera. 31. 35. 80. 134.
. . . . in diversa circuli stabant spadones. 27.
. . . . prima. 30.
. . . . extrema verbi surrexit. 80.
. . . . extrema potionis Gitona spargebat. 109.
. . . . maxima sarcinarum. 114.
. . . . aliqua terrarum. 115.
. . . . sinistra horrendi nemoris. 122.
. . . . cum ea corporis verba contulerim. 132.
partem in aliam per medium lupanar fugere coepi. 7.
. . . ad neutram assentationem flectentibus nobis. 17.
. . . imam aeneum quasi embolum navis finiebat. 30.
. . . decimam non esse puto, quae dominum suum novit. 37.
. . . ebriorum excitavit. 22.
. . . meam paene projeci. 33.
. . . in omnem verterentur vertebrae. 34.
. . . superiorem repositorii abstulerunt. 36.
. . . meam necesse est vel hoc gladio contentus abscindam. 80.
. . . aliam navis. 102.
. . . jam capitis perisse scito. 109.
. . . navis inferiorem. 110.
. . . ne hanc quidem corporis mulier abstinuit. 112.
. . . voluptatis. 113.
. . . aedium interiorem. 129.
. . . familiae sordidissimam convocat. 132.
. . . leguminis super mensam effudit. 135.
partes in duas divisos esse homines scitote, quoscumque in hac urbe videritis. 116.
in partes diducta ruit omnis regia coeli. 124.
. . . . quatuor dicere. 46.
. . . . decem dicere. 75.
. . . . conciderint corpus meum. 141.
. . . . ardendas inclusit pagina. 80.
. . . . veneficio sopitae resipiscerent. 138.
Parthenopen inter magnaeque Dicarchidos arva. 120.
Parthus habet Crassum. 120.
partiamur communes sarcinulas. 10.
particula sincipitis vetustissima. 135.
partis utriusque votum casus adjuvit. 15.
partiti optima fide manubias sumus. 79.
partum neque concipere neque edere mens potest. 118.
parva queror. 123.
paruerunt imperio nervi. 138.
parui ancillae. 129.
parvo aere recuperare thesaurum. 14.
. . . deversorio refecti. 124.

parvulas manus ad ora referunt. 89.
parvulis navigiis expediti piſcatores. 114.
paſcere ſanguine luxum mihi cordi eſt. 121.
- - - ſe ipſum. 39.
- - - ventres. 57.
paſcitur cluſus palato tuo pavo. 55.
paſſa ſum virum. 25.
- - - eſt frangi pertinaciam ſuam. 112.
paſſeres & muſcarium. 56.
paſſim vaga flumina. 122.
paſſis crinibus funus proſequi. 111.
- - - uva racemis. 135.
- - - capillis. 44.
paſſurum ſe negat Eumolpus. 108.
paſſus non eſt Agamemnon me diutius declamare in porticu. 3.
paſta eodem cibo non potuerunt uſque ad ſenectutem caneſcere. 2.
paſti morte. 89.
paſtus validioribus cibis. 130.
pataracina poſcere. 41.
patentibus in orbem alis gallina. 33.
paterfamiliae. 15. 37.
pater ille vocatur. 80.
- - - Ditis has inter ſedes extulit ora. 120.
- - - umbrarum ſubſedit. 122.
- - - veri Epicurus doctus in arte. 132.
- - - pecoris ibit ad aras corniger. 133.
- - - me pauperem reliquit. 117.
- - - patriae. 60.
pateram vini circumferre. 60.
paterentur laborum gradus fieri. 4.
patereris nos requieſcere. 100.
pateretur ſatisfieri tibi. 87.
- - - injuriam. 140.
pateris ſpumabit hornus liquor. 133.
pati deſiderium exſtincti feminam non poſſe. 111.
patiantur nec Dii homineſque. 103.
patiar non ſine honore tuum decus. 133.
patiemur pannos & vincula. 102.
patienti gallos gallinaceos duos pugnaciſſimos donabo. 86.
patientiae muliebris ſcortum. 9.
- - - muliebris legem accipere. 25.
patimini liberos homines ſine injuria ire quo deſtinant. 107.
patior extremum vinculum. 114.
non patitur glaciem vivere auſter. 137.
patiuntur rupes ſe adiri. 122.
patrem excitabo. 87.
- - - utique reliquit aliquem. 115.
- - - meum occidiſſem. 137.
patres grandaevos. 123.
patri dicam. 87.
- - - familiae ſuſpectus amator non eſſem. 85.
patria eſt Pontus. 123.
- - - melior dici poteſt. 45.
in patriam quo venturus eſſet, diem finxit animo ſuo. 115.
patrimonii mei adhuc reliquias olent. 105.
- - - ſui rationes inſpexit. 115.
patrimonium laticlavium. 76.
patrio more. 108.
patrisfamiliae triclinium. 31.
- - - corpus in monumentum referre debuit. 113.
patrum ſuorum capita praecidant. 1.
- - - venalis curia. 119.
patuere auſpiciis deûm, clades hominum. 122.
paucis diebus interpoſitis. 87.
pavidae mentis gaudium lacrimas habet. 89.
pavido corde tribunal cernunt. 104.
pavidus ſupplicii metu. 108.
- - - quadrupes undarum vincula rupit. 121.
in pavimento poſitis manibus. 140.
- - - - - - lodiculam diligenter extendit. 20.
pavimentum per totum fabam ſparſam collegerant. 136.
pavimentum. 51. 73.
pavit regnum Neptuni Ulyxes. 139.
pavitans fraternos palluit ictus umbrarum pater. 122.
paulisper obſtupuit. 19.
- - - trepidavimus. 10.
- - - deterſis oculis. 22.
paulo minus. 107.
paullulum carnis delibat. 136.
pavo cluſus palato tuo paſcitur. 55.
pavonina ova diviſere convivis. 33.
pavonis ova gallinae juſſi ſupponi. 33.
pauper & dives inimici erant. 48.
pauperem me pater reliquit. 117.
ex pauperibus unus ſe offerebat. 143.
pauperorum verba derides. 46.
paupertas vincere nulla poteſt. 14.
- - - expugnata nova mendicitate revocanda. 125.
- - - bonae mentis eſt ſoror. 84.
paupertatem privatis quaeſtibus tentemus expellere. 10.
paupertatis mirabile ingenium. 135.
Pax prima ante alias niveos pulſata lacertos petit Ditis regnum. 124.
- - Palamedes. 66.
peccant minimum in his exercitationibus doctores. 3.
peccare ipſe nec contentus. 134.
peccaſſe non me, ſed inſtrumenta, memento. 130.
- - - me ſaepe fateor. 130.
peccat ad praemia qui ſollicitat nuptas. 81.
- - - quiſquis inops, minor eſt reus. 133.
non peccat nemo noſtrum. 75.
- - - - - ſibi quiſque. 45.
peccatum ſuum nec magnum eſſe. 30.
peccaturus in terris. 83.
peccavimus neſcio quid. 128.
pecoris pater corniger ibit ad aras. 133.
pectine flexae comae. 126.
pectines & oſtra ex caſtris labentia. 70.
pectora magnis cogitationibus implete. 115.
- - - pulſata tumultu per dubias ſcinduntur territa cauſas. 123.
- - - maerentia conjugibus jungant. 121.
pectore felici Maeonium bibet fontem. 5.
- - - ac tota facie torum preſſit. 18.
- - - Pierio defundes verba. 5.
- - - recluſo extraxit fortiſſimum jecur. 117.
- - - toto adſtrinxi reviviſcentem amicitiam. 91.
- - - toto concepit flammas. 127.
- - - levi defudit voces. 121.
- - - furibundo has erumpit voces. 124.
- - - toto laceratam veſtem. 124.
- - - in hoc quum vulnus ingens fuerit, cicatrix non eſt. 91.
- - - in hoc ita non minor rebellat. 121.
in pectoribus ira conſedit. 99.
pectus aegrum planctibus verberabam. 81.
- - - invado amplexibus. 91.
- - - amabile crebris ſingultibus puer quaſſaverat. 91.
- - - ſapientia plenum exoſculatus. 91.
- - - nudatum plangere. 111.
- - - nihil profuturo gemitu diduceret. 111.
- - - vehementius laceravit. 111.
- - - implebat oſculis. 113.
- - - inundavere lacrimae dolore paratae. 113.
- - - ſemel iterumque manu percuſſi. 115.
- - - turbatum murmure alto inſonuit gemitu. 137.
- - - illud coeleſte ac divinum ſi permitteretur amplecti. 138.
peculii fermentum. 76.
peculio prolato coepit rogare ſtuprum. 8.
- - - quoque Jovem exorat. 88.
peculium frunifcari. 75.
pecunia ſola ubi regnat, quid faciant leges. 18.
- - - cum tua navis non venit. 141.
pecuniae cupiditas haec tropica inſtituit. 88.
pecuniam nobis ingenti callidiate reddidiſſent. 15.
- - - concupiſcere ne quis dubitet. 88.
- - - meam apud communem amicam conſumpſerunt. 105.
- - - veſtram ſi intervortiſſent. 107.
pecunias in foro mutuari. 58.
pedale. 56.
pede tendite. 23.
- - - dextro, exclamavit unus ex pueris. 30.
pedem veluti ex proelio referunt. 108.
- - - ſubinde altius tollebat. 117.
- - - menſulae extorſi. 116.
- - - opponere. 57.
ante pedes nobis procubuit. 30.
- - - - - noſtros alligavit. 20.
- - - - - dextros retulimus. 30.
- - - - - & meatus annecteret inſtitis. 97.
- - - - - decepit. 123.
- - - - - diſcumbentium. 22.
- - - - - tollat in ſtrato extraneo indomita matrona. 55.

I pe-

pedes cruentos per omnes ſerupos traxiſſemus. 79.
- - - - - ante meos zephyri ſua flabra taceotia ponunt. 134.
terra pedes diſcumbentium ſparſi jacebant. 22.
in pedes deferunt, quioquid doloris habent. 132.
- - - - - in fronte centum. 71.
- - - - - tollere. 55.
- - - - - in teram deferre. 65.
- - - - - lanatos habere. 44.
- - - - - correcti. 67.
pedibus aeger. 96.
- - - meis paene ſubjectum Lycam agnovi. 115.
- - verſum inſtruxit. 118.
- - - an tuis perveneris domum quaero. 129.
- - - ſuis podagrici maledicunt. 132.
pediculum in alio, in te ricinum non vides. 57.
pedum veſtigia ne quidem extra menſuram aberrantia. 126.
- - - candor Parium marmor exſtinxerat. 126.
- - - extremos pollices tangere. 73.
Pegaſus ut videretur lepus pinnis ſubornatus. 36.
pejorem faciant carnem ſuam. 141.
pelagiae volucres per antennam conſederant. 109.
pelagiis faleris onerata matrona. 55.
pelago qui credit, magno ſe fenore tollit. 83.
- - - ventus iraſcitur. 104.
Pelias ſenſit anteprophanus Junonem. 119.
pellar me ſacerdotio. 137.
pelles duas. 102.
pellitur à populo victus Cato. 119.
pelve argentea adferre unguentum. 70.
penates occultat gremio. 121.
penatum ſuorum ruina illum diis vota reddentem ſepelit. 215.
pendebant mitia ſorba inter odoratas texta coronas. 115.
pendebat ſuper limen cavea aurea. 28.
- - - de camera lucerna bilychnis. 30.
- - vatis Calchantis fides atro dubia metu. 89.
- - - viridi junco gracilis harundo. 135.
pendentem nocte detraxere. 112.
pendenti puero ni Deus excuſſiſſet indicium. 98.
pendentia poma carpit. 82.
- - - non minus ſex libras cochlearia. 83.
pendentibus hinc atque illinc fimbriis. 32.
pendes ex oſculo. 127.
penes Mopſum Thracem diu ſumma carminis memorata eſt. 55.
penetralia Cocyti cui patent. 121.
penicillo Aſcylton puella opprimebat. 21.
- - - extorquere pollicem. 48.
penitus demerſus exciſo iſtatu locus. 120.
pennis pictis enovata anas. 93.
- - - motis volat fama volucer. 123.
penſa aurea torquentes Parcae. 29.
penſationem multorum bonorum ſi illi pro unius horae faſtido promiſeris. 141.
penſatis vibicibus animoſior. 132.
penſionem jacturae anſerem obtuli. 136.
penthiacum & ejuſmodi naenias ruſtici faciunt. 47.
pepulitque meatibus auras. 122.
per fidem veſtram. 24. 93. 100. 114. 98.
- - - rimam oculum applicuerat. 26.
- - - te licet. 101.
- - - argentum aes videt. 96.
de pera lorum ſolvit. 11.
peracta eſt cauſa mea. 122.
peracto hoc officio. 116.
- - - hoc carmine. 131.
peractum poſt ſacramentum dominum conſalutamus. 117.
paragat cauſas. 137.
peragebantur gravidus freta preſſa carinis. 119.
peragit tempeſtas mandata fatorum. 114.
peram iſtam non differrem. 117.
perbaſiare. 41.
perbona oſtiarii cella. 77.
percipient hac conditione, quae dedi. 141.
percolopabant ſic iſtos. 44.
percoquere. 49.
percucurrit circa menſam. 52.
percuſſa cervice. 94.
- - - ignota conſolatione. 111.
percuſſi caput miſerantis ſtricto acutoque articulo. 96.
- - - ſemel iterumque manu pectus. 115.
percuſſit palpitantem animum. 100.
percuſſor nocturne. 9.
percuſſores naſcuntur ſub ſigno Scorpionis. 39.
percutere latus apri. 40.
percutit ſonus aures meas. 68.
perdamus noctem. 10.
perderem deſidia conſuetudinem. 140.
perderet militiam infirmitas. 82.
perdet opus anhelitu. 100.
perdiderat veſtimenta. 92.
- - - totam voluptatem. 106.
perdiderit quantum de vita. 26.
perdidi, ſi quid habueram, virium. 128.
perdidiſſe te tot verba ne putes. 94.
perdidiſti & operam & ſudorem. 134.
perdidiſtis primi omnium eloquentiam. 2.
perdidit veſtimenta accubitoria. 30.
- - - primum Deos peritura Troja. 89.
quod perdidit animus optat. 328.
perdit miſeros mutuo metu. 89.
perdita Roma ipſa ſui merces erat, & ſine vindice praeda. 129.
perditis addictus. 5.
perditorum libidine rabies collecta. 102.
perducitur vivus ad menſam ſcarus. 319.
perductum à me eſſe in navem tuam Encolpion ſcito. 104.
perductus ad ultimam triſtitiam. 24.
- - - quaſi quodam viſu in horrorem. 128.
perduxit me in hunc locum. 8.
- - - nihil recuſantem in cellam ſacerdotis. 134.
peregrina ciconia. 55.
- - - ratione barbam figurare. 102.
- - - libidine uſque ad furorem averteretur. 110.
peregrini amoris conceſſio. 91.
peregrino in loco deſtituit abjectum. 80.
peregrinum hominem ne faſtidias inter cultores admittere. 127.
pererravit omnes cum viatore cellas. 97.
perfertur in mediam noxam. 96.
perfluebant per frontem ſudantis scaciae rivi. 23.
perfodit dentes argentea ſpina. 32.
perfoſſa dehiſcit molibus inſanis tellus. 120.
perfricata fronte. 132.
perfricuit totam ejus faciem fuligine. 22.
perfudit ſanguine ingratam Romam. 120.
- - - totam faciem excitato cinere. 136.
perfunctorie ma verberare. 11.
perfundere caput. 64.
perfundi ſecreto rubore coepi. 132.
perfundimus ora cruore nullo. 120.
perfuſas Germano ſanguine turmas. 123.
perfuſis inguinibus. 138.
perfuſo ſanguine exundantes campos. 104.
perfuſos nos oleo lagitimo refecerunt. 21.
- - - mero unguentiſque extraxi. 105.
perfuſum os lacrimis, vultu meo contero. 91.
perfuſus unguento Trimalchio tergebatur. 28.
- - - Cocyti aqua locus. 120.
- - - pulvere mulio. 126.
- - - rubore manifeſto. 128.
- - - ſanguine triſti non venio. 333.
Pergami hoſpitium accepi. 85.
in pergula natus. 74.
periclitatur totam paene tragoediam evertere. 140.
periclitanti ſuccurrendum putabat. 96.
periclitantibus ſuccurre. 114.
periclitantium advocatus. 110.
periclitaretur propter peccatum. 30.
periculo vel noſtro nos providentiam divinam adjuvaturos. 18.
- - - ab omni ſe vindicabat. 95.
- - - omni nos liberamus. 101.
- - - alieno innocentem imponere quid attinet? 102.
- - - tam magno aegrum nunquam vidi. 119.
- - - vel capitis hanc fortunam perſequi deſtinant. 138.
- - - meo. 72.
periculoſius omnibus procellis. 114.

periculoso inhorrui frigore. 17.
periculosum alienis intervenire secretis. 20.
periculum instans trepidanti Eumolpo exponit. 101.
- - - in hoc nec ego Eumolpum arcesso. 102.
- - - nullum recuso. 102.
- - - sacrum. 60.
periere gelidae nives. 137.
periissent pulcerrimae artes. 88.
perire torti debeamus. 20.
- - - mortalis ego sic coepi. 79.
periscelides tortae. 67.
- - - resolvere. 67.
perisse jam capitis partem scito. 110.
peristasis declamationis tuae. 48.
peristi jam me Deus Fidius. 129.
perit dissimulata facies. 80.
perite dentibus folliculos spoliat. 135.
peritura Troja perdidit primum Deos. 89.
- - - prodere fata pudet. 119.
perituram extollere molem. 120.
perituro commodaret locum. 112.
. . . lautas epulas paravit. 137.
periturorum dejecit tela Gigantium. 123.
periturum inter nos tam horribile secretum. 21.
. . . corpus quae ratio consumat, tanquam intersit. 115.
periturus navita premit eversam puppim. 104.
. . . fui per praecipitia. 94.
peritus artifex. 109.
perlegimus titulos. 34.
perlegisse me totum convicium ut intellexit. 129.
periuit sitientes artus. 120.
. . . ora sudor. 121.
permiseris te adorari. 127.
. . . si me culpam emendare, placebo tibi. 130.
permittebant nec foederis verba meminisse. 113.
permitteretur osculum capere. 138.
permittitis lusum finiri. 33.
permixta paene luminum confinio supercilia. 126.
permotus misericordia gubernator indulgeat tibi. 101.
permutat vultum. 107.
permutata rerum statione rebellant. 120.
permutatio placebat rustico mulierique. 15.
permutato colore imponemus inimicis. 102.
de perna turturem facere. 70.
perna est adlata. 56.
pernae missionem dare. 66.
pernoctassemus in limine. 79.
peroravit diu in ebrios. 96.
perperam quod quisquis discit, in senectute confiteri non vult. 4.
perpetuae stationis nautam unum interdiu noctuque jacere in scapha. 102.
perpetuam terrarum sterilitatem loquatus. 127.
perplexe agere ne putetis. 134.

P.

perquirere vos jussa sum. 17.
Persarum ritu subripuere viros. 119.
persecuti sonum invenimus Eumolpum. 115.
persecutus putamen manu ficedulam inveni. 33.
persequar abeuntem praeconem. 98.
persequebatur singulos strepitus ejus pari clangore. 117.
persequendum ullo alio genere curabis. 109.
persequentem inedia mortem non potuerunt abducere. 111.
persequi cursim Ascylton coepi. 6.
- - - totum parietem non destiti. 29.
- - - hanc fortunam vel cum periculo capitis destinat. 118.
persequitur me implacabile fatum. 139.
perseverabat artem extendere. 140.
perseverantis genua amplector. 91.
perseveraret in dolore supervacuo. 111.
perseverasset laesus in querela. 139.
perseverat dimicantium furor. 108.
persica. 56.
persona verno cantu virgulta. 120.
personam vendentis contemtam vidit. 13.
personae aures trepidantes armorum fragor. 121.
personuit haec. 122.
persuade gubernatori. 101.
persuadeam te aliqua die. 46.
persuadeo jam credenti. 98.
- - - hospitem nostrum. 62.
persuasione hominum inepta nihil fallius 132.
persuasit utrumque victor miles. 111.
persuasus est à matre ne vir esset. 81.
pertentabat aëra dulcis sonus. 127.
pertentat latera bipenni. 89.
perterritus aether planctibus insolitis tremuit. 136.
pertinaciam dominae expugnare coepit. 111.
- - - suam passa est frangi. 111.
pertinere ad aliquam urbanitatem totiens iteratam vocem suspicatus. 36.
- - - ad rem putaverunt. 107.
pertinet ad rem. 100.
pertrectato vasculo tam rudi. 24.
pertrectavi gaudio dispoliatum torum. 79.
pertunde aures, ut imitemur Arabes. 102.
pertundimus ova ex farina pingui figurata. 33.
perturbari nolite. 16.
perturbati sordidam tunicam tenere coepimus. 14.
perturbatus habitu fratris. 9.
- - - irrumpit. 98.
perveneramus ad triclinium. 30.
perveneris an tuis pedibus domum quaero. 129.
pervenerit salvus ad trecenties H S. 88.
- - - ad unicum fugitivi argumentum. 105.
pervenero vivus. 77.

P.

perveni ad hanc aetatem. 25.
- - - in pinacothecam. 82.
- - - ad littus. 90.
perveniat ad aures vestras. 107.
pervenimus ad januam. 28.
- - - ad stabulum. 79.
pervenisset ad eloquentiam. 88.
perveniunt ad summos honores. 116.
- - - ad fructus. 116.
perversa toga persequi. 51.
pervertere figuram tanquam hic solus color possit. 102.
pervigil gubernator nocte siderum quoque motus custodit. 102.
pervigilium Priapi genio deberi quum sciatis. 21.
pervolo in hospitium meum. 91.
pessime mihi erat. 54.
pessimo exemplo. 104.
pessumdare. 43.
pestilenti quodam sidere juvenum animos adflavit. 2.
in pestilentia data responsa. 1.
- - - - laborabant. 141.
tanquam in pestilentia campos, oppidum videbitis. 116.
Petavii idem fecerunt in ultima fame 141.
petauristarios intrasse putabam. 47.
petauristarii. 53. 60.
petentes iterum Capitolia nostra Gallos Alpibus excindo. 122.
petere ambitiosissime. 65.
peteret aquam. 94.
petierunt ut se reconciliarem aliquando amicissimis. 107.
petii ut saltem ostenderet fratrem. 97.
- - medicinam somno. 87.
petiisti sanguinem sub praetextu quaestionis. 97.
petit ut vobiscum liceat loqui. 16.
- - pugnas & castra. 83.
- - summi juga celsa Palati. 123.
- - Ditis implacabile regnum. 124.
- - alta juga nobilis Appennini. 124.
petita Phasiacis Colchis ales. 93.
petiti mimicis artibus. 106.
quod peto vendis. 126.
petoque & oro. 17.
peto medicinam. 80.
petulantia oculorum mollis. 126.
petulantiae huic nec sufficere verecundissimum puerum affirmavi. 25.
petulantibus etiam dictis adjectis. 11.
tam petulantibus oculis si hanc in comparatione ipse Paris vidisset. 131.
petulantissima imitatione me deriserunt. 91.
quod petunt, non aliter impetrabant. 3.
- - - - ne bonam quidem mentem aut bonam valetudinem. 88.
- - - - mea regna. 120.
Phaecasiae inauratae. 67.
Phaecasiati milites in exercitu vestro ambulant. 82.
phalera, vide *falera*.
phantasia. 38.
pharmace responde. 107.
Phasiacis Colchis ales petita. 93.

Phaſidos unda orbata eſt avibus. 119.
Phidias. 88.
Philargyre. 70.
Phileros. 43. 46.
Philippos gemina morte ſtrictos ecrno. 121.
philologiam noſſe inter cocoandum. 39.
philoium obliviſcerentur. 110.
philoſophiae fontem inveniſſet. 88.
philoſophis. 85.
philoſophum audire. 71.
Philumene nomine matrona. 140.
Phineo maduere veneno fallaces epulae. 136.
Phoebe plena candidum extulerat jubar. 89.
Phoebeia Circe carminibus magicis ſocios mutavit Ulyxis. 134.
Phoebi ſorore pulcrior. 109.
- - - nitor vulgaio latior orbe crevit. 122.
cum Phoebo ſoror Magnum excipit. 124.
- - - - pulcrior & ſorore Phoebi. 109.
Phoebus equos revoluto cogitur orbe flectere. 134.
phrenetico manum injicio. 115.
Phrygas obſidebat decuma mellis. 89.
Phrygio cultu. 89.
phtiticus. 64.
pias vices uterque fratri tranſtulit. 89.
pica varia intrantes ſalutabat. 28.
- - pulvinaris. 37.
pice temperata refecit camellam vetuſtate roptam. 135.
pictam vibrantibus ſententiolis controverſiam. 118.
pictas imagines ſeptem ſtellarum tabula habebat. 30.
pictis anas enovata pennis. 93.
picto jacet ebrius oſtro vilis adulator. 83.
pictor curioſus omnia diligenter cum inſcriptione reddiderat. 29.
pictorum amantium vultus. 83.
pictum titulis venalitium erat. 29.
pictura quoque non alium exitum fecit. 2.
- - - ne minimum quidem ſui veſtigium reliquiſſet. 88.
- - - defecit. 88.
picturam etiam animorum eſſe crederet. 83.
picturas quas haberent in media porticu. 29.
pictus in pariete canis catena vinctus. 29.
Pierio defundes pectore verba. 5.
pietaticultrix ciconia. 55.
pignora gemina. 89.
ſine pignore nullum corpus eſt. 119.
pignus ſanguinis. 80.
- - - decepti Atridae. 108.
pigritiam recedendi impoſuerat hilaritas longior. 85.
piguit me quaerere. 127.
pila praſina ſoleatus exercebatur. 27.
- - ludentem inter pueros capillatos videmus. 27.
pilare ſingulos. 44.
- - - malam parram. 41.
pilas alter numerabat. 27.
- - omnes ootaverat. 79.
pileata ova anſerina. 65.
pileatus aper. 40. 41.
pileum capiti ſuo impoſuit. 41.
pili inhorruerunt. 63.
- - nemo Jovem facit. 44.
pilis attritis ridet aduſta area. 109.
pinacothecam vario genere tabularum mirabilem. 83.
- - - cogita. 93.
Pindarus novemque Lyrici. 2.
pingui ex farina figurata ova pertundimus. 33.
pinguiſſimam ficedulam inveni piperato vitello circumdatam. 33.
pinnas inanis ſpuma torquebat. 109.
pinnis ſubornatum leporem videmus. 36.
pinus poodera altee ligat. 123.
- - - circumtonſae trepidanti vertice. 131.
pinxit labra humeroſque ſcopionibus. 22.
piperato vitello circumdatam ficedulam pinguiſſimam inveni. 33.
piper domi naſcitur. 38.
- - - non homo. 44.
- - - terere buccea mola. 74.
piperatum garum currebat ſuper piſces. 36.
pipere minuto circumdedit faſcinum. 138.
piratarum ſcopulus magnus. 123.
piratas cum catenis in littore ſtantes. 1.
pireum aes laudabat miles in unda. 119.
pirrata cepa. 58.
tamquam piſcator hamis eſcam impoſuerit. 3.
piſcatores parvulis expediti navigiis. 114.
- - - aeneoli. 71.
piſcatoriam caſam ſubimus moerentes. 115.
piſcem facere de bubula. 70.
ſuper Piſces duos mullos impoſuerat. 35.
piſces natare oportet. 39.
- - in Euripo natabant. 36.
- - garum piperatum currebat. 36.
piſcibus beluiſque expoſitus. 115.
piſciculum marinum ſuper Scorpionem impoſuerat. 35.
piſciculos quam eſcam ſcierit eſſe appetituros. 3.
in piſcinam ut ceciderit. 72.
piſcium ſigno naſcuntur rhetores. 39.
piſtor fecerat Priapum. 60.
piſtoria opera. 38.
cum piſtoribus aediles colludunt. 44.
piſtrinum. 73.
piſum purgabat in lance argentea. 28.
pittacia erant affixa in cervicibus amphorarum. 34.
- - - in ſcypho circumlata. 56.
pius, fortis, fidelis. 71.
placandi tanta erat cura. 130.
placare tutelam viliſſimo ſanguine tentant. 105.
- - - canem. 72.
placeam cui minus. 129.
placeas tibi tam valde, nolo. 126.
placeat numquid hoc videre. 102.
placebant non vulgo nota gaudia. 119.
- - - jam ſequeſtri. 15.
placebat permutatio mulieri ruſticoque. 15.
- - - fuga magis quam quies. 26.
placebo tibi, ſi me culpam emendare permiſeris. 130.
placeor palato Afrae volucres. 93.
- - - omnibus ſcorta. 119.
- - - miſeris arma. 119.
placenta. 60.
- - - erat in ſtatera. 35.
placere ſibi. 46.
placeret veſtis rapinae comes. 117.
- - - quod pueris nihil ſibi eſſet magnificum. 4.
- - - nuda virtus. 88.
quod placet differre tardum eſt. 10.
placet mihi plane emere. 14.
- - - praerita oſculis aboleri. 109.
- - - negotiario. 117.
- - - hic impetus. 118.
- - - per ſe nulla caro. 141.
ſive placet me occidere, ferro venio. 130.
ſi placet, amplexum ſume. 127.
dum placet, mater mea detinuit orbis labentis curſum. 127.
placitone etiam pugnabis amori. 112.
placuit minoris pallium addicere. 14.
- - - quadragenas utriſque plagas imponi. 105.
- - - puellae conſilium. 126.
plagas. 107.
- - - quadragenas utriſque imponi placuit. 105.
- - - centum accipiet. 28.
- - - tres Spartana nobilitate concoxi. 105.
plagis mille dolata ſincipitis particula. 135.
planctibus verberabam aegrum pectus. 81.
- - - inſolitis tremuit perterritus aether. 136.
plane is ipſe erat. 12.
- - - jure civili dimicandum. 13.
- - - plane emere placet. 14.
- - - etiam hoc. 41.
- - - illa domo dignus homo. 23.
- - - non magnum pro exſpectatione ferculum. 35.
plangere nudatum pectus. 111.
- - - mortuos. 42. 63.
plangit terram. 89.
plani unde viverent. 140.
- - - convolare. 23.
planus miles. 82.
plaſtas. 88.
in platanona dominam duceret. 126.
- - - - eundem deſcendi. 131.
platanus nobilis aeſtivas diffuderat umbras. 131.

pla-

Platona ad hoc genus exercitationis accessisse. 2.
plaudente populo humanum cruorem bibat. 119.
plaudentes ebriae mulieres longum agmen fecerant. 26.
plaudentibus universis nuptias fecerunt. 25.
plausor in scena non sedeat. 5.
plausu risuque cellulam implevit. 11.
- - - & admiratione. 92.
plausum à familia inceptum omnes damus. 36.
- - - ingenii sui noverat. 90.
- - - automatum dederat. 50.
plebe in extrema quaerit, quod diligat. 126.
à plebe summotae voces sumendae. 118.
plebejo usu trita voluptas. 119.
plebejum sapit albus anser. 93.
plebem concute Curio. 124.
plena intactis aureis tunicula. 13.
- - - est praesentibus numinibus regio. 17.
- - - Phoebe candidum extulerat jubar. 89.
- - - non erat. 92.
plenae maturitatis ephebus. 87.
plenas integro fructu nuces ad ima deferri. 137.
pleniorem spem concepit. 97.
cum pleno ignis testo venientem animadverto. 136.
- - - gurgite manavit facies. 137.
plenos extinxit Cynthia vultus. 122.
plenum follem habebat servus. 27.
- - - sapientia pectus exosculatus. 91.
- - - vetu extis stridentibus in oculos ejus intentat. 95.!
- - - os extra nubem luna proferre videretur. 127.
- - - & optabilem coïtum si huic dormienti abstulero. 86.
plenus Socratico grege. 5.
- - - flumine largo. 5.
- - - collectione spiritus. 98.
- - - literis. 118.
- - - felicitate. 125.
- - - blandissima oratione. 126.
Plocrime. 64.
plodo tibi. 45.
plorantis facies uda spongia detersa est. 108.
plorare alienum mortuum. 54.
- - - fatum. 75.
pluebat statim urceatim. 44.
pluma canos dissimulare. 126.
- - - mollioribus brachiis implicitum in terram deduxit. 127.
plumas volitantes aura tollebat. 109.
plumato amictus aureo Babylonico. 55.
plumbum aurum fit. 43.
plura volebat proferre. 110.
plures virgines immolentur. 1.
- - - palaestricae intraverunt. 21.
- - - cruenti vulneribus referunt veluti ex praelio pedem. 108.
pluribus ferculis excepti. 21.
- - - osculis collisa labra crepitabant. 132.

P.

- - - lignis super ingestis. 136.
plurima exciperem. 37.
pluris Jovem nemo facit. 22.
- - - illam non facies, quam sportam. 113.
plus minus. 52.
non plus quam septem annos habere videbatur. 25.
plus argentum. 37.
- - - libram comedere. 66.
pocula nova terrae, quae facili vilis rota finxerat actu. 135.
poculo avide siccato. 92.
poculum in lance Corinthia accepit. 50.
- - - altius excussum ancillae caput fregit. 22.
podagrici pedibus suis maledicunt. 132.
podagricum se esse dixerat. 140.
podagricus factus sum. 64.
poema facere illi vacaret in vicinia mortis. 115.
- - - facilius castrui posse. 118.
poena hac potuissetis satiari. 107.
- - - tropaeis imminet. 122.
poenae se eriperemus. 30.
poenam remitteret servo. 30.
- - - graviorem timentes. 102.
- - - hanc gravissimam credimus. 115.
poenarum lege voluntaria proscriptos ingenuos vultus cernitis. 107.
poenas dedissem. 8.
- - - servilea daturum. 139.
poenitentia fugitivos reduxit. 107.
poenitentiae occasione utitur. 109.
poenitentiam judicis tui qualibet saevitia puni. 91.
- - - - bona fide emendas. 91.
- - - - agere sermonis mei coepi. 132.
- - - ad suam redire fortuna communia coepit. 141.
poëta non humillimi spiritus. 83.
poëtae nomen olfecerit. 93.
poëtam laudasti, ut foris coenares. 10.
- - - ne me vocarent timui. 90.
poëtarum mentio coepit esse. 55.
- - - disertissime. 96.
poëtas ad testimonium citem. 2.
poetica levitate jocari senem credebam. 117.
poëtice saepius quam humane locutus es. 90.
polias mores frugalitatis lege exacta. 5.
pollice extersis manantes lacrimas. 9.
pollices extremos pedum tangere. 73.
pollicitatione cum ejusmodi dimissa. 130.
- - - fabulosa contertitus. 135.
post pollicitationem hanc hilarior facta mulier. 18.
polluas locum. 79.
pollueremus sanguine mutuo familiaritatis carissimae sacra. 80.
polluisti sanguine domicilium meum. 137.
Polyaenon Circe amat. 127.
Polyaenos Circae salutem. 130.
polymita alicula. 40.
poma pendentia carpit. 82.

P.

- - - omnis generis. 60.
pomorum omne genus circa sepulcrum. 71.
Pompejani horti. 53.
G. POMPEJO. TRIM. VI. VIRO Augustali. 30.
POMPEJUS TRIMALCHIO. 71.
pomum bellum. 57.
ponam fluvios in summo vertice. 134.
ponas calculum. 115.
- - - diligenter vide. 47.
pondera pinus altet ligat. 123.
pondere molesto & supervacuo exonerare capita voluerunt. 107.
- - - Romano te sentis victam. 120.
- - - suo dejectam anum supat focum mitrit. 136.
ponderosa omnia habere. 52.
pondo auri mille. 88.
pondus majestatis suae haberet grandis illa oratio. 4.
- - - argenti inscriptum in marginibus lancium. 31.
- - - inguinum tam grande habebat. 92.
- - - suum mutata sydera quaesivere. 124.
- - - circulatum. 7.
ponente Triphaena amabiliter vultum suum super cervicem Gitonis. 113.
ponere jussit arma. 82.
- - - in manu centum aureos. 76.
- - - calculum. 115
- - - super mensam. 60.
- - - se ante mensam. 64.
poneremus consilium. 115.
ponimus naufragium. 101.
ponitis apud quem cubitum. 27.
ponitur citrea mensa Afris eruta terris. 119.
pono duos aureos. 137.
ponti velut unda ruebat. 123.
- - - tremor Magnus. 123.
ponticuli ferruminati. 31.
ponto librae jubae. 89.
pontum vincire. 109.
pontus patria est. 123.
- - - mihi inertes summittet fluctus. 134.
- - - fracto gurgite Magnum veneratus erat. 123.
ponunt tacentia zephyri ante meos sua flabra pedes. 134.
circa popinas errarem. 98.
poplites succisi membra non sustinent. 1.
poposcerat eadem omnia Trimalchio. 34.
poposci potionem. 31.
poposcit aquam ad manus. 27.
- - - me bis quisquam? 57.
populi dedecus est, morumque ruina. 119.
à populo pellitur victus Cato. 119.
- - - plaudente bibat humanum cruorem. 119.
- - - adstante comederint corpus meum. 141.
in populum proferatis consilia deorum. 17.
populus te lapidibus prosequitur. 90.
- - - miratus. 112.

- - - Arabum ſua deſpoliverat arva. 119.
- - - venalis. 119.
- - - quo mens icta jubet deſerta ducitur urbe. 123.
- - - quod facit, candida lingua refert. 132.
porcelli ex coptolacentis facti. 40.
porcos coctos ambulare dices. 45.
porcum varium perdere. 45.
porcus ſylvaticus. 40.
- - - coronatus. 66.
porrexit nemo aquam. 34.
porri & perſica. 56.
porrigere victam manum. 111.
- - - manus ad pompam. 60.
porrigit ad me ſupinas manus. 114.
porris apioque luſtraſſet digitos pariter extenſos. 137.
portare ligna collo. 38.
portas frangis. 124.
portat terris incendia. 124.
portenta facere. 47.
porthmeus navita vix ſufficiet ſimulacra virûm traducere cymba. 121.
portibus ſe gravetim inſinuant magna navigia. 101.
in porticibus ſpatiabantur. 90.
in porticu declamare paſſus eſt. 3.
- - - in deficiente. 29.
- - - Herculis. 106.
- - - curſorum gregem notavi. 29.
- - - media quas picturas haberent. 29.
in porticum ingens ſcholaſticorum turba venit. 6.
porticus omnes circumeo. 82.
- - - marmoratae. 77.
portis jam turba libera & bello carens in vota properant. 89.
portum ad faciliorem refugerunt. 118.
poſcant fata. 111.
poſcere vinum & caldam. 65.
- - - pataracina. 41.
poſita tomacula ferventia ſupra craticulam argenteam. 31.
- - - in gremio Gitonis Tryphaena. 113.
- - - frequentius ſarcina maledicebat properantibus. 117.
poſiti argentei lares in aedicula armarii. 29.
- - - infra pecuniam literarum amatores. 84.
poſitis in pavimento manibus. 140.
poſito in limine genu deprecatus ſum numina verſu. 133.
- - - genu cervices poſt terga flectere. 73.
poſitum in hypogaeo corpus cuſtodire ac flere coepit. 111.
- - - in monumento lumen renovabat. 111.
- - - in coelo ad inferos traheres. 132.
poſitus erat aſellus Corinthius cum biſaccio in promulſidari. 31.
- - - inter cervicalia minutiſſima. 32.
- - - ſuper pectus meum Giton diu animam egit. 101.
- - - intra auri gracile vinculum pedum candor. 126.
- - - inter mercenarium amicamque ſenex. 140.
cum poſitus eſſet anſer altilis. 96.
- - - ſuper officium hoc. 30. 56.
- - - primae magnitudinis aper. 40.
poſſe taurum tollere, quae vitulum ſuſtulerit. 25.
poſſeſſa relinquis. 120.
poſſeſſor Italici littoris Aquilo. 114.
quae poſſiderent, ſpolia noſtra eſſe proclamare coepimus. 14.
poſſidet arca Jovem clauſum. 137.
poſt aſellum diaria non ſumo. 24.
poſte in utroque defixae tabellae duae. 30.
in poſte januae libellus fixus. 28.
poſtero die judex querelam inſpiceret. 15.
- - - domum quaerentes. 124.
in poſtibus triclinii faſces fixi cum ſecuribus. 30.
poſtulantibus univerſis nuptias fecerunt. 25.
poſtulaeramus centonem exhibendum. 15.
poſui heri non tam bonum. 34.
- - - hoc infra fiduciam. 100.
- - - ſuper jugulum meum cultrum tonſorium. 108.
poſuiſſem menſam humanitate, contumelia tollerem. 93.
poſuit Deus moles. 121.
- - - ramum ſuper oculos meos. 131.
- - - menſam veterem in medio altari. 135.
- - - infra manus meas camellam vini. 137.
potabam falernum in conſpectu ejus. 28.
potant in eodem ſynoecio. 93.
potantibus nobis. 34.
non pote validus. 51.
potens in damnum mendacium. 89.
potentiae admonitus. 47.
potentius utroque eſt. 107.
nec poteram jam, quod modo libebat, conficere. 132.
poteſtas ſparſis opibus converſa. 119.
- - - in uno victa, Romanumque decus. 119.
- - - humanarum divinarumque rerum Fortuna. 120.
- - - nulla nimium ſecura. 120.
in poteſtate amantium. 99.
poteſtatem fecerat, 34. 70.
potio ferventiſſima. 74.
potione & cibo refecta. 111.
potionem popoſci. 31.
- - - dediſſet. 92.
- - - capiebam. 113.
- - - porrigere. 69.
potiones meracae volabant. 137.
- - - ſervis dividere. 64.
potionibus liberum urceolum fictilem jaculatus eſt. 95.
- - - tribus è lege ſiccatis. 136.
potionis extrema parte Gitona ſpargebat. 109.
potiunculis crebris riſum caſtigare. 47.
prae ſe ferre. 91.
- - - literas te fatuum eſſe ſcimus. 46.
- - - mala ſua cornua naſcuntur. 39.
- - - me fore & fateor. 91.
praebeo ecce cervicem. 97.
praeberet mendacio fidem. 117.
praebuimus capita denudanda tonſori. 103.
praebuiſſet quicquid Lycurgi villa graſſantibus. 117.
praecantatos purpurae involverat lapillos. 131.
praecedentibus faleratis curſoribus quatuor. 28.
praecedere me coepit. 7.
praeceptis ſapientiae animos componerent. 4.
- - - ſalubribus inſtruere juvenes. 140.
praeceptor recti bonique ſenatus. 88.
praeceptoris à colloquio te ſubduxiſti. 9.
- - - ſui lectulo non tam intactus Alcibiades jacuit. 128.
contra praeceptum ne aliquis noſtrum tranſiret. 30.
praecidant capita patrum. 1.
praeciderat cervicem. 108.
- - - quod irata manus. 140.
praecidit capillos. 105.
praecincta ſordidiſſimo linteo anus. 95.
praecincti certe altius eramus. 19.
praecingitur auro. 83.
praecinxit utrumque zona circumvenienti. 114.
- - - aurato fulgure vultus nitor Phoebi. 122.
praecipere. 85.
praecipitandus eſt liber ſpiritus deorum per miniſteria. 118.
praecipitari viribus cuſtodem. 102.
praecipitaſſe ſe in mare ſervos poenam graviorem timentes. 102.
praecipitat me ſuper lectum. 94.
praecipitem diviſionem libido faciebat. 10.
- - - inter decurſum cruentatis digitis. 138.
praecipites abimus in deverſorium. 15.
praecipiti feſtinatione. 80.
in praecipiti res humanae ſunt. 55.
praecipitia petiturus fui. 94.
praecipue miratus hoc ſum. 30.
praeciſa ultione. 82.
praeciſae ad ſimilitudinem extremitates imaginum. 83.
praeciſo vinculo. 102.
praecluſis foribus. 15. 98.
- - - conditorii. 112.
praecluſiſſem mihi aditum. 87.
praeco intrat ſtabulum cum ſervo publico. 97.
praecone. 97.
praeconem abeuntem perſequar. 98.
- - - illum deſtinavi. 46.
praecordia ſua. 56.
in praecordiis major dolor ſaevit. 17.
praecucurrit. 63.
praeda ne diſcederet. 14.
- - - hac non frueris. 80.
- - - ſine vindice erat tam perdita Roma. 119.
- - - ſimul atque vindicta gaudens. 136.
ſub praedae ſpe moratus in ſcopulo.

praedam videbam. 13.
. . . ad rapiendam procurrere piſcatores. 114.
. . . uſus exederat aeris. 119.
. . . repugnantem hamis blandientibus convellebat. 109.
. . . in proelia docit. 123.
ſuper praedam incumbere. 80.
ad praedam venerant. 22.
. . . . ſuffragia vertunt emti Quirites. 119.
praedata Hylam Nympha. 85.
praedator corporis ne quis admitteretur in domum. 95.
praedicare purgamentum. 74.
praedixit futura. 137.
praedones inter depoſita veſtis ſtrangularetur. 15.
praeferebat facem Embaſicoetas. 26.
. . . in lance argentea indicium & fidem. 97.
praefiſcioi homo. 73.
praelabitur ira eruditas mentes. 99.
praeligemus veſtibus capita. 102.
praemia orbis correptus miles vagus exſtruit armis. 119.
praemio. 101. 80.
praemium. 101.
praeoccupaverat mentes hilaritas. 113.
praeparaſſem excuſationem idoneam. 139.
praeparata nos implevimus coena. 16.
. . . ferro vulnera literas biberint. 106.
praeſcriptio conſilii commonis. 124.
praeſentem in uſom numos Deûm Matrem reddituram. 117.
. . . procellam evitaremus. 26.
praeſentes denarios centum numeraveris. 109.
. . . ducentos denarios numerabis. 109.
. . . non eſſcot. 117.
praeſenti felicitate laſſus. 125.
praeſentibus numinibus plena eſt regio. 17.
. . . numis quidvis opta, & veniet. 137.
praeſentis deſidiae cauſam excutere coepi. 88.
. . . concordiae auctor. 110.
in praeſidio fax ulla erat. 79.
. . . . comarum adumbratae literarum notae. 105.
praeſidium vitae aliud quaerite. 116.
. . . domus. 64.
praeſtant non ſola maria mortalibus hanc fidem. 115.
praeſto verum Opimianum. 34.
. . . tibi erimus. 102.
. . . erat fortuna abundanti cornu copioſa. 29.
praeteriens aliquis. 114.
ſi praeteriſſet piſcem, non ipſi ignoſcerem. 49.
praeterita oſculis aboleri placet. 109.
. . . captivitate triſtiora. 113.
. . . in imagine totus ſe verſat. 128.
praeteritis ineptiora proferre volebat. 110.
Praeterito balneo. 130.
praetextam in triclinium attulit. 78.
praetextatum in tribunali ſedentem. 71.
praetextu quaeſtionis. 97.
praetorem veniſſe putabam. 65.
praetorio. 17.
. . . loco ſe poſuit. 65.
prande bis, bis coena. 57.
prandium. 5.
praſianus famoſus. 70.
praſina faſcia involvere. 64.
. . . pila ſoleatus exercebatur. 27.
praſinatus oſtiarius in ipſo aditu ſtabat. 28.
praſinus in Circenſibus palmam refert. 70.
prato de viridi riſerunt alba lilia. 127.
praxio mel habuit. 39.
Praxiteles tale oſculum Dianam habere credidit. 126.
precantis oſculis fruor. 131.
in precario aureus numerantem diſpeoſatorem. 30.
precati Deos viam ingredimur. 117.
cum precatione nuces in vinum merſit. 137.
prece hac, quaeſo, exonera mentem. 133.
preces fictae haberent fidem. 97.
. . . timidas admitte. 133.
precibus & iracundiam miſcui. 9.
. . . nullis effuſis. 132.
in precio eſt favor. 119.
. . . voluptatis audito. 85.
. . . licet manus expiare. 137.
precioſa dente ad mortes ſuas belua. 119.
precioſarum rerum frequentiam notavimus. 12.
preciolior homo eſſe non poteſt. 70.
precioſiſſimam veſtem vindicabant pro hac parte. 14.
precium de diariis facere. 75.
precium majoris compendii leviorem jacturam faceret. 14.
prehende furem clamaot. 138.
premebat illa reſoluta marmoreis cervicibus aureum torum. 131.
premere ſuam geocſim. 39.
premit everſam puppim periturus navita. 104.
. . . adveoa claſſes tigris. 119.
premunt quem ſua vota. 82.
. . . claſſes mare. 89.
preſſa gravidis carinis freta peragebantur. 119.
preſſit torum facie tota ac pectore. 18.
pretioſus, vide *precioſus.*
pretium operae erat. 27.
Priamidas ſepultos nocte & mero. 89.
Priape nervis tente fave. 133.
Priapi in ſacello quod vidiſtis, vulgetis. 17.
. . . genio pervigilium deberi quum ſciatis. 21.
. . . delitias occidiſti. 137.
. . . Helleſpontiaci ſequitur me gravis ira. 139.
Priapus mihi ſecundum quietem dicere videbatur. 104.
. . . repoſitorium tenebat. 60.
PRIDIE KAL. JAN. 30.
. . . pilas columnaſque notaverat. 79.
. . . illum incipere puto. 92.
in prima parte triclinii procurator rationes accipiebat. 30.
. . . rapis, quae prima dediſti aetati noſtrae gaudia. 109.
. . . ſtatim nocte. 112.
. . . quidem glacies, & cana juncta pruina non pugnavit humus. 123.
primam aliquando Italiae & antiquiſſimam urbem Crotona eſſe cognovimus. 116.
inter primas honeſta matrona. 140.
primi omnium eloquentiam perdidiſtis. 2.
Primigeni. 46.
à primitis hilares. 59.
primitus neſciebant. 62.
primo vigore florentes annos traduceres. 132.
. . . ictu harundo quaſſeta. 134.
primos det verſibus annos. 5.
primus locus ſervabatur Trimalchioni. 31.
prioeipio hoc contentus. 85.
principium tam curioſum me non delectavit. 92.
. . . coenae videtis. 27.
prior veoerat. 18.
. . . Aſcyltos inquit. 80.
. . . coepi. 94.
. . . victa eſt ancilla. 112.
. . . occupat auſu inſolito greſſus Caeſar. 123.
. . . Catone ſit. 137.
priorem fortunam tuam oderat. 138.
prioris fortunae ſtatum oblitus. 125.
priſcis temporibus. 88.
priſtinum in decorem repoſitum puerum gaudebam. 110.
privatis quaeſtibus tentemus paupertatem pellere. 10.
pro pudor. 123. 81.
. . illa parte vindicant veſtem, pro hac pannuciam. 14.
. . quo rogaveramus. 31.
. . exſpectatione magnum ferculum. 35.
. . ſarcinis habere. 102.
probare diverſa quis poteſt. 84.
. . . mucronem ad buccam. 70.
probarent praecipue genus negotiationis. 116.
probari exemplis conſilium vis. 141.
probat empta eques qui ſedet in cauſa. 14.
probatur ſi quid naufragio dedit arata Syrtis. 93.
. . . huic fuga per terras, illi magis unda. 123.
probent quae adoleſcentuli niſi dixerint. 3.
probitas eſt carbunculos. 55.
procaces manu. 23.
procedentibus longius logis. 126.
procedere in medium. 69.
procella repetitum infeſto gurgite circumegit atque hauſit. 114.

pro-

procellam praeſentem evitaremus. 26.
procellis omnibus periculoſius. 114.
proceſſerat ad caſae oſtiolum. 116.
proceſſimus ſuſtim ad latus navigii. 103.
proceſſit ad famam Hyperidis. 2.
- - - ſtatim ſciſſoc. 36.
- - - extra cellam. 94.
proclambam. 81.
proclamabat. 80.
proclamant. 104. 105.
proclamare coepimus eadem invidia. 14.
quam proclamatem. 9.
proclamat. 104.
proclamavit. 67. 97.
proclamo, hunc forſitan exſpectat uxor. 115.
procubui ad genua Aſcylti. 97.
procubuit nobis ante pedes ſervus deſpoliatus. 30.
procurator rationes accipiebat. 30.
- - - inſulae. 96.
procurrere piſcatores parvulis expediti navigiis ad praedam rapiendam. 114.
procurrerunt tripudiantes ad ſymphoniam. 36.
prodere pudet peritura. 119.
proderit tibi hoc ſi ſoluta inedia fuetis. 111.
prodeſt non tegimen, non arma miniſtris. 123.
prodeuntibus annis. 25.
prodidiſſem mendacium trepidatione. 82.
prodidiſti. 91.
prodidit fures. 22.
prodita riſu meo manus complosit. 20.
proditione ſi rem laeſiſſent. 107.
- - - invidioſa totam fallaciam detexerit. 125.
- - - merituſſima. 98.
proditionem feci. 130.
proditum oſtendere ſi poſſes. 98.
producit dominam è latebris. 126.
producta eſt puella ſatis bella. 25.
in proelia muta vultum pacatum. 20.
- - - praedam ducit. 128.
proeliandum. 80.
in proeliantes oculos intentavimus. 70.
proeliantis ſtatum componit. 95.
proelio decenni irata virtus hic abditur. 89.
proelium totum illi ordine expoſui. 136.
profanatis ſacris. 89.
profante Delio. 89.
profanum vulgus odi & arceo. 118.
profanus Junonem Pelias ſentit. 139.
profari vera impune ſi modo mihi fas eſt. 121.
proferatis in populum deorum conſilia. 17.
proferre plura volebat. 110.
- - - os plenum extra nubem luna videretur. 127.
profert de pixide ſupercilia. 110.
- - - ſcortum faſcinum. 138.
proficere ſevera lege. 4.
proficiſcens patri oſculum dedit. 115.
proficiunt hoc tantum. 1.
profugit extra templum. 90.
in profundum mergamus. 102.
profuſis lacrimis. 99.
profuſuro nihil gemitu pectus diducere. 111.
profuturum ſaeculis ne quid diu lateret. 88.
progenies Solis non ſum. 127.
Progne urbana. 135.
quid prohibet ſororem adoptare. 127.
prohiberur omnibus commodis. 116.
projeci paene partem meam. 33.
projecit Gallica, civilia ſuſtulit arma. 122.
projecta veſte in aditu ſteti. 136.
projectus Jupiter armis inter coelicolas fabula muta taces. 126.
projecturum ſe ſarcinas affirmabat. 117.
projicere parapſidem juſſit. 34.
. . . veſtimenta. 73.
. . . ſe in lectum. 63.
projiciebatur ſic. 141.
proinde. 83.
prolatae ad certamen epulae. 109.
prolato peculio coepit rogare ſtuprum. 8.
proles Cyllenia Magnum excipit. 124.
promere ſententiam. 101.
promiſeram. 86.
ut promiſeras. 141.
promiteris illi pro unius horae faſtidio multorum bonorum penſationem. 141.
promiſimus ad coenam. 10.
promiſit ſe ducem itineris humaniſſime. 8.
promittam aliquid aliud. 10.
promittere neſcio quid magnum videretur. 83.
. . . Capitolio mille pondo auri ſenatus ſolet. 88.
promittit donum. 88.
promitto quicquid exigeret. 117.
in promulſidari poſitus erat aſellus. 31.
promulſide libidinis noſtrae. 24.
pronunciatione hac fulminatus. 80.
prope diem tanquam ignoras. 99.
propellunt in forum cruda ſtudia. 4.
properam fideliſſime rapuerunt ſervi. 114.
properant ad vota. 4.
. . . in vota. 89.
properantem ſpiritum excuſſit vehiculo lapſus. 115.
properantes differat annos. 119.
properantibus fatis. 114.
. . . . maledicebat. 117.
properare ad rixam. 64.
propinaſſe hoc ſuum dicebat Trimalchio. 28.
propinatione nec tralatitia dignum me judicabat. 113.
propinqui. 111.
a propinquis ſuis defuncti conſumantur. 141.
propinquum divitem extulerit. 88.
propitii Dii. 60.
propius acceſſit cum muliercula comite. 12.
. . . acceſſit tamquam emptor. 12.
proponas tibi ejuſmodi vota. 94.
proponere quemque ſententiam ſuam jubet. 101.
propoſitione meritiſſima monſtrabo Gitonem in poteſtate tua eſſe. 92.
propoſitum curationis celerior ventus diſtulit. 107.
. . . mutare. 116.
proprium convenientemque materiae ſtructor impoſuerat cibum. 35.
propter peccatum pericliraretur. 30.
propudium. 99.
proram ne quidem totam gubernator videret. 114.
proripere ſe de cella. 95.
proripuis ſe. 129.
proſcribere ſeipſos. 101.
proſcripſit hoc titulo auctionem. 38.
proſcripta pudoris dignitas. 106.
proſcriptos voluntaria poenarum lege ingenuos vultus cernitis. 107.
Proſelenos ejicitur. 132.
proſequi funus paſſis crinibus. 111.
. . . effuſiſſimis laudationibus. 48.
proſequitur te lapidibus populus. 90.
proſequuta defunctum in conditorium. 111.
proſiliit. 106.
proſilio in publicum. 81.
proſpexit late Heſperiae campos. 122.
proſpiciam mihi habitationem. 10.
proſtare palam nudam nebula linea. 55.
proſtituis formam, ut vendas. 126.
proſtrata ſopore urget membra quies. 104
protendit ramum oleae à tutela navigii raptum. 108.
protendo ad genua veſtra ſupinas manus. 17.
quam Proteſilaum gratioſiorem ſcias me eſſe. 140.
Proteus eſſe ſolet, quidquid libet. 134.
Protogenis rudimenta cum ipſius naturae veritate certantia. 83.
protulit duas inſtitas de ſinu. 20.
. . . aurum in lucem tellus effoſſa. 118.
. . . de ſinu licium varii coloris filis intortum. 131.
proverbium hinc illud natum puto. 25.
providentiam divinam vel periculo noſtro nos adjuvaturos. 18.
providet omnia haec cupatria. 37.
provinciae imperator. 111.
provocare ſponſione. 70.
provocaſſem vos. 137.
proxima nocte. 86.
. . . luce patrimonii rationes inſpexit. 115.
proximam in cellam ducti ſumus. 21.
proximas neceſſitudines habent. 116.
proximum littori locum conduxi. 81.
. . . naufragium huic triſtitiae acceſſiſſe. 117.
prudens. 79.
prudenti abſentia extinxit iram meam. 94.
prudentiae ejus commendare liberos ſuos. 140.

prudentior Eumolpus. 117.
prudentiorem coepi consulere aetates tabularum. 88.
prudentissimae foeminae ingenio usus. 112.
prudentissimus homo. 69. 105.
pruina levis dilabitur. 99.
- - - cana vincta humus non pugnavit. 123.
- - - stupuere fluctus. 123.
pruinis hiemis rigens. 125.
pruinosis pannis horrere. 83.
pruna Syriaca cum granis Punici mali infra craticulum erant. 31.
pubes captiva intus fremit. 89.
- - - ebria ter ovantem circa delubrum gressum feret. 133.
pubescentibus annis. 119.
publica pro libertate haec vulnera excepi. 1.
- - - judicium est merces. 14.
publicare sermones. 71.
publicati sermones. 39.
publici saporis sermonem non habes. 3.
publicis & purioribus cibis alendus. 141.
in publico manant. 100.
publico servo. 97.
publicum inferrem occidissem. 137.
publicus servus. 97.
pudebat nihil magis. 113.
pudet essari perituraque prodere sacra. 119.
- - - fasces rapuisse Catoni. 119.
- - - referri. 70.
pudica oratio non est maculosa. 1.
- - - mulier. 112.
- - - nocte contentus. 133.
pudicam feminam. 111.
pudicissimam uxorem. 112.
pudicitiae notae matrona. 111.
- - - verum exemplum. 111.
pudicitiam ejus adgressus est. 112.
pudor omnium hominum deorumque. 112.
pudore salvo quod confingere poteram. 135.
pudorem mihi extorquere velle coepit. 9.
- - habeat. 96.
- - - sibi imponere. 47.
pudoris dignitas in concione proscripta. 106.
puella penicillo Ascylton opprimebat. 11.
- - - satis bella producta est. 25.
- - - ne quidem tristis expaverat nuptiarum nomen. 56.
puellae caput involverat flammeolo. 26.
- - - consilium placuit. 126.
- - - artificium pari motu remunerabat. 140.
- - - neque puero bona sua vendere poteit. 134.
puellam nec ejus aetatis esse, ut, &c. 25.
- - - conduxit. 81.
- - - invitare ad pygiciaca sacra non distulit. 140.
- - - exoravit. 140.
puellarius erat. 43.
puellas ridentes fugis & times. 109.
puer: vetulus, lippus, domino Trimalchione deformior. 28.
- - - paratissimus acido cantico me excepit. 31.
- - - jacentem sustulisset. 34.
- - - AEgyptius. 35.
- - - infelicissimus. 80.
- - - stertere coepit. 85.
- - - minissimus. 93.
- - - singultibus crebris pectus quassaverat. 91.
- - - crispus, mollis, formosus. 97.
- - - doctissimus rejiciebat se à blanditiis. 140.
- - - cujus esset, quaesivit. 24.
- - - non esset, non foemina. 124.
- - - non repugnaverat sine dubio. 86.
- - - sequebatur cum tabula. 33.
- - - non insspeciosus. 74.
- - - officiosus. 74.
pueri in scholis ludunt. 3.
- - - redierant ad ministerium. 22.
- - - nos ad spectaculum duxerant. 27.
- - - in capite tersit digitos paululum adspersos. 27.
- - - umoram revocavit in florem Apollo. 83.
- - - me tanquam insanum imitatione petulantissima deriserunt. 92.
- - - adornat caput. 110.
- - - triginta, puellae quadraginta nati sunt. 53.
puerilem lusum libidinosa speculabatur diligentia. 86.
pueris adhuc nascentibus induunt eloquentiam. 4.
- - - quod placeret, nihil esset magnificum. 4.
- - - majoribus me adplicui. 25.
- - - Alexandrinis aquam in manus nivatam infundentibus. 31.
- - - discentibus audaciam tonsoris daret. 94.
ex pueris unus exclamavit. 30.
puero non repugnanti innumerabilia oscula dedit. 20.
- - - asturconem Macedonicum optimum dabo. 86.
- - - pendenti ni Deus, humanarum rerum arbiter, excussisset indicium. 91.
- - - repugnanti nihil imperabis. 109.
- - - bona fide basium dedit. 110.
- - - irasceter. 113.
pueros inter capillatos pila ludentem. 27.
- - - se relinquere in domo Eumolpi. 140.
puerum alligo artissimis complexibus. 11.
- - - verecundissimum nec sufficere huic petulantiae affirmavi. 25.
- - - colaphis objurgare jussit. 34.
- - - dividamus. 79.
- - - repositum in pristinum decorem gaudebam. 110.
- - - corrumperet. 113.
pugnabisne etiam placito amori? 112.
pugnacissimos gallos gallinaceos duos donabo patienti. 86.
pugnacissimum animal armata elidere manu coepi. 136.
pugnantibus nobis pro vita. 108.
pugnare essedarium hydraule cantante putares. 36.
- - - ad dictata. 45.
pugnas minetur. 3.
- - - & castra petit. 83.
pugnasti ne tum quidem, quum fortiter faceres cum pura muliere. 9.
pugnavit humus cana pruina vincta. 123.
pulcerrima muliere. 111.
pulcerrimae artes periissent. 88.
pulcerrimum baccibellum. 61.
pulcra Dione numen sylvis dedit. 133.
pulcrior Phoebo & sorore Phoebi. 109.
pulcritudine naturali exsurgit pudica oratio. 2.
- - - corporis me ad se vocante. 135.
in pullum jam coisse mihi videbatur. 33.
pultas mille credidimus rates. 89.
- - evertit aquas Auster. 123.
pulsat ostium. 92.
- - - os hominis palma excussissima. 95.
pulsata tumultu pectora. 123.
- - niveos lacertos Pax. 124.
pulso ubi Grajo nomine rupes descendunt. 122.
pulsum marmor abiete imposita gemit. 89.
pulsus homo non erat. 119.
- - - ab urbe mea. 122.
pultarium. 41.
pulvere persusus mulio. 126.
pulverem turbatum sputo sustulit. 131.
super pulvinar caput inclinavi. 134.
pulvinaris pica. 27.
pulvino considere. 59.
pulvis tritus ex lapide speculari. 68.
pumice nigro squallentia saxa. 120.
puncti stigmate. 103.
pungebat malas acu comatoria. 21.
pungere me manu coepit. 87.
pungunt apes. 82.
puni poenitentiam judicis tui qualibet saevitia. 91.
Punici mali granis. 31.
nec punit errorem vestrum, nec accusat. 16.
puppim eversam premit periturus navita. 104.
puppis constratum. 100.
pura cum muliere pugnasti. 9.
purgabat pisum in lance argentea ostiarius. 28.
purgamenta inter reliqua argentum scopis verrere coepit. 34.
purgamentum nocte calcasti in trivio. 134.
- - - dedecusque praedicare. 74.
purgare jussit leguminis partem. 135.
puri sermonis gratia. 112.
purioribus cibis alendus. 141.
purpura involverat praecantatos lapillos. 131.
purus ne spiritus ejus est. 9.
pusilla pyxis aurea. 29.

pusillis utribus. 14.
putabatis vos me derisisse. 16.
putamen manu persecutus ficedulam inveni. 33.
putaminibus sordidissimis vestita grana segrego. 135.
putant. 2.
putare coelum. 82. 44.
. . . gallos gallinaceos. 45.
putares ab eadem anicula deductum. 7.
. . . hoc convenisse. 22.
. . . haec quoque justa flumina. 123.
. . . defectum parietem nimbo laborere. 23.
. . . limen anseres intrasse. 136.
. . . essedarium pugnare. 36.
. . . Sirenum concordiam inter auras canere. 127.
putatis me jumentum esse. 117.
. . . ubi illum non putes, est. 37.
putaveram me rem laude dignam fecisse. 136.
putent se in alium orbem terrarum delatos. 1.
putes taurum. 47.
. . . illinc coelum cecidisse. 122.
in puteum conjicere. 42.
putidissima actio. 73.
puto lusum, quod ejectus sum. 138.
. . . decumam partem esse. 37.
. . . si haec non fuot. 128.
putris sella fracta est. 116.
pygiesaca ad sacra invitari puellam. 140.
de pyxide profert supercilia. 110.
pyxis aurea non pusilla. 29.

Q.

Quaecunque ratione possint. 84.
quadragenas utrisque plagas imponi placuit. 105.
quadrantem de stercore mordicus tollere. 43.
quadarata litera supta scriptum erat. 29.
. . . ubi omnia currunt, facile est. 43.
quadrato pallio incincta. 135.
quadrigae meae decurrerunt. 64.
quadrupes remissus Thessali jugo. 89.
. . . pavidus undarum vincula rupit. 123.
quae hic sunt insidiae? 101.
. . . dementia est omnia facere, ne quid e nobis relinquat sepultura. 115.
. . . Stryges comederunt nervos tuos? 134.
quaedam ludibria. 1.
. . . argumenta obscura. 88.
. . . matrona. 111.
quaenam est haec audacia? 17.
quaerat nihil prius. 47.
quaere Epidauria moenia. 124.
. . . supplicium in haec facinora. 130.
. . . alium locum. 79.
quaerebam quid excanduisset. 116.
quaerebantur opes. 119.
quaerebat casultantes fuscina pisces. 109.
quaerendum est aliquod effugium. 101.
. . . aliud quod iter salutis. 102.
quaerentes amplioris fortunae domum. 124.
. . . robustam voluptatem. 127.
quaerentibus mortem longe non esse. 94.
quaerentium suspicionem literae declinabunt. 102.
quaerere fugitivum. 97.
. . . veritatem per interpretem. 107.
. . . deae nomen libuit. 127.
. . . coepi à Gitone meo. 139.
. . . neque me piguit. 127.
. . . aliquem unguibus. 74.
quaereretur fuga per aliam partem navis. 102.
quaeri longe aliud. 15.
. . . nihil aliud apparebat. 15.
quaerit se natura, nec invenit. 119.
. . . tranquilla littora. 123.
. . . in extrema plebe, quod diligat. 126.
. . . quis dominae hilaritatem confuderit. 132.
quaerire aliud vitae praesidum. 116.
quaeritur in sylvis fera. 119.
quaero viam ad mortem eodem ferramento. 94.
. . . quid tamen agas. 129.
quaerunt virum vestes. 119.
quaesieris. 109.
quaesiit iracundiae causam. 94.
quaesisset num aliquis me, coepi quaerere. 139.
quaesitus tellure nitor certaverat ostro. 119.
quaesivere suum mutata sydera pondus. 124.
quaesivi quid in loco tam deformi faceret. 7.
. . . quid accidisset. 9.
. . . gladium. 94.
quaesivit. 79.
. . . diligentissima sciscitatione. 24.
quaeso. 91.
. . . inquam domina. 24.
. . . hac prece exonera mentem. 131.
quaestibus ne tuis obstem. 10.
. . . privatis tentemus paupertatem expellere. 10.
quaestionis praetextu. 97.
quaestore. 85.
quale osculum Praxiteles Dianam habere credidit. 126.
qualem putas esse, qui de Circes toro sine voluptate surrexit. 134.
. . . speraveram, te teneo. 110.
quales Idaeo fudit de vertice flores terra parens. 127.
qualibet saevitia poenitentiam judicis tui puni. 91.
qualis nox fuit illa dii deaeque? 79.
. . . silenti nocte remorum sonus longe refertur. 89.
. . . Caucasea decurrens arduus arce Amphitryoniades. 123.
. . . in Actaea quondam fuit hospita terra digna sacris Hecates. 135.
. . . rapitur per valles improbus amnis. 137.
qualis est dominus, talis & servus. 58.
quamplures palaestricae intraverunt. 21.
quamque locem tanquam non rediturum consumerem. 99.
quanto facilius. 86.
quantum quisque timet, tantum fugit. 123.
. . . perdiderit de vita ut sciat. 26.
quare non facimus? 87.
nec quid, nec quare in coelum abiit. 37.
quascumque blanditias fingebat. 113.
quasi per caliginem vide Gitona. 9.
quasillarias omnes convocat. 132.
quassans facem fumosam magis, quam lucidam. 97.
quassata primo ictu harundo. 134.
quassaverat amabile pectus crebris singultibus. 91.
quassis arundinibus choraulas imitari. 69.
quatere altas ad excursum jubas. 89.
quatiat ingentis Demosthenis arma. 5.
quatiebat lampada sanguineam tremula dextra. 124.
quatiens ingentem Mavortius hastam. 124.
quatit oppida bello. 104.
. . . venator saltus canibus. 104.
quatuordecim usque ab orchestra transsilit. 126.
querebar de thesauro. 53.
in querela laesus perseverasset. 139.
. . . liberatos jussit pallium deponere. 15.
querelam judex inspiceret postero die. 15.
. . . supprimere jubeo. 91.
. . . finieram. 139.
quereret decepta, si libidinosa essem. 129.
queror nihil. 91.
. . . parva. 137.
querulae suis foetus. 133.
querulo versabat rore lapillos spumeus amnis. 131.
quicquid quaeritur optimum videtur. 93.
. . . dixero, minus erit. 126.
. . . feceris haec omnia eodem ventura sunt. 115.
. . . discis, tibi discis. 46.
. . . erit. 99.
. . . illi vacat. 46.
. . . est, dono vobis. 30.
quid ergo est. 4. 129.
. . . novi? 8.
. . . agebas frater sanctissime. 11.
. . . tibi vis cum isto morbo? 90.
. . . dicis muliebris patientiae scortum. 9.
. . . facimus igitur. 11.
. . . vos nescitis, &c. 26.
. . . faciamus. 71.
. . . multa? 70. 76.
. . . enim futurum est. 44.
. . . ergo? 102.
. . . ergo est. 46. 19. 98.
. . . me torquet? 41.
. . . dicis. 91. 107. 78.
. . . vultis? 107.
. . . cogitas? 72.
. . . quid? 49.
. . . tu? 82.
. . . tibi vis? 90.

quid ille alter. 83.
nec quid, nec quare in coelum abiit. 87.
quidni ſciam ? 7.
- - - inquit illa. 127.
quidvis nummis praeſentibus opta. 137.
quies urges membra. 104.
- - - placebas. 26.
quieſcant oſſa patrono. 39.
quieſcit taurorum flamma exſtincta. 134.
ſecundum quietem mihi dicere videbatur. 104.
quietum myrto florenti verberabat. 131.
quievit mihi horrore humus. 123.
quintum jam diem ſine alimento trahebat. 111.
Quirites debellati tecta relinquunt. 123.
- - - empti ad praedam ſtrepitumque lucri ſuffragia vertunt. 119.
Quiritium fidem invocare. 21.
quis prohibet ? 104.
quiſquilia caetera. 75.
quiſquis peccat inops, minor eſt reus. 133.
- - - habet nummos, ſecura naviget aura. 137.
- - - ſervus ſine dominico juſſu foras exierit. 28.
quo jure rem noſtram vindicamus. 13.
quocumque ieram eodem revertebar. 6.
quod bene evenias. 99.
- - - ajunt. 47.
- - - volueras. 87.
- - - quaeris. 104.
- - - minimum eſt. 113.
- - - ad me attinet. 106.
- - - hodie non eſt. 82.
quomodo dicunt. 38.
- - - - - dii volunt. 61.
quomodo ? noſti illam. 67.
quot eſtis ? 92.

R.

Rabiem efferatus. 94.
rabies libidine perditorum collecta. 108.
- - - iraſcentis ſine verbere conſidas. 139.
rabioſa barbaraque voce in ebrios fugitivoſque perorasvit. 96.
rabioſo ſtridore circumſiſtunt trepidantem. 136.
racemis paſſis ova. 135.
radat capita non ſolum, ſed & ſupercilia. 103.
radebantur nocte ad lunam. 104.
radere ſupplices. 107.
radiabat terra calcato marmore. 135.
radianti face minora ducens aſtra Phoebe. 89.
radices capillorum retroflexerat frons. 126.
radii ſolis aduſti non manſueſcunt. 122.
ramum oleae à tutela navigii raptum protendit. 108.
- - - ſuper oculos meos poſuit. 131.
rana qui fuit, nunc eſt rex. 77.
tanquam rana ſe inflat. 74.
rapam habnimus. 66.
rape hoc gaudium properantibus fatis. 114.
rapiebat mento levatum in tribunal Mercurius. 29.
rapiendam praedam. 114.
rapinae comes veſtis dummodo placeret. 117.
rapis aetati noſtrae gaudia prima. 109.
- - - theſauros. 124.
rapit theſauros manus improba. 128.
- - - ligneum candelabrum. 95.
rapitur per valles improbus amnis. 137.
rapiuntur à choro cantante guſtatoria. 34.
rapta de carnario furca. 95.
raptam harundinem ſuper lectum mittit. 98.
raptim aedem Veneris intravi. 128.
- - - exponere. 101.
raptis quis evocat armis mihi fata ? 103.
raptum latrocinio pallium detuliſſemus. 12.
- - - à tutela navigii ramum oleae protendit. 108.
- - - ferramentum. 94.
rapuerunt Tryphaenam fideliſſimi ſervi. 114.
rapui conditionem praecipiti feſtinatione. 80.
rapuiſſe Catoni faces pudet. 119.
rapuit taceoti ſpeculum. 128.
- - - harundinem ad oſtio. 134.
raram facit miſturam cum ſapientia forma. 94.
rariſſimum quod eſt, amas bonam mentem. 8.
ratem obnoxiam convertebat huc illuc Aquilo. 114.
- - - fluctus evertet. 114.
rates mille pulſas credidimus. 89.
- - - altae. 89.
quae ratio conſumat corpus periturum. 115.
ratiocinari quemadmodum didiciſſet. 29.
ratione eadem frater ejus in viridario fui. 9.
- - - quacunque. 84.
- - - peregrina barbam figurare. 102.
- - - ſana movere. 119.
- - - facetiſſima ejuſmodi ludibria condemnat. 104.
- - - acutiſſima. 72.
rationem veterem deducerem cum Gitone. 10.
- - - ſuam habet fortuna. 82.
- - - excogitavi. 85.
rationes accipiebat procurator. 30.
- - - patrimonii inſpexit. 115.
ad rationes quotidie ſedeat. 117.
rationibus inferre. 53.
ratus ſe, quod erat. 112.
re manifeſtiſſima. 110.
rebellant permutata rerum ſtatione. 120.
rebellat pectore in hoc ira. 121.
rebellent lacerata tecta. 124.
rebus attritis egenus. 133.
. . . in humanis duo eſſe, quae licenter ſpectaret. 33.
recedendi pigritiam impoſuerat hilaritas longior. 85.
recens cadaver. 111.
. . . buſtum. 134.
recentem cicatricem inter initia coëuntis gratiae reſcinderet. 113.
recepi in ſocietatem hoſpitem Lycurgo crudeliorem. 81.
recepiſſem in contubernium Aſcylti partem. 92.
. . . ob officioſo veſtimenta. 92.
recepit ultimam manum. 118.
receſſit miles. 111.
receſſus equi graves ſtipant Danai. 89.
reciderent in ipſum mala civitatis. 148.
recipere ſpiritum & cibum. 102.
recipiant pallium ſuum. 15.
recipies nervos tuos, ſi triduo ſine fratre dormieris. 129.
reciſi manu Deliaci. 23.
recitabat carmen. 92.
recitantem Eumolpum. 90.
recitare carmen conatus ſum. 93.
recitem aliquid. 90.
reclinari in cubitum. 39.
recluſae ſubito fores admiſerunt intrantem. 16.
recluſo pectore extraxit fortiſſimum jecur. 137.
reconciliarem ſe aliquando amiciſſimis. 107.
recordatio me offendit. 65.
recorrigere coſtas. 43.
recreatus ſermone. 65.
recta in triclinium ire. 41.
. . . domum. 58.
. . . ad lucrum curritis. 116.
recte nequaquam facies, qui cito credit. 82.
. . . facere negavit. 93.
. . . me facturum. 139.
. . . curabo me unguibus quaeras. 74.
. . . videbo te in publicum. 58.
recti bonique praeceptor ſenatus. 88.
rectum vitae iter inſiſtere. 84.
rectus ſtabat. 73.
. . . qui ſimulare nequit. 44.
recombit in imo imus. 38.
recumbentium pedes ungere. 70.
recuperare parvo aere theſaurum. 14.
recuperato theſauro abimus praecipites. 15.
recuſantem nihil perduxit in cellam ſacerdotis. 134.
recuſantes omni vi detexit. 23.
recuſatione ſtomachi tui. 141.
non recuſavit Aſcyltos. 10.
recuſent, quae jubeo. 141.
recuſo nullum periculum. 102.
recutitus eſt. 68.
reddam tibi pro anſere ſtruthiocamelum. 137.
reddant nobis tunicam noſtram. 15.
redde Aſcylto puerum. 98.
. . . veſtem illam divinam ſiſtrumque navigio. 115.
. . . apodixin defunctoriam. 132.
. . . quod debes. 57.
reddenda eſt gratia vobis. 122.

reddentem diis vota penatum ſuorum ruina ſepelit. 115.
reddere domino rem alienam ſi nollet. 13.
reddiderat omnia curioſus pictor cum inſcriptione. 29.
reddidero tam rigidum quam cornu. 134.
reddidi illi voces ſuas. 87.
reddiſſent pecuniam nobis ingenti calliditate. 15.
reddidit mihi codicillos dominae ſuae. 129.
- - - illi formam ſuam. 110.
- - - fumoſo pariett clavum. 135.
- - - mihi, quod irata manus praeciderat. 140.
reddit hos gloria honores. 120.
reddita ſcordalo vice. 95.
redditurum Deûm matrem pro fide ſua nummos in praeſentem uſum. 117.
redeat mecum in gratiam. 99.
redemtus neve in ſcena plauſor ſedeat hiſtrioniae addictus. 5.
redierant pueri ad miniſterium. 22.
- - - in templum auferes. 136.
- - - in ſomnum nuces. 137.
redierat in animum moechile expilatumque libinoſa migratione navigium. 113.
redii in cellulam. 11.
- - - ad licentiam. 87.
- - - in gratiam cum puero. 87.
rediiſſe me in gratiam ut facile intelligeret. 91.
- - - ſcis ad nos theſaurum? 13.
rediit ad carmina. 109.
redimere fundos omnes. 76.
- - - contubernalem. 57.
- - - ſe à cane. 72.
redimita baccis Daphne. 131.
redimitus vitibus hederiſque. 41.
redimus ad ordinem triſtitiae. 103.
redire mecum in gratiam coeperat. 109.
- - - in gratiam liceat. 138.
- - - ad poenitentiam coepit fortuna communis. 141.
rediret hoc corpus ad vires. 138.
redit vera facies, diſſimulata perit. 80.
- - - vera forma. 128.
reduc puerum. 98.
reducere & ducere ſolet animas Mercurius. 140.
reducta cuſpide notavit uterum. 89.
reducto timidiſſime ſpiritu. 98.
- - - telluris gremio. 122.
redux ad ingenium. 117.
reduxi gradum. 136.
reduxit poenitentia fugitivos. 107.
refecerunt nos legitimo oleo. 21.
refecit pice temperata ruptam vetuſtate camellam. 135.
refecta potione & cibo. 111.
refecti parvo deverſorio. 124.
refectum eſt convivium. 23.
refectus vix unquam ſum. 62.
refero manum ad capulum. 82.
referre corpus patriſfamiliae in monimentum debuit. 113.
- - - pedem. 108.
- - - parem gratiam. 77.
refert candida lingua, quod facit populus. 132.
refertur longe remorum ſonus. 89.
referunt ad ora manus. 89.
reficere hilaritatem. 60.
ad reficiendum ignem in vicinia cucurrit. 136.
refugerunt ad portum faciliorem. 118.
regia coeli in partes diducta ruit. 124.
- - - coeli confuſa. 136.
regiam trucem ne curet. 5.
regimen non prodeſt, non arma miniſtris. 123.
regina, quaeſo, noli ſugillare miſerias. 128.
regio noſtra praeſentibus plena eſt numinibus. 17.
in regionem ſuam quis deus juvenes tam urbanos detulerit nam. 16.
regioni cui nos crederemus. 115.
regionibus incultis aſperiſque diutios nives haerent. 99.
regis filius. 57.
regii navigium. 101.
regna mea petunt. 120.
- - - ſitientia terrarum tuarum pande. 121.
regnat ubi ſola pecunia, quid faciant leges? 14.
regnis noſtris da funera. 120.
regnum Ditis petit implacabile. 124.
- - - Neptuni pavit Ulixes. 139.
regula eloquentiae ſtetit corruptae & obmutuit. 2.
regum funera. 104.
rei ubi ad poenam confugiunt, quid debent laeti facere? 107.
- - - ad novitatem Eumolpus mentem convertit. 117.
- - - hujus quoque cura agetur. 129.
rejecit anus urbana centonem. 7.
- - - ſe in grabatum. 92.
rejectus in cubile. 103.
rejiciebat ſe à blanditiis. 140.
relaxare vultum in hilaritatem. 49.
- - - clauſtra. 89.
relegare in villicationem. 69.
- - - Bajas. 53.
relicta mea cauſa tantum pro alio clamo. 108.
- - - arbor. 114.
relicto Eumolpo. 91.
- - - orbe fugax Pax Ditis petit regnum. 124.
relictum eſt illi ſeſtertium trecenties. 45.
relicturum ſe navis miniſterium gubernatore denunciante. 108.
relictus. 91.
religiones nocturnas riſum jocumque ne faciatis. 17.
religioſae orationis ſub teſtibus fides. 118.
religioſiſſime corpora animaſque addicimus domino. 117.
religioſiſſimis juravit verbis. 21.
religioſum invenies, ſi te adorari permiſeris. 127.
religioſus apparatus. 60.
relinquat ne quid è nobis ſepultura. 115.
relinquentur ſoli in ſcholis. 3.
relinquere ſe pueros in domo Eumolpi. 140.
relinquerem ſuſpicioni locum. 97.
relinquis poſſeſſa, & nova ſemper amas. 120.
relinquit deploratum limen. 123.
relinquunt moerentia tecta. 123.
ad reliqua paratius ſeceſſimus. 10.
reliqua inter purgamenta. 34.
- - - fortunae committimus. 102.
reliquam noctem ſine metu exegimus. 26.
reliquas noctis horas male ſoporati conſumpſimus. 103.
reliqui ego te, an tu prodidiſti? 91.
reliquias patrimonii mei olent. 105.
- - - navis omnes tempeſtas expugnat. 114.
- - - niſi pueris diviſerit. 67.
reliquiſſem quo loco ſtabulum. 8.
reliquiſſet ne minimum quidem ſui veſtigium. 88.
reliquit veteris amicitiae nomen. 81.
- - - ſeſtertium trecenties. 71.
- - - utique aliquem patrem. 115.
- - - in cubiculo filiam ſpecioſiſſimam cum fratre ephebo. 140.
- - - me pauperem pater. 117.
reliquus lautitiarum apparatus ſplendidiſſime expoſitus. 21.
relucente mihi clarius toto coelo. 127.
reluctantibus fatis vis tu reviviſcere extinctum? 111.
rem alienam domino reddere ſi nollet. 13.
- - - noſtram quo jure vindicamus? 13.
- - - cuique ſuam eſſe cariſſimam videmus. 15.
- - - omnium delicatiſſimam notavi. 33.
- - - vacuam. 102.
- - - ſuae memoria factum. 110.
- - - laude dignam feciſſe. 136.
remaneret reſidua in animis ira. 109.
de remedio non tam valde laboro. 17.
- - - hoc mutamus colores. 102.
remedium aliud ſi Deus ad tertianam illi monſtraſſet. 18.
- - - tertianae ſine interpellatione à vobis acciperem. 19.
remiſſio ludorum. 60.
remiſſus Theſſali quadrupes jugo. 89.
remitteret ſervo poenam. 50.
remorum ſonus longe refertur. 89.
remota culcita. 98.
remotis omnibus conſedi. 131.
removiſſe vultum à cuſtodia mei Fortunam putabam. 125.
remunerabat puellae artificium pari motu. 140.
remus. 114.
renidens oſtrum cenſum turbat. 139.
renovabat lumen. 111.
renovent per damna famem. 119.
renovet tabulas teſtamenti. 127.
ut reor. 122.
reor tales Stymphalidas coelum fugiſſe. 136.
reparantur vulneribus detrita luxu commoda. 119.

repellebat improbam Najada candidus Hylas. 83.
repellit dorso Tenedos mare. 89.
repens sanguineo imbre Jupiter descendit. 122.
repentina animorum mutatio. 19.
- - - tranquillitas intermiserat cursum. 109.
repertor saevi Hydaspis Magnus. 123.
repetebat non amplius pilam, quae terram contigerat. 27.
repetimus coenatoria. 21.
repetitum infesto gurgite procella circumegit atque hausit. 114.
replebam me veluti quodam cibo. 96.
repleret aures notissima voce. 105.
replet clamore vulgus Laucoon. 89.
repleti voluptatibus. 30.
repleverunt nervi aniculae manus ingenti motu. 131.
replevit se cibo. 111.
reponere cubitum. 65.
reponit in carnarium sinciput. 136.
reporrigere Caesari. 51.
reposita ad usum faba. 135.
repositorii superiorem partem abstulerunt. 36.
- - - angulos. 36.
- - - theca. 39.
repositorium allatum est cum corbe. 33.
- - - rotundum duodecim habebat signa in orbe disposita. 35.
- - - mensam occupavit. 49.
- - - cum placentis. 60.
- - - hos secutum. 40.
repositum in pristinum decorem puerum gaudebam. 110.
repressus aliquamdiu Trimalchio. 64.
repudiare libertatem. 53.
repugnantem praedam hamis blandientibus convellebat. 109.
repugnanti puero innumerabilia oscula dedit. 20.
- - - male extorsi gaudium. 87.
- - - puero nihil imperabis. 109.
repugnantis frontem signat. 131.
repugnaverat puer. 26.
repugnavit. 79.
repulsi ultimo magistratus abierant. 111.
requiescere. 71. 100.
rerum tumore hoc proficimus. 1.
- - - venalium frequentiam notavimus. 12.
- - - humanarum arbiter Deus. 98.
- - - humanarum curam agere deos immortales puto intellexisti. 106.
- - - humanarum divinarumque potestas. 120.
- - - statione permutata rebellant. 120.
- - - singularum quasdam artes. 135.
res, quae viderentur in controversiam esse. 15.
- - - notavimus novas. 27.
- - - electissimas ridentes adgredimur. 36.
- - - tuas neyus tolle. 79.
- - - gestae versibus non sunt comprehendendae. 118.
- - - inter ferias te nominare fas non est. 132.
- - - aliqua ne sacrificium moraretur. 136.
- - - ad effectum spectaret. 140.
- - - ibat ad summam nauseam. 78.
resalutare. 44.
rescinderet recentem cicatricem inter initia coëuntis gratiae. 113.
rescribe modo blandius dominae. 129.
reserandum ostium. 96.
reseratis foribus. 94.
residet. 112.
residua ne in animis ira remaneret. 109.
si resilierit. 46.
resilit ictus. 89.
resipiscent partes veneficio sopitae. 138.
resistere gratiae suae neminem ibi posse. 125.
resolvit tam iniquam declamationem. 107.
- - anser vincula calceamentorum. 136.
resoluta marmoreis cervicibus aureum torum premebat. 131.
- - - terra non patitur glaciem vivere Auster. 137.
resolutam lyram modo raro flore honorabat Appollo. 83.
respergere convivas oleo ferventi. 64.
respicere ad delicias. 64.
- - - post se. 57.
- - - ad nos vultu miti. 48.
respiciens ad Eumolpum. 96.
respicimus. 89.
respondentem nihil mulcavit. 134.
respondet mihi venter. 47.
responsa in pestilentia data. 1.
restant anni vitae triginta. 77.
restem colubra non parit. 45.
restinguit ignem modo convalescentem. 136.
restitue animum ejus candida humanitate. 129.
restituerunt in integrum dii majores. 140.
restrictae manus. 73.
resultat scissa unda. 89.
resupinatus paene crura mea fregi. 29.
retexit superbum pallio caput. 17.
reticulum aureum ex obryzo. 67.
retractant gladios. 89.
retro ad diversorium tendo. 82.
retro flexerat capillorum radices frons minima. 126.
retroversus crescere. 44.
retulimus dextros pedes. 30.
retulisset similis nos casus in eandem fortunam. 87.
retusa novacula. 94.
revereri Fortunatam suam. 52.
revertar ad plastas. 88.
revertebar eodem, quocunque ieram. 6.
reverteretur mecum in gratiam. 87.
reverti in hospitium. 86.
revivifcentem amicitiam toto pectore adstringi. 91.
reviviscere tu vis exstinctum reluctantibus fatis. 111.
reum confitentem habes. 130.
revocanda nova mendicitate expugnata paupertas. 125.
revocantur ad sanitatem exulceratae mentes. 111.
revocate ad coenam. 52.
revocatae ad pacem manus intermisere bellum. 109.
revocatus rursus in memoriam injuriae. 10.
revocavit ad bibendum. 23.
- - - in florem pueri umbram. 33.
- - - à fatali meta ad lucem. 94.
- - - spiritum. 101.
revolutam collegerunt fabam. 136.
revoluto cogitur orbe flectere Phoebus equos. 134.
reus est minor, quisquis peccat inops. 133.
- - - factus dispensator. 53.
Rhenum sanguine tingo. 122.
rhetores nascuntur sub signo Pisci um. 39.
rhetoricam scire. 58.
ricium in te non vides. 57.
rictu luxuriae Martis marcent moenia. 55.
qui rideatur alios. 57.
ridebant nostram invidiam conciones. 14.
ridebat contumaciam Giton. 117.
ridendas inclusit pagina partes. 80.
ridens eum consalutavi. 7.
- - - Psiche ad aurem ejus accessit. 25.
rident armigerae Tritonidis arces. 5.
- - - sententias juvenes. 6.
- - - die feriarum etiam lugentes. 134.
ridentes adgredimur res electissimas. 36.
- - - fugis & times puellas. 109.
ridentur in foro juvenes. 4.
ridere acumen non minus concionum quam calumniantium coepimus. 15.
rideri satius est, quam derideri. 61.
ridet sermonis puri non tristis gratia. 132.
- - - area. 109.
rienes ac testiculos super geminos imposuerat. 35.
rigens hiemis pruinis. 122.
rigente bruma frigidior metu. 132.
rigido concussae flumine nubes exonerabantur. 123.
rigidum reddidero, quam cornu. 134.
rimam improbe diductam. 26.
- - - foris. 92.
ringentem facere. 75.
ripas per notas ibant morientia flumina. 122.
ripis suis haerentia flumina. 123.
riserunt collegae mei. 29.
- - - de viridi prato alba lilia. 127.
risit tam blandum. 127.
- - - multum post tam frigidum scelus. 126.
non sine risu annum erexi. 135.
risu plausuque cecinit in imprecatu. 11.
- - - mimico omnia exonerant. 39.

Rea

riſu meo prodita manus comploſit. 20.
- - - non indecenti latera commovit. 20.
- - - diſſolvebat ilia ſua. 24.
- - - excepere fabulam nautae. 113.
- - - ingenti hoc fecerat. 140.
in riſum diffuſus ex turpiſſima lite. 10.
riſum jocumque ne faciatis nocturnas religiones. 17.
- - - paene diſcuſſit. 14.
- - - tenuit. 20.
- - - expreſſit imprudentibus. 32.
- - - mota ex lacrimis. 18.
- - - effuſa eſt. 18.
- - - caſtigare crebris potiunculis. 47.
riſus frangere vultus ſolet inter amantes. 128.
- - - compreſſus. 58.
ritu ſtatuarum patiemur pannos & vincula. 102.
- - - Perſarum viros ſubripuere. 119.
rivi acaciae per frontem ſudantis perfluebant. 23.
rixa media. 96.
rixam fatalem. 97.
- - - in mediam perfertur. 96.
ad rixam properare. 64.
- - - ad lacum facere. 70.
rixandum habere. 90.
rixantes plurimum vinum effunderent. 28.
rixantur avidius inter argentum. 82.
robora ſciſſa in molem cadunt. 89.
roborea moles ſpirat alieno metu. 89.
robuſtam voluptatem quaerentes mille oſculis luſimus. 127.
rodere tanquam mures. 44.
roga Gitonem, ſi vis ſanus eſſe. 129.
- - - deos, ut illi facto tuo ignoſcant. 137.
rogare ſtuprum coepit. 8.
- - - coepit ut ſe poenae eriperemus. 30.
- - - pro illo. 49.
- - - in funus. 72.
rogas potius, quam tentas. 131.
rogatus quiſquis aliquid erat, ut daret. 31.
rogaveramus pro ſervo. 31.
rogavi ancillam ut dominam duceret in platanona. 126.
rogo te mater. 7.
- - - inquam domina. 20.
- - - domine. 86.
- - - te per formam tuam. 187.
- - - quaeſoque. 99.
- - - narra mihi. 67.
- - - vos. 63.
- - - inquam, noli clamare. 137.
- - - te, apodixin defunctoriam redde. 132.
rogos Theſſaliae cerno. 181.
rogus inimicis collatus manibus. 115.
Roma perdita ipſa ſui merces erat. 119.
- - - gaudet fuga. 123.
- - - quorum noverca eſt. 128.
Romam hoc merſam coeno, quae poterant artes ſana ratione movere. 119.
- - - ingratam perfudit ſanguine Julius. 120.
- - - intrabat. 89.
Romanus circumfluat. 5.
- - - juventus ipſa ſuas vires odit. 120.
Romanas arces neſcis tu Magne tueri. 124.
Romanis arcibus quae tribui, omnia odi. 121.
Romano ſentia te pondere victam? 120.
- - - tonitru ferit haec omnia ſigna. 123.
Romanos cie. 120.
Romanum decus & poteſtas in uno victa. 119.
Romanus eques. 92.
- - - victor totum orbem habebat. 119.
- - - Virgilius. 118.
rore querulo verſabat lapillos ſpumeus amnis. 131.
roſa cinnamum veretur. 93.
roſae emicuere. 127.
roſtrum barbarum habere. 75.
rota vilis facili finxerat actu pocula. 135.
rotundo horti tubere laevior. 109.
rotundum repoſitorium. 35.
rubigine ſcabra aerati dentes ſtabant. 124.
rubore ſecreto perfundi coepi. 132.
- - - manifeſto perfuſus. 128.
rubricata libra. 47.
rudi vaſculo pertrectato. 24.
rudimenta Protogenis cum ipſius naturae veritate certantia. 83.
rudis novacula. 94.
- - - atque infecta materies ibat cum fluctibus. 114.
ruebat concreta gelu ponti unda. 123.
ruga conſumit veſtes diutius vinctas. 102.
rugas malarum. 23.
rugia mille operta in viſcera confugerat. 132.
ruina non me potuit terra haurire. 81.
- - - penatum ſuorum diis vota reddentem ſepelit. 115.
- - - ingenti ſatiare. 121.
- - - morum eſt, & populo dedecus. 119.
ruinoſis horret facundia pannis. 83.
ruit in partes diducta regia coeli. 124.
rumoribus nos different per urbem. 10.
rumoris ſonitu debellati Quirites moerentia tecta relinquunt. 123.
rupes ubi deſcendunt. 128.
rupit undarum vincula quadrupes. 123.
rupta coruſco fulgure intremuit nubes. 123.
- - - verticibus lapſis montis juga tonabant. 122.
- - - dehiſcit Erebi ſedes. 124.
ruptae nubes ſuper arma cadebant. 123.
ruptam vetuſtate camellam pice temperata refecit. 136.
rupto tellurem ſolvit hiatu. 121.
- - - turbine venti non deerant. 123.
ruptos crines ſuper pectus jacentis impoſuit. 111.
rura ſua cantu colebant. 131.
ruſſea veſtitum tunica ſenem videmus. 27.
ruſtice cuſtos nunc ades. 131.
ruſtici emtoris ſuper humeros contemplationem injecit. 12.
cum ruſtico ſteterat. 14. 16.
- - mulierique placebat permutatio. 15.
ruſticus quidam familiaris oculis meis nec diu moratus. 12.
- - - nec ad huc futurae quidem manus curioſas attulerat. 13.
in rutae folium quemvis ex iſtis babaeculis conjiciet. 37. 58.

S.

in Sacello Priapi quod vidiſtis, vulgetis. 17.
ſacellos aere ſonantes. 140.
ſacer Neptuno Laucoon. 89.
- - - locus Herculeis aris. 122.
ſacerdos jacet inter aras victima. 89.
- - - intervenit. 134.
ſacerdotio me pellat inimicus. 137.
ſacerdotis in cellam me nihil recuſantem perduxit. 134.
ſacra neque quemquam vulgaturum. 18.
- - - familiaritatis cariſſimae pollueremus. 80.
- - - Trojae contra Troas invocat. 89.
- - - ad pygiciaca invitare puellam non diſtulit. 140.
ſacram ante cryptam turbaſtis. 16.
ſacramentum amicitae delevi. 80.
- - - juravimus in verba Eumolpi. 117.
- - - poſt peractum dominum conſalutamus. 117.
ſacri infulis ſtabant nati Laucoonte. 89.
- - - anſeres impetum in me faciunt. 136.
ſacrificii cum inpenſa venit. 137.
ſacrificium ne res aliqua moraretur. 136.
ſacris profanatis. 89.
- - - virgineis extincta quieſcit flamma taurorum. 134.
- - - Hecates digna. 135.
- - - veſtibus ornatus. 141.
ſacrum Novendiale. 65.
ſaeculis profuturum ne quid diu lateret. 88.
- - - nota nomina. 110.
ſaevi implacabileſque domini crudelitatem ſuam inpediunt. 107.
- - - Hydaſpis repertor Magnus. 123.
ſaevientes rogare coepit. 105.
ſaevientium minas interpellat. 108.
ſaevit contumelia accenſa Triphaena. 108.
- - - in praecordiis dolor. 17.
- - - flammis miſerandas in nubes. 104.
ſaevitia qualibet. 91.
- - - paulum intepeſcente. 94.

ſævitiae dux & magiſter unus anſer. 136.
Safinius. 44.
ſaginabat nauſia recuſantem. 64.
ſaginatum corpus ſuperfluentibus bonis impleveram. 135.
Sagittarii ſigno ſtrabones naſcuntur. 39.
ſuper Sagittarium otopetam impoſuerat. 35.
Saguntini ab Hannibale oppreſſi humanas edere carnes. 141.
Salamandra ſupercilia tua excuſſit. 107.
ſalax adhuc erat. 41.
ſalices lentae. 132.
ſaligna crate impoſitum Cereris nemus. 135.
ad ſalivam facit. 48.
ſaltare per gradus ſcalarum. 53.
- - - odaria. 53.
ſaltuariorum teſtamenta. 53.
ſaltus venator canibus quarit. 104.
ſalva in eligendo fratre libertas. 80.
ſalubribus praeceptis inſtruere juvenes. 140.
ſalve. 58. 105.
ſalvere Gitona jubet. 98.
ſalvo pudore quod contingere poteram. 132.
- - - ſermone tuo. 61.
ſalutabat pica varia intrantes. 28.
ſalutem Polyaenos Circae. 130.
ſalutis ſpem oſtendit. 102.
- - - iter quaerendum eſt. 102.
ſalvum ſit, quod tango. 61.
ſalvus ſi pervenero ad trecenties H. S. 88.
ſana ratione quae poterant artes movere Romam. 114.
Sancte, hircus ibit ad aras ſuas. 133.
ſancti mores laudibus ad fructum non perveniunt. 119.
ſanctiſſime frater quid agebas? 11.
ſanguen illi fervet. 59.
ſanguine mutuo ne pollueremus familiaritatis cariſſimae ſacra. 80.
- - - noxio parentabo injuriae. 81.
- - - perfuſa exundantes campos. 104.
- - - viliſſimo tutelam placare tentant. 105.
- - - nutritas fruges extulit in lucem tellus. 120.
- - - paſcere luxum eſt mihi cordi. 121.
- - - Rhenum tingo. 122.
- - - perfudit ingratam Romam. 120.
- - - Germano ſexagintaque triumphis eſſe nocens coepi. 122.
- - - Germano perfuſas turmas fervere. 123.
- - - triſti perfuſus venio. 133.
- - - humano Theſſaliae ſinus tinge. 124.
- - - polluiſti domicilium meum. 137.
- - - hunc ignem extinxeris. 139.
ſanguineam tremula quatiebat lampada dextra. 124.
ſanguinem cogito. 82.
- - - tibi à capite mittam. 9n.
- - - fundo. 97.
- - - amiſerat. 100.
- - - illis miſit. 62.
ſanguineoque repens deſcendit Jupiter imbre. 122.
ſanguinum late tollit caput furor. 124.
ſanguinis in pignus putabam conſuetudinem vetuſtiſſimam tranſiiſſe. 80.
- - - ingenui ſi quid habes. 113.
ſanguis concretus in ore Diſcordiae. 124.
ſani coloris ne quidem carmen enituit. 2.
ad ſanitatem revocantur. 111.
ſanus eſſe ſi vis, Gitonem roga. 129.
ſapa. 66.
ſapere non magis poſſunt, quam bene olere qui in culina habitant. 2.
- - - ipſum aprum. 66.
ſapiens contemtus jurgia nectit. 18.
cum ſapientia ſemper loqui. 140.
- - - plenum pectus exoſculatus. 91.
ſapientiae praeceptis animos componerent. 4.
- - - conſultiſſima via. 88.
ſapit plebejum albus anſer. 93.
ſaporem mutet. 5.
- - - mutemus blandimentis. 141.
ſaporis publici ſermonem non habes. 2.
ſarcina frequentius poſita maledicebat properantibus. 117.
ſarcinarum maxima parte. 114.
ſarcinas ſe projecturum adfirmabat. 117.
pro ſarcinis habebo. 102.
ſarcinulas communes partiamur. 10.
- - - collegi. 81.
- - - expedite. 99.
ſatagens haec. 137.
ſatagere. 58.
ſarhana tibi irata ſit. 58.
ſatia iracundiam tuam. 97.
ſatiare ingenti ruina. 121.
ſatiari potuiſſetis hac poena. 107.
ſatiatus non erat. 119.
- - - palea inani paries. 135.
- - - defunctorio ictu. 136.
ſatiavit gemini numinis iram Telephus. 139.
ad ſatietatem uſque oſculis fruor. 131.
- - - humanam quid tentare ſoleat ſcitis. 112.
ſatis bella puella. 25.
- - - magnum ſolatium. 91.
- - - cui non eſt mors una. 108.
- - - nemini nihil eſt. 76.
ſatisfacerem dominae. 57.
ſatisfaciebam dominae meae. 75.
ſatisfactione lenitas mentes flectite. 107.
ſatisfieri ſibi paterentur. 87.
ſatur pane fiam. 58.
ſaturi nos jam admiratione ſequimur. 28.
ſaturnalia. 69. 58.
- - - ſemper agere. 44.
Saturnia tellus. 122.
ſatyrii quicquid fuit, Encolpius ebibit. 20.
ſatyrio tinxerat penicillum. 21.
ſatyrion bibiſſe mihi omnes videbantur. 8.
ſauciae mulieres. 67.
ſaxa nigro ſqualentia pumice. 120.
- - horrida Niliacas jaculantur aquas. 114.
ſaxis ſinum meum onerabo. 90.
- - - expelluntur aquae. 120.
ſcabitudinem omnem animo deleret. 99.
ſcabra rubigine aerati dentes ſtabant. 124.
ſcalis conſiſtere. 53.
ſcapha. 102.
ſcaphae cuſtodiam tenet. 102.
- - - impoſitam abduxiſſe. 114.
in ſcapham deſcendemus. 102.
ſcapulas verberare. 64.
ſcarus attractus ultimis ab oris. 93.
- - - Siculo aequore merſus. 119.
Scaurus. 77.
ſcelerate etiam loqueris? 137.
ſceleratum argentum. 56.
ſcelere fidem violaſti. 79.
ſceleri lucem ſubduxit Cynthia. 122.
ſceleris veſtigium ne quod ſupereſſet. 137.
ſcelero magnus. 5n.
ſcelerum omnium materia. 98.
ſcelus inexpiabile admiſiſtis imprudentes. 17.
ſcema poſt frigidum multum riſit. 126.
in ſcena mimum grex agit. 81.
- - - largior ſufficeret. 117.
- - - plauſus non ſedeat. 5.
ſcenae ne quid deeſſet. 117.
- - - oſtentatione traductus hiſtrio. 126.
ſcenam ad hanc convertit vultum. 83.
ad ſcenas nec ad ſpectacula admittitur. 116.
ſchedium Lucilianae improbitatis. 4.
ſchemas loqui. 44.
in ſchola ſudaverat. 3.
ſcholanius. 81.
tanquam ſcholaſtici ad coenam promiſimus. 10.
ſcholaſtici naſcuntur ſub Ariete. 39.
ſcholaſticorum ingens turba in porticum venit. 6.
ſcholaſticos timeo. 61.
in ſcholis ſtultiſſimos adoleſcentulos fieri exiſtimo. 1.
- - - ſoli relinquentur. 3.
ſciae mulieres. 61.
ſcias me gratiofiorem eſſe, quam Proteſilaum. 140.
ſciat nequis hoc, operam dabimus. 137.
ſciebam, quid meruiſſem. 132.
nec ſciebamus errantes, quid eſſet. 116.
ſcietint ſi hoc magiſtratus, ibis in crucem. 137.
ſcierit piſculos etiam appetituros. 3.
ſcietis ſtatim cui beneficium dederitis. 33.
ſcillae mollis lacus. 131.
ſcimus legem ſervari apud quaſdam gentes. 141.
ſcindere frontes cicatricibus. 102.
- - - aprum. 40.
ſcinduntur territa pectora per dubias cauſas. 123.
Scintilla Habinnae uxor. 66. 67.
- - - ſcintillent. 53.

scio quid cogites, quum spatiantem vidi. 126.
- - - te, Ascylti, ad occidendum me venisse. 97.
- - - sola istum morbum emendare. 134.
à Scipione capta Numantia. 141.
scires, non libenter servire. 91.
scribilita frigida. 66. vide *scribilita*.
scis thesaurum ad nos rediisse? 13.
- - - literas. 10.
sciscitantium haeredipetarum turbam. 124.
sciscitari coepi, quae esset illa mulier. 17.
- - - summissius coepit. 105.
sciscitata causam tristitiae. 117.
sciscitatione diligentissima quaesivit. 54.
scissa in molem cadunt robora. 19.
- - - resultet unda. 89.
scissam & sordidam tenere coepimus tunicam. 14.
scisso Discordia crine. 124.
scitior processit. 56.
scita scruta expedienda. 62.
scito jam capitis perisse partem. 110.
scitote homines in duas partes divisos esse. 116.
scobem minio & croco tinctam sparserunt. 68.
scopionibus labra humerosque non sentientis pinxit. 22.
scopis argentum inter reliqua purgamenta coepit verrere. 34.
scopulis tellus opes fundit, quum volo. 134.
in scopulo moratur sine spe praedae. 3.
scopulus piratarum Magnus. 121.
scordalias de medio agere. 59.
scordalo reddita vice. 95.
super Scorpionem marinum pisciculum imposuerat. 35.
Scorpionis signo nascuntur venenarii. 39.
scorta placent omnibus. 119.
scorteum fascinum profert. 138.
scortis demersi. 88.
scortum muliebria patientiae. 9.
scribentes edicta tyrannos vident. 1.
scribit amatori meretrix. 104.
scribilita in statere erat. 35. vide *scibilita*.
scripta haec erant in codicillis. 129.
scriptum erat in eo. 30.
- - - quadrata litera. 29.
ad scripturam usque malarum currentia supercilia. 126.
scropha. 40.
scrupos omnes. 79.
scruta scita expedienda. 62.
scrutantium eluderet manus. 97.
scrutari paleam coeperunt. 33.
- - navigium. 104.
scrutatur parietum foramina. 98.
scuta hastis concrepere. 59.
per scutum & ocream egraginavi. 61.
Scylas. 64.
cum scypho concurrere. 54.
in scypho pittacia circumferri coepe[r]unta. 56.
scyphos urnales habeo. 52.
scyphus capacior 65.
secessimus pacatius ad reliqua. 10.
secessum habere privatum. 41.
secreta arte non re fraudabo. 3.
- - - tot annorum traducere ne velitis. 17.
secreti conscius auri. 128.
secretiorem in locum venimus. 7.
secretis alienis intervenire periculosum. 20.
secretissimum locum occuparemus. 100.
secreto aliquid in aurem diceret. 28.
- - - mulieris delectatus miles. 112.
- - - favit amori candidior dies. 127.
- - - rubore perfundi coepi. 128.
in secreto ne frater majorem injuriam acciperet. 25.
- - - deprehensus sermonibus locum daret. 129.
secretum horribile inter nos periturum. 88.
- - - locum conduxi. 81.
sectam unguibus faciem consideravit. 111.
secti sunt gladiatores. 45.
seculis, vide *saeculum*.
secundae mensae. 68.
secundum hanc deprecationem. 18.
- - - lectum conciderunt. 22.
- - - quietem. 104.
- - - eandem casulam. 111.
- - - hanc orationem. 112.
- - - hanc formulam imperamus Eumolpo. 117.
- - - invitantem confedi. 131.
- - - literas esse difficillimum artificium. 56.
- - - illum discumberem. 57.
secura uxor hanc expectat. 115.
- - - cui nulla placet nimium potestas. 120.
- - - naviget aura quisquis habet nummos. 137.
securam esse de utroque jussi. 18.
secures infertans commissuris. 97.
- - - quo attulisti. 97.
cum securibus fasces fixi. 30.
securis gressibus frangebat arva horrida. 123.
secutae fugientem aniculae. 138.
secutuleja mulier. 81.
secutus tutius consilium. 79.
- - - labentem. 94.
- - - detrahentem clavus fuerat. 135.
sedeat plausor in scena histrioniae addictus. 5.
- - - ad rationes. 117.
sedens super torum meum. 17.
sedentem Eumolpum invenimus. 115.
sedentibus circa solium carmen recitare conatus sum. 92.
sedeo numquam, nisi in equestribus. 126.
sedere in cubiculo coepit. 86.
- - - ad pedes. 64. 68.
- - - praetextatum in tribunali. 71.
sederet supra commendatam bonitatem. 140.
sedesque ad sidera mittunt. 120.
sedes inter has ora extulit. 120.
- - - Erebi rupta dehiscit. 124.
sedet in causa eques. 14.
- - - in lectulo. 137.
sedit altera parte lectuli. 134.
seduxit me paullulum à turba. 11.
- - - me unguentarius. 74.
segrega grana sordidissimis putaminibus vestita curiose mann. 135.
seipsos proscribere. 101.
Seleucus. 42.
selibram & sex pondo debet habere. 67.
sella putris fracta est. 116.
semel iterumque. 34. 115. 131. 140. 94.
semesa in sinu corpora liberorum suorum matres tenerent. 141.
semicinctium. 94.
semimortui labantur utrinque multi. 108.
semine urticae trito fascinum circumdedit. 138.
semissem habere. 61.
semissis panis. 64.
semitae crepidine. 9.
senatus recti bonique praeceptor. 88.
senectae ultimae mihi lassitudinem imponeres. 132.
senectus aevo desolata. 124.
senecture. 1.
ad senectutem usque canescere. 2.
senem calvum tunica vestitum russea videmus. 27.
- - - jocari ego poëtica levitate credebam. 117.
- - - miserrimum de civitate sua exilisse. 117.
- - - non erit gravis. 100.
- - - positus inter mercenarium amicamque. 140.
- - - suam cuique mensam assignari jubet. 34.
senibus quoque libera virtus exciderat. 119.
- - - orbis filium filiamque ingerebat. 140.
seniori convitiaret. 91.
sensisset quicquid fuerat. 113.
- - - ne ignem quidem admotum. 79.
sensit prophanus Junonem Pelias. 139.
sensum teneriorem verborum ambitu intexuit. 118.
sensus ad arcessendos oculos longius mittit. 115.
sententia animi tui. 109.
sententiae ne emineant extra corpus orationis expressae. 118.
sententiam suam proponere quemque jubet. 101.
- - - ferre decernentis. 70.
- - - judicis nec se expectaturum. 112.
- - - explere me finite. 115.
sententiarum vanissimo strepitu. 1.
- - - fabulosum tormentum. 118.
sententias rident juvenes. 6.
- - - id est, vitrea fracta, audirem. 10.
sententiolis vibrantibus pictam controversiam. 118.
sentiebam neque ego ullum dolorem. 94.
sentiente injuriam. 79.

sen-

non sentientis labra humerosque sopitis titionibus pinxit. 22.
non sentio, me virum esse. 129.
quod sentio carmine effingam. 4.
sentire id manes credis. 111.
sentis te pondere victam Romano? 120.
sentit terra deos. 124.
sepelieris te vivam. 111.
sepelit illum diis vota reddentem penatum suorum ruina. 115.
seplasium oneravi. 76.
septem annos habere videbatur. 25.
- - - stellarum dictas imagines tabella habebat. 30.
sepulcra tot quasi non posset ferre tellus. 120.
sepulcro libertum praeponere. 71.
sepulcrum caussam lacrimarum ne quotidie cerneret. 117.
sepulta mero turba. 119.
sepultos inter Priamidas nocte & mero. 89.
- - - id credis curare manes? 111.
sepultura fluctibus obruto non contigit. 115.
- - - ne quid è nobis relinquat. 115.
sepulturam corpora detraheret. 111.
sequatur quem vult. 80.
sequebatur puer cum tabula terebinthina & crystallinis tesseris. 33.
sequenti flamma sonuere insolitae voces. 122.
sequentis digiti articulo extremo. 32.
sequeretur stomachus imperium. 141.
sequestri jam placebant. 15.
sequi in balneo jubemus Gitona. 26.
sequimini me. 99.
sequimur admiratione saturi. 28.
sequitur abeuntem. 95.
- - - me gravis ira Priapi. 139.
sequuta sectae jacturae lineamenta. 110.
sera sua sponte delapsa cecidit. 16.
Serapa mathematicus. 76.
Seres illinc accusatius nova vellera hinc Numidae. 119.
ferias inter rea nec nominari quidem te fas est. 132.
serisapia. 56.
sermone vario garrimus. 55.
- - - obsceno violari aures meas dolui. 85.
- - - hoc turbatus. 105.
- - - communi me vocabat. 113.
- - - incepto vultus movetur. 132.
- - - arcessito me lassasset. 139.
sermonem habes non publici saporis. 3.
- - - finire. 70.
sermones publicati. 39.
- - - invitare. 41.
sermonibus his erectus. 88.
- - - daret locum. 129.
sermonis mei poenitentiam agere coepi. 132.
- - - puri non tristis gratia ridet. 132.
sero intellexi. 7.
serrato morsu crus meum vexare non dubitavit. 136.
serva me, servabo te. 44.
servabat cruces miles. 111.
servabatur illi locus novo more primus. 31.
servare velle incipe, si Gitona tuum amas. 98.
servari adhuc legem apud quasdam gentes scimus. 141.
servasset integram simulationem. 140.
servat nemo jusjurandum. 82.
servatis amici vultum quum fortuna manet. 80.
servi nequissimi negligentia me movet. 30.
- - - duo accessere. 33.
- - - pocdidissimi minorem nobis aestum sua frequentia faciunt. 34.
- - - nequissimi non discedunt ocius. 96.
- - - AEthiopes. 102.
- - - fidelissimi. 114.
- - - oricularii. 41.
servile officium libentissime tuentem. 26.
serviles poenas daturum. 139.
serviliter ficti dominum consalutamus. 117.
servio imperio. 135.
servire non libenter scites. 91.
servis irascimur. 115.
servitia ecce in frontibus cernitis. 107.
Servius & Labeo quicquid, esto. 137.
servo remitteret poenam. 30.
- - - publico. 97. 98.
- - - nonquam succubui. 126.
servorum greges censum turbant. 119.
servos poenam graviorem timentes praecipitasse se in mare. 102.
- - - nisi viderint, nec libidinem concitant. 126.
servulis ex novitiis unus subito accurrit. 139.
servum te & humilem fateris. 126.
servus follem plenum habebat. 27.
- - - despoliatus. 30.
- - - larvam argenteam attulit. 34.
- - - publicus. 98.
- - - unus trepidantes interpellavit. 26.
- - - in crucem actus. 53.
- - - quisquis huc exierit. 28.
- - - ille idem nobis occurrit. 31.
sesamo quasi & papavere sparsa omnia dicta factaque. 1.
sesorium viperae. 77.
sestertiarius homo. 45.
sestertiarii gladiatores. 45.
sestertium vicies amisit. 117.
- - - ad trecenties si salvus pervenerit. 88.
- - - trecenties habere fundis nominibusque depositum. 117.
- - - centies comesse te finge. 141.
- - - trecenties relictum est. 45. 71.
H. S. X. vix fuisset vestimenta. 30.
- - - - - - centies. 74.
severa lege proficere liberos suos noluit. 4.
- - - lectione studiosi juvenes mitigarentur. 4.
- - - tristitia dolui. 85.
severae artis si quis hamat effectus. 5.
severioris notae homines. 132.
severitate ficta nihil ineptius. 132.
seviratus absenti decretus. 71.
sevir est Habinnas. 65.
sevir gratis factus est. 57.
seviro Augustali Cinnamus. 30.
sevocatum me non minus decoro exornavit capillamento. 110.
sex libras pendentia cochlearia accipimus. 33.
- - - pondo & selibram habet. 67.
sexaginta triumphis nocens esse coepi. 82.
sexcenta bujusmodi. 56.
sexus esset, si nihil aliud, virile quod auxiliaretur. 19.
si utique. 80.
- - - qua dicenti fides. 65. 79. 63.
- - sint sorbilia ova teneremus. 33.
- - - quid vis. 87.
- - - vir fueris. 113.
- - - velis audire. 110.
- - - tibi videtur. 71.
- - - me amas. 48. 96.
sibilis undae tremunt. 89.
sic illum vides. 38.
- - - me salvum habeatis. 69.
- - - felicem me vides. 61.
- - - vos felices videam. 72.
- - - vides. 58.
sicca aliquot dierum abstinentia mulier. 111.
- - - sobria, bonorum consiliorum. 37.
siccatis tribus è lege potionibus. 136.
siccato avide poculo. 92.
siccitas perseverat. 44.
sicco concoquit ore famem. 82.
Sicilia. 44. 48.
Siciliam modo ventus dabat. 114.
Siculum. 14.
Siculo fratus aequore mersus ad mensam vivus perducitur. 119.
sidera coeli victa. 123.
- - - mutata pondus suum quaesivere. 124.
ad sidera sedes mittunt. 120.
- - - montem cano vertice tollit. 122.
- - - ambas manus intentans. 122.
sidere veluti quodam pestilenti juvenum animos adflavit. 2.
sideribus adoratis intro navigiom. 99.
- - - innumerabilibus comitata luna. 100.
- - - trinis acta tuba ciet mortem. 122.
siderum quoque motus custodit. 102.
sidus qua currit utrumque. 119.
signa duodecim habebat in orbe dispo sita. 35.
- - - Mavortia movit Caesar. 123.
- - - haec omnia fecit tonitru Romano. 123.
signat tabulas foederis. 109.
signat frontem repugnantis. 131.
signis diligentius inspectis. 14.
signo dato. 67.
signum ad hoc matellam ludenti supposuit. 27.
- - - Veneris marmoreum. 29.
- - - symphonia datur. 34.
- - - dedit buccinus. 74.
silenti nocte. 89.
silentio facto inquit. 14.
- - - composito. 103.
silentium noctis. 79.

L silen.

ſilentium facere. 59.
ſileret ſine fabulis hilaritas. 130.
ſiligine turdi farti. 69.
ſilveſter aedon. 131.
in ſilvis quaeritur fera. 119.
- - - divitibus quem Dione numen dedit. 133.
ſimile quid huic formae aut Ariadne aut Laeda habuit. 138.
ſimilis nos caſus in eandem fortunam retuliſſet. 87.
- - - tui non ero. 87.
- - - toris Tirynthius actis. 124.
ſimilitudine fortunae parem deſtituit. 80.
ad ſimilitudinem extremitates imaginum praeciſae. 83.
ſimillimo aſtu Ulyxem vicit. 87.
ſimplicem feminam. 106.
ſimpliciſſima mente. 101.
ſimplicitatis novae opus damnatis. 132.
ſimpliciter geſtum eſt. 107.
ſimulacra virûm traducere cymba vix navita Porthmeus ſufficiet. 121.
ſimulacris omnibus emendatiorem mulierem. 126.
ſimulacrum Neptuni. 104.
ſimulantem adgreſſus. 85.
ſimulare coepi languorem. 132.
ſimulationem hanc obumbrare & lacrimis & vultus confuſione puteris. 101.
- - - ſi non ſervaſſet integrum. 140.
ſimulavit ſe in templum ire. 140.
ſinant hoc dii. 126.
ſinapi. 66.
ſincipitis particula vetuſtiſſima mille plagis dolata. 135.
ſinciput coaequale natalium ſuorum. 136.
ſine ſpe praedae moratus in ſcopulo. 2.
ſine fuga ferrum gladiatorium dare. 45.
- - - metu. 14.
- - - dubio. 26.
ſingula excipere longum erat. 28.
ſingulae gallinae circumlatae ſunt. 65. 66.
ſingularis exempli femina. 111.
ſingularum rerum quaſdam artes. 115.
ſingulis modum impone. 107.
- - - pro injuriis numerabis praeſentes denarios ducentos. 109.
ſingulos ſtrepitus pari clangore perſequebatur. 117.
ſingultibus crebris pectus quaſſaverat. 91.
ſiniſtra de parte nemoris. 122.
ſiniſtrae manus minimo digito. 32.
ſinite me ſententiam explere. 115.
Sinon ad fata compoſitus. 89.
in ſinu tenerent ſemeſa corpora liberorum. 141.
- - - tuta quaerit littora. 123.
de ſinu duas inſtitas protulit. 20.
- - - protulit licium. 131.
- - - trepidantem tegere. 74.
in ſinum lapillos ter conjicere me juſſit. 131.
- - - meum ſaxis onerabo. 90.
- - - manum demiſit. 24.
- - - conſpicere. 74.
ſinus abditus ſi quis ultra. 119.
- - - Actiacos cerno. 121.
- - - Theſſaliae humano ſanguine tinge. 124.
ſi qua tellus foret, quae mitteret aurum. 119.
ſi quando poenitentia fugitivos reduxit. 107.
ſi quid vis, fac iterum. 87.
Sirenum domus rider. 5.
- - - concordiam canere inter auras putares. 127.
ſiſtam Idaeos in gurgite frutices. 134.
ſiſtrum redde navigio. 114.
ſitientes artus mea Tiſiphone perluit. 120.
ſitientia regna terrarum tuarum pande. 121.
ſmaragdum ad quam rem viridem pretioſum vitrum? 55.
ſobria, ſicca, bonorum conſiliorum. 37.
ſocietatem miſeriarum. 97.
in ſocietatem recepi hoſpitem. 83.
ſocios mutavit Ulixis Circe. 134.
Socrates deorum hominumque judicio ſapientiſſimus. 140.
Socratica fide me diligis. 128.
Socratico plenus grege. 5.
ſodales filii ſui ne quotidie cerneret. 117.
ſol omnibus lucet. 100.
ſola pecunia ubi regnat, quid faciant leges. 14.
- - - ruinoſis horret facundia pannis. 83.
- - - maria mortalibus hanc fidem non praeſtant. 115.
ſolae deſertis adſpirant frondibus aurae. 119.
ſolas exſtruere divitias curant. 84.
ſolatia magis litis quam virium auxilia. 108.
ſolatium erit miſero ſatis magnum tua voluntate cecidiſſe. 91.
- - - extremum haberemus. 106.
ſolea eſt adlata. 56.
ſoleatus pila praſina exercebatur. 27.
ſoleis ligneis imparibus impoſita anus. 95.
ſolemnis dies ludum artaverat. 85.
ſolent fieri in hac civitate. 129.
- - - nummis verba vendere. 13.
ſoleo curare mathematicorum coelum. 126.
ſolerti inſcriptione notans frontes. 103.
- - - cura depoſito meo caveo. 133.
ſolet Protheus eſſe, quicquid libet. 134.
- - - fieri. 49.
ſoli in ſcholis relinquentur. 3.
- - - militares; ſoli fortiſſimi atque etiam innocentes habentur. 116.
ſolida centum. 41.
ſollide nemo natus eſt. 47.
ſolidos tanquam alligaturus. 102.
ſolis adusti nec manſueſcunt tadii. 122.
- - - progenies non ſum. 127.
in ſolitudine tuniculam invenerat. 12.
- - - in animum redeunte. 81.
ſolitudinem mihi impoſuit. 81.
- - - meam derident. 81.
ſollum. 92. 73.
- - - Jovis tenere. 51.
ſollicita ſum tua cauſa. 137.
ſollicitant omnes muneribus gratiam Eumolpi. 124.
ſollicitât nuptas. 83.
ſollicitavit inguina mille mortibus frigida. 20.
ſollicito indulſi. 86.
ſolo vexatam veſtem excuſſit. 128.
- - - fixos oculos averſa tenebat. 132.
ſolve me. 58.
ſolvis muris oppida. 124.
ſolvit lorum de pera. 11.
- - - clamantis frontem. 95.
- - - tellurem rupto hiatu. 121.
- - - oſtenta brevi Deus. 122.
- - - licio pannum. 135.
ſolum bello liberum. 89.
- - - formae decus cecidere capilli. 109.
- - - illud adſulſiſſe verum pudicitiae amoriſque exemplum. 111.
- - - libidinis ſuae vertit. 81.
- - - nobile qui homines inhabitarent. 116.
ſolus non vici. 122.
ſoluta inedia ſi fuerit. 111.
ſolutae mero ac libidine aniculae. 138.
ſolutioris ſtomachi ſit. 117.
ſoluto crine juſtitia. 124.
ſolutorum lumborum ſe eſſe omnibus dixerat. 140
ſolutum gaudio vultum convertit. 91.
ſolutus mero. 79.
- - - crinem. 89.
- - - vino. 109.
ſomni velut minimum guſtum hauſeram. 22.
ſomnio ſibi quiſque faciet. 104.
- - - quae mentes ludunt volitantibus umbris. 104.
- - - ludunt errantes oculos. 128.
ſomniatur hic aedes. 74.
ſomnio quodam turbulento circumactus. 100.
ſomniorum interpretamenta audirem. 10.
- - - pari conſenſu quid feciſſent admonuerunt. 106.
ſomnium expiavit. 104.
in ſomnium laberemur. 21.
- - - laberetur. 22.
ſomno medicinam petii. 87.
- - - altiore obdormivit. 86.
- - - jacentem Romam. 119.
ſomnos continuat in mortem ultimam. 89.
ante ſomnum leviſſima ambulatione compoſitus. 130.
- - - morti jungerem. 79.
- - - obruto tunicula capite mentiri. 100.
ſonantes aere ſacellos pro hamis in turbam mitterent. 140.
ſonare coeperunt lacunaria. 60.
ſonat mihi circa ſtomachum. 47.
ſonet fortuna celeri diſcincta meatu. 5.
ſonis levibus atque inanibus ludibria excitando. 2.
ſonitu rumoris moerentia tecta relinquunt. 122.

ſonitum dant candae. 89.
ſono Grajo exonerata mutet ſaporem Romana manus. 5.
- - - inexſpectato ictus. 100.
- - - familiari inductae ancillae. 105.
ſonuere inſolitae voces. 122.
ſonum perſequuti invenimus ſedentem Eumolpum. 115.
ſonus remorum longe refertur. 89.
- - - dulcis pertentabat aera. 127.
- - - acidior. 68.
Sophocles aut Euripides invenerunt verba quibus loqui deberent. 2.
ſophos clamare. 40.
ſopitae veneficio partes reſipiſcerent. 138.
ſopitum me excitavit. 87.
ſoporati male reliquas noctis horas conſumpſimus. 103.
ſopore proſtrata urget membra quies. 104.
in ſoporem labentis. 100.
ſoporifera nocte ſomnia oculos ludunt. 128.
ſorba mitia humilis caſa conſervabat. 115.
ſorbilia ova. 33.
ſordes meruit victoria noſtra. 122.
ſordibus calent quaedam feminae. 126.
ſordidam & ſciſſam tunicam tenere coepimus. 14.
ſordidi capilli. 105.
ſordidiſſimam familiae partem convocat. 132.
ſordidiſſimis putaminibus veſtita grana ſegrego. 135.
ſordidiſſimo linteo praecincta anus. 95.
ſordidiſſimus puer. 64.
ſordidum egreſſum. 91.
ſoror eſt bonae mentis paupertas. 84.
- - - cum Phoebo Magnum excipit. 124.
ſorore Phoebi pulcrior. 109.
ſororem tibi concilio. 127.
- - - adoptare quid prohibet. 127.
ſororis ſuae automata per cloſtellum miratur. 140.
ſpado ſuppoſuit ludenti matellam. 27.
- - - Gallus. 55.
ſpadones duo in diverſa parte circuli ſtabant. 27.
ſpargebant tenue & extremum lumen lucernae. 22.
ſpargebat Gitona extrema parte potionis. 109.
ſpargere lactanti cibum. 72.
ſpargit humore hoc feminia mea. 138.
ſpargitur aeſtu funeſto ſpiritus. 120.
ſpargunt arenam in amphitheatro. 14.
ſparſa quaſi papavere & ſeſamo dicta factaque omnia. 1.
- - - cana favilla ora extulit. 120.
ſparſam per agros Numidiae eſſe magnam familiam. 117.
ſparſi jacebant alii circa diſcumbentium pedes. 22.
- - - crines. 111.
ſparſis opibus converſa poteſtas. 119.
ſparſos melle & papavere glires. 31.
Spartana nobilitate plagas concoxi. 105.
ſpatalocinaedi huc convenite. 23.
ſpatiabantur in porticibus. 90.
ſpatiantem quum vidi, ſcio, quid cogitet. 126.
ſpatiatus non diu conſederam. 131.
- - - aliquot horis. 86.
ſpatio noctis miſerorum vulnera durant. 104.
- - - minimo interpoſito. 47.
ſpatium interpoſitum. 68.
ſine ſpe praedae moratur in ſcopulo. 3.
- - - non caperentur homines, niſi aliquid morderent. 140.
ſpecioſiſſimam filiam cum fratre ephebo in cubiculo reliquit. 140.
ſpecioſus cultu. 83.
- - - puer. 41.
ſpecta invicem, quod me ſpectare voluiſti. 94.
ſpectabam utrumque obliquis trucibuſque oculis. 113.
ad ſpectacula non admittitur. 116.
a ſpectaculo vacabat. 26.
ſpectaculum ſui. 111.
ſpectaculum ad idem me traxit. 26.
ad ſpectaculum nos pueri duxerant. 27.
quo ſpectant flexae pectine comae? 126.
ſpectare quod me voluiſti, invicem ſpecta. 94.
ſpectaret Thebanum par humilis taberna. 80.
- - - ad effectum res. 140.
ſpectatis me conſtricta fronte Catones. 132.
ſpectaverat ſaepius ejuſmodi ludos. 36.
ſpectem duorum hominum cariſſimorum duo funera. 112.
ſpeculabatur luſum puerilem libidinoſa diligentia. 26.
ſpeculari diligentiſſime. 92.
ſpecularis lapis. 68.
ſpeculum rapuit tacenti. 128.
- - - nec mihi, nec fama mentitur. 129.
ſpecus obducti. 89.
ſpei & eloquentiae ingentis juvenem. 117.
ſpem pleniorem concèpit. 97.
- - - ſalutis oſtendit. 102.
ſperare jubentur inferni manes coelum. 120.
- - - dum vivis, licet. 131.
ſperaveram qualem, te teneo. 139.
ſpero futurum, ut me juvet. 78.
- - - ſic moriar. 57.
ſpes quoque ſuas ambitioni donant. 4.
- - - omnis manifeſto evolavit. 114.
ſpina argentea dentes perfodit. 32.
ſpinis confixa mala Cidonea. 69.
ſpirare jam tu putares civiles acies. 122.
ſpirat alieno metu arborea moles. 89.
ſpiritu collecto. 29.
- - - timidiſſime reducto. 98.
ſpiritum revocavit ſudor effuſus. 101.
- - - tanquam rem vacuam impendere. 102.
- - - recipere apertis labris. 102.
- - - indemnatum effuderis. 111.
- - - properantem excuſſit. 115.
- - - meum devoveant. 141.
ſpiritus ejus ne purus eſt. 9.
- - - non humillimi poeta. 83.
- - - generoſior vanitatem non amat. 118.
- - - collectione plenus. 98.
- - - liber praecipitandus eſt per fabuloſum ſententiarum tormentum. 118.
- - - extra qui furit. 120.
- - - jejunio macer. 128.
ſpiſſae repente tenebrae lucem ſuppreſſerant. 114.
ſpiſſaret officium. 140.
ſpiſſaris areſcit languida ſuccis tellus. 134.
ſpiſſiſſima baſia ſtupentibus impegit. 11.
ſpiſſiſſimam noctem certa liniamenta evicerunt. 79.
ſpiſſius me baſiavit. 18.
ſplendente lamina circulo eboreo conneaum lacertum nudavit. 32.
ſplendida veſtis ſi quem forte emptorem poſſet adducere. 12.
ſplendidiſſime expoſitus reliquus lautitiarum apparatus. 21.
ſpolia noſtra eſſe, quae illi poſſiderent, proclamare coepimus. 14.
ſpoliat dentibus folliculos. 135.
ſpoliari capitis decus. 108.
ſpoliatum crinibus vultum concinnabat. 108.
ſpoliorum luxuriam aſpice. 120.
tamquam ſpolium mendici faſtidioſe venditabat. 13.
ſponda culcitam ferebat. 97.
ſpondam ad parietem junxeram. 94.
ſpongia uda facies plorantis deterſa eſt. 108.
ſponſione provocare. 70.
ſponſiuncula. 58.
ſponte ſua ſera delapſa cecidit. 16.
- - - credentes aures Triphaena deflectit. 105.
quam ſportam non pluris illam facies. 113.
ſportellae. 40.
- - - palmulis textae. 40.
ſputam. 113.
ſpuma inanis torquebat pinnas per maria. 109.
ſpumabit pateris hornus liquor. 133.
ſpumas agunt lateribus. 89.
ſpumeus amnis errantibus aquis ludebat. 131.
ſputis extra januam ejectus. 132.
ſputo torbatum pulverem medio ſuſtulit digito 131.
ſqualentia nigro pumice laxa. 120.
ſqualorem juſſi damnatis auferri. 105.
ſtabant diverſa parte circuli ſpadones duo. 27.
- - - infulis ſacri Phrygioque cultu, gemina nati pignora Laucoonte. 89.
- - - vincta flumina. 123.
- - - aerati ſcabra rubigine dentes. 124.
ſtabat inter haec Gyton. 24.
- - - oſtiarius in ipſo aditu. 28.
ſtabuli januam effregit. 79.
ſtabulum quo loco eſſet non ſciebam. 6.

ftabulum quo loco reliquiffem non invenirem. 8.
. . . intrat praeco. 97.
ad ftabulum ipfa venit. 16.
ftaminarias duxi. 41.
ftante utraque acie. 108.
ftantem in crepidine femitae Gitona vidi. 9.
ftantes in littore cum catenis piratas. 1.
ftare juffi dracones mihi parent. 134.
. . . tanquam mortuus. 62.
. . . acies. 108.
ftateram fuper Libram impofuerat. 35.
. . . adferri juffit. 67.
ftatione rerum permutata rebellant. 120.
ftationis perpetuae. 102.
ftatores altius cinctos. 126.
ftatuae unius lineamentis inhaerentem Lyfippum inopia extinxit. 88.
. . . pedes. 71.
ftatuant quando ita fata etiam de invitis. 115.
ftatuarum ritu patiemur pannos & vincula. 102.
ftatuas aureas in rogum congerere. 50.
ftatum praeliatoris componit. 95.
. . . prioris fortunae oblitus. 125.
ftatuncula. 50.
ftaturae altitudinem adjecerat fella. 136.
. . . alicujus Traex. 45.
ftellarum VII. imagines pictas habebat. 30.
ad ftellas facere. 62.
ftellas numerare. 62.
ftellis velut ferreis ferruminatum annulum aureum habebat. 32.
. . . fua comitata novis incendia ducit. 122.
. . . extra lunam fulgentibus clariores oculi. 126.
de ftercore quadrantem mordicus tollere. 43.
fterieulam fuper Virginem impofuerat. 35.
fterilitatem terrarum perpetuum loquatur. 117.
fternutare qui non foleamus. 102.
fternutavit. 98.
ftertcia. 75.
ftertere coepit. 102. 85.
. . . tanquam olim dormientes coeperunt. 21.
fterrit & recutitus eft. 68.
fteterat operto capite cum ruftico. 14. 16.
fteti aditu projecta vefte. 136.
ftetit corruptae eloquentiae regula. 2.
Stichus. 78.
ftigmam habere. 69.
. . . habebit. 45.
ftigmata captivorum frontibus impreffa. 105.
ftigmate puncti. 103.
ftigmofos. 109.
ftilo atroci verba effoderent. 4.
ftipant graves equi receffus Danai. 89.
ftipendio eductus in Afiam. 85.
ftipite flagranti dextra minax. 124.
. . . ardenti vexat cubitum. 136.
ftips ille patrimonium elegavit. 43.
ftitarium non futurum bellum quum appareret. 108.
ftolam togae virilis fumpfit. 81.
ftolatae ibant nudis pedibus. 44.
ftomachi folutioris fit. 117.
. . . de tui recufatione non habeo quod timeam. 141.
ftomacho averfo conciliatur caro. 141.
ftomachum naufea gravem exonerabat. 103.
ftrabones nafcuntur fub Scorpionis figno. 39.
ftrabonus eft. 68.
ftragula alba. 78.
ftragulis effertt. 42.
ftramentitius vavaro. 63.
ftrangularetur inter praedones depofita veftis. 15.
ftrangulavit avidum cibus. 115.
ftrati erant tres lecti. 21.
ftrato in extraneo ut tollat pedes indomita matrona. 55.
ftratum caedere. 45.
ftrepente fymphonia. 33.
ftrepitu vaniffimo fententiarum. 1.
. . . audaci impulfum oftium exfonuit. 16.
. . . obfcoeno fimul atque odore viam implebat. 117.
. . . difcordi mollia virgulta loquuntur. 130.
. . . armorum coelum furit. 122.
ad ftrepitum articulorum ufque contritis inter fe manibus. 17.
. . . . luctti fuffragia vertunt. 119.
ftrepitus fingulos pari clangore perfequebatur. 117.
. . . funebris. 78.
ftricto acutoque articulo caput miferantis percuffi. 96.
ftrictos jam gemina morte Philippos. 12.
ftrictus gladius. 59.
ftridentibus extis plenum vero. 95.
ftridore diro minantur umbrarum facies. 112.
. . . rabiofo circumfiftunt trepidantem. 136.
ftrigae fubito coeperunt. 63.
. . . involarunt puerum. 63.
ftriges comederunt nervos tuos. 134.
cum ftrigilibus parieti adplicitum video. 91.
ftringere cultrum. 40.
. . . gladium. 62.
ftrinxit gladium. 9.
. . . gladium parricidali manu. 80.
ftrophae elegantes. 60.
ftructor proprium convenientemque materiae impofuerat cibum. 35.
ftrue diverfa armorum. 120.
. . . congefta deplorata jacebant arma. 123.
ftruthiocamelum tibi pro anfere reddam. 137.
ftruxit opes. 120.
ftudia cruda in forum propellunt. 4.
. . . ejus ordinare. 25.
. . . literarum non celebrantur in hac urbe. 316.
ftudia non faftiditum. 48.
ftudiorum confortio. 101.
ftudiofi juvenes fevera lectione mitigarentur. 4.
ftudiofum effe in argento. 52.
. . . literarum. 102.
ftulta urbanitate delectata. 7.
ftultiffime homo. 10. 65.
ftultiffimos fieri in fcholis adulefcentulos exiftimo. 1.
ftupente me in lectulo fedet. 137.
ftupentibus bafia fpiffiffima impegit. 31.
ftupeo omnia. 29.
ftupro liber, ftupro ingenuus. 81.
ftuprum prolato peculio rogare coepit. 8.
ftupuere mentes. 89.
. . . pruina floctus. 123.
Stygios ad manes laceratus ducitur orbis. 121.
Stygium caput extulit ad fuperos Difcordia. 124.
Stymphalidas Herculea arte coactas ad coelum fugiffe tales reor 136.
fua re. 47.
fuadeo, inquit, coenemus. 35.
fuae majeftatis pondus haberet oratio. 3.
fuaforiam Agamemnonis exceperat. 6.
fuave mihi nondum erat vestire in triclinium. 33.
. . . vinum facere. 39.
. . . in convictu. 60.
fuaviter fit potius. 59.
. . . fibi facere. 71.
. . . effe. 75.
fub eodem titulo etiam lucerna pendebat. 30.
. . eadem caufa nos obruet. 93.
. . dentem venire. 58.
. . ala viperam nutricare. 77.
. . menfa vinum effundere. 38. 74.
. . alapa effe. 38.
fubauratum annulum grandem habebat. 32.
fubducta fibi veftimenta difpenfatoris in balneo. 30.
. . . foro pagina det curfum. 5.
fubducere corpus. 98.
fubducunt vela tempeftati. 114.
fubduxi me opportune. 6.
fubduxifti te à praeceptoris colloquio. 9.
fubduxit mihi nocte puerum. 79.
. . . fceleri lucem Cynthia. 122.
. . . te mihi Afcyltos. 133.
fubjectum pedibus meis terribilem paulo ante & implacabilem Licam agnovi. 115.
fubiit alia claffis. 74.
fubimus cafam pifcatoriam. 115.
fubinde centonem rejecit. 7.
. . . me ofculis verberabat. 26.
. . . intraverunt duo Æthiopes. 34.
. . . ut fciat quantum perdiderit de vita. 26.
. . . altius pedem tollebat. 117.
. . . eruta pavonina ova convivis divifere. 33.
fublatis fortius manibus. 9.
fublimi arce impofitum oppidum cernimus. 116.

ſublimis aquila coelo ferebat deum. 83.
ſubmittit inertes fluctus pontus. 134. vide *ſummittere.*
ſubmovit animam paene gemitus ſuſpirio tectus. 113.
ſubinotae a plebe voces ſumendae. 118.
ſubolfacere. 45.
ſubornatum leporem pinnis videmus. 36.
. . . . haber horologium & buccinatorem in triclinio. 26.
ſubornatus myrtea gauſapila. 21.
ſubridere. 78.
ſubripuere viros male pubeſcentibus annis. 119.
ſubſecutus fugientem. 90.
ſubſederant nuces. 137.
ſubſedit pater umbrarum. 122.
ſubſequi gaudentem Trimalchionem. 72.
ſubſellares. 40.
ſubſtiti triſtis. 115.
ſubſtitit quaſi quodam monſtro inferniſque imaginibus turbatus. 111.
ſubter lectum mittit harundinem. 98.
ſubtilitate monſtrata impetum morbi lenire. 17.
. . . cum ingenti tollentibus paronychia. 31.
. . . tanta extremitates imaginum ad ſimilitudinem praecisae. 83.
ſuburbanum. 48.
ſuccederet melius contubernali meo. 24.
ſucceſſionem per artem extendere. 140.
ſuccincta alte Quartilla. 21.
. . . galbino cingillo. 67.
ſuccincti candidas tunicas. 60.
ſuccinctus cingulo. 21.
. . . cingulo ceraſino. 28.
ſuccinente Habinna. 69.
ſuccinge his animum bonis. 5.
ſuccis ſpiſſatis areſcit languida tellus. 134.
ſucciſi poplites membra non ſuſtinent. 1.
ſuccos omnium herbarum Democritus expreſſit. 88.
ſuccoſi. 38.
ſuccubui ſervo nunquam. 126.
ſuccum naſturcii cum abrotano miſcet. 138.
ſuccurre. 105.
. . . periclitantibus. 114.
ſuccurrendum periclitanti cenſebat. 96.
ſuccurrerit quid demonti, audite. 102.
ſuccurriſſe tibi. 102.
ſuccurrit ancilla huic triſtitiae. 111.
ſudantes in montem conſcendimus. 116.
ſudantis per frontem acaciae rivi perfluebant. 23.
ſudare. 44.
ſudario manus tergere. 67.
. . . facem abſcondere. 67.
ſudarium in collo habere. 67.
ſudaverat in ſchola. 3.
ſudor effuſus utriuſque ſpiritum revocavit. 101.
. . . alarum negligens. 128.
. . . quoque perluit ora. 128.
ſudor per biſurcum volabat. 62.
ſudore jam madens. 6.
. . . calefacti. 28.
ſudorem manibus deterſit. 8.
. . . & operam perdidiſtis. 134.
ſudores inter anhelituſque tritus quod voluerat accepit. 87.
ſudoris non minus habuimus. 79.
ſues albi. 47.
ſufficere nec huic petulantiae puerum verecundiſſimum affirmavi. 25.
ſufficeret ad inventionem. 88.
. . . largiri ſcena. 117.
ſufficiebat ludentibus. 37.
ſufficiet vix navita Porthmeus ſimulacra virûm cymba traducere. 121.
ſufflare. 45.
ſuffragia vertunt ad ſtrepitum lucri. 119.
ſuffuſa mutet saporem. 5.
ſuggillare noli miſerias. 128.
ſui merces erat ipſa tam perdita Roma. 119.
ſume amplexum. 127.
ſumendae voces à plebe ſubnotae. 118.
ſumere aliquid quum voluerit. 100.
. . . cibum. 111.
. . . multum ſi quis vellet. 34.
. . . dum haec apophoreta jubemur. 60.
ſumina in altero ferculo videmus. 36.
ſumite bellum. 122.
. . . nunc gentes accenſis mentibus arma. 124.
ſumma carminis penes Mopſum Thracem memorata eſt. 55.
. . . excuſationis meae haec eſt. 130.
ad ſummam. 31. 37. 134. 140.
. . . . Thucydidis proceſſit. 2.
ſummi petit juga celſa palati. 123.
ſummiſſa Boſporus unda Magnum veneratus erat. 123.
. . . Fides Paci comes it. 124.
ſummiſſius ſciſcitari coepit. 105.
ſummittere cornua à torva fronte. 126.
ſummittit pontus inertes fluctus. 134.
ſummo de vertice montis. 122.
. . . cum certamine opes in Eumolpum congeſſerunt. 124.
. . . in vertice fluvius ponam. 134.
. . . in humore conſiſtere nuces ventoſas. 137.
ſummos ad honores perveniunt. 116.
ſummum certamen. 88.
in ſummum redierant nuces. 137.
non ſumo diaria poſt aſellum. 24.
ſumpſeram animum adverſus Aſcylton. 94.
ſumpſit tanquam togae virilis ſtolam. 81.
ſumunt bellum. 83.
ſuo jure. 78.
ſuos fugere. 43.
. . . quiſquis haeredes habet. 116.
ſuper humeros ruſtici contemplationem injecit. 12.
. . . lectum puer conſedit. 9.
. . . torum meum ſedens. 17.
. . . torum recumbentis ancillae. 22.
. . . inguina diu multumque fruſtra moluit. 23.
. . . mentam hanc abjeciſſet. 34.
. . . piſces garum piperatum currebat. 36.
. . . nos fortuna negotium curat. 82.
. . . conſtratum puppis. 100.
. . . conſtratum navis. 100.
. . . jugulum meum. 108.
. . . pectus poſitus. 101.
. . . corpus jacentis. 112.
. . . lectum pedes immittere. 67.
. . . . . praecipitare. 94.
. . . quem incumbens. 74.
. . . menſam ponere. 60.
. . . lectum venit. 23.
. . . limen pendebat cavea aurea. 28.
. . . officium poſitus erat. 30. 56.
. . . ſigna cibum impoſuerat. 35.
ſuperbiam captas. 126.
. . . . . matronae biberet ancilla. 126.
ſuperbum caput pallio retexit. 17.
. . . . eſt legem donare. 18.
ſuperbus ille ſuſtulit vultum. 30.
. . . cum praemio Aſcyltos egreditur. 80.
ſupercilia radat. 103.
. . . tua quae ſalamandra exuſſit? 107.
. . . profert de pixide. 110.
. . . uſque ad malarum ſcripturam currentia. 126.
cum ſuperciliis denudanda capita. 103.
ſupercilio factum vulnus. 98.
ſuperciliorum aequalis cum fronte calvities. 107.
ſupercilium altius ſuſtulit. 91.
. . . . ſuum creberrimis ictibus vindicat. 95.
. . . . domini induebat. 113.
ſupereſſet ne quod veſtigium ſceleris. 137.
ſuperfluentibus quotidie magis magiſque bonis. 125.
ſuperiorem repoſitorii partem abſtulerunt. 36.
ad ſuperos Diſcordia caput extulit. 124.
ſuperſtitioſa oratione mutata Triphaena. 106.
ſupervacuas res vendere. 38.
ſupervacuo pandere exonerata capita. 107.
. . . . id dolore ne perſeveraret. 111.
ſupervenit cinaedus. 21.
ſupinas manus ad genua veſtra protendo. 17.
. . . ad me porrigit. 114.
ſupplices jacent in conſpectu veſtro. 107.
. . . radere quid attinuit? 107.
ſupplicia majora meruerunt. 107.
ſupplicii umbra vultus reget. 103.
. . . metu pavidus obſtupueram. 108.
ſupplicio decepta lacrimas effudit. 106.
. . . deprecationem interpellavit. 107.
. . . caput aperire non potuit. 132.
ſupplicis mortem nec concupiſſe. 97.
ſuppliciter petebat. 30.

ſupplicium io hoc duraſſent crudeles manus. 105.
. . . . interpellare ſe negat. 106.
. . . . veſtitus. 112.
. . . . quaere in haec facinora. 130.
ſupponi juſſi gallinae pavonis ova. 33.
ſuppoſuerant ſtrameotitium vavatonem. 63.
ſuppoſuit ludenti matellam ſpado. 27.
ſuppreſſerant ſpiſſae tenebrae lucem. 114.
ſupprime Martem. 124.
ſupprimere querelam. 91.
. . . . furorem. 72.
ſupra me accumbebat. 36.
. . . dorſum aſcendere. 64.
ſupremo maodaverunt officio. 112.
ſupremum diem obire. 61.
ſurgentes ad magna animos juvenum veluti adſlavit. 2.
ſurgit magna fax inter haec oomina. 127.
ſurrexi bene mane. 85.
ſurrexit & in cubiculum traxit. 26.
. . . de Circes toro ſine voluptate. 134.
ſurſum quod eſt, deorſum facere. 63.
ſuſpectam ne faceret humanitatem meam grande munus. 86.
ſuſpectus aroator. 85.
ſuſpeodio vitam finire conſtitui. 94.
ſuſpenſa tigillo fumoſo caſa. 135.
ſuſpicatus toties. 36.
ſuſpicio latrocinii io utra parte haberetur. 15.
ſuſpicioöe ne quidem vulneris laeſus. 94.
. . . à turpiſſima me fortuna dimiſerat. 13.
ſuſpicionem eaedem literae declinabunt quaerentium. 103.
ſuſpicioni ne relinquerem locum. 97.
ſuſpirio rectos gemitus aoimam poene ſubmovit. 113.
ſuſtinebant pooticuli ferruminati glites. 31.
ſuſtinebat favum ceſpes cum herbis exciſus. 35.
ſuſtineot membra coplites. 1.
ſuſtinet male quas ſtruxit opes. 120.
ſuſtineria urbanioris ootae homines mentiti. 116.
quae ſuſtulerit vitulum poſſe taurum tollere. 25.
ſuſtuli tunicam 140.
ſuſtuliſſet puer jacentem parapſidem. 34.
ſoſtulit ſuperbus ille vultum. 30.
. . . ſupercilium altius. 91.
. . . civilia arma. 122.
. . . medio digito turbatum ſputo pulverem. 131.
. . . clamorem. 136.
ſuſum cellationem habet. 77.
ſutor idem eſt, idem cocus. 68.
ſoturae oec adhuc quidem attulerat roſticus curioſas manus. 13.
ſnum cuique referre. 40.
Sybilla Cumana. 48.
. . . in ampulla Cumia pendebat. 48.
Syllanus bibit enſis. 120.
ſymphonia ſtrepente. 33.
. . . datur ſignum. 34.
ſymphonia. 47.
cum ſymphoniacis tibiis minimis ad caput ejus acceſſit. 28.
ad ſymphooiam adlatus eſt. 32.
. . . tripudiantes procurrerunt. 36.
. . . geſticulatus ſciſſor. 36.
ſyooce.o io eodem putant. 93.
Syri duo expilaturi lageoam triclinium intraverunt. 22.
. . . illi, qui veoerant ad praedam. 22.
Syriaca pruna cum granis Punici mali iofta craticulam erant. 31.
Syrus arata. 93.
Syrus hiſtrio. 52.

T.

Tabellarius Trimalchionis. 79.
taberna humilis. 80.
in tabernam numquam conſpexerat. 140.
tabes tacitis concepta medullis. 119.
tabo lingua fluens. 124.
tabula. 80.
. . . terebinthina. 33.
. . . illa, quae Trojae haloſin oſteodit. 85.
tabulae duae in utroque poſte defixae. 30.
tabulam ne quidem de tam magna nave naufragus habes. 115.
tabularis calvus. 75.
tabularum vario genere mirabilem pioacothecam. 83.
. . . aetates conſulere prudentiorem coepi. 88.
tabulas foedoris ſignat. 109.
. . . teſtamenti omnibus * renovet. 117.
. . . accepit. 56.
tace lingua. 69.
tacebant oe in hoc quidem tam moleſto officio. 31.
taceati rapuit ſpeculom. 128.
taceotia ponunt Zephyri ante meos ſua flabra pedes. 134.
taces fabula muta inter collicolas. 126.
tacitis medullis coocepta tabes. 119.
. . . cogitationibus Deus neſcio quid agit. 127.
tactu unius noctis omnia vendidit. 81.
taeda ex aceto. 47.
taedio fatigatus. 137.
talem te peperit. 94.
. . . te videre. 61.
tales Herculea Stymphalidas arte coactas ad coelum fugiſſe reos. 136.
tali voce laceſſit volucrem fortunam. 110.
talia qoum jactamus. 114.
. . . verba codicillis impoſui. 129.
talis humus Venerem molles clinavit in herbas. 127.
talos ad terram dedocere. 102.
. . . pedeſque coronis vincire. 70.
tam docte. 105.
. . . valde. 105. 78.
. . . magnus. 75.
. . . plane. 78.
tamen quid habuiſtis in coena? 66.
tangant limen Capitolii. 88.
taogebat ore cimices. 98.
. . . utriuſque genua. 80.
taogere corpus tenta. 126.
. . . de cibo. 66.
tangit etiam deos amor. 83.
tangomenas faciamus. 34. 73.
Tantalus infelix quem ſua vota premunt. 82.
tanti facere. 62.
tanto melior maſſa. 69.
tantum oon dicere. 76.
tantus vir. 54.
tapaota Trimalchionis eſt. 37.
Taracioctiſes. 48.
tardant ſata manus. 89.
tarde imo jam ſero intellexi. 7.
. . . quidem & invitus inquit. 9.
tardum eſt differre quod placet. 10.
Tarentira Meliſſa. 61.
Tarentirae oves. 38.
Tarentini. 48.
Tarentinum Licam. 100.
Tarentinus Licas homo verecundiſſimus. 100.
Tarentum. 100.
Tarquinium inveniſti ſi Lucretia es. 9.
Tartara & Cocyti tenebras liquit. 114.
Tauri ſigno naſcuntur calcitroſi. 39.
taurorum flamma quieſcit virgioeis extincta ſacris. 134.
taorulus fit totus coelus. 39.
ſuper Taurum bubale fruſtum impoſuerat. 35.
taurum poſſe tollere quae vitulum ſuſtulerit. 25.
taurus jactaret. 45.
te rogo mater. 7.
tecta moerentia relinquunt. 123.
. . . lacerata rebellent. 124.
tectis harundinibus peritus artifex retigit volucres. 109.
tectus ſuſpirio gemitus animam paene ſubmovit. 113.
tegebant aſellum duae lances. 31.
tegeret obſcuritas temporis facillime rerum fidem male ambulantem. 12.
teget vultus ſupplicii umbra. 103.
in tegulis aſinus. 63.
tela videt verſaſque acies. 104.
. . . perituroruin gigantum dejecit. 123.
Telephus gemini ſatiavit numinis iram. 139.
teli conjectum. 90.
telis innumerabilibus gravis umbo. 124.
tellure quaeſitus nitor oſtro certaverat. 119.
tellurem ropto ſolvit hiatu. 121.
telluris gremio reducto. 122.
tellus Lacedaemonio habitata colono. 5.
. . . aratro domeſacta nitet. 99.
. . . ſi qua foret, quae mitteret aurum. 119.
. . . quaſi oon poſſet tot ferre ſepulcra. 120.
. . . oon haec autumno viret. 120.
. . . perfoſſa dehiſcit molibus inſanis. 120.

tellus

tellus horrida extulit in lucem nutritas sanguine fruges. 120.
. . . Saturnia. 122.
. . . vincta erat ingenti nive. 121.
. . . ipsa tremat. 124.
. . . effossa protulit aurum in lucem. 128.
. . . florida mihi pater. 134.
temere ne quid faceret. 12.
temeritate lassata. 82.
temeritatem. 102.
temperata pice tefecit camellam rupram. 135.
temperet fortunam suo arbitrio. 137.
tempestas adversa. 102.
. . . peragit mandata fatorum. 114.
. . . pallavit. 46.
tempestatis ignarus. 115.
templis non impius hostis admovi dextram. 133.
extra templum profugit. 90.
templum violavi. 130.
. . . tuis imponit Hypaepis. 133.
in templum ire se simulavit. 140.
. . . Amoris. 127.
. . . nunc est domus mea. 77.
tempora Cynicâ traducunt coenâ. 14.
. . . moerent nudata sua umbra. 109.
tempore magno haec Crotone aguntur. 125.
. . . consumpsi voluptatem. 130.
temporibus priscis. 88.
temporis obscuritas facillime tegeret rerum male ambulantem fidem. 12.
. . . momento. 18.
. . . tepidi titulus. 55.
. . . verni aura mansuescunt. 122.
temptemus paupertatem quaestibus expellere. 10. vide *tentare*.
tendo retro ad deversorium. 82.
tendite pede. 23.
tene legem Marcelle. 124.
tenebam diligenter viam. 6.
tenebat matellam argenteam. 27.
. . . caduceum capillatus Trimalchio. 29.
. . . aversa solo fixos oculos. 112.
tenebrae ram spissae repente lucem suppresserant. 114.
tenebras Cocyti & Tartara liquit. 124.
. . . esse si mero meridie dixerit. 37.
tenebris obruere diem nubes. 114.
. . . agit, quicquid luce fuit. 104.
tenebrosum & sordidum egressum. 91.
Tenedos celsa mare dorso repellit. 89.
tenens balenariam virgam. 21.
tenent. 84.
teneo te, qualem speraveram. 139.
. . . vix me. 86.
tenere latrones clamavit magna vociferatione. 14.
. . . coepimus sordidam & scissam tunicam. 14.
. . . nolo statim, quod cupio. 15.
. . . se coelum Jovis arbitratus. 79.
. . . me non potui. 49.
. . . lacrymas. 75.
. . . se suis. 64.
teneriorem sensum ambitu verborum intexuit. 118.
tenerius complosit manus. 24.
tenet ille divitis nomen. 80.
. . . scaphae custodiam. 102.
. . . naros manu trepida. 121.
tenta tangere corpus. 126.
tentabat admitti in partem voluptatis. 113.
tentant in armis se duces. 89.
. . . tutelam placare. 105.
. . . aniculae eandem viam. 138.
tentare humanam satietatem quid soleat, scitis. 112.
. . . coepit inguinum vires. 131.
. . . quam tentas, potius rogas? 131.
. . . nos jussit. 78.
tentasset aliquem nostrûm vocare. 117.
tentare qui arma velit, magis est. 121.
tentata manus. 122.
tentaturus accessi. 140.
tentaverit idem frigus genua manusque tuas. 129.
tentavi assurgere. 65.
tentavit dare mulierculae cibum. 111.
. . . omnes vultus. 128.
tente nervis Priape fave. 131.
tentemus si adhuc sorbilia sunt ova. 33.
tenue & extremum lumen spargebant lucernae. 22.
tenuerit nos diutius tranquillitas. 102.
tenuit lacrimas. 24. 115.
tenuit diligentius laciniam. 12.
. . . risum. 20.
tepente thyrso coliculi languidior. 132.
tepidi temporis titulus. 55.
tepido membra calere toto quis vetat. 132.
ter helleboro animum detersit Chrysippus. 88.
. . . continuo sternutavit. 98.
. . . ovantem Jupiter horruerat. 121.
. . . me jussit exspuere. 131.
. . . lapillos conjicere in sinum. 131.
. . . ovantem circa delubrum gressum ferret ebria pubes. 133.
terebinthina tabula. 33.
Terentius copo. 61.
terga Magni ut levis quoque Fortuna videret. 121.
tergebatur palliis ex mollissima lana factis. 28.
tergere manus. 57.
tergoribus quos ligant repente angues corusci. 89.
terra ergo me non potuit ruina haurire. 81.
. . . deos sentit. 124.
. . . parens flores fudit. 127.
. . . radiabat calcato marmore. 135.
. . . in Actaea hospita digna sacris Hecates. 135.
. . . resoluta non patitur glaciem vivere Auster. 117.
. . . omnium mater. 39.
terrae qua currunt. 119.
. . . nova pocula. 135.
. . . filius. 43.
terram contigerat. 27.
. . . vario gramine indutam. 127.
. . . plangit. 89.
in terram trahere orcam mugientem jubeo. 135.
. . . convertit fluctus os inviolatum. 115.
. . . veluti imagines muscarum despuit. 135.
quod nec ad terram, nec ad coelum pertinet narrare. 44.
. . . adurere. 44.
terrarum orbem alium. 1.
. . . aliqua parte. 115.
. . . perpetuam sterilitatem loquatur. 117.
. . . tuarum sitientia regna pande. 121.
. . . toto orbe 140.
per terras me sequitur ira Priapi. 139.
. . . huic fuga, illi magis unda probatur. 121.
terras exosa furentes. 124.
. . . omnes unde aspicere posset. 124.
terret quos gloria. 122.
terribilem paulo ante & implacabilem Lycam agnovi pedibus meis paene subjectum. 115.
. . . manu bipennem corripui. 132.
terris Afris eruta citrea mensa. 119.
. . . incendia portat dextra. 124.
in terris factum est, quicquid Discordia jussit. 124.
territa per dubias scinduntur pectora causas. 123.
tersis in capite pueri digitis. 27.
tertia nox licentiam dedit. 86.
tertianae etiam imperum timerem. 17.
. . . remedium sine interpellatione à vobis acciperem. 19.
ad tertianam remedium Deus monstrasset. 18.
tertiarius mortuus. 45.
tertio die. 112.
. . . & pridie Kal. Jan. G. noster foras coenat. 30.
ad tesseram anni venerunt. 81.
cum tesseris crystallinis & tabula terebinthina sequebatur puer. 33.
testa maculata Lyaeo. 135.
testamenta saltuariorum. 53.
testamenti tabulas renovet. 117.
. . . exemplar. 71.
testamento in meo legata habent. 141.
. . . Pansae relictus cocus. 47.
. . . manumittere. 71.
. . . cavere. 71.
sub testibus fides religiosae orationis. 118.
testiculos ac renes super Geminos imposuerat. 35.
ad testimonium poëtas citem. 2.
testis Homerus. 118.
. . . sylvester aëdon. 131.
cum testo ignis pleno venientem animadverto. 136.
testor ad has acies invitum arcessere Martem. 122.
testorum omnium * consumit inter lusum. 33.
teterrima voce canticum extorquet. 35.
. . . voce cantare. 70.
teterrimo tumore labra implere. 102.
teterrimus latratus. 64.
tetegit volucres tectis harundinibus. 109.
. . . puer oculos suos. 112.

tetegit eum mala manus. 61.
tetrum exsibilare. 64.
texit caligine vultus. 122.
texta mitia sorba inter odoratas pendebant coronas. 135.
textilem vestem induere nuptam aequum. 55.
ante thalami limen consedimus. 26.
thalamum incesta exornaverant veste. 26.
Thasos viridia cui paret. 133.
theatro ejectus sum. 92.
theatrum intravi. 90.
Thebanum par ne humilis taberna spectaret. 80.
theca repositorii. 19.
thecam instruxerat rudis novacula. 94.
thesauro recuperato abimus praecipites. 55.
thesauros rapis. 124.
- - - rapit. 128.
thesaurum ad nos rediisse scis? 13.
- - - recuperare parvo aere. 14.
- - - effoderit. 88.
- - - est. 46.
Thessali quadrupes remissus duro jugo. 89.
Thessaliae rogos cerno. 121.
- - - sinus humano sanguine tinge. 124.
Thracem Mopsum. 55.
Thucydidis ad summam quis processit? 2.
thymbrae veteres pendebant. 135.
thyrso repente coliculi languidior. 132.
τί θέλεις? 48.
tibi dico. 64.
cum tibiis minimis symphoniacis ad caput ejus accessit. 28.
tigillo fumoso suspensa casa. 135.
tigres Hircanae mihi parent. 134.
tigris advena premit classes. 119.
timeam de stomachi sui recusatione. 141.
timebam etiam praeter hoc. 86.
- - - locum inauspicatum. 131.
timebat leges. 14.
timentes poenam graviorem servos praecipitasse se in mare. 102.
- - - Apollinis arma cerno. 121.
timeo, ne quis inveniatur cui minus placeam. 129.
timerem impetum tertianae. 17.
- - - ne latus meum frater convelleret. 130.
timeret fidem oculorum. 2.
- - - errorem. 79.
times ridentes puellas. 109.
- - - Gitona. 128.
timet omnia. 82.
- - - quantum quisque, tantum fugit. 123.
timidas admitte preces. 133.
timidissima admiratione. 34.
timidissime reducto spirito. 98.
timidissimo murmure votum feci. 85.
timor altus mentem habitet. 128.
- - - coeli fugae consentit. 124.
timore mortifero furciferae lusus. 132.
timuerunt Homericis versibus canere. 2.
- - - visam viam calcare. 118.
timui nihil. 80.
- - - ferrum. 112.
tineae ne ista tangant. 78.
tinge humano sanguine Thessaliae sinus. 124.
tingo Rhenum sanguine. 122.
tintinnabulis culti. 47.
tinxerat satyrio penicillum. 21.
Tirinthius exagitatus Inachia ira. 139.
Tirinthius totis acta similis. 124.
Tisiphone sitientes perluit artus. 120.
- - - pallida satiare ingenti ruina. 121.
titubans texit caligine vultus. 122.
titulis pictum venalitium erat. 29.
titulo sub eodem lucerna pendebat. 30.
- - - cum hoc adfixa erant pictacia. 34.
- - - hoc auctionem proscripsit. 38.
titulos. 7.
- - - perlegimus conspicantes. 14.
titulus tepidi temporis. 55.
- - - ferro incisus. 89.
Titus. 45.
toga perversa persequi. 58.
togae virilis tanquam stolam sumpsit. 81.
tolerabilia essent haec ipsa. 1.
- - - - haec quidem erant. 69.
tolle res tuas ocyus. 79.
tollebat plumas aura volitantes. 109.
- - - subinde altius pedem. 117.
tollentibus paronychia cogenti subtilitate. 31.
tollere posse taurum quae vitulum sustulerit. 25.
- - - triticum ex area in horreum. 53.
- - - caput de tabula. 46.
- - - pedes in strato extraneo. 55.
- - - se de negotiatione. 76.
- - - Jovem iratum. 63.
tollerem contumelia mensam. 91.
tolli jubet ex arca corpus mariti. 112.
tollit se magno fenore qui pelago credit. 89.
- - - clamorem. 94.
- - - cano ad sydera vertice montem. 122.
- - - late sanguinem caput furor. 124.
- - - improba grana. 135.
- - nemo in hac urbe liberos. 116.
tomacula supra craticulam ferventia argenteam posita. 31.
- - - - cum botulis effusa sunt. 49.
tomentum coccinum. 38.
tonabant rupta verticibus lapsis montis juga. 122.
tonitru Romano ferit haec omnia signa. 122.
tonsor est mercenarius meus. 103.
- - - mercenarius ferramenta distribuit. 108.
tonsorem sibi notavit intempestivo inhaerentem ministerio. 103.
tonsori deoudanda capita praebuimus. 103.
tonsoris audaciam pueris discentibus daret. 94.
tonsorium cultrum super jugulum meum posui. 108.
tonstrinum. 46. 64.
toralia proponere toris. 40.
toris proponere toralia. 40.
tormentorum injuria. 102.
tormentum fabulosum sententiarum. 118.
de toto Circes sine voluptate surrexit. 134.
toro in tepido membra calere quis vetat. 132.
torquebat spuma inanis pinnas. 108.
torquentes aurea pensa Parcae. 29.
tortae periscelides. 67.
torti ut perire debeamus. 20.
tortores. 49.
torva a fronte summittere cornua. 126.
super torum meum sedens. 17.
- - - - marcentis. 22.
torum tota facie ac pectore probare pressit. 18.
- - - gaudio dispoliatum pertrectavi. 79.
- - - aureum cervicibus premebat. 135.
- - - frequenti tractatione vexavi. 139.
supra torum panem ponebat. 64.
torvo Jupiter ore. 123.
torus mollis. 79.
- - - extremus. 78.
tot annorum secreta. 17.
tota facie ac pectore torum meum pressit. 18.
- - civitate. 111.
- - bella ante oculos volitant. 123.
totae literarum notae ad oculos legentium accederent. 105.
totam civitatem. 8.
- - - per urbem rumoribus different. 10.
- - - urbem oculis lustravi. 11.
- - - fallaciam invidiosa proditione detexerit. 125.
- - - per civitatem circumducebatur. 141.
totas per Alpes fervere turmas. 123.
totis noctibus diebusque. 111.
- - - similis Tirinthius acta. 124.
totius dictionis ordinem infamant. 4.
- - - navigii turbam diducit in partes. 108.
toto itinere cantavit. 28.
- - - corpore me ingurgitavi. 86.
- - - coelo nescio quid clarius relucente. 127.
- - - concepit pectore flammas. 127.
- - - corpore velut luxato. 128.
- - - corpore in amplexum ejus immissus. 131.
- - - corpore non feci facinus. 133.
- - - orbe terrarum. 140.
totos per humeros crines sese effuderant. 126.
totum convicium ut me perlegisse intellexit. 129.
- - - per pavimentum effusam fabam collegerant. 136.
- - - anserem laceratum verubus confixit. 137.
- - - me Eumolpo approbavi. 140.
totus in hoc dictorum aestu incedo. 6.
totus

totus homunclo nil eſt. 14.
. . . ſe in praeterita imagine verſat. 128.
. . . hodie veniſti? 131.
tractabat ſingulos. 44.
tractat utraque manu deorum beneficia. 140.
tractatione frequenti totum vexavi. 139.
tractavero hunc improba manu. 86.
tractavi Protogenis rudimenta non ſine horrore. 83.
tradidit mirando aevo Baccineas veteres. 135.
traducere cymba ſimulacra virûm vix navita Porthmeus ſufficiet. 121.
. . . tot annorum ſecreta. 17.
. . . ſe ipſum. 45.
traduceres annos primo florentes vigore. 132.
traductum inter condiſcipulos. 87.
traductus ſcenae oſtentatione hiſtrio. 126.
traducunt tempora Cynica coena. 14.
traduxit poëmata domini. 41.
Traex alicujus ſtaturae. 45.
tragici oculos ſuos tanquam audientes caſtigant. 132.
tragoediam totam periclitabatur evertere. 140.
. . . implebat ille audaciia. 108.
tragoedias veteres curare. 110.
tragoedus Ephesſus. 70.
trahebat ſine alimonia quintum jam diem. 111.
. . . me ad venerem ipſa. 132.
trahens comitem aniculam. 131.
trahere in terram orcam mugientem. 115.
traherea in coelo poſitum ad inferos. 138.
trahit catena canem ingentis magnitudinis. 95.
. . . anſer vincula calceamentorum. 136.
. . . id tantum juventus, pro quo metuit. 123.
trahunt ad terram membra. 89.
trahuntur caeſi Idae vertices. 89.
trajicere anulum in dexteram manum. 74.
trajicerem gladio utrumque. 79.
tralatitia deformitate non me inſignitum eſſe intelligebam. 110.
. . . propioratione nec me dignum judicabat. 113.
. . . humanitate lapidabit. 114.
tranquillaque quaerit littora. 123.
tranquillitas ſi diutius nos tenuerit. 102.
. . . repentina intermiſerat curſum. 109.
ad tranquillitatem carminis reſugerunt. 118.
tranquillo minor unda ſciſſa reſultat. 89.
tranſcurrere metas ſuas viſa coeli regia. 136.
tranſeat omne lucrum. 61.
tranſfudimus hinc & hinc labellis errantes animas. 79.
tranſilit uſque ab orcheſtra quatuordecim. 126.
. . . hunc caſum. 55.
tranſiret aliquis noſtrum contra praeceptum. 30.
tranſiſſe in ſanguinis pignus conſuetudinem putabam. 80.
tranſitu facto ad comitem. 34.
tranſtulit in lectum ſuum. 80.
. . . fratri uterque pias vices. 89.
ex tranſverſo fit. 55.
traxiſſemus cruentos pedes per omnes ſcrupos. 79.
traxit Gitona in cubiculum. 26.
. . . me ad idem ſpectaculum lenta manu. 26.
trecenties ſeſtertium fundis nominibuſque depoſitum habere. 117.
ad trecenties ſeſtertium ſi ſalvus perveniret. 88.
. . . relinquere. 71.
tremat tellus. 124.
tremor Ponti Magnus. 123.
tremuit perterritus aether planctibus inſolitis. 136.
tremula quatiebat lampada dextra. 124.
. . . voce cantare. 70.
tremulae cupreſſus. 131.
tremulis manibus. 100.
. . . vocibus accuſare coepit. 134.
tremulo deduxit vertice canos. 137.
tremunt undae ſibilis. 89.
trepida manu natos tenet. 121.
trepidans Licas. 114.
trepidantem rabioſo ſtridore circumſiſtunt. 136.
trepidantes perſonat aures armorum fragor. 121.
. . . unus ſervus interpellavit. 26.
trepidanti Eumolpo. 101.
. . . vertice pinus. 131.
trapidatione mendacium prodidiſſem. 82.
trepidatione ridere. 65.
trepidavimus ſine dubio pauliſper. 10.
trepido male dabat uſum. 132.
trepidus Phoebus flectere equos cogitur. 134.
tres virgines. 1.
. . . parcae aurea penſa torquentes. 29.
tribacca margarita. 55.
triboi quae Romanis arcibus, omnia odi. 121.
in tribunal excelſum Mercurius mento levatum rapiebat. 29.
. . . cernunt incluſum pavido corde. 104.
tribunali ſedere praetextatum. 71.
tribus potioribus è lege ſiccaris. 82.
tributarius civia. 57.
tricliniarches occidentibus lucernis oleum infuderat. 22.
triclinii in poſtibus faſces fixi erant cum ſecuribus. 30.
. . . valvae. 65.
in triclinio hoc ferias agit. 24.
. . . horologium & buccinatorem ſubornatum habet. 26.
. . . cum jaceremus. 85.
triclinium intremuit. 60.
ad triclinium nos jam perveneramus. 30.
in triclinium intrare conaremur. 30.
. . . venire nondum mihi ſuave erat. 33.
triclinium intraverunt Syri. 22.
. . . intraſſemus. 31.
. . . pantomimorum non patrisfamiliae crederes. 31.
triduo ſine fratere dormieris. 129.
trimum nomenculatorem eſſe dicebat. 47
trinis ſideribus acta tuba Martem ciet. 122.
Triphaenam exſulem Tarentum ferat. 100.
. . . fideliſſimi rapuerunt ſervi. 114.
tripudiantes ſymphoniam procurrerunt. 36.
triſtem confuſumque Gitona video. 91.
triſti ſanguine perfuſus venio. 133.
triſtia in bella paratis ſatis. 119.
triſtimonium. 61.
triſtior ille eſt, qui vicit. 119.
. . . fieret Giton. 112.
triſtiora captivitate praeterita. 113.
triſtiores ad tam viles acceſſimus cibos. 35.
triſtia puella nuptiarum nomen expaverat. 26.
. . . inimici commodis. 92.
. . . hiems adedit veroantes comas. 109.
. . . ſubſtiti. 115.
. . . familia tota muſſat inter ſe. 132.
. . . gratia ſermonis puri. 132.
. . . ne diutius eſſet. 136.
triſtiſſimam exegimus noctem. 115.
triſtitia jam ſevera dolui. 85.
triſtitiae ad ordinem redimus. 103.
. . . huic ſuccurrit. 111.
. . . huic acceſſiſſe proximum naufragium. 117.
. . . cauſam ſciſcitata. 137.
triſtitiam ad ultimam perdoctus. 24.
triſtius ne quid exſpectarem, comitatus faciebat. 19.
. . . ſi quid paras celerius confice. 20.
trita voluptas plebejo uſu. 119.
tritici millia modium quingenta. 53.
trito urticae ſemine faſcinum circumdedit. 138.
Tritonidis armigerae arces. 5.
tritus inter anhelitus ſudoreſque. 87.
. . . pulvis ex lapide ſpeculari. 68.
in trivio cadaver calcaſti nocte. 134.
trium caunearum aedilis. 44.
triumphis ſexaginta eſſe nocens coepi. 122.
. . . onerata Saturnia tellus. 122.
Troas. 89.
Troja peritura primum perdidit deos. 89.
Trojae haloſin oſtendit. 89.
. . . ſacra contra Troas invocat. 89.
Trojam dum capit capta ibat juventus. 89.
Trojani pugnant cum Parentinis. 59.
Troius hoſtis. 108.
tropaeis poena imminet. 122.
tropica haec pecuniae cupiditas inſtituit. 88.
trucem regiam nec curet. 5.
truces oculi. 111.
truci canore memorata bella. 5.

truci intuens vultu. 79.
truditur vita. 82. 45.
trulla. 75.
tu autem. 58.
. . . eras? 96.
tuba Martem sideribus trinis acta ciet. 122.
tanquam tuba vox in foro crescebat. 44.
tubae intremuere. 124.
tuber terrae. 58.
tubere horti rotundo laevior. 109.
tuberosissimae frontis, calvus. 15.
ad tubicines mitras licet. 129.
tubicines imitari. 64. 69.
tuentem libentissime servile officium. 26.
tueri Romanas arces nescis tu, Magne. 124.
tulerat tres fortuna duces. 120.
tuli amotis arbitrium ad alium judicem. 91.
tulit moleste. 100.
. . . onus coeli. 139.
. . . inscius arma Laomedon. 139.
tumida consurgunt freta. 89.
. . . pectora rates ut altae lateribus spumas agunt. 89.
. . . confractum grandine coelum. 123.
tumidas iratus deprimit arces. 123.
tumore rerum hoc tantum proficiunt. 1.
. . . teterrimo labra implere. 102.
inter tumulos umbrarum facies diro stridore minantur. 122.
tumultu pulsata pectora. 123.
. . . magno excipere. 72.
tumultuare eum secutibus. 78.
tumultuatus. 79.
inter tumultum cum excidisset parapsis. 34.
tunica vestitum russea senem videmus. 27.
. . . mea contectus. 114.
. . . aberrante super genua composita. 67.
. . . cerasina. 67.
. . . recepta cocus cultrum arripuit. 49.
tunicam sordidam & scissam tenere coepimus. 14.
. . . misit in faciem Ascylti. 15.
. . . altius collegit. 126.
. . . meam lacerat antea. 136.
. . . sustuli. 140.
. . . habere ex lana. 56.
. . . candidam. 60.
. . . nostram nobis reddant. 15.
tunicula illa est adhuc intactis aureis plena. 13.
. . . obruto capite somnum mentiri coepi. 100.
tuniculam in solitudine invenerat. 12.
à turba paullatim seduxit me. 13.
. . . scholasticorum ingens. 6.
. . . in crastinum parata erat. 18.
. . . portis libera. 89.
. . . sepulta mero. 116.
. . . deûm mitis terras exosa furentes deserit. 124.
in turba nos excamus. 72.
turbae frequentioris concilio oculos suos crediderat. 140.
in turbam mitterent locellos pro hamis. 140.
. . . totius navigii diducit in partes. 108.
in turbam haeredipetarum incidimus. 124.
turbant censum greges servorum. 119.
turbatis sacram ante cryptam. 16.
turbata est. 106.
. . . clamore mulier. 109.
. . . lacrimis. 111.
turbato vultu. 106.
turbatum sputo pulverem medio sustulit digito. 131.
. . . murmure pectus insonuit gemitu. 137.
turbatus & misericordia & metu. 18.
. . . & deformis. 108.
. . . quasi quodam monstro infernisque imaginibus. 111.
. . . hoc sermone excanduit. 105.
. . . consurrexi. 136.
turbaverit haec, nescio. 130.
turbine rupto nec venti deerant. 123.
turbulento quodam somnio circumamictus. 100.
pro turdis gallinae circumlatae. 65.
turdis siligine fartis. 69.
turdus. 40.
turgida oratio non est grandis. 2.
turmae fregere ligatos nimbos. 123.
turmaeque virique armaque jacebant. 123.
turmas perfusas Germano sanguine. 123.
turpe est contemni. 18.
turpi vertitis ora fuga. 80.
. . . exitu vitam finiatis. 103.
turpior hercule me es multo. 10.
turpissima ex lite in risum diffusi. 10.
. . . à suspicione fortuna me dimiserat. 13.
turpius est utroque. 4.
turturem de perna facere. 70.
tussiat ut plurimum imperamus Eumolpo. 117.
tuta est inops audacia. 119.
. . . sinu tranquillaque quaerit littora. 123.
tute compositus incessus. 126.
tutela navis expiaretur. 105.
. . . navigii. 108.
. . . loci propitia. 57.
tutelam placare vilissimo sanguine tentant. 105.
tutius secutus consilium. 79.
tutor Bacchi, ades huc. 133.
tutum mendacium duraret inter omnes. 117.
tuus iste frater seu comes. 9.
sine tyranno libertatem nacti. 41.
tyrannos edicta scribentes. 1.
Tyria vestimenta jam semel lota. 30.

V.

Vacabat. 112.
. . . quicquid à spectaculo. 26.
vacaret illi poema facere. 115.
vacillavit male. 38.
vacuae Cereris impositum crate saligna nemus. 135.
vacuam rem. 102.
vafer homo. 50.
vaga flumina nec passim per notas ibant morientia ripas. 122.
vagus miles extruit orbis praemia. 119.
vah! bella res est. 58.
valde laboro de remedio. 17.
. . . bene scio. 50.
vale. 74.
. . . & tu. 71.
. . . si potes. 129.
valent tantum dicta. 134.
valentior nisi fuissem. 8.
non valet lotium suum. 57.
valere curae. 79.
valgiter commovebat labra. 26.
validioribus cibis pastus. 130.
valitudinem ne quidem bonam petunt. 88.
per valles rapitur improbus amnis. 137.
valvae foramen. 96.
. . . triclinii. 65.
vanissimo sententiarum strepitu. 1.
vanitatem neque generosior spiritus amat. 112.
ad vapulantem decurrunt. 105.
vapulanti favebam 96.
vapulat Chrysis. 132.
vapulavi. 92.
varia pica salutabat intrantes. 28.
varii coloris filis licium intortum de sinu protulit. 131.
vario sermone garrimus. 55.
. . . genere tabularum mirabilem pinacothecam. 83.
. . . gramine indutam terram. 127.
varium potum perdere. 45.
varius lapis invenit usus. 120.
vasa crystallina comminuere. 64.
vasculo tam rudi pertrectato. 24.
vasus fictilis. 57.
vaticinatio furentis animi appareat. 118.
vatis fides Calchantia atro dubia pendebat metu. 89.
vavato stramentitius. 63.
ubertim manantibus lacrimis. 134.
. . . flere. 72.
ubi essem, nesciebam. 62.
. . . nunc est iracundia tua. 115.
ubicunque dulce est, ibi & acidum invenies. 56.
ubique. 5.
. . . naufragium est, si bene calculum ponas. 115.
udi facies plorantis spongia detersa est. 108.
vectatur huc atque illuc. 101.
. . . in aula aurata gradiens tigris. 119.
vector infirmissimus. 107.
vectoribus. 103.
vecturam debemus. 101.
quos vehat. 100.
vehebabantur deliciae ejus in chiramaxio. 28.
vehementer excandui. 85.
vehementissime castigato Lyca. 109.
vehementius turbato vultu. 106.
. . . flere coepit. 132.

vehiculis x dives tabellarius. 79.
vehiculo lapsus properantem spiritum excussit. 115.
vehit decepti pignus Atridae. 108.
- - - omnia secum imprudens. 123.
vel periculo nostro. 18.
vela tempestati subducunt. 114.
- - - dat fugae. 123.
velat ora cruenta casside. 124.
velis plenis ire. 71.
- - - hunc viniciturum. 43.
velit qui arma tentata, magis est. 123.
- - - nolit. 71.
ne velitis secreta traducere. 17.
velle coepit pudorem extorquere. 9.
- - - saltare coeperat. 70.
vellera nova. 119.
venalis populus, venalis curia patrum. 119.
venalitia jumenta. 76.
venalitium titulis pictum erat. 29.
venalium rerum frequentiam notavimus. 12.
venator saltus canibus quatit. 104.
venatorius culter. 40.
ut vendas, formam prostituis. 126.
vendebat agreste olus. 6.
vendentis personam contemtam vidit. 13.
vendere nonnunquam nummis verba solent. 14.
- - - bona sua neque puero neque puellae potest. 134.
- - - bene. 75.
vendicat supercilium suum creberrimis ictibus. 95.
vendidit omnia unius noctis tactu. 81.
vendis amplexus, non commodas. 126.
vendit, quod peto. 126.
venditabat fastidiose tanquam mendici spolium. 13.
vendunt conchylia cenas in Lucrinis eruta littoribus. 119.
veneficio contactus sum. 128.
- - - partes sopitae resipiscerent. 138.
venenarii nascuntur sub Scorpionis signo. 39.
veneno Phineo maduere fallaces epulae. 136.
venerant ad praedam. 22.
venerariae res. 61.
venerat jam tertius. 26.
- - - in cellam nostram. 25.
post venerationem hanc. 60.
veneratus erat Magnum summissa Bosporus unda. 123.
Venere constrictum coitum. 109.
ad Venerem me trahebat pulcritudine. 132.
Venerem tuam nosti. 126.
- - - talis humus molles clinavit in herbas. 127.
in Venerem fregere ferro exsecta viscera. 119.
venerint in forum. 1.
Veneris signum marmoreum. 29.
- - - aedem intravit. 128.
- - - quis gaudia nescit? 132.
venerunt ad restiram anni. 81.
- - - ultro. 107.
venlebamus in forum deficiente jam die. 12.
venientem Enotheam animadverto. 136.
veniet, opta, quidvis nummis praesentibus. 137.
venimus in locum secretiorem. 7.
venio eodem gradu. 127.
- - Ferro meo. 130.
- - - non sanguine tristi perfusus. 133.
venire mihi in triclinium nondum suave erat. 33.
- - - in colloquium. 108.
- - - sub dentem. 58.
veniremus ad constitutum. 15.
- - - unde, aut quod genus hominum. 124.
veniret ad interdictum. 13.
venisse me huc ultionis caussa ne putetis. 17.
- - - se in Heliconem putavit. 118.
venissent in odium bona sua. 105.
venisset in monimentum. 112.
venisti totus? 131.
venistis in cellam meam tanquam ante recens bustum. 134.
venit in porticum ingens scholasticorum turba. 6.
- - - ipsa ad stabulum. 16.
- - - super lectum. 23.
- - - dies. 86.
- - - mors. 101.
- - - in mentem. 112.
- - - ad Eumolpum. 140.
- - - cum impensa sacrificii. 137.
- - - navis ex Africa. 141.
venter quibus non soleat injuriam facere. 102.
- - - mihi non respondet. 47.
venti nec deerant rupto turbine. 123.
cum ventis litigare. 83.
ventosa loquacitas Athenas ex Asia commigravit. 2.
ventosas sine medulla nuces in summo humore consistere. 137.
ventres pascere. 57.
ventri maledicere solemus. 132.
ventum textilem induere. 55.
- - - in portum quum fuerit. 103.
ventura sunt haec omnia eudem. 115.
- - - damna auspiciis patuere deûm. 122.
venturum ad interdictum si Herculem credidisset. 83.
venturus esset in patriam. 115.
ventus pelago irascitur. 104.
- - - celerior distulit curationis propositum. 107.
- - - nec certos fluctus impulerat. 114.
- - - modo Siciliam dabat. 114
- - - excussit in mare vociferantem. 114.
Venus domina. 85.
- - - contra hanc quid posset? 138.
- - - fi.aba est. 68.
cta tedit facies, dissimulata perit. 80.
- - fide. 101.
- - stigmata captivorum frontibus impressa. 105.
- - - mihi si fas est impune profari. 121.
- - - haec est Danae. 126.
. . . voluptate fraudatus. 128.
. . . forma redit. 128.
. . . sunt ista omnia. 140.
intra verba nec solum se continuit. 11.
verba invenerunt, quibus deberent loqui. 2.
. . . atroci stilo effoderent. 4.
. . . grandia indomiti Ciceronis minentur. 5.
. . . defundes Pierio pectore. 5.
. . . non nunquam nummis vendere solent. 14.
. . . verecundiae & moderationis. 93.
. . . foederis. 113.
. . . in Eumolpi juravimus sacramentum. 117.
. . . contulerim. 132.
. . . tot ne te putes perdidisse. 94.
. . . codicills talia imposui. 129.
ad verba fugi, quae magis nocere poterant. 132.
. . . dare. 78.
verbenis & vestibus sacris ornatus. 141.
verberabam aegrum planctibus pectus. 81.
verberabat me furtivis subinde osculis. 26.
. . . quietum florenti myrto. 131.
verberanda sola in toto navigio. 108.
verberantis impetum minuisset quassata harundo. 134.
verberare me non perfunctorie coepit. 11.
verberari in verba Eumolpi juravimus. 117.
verberata matrona contumeliis. 132.
verberatus quod sum, nescio. 138.
sine verbere confidat rabies. 139.
verberibus Gitona excitavi. 79.
. . . si contenta es, nudus curro ad dominam. 130.
. . . sputisque extra januam ejectus sum. 132.
verberum notas arte contexi. 132.
verbis religiosissimis juravit. 21.
. . . conceptissimis jurat. 113.
. . . conceptis juravit. 133.
verbo eodem & vocat & imperat. 36.
. . . contumelioso insequeris. 109.
verborum mellitos globulos. 1.
. . . ambitu teneriorem sensum intexuit. 118.
. . . ab omni vilitate effugiendum est. 118.
. . . ingenti volubilitate haec effudisset. 124.
. . . exaggerata volubilitate. 124.
verbum ne nunc quidem ullum adjecimus. 17.
. . . nullum potui emittere. 19.
verecundiae verba. 93.
. . . meae oblitus. 132.
verecundissimum puerum nec sufficere huic petulantiae affirmavi. 23.
verecundissimus homo. 101.
verens convitium. 136.
vereor ne, quod remisero, patiar. 106.
vereri coepit. 86.
veretur rosa cinnamum. 93.
veri pater in arte doctus Epicurus. 132.
verisimile erit. 101.
veritate naturae. 86.

Vinum defluens ex facco. 73.
- - - abiit in cerebrum. 41.
- - - suave facere. 39.
- - - sub mensa effuuditur. 38.
vinxit cervicem meam. 131.
violae emicuere. 127.
violari aures meas obscoeno fermone dolui. 85.
violas circum molles fusae. 131.
violasti fidem scelere. 79.
violavi templum. 130.
viperam sub ala nutricare. 77.
vir ne esset, à matre persuasus est. 81.
- - si fueris, non ibis ad spuitam. 54.
ad vires forsan hoc corpus rediret. 138.
vires excito largioribus cibis. 82.
- - habet contemtus amor. 108.
- - facere. 66.
- - imperii tui jactabas. 113.
- - ipsa suas odit Ramana juventus. 120.
- - inguinum coepit tentare. 131.
viret haec autumno tellus. 120.
virgam balenariam tenens. 21.
Virgilius Romanus. 118. 68.
virgine una comitata intravit. 17.
virgineis extincta sacris taurorum flamma quiescit. 134.
super Virginem sterculam imposuerat. 33.
virginem si me umquam fuisse meminerim. 23.
virgines tres aut plures immolentur. 1.
Virginis signo nascuntur mulieres, &c. 39.
virgulta mollia strepitu discordi loquuntur. 120.
virgultorum vis ne lateret. 88.
virguncula idem fecit. 18.
- - - cervicem ejus invasit. 20.
virique turmaeque armaque passim jacebant. 123.
- - corpus. 112.
viribus junctis molestum contempsimus. 8.
- - - praecipitari. 102.
- - - meis me usurum. 108.
in viridario ejus frater fui. 9.
viridem smaragdum. 55.
viridi de prato riserunt alba lilia. 127.
- - - junco gracilis pendebat harundo. 135.
viridis urticae fascem comprehendit. 138.
- - - Thasos cui paret. 133.
virile si nil aliud. 19.
virilia sua. 108.
virilis ac auribus familiaris. 100.
- - - tanquam togae stolam sumpsit. 81.
virium auxilia. 108.
- - - si quid habueram perdidi. 128.
viro ac familiari fatale conditorium facciet. 112.
viros effundunt. 89.
- - subripuere Persarum ritu male pubescentibus annis. 119.
- - cremari mihi cordi est. 121.
virtus unde placeret. 88.
- - - irata decenni praelio huc abditur. 89.
- - - libera senibus exciderat. 119.
virtute macte esto. 94.
virturem aliquam habere. 42.
virûm simulacra cymba traducere vix navita Portumeus sufficiet. 121.
virum passa sum. 25.
- - - qui puravit tamquam puellam conduxit. 81.
- - - invadunt. 89.
- - - extulisset. 111.
- - - quaerunt vestes. 119.
- - - experiam hoc primum anno feminam si non fastidis. 127.
- - - me esse non intelligo. 129.
- - - fortem dicere. 76.
vis exemplis consilium probare? 141.
- - virgultorum ne lateret. 88.
visa pulcerrima muliere. 111.
visam viam timuerunt calcare. 118.
viscatis alligatae viminibus volucres deferebantur ad manus. 109.
in viscera mille operta rugis confugerat. 132.
viscera ferro exsecta in venerem fregere. 119.
- - - humana. 141.
viscovos coenare solebat. 38.
visere languentem desiderabit. 101.
viso ansere occiso. 137.
visu miserabile. 123.
- - quasi quodam in horrorem perductus. 128.
vita sic truditur. 43. 82.
- - vinum est. 34.
vitae praesidium aliud quaerire. 116.
- - rectum iter coepit instituere. 84.
vitalia proferre. 77.
vitalis lectus. 42.
vitam suspendio finire constitui. 94.
- - - tam turpi exitu finiatis. 103.
- - - hanc dixit habere deos. 132.
- - - Chiam gerere. 63.
quam vitam nostram, assem mavult. 44.
vitello piperato circumdatam ficedulam. 33.
vitia tantum docemus & discimus. 88.
vitibus redimitus. 41.
vitio generis humanae. 111.
- - à naturali formam meam excoeco. 128.
vitiorum omnium inimicus. 84.
vitrea fracta, id est, sententias audirem. 10.
- - - faba. 67.
- - - fiala. 51.
vitreae amphorae diligenter gipsatae. 34.
vitrum pretiosum smaragdus. 33.
vituli aeno cocti. 47.
vitulum quae sustulerit, posse taurum tollere. 23.
vitulus in lance dunaria clixus. 39.
- - - galeatus. 59.
vivam te si sepelieris. 111.
vivamus ergo, dum licet esse bene. 34.
quare non vivamus. 72.
viventibus extra legem, quam male est. 125.
vivere resoluta terra non patitur glaciem auster. 137.
- - - sine quo non potes. 127.
- - - post mortem. 71.
- - - illud erat! 44.
viverent unde levatores. 140.
dum vivis, sperare licet. 131.
- - - carbonibus mensam implevit. 133.
vivit ergo diutius vinum quam homuncio. 34.
vivorum meminisse. 75.
- - - meminerimus. 43.
vivum occidere. 112.
vivus perducitur ad mensam scarus. 119.
- - - pervenero. 77.
vixit sic semper, & ubique. 99.
vixit honeste. 43.
ulla neque fax in praesidio erat. 79.
ulcio alios genere. 109.
ulterius excanduit. 100.
- - - perituram extollere molem. 120.
ultima fame. 141.
ultimae senectae mihi lassitudinem imponeres. 132.
ultimam ad tristitiam perductus. 24.
- - - in mortem somnos continuat. 89.
- - - quamque lucem, tamquam non redituram, consumerem. 99.
- - - manum nondum recepit. 118.
ultimis ab oris attractus scarus. 93.
ultimo ne Giton quidem risum tenuit. 20.
- - - supervenit cinaedus. 21.
- - - dicere coepit. 139.
ultimum naufragorum votum imitaretur. 103.
- - - hoc gaudium fatis properantibus rape. 114.
ultimus Ammon Afrorum excutitur. 119.
ultione praecisa. 82.
pro ultione pugnantibus. 108.
ad ultionem decurris. 132.
ultioni justissimae accedere. 106.
ultionis causa me huc venisse ne putetis. 17.
ultra quid petitis? 107.
ultro venerunt. 107.
ululare. 62.
Ulyxem astu simillimo vicit. 97.
- - videt. 108.
Ulyxes sicut pro ariete adhaesisset. 97.
- - - cum corde suo litigat. 132.
- - - regnum Neptuni pavit. 139.
- - - sic notus. 39.
Ulyxis nutricem post vicesimum annum cicatricem invenisse originis indicem. 105.
- - - socios mutavit carminibus Phoebeïa Circe. 134.
- - - fabula. 48.
infra umbilicum omnia caedere coepit. 138.
umbo Mavortius haerer laevae detritus. 124.
umbra supplicii vultus teget. 108.
- - - nudata sua jam tempora moerent. 109.
- - - in voluptatis diutius lusi. 129.

umbram pueri Apollo revocavit in florem. 83.
umbrarum pater fubfedit. 122.
- - - facies diro ftridore minantur. 122.
umbras caedere. 62.
- - - aeftivas nobilis platanus diffuderat. 131.
umbraticus doctor ingenia deleverat. 2.
umbris volitantibus fomnia mentes ludunt. 104.
umquam vix refectus fum. 62.
uncta manu effe. 43.
unctione modica ufus. 130.
unda refultat fciffa tranquillo minor. 89.
in unda aes piceum laudabat miles. 119.
- - - Phafidos orbata eft avibus. 119.
- - - Ponti ruebat concreta gelu. 123.
- - - probatur illi. 123.
- - - fummiffa Magnum veneratus erat Bofporus. 123.
undabant modo nata flumina montibus altis. 123.
undae tremunt fibilis. 89.
undarum vincula rupit pavidus quadrupes. 123.
undis eripit aut premit everfam periturus navita puppim. 104.
ungere pedes recumbentium. 70.
- - - labra de lucerna. 75.
- - - nardo. 78.
ungenta pingere ad pedes ftatuae. 71.
unguentaria nafcuntur fub Librae figno. 93.
unguentarius feduxit me. 74.
unguenti alabafter. 60.
unguentis perfufos. 105.
unguento perfufus Trimalchio tergebatur. 28.
- - - frontem detergere. 47.
- - - oneratus ebrius. 65.
unguentum adferre in argentea pelve. 70.
- - - ad ungendum cadaver. 77.
ungues depone. 104.
- - - refecare milvo volanti. 45.
unguibus fectam faciem. 111.
- - - aliquem quaerere. 74.
unguis ejus pluris eft, quam tu totus es. 57.
unicum fugitivi argumentum. 105.
univerfis plaudentibus & poftulantibus. 25.
- - - exhortantibus. 109.
in uno victa poteftas, Romanumque decus. 119.
unum omnes crimen vocat. 122.
- - - praeter Trimalchionem omnes jam difcubuerant. 31.
unus ex vectoribus. 103.
- - - ex pueris exclamavit. 30.
- - - alterque infirmiffimus vector. 108.
- - - etiam dux atque magifter faevitiae. 136.
- - - fervus trepidantes interpellavit. 26.
- - - ex novitiis fervulis. 139.
- - - ex pauperibus offerebat fe. 141.
- - - de nobis. 44.
vobifcum ut liceat loqui, petit. 16.
vocabat me fermone communi. 113.
vocabatur Pfyche ancilla. 20.
vocante me ad fe corporis pulcritudine. 132.
vocare aliquem noftrûm tentaffet. 117.
- - - cocum in medio. 49.
vocarent ne poetam timui. 90.
vocaret alium pro alio. 117.
vocari Embaficoetam cinaedum non intellexeras? 24.
- - - me Circen non dixit tibi ancilla? 127.
vocat & imperat eodem verbo. 36.
- - - omnes unum crimen. 122.
- - - cubicularios. 132.
vocatum ad fe in ofculum adplicuit. 24.
vocatur Carpus, qui obfonium carpit. 36.
- - - ille pater, filius hic. 80.
voce ab hac equum mutavit. 24.
- - clara. 34.
- - teterrima canticum extorquet. 35.
- - lenuiffima ingerebat Carpe, Carpe. 36.
- - clara clamitare. 92.
- - rabiofa barbaraque diu peroravit. 96.
- - notiffima Triphenae aures repleret. 105.
- - non folum, fed & manibus interpellat faevientium minas. 108.
- - clara liberaque clamavi. 108.
- - tali laceffit volucrem Fortunam. 120.
- - clara exhortabatur Coraca. 140.
cum voce ambas manus ad fidera intentans dixit. 122.
- - canora. 59. 68.
- - tremula teterrimaque cantare. 70.
vocem totiens iteratam ad aliquam urbanitatem pertinere. 36.
- - - diu neuter invenit. 91.
- - - diu collegi. 100.
- - - digitis gubernantibus. 127.
- - - loquentis gratia conciliabat. 127.
voces fuas illi reddidi. 87.
- - - fumendae à plebe fummotae. 118.
- - - levi pectore defudit. 121.
- - - infolitae flamma fonuere fequenti. 122.
- - - has erumpit furibundo pectore. 124.
vocibus tremulis coepit accufare aetatis longae moram. 134.
vociferantem in mare ventus excuffit. 114.
vociferatione magna clamavit latrones tenere. 14.
voco Gitona. 133.
vocum concurfu facto. 115.
volabant inter haec potiones meracae. 137.
volant quam milvi fundos habet. 37.
volat volucer fama. 123.
- - - fudor per bifurcum. 62.
volebamus idem & nos. 15.
- - - miferi exclamare. 21.
volitant ante oculos tota bella. 123.
volitantes plumas aura tollebat. 109.
volitantibus umbris fomnia mentes ludunt. 104.
quemadmodum volo ego te, cum fies amas. 127.
volubilitate ingenti verborum quum haec effudiffet. 124.
- - - verborum exaggerata. 124.
volucer motis concuffa pennis fama volat. 123.
volucrem Fortunam tali voce laceffit. 120.
volucres pelagiae eoufederant per antennam. 109.
- - - Afrae placent palato. 93.
volucris. 70.
voluntaria lege profcriptos vultus. 107.
voluntate tua cecidiffe fatis magnum mifero folatium. 91.
voluptas ufu plebejo trita. 119.
- - - Dryadum ades huc. 133.
- - - tu mea. 139.
fine voluptate furrexit de toro Circes. 134.
- - - vera fraudatus. 128.
voluptatem omnem mihi negavi. 33
- - - fummam. 86.
- - - non totam perdiderat. 106.
- - - robuftam quaerentes. 127.
- - - tempore confumfi. 130.
voluptatibus repleti. 30.
voluptatis audito pretio. 85.
- - - cauffa huc atque illuc vectatur. 101.
- - - in partem tentabat admitti. 113.
- - - in umbra diutius lufi. 129.
volutationem foediffimam contemplatus. 95.
volutatus liberius cum fratre non fuo. 79.
vomere inteftina. 66.
vomunt apes mel. 56.
voratur AEtna ignibus infolitis. 122.
vortice levi circumactum corpus humanum ad littus deferri video. 115.
ad vota properant. 4.
- - - fua quem premunt. 82.
- - - omnia in unum conjunxi. 86.
- - - tibi ejufmodi proponas. 94.
- - - haec funt magnarum cogitationum. 115.
- - - diis reddentem penatum fuorum ruina fepelit. 115.
- - - mihi cedunt. 121.
- - - fua bonitati ejus fe credere. 140.
ad vota nuncupanda in templum ite. 140.
votis fruor ufque ad invidiam felicibus. 11.
- - - interficit hoftem abfentem. 123.
voto me exfolvi. 85.
votum utriufque partis cafus adjuvit. 15.
- - - timidiffimo murmure feci. 85.
- - - ad hoc ephebus ultro fe admovit. 85.
- - - fecit. 58.
- - - ultimum naufragorum. 103.
- - - mihi eft lavari. 73.
vovifti crinem cui deo? 107.
vox congemuit. 100.

vox nulla est, quae formam ejus possit comprehendere. 126.
- - in foro crescebat tanquam tuba. 44.
- - acutissima. 41.
urbana anus centonem rejecit. 7.
- - - Progne. 131.
urbane. 48.
urbanioris notae homines mentiri. 116.
urbanitas jocantis. 52.
urbanitate tam stulta delectata illa. 7.
- - - frigidissima consumta. 109.
ad urbanitatem aliquam pertinere vocem toties iteratam. 36.
urbanitatis vernulae fontem. 24.
urbanos juvenes quis deus in regionem suam detulerit, miratur. 16.
urbe in hac literarum studia non celebrantur. 116.
- - ab mea pulsus. 122.
- - deserta ducitur populus, quo mens icta jubet. 123.
urbem antiquissimam & aliquando Italiae primam Crotona. 116.
- - - totam oculis lustravi. 11.
urbes in miserandas saevit flammis. 104.
- - - in medias immittite lampadas. 124.
urbis Graecae deversorio. 81.
urceatim pluit. 44.
urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus est. 95.
urceolus frigidus. 74.
urget membra quies. 104.
uri, vinciri, verberari, ferroque necari. 117.
urnales scyphos habeo. 52.
ursinae frustum. 66.
ursus homuncionem comest. 66.
urticae trito semine fascinum circumdedit. 138.
- - - viridis fascem comprehendit. 138.
usque ad senectutem non potuerunt canescere. 2.
- - - ad invidiam felicibus votis fruor. 6.
- - - hoc libentissime servile officium tuentem. 26.
in usu habemus. 1.
usu formosorum. 85.
- - plebeja trita voluptas. 119.
- - venit. 61.
ad usum reposita faba. 135.
usum in praesentem nummos Deûm Matrem pro fide sua redditurum. 117.
- - - male dabat tepido ferrum. 132.
usurum me viribus meis. 108.
usus beneficio ejus. 87.
- - est miles consilio prudentissimae feminae. 113.
- - aeris exederat praedam. 119.
- - varios lapis invenit. 120.
- - modica unctione. 130.

ut haec dixit. 19.
- - videbatur mihi. 32.
- - ita dicam. 118.
- - ajebant. 91.
utcumque abjecta lassitudine. 21.
. . . curati cibis naufragio corruptis. 115.
. . . inter anhelitus sudoresque tritus. 87.
uteretur solus tam magna fortuna. 92.
uterque nostrûm. 21.
. . . fratri transtulit pias vices. 89.
uterum notavit reducta cuspide. 89.
uti solet. 89.
utique aliquem patrem reliquit. 115.
. . . homo negotians. 43.
utitur poenitentiae occasione. 109.
utor & cella & nocte. 95.
utramque laciniae manum injecit. 14.
utraque manu dentum beneficia tractat. 140.
utres inflati. 42.
utribus pusillis. 34.
ex utriculis Marsyarum garum piperatum super pisces currebat. 36.
utrisque quadragenas plagas imponi placuit. 105.
uva passis racemis pendebat. 135.
uvam passam accepit. 56.
uvas cathalisco circumferre. 41.
uventibus oculis maris fidem inspicere coepi. 115.
uvis passis turdi farti. 69.
vulgari more non contenta. 111.
vulgato latius urbe nitor Phoebi crevit. 122.
vulgaturum neque sacra quemquam. 18.
vulgetis, quod vidistis in sacello Priapi. 17.
vulgo nota gaudia non placebant. 119.
vulgus omne clamore replet. 89.
. . . odi profanum & arceo. 118.
vulnera haec pro libertate publica excepi. 1.
. . . miserorum in noctis spatio durant. 104.
. . . ferro praeparata literas biberint. 106.
. . . laesae pacis. 119.
. . . concisa mande. 121.
vulnerabant me omnia oscula. 113.
vulnere cogor. 122.
vulneribus cruenti plures referunt veluti ex proelio pedem. 108.
. . . reparantur detrita luxu commoda. 119.
. . . mille confossa ora cruenta casside velat. 124.
. . . tot confossis. 26.
vulneris neque ulla suspicione laesus. 94.
vulnus ingens in hoc pectore quum fuerit, cicatrix non est. 91.
. . . araneis oleo madentibus coartavit. 98.
. . crutis haud altum aceto diluo. 136.

vulpe suda. 58.
vultae descendunt rupes. 124.
non vult sibi male. 38.
vultibus omnium in se conversis. 113.
. . . ex hominum mores colligo. 126.
vultu alto nec curet regiam. 5.
. . . truci intuens Ascylton. 79.
. . . attonito efferatoque. 82.
. . . & ipsa trepidatione mendacium prodidissem. 82.
. . . meo contero os lacrimis perfusum. 91.
. . . vehementius turbato. 106.
vultum superbus sustulit. 30.
. . . convertit ad hanc scenam. 33.
. . . servatis amici, quum fortuna manet. 80.
. . . movit. 90.
. . . solitum gaudio convertit. 91.
. . . pallio detersit. 91.
. . . frequentissime mutabam. 92.
. . . qui permutat, fraudem parat. 107.
. . . frequentius abscondebam. 110.
. . . suum super cervicem Gitonis ponente Triphena. 113.
. . . crinibus spoliatum concinnabat. 113.
. . . pacatum muta in proelio. 120.
. . . a mei custodia removisse fortunam putabam. 125.
vultum relaxare in hilaritatem. 49.
. . . mutare. 92.
vultus nec magis incepto sermone movetur. 132.
. . . considerantium haeserant. 26.
. . . pictorum amantium. 83.
. . . exercitati senex. 83.
. . . confusione obumbrare simulationem. 101.
. . . umbra supplicii reget. 103.
. . . ingenuos. 107.
. . . caligine texit. 122.
. . . plenos exstinxit Cynthia. 122.
. . . omnes tentavit. 128.
. . . commendatius enituit. 110.
. . . praecinxit aurato fulgure. 122.
. . . erigere. 60.
uxor Trimalchionis, Fortunata appellatur. 37.
. . . secura hunc in aliqua terrarum parte exspectat. 115.
uxorem vincit amica. 93.
. . . ducat Danaën. 137.
uxores duxerunt. 116.
uxoris corruptae memor. 106.

Z.

Zaplutus est. 37.
zelotypa. 69.
zelotypus. 45.
zephyri ponunt sua flabra tacentia ante meos pedes. 134.
Zeuxidos manus vidi nondum vetustatis injuria victas. 83.
zona circumvenienti. 114.

INDEX II.

QUO NOTANTUR PHRASES EX FRAGMENTIS

PETRONIANI SATYRICI.

Secundum paginarum numerum.

ACcipite dolum malum. pag. 886.
accusare & amare tempore uno. 885.
adferat quod mortalibus usus. 875.
adnumerare uvas vitis coepit. 878.
adoret Judaeus porcinum numen 880.
agricolas Cereri honores dare messis jussit. 874.
alabastrum Cosmianum adfer. 870.
aliena litora quaere. 875.
alit cor grave vulnus. 863.
allatum est ferculum. 869. 870.
alta Gyaro deus ligavit Delon. 885.
alucitae vernales me molestabant. 869.
amare & accusare tempore uno. 885.
censum meum 875.
amari quasi census uxor debet. 875.
amat taurus gramen. 874.
ambire defunctum niveis lacertis digneris. 863.
amor dividias mentis conficit. 886.
languescit. 884.
amore nullo junctus piscis parit. 878.
amoris telum jacularis. 863.
amplexam nostro in corpore animam. 867.
angulis attritis rotatur turris. 877.
animae morbum medicaminis hujus cura fuget. 863.
animam in corpore nostro amplexam. 867.
annum totum grandine perdidit. 879.
annus quidquid promiserat. 878.
permutatis mensibus disjunctus. 873.
anus recocta vino. 865.
apis excita textis ceris fervet. 878.
aptent gemmas capiti. 863.
aqua omni Neptunus natat. 874.
ut araneoli tenerum formavimus orsum. 878.
ardentes umbrae. 878.
ardua coelo fulmina cum caderent. 872.
arenas in externas major descendat. 876.
argento stat facta manus. 863.
argumentum ingenui coloris. 883.
armata lex sedet. 880.
arte solverit nodatum caput. 882.
artis quidquid consumitur. 871.
Athos ictus flagraret. 873.
attritis angulis rotatur turris. 877.
audaci milite castra replet apis. 879.
avido certamine sibi deos fingit. 874.
avidus minister verens commissa reserare. 876.
in aula quidquid dimittis effluit. 876.
in aumarium memet conieci. 868.
auras includere venis. 878.
aures latentes regis prodidit. 876.
aures summas coeli advocet Judaeus. 880.
aurum cedit crinibus. 862.
fulvum deponderat. 875.
autumnus umbras ardentes fregerat. 878.
axe volucri orbem perertat. 866.

B.

Bacchum palmitibus vincire. 874.
balneatrix. 865.
barbara praelia pannus habet. 875.
bella vult videri. 871.
bene olere. 866.
bibisse poculum myrrhinum. 868.
bona regni servus habet. 872.
boreas gelidus. 875.

C.

Cadentem Phoebum cernunt. 875.
caderent ardua fulmina. 872.
caeci irruamus illuc. 884.
calami loquentes. 876.
a calando classica sunt dicta. 886.
calcare nescit modicos lapillos planta decens. 863.
calidus rogus tepido igne consonat. 880.
candida sidereis ardescunt lumina flammis. 862.
vela ferunt. 872.
candidioris naturae opus. 871.
candidus deus voluit in promptu esse. 879.
Canopi secura regna. 875.
cantus Sirenum & dulcia plectra Thaliae ad vocem tacuisse reor. 863.
capiti idem costum suffundere. 874.
capti cella Romuleam casam deridet. 872.
caput nodatum arte solverit. 882.
caret fine. 880.
carpere gramen. 874.
casa Romulea. 872.
casiam naris odit. 877.
castra audaci milite replet. 879.
catenis geminis Delon ligavit. 885.
catillata vadimonia geris. 885.
cavernas Pallas vindicat. 874.
caussae tuae pro crimine moriar. 863.
caussidicus forensis erat Cerberus. 884.
cedit crinibus aurum. 862.
cella capti deridet Romuleam casam. 872.
censum amare meum. 875.
census legitimus. 875.
Cerberus forensis caussidicus. 884.
Cereri dare primos messis honores. 874.
ceris textis excita apis. 878.
cernere si quisquam possit. 863.
cernunt Phoebum cadentem. 875.
certamine avido sibi deos fingit. 874.
chelys Phoebeja. 878.
choreas Aegyptias. 865.
cibis mutatis ora sustinet. 874.
classes nequitiae candida vela ferunt. 872.
classica a calando dicta. 886.
coelesti corpore Venerem vincit. 863.
coeli summas auriculas advocet Judaeus. 880.
coelo ardua fulmina caderent. 872.
coeno medio virtus obruta. 872.
cognata fece famuli. 872.
in coitu voluptas brevis est. 884.
colla fundunt rosas. 862.
colligit hic spinas, ille rosas. 875.
colore noctis tinctus. 864.
coloris ingenui argumentum. 883.
comas jactat platanus. 878.

N

com-

commissa reserare verens. 876.
composuere famem stomachi. 879.
comtum me allicitae molestabant. 869.
concede saltem precanti. 863.
concepit terra sonos. 876.
conciliant funera miseros. 879.
conciliare stomachum mero. 874.
condit forma. 871.
condunt scuta latentia. 885.
conficit amor dividias mentis. 886.
confusis feriemus sidera verbis. 879.
conjeci me in aumarium. 868.
conjungunt gemitus. 879.
consonat igne rogus. 880.
constat satis. 870.
constet inter nos. 869.
consumitur quidquid artis, formam condit. 871.
contemtus praelia pannus habet. 875.
contenta uno tenore naturae. 879.
contentionis funem duco. 869.
cor grave vulnus alit. 863.
corde de meo saevum depellant tua labra dolorem. 863.
cordis mala, livor atque luxus. 868.
corpore in nostro amplexam animam. 867.
laxo sudor manavit. 878.
coelesti Venerem vincis. 863.
corpus nobile requievit. 871.
corvus maturis frugibus ova refert. 878.
Cosmianum alabastrum adfer. 870.
coriarum idem suffundere capiti. 874.
crimine caussae tuae. 863.
crinibus cedit aurum. 862.
crypta Neapolitana. 870.
cuncta in te probat, si quisquam cernere possit. 863.
cura medicaminis hujus morbum animae fuget. 863.

D.

Dare primos messis honores Cereri. 874.
dearum forma fulges. 863.
debet vulgari mori placere sibi. 871.
decens planta modicos nescit calcare lapillos. 863.
dedit Mycono constanti tenendam Delon. 885.
deflet fata in simili sinu. 879.
defossa exciso marmore petra. 870.
demersa rate aurum deponderat. 875.
demersus Neptunus natat. 874.
deos primus in orbe fecit timor. 873.
sibi quisque fingit. 874.
depellant de corde saevum dolorem tua labra. 863.
deponderat aurum. 875.
depromunt ora mellea purpureum ruborem. 863.
deridet capti cella Romuleam casam. 872.
descendat Ithacus in externas arenas. 876.
defecto palmite vitis uvas annumerare coeperat. 878.
desinit erigidus horror. 878.
destinata lite pugnarent sensus. 878.
deûm sacris paratae puellae. 864.
deus candidus in promtu esse voluit. 879.
Delon geminis catenis ligavit. 885.
dicta vincunt naturae opus. 871.
dies nos grato perluit haustu. 874.
digitis tenellis serica fila trahens pretioso stamine ludis. 863.
digneris defunctum niveis ambire lacertis. 863.
dimittis quidquid in aula, effluit. 876.
discussa moenia flammis. 872.
disjunctus permutatis mensibus annus. 873.
dissecet putres tanta violentia nervos. 863.
dives natura ministrat. 880.
dividias mentis conficit omnis amor. 886.
divite jugulo stat ferrum. 875.
docet quod infrenis gloria, fine caret. 880.
dolet quod legi, dolus est. 886.
dolorem saevum depellant de corde tua labra. 863.
dolum malum nunc accipire. 886.
dolus est, quod legi dolet. 886.
domum quinque pedum fabricata. 871.
dubia tenere sensus pugnarent. 878.
duco contentionis funem. 869.
dulcia mella propagas. 863.
plectra Thaliae. 863.
dura terra laedi vestigi scelus est. 863.
duris haerentia mora rubetis. 879.

E.

Effluit, quidquid in aula dimittis. 876.
effusa per orbem signa. 873.
ejecta rate nudus naufragus. 879.
erigidus horror. 878.
error inanis. 874.
Euro riget. 879.
exciso defossa marmore petra. 870.
excita textis ceris apis fervet. 878.
in exemplo est Magnus. 870.
exercet totus mundus histrionem. 869.
exigua requievit humo. 871.
exit proditionis opus simulatius. 876.

F.

Fabricata domum quinque pedum. 871.
facit hora pares parentes. 879.
facta stat argento manus. 863.
fallunt nos oculi. 877.
fama est, junctas fortius ire preces. 879.
sepulta transversa nos rapis. 871.
famam onerare laborat. 876.
famem stomachi composuere. 879.
famuli cognata fece sepulti. 872.
fata sua cui legat, quaerit naufragus. 879.
tristia deflet. 879.
post fata vitam reducas. 863.
fatum ineluctabile. 870.
fece cognata sepulti famuli. 872.
fecit in orbe deos primus timor. 873.
fera sustinet ora cibis. 874.
fert lex circum limina nuptae. 880.
ferculum adlatum est. 869.
ferendum vix ipsi fuit Herculi. 885.
feriati sine fine. 884.
feriemus sidera confusis verbis. 879.
ferte tuos per lilia gressus quum volis. 863.
ferro nullo sanabile vulnus. 863.
succiderit inguinis oram. 882.
ferrum stat jugulo. 875.
fervet apis textis ceris excita. 878.
ferunt candida vela classes nequitiae. 872.
festram cella captivi deridet. 872.
fibras intimas trahit vultur. 867.
fidem vulgasse. 876.
fila serica trahens. 863.
fine fine feriati. 884.
fine caret. 880.
fingit quisque sibi deos. 874.
finire possunt in feras querelas. 879.
flagraret ictus Athos. 873.
flamma perit. 884.
flammis candida sidereis ardescunt lumina. 868.
discussa moenia. 872.
flores nulli sternuntur leviori pondere. 863.
fluctibus summis inquieta Delos. 885.
flumine vicino stultus sitit. 879.
fodit humum minister. 876.
foeda est in coitu voluptas. 884.
foetum format ursa. 878.
forensis Cerberus caussidicus erat. 884.
forma dearum fulges. 863.
non est satis. 871.
formam consumit, quidquid artis consumitur. 871.
format ursa foetum lingua. 878.
formavimus tenuem ursum. 871.
fortius ire junctas preces. 879.
fovet ora tepidis naribus. 878.
fregerat autumnus umbras. 878.
frugibus maturis corvus ova refert. 878.
mille medicatis saporatam offam. 871.
fuget morbum animae cura hujus medicaminis. 863.
penes fugitivum repertae regum manubiae. 870.
fulges forma dearum. 863.
fulmina ardua coelo caderent. 873.
fulvum deponderat aurum. 875.
fundunt colla rosas. 863.
funem contentionis non duco. 869.
funera conciliant miseros. 879.
furiosa juventus. 871.
fusa licito toro puella. 880.

G.

Gaudet natura permutatas habere vices. 879.
gelidus Boreas te noverit. 875.
geminis catenis Delon ligavit deus. 885.
gemitus conjungunt orbi parentes. 879.
gemmas aptent capiti. 863.
geris catillata vadimonia. 885.
gloria infrenis quod docet. 880.
Grajam migrabit ad urbem. 883.

gra-

gramen mutata carpere valle. 874.
grande si hoc putas. 863.
grandine segetes perdidit. 879.
gratia tota perit. 871.
grato nos perluit haustu. 874.
grave vulnus cor alit. 863.
gressus per lilia ferre. 863.
guttura ornent monilibus aliae. 863.
Gyaro alta ligavit Delon deus. 885.

H.

Habenis tepidis Phoebus hiemem spectabat. 878.
habere permutatas vices gaudet natura. 875.
habet servus regni bona, 872.
pannus praelia. 875.
habetis dolum, accipite nunc malum. 886.
habuisse non timidas manus. 883.
haerentia mora rubetis duris. 879.
hasta tremebunda supervolat. 870.
haustu grato nos perluit. 874.
Herculi ipsi vix ferendum fuit. 885.
hinc & inde moto vento levis Delos. 885.
histrionem exerceat totus mundus. 869.
homini pietas tutissima virtus. 869.
honor totus tibi servit. 863.
lunae reparatus. 873.
honores primos messis Cereri dare. 874.
hora parentes pares facit. 879.
recurrit permutatis equis. 874.
horrifico infestant murmure tigres. 869.
horror erigidus in ossibus regnat. 878.
homo lustrata ad ortus dejectus Phoebus. 873.
exigua nobile corpus requievit. 871.
humum fodit minister. 876.
Hyblaeum refugit satur liquorem. 877.
hyemem Phoebus spectabat. 878.

I.

Jacet virtus medio coeno obruta. 872.
jaciamus tecum osculantes. 885.
jactare comas platanus cooperat. 878.
quae jacuere juvant in rebus adversis. 875.
jacularis in miseros telum amoris. 863.
ibat fluctibus summis inquieta Delos. 885.
igne tepido rogus consonat. 880.
jecur intimum pererrat vultur. 867.
jejuna sabbata lege premet. 883.
ictus Athos flagraret. 879.
ignis Triviae triplici ortu rotetur. 866.
implere fere totus mundus mimum videtur. 869.
inanis error. 874.
incipit hoc semper. 885.
ad incitamentum libidinis bibisse se poculum myrrhinum. 868.
inclinatos solero transire cryptam. 868.
includere auras venis. 878.
inde & hinc moto vento levis Delos. 885.
index narraverat. 877.
ineluctabile fatum. 870.
infestant tigres horrifico murmure. 869.
infrenis gloria docet. 880.
ingenui coloris argumentum. 883.
inguinis oram ferro succiderit. 882.
inquieta summis fluctibus ibat Delos. 885.
intimas fibras trahit vultur. 867.
intimum jecur vultur pererrat. 867.
invenere calami loquentes Midam. 876.
invenias quod quisque velit. 875.
ire junctas preces fortius. 879.
irruamus illuc caeci. 884.
Iber ultimus te noverit. 875.
iter rimantur aurae verberibus. 878.
Ithacus descendat major in arenas externas. 876.
jubente petauro superior. 870.
Judaeus porcinum numen adoret. 880.
jugulo stat divite ferrum. 875.
junctas preces fortius ire. 879.
junctus nullo amore piscis parit. 878.
jussit error agricolas Cereri honores dare. 874.
juvant in adversis rebus quae jacuere. 875.
juverunt segetes meum laborem. 865.
juventus furiosa quod nos mergis, non satis est. 871.
juvit, juvat & diu juvabit. 885.

L.

Labellis trementibus anus. 865.
labello valgiter obtorto. 868.
labor hic nullus est ruborque nullus. 885.
laborant aurae rursus abire. 878.
laborat famam onerare. 876.
laborem meum segetes juverunt. 865.
labra tua saevum dolorem de corde depellant. 863.
lacertis niveis ambire defunctum digneris. 863.
lactes pectora sublimat permixtus sanguis. 863.
laedi dura terra scelus est vestigia. 863.
langoscit amor. 884.
lapillos medicos calcare nescit planta decens. 863.
latentes regis aures prodidit. 876.
latentia scuta condunt. 885.
laudabile nulli totum. 863.
laxo corpore sudor manavit. 872.
legat aui sua fata, quaerit naufragus. 879.
lege jejuna sabbata premet. 882.
legi quod dolet, est dolus. 886.
legitimus quasi census, uxor debet amari. 875.
lepidi quem vocant poëtae. 867.
leviori pondere nulli sternuntur flores. 863.
levis moto hinc & inde vento Delos. 885.
leviras remorum membra vehit. 875.
lex armata sedet. 880.
ad libidinis incitamentum bibisse se poculum myrrhinum. 868.
libidinosae pecudes. 884.
licito fusa puella toro. 880.
ligavit deus Delon alta Gyaro. 885.
per liliis gressus ferre. 863.
circum liminis nuptae fera lex sedet. 880.
lingua ursa foetum format. 878.
linque tuas sedes. 875.
liquorem Hyblaeum satur refugit. 877.
lite destinata pugnarent sensus. 877.
litora aliena quaere. 875.
livor atque luctus cordis mala. 868.
loquentes calami Midam invenere. 876.
Lucinae parentis vinclo soluta. 878.
luctus atque livor cordis mala. 868.
ludis pretioso stamine. 863.
lumina sidereis ardescunt candida flammis. 862.
lunae senectus & reparatus honor. 873.
lustrata humo Phoebus ad ortus dejectus. 873.
losus vincunt naturae opus. 871.
luxuriantur opes in testa mersas. 872.

M.

Magis aut minus hoc illo placere. 877.
magnis monilibus ornent guttura. 863.
Magnus in exemplo est, cui non suffecerit orbis. 870.
major rerum tibi nascitur ordo. 875.
mala cordis livor atque luctus. 868.
malis succumbe. 875.
malum dolum nunc accipite. 886.
manavit corpore sudor. 872.
manu puer loquaci. 864.
manubiae regum penes fugitivum repertae. 870.
manus timidas non habuisse. 883.
mari purpureo Delos natabat. 885.
marmore exciso defossa petra. 870.
maturis frugibus ova refert corvus. 878.
maxima rerum pietas. 869.
medicaminis hujus cura morbum animae fuget. 863.
medicatis mille frugibus soporatam offam. 871.
medio coeno jacet obruta virtus. 872.
mella dulcia propagas. 863.
mellea purpureum depromunt ora ruborem. 863.
membra solent auras includere venis. 878.
Memphi-ides puellae. 862.
mensibus permutatis disjunctus annus. 873.
mentiuntur sensus oppressa ratione. 877.
quod mergis nos non satis est. 871.
mero toto stomachum conciliare. 874.
mersas in testa opes luxuriantur. 872.
messis primos honores Cereri dare. 874.
metuit nil puella licito toro fusa. 880.
Midam invenere calami loquaces. 876.
migrabit ad Graiam urbem. 883.
milite audaci apis castra replet. 879.
mille medicatis frugibus soporatam offam. 871.
mimum mundus totus videtur implere. 869.

M.

minister avidus vetens commissa rese-rare. 876.
ministrat natura quod potest satiare. 880.
minus aut magis hoc illo placere. 877.
miseras possunt finire querelas. 879.
miseros funera conciliant. 879.
in miseros telum jacularis amaris. 861.
modicos calcare lapillos planta decens nescit. 863.
moenia flammis distenta. 872.
molestabant me alluciae vernales. 869.
monilibus magnis guttura arment. 863.
mora duris rubens haerentia. 879.
morbum animae medicaminis hujus cura fuget. 863.
mutat tuae pro crimine caussae. 863.
mortales me flammas tenebunt. 876.
mota levis hinc & inde vento Delos. 855.
mundus totus exerceat histrioniam. 869.
minimum implere videtur. 869.
munera nota rerum naturae. 878.
murmure horrifico tigres infestant. 869.
mutata valle gramen carpere. 874.
mutatis sustinet ora cibis. 874.
Mycone constanti deus dedit Delon tenendam. 885.
myrrhinum se bibisse poculum. 868.

N.

Naribus tepidis ora fovet. 878.
naris castam odit. 877.
narraverat indea. 877.
nascitur tibi major orda rerum. 875.
natabat Delos purpureo mari. 885.
natat Neptunus omni aqua. 874.
natura non uno tenore contenta valet. 879.
natura dives ministrat, quod potest satiare. 880.
naturae munera nota. 878.
candidioris opus vincunt. 872.
naufraga membra vehit. 875.
naufragus ejecta rate nudus. 879.
Neapolitana crypta. 870.
Neptunus omni natat aqua. 874.
nequitiae classes candida vela ferunt. 872.
nervos putres nec tanta violentia dissecet. 863.
nescit planta modicos lapillos calcare. 863.
niveis ambire lacertis. 863.
nobile corpus exigua requievit humo. 871.
nobilitas est, non habuisse timidas manus. 883.
noctis colore tinctus puer. 864.
nodatum solverit arte caput. 882.
nominativus est, hic Quirites. 886.
nota rerum naturae munera. 878.
noverit te ultimus Ister. 875.
nudus ejecta rate naufragus. 879.
numen porcinum Judaeus adoret. 880.
circum nuptae limina fera lex sedet. 880.

O.

Obruta medio coeno jacet virtus. 872.
ob rutus omni aqua Neptunus natat. 874.
obtorto valgiter labello. 868.
oculi nos fallunt. 877.
ante oculos stabat. 878.
odit naris castam. 877.
offam mille medicatis frugibus saporatam. 871.
olet non bene, qui bene semper olet. 868.
olus vile famem composuit. 879.
omni aqua Neptunus natat. 874.
onerare laborat famam. 876.
opes in tecta mersas luxuriantur. 872.
oppida pulsat rumoribus. 876.
oppressa ratione sensus mentiuntur. 877.
opus proditionis simulatius exit. 876.
naturae vincunt. 871.
ora mellea purpureum depromunt ruborem. 863.
cibis sustinet. 874
fovet tepidis naribus. 878.
oram inguinis ferro succiderit. 882.
in orbe primus deos fecit timor. 872.
orbem rapidum peteret. 866.
vendidit. 874.
per orbem ligna effusa. 873.
orbi parentes conjungunt gemitus. 879.
orbis Magno non suffecerat. 870.
orda rerum major tibi nascitur. 875.
ore tenebunt flammas. 876.
ornent aliae magnis monilibus guttura. 863.
orsum tenuem formavimus. 871.
ortu triplici Triviae ignis rutetur. 866.
ad ortus dejectus Phoebus. 873.
osculantes tecum jaciamus. 885.
ova refert corvus maturis frugibus. 878.

P.

Palem pastorum gaudere manu. 874.
Pallas cavernas vindicat. 874.
palmite defecto vitis umbras annumerare coepit. 878.
palmitibus plenis Bacchum vincere. 874.
pannus habet praelia. 875.
paratae factis deum puellae. 864.
parentes orbi conjungunt gemitus. 879.
parentis Lucinae vinclo soluta. 878.
pares patentes hora facit. 879.
parit piscis nullo junctus amore. 878.
pastorum manu Palem gaudere. 874.
pectora lactea admixtus sanguis sublimat. 863.
pectus trahit vultus. 867.
pecudes libidinosae. 884.
pedum quinque domum fabricata. 871.
peractae veneris statim taedet. 884.
percussum eodem telo naufragus quaerit. 879.
perdidit totum annum grandine. 879.
peteret vultus jecur intimum. 867.
peteret Phoebus orbem axe volucri. 866.
periculum ad usque roso pollice. 865.
petit flamma. 885.
tota gratia. 885.
perluit nos grato haustu. 874.
permutatas gaudet habere vices. 879.
permutatis diiunctus mensibus annus. 873.
hora recurrit equis. 874.
petaurum jubente superior. 870.
petra marmore exciso defossa. 870.
Phoebeja chelys. 878.
Phoebus ad ortus lustrata dejectus humo. 873.
renascens & cadens. 875.
volucri axe rapidum orbem peteret. 866.
hyemem tepidis habenis spectabat. 878.
pietas hominis tutissima virtus. 869.
piscis nullo junctus amore parit. 878.
placere tu sola vel spoliata potes. 863.
placere hoc illo magis aut minus. 877.
sibi vulgari mare. 871.
quod placet non omnibus unum est. 875.
planta decens modicos nescit calcare lapillos. 863.
platanus comas jactare coeperat. 878.
plectra Thaliae dulcia. 863.
plenis palmitibus Bacchum vincere. 864.
pnetae lepidi quem vocant. 864. 867.
pollice usque ad periculum roso. 865.
pondere leviore nulli sternuntur flores. 863.
populo exemtus. 883.
praeesse qui cupit, prodesse recusat. 870.
precanti concede. 863.
preces junctas fortius ire. 879.
precinsa flamine ludis. 863.
premet sabbata jejuna lege. 882.
primos Cereri dare messis honores. 874.
primus timor in orbe deos fecit. 872.
probat in re cuncta si quisquam cernere possit. 862.
probris nos transversos rapis. 871.
prodesse recusat, qui praeesse cupit. 870.
prodidit regis latentes aures. 876.
proditionis opus simulatius exit. 876.
praelia barbara pannus habet. 875.
projecit hoc vitium. 874.
promiserat quidquid annus. 878.
in promtu esse deus voluit. 879.
propagas dulcia mella. 868.
protulit foetum ursa. 878.
publicum prostibulum. 885.
puella licito toro fusa. 880.
puellae Memphitides. 864.
puer manu loquaci. 864.
pugnantis stomachi composuere famem. 879.
pugnateur dubio tenore sensus. 878.
pulsat rumoribus oppida. 876.
purpureo mari natabat Delos. 885.
purpureum depromunt ora ruborem mellea. 863.

Q.

Quadrata ſurgit turris. 877.
  quaerere litora aliena. 875.
quaerit naufragus eodem telo periculum. 879.
querelas miſeras finire poſſunt. 879.

R.

Rapidum orbem Phoebus peterret. 866.
rapis non tranaverſos probris. 871.
rate demerſa aurum deponderat. 875.
  ejecta nudus naufragus. 879.
ratione oppreſſa ſenſus mentiuntur. 877.
rebus in adverſis quae jacuere juvant. 875.
recocta vina anus. 865.
recurrit hora permutatis equis. 874.
recuſat prodeſſe, qui cupit praeeſſe. 870.
reducas mihi vitam poſt fata. 863.
refert corvus maturis frugibus ova. 872.
refugit ſatur Hyblaeum mel. 877.
regna Canopi ſecura te noverint. 875.
regnat in oſſibus horror. 878.
regni bona ſervus habet. 872.
regum manubiae penes fugitivam repertae. 870.
remorum levitas membra vehit. 875.
renaſcentem Phoebum cernunt. 875.
reor Thaliae plectra ad voces tacuiſſe. 863.
reparatus lunae honor. 873.
repertae regum manubiae. 870.
replet apis caſtra audaci milite. 879.
requievit nobile corpus. 870.
rerum naturae munera nota. 878.
  maxima pietas. 869.
  major ordo tibi naſcitur. 875.
reſerare commiſſa verena. 876.
revincta ſtabili terra Delos. 885.
reus voti deos fingit. 874.
riget Euro. 877.
rimantur aurae iter verberibus. 878.
riſus vincunt naturae opus. 871.
rogus calidus igne conſonat. 880.
Romuleam caiam deridet cella capti. 872.
roſas colla fundunt. 863.
  ille colligit, hic ſpinas. 875.
roſo uſque ad periculum pollice. 865.
rotatur turris angulis attritis. 877.
rotetur Triviae ignis triplici ortu. 866.
rubetis duris haerentia mora. 879.
rubore nullus eſt. 885.
ruborem purpureum depromunt mellea ora. 863.
rumoribus ſubitis oppida pulſat. 876.

S.

Sabbata jejuna lege premet. 882.
  ſacris deûm paratae puellae. 864.
ſaevum dolorem de corde depellant. 863.
ſales vincunt naturae opus. 871.
ſanabile nullo ferro vulnus cor alit. 863.
ſanguis admixtus ſublimat lactea pectora. 863.
ſaporatam mille medicatis fragibus offam. 871.
ſatur Hyblaeum liquorem refugit. 877.
ſcelus eſt dura laedi veſtigia terra. 863.
ſcuta latentia condunt. 885.
ſecreta tegant. 876.
ſecura regna Canopi te noverint. 875.
ſedes tuas lingue. 875.
ſedet lex armata. 880.
ſegetes juverunt laborem meum. 865.
  grandine perdidit. 879.
ſenectus & reparatus honor lunae. 873.
ſenſus tenore dubio pugnarent. 878.
  vagi nos fallunt. 877.
ſepulta fama transverſos rapis. 871.
ſepulti cognata fece famuli. 872.
ſerica fila trahens precioſo ſtamine ludis. 863.
ſermonis gratia vincit naturae opus. 871.
ſervit tibi totus honor. 863.
ſervus vilis regni bona habet. 872.
ſic, ſic ſine fine feriati. 884.
ſidera verbis confuſis feriemus. 879.
ſidereis flammis ardeſcunt lumina candida. 863.
ſigna effuſa per orbem. 873.
ſimulatius exit proditionis opus. 876.
ſinu in ſimili fata deflet. 879.
Sirenum cantus & dulcia plectra Thaliae. 863.
ſitit ſtultus vicino flumine. 879.
ſolere inclinatos cryptam tranſire. 870.
ſolverit arte nodatum caput. 882.
ſolum ſub torva fronte latebat. 885.
ſoluta vinculo Lucinae. 878.
ſonos terra concepit. 876.
ſonuere tubae. 875.
ſpectabat Phoebus hyemem. 878.
ſpinas hic colligit, ille roſas. 875.
ſpoliata potes vel ſola placere. 863.
ſtabat ante oculos. 878.
ſtabili terra revincta Delos. 885.
ſtamine pretioſo ludis. 863.
ſtat facta manus argento. 863.
  jugulo ferrum. 875.
ſternuntur nulli leviori pondere flores. 863.
ſtomachi pugnantis compoſuere famem. 879.
ſtomachum conciliare mero. 874.
ſtrictis in oſſibus regnat horror. 878.
ſtultus ſitit vicino flumine. 879.
niſi ſubeſt velle gratia tota perit. 871.
ſublimat lactea pectora admixtus ſanguis. 863.
ſucciderit ferro oram inguinis. 882.
ne ſuccumbe malis. 875.
ſudor tepidus corpore manavit. 878.
non ſuffecerat Magno orbis. 870.
ſuffundere capiti idem coſtum. 874.
ſummas coeli auriculas advocet Judaeus. 880.
ſummis fluctibus ibat inquieta Delos. 885.
ſuperior jubente petauro. 870.
ſupervolat tremebunda haſta. 870.
ſuppes. 870.
ſurgit turris quadrata. 877.
ſuſtinet ora cibis. 874.

T.

Tacuiſſe reor ad voces Thaliae plectra. 863.
taedet ſtatim Veneris peractae. 884.
taurus amat gramen carpere. 874.
tegant ſecreta. 876.
telo eodem percuſſus naufragus. 879.
telum jaculatis amoris. 863.
tempore uno amare & accuſare. 885.
tenebunt flammas ore. 876.
tenellis digitis. 863.
tenendam dedit Delon conſtanti Mycono. 885.
tenore uno contenta natura. 879.
  dubio ſenſus pugnarent. 878.
tenuem formavimus orſum. 871.
tepidis naribus ora fovet. 878.
  habenis hyemem ſpectabat Phoebus. 878.
tepido igne rogus conſonat. 880.
tepidus ſudor corpore manavit. 878.
terra dura laedi veſtigia. 863.
  ſonos concepit. 876.
  ſtabili Delos revincta. 885.
teſta merſas opes. 872.
textis apis excita ceris fervet. 879.
Thaliae dulcia plectra. 863.
tigres horrifico murmure infeſtant. 869.
timidas non habuiſſe manus. 883.
timor fecit deos primus in orbe. 872.
tinctus colore noctis puer. 864.
toro licito fuſa puella. 880.
torva ſolum ſub fronte latebat. 885.
tota perit gratia. 871.
toto ſtomachum conciliare mero. 874.
totum nulli laudabile.
totus tibi ſervit honor. 863.
trahens ſerica fila pretioſo ſtamine ludis. 863.
trahit vultur pectus. 865.
tranſire ſolere inclinatos cryptam. 870.
tranſverſos probris rapis. 871.
tremebunda ſupervolat haſta. 870.
trementibus labellis anus. 865.
triplici ortu Triviae rotetur ignis. 866.
triſtia fata deflet. 879.
Triviae ignis triplici ortu rotetur. 866.
tubae ſonuere. 875.
TULLIA. 870.
turris quadrata ſurgit. 877.
tutiſſima homini virtus pietas. 869.

V.

Vadimonia catillata getis. 885.
  vagi ſenſus nos fallunt. 877.
valet non uno tenore contenta natura. 879.
valgiter obtorto labello. 868.
valle mutata gramen carpere. 874.
vehit levitas remorum. 875.
vela candida ferunt claſſes nequitiae. 872.

V.

velle nisi subest, tota gratia perit. 871.
vendidit orbem. 874.
Venerem coelesti corpore vincis. 861.
venis auras includere. 878.
vento hinc & inde moto levis Delos. 885.
verberibus timantur iter. 878.
verbis confusis sidera feriemus. 879.
verens commissa referare. 876.
verusles alucitae me molestabant. 869.
vestigia laedi dura terra. 861.
vices permutatas gaudet habere natura. 879.
vicino flumine stultus sitit. 879.
videri bella vult. 871.

V.

vides ut triplici ortu Triviae rotetur ignis. 866.
vile olus famem composuit. 879.
vilis servus habet regni bona. 872.
vincere Bacchum plenis palmitibus. 874.
vincis Venerem coelesti corpore. 861.
vinclo soluta Lucinae parentis. 878.
vinctuot oaturae opus. 871.
vindicat Pallas cavernas. 874.
vino recocta anus. 865.
violentia tanta putrea nervos nec disfecet. 861.
virtus homini tutissima pietas. 869.
medio jacet obruta coeno. 872.

V.

vitam mihi post fata reducas. 861.
vitium hoc annus projecit. 874.
ultimus Ister te noverit. 875.
umbras ardentes autumnus fregerat. 878.
vocant quem lepidi poëtae. 867.
volucri Phoebus axe orbem peterret. 866.
voluptas in coitu foeda & brevis est. 884.
urbem ad Grajam migrabit. 883.
usus quod mortalibus afferat. 875.
volgari more sibi placere. 871.
vulgasse fidem. 876.

T A B E L L A

nominum propriorum in Petronii Satyr. occurrentium,

ab ipso P. BURMANNO confecta.

Aesius.
Agamemnon.
Agatho.
Albucia.
Ammea.
Appelles, etis.
Alcyltos.
Bargates.
Calva.
Carpus.
Carrion.
Cassandra.
Cerdo.
Chrysanthus.
Chrysis.
Cicaro.
Cinnamus.
Circe.
Corax.
Coriothus.
Croesus.
Daedalus.
Diogenes (C. Pompejus.)
Dionysus.
Doris.
Encolpius.
Endimion.
Enothea. [*Vera lectio est* Genothea.]
Ephesus, tragoedus.
Eomolpus.
Felicio.
Fortunata.
Ganymedes.
Gavilla.
Geta.
Giton.
Glycon.
Gorgias.
Habinoas [*Vera lectio est* Hannibas.]
Hermeros.
Hermogenes.
Julius Proculus.
Laenas.
Lamia.
Lucro.
Lycas.
Lycurgus.
Mammea.
Manniclus.
Massa.
Melissa.
Menecrates.
Menophile.
Mithridates.
Nasta villicus.
Niceros.
Norbanus.
Pannychis.
Pansa.
Philargyrus.
Phileroo.
Phileros.
Philumene.
Ploerimus.
Polyaeous (Encolpius.)
C. Pompejus Diogenes.
Primigenius.
Proculus (Julius)
Proselenos.
Psyche.
Quartilla.
Safinius.
Scaurus.
Sciotilla.
Scissa.
Scylax, canis.
Seleucus.
Serapa.
Stichus.
Terentius, caopo.
Titus.
Trimalcio.
Tryphaena.

Edidi quidquid inveni: nec addidi, praeter uncinis inclusa illa duo, nec detraxi quidquam, nec mutavi.

I N D E X III.

verborum & rerum, quae a viris doctis explicantur in notis.

A.

A cum ablativo pro genitivo, aut nomine adjectivo, ut *ovis a Tarento*, pro *oves Tarentinae: apes ab Athenis*, pro *apes Atticae*. p. 221.
capillis usque ad ungues. 619. 620.
matre, statim a partu. 513.
ab acia & acu, id est, vel minutissima exponere. 495.
asse crescere. 262.
extrema parte verbi, statim post pronuntiatam ultimam vocem. 513.
hac voce. 113.
oculo recitare, a primo adspectu, libro non recognito. 484.
ab ante. 395.
abducere morti an possit notare subtrahere, eripere, ῥύεσθαι. 683.
absentivus. 175.
abstinere pro cohibere, ἀπείργειν, alterum ab aliqua re, & abstineri a cibo, potu, dicitur gallus, bos, &c. interclusus. 672.
accedere, de re, quae magis auribus quam oculis percipitur. 631.
accendere mantes. 767.
accipere injuriam. 461.
pro in dotem accipere. 480.
excipere, διαπνίζειν. 260. 427.
acer & macer, de spiritu. 790.
acervus, seu sorites, genus argumentationis fallax e Chrysippo inventum. 551.
Achilles, obscoene, εὐσπλαγχνος, δορυφόρος. 796.
acia filum in acu. 495.
ab acia. 495.
ad aciam. 149. 150.
acidum pro acido potu. 165.
acidus pro ingratus. 249. 575.
acina. 252.
acclamationum insania. 240.
acclamationes parasiticae. 56.
accubitoria vestimenta. 158.
accusativus pro nominativo. 827.
acroamata. 346.
Actaea terra, pro Attica. 819.
actuarii legionum. 340.
servi, different a notariis & exceptoribus. 340.
actus figulorum, quando torquent rotam, ῥόμβος. 834.
acupedius. 486.
acus comatoria. 96.
ad non reperitur in voce quam sequitur verbum ab *ad* compositum. 53.
pro *in*. 407.
aciam. 149. 150.
arcum veterem. 276.
assem. 387.
bestias dare. 296.
caussas agere. 75.
latus habere. 505.
lucernas, lumina, lunam. 625.
naturam. 340.
numerum, duplici significatu. 246.
oscula, abrupte, ut: *ad arma*. 684.
pedes sedere. 155.
quam rem? id est, cui bono? 160.
rem pertinet. 211.
se facere. 226.
vertere. 227.
summa. 161.
summam. 219.
villam. 406.
adagnoscere, adcognoscere, adgnoscere, pro deprehendere, observare. 446.
addicere, in emtione. 72.
adducere, ostium. 587.
pro persuadere. 65.
adducta cuspis. 561.
adesse, abesse. 385.
adjectivorum in *is* & *us* dicitorum exempla. 401.
osus. 488.
adjectus sonus. 441.
aditum habere dicitur res quae habet ἐφορμήν, ἀφορμήν, λαβήν, πρόσοδον, ἐπιχείρησιν. 616.
sibi praecludere. 546.
aditus obscoene, θύρα. 546.
pro vestibulo. 129.
adjurare alicui. 412.
adjuturi & adjuvaturi. 88.
adjuvare de aliqua re. 88.
admonere flagello. 222.
se. 543.
admoneri in somniis. 636.
adolescentes pro rerum imperitis & inexpertis habentur. 168.
adorabant sidera, Castorem, Pollucem, Apollinem, deos, fluctus, navigaturi. 608.
adstricta voluptas, pro exigua, frugalis. 713.
adstringere parsimonia, pro continentia, contentum paucis efficere. 713.
adsternere, pro addere. 725.
adventicia, coena, aut in genere quod Germani appellant, *der Willkommen*. 569.
adverbiorum in *am* & *e* exempla, ut *promiscuam, promiscue: properam, propere: perperam, perpere*. 683.
advocare, patrocinio exposcere. 657.
advocati nocturni. 74.
advocatio pro favore, plausu. 594.
advocatus a patrono differt. 657.
aediculae reponendis Laribus. 146. 147.
aedificandi insania. 736.
aedificare in sepulchris. 664.
aediles forum & annonam curabant. 274.
aedilium edicta & munus in coloniis circa quid versarentur. 342.
aëdon. 808.
aegri in Aesculapii templo. 84.
Aegyptii choraulae. 865.
pueri serviebant. 204.
scelera conviviis adhibebant. 193. 195.
Aegyptiorum pictura. 19.
aequus Mars. 186.
aeraria ratio. 373.
aerarius assis. 373.
aerati, pro obaerati. 373.
aërium mel. 365.
aerumnae, furcillae ex humeris onus sustinentes. 238.
aerumnosi. 238.
aes Corinthium. 214.
Aesculapii templo somniantes medicinam petebant. 84.
Aesius nomen virile. 629.
aeschrophagiae. 367. 368.
aestus. 38.
aetas pro juventute. 653.
aetatem bene ferre. 271.
Aethiopes crispi capillitio. 622.
& Aegyptii pandis cruribus. 656.
afferre, de cibis proprie. 166.
afflare, de sidere & fulmine. 17.
afflictare sese. 662.
Afrae aves, gallinae Numidicae. 582.
Africa mittebat Romam citreas mensas. 723.
Africanae pro feris Africanis, leonibus, &c. 200.
agaga, agagula, leno, veterator, nequam. 383. 446.
Agatho. 480.
agere ad caussas. 75.
de advocatis. 657.
animam. 612.
judicium. 144.
aginare, properare. 407.
agitare, furiarum. 2.
agnoscere. 446.
agri partem legabant sepulcris, unde culta ornata & munita essent contra hominum tempestatumque injurias. 461.
agros continuare. 322.
in agrum, notat monumenti longitudinem & profunditatem. 452.
alabaster unguenti. 350.

aliqua

alapa & alapatus, pro, qui colaphum cedit. 371.
alapam ducere. 370.
alapare. 371.
alatum foctor. 791.
alba veste amicti erant in festis. 424.
albarium opus. 111.
Alcibiadis & Socratis amores. 796.
alea belli. 753.
ludebant inter coenam. 175.
Alexandrini pueri, dicaces. 162.
altae tenebrae, quando qui jamdum coecus est in obscuras latebras abditur. 647.
alicaria. 53.
alicula, vestis. 244.
alienum mortuum plorare. 147.
alipilus. 266.
aliptae stringebant & detergebant balneis lavantes. 569.
aliquando, pro tandem. 612.
aliquis. 364.
alius orbis. 8.
aloetica vel aloëtina potio. 161.
alogiae. 387.
Alpes Penninae. 750.
alter alteri. 453.
pro secundus. 643.
altius cincti pro succincti, expediti. 775.
altum vulnus. 841.
altus & alius confunduntur. 647.
alucinari. 870.
alucitae. 869. 870.
alvus & alveus differunt. 343.
amantes & furibundi comparantur. 587.
ambitioni dare. 23. 24.
ambubaia. 477.
ambulatrices. 61.
amica, scortum, moecha. 582.
amicare pro placare, amicum sibi reddere, ἀικειῶν. 472.
amicarius, pro lenone, conciliatore. 472.
amici, pro parasitis. 174. 178.
amicire. 128.
amites calami aucupum viscati. 649.
amittere sanguinem, colorem. 610.
amoliri. 59.
invidiam. 602.
amplexare. 417.
amplexu divellere, excipere occupare, petere, tenere, jungere, ligare, tangere. 546.
amplexus, ἐναγκάλισμα, res quae ulnis cingitur. 777.
passive, pro ἀναληφθείς. 866.
ampollae vitreae. 326.
ἀναναλυθίας exempla. 399. 412. 417.
analecta. 184.
analecta micarius. 184.
analectides. 170.
anathymiasis, vox medicorum Latinorum ultimae aetatis. 318.
anatina, scil. caro, quem usum praestet in medicina. 363. 364.
anatum sanguis alexipharmacum. 363.
ancillae honestiores, fabiae, quas consiliorum & secretorum conscias habebant dominae. 778.
andabatae. 302.
andruare obsoletum, pro ἀνδρίζεσθαι. 54.
angeronalia. 291.
anhelitus, obscoene. 610.
anhelus, pro ἔξωρος, ἀσθενής. 610.
anima & animus distinguuntur. 13.
in ano, de timido. 409.
naso, de exspirante. 410.
animadversio, pro vindicta, poena. 639.
animae amantium. 507.
animam abiicere, expellere, exuere, relinquere. 474.
igneam credebant aquis exstingui. 622. 623.
animus pro ira, θυμός. 586.
interdiu corpori συμπλέκεσθαι & ὑπηρετεῖν putabatur a Peripateticis, noctu vero liber a vinculis materiae vagari. 627.
annuli buxei, pro aurei, pallidi coloris. 190.
annuli plures in digitis. 461.
annulum traiicere, quid putarint valere. 473.
digito extremo gerebant. 172.
annos secum ferre. 271.
annus pro longo tempore. 273.
ansa ostii, ῥόπτρον. 593.
annumala. 345.
anser, obscoeno sensu. 204. 840.
albus, argenteus, candidus. 581.
anseres sacri. 340.
ante & ad pedes alicui procumbere. 155.
antecessus, pro qui antecessit. 81. 82.
apere, pro nectere, aptare. 704.
aperta toga. 416.
aperto capite ambulare. 373.
apertus conjux. 573.
apes a Jove mel acceperunt. 365.
& apis in nominativo. 879.
apocalare. 435.
apoclepere, se subtrahere conspectui. 435.
apoculare, ἀφανίζεσθαι. 408. 435.
apodixis defunctoria, peremtoria. 814. 815.
apologare, se subducere oculis. 435.
Apollinem adorabant navem intrantes. 641.
apophoreta. 243. 366.
apophoreti. 243.
aporiare, pro ἀπορεῖν, perplexus haerere in re sua. 481.
aporiatus, ἄπορος, inops consilii; ultimae Latinitatis vox. 481.
applicare, pro affligere, ἐρείδειν. 570.
apponere & opponere, licet confundantur, sunt diversa. 421.
apposite. 95.
aprinitus. 195.
approbare, pro ostendere, demonstrare. 475.
aprum solidum quis primus mensis intulerit. 243.
aptare, connectere. 507.
aptatus, pro annexus. 286.
aptus, idem quod aptatus, connexus. 195.
homo id est socialis. 195.
apud, pro *in*. 407.
aput, vetusta scribendi ratio.
aqua honesta pro urina. 586.
in manus. 134. 162.
nivata. 162.
perire turpe & miserum. 622.
purgabant omina, somnia, caedes. 628.
voraces efficit. 256.
aquae errantes, trepidantes. 807.
formosae. 609.
aquam effundebant sub mensam si quando incendii mentio conviviis esset facta. 229.
liberam gustare, dicuntur manumissi. 457.
petere, sumere, vel ὑδρεύειν, vel, ut quidam volunt, οὐρεῖν. 586.
aquarioli meretricum. 114.
Arabes arboribus vestes texunt. 716.
Libyes, Lydi, Aethiopes, aliique aures perforabant. 621.
araneis oleo madidis vibices & vulnera teguntur. 604.
arare pelagus, pontum 582. 712.
Arati Phaenomena Hipparchus commentario illustravit. 241.
arbiter undae ventus. 681.
arbitri conviviorum. 251.
arbor pro malo navis. 687.
arca pro sandapila, σορῷ, κιβωτῷ, qua mortuus conditur. 675.
arcanus, duplici sensu. 156.
arces Minervae sacrae. 31.
Romanae. 741.
pro verticibus montium. 696.
& artes confunduntur. 741.
arcessere sermones. 213.
arcisellium, arcuata sella. 485.
arctare ludum &c. pro claudere. 541.
arcula, vasculum condendo, aut liquoris exprimendi. 550. 551.
arcus diversa notat. 276.
arere. 12.
aretalogi. 195.
argumenta pictorum, tabularum, id est fabulae, quas illi exhibent pictas in tabulis. 549.
argumentum, pro indicio, signo. 635.
argutare pro argutari. 303. 377.
argutari. 303.
argutus. 303.
arida oratio. 12.
aridus fragor, sonus. 164.
pro paupere (ut λεπτὸς, ἰσχνὸς contrarium τοῦ παχέος.) 223.
arietini. 235.
arietinum cicer. 199.
in *arius* terminata quid notent. 254.
arma eloquentiae. 11.
gerere non militi nefas. 426.
obscoeno sensu. 574.

pro

pro instrumenta. 33. 14.
& quidem nautica. 761.
armaria variis usibus. 140.
armatus obscoeno sensu. 574.
armillae & periscelides foeminarum aut effoeminatorum. 574. 436.
armillarum varius usus. 573.
arripere. 513.
ars severa. 37.
articulus strictus acutusque, talitrum, condylus. 594.
artifices servi. 446.
artificium. 311.
arva, obscoene. 678.
arundinibus viscatis aucupium. 245. 649.
arx doctrinae, ut Epicuri, Stoicorum, pro gymnasio. 819.
pro vertice, culmine, monte. 696.
as meretricibus vel lacnis datus. 49.
ascia pro meretrice. 481.
asciam in crus sibi impingere, pro suis sibi manibus damnum afferre. 481.
Asciculae nomen gentis Romanae. 114.
aselius Corinthius, vas coenatorium, ex tali aere. 165.
piscis. 115.
Asiaticus tumor. 16.
asinus, obscoene. 115.
in tegulis, proverbium de prodigio horribili & inaudito. 414.
Aspendii citharistae, pro fures expediti. 786.
aspergine aquae se purgabant. 620.
assa vox, tibia, sudatio. 280.
assecula, pro coenipeta. 505.
assentari, pro assentiri. 79.
assimilare, pro referre, ἐοικέναι, verbum Comicum. 518.
assurgere, loco cedere. 426.
astra montibus niti credebantur. 737.
influxum habent in hominis nativitatem. 117.
astro malo natus. 117.
asturco equus dicitur, etiamsi natus in Asturia non sit. 544. 545.
asturcoum incessus mollis & νευροῖς. 545.
at oon. 602.
Atellana. 146.
ater metus, pro tristis, infaustus. 555.
Athana, Campani & magna Graecia dicebant, pro Minerva. 186.
athara. 186.
athla. 378.
Atlaotes, in fontibus, signa. 206. 207.
atque vel ac, & quam, ut usu different. 146.
attingere aliquid, pro aliquo pervenire. 553.
atra vestis. 823.
atrae coene. 555.
atramentum ad stigmata adhibebant. 621.
atrienses principes servi tricliniares. 688.
atrio cibum sumebant, & censum servabant. 250. 688.
atrox stylus. 26.
attia, vox Sabina, quid notet. 300.
atteri, deteri, conteri, bello, libidinibus, popinis, luxu, commissationibus, pro debilitari & consumi. 697.
attonitus pro consternatus. 611.
au & o permutata. 268. 346. 429.
auctionem rerum supervacuarum proscribere. 210.
auctorati, qui serviliter operas suas addicebant scenae & arenae. 701.
aucupium per arundines viscatas. 245.
audaces proprie gladiatores, bestiarii, latrones. 518.
audaciae nomina, id est faciora temeraria, & scelesta. 518.
audite pro obedite. 670.
avellere idem quod avellere, abducere, ἀπάγειν. 658.
avertitur agmen, pro avertatur, ἀποστρέφεται. 763.
aufugere aliquid, non probum. 518.
Augustus vocebat Apollinis filius credi. 743.
Augustales. 152.
avide siccare poculum. 575.
aula pro cavea qua ferae deportabantur ad spectacula, aut in genere animalia asservantur. 719.
pro serpentis antro. 719.
auleum. 114.
aumatium corruptum ex armarium. 868.
aura favoris, fortunae. 822.
aurea barba. 185.
pensa Parcarum. 746.
avocare & evocare differt. 400.
aures & auras confusa. 742. 787.
percutere, verberare, ountio, sono. 443.
perforare familiare Judaeis, Poenis, aliisque barbaris. 620.
auri ramentis inspersis comam rutilabant. 656.
auricularii. 268.
auro acdificare. 736.
aurum coronarium. 548.
auspicium sibi facere. 630.
autem. 379.
automata & automatoo. 330. 147. 856.
automatarii. 347.
autopyrus panis, qui solo hordeo constat. 430.
in ax definentia quaedam. 259.

B.

B. & V. permutantur. 110. 170. 418.
babaeculi pro miseris, stolidis, stupidis, imbellibus. 219. 418.
babas, homo stolidissimus. 418.
bacculi. 418.
Babylonicum, genus vestis. 114.
differt a polymita. 245.
bacalosiae. 246.
bacca, & bacca Indica, pro margarita. 118.
Bacchi nomen qui sibi sumserint. 248.
Bacchum pulcherrimum & semper speciosum pingebant. 248.
bacciballum. 405.
baceloghae. 248.
bacelus. 246.
Bajae amoenissimus Italiae locus. 344.
bajuli. 313.
balatro. 418.
balatum ducere vervecem, pro blennum aliquem in maximam malam rem dare. 971.
balenaria virga. 98.
balnea immodice calefiebant. 465.
inibant ante coenam. 569.
barba pyxide condita. 148.
barbae de animantibus, barba de homine: licet non semper. 606.
607.
barbam vovebant diis, fluviisque. 641.
barbarismus in quo consistat. 443.
barbas aureas habebant deorum simulacra. 186.
barbatoriam facere, vel exercere munus & artificium barbae radendae: vel exhibere convivium ob barbam primum positam. 471. 472.
basiare mortuum. 482.
basibolum. 405.
basta. 501.
bastema. 301.
bastus & bastum, pro baculo, vox inferioris aevi. 301.
batte, tubus. 301.
battarisare. 440.
Battiades, Callimachus. 838. 839.
batuere & debatuere, gladiatorium & obscoenum. 447.
beatus, pro opulentus. 370.
beccariones, aquigeruli meretricum. 134.
bellatia. 442.
belli aliquid dicere. 502.
bellua in specie balaena. 688.
bellum, proprie de bellariis & mensis secundis. 442.
bellus homo. 257.
bene emere, vendere, id est, vili. 488.
fuit, pro hilare viximus. 597. 427.
moriar. 406.
pro valde. ut, bene mane, pro summo mane. 543.
benignus, pro blandus. 280.
berbeculae, pro verveculae. 418.
berbex, pro vervex. 418.
bessalis coma, quae valet bessem. 185.
bestiarii. 299.
beta. 185.
betalis. 185.
betizare, pro languescere, βλακεύειν. 185.
bibliothecas Latinas & Graecas habebant Romanorum lauti. 121.
bibere dicitur vultus, aut lignum, inscriptas literas cum liquore. 65.
bifurcum pro oribus, aut pedibus, aut latere colli. 411.
bilis pro insania. 569.
bipennis pro mentula. 813.
birrus. 180.
bisaccium. 168.
bisellii honor viris bene meritis datus

in coloniis, & talis bisellisrius dictus. 455.
bisellium. 485.
blanditiae. 677.
blandum ridere. 783.
bobator. 418.
boleti. 222.
bona fide. 59.
mens. 403.
pro peculio, obscoene. 827. 828.
sua concoquere, intelligere. 487.
valetudo. 403.
verba dicere. 200.
bonae artes. 605.
memoriae. 428.
res, pro cibo delicato. 581.
bonatus. 481.
bonum facere vinum. 322.
bonus homo. 257.
pro magno. 503.
bos Cyprius, de avaro. 263.
botuli. 429.
boves domiti. 345.
bovis, in nominat. boveris, pro *bos*, *bovis*. 413.
bubula, pro carne bubula. 599.
bucca, bucca. 423.
pro parasito, *γνάθων*. 165. 422.
scribitur & bucea. 273.
buccam alicui inflare, pro colaphum ingerere. 276.
bucella. 273.
buccinatores signabant tempus coenarum & vigiliarum. 128.
buccinus pro buccinator. 473.
bucco pro stulto. 423.
bucolesia, pro deceptio, error, nugae. 246.
bulba pro vulva. 450.
bulbi excitant Venerem. 802.
bullae comparatus homo. 258.
fastos dies distinguebant. 154.
in januis. 154.
bullati lares. 401.
burdubasta. 300.
burrichi. 295.
bustiarii. 299.
buttubata. 300. 301.
buxei annuli, contemtim pro aurei. 390.

C.

C. & Q. permutantur. 262.
fit interdum ex Graeco *γ*. 256.
simplex interdum pro Graeco *χ* adhibetur. 275.
caballus in cliso, proverbium. 825.
cacabundus. 409.
cacabus ex aere, olla ex argilla. 358.
cacare & meiere in sepulcris. 461.
cadaveris tactus maculat. 825.
cadere. 12.
de fortuna. 557.
incidere, decidere, de aucupio, piscatu, fraude & fallacia. 637.
pro puniri, interire. 571.
caducae spes, preces, auspicia, quae casum praenuntiant. 719.
caduceator. 645.
caduceus. 143.
cadurcum. 599.
Caenis, nomen muliebre. 176.
Caesares a multis heredes scribebantur. 498.
calamistrum, ornandae comae. 622.
calathi & calathisci. 249.
calcare marmor, divitias. 834.
pro terere, familiariter uti, usu suum reddere. *πατεῖν*. 707.
calceamentorum vincula. 540.
calculatores. 306.
calculos ponere. 513. 693.
caldicerebrius. 292.
caldus. 383.
Calendis Juliis domos elocabant. 525.
calicibus pugnant ebrii. 591.
calidum balneum. 465.
caligae militum gestamen. 479.
caligaria, vel militare scortum, vel quae maritum habet caligarium, vel *στρατιωτική τις*. 479.
per caliginem videre. 50.
callere aure, artibus, usu &c. 815.
calliblephara. 654.
Callimachus scripsit Hecalesia seu Hecalen. 837. 838.
calvae, nuces. 431.
calvare, pro duriter, saeve tractare. 277.
calvities dedecus capitis. 651.
calvum sinciput comparatur ovo, aut areae nudae, aut tuberi, aut papaveri. 652.
camara scrib. non camera. 552. 240.
camella. 832. 547.
camini veterum. 536. 837.
in Campania plurimae figulinae. 486.
fertilissima & amoenissima regio. 492.
Campaniae merces. 480.
canalis. 368.
candelabra lignea. 591.
candelabrum, non tantum, quod candelam sustinet, sed & lucernam cum oleo & ellychnio ardente. 422.
candelabrus pro candelabrum. 488.
nec canem in domo relinquere. 272.
canes heroum comites. 422.
Laconici. 242.
ostiis appositi, vel vivi, vel sculpti aut picti. 142.
canina facundia, forensis. 854.
caninam linguam, vel de canina lingua, comedere, dicitur *αὐθαδόστομος, ἔχων ἀχάλινον, ἀκρατὲς, ἀπύλωτον στόμα*. 264.
caninum studium, forense. 884.
canis ad ostium. 142.
catenarius. 466.
convitium, pro impudens, scelerate. 476.
canistra. 834.
cantores super coenam. 164.
canturire, pro gestire canere aut minurire. 409.
capere, pro obstinare se efferare, ferocire, (quod Germani planissime dicunt, *wenn ich einmahl anfange.*) 355.
capides frequenter mutat. in *lapides*. 336.
capillamentum proprie virorum. 655.
capillati pueri plerumque pathici. 529. 143. 146. 162. 378.
capillitium gloria & luxus capitis, 651.
herbis veris comparatur. 652.
capillos suos praefectos injiciebant cadaveri, quod plorabant. 667. 668.
in navi non licebat deponere. 629.
tractare & componere inter blandimenta amatoria. 87.
tondebant in tempestate, cum nulla spes appareret salutis. 630.
formabant & fastigabant in galerum vel turrem. 655.
deo cuidam aut fluvio vovebant. 641.
capillus sordidus & passus reorum. 631.
proprie paullo longior. 655.
capis, vas. 136.
capite aperto ambulare. 372.
ferebant vernae fercula, onera. 183.
operto se praecipites dant, aut alia violentia expellunt animam desperati. 622.
Capitolium pro Jove Capitolino. 554.
capo. 305.
Cappadoces, servi nequissimi. 446. 620.
capsarii in balneis vestes condebant. 575.
capsarius servus qui puero scholam petenti libros portabat & tabulas. 585.
capsella. 439.
captare de hereditatibus proprie. 698.
pro inhiare. 528.
superbiam. 772.
captatores, heredipetae. 859.
capulum prehendentes finguntur minantes. 525.
Capua fuit colonia. 253.
Capuana unguenta celeberrima. 480.
caput obvolvere. 46.
radere. 623.
cara margarita, pro carae margaritae. 355.
carabi. 204.
carbunculi. 361.
carceratius, qui in carcere, vel qui eo dignus. 674.
Carchedonii lapides, carbunculi. 361.
carduelis & cardelis dicitur. 307.
Caricae dulces absistia. 421.
pro nugis, rebus nauci. 346.
caryotae. 243.
carnarium, varii significatus. 293. 294.
locus ubi salsa caro suspenditur in futuros usus. 593.
vox caro plerumque subintelligenda relinquitur. 363.
carpere, aliud quam lacerare oscula. 850.

casa

casa Romulea. 872.
Carpus nomen fcissorum & alio. 209. 210.
casaura, casalbadium, pro scorto. 479.
alicaria pro diobolari. 479.
caseus recens maxime probatus. 412.
cassa vasa, pro quassa. 453.
Cassandra duplex. 479.
castella in aquaeductibus. 207.
castellaru. 207.
castigare, pro coërcere, reprimere, risum, &c. 318.
castrum & claustrum confusa. 565.
casula. 498.
cataphagae. 216.
catastrophe. 347.
catella. 421.
catillare. 855.
catillae & carilli. 112.
Cato pro omni rigido, severo, ἐπιτεδῶτῆ σωφρονής. 817.
catomidiare. 811.
catomo dare, vel catomis objorgare, caedere. 811.
catulaster. 138.
catullire. 138. 548.
Caucasus. 757.
caucolarii, caucolatores, praestigiatores, (quod in linguis etiam nostris.) 446.
cave, cave, vel cave canem, plerumque inscriptum ταῖς κυνοδόχαις. 142.
cauns & caunea ficus Carica. 228.
cauneae pro rebus inanibus, flocci. 281.
caupones. 238. 412.
caussa pro praetextu, crimine, αἰτία, ἀφορμῆ. 583.
caussidici. 312.
ceciderunt memoriae, pro ex memoria. 370.
cedere res, vota, fortuna, pro succedere, συγχωρεῖν. 517. 740.
cella hostiarii. 141.
pro fornice. 48.
pronunciabatur olim cela, a celando. 498.
vinaria. 498.
cellariolum. 499.
cellatio, series cellarum. 499.
cellis inscribebant nomina, formas, & pretia meretricum. 48.
cena in antiquis lapidibus potius invenitur quam coena. 469.
census, pro possessione. 548.
centenaria lanx. 397.
centenarius. 289.
cento. 41.
centonarius. 289.
cepa, imago capitis humani. 380.
cera, prima, secunda. 703.
cerafinus. 140. 436.
Cerdo, nomen servi., idem notans, quod Lucro. 401.
cerea ficedula, pro mollis, pinguis. 182.
cereas imagines sui stemmatis efferebant in funeribus. 402.
cerebrum, pro θυμῷ. 292.
Cereris sacra antiquissima. 874.
Ceres flava & larga, proprio epitheto. 534.
vacua, aristae post excussa grana, stramen. 534.
cerno, video, de rebus absentibus & futuris, est poetarum ἐνθυσιαζόντων. 741. 742.
cerritus, pro larvatus, νυμφόληπτος. 445.
certa lineamenta. 505.
sidera. 680.
certare. 714.
certo cum infinitivo. 14.
certi fluctus, constantes, qui nec crescunt, nec subsident, neque παλινδρομοῦσι, sed in eandem semper plagam tendunt, & quibus confidentia debetur. 680.
certus homo, pro fidus amicus. 277. 414.
cervicalibus nitebantur convivae. 170. 171.
cessale, latrina, ἀπόπατος. 499.
cessare, pro alvum egerere, a Graeco χέζειν. 499.
Chia vita. 414.
Chii primi servis usi pecunia emtis. 414.
chiramaxium. 117. 138.
Chitones statunculae super fontibus. 207.
chironomi. 210.
chironomoo. 210.
choraules vel chorentes Aegyptius. 865.
Chrysippus potens dialecticus. 551. 552.
cibarium pro cibo. 254.
cibi calentes illati maxime coenis Romanorum placebant. 205.
cibus, metaphorice pro re, qua quis se pascit, & delectat, atque capitur. 569. 595.
cicada symbolum loquacis. 105.
Cicaro. 105.
cicatricem, ulceris os, vulnus, rescindere, refricare, id est malum male sopitum resuscitare. 678.
ciccus. 439.
cicer fervefacit. 383.
cicera, rae, pro cicer, ceris. 383.
cicerae jus. 183.
ciceibita. 429. 430.
Ciceteia, gens. 383.
cicerejur, qui habet virtutem ciceris, & scotit, θερμὸς ἀνήρ. 383.
ciconiae, nidos ubi faciant. 357.
quando meotis illatae. 355.
cicuta frigore tibias & genua occupat. 797.
ciere, militare verbum pro instigare. 789.
cimbix. 203.
cimeterium, sepulcretum. 660.
cimex. 293.
cimicare, κορίῃ. 602.
cinerem crinibus inspergebant miseri. 631.
cingillus, pro cingillum. 430.
ciniflones, servi & ancillae a componendis crinibus. 793.
cinis muscae ad medicamenta. 258.
cinnamus & cinnamomum. 582.
circatores, pro circulatores. 601.
circitores, circulatores, ἀγυρτεῖς. 601.
circoire. 615.
circuitu agere. 67.
circuli, concursus hominum, κύκλοι, ἀγυρτικός. 319.
circulatores. 120. 441. 444.
circulus pilae. 131.
circum aioicire. circumamictus. 610.
circumcisio, ferro an lapide facta. 882.
circumferre. 204. 439.
circumire, περιφοιτᾶν, furentis instar errare. 525.
circumitores, custodes urbis aut villae. 341.
circummingere, pro spernere & summa ignominia afficere. 371.
circumscriptus, deceptus, aut potius detentus. (mulieris se. amore & blanditiis.) 675.
cirrati pueri. 146.
cirratus. 179.
cisteroae. 452.
citare ad testimonium. 14.
citreae mensae, pars insani luxus Romanorum. 723.
civis per manumissionem. 171.
civitas pro urbe, oppido. 47.
clamare & clamator, pro declamator & declamare. 4.
pro ioclamare, invocare. 385.
objurgare. 312.
claudere terram dicitur hyems, pro adstringere. 750.
clavi annales, quibus in parietem impactis numerabant annos. 536.
non tantum tunicis, sed & supellectili, praesertim tricliniari, apponebantur. 172.
clavus latus. 172.
tabularis, vel trabalis. 487.
Claudii temporibus obtinebant liberti. 221.
claudicat fides. 63.
clausus pavo. 353.
clepo. 391.
clibanaria lanx. 396. 197.
clibanos cum cibis inferebant tricliniis. 171. 205.
clinare, pro invitare, aut reclinare, παρθένοι χαμαὶ κατακλίνειν (Loogus p. 84.) 790.
clivo imo, vel medio, laetitiae, rei molestae, &c. laborare. 318.
clivus pro Capitolio. 286.
cloftellom. 816.
cluma, pro gluma. 197.
Coae vestes. 361.
coaequalis, an Latinum. 839.

coccina, gausape, laena. 117.
coccineum pallium. 171.
cochleae, Veneri excitandae. 102.
cochlearia, ad edenda ova. 179.
coci jactantes. 410.
Cocyta aqua, pro Cocytia. 713.
codex pro stupido, hebete. 478.
coelicolae, secta Judaeorum, aut omnes Judaei, simul & Christiani. 181. 182.
coelo positum ad inferos trahere, id est ex summa felicitate miserrimum efficere. 814.
coelum pro diis. 284.
Jovis tenere. 335.
in coelum abiit, μισῶν ἡ κὴ πάντας ἀνθρώπους τύχῃ κεχρῆσθ. 214.
coelus, pro coelum. 234.
coena & scena confusa. 178.
coenaculis habitabant pauperes. 225.
coenae mimicae, ut fictiles, cereae, eburneae. 499.
ordinem explicare solebat convivator, id est schedio, coci manu tradito, fercula quae quo ordine forent exspectanda, praelegere. 579.
coenatoria. 99. 118. 169.
coenatoriae vestes. 169.
coepi perire. 308.
coepit cum infinitivo, (ut coepit facere pro fecit.) 41. 43. 568.
cognata fex, tam annosa, quam qui illam (id est, vinum,) bibunt. 872.
coheres an sit Latinum. 839.
colaepium. 450.
colaphum ducere alicui. 370. 371.
colare, pro defluere, destillare. 411.
colere pro amare. 783.
oroare. 174.
coliphium, genus pania. 450.
collaris ossa, focale. 367.
collecto cultu, pro sumta & composita tunica, & omnibus discessuro necessariis. (ξυλλαβὼν ἑαυτὸν.) 842.
collibertus. 223.
collidere. 58.
colligere rabiem. 644.
vestem. 842.
collocare, pro in foenus collocare. 341.
color de oratione. 18.
colubra. 297.
columba pro palumbe. 542.
columbae & palumbes Veneri sacrae. 542.
comedere. 283.
comessari male scribitur pro comissari. 421.
comitatus pro societate. 617.
commendare & commodare confusa. 663.
pro commaculare. 663. 675.
verbum testamentorum. 457.
commendata bonitas. (rara phrasis, pro εὐτραξία, εὐφυΐα viriliis apparatus cui puella commendata erat.) 855.
commendatus vultus, pro gratus, χαρίεις. 636.
commissurae. 601.
commixtus. 291.
commodare & commendare confusa. 663.
lacrymas, to gratiam alterius simul plorare. 663.
scelera, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων τινὶ συνεργεῖν. 663.
commodus dies pro felix. 154.
commundire lacrymas. 662.
mensas. 318.
communis amica. 611.
deus, Maia. 126.
humanitas, commune jus humanitatis. 684. 683.
sermo. 678.
compedes, pro crassis armillis & periscelidibus. 418.
compendiaria. 19.
compendium pro lucro. 72.
compilatus caupo, λῃστὸς ... 412.
complodere manus. 843.
componere argentum, pro vasa argentea struere. 435.
mimum. 700.
paria. 92.
pro constipare, convasare. 608.
sepelire. 686.
compositi, συνηνιάζοντες, ἐπὶ τῆς παλαιότητος. 790.
computare bona sua. 529.
discebant in ludis literariis. 206.
Comus. 173.
conceptis, & conceptissimis verbis jurare. 680.
conceptum pro foetu. 179.
concessio, pro te concessa. 572.
conche, conchis, conchicla, & conchicula faba integra cocta in suis putaminibus. 433. 434.
conchitiae. 433. 434.
conchylia Lucrina praestantissima. 726.
conchyliata lana. 347.
conchyliatae & Tyriae vestes diversae. 160.
conciliare pro συνάγειν, προξενεῖν, gratum & desideratum facere. 649.
stomachum mero. 874.
concoquere bonum suum, pro ferre. 486. 487.
concordia, pro symphonia. 787.
concreti. 116.
condere certamina, coenas, diem. 726.
condiscere, de histrionibus, qui partes suas memoriae mandant. 701. 702.
conditi, pro mortuis. 660.
conditiones luculentas corruptis saeculis quaerebant in balneis. 576. 578.
conditivum, idem quod conditorium. 660.
conditorium pro sepulcro subterraneo. 660. 673. 677.
conditura vitreorum ἀκλάστων. 833. 834.
condocefacere. 186.
conducere, pro suscipere faciendum certa mercede. 613.
conductum pro hospitio. 12.
conferre rogum, non colligere. 695.
confessio pro confesso, confitente. 572.
confessus amor. 572. 573.
conficere, Veneream, διαπιέζειν, διορύττειν, σφάττειν. 93.
confiteri, pro referre aliquem similitudine. 249.
confusa lineamenta, modi, notae. 615.
confusio, pro tristitia, vel potius stupor, ἀπορία. 570. 611.
confusus pro tristis. 570.
confutare, pro evertere, παύειν. 286.
conjicere, culinae verbum. 127.
conjungere aegros. 497.
conscientiae tormenta. 771.
consentiunt jubae luminibus, id est ejusdem, cujus oculi, sunt coloris. ὁμοφωνοῦσι. 563.
considerare, & contemplari, pro ἀτενίζειν. 65.
confidere & considere. 594.
consiliare. 491.
consiliator, pro consiliarius. 495.
consilio, pro consulto. 612.
consistere. 308.
de gladiatoribus pugnantibus. 91.
conspuere in sinum. 478.
summae ignominiae genus. 811. 812.
constans vox, pro intrepida, non varians, nec sibi contradicens. 526.
ad constitutum venire. 76.
habere, sc. diem. 173.
consuescere, ouprum verbum. 671.
consuetus & consultus confusa. 553.
consulatia loeus. 226. 416.
consumere, pro effundere, exhaurire, ut nil supersit. 277.
contemplari & considerare, ἰνδάλμα. 65.
contemtus. 66.
contentus, pro intentus, vehemens. 511.
conterere basiis, συντρίβειν, libidinosum. 571.
pro exercere, subigere, τρίβειν. 12.
continere, flatus ventris coercere. 117. 426.
juvenes declamationibus. 12.
se. 426.
contingere potest. 119.
contra aurum, pro auro contra. 490.
contraria vota, quando liberi parentes optant sibi superstites. 834.
contritis & constrictis varias. 21.
controversiae, caussae. 4. 324.
con-

contubernalia, ſerva, ſervo data in connubium, quae illo manumiſſo tamen manebat mancipium. 375. 457. 596.
contubernium, obſcoene. 61.
contumelia, ὕβρις, obſcoen. 120.
conturbare, pro decoquere. 230. 523.
convaleſcere, dicuntur ignis & mala. 839.
convenire. 57.
conviva pro coenipeta, paraſito. 180.
gulone, nepote. 181.
copo, pro caupo. 412.
coptoplacentae. 241.
coqui olidi. 455.
viliſſima pars familiae. 592.
coquinariae artis ſtudium. 11.
corbis, maſculino genere. 177.
corcillum. 487.
corda, pro chorda, inteſtina. 432.
cordax, laſciva ebriorum & comicorum ſaltatio. 139.
coriaria. 11.
coricillum. 487.
Corinthium aes. 168. 331.
Corinthus, nomen viti. 331.
corneus, pro duro & rigido. 271.
cornices in ſepulcris ſculptae, ut ſignum amoris conjugalis. 145.
cornicines in funeribus. 503.
cornu, de rebus omnibus duris & rigidis. 271.
potentiae ſymbolum. 235.
cornus, & cornum in accuſativo. 235.
corona pro corona turdorum. 199.
coronae argenteae, aureae, convivis datae. 198.
poetarum. 535.
corporaliter. 406.
corpus, orationis. 12.
pars obſcoena, σῶμα, δέμας. 672.
corrigere, malas, os, digitum, cauſſam. 266. 267.
pedes. 441.
corrotundare. 240.
pro colligere, cogere, corradere, complere τὸ ἐλλιπές. 493.
corrumpendorum cadaverum quot modi. 693.
cortex mali. 315.
corvis & vulturibus comparantur heredipetae. 692.
corymbion, corymbium, muliebre κρήδεμνον. 654.
Coſmianum alabaſtrum, unguentum. 870.
coſtas alicui corrigere, ἀποκαθιστάναι τῇ πρότερον ἐυαρμογίᾳ. 266.
coſtula. 174.
coſtum, nardi ſpecies. 874.
coturnices pugnae commiſſi. 345.
coxae ſuſtinent corpus. 266.
coxas corrigere. 266.
cras erit. 200.
Craſſus cum filio apud Parthos periit. 712.
craticula argentea. 170.
craticulis inferebant conviviis calentes cibos. 170. 454.
credere ſe mari. 536.
cremare & armare confuſa. 741.
Graeci non ſolebant. 661.
creophagiae. 367.
crepidae, idem quod ſoleae. 593.
crepido. 51.
crepitu digitorum ſilentium faciebant oratores. 846.
crepitus differt a ſtrepitu. 746.
ventris permittebant. 315.
in ſacris erant inauſpicatum. 315.
creſcere, de juvene, qui eruditur. 305.
pro augeri. 261.
patrimonio. 450.
cretae uſus in fuco. 112.
crimen pro poena. 76.
crinem aſcitum aſſuebant quibus curta capillitii ſupellex erat. 655.
promittebant ſtigmatiae, ad ſtoo-tia epigrammata occultandum. 631.
item in luctu. 560.
vovebant deo. 641.
critica, in plurali pro criticae. 387.
crobylus. 654. 656.
croci uſus. 441.
crotalia margaritae auribus ſuſpenſae. 439.
crotaliſtria, ciconia. 316.
Croton alta quare? 696.
Crotoniatae celebres antiquitate & virtute. 696.
cruciarius, qui in cruce, vel quia ea dignus. 674.
crudus. 24.
cruentus an pro ebrio dicatur, ut faucius. 505.
cruſtae pro marmore. 715.
cruſtum & cruſta differunt. 715.
crux, poena latronum. 664.
pro ſervo. 777.
crypta. 78.
Neapolitana. 870.
cryſtallo fiebant teſſerae. 175.
cubitum ponere, pro coenare. 132.
in cubitum erigi. 813.
cucuma, ahenum aquae calefaciendae. 832.
culcita, non culcitra, ſcribendum. 600.
in culina habitare. 11.
culter venatorius. 345.
cultor, amator. 785.
cultrum, pro culter. 368.
cultus pro ornato. 174.
cum maxime. 346.
primum. 117.
ſcalia conſiſtere. 344.
Cumana Sibylla. 325.
cumino condiebant edulia. 327.
cumulare & maculare confuſa. 835.
cupa & cuppa differt. 398.
cupidicoenus. 469.
cupreſſus, arbor funebris. 734.
cura. 309.
curare capillos, pro tondere. 640.
corpus, θεραπεύειν. 802.
de medicis. 413.
in gregem, pro jubere & efficere ut afferatur. 222.
pro ſumma ope niti, praecipue Chriſtianorum eſt. 338.
curationem facere dicebantur οἱ σιτολογοῦντες & βωμοκόροι. 640.
curioſe, pro diligenter. 416.
curioſus, πολυπράγμων. 309. 788.
oculus, περίεργος, πῆρος. 124.
curſim & curſu. 41.
curſores. 137.
curſus pro navigatione. 49.
cuſtodes crucibus appoſiti. 665.
ſepulcrorum. 662.
cuſtodia pro exploratione. 771.
cuſtos, pro exploratore. 59.
cymbala. 406.
cymbalia, pro cymbaliſtria. 406.
cymbalium. 406.
Cynice vivere, & Cynica coena. 68.
cyperon herba odorata. 790.
Cyclopa, pro pirata, & ſaevo ac fero. 614.
Cyziceos purpuriſſa valebat ad pingendum & volſuram. 772.

D.

Daedalus. 337. 450.
Dama & Damas nomen ſervile. 252.
Damaſcena pruna. 170.
damna pro ſumtibus, prodigalitate. 727.
damnare. 248.
damnati ad beſtias, alii ab aliis, qui locabant operas ſuas arenae: hi liberi, illi captivi. 701.
damnoſi, prodigi. 727.
Daphne. 207.
daphnon, lauretum. 778.
dare in manus. 186.
daratim ludere. 130.
dativus pro accuſativo. 155.
de, abundat. 302.
lucerna. 300.
notat in compoſitione deſtructionem & finem rei. 421.
pro ex. 230. 302. 489.
ſuo ſibi. 403.
debatuere. 447.
debet eſſe, pro videtur, χινδυνεύει, θέλει, βούλεται. 181. 328.
habere. 419.
debilis, & paralyticus, iners miles in Veneris proelio. 825.
decens puella. 792.
decepti, qui votorum loco contrarium, quod fugiebant, accipiunt. 692.
declamare. 4.
declamatores. 4.
decocta aqua, pro nivata. 162. 163.
decollati Romae non ſolebant rei ante Auguſti tempora, ſed ſecuri capite plecti. 335.
decuriae judicum quinque Romae, qui cauſſas minutiores & planas dirimerent. 464.
ſervorum. 321.
deducere. 88.
defarta. 449.
defectus. 449.

D.

deferre ad mercaturam. 64.
sponsionem, pro offere. 388.
deficere. 356.
deficiens dies, ignis, odium, porticus. 845.
deficta. 440.
defraudare. 446.
defraudere. 446.
defricta. 442.
defunctoria apodixis. 814. 815.
dejicere & disjicere, confusa. 757.
pro prosternere. 757.
delabi & cadere junguntur. 78.
delectari, sensu activo. 295. 420.
Deliaci gallos castrabant. 355.
delicati, vel pathici, (ut Dio Cassius) παιδία τῶν ψιθυρῶν, οἷα αἱ γυναῖκες ἀθύρματα γυμνὰ τρέφουσι. 415.
Delphicus ales, corvus aut accipiter. 753.
demandare pro committere. 407.
dens, symbolum injuriarum, quibus efferati hostes premunt. 384.
deorata manus. 87. 88.
dentes pectinis. 88.
dentiscalpiorum materia. 574.
deorum multitudo Romae. 82. 83.
origo ex metu. 873.
deos incusabant veteres ut auctores scelerum suorum. 405.
negabant. 285.
depositum, pro μέλημα, vel potius, pro aegroto de quo reddendo sanitati spes omnis decollavit. 823.
depraesentiarum. 832.
deprecatores. 555.
deprehendi, de nautis tempestate occupatis. 789. 730.
depretiare. 328.
depugnare. 92.
deridere. 404.
descendere montes dicuntur, quando sylvae eorum imbribus detrahuntur. 556.
nave egredi. 640.
desiderii poculum. 852.
desiderium, πόθος, proprie mortuorum & absentium. 666.
meum, pro te desiderata. 852.
vehemens amor. 852.
designatores. 503.
desolatus, solus relictus. 768.
desomnis, pro exsomnis. 317.
desperatus. 444.
despoliare, περιῤῥηγνύειν, de caedendis. 555.
domini & praetores jubebant. 387.
destinare. 428.
destringere, verbum balneare. 35. 569.
destruere, pro dejicere, percellere. 610.
desurgere, pro ad lasanum secedere. 351.
detergere nates. 317.
detonare. 80.
detonuit & detumuit, confusa. 80.
detrectare onus, recusare. ὑποφεύγειν. 704.
detrectator oneris. 704.
detrita, pro consumta. 738.
deverbia. 420.
deversitor, advena, ὁ καταλύων τις. 506.
ὁ πανδοχεύς. 590.
deversurium potius quam diversorium. 55.
devertere. 55.
devirginare. 815.
devorare. 335.
devotiones per lanas. 388.
deus, utriusque generis. 748.
deatralia. 574.
dextracheria. 574.
dextrum pedem ingredientes ultra limen promovebant. 255.
diaria, σιτηρέσιον ἐφημέριον. 815. 167. 484.
diaeta, ubi navicularius quiescit, vel habitatio in horto, vel coenatio. 688.
diaetarii. 688.
Diana Praxitelis. 781.
dibapha. 160.
Dicaearchia, nomen antiquum Puteolorum. 733.
dicere & facere, saepe junguntur. & continent omnes actiones hominum. 605. 642.
dicta, falsa convicia. 650.
dare. 405.
dictata gladiatorum. 302.
diducere, distrahere. 643.
os, de oscitante, aut ingente clamore. 468.
pectus planctu. 667.
differre, ex uno loco in alterum portare. 699.
differri rumoribus. 58.
diffundere, aut defundere, pectore verba. 37.
vina. 478.
diffundi pro laetari, διαχεῖσθαι. 456.
diffusus, διακεχυμένος, pro hilari. 57. 456.
digitorum gesticulatio, oratorum. 784.
digitos concrepabant, quum poscerent matellam. 333.
digitus medius infamis. 804.
dignari. 378.
dignatio. 378.
dignitosus. 378.
dii deaeque, frequens exclamatio. 692.
majores. 857.
diis tribuebant, & exprobrabant interdum affectus humanos, ut iram, amorem, &c. 532.
diligens, oeconomicus. 448.
diligenter. 37. 48. 48.
diligentia studium bene administrandae rei familiaris. 441.
diminutive res etiam grandes efferebant. 374.
diobolares. 53.
Dionysi nomen adsumebant gulones. 348.
diphthongos Graecorum Latini poëtae corripiunt. 58.
directim. 278.
diribitores. 178.
discere absolute. 391.
citharoedus, choraules, gulosus, luxuriosus, pro discere artem citharoedi &c. 381.
de histrionibus. 702.
praeconem, librarium, pro praeconis munus, artem librarii apprehendere. 381.
discincti. 92.
discoloria veste utebantur, qui publica quid auctoritate facerent. 598. 599.
discolorius. 598.
Discordiae imago. 766.
discutere pro removere. 320.
diserti poetae, oratores facundi. 596.
dispallare. 305.
dispensatores differunt a procuratoribus. 156.
dissilire gaudimonio, λακτεῖν, ἀφανισθῆναι. pro exsilire. 403.
dissors, pro dispar, inaequalis. 777.
Ditis pater, Pluto. 735.
divalia. 291.
dives cum genitivo & ablativo. 506.
dividere fratrem, sensu nequam. 63.
divinus, magus, vates. 43.
divisio, terminus rhetoricus. (in divisione perorare.) 323.
divitare pro ditare dicebant veteres. 699.
divitatio, pro ditatio. 699.
divitias suas exacte designabant in sepulcralibus titulis. 464.
divus pro Caesare. 768.
diu multumque. 509.
docere de poetis dramaticis, qui fabulas suas dant ediscendas histrionibus, & publice spectandas exhibent. διδάσκειν. 702.
doctus de quocumque artis suae perito. 474.
domare boves. 478.
terram. 478. 479. 605.
domavi. 478.
domi habere, domi nata. 220.
domina mea, pro uxor mea. 432.
proprium Veneris epitheton. 542.
dominicum vinum, pro domini. 339.
dominorum in servos adstricta potestas. 508.
dominus meus, pro maritus meus. 432.
navis, vel magister navis diversus a gubernatore, interdum & idem. 618. 613.
domiseda. 499.
domus aeterna, sepulcrum. 460. 667.
donare alicui crimen, praeterire, non commemorare, non reputare. 849.
duae negativae Graeco more affirmant. 268.
dubie. 537.
haud dubio. 537.
dubitatio poëtica, num quae vident,

revera videant & sentiant, non decepti cupiditate sua. 853.
dubius timor, fides, &c. 556.
ducere ad magnas opes. 700.
ducere alicui colaphum. 370. 371.
crines, & deducere. 87. 88.
lacimam, pro, attrahere. 611.
lanam. 823.
rationes. 555.
tunicas. 821.
dulciaria opera. 180. 238. 449.
dulciarii. 228.
dulciariorum varia nomina. 180.
dum, in continuatione narrationis. δή. 569.
dum loquimur. 77. 606.
dura bucca, plebejum, pro durum os. 264.
durare io, ad, ultra. 635.
durata virtus, de viris longo bellorum usu subactis. 558.
Dyrrachium prius Epidamnus vocabatur. 769.

E.

E in terminatione *es* interdum eliditur, ut *slips*, pro *slipes*, *seps*, pro *sepes*. 267.
ebrius curis, divitiis, fortuna, aegritudine. 508.
ebullire animam pro mori. 257. 411.
ebur Iodicum. 834.
echini. 189.
ecce aliud. 716.
eccitus. 415.
edere, vorare, de flammis. 748.
effectus, pro τέλος, κορυφή. 27.
efferre, verbum funereum 554. 659. 660.
effiare. 126.
effluere, active, *inaptis*, ut *vinum effluere*, pro effundere. 462.
effrangi. 481.
effringere se. 481.
effugere est. 468.
egaginare. 407.
egratoinare. 407.
ejecta carina, cadavera, &c. ἐκβρασθέντα. 695.
ejurare hodiernam bilem: jurare se hodie nolle insanire. 569.
patriae nomen, forum iniquum, bonam copiam. 569.
in *ejus*, *eia*, tertionatorum exempla. 418.
elaborare, magno nisu & molestia conficere. 689.
elecebrae pro illecebrae. 53.
electae res. 208.
elegare, pro legare extra familiam. 268.
elephans ob dentem expetitus. 717.
ellipsis τῶ caussa 128.
dicens. 180.
in. 707.
si. 450.
pronominis. 274.
elogium, tabella, qua quid exponitur, vel boni vel mali. 432.
exhaeredationis. 432.
Embaticoctas, nomen virile. 112.
embaticoetas, poculum. 112.
embolum navis. 111. 126.
emendare medicorum. 528.
ementiri, constanter mentiri. 426.
emittere verba, vocem. 91.
en, ecce, mitercotis. 716.
engetheca. 177.
enim abundat. 459.
Ephyraeum aes, Coriothium. 713.
Epicurus pater veri in arte doctus. 818.
Epidamnus a Latinis, ominis mali fugiendi caussa, Dyrrachium dicta. 769.
Epidaurus. 769.
epidipnis, postcoena. 448.
epitatores. 471.
epulae, pro tragoediis, quod ibi saepius dapes exhibeantur Thyesteae. 35.
equestria, pro sede equitum in theatro. 777.
equites gladiatores. 300.
equus Marti sacer. 187.
obscoeno sensu. 777.
in *er* non tantum masculina, sed etiam foeminina sunt, ut *volucer fama*; *acer hyems*; *sylvester aedon*. 757.
pro esset, vel fuisset, ut tempus, locus, ratio, occasio, &c. pro oportuerat, &c. 134. 782. 783.
ercifcere familiam, unde. 859.
erigere res inclinatas, prostratas. 266.
eripere favorem alicui, laudem. 399.
erit, pro esse oportet. 202.
errare de aquis. 807.
eruere & scrutari respondet. 178.
erumpere se. 765.
ervum, ervilia, ervilla. 379.
esse bene, pro hilare vivere. 197. 427.
dolore, gloria, periculo, timore. 797.
pro edere. 197.
ire. 216.
essedarii. 211. 295.
est te videre, pro licet, datur, copia est. 437.
ubi. 783.
ut. 783.
et hoc erat. 611.
quis, & equitis, confusa. 669.
etiam admirantis. 242.
hortantis. 241. 305.
minantis. 843.
objurgantis. 100.
Euchius. 245.
Eudoxus celebris astronomus. 551.
evenire. 847.
Evius, Bacchi nomen. 348.
evocare deos obsessarum urbium sole bant. 564.
evolare dicitur spes quando decol lavit. 681.
eupatrix 235. 216.
eupatrides. 235.
euripus, ductus aquarum. 201.
pars repositorii. 208. 209.
ex aequo. 475.
animi sententia, formula stipulantium. 648.
more. 645. 646.
nota. 535.
pro *de*. 535.
transverso. 349.
exarmare, armis spoliare, item, exorare, mitigare. 634.
exbaetarisare. 440.
excatarrizare. 440.
excellente pro excellens. 291. 431.
excidere memoriae, pro abire ex memoria. 147.
excipere. 535.
exire, evocare. 688.
excitare, διανιστάναι, venationis. 807.
excitatus pro perturbatus. 595.
excludere aures, caput, pallio, διαθεῖν. 171.
excussa lacerto sententia. 708.
excussissima palma. 591.
excussus antique pro excursus. 565.
excutere, pro examinare. 549.
exedere, de foenore. 730.
exempli singularis, laudatio mortuorum. 662.
exemplum pudicitiae. 664.
exenterare, non exinterare, scrib. 327.
exercere animum, iram, manus, odium, pugnos, regem. 586.
exercitus & exercitatus differunt. 534.
pro defatigatus, emaciatus, διαπεπονημένος. 534. 706.
exi, provocantis. 388.
exilis domus pro inferis, ubi sunt exiles & inanes umbrae. 460.
exire a se ἐκστῆναι, ἐξίστασθαι, ἐκ τῆς ἑαυτῶ γενέσθαι. 568.
existimare. 428.
exitus pro morte. 623.
exodiarius, γελωτοποιός, post tragoediam intrans. 518.
exorravit. 494.
exossatus. 424.
expedire, de nugivendis sen γρυλοπώλαις, vel ῥωποπώλαις. 237. 408.
expeditos dux, miles. 606.
expiationes somniorum, quomodo factae. 628.
explicare merces, non meretrices 72.
explicari, ex ἀπορίᾳ & errore in rectam viam redire. 505.
expudorata frons. 335.
expugnare dicitur tempestas navem, aut navis expugnari, cum spoliatur, mergitur, aut dissolvitur. 687.
expolim ludere. 132.
exterere, pro prodere. 586.
exsonare. 77.
exspectare, pro timere. 771.
exspuere ad fascinum arcendum. 805.
ter. 805.

exstruere divitias. 538.
exiudiare. 299.
exful hyemis. 357.
extemporalitas, extemporalis declamatio. 19.
extendere se, famam. ἐπισπαίρειν. 313.
extorquere 98. 325.
extrahere, jecur. 848.
injecta manu 688.
extremus torus, pro extrema tori parte, vel lecto emortuali. 502.
exulceratus animus. 667.

F.

Faba vitrea, contemtim pro unione. 440.
Fabiae, ancillae honestiores & cariores. 778.
fabula, rumor quem ferunt homines per urbem. 663.
fabulae & facta opponuntur. 491.
ad quas alludunt scriptores. 415.
facere ad se omnia, corradere, corripere. 226.
ad stellas. 409.
artem, pro exercere. 472.
assem, pro lucrari. 406.
culinae verbum. 320. 321. 449.
cum marito. 54.
exitum. 19.
fastum alicui, ἐς τῦφον ἀνάγειν. 596.
fortiter. 54.
injuriam, vel flagitium, de ventre aut janua, quando crepant. 618.
invidiam. 639.
litem. 76.
pro cacare. 316. 414.
scribere, versum, fabulam. ποιεῖν. 583.
Veneteo sensu. 549.
versus. 583.
viam, pro parare, sternere. 6.
vinum, suave, bonum. 231.
faces nuptiales. 122.
faciatur, pro fiat, vel potius fiant. 462.
facibus olim utebantur in bello, ut nunc tubis. 748.
facies medicamine attrita. 772.
facile vivere. 270.
facilis pro vilis, parabilis. 581.
tornus, agilis, glaber, ἄστροφος, εὐπερίδινος. 834.
factare, pro facere. 319.
facti nihil. 491.
facundi oratores, diserti poëtae. 596.
falcipedia, quae falcis instar curvos habet pedes. 486.
falsum est. 460.
fama volucris. 757.
fames auri, pecuniae. 860.
familia quid significet & comprehendat. 859.
servi, distincte ab ancillis. 644.
familiaris oculis, συνήθης. 65.
farcire aves. 448.
farinae nostrae. 303.
fartum jecur. 848.
fas & lex. 642.
fasces & secures magistratuum postibus adfixi. 151.
fasciae nostrae, pro societatis. 303.
fascinosus, mentulatus, mutoniatus. 577.
fascinum a fascis, lacinia, aut a βάσκανος. 577.
fascis. 577.
fastidior. 66.
fastidiose. 66.
fastidiosus. 66.
fastosus & fastose, pro fastuosus. 203.
fateri, & prae se ferre, conjunguntur. 573. 574.
fatus pro fatum. 259. 497.
fatuus pro vaticinatore. 304.
favor, studium partium. 728.
tanquam favus crescere, lente parva parvis addendo decrescere. 263.
fax nuptialis. 122.
fecit reporrigere fialam. 133.
fefellitus sum, pro falsus fui. 407.
Felicio numen hominis. 402.
capsellae. 439.
feliciter, acclamatio. 330. 400.
fenestra, pro omni foramine. 507.
fercula jurulenta, vel assa. 197.
per literas alphabeti disponebant. 198.
ferculum. 233.
feriati dies. 309.
fericulum. 400.
fericulus, pro ferculum. 233.
ferre aetatem. 271.
manus ad acies, in proelia. 751.
prae se. 573.
secum. 271.
sententiam, pro probare, amplecti, acquiescere. 453.
ferri & fieri, confusa. 284.
ferrum pro annulo ferreo. 391.
ferrumen. 621.
ferruminatio. 173.
fervere sanguine dicitur iratis. 372. 395.
veteres pronuntiabant media correpta. 758.
festra, pro casa Romuli, & dein pro omni hiatu. 506. 507. 872.
ficedulae cum pipere edebantur. 182.
fico saginabant sues. 228.
ficti pro instructi. 701.
ficus Africana. 200.
fide tua. 820.
fideles fundi fertiles, & respondentes voto atque exspectationi. 703.
fides maris. 691. 692.
pro argumento, πίστις, τεκμήριον. 599.
fieri & ferri confusa. 284.
verbum culinae. 127. 320.
filix herba noxia, metaphorice, pro sobole impia. 297.
filum, pro lineamentis, indole. 106.
filus, pro amico, an vox Latina. 658.
fimbriatae vestes. 172.
fingere & frangere confusa. 794.
praecipue de figulis. 834.
plastis. 701.
fingite, verbum in re desperata, 614.
firmum ius. 475.
fistularius. 211.
flagitare, cum indignatione & stentoreo clamore poscere: item κολάζειν ἀπορρήτῳ ἱμάντι. 576.
flagitium, a flagro seu flagello. 576.
flagra servorum. 777.
flammeum. 122.
flava Ceres. 854.
coma laudi. 656.
flavo corymbio utebantur meretrices. 656.
flavus pro ministro delicato 244.
flectere & nectere permutata. 90.
flexi crines. 722.
flos pro pulchritudine aetatis. 81. 853.
fluctus in corpore. 318.
numerare, de otioso. 409.
fluere vinum, pro fundere. 462.
flumen ingenii. 36. 37.
flumina & fulmina, confusa. 745. 747.
fluminibus comam vovebant. 641.
focalia, ταινίαι περιτραχήλιοι. 526.
foci, altaria. 831.
fomentare libertos. 494.
fomes, pestis reipublicae Romanae, tempore belli civilis. 730.
folliculus, siliqua, valvula, quomodo differant. 833.
forda, vacca gravida. 433.
forensia, vestimenta. 369.
foris, foris, pro fores, forium, antique. 574.
formam vendere. 774.
formare de capillis. 655.
formatura, vox Lucretii. 654.
fornices. 45. 49.
forte jecur pro sano. 848.
fortis tanquam Orcus. 408.
fortiter facere. 54.
fortuna volucer, aut volucris. 715.
forum rerum furtivarum in Saburra. 61.
fracta pronunciatio, vox, soni. 794.
unda, vortices. 762.
frangere & fingere, confusa. 74.
falerna. 720.
gradum. 721.
in foeminam, sexum, Venerem. 720.
frangit risus vultum, quando lascivum facit & emollit. 794.
fraudare & fraudere. 446.
fratres & sorores, obscoene. 51. 60. 61. 784.
frequentativa eleganter adhibentur. 839.

fri.

1

fricare, obscoene. 579.
frictrices, τριβάδες. 53.
frigida. 135.
frigidariam intrabant post caldariam & sudatoriam. 135.
frigidum calicem, cultrum, urceolum &c. laesae corporis parti admovent, qui tumorem volunt comprimere. 477.
frigidus. 91. 94.
pro ἀλάζων. 776.
frons affectuum index. 573.
minima inter formae dotes. 780.
monumenti, in fronte, vel in frontem notat latitudinem ejus secus viam publicam. 459.
frontem fricare, pudibundorum & poenitentium. 816.
frontes servorum inscribebant. 623. 624.
frugi, castus, σώφρων. 854.
propria laus servorum. 484.
frunisci, pro frui. 269.
frustratio, pro eo, qui fallitur. 572
fucus. 110.
fuga, pro servo fugitivo. 302.
fui, pro ivi. 256.
fuit, ominatum & infelix verbum. 262.
fulcipedia. 486.
fulgere & splendere, de auro. 374.
fulmina & flumina confusa. 745. 747.
fulminatus, pro territus, consternatus, ἐμβεβροντημένος. 513.
fumaria veterum qualia. 816. 837.
fumosa fax, pro obscura. 597.
fumosum sigillum. 836.
fundere fruges, opes, &c. de terra. 829.
fundi & fusi, humi, per herbam, in alga. 808.
ignorari suis possessoribus. 342.
mendaces, & fideles. 703.
funeratus, pro sopitus, sepultus, ἴωλος, ψυχρὸς, ἄψυχος. 796.
furere, μαίνεσθαι, bellicum verbum, pro ἐπείγειν, ἀθεῖν, διώκειν. 753.
fures balnearii. 156.
furiae. 2. 3.
furor, ἐνθουσιασμὸς poëticus. 709.
furtum per lancem & licium. 597.

G.

Gajus. 341. 474. 483.
galbinus, luteus, viridis. 436.
galli cantus de vespera infaustus, mane felix. 473.
gallinacei usque ad mortem pugnaces committebantur. 301. 543.
Galli candore cutis celebres. 621.
Gallica hyems, pro saeva. 91.
Gallicae, idem quod crepidae & soleae. 593.
gallina Numidica seu Africana. 355.
gallinaceum lac, ut ὀρνίθων γάλα, de rebus raris, exquisitis, pretiosis, & quavis θεσπεσίῳ εὐδαιμονίᾳ. 221.
gallus spado, vel capus, vel sacerdos Cybeles. 355.
gannitus, κνυζηθμὸς τῶν συνουσιαζόντων. 86.
Ganymedes, pro quovis puero delicato & pathico. 574.
gari parandi ratio. 202.
gaster, idem quod gastra. 504.
gastra, magnum & ventrosum vas. 504. 505.
gastrae. 454.
gaudens. 466.
gaudia pro Veneris dulcedine. 547. 548. 817.
gaudimonium, pro gaudio. 403.
Gavia, gens Romana. 405.
Gavilia, nomen muliebre. 405.
Gaukler Germanica vox, pro praestigiatore, unde veniat. 446.
gausapa. 95. 137.
gausapati apri. 228.
gausape. 95.
gemere dicuntur antra cava, excisa, in quibus ventus συρίζει. 738.
geminus gurges. 729.
genas unguibus carpebant lugentes. 666.
genere nullo, pro, modo. 73. 187.
genesis, pro themate vel astro natali. 236.
genialis lectus, a quo stratus, & quomodo ornatus. 123.
genio maledicere. 341.
genium propinare vel propitiare. 136.
propitium. 116.
per genium principis ab Augusti tempore jurabant. 341.
suum jurabant viri. 118. 136.
genius loci. 370.
pro viro. 136.
gennada. 383.
gennaei. 383.
gens humana. 665.
& mens permutantur. 665.
geometriae, pro geometria. 387.
gerere gratiam & laudem, pro agere. 415.
vitam. 415.
geruli. 333.
Getae. 383.
gengae. 383.
gigeria. 429.
gingilismus. 460.
gladiatores, qui, liberi cum essent, se vendebant, quibus se legibus addixerint. 701.
gladiis nudis putabant umbras terreri & fugari. 481.
gladium gerere, praeter militem, nemini licebat. 527.
glebulae pro agellis. 374.
glires deliciae veterum. 169.
globuli melliti. 9. 20. 429.
globulus. 429.
gloria pro ambitione. 732.
gradiri, superbiae. 719.
Gradivus Mars unde. 526.
gradum colligere, componere. 512. 526.
gradus, vox gladiatorum. 255.
gradu decedere. 512. 526.
graduum in aedificando numerus impar. 555.
Graeca urbs, Neapolis. 520.
Graecae linguae studium. 307.
voces in Latium assumtae. 658.
Graeci condebant, non comburebant, mortuos. 661.
Graecismus, infinitivus pro gerundio. 182.
Graeculi, pro Graeci, contemtim. 307. 494. 495.
Grajae alpes. 749.
grandis. 15.
grallatores nocturni, λωποδύται. 525.
gratia in dicendo. 786.
gratuita libertas. 485.
gratuitus sevir. 464.
grave, quod magni constat, vel potius quod nimia sui copia & facilitate taedium creat & nauseam. 582.
gravedo, pro luculenta conditione, largo deorum munere. 577.
gravidae carinae, pro onustae. 711.
gravis pro foetente. 582.
gravido. 558.
temulento & somniculoso. 502.
gregales, histrionea. 557.
greges servorum. 723.
gremio sponsi jacere, nuptarum. 677.
grex de ludionibus aut mancipiis. 517.
gruini. 505.
gubernacula navium duo aut plura. 617.
gubernatorum mos cursum ad astra dirigendi. 616.
gula ingeniosa, erudita. 786.
gurdus, pro stolido. 300.
gustare de jure. 310.
gustatio. 100. 166.
gustus, gusti. (gusti fuit) 491.
gypsare vel piccare solebant lagenas vini. 491.
gypsatae manus. 784.

H.

Habenae missae. 33.
Habinnas corruptum ex Avienus. 426.
habere convicium, pro objurgari, conviciis obtundi. 431.
mulierem. 802.
odium, pro moribus suis sibi conflare. 538.
orationem. 20.
pro dives esse. 315. 500.
frui, ἀπολαύειν τῆς ὥρας. 802.
pudorem. 597.
rixandum, tolerandum, statuendum, transducendum, enitendum, &c. 569.
se bene. 226.
secessum, pro secedere. 246.
suspicionem. 75.

P

hab.

haberi, pro in honore esse. 500.
habet mentem timor. 795.
unde. 204.
habitare in aliqua re, pro frequentem rei consuetudinem & peritiam habere. 11. 455.
secum. 496
haec & illa differunt. 283.
haeredipetae corvis & vulturibus comparantur. 692.
frequentes Senecae & Petronii temporibus. 698. 769.
haesit acies, pro intermissa est. 647.
hamare. 27.
hamo imponere escam. 22.
Hannibal pro fero, & inimico. 612.
harenarium, pro theatro. 293.
Harpyiae. 841.
harundines quassae. 447.
hasta, ἄθελος, ᾧ ὡς τ᾽ Ἀφροδίτης χοίρους ἀνακτείνουσι. 796.
Hecale. 837. 838.
Hecates coena, sacra. 858.
helleborum purgandis insanorum cerebris adhibebatur. 552.
Hellespontiacus, Priapus, quia Lampsaco oriundus. 851.
heminatae potiones. 254.
hepatia suilla, inter cibos delicatiores. 413.
Hercules Alpes transiit. 750.
Herculi vulgus Atheniensium crinem vovebat. 641.
Herculis porticus. 636.
here, pro heri. 480.
Hermathena. 337.
Hermeros. 337.
Hermerotes simulacra Mercurii & Cupid nis juncta. 337.
hernia pro ὄγκῳ Priapi. 577.
Heroicorum temporum res gestae pateris & poculis insculpebantur. 337.
Hesiodum pueris praelegebant. 52.
Hesperia unda, mare Atlanticum. 714.
hi dies, pro proximi. 222.
hibernum mare vel Hiberum, pro saevo. 604.
hic & *ille* δεικτικῶς debent interdum accipi & subintelligi id, quod gestu monstraret pronuntians. 672.
hilaria, festum. 404.
hinc & illinc. 128.
Hipparchus, Arati interpres. 241.
hirae latrantes. 730.
hircosus, pro foetido. 792.
hircus. 792.
hirquitallus, hirquitallire. 548.
Hispanum mel. 431.
historia septem sapientum, qualis liber, ubi Latine exstet. 650.
histrionem exercere. 869.
hoc erat, mirantis & expostulantis, de alterius fide. 583.
pro *huc*. 236.
hodierna bilis. 569.
Homerici versus, eloquentia. 13. 14.
Homeristae. 395.
Homerus pueris praelegebatur. 52.
homo inter homines meos, suos. 371.
homo negotians. 269.
pro ἀνθρώπῳ, ἀνδρείῳ. 291.
sapiente & docto. 232.
servo aut parasito. 416.
honestus pro elegans, tersus, nitidus. 551.
honor pro pulchritudine. 863.
sacrificio & quovis munere. 823.
hora fortunae. 822.
mors, fatale tempus. 879.
hordeo veteres victitabant. 272.
horna femina, τῆς διαπταρθενευμένης. 784.
vina, fruges, messis, agni, &c. 823.
horologiorum usus apud Romanos. 128.
horrere pro algere. 537.
de pilis & hirsuta barba. 607.
& haerere, confusa. 557.
horribile secrerum. 98.
horridus, aridus & sordidus, confusa. 740.
horror pro frigore. 537.
hortari, canes proprie, θώγειν. 422.
hortos ad sepulcra plantabant. 459. 460.
hospita Latine dicitur. 356.
hostile, pro, in hostili terra natum, quaesitum, paratum. 724.
hui, hui. 273.
humane loqui, & poëtice, opponuntur. 567. 568.
humanior vestis, opposita divinae, & sacrae, vel potius paullo comptior & nitidior habitus. 699.
humanitas, praesertim, quae pulverem inspergendo mortuis praestatur. 684. 685
pro liberalitate, benignitate. 584.
humere & uvere differunt: illud gravius, hoc levius. 691.
humero dextro patinas ferebant coqui. 183.
humor verborum. 6.
hydraulae in conviviis. 211.
Hypoepi, Lydorum oppidum, ubi Priapi templum. 822.
hypogeum cella condendis mortuis. 661.
scribendum, non hypogaeum. 661.
hystriculi. 41.

I.

Jacens, pro mortuus. 666.
jacent agri pro inculti sunt, aut mendaces. 288.
jacere & latere confundantur. 673.
pro accumbere ad mensam. 266.
spermi, usui non esse. 875.
scommata, verba. 650.
verbum libidinis. 673.
jactare, de tanto. 296.
& jaculari dicta, dicteria in aliquem. 650.
jam efficax. 282.
saxo, minantium. 590.
jam nunc, frequens dictio. ἤδη νῦν. 458.
scio. 282.
janitores, ceu canes, januis ex catena adcubabant. 466.
janitrices. 123.
janua alia intrare, alia exire solebant. 467.
januam effringere. 501.
jatraliptae. 136.
icta, mens pro insana, perculsa, territa. 758.
jecur extrahere, in victimis. 848.
jejunae sententiae. 40.
jejunia graveolentiam creant. 791.
num coluerint veteres. 285.
jejunus spiritus pro foetidus. 791.
ignarus oneris, pro non par ferendo. 761.
ignitus, pro mordax, λάγνος. de Satyra 2.
ignoti, nulla amicitia juncti. 659.
illa tu es. 776.
illatum, pro onere navis. ἔμβλημα. ἐμβληθέν. 608.
illud, obscoene. 812.
imber pro lacrymis. 80. 844.
imminentia signa, quae mala imminentia portendunt. 719.
immittere in. 476.
impar numerus, in aedificiis. 355.
impellere ostium. 77.
impendere, filium, oculum, se, spiritum, &c. 617.
imperator provinciae, pro praeside seu proconsule, non satis Latinum, sed infimae videtur aetatis. 664.
imperatoribus *feliciter* acclamabant. 400.
impingere calcem. 107.
impetus de paroxysmo. 84.
implanare, pro decipere. 858.
implere carminibus alicujus laudes, pro aequare, vel potius, pro, carmina laudibus implere, inversa structura. 585.
foeminam vir dicitur, ὁ φράττων τὸ στόμα τ᾽ ἐμβολῆς, ὁ βόσκων χόρτον. 554.
tiaram. 585.
imponere plagas. 633.
pro simplici ponere. 696.
summam manum. 709.
impotens, pro valde potens. 29. 691.
imprecari, bono sensu pro apprecari. 501.
imprimere stigmata. 635.
improbitas, pro violentia quam puellae amant, μεγάλη καὶ παχεῖα χάρις. 547.
improbiter. 434.
improbus, pro vehemens, audax, immoderatus, διάπυρος. 532.
ὁ πρωτεργάτης καὶ προσβάλλων τ᾽ πόρνας τ᾽ ταφροπορίας. 547.
improperare, pro exprobrare. 226.
imprudens pro ignorans, ignarus, insuetus. 83. 488.

impurus. 11.
imus lectus. 223.
in, cum ablativo, pro adverbio: *in alacritate*, pro *alacriter*. 410.
pro accusativo; currere in vicinia, pro in viciniam. 840.
amicos felix, pro in amicis. εἰς φίλους. 496.
in ano est. 409.
civem, ut fiat civis. 556. 557.
coelo positus. 814.
coenam. 320.
conspectu vel prospectu. 471.
crucem excurrere, ire. 676.
deum, ut inde fiat deus, vel instar dei. 411. 556.
diebus. 291.
foeminam, foeminae instar. 411.
fronte, vel frontem, & in agrum. 459.
ingenuum nasci. 379.
lapidem, lapidis instar. 411.
manu ponere. 492.
molem, ut inde fiat moles. 556.
nalo. 410.
numis habere. 263.
spatium, pro in longum. 628.
ventos fundere. 533.
vicem. 65. 348.
ultimis esse. 615.
unum. 332.
usu habere. 8.
inania pro aëre. 650.
regna, sc. corporibus, inferi. 460.
inanis strepitus. 7.
incedere, minus quam ambulare. 38.
incendere. 563.
incessus, delicatus, modestus, mollis. 773. 774.
incidere de praeda. 637.
inclinata res est. 227.
incolare. 221.
incommodi dies. 154.
incuba, incubat, incubo. 512.
incubare rei. 178.
incubones thesaurorum. 224.
incumbere & incubare permutantur. 178.
indecens puella, turpis, foeda. 792.
indelectatus, vna Petroniana. 547.
indemnatus, ἀκατάκριτος. 669.
indicina, idem quod indicium, seu praemium quod indicanti datur. 598.
indicium, εὕρετρον, μήνυτρον, pretium destinatum invenienti & indicanti & reddenti rem amissam. 598. 599.
indomita matrona, ἄμαχος. 360.
indomitus ager, pro incultus. 605.
Cicero. 36.
induere & inducere. 24. 25.
literis. 24.
indulgere, verbum Veneris. ἀγαθίζειν. (Aristoph. *Eccles.*) χαρίζειν. 543.
infamare. 40.
infamis proprie de stupris perdito. 578.
inferre in rationes. 342.
pro onerare navem. ἐμβάλλειν. 603.
infestus, de armis. 644.
infinitivi activi & passivi saepe permutantur. 184.
pro gerundio, Graeco more. 782.
inflare. 475.
infra aliquid esse, habere, ponere. 538. 539.
fiduciam. 610.
infringere. 104.
ingenio flexi crines, pro sponte sua. 779.
ingeniosa gula, & erudita: item crudelitas, luxuria, quae semper nova invenit genera pabuli, & exquisita. 726.
ingenium, pro astutia. 675.
ingenui quid sanguinis habere. 679.
ingenuus, αὐτοφυής, αὐτόχθων. 779.
ingerere. 212.
ingluvie suffocatorum exempla. 693.
ingluvies, voracitas. 730.
ingratum artificium, quod non refert debitam mercedem. 345.
ingurgitare se, ἐς τὰ βάραθρα ἀκοντίζειν. 544.
inhorrescere de maris φρίκη, singulari gratia & εὐφυΐᾳ dicitur. 610.
inhumanitas, neglectus juris naturae. 685.
inhumatum cadaver praeterire non inspersa humo, nefas, piaculum. 685.
injicere manum. 72. 689.
inimicare, pro exacerbare, irritare, ἐκθηριάζειν. 472.
injuria, pro incommodo, molestia, noxa. 620.
stupro. 120. 533. 820. 821. 856.
violatione sepulcri. 461.
injusta sarcina. 704.
inops audacia. 731.
insanus, pro certito. 576.
inscribere aedes, pro venum exponere. 225.
inscribi. 559.
inserta, ἔμβλημα. 361.
insignia domuum qualia. 276.
insolitus fascis, sarcina injusta. 704.
inspergere ossa vino. 428.
inspicere, examinare, emtorum. 72.
de metoposcopis. 811.
judicum verbum. 75.
pro amplecti, eligere, sectari. 838.
institae. 64.
fasciae, quibus lecti tenduntur, κειρίαι. 95. 599. 600.
institere, obsoletum verbum, pro involvere. 599.
instrumenta, sensu nequam. 800.
insufflare. 399.
insula, pro vico semitis undique intercepto. 591.
insularii, custodes aedium. 342.
vel incolae aedicularum, vel servi pensionum exactores, ἐνοικιαλόγοι. 592.
intactum pecus sacris adhibitum. 628.
intelligere, artificium in statuis, picturis, signis, &c. agnoscere. 838.
se. 796.
intempestiva, convivia. 625.
omnia molesta, importuna, ἀπρόσφορα. 625.
intentare manus in oculos. 52.
inter, pro *in*, vel *de*, vel in caussa. 344.
interdictum praetoris. 67.
interdiu. 421.
internuncii. 44.
interpellare, voce, manibus. 642.
interrogare res inanimatas. 617.
intervertere pecuniam alicujus, vel aliquem pecunia. 631.
intestinae, pro intestina. 496.
intexere versibus sensum, vestibus aurum, literas. 706. 707.
intonare cornu, tuba. 503.
intortum pallium. 511.
intrare *in*. 154.
pro inferri, de rebus inanimatis. 246.
intus canere. 786. 787.
invadere aliquem pro arripere. 475. 543.
pectus, aggredi, & quidem ὁρμῇ βιαίᾳ. 571.
invenire se in aliqua re, ἐντυγχάνειν, penetrare, ut contra se non invenire, ἀπορεῖν, ἀλύειν, nihil videre & intelligere. 315.
invicem. 65.
invidia. 73.
invidiam facere. 619.
hominum diis tribuebant. 712.
invitare, pro provocare, allicere. 251.
inundare, κατακλύζειν, ingenti flumine literarum, spiritu dei. 706.
involare. 267. 390.
inutiles mares, impotentes, frigidi. 809.
Jo Saturnalia. 380.
jocari, pro ludere. 129.
jocus esse alteri. 372.
Jovis furta. 782.
in nominativo, pro Jupiter. 117.
Iphis nomen utriusque sexus. 415.
ipsi, pro ipse, archaice. 489.
ira, furor brevis. 587.
ire fluctibus, vel cum fluctibus. 687.
irrigare. 25.
irrepere, παρεισδύειν, serpentium & similium. 547.
isicia. 201.
Isidi quotannis navigium mense Martio dicabatur. 677.
Isidis sacerdotes linea veste induti. 682.
Isis, mater deum. 677.
iste tuus, in contemptum. 52.

ita creſcam. 450.
ite nunc, vel i nunc, exprobrantis. 692.
iter ſalutis. 619.
jubere alicui provinciam, pro aſſignare. 459.
  aliquem, vel alicui non recte. 458.
  bella. 752.
judex, Paris. 849.
judices ſelecti. 464.
judiciorum Romae fortuna. 69. 70.
ex Juliis calendis domos locabant. 225.
jumentum, de equis onerariis proprie. 704.
per Junonem mulieres jurabant. 118.
Juno, pro muliere. 118.
jungere capita. 102.
  proprium de Veneris complexu. 546.
Jupiter aqua. 287.
  iratus. 876.
  Pluvius. 287.
jura & leges. 642.
jurabant per ea quae valde deſiderabant, ut *ita patrimonio creſcam: ita conſul fiam*, avari & ambitioſi. &c. 450.
jure ſuo, pro conſuetudine, quae tractu temporis in legem quaſi tranſiit. 504.
juris ſtudium. 312.
jus & lex. 642.
  firmum. 475.
  habere dicitur ventus in mare. 681.
  humanum. 509.
juſſus & miſſus confuſa. 755.
juſta facere, pro humare. 686.
juvare alicui. 412.
  de remediis. 88.
juvavit, pro juvit. 86.
juvenis an pro ſervo. 105.

L.

Labi & cadere junguntur. 78.
  labio demiſſo rogare. 338.
laborare dicuntur, quae ſunt in periculo, ne laedantur, pereant, mutila maneant. 689.
laborioſus, ταλαίπωρος, magnis moleſtiis exantlandis par. 364. 578.
labrum & labium, idem. 338.
lac gallinaceum, ut ὀρνίθων γάλα. 221.
Lacedaemoniorum juvenum διαμαστίγωσις. 633.
lacens fit. 302.
lacerare cibos, differt a carpere. 210.
lacere, pro decipere. 308.
lacinia. 64.
laciniae comparatur ponderoſum peculium. 577.
Laconica idem quod caldariae. 135.
Laconici canes, ſagaces. 242.
lacrymae ex gaudio, 560.
lacrymoſus fumus, qui lacrymas exprimit. 719.
lacte in nominativo. 221.
lactem. 221. 457.
lacticuloſus, infans modo λιπογάλακτος, λειπογάλακτος. 377.
lacunaria ſic ſtructa ut inter coenandum petauriſtarii deſcenderent, & alia ludicra. 398.
lacus, lacuna, ciſterna. 835.
  grande vas vini. 451. 452. 453.
laecaſin dicere alicui, pro κλαίειν μακρὰν τῇ κεφαλῇ, οἰμώζειν. 216.
Laenas, quis fuerit. 149.
laeti agri, laetamine pinguea facti. 731.
laetus & latus, confuſa. 754.
  ominis boni vox. 754.
l gena. 103. 104.
lama. 374.
lamellulae, pro parum argenti & auri. 374.
Lamia, cognomen familiae. 372.
lamina. 374.
launa, λοβὸς ὠτός. 87.
lanati dii, pedes, pro lanea pedica ſeu vinculo adſtricti. 228.
lance indicium praeterebant indicanti. 599.
lancem ante oculos tenebat, qui furtum quaerebat. 599.
lances magnae & immenſae. 397.
lanio & lanius. 237.
laniſticia familia. 292.
lanna. 372.
lanx dunaria, vel ducenaria. 396. 397.
languor, νάρκη, ἐπίλειψις τῆς κινήσ. 797.
lapidare, pro tumulare. 686.
lapidariae literae. 387.
lapides congerebant in ſepulcra. 686.
  & capides, confuſa. 336.
  pro gemmis. 361.
lapidibus impetebant frigidos & moleſtos poetas recitantes, oratores declamantes, & furibundos. 566. 567.
lapillos conjicere in magicis. 806.
lapis ſpecularis. 441.
lapſus & laſſus, confuſa. 745.
laquearia verſatilia. 398.
lararia. 147.
lares argentei. 147.
  variae materiae. 147.
laribus appendebant bullas. 401.
larifuga, pauper, ἀνέστιος, κοίτας μαστεύων, ἢ φυγὰς πλανώμενος. 371.
larva, pro homine nihili. 275.
larvae quas poterant in omnes figuras flectere. 194. 275.
  ſuper coenam. 194.
in larvam, pro larvae inſtar. 411.
larvis comicis colaphos infligebant, ut magnum ſonaret. 275.
laſanophori. 331.
laſanum. 331. 250. 251.
laſer. 205.
laſerpitii caule fiebant tibiae. 805.
laſſi montes. 745.
laſſus a Venere. 549.
  & lapſus, confuſa. 745.
late tenere. 528. 529.
laterare, pro claudere latus alterius. 775.
latere & jacere, confuſa. 673.
laticlavia mappa. 172.
laticlavium patrimonium, pro ſenatorium. 459.
latrantes curae, hirae. 730. 731.
latrare hominem dicitur canis, pro allatrare, aggred latratu. 627.
latrones, pro laterones, σωματοφύλακες. 775.
latronum poena, crux. 664.
latura, pro mercede tranſlationis. 614.
latus & anguſtus clavus. 172.
  vellere, convellere, nequitiae. 802.
lavabant ante coenas. 135.
  manus & pedes. 134. 135.
laudicoeni, vel Laodiceni, paraſiti. 469.
lautus, lauticia. 128.
laxare clauſtra pro aperire. 541. 565.
  & laſſare, propinqua. 527.
laxat ver terram. 750.
laxi crines Aſiaticorum. 721. 722.
  impudicitiae & luxuriae argumentum. 722.
lecti funibus tenti. 599. 600.
  ſic parati, ut noctu incubarent, diu inſiderent. 594.
lecticarii. 184. 595.
lectus. 99.
leges συμποτικαί, pocula moderantes. 843.
legitimi gladiatores, pro ordinarii, uſitati. 99.
legulae aurium & ligulae. 87.
leicaſin dicere. 256.
lemures & larvae. 419.
lenis & levis, confuſa. 12.
lenta manus. 124.
lentus. 580.
leones domi, foris vulpes. 283.
Leontius Mythographus ineditus promittitur. 740.
leporem aliis excitare, agitare. 806.
lepus, obſcoene. 801.
levare, rapere. 858.
levatores, latrones, λωποδύται. 858.
leviora quid loquor? 830.
levitas, mulierum vitius. 657.
lex pro conſuetudine longo uſu ſtabilita. 843.
  & jus. 642.
  ſevera. 28.
libare limen, γεύεσθαι τῆς θύρας. 842.
  ſuper menſam. 136.
libellus pro tabula 139.
liber eſto, formula manumiſſionis. 250.
  ponti, & a ponto, pro exſtans e ponto. 563.
  potiunibus urceolus, pro evacuatus. 591.
  ſum. 705.

libe-

Libera aqua. 457.
coena. 129. 130. 457.
virtus, pro libertas. 728.
Liberalis inscriptio pro elegans, vel potius non parca. 624.
Liberare flumen, trajicere. 842.
fores, relinquere. 842.
gladium, vagina extrahere. 842.
mundum. 842.
oculos, pro revelare, retegere. 842.
Libertatem suam humiles objiciebant quasi scutum ad eludendos potentiorum insultus. 705.
Liberti se regio genere ortos jactabant. 372.
Libertini divites. 223.
edebant munera & in urbe & in municipiis. 291. 292.
locus. 226.
pugnabant in munere. 292.
Libidinare. 849.
Libitinarii, erant liberi homines. 505.
Libra, pro libri. 309.
Lichas, parasitus, & nuncius Herculis catramidinarius. 611.
Licin pudenda eincti erant, qui rem furto subtractam in alterius domo quaerebant. 598.
Liciorum usus in magicis. 503. 504.
Licium vestis discoloria. 599.
Ligaturae, licia magica. 504.
Ligula differt a cochleari. 479.
Limbus. 64.
Linea vestis sacerdotum Isidis. 682.
Lingua canina. 264.
tace. 447.
Linguosus, garrulus. 264. 414.
Linteis tergebantur. 111. 126.
Literas scire. 310.
Literata pocula. 169.
Literae pro elementis. 57.
Lites habere. 481.
Litora, loca solitaria 519.
Lividinare. 849.
Locus consularis, praetorius, in triclinis. 167. 226. 426.
libertini. 226.
obscoene. 510.
pro tempore. 492.
triclinii honoratissimus. 166. 167.
Locusta marina. 201.
Longe fit hoc vel illud tibi, id est, absit, decidat tibi, nunquam contingat, nunquam proficiat 385.
Longe a nobis. 474.
Longum est. 134.
Longus pro largus, multus. 101.
Loquere, pro loqui. 303.
Loqui aurum. 703.
digitis, manu. 864. 865.
pro jactare. 703.
Loquor magna, multa, parva. 847.
Loquuntur arbores, virgulta, quae sibilant. 734.
Loris collo suspendebant onera. 451.
Loro comparatus penis. 828.
Lorus pro lorum 577.
Lotus pro lautus. 245.
Lucani Pharsaliam perstringere suo bello civili voluisse censetur Petronius. 708.
de lucerna. 300.
Lucernae plures ardere videntur ebriis, quam adsunt. 420.
Lucernis unguenta & balsama infundebant. 414.
Lucio. 401.
Luciliana improbitas. 26. 27.
Lucrinus lacus. 726.
Lucro. 401.
Lucunculus. 429.
Ludere de aqua. 808.
inter coenam. 175.
obscoenum. 60. 819. 820.
Ludi literari diebus festis claudebantur, ut Quinquatribus Romae. 541.
Ludos facere. 469.
Lues, soluta aqua. 755.
Lugentes cibis abstinebant. 662.
Lugere non licebat diebus festis. 827.
Lumbi in Venere necessarii. 455.
lascivi, fluctuantes, duri. 855.
Lumina in sepulchris, vel hypogeis, accendebant. 661.
Lunae plenae & formosae puellae comparatio. 783. 784.
Lunam deducere. 830.
Lupa. 215. 216.
Lupini. 70. 71. 431.
in lupos conversi homines. 410.
Lura, pro sacci orificio. 605.
Luxuria Romana terrarum undecunque mensis suis parabat delicias. 581. 582.
Lychnis ligneis utebantur veteres. 591.
Lycurgi diversi. 481. 533. 700.
Lycurgo crudelior. 481. 533.
Lysiae φλυαρία. 312.

M.

Ma Dia. 339. 340.
macaritius. 278.
Macedonicus asturco. 544. 545.
Macer & acer de spiritu. 790.
Macri poetarum vultus pingebantur 534.
Mactra symbolum vilissimi servitii 477.
Mactrilla, idem quod mactra. 477.
Maculae in mensis. 724.
Maculosae mensae citreae. 724.
Maculosus. 15.
Madefacti caede campi. 742.
Maecenas carmina scripsit. 461.
Maecenatianus, vel libertus Maecenatis, vel ejus sectator & imitator. 461.
Maecenatis carmina. 468.
Magi vivicomburio puniebantur, magiae enafcii bestiis aut cruce. 695.
Magister, & literarum, & convivii. 351.
navis, poëtica licentia cum gubernatore confunditur. 613.
688.
magna hasta, δολιχόσκιον ἔγχος. 756.
magnum tempus, pro longo, μακρὸς χρόνος. 756. 770.
Magnus, pro Pompejo. 732.
Majesta, dea. 378.
Majestas homo. 378.
Major natus, pro nato. 377.
Majus deus. 378.
Mala manus pro venefica, magica. 417.
Malae linguae, convitiatores. 217.
fellatores. 53.
memoriae. 122. 428.
Male pro simulanter. 544. 547.
ambulans fidea. 64.
emere. 295.
fida glacies. 756.
impendere. 595.
nobile lignum. 725.
pubescentes anni. 720.
Maledicere aliquem. 394. 476. 596. 597.
Maliconium adstringit alvum. 315.
Maligne, pro parce. 260.
Malignus fluctus, φθονερὸς, qui amantes segregat. 684.
Malleoli nomen familiae. 334.
Malo cavere. 527.
emere, id est magno. 488.
mihi, pro praefero. 332.
Malum dare, pro efficere. 482.
Malus, arbor navis. 687.
Mamma. 298.
Mammea, quale nomen. 298.
Mancipium omnis Musae, Minervae. 272.
Manducare. 364.
Maneus Fortuna. 516.
Maniae. 295.
Manifesta tempestas. 681.
Manni. 295.
Manniculatio. 65.
Mantilia cocco clavata. 723.
Manuciolum. 417.
Manum dare, proprie naufrago. 616.
de tabula. 493.
injicere. 49.
victam dare. 669.
Manumissi vindicta. 225.
Manumissio mortuorum. 427.
Manumittere mortuum. 428.
testamento. 457.
Manupiolum. 417.
Manus abluebant purgantes se a caede aut μολυσμῷ. 628.
artificis, pro effectu & producto ejus. 530.
dentata. 87. 88.
infringebant ad crepitum dicturi. 88.
manum lavat. 303.
plena aut plena, apponitur pugno. 422.
Romana. 54.
summa, extrema. 709.
tergere in capite alicujus. 134.
finn. 375.
tollere ad coelum, adorantium. 340.
jurantium. 248.
precantium. 758.
uncta. 264.

mapa-

mapalia numerare, de otioso. 194. 409.
mappis condebant, apophoreta. 431.
mensae non sternebantur. 319.
Marcellorum nomen unde. 334.
marcere. 877.
marculus. 334.
Margarita catella. 422.
margaritum, in nominat. singulari, & plur. margarita. 318.
marmor, pro mari. 162.
marmorare, marmore tegere, incrustare. 498.
marmoreus, pro candidus. 782.
Marius vigila. 498.
Marsus Domitius poëta. 350.
Marsyae, sigilla liquorem fundentia. 206. 207.
Marsyas, civitatum, ubi positus erat, libertatis signum. 207.
martellum. 334.
Martia Roma. 352.
Martio mense solvebant pensiones praediorum rusticorum. 235.
Martis moenia, Roma. 352.
martiolum & martiolus. 334.
mascarpio. 826.
mataritata. 410.
matella, pro impudica mulier, in quam sordes quisque suas ejicit. 296.
matellae argenteae vel aureae. 131.
matellam supponebant heris spadones. 131. 133.
mater, vox blandientis. 42.
mathematici. 494.
matres praeferebant taedas in filiarum nuptiis. 122.
matrylleum pro lupanari. 477.
matteae. 423.
matula & matella. 296.
maturitas. 548.
matus, mattus, languidus. 254.
mavorte, κρήδεμνον. 121.
Maura jacula, sylva, unda, item Mauri angues, pro Maurorum. 716.
Mauritana feras praesertim Romam mittebat. 716.
mea re caussa. 116.
meatus, de volucribus. 25.
medica, vel media, porticus. 148.
medicamentum, pro veneno. 641.
in medio. 148.
meiere, non mingere, dicebant. 172.
mel Atticum. 222.
caldum. 430. 481.
Hispanum. 431.
positum in conviviis. 204.
melca, genus operis lactarii. 367.
melior pro sedato, moderato, ἐπιεικής. 895.
melitare, idem quod meditare. 420.
melius loquere. 200.
melusculus. 228.
melle condiebant glires. 169.
mellis genera. 431.
mellitus. 9.
memini. 153.
Menandrum praelegebant pueris. 12.
mendaces fundi, qui fallunt spem possessoris. 703.
Menecrates. 468.
Menophili quidam. 455.
mens & gens confusa. 665.
humana. 665.
mensa in ara. 832.
pro ἐσχάρα. 831.
mensae Delphicae. 104.
imponebant statuas. 401.
mensam tangebant jurantes aut precantes. 417.
menta, obscoen. 815.
mentiri, pro simulare. 610.
mentula. 119.
mentum attollere alicui, pro erigere ejus fortunas. 267.
mera hilaria. 404.
merae fugae. 302.
mercari. 71.
mercatura, pro mercede negotiationis. 614.
Mercedoniae Calendae. 704.
merces, pro praemio. 729.
Mercuriale, acervus lapidum. 379.
Mercurius, animarum ductor. 857.
fingitur sapere divinandos. 145.
vigilat. 497.
merus. 404.
messis, pro anno. 555.
methodium, vel metodium. 209.
metropoliscopus. 494. 495.
metus, caussa religionis. 872.
& motus permutantur. 66.
niger, ater. 555.
meum intelligere. 118.
meus, de eo, cujus modo facta est mentio, ut homo meus. 247.
interpres. 247.
pro mei juris. 373. 409.
mi, pro mei, & mea, ut mi, hospites, & mi uxor. 697.
mica. 184.
micabant carnem vendentes. 337.
micare in tenebris. 277.
micarius. 184.
Midae fabula. 876.
millesimae Mercurii, seu lucri. 439.
milvi qua volant. 231.
symbolum avari, rapacis, injusti. 261. 486.
milvina aviditas. 261.
milvinum genus, mulieres. 261.
mimum componere, exercere, implere. 517. 700.
mimus laserpitiarius. 205.
minax, epitheton equi. 557.
Minerva, 386.
pro ars. 272.
Minervae mancipium. 273.
sacratae erant arces. 31.
minio libri ornati. 209.
ministerium pro abaco vasis coenatoriis reponendis. 162.
navis, pro gubernatione. 644.
ministrator & minister, pro pocillatore. 161. 162.
minutalia. 817.
minutus populus. 274.
mirabar, si, nisi. 449.
mirifici, θαυματοποιοί. 144.
miscere poculum, pro implere. 423.
miscus. 293.
misellus, pro mortuo. 427.
miser pro invalido. 798.
scelesto, ideoque infelice. 518.
miseri, pro mortuis. 427.
missionem dare. 98. 435.
Mistyllus, nomen carptoris & coqui. 212.
mittere pro missum facere. 327.
vocem. 91.
mitigare. 25.
mittix. 292.
mixtilis & mixtilis. 298.
mobiles oculi. 772.
sylvae. 807.
modio numos metiri. 213.
modo, modo. 357.
moerere, & ridere, opposita. 652.
molere. 109.
molestare. 390.
molestus, pro aemulo. 50.
moliri fugam. 509.
molitio, pro nisus, μηχανή, ἐπιχείρησις. 590.
molles violae. 809.
mollior plumâ. 789.
mollis pro recens. 172. 438.
turpis, effoeminatus, pathicus. 598.
momento temporis, horae. 135.
monochromon, vel monocremon. 538.
monstruosus, pro monstrosus. 448.
monstrum pro spectrum. 666.
montes, insanae moles aedificiorum. 738.
Mopsus. 250.
mora aetatis. 694.
morbosus in aliquam rem, ἐκθυμος, ἐκμανής, valde ejus cupidus, & studiosus. 307.
pro pathico. 307.
morbus pro insania. 567.
insano rei studio. 307.
mordaces rubi. 277.
mordere, pro minuere, consumere. 273.
moriens pro lassus, deficiens. 47.
morientes occidere (ut perditos perdere, terebratum pertundere &c. ἐναίρειν νεκρὸν, ἢ κατὰ σκιὰν, εἴδωλον ἄλλως, vel aliter, τὸ τῶν Φερεκράτους, αὖον δέρειν διδαρμένον. 608.
morientia flumina, pro exarescentia. 746.
mors juncta. 684.
pretiosa, multo labore & sumtu parata. 718.
pro caede, strage. 742.
Morsimus. 350.
mortes. 94.
mortis & mortuorum mentio ominosa in conviviis. 262.
mortuos an & quare manumiserint. 428.
mortuus alienus. 347.
oculus, pro coeco, vel non vidente. 445.
pro imbelle, imbecille, νεκρὸς. 308.
mos. 22.

mo-

motus de incrementis omnium rerum. 806.
ingens, ὅταν ἴδωμεν ἔχων τις ἄνω τι ϗ κάτω τὸ πῶς διάκει. 806.
moveri, κινεῖσθαι, ἐλαύνεσθαι, πλαζάζεσθαι. 806.
mu mu, nec ma. 377.
mussitus. 191.
muger, mugiso. 393.
muginari. 689.
muias agere, παίζε, τόπτε. 592.
mulierarius. 271.
mulieres comparantur milvis. 261. 447.
viperis. 496.
lascivae. 658.
leves. 657.
pistrices. 477.
rapaces. 261.
muliones. 444.
mulsum in aotecoenam. 182.
molta, pro multum, diu. 149.
multivola pro meretrix. 49.
mundus pro merus. 253.
munera edendi jus. 191. 192.
fortunae. 741.
murcer, muricidus. 191.
murices. 414.
murmur in precibus, votis, sacris. 542.
poëtarum meditantium. 687. 688.
mus, blanditiae & convitium. 384.
in matella, pro desperato, frustra satagente. 319.
Musa eadem, liberalis, omnis. 445.
muscarum cinis, cui usui. 358.
musculosa oratio. 15.
mussare. 812.
mostela. 307.
musteus, pro recente, imperito. 191.
mutare pro emendare. 441.
mutata sidera, pro deserta. 765.
mutire. 403. 689.
mutuus ambitus, συμπλοκὴ, διαπλέκεσθαι, διαμηχάζεσθαι, χορεύεσθαι. 810.
myrrha infusa vino. 868.
myrrhinum poculum, aut myrinum, ab infusis unguentis. 868.
myrtea gausapa. 97.
myrtus, Veneris arbor. 809.
Mys. 117.
mystae. 15.
myxus, de superbo, feroce, & stupido. 293.

N.

Nanus pugnatum committebant. 295.
nardus. 502.
nares infixae. 781.
mucosae, opprobriosum. 379.
naris in nominativo. 377.
narra mihi. 120.
nascatores, nascalia, nastalia, pro mediciis quasi ἀλίσβεις. 470.
nasus, sedes irae. 409.
Nasta nomen proprium dispensatoris. 342.
natalis, pro dies natalis. 160.
natum non putare, credere quendam non existere. 190.
natura deorum, pro ipsis diis. 652.
naturale vitium. 793.
natus major, pro major natu. 377.
pro homine vivo, vel infante. 190.
nave cum pollutis & sceleratis aut non initiatis eadem vehi, verebantur superstitiosi. 630.
naufragium pro quovis exitio. 693.
navis Isidis. 677.
pro podice. 307.
nausea, ordinarius morbus navigantium. 625.
nautarum festinatio & importuna convitia. 607.
naufragare, posterioris aetatis verbum. 490. 491.
ne pro ne quidem. 53.
Neapolis, urbs Graeca κατ' ἐξοχὴν. 520.
nebula pro veste pellucida. 762.
nec minus. 346.
mu nec ma. 377.
nectar. 37.
negare sibi. 175.
negativae duae, Graeco more affirmantes. 261. 314. 490.
negotiantes, qui merces in provinciis emerant Romam comportabant & foenus exercebant. 613.
negotiatores saepe servi erant. 613.
de negotio dejicere. 365.
negotium pro ἐμπορία. 366.
nequitia, obscoene. 547. 148.
appositum frugalitati. 357.
Neronis tempore inventae decoctae aquae, seu nivatae. 163.
poëtae sperti. 553.
nervia, pro nervi. 101.
nesapius. 331.
nescio quid. 115.
neurospasta, sigilla. 195.
Niceros, nomen virile. 401.
nidus. 357.
nigra vestis in luctu. 823.
nigro pulvere tingebant oculos & supercilia. 654.
nihil agere. 71.
aliud, quam. 546.
est. 253. 324.
nisi si. 390.
e nihilo crescere, esse, fieri. 324.
nitere de coma λιπαρᾷ. 653.
terra culta. 605. 606.
pro pinguis esse. 15.
nitor cutis. 15.
telluris quaesitus, gemmae aut purpura. 714.
nivata aqua. 162.
nobiles sylvae. 807.
nobilis & mobilis, confusa. 807.
noctis colore tinctus puer, id est Aethiops. 864.
noctivigila Venus. 100.
nocturnae, magae, sagae. 419.
nocturni, advocati. 74.
fures. 74. 371.
nodo candere cervices! 589.
nodus amicitiae. 514.
nomen pro homine, ut audaciae nomen pro audace. 494.
re ipsa. 514.
regionis, unde aliquid provenit primum, manet illi rei licet alibi pareatur & proveniat. 544. 545.
nomenclator in coena qui fercula indicabat. 319.
nomina composita ex duobus, ut Serap-Ammon. 494.
pro debitis. (proprie nomina debitorum in tabulis exposita.) 702. 341.
virorum aliqua virtute insignium manet illis qui eos eadem referunt, ut Ulysses pro quovis vafro. 479.
nominati studiosi quorundam ab iis, quos sectabantur. 463.
nomine quemquam suo appellare, salutare, civilitatis argumentum. 280.
non curo. 445.
dubie, & non dubio. 537.
inspeciosus. 475.
nominanda, id est, obscoena. 814.
pote validius, quam. 114.
ii. 413.
Norbani duo. 389.
Noricum ferrum. 451.
noster, pro hero. 153. 415.
nota. 535.
notabilis. 506.
notae alicujus esse, fumum de vino. 535.
pro stigmatibus. 623.
notare sibi. 28. 337.
ungue, falce, gladio, χαράσσειν. 561.
notores, iisdem qui capsarii, & officiosi, qui vestes lavantium custodiebant. 579.
nova simplicitas. 817.
novendiale sacrum. 427.
novimus vos. 447.
nox pro concubitu. 592.
noxa & rixa, confusa. 595.
pro jurgio male accipitur. 595.
nubere caput pro meretricem prostituere. 41.
solebant pudibundi. 46.
sacris operantes. 82.
nuda virtus. 550.
nudae prostabant meretrices. 45.
vites. 550.
nudi dicuntur etiam induti omni alia veste praeter togam. 576.
omni ex parte lavabant Romani corrupti, sed severi majores sub veste, cincti linteis inguina. 575.
nudis pedibus quare accubuerint. 426.
nudus & nullos passim variat. 68.
nugarum oblivisci, de insulso & ineptiente homine. 458. 541.
Nu-

Numidicum marmor in pretio Romae. 715.
nummos modio metiri. 213.
nunc erat, eſt. 782.
jam. 458.
nuptiae, γάμῳ, obſcoene. 220.

O.

O pro *au*. 260. 346. 429.
u. 287. 288.
in o deſinentia formantur quoque in *onus*. ut *ſtrabo*, *ſtrabonus*. 445.
obducere, de avide ingurgitante. 256.
pro tegere. 91. 680.
obiter. 188.
objurgare colaphis. 583.
obligare, verbum nuptum. 524.
obmuteſcere. 57.
obruere, caput tunica, pro obnubere, operire. 610.
diem, lucem, tenebris, obducere 680.
obryzum aurum, optimum. 437.
obſcoenae viae, coeno & ſordibus ac ſtercore oppletae. 825.
obſcurare caput, pro obvolvere. 826.
obſequium, vox nequam. 678.
obſtrigilus amentum calcei. 840.
obtuere, pro obſervari. 57.
ocris, aſper ſcopulus. 407.
occupo, pro Mercurio. 291.
oculeus, Argus, pavo, pro oculatus. 353.
oculi audientes, quaſi qui audirent, aut audire poſſent. 816.
bovini, id eſt magni. 281.
clari. 780.
duri, ſignum inſaniae. 264.
mei hic erant. 427.
oculorum petulantia. 772.
oculos ferire minabantur inſertis digitis irati. 643.
tangentes jurabant. 851.
oculus mortuus, pro remiſſo, ſemiclauſo. 445.
odaria. 344.
odariarii. 344.
odientes. 816.
oecutus, domeſticus, domi cuſtos. 386.
ofella pro tumaculo. 170.
ab officio, poſt lavationem. 578.
officioſi in balneis, veſtium cuſtudes. 578.
officium obſcoene. 120. 679. 855.
pro luctu. 417.
offae carminis. 35.
offertus. 18.
offla crucis. 380.
olea ſignum pacis. 646.
oleae ramus protenſus a ſupplicibus. 646.
oleum lucernarium medetur capilli defluvio. 489.
olidi coqui & culinae. 455.
olivae albae, nigrae, diverſicolores. 868.
olla fervens, ſymbolum divitiarum. 287.
qua differat a cacabo. 358.
Olympus, Jupiter. 385.
omnia eſſe. 214.
facere, fere de irrito conatu. 639. 695.
pro toto actu Venereo. 60. 524.
omnis in ſingulari, pro plurali. 637.
libido. 520.
onagri in deliciis. 222.
onerare, confuſum cum *honorare*. 330.
ornare. 371. 359.
eſt luxuriae. 359.
potione. 330.
vinum, lardum, pro vino, lardo navea onerare. 490.
onerarius. 111.
onerata baccis. 359.
Opalia incidebant in tertium Saturnalium diem. 291.
opera piſtoria. 228.
opertis oculis. 529.
opes pro frugibus. 829.
Opimianum Falernum. 190. 191.
opiniſcere, pro opinari. 413.
oportet de ſumma neceſſitate, quam declinare non datur. 474.
opponere manus oculis. 811.
optio, pro eo qui, vel quod, optatur. 572.
vel electio, vel actus optandi, εὐχή. 543.
opus obſcoene. 521. 609. 610.
pro carmine. 555.
proditionis. 876.
ruſticum. 521.
oramata (ὁρμαθός.) 346.
orbes pro ſcutis. 565.
orbis Romanus. 709.
orbos ſenes magni faciebant, & onerabant ingeſtis liberia ſuis, haeredipetae. 853.
orcae, vaſa vinaria. 268.
orcheſtra, ſenatorum in theatro ſedes. 776.
Orci galea. 224.
Orcus peregrinus. 196.
Pluto. 408.
quis apoculanius. 408.
ordeo paſci. 272.
ordo ſtudiorum apud veteres Romanos. 31. 32.
organarius. 211.
oriae, oriolae, parva navigia. 687.
oricularii ſervi. 268.
in orium terminata notant locum aut inſtrumentum recipiendo aptum. 499
ornata femina, meretrix. 784.
ornatrices κομμώτριαι. 792. 793.
oro te, eodem uſu, quo rogo te. 289.
os praebere. 276.
oſcillatio. 856.
oſcula quid ſibi velint. 507.
reconciliationis. 648.
oſculum parvum os. 781.
oſſa bene quieſcant, votum pro mortuis. 232.
oſtendere fratrem, ſe gerere ut fratrem. 601.
ornamenta, mulieres ſolent convenientes. 437.
oſtentatio ſcenae, vel ἐπίδειξις, vel φαντασία δραματική. 776.
oſtialis anſa, vox improba. 594.
oſtiarii. 130.
cella ad jannam. 500.
diverſi ab atrienſibus. 140.
oſtrea in ipſa menſa ſolebant aperire. 727.
pectineſve coenam finiebant. 454.
oſtrum in menſis. 723.
in *oſus* & *uoſus* terminata, ut: *monſtroſus*, *monſtruoſus*: *faſtoſus*, & *faſtuoſus*. 448.
otio pro otioſe. 334.
otopetae. 202. 203.
otus. 203.
ova ex farina. 180.
pileata. 433.
pullina, in pullum coëuntia. 179.
ovata gallina, pro ovis ſata. 330.
oviaricum pecus. 215.
ovorum praeſtantiſſima pavonina. 178.
oxicomina, oxicominia, oxycomina. 434.

P.

Pace tua, veſtra. 11.
pacis rami oleae. 646.
Pacuvianus Orcus. 408.
paedagogia puerorum cirratorum. 146.
paedagogorum officium pueros in ludos & gymnaſia deducendi. 540. 541. 585.
paedidus. 587.
pagina. 35.
palea ſternebantur cubilia gallinarum. 178.
palla, muliebre veſtimentum. 764.
Pallas, Claudii libertus. 372.
pallere. 28.
palliabant caput delicatiores. 171.
palliati accumbentes. 171.
pallidi poetae. 534.
pallium unde dictum. 116.
palma excuſſiſſima. 591.
palmarum ramis textae ſportae. 242.
palmulae. 243.
palumbes. 542.
panem habet. 310.
pinſebant & coquebant plebejae mulieres, aut ancillae. 477.
panis autopyrus, ſervis. 430.
candidus dominis. 430.
recens. 205.
ſemeſter. 421.
ſemiſſis. 421.
panni, laciniae de molliore materia in longum, velut lora, ſciſſae, κειρίαι. 619.
pro vili ſupellectile. 283.
pannis peplisque ſimulacra & ſtatuas induebant. 619.
pannucia. 73.
ta panta alicui eſſe. 214.
pantomimi inter convivia. 165.
papavere & ſeſamo ſpargere. 10.
glires condiebant. 169.
papillis implere manus, ex ineptiis amantium. 545.

par

pas & pars, confufa. 574.
genitivum an dativum regat. 574.
paralyfis ex venere. 801.
parapfis, non paropfis, fcribitur. 181.
parare malo & fupplicio. 91.
medicorum verbum. 364.
parata victoria. 76.
paratae artes, jam inventae. 552.
paratus miles, & armatus, confligere geftiens. 800. 801.
parentare. 447.
parentes felices praedicare folebant ejus, quem laudare vellent. 584.
parere, verbum magicum. εἴκειν. 830.
paret, non paret, formula jurisconfultorum. 846.
paria componere. 92.
de gladiatoribus. 512.
paries de omni re quae feparat, διατείχισμα. 809.
parietes quomodo ftructi. 815.
veftiebant picturis. 149.
Parium marmor pro candidiffimo. 782.
parodiae Virgilianae. 875.
parodiarum feftiva exempla. 671.
paronychia. 163.
parra, avis infelix. 266.
pars, obfcoene. 671. 796.
partes dicere centum. 388.
decem. 484.
quatuor. 305.
factiones. 643.
ferculorum portiones. 180.
vox dramatica. 518.
Parthenope, Neapolis. 713.
participia multa veterum praeterita a neutralibus verbis. 82.
pafcere pro fuftentare, alere. 375.
fe ipfum. 235.
pafcitur pavo. 353.
paffer marinus non eft ftruthiocamelus. 844.
pafferes. 368.
paffi & fparfi capilli differunt. 286. 660.
paffis crinibus uxores fequebantur maritorum funus. 660.
Pataries, Pataricana, Pataricina, calceamenta a Pataris, urbe Lyciae. 251.
pater omnis auctor fectae fuae. 818.
patere dicuntur obvia, facilia, captui expofita. 527.
pati, obfcoene. 117.
patrimonium laticlavium. 489.
patrone falve, formula, qua herum fervi falutabant. 701.
paullo minus quam, ὀλίγου δεῖν. 639.
pavones olim Romani alebant, ut nos anferes. 353.
pavonum ova in deliciis. 178.
paupertas artium inventrix. 833.
plerumque ftudiorum focia. 539.
paupera. 304.
pauperus pro pauper. 304.
pax Palamedes, dicunt fe comprimentes. 433.
peccare & delinquere. 800.
pro fcortari, moechari. 532.
fibi. [illegible]
peccatrix, meretrix. 538.
pectora & pecora, confufa. 628.
pignora, confufa. 760.
pectus percutere, lugentium. 517.
peculium. 483.
obfcoene. 48.
pecunia & familia, junguntur. 859.
pedalis. 368. 385.
pedem opponere. 378.
pedere permittebant Stoici. 116.
pedes fafciis adftringebant. 782.
tollere, foeminarum, πρὸς τὸν ὄροφον ἀνατείνειν τὰ σκέλη. 360.
unguere. 454.
pedibus aeger pro podagrico. 596.
pedica. 596.
pedicellus. 176.
pegmata. 54.
in pejus ruere. 281.
pelagius pro tranfmarinus. 359. 649.
pelamides genus pifcium. 433.
pellere aequor carinis, pro remigare, ἀναμοχλεῖν, τύπτειν. 562.
pendere ab ore, ofculo, &c. alicujus. 786.
de dubia fpe metuque. 555. 556.
penicillus & peniculus, afferculus. 825.
penna ad dentes fcalpendos. 374.
Penninae Alpes. 749.
penfiones aedium. 225.
penthiacus gallus. 220.
per auget fignificationem in compofitione. 250.
ego te. 785.
& ter, confufa. 250. 839.
fidem. 611.
perae Cynicorum. 699.
peragere aequora, freta, remo, διαπερᾶν, περαίνειν, ἀνύειν. 712.
litora, mare, claffibus. 712.
peragrare aequora. 712.
perambulatores. 601.
perarare aequora, litora, claffibus. 712.
perbafiare. 250.
perbonus. 500.
percellere ollas, evertere. 39.
percolaphare. 275.
perculfus & percuffus num differant. 667.
percurrere circa menfam, non recte dicitur. 339.
percutere aures fonitu. 443.
fores virga. 424.
perdere mercedem, militiam, noctem, opus. 524. 610.
perdita res, pro opes dilapidatae. 429.
perditi. 30.
perducere de lenonibus. 778.
perductores, προαγωγεῖς, lenones. 778.
peregrina libido turpior quam domeftica. 658.
perficere, idem quod facere, obfc. 549.
perfidum glacie flumen. 756.
perfunctorie. 62.
pergula paupertina domus, aut taberna aeri expofita. 551.
periculum pro re vel inftrumento, in quo fit periculum. 400.
perifcelides. 436.
aureae. 781.
periftafis. 324.
periftylia. 626.
peritura fata. 719.
perluere majus quam proluere. 739.
perofculari. 250.
perplexe. 828.
Perfarum mos caftrandi. 719. 720.
perfequi, confequi, fonum. 688.
perfonus, pro refonans. 733.
perfuadeam te, pro perfuadebo tibi. 304. 408.
pertentare. 786.
pertrectare, obfcoen. 509.
pervenero vivus. 497.
perverfa toga, veftis. 398.
pervertere, ollas, ἐκτρέφειν, καταστρέφειν. 393.
pervigilium. 100.
Perufina fames. 861.
peffi, peffaria, (unde forte *peffuli.*) 470.
peffime erat. 347.
peffimus. 369.
peffum, pro in fundum. 268.
peftilentis fideris afflatus. 16. 17.
petauriftarii. 344.
petaurus. 319. 870.
petere, infidiantis. 636.
petulantes oculi. 849.
petulantia oculorum. 772. 773.
phaecafium & phaecafiae. 416. 526.
phalerae pelagiae. 159.
phalerati curfores. 137.
phaotafia. 229.
pharmaci devovendi mos. 861.
pharmacus, veneficus, facrilegus, θεοῖς ἐχθρός. 641.
Phafiana, vel Phafidis, ales, aves. 580.
phellis (*Felleifen* Germanorum) venit a *pellis*. 618.
phengites lapis a fpeculari differt. 441.
Phileros, rotis, & Philerus, eri, dicitur. 262.
Item Philero, ronis. 312.
phili, φίλοι, pro amici. 618.
philologi partes apud veteres quae? 232.
philologia. 232.
philologice inter menfas differebant. 232.
philofophiae, aut philofophis operam non dediffe gloriabantur luxuriofi malciones. 464.
phocae mugitus, abiit in proverbium, pro terribili & exfecrando. 689.
phreneticis injiciuntur manus & funes. 689.
pia avis, ciconia. 356.
piare facra, pro manes. 845.
pica cirrata. 379. 380.
garrula. 217. 379.
varia. 140.
picta fepulcra. 461.

pi.

pictores addebant titulos. 544.
pictura. 19.
pietaticultrix, ciconia. 356.
pignora & pectora, confusa. 760.
pila sparsiva. 130.
pilae lusus. 130.
 stramenticiae, vel laneae imagines. 277.
 turriculae, seu columnae in via. 505.
pilare pro furtis expilare, exhaurire. 261.
 pilis nudare. 266. 277.
pilasca, ampulla scortea. 189.
pileata ova. 433.
pileatus aper. 242.
pileum rapere iocubonI. 224.
pileus libertatis signum. 224. 242.
pili facere. 285.
pinacotheca differt a tablino. 530. 584.
piona genus piscis. 650.
piper asperi & mordacis hominis symbolum. 276.
piscatores aeneoli, icunculae aeneae quae piscatores referunt. 471.
pistores. 228.
pittacia, schedulae. 190.
placere, obscoen. 788.
 sibi. 232.
plagas numerabant, praesertim ad quadragiota. 632.
plana manus. 432.
planctus. 660.
plane. 66. 67.
 pro *sane*, aut *vel*. 247.
plangere, proprie collidere, pertundere. 660.
planus, circulator, grassator, impostor, vagabundus. 525. 858.
plastae, pro statuariis. 552.
sub platanis genio solebant indulgere. 807.
platanon, locus platanis consitus. 778.
plausus balneorum poetis & mutoniaris datus. 577.
plebejus, pro vilis. 582.
plena balia. 544.
 manus. 432.
 mensa, dapibus aut convivis. 265.
 vota. 601.
plenis velis. 209.
plenum corpus. 544.
plenus coitus. 544.
 literis, scientia, stultitia, blanda oratione, felicitate. 708.
pleonasmus, lapsa ceciderunt. 78.
 rursus revocare. 57.
plocamus. 420.
plovere dicebant veteres, pro pluere. 287.
plumae avium. 354.
plumatae vestes. 354.
plumea cutis, mollis. 789.
plures medici. 259.
 pro mortuis. 259.
plus argentum, pro plus argenti. 238.
 minus. 336.
 pro plus quam: ut plus libram. 432.
Pluvius Jupiter, ὕετιος. 287.
poculum desiderii. 852.
poculum & vas & ipse potus. 130.
podagra, an vox Latina. 596.
poedissimus pro foedissimus. 188.
poenas dare, obscoen. 50.
poenitentia pro facto poenitendo. 570.
poenitentiam agere. 815.
 emendare, facere perfectam, mendis & defectibus carentem. 571.
poëtae coronati. 535.
 Neronis tempore spreti & exosi ob principem. 583.
 pueris praelecti. 31. 32.
poëtarum imagines macrae pingebantur. 534.
 mentio inter pocula. 350.
poëtas & doctos homines in provinciam secum sumebant magistratus. 539.
poëtice & humane loqui, opposita. 567.
poledrae. 221.
pollere, callere & pallere, confusa. 28.
pollice lacrymas extergere. 51.
Polyaenus, nomen Homericum. 788.
polymita. 245.
Pomona, pro autumno. 460.
Pompejani horti. 342.
Pompejus occisus ad Pharum. 732.
pomum bellum, pro oequam, trifurcifer, ironice. 371.
pondus deorum. 765.
 & onus inguinis. 577.
 inscribebatur auri & argenti vasis. 169.
ponere calculum. 614.
 carmen. 680.
 consilium. 689.
 culinarium seu coquinarium verbum. 169. 242. 321.
 genu. 469.
 pecuniam, καταβάλλειν. 845.
 pro in foenus. 341.
 supponere, fingere. 614.
 quaestionem. 689.
 rationem. 689.
popinae, diversoria. 604.
poples, & poplites succidere. ἰνιδίζειν. 5.
porci cocti ambulant. 291.
porcinum sinciput. 832.
porculus. 429.
porcus Trojanus. 329.
poricinus. 325.
porro clamare. 52.
portare bellum, bona, mala, somnia, visa. 764.
Porthmeus, pro Charonte. 743.
porticibus pingebant fabulas & historias. 148.
 recitabant poëtae, & obambulabant studiosi. 566.
porticus ante scholam. 20.
 circuibant amatores. 525.
 Herculis. 636.
 prope templa. 567.
portus brachia, cornua, curvatus. 615.
poscere, pro pecuniam poscere, debiti quem admonere. 378.
positus super officium. 355.
possessor maris dicitur ventus, qui frequenter illud infestat. 681.
potens argumentum, aurum quod potest ἀναπείθειν, φιλάκαξ, ὑπάγειν, ὑποχειρίων. 638.
 de eloquente, δεινός. 559.
 mendacium, veritas, quae persuadent. 559.
potentes, qui aliquid obtinent. 638.
potentia, de eloquentia. 559.
potestas pro magistratu. 728.
potio, pro potu. 164.
potionem dare, porrigere. 448.
prae in compositis pro praeter, ut *praelabi*, pro *praeterlabi*. 606.
praebere cervicem proprie. 601.
praeceptores liberis utriusque sexus adhibiti. 853.
praecincti. 92.
praecingi auro. 536.
praecipitem se dare solemne in comoediis desperatorum consilium. 589.
praeconis munus turpe. 312.
praedam rapere. 687.
praedator corporis, stuprator, λῃστὴς ὥρας. 541.
praedicare, in malam partem. 476.
praemiatores, pro praedatores. 514.
praemium furto violenter erepta praeda. 514. 609.
praenomine cupiebant cirari delicatae Romanorum aures. 280. 330.
praepositio *ad* omissa. 313.
praepositiones, ut *in*, *ad* &c. etiam reperiuntur ad verba inde composita. 477.
praesidium, pro pecunia parata, aut aliis quibusque pretiosis, quibus ex angustia quis expedire se potest. 484.
praeterire, pro oblivisci. 328. 502.
praeteritus pro antecedens vel neglectus. 802.
praetexta mortui magistratus efferebantur. 501.
praetores urbe, in coloniis duumviri. 425.
praetoria. 157.
praetorium in municipiis. 424.
 pars navis. 157.
praetorius locus. 167. 226. 426.
praeversa toga. 392.
prasina pila. 130.
prasinus, prasianus, prasinianus. 446. 455.
prava puella, curva, tortuosa. 335.
praxin habere. 233.
precari, pro deprecari. 810.
precarium, pro facello. 357.
premere totum cervice. 809.
pretiosus. 717.
pretium facere. 484.
 pro pecunia, praesertim quam dat servus hero pro manumissione. 484.
Priapi templum ingredientes epigramma parieti inscribebant. 821.
priapiscorI. 471.
priapismus. 50.

primae formae, magnitudinis. 242.
primigenius vel nomen proprium, vel appellativum. 312.
primitus. 395.
primum. 117.
primus & secundus. 242.
principem alicujus sectae, collegii, solum nominare & reliquos omnes exprimere integro numero, solent interdum auctores; ut *Pindarus & novem Lyrici.* licet praeter Pindarum tantum octo sint. 13.
prior annus. 342.
pro aliquo orare. 160. 328.
luto habere. 335.
probare pro experiri. 451.
proclamare. 52.
proclamatione sut tuba res perditas quaerebant. 598.
Proculi varii. 330.
procurator differt a dispensatore. 150. 595.
prodire, pro procedere. 118.
producere meretrices. 778.
productores, lenones. 778.
proelia, obsc. 55.
profari, vel praefari, oraculorum. 556.
projicere libidinem, vitium, &c. 873.
proinde, aeque bonum ac perinde. 514.
Promethei fabula. 867.
promittere. 534.
ad coenam. 58.
profiteri. 57.
votis addicere, destinare. 554.
promulsidare. 167.
promulsis. 114.
propellere & impellere. 24.
properare in vota. 119.
propinare pro jubere dari vinum. 137.
propitiare. 136.
propomata. 164.
proponere & promere confusa. 614.
propudium, proludium, prolubium. 607.
convicium meretricis. 607.
proscribere pro auctionem proscribere. 225.
proseda. 48.
Proserpina, Mors, Mercurius, putabantur verticem eorum radere, vel tondere, qui morti essent proximi. 653.
prostibulum, unde? 41.
prospicere sibi aliquid. 59.
provida virtus, prudentia. 728.
providere omnia. 215.
proximus de praeterito tempore, ut primus de futuro. 692.
prudens pro doctus, expertus, peritus 449.
prudentissimus homo, ironice. 634.
pruinosi panni, pro squalidi, horridi. 537.
pruna Damascena, Syriaca. 270.
Psecas nomen ornatricis. 793.
publicati sermones, κοινολογία. 231.
publicus. 231.
Publius Mimus vel Syrus. 311.
pudor deorum hominumque, coeli ac terrae. 814.
puellae venustae & lunae frequens comparatio. 783. 784.
puellarius, παιδεραστής. 272.
puellas ceu deas colebant. 785.
puer, pro servo. 105.
puerilis pars corporis, puerile corollarium, ἐν ᾧ πάχει τὰ παιδικά. 672.
pullina ova, quae in pullum coierunt. 179.
pullum, pro veste pulla. 154.
pulsae Alpes, pro calcatae. 749.
pultarium. 256.
purgamentum, pro abjecto, scelesto, & exsecrabili homine, κάθαρμα. 476. 827.
puris mentibus, id est castis. 286.
purpura incantamentorum λυτήριος. 806.
purpurae tria genera. 160.
purpureae fasciae, lana, stragula, tibialia, &c. dicuntur podagrae aliisque morbis mederi. 348.
putamina leguminum. 182. 838.
putare, de eo qui simplici ignorantia, non mente, errat. 040.
putares. 47.
putidus. 347. 467.
pygiciaca sacra. 854.
pytiare inferioris aetatis verbum, pro calefacere. 469.
pyriasis. 469.
pytisma. 229.
pytissare. 229.
pyxidibus aureis vel argenteis condebant barbam. 147.

Q.

Qua, pro ubi. 562.
quadrare. 270.
quadrata litera. 542.
omnia currunt. 270.
quadratum pallium. 812.
quaerere pro multis aerumnis sibi parare. 713.
se. 721.
virum. 788.
quaesitaria, quaesitoria, quaestuaria, prostibulum. 811.
quam plures. 259.
pro quantum. 218.
quandoque, pro quandocunque 822.
quasillariae. 811.
quassae arundines, faces, naves, ollae, pro rimosae, hiantes. 447.
quassare facem. 597.
quatere, proprie de venatoribus, qui sylvas emovent canibus. 627.
rumoribus. 876.
quatuor partes dicere. 305.
queri injuriam, casum, crudelitatem, aliquid, nihil, pro de injuria &c. 573.
verbum juridicum. 67.
qui genus, unde domo, veteres rogabant advenas. 770.
quia enim. 335.
quid? absolute, interrogantis aut admirantis. 127.
dicis? objurgantis. 458. 578.
ergo est? 23.
si? 619.
faciat? 68. 382.
futurum. 283.
juvat? 554.
ni? vehementer asseverantis, simul & reprehendentis. 786.
prohibet? 629.
quid erat? est, extenuantis. 608.
tibi vis? ad mente motum. 567.
quinquagenarii. 289.
quiritare. 53.
quisque pro quicunque usu sequioris aevi. 673.
quisquilia pro rebus inutilibus, nauci. 488.
quo pro quo loco, ubi. 41.
tibi, pro quam in rem. 358.
quod in initio sententiae. 626.
pro quoad, quantum concernit. 625. 626.
quomodo ajunt, interjectio plebeja. 224.
dii volunt. 405.
nosti. 435.
pro ut. 228.
quotidiana, commentarii. 4.

R.

Rabies collecta. 644.
radebant servis, caput, genam, mentum. 171. 623.
ranae instar se inflare. 478.
rapere amplexus, fructum, oscula. 682.
dicuntur & tenentur edicto, qui navem ejectam spoliant. 627.
verbum festinantis & alterum praeoccupantis. 513.
raptim ludere pila. 132.
raptus & ruptus crinis, confusa. 668.
rasio, genus contumeliae. 623.
rasus pro calvo. 651.
re in compositis notat iterationem. 339.
recedere & recessus, pro in interius conclave abire, ἀναχωρεῖν. 541.
recessus, conclave. 541.
recitare vel in balneis importuni poëtae non verebantur. 575.
recocta vino, senio. 865.
recta puella. 325.
recte, minantis. 384.
rectis oculis. 677.
rectus, pro erectus. 467.
qui simulare nequit. 277.
recutitus pro convicio. 445.
redde quod debes. 373.
reddere pro dicere, respondere. 549.
vicem. 382.
reducta cuspis. 561.
reduviae. 163.
refricare, rescindere vulnus, cicatricem. 678.
reges compotationum, conviviorum. 251.

regina, amici. 792.
regula. 17.
rei capillis paffis. 631.
fuae cauffa facere, ἀποπατεῖν. 430.
rejicere, pro reclinare, recumbere. 574.
relegatio fervorum. 344.
relinquere, honefte pro deferere, prodere. 572.
reliquiae. 435.
hefternae. 248.
remittere poenam. 158.
renea delicatus cibus habitus. 199.
renuntiatae amicitiae formula. 510.
reorum capillus paffus fordidufque, & obfoleta veftis. 631.
repertus, τυχὼν. 762.
repetere aliquem taxica, iterum tentare, quem prima vice non laeferis. 682.
repetitio vocum earundem. 298.
repetitus, dicitur a fluctu, qui bis terve circumactus, σφαδάζων, fubmergitur. 682.
reponere cubitum, aut fe in cubitum. 426.
pro reftituere. 655.
repofitorium. 177.
formam zodiaci referens. 198.
res ad effectum fpectat. 855.
de cibis delicatis. 209.
humanae. 345.
tuas tolle, ablegantium, ejicientium formula. 510.
refalutare. 280.
refolvere verbum rhetorum. 639.
refolvi hilaritate, fomno. 809.
refpicere. 322.
refpondere debito, exfpectationi, voto. 314.
remedia. 314.
reftia culubrae affimilatus. 297.
retegere & retecti pedes. 81.
reticulum & reticulus. 437.
retractare, repetere, quod omiferis. 565.
revocare ad coenam, vel iterum vocare, vel εἰς ἀντιπίδωσιν. 839.
ricinus. 376.
ridere aliquem. 404.
& deridere. 404.
videre, confufa. 288.
iracundorum. 90.
pro placere. 31.
fplendere. 612.
rideri, deponentialiter, pro ridere. 371.
rigere. 828.
ritus puellarum. 781.
rixa & noxa, confufa. 595.
litigium & praelium differt. 595.
robora, quercus. 557.
rodere, de muribus. 288.
rogare pro aliquo. 160. 328.
rogatus pro advocatus. 156.
rogo. 42.
admirantis, fcifcitantis, expoftulantis. 831.
Roma toti terrarum orbi dicitur imperare. 710.
Romani ante coenam raro cibum fumebant. 285.
Romuli cafa. 872.
rofae multae in Campania. 480.
roftra. 151.
ructum pro ore vel labio. 489.
rotari pro rotundari. 877.
rotundare. 240.
ru pro u recentes dicebant, ut *excurfus* pro antiquo *excuffus*. 565.
rubor, indicium probitatis. 815.
rubricati libri juris. 309.
rudis, thyrfus in Cupidinis hortulo pactus. 114.
rudimentum, oppofitum veritatis. 531.
ruina pro praecipitio, loco ruendi. 517.
rerum, morum, mentis. 729.
rumoribus pullare, quatere. 876.
rupti & rapti crines. 668.
rurfus revocare. 106.
rus merum. 393.
rofleus color. 129.
in rutae folium conjicere. 219. 220.
quis ufus in medicina. 220.

S.

S & x promifcue ufurpantur. 499.
Sabbata duplicis generis. 883.
faccarii. 313.
facellus, diminutivum a *faccus*. 858.
facramentum gladiatorum. 700. 701.
faecula pro temporibus antea elapfis. 618.
ut Graecum φῦλον, φῦλα, animantium, pro quavis eorundem fpecie. 355.
Safinius, nomen vitile. 276.
faginatum corpus. 771.
Saguntina fames. 861.
falamandra depilat. 640.
falem aquae luftrali infpergebant. 628.
faliva in magicis. 804.
pro guftu. 322.
faltuarii cuftodes fundorum. 342.
falva fermone tuo, dicit qui fufcipit alterum. 413.
falvum fit, quod tango. 416. 417.
falutari nomine fuo amabant. 280. 320.
famellulae pro feminibus. 374.
fanguen pro fanguis. 394.
fanguis, e mediae frontis praefertim vena miffus furibundus ad fanam mentem revocabat. 565.
vel pro morte, vel αἷμα ἐξ ἀπαλῆς ἐκ τοῦ τεχνήματος. 852.
fanna. 388 576.
fanus 18.
fapa. 432.
fapere aprum, hircum, mare, terram. 432.
fapor, pro approbatione. 20.
farcinae a pueris latae. 704.
farigere. 189.
Satana nomen etiam gentilibus nomen. 186.
fatiare iram. 851.
fatiatus luto paries, fanguine domus, murice veftis, metallo robora, pro denfata, imbuta largiter, ἐλελαμμένα, γεγεμισμένα, ἀλέβρεχα. 835.
fatietatem humanam fequitur venus. 670.
fatisfacere pro Veneris gaudio delectare. 489. 547.
Saturnalia. 126.
agere, pro laute, opipare, hilariter coenare. 274.
Saturnalibus munera dividebant. 366.
figilla fictilia faciebant & exponebant. 450.
Saturnalium tertio die maxima hilaritas. 126.
Saturnia tellus, Italia. 751.
fatyra quid fit. 1.
fatyriafis. 50.
fatyrion. 50.
faucius pro ebrio. 440. 505.
fauconculus. 429.
fcabredo & fcabritudo. 605.
fcabra rubigo, de dentibus. 766.
fcaphas fecum trahebant majores naves. 617. 683.
fcaphium pro matella. 331.
fcarus nobiliffimus habitus pifcis. 726.
fcelerati fervi. 216.
fceleratum argentum. 166.
fceletum fuper coenam. 139.
fcelio, an vox Latina. 331. 332.
fcema pro fchema. 278.
fcena & coena, confufa. 178.
fcenae & fabulae comparatur vita humana. 518.
fpectacula differunt. 698.
fchedium. 37.
fchema Latini ut femininum efferunt. 278. 699.
fchoenieulates. 53.
fchola. 20.
fcholaftici & fophiftae iidem. 38.
pro literatis, praefertim qui in fchola declamant. 18. 404.
fcilla mollis. 835.
fcillinum vinum. 835.
fcindere aprum. 248.
fcinduntur ligna, cuneo fiffa. 556.
fcires pro putares. 570.
fcirpi. 505.
fcis, fciris. 227.
fciffores iidem, qui carpi & carptores. 210.
fcius, pro gnarus, peritus. 419.
fclopeta. 201.
fcobem auro, croco, minio, variam fpargendi mos. 441.
fcoparum ufus. 185.
fcopiones. 101.
fcopulo laborantes pifcatores. 22.
fcopuli reorum, piratarum, publicae fecuritatis, qui & quare dicti. 762.
fcordaliae. 394.
fcordalus, homo βδελυρὸς, ἰχθυδόπος. 592.
fcorpio, pifcis. 202.
fcorpiones metaphorice pro iniquis & faevis tyrannis. 237.
fcorpius genus plegmatum comarum. 654.

fcor-

ſcortum pro exoleto. 721.
ſcreare ſaepius in oratore vitium. 279.
ſcriblita. 201.
ſcriblitae calidae apponebantur. 430.
ſcriptura malarum χάραγμα τῶν ἰσ́λων. 780.
ſcruta. 408.
ſcrutari & eruere reſpondent. 178.
ſculponeae, ſoleae ligneae. 593.
ſcuta haſtis quatere. 195.
ſcutarii, δορυφόροι. 775.
ſcutum & ocrea. 407.
Scylax, nomen canis. 421. 422.
ſcyniphes. 602.
ſcyphi capaces. 426.
ſcyphus. 347.
ſe exire, ſe non habere, de iracundis & inſanis, ἐκ'ὸς ἑαυτοῦ γινεσθαι, ut contra *ad ſe redire.* 568.
ſecedere in ſe. 246.
ſeclum pro genere hominum & animantium. 355.
ſecti pro caeſi, aut occiſi, aut venditi. 902.
ſecum ferre annos. 271.
ſecundae formae, magnitudinis. 242.
ſecundarius, monitor. 617.
ſecundum pro *poſt* vel *ad*. 16.
quietem, pro in quiete. 625.
viam, pro juxta viam. 409.
ſecures & faſces affiat poſtibus magiſtratuum. 151.
ſecus, pro ſexus. 92.
ſecutuleia, foemina ἀνδρομανὴς, ἱπποπόρνος. 523.
ſed, eleganter poſitum. 793.
ſedere de judicibus. 70.
matronis, matribus familiae. 499.
meretricibus. 42.
obſcoene. 777.
ſeducere. 480.
ſelecti judices, judices de ſelectis. 464.
ſella arcuata. 485.
meretricum. 48.
ſelliſternium. 485.
ſemeſtris panis pro duro. 421.
ſemicinctium. 587. 588.
ſemiferi Centauri, dimidia parte equi. 559.
ſemper & ubique. 605.
ſempiternus. 295.
ſenectus lunae. 873.
ſenioribus maledicere nefas eſſe monebant paedagogi pueros. 184.
ſenſuum fallacia. 877.
ſententiae in controverſiis. 6.
ſentire, pro experiri. 850. 851.
Seplaſia, locus Capuae vendendis unguentis. 491. 492.
ſeplaſiaria, in Campania & praeſertim Capuae celeberrima. 480.
ſeplaſiarii. 480.
ſeplaſium. 480. 491.
ſeptifluus Nilus. 821.
ſepulcra ſubterranea poterant habitari. 661.
ſepulcris circumducebant macerias, addebantque hortos & vineas. 460.
credebantur umbrae circumvolare. 419.
curatores, praeſertim libertos ſuos apponebant. 461.
infigebant aut inſculpebant artis defunctorum inſtrumenta, ut nautis remum, mercatoribus navigia, &c. 696.
ſepulta fama. 871.
ſepultus vino, ſomno. 725.
ſequeſter. 75.
ſequi virum. 523.
ſerae veterum caementiles. 587.
Serap-Ammon. 494.
Serapici. 494.
Serapio, nomen virile, Serapias, foemininum. 495.
Seres lanam pretioſam arboribus depectebant. 715. 716.
ſeria. 367.
ſeriſapia. 367.
ſerpentes in delitiis habiti. 496.
ſerrati dentes. 841.
ſerratus morſus. 841.
ſervi, emti vel domi nati, vel haereditate accepti. 321.
liberalibus artibus interdum inſtruebantur. 325.
poterant ſibi libertatem duplici modo acquirere. 485.
relegabantur ex urbe in villam puniendi. 344. 447.
ſunt homines. 456.
ſervire & ſervus eſſe, differt. 570.
ſervis apophoreta tradita poſt tergum adſtantibus. 466.
quibus iraſcebantur, graviſſimam poenam ſtatuebant θερμολουσίαν. 694.
ſervorum innumeri greges, ſpecies luxus Romani. 219.
miniſterium detergendi ſtrigilibus. 570.
ſervos eoſdem diverſis nominibus vocare, erat πολυπαλλαζόειν. 703.
necare ἀκρίτως non licebat Athenis. 501.
viliores ſemiraſos habebant. 623.
vocabant quoque ad coenas. 456.
ſervus publicus, lictor. 597.
ſeſſorium, δίφρος, aut θρονάτιον. 499.
ſeſtertiarius. 296. 299.
ſeſtertiûm trecenties, equeſtris cenſus. 554.
ſevera lex. 23.
ſeviri Auguſtales. 464.
in municipiis fiebant liberti. 376.
ſexaginta triumphos num percgerit Caeſar. 752.
ſexcenta de magno numero indefinito. 160.
ſi non raro negligitur. 450.
qua fides, dicunt dubitantes de rei veritate. 413. 424. 509.
quis reddere aut commonſtrare voluerit, formula praeconia rem amiſſam proclamantis. 598.
ſibilum de fiſtula. 421.
Sibylla Cumana. 325.
ſic pro leviter, negligentes, φαύλως, οὕτως. 884.
videas me felicem. 403.
vides. 227. 394.
viſum diis. 405.
ſicelion. 70.
ſicca abſtinentia. 670.
foemina. 216. 670.
ſiccare poculum. 575.
ſiccaria, caniſtra. 182. 834.
ſiccus, pro abſtinens. 216.
ſicilla, novacula. 590.
Sicyonia, calceorum genus. 258.
ſideratio. 16.
ſidus κατ᾽ ἐξοχὴν, ſol, item luna. 718.
utrumque, ſol occidens & oriens, vel potius ſol & luna. 711.
ſignum dare. 473.
ſymphonia. 181.
Sileni & Silvani ſtatunculae in fontibus aquam ſpargentes. 206. 207.
ſilens nox, pro tranquilla. 162.
ſilentium indicendi modus. 81.
ſiliginei turdi. 448.
ſilphium. 205. 206.
ſimplicitas nova. 817.
ſimplicitatis opus. 817.
ſimpliciter, ſine dolo. 640.
ſinape. 433.
ſine more, extraordinarie. 644.
ſingula mala, millia, &c. acceperunt, id eſt unus quiſque accepit unum malum, mille. 424.
ſingulae cochleae, gallinae. 424.
ſinguli boves. 424.
ſiniſtram veſte involvebant pugnaturi. 416.
ſinum ſaxis onerare. 568.
ſinus pro veſte. 747.
varii ſignificatus. 712.
ſira. 360.
ſiratum. 360.
Sirenum cantus, concordia. 786.
ſiſtrum in nave. 682.
ſacria Iſidis, crepitaculum aeneum. 682.
ſoboles omnes parvuli. 87.
Socrates hominum ſapientiſſimus. 857.
Socraticus grex. 32. 33.
ſoleae & calcei differunt. 593.
ligneae. 593.
ſoleati ad coenam ibant e balneo. 130.
ſolennea dies. 541.
ſolers inſcriptio, manus, pro docta, elegans, polita. 623.
ſolet fieri. 327.
ſolida centum, pro integra. 263.
ſolide natus, ὁ πεπλασμένος μὴ τετριμμένος. 316.
ſolis lux nefas ſi tangeret inferos. 739.
ſolium balneare pro ſudatorio, vel potius throno cruribus lavandis. 470. 575.
ſollicitare obſcoene. 94.
ſollicitatores. 537.
ſolve me. 189.
ſolvere oſtenta, demonſtrare quid portendant. 748.
pro eloqui. 189.

ſolvi a laetitia. 809.
inedia, ſenio, καταλύεσθαι. 669.
ſolum pro arvo, interdum & obſcoeno. 527.
regione an ſit vox homilis. 558.
ſolutior ſtomachus. 702.
ſolutus, pro mortuo. 669.
vino, pro ebrius. 508.
ſomnia & ſomniorum interpretamenta pro nugis. 56.
expiare. 628.
repraeſentant diuturna negotia. 627.
vana judicabat Epicurus. 626.
ſomniare, pro cogitare. 478.
ſomniatur, deponentialiter pro ſomniat. 478.
ſomno medicinam petebant. 84.
ſomnus pro nocte. 561.
ſonere, pro tonare. 77.
ſophos acclamabant dicentibus, recitantibus. 240. 469.
ſoporatus. 625.
ſordidati. 631.
ſoricinus. 825.
ſoror alicujus rei, quae ei gemella & ſimillima. 539.
obſcoen. 785.
ſpado Gallus. 355.
ſpadones. 138.
ſpargere theatro arenam & arena theatrum. 185.
ſparſi capilli & paſſi differunt. 286.
ſparſina vel ſparſiva pila. 140.
Spartana nobilitas, patientia. 633.
ſpecioſus & ſpacioſus confuſa. 534.
pro formoſus. 534.
ſpectaculum, pro actu, & aviditate videndi, ſpectandi. 184. 659.
ſpecularis lapis. 442.
ſpeculatores. 775.
ſpeculum formae conſilium. 793.
ſpes pro liberis. 24.
ſpina dentes purgare. 574.
ſpiritus pro anima & habitu. 58.
ſpiſſus & ſpiſſare, nequitiae. 87.
ſpoliare nemus. 786.
ſpondae, tabulae ex lateribus lecti. 589.
ſponſiones Circenſes. 456.
quomodo factae. 188.
ſportae junco, vimine textae. 679.
palmarum ramis. 242.
in ſportulis pecunia data. 298.
ſpuere in faciem alicujus, graviſſima contumelia. 484.
ſinum, eſt ſuperborum & deteſtantium. 478.
oratorum vitium. 279.
ſpumare, de vino infuſo. 823.
ſpurcus pro obſcoenus. 679.
ſputum in magicis. 804.
ſtabulum. 41.
ſtaminatae vel ſtamniatae potiones. 254.
ſtare, de perterrito & ſtupente. 410.
pro mereri corpore. 41.
obſervari. 17.
ſtateras menſis inferebant, ad expendendum pondus aureorum & argenteorum vaſorum. 439.
ſtaticulus. 112.
ſtatio, aſſignata rebus a natura ſedes. 716.
ſtatores ſervi parati ad juſſa dominorum. 775.
ſtatuae pannis velatae. 619.
ſuper menſam. 401.
ſtatunculus, la, lum. 112.
ſtatura, corporis, μῆκος, & gladiatorum βάσις. 301.
ſtatus proeliantium. 512.
ſtellae ſeptem, planetae. 553.
ſtellas numerare, de otioſo. 409.
ſtercoraria. 488.
de ſtercore nummum mordicus tollere character avari. 263.
ſtercoroſa. 488.
ſtericula. 200.
ſterilis cenſus, dos, pecunia, unde nullus reditus. 725.
ſternutantibus bene precandi mos antiquus. 603.
ſteireia. 488.
ſtigmoſus ad Latinum. 650.
ſtillae lacus pro ſtillicidio. 835.
ſtipatores. 775.
ſtlata genus navigii tardi & groſſi. 645.
ſtlatarium bellum, fictum, lentum, mortuum. 645.
ſtlopus. 841.
Stoicorum triplex votum. 553.
ſtomachus ſolutior, cibi non tenax. 702.
ſtrabonus. 445.
ſtraboſus. 445.
ſtrabus. 445.
ſtrangulare. 75.
ſtrata equorum. 297.
ſtratus lectus. 457.
ſtrepitus & crepitus confuſa. 746.
obſcoenus, πορδή. 705.
ſtriblita. 201.
ſtrictus, paratus ad ictum, ut articulus, manus, unguis. 594.
ſtridere, de carne dum aſſatur. 592.
ſtridor umbrarum, εἴδωλα τρίζοντα. 748.
ſtrigae & ſtriges differunt. 418. 824.
ſtrigiles cujus materiae. 570.
fricttui in balneis. 569.
ſtrophae pro fallaciis. 397.
ſtructores. 598.
comae. 655.
ſtructura. 34.
ſtruere carmen. 34.
comam. 655.
divitias. 736.
ſtruthiocamelus, obſc. 844.
ſtudioſi pro profeſſoribus. 619.
ſtudioſus in re. 116.
ſtufa, ſtufare, pro hypocauſtum, & calefacere. 470.
ſtupere quid, pro ad vel ob aliquid. 541.
Stymphalides in Arcadia ab Hercule crotalorum clangore pulſae. 841.
ſuae rei cauſſa facere. 326.
ſuadere aliquem. 104.
ſuave facere. 318.
ſuavium. 124.
ſuaviter eſſe. 194.
ſuavius eſſe, pro ſuavis. 403.
ſub pro ab. 350.
alapa, gladio, &c. eſſe. 224.
deurem venies. 385.
menſa fundere vinum. 473.
ſubdica, monitor. 617.
ſubjector, monitor. 617.
ſubjicere, prioribus dictis addere. 79.
ſubinde. 585.
ſubmittere, ſurſum mittere, attollere. 783.
ſubolfacere. 298.
ſubornare, pro inſtruere. 95. 128. 244.
ſubſeſſores. 241.
ſubſidere. 241.
ſubſtantiva duo iſodynama ſaepe componuntur. 212.
ſubtilitas. 84.
ſubvenire memoriae. 617.
ſuccidere poplites. 5.
ſuccidia. 833.
ſucciduus, pro lapſabundus. 5.
ſuccoſus, παχύς, pro opulento. 383.
ſuccurrere memoriae, pro admonere. 617.
ſudare. 20.
ſudarium pro mappa manibus tergendis. 416.
ſudoris provocandi cauſſa in balneis alta voce proclamabant canebantve. 468.
ſudor in oratoribus improbatur. 279.
ſufflare, pro minimum operae impendere. 299.
ſuffragia campi Martii corrupta & vendita. 727. 788.
ſui coloris. 419.
ſuillam pauperes ſale durabant. 833.
ſuis ſe tenere, finibus ſc. vel ſedibus. 419.
ſumere aquam. 586.
bellum. 565. 566. 753.
mulſum. 182.
obſcoene. 609.
ſumina aprugna in deliciis. 206.
ſumma manus. 709.
pro perfectione. 17.
voluptas, pro pleno coitu. 544.
ſummam coenam vindicare. 847. 848.
ad ſummam. 219.
de ſuo ſibi, panis, &c. 430.
ſuper officium poſitus. 555. 366.
ſuperbi, οἱ θρυπτόμενοι. 775.
ſuperbum caput. 80.
eſt. 88.
ſupercilia appoſititia. 654.
radi, ignominioſum. 623.
ſuperbiae. 267. 573.
ſupercilium tollere, ſuperborum. 558.
ſupervacuae res. 230.
ſupinas manus extollere ad coelum. 85.
ſuppliciorum, quae graviſſima, mediocria, minima. 695.
ſupremum officium, ſepultura. 674.
ſurſum deorſum facere. 419.
ſuſceptus, pro cliente. 356.
ſuſpendio vitam finire. 587.

ſuſpi.

suspicionem habere. 75.
sustinere. 5.
 pro audere. 697.
susum, pro sursum. 498.
sutura. 66.
suus, pro sui compos. 373.
sycamina. 343.
symphoniacus. 138.
ad symphoniam afferebantur & efferebantur convivatores. 170.
 item cibi. 183. 206.
synoecium, conclavium series. 583.
synthesis, genus vestis. 159.
Syriaca, pruna. 170.

T.

Ta panta. 214.
 tabes, λύμη, de usura. 730.
tablinum differt a pinacotheca. 530.
tabula de naufragio. 692.
 lusoria, alveolus. 575.
 quam brachio suspensam pueri gerebant numerandi artem in schola docendi. 306.
tactus, vox nupta. 524.
taeda quem usum praestet in medicina. 315.
taeniis revinctae imagines. 144.
talis. 404.
talitrum, κόνδυλος. 594.
tam fui. 487.
 plane. 504.
 scio, sum, pro tam bene scio, tam certe sum. 487.
 valde. 503.
tamen. 428.
 pro tandem. 166.
tangere, mensam manu. 416.
 nec coelum, nec terram. 278.
 per μείωσιν pro percutere. 417.
tanquam pro veluti, sicut, exempli gratia. 709.
Tantalus, avari symbolum. 527.
tanto melior, acclamatio laudantis. 448.
tantum quod. 496.
tarde & sero differunt. 45.
Tarentinae oves magni fiebant. 221.
taurea. 157.
taurus, obscoene. 119. 296.
tectoria. 111.
tectorium opus. 111.
tela Gigantum, pro Gigantibus armatis. 757.
telos, ultimus scopus. 820.
templum abusive pro magno aedificio. 498.
temptare, idem quod tentare. 179.
tendere & extendere. 726.
tenebrae pro lupanari. 45.
teneo te, τῶν ἀσπαζομένων. 858.
tener ambitus verborum. 705.
tenere, de osculis & mutuo amplexu. 571.
 lacrymas, coërcere. 483.
 pelagus dicitur ventus, pro possidere & turbare. 681.
 pro in memoria habere. 41.
 se. 483.
tempestas, tranquillitas, imbres, venti, dicuntur, pro continuare. 629.
tenerum carmen. 705.
tengomenas facere. 191. 473.
tentare. 66. 426. 501. 561.
 manus in armis. 565.
tenuis, ἰσχνὸς, pauper. 487.
tepidus, pro frivolus. 868.
ter & *per* confusa. 339.
 lapillos conjicere. 806.
 potare. 843.
terebinthina tabula. 175.
Terentius quare conviva dicatur. 181.
terere & ejus composita, obscoen. 524.
tergere manus in alicujus capite. 134.
 puellae sinu. 176.
ternarius numerus magni usus & auctoritatis. 250.
terra mater. 239.
tertiarius. 301.
tesserae crystallinae. 171.
 symbolum perfectae & maturae aetatis. 521.
ad tesseram venire. 121.
tesqua, pro sylvae. 783.
testa. 842.
testamenta saepe faciebant, signabant, resignabant. 703.
 solent ebrii nuncupare. 457.
testum neutro genere. 842.
thalamus nuptialis. 122. 123.
in theatris recitabant. 575.
Thebaicae, genus dactylorum. 243.
thesaurum neutro genere pro thesaurus. 313.
Theseus ab Hecale hospitio exceptus. 838.
Thespis inventor tragoediae. 456.
Thracum nobiles pueri flagellis caesi. 633.
Thraex, pro Thrax, scribendi mos. 301.
thyrsus, obscoene. 813.
tibi, dico. 420.
tibiae geminae. 139.
 symphoniacae. 138.
tibicines in funere. 798.
tibris & panthera confusa. 718.
tibridis ungues aurati. 718.
timbrae pro tenui victu. 837.
tintinnabula porcis appensa. 319.
tituli amphorarum. 190.
 cellarum. 44.
 proscripti, seu rerum venalium. 325.
 sepulcrorum. 463.
titulus, pro indice, symbolo. 357.
Tityi fabula. 867.
toga aperta. 416.
 efferebantur Romani. 501.
 perversa, vel praeversa. 392.
tollere fruges ex area in horreum. 341.
 manus in coelum. 240.
 pedes, αἴρειν τὰ σκέλη, solent foeminae. 360.
 vultum. 158.
tomacula. 169. 170.
tomentum lectorum varii generis. 223.
tonare carmen. 13. 14.
tonere pro tonare. 33.
tonsores. 471.
tonsorium, 421.
tonstrinae conciliabula τῶν λογοποιῶν. 421.
tonstrium, sc. artificium. 421.
toralia. 241.
tori, nodi corporis. 15.
tormentum fabularum, sententiarum. 708.
 omnis funis & vinculum. 610.
torrens unda 745.
tortae periscelides. 416.
totum bellum. 562. 758.
torus, obscoene, τύλος, σφαιρῶν. 810.
 in re aliqua. 38.
trabalis clavus. 487.
tractare, impudice, δράττεσθαι. 541.
 pro vana spe lactare. 377.
traducere, pro diffamare. 85.
 ostentare. 249. 814.
tralaticia humanitas, negligens, obiter praestita. 684.
tralaticium bellum, ludicrum. 645.
tralaticius, vulgaris, non insignis. 655. 678.
tranquillum, pro mari tranquillo. 562.
transversum, agere rapere. 871.
tremula vox. 434.
tri in compositione auget. 132.
tria pocula siccare, lex muliebris. 143.
tribacca. 358.
tribulus. 434.
triclinia ad atrium tendebant, cubicula ad interiorem domum. 541.
 versatilia. 398.
Trimalchio, quid nominis. 112.
triplex periodus lunae. 866.
tristimonium pro tristimonia, seu tristitia. 416.
tristis severitas, pro vultu paedagogico, monastico, hypocritico. 540.
Trivia cur triplex. 866.
triviis abjiciebant domuum sordes. 824. 825.
trium caunearum homo, qui plus quam tres ficus non valet. 288.
triumphus pro victoria. 751.
Trojae obsidio decennalis. 555.
Trojanus porcus. 129.
tropaea instituere pro mutare. 550.
truditur vita, pro continuatur, διαμηρύεται, διωθεῖται. 290.
trullae. 435. 486.
Tryphaena, nomen muliebre. 611.
tuba in funeribus. 798.
tubae loco faces olim adhibitae in bello.
tubera, fungi, nascuntur in humidis. 653.
tuber terrae, fungus, in convitio. 184.
tubicines adhibiti funeribus. 798.
tuitio. 310.

Tal.

Tulli, statuae lapideae in fontibus, aquam salientes. 207.
tumet iratus, ut sopitus detumescit. 648.
tumor verborum. 6.
tumultus. 758.
tunica eadem amantes cubabant. 684.
tunicae ex lana. 165.
tunicam altius colligere, festinantium. 778.
turba pro multitudine hominum. 466.
turbare, pro sacra interrumpere. 79.
turdus, gloria prima inter aves. 423.
tussis frequentior, praeambulo mortis. 702.
tutela & ἐπιτροπεία differt. 632. 646.
loci. 370.
navium, effigies deorum in proris. 631. 632.
tutelae dii, Apollo, Minerva, Castor & Pollux. 632.
tutuli convoluti & fastigati crines. 655.
tympania. 439.
tyranni conviviorum. 251.
tyrannus undae ventus, sidus (ut Thucydides, *tyrannus Atticae febris.*) 681.
Tyriae vestes prohibitae. 159.

V.

U & y promiscua. 499.
vacanto pro bursa. 418.
vaccato. 418.
vacillare, de homine dubiae fidei, perditis opibus. 226.
vacua res nullius imperio subjecta, ideoque vilis & neglecta. 618.
vacuae domus, pro inferis. 460.
valde bene. 131.
vale, ave, salve, in titulis sepulcralibus. 464. 465. 474.
vale & posse, confunduntur. 416.
tu. 465.
valga labia, obtorta, ῥαιβά. 124. 569.
valgiter. 124. 569.
varius pro diversicolor. 141. 738.
porcus. 290.
sermo. 149.
vasa, obscoene. 115.
vasculum, penis. 115.
vasum. 114. 377.
vatus. 114. 377.
ubertim manantes lacrymae. 826.
ubi est, insultantis vel miserentis. 691.
mel, ibi fel. 165.
nunc. 691
pro *si*, vel *quum*. 68.
vectari, merces dicuntur, & qui commodo suo incendunt, aut voluptatis caussa peregrinantur. 614. 624.
vectores, qui vehuntur. 624. 637.
vectura, merces vecturae, πορθμεῖον. 614.
vehiculo excussorum exempla. 693.
velare caput. 46. 622.
velis plenis, πάντως, vincere. 299.
velitis obtestantium vox. 85.
velle in precibus utimur. 85.
non raro abundat. 455.
saltare. 455.
ubi bene & male. 225.
vellebant alas pice, ut odorem abigerent. 702.
venales. 142.
venalitii. 142.
venalitium. 142.
venalitius & venalitiarius. 143.
venatorius culter. 245.
venatorum habitus. 244.
vendere amplexus. 772.
coenas. 736.
tempora. 772.
veneficarum magnifica promissa. 829.
venerare, pro συνηγιάζειν. 406.
venerari idem. 406.
veneratio, propriae deorum. 401.
venire, de amica. 785.
veni febris. 361.
ventres, γάμαξ, οἰκίται, vel οἰκέται. 375.
ventilare, vanis ictibus auras percutere. 411.
cum ventis litigare. 533.
ventosus, pro jactatore. 534.
in ventum effundere preces. 533.
ventus pro tenui veste. 361.
Venus paeta. 445.
vera voluptas. 795.
vereri. 140.
verna avis, quae vere canit. 733. 734.
vernaculae res. 222.
vernaculus. 222.
vernans coma. 653.
vernula avia 307. 733. 734.
vernus cantus. 733.
vero. 465.
versipellis, magus, qui ex homine fit lupus. 413.
verso & supino. 197.
vertere ad se omnia. 227.
verveces. 370.
vervex pro stupido. 370. 438.
vestes deponebant, cum sumerent balnearia. 576.
tenues & pellucidas luxurantium & impudicarum mulierum. 161.
vestiarius. 253.
vesticontubernium. 61.
pro vestitu. 253.
vestiflnus Lydus. 823.
vestigium, pro indicio. 150.
vestimenta cubitoria. 169.
domestica & forensia. 158.
vestire & amicire differunt. 128.
vestis mutata in calamitatibus. 192.
nomine omne velamen, praeter togam. 576.
vestispici. 156.
vestitum scortum, pro togatum. 576.
veteres. 108.
vetulum vinum. 191.
vexare, verbum nuptum. 83.
vexata solo vestis, καταῤῥυπωθεὶς. 794.
vexatus pro attrectatus, vulsus, συρόμενος. 389.
vine foliis. 711.
viatores, iidem, aut ferme, qui lictores. 600.
interdum liberi erant. 600.
simul & lictores consulibus, praetoribus, tribunis plebis apparebant; sed minoribus magistratibus viatores tantum. 600.
vibrabant fabulae. 314.
vibrare verbum neutrum. 132.
vicem reddere. 182.
vicesimam manumissionis pro servo manumisso dabat herus. 380. 381.
vicesimarii, qui vicesimam exigebant. 428.
victae manus. 669.
victor, voti compos. 672. 673.
victus, quid stricte. 152.
vide modo, minantis & monentis. 335.
videre decies H. S. 226.
& ridere confusum. 288.
videris mihi, est interrogantis. 103.
videris, viderit, viderint. 404. 413. 548.
vides me. 774.
viduae noctes, ἔρημοι, μονήρεις, ἀδέσποτοι, de puro toro. 821.
obnoxiae injuriis. 590.
vietores, textores fiscellarum. 322.
vigilare dii dicuntur qui praesunt & favent. 498.
vigiles nocturni suspectas domus effringebant. 503.
vigiliae castrenses, nauticae, urbanae. 617.
vilissimus sanguis, id est servilis aut plebejus. 633.
vilitas verborum de plebejo sermone. 706.
in villam relegabant servos ex urbe, quos punire vellent. 447.
villum pro vinum. 448.
vinarium. 502.
vinci dicuntur, quae longae aetati succumbunt aut alii injuriae. 530.
luxuria. 152.
vinciri, de frigore. 755.
vincitutus, archaismus, pro victurus. 299.
vincla pedum. 781.
vincula calceorum. 840. 841.
vini reliquias pocula effundebant in gratiam amatorum. 650.
vino & aqua expiabant somnia. 628.
vinum aliud convivae, aliud convivatores bibebant. 161.
dominicum. 161.
effundere sub mensa. 473.
impedit venerem. 102. 103.
ossibus mortuorum infundebant. 428.
terrae & lucernis infundebant. 473.
vetulum. 191.
vinus pro vinum. 255.
vipera, epitheton sceleratae foeminae. 496.

viperam alere. 496.
vir pro parte viuli. 720.
virere aurum & omnia dicuntur, quae splendore ardent. 360.
virga, qua dirimunt certamina athlothetae. 98.
viridaria. 55.
viridis zmaragdus. 360.
viriolae. 174.
virtus libera, pro libertate. 728.
provida, pro prudentia. 728.
pro viro, aut agmine bellicoso. 557.
efficacia. 258.
virum quaerere. 722.
venari oculis. 723.
vis de medicamento. 258.
visco aucupabantur. 245.
visere aegrotos. 615.
visus, pro somnio. 790.
vita, pro morte. 501.
victu. 282.
vitalia, sc. vestimenta, pro mortualibus. 501.
vitalis lectus. 260. 500.
vitilitigare. 849.
vitium, vel mos, humani ingenii, curiositas. 685.
vitrea faba. 440.
fracta. 56.
pro vasa vitrea. 335.
vitulinam an mensae adhibuerint veteres. 396.
viva glacies, ζῶσα, πηγνυμένη. 832.
vivamus. 196. 197. 465.
vivere dicuntur, ut & *spirare*, quae ad naturam artificiose sculpta aut picta sunt. 336.
consenescere, jugulari, mori, de vino. 191. 192.
pro laute hilareque vivere. 197. 465.
vivere erat. 275.
vivi carbones. 812.
vivus liquor. 531.
vix unquam. 446.
Ulisses potius, quam Ulyxes, scribendum. 232.
ultima fata, mors, nox, somnus. 166.
umbonatus. 481.
umbra pro porticu. 713.
umbrare. 836.
umbraticus. 11.
umbrae, exiles, tenues, nudae, vacuae. 460.
umbras caedere. 411.
umere, vetusto more scribendi, pro humere. 690.
unctus, pro lauto. 264.
ungebant etiam pedes 454.
ungebantur luctaturi. 99.
unguenta Capuana celeberrima. 480.
unguentariis Athenis & Lacedaemone erat interdictum. 480.
unguenti varius usus apud luxuriosos. 314.
unguentis lavare manus. 314.
ungues alicui praecidere, ὀνυχίζειν, pro decipere, exarmare. 297.
deaurabant, pingebant, ungebant. 502.
in nave non licebat deponere. 629.
frigidis aurati. 718.
unguibus eruere, quaerere, pro rem amissam nec facile recuperandam. 482.
secare genas, δρύπτειν. 666.
unguis & venter componuntur, ut pars & totum, minus & majus. 378.
unus de nobis. 281.
& alter. 643.
pro quodam. 127.
volare de sudore. 411.
volaticae strigae, seu sagae. 418.
volpis uda. 391.
volubilitas verborum. 769.
volucer, pro volucris. 735. 757.
volucris fortuna. 735.
somnus, pro volucer. 757.
Volupia, dea. 201.
voluptari & volutari, confusa. 508.
voluptas pro plena venere. 614. 828.
volutari & voluptari, confusa. 508.
venereum. 508. 509.
vomere mane solebant veteres. 363.
mel. 365.
vorare literas. 310.
vota & jusjurandum per salutem proaimorum. 283. 284.
obscoene, quod turgens venus appetit. 545.
ordinaria, & contraria, vel contra ordinem. 854.
parentum, ut sepeliantur a liberis suis. 854.
pro filiis. 855.
re, quae votis addicta & promissa est. 558. 560.
tacite facta. 542.
urbana, non tantum ἀστεῖα, sed & ἀστικά. 808.
urbani, pro scurris. 41.
urbanitas, jocandi cum felle festivitas. 651.
urere terram plantae dicuntur. 277.
uri, vinciri, verberari, ferroque necari, jurabant gladiatores, qui sua sponte se vendebant, magistro. 700.
ursae lingua foetus formant. 878.
urtica pro pruritu, κνισμῷ. 848.
veneris stimulandae. 849.
usque ad exitium, furorem. 658.
invidiam. 60. 658.
hoc, pro huc usque. 128. 129.
usuraria mulier, qua quis fruitur. 540.
usus pro esu & victu quotidiano. 713.
usura. 730.
venereum. 539.
ut, pro quam, quantum. 636.
uti beneficio alicujus, conditione, incommodo, ingenio, id est, in usum suum convertere. 676.
pro edere. 832.
utique. 269.
utraque manu. 72.
utres hominum symbolum. 258.
utriculus pro inferiore ventre. 208.
utrumque sidus. 780.
uvere levius, humere gravius. 691.
vulgus omnem, non infimam tantum, plebem notat. 560.
vulnerare νύττειν, ἀμύσσειν, dolore afficere. 678.
vulnus, metaphorice pro dolore. 572.
vulsus, pro cinaedo. 391.
vultu oculisque mores hominum cognoscere. 774.
vultus pro animi notis in vultu residentibus. 638.
vulva porcina in delitiis veterum. 450.
vulvulae botellorum species. 450.

X.

Xystra, idem quod strigil. 569.
xystus. 498.

Z.

Zaplutus. 215.
zeta, idem quod diaeta. 611.

I N D E X. IV.

vocabulorum Graecorum, quae in notis explicantur.

A.

Ἀγινεῖν. 407.
ἀγκυλοποιεῖν. 5.
ἀδελφά, similia. 539.
ἀργολίχας. 16.
αἰθερόφυλοι. 797.
αἰδὼς & αἰσχύνη differunt. 597.
αἱμοποτεῖ. 505.
αἴσιοι. 629.
αἰώρα. 856.
ἀκρόλιθοι. 704.
ἄλυσιν. 518.
ἀλωπεκία. 652.
ἀμφιθαλεῖς. 122.
ἀναθυμίασις. 317. 318.
ἀνάσπαστα & ἀνάσπαστοι. 436.
ἀνίκμους γεωργεῖν. 534.
ἄνθος pro pulchritudine. 853.
ἀνίστασθαι ἐπὶ θάκους. 251.
ἀντιπελαργεῖν. 356.
ἄξιον sensu metaphorico pro scorto. 481.
ἁπαλὸν γελᾶν. 783.
ἀποκυλίειν pro ἀπέρχεσθαι. 408.
ἀπορεῖν. 481.
ἀπορία. ibid.
ἁρπάζειν τὸ λεχθέν. 513.
in ας desinentia formant producta diminutiva in άδιον. 405.
ἀστὴρ de sole. 711.
ἀστροπλήξ. 16.
αὐτόσιτος. 117.
αὐτοκίνητα. 195.
αὐτόματα. 195. 330. 856.
ἄφατον στέγος. 572.
ἀφορίζειν. 638.

B.

Βαβάζειν. 418.
βαβαὶ μύξος. 293.
βάκηλος. 220. 246.
βαλανίσκος diminutivum a βαλανίς. 255.
βάλλειν ἔπη. 651.
βαμβαίνειν. 418.
βάξις. 233.
βασκαίνειν pro αἰτιᾶσθαι. 553.
βατταρίζειν. 440.
βιβολαμβὸς simpliciter, vel cum ὄνῃ, οἴσπῃ &c. 759.
βλέπειν ὀρίγανον, τρυγίας, μέγα, πλατὺ, θυμβροφάγον, κάρδαμον. 675.
βρυχᾶν. 246.
βροχιστῆρες. 174.
βῶλος pro agello. 374.

Γ.

Γάμφαι. 454.
γλυκάδας & γλυκαῖος. 381.
γόμφοι. 216.
γῆν, ἀέρι, ἐπιβάλλειν, χεῖσαν, ἐπιφορεῖσθαι, πηλύνειν. 686.
γιγγλισμός. 469.

Δ.

Δαὶς idem quod μερὶς & μοῖρα. 180.
δῆμος, sensu nequam. 801.
δημιουργοί. 216.
διαιτητικὸς, διαιτάρχης. 688.
διακονεῖν, de pocillatoribus proprie. 161.
διαπηχίζειν. 809.
διαπήχισμα. 809.
διάχυσις ψυχῆς pro χαρά. 456.
διδάσκαλος. 702.
δικαλίτης. 576.
διώκειν τὸν πεπομφότα. 409.
δορυφόροι. 775.
δρύπτεσθαι. 666.
δύναμις θεραπική. 559.
δυνατὸς ἐν λόγοις. 559.

E.

Ἐχυθῆναι. 177.
εἴδειν, venereo sensu. 489.
εἰκοστή. 381.
εἰκοστώνης legend. non εἰκοστόνης. 381.
εἰρεσιώνη. 646.
ἐκκοκκίζειν. 493.
ἔκμετρος. 415.
ἐκχαυνοῦν. 493.
ἐκδορίζειν. 5. 12.
ἐκπνεῖς τροφαί. 726.
ἐλαύνειν, furiarum. 2.
ἐμβάλλειν, navem onerare. 608.
ἔμβολον, ἔμβολος. 326.
ἐμβροντῆσθαι. 525.
ἐμπαιστικὴ τέχνη, ferruminatio. 173.
ἔμψυχος εἰκών. 531.
ἐν δόξῃ (pro ἐνδόξως) ἐν ἀρετῇ, &c. 410.
ἐντὸς βέλους. 567.
ἐντυγχάνειν, interpellare. 642.
ἐξωτερικοὶ λόγοι. 559.
ἔξω βελῶν. 567.
ἐπιστάτης. 471.
ἐπίτροπος. 117.
ἐπιπλὰς. 117.
ἐπομβρίας. 426.
ἔργον, pro venere. 522. 523.
ἔρεισμα σώματος, vestigium stantis, sedentis, cubantis. 600.
ἑρμαῖον. 379.
ἐς κόρακας. 382.
εὕδειν, καθεύδειν, concumbere, 673.
εὐπατρίδεια. 216.
εὐπατρίδαι. 216.
εὐφήμῳ φωνῇ. 290.
ἐφορεύειν. 241.
ἐφόλκια. 617.

Z.

Ζάπλουτος. 215.
ζῶν χαῖρε, ζωοφιλία. 227.
Ζεῦ σῶσον, acclamatum sternutantibus. 603.
ζῆν, jucunde & laute vivere. 275.

H.

Ἡμερόκοιτος. 525.
ἱπποτοξόται. 848.

Θ.

Θάλαμος. 122.
θεῶν ὀπὶ & ἀθεωρήτως λαλεῖν. 568.
θεραί lapides magici & prophetici. 806.

I.

Ἰγνύα. 5.
ἱματιοφύλακες. 156.
ἀπὸ ἴσης vel ἀπὸ τῆς ἴσης (sc. χρήματος vel ψήφου.) 475.

K.

Κάθαρμα. 476.
κάθηνται. 470.
καθηγηταὶ, qui in scholas deducunt, paedagogi. 540.
καλαμίς acus crinalis, vel calamistrum. 96.
κάπηλος. 238.
κεφαλαλγεῖν. 848.
καρύκη. 420.
κατασκυλαβεῖν. 479.
κατασύρειν. 479.
καταγύμβροι. 721.
καταβαυκαλίσεις. 247.
καταπέρδειν. 317.
καταφαγεῖν. 236.
καταφαγᾶς. 236.
κατὰ χειρὸς vel κατὰ χειρὸς ὕδωρ. 134.

κα

κοιρία. 600.
κοῖαξ, καθεύδειν, concumbere. 673.
κεκλασμένοι 721.
κεραυνῦαξ, de damnatis. 513.
κερκώπων forum. 63.
κέρχνοι, κερχνασμοὶ, κερχνώδης ἀναπνοὴ. 488.
κλοποπάτωρ. 391.
κλάειν, ab ἀκάειν differt. 670.
κνήσμος, pruritus. 848.
κόκκος. 493.
κολοβιὸν, latus clavus. 172.
κόνδυλος, & ἐπὶ κόῤῥης oppos. 422. 594.
κοπίς. 243.
κοπτοπλακοῦς. 243.
κορεῖν, cimicibus purgare. 602.
κόρυμβος. 379.
κορώνη, ansa hostii. 593.
κοτταβίζειν. 229. 650.
καρδία pro anima. 410.
κελόμυξος. 234. 235.
κρεττων. 377.
κρώβυλος. 379. 654.
κτείνειν ἀρχαῖον. 760.
Κυζικηνὸν βάμμα. 772.
κυλλάμενος. 653.
κυλινδεῖαξ. 509.
κυνοκυνία. 479.
κυνοῤῥαίστες. 377.
κωλέπια. 450.
κωφὸν κῦμα. 727.

Λ.

Λαικάζειν. 256.
λειπογάλακτος, λειπόσκηκος. 377
λειχάζειν. 256.
λιπαρoπλόκαμος. 653.
λιπαρὸς. 653.
λισπόπυγοι. 524.
λογὸς. 256.
λύγοι, vincula. 173.
λυμάχη. 856.
λύπη. 856.
λυφεῖα ῥίζαι, pro expiare. 845.

Μ.

Μὰ Δία. 339. 340.
μαίνεαξ, de Marte. 753.
μάλιστος. 378.
μαστευθεῖεν. 477.
ματτυάζειν, delicate vivere. 424.
μελάθρου a fumo (ἀπὸ τοῦ μελαίνεαξ, nisi potius a μένειν.) 837.
μελετᾶν & μελέτη. 420.
μηρὸς. 180.
μοῖρα. 180.
μῦθος. 572.

Ν.

Ναστὸς. 618.
νεογχοτεῖν. 12.
νεφρόσπασμα. 195.
νόσος, de insania, & inter alia poëtandi. 567.

Ξ.

Ξυρασία, defluvium capillorum. 652.

Ο.

Ὀδὸς, sensu obscoeno, pro θύρα, τρώγλη. 546.
οἶστρος. 202.
οἰωνοὶ in specie vultures. 694.
ὀκρλόεις. 407.
ὀκρίς. 407.
ὄλπη. 189.
ὅμηρος, dux & comes caeci & claudi. 5.
ὅμοιος λόγος. 678.
ὄνθος. 434.
ὀνθυλεύσις. 434.
ὀνυχίζειν. 297.
ὅπλον. 831.
ὀργᾶν. 548.
ὀρθοῖς ὄμμασι. 675.
ὀρνίθων γάλα. 221.
οὐρανὸς. 468.
ὕτως, pro φαύλως, ῥᾳδίως. 885.

Π.

Παῖος καὶ εἶδος in imaginibus. 531.
παίζειν. 61.
τὰ πάντα πρὸς εἶναι. 214. 215.
παράσημοι differt a tutela. 632.
παραστάται. 199.
περιστάται. 762.
πέλανα & φάσσα symbolum meretricis. at περιστερὰ honestae matronae. 542.
πελειοθρέμμων, quare Salamis dicatur. 542.
περιεχόμενοι. 601.
περιοδευταὶ. 601.
περίψημα. 476.
πιστοὶ. 470.
πήγανον, 220.
πηνίκη. 655.
πετῦαξ. 792.
πλεονεξία. 421.
ποιεῖν, subint. ἔργον Κόπρειδος. 549. ὕδωρ, de Jove. 287.
πομπαῖος Ἑρμῆς. 857.
πρᾶξις. 233. 234.
πρόσπεμμα. 100.
πυρία, πυριᾶν, πυριάζειν, πυρίασις. 469.

Ρ.

Ῥαδινὸς. 115.
ῥέω, active pro χέω. 462.

Σ.

Σειρὰ, penis. 360.
σεσηρέναι. 652.
σκίμπυς, σκιμπόδιον. 602.
σκοπὴ Εὐδόξου. 551.
σκόρπιος. 379.
σορὸς. 675.
σοφοκλεῖς. 469.
σπεῖρον, unde. 574.
σόμφωμα. (βαφὴ.) 621.
σμωτὶς. 621.
στρατάγιον, στρατηγεῖον. 425.
στυθὸς Ἀραβικὸς, Λιβυκὸς, μίγας. 844.
στρωματοδίσμασι. 704.
σύνοδος. 517.
συνοικεῖν, concumbere. 673.
συνοικία. 583.
συστολὴ ψυχῆς. 456.
συστρογγυλεῖν, συστροφίζειν, συστρογγυλίζειν, pro συσφαιροῦν. 493.
συσφαιροῦν. 493.
σχίδιον. 27.

Τ.

Ταράσσειν furiarum. 3.
τέγγειαξ, se inebriare, invitare. 192. 473.
τιλλοῦσθαι. 746.
τολύπη, globulus mellitus. 10.
τορύνη. 485.
τραγίζειν. 548.
τρία Κάππα κάκιστα. 446.
τριβαλλοί. 166.
τρίβων. 53.
τρίβολοι. 434.
τροχάδες. 593.

Υ.

Ὕβρις. 120. 856.
ὑγιεῖς ὄλβος. 403.
ὑπευχέσθαι. 170. 171.
ὑπερῷον. 468.
ὑπόγαιον. 661.

Φ.

Φαλλὸς. 848.
φαντασία. 229.
φάρμακος. 641.
φενάκη. 655.

Χ.

Χεὶρ, pro effectu, artificio. 530.
χεῖρα νίπτει, vel νίζει. 303.
χειρονομεῖν. 210.
χλιαρὸν γάλα. 783.
χρυσαλλίς. 864.

X.

χρησιμεύειν, usum praestare sui, praes. venereum. 489.
χρῆ τὸ. 686.

Ψ.

Ψ.
Ψακάδες & ψεκάδες. 279.
ψαύειν, sensu nequam. 543.
ψακάζειν. 793.

Ψ.

ψίχια. 173.
ψιλοβαφος. 245.
ψυχαγωγός. 857.
ψυχοπομπός. 857.

INDEX V.

Auctorum, qui in notis emendantur.

A.

Accius. 58.
Achilles Tatius. 643.
Aeschines. 10.
Albinovanus. 573.
Ammianus Marcellinus. 38.
Apulejus. 92. 154. 278. 416. 569. 579.
Aristaenetus. 800.
Arnobius. 45. 240.
Athenaeus. 426.
Auctor Dialogi de Oratore. 15.
Avienus. 666.
Ausonius. 241.

C.

Catalecta Pithoei. 718.
Cassiodorus. 140.
Catullus. 101.
Celsus. 430.
Cicero. 143.
Claudianus. 737.
Codex. 142.
Columella. 134. 328. 808. 825.
Cornelius Flaccus. 771.
Nepos. 476. 586.
Severus. 34.

D.

Dictys Cretensis. 842.
Diomedes, ter. 1.
Donatus in Terent. 62.

E.

Epigrammata anonyma. 329. 563.
Etymologicon. 772. 855.
Eustathius. 771.

F.

Festus. 45. 67. 419.
Florus. 283.

G.

Glossae. 156. 177. 208. 245. 246. 397. 469. 481. 525. 590. 596. 612. 617. 675.
Barthianae. 332.
Isidori. 167. 832.
Philoxeni. 170.
Gratiosus Epidaurita in Notis. 612.

H.

Hesychius. 3. 173. 199. 355. 593. bis. 596. 772. 848. 856.
Hippocrates. 610.
Horatius. 192.

I.

Inscriptiones. 260. 305.
Julianus imperator. 166. 779.
Julius Firmicus. 49. 392.
Justinus. 213.
Juvenalis. 192. 250. 279. 325. 579.

L.

Lactantius de phoenice. 260.
Livius. 77.
Lucretius. 355.
Lutatius. 831.

M.

Macrobius. 380.
Martialis. 49. 159. 247. 271. 450. 451. 455. 462. 672.
Melissa Pythagorea. 772.

N.

Nonius Marcellus. 156. 189. 269. 303. 628.

O.

Obsequens. 425.
Ovidius. 388. 534. 536.

P.

Pandectae. 336. 366.
Papias. 290.
Petrus Diaconus. 150.
Plato. 25.
Plautus. 127. 558. 778. 793.
Plinius epistolographus. 184. 431. 650.
physicus. 251.
Pomponius. 628.
Priapeia. 343. 578.
Propertius. 159.

Q.

Quinctilianus. 9. 35.

S.

Salustius. 611.
Scholiastes Apollonii Rhodii. 62. 521.
Horatii. 189.
Juvenalis. 429. 569.
Seneca. 7. 19. 74. 242. 260. 274. 375. 421. 587. 722. 773.
Q. Septimius de bello Trojano. 58.
Servius. 31. 868.
Sidonius Apollinaris. 153. 165.
Simmias Rhodius. 559.
Statius. 716.
Suetonius. 168.
Symmachus. 20.
Symposius. 119. 190.

T.

Tacitus. 14. 58. 136. 147.
Tertullianus. 85. 267. 354. 654.

V.

Valerius Flaccus. 85. 530. 744.
Maximus. 320. 416.
Varro. 182. 419. 628.